Arte excellentem Lipsiensis, anno 1682 d. 17 Feb.

A 8565

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ACTORUM ERUDITORUM

QUÆ

LIPSIÆ PUBLICANTUR

SUPPLEMENTA.

TOMUS I.

Cum S. Cæsareæ Majestatis & Potentissimi Electoris Saxoniæ Privilegiis.

LIPSIÆ,

Prostant apud JOH. GROSSII Hæredes
& J. F. GLEDITSCHIUM.

Typis CHRISTIANI BANCKMANNI.
A. M DC XCII.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO SALUTEM!

SIstimus tandem tuo, LECTOR BENEVOLE, conſpectui *Supplementorum*, quæ ante tres fere annos auſpicati ſumus, Volumen integrum, quo libros voluimus complecti, in *Eruditorum Actis*, quorum primum non ita pridem Decennium per Dei gratiam abſolvimus, prætermiſſos. Neque eſt, opinamur, cur operæ hac in re poſitæ nos pudeat pigeatve, cum nullum hactenus prodiiſſe exiſtimemus Actorum eorum Annum, cui ſeu numero & præſtantia librorum qui recenſentur, ſeu recenſionum accuratione hæc Supplementa cedant: adeo ut, ſi Acta ipſa non plane Orbi Erudito ſordent, ea quoque applauſum quendam inventura confidamus. Verum enim vero fatendum nobis eſt, ne ſic quidem vel Decennii illius Hiſtoriam Literariam completam eſſe, cum non ignoremus ſupereſſe adhuc & bene multos & optimæ notæ libros, intra hanc periodum, ſeu in Germania ſeu exteris in regionibus editos, quorum recenſum & in Actis ipſis, & in hoc Supplementorum volumine fruſtra quæſiveris. Nimirum in tanta librorum multitudine, dum alii ſuper alios in lucem provolant, fieri aliter vix poteſt, quin nonnulli quantivis etiam pretii e manibus velut noſtris ſubducant ſeſe, conſpectumque noſtrum, imo & memoriam paulatim effugiant: nec diſſimulare poſſumus, hac tempeſtate quæ majorem Europæ partem bellis conturbat,

bat, libros haud paucos, in Gallia cumprimis, quæ quidem eorum nunquam non eſt feraciſſima, editos, aut plane non, aut ſero & ubi gratiam novitatis jam exuerunt, ad nos deferri, quorum tamen copiam facilem nobis, ubi bellum deſævierit, pollicemur. Quo rerum ſtatu in eam facile ſententiam adducimur, ut ingratum minime Lectori Benevolo futurum arbitremur, ſi primo illi Supplementorum tomo ſaltem addamus & alterum, quo ratione non diſpari librorum hactenus quocunque caſu prætermiſſorum aut tardius ad nos perveni-entium retenſio, velut per ſpicilegium inſtituetur. Qua in re tamen libertate noſtra, cum bona Lectoris gratia, ſic utemur, ut, quemadmodũ & in primo hoc tomo factum, non ſtatis temporum intervallis, ſed prout nobis fuerit commodum, Sectiones novi voluminis elaborentur & in lucem prodeant. Quod ſupereſt, LECTOR BENEVOLE, majorem in modum rogatum te volumus, ut ægre non feras, Indicem generalem tum primi Actorum Decennii, tum Supplementorum primi tomi, cujus ſpem publice fecimus, nondum comparere, nec niſi anno proxime ſecuturo compariturum. Moram labor ejus generis requirit, quæ tamen ut Indicis ubertate compenſetur, ſedulo allaborabimus. Interim ſpatium unicuique relinquitur, ſi quid in Actis hiſce, in ſuis aut aliorum ſcriptis recenſitis erratum a nobis deprehenderit, de eo nos admonendi, ut inter *Emendanda* ſub finem Indicis referri poſſit. Ita vale & inſtituto noſtro porro fave. Dabamus Lipſiæ Calendis Julii Anno M DC XCII.

ACTO-

Digitized by Google

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio I.

NICOLAI PARTHENII GIANNETTASII NEAPOLITANI Soc. Jeſu Piſcatoria & Nautica. Editio altera auctior & emendatior.

Neapoli Typis Regiis, A. 1686, in 8.

QUemadmodum gratiſſima ſemper fuit ipſa res ruſtica ac paſtoritia, ita bucolicum quoque carmen, quod paſtoralibus negotiis, ac ruſticæ ſimplicitati deſcribendæ convenit, ob ſingularem, quam ſpirat, amœnitatem nunquam non magni æſtimatum eſt, præſertim cum neſcio quo pacto aliorum quoque generum materiæ tractari per id ac denotari non inconcinne poſſint. Quænam hujus carminis virtutes ſint, doctiſſime, ut ſolet, expoſuit *Renatus Rapinus*, Jeſuita Gallus, in diſſertatione peculiari *de carmine paſtorali*, quæ Lugduni Batavorum Anno 1672. prodiit; qui & ipſe felicitatem in eodem carmine pangendo ſuam ſcriptis Eclogis qua ſacris qua profanis, quas ſcitiſſimis *Hortorum libris IV.* annexuit, literario orbi ſatis abundeque approbavit. Inter Græcos poetas Bucolici fuere tres Siculi, Theocritus, Moſchus & Bion; inter Latinos Virgilius, uti in epico, ſic in hoc quoque carmine princeps, cujus & decem Eclogæ adhuc extant. Hunc imitati ſunt T. Calpurnius poeta Siculus, & Nemeſianus poeta Carthaginenſis, qui temporibus Cari Imperatoris, filiorumque ejus Carini & Numeriani floruerunt; ſed longe adhuc plures poetæ ſeculis ſubſequentibus. Documento hujus rei eſt liber a *Johanne Oporino*, doctiſſimo Baſileenſium Typographo, Baſileæ Anno 1546. in 8. editus. Nam in illo Bucolicorum autores XXXVIII. continentur, quot-

quot videlicet a Virgilii ætate ad ſua usque tempora, eo poematis genere uſos nanciſci poſt ſedulam inquiſitionem potuerat. Sunt autem in univerſum Eclogæ CLVI. mira cum elegantia, tum varietate refertæ. Quod ſi quis Bucolicos poetas ab Anno 1546. ad hæc usque tempora velit colligere, longe major illo haud dubie emergeret numerus. Inter eos autem, quos Oporinus jam laudatus edidit, velut Luna inter ſidera minora emicat *Actius Syncerus Sannazarius*, Neapolitanus, poeta quippe, Petri Bembi judicio, *Maroni Muſa proximus, ut tumulo*. Nam & hic Bucolica ſcripſit præter divinum *de partu Virginis* opus, carminaque alia cum elegantiſſima vetuſtate concertantia. Sunt autem Bucolica ejus quinque Piſcatoria. Atque hunc, præter Maronem, imitandum ſibi propoſuit *Nicolaus Parthenius*, Neapolitanus quippe Neapolitanum. Quamvis enim ſint, qui Piſcatoria inter Eclogas non referenda cenſeant, major tamen penes Parthenium Sannazarii, conterranei ſui, eſt autoritas, qui primus piſcatores colloquentes in Eclogis introduxit; unde & de ſe ipſo in fine libri VIII. Nauticorum ait: *alter qui patria luſi piſcator in acta*. Nec obſtare quicquam hic videt, quo minus piſcatores in locis littoralibus, ubi & paſtores degunt, confabulantes faciat, cum loca natalia ſua, Pauſilypus, Puteoli, Bajæ ac Cumæ agreſtibus hominibus habitentur, qui ſæpe perſona genioque mutato piſcatoriam exerceant, & piſcatione peracta ad cantilenas & citharas redeant. Sunt autem Piſcatoriæ id genus Eclogæ, quas Parthenius ſcripſit, denuoque edidit XIII. quarum I. inſcribitur TITYRUS, in qua Cæſari LEOPOLDO, cui & dedicata eſt eadem Ecloga, epinicium ob Viennam liberatam canitur. II. PARTHENIS, qua Jolas, h. e. vir religioſus conqueritur, quod Virgo Deipara ex oculis ſe ſubtraxerit. III. ANTIGENES, per quem intelligitur *Joſephus Valetta*, JCtus Græce ac Latine doctiſſimus, qui magno animo ac ſumptu celeberrimam Neapoli domi ſuæ Bibliothecam comparavit. IV. CÆSAR, in qua poeta, poſt Viennam ab obſidione liberatam, ac fuſum fugatumque Barbarorum exercitum, de aureis mundi ſeculis jam incipientibus Cæſari gratulatur, pulſisque Europa Scythis orbis univerſi imperium ei auguratur. V. THYRSIS, in qua ſub Thyrſidis perſona luget *Aſcanium Philamarinum*, Aſcanii Cardinalis nepotem, qui acerbo fato occubuerat. VI. GLAUCUS, eaque *Marco Antonio Juſtiniano*, Venetorum Duci inſcripta, in qua poeta Venetæ claſſi ex Italia in Orientem cum auxiliariis copiis ſolventi felicia

Dicamus ergo primo, quod Sol, & Luna, & Stellæ, & Cœlum, & Terra, & Mare, & Aves, & Pisces, & Animalia, & Homines, & Angeli, & Dæmones, & Cœlestia, & Terrestria, & Infernalia, & omnia, quæ sunt, & fuerunt, & erunt, & quæ non sunt, & fuerunt, & erunt, & quæ non sunt, & fuerunt, & non erunt, & quæ non sunt, & non fuerunt, & non erunt, & quæ sunt, & non fuerunt, & erunt, & quæ sunt, & fuerunt, & non erunt, & quæ sunt, & non fuerunt, & non

Erasmus quidem in Anno. & apud Scriptorem hic confulis. & apud Cicerone. Sed Cicero ipse in Epistolis ad Familiares, Lib. VII. Epist. XXX. & Lib. XII. Epist. XXV. & Lib. XIII. Epist. XXVI. & alibi semper ita loquitur. Quod ad Ciceronem attinet, Tyrannio ille magister ejus fuit, qui Ciceronis Libros emendavit, ut ipse testatur Lib. II. de Oratore. Sed & Suetonius in Vita Ciceronis ait, Tyrannionem Ciceronis Libros emendasse. Quod ad Scriptorem attinet, Ovidius ita loquitur, Lib. IV. Trist. Epist. X. Scribimus indocti doctique poemata passim. Et Martialis, Lib. XII. Epigr. III

Mais vous ſçauez que ie ne ſuis pas homme à ſe laiſſer ſurmonter en courtoiſie, & ſi ie ne vous ſurmonte, ie vous égale pour le moins. Ie vous ay enuoyé vn petit Liure de mes Recherches, auquel ie vous prie prendre autant de plaiſir, que i'ay eu de contentement, lors que ie l'ay mis en lumiere. Ie vous ay auſſi enuoyé vn petit Liure de mes Lettres

Academia modo laudata habitos, quorum *primus* de perfossione Isthmi inter mare rubrum & mediterraneum agit, confutando vulgatam opinionem, qua illam, ob inundationem Ægypti hinc orituram, omissam fuisse statuitur. Monet ergo discursuum auctor, cum palus Mæotis in Euxinum pontum aquas suas devolvat, hic vero in mare Mediterraneum illabatur, quod tandem miscetur Oceano, maria hæc necessario altiora esse Oceano; quippe cum minor sit proportio inter aquam in Oceanum influentem & superficiem ejus vastissimam, quam inter aquas delatas in maria commemorata horumq; superficiem. Cum igitur sinus Arabicus seu mare rubrum nullum ingens flumen recipiat, adeoque ejus aqua ex Oceano derivetur, constare inde asserit, ejus superficiem in eodem esse plano horizontali cum superficie Oceani, atque sic inferiorem mari Mediterraneo, ut adeo metus omnis inundationis orituræ evanescat. Huic assertioni cum varia opponi possint, & imprimis fides scriptorum, qui metum diluvii talis memoriæ prodiderunt, singula excutit Auctor, speciatimque ad historicorum relationem respondet, scriptores annalium sequi plerumque opiniones magis vulgares, quum causæ veræ effectuum afferendæ sunt, quarum indagatio ad Philosophos pertinet. Quocirca neque hoc in negotio plus ipsis credendum esse, quam Zonaræ, qui speculis ustoriis naves Romanas ab Archimede narrat fuisse incensas. Cæterum ex ipsius Auctoris sententia, principalis ratio intermissæ Isthmi sectionis fuit multitudo arenæ, quæ in regionibus istis deprehenditur, & quæ facile repletura fuisset canalem in Isthmo elaboratum. *Secundus discursus* materiam & motum Cometarum indagat. Illam ergo quod attinet, putat Auctor eam constare ex inhærentibus ætheri particulis residuis illarum aquarum, quæ olim terram circumdabant, & ex quibus Planetas conditos fuisse autumat; illis tamen forte accedere etiam nonnullas, quæ ex Planetis ipsis exhalant. Motum vero quod concernit, eum ex intrinseca quadam virtute deducit, conceptu non adeo difficile judicans, Cometas, corpora Planetis plane affinia, eadem essentiali motus proprietate gaudere, ita tamen ut insignes quædam simul irregularitates in iisdem deprehendantur ab alteratione materiæ ducentes originem. Hisce paulo prolixius expositis, de Cometarum significationibus quædam subjiciuntur. Licet enim Auctor vix ullam prædictionibus, quæ vulgo circumferuntur, fidem habendam esse moneat, credit tamen Cometas posse esse causas, quas mali effectus

Relata in urbe Ancyra ædes Dianæ ex lapide Pario, egregio opere, quam ingressi sunt Galli, ut spoliarent templum, ibi repente exortum esse furorem, qui eos omnes in furiosam cædem compulerit, ut mutuis vulneribus interirent. Quæ ædes ante Augusti principatum, quo tempore Galli Asiam vastarunt, condita esse videtur. Ejusdem templi columnæ duæ, quæ ante fores templi stabant, ad Augusti principatum pertinent. Quæ ædes templum Dianæ Ephesiæ referre videtur, ubi Herostratus ignem injecit, quo templum conflagravit

pro more liquor ſubſideret paululum: ſed cum ex aqua in aërem transferret thermoſcopium illud, præter opinionem ſenſit, eundem magis adhuc contrahi, idque aliquoties repetiit, eventu tamen eodem, niſi cum detergeret thermometron, ubi ex aqua emergebat. Alterum circa calorem verſatur: Aſſumſit enim duo thermometra æqualia, unumque vino, alterum atramento immerſit, eodemque tempore Soli ambo expoſuit, hoc cum ſucceſſu, ut ſemper idem in utroque caloris notaretur gradus, cum plerique tamen ſentiant, nigra corpora facilius calefieri reliquis.

HECTOR. GOTHOFR. MASII SS. THEOL. D. ET P. P. in Acad. Haun. Intereſſe Principum circa religionem Evangelicam. Ad Sereniſſimum ac Potentiſſimum Daniæ Regem.

Hafniæ apud J. M. Liebe, 1687. in 4.

ETſi vera religio non alium finem, quam DEI honorem & hominum poſt hanc vitam conſequendam ſalutem ſpectat; propter communem tamen mortalium affectum, qui in omni negotio magis ad utilitatem præſentis vitæ, quam ad veritatis & gloriæ divinæ ſtudium ferri ſolet, multi illam religionem cenſent meliorem eſſe, quæ majus cultoribus ſuis in hac vita præſtare commodum videtur. Quo reſpectu religio Pontificia cum manifeſta ſacerdotum utilitate conjuncta, a multis laudari, & Principibus etiam variis modis commendari aſſolet. Sed Clariſſimus *D. Maſius* pio veritatis ſtudio actus, libro hoc idoneis argumentis probat, nullam religionem in orbe reperiri, quæ ad communem civitatis ſalutem ac Principum ſtatum (quem aliqui *Intereſſe* vocant) magis faciat ſtabiliendum, quam noſtram Evangelico-Lutheranam: adeoque vel hoc nomine a profanis etiam hominibus, qui omnia utilitate metiri ſolent, aliis in orbe Chriſtiano longe anteferri eam mereri. Quod dum *Cap. I.* demonſtrare aggreditur, primum religionis uſum in civitate maximum contendit, cum ſine illa nulla legum autoritas, nulla Principum ſecuritas, nulla vinculi, quo imperantes atque parentes invicem colligantur, firmitas ſperari queat. Deinde *Cap. II.* probat, hæc civitatis bona, a ſola Chriſtiana eaque vera religione humanæ ſocietati præſtari. Quia illa ſummi magiſtratus autoritatem & majeſta-

tem

ASTRIE PRAYSCHE DE MYSTERIIS, S. S. R. PARISIIS ex officina typographica Francisci Muguet, Typographi Regii, & Regiæ Academiæ Inscriptionum, viâ Cithareâ. M. DC. LXXXIII.

quidem ad Ecclesiæ ædificationem, tamen, & maxime si in ædificio
profa. Ecclesiæ, aut Monasterij, aut Hospitalis, aut alterius Piæ domus, aut
Scholæ Sacræ, aut Piæ, fiant, vel reparentur, vltra quingentos ad-
uersus quoscunque, & quascunque personas, & ad quascunque
p. r. Iudices, & Tribunalia, & coram quibuscunque Iudicibus, & Tri-
bunalibus, & in quibuscunque causis, & litibus, & controuersijs
tam ciuilibus, quam criminalibus, & mixtis, & in quibuscunque
tam ordinarijs, quam executionis causis, & in quibuscunque
grad. & instantijs, & in quibuscunque Cancellarijs, & Archiuijs
Publicis, & Priuatis, & apud quascunque Notarios, & Tabellio-
nes, & Scribas, & Cursores, & Executores, & Officiales, & Mi-
nistros quorumcunque Iudicum, & Tribunalium, & in quibus-
cunque Curijs, & Officijs, & Tribunalibus, & coram quibuscun-
que Iudicibus, & Tribunalibus, & in quibuscunque causis, &
litibus, & controuersijs, & in quibuscunque executionis causis,
& in quibuscunque Cancellarijs, & Archiuijs Publicis, & Priua-
tis, & apud quascunque Notarios, & Tabelliones, & Scribas, &
Cursores, & Executores, & Officiales, & Ministros quorumcun-
que Iudicum, & Tribunalium, & in quibuscunque Curijs, &
Officijs, & Tribunalibus, & coram quibuscunque Iudicibus, &
Tribunalibus, & in quibuscunque causis, & litibus, & contro-
uersijs, & in quibuscunque executionis causis, & in quibuscun-
que Cancellarijs, & Archiuijs Publicis, & Priuatis, & apud
quascunque Notarios, & Tabelliones, & Scribas, & Cursores, &
Executores, & Officiales, & Ministros quorumcunque Iudicum,
& Tribunalium, & in quibuscunque Curijs, & Officijs, & Tri-
bunalibus, & coram quibuscunque Iudicibus, & Tribunalibus,
& in quibuscunque causis, & litibus, & controuersijs, & in quibus-
cunque executionis causis, & in quibuscunque Cancellarijs, &
Archiuijs Publicis, & Priuatis, & apud quascunque Notarios,
& Tabelliones, & Scribas, & Cursores, & Executores, & Officiales,
& Ministros quorumcunque Iudicum, & Tribunalium, & in
quibuscunque Curijs, & Officijs, & Tribunalibus, & coram
quibuscunque Iudicibus, & Tribunalibus, & in quibuscunque
causis, & litibus, & controuersijs, & in quibuscunque executionis
causis, & in quibuscunque Cancellarijs, & Archiuijs Publicis, &
Priuatis, & apud quascunque Notarios, & Tabelliones, & Scribas,
&

Directionum autem fundamentum & generalis quædam ratio Autori eſt, quod quales motus cœleſtium corporum & configurationes ad Luminaria & cardines ſingulis poſt nativitatem diebus contingunt, tales etiam effectus eorum exiſtant, ad ſingulos totidem nativitatem inſequentes annos: quod quomodo Autor ad calculum deinceps accommodet, exemplis L. II & III planum eſſe aſſeverat. Atque inde etiam rationem conſtare putat annorum climactericorum: quippe quibus Luna ad □, ☿ & ♂ loci ſui natalis perveniens, directionum fauſtarum infauſtarumve, forte tum imminentium, effectus tanquam cauſa impulſiva promoveat. p. 37. p. 38.

Cum vero ſcientiæ hujus cardo in eo præcipue verſetur, ut momentum nativitatis quam exactiſſime habeatur: Autor rejectis cæterorum Aſtrologorum methodis, rationem rectificandi tempus petendam arbitratur a cauſa nativitatem urgente, quam inſtantem & velocis momenti eſſe conſentaneum naturæ arbitratur. Cumque ejusmodi ſint Solis cum aliquo ex planetis æquidiſtantiæ a cardinibus mundi, ad eas recurrit; iisque ceſſantibus, in ſubſidium aſſumit Luminaris unius alterius ve, vel planetæ etiam alicujus appulſum ad Horizontem ortivum aut occiduum: ad qualem figuræ cœleſtis conditionem tempori nativitatis æſtimato proximam, ipſum thema nativitatis figit, ejusque tempus ſic corrigit. Atque hanc rationem certam, & a præceptore ſuo Jo. Franc. Gonfalonerio plus trecentis nativitatibus, exactiſſime eidem congruentibus, confirmatam, Autor pronunciat. Memoratas porro æquidiſtantias a cardinibus (aut reſpectu coſmicorum aſpectuum, ab aliis etiam domibus) non per aſcenſiones deſcenſionesve, ſed ſecundum diſtantias apparentes computandas eſſe monet. Utque etiam tanto major & frequentior familiaritas planetis intercedat, certas iisdem activitatis ſuæ ſphæras (veteri lege aſtrologica) circumſcribit, intra quas tum aſpectus zodiacales & coſmici (æquidiſtantiæ duorum planetarum a cuſpidibus totidem diverſarum domorum) tum parelleli mundani & declinationes, ſive antiſcia, vim ſuam diffundant & exerceant: ita quidem ut antiſciis, parallelis & ✱ coſmico tres gradus, reliquis coſmicis aſpectibus quinque largiatur: peculiari pro ſingulis zodiaci aſpectibus ſingulorum Planetarum ſphæra ſtatuta; maxima pro ♂ & ☿, minori pro reliquis: juxta rationem arcus uniuscujusque ad ſemicirculum. p. 40, ſq. p. 46. p. 47. ſqq. p. 50.

Hæc fere libro Imo: præter quæ cætera, quæ de generalibus & p. 23.

p. 2. l. 36. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
p. 3. l. 1. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
l. 22. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
p. 4. l. 1. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
p. 5. l. 1. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
l. 2. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
l. 3. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
l. 4. pro Ecclesiæ subditos, ecclesiasticos leges, subditi ecclesiæ
l.

Aurelii Victoris Epitome. Eutropius. Sextus Rufus. Paulus Orosius. Ammianus Marcellinus. Sulpitius Severus. Prosper Tyronis. Idatius. Isidorus Hispalensis. Sigebertus. Hermannus Contractus. Marianus Scotus. Otto Frisingensis. Sigonius. Onuphrius. Baronius. Pagius. Pagi Critica in Annales Baronii. Antonius Pagi. Breviarium Romanum. Missale Romanum. Pontificale Romanum. Rituale Romanum. Martyrologium Romanum. Ordo Romanus. Ordo Romanus Antiquus. Ordo Romanus Novus. Ordo Romanus Novissimus. Ordo Romanus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novus. Ordo Romanus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Vetustissimus Novissimus. Ordo Romanus Vetustissim

(arboris id genus eſt quercui ſimile) cujus ſuperior pars in aurea campi parte viridis eſt; truncus autem cum radicibus, rubræ campi parti inhærens, argento obducitur.

Hæc de *Mercurio*. *Heraldus* contra *Venetus* tradit tum præcepta artis Heraldicæ, tum exempla inſignium Imperialium, Regiorum, Electoralium, Ducalium, liberarum item Rerumpublicarum, quæ heraldice recenſentur. Hicque omnino optandum eſſet, ut typographus orthographiæ Germanicæ peritior fuiſſet. Nomina enim ditionum Principum Germanorum, (quorum arma explicantur,) miſere adeo depravata ſunt, ut nihil ſupra. Caveant ergo exteri, ne ex impuriſſimo hoc fonte hauriant noſtrarum rerum peritiam, quam in ſumme Reverendi *Ph. Jac. Speneri* noſtratis *Hiſtoria inſignium illuſtrium* ſeu *Operis heraldici parte ſpeciali*, & Nobiliſſimi *Jac. Wilhelmi Im Hoff* Patritii Norimbergenſis *Notitia Procerum Imperii* accuratiſſimam deprehendent. In rebus autem patriis *Beatiani* Relatio fide digniſſima habetur nobis, unde Sereniſſimæ Reipubl. *Venetæ* inſignia ex eo huc transferre lubet, eo quod plene adeo abs aliis, Gallis præſertim aut Germanis, depicta ac deſcripta vix offendas. Scilicet

TAB. I. Scutum Reip. *Venetæ* tribus lineis perpendicularibus totidemque transverſis in *ſedecim membra* diſpeſcitur, quibus ſuperſternuntur *quinque ſcuta minora* ad formam crucis diſpoſita. Ex hiſce ſcutulis primum, quod centro incumbit, *Venetum δεῖγμα* eſt. Scutulum alterum ſupremo loco collocatum *Cypri* inſignia exhibet. Tertium lateri dextro ſuperinjectum *Cretenſe* regnum denotat. Quarto, quod ſiniſtrum crucis latus occupat, *Dalmatiæ & Albaniæ* regnum deſignatur. Quintum denique ad regnum *Iſtriæ* ſpectat. Quod ſedecim ſcuti majoris membra attinet, exhibent ea 1. Aquilam *Forojulienſem*. 2. Crucem *Patavinam*. 3. Crucem *Tarviſinam*. 4. Crucem *Belunenſem*. 5. Crucem *Veronenſem*. 6. Leonem *Brixinenſem*. 7. Crucem *Vicentinam*. 8. Turrim *Veltrienſem*. 9. Scutum perpendiculariter ſectum, hinc rubeo colore, illinc auro oblitum, quod *Bergamo* proprium eſt. 10. Scutum transverſim ſectum, ſuperius argento, inferius colore rubro inſigne, *Cremam* denotans. 11. Argonautarum navim, *Corcyræ* inſulæ ſignum. 12. Zacynthi *δεῖγμα*, hyacinthi florem argenteum. 13. Turrim, quam in ſigillo ſuo *Hadria* oſtentat. 14. Inſignia *Rhodiginæ* peninſulæ, caſtello, cui Leo Venetus inſiſtit, conſtantia. 15. Crucem S. Ge-

Design /
Construction
notes

S. Georgii rubeam, qua *Cephalonia* inſula in inſignibus utitur. 16. Equum, *Crepſa & Abſori* inſularum *δεῖγμα*. Prolixiori deſcriptione ſuperſedere poſſumus, cum illius vices æri inciſa *Figura* facile ſuppleat.

WILHELMI ERNESTI TENTZELII EPISTOLA ad Amicum, qua Reſponſio ad Clariſſimi Viri Emanuelis a Schelſtrate Diſſertationem Apologeticam de Diſciplina Arcani ſummatim continetur.

Gothæ apud Chriſtoph. Reyherum 1687. 4.

CUm Anno 1685. menſe Decembri pag. 541. Apologiam illam Schelſtrateni recenſeremus, promiſimus, ſuo tempore Tentzelii reſponſionem nos exhibituros. Is autem ſolitam Bibliopolarum duritiem expertus anno 1687. per epiſtolam ſummaria reſponſi ſui edidit; quam initio quidem maluimus omittere & totius operis editionem exſpectare: ſed cum temporum injuria de eo nihil certi polliceatur, ne promiſſo noſtro deeſſe videamur, epiſtolam illam Tenzelii breviter recenſebimus, ad eum modum, quo in Schelſtrateniana Diſſertatione verſati ſumus, id eſt, ſine partium ſtudio.

Contendit igitur Tentzelius, Schelſtratenum in ipſo ſtatim limine impegiſſe, eumque non poſſe non arcani diſciplinam ad fideles quoque ſimpliciores extendere, quamdiu ex ejusdem præſcripto dogmata etiam occultata fuiſſe cenſeat. Tenzelius autem quatuor adfert modos, quibus dogmatum occultatio apud veteres uſitata, ab arcani diſciplina differat, ratione objecti tam realis, quam perſonalis, ratione modi, qui plane contrarius ſit, ratione ſubjecti, & ratione finis. Dehinc multa profert argumenta, quibus adverſus Schelſtratenum evincat, dogma de Trinitate in priſca Eccleſia neque gentiles neque Catechumenos latuiſſe, ejusque rationes diluit. Nec ſeptem, ſed duo tantum Sacramenta, Baptiſmum & Euchariſtiam, Auguſtinum ſequutus ad proprium arcani diſciplinæ objectum refert, & quid de quinque Pontificiorum reliquis habendum ſit, exponit. Poſthæc præcipuum controverſiæ caput aggreditur, & adverſus Schelſtratenum contendit, non dogmata, ſed ritus tantum & Symbola Sacramentorum occultata fuiſſe, & quæ ille in contrarium objecerat, pro virili ſolvit. Originem quoque illius diſciplinæ a Chriſto repetendam non eſſe ut obtineat, diverſos verborum

[illegible] [illegible] [illegible] [

Quæ quidem ratio, quamvis ab Hebræis, ut dixi, non probetur, ab aliis tamen probatur, & ab Ecclesia Christi recepta est. Nam in eo, quod Deus Moysi dixit, Ego sum qui sum, Exod. 3. Ecclesia Christi intelligit Deum esse ipsum esse, & ipsum ens, & ipsum verum, & ipsum bonum, & ipsum intelligere, & ipsum vivere, & ipsum sapere, & ipsum omnipotens, & ipsum omnia, & ipsum unum, & ipsum simplex, & ipsum immutabile, & ipsum æternum, & ipsum infinitum, & ipsum omnia quæ sunt. Ita ut Deus sit ipsum esse, & ipsum ens, & ipsum verum, & ipsum bonum, & ipsum intelligere, & ipsum vivere, & ipsum sapere, & ipsum omnipotens, & ipsum omnia, & ipsum unum, & ipsum simplex, & ipsum immutabile, & ipsum æternum, & ipsum infinitum, & ipsum omnia quæ sunt. Ita ut Deus sit ipsum esse, & ipsum ens, & ipsum verum, & ipsum bonum, & ipsum intelligere, & ipsum vivere, & ipsum sapere, & ipsum omnipotens, & ipsum omnia, & ipsum unum, & ipsum simplex, & ipsum immutabile, & ipsum æternum, & ipsum infinitum, & ipsum omnia quæ sunt.

Quæ quidem ratio, quamvis ab Hebræis, ut dixi, non probetur, ab aliis tamen probatur, & ab Ecclesia Christi recepta est. Nam in eo, quod Deus Moysi dixit, Ego sum qui sum, Exod. 3. Ecclesia Christi intelligit Deum esse ipsum esse, & ipsum ens, & ipsum verum, & ipsum bonum, & ipsum intelligere, & ipsum vivere, & ipsum sapere, & ipsum omnipotens, & ipsum omnia, & ipsum unum, & ipsum simplex, & ipsum immutabile, & ipsum æternum, & ipsum infinitum, & ipsum omnia quæ sunt. Ita ut Deus sit ipsum esse, & ipsum ens, & ipsum verum, & ipsum bonum, & ipsum intelligere, & ipsum vivere, & ipsum sapere, & ipsum omnipotens, & ipsum omnia, & ipsum unum, & ipsum simplex, & ipsum immutabile, & ipsum æternum, & ipsum infinitum, & ipsum omnia quæ sunt. Ita ut Deus sit ipsum esse, & ipsum ens, & ipsum verum, & ipsum bonum, & ipsum intelligere, & ipsum vivere, & ipsum sapere, & ipsum omnipotens, & ipsum omnia, & ipsum unum, & ipsum simplex, & ipsum immutabile, & ipsum æternum, & ipsum infinitum, & ipsum omnia quæ sunt.

Pharmacopœia, &c. 1618. 1639. 1650. 1677. 1682. 1687. 1696. 1721. 1746. 1788. 1809. 1815. 1824. 1836. 1851. 1864. 1867. 1874. 1885. 1898. 1907. 1914. 1932. 1948. 1953. 1958. 1963. 1968. 1973. 1980. 1985. 1993. 1999. 2004. 2009. 2014. 2019. 2024. 2029. 2034. 2039. 2044. 2049. 2054. 2059. 2064. 2069. 2074. 2079. 2084. 2089. 2094. 2099. 2104. 2109. 2114. 2119. 2124. 2129. 2134. 2139. 2144. 2149. 2154. 2159. 2164. 2169. 2174. 2179. 2184. 2189. 2194.

acroamaticis quærat oportet, quam non aliam dicit Tenzelius, quam accuratiorem in docendo methodum.

VII. Optat, ut Schelſtratenus producat vetus teſtimonium, quo nomen transſubſtantiationis Lombardo antiquius eſſe fidem faciat. Cum autem conſtet, transſubſtantiationem pro dogmate fidei nec ante nec poſt Tridentinum Concilium apud ipſos Pontificios habitam, tum miratur, Schelſtratenum contendere, primis Eccleſiæ ſæculis eam pro dogmate Euchariſtiæ agnitam fuiſſe. Ad argumentum vero Schelſtrateni ex diſciplina arcani poſtquam reſpondiſſet, concludit, eum veterem Eccleſiam tacite Valentiniſmi accuſare, quem alia in abſcondito, alia in aperto docuiſſe ex Irenæo voluerit. *Quis enim dubitet*, inquit Tenzelius, *te alia in aperto docere, quando cum Theodoreto in præſentia non-initiatorum ſymbola poſt ſanctificationem in ſua natura & ſubſtantia manere profiteris; alia vero in abſcondito, quando panem & vinum in ſubſtantia ſua non manere, ſed in aliam, corporis & ſanguinis Chriſti, mutari, coram ſolis initiatis cum modernis Pontificiis ſtatuis?*

VIII. Miratur Cl. Auctor, quare Jeſuitæ ac cæteri miſſionarii, apud Sinas, Japones, aliosque gentiles illam veterum prudentiam non imitentur, ſed recentioris potius Romanæ Eccleſiæ uſum pompamque in exponenda & circumferenda hoſtia teneant? Ubi ſubeſſe putat modernorum Latinorum opinionem de transſubſtantiatione, & cultu adorationis pani conſecrato extra uſum a Chriſto inſtitutum deferendo, quæ omnia purior antiquitas ignoraverit.

THE TURKISCH HISTORY.

i. e.

HISTORIA TURCICA.

Londini, impenſis Thomæ Baſſeti, R. Clavelli, J. Robinſoni & A. Churchill; 1687. in folio.

COmplectitur ſpiſſum hoc volumen tergeminorum authorum opera; ex quibus *primum* doctiſſimi viri, RICHARDI KNOLLII, *Hiſtoria* eſt, qua res Turcarum, a primis eorum originibus ad annum Chriſti 1623. usque, pertexuntur. *Alterum* eſt continuatio Knolliana ab A. 1623. ad A. 1677. perducta, autore PAULO RYCAUT, (Latine *Ricaltum* vel *Rigaltium* ſcripſeris,) qui olim ſeptennio integro Comiti

miti a *Winchelſea*, Caroli II. Britanniarum Regis ad Imperatorem Turcicum Legato, a ſecretis fuerat, & vertente tempore totis undecim annis Conſulis (quem vocant) Smyrnæi officio cum laude functus eſt. *Ultimum* eſt ROGERII MANLEY, Equitis Angli, additamentum, ab anno 1677. ad annum 1686. pertingens.

De ſingulis non eſt, quod pluribus differamus. *Knollii* enim labores dudum orbi erudito innotuerunt, illorumque meruere applauſum, qui juſtum pretium hiſtoriæ methodice & cum judicio ſcriptæ ponere norunt. *Rigaltii* opus jam A. 1684. p. 114--121. ad Acta Eruditorum, cum decenti elogio, retulimus. Subjungitur ei in hac editione ejusdem Auctoris tractatus *de præſenti Imperii Ottomannici ſtatu*, quem Germanice verſum & *Diarii Europæi* continuationi XXI. a. 1671. inſertum fuiſſe, c. l. diximus. Triumvirorum horum ultimus, *R. Manley*, Knollium & Rigaltium non infeliciter æmulatus, in eas res enarrandas incidit, quæ nobis in recenti adhuc memoria hærent, heicque adeo absque Lectoris benevoli tædio latius commemorari vix poterunt.

PRÆNOTIONUM CANONICARUM LIBRI V. quibus ſacri Juris atque univerſi ſtudii Eccleſiaſtici principia & adminicula enucleantur. Exarabat Johannes Doujat Anteceſſorum Pariſienſium ac Regiorum Profeſſorum primicerius, eoque nomine Comes.

Pariſiis apud Joh. Baptiſt. Coignard, 1687. in 4.

Johannes Doujatius Tholoſanus in urbe patria primum Advocatus, poſtea Pariſiis Regius ſacrorum Canonum Profeſſor, ac tandem Facultatis Juridicæ Anteceſſor nunc emeritus, varia ſcripta hiſtorica & ad jus Civile, Gallicum & Canonicum ſpectantia edidit, e quibus notas ad *Joh. Pauli Lancelotti* Inſtitutiones Juris Canonici Cal. Oct. A. C. 1685. recenſuimus. In præſenti opere, cui prænotionum Canonicarum titulum dedit, primum de Juris Canonici natura differit, ejusque definitionem, proprietates, diviſiones & a cognatis ſcientiis differentias explicat. Deinde ad materiam progreſſus quatuor imprimis fontes, e quibus Juris Canonici præcepta promanant, conſtituit, Scripturam nempe ſacram, concilia, conſtitutiones Romanorum Pontificum & Patrum

genus & nomen.

Ex Rosa Canina.

Ex Rosa Canina.

Ex Rosa Canina

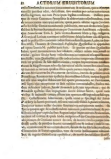

ad Carolum, & Ludovicum, ut ipsi Ludovicum, Lotharii filium, Italiæ regem, & Augustum, patrem ejus, in regno & imperio confirmarent.

Ex Annalibus Bertinianis patet, Ludovicum Italiæ regem, Lotharii filium, ad Carolum Calvum, & Ludovicum Germanicum, patruos suos, legatos misisse, ut ipsi Ludovicum, & Augustum, patrem ejus, in regno & imperio confirmarent. Ex quo fit, hanc Epistolam ad Ludovicum, & Augustum, Italiæ imperatores, scriptam esse. Ludovicus enim, Lotharii filius, Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 850. ad annum 855. fuit. Ludovicus, Lotharii filius, ab anno 844. ad annum 850. Italiæ rex fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 840. ad annum 844. Italiæ imperatores fuerunt. Ludovicus, Lotharii filius, ab anno 822. ad annum 840. Italiæ rex fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 817. ad annum 822. Italiæ imperatores fuerunt. Ludovicus, Lotharii filius, ab anno 817. ad annum 822. Italiæ rex fuit. Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 817. ad annum 840. fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 814. ad annum 817. Italiæ imperatores fuerunt. Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 814. ad annum 817. fuit. Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 781. ad annum 814. fuit. Ex quo patet, Epistolam hanc ad Ludovicum, & Augustum, Italiæ imperatores, scriptam esse. Ludovicus enim, & Augustus, Italiæ imperatores fuerunt ab anno 850. ad annum 855. Ludovicus, & Augustus, ab anno 840. ad annum 844. Ludovicus, & Augustus, ab anno 817. ad annum 822. Ludovicus, & Augustus, ab anno 814. ad annum 817. Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 781. ad annum 814. fuit. Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 814. ad annum 817. fuit. Augustus, & Italiæ imperator, ab anno 817. ad annum 840. fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 814. ad annum 817. Italiæ imperatores fuerunt. Ludovicus, Lotharii filius, ab anno 817. ad annum 822. Italiæ rex fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 817. ad annum 822. Italiæ imperatores fuerunt. Ludovicus, Lotharii filius, ab anno 822. ad annum 840. Italiæ rex fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 840. ad annum 844. Italiæ imperatores fuerunt. Ludovicus, Lotharii filius, ab anno 844. ad annum 850. Italiæ rex fuit. Ludovicus, & Augustus, ab anno 850. ad annum 855. Italiæ imperatores fuerunt.

Epistolæ hæc Agobardi ordinem non habent in Editione Parisiensi Stephani Baluzii, anni 1666. Sed in Editione Lugdunensi Claudii Rubeus, anni 1605. Et in Editione Parisiensi Petri quoi Dan. Thierry, 1666. Et Volumine II. Veterum Scriptorum Historiæ Francorum, Parisiensi Andreæ Du Chesne, 1636.

Correctores hunc in finem ſelectos emendari illud ſtudio non contemnendo curavit. Et illæ quidem obſoletæ nunc habentur, nec alicujus pretii ſunt: hæ & Doctorum juris Canonici & ſtudioſorum manibus hodie verſantur, quas inter tum prima Romana, quæ ipſius Gregorii XIII juſſu A. 1582. exiit, tum quæ ſecundum illius exemplar Pariſiis A. 1587. ſumptibus Societatis Typographicæ excuſa fuit, laudari præ cæteris conſueverunt. Aſt omnium, quæ hucusque lucem adſpexerunt, accuratiſſima merito cenſenda eſt, quam nunc ſiſtimus, non ita pridem Lutetiæ Pariſiorum Viri illuſtriſſimi *Claudii le Peletier*, Regni Adminiſtri ſummique Ærarii Regii Præfecti auſpiciis, aliorumque doctorum virorum opera publico expoſita uſui. Poſtquam enim clariſſimorum fratrum *Petri* & *Franciſci Pithœorum*, quorum memoriam Eruditus Orbis hodieque merito veneratur, Opera omnia, edita ac inedita, ſacra, juridica, hiſtorica, miſcellanea alia, in Peleterii, qui Petrum Pithœum proavum habuit, manus perveniſſent, hicque ea univerſa prælo committenda laudando erga Rempublicam Litterariam ſtudio conſtituiſſet; inter ea vero doctiſſimæ dictorum Fratrum in Jus Canonicum Annotationes duorum codicum marginibus adſcriptæ comparerent: ab his auſpicandum ſibi Vir Excellentiſſimus cenſuit, ſeu amore jurisprudentiæ, ſeu quacunque alia cauſa eam in ſententiam adductus. Ita nata fuit nova hæc Corporis Canonici editio, quam excepit mox *Codex Canonum Vetus Eccleſiæ Romanæ a Franciſco Pithœo illuſtratus*, & a nobis in Actis anni 1688. menſe Majo, pag. 230. recenſitus, & Opera Pithœorum reliqua, ſi quod ſperamus optamusque, promiſſis ſuis Peleterius ſteterit, cum tempore ſequentur. Quemadmodum vero editioni huic nitidiſſimæ decus præcipuum Pithœorum fratrum Notæ conciliant, tum varias lectiones ex manuſcriptis codicibus, quos ex celebrioribus Europæ bibliothecis ſummo ſtudio & impenſa collegerant, excerptas complexæ, tum Eccleſiaſticorum aliorumque medii ævi Auctorum loca, intelligendis aut illuſtrandis canonibus apprime inſervientia indicantes: ita diſſimulandum non eſt, haud parum ad eam ornandam *Johannem* quoque *Doujatium*, cujus Prænotiones Canonicas jam jam laudavimus, contuliſſe. Cum enim & is novam juris Canonici editionem meditatus dudum eſſet, eamque in rem comparata non pauca haberet, æquiſſimo non tantum animo tulit occupatam hanc ab aliis operam, ſed & editioni huic, quam ſub tam illuſtri nomine in lucem exitu-

exituram cognoverat, promovendæ pro virili incubuit. Ejus enim conſilio ac induſtriæ debemus, quod Canonibus ſingulis, ſi ſuppoſititios & ſuſpectos exceperis, ſua tempora & loca adſcripta deprehendimus; ex his enim chronologicis ac geographicis obſervationibus,& variarum eccleſiarum diverſus pro diverſis ſeculis uſus elici poteſt, & conciliandis quamplurimis, quæ pugnare inter ſe videntur, plana facilisque via aperitur. Præterimus ſilentio reliqua, quæ in hac editione curanda Doujatii monitu ductuque obſervata fuere, laudanda utique, ſed quæ latius in *Prænotionibus Canonicis L. V. c. 23. p. 723. ſeqq.* Doujatius ipſe expoſuit.

DE ANTIQVA ECCLESIÆ DISCIPLINA Diſſertationes hiſtoricæ, Autore Ludovico Ellies du Pin, Sacræ Facultatis Theologiæ Pariſienſis Doctore.

Pariſiis apud Arnoldum Seneuſe, 1686. in 4.

QVamvis Diſſertationes præſentes non eo conſilio ab auctore doctiſſimo fuerint conſcriptæ, ut in unum volumen coirent; cum tamen omnes ſibi mutuo lucem fœnerentur, eas ſimul in lucem emitti non inconveniens viſum fuit. In *prima*, quæ *de forma & diſtributione Eccleſiarum, præſertim quarto Eccleſiæ ſeculo* agit, nominibus Metropolitani, Primatis, Archi-Epiſcopi, Exarchi & Patriarchæ expoſitis; Metropolitarum aut Patriarcharum dignitatem nec a Chriſto nec ab Apoſtolis inſtitutam, ſed ex ſola Imperii diſtributione & urbium ipſarum prærogativa repetendam eſſe, non tantum probat, ſed & qua ratione provinciæ & diœceſes Eccleſiaſticæ ad formam politici regiminis olim diſtributæ fuerint, ob oculos ponit: poſtea de Patriarchis, tum primis, qui iidem fuerunt ac Exarchi ſeu primates provinciarum, tum quibus poſtea Patriarcharum nomen tributum eſt, diſſerere inſtituit, oſtendens, ſi illo Epiſcopi intelligantur, qui honore cæteros anteibant, haud dubium eſſe, quin antiquitus tres fuerint ii Patriarchæ, qui tribus præcipuis Orbis Romani civitatibus præerant, Romæ, Alexandriæ & Antiochiæ: cum enim iſtæ urbes omnium primæ fuerint, non mirum eſſe, ſi illorum Epiſcopi primum honorem & locum occuparint. His tribus poſtmodum Conſtantinopolitanum & Hieroſolymitanum acceſſiſſe edocet, & de eorum inſtitutione ac jurisdictione paulo latius ſermocinari

cinari ſuſcipit, ac ſub finem monet, non levi errore implicitum iri, ſi quis omnes orbis Eccleſias quinque Patriarchis ſubjectas fuiſſe arbitraretur; extitiſſe enim variis in locis Epiſcopos ἀυτοκεφάλους, id eſt, nulli ſubditos: deinde Metropolitanorum pariter ac Patriarcharum privilegia ad duo capita, honoris ſcilicet ac poteſtatis revocat, eademque diſtincte enarrat. Sub finem diſſertationis in genuinum ſenſum Canonis ſexti in Concilio Nicæno ſanciti inquirit, obſervans primo, circa eundem controverti, utrum jura ſive privilegia Romanæ, Alexandrinæ & cæterarum Eccleſiarum, de quibus loquitur concilium, patriarchalia ſint an metropolitica, atque notans, quæ tam in Launoji poſterius libro ſuper hac re conſcripto defendentis, quam Valeſii prius aſſerentis, & diſſertatione ad calcem Socratis & Sozomeni adjecta illum refutantis, opinionibus deſideret, expoſitionem ſuam ſubjicit: tria hinc de ſuburbicariarum provinciarum & Eccleſiarum limitibus proponit, oſtendendo primum regiones ſuburbicarias eas minime dici poſſe, quæ longe ab urbe ſemotæ erant, nihilque abſurdius fingi quam hoc nomine omnes Imperii vel Occidentis provincias & eccleſias appellari; ſecundo provincias & eccleſias ſuburbicarias ultra centeſimum ab urbe milliare protendi: tertio veriſimillimum eſſe, eas omnes regiones, quæ Vicario urbis parebant, ipſamque Siciliam, provincias fuiſſe ſuburbicarias, & eccleſias ſuburbicarias eas, quæ in iſtis regionibus poſitæ erant, quarum Exarchus ſeu Patriarcha fuit Romanus Epiſcopus.

In *Diſſert. II.* acturus contra nuperam Chriſtiani Lupi de appellationibus lucubrationem, demonſtrat, a Metropolitani & Synodi provinciæ judicio provocationem ad Romanum Pontificem, nec canonibus veteris Eccleſiæ congruere, nec exemplis in hanc rem adduci ſolitis ſtabiliri poſſe.

In *Diſſertationis III.* quæ *de antiqua infligendæ excommunicationis ratione* tractat, præloquio, poteſtatem excommunicandi conceſſam eſſe Eccleſiæ, e ſacris literis confirmat: duplicem fuiſſe olim excommunicationem, pro duplici reorum, in quos ferebatur, ratione: unam enim obtinuiſſe in eos, qui vel per convictionem, vel per ſpontaneam confeſſionem criminis alicujus comperti, de eo dolentes ac gementes a communione removebantur, tam ad medelam, quam ad exemplum; alteram vero in rebelles, qui vel in errore ſuo pertinaces hærebant, vel crimen ſuum agnoſcere & plangere detrectabant: utramque excommuni-

Digitized by Google

Quæ ad Sectionem quintam pertinent, ex Supplementis Sectionis quartæ, ubi de Ellipsi, Hyperbola & Parabola, ut Sectionibus Conicis, agitur, petenda sunt.

Lemma I.

Si ad Ellipsis, Hyperbolæ vel Parabolæ punctum quodvis P ducatur Tangens PT, & ad Tangentem illam ex Centro C agatur recta CY parallela Diametro PG, quæ Ordinatim applicatæ Tangenti bisecat in Y: dico quod Tangens illa PT, Ordinatim applicata CY, & Diameter PG, quæ Tangentem bisecat in P, Curvam Sectionem in ipso Tangentis contactu P, & in infinitum producta, ad eandem partem Tangentis, in qua Ordinatim applicata CY jacet, semper ingredientur.

Nam si Tangens PT, Ordinatim applicata CY, & Diameter PG, quæ Tangentem bisecat in P, Curvam Sectionem in ipso Tangentis contactu P, & in infinitum producta, ad eandem partem Tangentis, in qua Ordinatim applicata CY jacet, semper ingredientur, ut in Figura prima; vel ad contrarias partes, ut in Figura secunda; vel Tangens PT, Ordinatim applicata CY, & Diameter PG, quæ Tangentem bisecat in P, Curvam Sectionem in ipso Tangentis contactu P, & in infinitum producta, ad eandem partem Tangentis, in qua Ordinatim applicata CY jacet, semper ingredientur, ut in Figura tertia; vel ad contrarias partes, ut in Figura quarta: Sectionem illam, vera figura & positione, in Figura prima, secunda, tertia & quarta, describi sic posse.

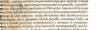

Ad Tangentem PT, Ordinatim applicatam CY, & Diametrum PG, quæ Tangentem bisecat in P, Curvam Sectionem in ipso Tangentis contactu P, & in infinitum producta, ad eandem partem Tangentis, in qua Ordinatim applicata CY jacet, semper ingredientur, ut in Figura prima; vel ad contrarias partes, ut in Figura secunda; vel Tangens PT, Ordinatim applicata CY, & Diameter PG, quæ Tangentem bisecat in P, Curvam Sectionem in ipso Tangentis contactu P, & in infinitum producta, ad eandem partem Tangentis, in qua Ordinatim applicata CY jacet, semper ingredientur, ut in Figura tertia; vel ad contrarias partes, ut in Figura quarta: Sectionem illam, vera figura & positione, in Figura prima, secunda, tertia & quarta, describi sic posse.

Actum. ἐπὶ τοῦτο τὸν τόπον, ἐν τῷ τοῦτο ὑπομνήματι, ἀφηγούμενος ἐν τῷ τοῦτο ὑπομνήματι, ἐν τῷ τοῦτο ὑπομνήματι, ἐν τῷ τοῦτο ὑπομνήματι,

tolli, ut invidiam ipſi maximam conflent; aſt ab aliis, præſertim vero Gallis, ſecundum æquitatem æſtimari, adeoque nec nimis deprimi, nec nimis evehi.

In Diſſert. V. docet, *Romanos Pontifices* non eſſe in judicando infallibiles, idque partim ex Scriptura, Veteris Eccleſiæ diſciplina, exemplis Romanorum Pontificum, qui de facto a fide & veritate deviarunt, recentiorum Pontificum pugnantibus inter ſe definitionibus, ipſorum Pontificum Romanorum ingenua confeſſione, decretis Conciliorum, Academiarum ac imprimis Pariſienſis autoritate, Theologorum præſertim antiquiorum ac doctiorum teſtimonio ſolide demonſtrat; partim argumentorum ab adverſariis pro infallibilitate Rom. Pontificis allatorum refutatione, maſcule tuetur.

In Diſſert. VI. de *Concilii generalis ſupra Romanum Pontificem autoritate* diſſerit, diſtincte evincens, poteſtatis Eccleſiaſticæ immediatum ſubjectum eſſe univerſam Eccleſiam: ipſos Pontifices ultro concilia convocaſſe, tanquam ad dirimendas controverſias neceſſaria, ſuaq; judicia in illis retractari voluiſſe aut ſaltim paſſos fuiſſe: Pontificem Romanum conciliis legibus teneri, nec poſſe illas pro arbitrio ſuo infringere, quamvis poſſit diſpenſare in eo caſu, quo Concilium diſpenſaret: Pontificem Romanum a Concilio judicari & deponi poſſe: tria concilia recentiora, a tribus Pontificibus legitimis approbata, ſcilicet Piſanum, Conſtantienſe & Baſilienſe definiviſſe, Papam conciliis generalibus inferiorem eſſe: ea, quæ a *Dn. Scheleſtrato* nupero ſcriptore, ad elevanda Concilii Conſtantienſis decreta, de autoritate concilii generalis ſupra Papam objecta ſunt, nihil habere in receſſu: autoritatem concilii majorem eſſe Pontificia, ſtatui a doctiſſimis Theologis & celeberrimis toto orbe Academiis: argumenta, quæ ad ſuperioritatem Papæ evincendam afferuntur, lubrico niti fundamento.

In *Diſſert. VII.* oſtenſurus, *Pontificem aut Eccleſiam nullam habere in Reges eorumque bona autoritatem directam vel indirectam, nec poſſe Reges ab ipſis ullatenus deponi, aut eorum ſubditos a fide & obedientia eximi,* tria conſtituit capita, in quorum primo demonſtrat, poteſtatem Eccleſiæ totam eſſe ſpiritualem, cum ipſe Chriſtus, ut Eccleſiæ caput eſt, nullam habuerit aut exercuerit in temporalia poteſtatem; Chriſtus Eccleſiæ nullam, præterquam ſpiritualem contulerit; Chriſtus & Apoſtoli omnem poteſtatem & jurisdictionem temporalem ab

Eccleſia alienam eſſe velint; quidam Romanorum Epiſcoporum & S. Patrum Eccleſiam in ſpiritualia tantum habere poteſtatem fateantur; Eccleſia per vim gladiumque materialem homines cogere nequeat. In ſecundo probare aggreditur, civilem poteſtatem ex natura ſua independentem eſſe a ſpirituali: cum poteſtas regia immediate ſit a DEO, & ab illius ſolius poteſtate dependeat; Reges a nemine, præterquam a DEO, temporali pœna plecti poſſint; Eccleſia nequeat vi & armis reſiſtere Regibus, etiam ſua poteſtate abutentibus, ſed teneatur eos patienter ferre; Principibus omnes in rebus civilibus & temporalibus debeant eſſe ſubjecti; aliter ſentientium opinio decimo Eccleſiæ ſeculo demum in lucem prodierit. In tertio capite objectionibus contrariam ſententiam propugnantium ſatisfacit, totique operi finem imponit, conteſtatus, ſe in his diſſertationibus ea omnia, quæ ad veritatis inquiſitionem & erroris refutationem neceſſaria ſibi viſa ſint, ſtudioſe & accurate collegiſſe ac in ordinem digeſſiſſe, idque ſine odio aut adulatione.

CONSIDERATIONS SUR LE TRAITE' HISTORIque de l' eſtabliſſement & des prerogatives de l' Egliſe de Rome & de ſes Eveſques par Mſr. Maimbourg.

i. e.

Conſiderationes ad Tractatum hiſtoricum P. Maimburgii de Inſtitutione & prærogativis Eccleſiæ Romanæ ejusque Epiſcoporum.

Coloniæ, 1686. in 12.

EX indicato Maimburgii libro, cujus contenta menſe Majo 1685. p. 216. ſeqq. exhibuimus, & ad quæ hic denuo reſpicere non abs re fuerit, duo ſaltem capita, quorum alterum *Pontificum infallibilitatem*, alterum *ſuperioritatem Conciliorum* reſpicit, examinanda ſibi ſeligere, & probationis ex hiſtoriis tentatæ infirmitatem demonſtrare, Conſiderationum harum Auctori, quiſquis ille ſit, viſum fuit. Priora autem X. Capita (XIV. enim Capitibus integer libellus abſolvitur) primæ quæſtioni impendit, & quidem Cap. I. *Pauli* reprehenſionem Gal. II. *Petro* intentatam, ad Infallibilitatis quæſtionem nihil facere oſtendit. Nec Patres, Petrum nihil peccaſſe aſſerentes, nec eos, qui ex illis contrarium ſenti-

ſentiant, quicquam afferre, quod cum hac quæſtione commune habeat; cum poſteriores præſertim, inter quos Auguſtinus agmen ducit, errorem Petri non tanquam a Papa (eo enim ſtatum controverſiæ tendere) ſed veluti a doctore particulari commiſſum aſpiciant. Nec ex *Pelagii II.* Epiſtola aliud evinci poſſe, quam quod *Petrus*, & *Vigilius* Papa, in negotio *facti*, ſed non *fidei* erraverint. Cap. II. Maimburgium, qui *Victorem* Papam Epiſcopos Aſiæ excommunicaſſe, credere noluerit, verbis Euſebii: σηλιτεύει διὰ γραμμάτων ἀκοινωνήτους πάσας τὰς ἀδελφὰς, & Socratis hiſtoria refutat. Deinde Epiſcopos illos & Irenæum cum Epiſcopis Galliæ, nullum *Victori* errorem fidei, ſed præcipitantiam duntaxat & ſeveritatis exceſſum exprobraſſe contendit. Ita Cap. III. *Stephani* Epiſtolam tanquam a privato, ſeu inſtar decreti a ſuperiori ad Cyprianum miſſam conſiderat, quomodo nimirum circa baptiſmum hæreticorum quis ſe gerere debeat, qua tamen nihil circa ipſam baptiſmi validitatem decernatur. Ex duriori vero *Firmiliani* Aſiæ Epiſcopi ad Cypriani literas, quid Stephanus ſibi velit, exponentes, reſponſione, extremam affectuum intemperiem, & quod literarum Cypriani ſenſum aſſecutus non fuerit, eluceſcere. Unioni tamen Eccleſiæ Romanæ & Carthaginenſis eapropter nihil deceſſiſſe, ex Auguſtino contra Petilian. c.13. quin Cyprianum Eccleſiam Romanam Catholicæ Eccleſiæ radicem & matricem agnoviſſe, ex Ep. ejus 45. & *perfidiam* h. e. errorem fidei contrarium ad Romanos acceſſum habere non poſſe, ex Ep. 55. ad Papam Cornelium evincere ſatagit. Cap. IV. ratione *Liberii* Papæ Arianiſmo patrocinati, Maimburgius ſibi ipſi contradicens producitur, ex defenſione hujus ipſius Liberii in Hiſt. Arianiſmi A. 1673. edita L. 6. p. 333. ſeqq. quod iſte ſc. in Concilio *Sirmienſi* doctrinæ a Baſilio oblatæ, & excepta omiſſione vocabuli *Conſubſtantialis*, contra orthodoxiam nihil continenti, reſtitutionis ſuæ ſpe lactatus ſubſcripſerit quidem, poſtea vero ſiniſtra de ſe fama intellecta peculiarem formulam exhibuerit, qua omnes *conſubſtantialitatem* Filii DEI negantes excommunicati eſſent. Hilario parentheſes, literis Liberii ad orientales intertextas & quatuor anathemata in ipſum evibrantes, falſo tribui, cum formulam primam Sirmienſem a Liberio ſubſcriptam, ipſe approbaverit. Hieronymum, *Liberium* in *hæretica pravitate ſubſcripſiſſe*, aſſerentem falſo rumore deceptum eſſe, nunquam tamen aſſeruiſſe, quod tanquam Papa aut Caput Eccleſiæ id fecerit, pro quo tunc tem-

poris

poris non ipſe, ſed *Felix* habitus fuerit. Quæ de *Vigilio* Maimburgius denuo adducat, jam Cap. I. ſe diluiſſe Auctor cenſet in Cap. V: totum quippe illud *trium Capitulorum* negotium neutiquam ad fidem, ſed ad factum, in quo tam Papa, quam Concilia errare poſſint, ſpectaſſe. Cap. VI. Quicquid etiam *Honorius* in Ep. ad *Sergium* de Monothelitarum opinione ſtatuerit, illud tanquam a privato, minime vero ut a capite Eccleſiæ, profectum accipi debere, adeoque ad infallibilitatem concutiendam perperam allegari, cum ibi nec ut doctor omnium fidelium, nec ex conſilio Conſiſtorii, nec præviis precibus publicis, nec per modum Bullæ aut conſtitutionis pronunciaverit. Eadem enim ratione & *Gregorium M.* erraſſe, quando Ætnæ flammas ignis infernalis effectus & *Cornu ſtibii*, quod nomen una filiarum Jobi habuerit, ex *cornu* & *tibia* compoſitum ſtatuit. Se tacere, quod *Johannes* IV. Honorii defenſionem ſuſceperit; mentem enim ejus fuiſſe, in Chriſto duas voluntates contrarias non dari, veluti ex collectionibus Anaſtaſii Bibliothecarii a Sirmondo A. 1620. editis appareat. Cap. VII. allegatum a Maimburgio C. *Laudabilem.* Clem. III. niti partim autoritate Concilii Triburienſis, partim longe alium continere caſum; Chriſtianæ ſcilicet matrimonium cum Saraceno captivo, qui vero maritum uxoris inſidiis occidiſſet, ſubſecuta licet ejus converſione, nec contrahi, nec contractum ſubſiſtere poſſe; maritis vero in certamine citra uxorum inſidias interfectis, Saraceni matrimonium cum Chriſtiana ibidem approbari. Innocentii III. revocationem itidem nullibi apparere. *Roberti Cortzeonis*, (quem cum *Roberto Curſon*, cujus Dn. *de la Roche Poſay* Epiſcopus Pictavienſis in Nomenclatore Cardinalium meminit, eundem eſſe putat) MSS. ad quæ Maimburgius provocet, cum edita nondum ſint, examinanda prius fore, antequam de eorum autoritate probandi certi quid deſignetur. Quicquid demum ſit, decretalem Papæ cujusdam a ſucceſſore revocatam infallibilitati nihil præjudicare, quin in Concilio VI. Conſtantinopolitano, *Quiniſextum* appellato, connubium Catholici cum hæretica irritum pronunciari. Nobis vero dictum *C. Laudabilem X. de Converſ. Infidelium* evolventibus, nec Clementis quidem, ſed Cœleſtini III. nomen obvium factum eſt. Aliter ergo Capitulum, quod Maimburgius in mente habuit, incipiat neceſſe eſt. Nam in tribus iſtis capp. quæ a voce *Laudabilem* incipiunt (plura enim in Decretalibus non occurrunt) poteſtas uxori a marito in hæreſi perſiſtente

diver-

divertendi, aliique nubendi facultas a Clemente III. conceſſa hactenus non legitur. Cap. VIII. imputatus Innocentio III. ob permiſſam confeſſionis revelationem error ita elevatur, quod 1. Papa illam ipſam, de qua hic agitur, confeſſionem pro blaſphemia potius quam confeſſione habuer t. 2. nec Chriſtus, nec Apoſtoli circa hanc rem quicquam determinate conſtituerint, adeoque obligatio illa de non revelando non formaliter de jure divino, ſed ſaltem neceſſarium conſequens ſit poteſtatis ligandi & abſolvendi, ſine quo hæc difficulter exercenda foret. Nec 3. negari poſſit, etiam coram toto populo confeſſiones factas eſſe, teſte *Origene Hom. 2. in Pſ. 37.* idque ita uſque ad *Leonis S.* ætatem obtinuiſſe, antequam ab eo mos iſte abrogaretur Ep. 8. ad Epiſcopos Campaniæ; quanquam hoc non obſtante, in *Portugallia* & *Gallia* ille ſatis diu adhuc retentus fuerit. *Potamium* quippe Epiſcopum *Bragenſem* enormiſſimi & ſecretiſſimi criminis confeſſionem coram Concilio X. Toletano feciſſe; & *Robertum* Epiſcopum Vindinenſem (Mans) in Gallia morti vicinum, confeſſionem ſcriptam in Concilio *Duſiacenſi (à Duzi)* publice recitandam transmiſiſſe; ita & *Guilielmum* Normannum Britanniæ Regem, ſub finem vitæ generalem omnium peccatorum confeſſionem, ſacerdotibus bene multis præſentibus edidiſſe; quam in rem diverſi Autores allegantur. Et ſic obligationem iſtam non revelandi ab uſu ſolum procedere, qui pro temporum varietate & ipſe variare, in fide vero propterea errari non poſſit, licet Innocentius in ſingulari iſto caſu revelationem approbaverit, in Concilio vero Lateranenſi ſententiam mutaverit. Hoc ipſum enim confirmare, ſecretum confeſſionis eſſe tantum rem diſciplinæ, quia non ſub pœna anathematis de eo pronunciatum fuerit. Ipſum Cæſarium a Maimburgio citatum, hunc Innocentii caſum diſerte excepiſſe; nec fieri potuiſſe, ut Innocentius pronunciatum ſuum in Concilio Lateranenſi revocaverit, cum hoc, ipſo Cæſario teſte, 7. menſes illud anteceſſerit. Cap. IX. docetur, falſum eſſe, quod in Bulla *Unam Sanctam* Bonifacius VIII. ſupremã Pontificum in regna mundi in temporalibus poteſtatẽ, ceu articulum fidei ad ſalutem creditu neceſſarium propoſuerit; ſed ſolum doctrinam talem ibi ſupponi, cui primaria autoritatis in *Philippum Pulchrum* exercendæ ratio inniti debebat. *Clementem* vero V. in cap. *Meruit X. comm. de Privileg.* non tam revocaſſe, uti vult Maimburgius, Anteceſſoris Bullam, quam quod Regi præjudicare non debeat, modificate declaraſſe,

claraſſe, & hoc ipſo autoritatem Papæ magis adſtrui. Sic *& Sixti* V. Bullam, qua Bibliis poſt Concilium Tridentinum Romæ impreſſis autoritatem addit, a Clemente VIII. reliquisque ſucceſſoribus ob defectus, quibus editio iſta laborabat, ſuppreſſam, contra infallibilitatem Pontificis nihil probare; probandum enim eſſe hujus impugnatori, dictam editionem Sixtinã, præter errores Grammaticales, tales complecti, qui in ipſam fidem impingant. Cap. X. traditur, opinionem ſuam particularem, de animabus ante reſurrectionẽ a viſione Dei excluſis, *Johannem XXII.* in Conſtitutione ſua condemnaſſe, veluti Wadingius ex veteri MSC. in Annalibus Frat. Minor. referat. Provocat Autor ad ipſius Maimburgii apologiam pro Pontifice iſto, in libro de *Declinatione Imperii* interpoſitam. Miratur ulterius, quod *Adrianum I'I.* in partes vocaverit, ac ſi tradiderit, Johannem XXII. publice ita docuiſſe, cum ſolum de fama teſtetur in verbis: *de Johanne XXII. noviſſime fertur &c.* Jam Cap. XI. & ſqq. quæſtionem tractat, *an Papa Concilio ſuperior vel inferior ſit*, eamque plane inutilem eſſe ſtatuit. Aut enim definitionem Concilii generalis & legitimi articulum *fidei*, aut punctum *diſciplinæ* ſpectare. Si *prius*, impoſſibile eſſe, ut Papa contrarium quid ſtatuat iis, quæ ejusmodi Concilium, quoad credenda ab omnibus pro infallibili habitum, ſanciat. Nec dari exemplum, ubi vel Papa definitionem, quæ fidem tetigit, Concilio contrariam promulgaverit; aut Concilium talem ſanciverit, quæ definitioni Papæ legitimi & pro viſibili capite Eccleſiæ agniti contrarietur. Si *poſterius*, parum referre, num Papa vel Concilium infallibilitate polleat, quoad Decreta, mutatu vel reformatu facilia; diſciplinam enim mutationibus, quas fides neſciat, expoſitam eſſe. Itaque pro re nata Papam circa res diſciplinæ aliter quam Concilium, & vice verſa, ſtatuere poſſe; utrumque tamen ſecundum juſtitiam agere præſumi. Comparationem autem inter Concilium & Parlamentum, & porro inter Pontificem & Curiam forenſem territorii Pariſienſis (Châtelet) inſtitutam peſſime huc quadrare, nec ſine indignatione cujusvis boni Chriſtiani legi poſſe. Nec brachium *Franciſci Xaverii* Goa Romam miſſum, & quidem permittente Pontifice, (cum tamen Gregorius Imperatrici Conſtantinæ caput vel partem corporis Pauli denegaverit, ſacrilegam temeritatem appellans SS. corpora tangere) contra infallibilitatem vel ſuperioritatem ejus, quicquam inferre. Morem enim tangendi illa corpora tunc pro illicito habi-

habitum, posterioribus temporibus approbatum esse, uti ex *Caroli Stengelii Bened. Ord.* libro, Ingolstadii A. 1624. edito, oppido liqueat. Sic & ariditatem dicti brachii, & repentina eorum, qui illud tetigerunt, fata, frustra exaggerari. Ita enim etiam scripti, contra N. T. a Doctore Sorbonico A. 1667 Gallice translatum editi, auctorem Malletum, impressorem & approbatorem uno eodemque anno obiisse, imo & ipsum, qui contra illud sermocinatus fuerat, Maimburgiū. Cap. XII ostenditur, Pisani, Constantiensis & Basileensis Conciliorum Decreta eos Pontifices tenere, qui tempore schismatis Papatum prætendant, non vero de quovis Papa, nisi obedientiam decretis Conciliorum præstiterit, puniendo, nec de futuris sed præteritis Conciliis loqui, quæ omnia Maimburgius Latino textu insuper habito, non attenderit. Eandem etiam Gersonis loco ab eo citato sententiam esse. Cap. XIII. debiles esse Maimburgii responsiones MSSto Schelstrateni, quoad verba decreti IV. Sess. Concil. Constant. *ad reformationem generalem Ecclesiæ in capite & membris*, quæ hic ibi abesse scripserat, oppositas. Licet enim evenire possit, ut quæ in uno MSC. deficiant, in alio reperiantur, veluti ex operibus Augustini, quorum editionem Patres Benedictini adornatum eunt, pateat; illud tamen quoad aliqua verba solum & differentes lectiones concedi posse, integras vero lineas, quæ novitates comprehendant, nec in antiquioribus MSS. occurrant, pro recenter additis habendas esse. Patres quoque Benedictinos potestatem integras lineas materiasque novas & singulares inferendi, haud temere sibi tributuros, in paucorum verborum vel literarum correctione subsistentes. Excerpta Gallicorum Ablegatorum ex sessionibus Concilii Constantiensis, ex corruptis exemplis desumta esse posse; hinc prius antiquitatem eorum probandam esse, si suppositionis suspicionem declinare debeant. Ex *Petri de Alliaco* Operibus nullum in specie allegatum fuisse a Maimburgio; Gersonem vero, si evolvatur, locis citatis de IV. sessione plane non loqui, sed de V. Nec ex præfatione Decreti sess. IV. in qua, etiam in MSC. Schelstrateni, verba: *ad reformationem*, habeantur, valide quid probari posse; quæri enim de ipso decreto, in quo non compareant, ideoque ex præfatione tollenda esse. Cap. XIV. cum Maimburgius Collegii Cardinalitii triumque nationum, Italicæ, Hispanicæ & Gallicæ protestationem, contra sess. V. actitatam, antequam inciperet, interpositam, & a Schelstrateno objectam, ideo inutilem esse asseruisset, quia Concilium nihilominus

nus continuatum fuerit, Decretumque ideoque V. seſſionis ejusdem cum aliis vigoris esse; injuste hoc fieri Autor obtendit, cum proteſtationem a majori & saniori Concilii parte factam, proteſtantium utique jus salvum conservasse, per vulgata notum ipsi esse debuerit. In concluſione tandem opuſculi, perverſi, quem Bullæ Martini V. circa appellationem a Sede Apoſtolica & Papa prohibitam, affingat, senſus, & ſtolidæ ad singulos Epiſcopos reſtrictionis insimulatur Maimburgius. Ipſum Gerſonem de simili explicatione non cogitaſſe, quin in tractatu, *an liceat in cauſis fidei a ſummo Pontifice appellare*, contrarium ſtatuiſſe. Ratiocinium, *totum* scilicet *majus esse ſua parte*, ad Concilii superioritatem applicatum, per instantiam infringitur, hac nempe ratione, Statuum quoque conventus Regibus superiores futuros. Contra sicut a Statibus Regi nihil præscribatur, licet moderationem sumtuum urgeant; ita nec Concilium Conſtantiense, ſtatuendo reformationem Eccleſiæ in Capite & membris, Papæ quidquam præscribendum putaſſe.

AN HISTORICAL RELATION OF THE ISLAND CEYLON, ſive Relatio Hiſtorica de Inſula Ceylon, autore Rob. Knox. Londini, apud Rich. Chiswell. 1681. in fol.

HAud immerito antehac doluimus, librum hunc egregium lectuque digniſſimum juſto serius, & poſt perditam bona ex parte novitatis gratiam, demum ad noſtras oras delatum fuiſſe, adeoque Actis, quæ publicamus, Eruditorum hactenus, dum recentiſſimorum quorumque ſcriptorum maxime cura nos tenuit, commode inſeri non potuiſſe. At poſtquam animum ſubiit, libros talismodi, qui aut eandem ob cauſam, aut propter alia impedimenta a nobis omiſſi, intra temporis tamen ab occœpto hoc noſtro labore elapſi curriculum editi fuere, poſtliminio quaſi in mediũ producere, & ſeparato volumine comprehenſos in Supplementi vicem orbi literario communicare; mox inter primos ſe nobis obtulit is, cujus modo titulum exhibuimus, non paginarum quidem mole, at rerum copia ſane locupletiſſimus, cujus adeo potiora contenta, quam breviſſime fieri poterit, in compendium redacta recenſebimus. Autorem habet Robertum Knox, virum a juventute ſua in navigationibus Indicis verſatum, quique ſpeciatim in inſula, quam hic deſcri-

deſcribit, integrum fere vicennium captivus exegit; commoditatem ita nactus, ſtatum & mores iſtius terræ exactius & ad minima uſque pernoſcendi; quam etiam cognitionem unicum eſſe fructum diutinæ iſtius ſuæ ac tædioſæ detentionis aſſerit, cum nil quicquam præterea inde reportare ipſi licuerit. Hujus vero copiam ut publico facere haud gravaretur, inſtigatus imprimis fuit a celeberrimo *Hookio*, qui & ipſe in præfatione, quam adjunxit, relationem hanc a ſe reviſam multis nominibus commendare non dubitavit, promittens ibi repertum iri, quod diverſarum profeſſionum hominibus, politicis puta, theologis, medicis, jurisperitis, mercatoribus, opificibus, œconomis denique proficuum eſſe valeat: tantoque majorem Autori fidem accommodandam putat, quod ab omni jactantia alienus ſit, linguam quoque Ceilanicam perinde ac vernaculam calleat, nihil inſuper hic literis conſignaverit, quod non ipſe aut ſuis viderit oculis, aut certe ab indigenis iſtius inſulæ acceperit, tanquam pervulgatum & communi ore pro certo agnitum. Cæterum de iis potiſſimum agere intendit Autor, quæ Europæis hactenus maximam partem manſere incognita, puta quid in mediterraneis inſulæ locis agatur; iſtuc enim pauciſſimis aditum patere, indeque factum ait, ut ipſæ etiam chartæ Geographicæ quoad hæc imperfectæ hactenus manſerint, ad quem defectum ſupplendum ipſe novam communicat mappam Ceilanenſem, ex propria itinerum ibi factorum experientia concinnatam. Litorales vero tractus inſulæ quod attinet, qui nunc omnes Hollandorum parent dominio, paucioribus eosdem ideo tetigit, quod ſufficiens ipſorum notitia jam ex aliorum experientia & itinerariis habeatur. Univerſum opus in *quatuor* ſectiones diſpeſcuit: in *prima* tractat de ipſa regione ejusque proventu; in *ſecunda* de Rege & regimine politico; in *tertia* de inhabitantium indole, religione & moribus agit; in *quarta* denique ſui ipſius hiſtoriam, captivitatem nempe, fata ibi habita, ac evaſionem tandem perſequitur.

Ac naturalem quidem regionis ſtatum quod concernit, apparet eam quidem fertilem ſatis eſſe, at multis in locis incultam & montibus ſylvisque horridam, ipſo etiam rege non invito, utpote qui terras ſuas impeditas & invias mavult, quam itineribus commodas, ut adeo regni ejus robur in difficultate acceſſus magis ſitum ſit, quam in valore militum aut caſtellis arte munitis. Hinc ſylvarum, quibus provinciæ pleræque inter ſe diſjunguntur, tranſitus frequentibus portis verſatilibus

& ſpinarum genere quodam undiquaque obtectis interſecantur, quibus ſingulis excubiæ regiæ adſtant, inermes quidem, at ſolo Regis nomine prolato viatorem, literis commeatus non inſtructum, pro lubitu ſiſtentes: cum mandatum talismodi ob pœnæ gravitatem nemo facile violare audeat. Præcipuum inſulæ flumen memoratur *Mavelagonga*, e celebri monte *Pico de Adam* Europeis, *Hamalell* incolis dicto originem ducens: montem iſtum quoad figuram cum pane ſacchari Autor comparat, cujus in vertice ſitus lapis pedis humani bipedale fere veſtigium exhibet, quod inſulani quotannis peregrinationibus religioſis menſe Martio, cum novum annum inchoant, (die nempe 27. 28. vel 29. quem hoc aut illo anno fauſtiorem aſtrologi ex his pronunciarint) inviſere ſueverunt. Urbes præ cæteris eminentes quinque perhibentur, puta *Candi*, regia quondam metropolis, *Nellemby-Neur* nunc Regis ſedes, *Allouneur*, *Badoula*, & *Digligy-neur*, quas tamen & ipſas parum ſplendoris oſtendere, & maxima ex parte ruinis deformari autor teſtatur. Narrat porro, plagam inſulæ orientalem ab occidentali tantopere differre, ut earum quælibet tempeſtates anni contrarias alteri per vices experiatur, & hinc quidem meſſis, inde arandi tempus ſit, eodem licet menſe, prout nempe aut Eurus ſpiret aut Zephyrus, quos ipſos ventos iis in tractibus fere ſpatiis ſemeſtribus alternare conſtat: cæterum in montanis locis pluvias multo frequentiores cadere, quam quidem in depreſſioribus, ubi aliquando 5. aut 6. annorum ſiccitatem ſemet expertum ſcribit, in tantum ut nec arare licuerit, nec ſerere. Animalibus varii generis inſula referta eſt, at leonibus, lupis, equis, aſinis & ovibus, Noſtro teſte, deſtituitur; econtra ſpecies fovet his in regionibus minime obvias. Sic datur ibi fera, quam *Meminna* vocant, cervum exacte referens, at leporis ſolum magnitudine; dantur ſimiæ variarum formarum, e quibus & nonnullæ rariores depinguntur, quarum carnes pro grato cibo ibidem habentur; quemadmodum & apes & formicæ illic inter edulia delicata numerari ſolent, quarum ſingularum diverſæ nec alibi facile occurentes ſpecies ſigillatim deſcribuntur. Serpentis quoque genus memoratur, nomine *Pimberah*, tantæ magnitudinis, ut viri medii craſſitiem adæquet, & cum cervis maxime inſidiari ſoleat, hinnulos quandoque integros deglutiat, ſic ut horum acuta cornua dein ventrem ipſi perforantia mortem afferant; alius porro ſerpens, *Carowala* dictus, in domibus fere habitans & veneno acerrimo præditus, qui tamen felibus paſſim

paſſim in prædam & eſcam cedat; itemque alius *Noya*, eam habens indolem, ut media ſe parte erigat, & caput ſic elatum per bihorium vel trihorium continuum circumportet, præterea ſpeciem præbeat, ac ſi ante oculos par conſpicillorum geſtet. Nec ſilentio præterire licet araneum *Democulo*, tam craſſo corpore pollentem, ut pugnum hominis magnitudine referat; ut & alia duo animalia, crocodilis (quorum pariter ibi copia eſt) quoad figuram non abſimilia, licet minora, nempe *Kobberaguion* & *Tollaguion*, cujus poſterioris carnem eſui aptam Ceilanenſes pro omnium optima reputant, eo quod experientia conſtet, hanc nunquam per vomitum rejici, utut aliorum animalium carnes ſimul cum illa ingeſtæ, evomantur. Pavonum quoque ingens copia eſt, quos tempore pluvio, cum pennæ madefactæ & volatui ineptæ ſunt, canibus captare ſueverunt. Elephantes porro numeroſos inſula progignit, de quorum natura varia traduntur ab Autore noſtro; v. g. quod pauci ex elephantibus, & ii quidem ſolum maſculi, dentes ſeu ebur habeant; quod fœmellæ catulos promiſcue, etiam alienos lactent; quod uno ſaltem anno gerant uterum; quod manſuetis dentes abſcindi ſoleant ad hoc, ut eo melius recreſcant; quod certis anni temporibus furore quodam corripiantur, cujus præſagium eſſe ſoleat materia oleo ſimilis, ex eorum maxillis profluens: hunc tamen morbum ſponte rurſus ceſſare ait, nec adhiberi medicinam, niſi quod interim valide ligentur, ne nocere poſſint. Inſecta iſtis in locis obſervata quod attinet, præter ea quæ ex ſupra dictis huc referri queunt, memorat Autor quoddam araneæ genus, pullos jam viventes in ſacco ſub ventre pendulo circumferentis, qui ipſi tamen, ex quo paululum grandeſcant, matrem abſumant ac devorent: item lacertam quandam, aut animal certe huic inſecto non abſimile, cui vim futura varia præſagiendi tribuant inſulani & ex ejus clamore diverſa pro negotiis ſuis omina captent: ne de hirudinibus dicamus, quæ tanta in copia ibi deprehendi feruntur, ut iter facientibus, quippe qui ex more regionis nudipedes fere incedunt, continuo cum illis confligendum ſit, ac ne ſic quidem absque multa pedum crurumque cruentatione evadere detur. Inter vegetabilia dubio procul primas tenet arbor cinnamomum ferens, utpote quæ tantum non unice in hac inſula provenit: dicitur ea vernaculo nomine *Corundaganhab*, ac tam frequens ibi terrarum eſſe fertur, ac in Anglia coryli: cinnamomum vero nil aliud eſſe, ac ejus corticem, qui dum adhuc arbori cohæ-

cohæreat, albo ſit colore: lignum ipſum ſine odore & molle, abiegno haud abſimile; folia tenera coloris pulchre ſcarlatini, adulta lauri foliis ſimilia, (niſi quod in his una modo vena craſſior per folii longitudinem currat, in cinnamomi foliis tres;) conquaſſata caryophyllorum odorem ſpirare: fructus arboris cum glandibus fere convenire, ac in ſe quidem & odore & ſapore tantum non carere, coctos tamen in aqua materiam præbere ſebo æmulam, albam ac valde ſuaveolentem. Pluribus etiam deſcribitur arbor *Tallipot*, foliorum imprimis magnitudine celebris, utpote quæ tam lata feruntur, ut unum eorum bene 15. vel 20. homines ſimul a pluvia protegere valeat; unde cum lenta ſint & plicabilia, ut corium fere, frequentiſſime pro tectis & umbraculis portatilibus adhibentur, complicata in formam ſimilem ei, quam flabella, quibus mulierculæ æſtivo tempore frequenter utuntur, habere ſolent; eadem inſuper folia ad ſcriptionis uſum adhibentur, & chartæ loco inſerviunt. Fructus arbor hæc non fert, niſi ultimo vitæ ſuæ anno, nec ad aliud quam ſationem utiles, ceraſis fere ſimiles, quos præcedunt flores lutei, aſpectu non injucundi, at odore perquam graveolenti: cæterum arbor intus nil fere niſi medullam habet, quæ in pollinem redacta cibum præbet a ſimilæ ſapore non multum abludentem. Ex aliis, quæ recenſentur, plantis porro commemoramus hanc, cui nomen *Orula*, quæ baccas fert rubigini a ferro detergendæ aptas, ſi iſtæ in aqua macerentur contuſæ, & huic dein per unicam noctem ferrum immergatur: item radices eſculentas, quas *Alloes* vocant, in tantam molem intra anni aut biennii ſpatium excreſcentes, ut viri craſſitiem adæquent. Mentionem inſuper facit plantæ, cujus tamen nomen reticet, quæ tanta celeritate oſſa fracta reſtituat, ut eadem bihorio, poſtquam parti læſæ impoſita eſt, rurſus conſolidentur. Nec minus curioſum eſt, quod de flore *Sindric-mal* narrat, eum quotidie circa horam quartam pomeridianam ſemet expandere, & ita per totam noctem durare, mane vero rurſus ſeſe claudere, donec hora prædicta redeat, idque adeo exacte, ut tempore nubilo horologii vice a nonnullis conſuli ſoleat. Ebeni etiam ferax inſula eſt, in magna quandoque mole, & quæ ingentibus trabibus fabricandis ſufficere poſſit; ferri præterea, cryſtalli, ut & aliarum gemmarum, ſaphirorum puta, rubinorum, oculorum cati, aliarumve, ſed quas nemini, præter regem, quærendi jus eſt, pœna diræ necis in contravenientes ſtatuta. Maximus omnium proventus oryzæ eſt, ut

quæ

quæ communiſſimum inſulanis victum præbet, adeo ut ſatis plerumque eum habere exiſtiment, qui ſale & oryza ad ſufficientiam inſtructus ſit. Culturam hujus pluribus percenſet noſter, memorans frumentum hoc antequam ſeratur, prius aqua bis macerari, & deinde in cumulos congeſtum foliis operiri, ut ita radices & germina protrudere incipiat; hinc terræ mandari, operoſe levigatæ & irrigatæ, cui, cum ſemen ad altitudinem trium quatuorve digitorum propullularit, aqua ſtercorationis vices ſupplens immittatur, ibique ad tempus uſque meſſis ſtagnans relinquatur: oryzam enim ſine tali inundatione nequaquam creſcere, indeque cum diverſæ ejus ſpecies dentur, quarum aliæ 7, aliæ 6, aliæ 5, 4, 3. menſibus matureſcant, (quas inter tardiſſima quæque maximæ fertilitatis eſt,) quemlibet pro ſitu fundi ſui talem eligere debere ſpeciem, quæ intra ſpatium, quo ibi aquæ copia ſuppetat, ad perfectionem pertingat; unicam nihilominus oryzæ ſpeciem dari, licet non adeo bonam, quæ ſine tali irrigatione proveniat. Frumentum tandem meſſe veniente collectum ope boum trituratur, quem modum Autor valde proficuum autumat, cum ita intra diei lapſum 6. circiter pecorum auxilio 40. vel 50. granorum modii excuti queant.

Sed charta monet, ut ad alteram Relationis partem, quæ de Rege & regimine agit, pedem nunc proferamus: ubi repetendum, quod initio diximus, hic maxime de mediterraneis Ceilani locis, adeoque Regno *Conde-Uda*, in quo delineando Noſter imprimis occupatus eſt, ſermonem eſſe. Regnum vero, ejus commorationis tempore, ibi tenuit Rex *Radga-Singa* (quod nomen *regem leonum* ſonat) non directe quidem ex regio ſanguine deſcendens, attamen ex prioris regis vidua Catharina, eaque Chriſtiana a Portugallis quondam baptizata, genitus a ſupremo ſacerdote, quem *Tirinanx* ipſi vocant. Hic cum filii e rege demortuo ſuperſtites minorennes eſſent, interim regnum adminiſtravit, & cum adulti forent, id egit, ut regnum inter ipſos & hunc ſuum filium ſorte divideretur, ſic tamen ut huic optima portio cederet, qui poſtea quoque, fratribus in diſcordias dilapſis, totum tandem regnum ſolus tenuit. Uxorem duxit Malabaricam, ſed cui noviſſime intra 20. annorum ſpatium non cohabitavit, ac ne vidit eam quidem tanto tempore: & quamvis formoſiſſimæ quælibet fœminæ, tam virgines, quam maritatæ, undique cogantur ad inſtruendam regiam culinam, & fama ſit, has ſimul concubinarum officio defungi; Autor nihilominus id

in dubium vocat, cum rex communi teſtimonio tam caſtus & ab omni re venerea abhorrens perhibeatur, ut ne quidem in miniſtris ſuis legitimarum uxorum uſum toleret, quamdiu in ejus ſervitio verſentur: adulterium vero omnemque ſcortationem in nobilibus ſuis æque graviter ac rebellionem coërceat. Hoc tamen non obſtante, antehac ex propria filia infantem genuit, ſed qui una cum matre puerpera deceſſit: regibus enim talis inceſtus ibi locorum non creditur interdictus, quin potius hoc pacto prolem vere regiam gigni perſuaſum habent. Reliquum ejus characterem quod attinet, bona forma & egregia ſtatura eſſe perhibetur, jam quidem valde ſenex, at nondum viribus defectus, habitu plerumque inſolito, quemque ad phantaſiam novum ſibi ſubinde excogitet, conſpicuus; ſobrius admodum, ac ſemel modo in die, nec fere niſi herbis & fructibus veſci ſolitus; ſuſpicax valde, unde commercia epiſtolarum nec in ſuis, nec in peregrinis quidem in aula verſantibus tolerat, ſed graviſſimis aliquando ſuppliciis coercet; zelo præterea, diſſimulatione, crudelitate vere tyrannum agens, ut pote qui non in captivos ſolum miſeris modis ac tormentis ſævit, quos ſæpe per elephantes, carnificum vicem obeuntes, membratim diſcerpi facit; ſed & in miniſtros & ſatellites ſuos, qui quotidie in periculo cruentæ necis verſantur, dum eos plerumque, absque omni etiam cauſa obtruncat, & caput abſciſſum ventri eorum inſui curat: cujus exemplum recentiſſime dederunt duo juvenes in ſervitio ejus verſantes, ideo interfecti, quod regem in ſtagno lavantem, & ad tentandam ſuorum fidelitatem ſuffocationis periculum ſimulantem, brachiis arreptum protraxiſſent, & non potius majori utentes reverentia corpora ſua ipſi ſupponentes ita ex aquis eum elevaſſent. Filium quoque proprium veneno ſuſtulit, ob populi in eum propenſionem. Duriſſimis inſuper tributis & exactionibus ſubditos vexat, iisque bona, quandocunque lubet, ad proprios uſus eripit; unde ejus miniſtris jus eſt, quemcunque fundum, in quo flores fructusve, quibus rex delectatur, creſcunt, obſepiendi indeque proprietarium pro lubitu & ad quodlibet tempus excludendi: id quod ſubditos plerosque adeo ſegnes reddit, ut non niſi de quotidiano victu & amictu ſoliciti ſint, nec quicquam ulterius acquirere ſatagant, dum quotidianis id ſervorum regiorum rapinis expoſitum norunt. Hæc & ſimilia gravamina ingenti non ita pridem rebellioni anſam dederunt, quæ contigit anno 1664. cujus Autor ipſe oculatus teſtis plerasque circumſtantias recenſu-

cenſuit: ubi rex, quo e medio ſublato rebelles filium in thronum evehere voluerant, ex arce quidem ſua metu multitudinis profugere coactus, aſt paulo poſt tumultum ſponte ſedatum expertus eſt. Cum enim filius throno deſtinatus, tanquam puer, meticuloſum ſemet tantis rebus capeſſendis oſtendiſſet, ſubditi affectu mox ad antiquum regem relapſi, mutuis ſemet invicem ſuppliciis ſuſtulere, donec rex plene reſtitutus eſſet. Narrat noſter, fulſiſſe iſto anno cometam, qui cum caudam prius occidentem verſus direxiſſet, eadem illa nocte, qua rebellio eruperit, eandem in plagam contrariam orientem verſus converſam oſtendiſſet: idque ſe certo certius ipſum vidiſſe aſſerit; quemadmodum & cometam alium anno 1666. ibidem apparuiſſe ſcribit, caput quidem ſub horizonte condentem, at cæteroquin ei fere ſimilem, qui anno 1680. in Anglia obſervatus fuerit. De cætero maximam & deſpoticam omnino regum iſtius inſulæ poteſtatem eſſe, ex pluribus, quæ percenſentur, abunde liquet; v: g: quod ipſi ſummi magnates noctu ante regis palatium excubias agere teneantur; quod nullæ quidem iſtic leges habeantur, at ſolius regis verbum abſque ulla exceptione pro lege irrefragabili æſtimetur, unde & nemo officialium, ſed ſolus rex reos ad necem damnandi jus habeat; quod tantam ei reverentiam ſubditi exhibere cogantur, ut non ipſi modo, ſed rebus etiam ad eum ſpectantibus, ipſisque linteis immundis ad lavandum miſſis obviam facti, honoris ergo ex via a longinquo cedere teneantur, quamprimum album pannum, quo tales res hunc in finem teguntur, conſpiciant: ii præterea, qui regi cœnanti miniſtrant, ſtrophiolo os obturare jubentur, ne halitu forte ſuo ipſius fercula tangant; ſicut & in ejus præſentia ſternutare, tuſſire aut exſcreare piaculum habetur. Legatos porro ad ſe miſſos dure utplurimum tractat, ac plerosque levibus ex cauſis aliquandiu captivos detinet, cujus rei diverſa exempla recenſentur. Rex hic cum Portugallis antehac cruenta geſſit bella, ab iisque aliquando eo redactus fuit, ut tres elephantes annuos tributi loco ipſis penderet; at cum ne hoc quidem contenti eſſe vellent, hic vocatis in auxilium Hollandis, tota tandem inſula Portugallos expulit, Hollandis ea occupantibus & hodienum retinentibus, quæ iſti prius tenuerant. Plurimos tamen e Portugallis poſtea rex invitavit, ut in ſuis ditionibus habitarent, ex ſingulari propenſione, quam erga homines candida cute gerit, quique multis hinc privilegiis in ejus aula fruuntur; unde factum, ut lingua Luſitanica illis in terris admodum frequentetur,

quam & ipſe Rex callere exacte dicitur. In Hollandos vice verſa implacabile odium concepiſſe fertur, ex eo quod pacta in occupatione civitatis Co'umbo cum ipſo inita non ſervarint; quapropter ipſis ubicunque damna inferre ſtudet, tametſi hi eum donis legatisque miſſis ſubinde demulcere ſatagant.

A rege nunc ad ſubditos progrediendum eſt, qui vernaculo idiomate *Chingulays* vocantur. Quamvis enim, præter Hollandos, etiam Malabarenſes partem inſulæ poſſideant; hi tamen proprio gaudent principe, nec a Rege Candi dependente, nec a Batavis, niſi quod his longa bellorum vi compulſus certum elephantorum numerum tributi nomine ſolvat. Dantur præterea ſylvarum quidam incolæ, ſeorſim degentes ac feri homines, *Vaddahs* dicti, qui in luſtris ferarum more deliteſcentes ex herbis & venatu victitant, nec Regis fere ſuperioritatem agnoſcunt aut ipſi parent, niſi quod nonnunquam recognitionis loco aliquid eboris, mellis aut carnis cervinæ induratæ ejus miniſtris pendere cogantur. Ipſos *Chingulaſios*, potioresque adeo inſulæ habitatores quod attinet, prædicantur eſſe natura ad civilitatem proni, ingenioſi, agiles, eloquentes, ad ipſos usque ruſticos, furti oſores acerrimi; at e diverſo fraudibus mendaciisque valde dediti & ſuperſtitioſi. Idololatriam quidem ſectantur, ita tamen ut unum reliquis omnibus ſuperiorem Deum credant, creatorem cœli ac terræ, cujus voluntatem ſaltem a reliquis minoribus numinibus his in terris perfici ajunt: ſecundarios vero hoſce deos ſtatuunt eſſe animas bonorum quorundam virorum, uti dæmones, quos itidem religioſe colunt, malorum. Solem Lunamque etiam inter deos habent, ſtellas tamen non adorant. Idolis ſuis, quæ non eſſe, ſed repræſentare ſolum numina volunt, templa pro diverſis eorum gradibus diverſa ædificant, quorum ingreſſu mulieres menſtruas arcent. Diem Mercurii & Saturni ſpeciatim cultui dicatos habent. Sacerdotes magno honore afficiunt, iisque permittunt ſellam, cui inſident, albo linteo inſternere, quod alias ſoli regi reſervatum eſt: vinum tamen bibere, uxores ducere, ac bis in die cibum capere prohibentur. Reſurrectionem credunt & animarum immortalitatem, bonosque homines in divos, malos in beſtias transformari in altera vita exiſtimant. Roſariis in precibus utuntur; at in toto ſuo cultu irreligioſum deorum contemtum undique produnt: ad Chriſtianiſmum tamen amplectendum ſatis propenſi feruntur. A diabolo, quem *Jacco* nominant, valde ſibi metu-

metuunt, imprimis moribundi, quo tempore ad eum maxime preces dirigunt: nec rari inter eos dantur corporaliter a Dæmone obſeſſi, qui & ipſe alias ſæpius nocturno tempore horridos & ſtridulos clamores edit; qualem vocem diabolo communiter attributam Autor ipſe aliquoties ſe percepiſſe auribus teſtatur, ajuntque eam utplurimum præſagam eſſe ſuppliciorum a rege tyranno ſervis ſuis imminentium. Incantationes quoque inter inſulanos frequentes ſunt, carminibusque non morbos ſuos modo, ſed & tigrides aliasque feras beſtias abigere norunt: fatentur tamen, ſerpentis genus, quod *Polonga* vocatur, magia ſua ſuperius eſſe, uti nec variolorum morbum hoc modo curare queunt, unde in eo manifeſte Dei digitum agnoſcunt. Speciatim Autor commemorat, quibus ceremoniis incantare ſoleant nucem Betel, ut ejus ductum dein ſecuti furem indagent. Pluribus etiam percenſet, quomodo populus in varios ordines gradusque exiſtimationis diverſos diſtinctus ſit, e quibus ſuperiores nunquam cum inferioribus cibum capiunt. Diſcrimina vero iſta maximam partem conſiſtunt in permiſſa vel interdicta geſtatione thoracis, longitudine veſtium, terminatione nominum, (ubi eorum qui in claſſe ſuperiore ſunt nomina fere in *oppow*, inferiorum in *adgah*, deſinunt,) ſeſſione in ſellis vel ſtragulis, forma pilei & ſimilibus. Omnium ſtrictiſſime vero in nubendo gradus iſti obſervantur: ac durius morte ſupplicium reputatur, ſi fœmina ex nobiliore claſſe oriunda uni ex infimis nuptui collocetur; unde taliter condemnatis plerumque ex gratia mortis optio conceditur. Omnium vero viliſſimi reputantur mendici, imprimis qui publica autoritate in pœnam tales facti ſunt; hi ob ſummum deſpectum extra legum coërcitionem eſſe reputantur, unde & inceſtus inter ipſos, in linea etiam deſcendente commiſſus non punitur. Ritus nuptiales in populo hoc conſiſtunt in comeſtione neonymphorum ex eadem patina, colligatione pollicum & aquæ infuſione in caput utriusque. At fidem conjugalem non magni curant: nam non modo conjuges libere ſemet rurſus relinquunt, quo caſu vir filios, uxor natas ſibi retinet, ſed & frequentiſſimis adulteriis thorum violant: quinimo nec mœcham viri reputant conjugem, quæ cum viris ſe dignioribus rem habet, & pro hoſpitalitatis ſpecie æſtimant, advenis uxores commodare. Ac tametſi monogamia inter eos vigeat, ſæpius tamen duo viri, fratres maxime, una uxore ſunt contenti, & filii inde prognati utrumque vocitant patrem. Infanticidia

porro promiſcue & nulla lege vetante fieri perhibentur, prætextu maligni planetæ, ſub quo infans natus feratur ab Aſtrologo; (quod munus ibi regulariter textores exercent:) vanam tamen eam excuſationem eſſe, vel inde apparet, quod primogenitis utplurimum parcitur, non obſtante aſtrologi effato ſiniſtro. Mortuos ſuos viliores quidem terræ mandant, ſplendidiores vero metu vermium comburunt vel nudos, vel in alveum ligneum pipere plenum prius reconditos: ſi quis tamen ex variolorum morbo decedat, inter ſpinas ſepelitur, cujuscunque tandem conditionis fuerit. E reliquis hujus gentis moribus ab Autore recenſitis, breviter notamus ſequentes: quod opificia hæreditaria ſint & per generationes continuentur; quod luctus ſignum ſit, veſtes luto conſpurcatas gerere; quod ædes ſuas calce dealbare, duasve contignationes in iis habere, capitale fere ſit, & regi ſoli reſervatum, cui & ipſi ſoli licet ſella cum fulcro dorſali uti, & capras alere; quod bibentes os vaſi non admoveant, ſed eminus e tubulo urcei potum ori infundant; quod pro injuria habeatur, aquam ad lavandas manus alteri miniſtrare; quod ab ebrietate abhorreant, ac ſpeciatim Tabaci uſum pro vitio haud levi reputent; quod nigros dentes candidis præferant, & ad illos obtinendos continuo folia Betel cum calce mixta maſticare ſoleant; quod fœminæ etiam honoratiori nefas ſit, in præſentia viri cujuscunque etiam inferioris ſellæ inſidere; quod mulierum bona a publicis exactionibus ſint immunia; imo quod nec de mercibus, quas jumentum ſexus fœminini, v. g. vacca portat, vectigal exigatur. Jura ipſorum quod concernit, ſcriptis quidem legibus deſtituuntur, at nihilominus conſuetudines aliquas habent, quibus utuntur: ſic, v. g. in controverſiis abſtruſioribus utraque pars digitis duobus in oleo bulliente, & aqua, cui ſtercus vaccinum admixtum eſt, fervida immerſis, jurat ſuper jure ſuo per quatuor genera deorum; ubi is vincit, qui digitos non læſos inde retrahit. Sic nefas eſt, arbores *Cocos* cædere; ſic fur deprehenſus aut ſeptuplum ſolvit, aut ſervus fit; ſic ex famis neceſſitate, ſeipſum aut liberos vendere aut oppignorare valide licet; ſic frumentum mutuo datum, ſi intra biennium non reſtituatur, poſtea in duplo reddendum; at de pecunia uſuræ mox poſt annum ſunt duplum, neutro tamen caſu dein uſuræ ulterius per temporis lapſum creſcunt. Linguæ porro Ceilanicæ fundamenta quædam a noſtro annotantur, de cujus abundantia & luxurie vel exinde judicare licet, quod 7. aut 8. voces habent, quibus pronomen

Tu

Tu aut *Vos* exprimant, pro diverſa dignitate ejus, ad quem loquuntur.

Supereſt, ut hiſtoriam & fata Autoris paucis adhuc tangamus. Is vix adoleſcentiam egreſſus, a patre ſuo, Capitaneo navis penes Societatem Indicam Orientalem quæ in Anglia eſt, peregrinationibus Indicis adhibitus fuit, & cum ipſo anno 1657. eas ad oras navigavit; unde cum elapſo biennio reditum pararent, vi tempeſtatis in Ceilanenſem portum *Cotiar* appellere coacti ſunt, ubi per aliquot dies commorantes, ne tempus perderent, pannos quosdam e mercibus, quas vehebant, venum expoſuere in terram. Id cum ad aures regis Ceilanenſis pervenit, is indignatus fortean, ſe inſalutato negotiationem ibi fieri, miſſis hominibus ſub ſpecie amicabilis colloquii Capitaneum in terram allexit, ac circumventum ita teneri cum aliquot ex ſuis fecit, inter quos & noſter fuit: varia etiam artificia adhibita, ut navem ipſam in ſuam redigerent poteſtatem, quod tamen a Capitaneo prudenter impeditum fuit, nave tandem, cum ipſe evadendi ſpem nullam videret, domum redire juſſa. Ita Angli hi omnino ſedecim, qui nominatim recenſentur, in manibus inſulanorum remanſere; qui quidem nil mali ipſis intulere, niſi quod ipſos a mutuo conſortio divulſos, ſingulos ſparſim per vicos & urbes diſtribuerunt, ſumtibus ſubditorum poſthæc alendos, tanquam captivos regios. Autor tamen, quod captivitatis ſolatium aliquale fuit, a patre ſuo diſtractus non fuit; ſed quem anno ſequenti 1660 diuturna febris tandem miſere ipſi eripuit, propriis filii manibus contumulatum. Reliqui captivi pedetentim liberius habiti; & a mutua converſatione non ita ſtricte prohibiti, cum laute ſatis ab hoſpitibus ſuis tractarentur, tædium detentionis tandem exuerunt, & uxoribus ductis ſedes ſibi fixas in inſula ſtatuerunt. Autor vero cum unico ſodali, poſtquam variam fortunam expertus, fugam amore reviſendæ patriæ fruſtra ſæpius tentaſſet, tandem in ditionem Hollandorum feliciter evaſit, a quibus comiter acceptus, circa finem anni 1679. in Angliam renavigavit, ibique ab eadem Societate Indica ſimili, qualem pater habuerat, functioni admotus, & negotiationi *Tarquinenſi* præfectus, jucunda ante actos labores memoria, ſi adhuc in vivis eſt, recolit.

ESSA-

Digitized by Google

ESSAIS D' ANATOMIE, OU L'ON EXPLIQUE clairement la conſtruction des organes &c. i. e. TENTAMEN ANATOMICUM, IN QUO CLARE EXplicatur conſtructio organorum, eorumq; operatio mechanica ſecundum novas hypotheſes.

Lugduni Bat. ap. Petrum van der Aa. 1686.

QUamvis paſſim proſtent libelli de ſtructura corporis animalis agentes, ea tamen hujus materiæ conditio eſt, ut, quoniam Anatomicorum induſtria identidem novi aliquid in machina hac maxime compoſita detegit, non exiſtimandum ſit eos cramben bis coctam apponere, qui recentiorum inventa ſuccincte collecta proponunt, & ex genuinis philoſophiæ principiis explicare conantur. Qui ſcopus cum etiam propoſitus fuerit Autori noſtro anonymo (qui Genevenſis Medicinæ Doctor eſſe perhibetur) ejus conatus adeo non diſplicuit eruditis, ut potius opuſculum hoc in Italicum idioma translatum, & Parmæ A. 1687. excuſum fuerit. Conſtat vero totum 21. omnino diſcurſibus, in quorum (1) reliquorum prolixiſſimo, & in ſectiones undecim diviſo, Autoris de elementis, quæ corpus animatum non ſecus ac reliqua conſtituunt, ſententia proponitur. Exiſtimat autem, ex congerie illa infinitorum corpuſculorum in motu conſtitutorum, quam ætherem vocamus, nonnulla ſibi invicem adhæreſcentia conſtituere moleculas, quæ commode elementa corporum vocari poſſint, &, licet varietas inter illas infinita fere ſit, in quinque genera diſpeſci, quorum primum comprehendat moleculas valde ſolidas & angulis acutis præditas; ſecundum multis iisque ſatis patulis poris inſtructas; tertium ramoſas; quartum oblongas, ſed in extremitatibus ſuperficie ovali donatas; quintum tandem eas, quæ ad genera præcedentia referri nequeant. Hæc elementa quinque acidi, a lcali, ſulphuris, phlegmatis & terræ donat nominibus, ſingulorumque non ſolum naturam ſed & phænomena, quæ ex ipſorum commixtione oriuntur, explicat, peculiari ſectione conatus evincere, ignem eſſe univerſale diſſolvens, ejusque ope rite inquiri poſſe in corporum naturalium elementa. Quo ſuppoſito in (2) diſcurſu ad Sanguinem tranſit, eumque chymice examinat. Deinde vero ordine aliis Anatomicis haut uſitato (3) Glandulas, (4) Nervos, (5) Muſculos, (6) Cartilagines, oſſa & membranas, (7) Vaſa lymphatica, (8) Os cum ſuis partibus,

bus, (9) Oeſophagum, (10) Stomachum & chylificationem, (11) Inteſtina, (12) Bilem & Jecur, (13) Mutationem chyli, quam in inteſtinis ſubit, (14) Meſenterium, venas lacteas, receptaculum chyli & ductum thoracicum, (15) Cor, (16) Pulmones (17) Pectus, (18) Reſpirationem, (19) Lienem, (20) Renes & Ureteres, (21) Veſicam & Urinam, totidem diſcurſibus contemplatur, eorumque conſtitutionem & uſum juxta ſua principia declarat. Nimirum v. g. de glandulis agens, obſervat duorum eas eſſe generum, *Vaſculares* & *Veſiculares*, ita ut hæ ſint congeries plurium veſicularum, illæ vero plurimorum vaſculorum, quæ tandem in communem canalem excretorium abeunt; *Spiritus animales* maximam partem ex alcali & ſulfure volatili conſtare conjicit; rationem redditurus, *cur ligata aorta animal paralyticum evadat*, fieri hoc dicit ob ſanguinis ſtagnationem, quæ fibris muſculorum ſpatium intumeſcendi demit, quod extra hunc caſum nanciſcuntur, dum fibræ inflatæ ex vaſis ſangviferis ſangvinem expellunt, ita ut etiam in certis animalibus muſculi albidi fiant, dum contrahuntur &c. Hæc vero omnia cum ſatis concinna brevitate ſine auctorum citatione exſequatur, inconſultum judicamus libellum, qui horæ ſpatio ferme totus perlegi poteſt, latius excerpere, id unum mirati, quod Autor membra generationi dicata in utroque ſexu plane præterierit ſilentio, cum tamen ætas hæc noſtra circa eadem plurima invenerit ſcitu digniſſima.

HET PIT DER WAARE CHYMIE, DOOR GEORGE Starckey M.D. en philoſooph door't vuyr, ontdeckt in ſyn tractaaties &c. h. e.

Medulla veræ Chymiæ detecta a *Georgio Starckey* M. D. & philoſopho per ignem, in tractatibus, quos (1) *de Naturæ explicatione & Helmontii vindicatione*, (2) *de Liquore Alcaheſt*, (3) *de Sale Ammoniaco philoſophorum* conſcripſit, & ex Anglico in Belgicum ſermonem tranſtulit Feyo Johannes Winter Univ. Medic. Doct.

Leoward. apud Gerard. Hooghslagh, A. 1687. in 8.

BEne multi jam præterlapſi ſunt anni, cum Anglico idiomate prodierunt libelli, quos titulo communi complexus eſt interpres Belgicus, qui cives ſuos diutius carere noluit ſcriptis iſtis hoc tempore in ipſa Anglia rariſſimis, ſed magni in medicina & chymia momenti, quippe in quibus Auctor, cujus *Pyrotechniam* alia vice recenſebimus, genuinam

TRAITE' DES JEUX ET DES DIVERTISSEMENTS, par M. Jean Baptiſte Thiers &c. i. e.

Johannis Baptiſtæ Thiers, Tractatus de ludis & recreationibus, quatenus Chriſtianis permiſſæ aut vetitæ ſint, ſecundum regulas Eccleſiæ, & ſententiam SS. Patrum.

Pariſiis apud Anton. Dezalliers, 1686. in 12.

ETſi abuſus ludorum & recreationum a multis ſeculis, adverſus pietatem & antiquam diſciplinam & morem Eccleſiæ, eum in modum invaluiſſe dici poſſit, ut nullum remedium admittere, ſed inter ea referendus eſſe videatur vitia, quibus pares non ſumus: deterreri tamen Theologus hic ſe non eſt paſſus, quo minus oſtenderet, quid de ludis & delectamentis ſtatuendum ſit homini Chriſtiano & maxime Eccleſiaſtico, cui conſcientiæ tranquillitas & ſalus ſua curæ eſt. Notat in præloquio, tractari hanc materiam a *Caſiſtis*, quos vocant, cum de contractibus & reſtitutionibus, aut de explicatione *noni præcepti* agunt, ſed eorum more aride, nec ſemper practice, multo minus plene & perfecte. Alios veteres novosque vel ex inſtituto, vel per occaſionem de ludis & recreationibus ſcripſiſſe, aliquando de certis ludorum ſpeciebus, aliquando in genere; ſed neque hos ſatis luculenter & moraliter eumque in modum quæſtiones has tractaſſe, ut regulæ inde ad omnes vitæ Chriſtianæ ſtatus formari poſſent. Nominat libros *Joh. Aquilæ*, de omni ludorum genere: *Onuphrii* & *Bulengeri* de ludis circenſibus & theatralibus. Agnoſcit, de ludis verborum ſeu urbanitate, utilia multa ſcripſiſſe *Ciceronem* & *Quintilianum*, ſed non ad regulas Evangelicas. De alea & aleatoribus extare tractatum, qui S. Cypriano, ſed perperam tribuatur; item *Sonteri*, *Paſchaſii Juſti*, *Lamberti Danæi*, *Angeli Roccha* Epiſcopi Tagaſtani. Libellos etiam Gallicos quosdam præterea fuiſſe, qui malo more & effectu ipſam artem ludendi tradiderint. Sed nec illos, qui adverſus ludos eorumque abuſum ſcripſerint, materiam exhauſiſſe, aut ſi maxime fecerint, judicio tamen Auguſtini, utile eſſe, ſi plures de iisdem rebus diverſo ſtylo tractent. Sperare ſe igitur, librum hunc, odioſum licet multis, aliquibus tamen placiturum & profuturum eſſe. Et in hac quidem ſpe non putamus falſum fuiſſe Autorem. Licet enim nemo omnibus ſatisfacere poſſit, ea tamen methodo eoque ſtylo & judicio uſus eſt, ut de applauſu plurimorum, quibus pietas cordi eſt, confidere poſſe videatur.

Cap. I. Incipit ab eo, quod facilius & gratius eſt. Concedit enim ante omnia, & teſtimoniis inſignibus probat, licitas non ſolum, ſed & neceſſarias eſſe homini, etiam ſapienti & religioſo, laborum relaxationes & aliquas corporis & animi recreationes, quarum multæ per ſe indifferentes ſint, & non niſi a recto uſu aut abuſu, laudem & vituperium
C. II. habeant. Speciatim inde agit de ludis ſeu recreationibus, quæ in verbis conſiſtunt, ſive de *urbanitate* & *jocis*, & quatenus Chriſtiani his delectari poſſint. Non negat id licite fieri, ſed nec difficultatem celat, quod non ſufficiant Philoſophorum de his monita, ſed ex Chriſtiana diſciplina requiratur, ne per jocos charitas, religio aut honeſtas, di-
C. III. ſq. recte aut indirecte lædatur. Proponit deinde optima præcepta ex egregiis ſcriptoribus collecta, quibus urbanitas & facetiarum uſus
C. VI. intra limites continetur; imprimis omnes jocos de Deo & rebus ſacris rejicit. Copioſe vero non Patrum ſolum & Theologorum veterum & recentiorum, qui ſanctitatis famam habent, dicta, ſed & conciliorum & ſynodorum decreta affert, & ex iis regulas extruit, per quas caveri poſſit, ne loquendo, legendo, ſcribendo inutilia & ſcurrilia, adverſus graviſſimum præceptum Chriſti Matth. XII. 36. peccetur, minime omnium a clericis & religioſis, qui aliis exemplo præire debent. Igitur hos per totum librum ab exceſſu omni in recreationibus ſerio dehortatur, & veterum novarumque Synodorum, itemque regularum monaſticarum decretis arcte conſtringit. A verbis ad facta, i. e. ad ludos qui in
C. VIII. actione conſiſtunt, progrediens, ex *Thoma* tres obſervationes proponit, quæ eo tendunt, (1) ut nunquam ludatur, niſi honeſte & absque damno proximi. (2) ut gravitas ſemper teneatur. (3) ut perſonarum, loci, & temporis ratio habeatur. Ita ſecundum primam regulam abeſſe a ludis debent impudici geſtus, tactus & oſcula, & (in quas hac occaſione cenſuram exercet) denudationes colli, pectoris aut humeri, quibus fœminæ delicatiores indulgent: citat plurima contra has decreta, itemque adverſus oſcula Bullam *Alexandri* VII. qui propoſitio-
C. IX. nem damnavit, qua oſcula, etiam carnalis delectationis cauſa data, inter venialia peccata referebantur. Non minus omnia ſpectacula impudica improbat, omnesque ſtatuas & picturas laſcivas, eas etiam
C. X. quæ Jeſum puerulum nudum repræſentant. Libros etiam de amore & amantium tricis & fabulis, adeoque omnes, qui *Romani* vocantur, rejicit, adducto inter alia S. *Thereſiæ* teſtimonio, quæ damnum lectione fabu-

fabularum illarum ſibi illatum deploravit; item exemplo *Heliodori*, cui ob editum librum de amoribus Theogenis & Charicleæ, Epiſcopatus Tricalenſis in Theſſalia ablatus fuit. Solos excipit *Epiſcopi Bellicenſis* libros fabuloſos, conſilio *Franciſci Saleſii* compoſitos, quos ab omni laſcivia puros edidiſſe dicitur. Omnes porro occupationes ma- C. XI.
lignas & noxias, quæ temporis fallendi aut delectationis cauſa ſuſcipiuntur, taxat, interque eas potum, etſi non ad ebrietatem ſed ad exhilarationem ſumtum aut propinatum; reprehendit Senecam, Solonis, Ageſilai & Catonis exemplis id indulgentem. Oſtendit inde, quomo- Cap. XII.
do gravitas in ludendo teneri debeat, reprobatque veterum quorun- XIII.
dam pueriles recreationes. Diſtinguit ludos in tria genera; quidam enim ſola ſorte, quidam ſola induſtria, quidam ex utraque conſtant. Primum ex omnium Philoſophorum & Theologorum ſententia damnat, & eorum inventionem diabolo tribuit, allegans Phædrum Platonis, in quo *Theuth* Ægyptiorum Dæmon memoratur Thamum Ægypti Regem aleam docuiſſe. Adducit inſignia Patrum & aliorum cele- C. XIV.
brium ſcriptorũ, item eorum, quos hæreticos vocat, Calvini, Danæi, C. XV.
Stuckii, & aliorum teſtimonia, tum decreta Synodica Reformatorum in Gallia. Addit leges & edicta Imperatorum & Regum, item cano- C. XVII.
num & conciliorum veterum, usque ad concilium Tridentinum, decre- C. XVIII.
ta, denique quæ poſt illud concilium ſecuta ſunt in variis provinciis C. XIX.
& diœceſibus. Formal inde tum adverſus laicos, tum maxime ad- C. XX.
verſus clericos aleæ ludisque, in quibus ſors regnat, indulgentes judicium, & quam graviter peccent, oſtendit, non diſſimulans, eſſe autores, qui exceptiones quasdam admittant, quibus tamen fidi non poſſe arbitratur. Vehementer invehitur in domos ad ludos paratas, quas C. XXI.
Galli *Brelants* vocant. Contra illos poſtea ludos, in quibus præter ſortem ſive aleam etiam induſtria accedit, adductis autoribus pugnat. At eos qui ſola induſtria peraguntur, per regulam licitos eſſe conce- C. XXII.
dit, niſi perſonarum, temporis, loci, & aliæ circumſtantiæ abſtineri ab C. XXIII.
iis poſtulent. Sic caveri jubet Eccleſiaſticos a ludis cum laicis, quia ſecundum *gl. in c. continebatur* de *homicid.* Clero infenſi ſunt, aut ſcandalum ex illorum ludis ſumunt. Ludere clericos & graves viros vetat in publico, etiam pila aut alio modo. Clero licere negat jaculis cer- C. XXIV.
tare, aut venari. A delectatione ex cantu & fidibus eosdem arcet, ut & ab omni riſu immoderato. Contra comœdias omnesque repræſentatio-

tationes ſcenicas, item contra perſonas ſive larvas, quas *masques* vo-
C. XXV. cant, & contra choreas & ſaltationes, graviſſima allegat teſtimonia & decreta. Clerum ante omnia absque ulla diſpenſatione tam ab agendo, quam ſpectando prohibet; Reformatorum etiam Gallorum ſtatuta Synodica producens. Idem cenſet de muſicis illis ſcenis, non ita pridem magno cum ornatu & ſumtu repertis, quas *opera* vocant. Etſi enim ab impudicis & ſcurrilibus in iis abſtineatur, *affectus* tamen (ait) *movent, quos Chriſtiana diſciplina domare & ſopire jubet. Hæc enim vult, ut homo cœleſtis & internus regnet, externus & carnalis crucifigatur & mortificetur. Hoc eſt vitæ Chriſtianæ ſtudium, quod utiq; in operibus illis non deprehenditur.* Addit quædam de pravis ſcenicorum & cantorum cantatricumque moribus, & de vetita veſtium, quibus ſexus diſtinguitur, confuſione & mutatione. Contra ſaltationem plurima tum Synodica Romanæ Eccleſiæ, tum Reformatorum decreta
C. XXVI. adjungit. Conſiderato porro fine & ſcopo ludorum, peccare oſtendit, qui ludunt, cum recreatione opus non habeant, ſed otioſi vivant: item qui difficili ludendi genere utuntur, quo non reficiunt animum ſed gravant: eo refert ludum *latrunculorum* ſive ſcacchorum. Ob
C. XXVII. eundem defectum finis improbat omnem cupiditatem lucri, quæ in ludo quæritur, omnemque fraudem ejus obtinendi cauſa adhibitam. A ludo etiam licito cavere ſibi jubet, qui alienæ ſunt poteſtatis, uxores, liberos, famulos, cum de ſuo ludere non poſſint. Ex eadem ratione
C. XXVIII. ludum clericis permitti poſſe negat, quia nihil præter alimenta habeant, quod non in pias erogationes impendere obligentur. Alios inde
C. XXIX. ludorum exceſſus condemnat, & Turcorum legem laudat, qui non patiantur, ut pecunia ludi præmium ſit. Commendat *Paſchaſii Juſti* librum de *alea*, in præloquio nominatum, eumque commemorat editum fuiſſe primo A. 1561. Baſileæ, recuſum Francofurti A. 1616. & Amſtelodami A. 1642. Quæ de clericis dixerat, teſtimonio Chryſoſtomi ad omnes Chriſtianos extendit, cum omnes non ſint niſi diſpenſatores facultatum ſuarum, & rationem Deo reddere debeant, quomodo iis ad utilitatem proximi uſi ſint. De temporibus, quibus ludere nefas
C. XXX. aut indecorum ſit agens, injungit ceſſationem a ludis tempore *Feſti Natalitii, Quadrageſimæ* & dierum *Dominicarum* aliorumque feſtorum, & ut lectioni, meditationi, converſationi piæ, & viſitationi ægrotorum & afflictorum, quod poſt cultum divinum ſupereſt temporis deſtine-

ſtinetur. Corporis & induſtriæ exercitia & honeſtos quosdam labores mechanicos, cleto aliisque, quibus vacat, recreationis cauſa ſuſcipiendos, ex *Camuſii* Epiſcopi Bellicenſis tractatu Gallico de officio Paſtorum memorat. Scandala, quæ parentes, dum ludunt, liberis, clerici laicis dant, tum juramenta & blasphemias, item abuſum nominis Dei & Jeſu, aliosque ejusmodi exceſſus & abuſus ludentibus ſuetos ſub cenſuram vocat. C. XXXI. De habitu ludendi, nationibus calidioribus præſertim veluti innato, nec non de mala fide colluſorum, C. XXXII. de locis item, qui ludis profanari non debent, tractat; ubi refert veterem petulantiam C. XXXIII. Cleri certo anni tempore, in templis aut cæmeteris, ſaltantis & laſcivientis, & ut plurimis decretis, quæ a multis ſeculis, ad annum usque 1575. allegat, refrenari debuerit. Epilogi loco, Chriſtianis ad perfectionem tendentibus ſuadet abſtinentiam ab omnibus ludis & ſpectaculis, C. XXXIV. & ut ſublevationem alio licito modo & per viciſſitudinem laborum quærant, *Franciſci Borgiæ* exemplum & dictum allegans, qui *quatuor perdi ludendo dicebat, tempus, nummos, pietatem & conſcientiam.*

VITA E VIRTU' DEL BEATO AMEDEO &c.

i. e.

Vita & Virtutes B. Amedei, Tertii Ducis Sabaudiæ, deſcribente P. D. Carolo Joſepho Morozzo.

Taurini apud I. B. Zappata. 1686. fol.

VItas & res geſtas Principum dictincte conſignaturi, & privata & publica ſcripta inſpicere neceſſe habent. Fecit id, quam maxime potuit, Auctor. Quod enim in omnibus æque ſatisfacere nequeat, id bellis inteſtinis merito tribuitur, quippe quorum injuria factum, ut perierint cum archivis tabulæ Pedemontii. Ceterum in unum & quinquaginta capita opus diſtribuitur; præmiſſa brevi introductione de octo Amedeis Domus Sabaudiæ, in quorum vitas tanquam in ſpeculum inſpexerit, atque ex iis exemplum ſibi ſumſerit Noſter, qui ejus nominis ex hac familia nonus, ſed eorum qui Ducali dignitate claruerunt, tertius celebratur. Ad hujus Hiſtoriam transgreſſus Auctor, parentes Amedei enarrat, Ludovicum I. filium Amedei Pacifici, primi Ducis Sabaudiæ, qui a Concilio Baſileenſi electus Antipapa, Felicis V. nomen ſumſerat; & Annam Luſignanam, filiam Jani Regis Cypri. Cap. I. His natus eſt Anno 1435. Amedeus, Tunonii, urbe ampla ad Lacum Lemanum Cap. II.

num in Palatio, cujus rudera monſtrat Statua a *Philippo Charieret*
Cap. V. A. 1667. honoribus Beati erecta. Uxorem habuit filiam Caroli VII. Galliæ Regis, in cujus nomine admodum Auctores diſſentiunt; aliis enim Iſabella audit, aliis Violanta, verius tamen Jolanda ſeu Yolanda.
C. VII. Filios ex ea natos, præter filias, numeravit ſex, quorum tertius Carolus
C. IX. cognomine Bellator primus fuit, qui Rex Cypri voluit vocari. Mortuo Patre ad regni gubernaculum A. 1465. Amedeus acceſſit, cui non ſine laude præfuit. Quod enim alii parum eum regimini incumbentem fingant, tanquam epilepſiæ morbo oppreſſum, id ex frequentia itinerum, ordinationum, infeudationum &c. facile refelli poſſe, Auctor
C. X. ait. Beneficiis certe in populum largiter effuſis nemini fuit ſecundus.
C. XII. Quorum non minima fuit portio ſtudium illud, quo Academiam Taurinenſem vigori ſuo reſtituere eſt conatus. Typographia enim, quæ demum A. 1458. Romam deportata erat, gaudere quoque Taurinum voluit, factumque adeo, ut Mæcenati huic non deeſſent homines literati, quorum præcipuos Auctor nominat *Conſtantinum Ruggerium*, *Ambroſium Vignatum*, *Chriſtophorum Nicelli*, *Jacobinum de S. Georgio*
C. XIII. & *Joh. Ant. Ponciglionem*. Cum vero pax ſine bello acquiri nequeat,
C. XIV. Auctor porro narrat, quæ bella geſſerit Amedeus. Ducem Mediolanenſem, Galeatium Mariam, Franciſci Sfortiæ filium bello devicit, quem
C. XV. tamen certis pactis conditionibus libertati mox reſtituit. Fratri Ludovico, coronato Regi Cypri per matrimonium cum Charlotta, filia Joannis II. Cyprii, ſuppetias tulit, contra Jacobum filium nothum Joannis. Et quamvis regno eſſet pulſus Ludovicus, nihilo tamen minus Legatos Romæ ſemper habuit, honoribus regiis undique exceptus. Quæ ſequuntur capita virtutes Amedei prolixe enumerant, quorum omnium
C. XXIV. charitas maxime eminuit, ut patris pauperum cognomen inde adeptus fuerit. Hos namque ſuos eſſe canes venaticos affirmabat, queis ſalutem & beatitudinem aſſequi poſſet. Studere iis virtutibus non prius
C. XXXI. deſiit, quam vitam cum morte commutaret, quod accidit A. 1472. menſe Martio, poſtquam Jolandæ regni & filiorum tutelam commiſiſſet.
C. LI. Hinc per ſequentia viginti capita, in miracula B. Amedei auſpiciis perpetrata ſe diffundit, ita ut capite ultimo hæreſeos, ut vocat, extirpationem in Vallibus Lucernenſibus nuper ſuſceptam prædicet, & adjuvante Beato feliciter perfectam cenſeat.

(o)

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio II.

DISSERTATIO DE CAUSIS MAJORIBUS AD CAPUT Concordatorum de Cauſis, autore Johanne Gerbais Socio Sorbonico, Regio Eloquentiæ Profeſſore.

Lugduni apud Jacobum Canier 1685. in 4.

IN generalibus Cleri Gallicani comitiis A. 1665 habitis, ab Antiſtitibus tum congregatis id negotii Gerbaſio datum eſt, ut tractatum de Cauſis Majoribus, quas vocant, conſcriberet, & imprimis quid juris apud Gallos in hac controverſia obtinere debeat, explicaret. Quorum voluntati ille morem gerens, per integrum quinquennium ex monumentis eccleſiaſticis diligenter collegit & collecta in ordinem redegit, quæ ad hoc argumentum facere viſa ſunt, ac tandem A. 1670 opus illud Gallicanis Antiſtitibus, qui eo tempore ad generalia comitia Lutetiæ iterum convenerant, obtulit. Oblatam diſſertationem Franciſcus Harlæus Rotomagenſis tum Epiſcopus legit, & cæteris Gallicanæ eccleſiæ Præſulibus in publico conſeſſu commendavit, qui & ipſi Gerbaſii tractatum inſignibus elogiis ornarunt, neque tamen edendum, ſed in tabulariis Cleri Gallicani reponendum cenſuerunt. Autor vero ſive ab aliis incitatus, ſive quod ipſe lucubrationes ſuas quaſi tenebris damnatas ægre ferret, Regem adiit, cujus diplomate munitus anno 1679 Lutetiæ Pariſiorum ex typographia Franciſci le Cointe diſſertationem ſuam in lucem publicam emiſit. Cum autem Innocentius XI, eccleſiæ Romanæ hoc tempore Pontifex, anno ſequenti 1680. menſe Decembri Gerbaſii diſſertationem peculiari Bulla damnaſſet, Archiepiſcopi & Epiſcopi anno 1681 Pariſiis congregati, Gerbaſii quidem ſcriptum iterum laudarunt, ejusque zelum in defendendis eccleſiæ Gallicanæ libertatibus approbarunt; ut tamen Romano Pontifici qualemcunque

reverentiam exhibere viderentur, novam hujus dissertationis editionem Gerbasio demandarunt, postulantes, ne quæ a Commissariis huic censuræ destinatis notata fuissent, corrigere gravaretur. Id num in hac editione, quam recensemus, factum fuerit, iis dispiciendum relinquimus, quibus primæ editionis copia suppetit. Interim lectori non ingratum fore arbitramur, si operis hujus argumentum breviter recenseamus.

Primum igitur quid majorum causarum nomine veniat, exponit, observans Innocentium I, qui primus causarum majorum meminit, easque post episcopale judicium ad Sedem Romanam referendas statuit, tria causarum istarum genera designasse, nimirum causas fidei, causas disciplinæ, & graviora episcoporum negotia; sequioris autem ævi Pontifices, causas illas unius Romanæ sedis arbitrio subjecisse, & tribus istis generibus multa alia superaddidisse. Deinde inquirit, quis modus causas majores finiendi in Gallia vigeat, & num Concordata inter Leonem X. & Franciscum I. modum aliquem causas majores in Gallia tractandi determinaverint? Existimat autem concordata illa circa modum causas majores finiendi nihil novi juris statuisse, nedum decrevisse, quod majorum causarum cognitio etiam prima ad Sedem Romanam unice pertineat. Objectas difficultates diluit, & ad autoritatem Petri de Marca statuentis, saltem depositiones episcoporum ex lege Concordatorum immediate Romano Pontifici subjiciendas esse, inter alia respondet, Virum illum celeberrimum eo tempore, quo eminentissimus Cardinalis Richelius Episcopos quosdam tanquam majestatis reos insecutus est, libros suos de concordia sacerdotii & imperii adornasse, ideoque Richelii votis stylum suum accommodasse.

Postea ad tria illa majorum causarum genera superius indicata sic accedit, ut qualis illarum in Gallia ratio a primis ecclesiæ Gallicanæ initiis fuerit, exponat. A fidei causis exorsus eorum sententiam, qui omni causarum fidei cognitione Episcopis interdicunt, S. Scripturæ, Ecclesiæ, & ipsorum Pontificum autoritate confutat, & imprimis Gallicanos Episcopos potestatem quæstionum fidei cognoscendarum a Christo acceptam continua praxi exercuisse, pluribus exemplis demonstrat. Nec huic sententiæ obesse putat, quod Episcopi Gallicani causam Jansenii ad Innocentium X. referendam censuerint, cum postea ipse Clerus Gallicanus in comitiis generalibus anno 1660 abunde declara-

declaraverit, quæ ratio Epiſcopos Gallicanos moverit, ut a prima ejus cauſæ cognitione ſibi temperantes Romanum Pontificem conſuluerint, nimirum quia ob diſſidia, quæ in Galliarum provinciis tum exarſerant, libera Synodorum convocatio non fuerit. Circa alterum majorum cauſarum genus, quod in rebus ad diſciplinam ſpectantibus verſatur, agnoſcit, Romanos Pontifices in gravioribus dubiis etiam a Gallicanis Epiſcopis & Regibus frequenter conſultos fuiſſe; negat tamen illa Pontificum reſponſa vim legis obtinere, ſi cum receptis probatisque canonibus pugnent, aut vetuſtis firmatisque Eccleſiæ conſuetudinibus adverſentur, cum Pontificum non ſit novas leges condere, ſed antiquos canones interpretari, quod Innocentii aliorumque Pontificum teſtimoniis confirmat. Maxime vero tertio cauſarum majorum generi illuſtrando immoratur, quod graviora Epiſcoporum negotia concernit. Atque hic primum in genere, quid primitiva eccleſia de Epiſcoporum judiciis ſtatuerit, oſtendit, deinde qualis in Gallia conſuetudo viguerit, ea methodo recenſet, ut narrationem ſuam juxta quatuor epochas diſtinguat. Prima epocha complectitur tempus ab exordio eccleſiæ Gallicanæ uſque ad tempora Caroli M. Intra hoc tempus epiſcopos graviorum criminum reos in ſynodis epiſcopalibus judicatos fuiſſe, magna exemplorum ſerie confirmat. Altera epocha a Caroli M. ætate uſque ad Hugonis Regis imperium procedit. In hac temporis intercapedine jus commune, quod hactenus in Epiſcoporum judiciis uſitatum fuerat, fictitiis veterum Pontificum Romanorum epiſtolis haud mediocriter turbatum, iisdemque libertates eccleſiæ Gallicanæ ſubinde oppugnatas, nunquam tamen expugnatas, ex ævi illius hiſtoriis demonſtrat. Tertiam quoque epocham, quam uſque ad concordata inter Leonem X. & Franciſcum I. inita extendit, libertatibus Gallicanis fatalem fuiſſe negat, & quæ Petrus de Marca aliique pro contraria opinione objiciunt, confutat. In ſpecie probat, neque autoritatem Leonis IX, Gregorii VII & Innocentii III, neque novas canonum & decretalium collectiones, neque facta & exempla quædam Epiſcoporum Pontificia autoritate in Galliis depoſitorum, priſco epiſcopalium judiciorum juri derogare quicquam potuiſſe, cum Leo IX. contra jus antiquum nihil tentaverit, Gregorii VII. dictatus nullius unquam in Gallia ponderis fuerint, Innocentii vero III. effatum, niſi commoda expoſitione emolliatur, veritati plane adverſetur, neque novæ canonum collectiones,

etiam Gregoriana, ſaltem in Gallia vim legis obtinuerint, nec exemplis denique ſed legibus judicandum videatur. Dubium quoque hic movet, an Summo Pontifici eadem ſit in eccleſia poteſtas, quæ Imperatori in republica, ut ſcilicet deceſſorum ſuorum leges augere vel minuere, firmare vel refigere, & quidvis pro lubitu immutare poſſit, cum nulla lex proferri queat, quæ talem poteſtatem Epiſcopo Romano fecerit. Addit eos ſemper Gallorum mores fuiſſe, ut novis eccleſiaſticis legibus, ſive a Pontifice ſive a conciliis profectæ fuerint, ſe obſtringi non paſſi fuerint, niſi Regia publicave autoritas acceſſerit. Quarta & ultima epocha continetur temporibus, quæ Concordatorum legem ſecuta ſunt. His temporibus ſemper a Gallis interceſſum fuiſſe monet, ſi quando Pontifices Romani Epiſcopos Galliæ judicio ſuo ſubjicere voluerint. Ad exempla in contrarium allata reſpondet, & imprimis ad factum Richelii, quo procurante quatuor Antiſtites Gallicani ab Urbano VIII deſignati collegas ſuos, cæteris Epiſcopis tum ſilentibus, exautorarunt. Regerit, factum illud Richelii novam & extraneam judiciorum formam in Gallias advocantis excuſari non poſſe, & Clerum Gallicanum, etſi ad tempus prudenter ſiluerit, cum de crimine læſæ Majeſtatis vindicando ageretur, poſtea re in vado poſita omnibus modis interceſſiſſe, ne inſolens illud factum in exemplum traheretur. Id ne gratis dixiſſe videatur, nonnulla monumenta ad ejus rei hiſtoriã ſpectantia, ex Cleri Gallicani actis exſcribenda cenſuit, quibus etiam ſubjicit literas Urbani VIII & Ludovici XIII, quas beneficio Cl. Mellonii Regii apud Tutelenſes Advocati ſe nactum aſſerit. Hinc ad concilium Tridentinum pergit, ejusque legem de cauſis criminalibus Epiſcoporum, mores Eccleſiæ Gallicanæ circa Epiſcoporum judicia immutare potuiſſe negat; cum & Cardinalis a Lotharingia in ipſo concilio capiti illi interceſſerit, idemque ab Oratoribus Chriſtianiſſimi Regis improbatum fuerit, inſuperque diſciplina concilii Tridentini generatim in Galliis accepta non fuerit. Ad objectionem nuperi Scriptoris, quod nimirum Epiſcopi Gallicani & ſæpius Regem rogarint, ut illius concilii diſciplinam in ſua ditione recipi juberet, & præterea anno 1615 ad eam in diœceſibus ſuis ſervandam ſacramento ſe obſtrinxerint, reſpondet, Epiſcopos Gallicanos exceptiones quasdam addidiſſe, quæ ſalvas præſtarent Eccleſiæ Gallicanæ libertates, easque ab adverſario libertatum illarum minime omitti debuiſſe. In ultimo diſſertationis hujus articulo, quæ

etiam-

etiamnum ſit Gallorum mens in Epiſcoporum judiciis, ſcrutatur. Eam vero haud melius cognoſci & explorari poſſe putat, quam ex ſententiis Epiſcoporum Gallicorum & Facultatis Sorbonicæ. Producit igitur declarationem Doctorum Pariſienſium anno 1663 editam & regia autoritate confirmatam, qua inter alia Romano Pontifici, præter poteſtatem in Regum temporalia ſive directam ſive indirectam, & autoritatem conciliis œcumenicis majorem, & infallibilitatem, etiam poteſtatem Epiſcopos deponendi expreſſe denegant. Recentia illius declarationis ſex articulis comprehenſæ inſtrumenta, in rei memoriam & cauſæ ſuæ patrocinium exſcribit. Subjicit deinde, quid anno 1667 factum fuerit, cum Clemens IX cauſam quatuor Epiſcoporum per delegatos Commiſſarios cognoſcere tentaſſet, quo tempore plures in Gallia epiſcopi ſcriptis & ad Pontificem & ad Regem literis, utcunque expoſtularunt, & ipſi quatuor epiſcopi accuſati encyclicam ad omnes Franciæ Epiſcopos & Archiepiſcopos direxerunt, qua eos ad opem non tam ſibi quam receptis hactenus canonibus ferendam incitarunt, quas epiſtolas, excepta encyclica, huc apponere non gravatus eſt. Appendicis loco operi huic ſubnectit inſignia quatuor monumenta, quibus Eccleſiæ Gallicanæ libertas vindicatur, nempe I. Epiſtolam Caroli Calvi ad Hadrianum Pontificem de cauſa Hincmari Laudunenſis. II. Reſcriptum Concilii Duziacenſis de eodem negotio. III. Epiſtolam Caroli Calvi ad Johannem VIII. de judiciis ac appellationibus Epiſcoporum, & IV. Apologiam Concilii Remenſis a Gerberto conſcriptam.

RELATION DE L' INQUISITION DE GOA. i.e. Relatio de Inquiſitione, quæ Goæ eſt, in India.

Lutetiæ apud Danielem Horthemels. 1688. in 12.

QUam horrendum *Inquiſitionis Tribunal* ſit, illi ſciunt vel maxime, quos ſiſtere ſe coram eo, fideique ſuæ rationem reddere oportuit; ſed ejus tamen arcana, & quas alioqui ſequatur rationes, non perinde innotuerunt hactenus; quod jurisjurandi religione obligentur ſinguli, quibus vitæ incolumitatem auferre hinc contigit, ſe nec quæ viderint, nec quæ audiverint, aliis eſſe enunciaturos. Cum itaque *Relationis præſentis Auctor*, homo Gallus & pontificiam religionem profeſſus, fati ſui infelicitate horum omnium triſte fecerit experimentum, Cap. I.
publice intereſſe putavit, accuratiorem *Sancti* hujus *Officii* notitiam lecto-

lectoribus impertiri; nec conscientiæ violati jurisjurandi, cum quibus per quadriennium conflictatus erat, veritus scrupulos, quos dicit penitus sibi exemtos ab amicis prudentioribus, jusjurandum illud injuste exactum, utilitatem vero publicam longe maximam, ad ipsos quin etiam *Inquisitores*, si velint, redundaturam subinde ostendentibus.

Cap. II. Narrat igitur, quomodo delatus in Indiam cum varii generis hominibus sermones de religione imprudentius miscuerit, cumprimis de *effectu baptismi, adoratione & cultu imaginum*, quam ceu superstitiosam nimis cum improbare, & de justitia *Tribunalis hujus* non ita magnifice judicare videretur, factum esse, ut ab iis etiam, quibus tanquam amicis sinceris familiarius se dederat, hæreseos apud *Commissarium Inquisitionis* fuerit insimulatus. Nam sub pœna *excommunicationis majoris*, & quod hæc ab aliquibus non adeo metui videbatur, sub pœna illius criminis, quod in alio non revelassent, præceptum esse, ut singuli intra triginta dierum spatium ad ipsum indicent, si quid vel videndo vel audiendo perceperint, cujus cognitio ad *Inquisitionem* pertineat; qua re sæpius fieri, ut amici amicos, parentes liberos, libe-

C. XXXVII. rique parentes zelo præposstero prodant perdantque; nec minori delicto imputari, admonuisse amicos, priusquam fuerint denuntiati. Quod cum resciisset *Auctor*, statim seipsum, ait, *Commissario* stitisse reū,

C. IX, & XIX. & hanc quidem confessionem valde ad securitatem suam profuturam speraſſe, cum ex legibus inquisitionis attineri nequeant, qui accusatores sui ipsius sunt. Nihilominus clandestinis insidiis præfecti urbis

cap. X. *d. 24. Aug. 1673.* *Damanæ*, ubi hæc gesta sint, & Sacerdotis cujusdam, *Sancti Officii scribæ*, suorum rivalium, circumventum se succubuisse, adeo ut cum

cap. XI. minime omnium putaret, a rerum criminalium judice in custodiam

cap. XII. & XIII. squalidissimam abductus, in eadem ultra quatuor menses misere detentus, & post preces suas pro libertate ubique delusas, tandem cum aliis

1. Jan. 1674 captivis navi impositus, Goamque avectus fuerit.

cap. I. Non incommode autem observaverat *Auctor*, *Inquisitionis Judicium* cum in Italia, Hispania, Lusitania, locisque eidem subjectis

cap. XXIII. in usu habeatur, illam, quæ Romæ est in Italia, multo mitiorem esse Hispanica; Hispanicam vero illis, quæ Lusitanici juris sunt: nam quatuor in Portugalliæ regionibus id generis vigere tribunalia, Olyssipone, Conimbricæ, Devoræ, & quæ in India Orientali urbs Lusitanorum primaria est, Goæ. Hanc ultimam jurisdictionem suam ex-

ten-

Digitized by Google

tendere in omnes regiones, quas ultra *bonæ ſpei promontorium* non exiguas Luſitani poſſident. Præter quatuor hæc tribunalia, *magnum Inquiſitionis concilium* conſtitutum eſſe, cui præſideat *Inquiſitor Generalis*, quod caput ſit reliquorum, & quod de rebus omnibus, quæ eveniant ubique, certius fieri oporteat. Et ſane non intermiſit *Auctor* totius *Inquiſitionis faciem*, prout *Goæ* eſt, accurate, quam potuit, delineare; quam & nos ductum ejus ſecuti, omiſſis tamen, quas hinc inde inſpergit, rebus geographicis paſſim obviis, utcunque repræſentabimus.

Ædem Inquiſitionis, quam Luſitani *ſanta caſa*, domum ſan- cap. XV.
ctam appellitent, magnifice extructam *Inquiſitoribus duobus* ſplendida palatia, reliquam partem Inquiſitionis miniſtris manſiones, captivisque, ſæpe ultra ducentis, & ſeparatim fere habitis, cuſtodias præbere. Ipſos captivos ſic ſatis benigne haberi, ut tamen candidis no- cap. XVI.
ſtris Europæis multo adhuc ſit melius, quam nigris illis Indiæ indigenis; nec, qui pecunia inſtructi in eam calamitatem inciderint, mollius tractari, quam reliquos, quia illorum opibus pauperioribus proſpiciatur; carceres ut multo nitidius, quam alibi extructi ſint, ita & mundius haberi; tribus vicibus per ſingulos dies captivis porrigi cibum, qui fere ex piſcibus, oriza, non raro etiam ex carnibus conſtet. Haud minorem impendi curam in ægrotos; his enim ſtatim præſto adeſſe chirurgos & medicos; etiam morbo minitante ultima, confeſſionarios acciri, ſic tamen ut nullus in hac Inquiſitionis cuſtodia, nec viatico *corporis Domini*, nec *extrema unctione* donetur, uti nec ad conciones & *miſſam* admittatur, nec quidem librorum, & ſi cap. XIV.
ſacerdos ſit, *breviarii* particeps relinquatur. Quod jam ad illos per- & XXXVII.
tinet, qui munere hic aliquo funguntur, *duos* refert eſſe *Inquiſitores*, cap. XVII.
unum *Magnum*, qui ſemper Sacerdos ſecularis a Rege nominetur, a cap. XXIII.
Papa per *bullam* confirmetur; majori autem, quam Archiepiſcopus & Regis ipſius Vicarius, auctoritate inſtructus ſit, cujusque poteſtas ad omnes laicos & eccleſiaſticos pertingat, ſi *Archiepiſcopum*, *Magnum ejus Vicarium*, *Pro-Regemque* excipias: & alterum *Religioſum* ex familia *Sancti Dominici*. Inquiſitores iſtos, licet ampliſſimis fruantur commoditatibus, duabus tamen præterea rationibus inſignes ſibi accumulare divitias: cum enim captivorum opes ſectione facta per præconem divendantur, ſubmittere ipſos aliquē ex domeſticis, qui res dominis arridentes quam minimo licitentur, ſatisque ipſos jam ante ſecuros eſſe,

nemi-

neminem plus oblaturum, atque ſic maximi ſæpe pretii res dimidio aut minori etiam ipſis addici. Deinoeps reditus bonorum confiſcatorum regio quidem inferri theſauro, ſed Inquiſitoribus jus eſſe, impenſis ſuis & neceſſitatibus ſubſidia atque ſumtus, quando & quantos libet, exinde poſcere, ut nec tamen aut ipſi oſtendant, aut quisquam alius inquirere audeat, cuiuſui hæc omnia erogentur. Non autem facile
C. XXVIII. credi poſſe, quam indecora laborent rerum Theologicarum inſcitia; ut ille etiam, qui tum temporis munus iſtud ſuſtinuerit, ad dictum Joannis, *niſi quis renatus fuerit*, &c. hæſitaverit penitus, ſubdubitans, an & ubi locorum illud in ſacro codice legatur; neque cognitum habuerit, quæ vera ſit & genuina de adoratione ſanctorum *Concilii Tridentini* ſententia. Eſſe porro *Deputatos S. Officii*, multo majori numero, ex omni *Religioſorum ordine* adſcitos, quorum munus ſit, intereſſe ſententiæ in reos ferendæ, examini & ordinationi *Actionis* cum ipſis inſtituendæ, qui interim nunquam, niſi vocati, tribunali ipſi adſiſtere conſueverint. Eſſe *Qualificatores*, quibus commiſſa cura in libros ob hæreſin ſuſpectos inquirendi: nec iſtis etiam *tribunal* accedere fas eſſe, niſi quando referre quædam oporteat. Eſſe *Promotorem*, *Procuratorem*, & *cauſarum Patronos*; quorum ultimi tamen captivis nulli ſint uſui, niſi ut quæ ſecretiora ſunt, ab ipſis expiſcentur; cumprimis cum iſtis comites ſemper veniant judices ipſi, aut ex familia ipſorum in hoc miſſi, qui omnia captivorum dicta & ſermones arbitrentur. Eſſe *Sancti Officii Familiares*, qui nihil ſint aliud, quam *apparitores tribunalis*; nec deeſſe tamen, qui id genus officii ex Ducibus, Principibus aliisque magnæ dignationis hominibus ambitioſius ſibi depoſcant, & quamvis nullo gaudeant ſtipendio, abunde tamen ſibi ſatisfieri opinentur honore, tam ſancto inſerviendi Judicio. De cætero unum ſaltem ex iſtis ſe accingere ad arceſſendum accuſatum, cui magna incumbat neceſſitas ſine tergiverſatione ſequendi, niſi cujusvis obviantis manus in ſe concitare velit. Eſſe denique veri nominis *lictores*, *captivorum cuſtodem*, & *excubitores*, qui ne diffugiant miſeri, invigilent.

Quod vero ad *rationes*, *quibuscum agitur cum captivis*, equidem non temere de ſingulari *Sancti Officii* juſtitia atque bonitate vulgo perſuaſum eſſe: nam & *Inquiſitorem ipſum* ſcriba ſtipatum & interprete ſingulis duobus menſibus captivos inviſere, ipſos interrogandi
cap. XVIII.

gratia,

gratia, ſi qua re opus habeant, an ſtato tempore apportetur cibus, & ſi quid de miniſtris ipſis ſit, quod conquerantur? Hæc tamen omnia in ſpeciem tantum fieri, quis dubitet? cum priusquam reſponſionis quippiam reponere poſſit captivus, occluſa derepente porta, comitatus iſte abire ſoleat. Sic qui ſe ipſos accuſent, ſuamq; teſtentur pœnitentiam, antequam apprehendantur, manere liberos; apprehenſos non puniri pœna temporali ad mortem procedente, niſi manifeſte criminis convictos. Nec, ut ea infligatur, duos aut tres ſufficere *teſtes*, ſed requiri *ſeptem*. Quocunque vero peccato aliquis teneatur, *Sanctum Officium* pœna Eccleſiaſtica eſſe contentum, excommunicatione, bonorumque confiſcatione; quantum ad pœnam temporalem, quam debeat *juriſdictioni laicæ*, ſi confeſſus fuerit culpam, impune ipſum evadere, *Inquiſitione* pro ipſo intercedente; niſi ubi fuerit in idem delictum relapſus, tum enim brachio ſeculari traditum ab *Inquiſitione* totum deſeri; quæ tamen hoc nimirum apponat gratiæ, ut obtineat a judice, ſi morte utique reus afficiendus ſit, ſine effuſione ſanguinis id fiat, hoc eſt, comburatur. Enimvero quantumcunque favorem hæc omnia conciliare valeant Inquiſitioni, non deficere tamen longe plura, quæ non optimam de ea opinionem in animis hominum excitare idonea ſint. Scilicet teſtes nunquam cum accuſato committi, teſtiumque loco illos etiam adſciſci, quibus non niſi per quæſtionem teſtimonium eſt extortum, & qui vitam aliter ſalvare non poterant, niſi faterentur, quod nunquam factum eſt. Hoc *ſeptenario* contineri & ipſum accuſatum, cui per tormenta expreſſa eſt confeſſio criminis, a quo conſcientia ipſum pronuntiat eſſe immunem. Numerum etiam iſtum ad quinque ſæpius reſtringi, imo in nihilum abire, ubi nempe ex ſolis complicibus conſiterit, qui cum a crimine ſint vacui, per ignis interminationem adigantur, ut accuſent innocentem. Hoc tantum myſterium ut cognoſcatur liquidius, exempli loco ſiſtit, cui *Judaiſmi* nota intenditur. Ubi Judæos annotat a Ferdinando Arragoniæ Rege ex omnibus Hiſpaniæ regnis exterminatos, a Luſitanis fuiſſe receptos, hac tamen lege, ut Judaicis ritibus depoſitis Chriſti diſciplinam amplecterentur; quod cum ab ipſis promte factum eſſet, odio in Judæos rem eo rediiſſe, ut ipſorum familiæ a reliquis familiis diſcriminarentur; Judæique converſi, & omnes in hunc uſque diem ab iis deſcendentes cap. XIX.

Christiani novi, uti cæteri *antiqui*, dicerentur; inter quos cum perpetua adhucdum sit invidia atque obtrectatio, cogi *Christianos novos*, ut, cum reliqua fere conversatione excludantur, inter se familiarius vivant; id quod odii prolixioris & harum ipsarum accusationum suppeditet materiam.

cap. xx. Jam cum *Christianus ejusmodi novus*, cæterum Christo sincere addictus, jussu *Sancti Officii* comprehensus, & a septem vel quinque testibus accusatus sit, illum equidem, conscientiæ suæ consisum, & quod promittant Inquisitores, si innocens reperiatur, omnia reddituros, bona sua, quod poscitur, fideliter recensere; quæ tamen illi e vestigio hastæ subjiciant, satis certi, eadem domino nunquam restituere. Post aliquot menses accersere judices hominem, & ex eo requirere, num satis bene sciat, cur in custodiam datus, & in hunc locum constitutus sit? Illo vero rerum omnium se ignarissimum esse contendente, non desistere eos sedulo ipsum cohortari, etiam atque etiam hac de re cogitet; esse enim expeditam hanc rationem, qua salvus hinc evadat, confiteri delictum; atque sic reddi suæ custodiæ; hanc vero interrogationem aliquoties repeti, eidemque, cum eacap. xxii. dem captivus respondeat, similes adjungi admonitiones. Et hæc omnia facere judices, non quod tantopere de vita reis conservanda laborent, sed partim ut bona jure ipsis ademisse videri queant; (cum moris sit, illorum æque, qui ultro se accusarunt, quàm in quos mortis pœna animadvertitur, facultates publicare; quare & nihil non agant judices, ut captivis confessionem delicti quacunque ratione, ad ultimum per quæstionem eliciant:) partim ut *Tribunalis* lenitas speciosius in vulgus prædicetur, si innotuerit, mortem sua confessione commeritis tamen donari vitam, ademptis modo legitime rebus & opibus ipsorum; quod quidem bonitatis imitamentum non parum conferat ad auctoritatem & sanctitatis opinionem, sine qua cap. xx. subsistere non possit, *Inquisitionis Judicio* constituendam. At cum *actus fidei* habendi tempus propius immineat, adesse *Promotorem*, captivo denuntiaturum, esse ipsum ab insigni testium numero accusatum, quod superstitionem Judaicorum rituum secutus sit: adjurari ipsum per viscera misericordiæ Christi, ut ne diffiteatur amplius culpam, nec perdere semetipsum pergat. Si in negando adhuc pertinax sit, condemnari ipsum veluti *convictum negativum*, qui convictus quidem

quidem facinoris, nihil tamen ejus confessus sit, dedique brachio seculari, igni immolandum. Ubi tamen iterum iterumque admoneatur, adhuc tempus esse, ne negligat edere confessionem peccati; quæ omnia, si nihil quicquam valeant, significari ipsi mortis sententiam in ipsum latam, idque fieri *die Veneris*, cum mox sequente Dominica *actus fidei* celebretur. Hanc denuntiationem fieri præsente lictore *justitiæ secularis*, qui continuo reo injiciat funem, in signum scilicet, sui ipsum jam juris esse, postquam a *Jurisdictione Ecclesiastica* destitutus sit. Hoc tempore etiam intromitti ad eum *Confessionarium*, qui neque interdiu neque noctu a latere ejus discedat, nec segnius ipsum sollicitet urgeatque, ut crimen, cujus poscitur, confiteatur. Quid agat nunc homo in tantas angustias redactus? Si usque ad *diem Dominicam* negare perseveret, conclamatam ejus vitam esse. Neque eo secius dari non paucos, qui intrepide mortem subire eligant potius, quam dedecoris sibi impacti mendacio suo reum se facere, & vix inter centum hoc modo sublatos reperiri quatuor, in Judaismo morientes; cæteris ad extremum halitum, se esse Christianos, & fuisse semper, suamque spem omnem in Christi merito sibi esse repositam, clamantibus; at *Inquisitorum* auribus ad hæc omnia surdis & occlusis. Si vero sui ipsius accusator sit, infamem miserumque ad omnes vitæ dies a se ipso constitui. Quod si tamen mortis horrore & vivendi cupiditate victus conjecti in se criminis nocentem se faciat, juberi minutissimas peccati circumstantias exponere, nec sic tamen omnibus molestiis defunctum, ut non majoribus impediatur. Si enim sincere ipsum pœniteat facti, agedum, non saltem nominet accusatores suos, verum illos etiam, qui cœtui mores & consuetudines Judaicas exercenti interfuerint? *Illos* autem quomodo innocentissimus divinando assequetur, aut *hos* quales effinget? Quapropter in tantam necessitatem conjectum non posse non, quin cognatos, amicos, vicinos aliosve ex *Christianis novis*, quibuscum frequenter esse solet, recogitet, & ut numerum illum septenarium adimpleat, magnam copiam producat innocentium; id quod sufficiat sæpe, ut ipsi apprehendantur, eo usque in custodia detinendi, dum procedente tempore septem contra ipsos possint allegari testes, demumque ad ignis supplicium condemnari. Eandem esse ra- cap. XXII. tionem cum illis, qui ex Christianis novis *sodomiæ* aut *veneficii* postulentur;

lentur; nam plurimos ipſorum ſuperſtitione gentilium paulo ante imbutos, tam cito ſe eadem expedire non poſſe. Eandem eſſe cum gentilibus, Muhammetanis, aliasque religiones ſectantibus. Quamvis enim Luſitaniæ Rex conſcientiæ libertatem permittat, *Inquiſitionem* tamen, permiſſionis hujus interpretem, ſatis eſſe cenſere, ſi quisque ſua in religione degat, illum tamen reum fieri, qui eam exerceat. Ubi & illud adjicitur, quod cum inquiſitio mortis pœnam in *Chriſtianos* ſaltem *relapſos* ſtatuat, Muhammetanos autem, & gentiles delinquentes, exilio, fuſtibus aliave pœna coerceat, etiamſi vel centies idem peccatum admiſerint, deterreantur multi hac ratione, ne ad Chriſtianam religionem ſeſe conferant.

cap. XXIV. Nec humanius & æquius ſecum fuiſſe actum commemorat *Auctor*: poſtquam enim ad preces plus ſemel factas ante judicem conſtitutus fuerit, poſtulatum ab ſe, ut impoſita *Miſſali* manu juraret, ſe & dicturum veritatem, & in arcanis omnia habiturum eſſe; quo jurejurando omnes, qui aut ut teſtes aut ut rei audiuntur, obſtringantur; & poſtea cum interrogaſſet *Inquiſitor*, num ſciret, cujus gratia adeſſet? cumque longa ſerie ipſe confeſſus eſſet omnia, & hæc ipſius declaratio, exhortatioque judicis ab aſſidente ſcriba conſignata & a ſe ipſo ſubſcripta fuiſſet, quod ſemper fieri ſoleat, ſe iterum eſſe
cap. XXV. dimiſſum: ſecunda vice cum eſſet auditus, quæſtionem fuiſſe, numquid eſſet *Chriſtianus octo dierum?* (nam in Luſitania octavo demum die baptiſmatis fonte ablui infantes;) quis ipſum ſacerdos, & in qua urbe baptizaſſet? & multa præterea alia cum ex eo quæſita fuiſſent, ipſeque appoſite multa reſpondiſſet, in carcerem ſe contra votum eſſe remiſſum. Nam ſpem foviſſe, fore, ut facta hac ingenua confeſſione in libertatem mox reſtitueretur, quæ cum ipſum decepiſſet,
cap. XXVI. & fame, & venæ inciſione, inciſæque diſruptione, vitæ & longarum
XXVII. ſe miſeriarum finem facere ſed fruſtra voluiſſe. Verum quartum cum
c. XXIIX. audiretur, allatum eſſe libellum, qui imputata ſibi delicta, & multa præterea conficta continuiſſet, ut ſi quæ haberet, reponeret, aut confiteretur ſingula. Quod cum aliqua confitendo, aliqua excuſando, aliqua negando feciſſet, *Promotorem* ultimam in ſe ſententiam ſubjeciſſe: ipſum incurriſſe *pœnam excommunicationis majoris*, *confiſcationis bonorum* regio ſcrinio inferendorum, utque traderetur
c. XXXVII. brachio ſeculari, flammis ſecundum leges uſtulandus. Nos hic capita,

pita, in quibus injuſtitiæ non unius in ſe commiſſæ Auctor *Inquiſitionem* incuſat, ut & ea quæ affert contra titulum *Sancti Officii*, quem nimis inconvenienter *Inquiſitioni* vindicari ait, ſilentio transmittimus, qui potius habemus, *actum hujus judicii ultimum*, quem *Actum fidei* nuncupant, quique ſingulis tribus vel duobus annis fere habetur, contemplari.

Igitur cum ultra duos annos tam diri carceris ſuſtinuiſſet calamitatem, memorat adfuiſſe tempus, quo demum ſpes cuſtodia egrediendi propius affulſerit. Tum enim captivis univerſis peculiaria indumenta, pictis utplurimum dæmonibus fœdata, alia tamen rogo imponendis, & alia, quibus vitæ gratia decreta fuiſſet, exhibita; ipſosque etiam poſtridie diverſos, & hos quidem in ſpatioſum ambulacrum, illos in vicinum aliquod conclave adjunctis Confeſſionariis deductos, & poſt duas horas, cum magna campana populum undique ex India affluentem ad funeſtum ſpectaculum invitaſſet, ita quidé cum cereis in manu fuiſſe emiſſos, ut e viris Goæ primariis unus ſemper latus rei cinxerit, tanquam futurus ejus *fidejuſſor*, quibus hoc ipſo non parum honoris ſibi haberi, perſuaſio ſit. Prælatum *Sancti Officii* inſigne, *Auctorem* videlicet ejus, opere phrygio affabre effictum, qui gladium teneat in una, & olivæ ramum in manu altera, additis verbis: *Juſtitia & Miſericordia.* Hoc ſecutum *Dominicanorum Ordinem*, quibus hoc *jus & privilegium* ſit proprium, quod hujus familiæ auctor *Dominicus*, non minus & *Inquiſitionis* fuerit *repertor.* Iſtum excepiſſe captivos, quorum qui in minori culpa fuerint, præiverint, *Auctor* vero in medio quaſi inceſſerit. Cum ita per plateas urbis Goæ præcipuas non ſine incommodis eſſent circumducti, in proximo adſtitiſſe templum *Sancti Franciſci*, ſolennitati huic celebrandæ hoc tempore deſtinatum. Magnum altare panno nigro ſuperinſtructum, ſuperque eo lychnuchos ſex cereis inſtructos eminuiſſe. Ad illius latera aliquid throni inſtar habentis apparuiſſe, quodque a dextra, Inquiſitoribus eorumque conſiliariis; quod a ſiniſtra fuerit, *Pro-Regi* ejusque miniſtris ſedem mox præbuiſſe. E regione altaris, aliud minus, & hinc usque ad templi portam, longam adfuiſſe porticum, ſellis conveſtitam undique, ad recipiendos captivos cum ſuis ſponſoribus comparatis. Illud vero nunc obſervari licuiſſe, ordinem hunc clauſiſſe illos, qui magiæ fuiſſent poſtulati,

cap. XXX. d. 11. & 18. Jan. 1676.

cap. XXXI.

c. XXXII.

ſtulati, & poſt ipſos geſtatam ingentem *cruci affixi* imaginem, cujus facies proſpectaverit præcedentes; idque indicaſſe, veniam ipſis indultum, vitamque condonatum iri, ſed ſubſecutos eſſe duos, & quatuor ſtatuas forma humana expreſſas, illorumque oſſa, quos ſtatuæ repræſentaverint; & hos quidem homines una cum oſſibus apportatis ad ignis ſubeundum ſupplicium, præciſa ſpe omni obtinendæ miſericordiæ, fuiſſe damnandos. Nam & in mortuos poteſtatem eſſe *Inquiſitoribus*, ſive in ipſos ſententia dicta ſit ante ipſorum deceſſum, ſive poſtea etiam, ſive durante ipſorum captivitate, ſive antequam includerentur carceri ex vita migraverint, quo caſu exhumata ipſorum oſſa, *Actui fidei* hoc modo illata, rogo imponi, bona confiſcari, deturbatis longo jam tempore poſſeſſoribus, qui alias legitime in eadem ſucceſſerant.

c.xxxiii. Intraviſſe paulo poſt *Inquiſitorem* ipſum, ſuis ſtipatum collegis, *tribunalque* excitatum occupaſſe; idemque cum ſuis etiam feciſſe *Pro-Regem*. Tum vero *Provincialem Auguſtinorum* concionem adſcendiſſe, & verba in rem præſentem per dimidium horæ ſpatium feciſſe. Eo finito ſermone duos *Lectores* in eandem cathedram ſe alternis recepiſſe, publice prælecturos in ſingulos *Actionem*, & denuntiaturos, cui pœnæ ſufferendæ condemnati eſſent. Illum, cujus *Actio* fuiſſet prælecta, interea in medium illius porticus conſtitutum, & poſt pronuntiatam ſententiam ad pedes altaris fuiſſe adductum, ubi flexis genibus, manibusque *Miſſali* impoſitis, cum parte reliquorum reorum alta voce injunctam & prælectam confeſſionem ſecutus ſit, & poſtmodum in ſuum locum rurſus ſe receperit. Itaque ſe ordine ſic ferente, memorat *Auctor*, excommunicatum, bona ſua Regis ærario addicta, item ex India ſibi tam chara ſe exterminatum, & ad
cap.xliv. carcerem Luſitaniæ, quem *la Galere* ideo vocitent, quia in locum iſtum ad id genus navigiorum damnati, quo careant Luſitani, mitti conſueverint, fuiſſe damnatum, præter ſatisfactiones adhuc a Judice
c.xxxiv. ſibi imponendas. Quibus peractis Epiſcopum, ſacro nunc indutum habitu, & viginti ſacerdotibus comitatum, quorum virgam quisque geſtaſſet in manu, in medio templi conſtitiſſe, & poſt varias preces *excommunicatione* reos ſolviſſe, Sacerdotibus unicuique illorum virga ictum infligentibus. Ad ultimum *actionem* quoque fuiſſe prælectam in illos inſtitutam, quos propter relapſum & magiæ facinora

nora ignis pœna manſerit; ſtatimque imminuiſſe *lictorem juſtitiæ ſecularis*, qui mortis has victimas ſibi vindicaverit; &, dum reliqui voce judicis in tantum abſoluti, a fidejuſſoribus ſuis in vetus hoſpitium *Inquiſitionis* eſſent reducti, ad rogum abripuerit. Ubi damnati ejuſmodi interrogari ſoleant, in qua religione mori velint: ſi in Chriſtiana reſpondeant, ſtrangulari prius; ſi in Judaiſmo aut hæreſi, vivos concremari. Poſtridie combuſtorum imagines templo *Dominicanorum* inferri, expreſſa ſaltem figura capitis ardentibus titionibus impoſiti, & in ſubſcriptione mentione facta illorum parentum, patriæ, delicti, temporisque inflicti ſupplicii. Huic, qui bis in idem impegerit crimen, ſubſcribi: *combuſtus ut relapſus.* Si una ſaltem vice accuſatus aliquis, in crimine & errore defendendo pergat, infra legi: *combuſtus ut hæreticus contumax*; Si a ſufficienti teſtium numero accuſatus, ſe tamen innocentem dictitet, appingi: *convictus ut hæreticus negativus.* Se vero, ſcribit Auctor, poſt brevem perceptam catecheſin, pœnitentiasque ſibi injunctas, navi impoſitum, & in Luſitaniæ regnum novem menſibus abductum fuiſſe; ubi Olyſſipone in carcerem ſupra memoratum detruſus (cujus & deſcriptionem addidit accuratam) ſed interceſſione medici Reginæ palmarii, hominis Galli, exinde liberatus, & patriæ ſuæ poſtliminio incolumis fuerit reſtitutus.

cap XL. *d. 17. Jan.* *d. 16. Dec.* *1676.* cap. XLI. XLIV. *d. 29. Jan.* *1676.* c. XLVI.

IL MOSE DELL' IBERNIA.

Vita del Glorioſo S. Patrizio.

i. e.

MOSES HIBERNIÆ.

Vita S. Patricii, Canonici Regularis Lateranenſis, Apoſtoli & Primatis Hiberniæ, conſcripta per Abbatem D. Jacobum Certani.

Bononiæ 1686. in 4.

DE *S. Patricio* rebusque ejus geſtis paſſim apud Scriptores, maxime Anglos, perquam multa memoriæ prodita reperiuntur. Nemo tamen omnium eſt, qui prolixiorem, &, ſi fas eſt ita appellari conſuetum Italis ſcribendi genus, politiorem illam nobis tradat Abbate hoc *Certano*, Canonico Regulari Lateranenſi, Philoſophiæ, Docto-

Doctore, Theologo Collegiato, inque Academia Bononienſi Philoſophiæ Moralis Profeſſore Publico. Ordinem temporis minus aliquando ſervatum, ipſemet in præfamine queritur. Et qui aliter fieri potuit, in tanta rerum inveteratarum obſcuritate? Equidem quamdiu ducem ſequitur *Johannem Colganum*, Divorum Patritii, Columbæ & Brigitæ Acta ex S. Fieco Epiſcopo Sleptenſi, Patricio quodam juniore, S. Benigno Epiſcopo Armachano, S. Elerano Sapiente, Probo, Jocelino de Furnes, S. Evino denique, in *Triade* ſua *Thaumaturga* proſequentem, a veri via ſe vix aberraſſe credit. An vero nimium Colgani fidei tribuat, Pontificii cordati ipſimet judicent. E noſtratibus nemini non ſuſpecta erit ſtupenda illa concatenatorum innumerorumq; miraculorum copia, a quibus nec in utero vacare potuit Patricius. Sunt certe, de quorum veritate Auctor ipſe dubitat; nec obſcurum eſt, aliorum ſequi fidem quam ſuam maluiſſe. Natus vero eſt Patricius A. O. S. 373. d. 5. Aprilis, in Cornubiæ caſtello, Nemh-Thor, temporis injuria deſtructo, nec hodie noto. Pater fuit Calfurnius, mater Conqueſſa S. Martini Epiſcopi Turonenſis ex ſorore neptis. Nato inditum fuit nomen Sochet, quo appellabatur uſque dum ſervus per captivitatem factus, cum libertate nomen quoque mutare cogeretur, Cosbrighius a domino dictus. Sed miraculo quodam priſtinæ libertati redditus, prius nomen reſumſit; quo minus tamen eo diu gauderet, obfuit S. Germanus, noſtri magiſter. Ab illo enim Magonii nomen, non ſine Magni omine, Patricio datum fuit. Verum Celeſtinus I. Papa, Patricium eum vocari voluit, *quod nomen magni honoris erat eo tempore, indicabat enim liberatorem a carcere & redemtorem captivorum*, uti verbis S. Euvini docet Auctor. Scilicet Gentiliſmi, quibus laborabat, tenebris eripere Hiberniam, & ita Evangelii luce eam colluſtrare Noſter jubebatur, totius Inſulæ Archiepiſcopus a Celeſtino declaratus. Nec male ceſſit negotium: Noſtri enim cura & exhibitis abundanter miraculis, brevi poſtea factum eſt, ut non ſolum confluerent ad Chriſtianam fidem incolæ, ſed & ipſi Dæmones, (ſit fides penes Auctorem) ſeptem annos, ſeptem menſes & ſeptem dies, exulatum aufugerent. Imo ſunt, qui auſpiciis Sancti noſtri carere credunt Hiberniam omnibus venenoſis; de quo tamen merito Auctor dubitat, Solino jam ſuo tempore hoc naturæ beneficium in Hibernia prædicante. Idem fortaſſis erit judi-

cium

cium de rebus aliis, quæ a natura hoc vel illo modo elaborata, miraculis Patricii gratis adscribuntur. Hujusmodi sunt quæ de sterilitate fluminis Sianei, & fœcunditate fluminis Bannæ, deque aliis Auctor prolixe prædicat, a nobis sicco pede prætereunda. De famoso illo S. Patricii Purgatorio Scriptores, etiam Pontificii, inter se non consentiunt. Sunt enim qui nihil singulare in eo se potuisse agnoscere, modeste fatentur. Sunt vero etiam qui stupenda narrant, inter quos est Matthæus Parisiensis, in Chronico ad an. 1153. Falsa certe veris miscęri Auctor agnoscit; unde sibi sufficere ait, antri prodigiosi conditionem, & modū pœnitentes introducendi hodie observatum descripsisse. Scilicet antequam in cryptam abscondi possit pœnitens, novem dies continuos cibo omni potuque abstineat, necesse est. Solo pane sub cineribus cocto & aqua vitam tolerare jubetur. Quo facto, in Templum S. Patricii nudipedem introductum, absolutis rite precibus, septies parietes templi interioris circumire oportet, idemque postea circa cellulas, ut vocant, pœnitentiales prope Purgatorium facere, non quidem pedibus eas obeundo, sed nudatis genubus. Hinc ad crucem sese confert in medio areæ positam, qua adorata aliam accedat oportet, saxa inter incondita lapidesque acutos eminentem. Ut vero conceptos inde dolores abstergat facilius, parvum lacum intrat, in cujus fundo marmor reperitur impressis Sancti nostri vestigiis sacrum. Idem opus diebus septem continuis semel, octavo tamen bis pœnitenti est faciendum. Tandem, facta confessione, solenni ritu Purgatorio horis quatuor & viginti includitur, præter vas aqua repletum cibo omni destitutus. Quæ vero incluso per dictum tempus accidant, prolixe referre tutum non fuit visum Auctori; quapropter & nobis hinc recedendum erit. Id solum addimus, decessisse ex hac vita Patricium d. 17. Martii A. O. R. 493. ætatis 120, apostolatus 60.

FRIDERICI SPANHEMII FIL. PROFESSORIS IN ACAD. Lugd. Bat. Primarii Vindiciarum Biblicarum sive Examinis locorum controversorum N. T. Liber 3.

Lugduni Batavorum apud Joh. Verbessel, 1685. in 4.

PArentis sui, cui tria Dubiorum Evangelicorum in prioribus Evangelistarum capitibus occurrentium volumina debemus, exem-

plum imitatus Cl. Spanhemius, Vindicias locorum controverſorum Novi Teſtamenti jampridem adornare cœpit, quarum liber primus & ſecundus ad priora Matthæi capita A. C. 1663 Heidelbergæ prodierunt. Ab illo tempore aliis ſcriptis occupatus Auctor, paucis demũ abhinc annis tertium Vindiciarum librum in lucem prodire paſſus eſt. Incipit ille a loco Matth. XVI, 18. cujus examen in fine libri ſecundi jam inchoaverat quidem Spanhemius, ſed ob Typographi feſtinationem abſolvere non potuerat. Denuo igitur locum illum aggreditur, & cum jam in libro ſecundo probaverit, Petrum & fictitium ejus ſucceſſorem Pontificem Romanum, nequaquam pro ſupremo totius eccleſiæ Monarcha & œcumenico Pontifice agnoſcendum eſſe, ſi vel maxime conſtaret, Petrum a Chriſto petram ſeu eccleſiæ fundamentum appellari; nunc ulterius Petrum petram illam eſſe negat, cui Chriſtus eccleſiam ſuam ſuperſtruxit, & ad ſingulas Pontificiorum inſtantias & exceptiones nervoſe reſpondet. Poſtea quam inepte Pontificii eodem dicto ad ſtabiliendam Pontificis Romani infallibilitatem & perpetuam eccleſiæ viſibilitatem abutantur, eadem methodo demonſtrat.

Hoc dicto ſatis vindicato, pergit ad locum Matth. XVI, 19. de cœli clavibus agentem, ex quo ſeptem errores incruſtari aſſerit, nempe 1. collatum Petro primatum, 2. translatum a Petro ad Romanos Pontifices jus ſucceſſionis in illum primatum, 3. eorundem Pontificum ſupremum & infallibile in fidei controverſiis judicium, 4. poteſtatem coactivam legislatoriam, & obligatoriam in conſcientiis circa ſpiritualia omnia credenda & facienda, quam itidem Pontifici Romano Papiſtæ tribuunt, 5. poteſtatem concedendi indulgentias, vel imponendi ſatisfactiones & opera pœnalia, 6. primatum Epiſcoporum ſuper Presbyteros, & 7. denique auricularis confeſſionis neceſſitatem. Singulorum probationes adducit, & in his Chriſti verbis minime fundatas oſtendit. Progreditur inde ad locum Matthæi XVI, 24. 25. ex quo neque conſilia Evangelica a Pontificiis, neque vires liberi arbitrii ab iisdem & Remonſtrantibus, neque nova legis moralis additamenta per Chriſtum facta a Socinianis & Remonſtrantibus probari poſſe aſſerit. In ſequenti loco, qui Matth. XVI, 27. legitur, primum contra Socinianos Chriſti divinitatem impugnantes; deinde contra Lutheranos, quos Ubiquitarios vocat,

vocat, communicationem idiomatum in Chriſto aſſerentes, & contra Pontificios operum merita urgentes diſputat. Reliquæ vindiciæ hujus libri concernunt dicta Matth. XVII, 2. 5. 11. 24 & ſeq. Matth. XVIII, 3, & 6. 10. 17. 18. 20. 24. & ſeq. Matth. XIX, 3. & ſeq. Sequentes vindiciarum libros Typographus in præfatiuncula non ante lucem viſuros monet, quam hiſtorica Autoris ſcripta ad umbilicum perducta fuerint.

LA CREANCE DE L' EGLISE ORIENTALE, SUR la Tranſubſtantiation, avec une réponſe aux nouvelles objections de M. Smith.

Hoc eſt,

Fides Eccleſiæ Orientalis de Tranſubſtantiatione, cum reſponſione ad noviſſimas objectiones Dn. Smithii.

Pariſii apud Th. Moette, 1687. in 12.

QUanquam ex longo intervallo Latina & Græca Eccleſia diſſentiunt, & mutuo ſe odio & conviciis proſcindunt; neutra tamen alterius teſtimonium contemnit, ſi vel antiquitas doctrinæ, vel uſus longe lateque receptus, contra adverſarios probandus eſt. A tranſubſtantiationis dogmate immunes adhuc Græci fuerunt habiti: nuper autem, qui Romanas partes tuentur, ad Græcorum conſenſum cœperunt provocare, qui ideo verbum *μετουσίωσις* formaſſe perhibentur, ut idem exactiſſime confiteantur, quod Romani credunt & docent vocabulo *Tranſubſtantiationis*. Proteſtantes improbarunt verbum, ut inauditum in veteri Græcia, nec majori auctoritate innixum, quam ſuſpecta Gabrielis Philadelphienſis. Is Archiepiſcopus inſolentem vocem in Latinorum gratiam confinxiſſe credebatur, quod Claudio Charentonenſi, Reformato Theologo, eo pronius ad fidem habendam fuit, quo callidius egiſſe Cardinalis Perronius videbatur, cum, cæteris hujus materiæ Græco idiomate productis, ſolius Gabrielis teſtimonium Latine tantum allegaſſet. Poſtquam vero Gabrielis Opera Pariſii A. 1671 tam Græce quam Latine recuſa fuerunt, quæ ineunte noſtro ſeculo Venetiis Græce impreſſa erant; putant diremtam hanc litem fuiſſe, ante omnium oculos expoſito libro, de quo, ut ficto & ſuppoſititio dubitatum fuerat. Viciſſe

ſibi Romani videbantur, cum clariſſimus Smithius, Anglus Oxonienſis, alia illos via, aliisque armis aggreſſus eſt, contra quem hoc ipſo libello P. Simon, ſcriptor non incelebris, depugnat. Hunc enim autorem hujus libri eſſe, ex præfatione non obſcure cognoſcitur. Smithius quamvis verum, non ſuppoſitum, Gabrielem noſſet, ſuſpectum tamen eo uſque habet, ut credat, Pontificiorum conſuetudini, qua Venetiis uſus erat, hanc novam & inſolentem vocem debuiſſe. Jeremiam certe, ipſius Gabrielis Patriarcham, & Græcos contra Cyrillum Lucarem, quorum Synodales cenſuræ typis exſcriptæ ſunt, ut & alios tam recentes, quam veteres in Liturgiis, & Symbolis, ac Confeſſionibus hoc verbum ignoraſſe, ut potius ſacra illa ſymbola, etiam poſt conſecrationem, ἀντίτυπα corporis & ſanguinis Chriſti appellarint. Ad hæc Simonius cap. I. reſpondet, Gennadium, integro ſeculo antiquiorem Gabriele, & primum poſt captam Conſtantinopolim Patriarcham, promiſcue verbis μετουσιώσεως & μεταβολῆς in hoc myſterio uſum eſſe. Errare ergo, qui Gabrielem ejus primum autorem ſtatuant. Nec hunc in Latinorum partes allectum fuiſſe, qui contra Florentinum Concilium ſcripſerit, defenſor Marci Epheſini, & amicus Meletii, infenſiſſimorum Latinæ Eccleſiæ. Jeremiam, quem Smithius objecerat, non quidem verbum μετουσιῶσθαι, attamen, quod idem valet, μεταβάλλεσθαι habere, perinde ac cæteros μεταστοιχεῖσθαι, μεταποιεῖν & ſimilia. Uſos præterea μετουσιώσεως verbo Gregorium Protoſyncellum Synopſi Venetiis A. 1635 impreſſa, & Meletium Syrigium MSto contra Lucarem, qui etiam longa illud diſſertatione defendat. Gerganum quidem, Artenſem Epiſcopum, negare Tranſubſtantiationem, uti etiam Meletium, Metrapolitanum Epheſinum, quem Claudius Charentonenſis objecerat: ſed illum ait Autor purum Proteſtantem eſſe; hunc etiam venerationem Mariæ & Sanctorum, contra receptam Græcorum conſuetudinem, abnegare. Liturgiis & antiquis Symbolis, contra hanc vocem objectis, reſpondet Autor, argumentum negativum eſſe; & contra Proteſtantium morem ad antiquitatem & Symbola provocari: etiam contra Calvinum negari ὀνοματοποίησιν, qui in Servetiana cauſſa id maxime pugnaverit, ut liceat Eccleſiæ vocabula formare, quibus myſteria explicarentur. *Antitypa* vero non ab omnibus appellari ſancta ſymbola, idque verbum

ex

ex Liturgia Basilii & Concilio Nicæno II. recte explicandum esse.

Hactenus ex I. Capite hujus libri. Quæ contra hæc Cl. Smithius excepit, examinantur sequentibus. Sunt autem: Gennadii testimonium ex fide Meletii Syrigii haberi, Græculi tenebrionis & obscuri hominis, etiam Pontificiis addicti, cujus librum ne ipsi quidem Latini in lucem proferre audeant: nec Jeremiam, qui scrutatus est archiva Ecclesiæ suæ, idem de Gennadio referre, quod Syrigius: Gabrielem Philadelphiensem imbecillitate judicii non intellexisse Latinorum terminos scholasticos: obscuris monachis Metrophanem Critopulum, & Gerganum Astensem opponi posse, recentes negatores Transubstantiationis. His respondet Autor, Gennadium sua plurima scripsisse post Patriarchatum in monasterio. Mirum ergo non esse, si scripta ejus in Patriarchali Ecclesia non fuerint reperta. Multis verbis ibidem contra Allatium probat, Gennadium hunc & Georgium Scholarium eundem esse, Secretarium Joannis Imperatoris & Concionatorem; post Patriarcham: tandem, abdicato Pontificatu, monachum. Meletium Syrigium non obscurum hominem fuisse, nec Romanis obnoxium, sed Protosyncellum & Patriarchæ legatum in Moldavia, Exarchi titulo insignitum, etiam testimonio Nectarii Hierosolymitani Patriarchæ, & Concilii ibidem nuper habiti, laudatissimum. Hunc Meletium Syrigium esse, qui cum primis Cyrillum Lucarem, editorem Confessionis, in sententiam Reformatorum inclinatæ oppugnaverit, qui tamen de Confessione illa subdubitet, an genuinus fœtus Cyrilli sit, nec potius ab alio in gratiam Legatorum ad Portam, Reformatæ religioni addictorum, sub nomine hujus Patriarchæ conficta. Sed quoquo modo de Cyrillo res habeat, hoc certum esse Simonius addit, etiam Grotii consensu probat, impostorem fuisse Confessionis illius autorem, quæ sub Cyrilli Patriarchæ nomine Genevæ primum, deinde in Belgio Græce & Latine sit edita. Gabrielem, pergit, non laborasse judicii debilitate, quamvis cum Lucare non comparandus sit. Eadem enim quæ Smithio suspecta sint, Simonem quoque Thessalonicensem & alios scripsisse, quos vero nemo imbecillis judicii accusare audeat. Laudari eundem quoque a Crusio in Turcogræcia, quæ literas quoque contineat, a Crusio ad hunc Philadelphiensem Archi-

epiſcopum datas. Nec cæteros, qui in partes vocentur, Agapium de Monte Athos, Coreſſium, Gregorium, Cortacium, & horum æquales, obſcuros monachos eſſe, ſed ſatis claros ex ſubſcriptione Confeſſionis Orthodoxæ. Critopulum vero & Gerganum Artenſem his minime opponi poſſe, utpote manifeſto inſervientes cauſæ Proteſtantium. Et hæc uſque ad VII Caput pertractantur, quo tandem de adoratione Sacramenti agitur, quam Græcis quoque uſitatam eſſe Autor propugnat, licet oppido concedat, in ceremoniis illos parciores eſſe, quam Romanos. Poſt hæc, Excerpta quædam Græco-Latina ex Gennadii & Meletii Syrigii libris de Tranſubſtantiatione ſubjungit, etiam quædam ex Thomæ Aquinatis Verſione Græca, ut oſtendat, Græcis quoque doctoribus Latinam Theologiam curæ cordique eſſe. His tandem Catalogum librorum recentis Græciæ, quorum teſtimoniis in hoc libro uſus erat, ſubjungit, non ingratum eruditis opuſculum, unde de noviſſimis libris, & loco ac anno impreſſionis judicari poteſt. Sunt autem, Agapii Religioſi Cretenſis liber dictus Ἀμαρτολῶν Σωτηρία, impreſſus Venetiis 1641 & 1664: Confeſſio Orthodoxa (Ορθόδοξος Ομολογία) ſtudio Panagioti, Turcici Interpretis, Græco vulgari idiomate in Batavis excuſa: Georgii Coreſſii, genere Chii opera; & Michaelis Cortacii Cretenſis, impreſſa Venetiis 1642: Cyrilli Lucaris Confeſſio ſcripta 1629, impreſſa Genevæ 1633; repetita in Batavis 1645. Gabrielis Severi, Archiepiſcopi Philadelphienſis, Apologia Venetiis 1604 exſcripta, & alia ejus Opuſcula 1600; rurſus repetita Pariſii 1671. Georgii Scholarii cognomine Gennadii opera MSS. in bibliotheca Regia, quæ ſpeciatim enumerantur. Gergani Epiſcopi Artenſis Cathechiſmus, cujus ſumma capita recitantur in Refutatione impreſſa Romæ Græco vulgari idiomate & Latino 1631. Gregorii Protoſyncelli Synopſis Dogmatum Eccleſiæ (Σύνοψις τῶν θείων καὶ ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων) Venetiis publicata 1635. Jeremiæ Patriarchæ Reſponſiones in Actis Wirtenbergenſibus. Marci Archiepiſcopi Epheſini Sermo de Conſecratione Sacramenti Græce & Latine, typis excuſus. Meletii Syrigii liber MS. qui ne Venetiis excuderetur, Miſſionarii impediverunt, qui quædam in eo mutanda eſſe contendebant, præſertim Exordium, quo autor non plures univerſales Synodos, quam ſeptem agnoſcit. Metrophanis Critopuli

Con-

Confeſſio impreſſa Helmſtadii 1661. Cenſura gemina Confeſſionis Cyrilli Lucaris, prior facta 1638; poſterior 1642. Utraque cum ipſa Confeſſione in Batavis excuſa Nihuſii ope, Græce & Latine, prior etiam Latine Laureti 1639 exſcripta. Synodus Bethlehemitica ſive Concilium Hieroſolymitanum, congregatum 1672, & Græce ac Latine deſcriptum Pariſii 1676.

TRAITÉ TOUCHANT L' ORIGINE DES DIXMES & l' obligation de les payer.

i. e.

Tractatus de Origine Decimarum, & obligatione eas ſolvendi.

Pariſiis apud Dan. Horthemels 1687.

IN hoc Tractatu Auctor, qui ſub literis C. B. latet, *Sex* diverſas Propoſitiones contra Decimas, a quibusdam defenſas, oppugnare ſatagit. I. earum eſt: *Decimas in Novo Fœdere ab hominibus ſolum fundatas eſſe.* Origine itaque Decimarum ex lege naturæ & V. T. p. 7. 26.
accerſita, oſtenditur, Chriſtum ſub perſona *Melchiſedeci*, ab *Abrahamo* omnes fideles repræſentante decimas accipientem, docere voluiſſe, Decimas tum naturale & inſeparabile æterni Sacerdotii ſui apanagium, tum naturale etiam veri fidelis debitum eſſe. Cumque Sacerdotibus Leviticis de jure divino eædem competierint, ex contraria ſententia duobus inconvenientibus locum fore: ut nimirum 1. Sacerdotium Leviticum Chriſti Sacerdotio majus, & 2. Synagogæ melius, quam Eccleſiæ proſpectum videri queat. Ut vero apertius conſtet, etiam in N. T. jure divino Decimas deberi, effatum Chriſti 13. 36.
Matth. 23. v. 23. & Pauli 1. Cor. 9. v. 7-14. adducitur, iisque, quæ regeri poſſint, occurritur, Patribus ſimul, Pontificum Decretis, Con- 47.
ciliis nationalibus, Principumque Conſtitutionibus in partes vocatis. II. *Ex compluribus Terræ fructibus, vino maxime & animalibus, Decimas non deberi, easque rem inſolitam eſſe.* Tales vero æquo 103.
cum reliquis jure cenſeri, nec diuturnam eas non ſolvendi conſuetudinem quicquam contra easdem probare, autoritate *Hiſkiæ* & 106.
Nehemiæ, longam non ſolvendi poſſeſſionem non attendentium, deducitur. III. *Præſcriptionem reſpectu omnium Decimarum, excepto frumen-*

112. *frumento majori, admitti posse.* Asseritur e contrario, Decimas cujuscunque generis jure divino sancitas præscriptioni non subjacere, cui mala fides obstet, Laico eas redimenti semper adhærens; ubi Co-
119. quillius *(Coquille)* pro præscriptione pugnans operose refellitur,
185. ejusque Objectionibus respondetur. IV. *Decimas populi reditus diminuere, eique maxime damnosas esse.* Contrarium ex divina bonorum temporalium accumulatione, æternorum promissione, & a temporali æternoque exitio liberatione promittitur, & ex adverso, quam indignam Christiano impietatem committant solutionem detrectantes, quantasque calamitates in se & integras regiones provocent, excommunicationem ipso facto incurrentes, prolixe do-
194. cetur. V. *Decimas non nisi meram eleemosynam, non debitum esse.* Ratio negandi hanc propositionem ex virtute excommunicationis aliarumque pœnarum petitur, quodque eleemosynæ, teste *Ambrosio*, post decimas demum erogandæ sint, hæ vero jus a voluntate debi-
200. toris independens involvant. Objectionis vulgaris, *cur ergo non ubique æqualiter præstentur*, causam *avaritiæ* partim hominum, partim Sacerdotum locupletum satis in exigendo *negligentiæ* tribu-
218. endam; *Alcuini* vero literas ad Carolum M. *an decimarum jugum Hunnis recens conversis imponere conveniat*, dubitantis, obligationem in fide roboratorum confirmantes, de exactione nimis severa exaudiendas esse. Decimas denique esse eleemosynas, ex parte ejus, qui
236. accipit; debitum vero, respectu illius, qui solvit. VI. *Decimas a Laicis possideri posse.* Hic præmittitur, Decimas a Laicis possessas
238. antehac ad Ecclesiam pertinuisse. *Coquillii* assertum, decimas feudales a Romanis in Gallia constitutas & a Phoramundo conservatas esse, fabulam sapere. Posito etiam tali feudorum genere, decimas tamen a DEO imperatas propterea cessare non potuisse. In-
242. feudationis tantam vim non esse, ut rem divinam & ecclesiasticam in profanam transmutare valeat. *Carolum Martellum*, qui proceribus contra Saracenos belligerantibus partem Decimarum addixerit, solam occasionem non præbuisse, ut tantus earum numerus Laicis cesserit; nec enim nisi fructus earū, loco stipendii, solum dum bellum gererent, assignare voluisse. Accusandam potius esse Nobilium injustitiam, qui, prætextu eas jure hereditario in posteros transmittendi inde quæsito, *decimis* hisce *feudalibus* nunquam satis deplorandis originem

nem dederint. Violentiæ & prætextui belli ſucceſſiſſe Simoniam, & vel pretio, vel favore familiæ, ab Epiſcopis patrimonium Chriſti acquiſitum fuiſſe. Et licet a Carolomanno, Pipino, & Carolo M. reſtitutio ita injuncta fuerit, ut poſſeſſores titulo *precariæ* Decimis fruerentur, ejusque ſpatio elapſo vel renovatio fieret, vel Eccleſia, cui electio relinquebatur, iis iterum frui inciperet; poſſeſſione tamen a Nobilibus violenter continuata, eas cum reliquis eorum bonis quaſi coaluiſſe. Fruſtra ſibi blandiri, qui decimas bona fide emptas præſcribere ſe potuiſſe arbitrentur; cum ob leges alienationem talem interdicentes, bona fides eos plane deficiat. Eſſe, qui *Conceſſiones* in ſui favorem allegare audeant. Tales vero non poſſe expectari a *Principibus*, quorum autoritas non niſi ad protectionem rerum ſacrarum ſe extendat; nec poſſe eſſe *Eccleſiaſticas*, cum nec Papa, nec Concilium talium rerum uſurpationem ullo modo approbare poſſint, utpote quorũ poteſtas ad res *diſciplinæ* tantummodo reſtricta ſit. Hinc nec Breve *Clementis* V. Philippo pulchro A. 1305 datum, quo contra Concilium Lateranenſe infeudatio decimarum permittatur, locum habere poſſe, obſtante Lege divina; quicquid Papa contra hanc conſtituat vel diſpenſet, in errorem degenerare. Veluti ex hac ratione, quod poteſtas transferendi Regna ſoli Deo competat, nemo facile perſuaderi ſibi patiatur, Papam Regnum Navarræ Hiſpanis conferendi jus habuiſſe. Tandem uſurpationis peccato, cujus, niſi prævia reſtitutione, nulla remiſſio ſperanda, acerbo exaggerato, graviſſima admonitione totius materiæ tractatio clauditur.

250. 263. 271. 282. 284. 291.

RELIQUIÆ WOTTONIANÆ: OR A COLLECTION OF Lives, Letters, Poems, &c.

ſive

Collectio Vitarum, Epiſtolarum, Poëmatum Henrici Wottoni, quondam Equitis ac Collegii Ætonienſis Præfecti, una cum characteribus quorundam virorum, aliisque ejus operum fragmentis.

Londini, apud B. Tooke & T. Sawbridge, 1685. in 8.

TAntum abeſt, ut librum hunc velut novum Actis Eruditorum inſerere licuerit, ut potius dubitaverimus, an inter ipſa etiam Supplemen-

plementa locus eidem assignandus foret, cum hæc *quarta ejus editio* jamjam sit, quæ demum ad nostras pervenit manus. Vel ideo tamen ipsum penitus præterire noluimus, quod maximam partem Anglico conscriptus idiomate, plurimorum dubio procul e nostris notitiam hactenus fugisse videtur; licet fortean celebre Wottoni nomen ipsis haud manserit ignotum: ut taceamus, additionibus nonnullis auctum nunc prodiisse, adeoque aliquid saltem, si non multum novitatis exhibere. Complectitur vero præter epistolas Wottonianas, posthumos quosdam egregii istius ingenii fœtus; si modo fœtus vocare fas est primas operum quorundam lineas, quæ Wottonus concinnare quidem occœperat, verum non multum ultra exordium fere pertexere aut voluit, aut potuit morte præventus: certe vix unum alterumve opusculum ad umbilicum usque perductum comparet. Præmittitur vero Vita Wottoni conscripta ab *Isaaco Waltono*, qui & ipse in compilandis hisce fragmentis operam adhibuit. Natus fertur Noster anno 1568, in loco quodam Comitatus Kentiæ *Boston-hall* dicto, ex familia celebri ac de Angliæ regno optime merita. Proavum habuit *Robertum Wottonum* Equitem, sub Eduardo IV diversis muneribus publicis ornatum, e cujus filiis unus *Nicolaus Wottonus*, juris Doctor ac Decanus Eboracensis & Cantuariensis, novem distinctis legationibus defunctus, ac Henrico VIII, Eduardo VI, Mariæ ac Elisabethæ a privatis consiliis fuit, adeo tamen modestus, ut oblatum sibi ab Elisabetha summum in Anglia honorem, Archiepiscopatum Cantuariensem, recusarit. Avus nostri Henrici, *Eduardus Wottonus* Eques, Thesaurarius Caletensis ac Henrici VII Consiliarius intimus, Cancellariatus dignitatem sibi imminentem declinavit. Pater denique ipsius fuit *Thomas Wottonus*, Armiger ac studiis egregie imbutus, sed qui honorem equestrem, quem Elisabetha ipsi gratiose offerebat, tanquam pignus ulterioris in aula sua promotionis, detrectavit ex amore vitæ campestris, quodque vir esset insignis modestiæ, cordis plani ac infucati, & priscæ libertati ac integritati adsuetus. Tres tamen ejusdem filios, nostri Henrici fratres consangvineos, *Eduardum*, *Jacobum & Johannem* eadem Regina ad equestrem dignitatem evexit. Et hos quidem ejus parens ex *Elisabetha Rudstonia* genuerat; qua defuncta secundam duxit uxorem *Eleonoram*, *Roberti Mortoni* viduam, filiam nobilis cujusdam viri *Wilhelmi Finch*, e quo matrimonio unicus

Digitized by Google

cus tantum filius, Henricus Wottonus noſter ſuſceptus eſt. De familia Wottoniana id ſpeciatim commemoratur inſuper, quod ex ea oriundi ſomnia ſubinde habuiſſe ferantur apprime ominoſa, cujus rei unum alterumque exemplum de Nicolao & Thoma Wottonis recenſetur; quorum uterque etiam ipſam mortis ſuæ diem prædixiſſe compertus eſt. Noſtrum quod attinet, is Oxoniæ per aliquot annos ſtudiis incubuit, ibique anno ætatis vigeſimo Magiſter artium creari meruit: biennio poſt iter adgreſſus, ut exterarum nationum converſatione non mores minus quam ingenium ulterius expoliret, peregrinationibus per Galliam, Germaniam & Italiam integrum novennium impendit; indeque redux, mox apud Robertum Eſſexiæ Comitem Secretarii munus nactus eſt. Cum vero poſtea hic Eliſabethæ odium incurrens carceri incluſus eſſet, veritus Wottonus, ne ipſius etiam domeſticis, e quorum tunc numero erat, forte moleſti quid immineret, ſatius putavit ex Anglia ſemet ſubducere Italiamque repetere, amicitiam cum antiquis, quos ibi nactus erat, familiaribus renovaturus. Itaque Florentiæ aliquandiu ſemet continuit. Cum vero tum temporis, Eliſabetha ad ſenium vergente, a Romano-Catholicis metuentibus, ne ſi contingeret, Jacobum Scotiæ Regem Angliam quoque adipiſci, de ſua in regno iſto religione actum foret, variæ in hunc inſidiæ ſtruerentur, & inter alia Ferdinandus, Magnus Dux Florentiæ, forte literas quasdam intercepiſſet, machinationem in Jacobi excidium directam detegentes; quo hunc mature ea de re certiorem redderet, nuntium ſibi delegit Wottonum noſtrum, qui quo tutius iter haberet, Itali perſonam & loquelam adſumens, *Octavio Baldi* interim nominari voluit, & ſic abſque mora per Norvegiam in Scotiam perrexit, Regique totum negotium dexterrime aperuit, ac ſua ſic defunctus legatione in Italiam rediit: non omiſit tamen Jacobo verum ſuum nomen gentemque clam exponere, cauſamque cur alium ſe ſimulare in itinere hoc voluiſſet. Occaſio inde nata Jacobo fuit, poſtquam Angliæ regno poſt Eliſabethæ deceſſum potitus erat, Wottonum, cujus quippe habilitas in negotio iſto abunde ipſi perſpecta fuerat, ex Italia adſciſcendi in ſuum ſervitium, eumque ad equeſtris ordinis ſplendorem evehendi. Cum vero Rex (congrue ſuo ſymbolo, quod fuit: *beati pacifici*,) ſtatuiſſet, ad melius conſervandam cum vicinis regnis & provinciis amicitiam, diverſos emittere legatos, optionem Noſtro fecit,

an ad Hiſpanos, Gallosve, aut ad Venetos ablegari mallet; qui cum Italiam ſuo maxime genio congruere noſſet, Venetam ſibi legationem delegit, ad eamque Rempublicam anno 1604 miſſus fuit, faſces tunc ibi tenente Duce Leonhardo Donato: quo in itinere ſocios ſibi adſcivit *Albertum Mortonum* cognatum ſuum, quo Secretario uſus eſt, & *Wilhelmum Bedellum*, Capellani munus exercentem; cujus Vitam *in Actis Eruditorum anni 1686. m. Maj. pag. 239.* commemoratam videre eſt. Variis poſtmodum aliis legationibus adhibitus fuit, uti liquet ex inſcriptione, quam ex ultimo itinere Italico domum remeans, in ſui memoriam reliquit hinc inde in diverſoriis publicis, quæque ita habet: *Henricus Wottonus Anglo-Cantianus, Thomæ optimi viri filius natu minimus, a Sereniſſimo Jacobo I. Magnæ Britanniæ Rege in equeſtrem titulum adſcitus, ejusdemq; ter ad Rempublicam Venetam Legatus ordinarius; ſemel ad Confœderatarum Provinciarum Ordines in Juliacenſi negotio; bis ad Carolum Emanuelem Sabaudiæ Ducem; ſemel ad unitos ſuperioris Germaniæ Principes in Conventu Hailbrunnenſi; poſtremo ad Archiducem Leopoldum, Ducem Wirtenbergenſem, Civitates Imperiales, Argentinam Ulmamque, & ipſum Romanum Imperatorem Ferdinandum II. Legatus Extraordinarius, tandem hoc didicit,* Animas Fieri Sapientiores Quiescendo. Atque hoc quidem ſuum ſymbolum ad praxin deducendi commoda paulo poſt occaſio arriſit: cum enim tot tandem legationibus defunctus ac ſexagenarius prope anno uno ante Jacobi Regis obitum domum rediiſſet, ex hujus gratia Præfecturam Collegii Ætonienſis nactus, ſucceſſorque factus eſt Thomæ Murræi, per cujus mortem ſparta hæc vacare cœperat. Atque hac in ſtatione reliquum vitæ tranquille tranſegit, ſibi quippe & Muſis victitans, ac piis maxime meditationibus ſemet impendens. Annuatim tamen patriam ſuam *Boſton-Hall* inviſere ſolitus eſt, hauſtum nempe talem aeris genialis ad virium confortationem multum conducere, & præſentiſſimum contra omne curarum genus remedium eſſe prædicans. Ultimo vitæ tempore aſthmate laboravit, quod ex nimio Tabaci uſu contraxiſſe creditus eſt. Deceſſit denique ex febri, vergente anno 1639. ætatis ſuæ 72. Epitaphii loco non niſi ſimplex marmor poposcit, cui nil niſi ſequentia inſculpi teſtamento juſſit: *Hic jacet hujus ſententiæ primus Autor:* Disputandi Pruritus, Eccleſiarum Scabies. *Nomen alias quære.* Reliqua ejus teſtamenti capita hic recenſere nil

atti-

attinet; cujus quidem potiſſima puncta in variis ſupellectilis ſuæ partibus uni alterive amicorum in ſui memoriam legatis conſiſtunt: pecuniæ enim, cujus ſemper admodum incurioſus fuiſſe fertur, vix tantum reliquit, ut ære alieno, quod in legationibus occupatus olim contraxerat, diluendo ſufficeret. Cæterum perhibetur fuiſſe egregiæ & proceræ ſtaturæ, ingenioſus præterea & præſertim jocis elegantibus locuples. Quæ ipſa tamen jocandi habitudo parum aliquando abfuit, ut eum ex Regis gratia deturbaret. Nimirum inſcripſerat vice quadam, cum per Auguſtam Vindelicorum ad Venetos ablegatus iter faceret, familiaris ſui Chriſtophori Fleckameri albo amicorum, lepidam hanc Legati definitionem: *Legatus eſt vir bonus, peregre miſſus ad mentiendum Reipublicæ cauſa;* (jocoſam ſcilicet æquivocationem innuens in phraſi Anglica, *to lie abroad*, quippe quæ aut *commorari*, aut *mentiri in locis exteris* indicat.) Cum etenim ſcriptura hæc, incertum quo caſu, octennio poſt ad aliorum, ac ſpeciatim *Caſparis Scioppii* notitiam perveniſſet, atque hic Romanæ aulæ paraſitus in ſcriptis contra Regem Jacobum rei indignitatem multis exaggeraſſet, Rex factum hoc graviſſime tulit, intempeſtivam hanc jocandi libertatem pro oſcitantia quadam & judicii defectu in Wottono interpretatus: qui & hac de re duas apologias ſcripſiſſe reperitur, alteram ad Jacobum, alteram ad Velſerum Nobilem Patritium Auguſtanum: unde tandem Regi partim ob propriam excuſationem, partim amicorum quorundam interventu, delinito reconciliatus, ac in majori dein pretio habitus eſt.

Sed tempus eſt, ut vita ejus aliquantiſper conſpecta, nunc ad ſcripta quoque paucis nos convertamus. Inter hæc primo loco comparent *Elementa Architecturæ*, in quibus id maxime operam dedit, ut potiſſimas artis hujus regulas, e melioribus autoribus & exemplis in compendium quoddam methodicum redigeret. Quemadmodum vero alias libere philoſophari amavit, ita nec hac ex parte in magiſtri cujusquam verba juravit, aut ab aliis communi conſenſu recepta probavit indiſtincte, quin potius audacter ubivis, ſi ſecus ſtatueret, expoſuit. Sic v. g. doctrinam Vitruvii improbat, jubentis columnas ſtriatas ordinaria ſua dimenſione paulo minus craſſas fieri; id enim rationi quadantenus adverſari autumat, cum ſtriæ per ſe jam de corpulentia columnarum quid detrahant adeoque infirmiores eas relinquant.

Sic porro carpit morem in Italia & ubivis fere uſitatum, portas conclavium contiguorum ſitu parallelo ſic ordinandi, ut ex una proſpectus per omnes pateat: id enim ex vana tantum oſtentatione profectum, quo advenæ totius domus ſplendor uno velut ictu oſtendi valeat, ait aut duram hanc ſervitutem plerisque cameris imponere, ut per eas transtus ad interiores ſemper patere debeat; aut oportere, ut tanto plures in conclavibus januæ fiant, (id quod ſtructuram haud parum debilitet,) utque eo plus inutilis ſpatii ante cameras relinquatur pro atriis, utplurimum tamen obſcuritate luminisque defectu fere laborantibus, quod ſpatium utilius ad alias commoditates impendi poſſet. Pariter damnat curioſam plerorumque ſolicitudinem, hortos ordine nimis concinno & regulari conſerendi, & in iis mavult naturæ amicum ordinem quaſi tumultuarium & irregularem, aut certe fabricam ſylveſtri modo & fera quadam regularitate conſpicuam. Scalarum quoque gradus, non, ut plerumque fit, ſitu perfecte horizontali jubet poni, ſed ita, ut aſcendenti aliquantillum modo declivitatis antrorſum præbeant; id enim, cum pes ita ratione quadam adſcendat deſcendatque ſimul, ſecretam quandam & gratam laboris in ſcandendo deceptionem dare teſtatur. In duas vero partes libellum diviſit ſic, ut in priore de partibus ſtructuræ eſſentialibus agat; in poſteriore vero de ejusdem ornamentis, pictura præſertim & ſculptura; ubi varia notatu haud indigna, picturam imprimis concernentia affert. Inter alia annotat, quod utut lætitia & fletus natura maxime ſint oppoſita, nihilominus atteſtantibus optimis artificibus, hæc duo quoad artem adeo vicina ſint, ut vel minimo penicilli ductu facies ex dolore ejulantis in vultum effuſe ridentem transformari valeat. Pariter tametſi veritatis & naturæ imitatio maximum in picturæ alicujus perfectione requiſitum ſit, nihilominus & hac in parte excedi poſſe, ex Quintiliano oſtendit, narrante alicubi, *Demetrium* pictorem ideo culpari ſolitum fuiſſe, quod in naturali exactitudine exprimenda nimis ſcrupuloſus eſſet, & magis ſimilitudinem, quam ſuavitatem in pingendo affectaret. Quod ipſum etiam celeberrimis noſtri ævi pictoribus, *Alberto Durero* & *Michaeli Angelo Bonaroto* exprobratum eſſe Autor perhibet, hac tamen cum differentia, quod ille nimis laborarit in exprimendo eo, *quod reipſa adeſſet*, hic vero in eo, *quod adeſſe deberet*. Plura ex opuſculo hoc allegare ſuperſedemus, præſertim cum Latina ejus verſio nonnullis

lis Vitruvii editionibus adjecta feratur, adeoque eruditis ignota esse nequeat. Hæc ædium Architecturæ Elementa excipiunt fragmina quædam *Architecturæ morum* ab Autore occœptæ, hoc est, Doctrina de puerorum educatione, quam quo accuratius contexeret, perhibetur ex scholis plerumque sibi elegisse unum pluresque melioris spei adolescentes, quos continuo secum haberet, & ex eorum discursibus, conversatione & actionibus observationes sibi colligeret pro complendo melius isto opere; cui ipsi tamen vix primis paginis absolutis immortuus est, in quibus nihilominus varia, ad cognoscendam maxime intimam puerorum indolem facientia, haud vulgaria satisque curiosa continentur. Subnectuntur præterea aphorismi nonnulli ad eandem educationis materiam spectantes. Sequuntur rudimenta observationum quarundam, Historiam Angliæ tam civilem, quam ecclesiasticam concernentium, inde a Regno Wilhelmi Conquestoris ad sua usque tempora; ut & speciatim vitam & excessum Henrici V., ut qui Collegium, in quo noster versabatur, fundavit, attinentium: sed de hoc labore non nisi paucæ strictiuræ exhibentur, quod eo magis dolendum est, quo suaviorem exiguæ hæ reliquiæ de futuro, si vixisset, opere prægustum lectori præbent. Porro exhibetur Panegyricus sermo, ad Regem Carolum I. e Scotia reducem anno 1633 scriptus Latino idiomate, cui tamen & Anglica versio subjungitur: in qua ipsa oratione perquam florida, potissima ejus gesta per compendium enarrantur & extolluntur. Sequitur Collatio seu Parallelismus inter par celeberrimorum sui ævi aulicorum, nempe *Robertum Devereux*, Comitem Essexiæ, & *Georgium Villiers*, Buckinghamiæ Ducem, in quo scripto utriusque horum mores & facta, interspersis variis considerationibus moralibus & politicis explanantur, ac speciatim varia aulæ mysteria, factiones & similia, a curiosis sub regno Elisabethæ & Jacobi annotata revelantur. Parallelismum hunc excipit aliud paucarum pagellarum scriptum, a *Comite de Clarendon*, dum juvenis esset, uti fertur concinnatum, consimilis cum priore argumenti, nisi quod hic disparitas potius, quam convenientia inter utrumque illorum aulæ Ministrorum ostendatur. Separatim dein adhuc ab Autore delineata comparet Historia vitæ ac necis laudati Georgii Villiers, Ducis Buckinghamiæ, quemque Noster jure merito inter magna exempla temporis & fortunæ reponendum existimat. Porro sequuntur, ut paucis, quod reliquum est, expediamus, introitus ad de-

ad deſcriptionem belli inter Pompejum & Cæſarem; quam Autor componere ſibi propoſuerat; Character item Ferdinandi, Magni Florentiæ Ducis; nonnulla ſtatum Reipublicæ Venetæ, cujus pariter hiſtoriam noſter animo conceperat, concernentia, & in ſpecie diſcurſus ſuper electione duorum Ducum Venetorum, Nicolai Donati & Antonii Priuli, quæ nempe utraque ipſo Venetiis præſente contigerat: ulterius una & altera meditatio ſacra, ut & poëmata Anglica Wottoniana argumenti varii. Maximam denique libri partem faciunt Epiſtolæ, ſcriptæ ad varios, & ex parte ad Regem ipſum aliosque Principes, in cauſa legationum ſibi commiſſarum: & acceſſit nunc faſciculus literarum nonnullarum Wottoni ad Dn. *Zoucheum* datarum, quæ antehac lucem nondum viderant publicam. Tametſi vero omnes lectu jucundiſſimæ ſint, cum ex iis undique ingens ingenii Wottoniani vis judiciique acumen eluceſcat; tales tamen non ſunt, ut in recenſendis earum argumentis amplius chartæ impendere debeamus, cum multæ earum res familiares concernant; pleræque vero eventus motusque iſtorum temporum hinc inde per Europam vigentes, adjunctis tamen hinc inde judiciis politicis, tractent.

HERMANNI WITSII AD ULRICUM HUBERUM Diſſertatio Epiſtolica. In qua de Scripturæ S. Auctoritate Divinæ ex ſolaratione adſtruenda &c. diſputatur.

Trajecti ad Rhenum ex officina Franciſci Halma Anno 1687. in 8.

COntroverſiis Theologicis, quæ ſubortæ fuerunt non ita pridem in Academia Franeckerana, in quibus non pauci in Belgio Theologi ac Philoſophi, relati *in Bibliotheca Univerſali A. 1687. Tom. 6. & 7*, ſuum ingenium exercuerunt, immiſcere ſe abſtinuit Cl. Witſius, donec ab iis, a quibus diſſentiebat, ad partes ſe rapi, ab Hubero autem amico vetere *(cujus librum de hac lite excerpſimus menſe Auguſto 1687. p. 405.)* ſententiam ſuam atque conſilium expeti videret. Hinc enim neceſſitatem ſibi aliquam impoſitam exiſtimavit, ad veritatis elucidationem ſymbolam quoque ſuam conferendi. Nimirum diſputatur, *an errorem enormem committant, qui credunt & aliis inculcant, quæ rationi rectæ adverſiſſima ſunt, modo in Scripturis ea contineri ſibi perſuaſum habeant? Num*

Digitized by Google

Num *Scriptura divinitas, qua auctoritas ejus omnis nititur, aliunde quam ex ratione adſtrui poſſit?* Num *culpa liberandi ſint, qui adſerere ſuſtinent, ſi ratio aliud quid nobis dictaret quam Scriptura, Scriptura potius eſſe credendum?* Quid *Eccleſia Reformata de Spiritus S. in electis operationibus ſeorſim ab Enthuſiaſtis doceat?* Num *conſcientia hominis ab errore omni immunis, nonniſi quod verum ac certum eſt, dictare poſſit?*

De quibus problematibus ut recte diſputet Witſius, certa ab incertis initio diſtinguit, poſtea ad cardinem rei accedit. Ait in eo *primum* omnes convenire, verum id eſſe, quod recta ratio homini dictat; ſive quod ex indubitatæ veritatis principiis, evidenti, perſpicua & nusquam hiante argumentatione deducitur. Sed *& id* apud Reformatos extra controverſiam eſſe debere, primi Parentis vitio vigorem humanarum mentium, ingenii acrimoniam, ac judicii ſoliditatem valde imminutam ac retuſam eſſe. *Tertio* & hoc in confeſſo arbitratur, rationem noſtram naturalem certis circumſcriptam eſſe limitibus, quos tranſcendere nullo conatu valeat; ideoque non pauca ſupereſſe cognoſcenda ad veram æternamque beatitudinem ex ſupernaturali revelatione. *Porro* cum tam manifeſtatio per naturam, quam per ſupernaturalem revelationem, pariter ex DEO ſit, clarum dicit, unam alteri repugnare non poſſe. Qui itaque Scripturam divinitus inſpiratam agnoſcat, eum perſuaſum habere non poſſe, Scriptura contineri, quæ rationi rectæ adverſiſſima ſunt, neque poſſe ea, quæ rationi rectæ adverſa novit, vel ipſum credere, vel aliis inculcare, eo argumento quod in Scriptura extent. *Inſuper* & illud patere, revelationem ſupernaturalem quædam gnoriſmata atque indicia habere, quibus de illius divinitate conſtare poſſit, quam dignotionem opus rationis eſſe, i. e. mentis ſive intellectus noſtri, non dubitari. Atque hoc ſenſu bene dici, per rationem noſtram, i. e. per mentem illiusque operationes, Scripturarum divinitatem adſtrui. Duo autem quærenda reſtare: *Primo*, ex quibus principiis ſive axiomatibus adſtruenda revelationis divinitas atque auctoritas ſit? *Deinde*, an ita diſpoſita ſit noſtra ratio, ut per ſe ſola ex illis axiomatibus argumentando, ſe atque alios de divinitate revelationis convincere poſſit, & ſi quid rationi noſtræ accedere debeat, quid illud tandem ſit ac quomodo operetur?

Primam quæſtionem quod attinet, affirmare illi videntur, qui docent, revelationis divinitatem, & quæ ei innititur, auctoritatem, nonniſi ex ratione adſtrui poſſe. Negat *Witſius*, tum quod rationis axiomata ad myſteriorum ſublimitatem non pertingant, tum quod corrupta nunc omnium hominum naturalium ratio, & cæca, præcipue circa res divinas, craſſos errores pro axiomatibus rationis plerumque habeat: unde periculoſum eſſe atque indignum, ad cæcæ & perverſæ rationis dictata Scripturarum auctoritatem examinare. Ad id confirmandum exempla adducit, partim vetuſtius Socini, partim recentius Scriptoris Galli, qui videri voluit exhibere Judicia quorundam Theologorum Belgicorum ſuper Hiſtoria Critica Richardi Simonis. Ejus enim nuperi Scriptoris, plerosque Scripturarum Sacrarum libros ad rationis ſuæ tribunal vocantis, judicium eſſe, de Jobi calamitate non eſſe veram hiſtoriam, ſed fictam Tragœdiam, in qua contra omnes decori & probabilitatis leges plurifariam peccatum ſit, quæque conſequenter DEI Spiritum auctorem habere non poſſit. Ad eundem modum ex rationis ſuæ ſcitis de Pſalmis quibusdam, & maxime de Sacris Proverbiis illum ipſum philoſophari. Canticum Canticorum pro Idyllio vel Ecloga ab eodem haberi, cujus ſtylus Græcis Latinisque Theocriti & Virgilii carminibus ſimilis ſit, niſi quod pro captu gentis Hebrææ aliquanto ſit durior; cujusq; comparationes cap. 4. conferri debeant cum iis, quæ Polyphemo attribuit Ovidius Metamorphoſeon 13.

Si quæras: *unde tandem revelationis divinitas adſtruatur, ſi non ex rationis principiis?* Reſpondet *Witſius*, eam revelationem, quæ ſingularibus quibusdam DEI amicis, Patriarchis, Prophetis, Apoſtolisque immediate contigit, ex ſe ipſa, & per ſe ipſam cognoſci potuiſſe, ſicuti Sol ſuo lumine cernitur: Simili propemodum ratione revelationem, quæ ſacris literis comprehenſa, nunc nobis pro fidei noſtræ objecto proponitur, ex inſitis Scripturæ a DEO characteribus, quos ibi enarrat, unice conſtare. Quod ſi adverſarii idem velint, oportere etiam eos ita loqui, non verbis, quibus Sociniani fere utuntur.

Nunc ad alteram quæſtionis partem progreſſus, *num ita diſpoſita ſit noſtra ratio, ut per argumenta iſta, quibus Scripturarum probatur divina auctoritas, valide convinci poſſit, niſi quid ei aliunde accedat?*

accedat? Asserit omnino advenire oportere internam Spiritus collustrationem, tum in reprobis, per quam isti, etsi non regenerati, neque sanctificati, animum inducant attendere ad gnorismata divinitatis in evangelio, adeo quidem ut convicti id pro vero agnoscant, credentes argumentorum evidentiæ; tum in electis, sed longe sublimioris ordinis, quippe per quam salutaris fides, quæ cum veritatis amore & interioris hominis sanctificatione est conjuncta, conferatur. Atque hac quidem de re nullam nunc esse controversiam *(scilicet inter Calvinianos, ex quorum doctrina communi hic locutus est.)* Illud autem pressius inquiri, quomodo is Spiritus Christi ad salutarem convictionem procedat. Witsius sic concipit: *Primo* Spiritus S. electis suis novam & spiritualem mentis facultatem concedit, quæ rebus spiritualibus certa quadam proportione respondet. *Porro* novam hanc mentis spiritualem facultatem excitat, ad agnoscendam sacrarum literarum divinitatem. Præstat id ingerendo menti divinitatis gnorismata, facitque ut mens ea in nativa sua luce conspicans, valide illis non afficiatur tantummodo atque tentetur, sed & plene convincatur, non minus certo, quam si vel rebus ipsis præsens adfuisset, vel in cœlos evecta verba Scripturæ ex ipsius DEI ore audivisset. Attamen ii, qui certissime de divinitate Scripturarum persuasi sunt, non semper pro ea proportione liquido, distincte, & partitim memorata gnorismata discernere, multo minus ea exponere & vindicare norunt. Nam, teste experientia, cæteris non solum hominibus, sed & fidelibus multis simpliciores minusque callidi, tanta fidei πληροφορίᾳ Evangelii veritates amplexi sunt, ut præ eruditis carceres, cruciatus, mortes ingenti animo pro veritatibus istis sustinuerint. Accedit & aliud, quo certitudinem illam corroborat Spiritus S. nempe præter lumen, quo videntur res spirituales, earundem gustum animæ exhibendo, Ps. 34, 9. 1. Petr. 2, 2. 3. adversus quem nulli argumentationum nodi, nulla pericula, nullæ tentationes valent.

An præter jam dicta, ad testimonium illud pertineat speciale & expressum Spiritus S. ad animam alloquium, sive arcana quædam notificatio & efficax mentis excitatio, & in qua re consistat, difficile explicatu ait Witsius, fateturque ea, quæ de aliis Spiritus S. operationibus, iisque sive mediatis sive immediatis, inter Theologos & Huberum Enthusiasmi accusatum controvertuntur, se non satis as-

ſequi. Verum cum materia ipſa, ſua tam jucunditate quam utilitate comiter invitet, hanc quoque diſputationem ſuſcipit, & ſequentem in modum tractat: Præter illas operationes Spiritus S. quæ tendunt ad fidem divinitatis Scripturæ electorum mentibus ingenerandam, de quibus hactenus ſumus locuti, aliæ agnoſcendæ ſunt, quarum præcipuæ ad tria capita referri poſſunt, nimirum ad informationem, ad ſanctificationem, ad conſolationem. Informatio, quæ in Scripturis etiam unctio Spiritus dicitur, omnibus DEI filiis immediate contingit, eſtque ab ea, quæ per verbi prædicationem fit, diſtincta: non quod alias res doceat DEUS per Spiritum in anima, quam per verbum, ſed quod aliter doceat. Verbi enim inſtitutio omnis moralis eſt, & ſæpe, immo ſine Spiritu ſemper, incaſſum adhibetur. Spiritus inſtitutio eſt realis & hyperphyſica, atque hactenus immediata, res in mentem inducens, mentem in res, tanta efficacia, ut ſapientiam vel fatuis ingeneret. Quam doctrinam communem alias Calvinianorum, ſed adverſam Auguſtanæ Confeſſioni addictis Eccleſiis, confirmat ſuffragiis Heidani, & ipſius adverſarii Wayeni. Adjicit etiam, nec hoc præfracte negandum, contingere nonnunquam piis ſpecialium eventuum revelationes, quoad tempus, modum, cæterasque circumſtantias. Hiſtorias aſſertionis notabiles narrat ex *Burneti Hiſtoria Reformationis Anglicanæ*, & *ſcripto anonymi Anglico de impletione Scripturæ*. Ad ſanctificationem refert immediatam Spiritus S. operationem, ex qua vita illa nova & ſpiritualis in electis promanat, quæ fideles ad preces excitat. Conſolationem denique Spiritus S. electis immediate ſuppeditari vult, de adoptione eorundem in filios DEI. Sed & ſingulare quid contingere piis, maxime ægris ac moribundis, quando in eorum phantaſia, ſive in vigilia, ſive in ſomno, Spiritus DEI lucidiſſimas rerum cœleſtium imagines ita nonnunquam diſtincte pingit, ut eas non mente ſolum, ſed & oculis coram cernere videantur, nec aliter iis adfecti ſint, quam ſi rebus ipſis præſentes intereſſent, exemplis *Olympiæ Fulviæ Moratæ*, *Caſpari Oleviani*, aliorumque non ſolum magnorum, ſed & aliorum e plebe credentium comprobat.

Ex quibus hactenus diſputatis concludit, Spiritus S. operationes omnes immediatas dici poſſe, in quantum quidem hyperphyſica ſua virtute ipſam hominis mentem intime penetrant, ſine ullo alterius

rius cauſæ reali efficacia agentis interventu. Poſſe nihilominus operationes Spiritus S. illas mediatas dici, quas efficit idem intercedente morali operatione verbi, quod nonniſi objecta proponendo, ſuadendo, mandando, promittendo agat: illàs autem immediatas prorſus eſſe, quas ſine interventu verbi agit, uti infuſionem luminis ſpiritualis; inditionem novarum facultatum, quibus apprehendi debet DEI verbum, antequam ullam ſalutarem efficaciam exerat; revelationem rerum arcanarum particulares eventus ſpectantium, de quibus in Scriptura nihil eſt traditum; reſponſionem ad preces; inclinationem animi ad ſingularia quædam amplectenda vel fugienda; immo ipſam verborum Scripturæ, ad informationem vel conſolationem, interiorem ſuggeſtionem, & id genus plura. Quæ ad rem præſentem applicans ſtatuit, operationem Spiritus S. qua fidem divinitatis Scripturarum mentibus noſtris ingenerat, mediatam dici poſſe, quatenus ea fides oritur ex conſideratione radiorum divinitatis, qui per totum Scripturæ corpus varie ſparſi illuſtri ſplendore micant: ſed operationem eam Spiritus S. qua oculos dat ad cernendos eos radios, qua voluntatem efficaciter flectit, ne obnitatur luci ultro ſe ingerenti, immediatam eſſe. Similiter ſapientiam ſpiritualem doceri nos a Spiritu S. mediata operatione per Scripturas; quod tamen earum mentem ſalutariter intelligamus, hoc ex interna atque immediata Spiritus S. inſtitutione eſſe. Atque hoc ſenſu immediatam revelationem myſteriorum Evangelii, omnibus fidelibus neceſſariam eſſe, ex præſtantiſſimorum Theologorum (*Calvinianorum* puta) ſententia. Quæ ſi mens ſit Huberi, eum ab Enthuſiaſmi impacto crimine fidenter abſolvit.

Supereſt quæſtio *de Conſcientia, nunquam an aliquando errante?* Negatum eſt, conſcientiam unquam errare. Noſter de Conſcientiæ voce & ratione ex Scripturis ubi præmiſiſſet aliqua, judicat totam diſputationem tam calide agitatam, in frigidam λογομαχίαν recidere: id enim ſolum quæri, utrum animus judicans circa τὰ πράγματα, ſi fortean male judicet, conſcientia dici mereatur? At hoc parvi eſſe monenti: putat tamen, in Scriptura eam ſic nominari, 1. Cor. 20. v. 28. 29. Tit. 1. v. 15. Rom. 14, 5.

Addita eſt ob materiæ affinitatem Oratio elegans, dicta Ultrajecti A. 1680, cum ordinariam Theologiæ Profeſſionem ſolenniter

auſpicaretur Auctor, in qua præſtantia veritatis Evangelicæ ſuper omnes diſciplinas in ſublimitate, jucunditate, ſanctitate, utilitate, laudatur.

LES ELEMENS DE GEOMETRIE, OU DE LA meſure du corps &c.

i. e.

Elementa Geometriæ ſeu menſuræ corporis, comprehendentia non ſolum ea omnia, quæ Euclides docuit, ſed & pulcherrimas Archimedis propoſitiones, nec non Analyſin; Auctore R. P. Bernardo Lamy, Oratorii Presbytero.

Pariſiis apud Andream Pralard, 1685. in 12.

CUm Auctor ante annos aliquot tractatum emiſiſſet in lucem de proprietatibus magnitudinis in genere, conſultum poſtea duxit, præſentem quoque Geometricum publici juris facere, in quo de proprietatibus corporis, quod magnitudinis ſpecies eſt, agitur, idque ob præſentiſſimam utilitatem, quam Geometria ſui ſtudioſis pollicetur. Neque enim, judice Auctore noſtro, ſolum aliis diſciplinis, quæ circa corpus quacunque ratione verſantur, principia certa ſuppeditat, ſed etiam mentem humanam methodo imbuit unam veritatem ex alia deducendi, atque ſic efficit, ut ipſa ſumma delectatione ſpirituali & contemptu voluptatum corporearum repleta perpendat, quam vaſta ſit illa ſcientia, quam poſſident qui DEO fruuntur, & quam ſincera illa voluptas, qua beati gaudent, dum in eſſentia divina novas ſemper veritates detegunt, atque ita in Deum omni deſiderio feratur. Fatetur vero, libros veterum Geometrarum non adeo aptos eſſe huic inſtituto, quippe cum illi ſoliciti ſolum fuerint de inveniendis præcipuis theorematibus, ordine naturali fere neglecto, adeoque auctorem Elementorũ Geometriæ, quæ Gallice impreſſa A. 1667 apud Savreux, primum fuiſſe, qui decenti eadem ordine propoſuerit. Quoniam autem ille de ſolidis plane non egit, ſuo tractatu Auctor noſter complexus eſt non illa tantum, quæ Euclides de iisdem tradidit, ſed etiam quæ Archimedes de Cylindro, Cono & Sphæra docuit. Diviſit enim Elementa hæc in quatuor libros, in quorum *primo* de lineis,

lineis, *secundo* de angulis & superficiebus, *tertio* de rationibus & proportionibus linearum & superficierum, tandemque *quarto* de solidis tractat; ita quidem, ut in libro tertio sæpissime lectorem ad doctrinam de ratione & proportione in genere, ex libro de magnitudine hauriendam remittat. Dedit vero operam, ut Elementa facilia non minus quam brevia redderet, non quidem omittendo necessarias propositiones, sed utendo demonstrationibus brevibus & generalibus, ex quibus una opera plura alia possint deduci, & iis insistendo viis, quibus recta ad veritatem itur. Adjecit tandem appendicis loco Analyseos speciosæ compendiolum, tredecim capitibus comprehensum, & octo Problematibus illustratum, ut eidem scopo inserviret, cui Geometria ab ipso destinata.

MICROGRAPHIA NOVA, SIVE NOVA ET CURIOSA variorum minutorum corporum, singularis cujusdam & noviter ab Auctore inventi Microscopii ope ad auctorum, & miranda magnitudine repræsentatorum descriptio, additis eorum figuris, publicata a Joh. Francisco Griendelio ab Ach, Ordin. Equest. Spir. S. Canonico, Sacraque Cæsar. Majest. Architecto militari.

Norimbergæ apud Joh. Ziegerum. 1687. in 4.

CUm non jucundum solum, sed maximi quoque in philosophia naturali usus sit, corpuscula, quæ exilitate sua aciem visus nostri subterfugiunt, armatis perlustrare oculis, idipsum sua non indignum opera judicarunt celeberrimi viri, Henricus Powerus & Robertus Hookius, Angli, quorum ille suas observationes microscopicas Londini anno 1664, hic Micrographiam anno 1665 ibidem in lucem emisit, ut jam de Lewenhœckio Belga, qui indies adhuc bene de hac re meretur, nihil dicamus. Quoniam autem Micrographia Hoockii nitidissimis referta schematibus apud nos rarissima, neque ex Anglico unquam conversa est, ejusdem locum replere voluisse videtur Micrographia nova Dn. Griendelii, in qua ultra quinquaginta delineationes corpusculorum exiguorum æri incisæ exhibentur. Dispescitur vero eadem in octo observationes, quasi totidem capita. I. versatur circa Auctoris microscopium noviter inventum, quod circumferentia sua pedem operarium

rium Noribergenſem ſuperare, & majorem habere campum, plusque lucis ad objecta admittere, quam hactenus excogitata, ſcribit, dimenſionem ac ordinationem vitrorum ſtudio omittens, ſolumque innuens, machinam ſuam conſtare ex vitris ſex convexis, & objectivum, quod minimum eſt, eſſe hyperbolicum. Obſervatio II. animalcula varia contemplatur; III. vermiculos quosdam repræſentat; IV. flores & alia vegetabilia nonnulla conſiderat; V. varias texturas delineat; VI. capillos & pilos exhibet, quorum nonnullos cavitate gaudere contendit; VII. ſemina quædam oculis offert; VIII. res varias curioſas microſcopio ſubjicit.

TRAITE' DU NIVELLEMENT PAR M. PICARD &c.

i. e.

Tractatus de libellatione, auctore Dn. Picardo Regiæ Academiæ ſcientiarum membro; editus a Dn. de la Hire, membro ejusdem Academiæ & Matheſeos Profeſſore regio.

Pariſiis apud Stephanum Michallet. 1686. in 12.

EXſolvimus nunc fidem noſtram, quam in *Actis ſuperioris anni menſe Novembri* dedimus, circa Picardi de libellationibus opuſculum. Natum hoc eſt ex notis nonnullis, quas quoad correctiones libellationum adparentium, & verificationem, ut vocari ſolet, inſtrumentorum, cum eſſet adhibitus ad explorandum libramen aquarum, quæ prope Verſaliam deprehenduntur, nec non ad altitudinem & declivitatem alvei Ligeris atque Sequanæ inveſtigandam, in ſuum primum uſum conſignaverat, deinde vero amicorum ſolicitatus precibus, cum aliis quibusdam ad hanc rem ſpectantibus, in lucem proferre conſtituerat. Sed cum ultima manus admovenda eſſet huic operi, morbus violentus ipſi Auctori manus injecit, eumque ex viventium numero abripuit. Quocirca Dominus de la Hire bene meriturus de publico pariter atque de amici defuncti memoria, editionis curam ſuſcepit; nihil equidem immutans in illis, quæ Picardus conſcripſerat, niſi quod in locis quibusdam demonſtrationes adjecit in eorum gratiam, qui mediocriter tantum in Geometria verſati ſunt. Addidit inſuper generalem quandam Methodum rectificandi inſtrumenta, quæ libellæ vocantur,

Digitized by Google

ΓΑ

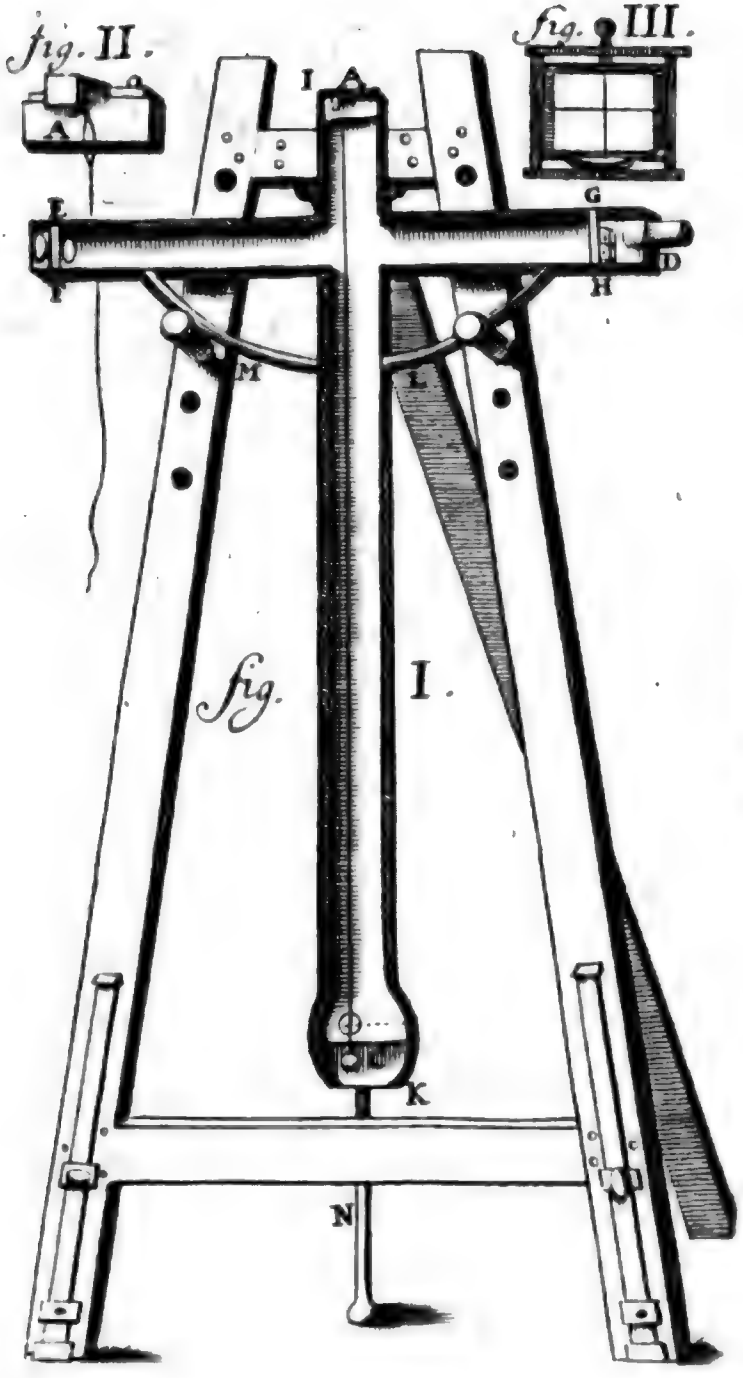

fig. I.

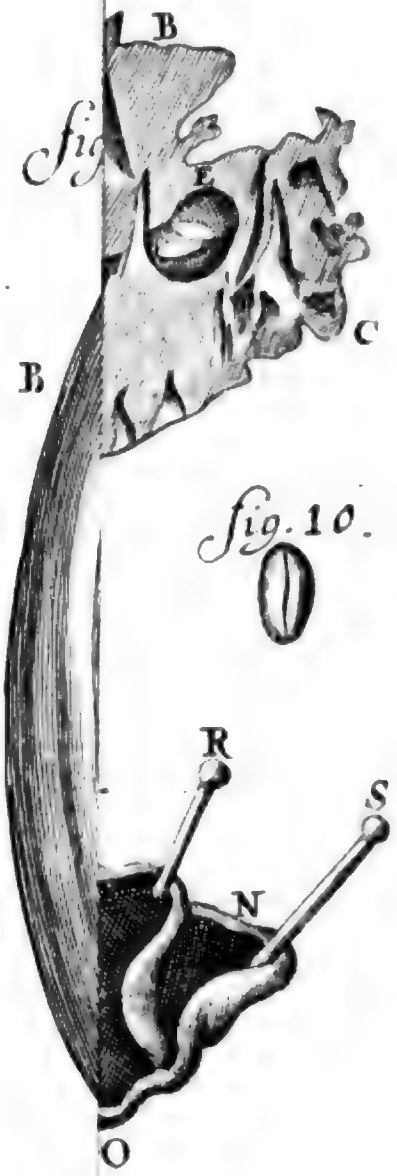

fig. 10.

cantur, & deſcriptionem, tum aliorum quorundam, tum imprimis ejus, quod Picardus in tractatu de menſura terræ exhibuerat quidem, ſuccedentibus tamen temporibus pauliſper immutarat. Eidem quoque Cl. Editori appendix debetur, quæ epitomen continet tractatus de menſura terræ modo commemorati, & a nobis in *Actis anni 1688. pag. 578.* recenſiti. Cæterum ipſum opuſculum *duabus partibus* abſolvitur. In *prima capite primo* theoria libellationis traditur, & cum linea viſualis, quam inſtrumenta dirigunt, exhibeat lineam libramenti adparentis, quæ ſemper altius extollitur linea libramenti veri, idque eo magis, quo termini libellationis longius diſtant, ita ut illæ altitudines ſint ut quadrata diſtantiarum, tabula adfertur, ex qua exceſſus altitudinum poſſunt cognoſci. Præterea cum linea, quæ per centrum vitri objectivi & filorum, quæ in ejus foco ſeſe interſecare debent, tranſit, nonnunquam horizonti non ſit parallela, ſed juſto magis vel attollatur vel deprimatur, de erroribus hinc oriundis quoque agitur, oſtendendo correctiones hic adhibendas creſcere aut decreſcere in ratione diſtantiarum. Proponuntur etiam hic duæ methodi librandi, in quibus nulla ratio habetur, neque altitudinis lineæ apparentis libramenti ſupra libellam veram, neque refractionis, (quæ in certis caſibus non omnino negligenda) neque verificationis inſtrumenti. *Caput ſecundum* libellatoria quædam inſtrumenta deſcribit, ex quibus ſolum Picardi dabimus, tanquam ipſo uſu maxime comprobatum, quod in ſchemate ita depictum eſt, ut ejusdem interior quoque conſtructio viſui adpareat.

In *Fig. I.* E F G H eſt tubus quadratus ex ferro vel orichalco, pro teleſcopio inſerviens. TAB. III. Fig. I.

E F notat limbum comprehendentem vitrum objectivum.

G H eſt margo portans duo ſubtiliſſima fila in foco vitri objectivi ſe decuſſantia, ita ut hæc fila & vitrum objectivum in tubo rite diſpoſita pinnacidiorum vice fungantur.

Parvus tubulus D vitrum oculare continet, poteſtque pro lubitu altius infigi. Teleſcopium ipſum firmiter adfixum eſt ad angulos rectos tubo I K.

L & M ſunt arcus ſuſtinentes teleſcopium cum tubo I K, ejusque inclinationi inſervientes.

A C eſt ſeta ex puncto A ſuſpenſa, ita ut facto nodo incum-

Digitized by Google

bat acui, ſuper quam libere movetur, cujus diſpoſitionem diſtinctius
Fig. II. repræſentat *Fig. II.*

Extremo ſetæ annexum eſt plumbum C, quod ſetam citra rupturam tenſam detinet.

Prope extremitatem tubi I K ita diſpoſita eſt argentea lamella, ut ſit in eodem plano cum puncto ſuſpenſionis ſetæ, ex quo etiam arcus circuli per centrum lamellæ, cui ſeta reſpondet, tranſiens deſcribendus & in gradus minutaque dividendus eſt, ut adpareat, quanto objectum aliquod plus aut minus ſit elevatum linea libramenti adparentis.

Vitrum objectivum mediante limbo ſuo firmiter affixum eſt tubo, pariter ac limbus G H, qui fila ſuſtinet. Satius vero eſt, ſi duplex limbus conficiatur, ita ut ille, qui fila geſtat, alterius canaliculis, quibus inſerendus, exacte reſpondeat; huic vero afferruminata ſit lamella elaſtica, quæ limbum priorem extrudat cochlea pro lubitu coercendum. Vide *Fig. III.*

Fig. III. Appendix N eſt virga ferrea dorſo tubi I N affixa & ſurſum deorſumque mobilis, ut inſtrumentum in inclinatione data conſervet. Suſtentaculum totius machinæ formam gerit ejus, cui pingentes tabulas ſuas ſolent imponere (chevalet) ita tamen, ut ejus pedes pro lubitu abbreviari & prolongari poſſint, ut ex figuræ inſpectione adparet.

Hæc de inſtrumento ipſo, cujus verificatio, cum demonſtratione, deinde prolixiuscule exponitur, tam juxta methodum Auctoris, quam Dn. de la Hire, qui etiam Hugenii & Romeri inſtrumentum explicat, una cum eo, quod ipſe invenit, cujus pinnacidia aquæ innatant. *Caput tertium* de praxi libellationis agit, ubi potiſſimum correctio operationis per libellationem reciprocam, ſi diſtantia terminorum cognita non fuerit, ſuadetur, tandemque qua ratione peractæ libellationes conſignandæ ratioque ſubducenda ſit, explicatur. *Secunda* opuſculi *pars* hiſtorica eſt, plurimarum libellationum, cum cura peractarum a Picardo, narrationem continens. De *Appendice* nihil eſt quod moneamus, niſi ejusdem auctorem loco apparentium veras exhibuiſſe Poli elevationes, quavis illarum minuto mulctata, ob refractionem ſtellæ polaris, cujus quantitas a Caſſino primum determinata dicitur.

LES

LES IDYLLES DE BION ET DE MOSCHUS, TRADUITES de Grec en vers François avec des remarques.

i. e.

Idyllia Bionis & Moſchi, ex Græco in verſus Gallicos translata, cum notis.

Pariſiis apud Petrum Aubouinum. 1686. in 12.

EOs inter, qui olim in Græcia carminis Bucolici dignitatem admirabili ſuavitate aſſeruerunt, ſi non primum, ſaltem a primo ſecundum occupant locum *Bion & Moſchus*, Duumviri politiſſimi. Nam in eo quidem conſenſerunt hucusque tantum non omnes, qui literarum harum præſtant intelligentia, *Theocritum Syracuſanum*, non ipſos tantum, ſed omnes alios, quorum ad nos ingenii pervenerunt monumenta, gloria ſcribendorum ejus generis carminum prævertiſſe. Non de Latinis dicendum quicquam eſt, quum ne *Virgilius* quidem, (licet exquiſitiſſimæ elegantiæ & judicii ita ſit emendati, ut, niſi fallimur, *Theocrito* ipſi palmam in hac parte præripiat,) ad Græcorum amœnitatem adſpirare, nec agreſtem illam ſimplicitatem, quam Dorici idiomatis opportunitate uſi expreſſerunt Pelaſgi, & qua cenſentur maxime carmina paſtoralia, aſſequi potuiſſe exiſtimetur. Sane vero cum illa Poeticæ pars, ut jam diximus, tum demum genuinum ſuum referre characterem judicetur, cum familiare dicendi genus & amœnam quandam præ ſe fert ruſticitatem, diffitendum non eſt, *Theocritum* utriusque longe fuiſſe retinentiorem, utpote cujus dictio nudas quasdam delectationes priſcumque rus ubique ſapit, (licet alicubi ſatis etiam comtum & concinnum ſe inferre ſciat,) quam *Bionem & Moſchum*, qui elegantiorem cultum politioremque urbanitatem fere de ſe ſpirant, nec urbem ipſam aut forum, quod *Fabius* tamen in hac poeſi requirit, reformident. Sed nec iſtud tamen inficiandum eſt, admirandas apud utrumque ſuaviſſimasque reperiri dulcedines, tamque eos delicatæ venuſtatis molliterque blandos eſſe, ut in perpetuo cum Gratiis contubernio vixiſſe credi poſſint. Quæ omnia hominem movere Gallum, virum ſane doctum, & elegantioris literaturæ apprime peritum, ut ipſorum carminibus eruditis annotationibus illuſtrandis, & Gallicis verſibus induendis admoveret manum. Quamvis enim non neſciret, quod ingenue etiam fatetur *Rapinus in*

Conſiderationibus ſuper Poeſin, quas cum aliis *menſe Majo 1686. p. 263. in Actis hiſce* cum debito elogio percenſuimus, linguam patriam, quam perfecta etiam hodie videri poſſit, non ſuſtinere tamen bucolicorum verſuum naturalem poſſe indolem, ſummamque illam ſimplicitatem, quod linguæ Græca faciant & Latina; *Bionis* tamen & *Moſchi* illecebris adeo ſe pellici & ſuperari veluti paſſus eſt, ut quicquid id eſt operis ſuſceperit in ſe, & quantum Gallicæ linguæ permittit genius, non infelici dexteritate perfecerit. Ipſum vero opus antequam aggrediatur, commendat utrumque Vatem, ut elegantiarum ingenioſiſſimarum ſummos artifices; quos licet nec ipſe ſupra *Theocritum* collocare audeat, nullus tamen aſſeverare dubitat, iſtos longe, quam hunc, ad præſentis ſeculi indolem ſcribere accommodatius; & *Bionem* quidem plus gratiarum ac dulcedinis, plus etiam artificii quam *Theocritum* exerere, *Moſchum* vero media quadam inter utrumque incedere ſemita. Ipſorum Idyllia diu, ait, *Theocrito* fuiſſe attributa, idque inde contigiſſe, quod omnia Bucolicorum Græcorum carmina in unam farraginem collecta ab initio fuerint, ubi quidem in iſtâ complexione uniuscujusque Auctoris nomen in fronte idyllii appoſitum ſit, quod grammatici cum facere neglexiſſent, occaſionem confuſionis ejus modi ſucceſſu temporis enatam eſſe. Sed reſtituta mox auctoribus fuiſſe omnia, ut tamen *Theocritus* alienis exuviis opulentus permanſerit, quamvis tam ampla non fuerint ſpolia, ut *Heinſius* olim crediderit. Etiamſi vero plus una vice in Latium converſi fuerint Poetæ noſtri, ſemper id tamen factum eſſe ratione aut nimis jejuna, aut nimis libera, quod utrumque effugiendum & a ſe etiam diligenter evitatum ſit. Primam in translatore virtutem & regulam eſſe debere fidelitatem, quemadmodum in effigianda imagine cum archetypo ſimilitudinem, & quæ niſi urgente extrema neceſſitate, ſi vel declinanda ſit obſcuritas aut pueriles ineptiæ, vel ſi aliquod loquendi genus minus ad hodiernum morem quadret, migranda & violanda non ſit. Hæc ſe obſervaſſe ait in converſione *Anacreontis*, quem eodem ſe inſtituto evulgaſſe commemorat. Veniam itaque ſperat a lectoribus, ſi alicubi nimis diffuſus ſit & longius excurrat; id enim fuiſſe neceſſarium, non tantum quod fieri aliter non poſſit, quin verſio certis numerorum legibus ſyllabarumque modulis alligata extendatur prolixius, ſed etiam ob linguæ Græcæ ingenium, cujus epitheta,

cum

Digitized by Google

eum ejus maximam elegantiæ partem conſtituant, fideliter exhiberi verſibusque refundi non poſſint, ſi brevitate ubique utendum ſit; & male utique facere, qui per omiſſionem epithetorum auctores potiſſima gratiſſimaque ſui parte imminutos reddere ſoleant. Veniam etiam ſibi ſperat, ſi quædam protrita ſint nimis, quæ affert in obſervationibus; quod popularibus in vernacula ſcribat, qui non omnes literis ad humanitatem pertinentibus æque imbuti ſint. Denique cur non adjecerit *Europam*, idyllium *Moſcho* vulgo aſſignatum, edocet; nondum enim omnes inter convenire, an is verus illius auctor ſit, cum & *Caſaubonus* ipſe non tantum illud *Theocrito* adjudicet, ſed & in antiquis exemplaribus ipſi conſtanter attribui, quod & in quibusdam recentioribus fiat, teſtetur; ejus tamen in vicem *Oariſtum*, & ipſum dubii parentis fœtum in fine opuſculi annectit, arbitratus Gallica veſte exornatum (quem vero & *Daniel Heinſius* in Latinos verſus transfudit, uti ex Græcis ejus in Latinum verſis apparet,) majorem quam Europam habiturum eſſe gratiam. Poſt illa in præfatione latius explicata, vitas utriusque, quantum quidem de illis, quod ſane perpauxillum eſt, haberi potuit, pertexit In obſervationibus vero ipſis, cuique Idyllio ſubjectis, modo ſuæ verſionis reddit rationem; modo aliorum Latinas ſub limam revocat; modo fluvium, locum, ritum, hiſtoriam, fabulam ex ſcriptoribus, quos in promtu habet ſemper, illuſtrare ſatagit, plurima ubique afferens, quæ eum in antiquitatis memoria eximie verſatum eſſe, ſubindicant.

Quo tamen labore ubi ſe defunctum vidit, in lingua etiam patria quædam Muſæ illius tentare pulchrum putavit. Itaque cum nonnulla de *carminum bucolicorum origine*, quantum & ad auctorem & ad inventionis locum pertinet; de *nomine* item *Idylliorum*, eorumque *materia*, fuſe & erudite præfatus eſſet; *decem* ſubjicit *Gallici oris Idyllia* res amatorias complexa, & campeſtrium deliciarum characterem feliciter ſatis exprimentia; ſed in quibus uti ad Italorum imitationem paſtores ſuos elegantiores paulo, quam *Theocritus* ſuis permittit, incedere jubet; ita viciſſim *Theocriti* exemplo plus ipſis nativæ illius ſimplicitatis relinquit; idque ideo ſe feciſſe fatetur, ut ſeculi moribus, qui politiores fere etiam hodie in pagis ſunt, quam olim, obſecundaret; magis poſtremum hunc imitaturus, ſi animi tantum cauſa & ſibi duntaxat ſcripſiſſet.

Iſta dum in chartam conjicimus, ſilentio transmittere non poſſumus, quæ Vir Clariſſimus, *Joh. Gothofredus Herrichen*, in Muſæ paſtoralis carminibus apud nos præſtiterit. Ut enim nihil dicamus de *Hexaſtichis Anniverſariis Græcis*, quibus *pericoparum evangelicarum*, quæ ſingulis diebus dominicis in ſacro ſuggeſtu explicantur, argumenta nervoſis epigrammatibus incluſit; anni amplius elapſi ſunt viginti, cum diverſis temporibus amœbæo paſtorũ ſermone *natales Androthei* celebraret; *Pana mortuum*, ad imitationem *epitaphii Adonidis*, in quod *Moſchus* omnes ſermonum Veneres congeſſerat, facunde miseraretur; *Angelorum* denique *miniſterium* decantaret, iſtaque omnia *Idylliis Græcis* ſcitiſſimis, & puritate verſuum inventionumque inaffectato acumine tantum non ſupra ſeculi genium eminentibus. Ac optandum omnino eſt, ut vir literarum humaniorum, Græcarum inprimis callentiſſimus, reliqua non ejus ſaltem, ſed aliorum etiam generum poemata, quæ partim affecta, partim elaborata in ſcriniis aſſervat, *Archilochum* imprimis *Chriſtianum*, cum ejusmodi ſuavitatum ſtudioſis communicare quam primum velit.

ANATOMIA, SEU INTERIORA RERUM CUM ANIMATARUM tum inanimatarum, ope & beneficio exquiſitiſſimorum microſcopiorum detecta, variisque experimentis demonſtrata, Epiſtolis quibusdam ad celeberrimam Societatem Regiam Londinenſem datis comprehenſa ab ANTONIO LEEUWENHOEK, *ejusdem Regiæ Societatis Symmyſte.*

Lugduni Batavorum apud Cornel. Bouteſteyn. A. 1687. 4.

PRæter trigam Epiſtolarum, *in Actis Erud. A. 1685. p. 533.* jamdum a nobis commemoratam, aliæ quindecim hic ſiſtuntur, ab Autore perſpicaciſſimo ad Illuſtrem Societatem Regiam, quæ Londini floret,
pag. 1. perſcriptæ. Harum Prima viva indagat animalia, tam in lactibus ſive ſemine maſculino aſelli majoris & variorum luciorum, quam in leporis, canis & galli gallinacei teſticulis ab Auctore viſa; demonſtratione evidenti adjecta, homines in toto univerſo degentes a numero animalculorum, ex unius aſelli majoris lactibus provenientium, plus decies

decies ſuperari. *Ep. II.* vaſa lignorum v. g. quercus, ulmi, fa- pag. 12.
gi, ſalicis, alni, ebeni Mauritii, buxi & ſtraminis deſcripta & de-
picta, nec non animalcula in lactibus percæ, cyprini lati, truttæ & tin-
cæ animadverſa exhibet. *Ep. III.* teſticulum gliris & animalcula in pag 25.
eodem non minus ac in conchis & oſtreis, quemadmodum & in liquo-
re a palmite deſtillante, reperta pertractat; craſſitudinem imprimis
10000 animalculorum & plurium ſimul teſticuli gliris, non tantam eſ-
ſe, quanta unius ſit exigui fili teſticulum conſtituentis, innuens. *Ep. IV.* pag. 32.
obſervatione propoſita circa ortum & figuram capillorum, a nobis
A. 1683. p. 511. ex Transactionibus Anglicanis excerpta, oſtendit, pru-
ritum ſæpius corporis noſtri a crinibus oriri in locum profluxorum
quidem ſuccedentibus, aſt dum ad extremam cutem protruſi nullam
ibi patulam viam inveniunt, cum vi per ſupremam cutem perrum-
pentibus, tum aliquo modo extremam cutem a cute ſubſtrata divel-
lentibus; item crinones falſo reputari pro vermiculis; viva vero ani-
malcula in excrementis, equi urina & limo exiſtere. *Ep. V.* ſtrias pag. 43.
muſculorum carnoſas non tam ex globulis, quam e magno numero
ſtriarum, (quas hic differentiæ cauſa fibras Autor appellat) contex-
tas eſſe; nec ſanguinem rajæ, aſelli majoris & ſalmonis ex particu-
lis globoſis, uti in homine & animalibus, ſanguinem rubefacienti-
bus, ſed ex ovalibus conſtare indigitat, capillamentorum autem fi-
bratorum oſtrearum motum inſignem, modumque, quo laminæ ſive
putamina oſtrearum concham conſtituentia multiplicentur, dete-
git. *Ep. VI.* muſculos tam cancri, quam ſquillæ, ex parvis admodum pag. 54.
ſtriis conſiſtere, quarum quælibet e copia fibrarum coaleſcat, con-
firmat. In omnibus arborum & plantarum ſeminibus originem plan-
tæ contineri, *Ep. VII.* exemplo ſeminum potiſſimum fraxini, folia pag. 58.
adeo magna includentium, ut magnitudine omnia folia in ſeminibus
arborum hucuſque ab Autore perſpecta excedat, nec non ſeminum
ſalicis, quæ æque ac ulmi, antequam folia harum arborum ad juſtam
maturitatem pervenerint, deprehendantur matura, illuſtrat; uberi-
usque *Ep. IIX.* corroborat ſeminibus goſſipii, palmæ, uvarum cri- pag. 28.
ſparum, uvarum urſinarum, caſſiæ, ſpinæ acutæ ac tiliarum, item
caryophyllis aromaticis: quamvis circa hæc in conciliando aliquo
ipſis incremento fruſtraneos ſemper conatus, unicam ſi vicem exci-
pias, de ſe Autor teſtetur; ita quidem, ut ulterioribus quoque conati-

bus

bus oppido valedixerit, cum a Duce quoque poſtea, qui multos per annos in India Orientali militibus præfuit, caryophylla aromatica ibidem a corruptione conſervanda, ſalſæ primum committi aquæ, hinc admodum arefieri, tandem perfumari intellexiſſet. De cætero ſemina inter commemorata hanc intercedere differentiam, ut pleraque eorum præter initium ſive originem plantæ, ſubſtantia quadam alba, farinæ nomine inſignita gaudeant, ad iſtam ſeminis partem, unde arbor aut planta oriunda eſt, tam diu alendam, donec eadem per duram corticulam in terram radices alimenti inde recipiendi gratia egerit; ſemina vero goſſipii & ſpinæ acutæ ſimili ſubſtantia farinacea penitus deſtituantur. Reliqua denique obſervata chylum, ſudorem, cutem ſupremam, nervum opticum, trutarum bilem, cutem anguillarum, vaſa ſquammarum praſmi, ſaliaque diverſa concernunt.

pag. 119. *Ep. IX.* figuram ſalium plurimorum v. g. card. bened. abſinth. aluminis, nitri, vitrioli, liquoris tartari, cinerum & calcium non unius

pag. 149. generis, ſalis denique ammoniaci explanat. *Ep. X.* generationis & conceptionis fœtus in utero negotium ex animalculis ſemini maſculino inexiſtentibus evolvit, jamjam in Acta *A. 1686. p. 474.* e Trans-

pag. 178. actionibus Anglicanis potiorem partem transſcripta. *Ep. XI.* modo in Cinabari nativa argentum vivum, oleum & ſal; modo ingens ſpatium a pulvere pyrio intra occluſum vitrum accenſo occupatum, una cum figura accenſarum particularum nitroſarum denuo quieſcentium contemplatur, judicium ſimul ferens de tormentis bellicis glandem plumbeam ad majorem diſtantiam, breviora ſi fuerint,

pag. 194. propellentibus, quam ubi longiora extiterint. *Ep. XII.* obſervationibus circa ſemen goſſipii ſuperioribus (quibus quatuor equidem in hoc folia cum ea parte, quæ in truncum & radicem cedit, nec non ipſas foliorum maculas diſtincte apparere, materiam ſolum farinaceam ſive nutritiam exteriorem abeſſe innotuit,) per novas reiteratas ſatis comprobatis, texturam cum oſſis, tum ſquammularum cuticulam efformantium, exponit: illud videlicet e quadruplicibus coaleſcere tubulis magnitudine differentibus, ac longitudinem oſſis conſtituentibus, quos alii duplicis magnitudinis ex cavitate ſive imo oſſis provenientes & ad circumferentiam excurrentes interjaceant, forſan periоſtium maximam ſui partem æque concinnantes & ſuſtentantes, ac cortices alias arborum ex ligno produci & nutriri aſſolent;

has

has vero ſive ſquammulas minimas, ducenteſimam arenæ partem nondum æquantes, e magna vaſculorum ſe mutuo mire intercurrentium copia, pariter atque piſcium ſquammas, coagmentari. Præternaturales interim videri partes coniformes, in ramenti cuticulæ a naſo, ubi pruritus ſentiebatur, avulſi parte interiori, qua cutem ſpectat, obſervatas, utpote e materia quadam craſſa e corpore proſcripta contextas, atque hic in *Tab. II. Fig. 2.* A B C D cum apertura E, quam pilus quidã parvus pertranſiit, microſcopii adminiculo repræſentatas, etiamſi ramentum ipſum coram nudo oculo non majus, quam *Fig. 1.* exhibet, apparuerit. TAB. II. Fig. 2. Fig. 1.

Ep. XIII. gallas fructus querci denominare prohibet; ex foliis namque quercinis a certo genere vermiculorum (a muſcis oriundorum, rurſusque in muſcas tranſeuntium) perfoſſis excreſcere, nec ratione abſimili nuces cardui in ipſo carduo provenire; in caſtanea vero & juglande primordia plantarum, & quomodo per funiculos, animalium inſtar intra uterum, alantur, deducit. pag. 210.

Ep. XIV. ſemen Karpock, Bupariti, Kaukin & Adamboe luſtrat, quorum duo priora in Tab. II. pariter delineata, non minus quam goſſipii ſemen, oleoſa materia nutriente careant. Scilicet *Fig. 3.* A B C D fructum ſemen ferentem, *Karpock* in *Horto Malabar. tom. 3. p. 59. Panjala* dictum, exhibet nonnihil apertum, quo ſitus ſeminis in goſſipio decumbentis, fructumque hunc intus quaſi replentis animadverti queat. pag. 227. Fig. 3.

Fig. 4. ſemen ejus denotat, cum duro cortice, e goſſipio exemptum. Fig. 4.

Fig. 5. idem ſiſtit ſemen, cortice duro membranaque denudatum, quod nucleus alias ſeminis audit. Fig. 5.

Fig. 6. ipſum ſemen membrana ſua in circulo non ſolum tenellam involvente, verum portione ſui aliqua ipſa quoque folia intercurrente ſpoliatum exprimit, poſtquam aquæ aliquamdiu, membranæ eo promptius ſeparandæ ergo, fuiſſet immerſum, quapropter nonnihil etiam intumuit; in hoc acutus oculus radicem duplicatim ſibi incumbentem facile dignoſcere valet. Fig. 6.

Fig. 7. E F G folia ab invicem diſperſa & valde alba repræſentat, ea quidem, qua microſcopium exhibuit, magnitudine. H vero partem ſignificat in radicem ac truncum ceſſuram, quæ inſtar colli cujusdam cygni incurvati jacet. Fig. 7.

Fig. 8. plantam pariter tenellam, cujus folia non adeo ſunt extenſa, ſiſtit. Fig. 8.

Fig. 9. ſemen delineat in *Hort. Malab. Bupariti* vocatum, prout cum cortice craſſo vulgo apparet. Fig. 9.

Fig. 10. nucleum prædicti ſeminis exhibet, in quantum e cortice duro Fig. 10.

Digitized by Google

Fig. 11. exemptus membranæ involvitur. *Fig. 11.* itidem idem oſtendit ſemen membrana denudatum, poſtquam per aliquot horarum ſpatium membranæ ſeparandæ gratia æquæ immerſum fuit, in quo jam hic loci oculo nudo complicata pars in radicem truncumque ceſſura dignoſci
Fig. 12. poteſt. *Fig. 12.* vero L M N O folia denotat quatuor ſeminis ejusdem vitri modice amplificantis ope delineati, & Q R S aciculas, quibus folia ſunt extenſa, K P autem partem indigitat in radicem & truncum abituram, utpote in hocce & priori ſemine extraordinarie magnam, proportione habita ad alia ſemina, in quibus oleoſa continetur farina plantæ primordia involvens ſeu cingens. Atque cum ſeminibus hiſce Karpock & Bupariti, ova matureſcentia ſquillarum & aſtacorum porro conferuntur, ceu in quibus pariter nihil præter parvas
pag. 258. ſquillas parvosque aſtacos liceat reperire. Tandem *Ep. XV.* ligna tempore æſtivo truncata, æque ſolida eſſe, ac ligna tempore hyberno abſciſſa, e textura eorum declarat; ſubitaneam vero lignorum putrefactionem a lento eorundem obitu in medio derivat; lignum denique quercinum in calidis regionibus productum, robuſtius eſſe & durabilius, quam in frigidis regionibus creſcens, a celeriori ejus incraſſatione demonſtrat, cognoſcenda in ſejunctionibus circularibus extremitatis arboris diſſectæ; harum namque ſejunctionum circularium quemadmodum quævis unum ætatis annum indicat, ita quo magis eædem a ſe invicem diſtare obſerventur, de tanto celeriori incraſſatione, adeoque de majori præſtantia ipſius ligni teſtari.

JOH. AGRICOLÆ PH. & M. D. Deutliche und wohlgegründete Anmerckung über die Chymiſche Artzeneyen *Johannis Poppii &c.*

h. e.

Joh. Agricolæ notæ in Poppii medicamenta chymica, auctæ animadverſionibus Dn. Joh. Helfrici Jungkens Med. Lic.

Noribergæ Impenſis Joh. Ziegeri, 1686. in 4.

CUm notiſſimus jampridem ſit hic Agricolæ liber, quo non ſolum proceſſus multos chymicos, ſed & non paucas hiſtorias ad medicinam pertinentes complexus eſt, non opus eſſe videbatur, ut ejusdem a nobis

a nobis aliqua injiceretur mentio; quoniam tamen augmentum non contemnendum eidem accessit, Jungkenii nimirum strictura, novam hanc accessionem non duximus omnino prætereundam silentio. Totum ergo Agricolæ opus in genere quod attinet, notatur ab animadversionum auctore in eo, quod nimis magnificis titulis sæpe exornentur medicamenta, & tantum non pro mysteriis venditentur præparationes satis vulgares; præterea parum eidem arridet medendi methodus, qua Agricola usus est, dum ægrum medicamentorum numero obruit, ut, licet convalescat, nescias tamen, cuinam sanatio accepta ferenda sit. Porro ubi processus chymici sub examen vocantur, rejiciuntur quidam tanquam inepti, in melius alii mutantur, tandemque nonnulli a recentioribus inventi subnectuntur. Ut pauca tantum delibemus, ex quibus notarum harum ingenium possit perspici, *Parte Prima Cap. 1.* negatur medicinæ universalis possibilitas aurique radicalis solutio absque corrosivo, ridenturque qui Soli vestem exuere, h. e. aurum tinctura sua spoliare laborant. Porro auri solutiones plerasque non ratione metalli admixti, sed menstrui operari asseritur, atque hinc duo communicantur menstrua Jungkenio multum deprædicata, quorum primum alcalinum est, & ex spiritu & sale volatili urinæ cum sale ejus fixo per crebra cohobia combinato, & anaticæ spiritus vini parti per circulationem conjuncto constat; alterum vero acidum volatile ex capite mortuo vitrioli & sale ammoniaco paratur. *Cap. 3.* Heslingii Azoth describitur, & ex Polemanno viridis ex ære spiritus elaboratio docetur. *Cap. 4.* spiritus fumigans ex stanno & mercurio quomodo paretur, ostenditur. *Parte secunda cap. 2.* sulphur & mercurius ex principiorum numero expunguntur, antimonii diaphoretici non eduleorati usus commendatur, & qua ratione per Regulum Antimonii Venereum stanno sonus pariter atque color argenti conciliari possit, aperitur. *Cap. 3.* culpatur Agricola, quod acidum sulphuris spiritum in melancholia hypochondriaca & affectibus pulmonum præscribat, subjiciturque modus singularis tincturæ sulphuris antimonialis ex ejusdem balsamo parandi. *Cap. 4.* varios exhibet modos cuprum dealbandi, mediante arsenico. *Parte tertia cap. 4.* ubi de nitro agitur, modus affertur rubrum nitri spiritum obtinendi, eumque qui alias fumi semper speciem retinet, mediante camphora, ad statum liquoris reducendi,

cendi. Et cum ſalia volatilia iis plerumque laborent defectibus, ut vel urinoſo odore ingrata ſint ægris, vel addita vehiculis aquoſis dimittant olea ipſis admixta, ſuam methodum *Cap. 6.* impertit auctor appendicis, quæ neutri ex his obnoxia eſt. Quomodo talco per certam calcinationem ea friabilitas introducatur, ut facile in ſubtiliſſimum pulverem poſſit comminui, monſtratur *Cap. 21.* Elixir proprietatis duplex, alcaliſatum & acidulatum habetur *Cap. 32.* quorum illud ſalis cujusdam volatilis oleoſi, hoc vero acidi volatilis additione paratur. Tandem *Cap. 24.* quod de medicato potu agit, varia non minus jucunda, quam utilia proponuntur, quæque alibi de potu Caffe, Theæ, Chocolatæ & Sorbet prolixius leguntur, hic in compendio traduntur.

HISTORIÆ ANGLICANÆ SCRIPTORES QVINQVE, EX vetuſtis codicibus MSS. nunc primum in lucem editi. Volumen II.

Oxoniæ e Theatro Sheldoniano 1687. fol.

DE inſtituto laudatiſſimo Curatorum Theatri Sheldoniani, (e quo tot libri optimæ notæ ab aliquot annis prodierunt,) ſcriptores antiquos rerum Anglicarum hactenus ineditos e tenebris in apricam lucem protrahendi, diximus jam in Actis A. 1685. pag. 143; cum primum egregii, quod moliuntur, operis volumen recenſeremus. Quod vero & noſtrum tum & publicum votum fuit, ut tomi reliqui propediem ſequerentur, ejus ex parte facti jam ſumus compotes, poſtquam alterum etiam volumen publici juris fuit factum. Eo vero quinque exhibentur Scriptores, nunquam ante typis exſcripti, ſed digni tamen viſi qui ab interitu vindicarentur. Primo loco ſiſtuntur *Annales Marganenſes*, in cœnobio Margan, quod fuit olim in Wallia, ſed du-
pag. 1. bium quo auctore & quo tempore concinnati. Iis quam breviſſime (unde & Chronica Abbreviata audiunt) enarrantur, quæ ab anno 1066, quo Edwardus ſanctus Guilielmo Normanno hærede relicto diem obiit, uſque ad annum 1232, quo Henricus III rerum potiebatur, non in Anglia tantum, ſed & Francia ac Palæſtina geſta fuerunt. Sequitur
pag. 21. ſecundo loco Chronicon *Thomæ Wikes*, ſeu Wiccii, qui circa annum 1290 claruit, a Johanne Balæo Cent. 4. Script. 72. & Joh. Pitſeo de illuſtr. Angl. Script. Ætat. 13. a. 1290, a doctrina varia laudatus.

Idem

Idem hujus Chronici, quod Marganenſis initium, a Regno nempe Guilielmi Normanni; ſed longius illud, ad poſtremos nimirùm Eduardi I. annos producitur. Tertio loco comparent *Annales Waverleienſes*, a pluribus auctoribus, quos omnes tamen cœnobii Waverleienſis Ciſtercienſis Ordinis in agro Surregienſi monachos fuiſſe, cum in ejus monaſterii rebus narrandis adeo diligentes ſint, veroſimile eſt, conſarcinati. Inter hos eum, qui res primæ partis conſcripſit, genere Saxonem fuiſſe, Editor conjicit; vixiſſe vero adhuc Guilielmi Conqueſtoris tempore, ex his ipſis Annalibus, ubi vidiſſe ſe victorem Normannum & fuiſſe aliquando in ejus curia teſtatur, palam eſt. Auſpicium vero & hi annales ab anno 1066 capiunt, in anno 1291 deſinentes. pag. 129. pag. 134.

Quarto loco exhibetur *Itinerarium Regis Anglorum Richardi & aliorum in terram Hieroſolymorum auctore Gaufrido Vinisauf*, ſeu Galfredo de Vino ſalvo: huic enim, non autem Ruperto monacho, ut Trithemio, Blondo & illi qui *Geſta Dei per Francos* evulgavit, viſum fuerat, vindicandum illud Itinerarium Editor contendit. Floruit Galfredus ille exeunte ſeculo duodecimo ſub Richardo & Johanne Regibus, cognomen *de Vino ſalvo*, ut putant, ex eo adeptus, quod de vitibus rite colendis conſervandoque vino librum, qui manuſcriptus Cantabrigiæ adhuc ſupereſſe dicitur, compoſuiſſet. Quemadmodum & alia ingenii monumenta reliquit, vir pro illius ætatis conditione doctus ac facundus, & Innocentio III etiam Romano Pontifici, cui librum proſa & carmine hexametro de Arte dicendi dedicavit, non incognitus. Subjicitur Itinerario Hiſtoria captæ Damietæ, ab Editore in eodem MSS. reperta, ſed de cujus auctore non conſtat. pag. 247.

Ultimum denique locum occupant *Chronica Walteri Hemmingfort, Canonici de Giſſeburne*, quod cœnobium in Eboracenſi Clivia fuit, *de geſtis Regum Angliæ*. Obiiſſe hic fertur anno 1347, hiſtoriam vero ab A. 1066 uſque ad A. 1308, i. e. ab Guilielmo Conqueſtore uſque ad tempora Eduardi II pertexuit; quæ tamen in ſecundo hoc volumine non exhibetur integra, ſed ſolum ad annum uſque 1273, quo Henricus III deceſſit. Cum enim Editor diligentiſſimus tertium ſcriptorum volumen ab Eduardo I exordiri conſtituiſſet, alteram illam Chronici hujus partem, qua Eduardi I res Hemmingfordus perſecutus eſt, tertio volumini reſervandam cenſuit, certiorem ea ratione ſpem proditurus propediem & tertii tomi Lectori facturus. pag. 455.

Digitized by Google

TRAITE DES STATUES.

i. e.

Tractatus de Statuis.

Pariſiis, apud Arnoldum Seneuzium. 1688. in 12.

ANni elapſi ſunt non multi, cum Delphinatus regio nomine præfectus, *Dux de la Feuillade*, Galliarum Monarchæ ſuperbam excitaret ſtatuam; cujus pulcherrimum inſtitutum, uti loquitur, plauſibus ſuis comitari ſuarum partium eſſe cum exiſtimaret præſentis libri *Auctor*, qui ad finem dedicationis *Franciſcum Lemeeum* ſe appellitat; tractatum hunc de ſtatuis in lucem edidit publicam, hoc ipſo & Regis ſui velificaturus gloriæ, & Patrono inſimul gratum exhibiturus officium. Quapropter, quod ille opere ex marmore lapidibusque extructo effecerat, ille chartaceo hoc monumento præſtare connixus eſt; & quicquid adeo de ſtatuis ex antiquitatis memoria conquiri poterat, in decentem congeſſit ordinem, lectorumque oculis uno intuitu ſubjecit contemplandum. Equidem jam anno invergentis paulatim ſeculi quinquageſimo quinto *Edmundus Frigelius*, Hiſtorias in Academia Upſalienſi cum laude profeſſus, *Holmiæ librum* emiſerat *ſingularem*, in quo *de ſtatuis illuſtrium Romanorum* poſt *Juſtum Lipſium*, qui in *Admirandis* multa in hanc rem egregia notaverat, erudite non minus, quam eleganter commentatur; quem in multis *Lemeeum* quoque ſecutum eſſe, ex frequentibus hinc inde citationibus apparet: nihilo ſecius ipſe, quæ de hac materia in univerſum afferri in medium poterant, conſtituit perſequi. Totum tractatum in XVI diſpeſcit capita, quorum vel ſummam recenſuiſſe ſufficiat. Poſtquam igitur in primam ſtatuarum originem inquiſiverat, quam valde dubiam eſſe agnoſcit, artem in quinque genera dividit, & ſimulacra diis, ſtatuas præter deos hominibus, ſigna denique non diis & hominibus tantum, ſed animalibus etiam competere docet. Cum de Sculptoribus agit, virum dicit eximium in eo nunc occupari, ut quam primum Vitas ſiſtat orbi erudito excellentium in hac arte magiſtrorum, qui ad noſtram uſque ætatem laude floruerunt. Pergit deinde, & quotuplici materia hanc in rem olim uſi fuerint, qua forma induerint ſtatuas, uberius explicat, ubi de ſtatuis inſimul Mercurialibus, item de Seraphim excurſum non inamœnum inſtituit; obſervans poſtmodum, ad ca-

ad caput Julii Cæſaris in ſtatua expreſſi, cum jam in Deorum numerum ſolenni conſecratione relatus fuiſſet, ſtellam eſſe adjectam, quod cometa ipſo eo tempore, quo occiſus eſt, effulgere cœperit. Cum de altitudine ſtatuarum diſſerit, de coloſſis varia annotat, & haud multo poſt, quomodo pyramides ſe habuerint, proloquitur. Ad inſcriptiones ſtatuarum ubi perventum eſt, primariam inſcriptionem, qua Regis ſtatua, quam ſupra memoravimus, exornata fuit, exhibet, quoniam vel in exemplum eſſe poſſit ejusmodi monumenta commolientibus. Ulterius de loco ponendis ſtatuis idoneo; de utilitate & de honoribus, quos ſecum ferat ſtatuarum erectio; quibus meritis ſuccinctus honoris id genus aliquis olim obtinuerit; quo jure gaviſæ fuerint, & quam mirabiles effectus aliquando ediderint; qua ratione conſecratæ & cultæ, quomodo contra profanatæ fuerint, jucunde commemorat. In fine donatio & ſubſtitutio facta per Ducem de la Feuillade, & alia huc pertinentia adjuncta ſunt.

JOHANNIS RAII HISTORIÆ PLANTARUM Tomus II.

Londini apud Henricum Faithorn. 1688. fol.

DE celeberrimi Auctoris inſtituto, & quam in hac Plantarum Hiſtoria ſervandam ſibi propoſuit, methodo, in *Actis noſtris A. 1683. pag. 184.* & iterum *A. 1687. pag. 105.* diximus. Itaque indicaſſe nunc Lectori Benevolo nobis ſuffecerit, quod alter quoque Hiſtoriæ illius Botanicæ Tomus in lucem prodierit, opusque adeo ſuis jam proſtet abſolutum numeris. Quemadmodum autem *tomo primo*, poſtquam Libro I. de plantarum natura in genere, nec non Libro II. de plantis imperfectis, i. e. quæ flore & ſemine carent aut ſaltem carere videntur, egiſſet, ſequentibus ſeptendecim libris totidem ſumma *Herbarum* genera, ſed in ſpecies ſuas accurate diſtincta, deſcripſerat: ita *ſecundo* hoc *tomo* primum quidem, quæ ſupererant Herbarum genera, pari ſtudio enarrat, tandemque abſoluta ampliſſima illa de Herbis doctrina, quæ non ſolum tomum primum integrum, ſed mediam fere partem ſecundi quoque occupat, ad *Dendrologiam* progreditur. Ea vero, contra quam olim in *Methodo plantarum nova* Londini A. 1682. edita conſtituerat, ſimul & de *Arboribus* & de *Fruticibus* agere nunc voluit,

voluit, tum quod difficile deprehendiſſet, certum quendam magnitudinis limitem inter arborem & fruticem definire, quippe qui non natura, ſed arbitrio humano conſtet; tum quod arbores & frutices præcipuis notis conveniant, neque hi minus, quam illæ, gemmiferi ſint, ſubſtantiaque lignea conſtent. Quin & nova nunc methodo in diſponendis iis uſus eſt; priori quam in *Actis A. 1683. pag. 185.* delineavimus, quod proba minus, in nonnullis etiam erronea accuratius rem perpendenti viſa eſſet, repudiata. Nova vero hæc, quam indicaſſe operæ fuerit pretium, ita procedit, ut Libro XXIV, quo Dendrologiam ſuam auſpicatur, de arboribus caudice ſimplici non ramoſo; XXV de arboribus, quarum fructus a floribus remoti vel ſejuncti ſunt; XXVI de arboribus flore fructuque aggregato; XXVII de arboribus pruniferis, quarum flos baſi ſeu imo fructui adhæret; XXVIII de arboribus bacciferis flore imo fructui cohærente; XXIX de arboribus pomiferis, quarum flos imo fructui adnaſcitur; XXX de arboribus fructu per maturitatem ſicco; XXXI de arboribus & fruticibus ſiliquoſis; XXXII denique de arboribus & fruticibus vel anomalis, vel minus cognitis, exoticis, novis & in Europam nuper illatis agat. Quomodo vero ſingula hæc arborum fruticumque genera in ſuas ſpecies per diverſas ſectiones & ſectionum diverſa capita diſtribuantur, prolixum nimis foret hic recenſere. Subjicitur tandem *Appendix* Addenda & Emendanda continens, nec non Compendium *Hiſtoriæ* Plantarum Mexicanarum *Franciſci Hernandez*, cum duplici indice, altero Nominum & Synonymorum præcipuorum, altero Affectuum & Remediorum, ac Nomenclatore denique Botanico Anglo-Latino.

* *
*

Non ignorare Lectorem Benevolum volumus, Roberti Knoxii *Relationem Hiſtoricam de Inſula Ceylon, cujus recenſum* in Prima Supplementorum Sectione pag. 36. ſqq. *inſtituimus, ex Anglico in Germanicum ſermonem nuper admodum, ut plurium hac ratione uſui liber lectu jucundiſſimus pateret, tranſlatam, apud* Joh. Frid. Gleditſchium *venum hic proſtare.*

Pag. 97. in margine pro *Tab. III.* lege *TAB. II.*

(o)

Digitized by Google

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio III.

BACCO IN TOSCANA. DITIRAMBO DI FRANceſco Redi, Accademico della Cruſca, con le annotazioni.

i. e.

Bacchus in Hetruria. Dithyrambus Fr. Redi Academici Furfuroſi, cum annotationibus.

Florentiæ apud Petr. Matini. 1685. in 4.

Conſtat plagulis 3 9.

CEleberrimæ, quæ in vernacula ſua excolenda impenſiſſimo ſtudio occupatur, Academiæ nobiliſſimum hoc membrum, & Patritius *Aretinus*, in hoc carmine Bacchum, prope palatium Imperiale extra mœnia Florentiæ, a *Maria Magdalena* Auſtriaca, *Coſmi II.* Magni Hetruriæ Ducis Conjuge, *futurarum*, ut inſcriptio habet, *Magnarum Ducum otio deliciiſque inſerviturum*, A. 1622. extructum, in prato cum Ariadne ſua genio indulgentem, & varii generis vinorum, Hetruſcorum maxime, laudes decantantem miro artificio introducit. Ad evidentiorem quoque tam rerum quam verborum intellectum Annotationes ſubjunxit, quales etiam magnum illud Poetarum Sileſiæ lumen *Dan. Caſparum* a *Lohenſtein* Tragœdiis ſuis Germanico idiomate editis addidiſſe meminimus. Illæ vero cum variam eamque elegantiorem Autoris in Antiquitate probe verſati literaturam & criſin ſatis comprobent, ſelectiora quædam recenſioni huic noſtræ inſeruiſſe forte haud pœnitebit. p. 3. Annot.

Ex Epigrammate Græco libr. I. Anthologiæ (cujus ſinguli verſus ordine Alphabetico epitheta Bacchi continent, ſingula vero vocabula ab eadem litera incipiunt,) & quidem ultimo verſus in litera I vocabulo ἰεραφιώτην, pronunciationi hodiernæ, ει ſc. inſtar i, quam 2.

Itali etiam ſequantur, Ultramontani vero reprobent, autoritatem aliquam conciliari poſſe opinatur, ſi de puriori Poetæ ævo certius conſta-
p. 12. ret. Dum vini in planitie vici *Lecore* prope Florentiam provenientis, levioris vero & ab aqua parum abeuntis meminit, inter antiquiores civitatis *Aretii* leges unam extitiſſe commemorat, qua plantatio vinearum in planitie, ſementi faciendæ deſtinata, ſevere prohibita fuerit. Contra *Petraiam* & *Caſtellum* villas Sereniſſimi M. Ducis ab optimis, quæ ibi generantur, vinis commendat, quorum generoſitas ex vitium imprimis ex Hiſpania, Gallia, Canariis aliisque Archipelagi inſulis,
14. accerſitarum bonitate augeatur. Occaſione Vini *Muſcati*, quod ex uvis Apianis (ob Apium infeſtationem ita dictis) exprimitur, libri ſui, qui *Experientiæ circa Generationem Inſectorum* inſcribitur, mentionem injicit. Quam in rem etiam *Menagiũ* de *Originibus Linguæ Italicæ* allegat, autoritate ipſius & in ſequentibus ſæpiſſime uſus. Ita & *Stephanum Pignatelli* Equitem Romanum, ob ſingularem eruditionem, de qua inter alia ſcripta Tractatus etiam Platonicus de materia, *quanto magis animi quam corporis pulchritudo alliciat*, Chriſtinæ Suecicæ dedicatus, te-
23. ſtetur, laudare haud negligit. Vinum eſſe verum *aurum potabile*, Poetæ Turcici aſſerto firmat, qui in Quaternario rythmico inter MSS. Orientalia Sereniſſimi M. Ducis hodie regnantis reperto, & a *Bartholomeo d' Erbellot*, Linguarum Orientalium peritiſſimo, communicato, Vinum *rubinum fuſilem*, *aurum*, *verum ſulphur Alchymiæ*, *optimam theriacam*, *& medicinam*, *quæ ad venenum temporis maligni ciſpellendum præſtantior non occurrat*, appellitet. *Horatii Rucellai* Equitis &
24. Prioris Florentini Dialogi, in tres ruſticationes *Tuſculanam*, *Albanam*, & *Tiburtinam* diſpoſiti, & de Philoſophia naturali & morali agentes, quorumve materia univerſalis duabus his propoſitionibus, *Hoc unũ ſcio*, *quod nihil ſcio*, & *Noſce te ipſum* innititur, digni Autori viſi ſunt, quo-
29. rum, cum nondum editi ſint, argumentum hic exhiberet. Ubi Bacchus in carmine vinum notiſſimæ iſti potionum trigæ, *Ciocolatæ*, *Theæ*, & *Caffeæ* longe præferens fingitur, ex *Franciſci di Antonio Carletti* Florentini, unius inter primos, quorum opera Ciocolata Europæ innotuit, Diſcurſu coram *Ferdinando I.* M. Duce habito, Notitiæ quædam ad potum iſtum ſpectantes adducuntur, & quomodo huic in Aula Tuſca per varia ingredientia nova gratia hodie concilietur; adjecto nitidiſſi-
33. mo *Thomæ Strozzi* Neap. Soc. J. carmine, quo modus iſtud potionis

genus

genus accurate præparandi, usu vitelli plane damnato, sollicite traditur. *Caffeam* vero, quam nec delectationis, nec medicinæ intuitu laudare 41.
se posse ait, a nonnullis pro veterum illo *Nepenthe* haberi, cujus compositionem Helena, juxta Homerum, in Ægypto, unde Caffea frequentius nobis afferatur, addidicerit. Ceterum inter Persas ante paucos annos novum amarissimæ potionis genus, *Choc-nar* dictum, ex succo radicum mali Punicæ, admixtis aliis aromatibus, compositum invaluisse; & civiliores Turcas potioni succi pomorum Cydoniorum pauxillo saccharo temperati, ad Caffeæ instar, sorbillandæ jam assuescere. Citato in vituperium *Cerevisiæ* ex libro I. Anthologiæ Epigrammate Græco *Juliani* Imperatoris, cujus nativo acumini, ex *Antonii Mariæ Salvini* 44.
Lectoris Linguæ Græcæ Florentini judicio, Latina Erasmi translatio non æque respondeat, ex MSC. *Aldobrandini* vitia & virtutes illius potus afferuntur, quanquam cerevisiam ex farre coctam cuivis alii, quam triticum, hordeum vel avena ingrediatur, præferendam idem statuat. Potus Anglici *Cider* natales Ebræorum *Sicera* asseruntur, 46.
quæ Hieronymo *Pomatium*, & *Piratium* audiat; refutato *Suida*, qui Siceram a συγχεῖσθαι derivet, & pro vino condimentis mixto venditet. Ab *Angaris*, qui Persis *Cursores* vel *Missos* Regis denotent, Græ- 47.
cos forte suum ἄγγελος ejusdem significatus formasse; idem vero vocabulum, teste *Suida*, etiam *stolidum*, *vilem*, & *abjectum* innuere, quod a *Ferrario* in *Originibus* sub voce *Tanghero* observatum non fuerit, notatur. Coloris rubicundi (*vermiglio* Ital. *vermeille* Gall. *ver-* 48.
miculus Lat.) appellatione exposita, ejusdem, ut & Carmesini usum in antiquis exequiis obtinuisse, Caroli VII Regis Galliæ, aliorumque 51.
exemplis confirmatur. A politissimo quodam Scriptore, hodiernam 52.
Linguam Gallicam, quod Diminutiva respuat, extollente, Italis vero, quod iis abundent, & Diminutivis Diminutivorum in tertiam quartamve generationem usque utantur, exprobrante ita dissentit Noster, ut cum judicio & suo loco adhibita inter linguarum divitias referenda illa judicet. Vocabuli *Drudo*, cui Latinorum *Procus* respondeat, me- 56.
dia, adeoque non semper inhonesta significatio, quia & fidei Christianæ amatoribus tributum legitur, variis autoritatibus statuminatur. Cum Bacchus in Dithyrambo hoc, ut potus sibi recte constet, nivem 64.
loco *quinti elementi* requirat, hoc ipsum proverbiali Hetruscorum locutione *rem maxime necessariam* exprimere dicitur. Hinc *Bonifaci-*

um VIII, cum tempore coronationis ſuæ, XII Legati iique omnes Florentini, a diverſis Europæ Aſiæque Principibus gratulabundi acceſſiſſent, in Conſiſtorio publice dixiſſe: *Florentinos in rebus humanis quinti Elementi vicem ſuſtinere.* Quin & ipſam *Florentiam* a certo quodam
69. Autore eodem ornari præconio. Paulo poſt de more, nive & glacie admota bibendi, Græcis & Romanis olim uſitato, & noſtris ſeculis cum
78. inſigni luxu revocato, pluribus agitur. Abbatis *Regnierii*, Secretarii Academiæ Gallicæ, & Academici Furfuroſi honorifica interſpergitur mentio, qui in vernaculo, Latino, Græco, Hiſpanico & Italico, eoque tam ſoluto quam ligato ſermone, puriſſime ſcribere edoctus, *Anacreontis* Poemata, textui tenaciter inhærendo, mira felicitate Italice reddiderit. De *Sonettis*, Poeſeos Lyricæ ſpecie, quæ 14 verſibus hendecaſyllabis abſolvitur, non a *ſono* qua tali, (uti eruditiſſimus *Menagius*
110. in Originibus Linguæ Gallicæ velit, qui tamen in Orig. L. Ital. ſe ipſum correxerit) ſed quatenus verba & cantica cum ſono conjuncta includit, dictis, eorum origine, quæ Italis vindicatur, variisque generibus, a p. 99. usque 122. copiose diſſeritur; inter cetera, quomodo in Gallia & Hiſpania tempore Franciſci I, in Germania vero hoc demum ſeculo innotuerint, & *Opitius*, *Gryphius*, & *Flemmingius*, nec non in Belgio *Daniel Heinſius* applauſum iſto poematis genere meruerint; nec de-
115. 119. eſſe exempla *Sonettorum* 14 verſuum numerum excedentium, qui *caudati* dicti fuerint, a quo genere *Petrarcha* abſtinuerit, eo quod Sonettis ipſius in conſpectum *Laura*, modeſtiſſimæ virginis, prodeundum fo-
127. ret. Poſt iteratum *Salvini*, ob reconditam rerum & præcipuarum Linguarum Europæ cognitionem, encomium, *Carolus* quoque *Maria*
128. *Maggi*, Senatus Mediolanenſis Secretarius, & Linguæ Græcæ Profeſſor,
142. celeberrimus ſeculi noſtri Poeta celebratur. Sic & *Alberti Rimbetti*, Medici Florentini, Tractatum de Peponibus, quem MSCtum penes ſe habet, dignum qui lucem aſpiciat, Noſter judicat. Nec ſingularis *ſuf-*
139. *fitus*, ejusque admodum ſalutiferi, *Cunzia*, quæ Hiſpanis certa junci ſpecies eſt, dicti, præparandi ratio curatius hic deſcripta negligenda videtur. Pro Equite *Balnei* (interni ſcilicet) dum ſe venditat Bacchus,
149. 177. de *Equeſtri* iſto *Ordine* varia afferendi occaſionem Poeta arripit; imprimis exempla recenſet eorum, qui Romæ, in Anglia & Gallia, Florentiæ & Aretii iſti adſcripti fuerint, qualesve cerimoniæ ibidem intervenerint. Utut vero *Cambdenus* Ordinem illum plane deſiiſſe ſcripſe-

rit,

Digitized by Google

rit, certum tamen esse, Carolum II Angliæ Regem, cum coronaretur, ex veteri instituto complures ejusmodi creasse Equites. Longobardo- 180.
rum quoque morem non præterit, quorum Reges filiis suis, antequam a Rege extero Equites crearentur, secum prandere non permiserint; veluti etiam ex hac ratione ad cœnam, qua Carolus V Galliæ Rex *Wenceslaum* Regem Romanorum Parisiis excepit, Duces nonnulli admitti haud potuerint. *Cygnos*, cum albi sint, quomodo alicubi *purpureos* Horatius vocare potuerit, disquirit Academicus noster; & ab iis, 190.
qui *pulchros* & *nitidos* explicant, (eodem modo, quo per *aurum* excellentia, splendor, & pretium alicujus rei exprimatur, v. g. *aureolus* libellus; nisi etiam quis ad *purpuram albam* respexisse Poetam credere velit, cujus Plutarchus, ex doctissimi *Tanaquilli Fabri* observatione, mentionem facit) divortio facto, proprie tales cygnos intellexisse Horatium autumat, cum certa horum detur species, quorum plumæ in capite, collo & pectore, cum apicibus colore pomi aurantii maturi tinctis appareant, quales in Magni Ducis sui venationibus sæpius obvios Auctor habuerit. Si vero dicat, *Onocrotalos* quoque palear coccinei coloris a rostro pendulum gerentes ab Horatio intelligi, nec sine mysterio id genus avium, ob linguæ, quæ vix appareat, exilitatem voce destitutum, furtivis dominæ amoribus celandis aptissimum credi posse, conjecturam hanc non nisi pro lusu ingenii accipi cupit. Splendorem 215.
illum, qui sub finem tempestatum supra malos, antennas vel remorum palas appareat, veterum illud Castoris, Pollucis & Helenæ sidus, a nautis hodiernis vero pro luce *S. Elmi* seu *Erasmi*, Episcopi Siciliæ, Protectoris sui agnosci solitum, ab aliis pro exhalatione a turba navigantium transpirante, ab aliis pro effectu radiorum solarium in bullas ex allisione maris in antennis remanentes repercussorum, ab aliis autem, quibus per totam vitam in navigationibus exactâ simile quippiam visum non fuerit, pro fabula vulgi haberi ait, quod ipsum ad opinionis *Metrodori* a Plutarcho L. II. de Placit. citatæ confirmationem oppido faciat. Vocis 217.
Mignon, cum pluribus aliis, quæ juxta *Hottomannum* tertiam Linguæ Gallicæ partem constituant, a Francis in Galliam allatæ, derivatio a *minnen* petitur, quod Germanis *amare* significet; cui voci Græcorum τὰ παιδικὰ, & Latinorum *Amores* respondeant. Cum pace ve- 221.
ro eruditissimi *Reinesii*, qui L. III. *Var. Lect.* c. 1. vocem *Arnesi* varii generis instrumenta denotantem, a Latino-barbaro *Hernasium*, hoc

Digitized by Google

autem a *Fara* deducat, quod in Lingua Longobardica idem ſignificet, monendum putat, *Fara* ibidem pro *familia*, *generatione*, ſeu *linea* uſurpari, ad *Magri* Notitias Vocabulorum Eccleſiaſticorum & Gloſſarium *Du-Freſne* provocans. Poſt Decretum, ſub finem poematis hujus, quo *Vinum Montepulcianum omnium Vinorum Rex* declaratur,
189. tantum adhuc addimus, alius cujusdam *Dithyrambi*, *Ariadnes* ſcilicet *infirmæ*, in quo multa de aquarum materia occurrere conjicimus, ab Autore mentionem fieri, penes quem etiam non pauca MSS. latere, diverſæ eorum allegationes nobis facile perſuadent.

GALLIA VINDICATA, IN QVA TESTIMONIIS exemplisque Gallicanæ præſertim Eccleſiæ, quæ pro Regalia & quatuor propoſitionibus a Ludovico Maimburgo aliisque producta ſunt, refutantur.

Anno 1688. in 4to.

Conſtat plagulis 11½.

AUtor hujus operis eſt Illuſtriſſimus Dominus Cæleſtinus ex Marchionibus *de Sfondrati* Mediolanenſis, S. Rom. Imp. Princeps & Abbas S. Galli, cujus Regale Sacerdotium ſub Eugenii Lombardi nomine editum in Actis A. 1685. p. 376. ſqq. & tractatum Anonymo Lavardini in cauſa Romanæ legationis Advocato oppoſitum nuper admodum in Actis A. 1689. p. 278. ſqq. recenſuimus. Præſentis libri ſcopus ex præfatione ſatis eluceſcit, quæ tota *Maimburgium* perſtringit. Cum enim is in libro de privilegiis eccleſiæ Romanæ, Romani quidem Pontificis primatum paginis non ita multis adſtruat, poſtea tamen maximam libri partem deſtruendis præcipuis primatus fundamentis, & ſtabiliendis quatuor Cleri Gallicani propoſitionibus impendat, & in libro de Pontificatu Gregorii M. non alium ſibi finem propoſuiſſe videatur, quam ut Epiſcopos ipſosque Pontifices Magiſtratus Politici imperiis ſubjiciat, Autor noſter pro eo, quo Romanam ſedem veneratur, cultu ſuarum partium eſſe duxit, ut Romani Pontificis cauſam adverſus Maimburgium ageret. Incertum eſſe ait, cur Maimburgius poſtremis vitæ ſuæ annis in Romani Pontificis autoritate deprimenda, eaque aut Regibus aut Epiſcopis ſubmittenda totus fuerit, & in prædictis libris ex induſtria quæſitis intempeſtivis digreſſio-

greſſionibus pacem eccleſiæ turbaverit, & hæreticis ridendi ſeque obſtinandi occaſionem præbuerit: an Regem demerendi ſtudium? an familiaritas cum Archiepiſcopo Pariſienſi? an Genius Societatis, fortunam ac potentiam Gallicam amplexæ? an quod Roma aliquot ejus libros legi vetuerit, ipſeque Pontificis juſſu e Societate Jeſu excludi meruerit? Interim certum eſſe, quod Maimburgius Societate ſua egreſſus ſervitio Regis Galliæ ſe totum addixerit, idque tanto libentius, cum a Rege, Archiepiſcopo Pariſienſi aliisque tam ampla ſtipendia exceperit, ut poſt ejus mortem vicies millena Francorum ſuperfuiſſe fama vulgaverit; quamvis ipſum haud diu Regis gratia, quam nunc forſan æterna pœnitentia luat, frui licuerit, cum vix quatuor annis poſt egreſſum e Societate elapſis, hiſtoriam Anglicani ſchismatis paranti apoplexia calamum jam intinctum excuſſerit, vivendique pariter ac ſcribendi finem indixerit. Imprimis autem in Maimburgio Autor carpit, quod non bona fide, nec veritati ſed Regi ſcripſerit, magnamque ipſi invidiam inde apud ſuos conciliat, quod argumenta contra Pontificis autoritatem a Centuriatoribus Magdeburgenſibus aliisque Lutheranis & Calviniſtis mutuatus fuerit, & in hiſtoria Lutheraniſmi alicubi Pontifices admoneat, ut Lutheri exemplo religionem Principum voluntati ſubſternant. Cujus rei indignitate Principem aliquem Germaniæ adeo commotum commemorat, ut Maimburgii libros deinde abjecerit, eorumque lectione plane abſtinuerit.

Ipſum opus Galliæ vindicatæ quatuor diſſertationibus conſtat. Prima agit de jure Regaliæ, in qua poſt novas de Maimburgii levitate querelas, quid Regaliæ nomine veniat, & quibus gradibus provecta fuerit, exponit, oſtendens, Regaliam usque ad tertiam Regum Galliæ ſtirpem aut plane ignotam aut pro abuſu habitam, ſeculo XI uſu potius quam aliquo jure aut privilegio introductam, & in concilio Lugdunenſi certis terminis incluſam, extra quos jus Regaliæ in omnes regni Galliæ eccleſias extendi non poſſe, ex variis Regum & Parlamentorum Galliæ conſtitutionibus & edictis pluriumque Gallorum teſtimoniis convincit, probans inſimul, tanti non eſſe emolumentum, quod ex Regalia ad Reges redundet, ut ejus proferendæ ſtudio antiquas regni leges & conciliorum decreta ſubverti operæ pretium videatur, imo tanto plus periculi & damni inde emergere Regibus, quanto magis illa dilatetur. Confirmat id exemplo Ludovici VII & IX.

Cum

Cum enim Ludovicus VII papale privilegium impetraſſet, quo juxta Thomam Walſinghamum *in omni eccleſia cathedrali regni ſui jus conferendi primam vacaturam cum cunctis fructibus medio tempore provenientibus continebatur*, literas illas confeſtim combuſſiſſe & dixiſſe fertur: malo illas hic comburere, quam propter illas in inferno comburi. Ludovicus autem IX, cum ipſi poteſtas Paſtores inſtituendi facta a Pontifice fuiſſet, ingratum ſibi diploma, tanquam maximis animæ ſuæ periculis conjunctum, in ignem conjecit, neque collationibus ſacerdotiorum ſe immiſcere voluit, ſatis magnum onus incumbere ſibi ratus, quod de temporalibus ſibi creditis ratio coram Dei tribunali reddenda aliquando foret. Poſtea quanta cum libertate & conſtantia Thomas Cantuarienſis in Anglia Archiepiſcopus Regaliæ abuſus impugnaverit, prolixe commemorat eo, ut videtur, conſilio, ut Galliæ Epiſcopos pudefaciat, qui Regem Regaliæ jus ultra limites in Lugdunenſi concilio poſitos extendentem officii ſui monere auſi non fuerint. Tandem quod in Regaliæ negotio inter hodiernum Pontificem Innocentium XI, & Ludovicum XIV Galliæ Regem actum fuerit, recenſet, & rationes a Gallis quibusdam in Regaliæ patrocinium objectas refellit. Specialiter vero ea, quæ *Natalis Alexander* in diſſert. 8. ad hiſtor. ſeculi 13. & 14. pro jure regaliæ adduxerat, cenſuræ ſuæ ſubjicit, aſſerens ſe nunquam magis iſtius cauſæ iniquitatem intellexiſſe, quam cum eam tam frigidis rationibus defendi perſpexiſſet. Subjiciuntur huic diſſertationi nonnullæ Innocentii XI ad Regem Galliæ, Epiſcopos Alectenſem, Apamienſem & Toloſanum, Canonicos Apamienſes & Clerum Gallicanum epiſtolæ, nec non Alectenſis & Apamienſis Epiſcopi & quorundam aliorum variæ literæ, cum diverſis mandatis aliisque documentis ad hanc controverſiam ſpectantibus, & in Latinum ſermonem e Gallico translatis.

In diſſertatione ſecunda ea refutantur, quæ Maimburgius contra ſummi Pontificis in Reges poteſtatem, & pro defendenda prima Cleri Gallicani propoſitione, in libro de inſtitutione & privilegiis eccleſiæ Romanæ diſſerit. Atque hic Autor primum ea tangit, quæ Maimburgius in dedicatoria ad Regem epiſtola ſcripſerat, nimirum, unum ex præcipuis obſtaculis, quæ hæreticos morentur, ne Romanæ Eccleſiæ ſinum repetant, eſſe falſam illam opinionem, quaſi omnes Catholici Papæ Romano immenſam nullisque terminis circumſeptam

poteſta-

poteſtatem tribuant ; huic vero malo eccleſiam Gallicanam obviam iviſſe, cum vulgata declaratione mentem ſuam & doctrinam antiquæ Patrum doctrinæ per omnia conformem expoſuit , Regemque, cum edicto ſuo hanc declarationem confirmavit , plus eccleſiæ Romanæ quam omnes retro Reges tribuiſſe , cum hoc ipſo effecerit , ut primatus eccleſiæ Romanæ ſtabiliretur , veraque illius prærogativa immota redderetur , & hæreticis omnis tergiverſandi occaſio præcideretur. Ad hæc Autor præter alia regerit, ſupremam Pontificis poteſtatem ſæpe quidem defectioni jam paratæ obtentam & prætextam, nunquam tamen veram ſchismatis cauſam extitiſſe, ſed veram ejus originem odio, ambitioni, vindictæ, libidini aliisque pravis cupiditatibus tribuendam eſſe, idque ex ſchismate Græco, Germano, Suecico, Danico, Gallico & Anglicano conſtare: præterea Regiam poteſtatem, Sacramenta, cælibatum Sacerdotum & ipſa concilia abolenda eſſe, ſi hæreticos Catholica religione Maimburgius offendi nolit: deniq; transactiones cum hæreticis infauſtum ſemper exitum habuiſſe, quod exemplo Concilii Ariminenſis, Zenonis Imperatoris, Honorii Pontificis, Caroli V, & Eliæ Patriarchæ Babylonii confirmat. His præmiſſis, ad ipſam Cleri Gallicani propoſitionem accedit, & Pontificis indirectam in Reges & Principes eorumque bona & dignitates temporales poteſtatem, ipſius eccleſiæ Gallicanæ autoritate & conſenſu probare nititur. Poſt varia Pontificum facta, & conciliorum decreta, adducit non modo Sorbonam, quæ A. 1589, miſſa celebri ad Sixtum V. legatione, Regem exautorari, & populum a juramento fidelitatis & obedientiæ ſolvi petiit; ſed etiam univerſum Clerum Gallicanum, qui A. 1615, in publicis & univerſalibus regni comitiis, tertio Ordini nullam eſſe ſupra Regiam in temporalibus poteſtatem aſſerenti obſtrepuit, & Perronio interprete declaravit, omnino Romanæ Sedis in Reges Regumque ſceptra poteſtatem agnoſcendam eſſe; etſi *Grumondo* teſte, populi ſententia, quam etiam Parlamenti Senatores approbarunt, Clero tum temporis prævaluerit. Pro eadem ſententia allegat nonnullos Scholaſticos aliosque eccleſiæ Doctores, tandemque colligit, fallere Maimburgium aut ſaltem falli, cum opinionem hanc de Pontificis in temporalia Regum poteſtate iis tantum tribuit, qui citra Alpes commorantur, cum tamen potius in nulla Orbis parte plura exempla exercitæ in Reges poteſtatis, quam in ipſa Gallia occurrant. Addit inter eos, qui hanc ſententiã vel calamo vel exemplo defenderunt, haud

paucos reperiri ſanctitatis fama conſpicuos, & a Maimburgio poſtulat, ut tot Sanctis vel unicum, qui ſuæ ſententiæ faveat, opponat. Poſtea argumenta, quæ Maimburgius & alii indirectæ Pontificum in regna poteſtati opponunt, diluere conatur.

Diſſertatio tertia verſatur circa ſecundam propoſitionem Cleri Gallicani, quæ Pontifices Concilio generali ſubjicit. Hanc propoſitionem cum Maimburgius exemplis Leonis, Vigilii, Honorii, Siricii & aliorum Pontificum probaſſet, Autor ſingula percurrit, magnoque conatu refellere contendit. Deinde cum Maimburgius obſervaverit, haud raro a Pontificibus poteſtatis ſuæ limites transgreſſis ad futura concilia provocatum fuiſſe; ſed ejusmodi ad futurum concilium appellationes graſſantibus malis remedium nimis lentum attuliſſe, ideoque aliud quoddam in Gallia repertum, nempe appellationes tanquam ab abuſu ad Parlamentum factas, quod majeſtatem juſtitiamque Regis repræſentet, ad quem velut ad canonum Protectorem ſpectet providere, ne quid illis adverſum attentetur: ex hac Maimburgii aſſertione manifeſtum eſſe dicit Autor, quorſum declaratio Cleri Gallicani tendat, nempe ut rerum cauſarumque eccleſiaſticarum disceptatio ad forum ſeculare transferatur; quaſi libertas ſit Regi & Regiis Senatoribus ſervire, aut quaſi Pontifex errare poſſit, Rex autem & Parlamentum ſit infallibile. Hæc remedia morbis ipſis pejora eſſe cenſet, & recens inventa, ſæpiusque ab ipſis Gallis improbata, & ipſo nomine injuſta, cum appellatio a minori ad majorem Judicem fieri debeat, omnis autem ſecularis poteſtas, etiam Regia, quavis eccleſiaſtica multo minor ſit. Imprimis autem iſtarum appellationum injuſtitiam apparere dicit, ſi gradus attendantur, quibus a tenui ortu ad tantum licentiæ faſtigium evectæ fuerint, ut jam omnis poteſtas eccleſiaſtica ſub abuſus prætextu ejusmodi appellationibus eludi poſſit; cum tamen a Regibus, ſi ſua poteſtate abutantur, nulla ad minores Magiſtratus appellatio indulgeatur. Porro cum Maimburgius Pontifices concilio inferiores eſſe, ex Piſani concilii hiſtoria probaverit, regerit Autor, dubiam eſſe & incertam ejus concilii autoritatem, nec inſuper in hoc concilio aliquid decretum aut factum eſſe, quod Pontificum in concilia autoritati derogare aut præjudicare poſſit. Diverſas enim eſſe quæſtiones ait, unam, an concilii autoritas major ſit Pontifice hæretico, ſchiſmatico & dubio? alteram, an concilium œcumenicum ſit majus autoritate Pontificis catholici & certi? Secundam in ſe

proban-

probandam ſuſcepiſſe Maimburgium, eamque ex concilio Piſano probare minime poſſe, cum iſto tempore nullus certus Pontifex extiterit, ſed ob contrarias juris & facti rationes aliqui Gregorio XII adhæſerint, aliqui Benedicti XIII partes amplexi fuerint. In eo quoque Maimburgium a veritatis via aberrare judicat, quod ſcribat, Magiſtrum Petrum Plauſt longa doctaque oratione perorantem, eccleſiæ univerſalis & concilii eam repræſentantis autoritatem Pontificiæ autoritati prætuliſſe; cum tamen Magiſter ille Pariſienſis nihil aliud dixerit, quam duos illos Pontifices, de pontificatu inter ſe contendentes, pro ſchiſmaticis & hæreticis reputandos eſſe. Pergit ad concilium Conſtantienſe, & Maimburgium cauſa cecidiſſe arbitratur, etſi triumphanti magis quam pugnanti ſimilis incedat, dum *Schelſtrateni* de hoc argumento diſſertationem aliquot capitulis invadit. Ut Autor hoc evincat, primum ſeriem & acta Conſtantienſis concilii per ſua tempora diſtinguit, variisque Patrum Conſtantienſium de ſuprema Pontificum & conciliorum autoritate ſententiis recitatis, concedit *Johannem Gerſonem* ſtatuiſſe, quod Pontifices non ſolum durante ſchiſmate, ſed ſemper & abſolute a conciliis judicari poſſint; verum negat, huic Gerſonis opinioni concilium unquam acquieviſſe, multisque teſtimoniis probare contendit, decreta quartæ & quintæ ſeſſionis neceſſario examine & deliberatione caruiſſe, nec a Martino V confirmata, nec pro decretis œcumenici concilii unquam habita fuiſſe. Ad autoritatem Gerſonis a Maimburgio objectam reſpondet, Maimburgio, ſi Gerſonis autoritate abſolute ſtare velit, concedendum eſſe, quod Pontifex indirectam in Reges & regna poteſtatem habeat, cum id a Gerſone aſſertum fuerit; deinde Gerſonem omnes opinioni ſuæ de ſuprema concilii generalis autoritate adverſantes hæreſeos damnare, & obtendere, quod opinio, quæ concilium Papæ ſubmittit, a nullo Theologorum & Sanctorum unquam tradita fuerit, cum tamen id falſum eſſe aperte conſtet; fateri quoque Gerſonem, quod in hac controverſia, ob defectum librorum, qui ad manus non fuerint, nullum alium autorem, quam Thomam & Bonaventuram conſuluerit; imo ne hos quidem a Gerſone accurate lectos videri, cum falſum illis ſenſum affinxerit; ex quibus omnibus colligit, nullam eſſe in hac controverſia Gerſonis autoritatem. Præter Gerſonem objecerat Maimburgius *Pium II*, qui cum adhuc ſub *Æneæ Sylvii* nomine Concilii Baſileenſis Secretarium ageret, majorem concilii quam Pontificis autoritatem eſſe ſtatuit, poſtea vero ad Pontificatum admotus,

ob rationes facile cuivis obvias animum mutavit, ſed ita tamen priorem ſententiam retractavit, ut in ipſa retractatione imperare ſibi non potuerit, quin opinionem, quæ concilia Pontifici anteponit, antiquam diceret. Ad hoc reſpondet, ex Pii II bulla ſatis conſtare, quod longo ante Pontificatum tempore, imo pene adhuc laicus eam ſententiam mutaverit, quam olim ex propria confeſſione, non Scripturæ & Patrum dictis, & conciliorum decretis, ſed inconſulta juventute, calumniis in Eugenium jactatis & exemplis aliorum inductus approbaverit. Antiquam autem illam ſententiam a Pio dici, non quod antiquis Patrum dictis niteretur, ſed quod eam olim defendiſſet, antequam Apoſtolicæ Sedis poteſtatem cognoviſſet. Cætera Maimburgii argumenta, & Illuſtriſſimi Autoris ad ea reſponſiones, brevitatis cauſa miſſas facimus, & ad quartam eamque ultimam diſſertationem properamus.

Ea vero agit de infallibilitate Pontificis Romani, quam probaturus, primum varia quæ apud Patres occurrunt, Pontificum elogia cumulat, deinde eos qui Pontifici Romano adhæſerunt, pro orthodoxis, eos vero, qui Pontifici Romano non obtemperarunt, pro hæreticis ſemper habitos fuiſſe, ex omnium ſeculorum inductione probare ſe poſſe putat. Porro Romani Pontificis infallibilitatem inde ſe confirmare poſſe perſuaſum ſibi habet, quod Pontifices multa fidei dogmata ſine concilio deciderint, & plerasque hæreſes damnaverint; quorum exemplo etiam nuperrime Innocentius XI, poſt accuratiſſimam totoque biennio productam diſcuſſionem, *Ludovici Molinos* pernicioſiſſimos errores d. 28. Auguſti, A. C. 1687. condemnaverit. Qua occaſione Molinoſii geſta breviter recenſet, eumque arguit, quod dirigendis nobilium matronarum conſcientiis admotus, inter thalamos & amplexus contemplativam myſticamque Theologiam docuerit, eodemque momento intra cubile virginum, aut etiam nuptarum academias, & doctorem egerit & adulterum, foris tamen Angelo ſimilis, ut Paulum quendam in tertium usque cœlum raptum crederes. Addit, quod per 20 annos conſcientiam nunquam expiaverit, nec Catholicorum ritu carne unquam abſtinuerit, tandem vero detectus, errorum ſuorum, quorum ſumma recenſetur, palinodiam cantaverit. Novum infallibilitatis argumentum deſumit ex praxi Eccleſiæ Romanæ, cujus *Berno Augienſis* meminit. Is enim refert, in Romana Eccleſia, præter morem omnium eccleſiarum, per multos annos Symbolum nunquam cantari ſolitum; Henrico vero Imperatori

ejus

Digitized by Google

ejus rei cauſam roganti Benedictum VIII reſpondiſſe, traditionem eſſe, quod eccleſia Romana errare non poſſit, nec ulla unquam hæreſi infecta fuerit. Succedunt argumenta a Doctorum, conciliorum & univerſitatum in Gallia teſtimoniis petita, quibus & ipſe Maimburgius accenſetur, ex cujus Sermonibus Gallico idiomate habitis, & anno 1671 editis, nonnulla pro aſſerenda Pontificis infallibilitate afferuntur, & miratur Au[illegible], quod cum Maimburgius in poſtremis ſuis ſcriptis infallibilitatem Pontificis Romani Scripturæ, Patribus & conciliis adverſari dicat, eo tempore, cum adhuc e ſuggeſtu ad populum verba faceret, Scripturæ, Patrum & conciliorum tam ignarus fuerit, ut æternæ damnationi obnoxium diceret, quisquis Pontificem non infallibilem eſſe crederet, quoties e cathedra pronuntiaret. Poſtremo ad ea reſpondet, quæ Maimburgius non amplius in concionibus habendis, ſed ſcribendis hiſtoriis occupatus, infallibilitati Pontificiæ opponit.

SIX DIALOGUES ABOUT SEA-SERVICES,

ſive,

De ſervitiis & expeditionibus nauticis Dialogi ſex, autore Nathanaele Boteler, Armigero & Capitaneo, uni e potioribus Regiæ Majeſtatis navibus bellicis præfecto.

Londini, apud Moſem Pitt, 1685. in 8.

Conſtant plagulis 27.

NUm ſcriptum hoc inter Supplementa alia Actorum noſtrorum recenſendum foret, dubii hactenus hæſimus: dum enim nobiliſſimus ejus Autor inter fortes potius ac ſtrenuos, quam eruditos referri dubio procul maluit, ipſe etiam liber non tam Muſarum cultores, quam quidem Martis pullos, expeditionibus navalibus operam daturos inſtruit, alieni quid a noſtro propoſito relatio talis habitura videbatur. Quicquid tamen ejus ſit, vel hoc intuitu eruditis quoque prodeſſe poſſe, nec adeo ſilentii peplo involvendum eſſe ſcriptum hocce credidimus, quod in eo ſinguli artis nauticæ termini ſatis alioquin obſcuri, nec numero pauci, operoſe & ex profeſſo expoſiti reperiuntur; id quod cognitu non poteſt non iis eſſe gratum, qui hac etiam ex parte exactiorem linguæ Anglicanæ notitiam habere exoptant. Atque utinam plures, hoc Au-

toris exemplum secuti, in aliis quoque artibus ac disciplinis simile quid tentarent; uti quidem in Gallico idiomate laudabiliter hactenus a Felibenio, Richeletio, Furetterio aliisque cœptum est. Quilibet enim expertus novit, quantopere voces ejusmodi technicæ, in scriptis modernorum maxime autorum passim obviæ, crucem lectoribus figant, incassum plerumque lexicographorum opem implorantibus; penes quorum videlicet plurimos altum de hisce talibus est silentium: quin & vivi præceptores, utut maxime lingua hæc vel ista ipsis sit vernacula, super iis consulti non raro obmutescunt, utpote specialium istiusmodi disciplinarum fere incuriosi. Ut adeo hoc ipso labore non iis solum, qui expeditionibus maritimis semet impendere gestiunt; sed & aliis, quibus earum rerum modo aliqualem prægustum capere, ipsaque velut eminus tantum contemplari volupe est, egregie sit prospectum. In *sex* vero *dialogos* dispescere totum librum Autori placuit; qui scilicet habiti finguntur inter Archithalassum Anglicanum, noviter hoc munere ornatum, adeoque minutissima quæque ad suam pertinentia functionem pernoscere discupientem, & Capitaneum navalem, multorum jam annorum experientia politū, & sic illius desideriis ex asse satisfacere aptum. Et *primus* quidem Dialogus de Ducibus & officialibus navium, præsertim bellicarum, tractat: ubi non modo de boni Architalassi natalibus, virtutibus, aliisque requisitis agitur, sed & reliquorum ipsi subordinatorum Officialium nauticorum, a summo ad infimum, qualitates & munia explicantur. Dialogus *secundus* classiariorum vulgus, seu nautas gregarios exhibet, diversaque simul suppeditat consilia, quomodo illi melius in officio contineri & ad exactiorem redigi disciplinam valeant: imprimis vero e quibus vitæ generibus, tyrocinia veluti ad hasce functiones navales præbentibus, præstantissimi ad servitia navium Regis bellicarum subeunda legantur classiarii. *Tertius* tradit, qua ratione classis commeatu commode sit instruenda, quo non solum vectorum querelæ, nimis hactenus hac de re frequentatæ, præcaveantur; sed & salubritas universorum integra fervetur, morbique arceantur: quo nomine victum Anglicis navibus hactenus familiarem, & in totum fere ex carnibus pisci-busve salitis constantem culpat, tanquam scorbuto aliisque ejus furfuris incommodis obstetricantem; eique præfert edulia maritima tam Hispanorum Italorumque, nempe farina oryzæ aut avenæ, ficubus, olivis, oleo & similibus fere vulcentium, quam Belgarum, leguminibus pura, caseo

Digitized by Google

caſeo & butyro copioſius, quam quidem cibis iſtiusmodi ſalitis, in mari victitantium: omnibus vero victus generibus hac in parte præfert frumentum illud Indicum, *Maiz* vulgo dictum, utpote quod non modo facile a corruptione præſervari queat, ſed & copioſum & ſaluberrimum nutrimentum præbeat; unde dolet, id in Anglia aliisque terris ſeptentrionalibus ad maturitatem pervenire adeoque majorem ejus copiam ibidem pro uſu talismodi haberi non poſſe. Præterea ſanitati in claſſe conſervandæ multum conducere ait, ſi naves quotidie, & aceto quidem, ſi pote, abluantur, fumus quoque e pice, reſina & ſimilibus in claſſiariorum cubiculis ſubinde excitetur, præſertim vero horum veſtes ab humiditate & madore præſerventur, cum nihil in mari inſalubrius ſit eo, ſi quis veſtibus non ſiccis ſomnum capiat. Ante omnia vero providendum docet, ut in claſſe majori ſufficiens numerus navigiorum ſeparetur, quæ noſocomiorum loco ſint, & ægrotis recipiendis atque curandis dicatæ: ne videlicet ex horum contagio reliqui etiam inficiantur. Dialogo *quarto*, quique & prolixitate reliquos omnes adæquat, & utilitate fere ſuperat, univerſa atque ſingula tam ipſarum partium, quam inſtrumentorum, & reliqui apparatus in navibus bellicis nomina exponuntur; ſatis quidem dilucide, quantum abſque oculari demonſtratione fieri potuit; utut fatendum ſit, una alterave figura, ſi quidem eas addere placuiſſet, deſcriptionibus iſtis multo plus lucis affundi potuiſſe. Alii præterea termini technici atque celeusmata nautica explicantur, & quæ ſingulorum ſignificatio ſit, clare docetur. In Dialogo *quinto* Autor lectorem ſuum inſtituit tum de notis & requiſitis optimarum navium bellicarum, quibus vel inſultui vel defenſioni aptiores redduntur; tum etiam de variis ceremoniis, in excipiendis hoſpitibus illuſtribus, aut ſalutandis vel honore afficiendis navigiis aut arcibus obviis, apud nautas receptis; ac ſpeciatim de famoſo iſto ritu, quique jam plus vice ſimplici cruentis bellis cauſam vel prætextum ſaltem præbuit, vela demittendi in ſignum ſubmiſſionis. Inter alia velut conſtantem regulam obſervari tradit, tormentorum honoris gratia exploſorum ictus ſemper numero impari eſſe debere, unum nempe aut trinos, quinos, & ſic porro: alioqui ſi pari numero ſclopeta iſta majora exonerentur, bina puta aut quaterna, id pro infallibili luctus ſigno accipiendum eſſe, ob capitaneum navis, nauclerum, aut tormentorum præfectum in itinere defunctum. *Sexto* denique & ultimo dialogo exponit Autor, qua ratione

claſſes

claſſes tam in itinere, quam in conflictu optime ordinentur, & quomodo naves hoſtium tam repellendæ, quam oppugnandæ aut perſequendæ ſint: ubi inſimul varii modi communicantur, quibus ope certorum ſignorum atque teſſerarum, Archithalaſſi imperia atque juſſus univerſæ claſſi extemplo nota fieri, aut etiam unius navigii indigentia aut deſiderium reliquis tam noctu quam interdiu ſignificari queant. Diverſæ etiam cautelæ in præliis navalibus provido imperatori obſervandæ præſcribuntur ab Autore, qui cum iſthæc omnia nequaquam otioſa & inani confiſus ſpeculatione, ſed longa edoctus experientia propria ſcripſerit, tanto majorem dubio procul apud eos, quibus hæc talia curæ ſunt, applauſum merebitur.

AURELII PRUDENTII CLEMENTIS OPERA. Interpretatione & notis illuſtravit Stephanus Chamillard e Soc. Jeſu, juſſu Chriſtianiſſimi Regis ad uſum Sereniſſimi Delphini.

Pariſiis apud viduam Claudii Thibourt & Petrum Esclaſſan, 1687.

in 4to. plag. 107.

CUm *Carolus Sancta-Maurus* Montauſerii Dux, & *Jacobus Benignus Boſſuetus* Meldenſis, nec non *Petrus Daniel Huetius* Sueſſionenſis Epiſcopi, quos Rex Galliæ Delphini ſui adoleſcentiæ præclaris artibus & literis imbuendæ præfecerat, poſt plurimos profanos Autores, Chriſtianum Poetam Prudentium in prædicti Sereniſſimi Delphini uſum typis edendum cenſuiſſent, id operæ Stephanus Chamillardus in ſe ſuscepit, qui in præfatione Prudentium ab ingenii excellentia, inſigni religionis ſtudio & mira doctrinæ varietate commendat, ſed ob incomptum & intricatum ſermonis genus interpretationem haud raro difficilem reddi queritur. Ex præcipuis Prudentii interpretibus imprimis deprædicat *Nicolaum Heinſium*, cujus varias in Prudentium lectiones & adſperſas notas perquam eruditas & accuratas eſſe cenſet, & *Johannem Weizium*, quem vel eo nomine cæteris ſuperiorem judicat, quod Sacræ Scripturæ aliaque Veterum loca indicet, quæ carminibus ſuis Prudentius intexuit. *Iſonis* ſcholia, etſi brevia ſint, graviores tamen nodos ſolvere

solvere pronuntiat. Neque laudes suas invidet *Georgio Fabricio*, qui cum aliis Poetis ecclesiasticis etiam Prudentium illustravit, & *Erasmo Roterodamo*, quem, etsi duobus tantum Prudentii hymnis exponendis operam suam impenderit, non pœnitendum tamen operæ pretium fecisse arbitratur. *Villorem Giselinum* ait tantum facilima sectatum, & in his quoque nonnunquam lapsum & hallucinatum. *Æl. Alt. Nebrissensem* in Prudentio quidem magis hærere, sed tamen quæ ad peniorem Scriptoris cognitionem requiruntur omittere, Apotheosin autem Hamantigoniam, & duos contra Symmachum libros lectu omnium dignissimos, plane non attigisse. *Jacobi Spiegelii* commentarium in odam Prudentianam inscriptam *omnis hora*, non solum prolixitate sua molestum, sed & minutis quibusdam & puerilibus nugis ab ipsa Grammatica repetitis refertum esse. *Adamum Siberum*, *Georgium Remum* & quosdam alios ab interpretum Prudentii numero eam ob causam expungendos videri, quod alii interdum sex aut septem verba in hymnos tres aut quatuor protulerint, alii in unum duntaxat commentari fuerint. Præfationem excipit vita Prudentii breviter delineata, cum veterum de Prudentio testimoniis. Postea recensentur metrorum genera, quibus Prudentius usus est, & adjicitur index vocum, quarum syllabas Prudentius male vel corripuit vel produxit. In ipso Prudentio explicando Autor ea methodo versatur, quæ scriptoribus in usum Delphini editis solennis est. Textui enim Prudentiano singulis paginis paraphrasin, & huic paraphrasi notas subjicit. Hac ratione librum Cathemerinon, hymnos περὶ Στεφάνων, Apotheosin ceteraque Prudentii opera exponit, in quibus ultimum locum occupat enchiridion veteris & novi Testamenti, quod etsi nonnulli *Prudentio* cuidam *Amano* tribuere maluerint, Chamillardus tamen noster cum aliis quibusdam Aurelio Prudentio vindicandum censuit. Additus est sub finem copiosus index omnium vocabulorum, quæ in Prudentio leguntur.

GRATIA EFFICAX A SEIPSA,

Refutata ex libris S. Augustini, per R. P. Carolum Josephum Tricassinum, Ordinis Fratrum Minorum Capucinorum S. Francisci.

Moguntiæ, typis Petri Hermans, Typographi jurati, A. 1687. in 8.

Conſtat plag. 16.

GRatiæ efficacis a ſeipſa refutationem ſuſcepturus Autor, primo monet, duplicem eſſe Catholicorum, iſtam gratiam defendentium, ſententiam. Unam eorum, qui ſtatuunt, gratiam efficacem determinare & prædeterminare voluntatem ad unum, ex natura ſua, nec poſſe voluntatem ei reſiſtere in ſenſu compoſito, ſed tantum in ſenſu diviſo. Alteram illorum, qui, licet negent iſtam gratiam determinare, aut prædeterminare voluntatem hominis ad agendum, atque aſſerant, voluntatem ſe ſolam determinare, & poſſe motioni illius gratiæ non ſolum in ſenſu diviſo, ſed etiam in ſenſu compoſito reſiſtere; defendunt tamen, gratiam iſtam eſſe efficacem ex intrinſeca ſua ratione & entitate, ita, ut effectum futurum infuperabiliter inferat, eamque in actu proximo conſideratam ita movere voluntatem, ut repugnet non ſequi effectum, idque non ex aliqua Dei ſcientia conditionata, ſed ex intrinſeca vi cauſæ antecedentis, & influentis, & moventis indeclinabiliter voluntatem ad actum. Equibus miſſa priori opinione, quam in libro de indifferenti lapſi hominis arbitrio part. 3. ſect. 3. per multos paragraphos impugnaverat, poſteriorem in præſenti tractatu ſibi oppugnandam ſumit; & poſtquam probaſſet, eandem eſſe contradictoriam, & complecti quæ ſimul ſtare nequeunt; demonſtrare aggreditur, Auguſtinum longe abfuiſſe a ſententia aſſtruente gratiam efficacem a ſeipſa, & illum æque pro indifferentia voluntatis humanæ, quam pro divinæ gratiæ neceſſitate pugnaſſe: ac proinde, quoties aliquid dixerit vehementius in ſuis ſcriptis pro gratia, contra Pelagianos ejusdem inimicos, derepente quaſi quodam timore correptum, ne quis putaret, gratiam a ſeipſa efficacem defendi, ipſummet ſe excuſaſſe, ſe correxiſſe, & declaraviſſe in iis nihil commendare voluiſſe, niſi gratiæ neceſſitatem, quam negarent Pelagiani, non autem extollere voluiſſe ejus efficaciam ſupra vires liberi arbitrii, aut contra propriam voluntatis determinationem, ad quodcunque vellet, ſive bonum, ſive malum. Hinc ad evertenda, quibus iſtam gratiam ſtatuminare conantur, argumenta ſemet accingit; ac primum quidem ad quinque ex Auguſtino depromta teſtimonia reſpondet, obſer-

Digitized by Google

servans, illum infallibilitatem gratiæ efficacis non ex intrinseca ejusdem ratione, sed ex præscientia divina desumsisse, atque omni definitioni prædefinationis præscientiam Dei ut necessariam annexuisse. Deinde ad rationem, quod gratia efficax consistat in speciali aptatione & contemperatione vocationis cum voluntate vocati, reponit in aptatione illa quidem, sed non sola efficaciam gratiæ consistere, quoniam posita illa aptatione & contemperatione, effectus gratiæ non infallibiliter, sed tantum probabiliter sequatur. Nec tria exempla, quorum primum a medico peritissimo, alterum ab amico intimo, tertium a meretrice desumunt, ad probandam illam aptitudinem, & ex ea inferendam infallibilitatem intrinsecam, quicquam facere declarat. Licet enim medicus remedium ejusmodi, quod probe novit morbo & complexioni ægroti esse attemperatum, adhibeat, sæpe tamen ægroto amissam haud restituit sanitatem: etiamsi amicus alteri proponat suam petitionem tam suaviter & accommodate ad ejus naturam, mores, ingenium, & alias circumstantias, non raro tamen precibus nihil obtineri: & quamvis meretrix ad genium lascivi juvenis se maxime componat, blanditiisq; variis in sui amorem eum trahere percupiat, nihilominus tamen illam voto sic quandoque excidere. Refutatis dehinc, quæ pro efficacia gratiæ, contra scientiam mediam, ex Scriptura, Thoma & ratione afferri solent, notat, gratiam efficacem non involvere remotionem omnium impedimentorum; siquidem multa bona faciamus cum magna reluctantia concupiscentiæ, amoris proprii, aliorumque affectuum, quæ difficillime sæpe a gratia superentur: nec gratiam tam suaviter & delectabiliter influere & allicere, ut de se & ex intrinseca sua ratione infallibiliter eliciat consensum nostrum; cum ipse Christus diserte affirmaverit, regnum cœlorum vim pati, & vim facientes rapere illud. Ad instantiam, si singularis hæc cooptatio nihil adderet ipsi gratiæ, nisi nudum quendam respectum sibi advenientem ex dispositione voluntatis, Deum non recte dici dare vires efficacissimas voluntati, quando dat ei gratiam efficacem; sed debere solummodo dici, facere ut voluntas applicetur gratiæ vocanti, quando & ubi voluntas est in statu accommodato ad illam; sicque cooptationem illam tesc habere tam formaliter quâ efficienter ex parte voluntatis creatæ, & ex parte Dei tantum, ut facientis applicationem unius ad alterum: respondet, concedi posse, illam cooptationem non addere nudum illum respectum, sed addere aliquid aliud ab illo distinctum,

aliquando physice, aliquando solum moraliter, augens vires voluntatis & faciens illas efficaciſſimas, quando vult Deus illas tales facere: & ſi vel maxime quis aſſereret, cooptationem eſſe nudum reſpectum, neutiquam tamen inde ſequi, Deum non dare vires efficaciſſimas voluntati ad amplectendum bonum, quod ſuadet illi; quia voluntas congrue mota & excitata per gratiam, multum juvetur ad conſentiendum ei per hanc cooptationem & congruitatē, cum id, quod congruum & contemperatum voluntati eſt, maxime illam delectēt: nec inde colligi poſſe, cooptationē a Deo ſic factam ſeſe habere, tam formaliter quam efficienter, ex parte voluntatis creatæ; quia, quod cooptatio illa hat realiter & effective, prorſus pendeat a voluntate Dei & non a voluntate hominum: neque tandem bene hinc inferri poſſe, Deum non facere ut faciamus; quia Deus, dando illam gratiam vere excitantem ad opus, longe melius dicatur facere, ut faciamus, quam quivis conſulens, imperans aut ſuadens aliquid, cum hi ſolum moveant extrinſece, Deus autem intrinſece, & cum certa & infallibili cognitione futuri conſenſus, ſi hoc aut illud ipſe faciat. Poſtmodum evertere ſtudet fundamenta, quibus inter gratiam efficacem & pure ſufficientem reale atque entitativum diſcrimen probare nituntur, atque inter alia oſtendit, quomodo intelligendum ſit, quod Auguſtinus ait, eos, qui gratiæ conſenſerunt, magis fuiſſe adjutos; item, gratiam Petri parvam fuiſſe tempore paſſionis, magnam quando pro Chriſto crucifixus eſt: B. Auguſtinum ſingularem illam vim, quam habet gratia efficax, revocare in omnipotentiam Dei, ſeu in omnipotentiſſimam ejus voluntatem, non ut commendet vim ſeu virtutem intrinſecam gratiæ efficacis ſupra mere ſufficientem, ſed tantū, ut diluadet ipſam omnipotentiam Dei ſeu omnipotentiſſimam ejus voluntatem, quæ non pendet a bonis prædiſpoſitionibus hominum, ut vel det gratiam efficacē, vel neget eam: non bene dici, illam gratiam allicere inſuperabiliter conſenſum voluntatis in gratiam, ſed debere dici, quod illa gratia tantopere muniat & roboret voluntatē, ut faciat eam inſuperabilem contra omnia impedimenta boni, & ſic ſeipſam reddat victricē cum ea, adjuvando ſcilicet voluntatem in victoria iſtorum impedimentorum, non vero pugnando cohtra eam, ad hoc ut vincat eam. Ex dicto, quod *Matth. XI. 21.* legitur, non poſſe inferri, gratiam ſufficientem, licet habeat aliquid commune cum efficaci, non tamen habere omnia entitative & realiter quæ ſunt in efficaci; Chriſti enim exprobrationem ſic prorſus fuiſſe abſo-

Digitized by Google

absonam, si ille supposuisset esse aliquid reale & intrinsecum in gratia danda Tyriis & Sidoniis, idque potentissimum & efficacissimum ad convertendos eos, quod non supposuisset esse in gratia data Judæis ad convertendum se ad Christum. Ad duo deinceps Corollaria, quæ pro gratia efficaci a seipsa afferunt, dissolvenda accedit. Ad quorum primum, quod per doctrinam gratiæ intrinsece efficacis facile intelligatur, quomodo aliqui excitati signis minoribus citius sequantur gratiam, alii moti majoribus non sequantur: excipit, se non negare, quod aliqui habentes minora signa habuerint gratiam internam majorem, & contra; sed hoc ita se habere generaliter, ut volunt Adversarii, & id accidere propter gratiam ex intrinseca sua ratione efficacem, falsum esse dicit. Ad secundum Corollarium, quod hinc etiam intelligatur, nunquam futurum, ut si gratia excitans adæquate sumta detur duobus æqualiter dispositis, illa sit efficax in uno & in altero tantum sufficiens: respondet id falsum esse; & ad rationem, quam adjiciunt, cum omnia tunc supponantur paria, non esse potiorem rationem ex parte gratiæ, & per consequens ex parte Dei, cur hic consentiat potius, quam iste, sed totam disparitatem provenire ab ejus consensu & libera volitione: regerit, non esse quidem potiorem rationem ex parte gratiæ realiter & entitative sumptæ, esse tamen longe potiorem rationem ex parte ejusdem gratiæ moraliter & in ratione gratiæ consideratæ; cum gratia, quæ datur homini, quem Deus prævidit consensurum esse in eam, sit longe potior in ratione gratiæ ea, quæ datur alteri non consensuro in eam. Utque id rectius intelligatur, notat, Deum dare hominibus gratiam, prout ipsi placet, & non prout homo vult: dare uni gratiam, cum qua provideat infallibiliter, quod bene operaturus sit, cum posset dare aliam, cum qua prævidet infallibiliter, quod non bene sit operaturus: & dare alteri gratiam, cum qua prævidet infallibiliter, quod non bene operaturus sit, cum posset dare aliam, cum qua prævidet, quod bene operaretur, sed eam dare non vult. Ex hoc manifeste apparere, quod licet sit eadem in utroq; entitative gratia, tamen Deus discernat unum ab altero, etiam æqualiter entitative disposito, cui illæ gratiæ moraliter & in ratione gratiæ valde diversæ sint, ob diversos exitus, quos Deus prævidet inde futuros, & cum qua præsitione dat & distribuit illas, cum hanc dispositionem mutare omnino posset, si voluisset. Hinc & patere, primariam discretionem illius consentientis, & alterius non consentientis in eandem entitative gratiam,

esse omnino a Deo, hæc ita disponente gratis & ex mero arbitrio suo. Errorem Pelagianorum, quos impugnaverit Augustinus, non constitisse in eo, quod dicerent, hominem post acceptam gratiam consentiendo gratiæ discernere seipsum ab eis, qui non consentiunt eidem gratiæ, ut existiment Jansenius ejusque discipuli; sed in eo, quod dicerent, hominem per merita sua, ante acceptam gratiam facta, se discernere ab aliis, qui non habeant talia merita ante gratiam acceptam facta[1], volentes gratiam Dei secundum merita nostra dari, & non secundum beneplacitum ejus. Quando ulterius pro Corollario suo confirmando excipiunt, non obstare, quod hic consensus non detur, nisi ex gratia excitante & cooperante; nam consensum illum sea elici ex gratia excitante juxta contrariam sententiam, ut hæc gratia non inducat indeclinabiliter ex parte sui consensum in talem gratiam, sed solummodo præcise, quia voluntas vult: reponit, id recte & laudabiliter dici, cum sic servetur sartum tectum liberum arbitrium, quod gratia illa destrueret, si induceret voluntatem indeclinabiliter in consensum: item, non male asseverari, voluntatem consentire gratiæ solummodo præcise, quia vult; non tamen ita solummodo & præcise, ut gratia non causet actum simul & primario cum voluntate, per modum consulentis, suadentis & excitantis ad actum bonum, sed solummodo præcise, quia voluntas post acceptam gratiam in eligendo eo, quod facere vult, solum sequitur suam inclinationem & delectationem propriam, ita ut, si magis inclinet in gratiam, ipsa se adjungat gratiæ & faciat bonum, si autem magis incliner in concupiscentiam, se adjungat concupiscentiæ & faciat malum: Augustinum quoque admisisse, voluntatem nostram per se habere aliquam facultatem bene operandi. Cum porro pro stabiliendo suo Corollario urgent; licet hæc gratia requiratur præsuppositive ad talem consensum, attamen totam & adæquatam rationem actus conversionis formaliter & præcise considerati fore consensum voluntatis: respondet, gratiam secundum se & alios non requiri tantum præsuppositive, sive solummodo tanquam conditionem sine qua non, sed tanquam veram causam & adjutorium præbens vires voluntati, excitans & movens eam, ut sic agat & eligat; ideoque falsum esse, quod tota & adæquata ratio actus conversionis formaliter & præcise considerati sit consensus voluntatis; nec gratiæ divinæ in convertendo homine derogari influxum cau-

cauſalem, vel denegari voluntati humanæ vires efficaciſſimas, ſi vel maxime negetur, quod gratia divina ad converſionem indeclinabiliter concurrat. Poſt hæc expoſit Autor officium voluntatis poſt acceptam gratiam juxta mentem Auguſtini, atque propugnat, hominem non debere gloriari de bonis operibus ſuis quaſi ſine gratia factis, id enim eſſe Pelagianum; ſed recte poſſe gloriari de operibus factis poſt gratiam acceptam, quia ſic agnoſcat eam eſſe prævenientem, gratuitam & neceſſariam ad opera ſua bona, atque illud eſſe Auguſtinianum. Diluit deinde argumenta, quibus e Scriptura, S. Auguſtino & ratione, efficaciam gratiæ efficacis formaliter ſpectatam & in actu primo, non pendere a conſenſu voluntatis, probare annituntur; ad ea, quæ indirecte pro gratia efficaci per ſe afferunt, reſolvenda progreditur. In quibus refutandis occupatus notat, gratiam non eſſe efficacem in actu primo a conſenſu voluntatis, ſimendo illum pro actu completo voluntatis, quo ipſa vult ampleƈti bonum propoſitum per gratiam, & conſentit actu in illud (ſic enim ſumtum conſenſum voluntatis in gratiam, ſpectare ad actum ſecundum) ſed accipiendo illum pro ſimplici converſione bene vola & affectuoſa voluntatis in gratiam (quæ converſio dici poſſit conſenſus voluntatis inchoatus) & hac ratione pertinere ad actum primum. Auguſtinum, quoties dicat eos, qui conſenſerunt, habuiſſe gratiam ſpecialem, indicare, quod habuerint gratiam effectu ſuo haud deſtitutam, non vero ſpecialem aliquem modum contemperationis & congruitatis innuere: nec eum libro de corrept. & grat. c. 12. loqui de inſuperabilitate gratiæ, ſed tantum de inſuperabilitate voluntatis per gratiam roboratæ contra concupiſcentiam & alia impedimenta boni, quæ poſſent eam avertere a bono & ad malum convertere: non poſſe efficaciam gratiæ congruæ pendere a libertate arbitrii in actu ſecundo, & ſimul in actu primo eſſe potentem ducere inſuperabiliter voluntatem: item non poſſe voluntatem libere impedire vel procurare converſionē ſuam ad Deum, ſi ducatur a gratia inſuperabili. Tandem ſub finem tertius tractatus demonſtrare ſuſcipit, controverſiam Auguſtino & Pelagianis non ſuper gratia efficaci, ſed ſolummodo excitante & prævenīente liberum arbitrium ad bonum, quam Pelagiani non admiſerint, intercediſſe.

LIBER

LIBER D. AUGUSTINI CONTRA PELAGIUM & Celeſtium de Gratia Chriſti, Commentario brevi & continuo illuſtratus a R. P. Car. joſ. Tricaſſino &c.

Moguntiæ typis P. Hermans 1687. in 8.

Conſtat plagulis 17.

UT hypotheſin ſuam, de qua uberius jam jam diximus, adſtrueret Autor, & Auguſtinum illi addictū comprobaret, tum in alios Auguſtini libros, de Gratia & Libero Arbitrio, de Correptione & Gratia, de Prædeſtinatione Sanctorum, & de Dono Perſeverantiæ, Commentarios edidit, tum hoc etiam ſanctiſſimi Præſulis de Gratia Chriſti opuſculum ſcholiis perpetuis illuſtrandum cenſuit. Fuit vero & hic potiſſima Autori cura, ut demonſtraret, ab Auguſtino Pelagianos propterea hæreſeos fuiſſe inſimulatos, quod nullam gratiam Dei admitterent in voluntate neceſſariam; non vero ob id, quod vellent, eam gratiam eſſe indifferentem, ſeu talem cui poſſit voluntas humana ſeu obtemperare ſeu reſiſtere.

RISPOSTA ALLA CENSURA DE PADRI Godefrido Enſchenio e Daniele Papebrochio ſopra il Martirologio Breſciano &c.

i. e.

Reſponſio ad Cenſuram a P. G. Henſchenio & P. D. Papebrochio in Martyrologium Brixianum latam, autore Honorio Stella Abbate S. Afræ.

Brixiæ apud Rizzardum 1687. in 4to.

Conſtat plagulis 27.

NOtiſſima, qua in concinnandis, velut menſe Jan. 1683. indicavimus, Actis Sanctorum hactenus occupati fuerunt, opera ſua quam parum dicti Patres *Brixienſibus* ſe commendaverint, Reſponſio hæc mordax ſatis & aculeata abunde teſtatur. In Actis nimirum A. 1675. editis, peculiari Tractatu, *Martyrologii Brixiani* fide labefactata, hoc ipſo *Sanctis* ejus loci quæſtionem ſtatus moverant, ex hac ratione, quod non certo conſtet, an reliquiæ, quas Brixiani venerentur, ſint vere Sanctorum

rum iſtorum, qui ſub *Adriano* martyrio coronati fuerint, & *num antiqua & fundata traditio* ſit, *quod reliquiæ iſtæ ſint eorum, ſub quorum nominibus & cognominibus nunc cenſentur, eo quod rei tam antiquæ affirmandæ deſint congrua vetuſtatis argumenta.* Abbas contra, præmiſſa de ſcandaloſis motæ quæſtionis effectibus querela, præter hiſtoricam, quomodo circa detectionem reliquiarum illarum res ſe habeat, relationem; partim in Scriptoribus claſſicis, partim in traditione continua a majoribus in poſteros transmiſſa, tum in antiquis membranis, Notariorum tabulis, & ſaxeis monumentis, tum Pontificum, cultum dictarum reliquiarum a multis retro ſeculis admittentium Bullis, aliisque teſtimoniis, & poſſeſſione immemorabili, affirmativæ veritatem ſtatuminare ſatagit. Imprimis ad argumentum a nominibus Chaldaicis, Ebraicis, Græcis, Germanicis, & Gallicis petitum, quæ Martyrum, tempore *Adriani*, quo ſola lingua Latina Brixienſibus in uſu fuerit, propria eſſe non potuerint, reſpondetur, illud leve eſſe, cum nomina 66.
variæ mutationi ex diverſis accidentibus obnoxia eſſe ſoleant, complu-
ribus exemplis eam in rem adductis; interim incertam illam nominum
confuſionem, immemorabilem Sanctorum ſuorum cultum concutere
non poſſe. Cumque Cenſores, eo quod nomina & cognomina San-
ctorum iſtorum certis familiis Brixienſibus hodieque uſitata invenian-
tur, *putidum eſſe* dixerint, *ſaltu inverecundo in ea ſe ſuumque nomen in-
ferre ſecula, quibus nulla demonſtrantur apud antiquos Scriptores talis
nominis veſtigia*; ad hæc regerit Auctor, priſcarum familiarum Roma-
narum, ut *Æmiliorum*, *Appianorum*, *Mutiorum &c.* veſtigia Brixiæ
hodienum ſupereſſe, veluti allegatæ Inſcriptiones doceant, inter quas 73. 80.
& hæc pro *Scantia* familia eminet:

P. SCANTIVS PHILETVS
FECIT SIBI ET SCANTIÆ
D. M.
NICE LIB. REQVIETORIVM
AMICIS BENEFACERE 83.
SEMPER STVDIOSVS FVI.

Licet igitur nomina illa in hodierno idiomate aliter enuncientur, nihilominus ab antiquiſſimis familiis natales ſuos eadem accerſere; licet etiam objiciatur, in Catalogo SS. *Afræ* multa comparere cognomina, qualia in Romanis faſtis non occurrant, v. g. *Chizzola*,

Digitized by Google

Fisgno &c. non infrequens tamen esse, ut primum cognomen accidentale in ulteriori familiarum propagatione sæpius mutetur; veluti ex familia Cornelia, *Cornari, Bembi, Mocenighi, Sabbatini, Zaharelli* descenderint, salva prosapiæ subsistantia, cujus cognitio Avis posterorum remanserit. Dubium circa nomina Germanica *Henrici, Roberti &c.* a Censoribus motum, quod ante Germanorum imperium in Italia, adeoque & tempore Adriani Brixienſibus haud usitata fuerint, ita elevatur, quod omnino Brixiæ ea obtinuisse, Inscriptio: *DIS Deabus omnibus L. Vetturius L. L. Segomarus* (nomen Germanicum) *pro se & suis*; Adriani ætati vel coætanea vel ea superior, satis innuat; & *Sigismundi, Sigomeri* mentio etiam a Tacito fiat. Quid? quod *Brixiani* a Brenno nomen, leges & senatum adepti, & per 400 annos, antequam Romanis subjicerentur, lingua Teutonica, quæ priscorum Gallorum fuerit, iisdemque nominibus usi, deinde etiam Romanorum socii facti Celticam linguam retinuerint; quin certo sibi persuasum esse, quod illi 12000 milites, Brixiæ jussu Adriani martyrii corona decorati, maximam partem ex Germanicis nationibus oriundi fuerint, quarum multa millia in Italiam sub Impp. Caligula, Vitellio, Ottone, & aliis militatum venisse, negari nequeat. Porro cum *Barnabas* (qui Autori Apostolus audit,) ab anno 53 a Christo nato, usque ad 119, quo Sancti isti, de quibus quæstio est, martyrium subierunt, Brixiæ docuerit, dubium quoque a nominibus *Chaldaicis* & *Ebraicis*, (inter quæ tamen *Angelus* quoq; & *Stephanus* referuntur) in Sacra Scriptura obvlis, quæ primi fideles deinde sibi imposuerint, quæstum pariter evanescere. Ad alium scrupulum circa *Faustini* & *Jovitæ* corpora, quibus tam in templo S. Faustini majore a Benedictinis, quam in Æde S. Afræ a Canonicis Regular. Lateran. veneratio præstetur, an illa pro primis, hæc pro secundis vel exemplari quodam habenda sint, prolixe respondetur, asservatione ossium istorum S. Afræ vindicata, multisque interspersis, quæ ad eminentiam posteriori huic Ordini præ aliis personis Ecclesiasticis asserendam pertinent. Paucula hæc ex responsione hac delibasse sufficiat, quanquam plura, quæ pro tutando hoc Palladio faciunt, contineat, quibus tamen quæ oppugnatores reponere possint, non defutura, forsan haud vane conjicimus, in medio ceterum rem ipsam relinquentes, neque nostrum putantes tantas componere lites.

NE W

NEW EXPERIMENTS AND OBSERVATIONS touching Cold, or an Experimental History of Cold begun &c.

h. e.

Nova Experimenta & Obſervationes circa frigus, ſeu Hiſtoriæ experimentalis frigoris initium &c. Auctore Roberto Boyle, Regiæ Societatis Socio.

Londini ſumtibus Richardi Davis, 1683. in 4. Plag. 53.

QUamvis quæ de frigore conſcripta vulgo circumferuntur, frigidiſſima pleraque ſint, eorum tamen in cenſum nequaquam referenda eſt hæc frigoris hiſtoria, quam doctarum obſervationum copia & ſelectiſſimorum experimentorum varietas ſummo judicio & diligentia elaboratam arguit, ita ut Illuſtri ſuo Auctore Boyleo, cui experimentalis Philoſophia ſemper debebit plurimum, haud indigna cenſenda ſit. Quocirca fuit illa quoque, cum prodiret primum anno 1665, eo adplauſu excepta atque tam avide coëmta, ut bibliopola non ita multo poſt de nova editione cogitare cogeretur, quæ tamen anno 1683 demum prodiit inſignibus acceſſionibus locupletata, quæ partim ex doctorum virorum ſcriptis, partim ex ore nautarum aliorumque, qui regiones frigore immani rigentes inviſerant, petitæ ſunt. Cum vero quæ hoc libro, Anglico nimirū idiomate conſcripto, continentur, paucis innotuerint (ea ſi excipias, quæ in elegantem ſuam diſſertationem medico-phyſicam de frigoris natura & effectibus A. 1675 tranſtulit ex prima hujus editione celebris apud Gedanenſes Medicinæ Doctor *Iſrael Conradi*) nos lectori haut ingratū fore ſperamus, ſi paulo prolixius ejusdem ſummam recenſeamus. Primo ergo Illuſtris Auctor rationē inſtituti ſui prolixius exponit in *Præfatione*, quam vocat *Introductorium*, & de fide ſcriptorum, quibus ſæpiuscule uſus eſt, nimirum Gerardi de Veer, Olai Magni & navarchi cujusdam Anglici, cui nomen Jacobi fuit, quem ſolertiſſimum virum prædicat, diſſerit; cauſam quoque afferens, cur ſolicite abſtinuerit ab aliqua hypotheſi peculiari aſſerenda, hiſtoriam tradidiſſe contentus. Ipſi operi *tres diſcurſus de thermometris* maximam partem agentes præmittuntur, quorum *primus* luculentis experimentis demonſtrat, non ſolum ſenſus noſtros, ſed etiam vulgaria thermometra, quorum liquor preſſioni aëris obnoxius eſt, fallere nos poſſe in æſtimandis

frigoris gradibus. *Secundus* novas obſervationes circa inſtrumentorum illorum defectum, nec non conſiderationes quasdam circa nova, ſive Hermetice ſigillata thermometra affert, in quibus id cumprimis notandum, quod etiam ſigillo munita thermoſcopia mutationes quasdam nonnunquam ſubeant, ex aliis cauſis, quam calore & frigore pendentes; cum obſervatum ſit, ſpiritum vini aliquando bullas quasdam emittere, in gracilioribus tubulis non contemnendum ſpatium occupantes. *Tertius* vulgarium thermometrorum phænomena ex pondere & elatere aëris accurate explicat. Ipſa vero hiſtoria, experimenta tam affecta quam feliciter confecta recenſens, in XXI titulos digeſta eſt, quorum *primus* experimenta continet illorum corporum, quæ alia congelant aut congelationem ſaltem promovent, ſi nivi admiſceantur. Varia ergo enarrantur tentamina in diverſis ſalium generibus inſtituta, in ammoniaco puta, nitro, vitriolo, item ſaccharo, nec non ſpiritibus ſalinis, acidis & urinoſis, ſpiritu item vini, qui pariter ac ſpiritus nitri multum præ reliquis ad congelationem facere deprehenſus eſt. Cumq; obſervaretur corpora, quæ nivi addita, ejus vires augent, ea eſſe, quæ ſolutionem ejus accelerant, quid arena & aqua calida nivi ſenſim adfuſa præſtiterit, indicatur. In *titulo ſecundo* enumerantur varii, qui conglaciare ſolent, liquores, in quibus ſolutiones gummi Arabici, ſalium alcalium, aluminis, nitri, vitrioli, viridis æris, ſalis marini, tandemque ſpiritus vini & aceti quoque comparent: ex relatione vero Archiatri Moſcovitici adjicitur, ſpiritus etiam generoſiores intenſiori gelu oleoſam in ſubſtantiam quandoque concreſcere. *Titulum tertium* implent illa corpora, quæ inepta ſunt, ut abeant in glaciem, maximo, quod vel ars vel natura in Anglia producit, frigore; qualia ſunt olea chymica pleraque, ſpiritus vini, aliique fermentatione prævia parati, nec non ſolutiones fortiores ſalium lixiviorum, ſalis communis & ſacchari Saturni. In *titulo quarto* refert Auctor Illuſtris obſervationes & experimenta ad deprehendendos frigoris gradus in variis corporibus facta, ex quibus diſcere licet, aquam, quæ jam frigore durari incipit, calidam cenſendam eſſe, ſi comparetur cum ſpiritu vini, nivis atque ſalis miſtura refrigerato; tantamque inter aquam frigidam & uſitata temperie affectam ratione molis differentiam non eſſe, ac docti nonnulli cenſuerunt, cum aqua ad conglaciationis ſtatum deducta vix 230 partem molis priſtinæ amittat. In *titulo quinto*, num frigus ſurſum an deorſum tendat, inquiri-

inquiritur, & cum nulla ſuppetant argumenta, quæ hanc rem determinare poſſint, ea in medio relinquitur. Interim Auctor methodum communicat, qua poſſit effici, ut aqua a fundo vaſis congelaſcere incipiat, quæ ad plurima experimenta circa frigus facienda non poteſt non conferre plurimum *Titulus ſextus* circa conſervationem & deſtructionem ovorum, pomorum aliorumque corporum a frigore ortam verſatur. Obſervatum autem fuit, ova conglaciata citius, quam alias exuere frigus, ſi aquæ imponantur, ejusque partes ſibi contiguas in cruſtam glacialem convertere, id quod tamen nec lapides nec ferrum ſumme quantumvis refrigerata faciunt. Porro carnes frigore conſervari quidem, ſed ſi diu nimis expoſitæ maneant eidem, exareſcere & ſaporem amittere, maxime vero vitiari, ſi dum glacie adhuc rigent, igni aſſandæ exponantur. Ligna tandem & arbores non ſine fragore, imo lateres, marmora & ex ære facta opera vi frigoris quandoque disrumpi. *Titulus ſeptimus* expanſionem aquæ & liquorum aqueorum experimentis luculentis contra Peripateticos probat, & ſingulare illud phænomenon, quod Hollandis in Nova Zembla hyemantibus accidit, cum horologium ipſorum frigore correptum in motu ſuo ſiſteretur, ex intumeſcentia partim funiculorum partim rotularum metallicarum, conjectura non improbabili explicat. Sequens vero *octavus* contractionem liquorum a frigore ortam conſiderat, quæ non ſolum in ſpiritu vini, & liquoribus valde corroſivis, ſed etiam in Mercurio aëre liberato locum habet. *Nonus titulus* experimenta habet & obſervationes circa bullas, a quibus levitas glaciei procedere ſupponitur, ex quibus ſequentia ſtrictim enarrabimus. Partem glaciei, in qua nullæ comparebant bullæ, innataſſe ſpiritui vini frigido, ſubſidiſſe in eodem calefacto, & poſtremum hoc in oleo terebinthinæ & ſpiritu vini ter rectificato quoque contigiſſe: bullas illas non produci ab aëre exteriori, quia etiam in vaſis Hermetice obſignatis oriuntur, dum conglaciatio ab ima parte incipit: eam quoque glaciem, quæ ex aqua in machina pneumatica ab aëre liberata oritur, bullis non deſtitui, licet nec tam multæ, nec tam magnæ ſint ac alias: dum ſolvitur glacies bullis repleta, ſecedere multas bullas, nihilominus tamen aquam mole non diminui. *Decimi tituli* experimenta ad quantitatem expanſionis & contractionis liquorum determinandam fuere excogitata; quibus deprehenſum quoq; eſt, aquam, dum liquida eſt, ad glaciem, quæ ex ipſa oritur, ſe habere

circiter ut 9 ad 10, adeoque juxta leges hydroſtaticas $\frac{1}{10}$ glaciei aquæ innatantis ex eadem eminere. Cui doctrinæ cum obſtare videantur, quæ ab Hollandis & Jano Munckio de glacie vaſtiſſimarum inſtar turrium ex mari eminente relata leguntur, tollitur hæc difficultas monendo, aquas in illis locis & ſalſas magis & magis gelidas eſſe, & hinc neceſſario aliam quandam proportionem, quam in aquis dulcib9 & moderatæ temperiei, ibidem obtinere: deinde vero moles illas non conſtare ex ſolida glacie, ſed nive in cumulum congeſta, multasque procul dubio cavitates in vaſta ejusmodi mole deprehendi aëre repletas: nec tandem innatare illas aquis ſemper, ſed fundo incumbere ſæpiſſime. Sub *titulo undecimo* ea tentamina collecta cernuntur, quæ vim expanſivam congelationis illuſtrant, ita ut nonnulla ex ipſis ſatis magnam eandem eſſe in genere oſtendant, alia vero ad vires haſce æſtimandas conducant. Cum autem ex eo, quod vaſis haut magni operculum primo 56, deinde 74 libris oneratum amoveretur, concluſum fuiſſet, eas ſtupendas plane eſſe, in *titulo duodecimo* nova inita fuit via illas æſtimandi, ſimulq; oſtenſum quomodo citra operoſum machinarum uſum, aër mirum in modum poſſit comprimi, ita ut vix $\frac{1}{10}$ ſpatii prioris occupet. *Titulus decimus tertius* ſphæram activitatis frigoris contemplatur, quam exiguam ſatis eſſe evincunt experimenta varia, v. g. quod thermoſcopii gutta pendula non ſubſidit, licet nivi ſatis prope admoveatur, modo illam non contingat. Monetur deinde, non poſſe determinari, quam alte frigus terram penetret, quum maxima hic occurrat varietas, ita ut etiam in inſula Charletoni, in qua navarchus Jacobus hybernavit, ad 10 pedum profunditatem proceſſerit. *Titulus decimus quartus* de diverſis mediis agit, per quæ frigus diffundi poteſt. Neque enim terram, vitrum & lapides duntaxat, ſed metalla quoque pervadit; imo congelatio in vacuo, quod dici ſolet, quoque procedit, & aqua vaſe, quod Hermetis ſigillo inſtructum eſt, concluſa, ſi oleo terebinthinæ vel etiam muriæ aut ſpiritui vini immergatur, ob exterius adhibitam miſturam frigorificam in glaciem abit, dum oleum, muria, & ſpiritus vini fluiditatem ſuam retinent. *Titulus decimus quintus* varia glaciem, ut eſt corpus ſolidum, concernentia edocet; quod ſcil. ſatis valide fractioni reſiſtat; quod ſal ſolutionem ejus promoveat, & tamen eidem aſperſum firmiter eam adhæreſcere faciat ligno, cui impoſita eſt; quod aqua fortis, pariter atque oleum vitrioli, glaciem penetret; quod glacies, quæ in medio

mari

mari nonnunquam offenditur, dum liquatur, dulcem aquam ſuppeditet, nec tamen certo conſtet, utrum hæc aqua nix conglaciata fuerit, aut ex aqua dulci fluminum orta, quæ in mare ſe exonerant, an vero ex ipſa aqua marina concreverit? quod glacies cœrulei quandoque ſit coloris, & ab intenſo frigore magno cum fragore rumpatur. Agitur quoque hic de immenſis glaciei molibus, ex quibus ſtupenda plane eſt illa Baffino commemorata, cujus altitudo 1680 pedes æquabat, nec non quam Fournerius in Hydrographia per 40 leucas extenſam fuiſſe tradidit. *Titulus decimus ſextus* ſub examen vocat durationem glaciei & nivis, earumque deſtructionem ab aëre aliisque liquoribus, in quos cylindruli glaciales conjecti fuerant, hoc quidem ſucceſſu, ut promtiſſima ſolutio fieret in oleo vitrioli, tardiſſima in oleo olivarum, & aëre. Ex quo concluditur, nivem diu conſervari poſſe, ſi probe in unam maſſam compacta, ne aër partibus ejus intercedere poſſit, in loco non aprico conſervetur, juxta methodum Italorum, qui in puteis conicis, prope fundum craticula inſtructis, quos glacie & ſtramine, ſtratum ſuper ſtratum faciendo, rõplent, diutiſſime a liquefactione glaciem defendunt. In *titulo decimo ſeptimo* docta διάσκεψις habetur circa primum frigidum, quod adeo non determinatur, ut potius experimentis ratione ſana ſuffultis demonſtretur primo, incertam omnino eſſe Peripateticorum illam traditionem de πρώτῳ δικτικῷ qualitatum, deinde vero nec terram, nec aquam, nec aërem mereri, ut pro primo frigido habeantur. Sed cum nonnulli ex recentioribus, quibus etiam Gaſſendus adſtipulatur, nitro omnem refrigerandi vim acceptam referant, ita ut media etiam æſtate aquam in glaciem illud convertere tradant, falſum eſſe hoc oſtenditur, concluditurque, doctrinam hanc de primo frigido dubitationibus quamplurimis manere expoſitam. *Titulus decimus octavus* circa frigus & temperiem aëris occupatur, variaque experimenta refert, quæ ad contractionem aëris, quam a frigore patitur, determinandam ſuſcepta fuerunt. Quibus equidem adparuit, non plane decimam ſuæ dimenſionis partem ipſum amittere, licet frigore maxime intenſo, quale tum produci potuit, circumſideatur. Evincitur quoque hic obſervatione non una, climatum diverſorum temperiem non pendere ex majori aut minori diſtantia a Polo, aut ab Æquatoris vicinia, cum v. g. Moſcovia gelu horreat, dum Edinburgum, quod ſeptentrionalius tamen eſt, miti cœlo fruitur. Quod ipſum ſatis oſtendat, in cauſis horum

phæno-

phænomenorum indagandis non tam ad elevationem poli, quam ad naturam & circumſtantias ventorum, qui regionem aliquam percurrunt, reſpiciendum eſſe, ita tamen, ut horum quoque qualitates non ſolum ex plaga, unde ſpirant, ſed etiam ex regionibus, quas pervadunt, antequam ad nos appellunt, derivandæ ſint. *Titulo decimo nono* inuſitata quædam frigoris effecta afferuntur, v.g. tantam ejus vim eſſe in locis borealibus, ut ipſius ignis actionem imminuat; in Moſcovia ſputum congelaſcere, dum ejicitur, antequam terram attingat; hominum inteſtina frigore corripi, ita ut alimenta omnia vomitu rejicere cogantur, enectorum vero viſcera nigra & ambuſta adparere: in Ukraina animal Bohack totum frigore rigens, eo ſoluto vitam recuperare; & quæ hujus generis ſunt alia. *Titulus vigeſimus* pondus corporum congelatorum examinat. Cum enim Helmontius glaciem longe leviorem eſſe tradat aqua, in quam reſolvitur, Manelphus vero contrarium ſentiat; experimentis ſumma cum cura inſtitutis compertum eſt, glaciem cum aqua, in quam liqueſcit, ejusdem eſſe ponderis; quamvis negandum non ſit, ſi aqua ante congelationem examinetur, glacici exinde ortæ pondus paulo minus exiſtere ob effluvia, quæ abierunt, & faciunt, ut ova quoque congelata leviora nondum congelatis adpareant. *Titulus ultimus* promiſcua nonnulla experimenta ſuppeditat. Nimirum oſtenditur, liquorum gratos odores non deſtrui a frigore, ſed fœtorem contra aquæ in glacie ex ipſa orta non percipi; Lunare lumen nec ſenſibilem calorem, nec frigus producere, quorum prius Sanctorius experimento quodam falſus ſtatuit. Hiſce omnibus appendices ad quosdam titulos, ut & *Poſtſcriptum* ſubjicitur, varia complectens, quæ ad frigoris naturam exactius cognoſcendam faciunt. Disquiritur enim, num calida citius congelentur, quam frigida, uti cum aliis Berigardus in Circulo Piſano aſſerit? Num piſces in aqua, cujus ſuperficies glacie tecta, moriantur, et ſi moriantur, an hoc ob defectum aëris accidat? Docetur quoque, non ſemper ſuccedere in liquoribus ſeparationem partis ſpirituoſæ a phlegmatica, dum frigore aſtringuntur: lixiviorum congelatorum glaciem non referre figuram plantarum, ex quibus ſalia illa parata: non ſuccedere ſemper experimentum, quo aër ex folle, cujus tubus mixtura frigorifica tectus eſt, exſpiratus thermometri liquorem deprimit; licet in tentamine quodam in Hermetice ſignato vitro inſtituto aqua non parum compreſſa adparuerit,

& a preſſione illa liberata adſcenderit, non tamen poſſe hinc tuto inferri, revera aquæ compreſſionem factam fuiſſe; forſitan enim vitrum ipſum extenſum fuiſſe a preſſione interna aëris, & cum ſublata illa preſſione rediret ad ſtatum priſtinum, aquam ſurſum evexiſſe. Sequuntur deinde ob materiæ affinitatem *Examina antiperiſtaſis* & *doctrinæ Hobbeſianæ de frigore*; ita ut in poſteriori erudite oſtendatur, ventos non eſſe adæquatam cauſam frigoris; in priori vero, antiperiſtaſin, prout doceri ac probari communiter ſolet, ſuave commentum eſſe, & experimenta, quæ ad ejus probationem allegantur, eſſe vel falſa, vel dubia, vel inſufficientia, & absque hac hypotheſi explicari poſſe: recteque proinde ſtatui, experientia ipſa ſuffragante, cellas hyeme frigidiores eſſe, quam æſtate, niſi forſan peculiares illarum, ratione exhalationum, conſtitutio fuerit. Neque enim nimium tribuendum Zucchii experimento, quippe ad unum ſolum locum reſtricto, præſertim cum hujus viri tempore ſigillata thermometra in uſu nondum fuerint, ipſeque facile tribuere potuerit calori aut frigori, quod ex gravitate ac levitate atmoſphæræ dependebat.

Quum vero eodem fere tempore, quo Dominus Boyle experimentis capiendis vacabat, idem negotium *D. Merretto* a Societate Regia datum fuiſſet, neque hic partibus ſuis defuit, ſed varia inſtituit, quæ partim a Boyleanis diſcrepant, partim amice cum iisdem conſpirant. Ea ergo inter ſe conferre ut quivis poſſit, ſuccincta illorum recenſio adjecta eſt. Ex quibus tria ſolum commemorabimus, nimirum (1) quod oleum vitrioli, quod Boyleo ſemper liquidum manſit, frigore coagulari, imo in glaciem abire obſervarit; (2) quod Quercetani experimentum in multis vegetabilibus, ſed fruſtra ſemper, tentarit; (3) quod ſingulari experimento evicerit, locorum ſubterraneorum frigus vere & æſtate imminui, contra ac ſentiunt antiperiſtaſeos hyperaſpiſtæ. Tandem agmen claudit *Appendix nova* promiſcuorum experimentorum & obſervationum, quæ in ſecunda editione ſuis quæque titulis non potuerunt commode inſeri. Nonnulla ex his gemina & ſimillima ſunt præcedentibus, quædam plane nova, ex quibus ſequentia delibare ſufficiet: Boyleum non potuiſſe deprehendere depreſſionem aquæ, quam Florentini ipſius adſcenſum præcedere annotarunt: intumeſcentiam non præcedere conglaciationem, ſed immediate comitari, cum ſemper glacies deprehendatur iis in locis, quibus mixtura frigori-

Digitized by Google

fica admota est: aërem majorem frigoris gradum communicare posse thermometris, quam ipsam glaciem: nautas denique duos Belgas ad 89 latitudinis gradum venisse, atque mare satis liberum a glacie deprehendisse, frigore non asperiori, quam in Grœnlandia percepto.

DE CONSTRUCTIONE PROBLEMATUM SOLIdorum, sive Æquationum tertiæ vel quartæ Potestatis, unica data Parabola ac Circulo efficienda; dissertatiuncula Authore Edm. Halley.

Ex Transactionibus Philosophicis Anglicanis, mensium Julii & Augusti 1687. no. 188. pag. 335. seqq.

QUo pacto æquationes omnes Cubum vel Quadrato-quadratum quantitatis incognitæ involventes, ope Parabolæ cujuscunque datæ & Circuli, construi possint, clare tradit ac liquido demonstrat præclarus ille *Cartesius* in Lib. III. Geometriæ suæ: sed primum jubet secundum æquationis terminum, si adfuerit, tollere, ac deinde reductæ æquationis Radices regula ibidem exposita elicere. Cum vero operatio ista nimis laboriosa videatur, nonnullis visum est constructionem similem etiam absque ulla prævia reductione comminisci; inter quos *Franciscus a Schooten* Methodum valde facilem ac simpliciſſimam pro construendis Cubicis quomodolibet affectis prodidisset, si modo exposito principio, unde regulam derivavit, Lectoris memoriæ, quam plurimis ac intricatis cautionibus obruit, melius studuisset. Nuper vero Vir Cl. *D. Thomas Backer* nostras, integro libello de constructionibus hisce conscripto, non solum Cubicas, sed etiam Biquadraticas omnes cujuscunque generis unica generali regula complexus est, eamque demonstrationibus ac exemplis per omnes casus abunde satis illustravit: nec non sub finem modum proponit, unde regula ista generalis investigari possit: Haud tamen illum ipsum ostendit cujus ope (uti suspicor) Clavem suam Geometricam Catholicam obtinuit, vel saltem multo facilius obtinere potuit. Cumque perplexis cautionibus de signis + & — Regula hæc *D. Bakeri* non minus obnoxia sit quam illa *Schooteni*, ut vix absente libro constructiones illas quis tuto peragat; haud injucundum, nec tyronibus incommodum fore, visum est, utriusque fundamentum exponere,

Digitized by Google

TAB. III. *Ad Supplement. Sect. III. pag. 145. seqq.*

Fig. 3.

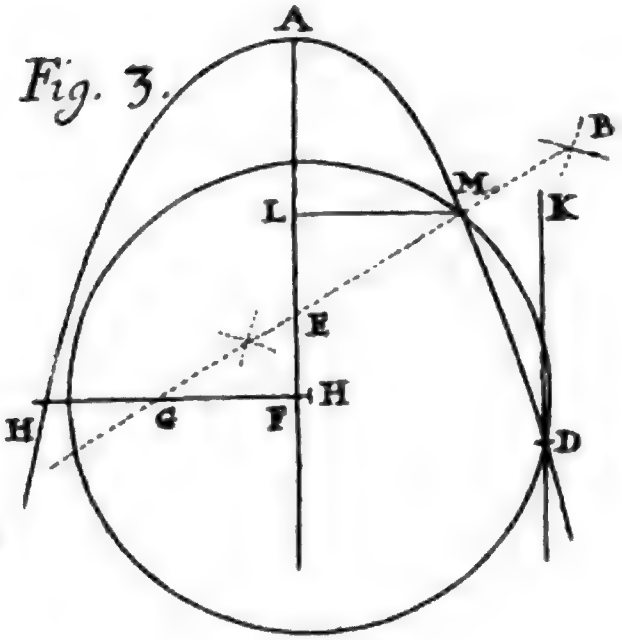

Fig. 1.

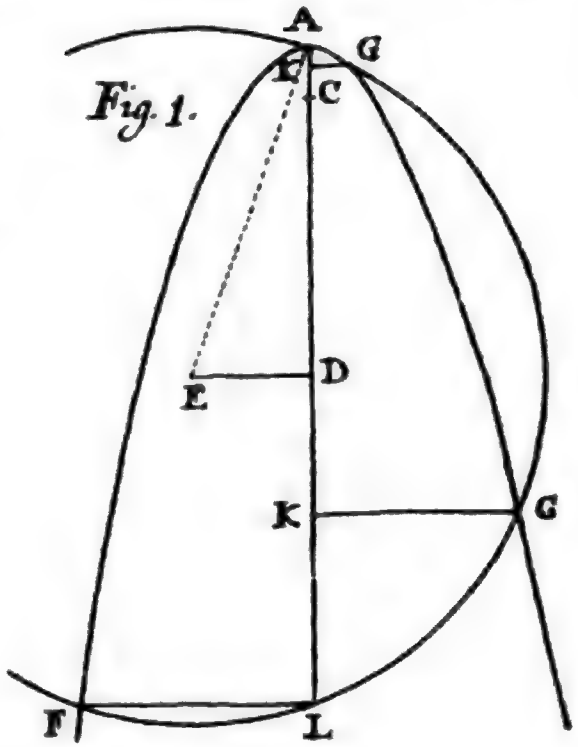

Fig. 2.

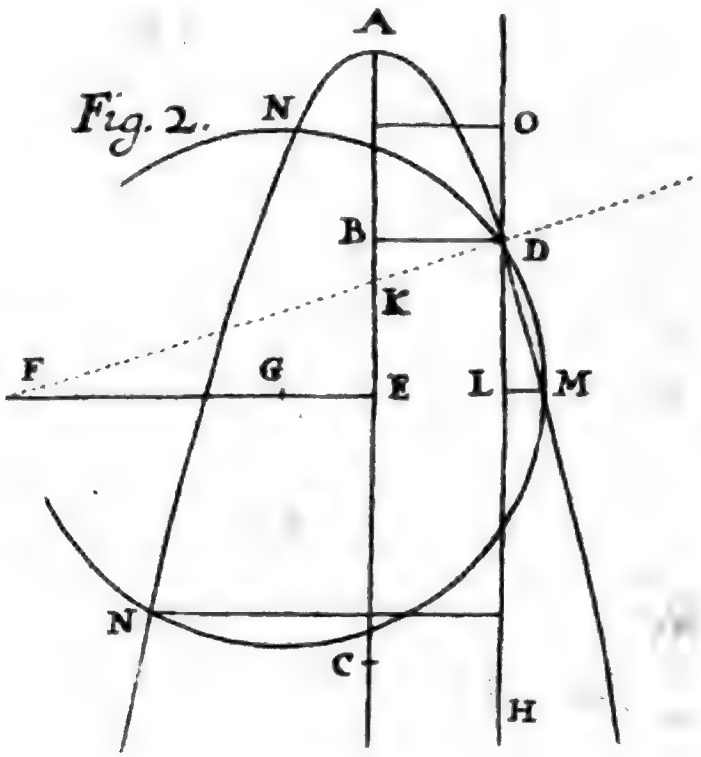

exponere, ac simul emendata methodo, in re tam difficili, lucem, quantum valeam, afferre.

Constructio quam tradit *Cartesius*, quæque facillime radices æquationum omnium cubicarum vel biquadraticarum, ubi deficit secundus terminus, eruit, ut nota supponi potest; attamen cum cardo sit, a quo subsequentia pendent, ne dissertatiuncula hæc capite truncata videatur, ex illius Geometria desumptam placuit Regulam adjungere, pauculis nonnullis in melius, uti reor, transpositis.

Deficiente secundo termino omnes æquationes Cubicæ reducuntur ad hanc formam $z^3 . \ast . apz . aaq . = o$, ac Biquadraticæ ad hanc $z^4 . \ast . apzz . aaqz . a^3 r = o$. (ubi a designat Latus rectum Parabolæ cujusvis datæ, quam in Constructione adhibere licet,) vel sumendo a pro Unitate, ad hanc $z^3 . \ast . pz . q = o$, vel ad hanc $z^4 . \ast . pzz . qz . r = o$. Tab. III. Fig. 1.

Jam data Parabola FAG, cujus Axis sit $ACDKL$ ac latus rectum a vel 1, fiat AC ejus dimidium ac collocetur semper a vertice A versus interiora figuræ: dein sumatur $CD = \frac{1}{2} p$ in linea illa AC continuata versus C si in æquatione fuerit — P, vel versus alteram partem si habeatur + p. Porro e puncto D, aut ex puncto C, si non habeatur quantitas p, erigenda est ad axem perpendicularis DE æqualis $\frac{1}{2} q$, dextrorsum quidem, si fuerit — q, ad alterum vero axis latus, si fuerit + q; ac Circulus centro E radio AE descriptus, si æquatio fuerit tantum Cubica, Parabolam tot punctis F & G intersecabit, quot veras habet Radices, quarum quidem affirmativæ ut GK erunt ad dextram Axis partem, negativæ ut FL ad sinistram.

Ast si Æquatio Biquadratica fuerit, augeri vel minui debet Circuli Radius AE, addendo si fuerit — r, vel subducendo, si sit + r, ex ejus quadrato rectangulum ar, seu contentum sub Latere recto & quantitate data r; id quod nullo fere negotio efficitur Geometrice. Hujus vero Circuli intersectiones cum Parabola omnes veras Biquadraticæ Æquationis radices dimissis ad Axem perpendiculis exhibebunt; Affirmativas quidem ad dextram Axis, Negativas vero ad sinistram. Totius demonstrationem *Cartesio* ejus inventori relinquo.

Notandum hic me operam dare, ut semper habeantur Radices affirmativæ ad dextrum Axis latus, ut evitetur confusio a pluribus cautionibus, quarum causa minime evidens est, necessario oritura.

His præmiſſis, ut aditus pateat ad conſtructionem etiam earum æquationum, ubi reperitur terminus ſecundus, conſideranda venit regula pro tollendo termino ſecundo, ac reducenda æquatione ad aliam, quæ methodo præcedente conſtrui poſſit. Omnes vero hujus claſſis æquationes cubicæ ad hanc formam $z^3 . bzz . apz . aaq = o$, vel ad hanc $z^3 . bzz . *. aaq = o$. Biquadraticæ vero ad hanc $z^4 . bz^3 . apzz . aaqz . a^3 r = o$, vel hanc $z^4 . bz^3 . *. aaqz . a^3 r = o$, vel $z^4 . bz^3 . apzz . *. a^3 r = o$, vel denique ad hanc $z^4 . bz^3 . *. *. a^3 r = o$ reduci poſſunt: e quibus omnibus, prout ſignis + & — diverſimode connectuntur, ingens oritur varietas; unde Regula generalis omnibus inſerviens obſcura ac maxime difficilis redditur, niſi methodo, quam ſubjungimus, illuſtrata nodisque extricata tractetur.

Tollitur in Biquadraticis ſecundus terminus, ponendo $x = z - + \frac{1}{4} b$, ſi fuerit $+ b$ in æquatione, vel $x = z - \frac{1}{4} b$ ſi fuerit $- b$: hinc $x - \frac{1}{4} b$ in primo caſu, & $+ \frac{1}{4} b$ in altero æquatur z; & in æquatione quavis propoſita, ſubſtituta loco z quantitate æquali, prodibit nova æquatio termino ſecundo carens, cujus radices omnes x data differentia $\frac{1}{4} b$ vel excedunt vel deficiunt a radice quæſita z: Cum vero in rebus iſtiusmodi plus exempla quam præcepta valere ſoleant, proponatur una vel altera æquatio conſtruenda.

Exemp. I.

$$z^4 + bz^3 - apzz - aaqz + aaar = o.$$

Sit $X - \frac{1}{4} b = z$ Et erit

$$xx - \frac{1}{2} bx + \frac{1}{16} bb = zz$$

$$xxx - \frac{3}{4} xxb + \frac{3}{16} xbb - \frac{1}{64} bbb = z^3$$

$$\& x^4 - bx^3 + \frac{3}{8} bbxx - \frac{1}{16} b^3 x + \frac{1}{256} b^4 . = z^4$$

hinc

$$x^4 - bx^3 + \frac{3}{8} bbxx - \frac{1}{16} bbbx + \frac{1}{256} b^4 . = z^4$$
$$+ bx^3 - \frac{3}{4} bbxx + \frac{3}{16} bbbx - \frac{1}{64} b^4 = + bz^3$$
$$- apxx + \frac{1}{2} apbx - \frac{1}{16} apbb = - apzz$$
$$- aaqx + \frac{1}{4} aaqb = - aaqz$$
$$+ aaar$$

Harum omnium ſumma fit æquatio nova ſecundo termino carens, quæque proinde juxta regulam Carteſianam conſtrui poſſit, ſumendo loco $\frac{1}{2} p$ dimidium coefficientis termini tertii per a ſive Latus rectum diviſi,

divisi, hoc est $-\frac{3}{16}\frac{bb}{a}-\frac{1}{2}p$; ac loco $\frac{1}{2}q$, dimidium coefficientis termini quarti per aa divisi, sive $+\frac{1}{16}\frac{bbb}{aa}-+\frac{1}{4}\frac{pb}{a}-\frac{1}{2}q$. Cujo partes signo $+$ notatæ sinistrorsum ab Axe, signo $-$ notatæ dextrorsum collocandæ sunt, ut habeatur centrum Circuli ad constructionem requisiti, ac cujus intersectiones cum Parabola, dimissis in axem perpendiculis, radices omnes veras x designet, affirmativas quidem ad dextram axis, negativas vero ad sinistram. Cum vero $x-\frac{1}{4}b=z$, ducendo lineam Axi parallelam, ad dextrum ejus latus & ad distantiam $\frac{1}{4}b$, perpendicula illa ad hanc parallelam terminata designabunt omnes radices quæsitas z, affirmativas ad dextram, negativas vero ad sinistram. Radium circuli quod attinet, habetur ille addendo partes negativas ac auferendo partes affirmativas termini quinti per aa divisi, e quadrato lineæ AE, a centro invento E ad Verticem Parabolæ A ductæ: id quod maxima ex parte efficitur capiendo loco lineæ AE lineam EO, quæ ad O intersectionem Parabolæ ac parallelæ prædictæ terminatur; ejus enim quadratum omnes termini quinti partes ex ablatione termini secundi æquationi novæ ingestas complectitur (uti facile probabitur:) ac restat solummodo, ut ipsius EO quadratum augeatur, si in æquatione habeatur $-r$, vel minuatur, si sit $+r$, additione vel subductione rectanguli ar, unde conflatur quadratum Radii Circuli quæsiti.

Hæc est methodus investigandi regulam centralem Dn. *Bakeri* omnibus cautionibus libera ac satis facilis; ac sola differentia ex eo provenit, quod ego juxta Axem, ille vero juxta Axi parallelam circuli ejusdem centrum determinat: quodque ego semper radices affirmativas ex Axis dextro latere invenio, quas ille nunc dextro, nunc sinistro constituit.

Æquationes cubicas quod attinet, eæ reduci debent ad Biquadraticas, antequam eadem regua generali construi possint; id quod fit ducendo æquationem propositam in radicem suam z, unde provenit æquatio Biquadratica, in qua deficit terminus ultimus sive r: quapropter sublato secundo termino & invento centro E, linea EO est radius Circuli; cum scilicet ar sit $=o$, & in nova æquatione totus terminus

quintus ex ipsa ablatione termini secundi oriatur. Construenda sit hæc æquatio.

Exemp. II.

$z^3 - bzz + apz + aaq = o$: Quæ ducta in z fit

$z^4 - bz^3 + apzz + aaqz = o$

Ad tollendum secundum terminum ponatur $x + \frac{1}{4}b = z$, & fiet

$$\begin{aligned} x^4 + bx^3 + \tfrac{3}{8}bbxx + \tfrac{1}{16}b^3x + \tfrac{1}{256}b^4 &= +z^4 \\ -bx^3 - \tfrac{3}{4}bbxx - \tfrac{3}{16}b^3x - \tfrac{1}{64}b^4 &= -bz^3 \\ + apxx + \tfrac{1}{2}abpx + \tfrac{1}{8}apbb &= +apzz \\ + aaqx + \tfrac{1}{4}aaqb &= +aaqz \end{aligned}$$

In hac nova Æquatione, tertii termini semicoefficiens per a divisa, *viz.* $= \frac{3bb}{16a} + \frac{1}{2}p$, loco $\frac{1}{2}p$ usurpanda est; ac coefficientis termini quarti dimidium, divisum per aa Lateris recti quadratum, *viz.* $-\frac{bbb}{16aa} + \frac{pb}{4a} + \frac{1}{2}q$, vicem ipsius $\frac{1}{2}q$ in constructione *Carteſii* subit; unde centrum E determinatur. Deinde ducta Axi parallela ad distantiam $\frac{1}{4}b$ ad sinistrum ejus latus (ob $x + \frac{1}{4}b = z$) cujus intersectio cum Parabola sit O; circulus centro E, Radio EO descriptus Parabolam secet vel tanget in tot punctis, quot æquatio veras habet radices: quæ quidem radices seu z sunt perpendicula de punctis illis in Axi parallelam demissa; ad dextram quidem Affirmativæ, Negativæ ad sinistram.

Si in æquatione defuerit terminus tertius vel quartus vel uterque, in investiganda regula centrali nulla omnino observanda est methodus differentia, sed deficiente quantitate p vel q, deerunt partes illæ linearum CD ac DE ex quantitate illa aliquo modo deductæ, ac procedendum est cum reliquis coefficientibus termini tertii & quarti in æquatione nova, sicut in præmissis exemplis præscriptum est.

Hactenus Cl. *Bakeri* methodum generalem pertractavimus, qua quidem nulla alia facilior ac paratior expectanda est, assumpta ad constructionem sive Parabola, sive alia quævis linea curva, cum scilicet æquatio ad Biquadraticam ascendit. Etenim dum hæc scribo, mihi occurrit regulæ Centralis Effectio Geometrica præter omnem spem expedita, ac harum rerum Curiosis abunde satisfactura.

Descri-

Descripta Parabola NAM, cujus vertex A, Axis ABC, ac latus rectum a, reducatur æquatio ad hanc formam $z^4. bz^3. apzz. aaqz. a^3r. = o$ vel ad hanc $z^3. bzz. apz. aaq = o$ si cubica tantum fuerit: dein ad distantiam $BD = \frac{1}{4}b$ ducatur linea DH Axi parallella, ad sinistram quidem, si fuerit $-b$, ad dextram si $+b$, parabolæ occurrens in puncto D; de quo dimittatur perpendiculum in axem BD. In linea AB continuata versus B fiat $BK = \frac{1}{2}a$, & ducatur linea DK utrinque interminata. Porro sit $KC = 2AB$ in Axe semper ultra K continuato; ac si habeatur quantitas p signo $-$ affecta, versus easdem partes etiam sumatur $CE = \frac{1}{2}p$, vel in contrarias, si habeatur $+p$, ac e puncto E erigatur Axi perpendiculum EF (vel e puncto C, si defuerit quantitas p) lineæ DK, si opus est, continuatæ, occurrens in puncto F; quod quidem circuli requisiti centrum est, si defuerit quantitas q; ast si habeatur q, sumenda est in FE, si opus est continuata, linea $FG = \frac{1}{2}q$, sinistrorsum quidem si fuerit $+q$, dextrorsum si $-q$ collocanda: Et punctum G erit centrum circuli ad constructionem propositam idonei; ejusque Radius, si defuerit quantitas r, hoc est, si tantum cubica fuerit, erit linea GD; cujus quadratum in Biquadraticis augendum est, si fuerit $-r$, vel minuendum si $+r$ additione, vel subductione rectanguli sub r & latere recto. Descripto sic Circulo, ab intersectionibus ejus cum Parabola demissis in lineam DH perpendiculis, quæ ad sinistram sunt, ut NO, radices æquationis negativas semper designant, quæ ad dextram ut ML affirmativas. Tab. III. Fig. 2.

Aliter ac paulo simplicius Æquationes cubicæ juxta *Schooteni* Regulam construuntur, quaque etiam radices ad Axem referuntur: quoniam vero ipse inventor nec modum inveniendi nec demonstrationem inventi exponit, non abs re erit ejusdem fundamentum hic adjicere, simul atque Effectionem Geometricam concinniorem reddere, atque cautionibus, quibus implicatur, extricare.

Hæc Regula derivatur ex eo, quod omnis æquatio Cubica reduci possit ad Biquadraticam, in qua deficiet terminus secundus: Hoc fit ducendo æquationem propositam in $z - b = o$, si fuerit $+b$ in æquatione, vel in $z + b = o$, si fuerit $-b$; & æquatio nova producta easdem habebit radices cum Cubica, atque insuper alteram ipsi $-b$ æqualem, si fuerit $-b$ in æquatione; vel contra.

Propo-

Proponatur conſtruenda $z^3 - z^2 b + apz + aaq = 0$.

$z^4 - z^3 b + apz^2 + aaqz$

Hæc ducta in $z + b$ fit $+ z^3 b - bbzz + abpz + aaqb$.

Hic deficit ſecundus terminus, ac coefficiens tertii $-bb + ap$ dat $-\frac{bb}{2a} + \frac{1}{2}p$ loco $\frac{1}{2}p$ vel CD in Conſtructione *Carteſii*, & ex dimidio coefficientis termini quarti fit $+\frac{1}{2}q + \frac{bp}{2a}$ loco $\frac{1}{2}q$ vel DE uſurpanda; adeoque determinatur centrum circuli quæſiti: atque ob datam unam ex radicibus æquationis novæ, *viz.* — vel $+b$, dabitur etiam punctum in circumferentia, id eſt Radius ejus. Denique deſcripto circulo, ab interſectionibus ejus cum Parabola demiſſa in Axem perpendicula æquationis radices exhibebũt, affirmativas & negativas, eadem lege ac ſupra.

Tab. III. Fig. 3. Inveſtigatur autem centrum Circuli conſtructione perquam facili, cæterisq; omnibus in Cubicis præferenda. Deſcriptæ Parabolæ AMD ſit vertex A, atque Axis AF: ad diſtantiam ipſi b æqualem ducatur Axi parallela DK, ad dextram ſi fuerit $+b$ in æquatione, ad ſiniſtram ſi $-b$, quæ Parabolæ occurrat in puncto D, Centris D & A deſcribantur radiis æqualibus arcus occulti utrinque ſeſe interſecantes, ac per ſectionum puncta ducatur linea interminata BC, quæ medio lineæ ſuppoſitæ AD perpendiculariter inſiſtat, & Axi occurrat in puncto E. Ab E, inferne quidem ſi in æquatione habeatur $-p$, vel ſuperne verſus A, ſi fuerit $+p$, ponatur $EF = \frac{1}{2}p$; & ex F (vel ex E ſi defuerit p) educatur perpendiculum FG, lineæ BC occurrens in puncto G; & in GF producta fiat $GH = \frac{1}{2}q$, dextrorſum quidem, ſi in æquatione habeatur $-q$, aliter ſiniſtrorſum, applicanda: ac punctum H erit centrum quæſitum, HD vero circuli Radius, qui demiſſis in axem perpendiculis ab interſectionibus ſuis cum Parabola, ut LM, Radices omnes, ut prius, commonſtrabit. Quomodo vero conſtructio hæc expræmiſſis conſequatur, per ſe ſatis evidens eſt, nec opus eſt, ut in eadem demonſtranda diutius immorer.

Ne in his edendis fruſtraneam navaſſe operam, & ex aliorum inventis gloriolam captare videar, conſulat Lector Cl. *Bakeri* librum Anno 1684 *Londini* editum, & quæ de hoc argumento ſcripſit *a Schooten*

in

in Commentario ſuo in librum III Geometriæ Carteſianæ. Brevi conceſſo otio tractatulum alium de numero Radicum in hujusmodi Æquationibus, earumque limitibus, ex contemplatione Conſtructionum præcedentium, aggredi ac in lucem proferre ſtatuo.

TRAITE' DU MOUVEMENT DES EAUX ET DES Autres Corps Fluides, par feu M. Mariotte, de l' Academie Royale des Sciences.

ſive

Tractatus de motu aquarum, aliorumque corporum fluidorum, Dn. Mariotti, Academiæ Regiæ Scientiarum Socii.

Editus a Dn. de la Hire, Profeſſore Mathematum, ejusdemque Academiæ Sodali.

Pariſiis, apud Steph. Michallet, 1686. in 8.

Conſtat plagulis 17.

CLariſſimo Autori occaſionem hujus ſcripti, ut ex præfatione intelligimus, dedit tractatus Paſchalii de æquilibrio liquorum, cujus tradita, dum ipſe experiendo probare inſtituit, obſervata eidem ſunt quamplurima, quæ apud illum, eosque qui eum præceſſerunt, haut reperias. Ea quum non minus Chantilii, commodo ob ubertatem aquæ, & ciſternarum altitudinem loco, coram Principe Condæo, quam in Obſervatorio, præſentibus Academiæ Sodalibus ſpectanda exhibuiſſet, ordine demum digeſſit, & morbo lethali correptus Dominum de la Hire iisdem edendis præfecit, copia ſimul facta mutandi & reſecandi, quæ viſa fuerint. Qua tamen libertate ſe non uſum, imo nec difficiliora quædam explanaſſe ipſemet profitetur, veritus, ne vel ab Autoris ſenſu abiret, vel eodem obſcurior eſſet. Interceſſiſſe vero editioni maturiori negotium refert librandæ altitudinis fluminis *Eure*, reſpectu caſtri Verſaliarum, a Domino de Louvois ſibi datum, nec ſine ſucceſſu peractum. Reperiſſe enim diverſis & repetitis menſurationibus, aquam, ſi Pogonii, loco ſeptem a Carnutibus leucas diſſito, ex iſto flumine captaretur, altiſſimum pavimentum arcis Verſalienſis, 110 pedes ſuperaſcenſuram eſſe. Et in hoc opere perficiendo jam deſudari ait, quod reliquorum omnium, quæ Imperatores Romani per tot ſecula confecerint, magnificentiam

excedat. Absolvitur vero tractatus hic quindecim omnino discursibus, per quinque partes divisis. Discursu I. partis I. Autor de plurimis proprietatibus corporum fluidorum agit, & post explicatos terminos tradit aquæ naturalem statum esse, quod congelata sit; fluidam vero & liquidam reddi ope caloris. Aqua incalescente elevari particulas quasdam in vapores, seu guttulas minutissimas & fere imperceptibiles, quæ tamen prout densiores & magis commotæ sint, visibiles reddantur, nebulæ, cum terræ propinquæ sint, nubes vero, cum remotæ, dictæ. Bullas, quas aquam calefactam non minus, quam congelascentem projicere cernimus, ex particulis heterogeneis, in aërem se resolventibus oriri, qui si per ebullitionem ejectus sit, aqua pura vero congelascat, glaciem perfecte transparentem extituram esse, adeo ut si ope vasis idonei exterior forma polite convexa reddatur, easdem ferme vires in incendendo pulvere pyrio aliisque rebus facile combustibilibus exsertura sit, quam speculum ustorium. Observat dehinc, præter materiam aëream, aliam adhuc aquæ inesse, quam fulminantem dixeris. Ubi enim olei quidpiam super guttam insigniorem aquæ vasculo cupreo vel stanneo immiseris, illudque candela subter incensa calefeceris, evaporaturum primo aërem aquæ inhærentem, oleo dein incalescente fulminationes quasi ex gutta ista aquæ erupturas, quæ eandem in duas, tresve particulas divisuræ, partem olei vero in altum ejaculaturæ sint. Autumat autem, istam vim procedere a particulis quibusdam salinis, quæ dato certo gradu caloris subito se dilatent, instar auri fulminantis. Varios postea liquores inter se confert, & quam diversimode ad frigus vel calorem condensentur aut colliquescant tradit, disquisitione denique adjecta, cur guttæ aquæ, olei, Mercurii &c. certis corporibus valide inhæresçant, illisque inversis suspensæ maneant, sibique invicem accedentes in unum quasi coalescant. Discursu secundo in originem fontium inquirit, eamque unice ex aqua pluvia, terram per minutos canales penetrante, & objectu saxorum vel glareæ, extra terram rursus propulsa, vel ad puteos defossos collecta, accersit, istiusque sententiæ veritatem non minus quam pluviarum ad perennitatem fontium sufficientiam variis, nec inelegantibus experimentis, curiose satis demonstrat. Discursum tertium origini ventorum investigandæ impendit, & examinatis, rejectisque tum Aristotelis, tum Cartesii opinionibus, aliquot partim generalia, partim specialia fundamenta præstruit, ex quibus varia ventorum

quasi

quasi phænomena, hinc inde obſervata, adſumtis nonnunquam ulterioribus hypotheſibus, demonſtrat. Inter ea ſunt, 1. Uniformitas ventorum tum inter utrumque Tropicum verſus occidentem, tum in oceano inter 27um & 40um gradum latitudinis in contrarium, orientem verſus flantium. 2. Viciſſitudo eorum, tum in plurimis Zonæ torridæ regionibus, tum in mari mediterraneo. Illic enim Sole occidente, a terra verſus mare, oriente vero, retro a mari verſus litora; hic autem mane ab ortu, veſperi ab occaſu ferri deprehenduntur. 3. Auſter pluvioſus circa initium Novembris quotannis in Inſula Franciæ, Burgundia & Campania regnans, & denique leni & temperato Boreæ flatui cedens; unde æſtas illa S. Remigii vel Martini vulgari dicterio celebrata. 4. Revolutio ſive circulus ille ventorum, quo Lutetiæ & in vicinia plerumque tempore Lunæ novæ Aquilo, falcatæ Eurus, biſectæ Auſter, gibboſæ denique Zephyrus, plenæ vero iterum Aquilo & ſic deinceps communiter flare Autori perhibentur. 5. Inæqualitas impetus & directionis motus ventorum, quo pertinent turbines, & infractiones variæ. 6. Diverſitas ventorum uno eodemque tempore non ſolum in diſſitis regionibus, ſed & nonnunquam uno quodam loco deprehenſorum. Tandem 7. procellæ & tempeſtates.

Partis II. Diſcurſu I. de æquilibrio corporum fluidorum intuitu gravitatis agit, & præmiſſis obſervationibus aliquot phoranomicis & ſtaticis, quas ipſi regulas appellare placuit, paucisque de gravitate ignis, aëris & aquæ interjectis, quam poſtremam non minus quam mercurium, in cylindro 40 pedum longo, ſuperius firmiter occluſo, inferiori vero parte in lagenam aquæ plenam immiſſo, ad altitudinem 29 vel 30 pedum detentam fuiſſe expertum ſe ait; ad rem ipſam accedit, & aquam non ſolum in vaſe quocunque detentam, ſed & pluribus tubis, inter ſe tamen communicantibus infuſam, ſuperficiem ſibi ſemper æquilibrem, i. e. æqualiter a centro terræ diſtantem ſervare; quum e contrario, ſi diverſi liquores, inæqualis gravitatis ſpecificæ, tubis iſtis ſimul, absque miſtione infundantur, æquilibrium non in æquidiſtantia extremarum ſuperficierum a centro terræ, ſed in æqualitate ponderis uniuscujusque liquoris in ſingulis tubis contenti conſiſtat. Accedit hinc ad æquilibrium corporum fluidorum cum corporibus ſolidis, propoſitisque quatuor regulis ſive theorematibus, varias easque non injucundas obſervationes, v. g. de viſcoſitate & adhæſione aquæ ad certa corpora, de imminutione gravitatis corporum poris aliisque

vacuis ſpatiolis interne gaudentium, de gravitate ſpecifica tam auri quam plumbi ad aquam, quam ut 18 & 11 ad 1 ſe habere dicit, aliasque admiſcet. Diſcurſu ſecundo æquilibrium corporum fluidorum intuitu virtutis elaſticæ percurrit Autor, iſtudque ſoli aëri & igni vendicat. Aërem nimirum ut congeriem ſpongiarum vel goſſypii ſibi fingit, ſuperius naturaliter extenſam, inferius vero magis minusve condenſatam, prout majori minorive pondere gravatur. Unde varios effectus tam in barometris, quam in bombardis pneumaticis, præcipue vero in anthliis deducit. Flammæ vero vim elaſticam ex pulvere pyrio unice elucere tradit, quippe cujus incenſi natura ſit, ut quantumvis incluſus ignis non extinguatur, ſed immenſas moles, aggerumque congeſta, ſufficientis ſpatii ergo, proturbet. Diſcurſu tertio pergit ad æquilibrium corporum fluidorum per impetum; ejusque non minus flammam vel ignem, quam alia corpora capacem probat, tum ex machina iſta, qua ope tubi cujusdam ampli flamma verſus alas rotæ cujusdam horizontaliter ſitæ ex fornace ſive camino protruditur, eamque verſat, tum ex ignium miſſilium volatu per aërem, tum ex vi fulminis disjiciente, tum denique ex more encauſtarum, flammam ex tubulo pro colliquando ære vel vitro, operi adflantium. Aëris tamen, & aquæ impetum commodius ad movendas machinas adhiberi ait Autor, traditque regulas aliquot, ſive potius theoremata, vel obſervationes, de æſtimando impetu & jactu aquæ, ſecundum diverſitatem altitudinis receptaculi, & amplitudinis orificii, unde proſiliunt, ac denique velocitatis qua exeunt. Aquam nimirum ex vaſe inferius ad fundum aperto erumpentem impetu ſuo æquare gravitatem cylindri aquei, cujus baſis æqualis aperturæ vaſis, & altitudo altitudini aquæ in vaſe contentæ. Velocitates vero aquarum proſilientium, ut & amplitudines orificiorum, in ratione dupla altitudinum, & conſequenter ponderum ſive gravitatum eſſe, cum quibus impetus iſte aquarum æquilibrium facere debeat. Quæ omnia variis experimentis, ulterioribusque obſervationibus illuſtrantur, interſperſis non minus propoſitionibus jucundioribus quibusdam, ad impetum aëris & ventorum pertinentibus.

Partem tertiam Autor menſurationibus aquarum tam fluentium, quam ſalientium deſtinat, & in diſcurſu 1. obſervatum eſſe ſibi ait, ex receptaculo aquæ, cujus ſuperficies 7 lineis ſuperabat centrum aperturæ lateralis, unius pollicis, effluxiſſe uno minuto præter propter $13\frac{3}{8}$ hemi-

narum

narum Parisiensium, (pintes) quarum singulæ 2 libras, minus 7 grossis, æquent. Quarum loco pro evitandis fractionibus tuto ait posse assumi 14 heminas, vel 28 libras; quum præsertim varia possint obstare, quo minus exacte mensuratio talis possit institui. Qua occasione obiter notat, pendulum in regionibus æquatori proximis longe brevius filum deposcere, æquali cum altero in hisce terris tempori designando. Discursu 2. & 3. mensurationes aquarum secundum diversitatem altitudinis earum, prout in cisterna vel alio vase habentur, & amplitudinis orificii, per quod effluunt, ex principiis supra traditis per varia experimenta instituit, additis tabulis indicibus, quantum aquæ per tantam aperturam, tot pedes a superficie distantem, tanto tempore elabatur. Discursu 4. methodum tradit mensurandi aquas, tum in ductibus, tum per rivos, defluentes. Data enim sive dimensa tam altitudine quam latitudine alvei, vel aquæductus, in quantum aqua illum opplet, ope globuli cerei injecti, facile observari posse, quantum spatii is v. g. per minutum secundum, ejusve dimidium, præcise conficiat. Longitudinem deinde in reliquas duas dimensiones ductam exhibere id, quod in quæstione erat.

Parte quarta Autor de altitudine ejaculationum aquæ, duobus discursibus agit, priore quidem de iis, quæ perpendiculariter, posteriore vero de iis, quæ oblique feruntur. Præmissis igitur observationibus, quod aqua ob affrictionem canalium sive tuborum, per quos ipsi transeundum, nec non ob resistentiam aëris, tam alte ascendere non possit, quam prius descenderit; quod tanto altius ascendat, quanto largior sit canaliculus orificii, modo vas ipsum, seu receptaculum, unde ducatur, sufficientis sit amplitudinis; quod diminutiones ascensionum inter se sint in ratione dupla altitudinum aquæ, unde ea exsilit; variisque experimentis collatis concludit, jactum aquæ ad altitudinem $\left\{\begin{matrix}5\\10\\15\end{matrix}\right\}$ pedum requirere excessum $\left\{\begin{matrix}1\\4\\9\end{matrix}\right\}$ pollicum altitudinis aquæ in vase vel receptaculo contentæ, unde illa exit; & ita deinceps, progressione per quadrata numerorum se invicem sequentium facta. Quanquam multa occurrant, quæ calculum isthunc nonnunquam aberrare faciant. Quam in rem varia circa diversas orificiorum amplitudines sibi observata tradit, ostenso simul, quomodo ope alterius corporis gravantis, aut aëris condensati, aut etiam aquæ per anthliæ vim in vas detrusæ, jactus vel

egreſſus aquæ ſit in majus promovendus. Denique monet, aquam exſilientem, quanto altius adſcendat, tanto largius ſe explicare, & quaſi attenuari; item, in diſpertiendis aquis non eſſe ſpectandam altitudinem jactus, ſed velocitatem exitus; nec aquam per nimis anguſtos canaliculos, nec ad nimiam altitudinem eſſe concitandam; quum vix ultra 100 pedes ex quantumvis alto receptaculo, ſit aſcenſura, & demũ in minutas vel omnino inſenſibiles guttulas diſparitura. Oblique vero exſilientem aquam deſcribere docet lineam vel parabolicam, vel ſemiparabolicam, oſtenditque ex Galilæi & Torricellii demonſtrationibus, quomodo inveniendum ſit punctum tum inflexionis parabolicæ, tum attactus plani horizontalis, data nimirum linea directionis, ſecundum quam aqua ex vaſe exeat. Quam doctrinam ad rem tormentariam, jactusque bomborum ignivomorum applicat, addito experimento de ejaculatione Mercurii.

Pars quinta, eaque ultima, de aquæductibus & reſiſtentia tuborum eſt inſcripta. Diſcurſu itaque primo docetur, aquæ decurſum per longos & anguſtos tubos, ex affrictione eorum multum inhiberi, cujus rei plurima ſubjiciuntur experimenta. Quibus collatis Autor conficit, ita ſe habere debere quadrata diametrorum canalium, per quos aqua ducitur, quomodo inter ſe ſint quantitates ſive pollices aquæ ex orificiis canalium exſilientis. Variæ denique ſuccedunt obſervationes, quibus cautelæ quædam circa aquæductus obſervandæ adduntur, puta: tubos eorum ad angulos rectos ſibi non debere occurrere; & canales ductuum paulo ampliores eſſe formandos, quam calculus, quem ſupra innuimus, exigat, ob materiam lutoſam, aquæ immixtam, & ductibus adhærentem, adeoque fluxui obſtantem. Qua occaſione refertur, in aquæductu *d' Arcueil* aquam deferre ſabulum quoddam lapideſcens, quo denique ipſi tubi, eorumque orificia obſtruantur. Diſcurſu ſecundo docetur, quantam vim ſuſtineant tubi aquæductuum, & quanta opus ſit denſitate, (reſpectu habito tam ad materiem illorum, quam ad altitudinem receptaculorum, unde aqua defertur,) ne facile rumpantur. Ubi totus eſt Autor in tradendis ac demonſtrandis theorematibus de reſiſtentia corporum ſolidorum, tum fragilium, tum tenacium ac lentorum, adverſus rupturas ſeu diffractiones. Subjectis denique obſervatis quibusdam, diſcurſu ultimo ad diſtributionem aquarum pergit, modoque oſtenſo, quo iſta omnium rectiſſime fieri poſſit, toti tractatui finẽ ponit.

L' OUVER-

L' OUVERTURE DE L' EPITRE DE S. PAUL aux Romains &c.

i. e.

Explicatio Epiſtolæ S. Pauli ad Romanos ex verſu XXVII capitis III.

Amſtelodami apud Abr. Wolfgang 1685. in 12.

Conſtat plagulis 8.

SÆpe cum laude memoratus nobis *Claudius*, verum totius Epiſtolæ ad Romanos intellectum, ab intellectu v. 28. c. III. dependere perſuaſus, id laboris in dicto libello ſibi impoſuit, ut de theſeos Paulinæ ſenſu, & eam probandi methodo, liquido conſtaret. Apoſtolum nimirum Phariſæos aggredi, qui œconomiam Moſaicam perpetuo durare debere rati, fœdus legale pro unica ſalutis via habuerint, quæ veram & ſalutarem juſtitiam conferendo, hominem in ſtatu gratiæ, & proxima ad vitam æternam diſpoſitione collocare valeat. Hanc perſuaſionem, in qua integer controverſiæ ſtatus ſitus ſit, confutari ab Apoſtolo, qui illa omnia non de lege Moſaica, ſed Evangelio enuncianda eſſe doceat. Interpretum vero explicationem, ex qua hic ſenſus reſultet, quod *homo coram DEO juſtus declaretur, & ab omnibus peccatis ſuis abſolvatur, virtute fidei promiſſiones Evangelii ſibi applicantis, idque excluſis omnibus bonis operibus ingratia vel extra eam factis, utpote juſtificationem non ingredientibus*, incommodam eſſe ait, & aberrare a ſcopo Apoſtoli, eo quod omne genus bonorum operum excludat, quorum tamen quædam non quidem per viam *meriti*, ſed tamen per viam *conditionis*, in juſtificatione interveniant. Scripturam enim *converſionem* & *pœnitentiam*, quæ omnino opera a fide diſtincta ſint, primos tamen actus omnium virtutum Chriſtianarum, fidei, charitatis, ſpei &c. includentia, ceu conditiones æqualis cum fide ad juſtificationem neceſſitatis exigere, *Act. III, 19.* Cum itaque terminus *juſtificari*, præter ſignificationem illam forenſem, in aliis Scripturæ locis etiam idem denotet ac *juſtum fieri*, & ex ſtatu damnationis in ſtatū ſalutis & gratiæ tranſire, qui non in *abſolutione* ſolum, ſed & *ſanctificatione*, ſine qua nemo Deum viſurus ſit, conſiſtat: *Fides* vero non modo actum fidei, ſed & ejus objectum h. e. Evangelium, miſericordiam Dei, meritum Chriſti, & quicquid ad ſalutem noſtram concurrit;

concurrit; & *opera legis* seu *lex operum* (per metathesin Paulo satis familiarem) totum fœdus legale, veluti *lex fidei* Rom. III, 27. fœdus Evangelicum, significent: posita hac explicatione, non minus de sensu & scopo Apostoli, quam clave totius Epistolæ nos certos fieri, concludendo sc. *instatum gratiæ nos transferri, & in veræ justitiæ salutaris possessionem nos immitti, per solum fœdus Evangelicum, & non per fœdus legale.* Hujus thesis probationes brevi analysi subjunguntur. Et quidem ex C. I, v. 16. hæc propositio in tota Epistola probanda eruitur: *nec Græcum in fœdere naturæ, nec Judæum in fœdere Mosaico salvari posse; Evangelium vero utrique in fœdus salutare cedere.* Prius membrum C.I. prolixa criminum recensione; alterum C.II. probatur; Vocula enim *Proinde* v. 2. in 1. locum transponendo, ad Judæos, eorundem, quæ in gentilibus taxabant, criminum reos, alloquium dirigitur; quo, post parenthesin a v. 6. ad 17. de extremo judicio DEI utrisque imminenti agentem, ad finem usque, Judæis peccatorum æqualium convictis ostenditur, ob non perfecte impletam legem, etiam in fœdere legali eos salvari non posse, sed æque ac gentiles tertia aliqua dispensatione ad expiationem opus habere. Id quod in C. III. ulterius declaratur, Judæos scil. insigni præ Gentilibus prærogativa ornatos, sua culpa ex lege justificatos non esse, nec Deum injustitiæ alicujo accusari posse, quod v. 5. (cujus versio Gallica notatur) & 7. objici posse videbatur, ubi v. 6, quo objectioni respondetur, iterum metathesis aliqua occurrit. C. IV. antea adducta exemplo Abrahami in triplici statu, (1) ante vocationem a v. 1. (2) imputatæ fidei in justitiam a v. 3. (3) circumcisionis sive totius fœderis legalis a v. 9. considerati, in secundo vero justificati a v. 13. confirmantur. C. V. a v. 1. ad 12. fructus justificationis allegantur; hinc in perpetua justitiæ Christi & peccati Adami oppositione recte responsio insinuatur ad objectionem I. quomodo unius justitia plures justificentur? In v. 13. verba: *peccatum non imputabatur, cum lex non esset*, interrogative legenda; mortem enim ab Adamo regnasse usque ad Mosen v. 14. si vero pro peccatoribus reputati non essent, nec morituros fuisse. Ex Apostoli etiam, exactum parallelismum inter modum, quo peccatum Adami, & justitia Christi super nos se diffundat, monstraturi scopo, *illud* tam per propagationem, quam *imputationem* in nos transgredi, velut *ista* & per imputationem satisfactionis, & per infusionem seu inhærentiam

sancti-

ſanctitatis ſuæ a Spiritu S. datæ, nobis tribuatur; quod contra temerarium & Socinianis favens dogma *non imputationis* in ſchola Reformatorum notandum. C. VI ad II objectionem: *ſi gratia delentur peccata, ergo [illegible]dacter peccandum, ut gratia magis abundet;* reſpondetur, & contrarium, nempe ad ſanctificationem eam magis nos adigere, probatur, 1. quia gratia juſtificans peccatum in nobis mortificet virtute baptiſmi, tam per ſignum immerſionis, quam rem ſignificatam, unionem ſcilicet cum Chriſto, cum quo una planta facti de morte & reſurrectione ejus participamus; quæ omnia cum peccato incompatibilia ſint. 2. quia eadem a ſervitute peccati nos liberet, & ſervos juſtitiæ nos conſtituat; a quibus diverſis dominis cum diverſa merces expectanda ſit, ea ipſa, quam juſtitia diſtribuit, ad ſanctificationem nos magis invitari. C. VII propoſitio, *nos non amplius ſub fœdere legali, ſed evangelico eſſe*, ſimili a ſtatu marituli petito confirmatur, ubi Sponſa duobus maritis ſucceſſive juncta *Eccleſiam*, primus eorum, legem, & iſtius mors hujus *abolitionem*, alter *Chriſtum* indigitat; quod contra Interpretes per primum maritum *peccatum*, per ſponſam *animam*, per vinculum conjugale *legem*, per mortem prioris mariti ejus *abolitionem* intelligentes, itidē notandum. Deinde ad III objectionem: quia ſolo fœdere Evangelico juſtificamur, ergo Lex inutilis, & potius mala eſt, quia ſubintravit, ut abundaret delictum c. 5. 20; reſp. 1. data eſt lex, ut detegat peccatum, ergo non inutilis eſt. 2. fuit occaſio, ut peccatum abundaret, quia hoc per illius reſiſtentiam irritatur, uti ex interno conflictu inter bonum & malum in mente excitato patet; quod quia a lege per ſe bona & ſancta provenit, ergo non eſt mala. Obſervandum porro I. v. 7. 8. Paulum de ſeipſo non loqui, cui figurate in ſe ſuſcipere non infrequens eſt, a quibus plane immunis eſt, v. g. 1. Cor. 1. c. 13. v. 1. 2. 3. Gal. 2. v. 18. Rom. 3. v. 7. II. non de regenito ibi ſermonem eſſe. Lucta enim inter legem membrorum i. e. cupiditatem, & legem mentis, i. e. partis ſuperioris, ſeu rationis, voluntatis & conſcientiæ intercedens, cum illa lucta eadem non eſt, quæ Gal. 5. inter Spiritum & carnem reciprocatur. C. VIII. ad Object. IV. *cur juſtificati morti aliisque afflictionibus obnoxii ſint?* theſis præmittitur: Chriſtianos a condemnatione, ex tribus fontibus *lege, peccato & morte* ſcaturiente, exemptos eſſe, ſub conditione tamen ambulandi non ſecundum carnem, ſed ſecundum Spiritum;

cum digreſſione de carnis & ſpiritus differentia. verſu 10 & 11 ipſi objectioni reſpondetur: I. mortem non eſſe condemnationem; animam enim per juſtificationem ad novam vitam adſpirare, corpus vero non niſi in ſpem reſurrectionis mori. Ubi v. 12 ſeqq. neceſſitas ambulandi ſecundum Spiritum inculcatur, ne mors in condemnationem degeneret, quod peccatoribus contingat; & v. 15 ſeqq. docetur, quomodo homines ſub Lege ſpiritum ſervitutis habentes timori & maledictioni ſubjiciantur, ſub Evangelio vero filii Dei & ſic omnis condemnationis expertes evadant. II. afflictiones, quæ maledictionis & condemnationis characterem præ ſe ferre videantur, nihili faciendas eſſe, cum nullam ad futuram gloriam proportionem habeant, cujus magnitudo omnium creaturarum teſtimonio adſtruatur; per quas licet Origenes animas ante corpus creatas, & per totam naturam diſperſas, & in ſtatum prioris puritatis regredi anhelantes, Autor vero aliquando animas juſtorum ſeparatas ſuorumque corporum reſurrectionem deſiderantes intellexerit; melius tamen omnes creaturas ſenſu carentes intelligi, quibus per hominum abuſum vanitati ſubjectis deſiderium liberationis per proſopopœiam tribuatur. Spiritum porro in noſtris afflictionibus nos conſolari, easque in fidelium ſalutem concurrere; nihil etiam effectum prædeſtinationis (v. 28, 29) impedire poſſe, cujus propoſitionis amplificatio usque ad finem capitis ſubtexitur. C. IX. has *internas* alia jam & quidem *externa* excipit, Populi nimirum Judaici *rejectio*, & Gentilium *vocatio*, quæ huic & ſequentibus duobus capitibus argumentū præbent. Præviderat Paulus, objici ſibi poſſe: *quomodo fieri poteſt, ut doctrina, quam de novo fœdere per Moſen & Prophetas, ut ais, prædicto prædicas, vera ſit, cum populus, cui oracula Dei commiſſa ſunt, eam unanimiter rejiciat? quomodo tuam ſolius autoritatem autoritati populi Dei opponere audes?* Sed negat Apoſtolus, Judæos amplius populum Dei eſſe, ergo nec autoritatem eorum contra doctrinam Evangelii quicquam valere. Præmiſſa itaque, ad declinandam ſui averſionem ex doctrina hac de rejectione metuendam, doloris ſui ad deſiderium usque excommunicationis (non condemnationis, quale votum nec legitimum nec rationi conforme foret) ſe extendentis conteſtatione, & diverſarum nationis iſtius prærogativarum enumeratione, docet, rejectioni huic non obſtare promiſſionem Abrahamo factam: *ero Deus tuus & ſemi-*

& ſeminis tui poſt te; per ſemen enim, cujus multiplicatio inſtar ſtellarum & pulveris terræ, ad nationem Judaicam reſtringi nequeat, liberos Abrahami non per viam generationis, ſed imitationis fidei, ab eo deſcenſuros intelligi. Inſtas: *quomodo ſalva juſtitia & bonitate Dei populus tamdiu dilectus rejici potuerit?* reſponſum habeto: rejectionem hanc rationis humanæ cenſuræ ſubjaceere non debere, ſed voluntatem Dei, in electione & rejectione (quorſum exemplum Jacobi & Eſavi, ceu typorum electionis & reprobationis, intuitu ſalutis æternæ reſpiciat) liberrime agentis ſufficere. Quæſtionis: *an ergo Deus iniquus*, v. 14? ſolutio in v. 20 (intermediis enim verſibus libertas Dei in exercitio miſericordiæ probatur) rejicitur, & in *ſummo Dei jure in creaturas* fundatur. Minime autem hic electionem æternam, ſeu decretum quo Deus certos homines ad ſalutem ducendos eligere decrevit, ſed actionem Dei pure gratuitam intelligi, qua certos homines, reliquis neglectis, *in tempore* efficaciter vocat & convertit. Nullibi in Scriptura per vocabula *eligere*, *electio*, *electi*, neceſſario electionem æternam innui; dari vero complura loca, quæ de electione in tempore facta clare loquantur. Ita Rom. 8. v. 33. *electos* pro converſis accipi, qui amplius accuſari nequeant. Paulum, cum perſequeretur Eccleſiam, electum, & tamen accuſationi & condemnationi obnoxium, nihilominus *Vas electionis*, i. e. in tempore electum fuiſſe. Matth. 20. v. 16 *electorum* actualiter per converſionem & vocationem efficacem, mentionem fieri; Deum enim vocare multos, paucos vero convertere. Sic juxta 2. Pet. 1. v. 10. non decretum æternum abſolute a nobis independens, ſed electionem nos in tempore a reliquis ſeparatos per bona opera certam facere poſſe. Et Eph. 1. v. 4. Deum ante jacta mundi fundamenta decreviſſe nos in tempore eligere, veluti Apoc. 13. v. 8. agnus ab æterno, ratione decreti ſcilicet, occiſus dicatur; & 2. Tim. 1. v. 9. Deum ab æterno decreviſſe nobis gratiam dare; adeoq; per voces πρόθεσις & προορισμὸς decretum electionis, per ἐκλογὴν vero gratuitum illum actum ſeparationis, citra reſpectum ad merita, per vocationem efficacem indigitari. Deum vero nihil facere in tempore, cui non reſpondeat aliquod decretum in æternitate. Verſu 24. ſeqq. probatur, rejectionem hanc & vocationem Gentilium juxta vaticinia Prophetarum fieri debuiſſe. A verſu 30. usq; ad finem, ratio rejectionis affertur, quod Judæi per legem juſtitiæ ſeu juſtitiam legis (per

hypallagen casus,) justificationem suam quæsiverint; eademque C. X. quod totius Scripturæ difficillimum perhibetur, ulterius explicatur, quia modum justificationis in Evangelio oblatum amplecti noluerint. Cur vero justificationem per fœdus legale inutiliter quæsiverint, causam esse, quod justificatio legalis difficillima sit, cum contra justificatio Evangelica sit facillima, v. 5- 11. Posterius ex Deut. 30. v. 11. seqq. ita probari, ut Moses de facilitate Legis loquens non respiciat præcise fœdus legale in se, sed conjunctim cum Evangelio, & quatenus relaxationem Evangelicam commixtam habet. Verba: *ne dixeris in corde tuo &c.* locutionem proverbialem continere, de re, quæ pro difficili habenda non sit, hoc sensu: si opus esset, propter justificationem Evangelicam descendere ad inferos, vel ascendere in cœlum, Evangelium talem nobis sistit, qui ejus gratia eo descendit, & ascendit. Versu 11. & seqq. autē facilitas illa justificationis in fide collocatur. Hinc generalitate salutis omnibus credentibus obventuræ stabilita, necessitas prædicationis Evangelii omnibus *gentibus* faciendæ, v. 14 seqq. per soriten probatur, cujus conclusio in v. 17 habetur, qui loco v. 16 ponendus est. Nam in hoc nova proponitur objectio: *quid opus, ut Evangelium omnibus prædicetur? nam uti dicis, prædicatio nonnisi ad producendam fidem necessaria est; jam vero non omnes gentiles crediderunt, nec ad credendum destinati erant.* Resp. v. 18: sufficit omnes audivisse; quod vero non crediderint, sibi imputent. Non vero intelligi prædicationem per vocem naturæ, uti quidam volunt ob allegata verba Ps. 19, *sonus eorum &c.* quæ literaliter loquelam creaturarum denotant, ab Apostolo vero per allusionem citantur, vel sensum mysticum ad prædicationem Evangelii referendum includunt. Ita vocatione Gentilium a v. 11. seqq. probata, v. 19. ex Judæis quærit, *an nihil unquam de hac vocatione futura inaudiverint?* (non vero juxta alios, an non æque ac gentiles Evangelium audiverint?) responsionem affirmativam e Mose & Esaia corroborat, rejectione & induratione Judæorum v. 21 seqq. denuo probata, quæ cum vocatione gentilium in ordine decretorum Dei inseparabiliter conjuncta sit. C. XI. rejectionis materiam ulterius prosequens novæ occurrit difficultati, *quomodo* scilicet *Deus populum a se electum & tot privilegiis ab aliis gentibus distinctum rejicere potuerit?* Resp. negando rejectionem absolutam. Probatur I. a statu præsenti; non obstante

ſtante enim Judæorum incredulitate, conſiderabilem ſatis eorum numerum doctrinam Evangelicam amplexum eſſe. Exceptis his reliquiis, cæteros indurationi ſuæ relictos eſſe. II. a ſtatu futuro; in gratiam enim aliquando redituros eſſe, cum lapſus eorum ideo ſaltem permiſſus fuerit, ut locus fieret vocationi gentilium, quos, quia Judæi increduli erant, Deus autem Eccleſia carere non poterat, in horum locum vocari neceſſe fuit; quorſum etiam collimat parabola de nuptiis. Hinc in apoſtrophe ad Gentiles directa rationes exponit, cur adeo favorabiliter de ipſis loquatur; 1. ut miniſterium ſuum honorificum redderet, & 2. Judæos ad æmulationem provocaret. Commodum ex reditu illo Eccleſiæ acceſſurum v. 15. *vita ex mortuis* vocatur, i. e. *reſurrectio*, quæ Apoc. 20. v. 6. *prima* dicitur. Revocationis Judæorum potiſſima probatio a fœdere cum Patriarchis inito, & divinis promiſſionibus v. 16. usq; ad finem petitur. Illis enim radicibus ſalvis, abſoluta ramorum rejectio impoſſibilis eſt. Gentiles igitur ex præſenti Judæorum incredulitate generalem eorum rejectionem non inferre, nec irrevocabili quadam ſui vocatione gloriari debere, cum ſi in ſimilem incredulitatem delabi contingeret, iterum reſecari poſſint. Quæ omnia ſub allegoria oleæ inſinuata a verſ. 23. ad 33. explicantur. Fore nimirum, ut Gentiles omnes primum convertantur, Judæi deinde contradictionis torrenti veluti impares, & ſe ſolos Chriſti hoſtes ſupereſſe erubeſcentes, nomen ipſi pariter daturi ſint. Quam in rem ex Eſaia & Jeremia teſtimonia afferuntur, addita ratione, quia *dona & vocatio Dei ſint ſine pœnitentia*; ergo & vocatio Patriarcharum in poſteris non revocabitur. Si quæras: *cur Gentiles fœderis tamdiu expertes, & Judæi itidem tamdiu in ſimili ſtatu relicti fuerint?* reſpondetur, ideo illud factum eſſe, ut omnes homines ſub una eademque ſorte concluſi miſeriæ ſuæ convincerentur, & non niſi miſericordia divina ſalvari ſe poſſe, agnoſcerent. A v. 33. demum usque ad finem, exclamatione ſuper materias doctrinæ Chriſtianæ maxime impenetrabiles tribus his capitibus tractatas ſubjuncta, epiſtolæ hujus pars Polemica & Didactica abſolvitur; reliquis quinque capitibus nonniſi præcepta moralia, & quomodo erga Chriſtianos infirmos inter Judæos, immenſo ceremoniarum legalium amore adhuc captos, ſe gerere debeant, tradentibus.

Digitized by Google

ECLAIRCISSEMENS SUR LES SCANDALES INjuſtement pris d' un Livre intitulé: L' ouverture de l' Epitre aux Romains &c.

i. e.

Declarationes, ſcandalis ex libro, *Explicatio Epiſtolæ ad Romanos* inſcripto, injuſte acceptis oppoſitæ.

Londini apud A. Hill. 1687. in 12.

Conſtat plagul. 8.

ADverſus criminationes, quibus ſupra indicatus libellus, inſcio *Claudio* vulgatus, a Theologis, præſertim Hollandiæ, ad tot libros, ut præfatio habet, in pietatis præjudicium publice venales nihil ſe moventibus, inique exceptus, & autor Papiſmi, Pelagianiſmi, Arminianiſmi, quique puriorem de Gratia & Juſtificatione doctrinam, totiusque Epiſtolæ ad Romanos œconomiam everſum eat, inſimulatus fuiſſe dicitur, defenſio hic ſuſcipitur, ipſo libello iterum præmiſſo & emendatius excuſo. Et quidem prævia de materia Gratiæ confeſſione, qua a canonibus Synodi Dordracenæ in maximo rigore acceptis ſe ſtare Autor profitetur, ad I. inſimulationem, de quæſtione ſtatus ratione adverſariorum Pauli non recte formata, reſpondet eos non alios quam Judæos, nec inter hos alios quam Phariſæos fuiſſe, contra quos diſputare potuerit; veluti etiam ipſa controverſia non in quæſtione, an homo per actum fidei juſtificetur, ſed an ſalus & juſtificatio per *fœdus Moſaicum*, an per *Evangelium Chriſti* obtineatur, conſtiterit, cujus controverſiæ ſtatus ex Act. 15. v. 1. 2. 5. ſatis appareat. Ad II. quod vocabulis *juſtificari*, *fidei*, & *operum legis* ſenſum heterodoxum, & ſcholæ Romanæ partim favorabilem impoſuerit; reſpondet circa vocabula nemini litem movendam eſſe. Patres Latinos, Auguſtinum maxime, & non paucos æquiorum Proteſtantium, ſignificationem Grammaticalem ſecutos, *juſtificare* per *juſtum facere* explicare. Nec Paulum principaliter hic diſputare de medio, per quod quis juſtus declarari, aut de via, per quam remiſſio peccatorum obtineri poſſit; cum Phariſæi opinione juſtitiæ ſuæ nimium inflati, ulla remiſſione peccatorum ſe opus habere fere non crederent; ſed in quo vera juſtitia conſiſtat, an in obedientia legis Moſaicæ, an Evangelii; quin vocem

cem *juſtitiæ* in hac Epiſtola toties occurrentem, totam juſtitiam Evangelicam, quatenus remiſſionem & regenerationem includit, complecti. Ita & *fidem*, juxta dictæ diſputationis ſcopum, totum fœdus Evangelicum ſeu gratiæ inferre, non minus quam *opera legis*, per metatheſin ſæpius obviam, *fœdus legale*, quod vel in 40 locis per verba *lex operum* exprimatur. Quod ſi metatheſis non admittatur, tandem, ſeu *Opera legis*, ſeu *Lex operum* dicatur, perinde erit; *hoc*, quia lex opera flagitat: *fac hoc & vives; illud*, quia fœdus legale totum ex operibus, cerimoniis & obſervationibus componitur. Ad III: explicatione hac Proteſtantibus arma eripi, quibus pro juſtificatione gratuita per fidem ſine operibus & merito, contra Adverſarios pugnent, quin eandem ſubrui, cum Autor opera juſtificationem ingredi faciat; reſpondet, ſalva juſtificatione gratuita citra ullum interventum meriti, explicationem ſuam adhuc firmo ſtare talo; nimirum certa bona opera, a gratia præveniente promanantia, præter fidem, qualia ſunt dolor ob Deum offenſum, deſiderium renunciandi peccato, & ſpes miſericordiæ divinæ, juſtificationem præcedere debere. Opera vero a juſtitia habituali proficiſcentia, juſtificationis effectus eſſe, & de his exaudiendum illud Auguſtini: *bona opera non præcedunt juſtificandum, ſed ſequuntur juſtificatum.* Ad IV. quod ſtatuatur, vocabula *electio*, *electus*, & *eligere* in Scriptura non ſignificare *decretum æternum*, quo Deus *ante tempora* certos homines ex maſſa generis humani, ad dandam ipſis gratiam & gloriam, elegerit, in oppoſitione ad reliquos a ſe reprobatos; & quod in C. IX. Ep. ad Rom. de electione æterna non agatur; reſpondet, diverſis *Prædeſtinationis* (quod vocabulum tamen in malam partem quoad reprobationem in Scriptura non occurrat) & *Electionis* interpretationibus a ſe litem non intentari. Interim cum Scriptura ad exprimendum *decretum æternum*, vocabulis προορισμὸς, *prædeſtinatio*, prædefinitio, & πρόθεσις, *propoſitio*, *intentio* ſatis contenta, voce ἐκλογὴ *electio* opus non habeat, ad deſignandam decreti ipſius *executionem* & actionem illam, qua Deus, præcedente invitatione generali ad omnes peccatores directa, nonnullos ex ipſis *in tempore* eligit, ut gratiam prævenientem ipſis conferat, *Electionis* terminum, quia nec *juſtificatio* nec *vocatio* rem ſatis exhauriat, convenientiſſimum eſſe. Ad aſſertum hoc probandum, omnes textus de *Electione* loquentes examinantur. Ad locum *Eph. 1. v. 4.*

Digitized by Google

1. v. 4. oppositum, si data superius explicatio non arrideat, conceditur, *Electionem* Decretum Electionis significare, quia terminus ille, naturaliter hoc non significans, per addita verba: *ante mundi constitutionem*, significationi isti adaptetur. Locus *Apoc. 17. v. 14.* in quo libro semel tantum *Electorum* mentio fit, ita explicatur: *Vocati*, i. e. ad conversionem per revelationē veritatis a Deo invitati; *electi*, i.e. in quibꝰ vocationem illam per Spiritum suum efficacem reddidit; & *fideles*, i.e. qui per consequentiam hujus actionis, per quam Deus ab aliis hominibus nos separat, donum fidei accipiunt. Ad locum Rom. IX. 2. regeritur, non agi ibi de electione vel reprobatione ad vitam vel mortem æternam, sed saltem de electione & reprobatione ratione prærogativæ, uter fratrum pater Messiæ, & Patriarcha sanctæ nationis esse debeat, ad quam Jacobus, Esavo reprobato, electus fuerit. V. Variæ criminationes, quod cum Arminianis faciat, Supralapsariis probationes hypotheseos suæ eripiat, tot & tantorum virorum Commentarios inutiles reddat & ludibrio exponat, totiusque Epistolæ oeconomiam subvertat, pluribus ab Autore ita diluuntur, ut, quod contrarium potius ex ipsa materiæ hujus tractatione pateſcat, probatum det. Pro conciliatione Jacobi, *fidem absque operibus justificare* negantis, & *Pauli* idem affirmantis, adhuc additur, utrumque eorum terminum *justificare* eodem, *fidei* vero diverso sensu accipere; & quidem *illum* pro fide a residuo fœderis gratiæ separata: *hunc* pro integro fœdere Evangelico. Sensu itaque Pauli verum esse, quod per solam fidem absque operibus legis, i. e. per solum fœdus Evangelicum, absque fœdere legali justificemur. Sensu quoque Jacobi & hoc verum esse, quod & *per fidem* & *opera* justificemur. Utrique enim *justificari* idem esse, ac in justitiæ salutaris, quæ in remissione peccatorum & sanctificatione consistat, possessionem mitti; id quod non sola virtute fidei, sed etiam per alias virtutes Christianas fiat. Remissionem peccatorum obtineri per fidem, & primos charitatis & pœnitentiæ actus: Sanctificationem formaliter in habitu omnium virtutum Christianarum consistere, quæ per bona opera, in scholis actus virtutum Christianarum appellari solita, se confortent.

(o)

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio IV.

EXAMEN LIBRI PONTIFICALIS SEU VITARUM Romanorum Pontificum, quæ ſub nomine Anaſtaſii Bibliothecarii circumferuntur, Autore JOHANNE CIAMPINO, Romano, Magiſtro Brevium Gratiæ, nec non Majoris Præſidentiæ Abbreviatore ac in utraque Signatura Referendario.

Romæ ex Typographia Johannis Jacobi Komarek, 1688. in 4to.

Conſtat plagulis 31.

IN Autorem libri Pontificalis, quo vitæ Romanorum Pontificum continentur, inquiſiturus celeberrimus Ciampinus, diverſas opiniones enumerat. Primam, quam *Ptolomæo Lucenſi*, *Landulpho de Columna* & pluribus aliis adſcribit, iis tribuit, qui vitas Romanorum Pontificum a Petro usque ad Liberium Damaſi, reliquas usque ad Nicolaum I. Anaſtaſii opus eſſe ſtatuunt. Secundam ad eos ſpectare ait, qui geſta Pontificum a Petro ad Liberium non ad Damaſum, ſed ad incertum Autorem referunt, in qua claſſe *Baronium* & *Labbeum* collocat. Tertiam aſſignat *Tortelio* & *Sylvagio*, quos Damaſo & Anaſtaſio prætermiſſis, vitas Pontificum Gulielmo Bibliothecario, ſive Pandulpho Oſtiario, vel etiam cuidam Petro Lateranenſis eccleſiæ Bibliothecario adſcribere memorat. Quarta eſt *Panvinii*, *Ludovici Jacobi a S. Carolo*, *Teiſſerii* & aliorum, qui integram hiſtoriam Romanorum Pontificum ſaltem usque ad Benedictum III vel Nicolaum I Anaſtaſio Bibliothecario acceptam referunt. Quinta *Henſchenii* & *Papebrochii*, qui ex vetuſtis quibusdam Romanorum Pontificum catalogis, quorum ratio in actis Sanctorum Aprilis prolixe recenſetur, vitas illas depromptas arbi-

trantur. Sexta *Petri Lambecii*, qui Tom. 2. Bibliothec. Vind. ſtatuit, primam hiſtoriæ de vitis Romanorum Pontificum originem non tantum S. Damaſo multo antiquiorem eſſe, verum etiam inde a prima Notariorum Romanæ ſedis inſtitutione, quæ per Clementem I. facta ſit, derivandam eſſe. Tunc enim vitas Romanorum Pontificum ſcribi cœpiſſe ait inſtar ſimplicis alicujus catalogi, quo compendioſe indicarētur cujusque nomen, patria, parentes, tempus Pontificatus, ordinationes, conſtitutiones, obitus denique & ſepultura; quibus poſtea, cum eccleſiæ ſplendor & opulentia ſuccrevit, exſtructiones, inſtaurationes, & exornationes templorum, cum ſpeciali recenſione ſacræ ſupellectilis & variarum donationum acceſſerint. Ejusmodi catalogum diverſis temporibus & a diverſis Autoribus compoſitum, ordine tamen & ſtylo ſibi haud diſſimilem, Lambecius in tabulario Baſilicæ Vaticanæ usque ad Pontificatum Damaſi latuiſſe aſſerit, qui ab Hieronymo monitus curaverit, ut acta Romanorum Pontificum ex tabulis Vaticanis deſcripta Roma Hieroſolymam mitterentur. Quantum autem hiſtoriæ illius continuationem poſt mortem Damaſi attinet, eam Lambecius a diverſis Romanæ Eccleſiæ Bibliothecariis, inter quos omnium celeberrimus Anaſtaſius fuerit, compoſitam judicat. Septimo loco exponitur, quid in Henſchenii & Papebrochii ſententia deſideraverit Dn. *Emmanuel Schelſtratenus*, qui inter alia epiſtolam Hieronymi & reſponſionem Damaſi, quæ vitis Pontificum vulgo præfigi ſolent, ſuppoſitas eſſe probat, cujus argumenta tantum apud Papebrochium ejusque ſocios valuerunt, ut quæ de epiſtolis illis in diatriba præliminari ad acta Sanctorum Aprilis ſcripta fuerant, in propylæo ad acta Sanctorum Maji retractare non erubuerint, ubi controverſia illa de catalogis Romanorum Pontificum iterum prolixe ad examen revocatur. Octavo & ultimo loco producitur ſententia *Fionvantis Martinelli*, qui in Roma ſua ex ethnica ſacra p. 409. ſecundæ editionis pluribus argumentis probat, Anaſtaſium non eſſe libri Pontificalis autorem, aſſerens, priorem libri Pontificalis partem Damaſi juſſu conſarcinatam, ſed Amanuenſium inſcitia vel malitia paſſim interpolatam, cum Pontificibus Damaſi prædeceſſoribus multa tribuantur, quæ quadringentis demum poſt Damaſum annis conficta ſunt; poſt Damaſi autem tempora neminem præter Petrum Gulielmum Bibliothecarium, & Pandulphum Lateranenſem Oſtiarium, Pontificum rebus geſtis conſignandis operam dediſſe. Varia autem in Martinelli

ſen-

Digitized by Google

ſententia Ciampinus reprehendit. Inter alia obſervatur, quod Martinellus autorem quendam anonymum de Benvoglientis perperam Pii II. coætaneum conſtituat, cum in ejusdem fragmento, quod a Martinello adductum fuit, Onuphrii Panvinii mentio fiat, qui integro ſeculo Pio II. poſterior fuit. Dixerat inſuper Martinellus, libro Pontificali Damaſi nomen inditum fuiſſe, etſi non ab ipſo Damaſo, ſed a miniſtris Romanæ ſedis compilatus fuerit, ſicut Bullæ ab ipſis Pontificibus, non a Datario compilatore nomen accipiant. Ad hoc reſpondet Ciampinus, quod Datarius Bullas non compilet, ſed Abbreviator de Parco majori, & Præſummator literarum Apoſtolicarum, quæ duo munera ſe jam multis ab annis exercere ſcribit.

Variis his opinionibus recenſitis, ſtylum libri Pontificalis diſcutit, atque hic obſervat, phraſin in vita Lini uſurpatam, quem primum a Petro Pontificem fuiſſe ſcribit, etiam in ſequentibus vitis usque ad Liberium deprehendi, ſola Sylveſtri vita excepta, quam cæteris prolixiorem, inconcinnam & dictionibus quibusdam barbaris conſpurcatam agnoſcit; vitam Liberii & ſequentes usque ad Sylverium fluido ſtylo gaudere; a geſtis autem Vigilii, qui Sylverio ſucceſſit, usque ad Martinum, planiorem & apertiorem ſtylum animadverti, meliorem & floridiorem in vita Martini & Eugenii; in vita Vitaliani & ſequentibus usque ad Cononem iterum ſimplicem: ut quæ de reliquis Pontificum vitis earumque vario ſtylo notat, ſilentio involvamus. Ad Nicolai I. vitam ubi pervenit, ut eam ab Anaſtaſio ſcriptam probet, eandem cum aliis quibusdam Anaſtaſii monumentis ratione ſtyli comparat. Eligit autem ex Anaſtaſii monumentis non vitam Johannis Eleemoſynarii, cum eam ex Græco idiomate Latine reddiderit; neque præfationem ſynodi octavæ actis præmiſſam, cum ea ad Pontificem directa cultiorem ſolito & nitidiorem ſtylum popoſcerit; ſed duas tantum epiſtolas, quarum ſtylum vitæ Nicolai admodum conformem eſſe, pluribus indiciis oſtendit. Poſtea Nicolai vitam cum Hadriani II. & Stephani VI. vitis conferens, etſi has *Baronius* ab Anaſtaſio concinnatas judicaverit, contrariam tamen ſententiam tueri minime dubitat, cum & ſtyli diverſitas alium Autorem probet, & inſuper in Hadriani II. vita Anaſtaſius non ſemel egregiis laudibus ornetur, quod ab Anaſtaſii humilitate & modeſtia alienum putat. Exiſtimat igitur, Autorem vitæ Hadriani II. non eſſe Anaſtaſium, quod Baronio placuit, nec Petrum Gulielmum Bi-

bliothecarium, ut Panvinio viſum, ſed Zachariam, qui a Nicolao I. Conſtantinopolin legatus, ſed Romam reverſus, quia Photii partibus addictus fuerat, omnibus muneribus ac dignitatibus exſpoliatus, poſtea tamen ab Hadriano II. in priſtinum gradum reſtitutus, & ab ejusdem ſucceſſore, Johanne VIII. Bibliothecarii munere condecoratus fuit. Hunc inquam Zachariam Hadriani II. vitam literis conſignaſſe Ciampino tanto probabilius videtur, cum illi Pontifici ob dignitatis ſuæ reſtitutionem obſtrictus fuerit. Nec huic ſententiæ obſtare putat, quod in hac vita Zachariæ depoſitio & degradatio narretur, quam ut ſibi ignominioſam prætermiſſurum fuiſſe Zachariam veriſimile videtur. Cum enim degradationis hiſtoriam reſtitutionis narratio ſtatim excipiat, ignominiam illam Zachariæ parum obeſſe putat, utpote renovatis honoribus iterum extinctam. Cauſam vero, cur Anaſtaſius Bibliothecarius Hadriani II. & Stephani VI. vitas non ſcripſerit, hanc eſſe putat Autor noſter, quod ſub Hadriani Pontificatu Conſtantinopolim ad octavam Synodum generalem miſſus, & poſt reditum ſuum, ut acta ſynodi e Græco in Latinum ſermonem converteret, compulſus fuerit, hisque & aliis occupationibus detentus, ad vitam Hadriani aliorumque ipſi ſuccedentium Pontificum vitas poſteritati tradendas animum applicare non potuerit. Quamobrem Ciampinus Nicolaum I. inter Pontifices, quorum vitas Anaſtaſius deſcripſit, ultimum eſſe cenſet. Ad eos autem regrediens, qui ante Nicolaum I. Romanæ ſedi præfuerunt, etiam Gregorii IV, Sergii II, Leonis IV, & Benedicti III. vitas ad Anaſtaſium autorem pertinere exiſtimat. Reliquas omnes aliis iisque diverſis Autoribus attribuit, quos ut plurimum Pontificibus, quorum vitas deſcripſerunt, coætaneos fuiſſe probat; quod dum facit, obiter obſervat, a *Voſſio* in tractatu de hiſtoricis Latinis, & *Lambecio* lib. 8. Biblioth. Cæſ. Anaſtaſium Cardinalem tituli B. Marcelli cum Anaſtaſio Bibliothecario perperam confundi.

Cæterum cum aliquoties in hac diſputatione epiſtolarum Hieronymi & Damaſi, quæ vulgo vitis Pontificum præmitti ſolent, mentio injecta fuerit, ſintne genuinæ an ſpuriæ, inquirendum putat. Ac quamvis *Schelſtratenus* & quidam alii has epiſtolas Damaſi & Hieronymi nomine indignas cenſeant, Autori tamen noſtro aliud videtur. De Damaſi epiſtola reſpondet, eam brevem eſſe & familiarem, ideoque cum aliis epiſtolis Damaſi altiores & graviores materias tractantibus conferri non debere. Deinde attendendum monet, ſintne epiſtolæ

Pon-

Pontificum propria manu ſcriptæ, an alicujus a ſecretis? Ubi digreditur in controverſiam, an Proſper Leoni Magno a ſecretis fuerit, ejusque epiſtolas adverſus Eutychetem conceperit, quod negat, etſi Proſperum Leonis Notarium fuiſſe diffiteri nolit. Verba denique ipſa, quæ alii Damaſo non convenire ſtatuerunt, ad Criticæ ſtateram appendit, & nihil Damaſi ingenio non dignum in iis deprehendi opinatur, & Damaſi epiſtola ſatis defenſa, pari conatu Hieronymi epiſtolam tuendam ſuſcipit. In ultima hujus tractatus ſectione Anaſtaſium ab Heterodoxorum, ut vocat, calumniis vindicat. Ex his aliquos mitius cum Anaſtaſio agere ait, ut *Hermannum Conringium*, qui in tractatu de Electoribus S. R. I. Anaſtaſium maximum dignitatis Pontificiæ aſſertorem vocet; alios durius, ut *Carolum Molinæum*, a quo forte e Catholicis *Petrus Halloixius* deceptus fuerit. Perſtringit quoque *Danielem Fruncum*, qui in disquiſitione academica de origine prohibendi libros aſſerit, Anaſtaſium Bibliothecarium in præfatione ad vitam S. Johannis Eleemoſynarii fœdiſſima adulatione erga Nicolaum I. uſum fuiſſe; quod Ciampinus negat, hac ratione inductus, quod epitheta ab Anaſtaſio Pontifici tributa, dum eum *DEI vicarium & cœli clavigerum* appellat, *quo ſolvente nemo liget, ligante nemo ſolvat &c.* jam olim ab Ambroſio, Chryſoſtomo aliisque Patribus Epiſcopo Romano aſſerta fuerint.

Subjicitur huic tractatui *Romanæ Eccleſiæ Bibliothecariorum catalogus*, juxta chronologicum ordinem, cum nonnullis diplomatum datis, ex quibus varia eliciuntur, quæ eccleſiaſticæ hiſtoriæ nonnihil lucis afferunt.

PARERGON AD EXAMEN LIBRI PONTIFICALIS, ſive epiſtola Pii II. ad Carolum VII. ab hæreticis depravata & a Launojana calumnia vindicata, opera & ſtudio JOHANNIS CIAMPINI.

Romæ ex officina Johann. Jacobi Komarek, 1688. in 4to.

Conſtat plag. 6.

IN epiſtola quadam Æneæ Sylvii ſeu Pii II. ad Carolum VII, quæ eſt inter ejus epiſtolas numero 374. juxta editionem Baſileenſem anni 1571, hæc verba leguntur: *unum a Te petimus, ut Doctoribus Romanæ Eccle-*

Eccleſiæ ſemper non credas, ſed multa illorum paſſionibus tribuas. Hoc Pii II. dictum diligenter urget & inculcat *Johannes Launojus* part. 2. epiſtol. 1, 2, & 5. Et quamvis *Vincentius Baro* Ord. Præd. Launojum falſi arguerit, cum Pius II. non ſcripſerit: *Doctoribus Romanæ Eccleſiæ ſemper non credas*, ſed: *detractoribus Eccleſiæ Romanæ ſemper non credas*; Launojus tamen part. 5. epiſtol. in epiſtola ad Thomam Fortinum cap. 16. priorem lectionem variis argumentis & rationibus defendit, cum & editio, quæ lectionem illam habet, ſit correctior cæteris, & ipſa de qua agitur materia ſenſum hunc expoſcat, & denique incongruus plane ſenſus ſit, ſi legatur: *detractoribus non ſemper credas*; quaſi aliquando detractoribus fides adhibenda ſit, quibus potius nunquam credendum eſt. Nec improbabile eſſe putat, Pium II. fidem Doctorum Romanæ eccleſiæ ſuſpectam habuiſſe, cum ipſum ſacrum Cardinalium Collegium parvi penderit, quod ex Jacobi Papienſis epiſtola 181. confirmatur. Contra Ciampinus noſter Vincentii Baronis veſtigiis inſiſtens, Pium II. in prædicta epiſtola de detractoribus Romanæ eccleſiæ locutum aſſerit. Opponit editioni Baſileenſi, qua Launojus uſus fuerat, aliam Baſileenſem anni 1551, Noribergenſem 1496, Lugdunenſem 1518, & Mediolanenſem 1496, in quibus *detractoribus*, non *Doctoribus* legatur. Negat editionem anni 1571. cæteris correctiorem eſſe, quæ potius a Lutheranis depravata fuerit. Cum enim Lutherana hæreſis anno 1551. adhuc in cunis vagiret, intemeratam adhuc illius epiſtolæ lectionem manſiſſe ſcribit; cum autem A. 1571 adulta jam & confirmata fuiſſet, tum lectionem illam corruptam & depravatam fuiſſe: quod inde probat, quia inter correctores hujus editionis *Conradus Lycoſthenes* fuerit, quem infenſiſſimum Romanæ eccleſiæ hoſtem extitiſſe dicit. Porro per detractores eccleſiæ Romanæ Pium II, Conſiliarios Regios intelligere exiſtimat, quos etiam in alia quadam epiſtola, quæ eſt 389, & ſub finem hujus tractatus integra a Ciampino exhibetur, ut homines malæ fidei perſtringat. Præterea Pii II. ſenſum non eſſe, ut aliquando detractoribus credatur, ſed ut illis ſemper non credatur. Quod autem Pius dicit: *paſſionibus illorum multa tribuas*, hoc ſic explicat, quod detractores ſubinde vera falſis miſcere conſueverint.

THOMÆ

THOMÆ CORNELII, CONSENTINI, PROGYMNASMATA Phyſica. His acceſſere Ejusdem Autoris Opera quædam Poſthuma nunquam antehac edita.

Neapoli. Ex Typographia Jacobi Raillard, 1688. in 8.

Conſtat plagulis 41.

QUemadmodum Autor noſter clariſſimus celeberrimæ Inveſtigantium, Neapoli quæ cœpit, Academiæ membrum a *Leonhardo di Capoa, Parere p. 586.* commemoratur digniſſimum: ita ad normam Academiæ hujus, in rimandis ubique naturæ arcanis, Experientiam unice ac Rationem, cæco Autoritatis idolo poſthabito, eum fuiſſe ſecutum, præſentia Progymnaſmata Phyſica aperte loquuntur. Quorum ſeptem tamen epiſtolis quibusdam ſociata, cum anno ſeculi hujus 65 luci jamdum Venetiis & Francofurti ad Mœnum expoſita minus ignorentur ab eruditis, uberius iisdem recenſendis, etiamſi a pluribus nunc mendis repurgata cernantur, merito ſuperſedemus, nonniſi poſthumis Autoris Operibus, quæ uno de Senſibus Progymnaſmate ac Carminibus nonnullis abſolvuntur, immoraturi. Nempe Progymnaſma quod attinet ſenſibus inveſtigandis dicatum, fragmentum ſaltem deprehenditur, ultimam ab Autore manum nondum expertum, dum hic quinquennio abhinc 67. ætatis annum agens naturæ ipſi debitum perſolvere cogeretur, antequam fœtum hunc de genuinis naturæ exploratoribus eniti perfectum valuit. Objecta interim ſenſus noſtros afficientia partim, partim & rationem, qua ſenſus perficitur, in eo deſcribi, advertitur facillime. Illa duplicis generis aſſeruntur, quorum nonnulla corporibus ipſis ceu certi modi inſint a ſenſibus plane diſtincta, v.g. figura, magnitudo, numerus, ſitus, motus aut quies, nec non ex his reſultantes qualitates aliæ, uti denſitas & raritas, aſperitas & lævor &c. alia vero, e. g. colores, ſapores, odores, ſoni, itemque calor & frigus, dolor & voluptas, rebus ſenſibilibus haud inexiſtant, ſed vim potius ortumque a ſenſibus nanciſcantur, adeoque ad ſentientem potius hominem, quam ad rem ipſam ſenſibilem referri mereantur. In ſpecie autem prolixius in tactiles inquiritur qualitates, initio a primis vulgo nuncupatis qualitatibus, calore, frigore, humiditate & ſiccitate facto. Caloris ortus & cauſæ quo aliquanto ſubtilius indagentur, primo indivi-

viduarum materiæ particularum alias perenni agitari motu, ignis vel ætheris nomine insigniendas; alias vero sua vi quiescentes, non nisi aliunde ad motum, idque continuo, concitari innuitur. Hinc aeri non minus ac aliis corporibus vis vindicatur elastica, v. g. fructibus cucumeris sylvestris & momordicæ, cumprimis trifolii acetosi semini folliculis in metæ formam quodammodo effiguratis incluso, utpote cujus maturi alba membranula sponte pericarpii corticem disrumpat, & adnexum seminis granulum ad trium vel quatuor pedum distantiam mirabili celeritate provehat. Quæ elastica trifolii acetosi sive alleluja virtus etiamsi a *Matthiolo*, Autore conquerente, neglecta fuerit, apud *Andream Cæsalpinum* nihilominus *Tr. de Plantis, Florentiæ 1583.* jam dum edito, *Lib. 15. Cap. 2.* legitur annotata. Nec liquores omnes elatere destitui, exemplo spiritus salis ammoniaci rectificatissimi, ac musti, ope certi seminis per integrum sæpius annum asservati, ad aeris externi contactum mire agitatorum & effervescentium ostenditur. Tum calor denique, cujus ut & frigoris exigua discrimina subtilius longe labris linguæque apice, quam manibus digitisque discernantur, affectio saltem quædam sive passio in sentiente animali ab appulsu rei, quæ calida dicitur, traditur excitata, in quantum spiritus papillarum cutis a particulis sese moventibus tam ignis, quam aliorum corporum, calidorum nomine improprie venientium, excitentur ac moveantur, & quidem vel blande cum voluptatis sensu, vel violenter cum dolore insequente; manifesto argumento, nec tactum æquum caloris judicem ob spiritus tangendique organa mutabilia existere, nec alia ratione voluptatem doloremque in nobis ab igne creari ac calorem, consequenter calorem, æque ac voluptatem & dolorem, non tam igni, quam nobis inesse. Frigoris e diverso sensus ex spirituum tangendis organis inservientium torpore sive retardato derivatur motu; sive namque aqua fervida gelidæ, sive gelida ferventi superaddatur aquæ, utrobique temperationem tantum quandam sive teporem induci, non tanquam qualitatem frigoris & caloris æque particìpem, sed potius ut caloris quandam remissionem concipiendum. Calorem videlicet deficere, quatenus particulæ calidorum mobiles vel motum aliis obviis communicent, vel cum aliis fixis & immobilibus ita implicentur, ut inde se extricare minus valentes quiescere invitæ cogantur; hinc salia, v.g. sal ammoniacum, nitrum, &c. in aqua soluta, non nisi irretiendo & sistendo caloris semina, apparere frigida. Sed

digres-

digreſſione ad Nitri facta naturam ejusque genera diverſa, peculiare hiſce quoddam annumeratur in quodam Brutiorum agro, hyeme præſertim Aquiloniæ ex aquis perenni rivo decurrentibus ſubſalſis ac ſubamaris ſponte concreſcens, ceu quod glaciem mira ſimilitudine, & inſignis nitoris pellucentis, & vehementiſſime linguam refrigerandi potentiæ intuitu referens, perenne dicatur, neque tempore, neque igne abſumendum. Quotiescunq; enim contentus in eo humor abſumatur, in tenuiſſimum & ſumme candicantem verti pollinem, humeſcendo iterum in glaciale nitrum concreſcentem: quoties vero violento exponatur igni, nonniſi in pulverem ab hoc reſolvi, qui mox humectatus in nitrum reviviſcat. Qua proprietate conſiderata, calci hoc nitrum accenſendum eſſe indigitatur, pariter ac illud, quod madentes ſæpiſſime parietes incruſtare deprehenditur, iisdem quoque cum illo viribus gaudens. Attamen frigoris & caloris natura hactenus deſcripta ut porro illuſtretur, non ſolum ratio, qua vinum & aqua æſtu urgente flamine quadantenus refrigerari poſſint, ab aere ſic condenſato motum igneorum corpuſculorum in aqua vel vino latitantium infringente deſumitur, ſed & diſquiſitio circa ignem ſubterraneum tum lucidum, tum non lucidum inſtituitur. Ignem ſcilicet lucidum nuſpiam in terræ cavernis deliteſcere, niſi ſpiracula pateſcant, per quæ aer influat, ac fumus aut flamma interdum erumpat, ex ipſa ignis declaratur eſſentia, exemplisque inſularum Æoliarum, Ætnæ ac Veſuvii montium corroboratur; ubi præter cætera ſulphur & bitumineæ quædam maſſæ commodam igni alendo materiam ſubminiſtrent, ſaliformibus concretionibus plurimis, v. g. ſale ammoniaco ex Ætna, Veſuvio & collibus Leucogæis ubertim proveniente, factitio ſali ammoniaco prorſus ſimili, productorum ad inſtar ignis ejusmodi ſubterranei ſeſe habentibus. Imprimis peculiari quæ obſervatione Autor in Veſuvio notavit, hic ample recenſentur, fonticuli videlicet complures in montis hujus jugo & in clivo Naphtæ quandam ſpeciem ſive Petroleum per occultos meatus ad proximum mare inſigni quandoque copia delabi ſolitum deſtillantes, vis nonnullibi ſaxifica corpora nonnulla in lapides vertens, ingentes aquarum ferventium torrentes, quibus Veſuvius ante annos duos ſupra quinquaginta exundaſſe fertur, innumerabilis denique ab igne ex ipſius montis voraginibus affatim

 eructa-

eructatorum varietas; quæ inter frequentiſſimi occurrant cineres ac arenæ, collucentem auri & argenti ſcobem, item plurima ferri ramenta magnetis adjumento a reliquis facile ſeparabilia, nonnunquam oſtendentes, rariores vero obſerventur igniti lapides flammantesque glebæ, præter ingentes tetri cineris & favillarum turbines cum inſigni tonitruum fragore ejecti, in ſuperficie terræ diutius ardentes gravemque interea odorem ſpirantes, indicio haud obſcuro, petroleum ex hoc ſaxorum emanare genere. Quin & ſaxa liquefacta ſemel atque iterum a Veſuvio evibrata large fuiſſe, lapidicinis molaris ſilicis per circumjectam radicibus montis planitiem continenter extentis comprobatur, ceu quod lapidis genus nihil prorſus a ſaxo toties ab Ætna eructato diſcrepet. Ignis autem non lucidus ſive calor ſubterraneus non modo in penitioribus quibusdam terræ fodinis metallorum foſſoribus perquam moleſtus, ſed & in ipſo ſæpius telluris cortice ſenſibilis, v. g. in Puteolano agro, Bajano littore &c. compluribus foſſitiæ calcis generibus ac glebis exuſtis, nec non ſuccis concreſcentibus, ſingulis cum humido accedente quovis prompte efferveſcentibus, adjudicatur, cum loca hæc aliquando manifeſtis ignibus exarſiſſe conſtet. Neque porro quicquam obeſſe indicatur, ſi abditus ille ignis ſive calor, in intimis terræ regionibus exæſtuans, fervidas expirationes per ductus intra terram hiantes ad ſuperficiem hujus exhalare affirmetur, eo quod alibi magna cremandi vis halitibus ferventibus ab Auctore fuerit adſcripta. In propatulo hinc eſſe cauſam, cur in ejusmodi locis paſſim erumpant thermæ, quales apud Neapolitanos celebrantur Bajarum, item quæ Pithecuſis atque Puteolis ſpectantur. Ipſas vero thermas Neapolitanas, quarum Strabo mentionem fecit, locusque verus Scriptores hactenus latuit, nusquam alibi fuiſſe, quam in Luculliano colle, Hechia vel Pizzo falcone vulgo nuncupato, Autor haud temere conjicit, poſtquam ferventis ibi aquæ ſcatebram, cum puteus aliquando effoderetur, obſervavit erumpentem, ejusque vires accurato examine exploratas easdem omnino cum thermis Pitheeuſanis *Gurgitelli*, ac Puteolanis *Subveni homini* appellatis deprehendit. Collis ſiquidem Lucullianus multis nominibus deprædicatur memorabilis; in eo quippe orientem verſus ſcrobes puteosque eſſe lethiferam exhalantes mephitim; mare, qua collis radicem alluit, nigram ſed fulgentem proferre arenam ex incendiis

enatam,

enatam, adeoque Lucullianum aliquando exarsisse atteſtantem, instar ferri promptissime ad magnetem occurrentem, non tamen, sicuti ferrum, rubiginem contrahentem aut solventibus aquæ fortis viribus cedentem, quamvis massa ejus, quæ in vehementissimo fornacis vitrariorum igne concrevit, valde quidem ponderosa, sed minus compacta, a spiritu nitri facile exedi potuerit, idemque acidi liquoris instillatione rubiginem prodiderit, simulque aquam per eam filtratam ferrugineo odore ac sapore ita infecerit, ut similis penitus evaserit aquæ illi, quæ circa Luculliani radicem pluribus e locis conspicitur erumpere. Item in una ejusdem Luculliani collis parte, qua orientem & meridiem spectat, plurimos scatere perennis aquæ rivulos in proximum mare defluentes, quorum alji aquam profundant puram, alii aquas medicatas suppeditent, easque vel acidulas & quidem plerumque, ferreum virus exhalantes, vel bitumineum spirantes odorem, vel denique subdulcem quendam ac prope nauseosum saporem ob conchas minutas erosas exhibentes. Sequuntur humiditas & siccitas, cum fluiditate & soliditate haud confundendæ, quarum illa mollitiem quandam sive laxitatem in cute gignens potissimum ad aquam refertur, ita ut reliqua corpora, v. g. aer & succi complures, non humida videantur, nisi in quantum ab aqua participent; hæc vero sive siccitas defectum saltem aquæ denotet, quatenus omnia, quæ humore seu aqua destituuntur, sicca pronunciantur. Adeoque qualitatum primarum contrarietates ab Aristotele introductas nugatorias omnino esse, quoniam frigus & siccitas defectum solum sive privationem caloris humorisve dicant, nullam causæ rationem habentes. Quemadmodum vero qualitates primæ affectiones saltem tactus existunt, ita reliquæ qualitates tactiles, a primis haud oriundæ, v. g. asperitas & lævitas, durities & mollities, gravitas & levitas, densitas & raritas, crassities & tenuitas, ut corporum modi sive habitudines, ad Recentiorum mentem ulterius explanantur, simulque quomodo primi generis sensibilia, v. g. figura, magnitudo, motus & situs, tactum afficiant, demonstratur. Tandem ut explicetur, qua ratione impulsiones a rebus sensibilibus in organis sentiendi excitatæ percipiantur, præclarum illud Epicharmi, apud Ciceronem, mentem videre, mentem audire &c. approbatur effatum, & quidem in cerebro, cum apoplexia, catalepsi similibusque cerebri

affectibus ſentiendi plerumque vis adimatur; ineſſe nihilominus in animalibus & forſan etiam ſtirpibus alios quosdam ſenſus a cerebro haud dependentes, pluribus dilucidatur inſtantiis. Subjuncta carmina vero, Elegiæ pariter atque Epigrammata, ab Autore quondam juvene perhibentur conſcripta, ſerioque poſtmodum ab eodem ita ſpreta, ut Heinſio illorum expoſcenti exemplar, Amſtelodamenſibus excudendum typis, conſtantiſſime denegarit, ab Autoris tamen patruele Carolo Cornelio, quo amicorum petitis ſatisfaceret, hic exhibentur.

OBSERVATIONES EXCERPTÆ EX PRÆLECTIONIBUS publicis privatisque Collegiis Viri Clariſſ. Theodori Craanen &c. quibus emendatur & illuſtratur V. Inſtitut. liber Dan. Sennerti de auxiliorum materia, auctore P. V. D. Med. D.

Lugduni Batavorum apud Jacobum Mouque 1687. in 12.

Conſtant plagulis 12.

TAnto quidam deſiderio doctrinam celeberrimi Craanii proſequebantur, ut poſt ejus e Belgio diſceſſum, quæcunque de eo haberi poterant, conquirerent & typis committerent. Adeoque plura hactenus, ſed invito utplurimum auctore dum viveret, in lucem prodierunt ſcripta. Simili inſtituto, quod cum applauſu olim excepiſſent auditores ejus in Sennerti libr. V. Inſtitut. Med. notas & animadverſiones, Medicus ſub literis P. V. D. nomen ſuum tegens, dignas eas judicavit, quæ publici juris fierent. Notandum tamen, non prout titulus loquitur, integrum librũ V, ſed ex illo partis primæ ſectionem tantum primam, quæ agit de medicamentis, Commentario illuſtrari. Quare verba Sennerti non ubique omnia, ſed compendioſius recenſentur, & quæ Craanius circa illa moneri voluit, adjiciuntur. Negotium vero hoc in ſe ideo ſuſcepiſſe videtur Craanius, ut quæ a Sennerto ſecundum doctrinam Peripateticorum explicantur medicamentorum qualitates, ipſe ſecundum principia Carteſii, quibus patrocinatur, delinearet. Idcirco ætiologiam præcipue in æthere, ſeu materia ſubtiliſſima a diverſitate pororum diverſe modificata poſuit

pósuit. E. gr. venena hinc duplicia vocat, alia maxime corrosiva; alia vero ætherem nobis admodum peregrinum foventia, qui si ætheri noſtri ſanguinis prævaleat, mortem neceſſario inducit. Ut vero, cum methodo olim recepta medicamenta ſecundum effectus dividuntur, quædam pluribus in locis iterari oportet, ſicut v. gr. abſinthium tum inter calida reponitur, tum inter ſicca, ſtomachica, hepatica, nephritica, aperientia &c. repetitur: ita ille rem foro medico utiliorem ſe præſtiturum ratus, differentias illorum a particulis conſtitutivis derivat. Itaque medicamenta dividit *primo* ratione magnitudinis in craſſa ſive terreſtria, & ſubtilia ſine acredine. Illuc incraſſantia, adſtringentium quædam, retundentia, abſorbentia &c. huc vero cephalica, ophthalmica, thoracica, cardiaca, ſtomachica &c. refert. *Secundo* ratione figuræ quædam componi ait particulis ſcindentibus, e. gr. acida, tam non corroſiva, quæ pituitam, bilem, melancholiam præparent & digerant, cardiaca, hepatica &c. ſint; quam auſtera, quæ ſanguinem coagulent, & exſiccantia, refrigerantia, adſtringentia &c. dicantur. Quædam particulis pungentibus conſtruuntur, partim corroſivis, partim non corroſivis. His vim, ſi tenuia fuerint, reſolvendi, calefaciendi, attenuandi & digerendi: illis vim rubefaciendi, veſicas excitandi, exedendi, vomitum ciendi &c. tribuit. Quædam particulis ſcabris conſtant, quæ viſcida divellere poſſint, v. gr. corallia, lap. limat. martis, ſolis &c. Quædam ex ramoſis coagmentantur, e. gr. emollientia, laxantia. *Tertio* ratione flexilitatis eadem ut mollia, adeoque tanquam bechica, maturantia, glutinantia; *quarto* ratione rigiditatis eadem ut dura, v. gr. cortices, ligna, mineralia, metallica &c. conſiderat. *Quinto* cohæſionem attendere jubet. Cum enim omnia e minoribus particulis componantur, hoc vero fieri non poſſit, quin interſtitia ſeu pori relinquantur, ætheris eos transfluentis cum noſtri ſanguinis æthere convenientiam & harmoniam obſervandam eſſe: quæ enim reſpondent, cardiaca & refocillantia appellari; quæ contrariantur, venenorum cohorti adſcribi. Et hæc ſunt, quæ ad caput tertium imprimis commentatur, & ſub finem prolixius expoſuit. Ad reliqua capita hæc ſpeciatim applicata aut cum Sennerto conſpirare, aut ab eo recedere, & cur hoc fiat, oſtenditur. Capite XVII. calculi generationem ſpiritui cuidam gorgonico ſeu lapidifico attribuit, qualem in lapidum formatione

Boylius agnoſcat. Indices tres tandem adjecit, quorum primus capita; ſecundus medicamenta ſimplicia, quæ recenſentur; tertius eadem in claſſes ſecundum Craanium diſtributa, ſimulque ubi in Sennerto reperiantur, exhibet.

PYROTECHNIA: OFTE VUUR-STOOK-KUNDE vaſtgeſteld en opgehelderd &c.

h. e.

Georgii Starckey, Philoſophi per ignem, Pyrotechnia aſſerta & illuſtrata, ad Dn. R. Boyle. Ex Anglico in Belgicum idioma convertit J. van de Velde.

Amſtelodami apud Jacob. van de Velde A. 1687.

QUum in Chemia corporum reſolutio quæratur maxime, & ipſa tamen menſtruorum apparatu multiplici abſolvatur; non injuria ſolliciti fuere Chemici de fluido quodam omnia corpora recludente inveniendo. Cujus poſſeſſorem cum ſe profeſſus fuiſſet Paracelſus (qui ipſi Alcaheſti nomen indidit) & poſt ipſum Helmontius; ſedulo equidem illorum excuſſere ſcripta Chemiæ ſtudioſi, ſed forſan pauci eo cum ſucceſſu, quem ſibi vendicat Dominus Starckey, qui Deum teſtatur, laboribus indefeſſis eo ſe tandem deveniſſe, ut non incomperta nec dubia, ſed certa ac probata proferre & poſſit & velit in Pyrotechnia ſua, in qua claves, quibus omnia concreta reſerentur, Philochemicis offerre vult videri. Opuſculum enim in duas partes diviſum cernitur, quarum prima circa Alcaheſtum maxime occupatur, ſecunda vero circa volatiliſationem alcalium fixorum, quæ duo pro ſummis ſolventibus habet cum doctore ſuo Helmontio. Nonnulla ergo de Chemia ſeu Pyrotechnia, ejusque genuinis & adulterinis filiis, præfatus, ad menſtrua, quæ ad verarum medicinarum, per ſolam diaphæreſin & diureſin agentium, præparationem requiruntur, progreditur, atque inter ea Alcaheſt potiſſimum deprædicat, multusque eſt in ejus virtutibus recenſendis; quod nimirum ita aperiat metalla, ut ſpiritus vini ſtatim tincturis illorum imbuatur, ipſa vero digeſtioni expoſita in Mercurium currentem abeant: quod uniones in lac quoddam, gemmas vero aliosq; lapides in ſalia redigat &c. Deinde

inde ad materiam ejus accedit, ita tamen, ut potius quid non ſit, quam quid ea ſit, explicet. Prolixe enim poſtquam confutavit illos, qui Alcaheſtum cum Mercurio philoſophorum confundunt, omnia quidem metalla aliaque corpora acidum liquorem in deſtillatione fundentia, imo ipſa alcalia, ab ejus præparatione rejicit; ſed tamen ipſe tandem nihil affert aliud, niſi illuſtrationem verborum Helmontii: *Ars indagando ſollicita eſt corpori &c.* quæ & ipſa nova lute indigere vel maxime videtur. Conſulto enim tenebras lectori offundit, cum in ea verſetur ſententia, plus quam ſpeciali Dei gratia opus eſſe ad Alcaheſti cognitionem acquirendam. Cum ergo rei hujus obſcuritas conjuncta ſit cum difficultate inſigni, quæ etiam Adeptis faceſſit negotium, hinc Chemiæ tyrones dehortatur ab ejusdem inquiſitione, denuoque de vero Chemiæ ſtudioſo quædam in medium proferens, partem primam claudit.

Partis ſecundæ initio nonnulla de Auctoris indefeſſo ſtudio, quod in Chemia poſuit, narrantur; mox vero ad ſuccedaneum Alcaheſti, nimirum Alcali volatiliſatum, tranſitus fit, ejusque virtutes in conſpectum producuntur. Licet enim aurum, argentum & mercurium non ſolvat perinde ut Alcaheſt, ejus tamen opera dulcia metallorum ſulphura, ſi fides habenda Auctori, acquiri poſſunt, & vegetabilia, maxime quantumvis inimica naturæ humanæ, ita ab ipſo ſubiguntur, ut in egregia medicamina evadant. Volatiliſatio vero Alcalium fixorum, juxta Auctorem noſtrum, fit ratione duplici: vel per *Alcooliſationem*, vel per *Elixirationem*, ita ut illa abſolvatur ope ſpirituum acidorum, urinoſorum & vinoſorum, atque hinc emergat Arcanum Ponticitatis, Microcoſmi & Samech; hæc autem ope oleorum eſſentialium. Volatiliſationem per ſpiritus acidos paucis attingit Auctor, neque multum ei tribuit, ſi reliquos ſpectes modos, de quibus in *Triumpho Pyrotechniæ* ſe acturum pollicetur; qui tamen an cum libris de *Myſteriis Alcalium* & *methodo curandi morbos*, qui itidem ab Auctore citantur, lucem viderit, nobis haud eſt compertum. Elixirationem inculcat verbis pluribus p. 153. ſed quæ Oedipo opus habent, & Oleum Terebinthinæ ad hunc ſcopum maxime commendat. Poſtea de uſu ejus diſſerit magnifice, & quantum conducat ad nobiliſſimorum medicamentorum præparationem, v.g. Eſſentiæ membrorum & Vini vitæ Paracelſi, Entis Veneris, Elixir proprietatis &c. pluri-

pluribus exponit, partim in ultimo ſecundæ partis membro, partim in epiſtola ad amicum, quam opuſculo toti ſubnexuit.

DIFESA DEL PONTIFICATO ROMANO E della Chieſa Romana.

i. e.

Defenſio Pontificatus Romani Romanæque Eccleſiæ: qua demonſtrantur ſuprematus, infallibilitas, ſanctitas aliæque dotes ſublimes Apoſtolici Principatus, refutantur hæreſes modernæ univerſæ, detegitur impietas ſchiſmatum Orientalis atque Anglicani, erroris denique indirecte convincuntur omnes ſectæ Religioni Catholicæ contrariæ. Opus P. NICOLAI MARIÆ PALLAVICINI, Soc. Jeſu.

Romæ, impenſis Nicolai Angeli Tinaſſii, 1687. Tomi III. in Folio.

Conſtant plag. 646.

CUm tot tantisque voluminibus Latine exaratis ſuprematum atque infallibilitatem Romanæ Sedi adſerere ſategerint Jeſuitæ non uni; Italico idiomate idem præſtare aggreſſus eſt ejusdem ordinis Sacerdos *Nicolaus Maria Pallavicinus*; non eo tantum fine, ut hæreticos, quos putat, in Romanæ eccleſiæ gremium revocaret, ſed & ut ei hactenus addictos de fidei ſuæ veritate eo magis perſuaſos redderet.

Stylo uſus eſt eleganti ac floſculis rhetoricis, hiſtoriis ſententiisque refertiſſimo. Diſpeſcuit autem opus ſuum in *ſex* omnino *partes*: quarum *prima* ſedis Romanæ primatum; *altera* impietatem ſchiſmatis Orientalis; *tertia* modernarum hæreſeon (quas vocat) errores; *quarta* iniquitatem Anglicani ſchiſmatis; *quinta* eccleſiæ hodiernæ Romano-Catholicæ & primitivæ Chriſtianæ identitatem (ex convenientia rerum a Miſſionariis Romanis in novo Orbe geſtarum, cum rebus Apoſtolorum in veteri Orbe colligendam) demonſtrare anniſus eſt. *Sexta* vero *pars* epilogum tantum complectitur. Ex his prima & ſecunda *Tomum primum*, tertia *Tomum ſecundum*, reliquæ *Tomum tertium* conſtituunt.

Molem

Molem hanc ingentem, magnifice ſtructam & aſpectu quam maxime jucundam fundamentis toties a Noſtratibus conquaſſatis, quin funditus everſis niti, oppido dolemus. Ingenue enim fatetur Pallavicinus ipſemet, nihil ſe novi e *Scriptura ſacra*, *Patrum* ſcriptis, actis *Conciliorum*, *hiſtoriæ* denique *eccleſiaſticæ* monumentis proferre potuiſſe, quod non *Robertus Bellarminus*, *Cæſar Baronius*, *Jacobus Peronius*, *Nicolaus Sanderus*, *Johannes Eccius*, *Franciſcus Suarius*, *Thomas Stapletonus* pro cauſſa ſua dudum urſerint. *Nova* ſe tamen *ratiocinia* ac *poriſmata* ex *dictis* illis *factisq;* vulgatiſſimis elicuiſſe monet, adeoque *novi operis* titulum *Defenſioni* huic ſuæ jure meritoque deberi, nullus dubitat.

At, ſi *dicta* iſta ac *facta* aut mala fide ab illis controverſiarum ſcriptoribus, (quos, non inſpectis ipſis Patrum ac veterum hiſtoricorum operibus, cæcis plane veſtigiis ſequi ſeſe, *Pallavicinus* non diffitetur,) adducta, ac in alienum ſenſum detorta, aut ex authoribus pſeudonymis, hæreticis, nullave fide dignis petita eſſe demonſtraverit aliquis; (id quod a quamplurimis Proteſtantium feliciter præſtitum eſſe plus ſimplici vice, eruditos haudquaquam fugiet, & ſi opus fuerit, imposterum quoque præſtabitur:) tunc ſane *nova* illa *ratiocinia* mole ſua ruere, neceſſe erit omnino.

Rem illuſtrare juvat exemplo unico: Calumniam beato Luthero ab hoſtibus impactam, de intima illius atque Cacodæmonis familiaritate, *Pallavicinus* T. II. P. III. L. VII. C. X. tanquam e tripode profectam ac exceptione omni majorem aſſumit, indeque novam novorum ratiociniorum materiem nanciſcitur. Sed mirari profecto ſubit, affaniis toties exploſis fidem adhuc haberi, quas poſt alios ſingulari ſtudio confutavit Illuſtris SECKENDORFIUS noſter, *diſſertatione hiſtorica & apologetica pro doctrina D. Lutheri de Miſſa*, *ad Acta Eruditorum* relata anno 1686. p. 606.—610. Diruto igitur ruinoſo hoc fundamento, poriſmata illinc deducta non poterunt non vana eſſe atque nullius momenti.

Cum ergo præſens Author tantum non ubivis elegantiæ ac eloquentiæ magis, quam *ἀκριβείας* hiſtoricæ ſtudioſus fuerit, cordatioribus forſan lectoribus æque facile videbitur, *Pallavicinum enervatum*, ac Ameſio *Bellarminum enervatum*, in Chriſtiani orbis ſcenam producere.

ANNOTATIONS UPON THE HOLY BIBLE.

i. e.

Annotationes in Biblia ſacra, quibus Textus Biblicus inſeritur, variæ lectiones dictaque parallela in margine annectuntur, difficiliora ſingulorum verſuum vocabula explanantur, dicta ἐναπτοφανῆ conciliantur, quæſtiones & dubia ſolvuntur, ſenſus denique textus univerſi aperitur.

Volumen I. authore *Matthæo Polo*; plagul. 301.
Volumen II. poſt illius fata adjectum; plagul. 307.

Londini, impenſis Thomæ Backhurſt, Dormanni Newman, Jonathanis Robinſon, Brabazonis Ailmer, Tho. Cockerill & Benj. Alſop. 1688. in folio.

OPtimo jure ſibi gratulantur Angli ſeculi præſentis felicitatem, qua Bibliorum ſacrorum vernacula eaque accurata verſione uti ipſis integrum eſt. Equidem ſeptimo jam a N. Chr. ſeculo partem, paulo poſt (Venerabilis *Bedæ* ſtudio) *totum* Bibliorũ *codicem* in Anglo-Saxonicam linguam tralatum fuiſſe conſtat. At pauciſſimis laicorum felicibus adeo eſſe licuit, ut copia illius verſionis eis ſuppeteret. *Wickleſius* igitur, qui A. C. 1384, diem ſuum obiit, vernaculam novam compoſuit, quam & avidiſſime ſub jugo papali gementes lectitarunt ad annum usque 1414, quo cum cæteris Viri operibus, Conſtantienſis Conciliabuli autoritate, ad rogum damnata fuit. Nec mitiori fato vertente tempore uſi ſunt Britanni, antequam *Tindallus* a. 1527. ob religionem in Germaniam profugus, *Pentateuchum Moſaicam & Novi Teſtamenti libros* Anglice reddere aggreſſus eſſet. Ut autem huic, (quod putabat,) malo medelam adhiberet opportune Londinenſis Epiſcopus, Romanenſium dogmatum tenaciſſimus, omnia operis exempla ære non parvo, *Packingtoni* mercatoris miniſterio uſus, a *Tindallo* emit, ac hac ratione univerſi orbis oculis ſubducere anniſus fuit. Sed dum Bibliorum partem Epiſcopus plebi invidet, Tindallus lucro e divendita illa editione vitam tolerans, *Coverdalium* συνεργὸν nactus, totum ſcriptorum θεοπνεύστων ſyſtema Anglica civitate

tate donat; mox tamen Villefortii in Flandris, *quod Bibliorum partem vernacule reddidiſſet*, (ut eſt apud *Rich. Bakerum* Chron. p. 282.) martyrii coronam reportavit. Prodiit tandem verſio illa, ſed ſub ficto *Thomæ Matthæi* nomine, *Apocrypha* adjiciente *Johanne Rogerio*. *Th. Cromwellus Cranmerusque Henrico VIII* Regi offerunt, ac facultatem legendi eam ſubditis regiis impetrant.

Novam dein editionem, *Henrici* indultu, *Cromwelli* auſpiciis, *Graftonus & Whitchurchius* Pariſiis adornarunt. Verum cum ad umbilicum pene perducta eſſet, neſcio cujus artibus, ſed regio juſſu, univerſa exempla combuſta ſunt, exceptis tamen non paucis, quæ executioni illi præfectus, argenti paulo cupidior, pileoni cuidam vendidit, quæque *Londinum* miſſa, typis illuc iterum exſcripta ſunt. Paulo autem poſt, cum Cromwellus capite fuiſſet plexus, typographus in vincula conjectus, ac ne verſio in bibliopoliis venum exponeretur, publico Regis interdicto cautum fuit. Poſtmodum Eduardus VI. editionem *Tindalli & Coverdalii* in Eccleſiæ Anglicanæ cultu publico retinendam eſſe, A. 1551. 1552. ſancivit; unde & hodienum in *Liturgia* ſua, *pſalmis* pericopisque *Evangelicis* & *Epiſtolicis* verſione illa antiquiore Angli utuntur, licet alias editionem recentiorem & publice & privatim legant. Anno 1577 *Elizabetha* imperante, Epiſcopi quidam novam adornarunt, cumque nec hæc *Jacobo I.* ſeſe approbaret, illius ſumtibus *omnium recentiſſima* condita fuit. Ac hæc ipſa præſenti *Poli* operi inſeritur. Ut vero vernacula verſio majori commodo eſſet lectoribus Anglis, exules quidam reformati, *Maria* rerum Anglicarum ſummam obtinente, Genevæ concinnarunt Notas in eam vernaculas A. 1560. In uſum dein Eccleſiæ Anglicanæ traduci cœpere Paraphraſis N. T. Deſ. *Eraſmi* Roterodami, itemque *Deodati* notæ Italicæ, æque ac *Belgarum* vernaculæ in Anglicum idioma converſæ. Anno tandem 1640. notæ recentiori verſioni *Jacobææ* convenientiores, nimium tamen ſuccinctæ, unico volumine prodierunt, quæ altera dein editione in tantum excreverunt, ut in volumina duo diſpeſcendæ eſſent. Quanquam vero tot notarum Anglicarum genera in Biblia extare probe noſſet *Matthæus Polus*, Vir *Synopſi Criticorum* de Chriſtiano Orbe optime meritus, novas tamen ex *Synopſi* ſua ſelegit, ac in opus hoc bipertitum magno cum judicio digeſſit. Equidem Tomum tantum *primum*, qui in *Eſaiæ* deſi-

nit, absolvere per fata ipsi licuit. Non defuere tamen cordati viri alii, qui notas eodem filo in cæteros Codicis sacri libros pertexerent.

Desiderarunt non uni in *Synopsi* illa, sententias Interpretum maxime sibi invicem adversas historice tantum recenseri, nulla *Collectoris ἐπιφωνήσεις* adjecta; qua de re nonnulla diximus in *Actis Erudit.* A. 1683. p. 135. Plane aliam viam institerunt in hoc Opere *M. Polus* huicque succenturiati *Viri doctissimi*, civium tantum suorum ac cumprimis illiteratorum rationem habentes. Non enim quid aliis, sed quid sibi de singulis versibus videatur, plane ac perspicue exponunt, eundem fere in modum, quo *Osiander* Biblia Germanica notis suis ad singulos versus instruxit. Audiamus ipsosmet: Intentio nostra (inquiunt) non fuit Patrum interpretamenta congerere, (quod ab *Aquinate*, *Justiniano* aliisque factum est,) nec recensere *subtilitates Grammaticas*, aut virorum doctorum criticas de vocibus phrasibusque observationes, (id enim *Synopsis Criticorum* præstitit) aut *porismata veritatis* ex versibus fluentia (quale quid in non unis Scripturæ libris utiliter fecere *Dicksonus*, *Hutchinsonus*, *Fergussonus*, *Guildius*, *Durhamus*,) multo minus *controversias* ex aliquo Scripturæ loco enatas. In id unum intenti fuimus, ut planum proponeremus Scripturæ sensum, ac ἑαυτοφανῆ conciliaremus; quatenus scilicet potuimus explicare *Scripturam* per *Scripturam*, optimũ sui interpretem.

Cætera, quæ de methodo operis hujus Biblici observare possemus, ex ipso ejus *titulo*, superius exscripto, facilius petentur.

Kurtze Einleitung die Geschichte unsers HErrn JEsu CHristi ꝛc. zu betrachten.

i. e.

Synoptica Introductio in Historiam JEsu Christi & Apostolorum, ut & nexum Prophetiæ N. T. juxta temporum seriem e IV. Evangelistis, Actis Apostolorum & Apocalypsi Johannæa considerandum, auctore Casparo Hermanno Sandhagen.

Lunæburgi apud Jo. Stern, 1688. in 8.

Constat plagulis 16.

Hic nimirum scopus est, quem præmissus quoque titulus innuit, sistere actorum Salvatoris Apostolorumque ordinem, ut & vaticinio-

ticiniorum N. T. quæ in Apocalypſi ſua divinus epopta' conſignavit, convenientiam & complementa ſecundum temporum ſeriem delineare. Quanquam enim nemo fere hactenus, Autoris quidem noſtri judicio, (præter Andream Oſiandrum, Carolumque Molinæum, quibus ſuum facile aſſenſum & Chemnitius præbuiſſet, niſi hiſtoriam iisdem pene circumſtantiis deſcriptam bis aut ter, ſi ea quidem teneatur ſententia, contigiſſe, ſtatuendum prævidiſſet,) eam defendere hypotheſin auſus ſit, quæ ſacros Novi Fœderis ſcriptores accuratam temporum ſeriem obſervaſſe, nec quicquam extra illam conſignaſſe aſſerit: ſperare tamen ſe ait, Calovio etiam laudatam opinionem, & in ſuo hoc præſenti opuſculo probandam, aliis æque probatum iri. pag. 3. p. 4.

De cætero, utut fruſtra methodi hujusce, quippe *naturalis* prorſus atque inſitæ, rationes quæri dicat, exempla tamen larga manu in *Præfatione* proponit, quibus eam confirmari roborarique exiſtimat. Et primum quidem ad *Johannem* provocat, qui in Evang. c. I, 19, 29. II, 1, 12. dies etiam ſingulos juſto ordine enumeret, id quod adhibitas temporum particulas ponderanti facile conſtare queat. Hinc ad Lucam pergit, qui ſe ad exemplum aliorum hiſtoriam ἀνατάξασθαι, adeoque certa in τάξει & καθεξῆς eandem ſcripturum c. I. 3. promittat. Qua occaſione Grotium ſimul refellit, qui τὸ καθεξῆς Evangeliſtæ uſitatiſſimum, de ſingulari tantum ſcriptione quadam, eaque κατηχήσει v. 4. memoratæ oppoſita accipiendum putet, ac ſi nimirū ſublimius ſe ſcripturum & ad perfectiora cum Theophilo progreſſurum ſponderet: cum tamen ex c. VIII, 1. Act. III, 24. XI, 4. XVIII, 23. clare ſatis conſtet, voculam καθεξῆς ad ἀνατάξασθαι reſpicere, adeoque per Latinam, *Coherenter*, exponendam eſſe, & *ordinatam temporis tractationem* innuere. Falli præterea in eo Grotium exiſtimat, cum κατήχησιν pro *imperitiorum ſaltem plana ſimplicique inſtitutione* accipiat: contrarium enim ex eo patere, quod Apollo, etſi κατηχημένος Act. XVIII, 24. Scripturarum tamen teſtimonio δυνατὸς ἐν ταῖς γραφαῖς fuerit, Judæosque convincendo conſtanter aſſeruerit, Jeſum eſſe Meſſiam atque Dominum, l. c. v. 28. Locum ad Rom. II, 18. in eundem Hugonem retorquet, quippe Judæum, ex Apoſtoli ſententia non pro *ſimplici*, ſed pro cæcorum ductore, adeoque pro *perito legis* haberi velle. Loco I. Cor. XIV, 19. *publicam in Eccleſia inſtitutionem* p. 5. p. 6. p. 8. p. 9, 11. p. 10.

nem ſignificari, quæ ad imperitos æque atque alios dirigatur. Denique ipſum Lucam teſtem vocat Autor, ſuamque hypotheſin e naturali
p. 12, 13. plane ordine a ſcriptore iſto obſervato, quin & Marci Matthæique harmonia comprobat; qua ex collatione obſervari ſimul a lectore cupit, quam concinne quædam ſubinde hiſtoriæ ab uno tantum Evangeliſtarum commemoratæ, ad confirmandam ordinatam temporum ſeriem, *parenthefibus quaſi certis* concluſæ fuerint. Ut exemplo
p. 17. rem demonſtret, Matthæum producit, qui c. VIII, 19, 20. de ſcriba quodam ad Jeſum comitandum, cum ad Gadarenos tenderet, ſponte ſe ſua offerente cum loquatur, finita de eo narratione eundem poſtea cum cæteris tribus Evangelicæ Hiſtoriæ ſcriptoribus ordinem ſervet, adeoque ſatis doceat, quam ordinate ſingula exaraverit, & quo tempore ſcriba ille ſe obtulerit, diverſus ab eo, qui ultimo ante abitum Do-
ib. ſqq. mini ex hoc mundo ſemeſtri ad Jeſum venit, Luc. IX, 59. Inde ad Joannem redit, hujusque cum D. Luca collatione inſtituta quoad triplex Salvatoris, quod Hieroſolymas ſuſcepit, iter, luculentiſſima
p. 18. ordinatæ ſcriptionis ſigna proponit, notato ſubinde Oſiandro, quem mentem Lucæ non aſſecutum eſſe autumat, quod illud cujus Luc. IX, 51. mentio fit, iter pro ultimo habuerit, aliud tamen longe ab eo, quod c. XVII, 11. & XIX, 29. commemoratur. Atque hinc concludit, *plurimas omnino hiſtorias*, quas eruditi quidem & celebrati nominis Vi-
p. 19. ri *pro iisdem* habuerint, *pro diverſis* agnoſcendas eſſe, niſi confundere ea velimus, quæ luculento adeo temporum locorumque, quin &
p. 24. perſonarum diſcrimine diſtincta ſint. Hiſce epiſtolam ſubjungit, quam Anno 1667. 1. Octobr. Bilefeldiæ ad Reverendiſſimam Principem Eliſabetham Hervordienſem Abbatiſſam, ex Electorali Domo Palatina oriundam, occaſione quæſtionis in convivali coram memorata Principe diſcurſu motæ, priusne Dominus Jairi filiam, an viduæ Nainiticæ natum e morte ſuſcitaverit, exaravit. Ubi propoſita adverſantis ſententiæ argumenta reſolvit, ſuæque, quæ hunc præ illa excitatum
p. 27. eſſe aſſerit, rationes deduxit ex Luc. VII, 11, 17, ubi ἐν τῇ ἑξῆς (ἡμέρᾳ ſcil. Luc. IX, 37.) quæ ſanationem famuli ſequebatur, Nainum abiiſſe Chriſtus dicatur, filiumque matri ſuæ reddidiſſe. Unde Gallus quoque mentem Lucæ egregie expreſſerit, vertendo: *Il avint le jour ſuivant, que Jeſus alloit en une ville nommée Nain.* Jairi vero filiæ mentio-
p. 27. nem cap. demum VIII, 41. fieri, coll. cum Matth. IX, 18. & Marc. V, 22.

Deni-

Denique uſum, qui ex iſta ordinatæ ſcriptionis inveſtigatione & harmonia reſultet, ampliſſimum, non uno exemplo oſtendit. Quod ſi enim undecim repetitam vicibus Optimi Salvatoris ad Capernaitas ingratiſſimos hominum, adventum ponderes, næ humanitatem JEſu noſtri, næ intimam erga humanum genus propenſionem affectumque miraberis! Cum hortantem audies Apoſtolum: *cogitemus ſedulo, quantam a peccatoribus contradictionem Salvator ſuſtinuerit*, Hebr. XII, 3. amplam ſatis materiam paſſiones JEſu recogitandi invenies. At non ſufficit pagina enumerandis omnibus, quæ non ſine commotione apud Autorem ipſum legi poſſunt. Notare interea id unicum volumus, quod ex Joh. XXI, 25. proponitur, merito dixiſſe Apoſtolum, vix capturum fuiſſe orbem libros omnes, ſi facta ſingula geſtæque res Chriſti conſignari ſingulæ debuiſſent. *Unius* e. g. *illa diei opera* eſt, quam Matthæus Cap. V. VI. VII. VIII, 1.14. memorat, cui & illud Lucas ſuperaddit, præcedenti nocte integra Dominum in precibus perſtitiſſe, maneque quosdam diſcipulorum nominatim ad ſe vocaſſe, populo præſentaſſe, finemque ſuæ concioni miraculo impoſuiſſe. Quid ergo integro Domini miniſterio contigiſſe concludemus? Porro ſuis hiſce in prolegomenis, ad Acta Apoſtolorum procedit Autor, eaque a Luca ſervato temporis ordine, quod Hiſtorici munus eſt, deſcripta eſſe, demonſtrare ſatagit. Ultimo de viſionibus Apocalyptici r ſeſe conferendis nonnulla annotat, Auguſtinum imprimis ſecutus c L. XX. de Civ. Dei c. 17.

His ad meliorem Harmoniæ apprehenſionem præmiſſis, Hiſtoriam Chriſti harmonica Evangeliſtarum conſpiratione conſignatam perpetuis TABELLIS proponit, certasque cuivis earum portioni NOTAS ſubjicit. Unde decerpere nonnulla operæ pretium ducimus. Quæ Matth. IV. Marc. I. Luc. IV. de Salvatoris in deſertum pulſu dicuntur, εὐθέως, Marci verbo, poſt acceptum a Joanne baptiſmum contigiſſe, adeoque commodatam nuptiis Cananæis præſentiam præceſſiſſe: quod autem (poſt Cananæum illud primum Joh. II,) *ſecundum* dicatur perpetraſſe miraculum Joh. IV, 54. non dici *ſecundum* in ordine ad omnia Domini miracula, ſed ad ea tantum, quæ poſt reditum in Galilæam contigerunt, arbitratur. Cæterū inter alia monet, non confundendas eſſe ſequentes Hiſtorias, Matth. XI, 22. 37. cum Marc. III, 22. vel Luc. XI, 4. 28. eo quod ea, quam Lucas memorat, ad ultimum

p. 44.

p. 50.

p. 52.

p. 57.

p. 58.

p. 69.

p. 76.

p. 91.

timum miniſterii Chriſti annum referenda ſit. Nec Marc. IX, 33. & Luc. IX, 46. cum Matth. XVIII, 1. ſeq. (ubi quædam ex Tractatu Schekalim de acceptione pignorum afferuntur) nec unam eſſe habendam
p. 69, 79. Templi purgationem a Salvatore Joh. II, 14, 15. ſuſceptam, cum ea, quæ
p. 120. Matth. XXI, 10. 11. alibique recenſetur, cum in prima venditores tan-
p. 121. tum, in altera vero emptores quoque expulerit. Male etiam *vulgo* unctionem Chriſti *ter* in Bethania factam *pro una* haberi obſervat: Joannem quippe ῥητῶς aſſerere, unam contigiſſe ſex ante paſcha diebus, Matthæum autem Marcumque alteram biduo tantum a paſchali feſto factam deſcribere. Conf. Matth. XXVII, 2--6. ubi more ſuo vim particulæ τότε premit, atque e Luc. VII, 45. conſtare ait, *unctos ſæpius ſolitos hoſpites a Judæis fuiſſe.*
p. 122. Porro diſcernendum probe convivium eſſe, quod Joh. XIII, 1. πρὸ τῆς ἑορτῆς, die paſcha proxime præcedente celebratum fuit, ab eo, quod ipſomet paſchate cum diſcipulis habuit Chriſtus; pariter diverſam eſſe Judæ manifeſtationem, quam Johannes c. XIII, 18. ab illa, quam reliqui Evangeliſtæ deſcribunt, quod
p. 123. ex ſermonum actionumque diverſitate evincit. Denique & de ordi-
p. 136. ne ſeptem Chriſti in cruce verborum quædam addit, Chriſtumque eo, quem nos Veneris vocamus, die, tanquam Pro-Sabbatho mortuum eſſe aſſerit. Perducta adeo ad finem Evangeliſtarum Harmonia,
p. 123. itinera Chriſti ſigillatim recenſet, ſervato ſcriptorum SS. ordine, tabulisque comprehenſo; Dehinc

p. 151. II. ad Hiſtoriam Eccleſiæ in Actis deſcriptam pergit, eamque pari, qua Evangelicam, methodo proponit, adhibitis in ſubſidium col-
p. 157. latisque Pauli Epiſtolis, ubi ex Act. XXII, 17, 18. notat, Paulum *ter* Hieroſolymam profectum eſſe, ſecundamque profectionem Act. IX, 23. ſub multarum dierum voce a Luca indicari. Duplicem Apoſtoli raptum ſtatuit; ordinemq; Epiſtolarum eum conſtituit, ut (1.) utramq; ad Theſſalonicenſes Act. XVIII, 5, 12, 17. (2.) utramq; ad Corinthios, Act. XIX, 21, 22. XX, 2. (3.) ad Romanos, c. XX, 3. coll. Rom. XV, 19, 25. XVI, 1, 2. *ante vincula*, Epiſtolas vero ad Coloſſenſes, Philemonem, Philippenſes *e vinculis*, ad Hebræos autem, ad Timotheum utramque, ad Titum & Epheſios *poſt vincula* ſcriptas eſſe, adſtruatur. Colophonis loco de
p. 185. *converſione Pauli* ſtatuit, eam in annum Caligulæ ultimum incidiſſe, quod ex eo probat, quod Apoſtolus una cum Barnaba eleemoſynas eccleſiæ Antiochenæ Hieroſolymam ultimo Herodis ab Angelo,

(ante-

Digitized by Google

(antequam ex eo itinere rediiſſent) percuſſi anno detulerit, Act. XI,27-30. XII, 23. ſq. Notum enim ex Joſepho eſſe ait, qui eo jamdum tempore vixit, Herodem illum anno Claudii 4to interiiſſe, quo dira admodum fames in Judæa invaluerat: unde ſequatur, Paulum anno Claudii IVto collectam Hieroſolymas attuliſſe, tertioque & quarto Imperatoris laudati anno Antiochiæ docuiſſe, c. XI, 26. Reſtare autem tres adhuc annos, quibus poſt converſionem in Arabia prædicaverit Apoſtolus, Gal. I, 18. quos in primum ſecundumve Claudii & ultimum Caligulæ incidere neceſſum ſit. Ultimo definit, Acta Apoſtolorum hiſtoriam 33 annorum continere, geſtasque Pauli intra 25 annos res deſcribere.

Poſt hæc, IIIo Epiſtolæ alteri ad memoratam ſupra Abbatiſſam Hervordienſem exaratæ, quæ phraſes apocalypticas Johannis ſtudioſe cum propheticis V. T. confert, Tabellam Synopticam præmittit, qua Harmonia viſionum, rerumque earundem in Apocalypſi diverſis capitibus imaginibusve propoſitarum, accurata collectio ſiſtitur. p. 189. 190.

Tandem etiam brevem terræ Canaan delineationem exhibet, eamque ad novi Fœderis Hiſtoriam multa cum diligentia applicat.

M. CHRISTOPHORI Hartknochs Alt- und Neu-Preuſſen.

i. e.

M. Chriſtophori Hartknochii Boruſſia Vetus & Nova.

Francofurti & Lipſiæ apud Martinum Hallervordium, 1684. in fol.

Conſtat plagulis 187.

INter rerum Prutenicarum conditores vetuſtiſſimus omnium, quantum ſcire licet, eſt *Petrus a Duisburg*. Hujus Chronicon Pruſſicum rythmis Germanicis reddidit *Nicolaus Jeroſchinus* A. Chr. 1340, ſub regimine Dieterici ab Aldenburg, Magiſtri Ordinis Teutonici in Boruſſia; quale quid factum etiam a *Wigando de Marburg*, Fratre Ordinis Teutonici, qui hiſtoriam Pruſſicam ad annum Chriſti 1394. usque produxit. Nec defuit quidam alius Duisburgii Continuator, qui tempore Sigismundi Imperatoris floruit. Hos præter extiterunt &

alii, qui hiſtoriam Pruſſicam monumentis literarum prodiderunt; *Simon* videlicet *Grunau*, Ordinis Prædicatorum Monachus, *Paulus Pol*, *M. Georgius Ranis*, *Johannes Meletius*, *Johannes Freyburg*, *M. Caſpar Schütz*, *David Chytraus* in Saxonia, *Caſpar Hennenberger*, *Thomas Waiſſelius*, *Martinus Murinius*, *Johannes Leo*, *Cœleſtinus Miſlenta*, *Reinholdus Curike*, & alii ab Hartknochio in præfatione ad lectorem memorati; ut taceamus ſcriptores Polonicos, qui rebus Polonicis res quoque Pruſſicas non inſerere non potuerunt, quales fuere *Vincentius Kadlubko de Carnov*, *Johannes Dlugoſſus*, *Matthias a Michovia*, *Martinus Cromerus*, *Stanislaus Sarnitius*, *Matthias Strykovsky Oſſoſtevicius*, & *Joachimus ab Hirtenberg Paſtorius*. Quod Duisburgium attinet, eum non minus, ac Continuatorem ejusdem A. 1680. edidit idem clariſſimus Hartknochius, cum Latinis ſuis iisque doctiſſimis diſſertationibus. Qui liber cum emtores longe plurimos mox reperiſſet, bibliopola, cujus ſumptibus impreſſus fuerat, Germanicam ejus verſionem, ut legi ab illiteratis quoque ac Latinæ linguæ minus gnaris poſſet, meditatus eſt. Sed id laboris ſuſcipere ipſe Hartknochius voluit, veritus quippe, ne non omnia feliciter ab alio quoquam redderentur; utque medium teneret inter corpus Pruſſicæ hiſtoriæ perfectum, & inter compendium ejus (quorum illud nimis operoſum, hoc minus proficuum videbatur;) *Boruſſiam* hanc *Veterem & Novam* ſtudio ac labore infatigabili concinnavit. *Vetus Boruſſia XV.* abſolvitur capitibus, quorum I. de finibus ejus (cui & mappa veteris Pruſſiæ Geographica a Caſp. Hennebergero delineata præmittitur) ut & incolis antiquiſſimis, de Venedis puta ſeu Sclavis, Galindis, Sudinis, Gothis vel Æſtiis, Sciris & Hirris, Vidioariis &c. agitur. II. de ortu Venedorum & Gothorum, quos non ex Scandia, uti Jornandes & Hugo Grotius, ſed ex Pomerania arceſit Autor, e quibus & Suecicos Gothos oriundos eſſe contendit; de ortu item Pruſſorum, quos dictos cenſet non a Pruſia Rege Bithyniæ, neque a Bructeris, multo minus a commentitio Pruteno, ſed a finitimis Rutenis, Ruſſis vel Boruſſis, vel a voce Pruſſorum antiqua *Pruota*, quæ intellectum & ſapientiam denotat, vel uti in Addendis notat, a Prut, fluvio Moldaviæ. III. de qualitate corporis veterum Pruſſorum. Hanc eandem fuiſſe Autor dicit cum Sarmatis ac Germanis. Fuiſſe enim Pruſſos antiquiſſimos cæſiis oculis, facie rubicunda, coma intonſa eaque criſpa

criſpa ac ruffa, ingentis præterea ſtaturæ, & ætatis grandis. IV. de antiqua Pruſſorum lingua, quam convenientiam cum Lithuanica habere, fuſe oſtendit Autor. V. de locis Pruſſiæ religioſis, lucis videlicet & ſacris arboribus, de quercubus inprimis quatuor, Romovenſi, Heiligenbeilenſi, Viſtulana & Velavienſi, nec non ſacris lacubus, fontibus ac fluviis. VI. de Diis vel Idolis veterum Pruſſorum, Percuno, Picollo & Potrimpo, qui Dii illorum fuerunt principes, h. e. uti Hartknochius exponit, de Jove, Luna & Venere. VII. de Diis Pruſſorum ſecundi & tertii ordinis, de cultu item anguium, bufonum & aliis. VIII. de Flaminibus ethnicis veterum Pruſſorum, quorum ſummus fuit Crive, cujus electio deſcribitur; reliqui inferiores Waidelottæ & Sigonottæ, qui ſubfuerunt illi, ſunt dicti. IX. de veterum Pruſſorum idololatria, de igne ſacro, immolatione hominum & equorum, & quibus quisque Deorum ceremoniis fuerit cultus. X. de diebus Pruſſorum feſtis. XI. de nuptiis veterum Pruſſorum, ceremoniisque tam ſponſaliorum, quam nuptiarum tempore adhibitis; ubi & hoc obſervatur, Pruſſos fuiſſe polygamos, nec ullam graduum conſanguinitatis habuiſſe rationem. XII. de funeribus veterum Pruſſorum, de occiſione ægrotorum & infirmorum ſervorum, de ἀυτοχειρία, de funeris deductione, cadaverum concremazione, & urnarum repoſitione; qua occaſione & oſtenditur, Pruſſos immortalitatem animæ & reſurrectionem mortuorum credidiſſe. XIII. de veterum Pruſſorum œconomia & vita communi. Fuit autem victus illorum ſimplex, potus ex aqua, lacte, ac cruore; ſimplex etiam veſtitus; artes ſe alendi fuerunt agricultura, res pecuaria, venatio, aucupium, piſcatura, captura halecum, permutatio mercium; navigatio, inveſtigatio ſuccini, venatio inprimis alcis & urorum, qui magnitudine elephantos æquant. XIV. de præparatione ad bellum & modo bellandi apud veteres Pruſſos, de armis eorundem, clavis, enſibus, ſagittis, clypeis, propugnaculis & arcibus; de expeditione ipſa; de mactato uno ex hoſtibus, & oblatione prædæ Diis facta. XV. de republica veterum Pruſſorum & regimine. Fuit autem respublica illorum, non minus quam Venedorum ac Gothorum, popularis initio ac libera; ſed ob lites de proprietate agrorum, aliisque de rebus continenter exortas, Rex tandem electus eſt vir gravis Waidewutus, qui & conſilium eligendi Regem dederat. Is barbaro huic

populo certas præscripsit leges, nec ulli bello sese unquam implicuit; regionem tandem omnem inter filios XI (habebat equidem XII filios, sed duodecimus Lithuo Lithuaniæ præfectus est) divisit, seque ipsum, ne autoritate sua excideret, supremum sacerdotem constituit, & *Kriwe Kriweito* appellari voluit; quanquam ab aliis res ista aliter atque aliter recensetur. Prussia autem revera in XI provincias fuit divisa, habuitque unaquæque suos Principes, Equites, cives & rusticos, a quibus & comitia provincialia, necessitate sic dictitante, fuerunt celebrata. Et hæc de statu veteris Prussiæ tam idololatrico quam politico, antequam Magistri Teutonici Ordinis eo pervenerunt.

Nova ejusdem Hartknochii *Borussia*, cui & ipsi mappa novæ Prussiæ Geographica præfigitur, intra octo inclusa est capita. In I. agitur de origine Ordinis equestris Hospitalariorum, & domus Teutonicæ S. Mariæ in Hierosolymis. Hunc Ordinem constituendi occasionem dederant expeditiones cruciatæ in terram sanctam, prædicatæ primum & commendatæ a Petro Eremita, A. Chr. 1095, dein ab Urbano II R. P. approbatæ, & tandem a Ducibus ac Comitibus quibusdam Galliæ institutæ, a *Gothofredo* imprimis *Bullionio*, qui & primus Rex Hierosolymorum fuit salutatus; cui successerunt *Balduinus I*, qui Saracenis Acconam seu Ptolemaida extorsit; *Balduinus II*, qui Ordinem Templariorum A. 1118. sancivit; *Fulco*, autor Ordinis Johannitarum A. 1140; *Balduinus III*, cujus tempore expeditio II cruciata in Palæstinam contigit; *Almericus*, *Balduinus IV*, *Balduinus V*, & *Guido Lusignanus*, cui Saladinus Ægyptius Acconam aliasque urbes iterum eripuit. Hoc regnante Ordo, qui Domus Teutonicæ, vel Hospitalariorum S. Mariæ in Jerusalem dicitur, stabilitus creditur, quem & postea Cœlestinus III P. R. confirmavit, & regulæ S. Augustini adstrinxit. Horum partes erant, non infirmos tantum & sauciatos milites in Xenodochio, a viro quodam Teutonico exstructo, Johannitarum exemplo, curare (cujus rei initium cives quidam Bremenses ac Lubecenses, postquam commeatum navibus eo attulissent, fecerant) sed & contra barbaros, Templariorum more, urgente necessitate depugnare. Insigne eorundem fuit crux nigra in scuto albo, sed quod postea a Friderico II Imp. aquila, & a Ludovico IX Rege Galliæ etiam liliis fuit exornatum. Quod sigillum hujusce Ordinis fuerit, & qui vestitus; quomodo fratres Ordinis distincti

inter

inter ſe fuerint; (nam alii ut ſacerdotes cultui vacubant divino; alii ut milites contra barbaros dimicabant;) qua ætate; & quibus ceremoniis recepti in Ordinem, quo item juramento; & quibus legibus adſtricti fuerint, nec non qua occaſione Magiſtri Teutonici Ordinis in Pruſſiam pervenerint, Autor eodem capite exponit, quem vide. Fuit autem primus Ordinis Magiſter *Heinricus Walpot* a *Paſſenheim*, II. *Otto* a *Carpen*, III. *Hermannus Bart*, IV. *Hermannus* a *Salza*, qui ob res præclare ac fortiter geſtas primus a Conrado Duce Maſoviæ, de conſilio *Chriſtiani* primi Culmenſis Epiſcopi, in auxilium contra Pruſſorum barbarorum incurſiones fuit evocatus. In II capite referuntur Magiſtri Ordinis Teutonici, qui in Pruſſia clavum tenuerunt; qua occaſione de bellis hinc inde variis, ſubſecutisque Pruſſiæ mutationibus notabilia non pauca interſperguntur. Variant autem rerum Pruſſicarum conditores, quod ordinem Magiſtrorum antiquorum attinet. Ultimus eorum fuit *Albertus* Marchio Brandeburgenſis, qui cum æque ac Fridericus anteceſſor, Sigismundo I Regi Poloniæ, avunculo ſuo, in clientelam ſe jurejurando dare renueret, bello Polonico, eique graviſſimo ſe implicuit; ſed tandem fruſtra expectatis a Cæſare auxiliis, pace cum avunculo contracta, occaſionem ſibi conſulendi ſumpſit, & ex Ordinis Magiſtro, a Polono, cujus clientelæ ſe commiſerat, Dux Pruſſiæ creatus, ejusdem partem, quæ Ducalis dicitur, in feudum ab eo accepit. Hunc primum Pruſſiæ Ducem excepit filius unicus *Albertus Fridericus*, qui cum ἄπαις deceſſiſſet, ſucceſſorem habuit *Georgium Fridericum*, Marchionem Brandenburgicum, qui & curator Alberti Friderici ob mentem non bene compoſitam fuerat. Secuti hunc ordine ſunt quatuor Electores Brandenburgici, *Joachimus Fridericus*, *Johannes Sigismundus*, *Georgius Wilhelmus* & *Fridericus Wilhelmus*. Et hic quidem cum una cum confœderato Rege Sueciæ Carolo Guſtavo palmas victrices ex bello Polonico retuliſſet, pace ſeorſim cum Johanne Caſimiro Rege Poloniæ facta, a jure vaſallagii fuit abſolutus, abſolutum hoc ipſo in Ducalem Pruſſiam imperium in transactione Velavienſi A. 1657. cum maſculis omnibus deſcendentibus ſuis indeptus. Huic anno 1688 extincto non alius ſuccedere in Pruſſiæ Ducatu potuit, quam qui faſces Electorales in Marchia hæreditario jure accepit, *Fridericus III* videlicet, qui cum Pruſſos ſolenni ſacramento ſibi præſens non-

dum obſtrinxerit, ab omnibus, non ſine apprecatu multarum contra Imperii hoſtem victoriarum, perquam anxie deſideratur. In III. capite extructio urbium arciumque Pruſſicarum deſcribitur, ſingulæque æri inciſæ repræſentantur. In IV. in originem hodiernorum Prusiæ incolarum inquiritur, oſtenditurque, veteribus ejus incolis plurimos nobiles, cives, ruſticosque ex Germania ſe aggregaſſe, occaſione expeditionum a Magiſtris Ordinis Teutonici inſtitutarum, copiarumque auxiliarium ex Germania accerſitarum; quanquam & illud additur, ex nobilibus quoque Polonis quamplurimos ſedem ibi ſuam poſuiſſe. In cap. V. enarratur introductio Chriſtianæ fidei in Prusiam, ejusque in ea propagatio. Primus Adelbertus cum fratre Gaudentio verbum divinum Prusis prædicaſſe creditur, qui A. Chr. 939. natus eſt. Primus tandem Epiſcopus in Prusia factus eſt quidam *Chriſtianus*, Ciſtercienſis Ordinis Monachus, poſt quem & alii epiſcopi, qui una cum ſucceſſoribus ſuis f. 459. & ſeqq. recenſentur, ſunt conſtituti. Hi abs Magiſtris Ordinis Teutonici adjuti in id modis viribusque omnibus ſunt anniſi, ut idololatriam Pruſſorum extirparent, & templa pro exercenda religione Chriſtiana hinc inde exſtruerent. Sed his negligentioribus & remisſioribus in zelo factis, multi ſectarii in Prusia fuere exorti, donec tandem A. 1519. Papana religio, poſt accenſam antea a Martino Luthero Evangelii facem, per D. Joh. Briſmannum, & D. Petrum Amandum, a Luthero eo miſſos, Alberti Ducis primi auſpiciis expurgata eſt. Reformationis negotio expoſito, prolixe recenſentur controverſiæ Theologorum Pruſſicorum, a tempore reformationis ad propiora usque tempora agitatæ, Andr. Oſiandri ſcilicet cum Morlino collegisque aliis, Heshuſii cum Wigando, Mislentæ cum Movio, Bohemo, Latermanno & Dreiero. Annectuntur & mutationes, quæ circa religionem apud Dantiſcanos, Thorunienſes & Elbingenſes contigerunt. Caput VI. totum rei monetariæ Pruſſorum impenditur, ubi & nummos Prusicos æri expreſſos videre eſt. Caput VII agit de Pruſſorum juribus & privilegiis, Culmenſi imprimis ac Flamingenſi; item de legibus a Sigfrido de Feuchtwangen & Winricho a Kniprode datis, nec non de Weichbildo ſeu jure Magdeburgico ſeu Saxonico, quod idem cum Culmenſi eſſe dicitur, juribusque urbium quarundam ſtatutariis. Caput VIII & ultimum deſcribit rempublicam & formam regiminis in Pruſ-

in Prusſia. Fuit autem Prusſia, poſtquam Ordo Teutonicus in eam A. 1230. pervenit, ab abſentibus primum Magiſtris per proviſores vel magiſtros provinciales adminiſtrata, quorum primus fuit Hermannus Balcke, ab Hermanno de Salza eo miſſus. Horum cum ſeptem fuerint, Livoniæ Magiſter provincialis inter illos primicerius extitit. Fuerunt & extraordinarie Vices-gerentes conſtituti, ad magni momenti negotia extricanda. Proximi ab his fuere Epiſcopi quatuor, Culmæ, Pomeſaniæ, Ermelandiæ & Samlandiæ, quos inter Culmenſis primas tenuit. Hos ſequebantur magni Commendatores quinque, quibus alii Commendatores inferiores ſuberant. Fratres Ordinis fuerunt vel ſacerdotes, vel equites, ut ſupra jam diximus. Fuerunt & Sorores ejusdem Ordinis, cujus rei documenta quædam f. 618. producuntur. Fuit autem forma regiminis Magiſtrorum horum non abſolute monarchica. Magiſtri ſiquidem Imperatori Romano in ſecularibus, & Papæ Romano in eccleſiaſticis erant ſubjecti, fuitque poteſtas illorum valde reſtricta ab Epiſcopis, nec non a nobilibus, incolisque Prusſiæ aliis, qui privilegia abs Regibus Poloniæ acceperant, qualia f. 640. ſeqq. ab Autore afferuntur. Sed ratio iſta regiminis Prusſici valde immutata eſt, poſtquam Ordo Teutonicus A. 1454. Magiſtro Ludovico ab Erlichhauſen ſubeſſe renuit, ſeque in clientelam Caſimiri Jagellonidæ Regis Poloniæ tradidit. Tum enim ſuaſu Epiſcoporum Vicegubernator regius in Prusſia fuit conſtitutus, eique Palatini quatuor & tres Caſtellani adjuncti. Facta etiam ſuccedente tempore mutatio circa comitia, dignitates & judicia. Sed major adhuc mutatio contigit A. 1657. in Velavienſi transactione, in qua Fridericus Wilhelmus, glorioſiſſimæ memoriæ Elector Brandenburgicus, ſupremum Prusſiæ dominium obtinere meruit. Neque enim ex dicaſterio Prusſico appellare amplius ad Regem Poloniæ licuit poſtea. Tribunal itaque Prusſicum erectum eſt, cujus Præſes ſemper eſt unus ex Conſiliariis primariis, Aſſeſſores quinque nobiles, & tres ex civium ordine. Corollarii loco additur privilegium Culmenſe Latinum, prout illud ab Hermanno de Salza & Hermanno Balke Culmenſibus ac Thorunienſibus fuit impertitum; nec non addenda quædam & locis ſuis inſerenda, cum indice in utramque Prusſiam, veterem & novam locupletiſſimo.

Cæterum ut opus iſthoc hiſtoricum ſuum abunde laudat artifi-

cem,

cem, ita plus adhuc decoris atque ornamenti accepit a tot imaginibus hinc inde veluti infibulatis, in nova Borusſia cum maxime. Nam in illa præter Sacerdotem Ordinis Teutonici in habitu ſuo f. 161. repræſentatum, Magiſtrosque omnes atque urbes ſupra memoratas, *Johannes III* Rex Poloniæ f. 363. *Albertus*, ultimus Magiſter & primus Prusſiæ Dux f. 322. & *Fridericus Wilhelmus*, Elector Brandenburgenſis & ſupremus Prusſiæ Dux, una cum *Friderico*, purpuræ Electoralis tum hærede, nunc Electore felicisſimo f. 357, quin & *Ernestus Bogislaus*, Dux de Croy f. 558. æri inciſi conſpiciuntur. Id honoris habuit & M. *Huldaricus Schönberg*, Weyda Palatinus f. 491. qui quamvis uſum oculorum per variolas in tertio ætatis anno amiſiſſet, ſtudiis tamen ſedulam dedit operam, cumque in ſchola patria & Sulzbacenſi feliciter in literis ac linguis profeciſſet, in Aldorffinam primum, dein in hanc Lipſienſem ſe contulit, ubi & Magiſterii honores A. 1628. cum laude retulit. Juventute poſtea in Holſatia per novennium, & Hamburgi per quinquennium privatim informata, Regiomontium tandem profectus, ſtudiis Philoſophicis, imo omni, ut loquuntur, ſcibili immortuus eſt, cum annum ætatis 47. fuiſſet ante quinque hebdomadas ſupergreſſus. Habuit id honoris & *Andreas Grunbeide*, ruſticus Grunwaldenſis, f. 350. cui culter bene longus in ſtomachum præter intentionem demiſſus, citra periculum ſanitatis & vitæ fuit exſectus, ut ſupervivere, matrimoniumque inire potuerit; de quo & hiſtorica relatio D. Danielis Beckeri, Medici Regiomontani, non absque ſtupore legitur f. 349. & ſeqq. Sed hæc excerpſiſſe ex libro illo ſufficiat,

SEBASTIANI CHRISTIANI DE ZEIDLERN
Med. D. & P. P. primarii in Academia Carolo-Ferdinandea Pragenſi &c.
INSTITUTIONES MEDICÆ.
Pragæ apud Joann. Carol. Gerzabek, A. 1687. in 4to.

Conſtant plagulis 38.

EX Charondæ apud Thurios inſtituto, capitale ferme erat, leges ſemel receptas migrare, & laqueo collum inſerere neceſſe habebat, qui quid mutare ſibi arrogaret. Pendebat nimirum infelix, niſi perſua-

perſuaſiſſet. Enim vero noſtri ſeculi homines, ubi ratio ſuaſerit, abrogare, derogare nihil verentur. Quo factum eſt, ut Hippocrates & Galenus ferme inter depontanos numerentur, & qui jus ſuffragii in delira ſenectute amiſerint. Non deſunt tamen, qui mordicus tuentur, quicquid rancida vetuſtas commendaverit. Sed optime agunt, qui electivam ſequuntur, & ex omnibus optima ſeligunt. Noſter vero vel ob ætatem venerabilis Auctor ſecundum veteres plerumque tabulam dat. Sic ut paucula in exemplum allegemus, naturam vocat calidum innatum, cui inſita ſit vis & poteſtas, per quam ſumus & operamur. Sic mixta omnia ex quatuor Peripateticorū elementis conflari arbitratur. Sic doctrinam de qualitatibus occultis, temperamentis ex primarum qualitatum confluxu oriundis, item de quatuor humoribus ſanguinis, de bile & melancholia, pituita & ſero tanquam excrementis utilibus, de hepate tanquam parte principe & officina ſanguinis primaria, de liene acidum alliciente &c. &c. ſtabilire poſtliminio præſumit. Ad tractatum ipſum quod attinet, in 5. diſtributus ille libros deprehenditur. Primo 12. capita continente agitur de Medicinæ etymologia, quidditate & diviſione, de officio Medici, de elementis eorumque qualitatibus ac inde reſultante temperamento vario, de humoribus, partibus, ſpiritibus, facultatibus & actionibus. Quibus præmiſſis cum duplicem operationis Medicæ finem intuiatur, ſcilicet ut præſens ſanitas conſervetur, amiſſa vero reſtituatur, hinc ſtatim Lib. II. tractationem rerum ſex non-naturalium, ut vocant, totidem capitibus includit, ac quomodo decenti iſtarum uſu valetudinis habenda ratio ſit, juxta antiquorum placita plerumque edocet. Sic ut vel unicum adducamus, c. 3. pag. 82. ſupinum in dorſo decubitum damnat, quod ita ſanguis in vena cava incaleſcat, unde multi vapores ad cerebrum eleventur, in quo concreti apoplexiæ, paralyſeos, convulſionum, incubi ac defluxionum cauſæ fiant. Quemadmodum vero his prioribus libris res naturales & non-naturales tradidit: ita nunc III. rerum contra naturam evolutionem aggrediens, morborum naturam, eorumque differentias cum eſſentiales tum accidentales, nec non tempora & cauſas, ac tandem ſymptomata quinis capitibus proponit. Inde Lib. IV. undecim capita adornat, edocturus per certa ſigna & artificioſam conjecturam, hominis vel ſani, vel ægri, vel neutrius ſtatum, item quæ indicia laborantibus

bus ſalutem vel mortem portendant. Hinc criſin, ejusque ſigna diesque, nec non urinarum & pulſuum conſiderationem rimatur. Tandem L. V. Therapeuticam efformat, & undecim capitibus generalem medendi methodum, ac evacuationes per alvum, urinam & ſudorem, nec non venæſectionis rationem variam oſtendit. Quibus omnibus explicationem medicamentorum ſubjungit, eorum nunc facultates, v. g. purgantes, diureticas, diaphoreticas &c. deſcribens, nunc compoſitionem exemplis tradens, ac uſitatorum doſin inſimul definiens.

INDEX COPIOSIOR AD VITAM ÆTERNAM; ſeu Fundamenta, Axiomata Theologorum, Dogmata Recentiorum, Deductiones ex iſtis generales, ac particulares Determinationes ſanæ doctrinæ moralis &c. Auctore Hyacintho Parpera Presbytero Congregat. Orator.

Venetiis apud Joh. Franciſc. Valvaſenſem A. 1686. in 4.

Conſtat plagulis 65.

SCopus Libri eſt indicare tam opera bona, quæ ad vitam æternam comparandam fidelibus ſunt neceſſaria, (ſic enim Auctor ex ſenſu Romanæ Eccleſiæ loquitur) quam mala, quæ ab ea abducunt, juxta laxas quorundam in moribus pravorum recentiorum Magiſtorum opiniones facta. Quam ob cauſam *in prima* hujus Indicis *parte* fundamenta ſeu prima principia moralis doctrinæ ponit, ex quibus cætera ſunt deducenda, & ad quæ reſolutiones caſuum particularium reduci debent; utpote *ad bonitatem actionis non ſufficere bonam intentionem, ſed boni etiam medii requiri electionem; eſſe leges naturalem, gentium, Moſaicam, Evangelicam, eccleſiaſticam, ſeu jus Canonicum ac Pontificium, civilem ſeu jus Cæſareum, ad quas dirigenda ſint actiones; eas leges eſſe manifeſtas ac promulgatas, ut juxta has regulas moderentur paſſiones ſuas homines, ac virtutum ſtudio incumbant; obligari homines directe ad actus externos, indirecte ad internos; interpretationem authoritativam legum eſſe ipſius Principis, doctrinalem fieri a Doctoribus, qui a Principe facultatem obtinent docendi, non ex proprio ingenio ac arbitrio,*

bitrio, ſed ſecundum regulas aliquas, quas etiam adducit. Verum quia recentiores Moraliſtæ profitentur, non oportere nos tanto intelligendæ legis ſtudio torqueri, cum probabilitas ſit obvia in iis omnibus, quæ præter fidei dogmata & Eccleſiæ decreta ſunt meris dubitationibus involuta; regerit, ex hoc ipſo cognoſci, probabilitatem non eſſe veram ſapientiam, quam utique diligentiſſimo ſtudio quærendam eſſe, legimus in Scripturis Sacris & Patribus. Opponentibus adverſariis, legem DEi hac ratione non fore jugum ſuave, & onus leve, alium ſenſum dicti communem Pontificiorum proponit, & de genuino etiam ſenſu dubitantes illos, ablegat ad proprium cor, quod nullo privato præoccupatum affectu, ſi cauſam probe ventilaverit, juſtam proferat ſententiam. Omnium tandem fundamentorum compendium ex Epiſtolis ſanctorum Apoſtolorum, Johannis, Petri, Jacobi commonſtrat.

In ſecunda parte *Axiomata Theologorum* in ſeptuaginta duobus, ac *dogmata recentiorum* in viginti capitibus veluti ſecundaria principia ac fundamenta enucleantur. *Dogmata* recentiorum, quæ explicantur, ne in abuſum vertantur, potiſſima ſunt: *Opinio auctore non caret; opinio probabilis eſt; opinionem tueri quis poteſt: qui ſequitur opinionem probabilem, prudenter agit: jugum meum ſuave eſt, & onus leve: faciliora ſunt in opinando moderna ingenia, quam antiqua: bona fides excuſat: omnes opiniones probabiles ſecundum ſe ſunt aque tuta: opiniones benigniores, etiamſi minus probabiles, per accidens ſunt ſecuriores: improbabilis eſt, qua evidenter demonſtratur falſa: antiquiſſima ac univerſaliſſima eſt opinionum probabilitas: Eccleſia non obligat cum magno incommodo: opus, non modus præcipitur: fides eſt ſervanda hoſti, etiam hæretico.*

Quoniam veritas plerumque latet, & probabilitate contentos ſæpe eſſe homines oportet, ideo in *Parte tertia* deductiones generales fiunt, veritatem ſecundariam ſeu probabilitatem continentes, ex præcedentibus parte 1. & 2. veritatem legis primariam ſeu apertam tradentibus. In quem finem probabilitatis gradus numerantur, oſtenditurque non quamlibet probabilitatem ſufficere, ut quis prudenter operetur, ſed probabilitatem certo probabilem requiri, & concurrentibus probabilitatibus eligendam eſſe probabiliorem, & non ſolum probabiliorem, ſed & tutiorem. Ad quorum comproba-

tionem proponitur compendiaria confirmatio veræ probabilitatis, & confutatio falſæ, & iterum exhibetur compendium dictorum ex Sacris Scripturis concinnatum. Ex oppoſito oſtenditur, quam periculoſæ, ſaltim in praxi, ſint opiniones laxæ, & ad earundem periculum detegendum diſſeritur de Pſeudoprobabilibus, horumque gradus ac fundamenta deteguntur, inter quæ præcipuum Doctorum plus debito uſurpata auctoritas, quorum nullus numerus ſufficiat ad actionem excuſandam, ſi dogmata, qualia recentiorum Caſiſtarum ſunt, cum lege Decalogi pugnent, & abſurda ſint in ſe ac monſtroſa. Inſuper objectiones adverſariorum examinantur & refutantur.

In *Parte quarta* cum ſint producendæ propoſitiones a ſummis Pontificibus Alexandro VII. & Innocentio XI. damnatæ, agitur initio de ſummi Pontificis infallibilitate, cujus auctoritas ſit ſupra omnes Doctores, quam nihilominus quidam in Cenſuris librorum ſe exerentem audeant parvi facere, atque ſic in errores, quos poterant & debebant vitare, incidant. Ne vero prolixius immoretur Auctor in ſingulis Propoſitionibus explanandis ac confutandis, claves morales lectori dat, communem ex ratione naturali, argenteam ex prudentia acquiſita, regiam ex juſtitia, auream ex ſupereminente ſcientiæ charitate, ferream ex odio turpis lucri, morales quatuor ex cauſis, alias ex dolis ac fallaciis, aliasque ſimiles, quibus adhibitis tum in domum Sapientiæ ingredi queat, tum morum deceptiones aperire. Ex præcedentibus deinde colliguntur Reſolutiones ſingulares propoſitionum damnatarum, fundamentis earum breviter iterum præmiſſis.

Partem quintam, quam meditatur, inſcribet Indicem Omnigenum. Nam continebit doctrinam de qualibet materia morali, & ſuperiores quatuor partes, quæ in genere de moralibus diſſeruerunt, rediget ad reſolutiones principiis illis generalibus cohærentes.

HISTOIRE SOMMAIRE DE NORMANDIE, PAR le Sieur de Maſſeville &c. i. e.

Dn. de Maſſeville Hiſtoria Normanniæ compendiaria. Pars I.

Rhotomagi apud Petrum Ferrand 1688. in 12. plag. 16.

PArs Galliæ inſignis, quæ ad octoginta leucarum longitudinem Oceano Britannico, Occidentem & Septentrionem verſus prætenditur,

Digitized by Google

ditur, introrſum vero viginti vel triginta leucarum ſpatium occupat, *Ambianorum* ſive *Picardiæ*, *Pariſienſium*, *Cenomanorum* & *Brizonum Aremoricorum* finibus terminata, *Normannia* nomen ſeculo nono poſt Chriſtum natum adepta eſt. Dicebatur ante id tempus Neuſtria, & ſub Romanorum ditione provinciæ Lugdunenſi ſecundæ accenſebatur. Normannos ex Septentrionali regione (quam ipſum nomen indicat) i. e. ex Dania finitimisque locis, dum more illorum temporum novas ſedes quærerent, in Galliam delatos eſſe, ſatis notum eſt. Celebris inter alios illorum Duces fuit *Rollo*, Regio, ut fertur, genere in Dania natus, ſed ob excitatas turbas patria pulſus. Is tanto cum ſucceſſu popularium ſuorum auſa perſecutus eſt, ut Galliæ Regi tractum illum terrarum, a ſua poſthac gente denominandum, & filiæ matrimonium extorqueret; clientelæ tamen vinculo obſtrictus & Chriſtianis ſacris initiatus, pro *Rollone Robertus* vocari voluit. Manſit Normanniæ nomen, extincta licet intra duo ſecula Rollonis familia, & poſt breve Anglorum Regum in illam imperium, ſub Gallicorum Regum poteſtatem ditio redacta eſt. Hujus hiſtoriam poſt non paucos alios molitus eſt Autor, & primam ejus partem A. 1688. exhibuit. Deſcriptionem regionis in præfatione præmiſit, brevem quidem ſed accuratam. Laudat eam a ſitus commoditate, a fertilitate, ab ingenio & virtute incolarum, magnaque frequentia. Numerari dicit in illa plus quam quinquaginta urbes, inter quas primum locum tenet *Rhotomagus* (Rouën) Archiepiſcopatu & tribunali ſupremo, quod *Parlamentum* vocatur, nobilis. Sex aliæ Epiſcopali titulo inſigniuntur; *Bajocaſſes* (Baieux) *Abrincæ*, (Avranches) *Ebroicæ*, (Evreux) *Sagium* (Seez) *Lexovium* (Liſieux) & *Conſtantia caſtra* (Coutances.) Vici populoſiores bis centum; parochiæ quater mille & ducentæ eſſe perhibentur. Dividitur provincia in ſuperiorem & inferiorem, & utraque in diverſas præfecturas, quarum deſignatio ex Autore peti poteſt. Deſtinavit librum primum hiſtoriæ antiquæ, ſive geſtis ante occupatum conceſſumque Rolloni Ducatum; cujus tempus Autor ad annum 912. refert; vetuſtius alii aſſignant. Vid. *Calviſius in anno 876.* Libro II & primi illius Ducis Rollonis ſive Roberti, & ſucceſſorum ejus acta ſuccincte narrantur ad *Guilielmum* usque *ſecundum*, illegitimo quidem toro natum, ſed ad Angliæ regnum anno 1066. evectum, unde *Conqueſtoris* nomen vulgo adeptus eſt. Ab

hujus hiſtoria variis eventibus notabili incipit Liber tertius. Succeſſit Guilielmo, licet primogenitus eſſet, ex paterna diſpoſitione, in Ducatu Normanniæ *Robertus ſecundus*, perditis moribus parique fere fortuna. Expiaturus tamen juventutis vitia, ſuſceptæ Pontificum auſpiciis in Palæſtinam expeditioni nomen dedit, dignusque, ut Autor ſcribit, habitus fuit, qui inter competitores regni Hieroſolymitani anno 1099. locum haberet, quo tamen ultro, redeundi in patriam ſtudio, ceſſiſſe dicitur. Abſente illo frater *Guilielmus II* Angliæ Rex *Normanniam* ſive ſuo, ſive Roberti nomine tenuit. Hoc mortuo Robertus ſucceſſionem regni jure ſibi deberi exiſtimans, *Henricum* fratrem juniorem, qui Angliam invaſerat, armis petiit, infauſto ſucceſſu. Victus enim oculis orbatus eſt a fratre & in carcerem conjectus, qui ei poſt annorum XXVIII. miſeriam, vitæ finem attulit. Ita Henricus, cui Guilielmus pater non niſi pecuniam ſuam legaverat, hunc tamen eventum ominatus fuerat, & Angliæ regno & Normanniæ Ducatu potitus eſt, ad annum usque 1135, ejusque morte, Rollonis ſtirps maſcula defecit. Finitur etiam in hoc anno pars hæc hiſtoriæ prima. Verum illam additionibus quibusdam illuſtravit Autor, indicando libros, quibus uſus eſt, & delineationem trium reliquarum partium. Harum alteram deducturum ſe eſſe dicit ad regnum usque Caroli Pulchri Galliarum Regis; tertiam ad Ludovicum XII; quartam ad Regem, qui hodie rerum potitur. Affert etiam & examinat diſſenſiones autorum in deſcribendis finibus provinciæ ejusque diſtributione. Inſerit nomina regiorum præfectorum & magiſtratuum, qui hodie præſunt. Refutat eos, & nominatim *Farinum* quendam, qui Rhotomagenſis urbis antiquitatem ad Julii Cæſaris tempora referunt, cum longe poſt Ptolomæus primam ejus mentionem fecerit. Errare dicit eos, qui Cæſarem ex Normanniæ littore in Angliam transfretaſſe opinantur, & portum Iccium cum celebri autore *Du Cange* pagum eſſe cenſet Caleto vicinum, quem *Viſſan* nominant. Circa etymologiam locorum, quam affectatione Romanæ antiquitatis aliqui formant, dubia ſua aperit. Ajunt enim, parum probante Autore, *Cadomum* (Caen) dici quaſi Caji domum; probabiliori tamen conjectura, quam eorum, qui nomen loci a Cadmo Thebano, imo a Chamo Noachi filio accerſunt; Caino forte, ut ait, eundem honorem habituri, niſi diluvium obſtaret. Ex *Lillebonne*,

bonne Juliobonam fecerunt, ex *Cherbourg* Cæsarisburgum, ex *Gisors* Cæsortium. De tempore, quo Galli ad Christianismum conversi sunt, præfert eorum sententiam, qui id in dimidio seculo tertio ponunt; disceptare tamen non vult cum Baronio & aliis, qui sub finem seculi primi Apostolicos viros in Galliam venisse putant. Notum est ex plurimis Gallicarum rerum scriptoribus, esse in Normanniæ tractu Caletensi *(pais de Caux)* Dynastiam quandam, quæ *Yvetot* dicitur, ab omni Regum imperio immunis, & ideo regni nomine vulgo celebrata. Origo ad Clotarium Regem refertur, qui Dominum loci, *Gualterum*, ex præcipiti iracundia, supplicem licet & Pontificis commentatitias afferentem obtruncaverit, dein pœnitentia ductus, liberis & posteris cæsi privilegium istud concesserit. Hanc historiam in dubium vocarunt recentiores, cum satis vetusta & authentica documenta desiderarentur. Autor tamen non audet eam falsi condemnare. Possideri tradit locum hodie sub Principatus titulo a familia *de Cervant Cingé*. Sunt & alia in additionibus, quæ eruditionem & industriam Autoris probent. Candor quoque laudandus est, cum barbariem seculorum, de quibus tractat, non dissimulat. Taxat ruditatem Cleri malasque artes, quibus Ecclesiasticas dignitates invadebant. Non tacet Principum & Magnatum frequentissima crimina, latrocinia, sævitiam in parentes & fratres, tyrannidem in subditos, stupra, adulteria, raptus, perjuria; tum stultissimam opinionem, quasi isthæc omnia, continuata licet & repetita, expiari & compensari possent erogatione in pauperes, & exstructione templorum & monasteriorum, aut militia ad recuperandam Palæstinam. Notabilis est epicrisis de Guilielmo I. Angliæ Rege, de quo pag. 223. Lib. III. scribit: *Erat valde religiosus, sed pietate non satis discreta. Imbutus enim erat opinione, qua multi Principes, qui credunt, licite quæri omnibus modis incrementa potentiæ & fortunæ, dum compensatio fiat largitionibus in pauperes, & structuræ templorum.* Interim præter ea, quæ antiquiora sunt, ad triginta monasteria numerat Autor sub finem libri III, quæ seculo undecimo in Normannia, vix alio, ut videtur, titulo aut motu condita fuerunt. Celebrat tamen idem pietatem & disciplinam monachorum quorundam, ut & Episcoporum, qui sanctorum cognomentum adepti sunt, non solum ante Normannorum adventum, sed & post eum seculo XI. utcunque barbaro. Fuerunt

etiam

etiam in Normannia, qui illo tempore ſcriptis fidem Eccleſiæ defenderunt: *Lanfrancus*, Abbas Cadomenſis & poſtea Archiepiſcopus Cantuarienſis; *Durandus* Feſcampenſis & *Guitmundus* monachus, Berengarium refutantes. Illuſtrium & nobilium familiarum rationem habuit Autor, indicem exhibens eorum, qui Guilielmo in acquirendo Angliæ regno & cruenta ad *Haſtingam* contra Haraldum pugna; tum qui Roberto filio ejus, in expeditione Syriaca adfuerunt. Virorum quos Normannia tulit, noſtra vel patrum memoria, literis illuſtrium quosdam in præfatione commemoravit Autor, nempe *Peronium* Cardinalem, *Feuardentium*, *Turnebum*, *Launoyum*, *Poſtellum*, *Fabrum*, *Bochartum*, *Malherbium*, *Cornelium*, *Saracinum*, *Brebeufium*, *Mezerajum*, *Scuderium*, *Segraiſium*.

RELAZIONE D' ATHENE.

i. e.

Relatio de Athenarum urbe, nec non provinciis Attica, Phocide, Bœotia & Eubœa, quas A. 1674. *Cornelius Magnus* Parmenſis peragravit; publicata A. 1688. ac Emin. & Rever. Dn. Cardinali ACCIAOLIO, Legato Ferrariæ, dedicata.

Parmæ, impenſis Galeatii Roſati 1688. in 4to.

Conſtat plagul. 18. cum fig. æneis octo.

Itinerarii Turcici partem primam Auctor hic Venetiis A. 1682. edidit, prout vel ex *Actis Eruditorum* A. 1684. p. 52. ſeqq. patet. Dum vero ſecundo tomo digerendo & perpoliendo inſudat, VENETI Athenarum urbem victricibus armis in poteſtatem ſuam redigunt. Anſam hinc arripuit Noſter, epiſtolam hanc datam Athenis XV. Dec. 1674. ceu prodromum non minus, quam partem majoris operis in lucem emittere. Sed nos titulum indicaſſe, ſufficere arbitramur; cum non tantum propediem forſan integrum Itinerarium viſuros nos eſſe ſperemus, ſed & in perlecto hoc χτυπασματίῳ eadem plane animadverterimus, quæ ex *Jacobi Sponii* & *G. Wheleri* operibus perquam nota fore Lectori, confidimus. Optime tamen factum eſſe putamus, quod Auctor hæc civibus ſuis potiſſimum uſui futura, non amplius

amplius intra privatos parietes deliteſcere voluerit; cum *Whelerus* non niſi Anglice & Gallice extet, *Sponium* vero eodem demum anno octogeſimo octavo Caſimirus Freſcotus, Monachus Caſinenſis (autor *Memorandorum Dalmatiæ* ad Acta Eruditorum A. 1688. p. 41. relatorum) in Italicum idioma transtulerit, typisque Bononienſibus in duodecima forma ediderit.

OSSERVAZIONI INTORNO AL BOSFORO TRACIO.

i. e.

Obſervationes de Boſphoro Thracio ſive canali Conſtantinopolitano, recenſitæ in Epiſtola ad Sacram Regiam Majeſtatem CHRISTINÆ SUECORUM REGINÆ, a *Ludovico Ferdinando Marſilio.*

Romæ, impenſis Nicolai Angeli Tinaſſii. 1681, in 4to.

Conſtant plagulis 14. & tab. æneis 3.

QUamvis Petrus Gyllius Albienſis, Philoſophus Philologusque ſuperioris ſeculi ſuo merito clariſſimus, *Boſphorum* hunc, (aut, ſi mavis, *Boſporum*) peculiari libro deſcripſerit, totque itinerariorum Conſtantinopolitanorum conditores prolixius de eo agere haud neglexerint, *Ludovicus* tamen *Ferdinandus Marſilius*, myſteriorum naturalium indagator feliciſſimus, propria induſtria non pauca in eo obſervavit, quæ alios eruditorum hactenus fugerunt. Digna hinc ea cenſuit, quæ non cum Regina tantum ſibi faventiſſima, ſed & cum univerſa eruditorum republica communicaret.

Præmiſſis igitur nonnullis de *nomine, ortu & finibus* Boſpori, obſervat omnium primo, quatuor flumina unico illo alveo, ſed diverſiſſima ratione, decurrere. Ex his *primarium* e Ponto Euxino per alveum Boſporanum in Propontidem, adeoque a Borea & Cæcia verſus Africum defertur. Reliqua curſum huic e diametro oppoſitum tenent, *duo* nempe ab Africo ad Cæciam, *tertium*, ſub Chalcedone exoriens, ab Auſtro ad Boream tendunt, univerſa autem poſt milliaria aliquot a primario flumine ſiſtuntur atque deficiunt. Horum fluentorum primum ex aquis dulcibus, ſecundum vero & tertium ex regurgitatione fluminis principalis oriri, Marſilius cenſet, id quod Lectori

pag. 13. p. 22.

Digitized by Google

ex ampliſſima atque accurata ænea tabula Geographica, qua opus ſuum mirum in modum illuſtravit Autor, ad oculum patebit.

p. 24. Curſum deinde fluminis primarii remiſſiorem eſſe notat, ubi ampliori alveo continetur, quod fit tum circa ejus ortum ex Euxino, tum circa ejus exonerationem in Propontidem; intenſiorem autem fieri, ubi p. 27. 28. alveo arctiori coercetur aut litoribus alliditur. Apud turrim Leandri inſtrumentum aliquod ligneum cum rota in canali collocavit Marſilius; hujus dein circumgyrationes ad pendulum uncias $8\frac{6}{8}$ pedis Romanæ menſuræ longum numeravit, atque intra centum vibrationes penduli rotam ab adverſo flumine impulſam 38 circumgyrationibus defungi animadvertit, quæ aliquanto plures fuiſſent, niſi rota aliquid detrimenti ſub ipſum examinis initium paſſa fuiſſet. Collegit hinc, curſum fluminis, ubi per anguſtias illas famoſiſſimas caſtellis utrinque obſeptas tranſit, tertia adhuc parte velociorem incitatioremque eſſe.

p. 34. Sequitur dein tabula variarum altitudinum Mercurii, tubi Torricelliani beneficio obſervatarum Conſtantinopoli in Ponto Euxino ſive mari nigro, in mari Adriatico, itemque in Bithynia ſub Olympo p. 37. monte, cum hac concluſione: *Differentia Mercurii in utroque illo mari, ſumta ſecundum medias altitudines, valde eſt ſenſibilis; quoniam Conſtantinopoli eſt unciarum 39, Venetiis vero unciarum $40\frac{1}{4}$, juxta menſuram Romani pedis; hoc eſt, aſcendit altius in Adriatico, uncia $1\frac{1}{4}$, itemque ſub media parte Olympi, mari imminentis, unciis $5\frac{1}{4}$, ac in Boſporo facere ſolet.* Unde liquet, *Pontum Euxinum multum altiorem eſſe mari Adriatico.* p. 36.

Venti, qui cumprimis Boſporum perflant, ſunt *Vulturnus* & *Boreas*, e quibus hic toto vere & autumno ſolus ferme ſentitur, ille reliqua anni parte cum aliis variis ventis diviſum ac alternis quaſi tenet imperium. Baroſcopium illis in oris contratia deſignat iis, quæ in Italia deſignare ſuevit. Nam quando in Italia aſcendit Mercurius, ſerenum fore diem ſequentem, quando deſcendit, nebuloſum fore, conjicitur. In Boſporo autem Vulturnus, quanto vehementior fuerit, tanto magis dejicit Mercurium, & calorem ac ſerenitatem diei ſecuturæ promittit; Boreas autem, quanto majori impetu ruit, tanto magis Mercurium extollit, ac ſequentem diem frigore horrentem, nebulisque ac nubibus obſitam fore, certiſſimo argumento eſt. Agit hinc

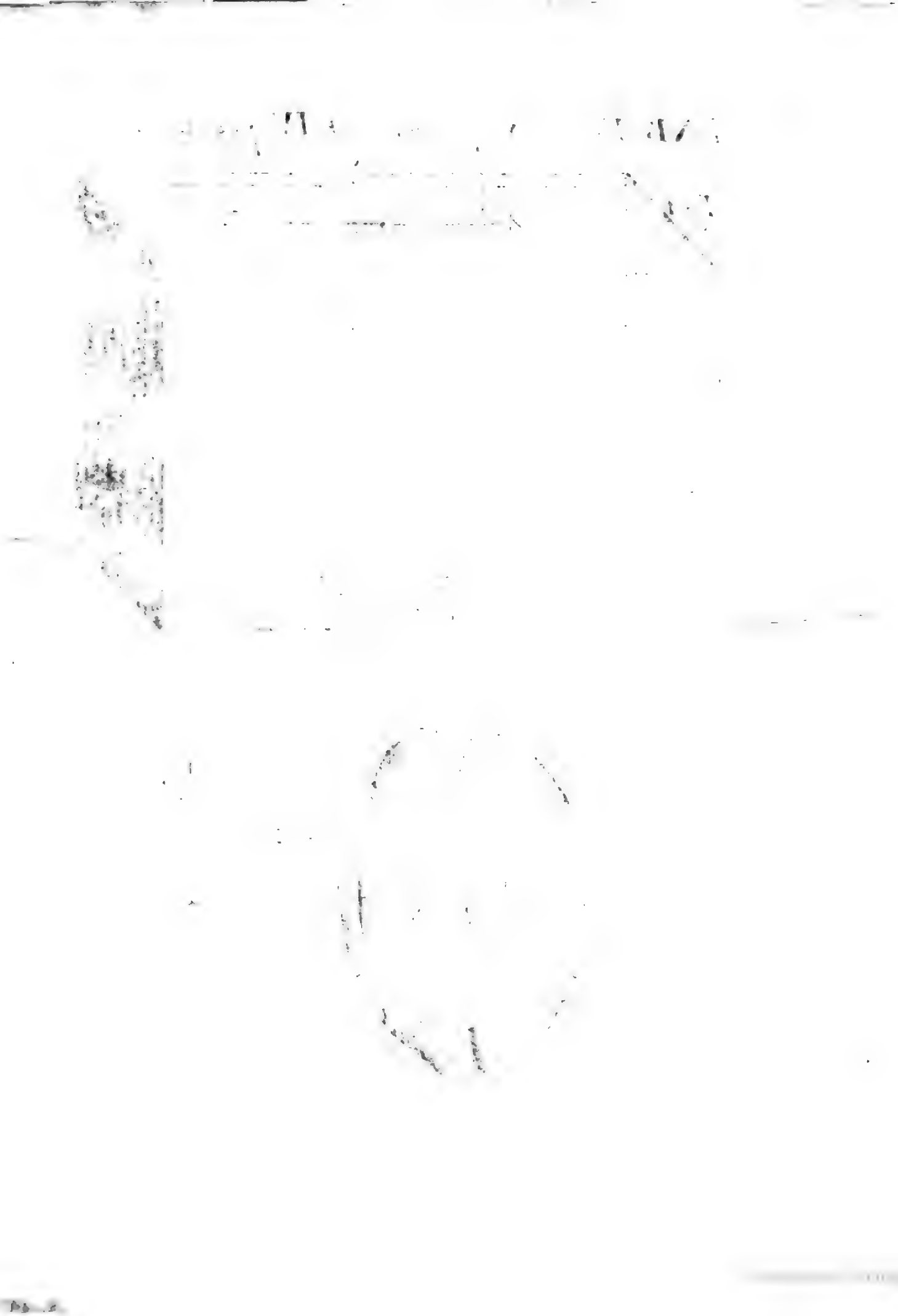

TAB. IV. *Ad Supplement. Sect. IV. pag. 209.*

Fig. 1.

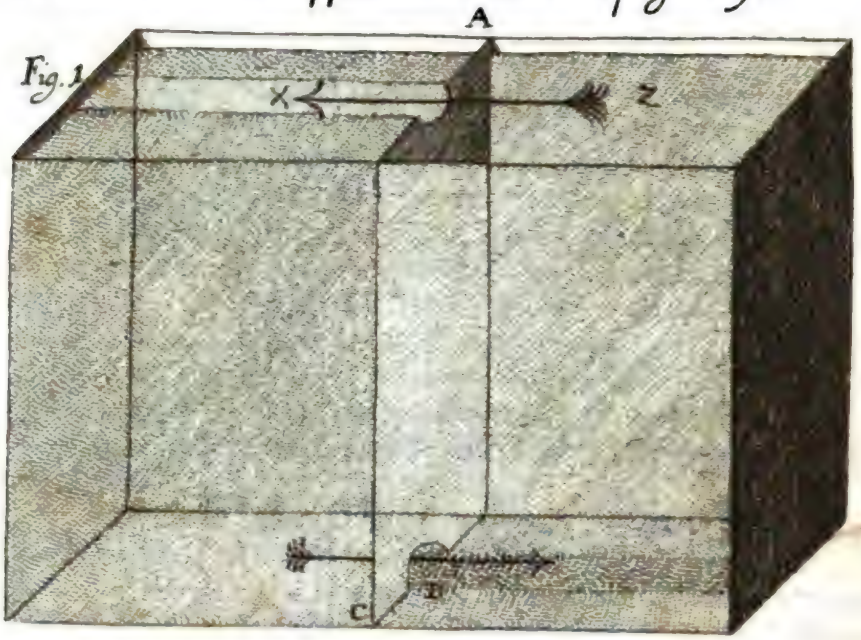

Fig. 2.

Digitized by Google

hinc Auctor de Boſpori *fluxu & refluxu*, inſenſibili pene, ideoque a multis negato, a ſe tamen inde ab 21. Febr. usque ad 25. Apr. 1680. ſingulis fere diebus obſervato; addit etiam obſervationum diarium in tabula expanſum. Hactenus autem de ſolo aquarum *ſuperficialium* motu actum fuit, quem nec aliis non obſervatum putamus. At altius penetravit ſpeculatio Marſilii, & motum inferiorum ſeu *ſubterlabentium* aquarum Boſporanarum indagavit, motui ſuperficialium aquarum diametraliter oppoſitum. Cum enim navigium ſuum ipſo in flumine, quantum pote, immobile reddidiſſet, funem cum appenſo plumbo in aquas demiſit, qui primo per aliquot paſſus Turcicos impetu fluminis ſuperficialis a ſeptentrione verſus meridiem propulſus, mox cum plumbum profundius demiſſum eſſet, extremitate ſua a meridie in ſeptentrionem repulſus fuit, id quod ex plicatura funis ſupra aquas conſtitutus animadvertit Marſilius, certior dein variis piſcatorum Turcicorum relationibus factus, eandem rem toto anno a ſe obſervari ſolere. Paradoxi hujus rationem arceſſit ex principio, *levius propelli a graviori.* Infra enim probabit, aquas ſubterfluentes ſuperficialibus graviores eſſe granis decem. Hinc experimentum fieri jubet h. m. Sumatur vas, (quale in FIGURA I. conſpicitur,) diviſum in duas partes æquales X, Z, pariete transverſo A C habente in ima ſui parte foramen D, in ſuperiori autem parte foramen E. Obturato deinde foramine D, pars X impleatur aqua ſalſa ejusdem ponderis, ac ſubterfluens Boſporana eſſe ſolet. Pars Z impleatur aqua æquali aquis ponti Euxini, quæ in locis Conſtantinopoli proximioribus ad rem coquinariam non ineptæ ſunt. Aperiatur mox foramen D, ac ſtatim cernes, aquam X per D ruere in Z, & aquam Z per D in X; id quod ſagittæ in figura deſignant. Gravior enim aqua propellet leviorem ex loco illo inferiori ac extollet, ut dein per foramen ſuperius in locum a graviori ſubſidente vacuefactum ſeſe recipiat. Motusque hic aquarum tamdiu durabit, donec aquæ illæ diverſi generis in unum homogeneum ſufficienti permixtione abierint; qua in parte vas illud differt a Boſporo, utpote in quo motus ille utriusque generis aquarum perennis eſt, ob perenne, quod habent, motus ſui principium, *ſubterfluens* nempe fontes, *ſuperficialis* pontum Euxinum. Hoc ut magis pateat in experimento, Marſilius jubet ſiphones vitreos retortos inſerere vaſi, quæ ſupra deſcriptis aquis repleta fuerint. Statuit

p. 42.

p. 50.

p. 61.

TAB. IV. FIG. I.

p. 65.

tuit dein *ſubterfluentem*, ſtudio ſeſe jungendi alicubi aquis dulcibus ſeu fontanis, ad mare nigrum ſeu Pontum Euxinum properare, gravitateque ſua aquas illas marinas ſuperficiales loco ſuo movere, & ut in locum illum, unde hæ venerant, defluant, easdem incitare; quo ſuppoſito, perceptu facilius fore putat, qui fiat, quod Pontum Euxinum nunquam aquarum copia deſtituat, utut inſanam adeo illarum molem tota die per Boſporum in Propontidem emittat.

p. 68. Aquæ Boſporanæ colore nigro tinctæ videntur; quapropter & ipſe Pontus Euxinus *Mare nigrum* appellari conſuevit; in ampliſſimo tamen mari magis nigricant ac in canali anguſtiori. Cauſſam rei illius aut fundum arenoſum, aliis fundis marinis diſſimilem, aut denſiſſimas nebulas mari illi tantum non ſemper incubantes eſſe, Marſilius opinatur.

p. 70. Inquiſivit etiam Autor in pondus (&, qui hinc patet, gradum ſalſedinis) aquæ marinæ. Id quod per *ampullam* quandam *hydroſtaticam* (ad ductum *Geminiani Montanarii*,) feliciter ſucceſſit, uti vi-

p. 72. dere eſt in *tabula ponderum*, ex qua duo poſtrema experimenta tantummodo excerpenda ducimus, ut nimirum appareat diſcrimen inter aquarum ſuperficialium & ſubterfluentium gravitatem:

Locus experimenti.	*Menſis.*	*Pondus.*
In *Biſectas*, ubi novum Regis Turcici ſeralium eſt; aqua ſuperficialis.	28. Junii 1680.	Gr. $61\frac{3}{4}$.
Ibidem aqua profunda.	eodem die.	Gr. $71\frac{3}{4}$.

p. 78. Hanc aquam profundam ut appendere poſſet, vas adhibuit valvula clauſum, quod ubi in fundum demiſſum fuiſſet, funе aliquo aperire aquisque replere novit.

Cæterum in *Boylei* ſententiam concedit, marinas aquas ſaporem ſuum non *ſali* tantum acceptum ferre, ſed & *bitumini*, cui ſemper jungi ſoleat *ſulphur* aliquod, unde is non *ſalſus* tantum, ſed &

p. 79. *amarus* evadat. Hac de re non dubitandum ulterius autumavit, ex quo fontem aliquem aquæ dulcis bituminoſum inſpexit, in *Tiaci*, (loco decem millibus a Zacyntho urbe remoto,) repertum, ac in mare ſe exonerantem, quo de in epiſtola aliqua ad *Marcellum Malpighium* ex

p. 82. profeſſo egiſſe ſe refert. Accedit, quod in Propontide, ex adverſo urbis Heracleæ, filamenta bituminoſa aquis innatare deprehenderit,

quæ

quæ ſuperſtitioſiores navitæ oleum eſſe credunt proveniens e corporibus ſanctorum, qui naufragio perierunt, dum eorum cultores, propriæ etiam ſaluti fuga conſulturi, injuriis Turcarum Conſtantinopolin occupantium ſubducere ea laborarunt. Hinc Græculos peplis candidis ſumma cum veneratione ſpurias illas reliquias excipere ſolere, Marſilius notat. Longum foret, cætera experimenta de bitumine matino commemorare. Sufficiat unicum. Tentaverat Marſilius, p. 90. ſaporem aquæ marinæ ſale injecto aquæ fontanæ conciliare, ſed fruſtra. Illa enim nonniſi turbulentior hinc facta fuerat ac ſalſedinem contraxerat. Deerat autem amaror, aquis marinis familiaris. Bitumen ergo liquefactum aquæ ſuæ injecit Noſter, ac quanto ſæpius id faceret, tanto magis amaram & marinum quid exactius ſapientem deprehendit eam; vidit tamen inſimul, pondus aquæ decreſcere, quod hæc magis magisque per bituminis calorem rarefieret, aquæ autem calidæ leviores eſſe ſoleant frigidis; unde & marinæ aquæ leviores p. 91. ſint æſtate, quam hyeme.

Sub epiſtolæ finem enumerat Autor *piſcium* genera, quæ in Boſporo diverſis anni tempeſtatibus reperire eſt. p. 93. Prolixius autem agit p. 98. de *Teſtaceo* quodam, quod menſe Auguſto margaritas gignit ac enititur, quodque Turcis *Midia*, *Midula*, Aldrovando ac Plinio fortaſſis *Mya* appellatur. Formam ejus ac magnitudinem ſi noſſe juvat, ex icone II. haurire eam integrum erit. Vides heic conchas duas aper- Fig. II. tas, unitas per muſculum transverſum A, quo & colligantur & moventur. Ex inferiori ejus parte muſculus B in longum porrigitur ad inſtar medullæ ſpinalis, bifurcatus initio, dein indiviſus usque ad locum C, ubi rurſus diviſus in inferiores concharum partes ſeſe inſinuat. Hunc ſi e conchis extraxeris, figuram C referet. Exterius albicat & ſubſtantia ejus omnino muſcularis eſt. Fibræ enim, quibus pars A conſtat, transverſe ſitæ, utrinque ſe contrahunt, ubi eas a reliqua mole abſcideris, extremitate autem ſua in compagem concharum ſeſe ingerunt texturamque illarum teſtaceam conficiunt. In muſculo B diligenter ſeparato non fibras tantum carneas in longum protenſas notabis, ſed & intra eas exiſtentem tubum filamentis aurei coloris refertum, quæ cum muſculo A continuantur, ipſique illic & ſubſtantia & colore conformes ſunt. Procedunt hæc per tubum muſcularem B in locum C, ac conſtituunt *caudam* quaſi obſcurioris coloris. Fila-

menta illa *tendinem*, aut corpus mechanicum tendini analogum, merito dixeris; cum animal, porrecta hac cauda, instar manus, lignis, lapidibus, arenæ firmiter adeo inhæreat, ut a piscatoribus violenter inde abstrahi eam oporteat, quo facto, manum illud suam intra conchas retrahit. *Membrana* F in figura, convulsa & contracta sistitur, cum alias totam concharum partem interiorem tegat. Foraminum ea plenissima est, continetque materiam quandam fluidam, viscidam, flavam instar vitelli. Natant in hac margaritæ permultæ, quæ quanto proximiores animali sunt, tanto sunt minores, quanto magis hinc remotæ, tanto majores: unde *Stenonis* sententia probabilis reddita fuit Marsilio, margaritas esse portiones excrementi sive glutinosi sudoris, quem singulis diebus animal illud per cutis suæ poros excernat. Indicis tamen margaritis Bosporanæ cedunt & albedine, cum plumbei coloris sint, & figura sphærica, quam frustra in eis requiras.

Hæc ex opusculo hoc eleganti ad Acta referre visum fuit. Autor illius, cum extremam ei manum imponeret, expeditioni bellicæ sese accinxit; ubinam vero terrarum nunc degat, numve adhuc in vi-
p. 92. 107. vis sit, æque ignoramus, ac utrum, quas promisit, *Observationes* de *Phosphoris naturalibus* & de *Imperio Ottomannico*, publici jamjam juris fecerit.

L' AVOCAT DES PROTESTANS, OU TRAITÉ DU Schisme &c. contre les objections des Sieurs Nicole, Brueys & Ferrand, par le Sieur A. D. V.

i. e.

Advocatus Protestantium, seu Tractatus de Schismate, in quo Separationis Protestantium ab Ecclesia Romana factæ justitia demonstratur, contra objectiones Nicolii, Brueysii & Ferrandi.

Amstelod. apud P. Mortier 1686. in 12. Plag. 11.

EVitatis, quas a Clero Gallicano & vitæ & libertati metuebat, insidiis, ex loco tuto Ecclesiæ Romanæ violentiam impugnare non minus justum quam necessarium Autori visum fuit; quanquam ipsius Ecclesiæ Gallicanæ reformationem sperare audeat, non tamen a Clero

aut

aut Episcopis, sed a Principe ad Salomonis instar, Christo, qui per manus sanguinolentas id fieri nolit, templum ædificaturo suscipiendam. Contra *Ferrandi* hanc thesin: *se illis accedere, qui hæreticos non occidunt, eosque imitandos esse; se tamen credere, id permissum esse, nec damnare, qui supplicio afficiendos sistunt; utrosque bene facere, priores vero melius*; ita infert: Aut Deum permittere Principi, „ ut hæreticos occidat, aut non permittere. Si prius, Principes, quo- „ cunque tempore periculum ab iis metuant, in conscientia ad id ob- „ ligari, oppositionemque iis factam Deo ipsi factam videri. Sin po- „ sterius, quicunque eos ita puniat, homicidii reum evadere. Ideo- „ que idem esse, ac si dixisset, se illis accedere, qui veneficos & parri- „ cidas supplicio non afficiunt, licet hoc permissum autumet; qui ipsos „ tolerent vel tollant, bene facere, priores tamen melius. Hinc de ipsius Schismatis natura agit, quod illud separationem injustam denotet, nec in novorum templorum extructione, aut novarum congregationum institutione, ex qua Pontificii Protestantibus schismatis notam impingant, sed charitatis ruptura consistat; hujus vero ipsos Romano-Catholicos reos fieri, qui Protestantibus denegent, quod Ecclesiis orientalibus sibi reunitis concesserint, ut ritus suos retinere ipsis liceat.

Brueysium statuentem, Reformatos non habuisse jus se separandi, quia errores fuerint tolerabiles, falli ex eo, quod dogmata Romana in se saltem respiciat citra praxin credendi; v. g. purgatorium & preces pro defunctis tolerabiles videri, ex circumstantia vero annexi anathematis intolerabiles fieri. Cum vero *Ferrandus* tolerantiam adeo extendat, ut non nisi propter hæresin & idololatriam communio dissolvi debeat, cur ergo Roma tot myriades hominum ob errores minus graves a se separavit? Cumque Augustinus eos, qui in sinu sunt, excommunicatione feriri nolit, etiamsi schisma metuendum sit, cur ergo Leo X. in Lutherum ejusque assecias eadem animadvertere properavit? *Nicolio* argumentanti: *Protestantes, quia absq; temeritate, an Ecclesia Romana errorum cum salute pugnantium rea, cœtus vero suorum iis vacuus sit, judicare non potuerint, citra schisma ab illa separare se non potuisse*; respondetur: quæstioni, an Reformati juste se separaverint, inhærendum esse, & discutiendum, an absque temeritate Romam errorum talium accusare potuerint; minime vero adden-

addendum, an, quod propria ſuorum ſocietas iis caruerit, absq; temeritate judicare potuerint. Certum enim eſſe, probatis erroribus, ſeparare ſe potuiſſe, & unum cœtum alterum errorum mortalium accuſare poſſe, licet ipſe talibus obnoxius ſit; exemplo Græcæ Eccleſiæ Romanam hæreſeos & tyrannidis arguentis, licet ipſa iis non careat. Ita licet Reformati a Romanis errorum mortalium convincerentur, hos tamen ſeparationem eorum improbare non poſſe, ſi modo idololatriæ, hæreſeos vel tyrannidis ab illis rei conſtituantur. Probandum itaque prius eſſe, Reformatos non potuiſſe per ſe ipſos cognoſcere, an Roma ſit rea idololatriæ, quando e. g. buccellam panis pro Creatore ſuo, aut imagines coram illis proſtrata adorat. Contrarium enim ex lectione primi præcepti ſtatim eniteſcere. Nec obſtare objectionem *Nicolii*, ignorantiam linguarum, & differentias verſionum, ſimpliciorum judicium impedire. Scripturam enim, maxime N. T. ab utraque Religione pro divina haberi. Omnes Chriſtianos de capitibus ad ſalutem neceſſariis vel ex ſolo N. T. ſatis inſtrui, adeoque & ſimpliciores ex ipſis adverſariorum verſionibus fidem ſuam, eorumque errores mortales probare poſſe. Romanis igitur neceſſitatem incumbere aut reſpondendi ad probationes a Reformatis adductas, aut probandi alia religionis capita, quam ibi continentur, & ita Eccleſiæ h. e. Papæ, Epiſcoporum &c. placita admittenda eſſe. Urgenti porro antagoniſtæ, ſimpliciores non eſſe capaces judicandi, num ſua fides ab omni errore damnabili immunis ſit; contra neceſſe eſſe, ut damnabiles Eccleſiæ Romanæ errores cognitos habeant; item tot ſanctos contrarietatem talem in principiis fidei eſſentialibus non obſervaſſe; arrogantiam itaque ſapere, opinionem ſuam Eccleſiæ autoritati præferre velle; regerit: ſciendi neceſſitatem negari, condemnandi vero, ubi notitia impetrata eſt, omnino affirmari. Ita etiam Judæos in Chriſtum credentes majus præ doctoribus ſuis lumen habuiſſe, & Berrhoenſes ad normam Scripturæ Pauli dicta revocaſſe. Inſuper format ejusmodi caſum: cum nulla Proteſtantium Eccleſia in *Iſpahan* inveniatur, Neſtoriani vero, Armeni & Romani ibi locū habeant, quid ſtatuendum, ſi Mahammedanus veritate religionis Chriſtianæ agnita, præviaque articulorum fidei capitalium comparatione, omnes Chriſtianos illos idololatras deprehendat? Statuit autem quod nulli eorum ſe aggregare, & nihilominus apertam Chriſtianiſmi profeſſionem edere debeat. Subjungit

jungit deinde, eos qui inter Catholicos Christianismum profitentur, Protestantium sacra amplecti & ab idololatria Romana secedere obligatos esse; si vero eodem tempore, quo cultum impium inter Romanos deprehendunt, inter Protestantes quoque errores mortales observent, tunc neutros permanere, & utrosque divinæ misericordiæ commendare debere. In Romana vero vel Protestantium Ecclesia natis tamdiu ibi perseverandum esse, donec a Deo illuminati, bene an male locati sint, intelligant. Cum hoc tamen discrimine, ut impii cultus in Romana Ecclesia notitiam adeptus, ibi commorari diutius nequeat; vicissim vero Protestantium Ecclesiam, utut mortales errores ibi deprehendat, deserere non debeat, eo quod membra ejus sub anathematis pœna ad eos credendos non compellantur, atque adeo quilibet Christianus, quamdiu toleratur, ibi commorari possit.

Dum Ecclesiæ articulum reliquos omnes includere, ejusque testimonium non fallere *Nicolius* sustinet, melior decidendi via ex Evangelio opponitur. Hoc enim vocem divinam esse, omnes fatentur; omnes itidē illud articulos complectitur, atq; veritatem vel falsitatem cujusvis novæ doctrinæ detegit, & ob Spiritus S. in verbo humiliter & fideliter lecto & expenso præsentiam, indubitatum testimonium perhibet; quod neque de Ecclesia, neque anathematibus Tridentinis æque prædicari potest.

Adversus argumenta denique, quibus Ecclesiam Reformatorum schismaticam esse *Nicolius* evincere conatur, responsiones suas reponit Auctor. *Primum* desumtum est *a notarum veræ Ecclesiæ, amplitudinis nimirum & visibilitatis perpetuæ defectu.* Sed notas has autoritate Augustini firmatas non admittit noster. Patrem enim istum multa statuisse, quæ veritati repugnent, e. g. damnationem infantum absque baptismo & eucharistia decedentium; hæreticos ultimo supplicio afficiendos esse: Deum multa millia elegisse & reprobasse citra respectum ad fidem & perseverantiam, aut peccata propria habitum: Christum non pro omnium salute mortuum esse: Deum prædestinatos convertere per gratiam irresistibilem &c. Allegatum locum Es. 54, 1. non magis probare amplitudinem perpetuam, quam Nicolium Papam esse, sed potius Hierosolymam cœlestem plures producturam liberos, quam terrestrem. Ps. 2, 8. de Ecclesia non loqui, sed

Christum fore dominum & regem omnium populorum, eosque in die iræ suæ in ordinem redacturum, licet eum non recipiant. Matth. 26, 13. dici, ubi Evangelium prædicatum fuerit, mulieris quoque factum prædicatum iri; sed nihil ibi haberi, quod ab omnibus, & omnibus locis, & omni tempore sit recipiendum, inq; sua puritate semper & absque mixtura hæresium perstiturum, aut recipientes ecclesiam visibilem constituturi sint. Nec Matth. 28, 20. it. c. 16, 18. de visibili Ecclesia accipi debere, sed Christum habiturum corpus mysticum, & veros fideles, quales etiam in corruptissimis seculis habuerit. Sic Matth. 5, 14. c. 7, 24. de extensione & amplitudine visibili & perpetua non magis, quam de Regno Chinæ aut Mogulis intelligenda esse, sed rectius de publica testium veritatis confessione, quæ invisibilis non manserit, licet hostes oppressione sua eos invisibiles reddere conati fuerint. II. *Reformata Ecclesia est schismatica, quia nova.* Respondetur: nova sit nec ne, nihil ad schisma. Distinguitur inter personas & fidem. Personas tam in Romana quam Reformata Ecclesia novas esse: fidem vero hujus nemini novam esse, nisi iis, qui fidem & cultum corruperint, & corruptionem pro prima antiquitate, & primam antiquitatem pro novitate accipiant. Instantiæ, *Protestantes se non univisse Ecclesiæ cuidam visibili & subsistenti*, regeritur, univisse se eos omnibus veris Christianis, paratos eos pro membris agnoscere, quamprimum notitiam eorum adepti fuissent. Univisse se Ecclesiæ Christi reliquiis, inter Waldenses, Albigenses & Wiclefistas superstitibus. Unione externa nihil opus fuisse. Christo vera fide unitum eo ipso ejus unisi corpori, quocunque terrarum loco reperiatur. III. *Protestantes sunt schismatici, quia privata est eorum Societas, quæ non potest habere Spiritum S. & remissionem peccatorum. Cur? quia veræ Ecclesiæ, in qua solum vita & remissio peccatorum invenitur, se non aggregaverint.* Respondetur: eo momento, quo quis fidelis fit, Spiritum S. & remissionem peccatorum accipit. Nec enim Ecclesia, aut externa cum ea consociatio, Spiritum S. & vitam, h. e. fidem charitate animatam largitur. Si tamen Ecclesiæ veræ, quam tempore separationis invenire potuerint, se adjungere omisissent, schismatis imputatio forte locum fuisset habitura. IV. *Quia Ecclesias erexerunt absque missione: quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* Rom. 10, 15. Respondetur: agi hic de prima prædicatione Evangelii nondum cogniti, nec cognoscendi, nisi

nisi Apostoli emissi fuissent. Hodie vero, cum cognitum sit, quilibet Christianus necessariis donis instructus quavis occasione illud prædicare potest. Quæ prædicatio, repetitio saltem Evangelii est. Quilibet discipulus novos discipulos reddere tenetur. In generali illa missione Christus omnibus dixit: *prædicate.* Ex Nicolii consensu quilibet Christianus baptizare potest; jam vero Christus baptismum Evangelii prædicationi adjunxit: ergo & hæc cuilibet Christiano competit. V. *Reformati deliquerunt ob usurpatam vocationem extraordinariam,* Respondetur distinguendo inter Ministerium, & manuductionem Dei ad Ministerium per vocationem. Ministerium ipsum perdurat usque ad finem mundi; vocatio vero & ductus Dei non semper eodem se modo habet. Prima Apostolorum vocatio fuit immediata. Hi deinde episcopos & presbyteros vocarunt. Hi idem hodienum faciunt. Et hæc vocatio est ordinaria. Extraordinaria est, quando Deus Ministerio degenerante, certas personas zelo extraordinario armatos excitat, ut erroribus se opponant, & Ministerium ordinarium a corruptione liberent. Vocatio ordinaria non cessat, sed saltem est corrupta. Omnes ad Ministerium vocati, ad Evangelium quoque pure & simpliciter prædicandum vocati sunt. Si vero etiam vocentur ad docendos errores, quos Roma defendit, tunc vocatio est mortua seu mortalis, nil nisi mortem producens. Sic primi Reformatores nihil aliud egerunt, quam ut, vocatione viva ad prædicandam veritatem retenta, vocationem primam ab admixta corruptela repurgarent. Licet itaque vocatio illa extraordinaria fuerit, ipsum Ministerium tamen semper mansit ordinarium, quo non mutato nec miraculis opus habuerunt, sicut Romani opus habent, novam vocationem ad panem in Deum mutandum, calicem subtrahendum &c. quam aliter probare nequeunt, iis corroboraturi. Ad instantiam: *Crimen læsæ Majestatis Divinæ esse, usurpare ministerium, & sic plebem decipere, exigendo submissionem & obedientiam, quam falsis pastoribus non debent;* respondetur: ergo Papa, & cum eo omnes Episcopi, criminis dicti reus erit, usurpando autoritatem, quam Christus habet, ejusque vicarium se appellando, & obedientiam nonnisi Christo debitam a populo exigendo. Reformati inde absolvuntur, nonnisi veritatem prædicantes, & vocationem ab ipsis fidelibus dependentem, melioris ordinis ergo, dignis & idoneis concedentes. VI. *Ordinatio Ministrorum*

Proteſtantium eſt nulla, quia 1. a Laicis facta. 2. ordinatio eorum, qui eam a Presbyteris Romana Eccleſia egreſſis acceperunt, eſt nulla. Validitas enim Miniſterii a voluntate Chriſti pendet. Chriſtus vero voluit, ut poteſtas gubernandi Eccleſiam non a Laicis, ſed ab Epiſcopis conferatur per impoſitionem manuum. Reſpondetur: conceditur de prima inſtitutione per Apoſtolos facienda, populo tamen non excluſo. Probandum vero eſſe, Chriſtum interdixiſſe Chriſtianis Miniſtros ordinare, & impoſitionem manuum præciſe injunxiſſe. Fundari vocationem Miniſtrorum in Scriptura S. tum quoad formam, quia populus jus habet eligendi, quod ipſum autoritatem prædicandi confert, impoſitione manuum declarationis ergo ſubſequente; tum quoad eſſentiam, quia tendit ad prædicationem Evangelii, remotis erroribus. De Epiſcopis ſtatuit, nomen hoc Apoſtolos Miniſtris impoſuiſſe, qui inſpectorum loco eſſe debebant; & illo tempore Epiſcopum & Presbyterum unum idemque fuiſſe; Paulum enim, dum Titum jubet creare Presbyteros in Creta, ſtatim ſubjungere, *Epiſcopos debere eſſe irreprehenſibiles.* Quam vero poteſtatem Epiſcopi Romani ſibi ſolis tribuunt, ex Scriptura probari non poſſe. VII. *Proteſtantes ſunt ſchiſmatici, quia veterem Eccleſiam deſeruerunt. Semper enim eſt una Eccleſia.* Reſpondetur: Eccleſia vera Chriſto per fidem & charitatem unita, omni tempore eſt una. Quoad externum corpus vero non ſemper eſt eadem. Fuerunt enim tempora, quibus unitas illa fidei amiſſa fuit, & ſic a corpore externo, conjunctione cum vera Eccleſia ſalva, ſeparatio juſte fieri potuit.

BARTHOLOMÆI GATTI CONSILIA, OPERA Johannis Galliani Patricii Mutinenſis & Sereniſſimi Ducis Mutinenſis Conſiliarii Status edita.

Parmæ apud Joſeph. de Roſſetis. 1688. in fol.

Conſtant plagulis 181. & proſtant Lipſiæ apud Gleditſchium.

QVanquam in munerum atque honorum collatione haud ſemper liquidò conſtare videatur, utrum virtus an fortuna majores ſibi ſumat partes: admodum tamen probabile indicium eſt, utramque amico conſpiraſſe conſilio, ſiquidem vir aliquis ad dignitates, quas præſertim literarum ſubſidio contingere licet, gradatim evehi-

evehitur. Rei hujus non ignobile exemplum in Gatto deprehendimus, quippe qui primum Advocatus, post Assessor Curiarum, ac denique Intimi Consiliarii locum apud Sereniſſimos Duces Mutinenſes Alphonſum IV. & Franciſcum II. obtinuit. Cumq; is functionibus iſtis negotiorum varietate & gravitate probe exercitatus eſſet, ut orbi literario & poſt fata ſua monumentum quoddam relinqueret, ſex Conſiliorum Tomos collegit, quos paulo ante quam vivis excederet, Johanni Galliano de Coccapanis, æqualis dignitatis & ſinceræ amicitiæ nexu ſibi devinctiſſimo commendatos reliquit. Prodromi ergo inſtar Volumen hoc ſe ſiſtit, XXX Conſilia latius paulo (ut mos in hoc ſcribendi genere ferre ſolet) deducta exhibens. Hæc tamen ſigillatim conſiderata non diverſum ſemper & novum argumentum ſeu caſum exponunt; ut ſubinde vel tria Conſilia ad unicam facti ſpeciem pertineant, quæ *vel* ab ipſo Autore, *vel* a Johanne Baptiſta Ladercho, *vel* ab Hieronymo Auguſtono concinnata.

Ea ſub ratione Conſilio 23 (ut ordine ac numero inverſo procedamus) annectuntur Conſ. 24. 25. 26. ab Hieronymo Auguſtono exhibita; quæ inſimul illuſtrant Ducis Mutinenſis immunitatem a gabellarum præſtatione, pro vectura rerum ad fortalitia pertinentium, per Statum Ferrariæ. Sic & Conſilio 17, quod de mutatione monetæ agit, prout hoc caſu ſolutio Creditori fieri debeat, ſubjiciuntur Conſ. 18. & 19. quæ in eadem materia non minori Juris ſubtilitate, quam diſſerendi elegantia compoſuit Laderchus. Ipſemet Autor in Conſiliis 11. & 12. fuſe inquiſivit de validitate transactionis ſuper bonis fideicommiſſo ſubjectis in præjudicium vocatorum; quin & de ſucceſſione in Majoratibus duo Conſilia, 7. & 8. concinnavit. In quibus illud operoſe probandum ſuſcipitur, inter ſucceſſionem ad primogenituræ ſortem ſemet referentem, & Majoratum nullam prorſus intercedere differentiam; utrobique ex primogenito præmortuo natum excludere patruum ſecundo genitum, & promiſcue terminos hoſce a Baldo, Decio aliisque Dd. antiquis fuiſſe uſurpatos; usque dum Alciatus primum ſuper Majoratu Sicameliæ conſultus, diverſos ſuccedendi modos ex lubrico verborum abuſu excogitaverit; quem Berojus, Menochius & recentiores Dd. tantum non omnes improvide ſatis ſecuti fuerint. Cætera quæ ſuperſunt Conſilia Gattum ſolum autorem laudant, & peculiari ſemper ac proprio argumento conſpicua ſunt. Ex

his adhuc adducere juvat Conſilium 1, ubi differitur de immunitate a tributis ob numerum 12. liberorum. Conſ. 15. diſtincte docet, quatenus exemplar ex originali in Archivo aſſervato transſumtum, poſtea deficiente originali fidem mereatur aut minus. Conſ. 13. ſingularem Appanagii caſum exponit. Quatenus & Princeps in Feudo Regali & hactenus diviſibili, poſſit in præjudicium comprehenſorum in Inveſtituris, ſucceſſionem ad primogenituræ ſortem reſtringere, occaſione Marchionatus Someſii ad Familiam Illuſtriſſ. Comitum de Montecuculis pertinentis, in Conſ. 30. & ultimo fuſe declaratur.

NOUVELLES OBSERVATIONS, OU GVERRE CIvile des François ſur la Langue.

i. e.

Obſervationes novæ, ſeu Civile Gallorum ſuper lingua vernacula Bellum.

Pariſiis apud I. B. Langlois 1688. in 12. plag. 22.

DIſſimulavit nomen ſuum libri hujus Auctor, dubium qua cauſa: niſi forte latere voluit, ne magnorum in Gallia virorum, qui patriæ linguæ excolendæ ac magis magisque perpoliendæ operam dederunt, nec rem tamen acu ſemper viſi ſunt tetigiſſe, ideoque ſubinde in hoc opuſculo vapulant, incurreret odium, aut jam demortuorum famæ inſultare videretur. *Civilis* vero *Belli* titulum, quisquis libri auctor eſt, non inepte illi præſcripſit, cum hodierni illi Gallorum Grammatici, ipſique in hac arte principes, mirum quantum inter ſe diſſideant, adeo ut innumeras fere voces phraſesve, ſeu vulgo Gallorum uſu quotidiano receptas, ſeu doctis quoque viris in ſcriptis publicis uſurpatas, uni alterive laudari videas ac maxime arridere, improbari vero, imo damnari aliis. Ac mireris tamen, excellentiam linguæ Gallicæ, tantis licet Criticorum litigiis obnoxiæ, ab Auctore in Dedicatoria ad Ducem Montauſerium Epiſtola iis elogiis extolli, ut eam ſeu fato quodam, ſeu jure & ex merito, monarchiam quaſi univerſalem in linguas non tantum alias omnes, ſed nationes etiam cunctas ſibi vindicaſſe profiteatur, & vel hinc Regi quoque ſuo totius terrarum orbis dominatum ominetur. Neq; enim Reges cæteros ac Principes alium in finem ait addiſcendæ linguæ Gallicæ tanto ſtudio incumbe-

cumbere, quam ut ſupremi hujus ſui Arbitri juſſa eo rectius percipere capeſſereque valeant; neque eorum exemplo populos integros in Galliam, deſertis paternis Laribus & quicquid charum domi habent, opibusque eam in rem profuſis, alio ex ſtimulo confluere, ſermonisque ſibi Gallici notitiam ac uſum comparare, quam quod præſentiant, ſibi omnibus uni aliquando Monarchæ Gallico eſſe parendum. Sed id quicquid eſt jactantiæ, condonandum genio gentis, nullam non occaſionem, qua blandiri Regi ſuo poſſit, occupantis; cujus linguam non aſpernari ſolent exteri, ſuavem utique & exprimendis cum grata quadam facilitate animi ſenſis idoneam: jugum vero paucisſimi fortaſſe ambitioſius anhelant, ſed deprecantur potius omnes & pro virili amoliuntur. Capi vero vel hinc documentum poteſt, quanto frequentisſima illa noſtratium, & quæ præſenti bello ægre ſufflaminantur, in Galliam itinera, ludibrio & deſpicatui Gallis ipſis habeantur. Sed ad librum ipſum veniamus, de quo multa dici non attinet, cum totus criticus ſit, occupeturque in revocandis ſub examen vocabulis & phraſibus Gallicis, de quarum bonitate ac elegantia tantis inter ſe diſſidiis Grammatici gentis illius contendunt. Hæc talia vero ſermonis Gallici Magiſtris ad palatum futura ſunt; alios, qui perfunctoria linguæ notitia contenti ſunt, non magnopere afficient. Nec diffitetur Auctor ipſe, uſu loquendi omnes ſæpe illas Criticorum deciſiones eludi; imo acriter eos ſubinde falſeque perſtringit, qui cum neceſſe ipſimet habeant in dubiis ancillas ſuas conſulere, dicendi tamen leges cenſoria & irrefragabili auctoritate aliis præſcriptum eant; adeo ut ipſos in arte Grammatica Heroës triumviros, *Menagium*, *Vaugelas*, & *Bouhours*, cum tribus illis rigidis ac inexorabilibus inferorū apud Poëtas judicibus, *Minoë*, *Æaco*, ac *Rhadamantho* comparare non dubitet.

ΚΛ. ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΑ ΙΔ.

Claudii Æliani Variæ Hiſtoriæ libri XIV, cum notis Johannis Schefferi. Editio tertia, curante Joachimo Kuhnio.

Argentorati apud Spoorium & Wæchtlerum.

A. 1685. in 8. Plagul. 68.

DE operibus Æliani, quæ ſuperſunt, optime meritus eſt Conradus Geſnerus, qui de *Animalium natura libros XVII.* primus Græce evulgavit, addita Petri Gillii Latina interpretatione paſſim emendata,

Variæ

Varia Historia libros XIV, cum Justi Vulteji interpretatione recognovit, *Tactica*, seu de ordinibus militaribus more Græcorum instituendis librum, cum Fr. Robortelli & Th. Gazæ translationibus, & *Epistolas rusticanas* cum Seb. Guldenbecki versione recensuit, junctaque hæc opera uno volumine Tiguri anno 1556 in publicum emisit. Minoribus deinde libellis inclusa seorsim prodierunt ea, neque ab ullo doctorum virorum iisdem, si Tactica excipias, (quæ a Sixto Arcerio nova interpretatione & notis illustrata prodierunt) singularis cura adhibita fuit; donec Joh. Schefferus *Variarum historiarum libris* operam impendit, & cum eruditis notis anno 1647. istos in publicum edidit, ac cum annotationibus auctioribus, ampliorique indice anno 1661, postquam e Germania in Sueciam se jam contulisset, iterata editione dedit. De postremæ tamen hujus editionis cura a typographo neglecta, in Notis ad Phædrum p. 227. queritur, *tam male habitam eam fuisse ab isto, & amissas plerasque schedas, in quibus quid addi, quid demi, immutarive vellet, annotaverit, ut editionem aliam primo quoque tempore publicare festinet.* Sed hæc cum cæteris præclare destinatis prævertit mors, eamque provinciam in hoc studio exercitatissimo viro Joachimo Kuhnio exornandam reliquit. Is non solum postumas Schefferi notas, auctioremque ejus Indicem, & varias e tribus MSCtis Parisiensis bibliothecæ excerptas lectiones exhibuit; sed Schefferi Notis ipse quoque plurimas insignes observationes & emendationes adsperſit, & simul a supervacaneis correctionibus loca quædam, quæ sana videbantur, asseruit, infinitaque loca quæ obscura erant luce eruditionis suæ perfudit, & Indicem Schefferianum, quem is auctiorem reliquerat, locupletiorem longe reddidit, Fragmenta etiam quæ a Suida sub Æliani nomine proferuntur, aut ex stylo ejus esse videbantur, collegit; huncque in modum quanta maxima fieri potuit diligentia recensitum Ælianum usibus Ἑλληνοφίλων aptissimum effecit, *scriptorem* Tanaquilli Fabri judicio (qui hos Variarum Historiarum libros anno 1668 Salmurii cum brevibus notis emendationes ab ingenio profectas exhibentibus, quas in Kuhnio-Schefferianis notis examinatas cernimus) *tersum, venustum, atque elegantem, & ad ingenium puerorum, qui perpetua novitate gaudent, apprime accommodatum.*

(o)

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipsiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio V.

Land-Beschreibung des Ertz-Hertzogthums Kärndten ꝛc.

sive

Topographia Archiducatus Carinthiæ antiquæ & modernæ completa, autore Joh. Weichardo Valvasor, Barone & Societatis Regiæ Anglicanæ Consorte.

Norimbergæ, sumtibus Wolfg. Maur. Endteri, 1688. fol.

Constat plagulis 126.

CUm nuper Carniolæ descriptionem, ab eodem hoc Autore perillustri non ita pridem editam recensseremus, obiter mentionem præsentis Topographiæ simulque spem fecimus, plenius eam in Supplementis hisce commemorandi, dum serius nonnihil ad nos delatam Actis ipsis Eruditorum commode inserere non licuit; cujus proinde polliciti memores impræsentiarum, quid ea in sinu suo foveat, paucis indicabimus. Ac primo sciendum est, librum non omni ex parte novum esse, sed repetitam potius editionem operis jam sexennio ante publicati, mutato tamen admodum habitu nunc comparentis. Nimirum emiserat antehac laudatus Autor effigies omnium Carinthiæ urbium, vicorum, monasteriorum atque arcium manu propria delineatas, absque tamen descriptione topographica: quam ipsam dein quum multi isto in volumine desideravissent, ut horum petito satisfaceret, singulis locis brevem historiam adjecit, soli potissimum naturam & situm, nec non modernos possessores, ut & nonnunquam gesta notabiliora superiorum temporum aliave notatu digna per compendium indicantem: quem quidem laborem vel ideo libentius se suscepisse ait,

quo vulgatam apud multos opinionem, ac ſi obſcura hæc admodum & illaudabilis terræ portio eſſet, hominibus quodammodo eximeret. Initio itaque ſuccincte indicat, quæ de regione hac generatim notanda occurrant, partim ex aliis autoribus, puta Hieron. Megiſeri Chronico Carinthiæ, P. Alberti Reichardi Hiſtoria Carinthiaca, & Meriani Topographia Carinthiæ, deſumta, partim per experientiam propriam ſuggeſta. Sic quoad nomen perhibet, id ab antiquis Carnis originem ducere: olim vero huncce tractum Provinciam Norici, Laurianam, Patriam item Slavorum appellatum fuiſſe; quoad magnitudinem, modernæ Carinthiæ tribuit 27. milliaria in longum, & 12. in latum; quoad partitionem ejusdem, in quatuor diſtrictus ipſam dividi innuit, Quaternionem nempe *Superiorem*, *Inferiorem*, *Lauanthalenſem* & *Gurgkenſem*. Regiminis politici ſtatum quod attinet, quatuordecim diſtinctæ ejusdem mutationes ex Megiſero enarrantur: ſpeciatim allegatur, terram hanc octennio ante nativitatem Chriſti a Romanis in provinciam redactam; ſed his dein A. C. 499. a Bavaris iterum ereptam & in Ducatum evectam, qui poſtea a Carolo M. Archiducatus dignitatem acceperit. Ad Auſtriacam Domum perveniſſe fertur anno 1331, cum nempe Henricus V. Archidux Carinthiæ & Comes Tyrolenſis absque maſculis hæredibus deceſſiſſet. Iſtius autem nomine regitur per certos Burggravios, Præſides item ac Vicedominos; quorum ſingulorum magiſtratuum ſucceſſiva ſeries una communicatur. Naturalem porro tractus hujus qualitatem atque temperiem quod concernit, eum fertilitate quidem ſe ſatis commendare ait, attamen frigiditatis quid habere, qua ex cauſa etiam nullum pene vinum ibidem colatur; grandinum præterea nimbis frequentiſſime infeſtari, ad quos proinde arcendos familiare incolis ſit, ſubortas nubes obſcuriores bombardis majoribus, e montibus præſertim petere, comprobato per experientiam hoc ad eas diſſipandas remedio; quem in finem etiam quotannis certa pulveris pyrii quantitas ſumtibus Statuum provincialium incolis diſtribui ſoleat. Denique vaſtis montium jugis obſitam hanc regionem eſſe, e quorum numero quatuor potiſſimum emineant, nempe *Mons S. Ulrici*, *S. Helenæ*, *S. Viti* & *S. Laurentii*, qui & quotannis ſolenni ſupplicationum ritu celebrari dicuntur, proceſſione continuo 24. horarum ſpacio durante ac duodecim prope milliaria emetiente, *in Feſto* nempe *Trium Clavorum*, quod in tertium poſt Paſcha diem Veneris incidit.

His

His aliisque nonnullis generalioribus ſtrictim percenſitis, perilluſtris Autor ad ſingula loca progreditur, ordine alphabetico diſpoſita: quorum, uti ſupra jam relatum, non ſolum vivæ effigies, numero 224. oſtenduntur, ſed deſcriptio ſimul, pauciſſimis tamen plerumque lineis conſtans adjicitur. E rebus notabilioribus, quæ ſubinde una commemorantur, ſequentes indicaſſe non erit grave. Prope vicum *Guttäring* obſervari jubetur luſus naturæ, dum non ſolum cochleæ petrefactæ ibi magno numero reperiuntur, ſed & ager certus lapillis rubicundis, lentium figuram exacte mentientibus obſitus eſt; quod quidem incolæ miraculo adſcribunt, narrantes olim contigiſſe, ut vera iſtius leguminis grana, quæ ruſticus quidam feſto S. Gertrudis, cui templum loci dicatum eſt, terræ mandare auſus fuerit, in pœnam hujus profanationis lapideam duritiem induerint. 79. Occurrit porro iter per montem *Loibl* mire anfractuoſum, ac ſerpentinis ambagibus ad collem perforatum deducens eumque permeans, in cujus medio communis Carinthiæ & Carniolæ terminus eſt; item panis incolarum convallis *Luggavienſis*, rudi ſatis artificio e granis, ne a gluma quidem mundatis, & malleo ſolum aut inter duo ſaxa in farinam comminutis, parari ſolitus; 120. lapicidina non procul a *cœnobio S. Pauli*, e qua ante hos ſeptuaginta circiter annos, integrum hominis cadaver in lapidem converſum fuit erutum, ſtatuæ marmoreæ perquam ſimile, niſi quod inteſtina, non obſtante duritie, nativum adhuc colorem ac formam exacte ſervarent; 122. B. Virginis templum in monte prælto prope *Tarvis* extructum, ſed maxima anni parte, a feſto nempe Michaelis ad Pentecoſten usque, ob nives profundas itinera obſidentes inacceſſum: cui præterea id miraculi tribuitur, quod nec feram patiatur, nec fures, utut pretioſa ſupellectile egregie inſtructum. 167. Non minora ſunt, quæ de monaſterio *Oſſiach* perhibentur, miraculoſa variorum ægrotorum, & dæmoniacorum ſpeciatim ſanatione celebrato: cui negotio potiſſimum adhibetur globus cryſtallinus, Abbati iſtius loci Wernero II, uti traditio eſt, a Deipara Virgine circa annum 1300. donatus, quo mediante collectis radiis ſolaribus, maniaci in fronte aduruntur, unde mox profundo ſomno immerguntur, a quo dein expergefacti iterum priſtinam mox incolumitatem ſeſe recuperaſſe ſentiunt: cujus rei exemplum anno 1680 ſemet ipſum vidiſſe tradit perilluſtris Autor. 216. In hiſtoria Præpoſituræ *Maria Saal* non ſolum diverſæ inſcriptiones, aliæque ad anti- 156. 128. ſq.

Digitized by Google

quitates Romanas ſpectantia, ibi aliquot abhinc annis eruta communicantur, ſed & ſolennes ceremoniæ, quibus Archiduces Carinthiæ in loco adſito, *ſolium Regis* ſive *der Königs-Stuhl* dicto, antehac inaugurari conſueverint, recenſentur: quæ ipſæ licet nunc temporis non amplius in uſu ſint, reverſalibus tamen literis, Autore teſte, ſemper cavetur, ne per hanc omiſſionem Statibus provincialibus eorumve immunitatibus ulla ex parte fiat præjudicium. Plura hujusmodi in medium afferre non erit opus, præſertim cum ſuccincta brevitas ubivis adhibita Lectori facile totius operis perluſtrationem indulgeat.

LAURENTII STRAUSII, MED. D. ET PROF. ORDIN. Gieſſenſ. ISAGOGE PHYSICA.

Ulmæ apud Georg. Wilhelm. Kühn / A. 1684. in 8.

Conſtat plagulis 25.

QUamvis tot hactenus naturalis Philoſophiæ libri in lucem editi proſtent, ut copia illorum potius, quam inopia orbis laborare eruditus videatur; non dubitavit tamen clariſſimus Autor, eruditionis laudem ex aliis ſcriptis jam conſecutus, in hanc quoque ſcenam prodire, & præſentem Iſagogen publico committere judicio. Præprimis tamen eo reſpexit, ceu in præfatione memorat, ut quæ ab aliis prolixe ſeu exponuntur, ſeu demonſtrantur, auditorum ſuorum, aliorumque εἰσαγομένων uſui ſtudiisque, cum publicis tum privatis, paulo magis accommodaret. Neque hoc immerito fieri putavit, cum non cujuslibet ingenii ſit, abſque concepta quaſi prius aliquali idea, in tot Scriptorum Phyſicorum volumina cum fructu quodam ſe diffundere. Itaque id operam dedit ſedulo, ut accurato ubivis ordine, & clara diſtinctave ratione ſingula exponeret. Hinc tractatum ipſum in duas partes, generalem & ſpecialem, more aliis pariter conſueto diviſit, proponendo in priori per duplicem ſectionem, in ſua denuo capita abeuntem, cauſas corporis naturalis ejusdemque affectiones: in poſteriori vero ſex libros continente corporum cum ſimplicium, tum mixtorum quoque naturam. Priores duo libri in ſuas iterum ſectiones, & hæ in capita diriminuntur, ita ut Libr. I. Sectio 1. de corpore ſimplici & mixto in genere, 2. de corpore cœleſti, cœlo nimirum, ſtellis, luce, planetis, ſtellis novis, 3. de corpore elementari, igne, aqua &c. nec non de principiis chymicis agat: Libri II. autem ſectio 1. de miſtione, generatione & corruptione,

one, nec non de fermentatione, coctione & temperamento, ac 2. de corpore imperfecte mixto, meteoris ſcilicet ignitis, aqueis &c. & emphaticis, ut parelio, halone, iride &c. tractet. III Liber corporis perfecte mixti inanimati explicationem ſiſtit, terras ſuccosque minerales cum lapidibus & metallis rimando. Et quemadmodum reliqui libri tres corporis perfecte mixti animati naturam inveſtigant: ita in ſpecie Lib. IV. de vegetabilibus diſſerit, ubi occaſio arripitur loquendi de vita & morte, de anima vegetativa, de monſtris, plantis, herbis & arboribus. Liber V. vero de brutis inſcribitur, præmiſſoque animæ ſenſitivæ, affectuum, & potentiæ locomoventis examine, corpus brutorum eorumque differentiæ ſeu ſpecies, aves nimirum, piſces, quadrupedes, ſerpentes & inſecta perluſtrantur. Hinc libro VI. hominis natura quoad animam rationalem & corpus, hujusque partes, ſecundum tres ventres & artus conſideratur, ſubdita tamen de mundo anacephalæoſi. Modus tractandi ſequenti ratione nititur: caput quodlibet rei definitionem, & vel diviſionem, vel ſpecies, vel attributa exhibet. Hinc ſubnectuntur axiomata copioſisſimis diſtinctionibus ſuffulta. Sententiæ vero apud Phyſicos antehac celebres, Sennertum, Sperlingium, Zeiſoldum, Schookium &c. receptæ conformia docentur, relictis ut plurimum novis Carteſianorum dogmatibus. Sic ne exemplorum fide deſtituti videamur, geminum dabimus. Pagina 80. ubi de occultis agitur qualitatibus, in vanum laborare dicuntur, qui excogitatis tot globulis, particulis ſtriatis, elementis inviſibilibus, multiplicibus vorticibus, & quæ alia id generis entia rationis ſint, quævis naturæ arcana demonſtrare ſe poſſe confidant, adeoque nullas ſibi qualitates eſſe occultas glorientur. Sic pag. 109. ignem ex mente Carteſii non eſſe calidiſſimum, ob celerrimam particularum plurimarum terreſtriū agitationem aſſeritur. De cætero clare & perſpicue, ac ſatis terſe proponuntur omnia, verſatiſſimumque eſſe Autorem in Scriptorum Phyſicorum lectione tot allegata paſim oſtendunt.

NOVA COPIA ET SERIES CENTUM EVIDENTIUM SIGNOrum veræ fidei, &c. autore Johanne Laurentio Lucchesinio, Lucenſi, e Societate Jeſu.

Romæ, ſumptibus N. A. Tinaſſi, 1688. in. 4. Plag. 89.

QUamvis hoc ſcriptum non niſi unius inter Pontificios ordinis autorem præ ſe ferat, cenſuris tamen Superiorum diverſi ordinis

ſeptum ac munitum deprehenditur. Propoſuit in illo ſibi Lucheſinius, ſignis, quæ vocat, manifeſtiſſimis evincere, quænam vera ſit fides, & ipſis oculis quaſi veram eccleſiam objicere. Ac licet hujus argumenti volumina non pauca, ut vel ex Bellarmini L. 4. de Eccleſia conſtare poteſt, luci ſint expoſita; ſuaſurus tamen, eſſe non copiam ſolum, verum & ſeriem argumentorum ſuorum novam, in præfatione monet, conſcriptum a ſe librum hunc ante fuiſſe, quam duos de *Signis Fidei* tomos Thomæ Bozii editos cognoverit, & quo, quid inter ſuum hunc, & Bozii laborem interſit, intelligatur plenius, integrum ſubjecit indicem ſignorum fidei, quæ Bozii tomis modo dictis explicantur.

Totum vero opus libris quinque abſolvitur, quorum *primo* Eccleſiæ ſuæ unitatem, ſignis ſedecim: *ſecundo* ſanctitatem, ſex & viginti: *tertio* univerſalitatem, quodque catholica ſit, quadraginta: *quarto* veritatem ejus, ſive quod pro Apoſtolica haberi mereatur, duodeviginti ſignis adſtruere laboravit. *Quintus* denique aliquot paræneſes complectitur, ad convincendos atheos, theiſtas, Hebræos, Mahometanos, & ethnicos directas. Cum autem error adeo communis ac inveteratus ſit, ut in Papiſtarum ſcholis vim habere legis videatur, ea quæ per totum terrarum orbem diſperſæ Eccleſiæ tribuuntur in Niceno Symbolo, quæque & noſtra fides caſte ſemper integreque profitetur, uni particulari eique Romanæ vindicare in ſolidum; non mireris, confuſionem iſtam & in hoc ſcripti genere utramque paginam feciſſe: eoque non abſolvi meliori ſucceſſu potuiſſe Autoris inſtitutum, quam ſi de pronunciati alicujus non univerſalis quidem, ſed particularis exemplo, quod nullo deſtituatur gradu neceſſitatis demonſtrare aliquis conetur.

p. 31. In *prima* ſignorum claſſe locus non poſtremus unitati Capitis oculis ſubjecti attribuitur, ut & antiquitatis, atque præſcriptionis titulo: allegatur Græciæ conſenſus per decem ſecula, Græciæque recentioris atteſtatio de Romanæ cum vetuſtiſſima Eccleſia unitate, nec non publicus ad unitatem regreſſus in Lateranenſi, & Lugdunenſi concilio: provocatur ad pacem in concilio Florentino initam, nec non ad ſummum unius Romanæ membrorum inter ſe, & cum capite nexum: cui tandem neceſſitas aliqua perpetuæ diviſionis in cœtu, ut vocat, hoſtium opponitur.

In *ſecundo* libro id agit Autor, ut ſanctitatem Romanæ derivet ex ſanctitate fundatorum, ex ſanctitate doctrinæ, ex frequentiſſima ſanctitate

Digitized by Google

tate vitæ in Romanæ filiis obſervata, ex ſanctitate Pontificum, imo ex ipſis quorundam Pontificum (quod mireris) criminibus, noxis atque maculis; quibus tamen Eccleſiæ dotem, Aulæ ſcilicet apparatum, opes, & ſtudium conſervandæ temporariæ dominationis annumerare vetat; ex charitate Pontificia, ex ſanctorum ſuorum monumentis & reliquiis, ut ſint, præſepe, ſubucula, tunica inconſutilis, columna, corona ſpinea, B. Virginis domus Nazareto avulſa & angelorum miniſterio Lauretum delata, plurima ſanctorum lypſana, quæ impoſita navibus absque velo, rectore, aut remigio Italiæ littoribus appulerint. Porro ex ſapientiæ & ſanctitatis commercio indulto divinitus Latinis, Græcis autem ademto, ex divini Spiritus unctione, in ſuorum libris præſertim myſticis conſpicua, ex Prophetarum oraculis ſanctitatem Romanæ prædicentibus (quorum tamen ne minimum produxit) ex lumine prophetico in Romana perpetuo fulgente (alibi tamen vecordiam accuſat, ad peculiare lumen internum confugientium) ex dono miraculorum in ſua frequentiſſimo ac perpetuo (eſt vero, ubi ſtolidi affirmat eſſe conſilii, ad continua perpetranda miracula divinitatem cogere) ex vetuſtis in Romana martyribus, ex aliquot amoris divini, ut vocat, prodigiis ſeu portentis & ſtigmatis Franciſci, ex humana felicitate denique, ceu aliquo ſanctitatis præmio.

p. 129. ſq. 131. 147. 211. 212.

In *tertio* Eccleſiam ſolum Romanam eſſe Catholicam ſuaſurus, argumenti loco adducit ipſum Catholicæ nomen, quod Romanæ non a ſapientibus tantum, verum etiam a vulgo & hoſtibus ipſis tribuatur. Licet enim adverſarii advertentes animum, aut nulla neceſſitate adacti, ab eo nomine cætui Romano imponendo ſibi caveant, inconſulto tamen id interdum ab oſcitantibus proferri, vel urbanitatis cauſa ſuis tribui, vel ex neceſſitate quadam adhiberi, ſi ab auditoribus ſuis velint intelligi. Hinc univerſale fidei objectum urget, ſeu quod Romanenſes credant & conſtantiſſime amplectantur omnes veritates definitas, nullamque a conciliis & ſummo Pontifice declaratam rejiciant, manifeſtum id eſſe in rejectis nuper ab Apoſtolica ſede aſſertionibus Cornelii Janſenii, quas eadem, qua uſus erat Pontifex, cenſura & Academici perſtrinxerint, quorum aliqui de falli neſcia unius Præſulis autoritate dubitent: diffundi præterea Romanam fidem per omnia loca: extendi ad quævis tempora. Neque partem minimam hic faciunt hoſtium, ut vocat, ſuffragia, cauſſæ plauſibiles, ob quas alii ad Romanam acceſſerint, ab eadem receſſe-

201. 218. 247.

Digitized by Google

receſſerint alii; facultas univerſalia celebrandi concilia, quam ſoli Romano ſuo vindicat. Neque alia de cauſſa eundem illum, epiſcopum Eccleſiæ univerſalem, patrem, paſtorem, cuſtodem, rectorem, ſponſum,
318. caput, pontificem, & magiſtrum putat appellari. Signis hiſce conſumtis, ſtatuminare porro univerſalitatis titulum ex inveterata conatur traditione, ex hiſtoriis conſignatis etiam ab hoſtibus, ex legum tabulis, & Imperatorum reſcriptis, ex electione & inauguratione Regum atque Cæſarum, ex Equitum Ordinibus & Academiis fundatis, ex ipſius cœli denique, terræ, atque inferorum incolis, eorumque præſumtis ſuffragiis. Qui vero ſacram monarchiam, ſupremamque in ſacris præfecturam, & magiſterium non niſi in uno exiſtens negant, illis verba opponit Ariſtotelis, quæ ex Homero partim adducta in fine XII Metaphyſicorum leguntur: *Entia nolunt male gubernari. Non eſt bonum*
372. *pluralitas principatuum. Unus ergo princeps.*

436. Pro eo denique, quod Romana ſola ſit Apoſtolica, libro *quarto* propagatio, & modus propagandi fidem illam, Apoſtolica Petri cathedra, conſpiratio Romanæ doctrinæ cum apoſtolica quoad fidem & morum leges, perpetua Pontificum in apoſtolico throno ſucceſſio, Spiritus apoſtolicus Romanis Pontificibus, etiam iis qui muneris ſanctitatem malis moribus dedecorant infuſus, ſimilisque generis & valoris ſigna proferuntur.

In *poſtremo* libro, poſtquam atheos inter & theiſtas hoc diſcrimen poſuit, quod illi nullam agnoſcere divinitatem velint, hi agnitam
553. nullo dignari cultu, quandoquidem conſilium ei atque providentiam omnem adimant; probat 1. nullam atheis ineſſe rationem, quod hominum, rerumq; cæterarum omnium cauſſam fuiſſe opinentur, aut atomos ſenſu deſtitutas & captum luminibus caſum: aut naturam ſenſu & intelligentia carentem: aut numero infinitas cauſſas, alterius ſemper ope indigentes & rationis expertes. Ejus autem quæ conditionis ſint, ab iis nullatenus conferri atheis potuiſſe dotes, quarum prorſus vacua cernantur ipſa. 2. Neque ullam honeſtatis lucem cauſſas hujusmodi poſſe atheis affundere: utpote quam indipiſci ipſæ nulla ratione potuerint, intelligendi vi orbatæ prorſus. Veritatem enim, atque honeſtatem
554. omnem a primo vero honeſtoque profluere: & hoc menſuram atque legem eſſe utriusque hujus prope divinæ in hominibus prærogativæ. Cum igitur atheiſmi veneno infecti divinam veritatem ac honeſtatem

ſubla-

Digitized by Google

ſublatum eant, ſupereſſe nullam penitus, cui conformare ſuam queant, neque ullam in ipſis ſcintillam utriusque doni promicare. Cum iſto igitur hominum genere non aliter quàm cum belluis agendum & pugnandum eſſe arbitratur. Eſſe eos præterea hoſtes humani generis, quod religionem aggrediantur ſubvertere, quam tamen ad hominum ſocietatem conſervandam neceſſariam ducant ipſi: Veneni originem ab inquinata inſtitutione vitæ proficiſci: neminem ex veterum, aut recentium ſapientum choro, non Epicurum, non Empedoclem, non Democritum, 558.
non Lucianum, non Lucretium ducem ipſis vel autorem exiſtere, paucos vero inſaniæ iſtius ſectatores.

Hinc dementiam exagitat eorum, qui fortuito conflatum ex atomis fuiſſe nugantur mundum, cum negare nequeant, fuiſſe ab aliquo productas ipſas atomos, a nemine autem id potuiſſe præſtari niſi a Deo, neceſſario ſemper exiſtente. Atomos dein aut quieviſſe ſemper im- 560.
motasque perſtitiſſe, aut aliquando moveri loco cœpiſſe ſuo, ad formandam rerum univerſitatem. Si prius, nulla ratione potuiſſe fieri, ut formas tot pulcherrimas induerent; ſi poſterius, aut ſponte ſua illas id præſtitiſſe, aut ab alio ex ſtatione priſtina dimotas. Verum non ſponte, cum inanimes exiſtant. Idem quippe manens idem, ſemper idem facere, exceptis cauſis liberis, quæ determinare ſeſe, nullo extrinſecus impellente, nec mutata natura objectorum, poſſint pro lubitu: ab alio igitur, eum vero non eſſe alium, quam Deum optimum maximum. Porro quonam tempore cœperint moveri quærit, cum tempus ipſum non exiſteret? ab omni æternitate ſi velint concuſſas, infinitum motum præterfluxiſſe arguit, & tempora pari modo infinita. Determinare jubet igitur, pluresne dies effluxerint, quam anni? an totidem? Cum utrique infiniti ſint, aſſumi non poſſe dies plures, quam annos, ſecus fore, ut annis dies antecellant numero, quem exceſſum tamen nec ipſa infiniti definitio ferat: quod ſi totidem ponantur effluxiſſe, nullum regerit in- 561.
veniri diem, cui non ex annis aliquis reſpondeat. Præterea explicandum illis proponit, ſempiternus atomorum ille motus an homines v. g. perpetuo pepererit, an poſt elapſam infinitam tempeſtatem? ſi perpetuo, nullam afferri poſſe cauſſam, cur tam ſero inventæ artes fuerint nobiles quamplurimæ. Sin ſero tandem ex ovis aliquibus prodierint aut ſeminibus, in quæ poſt transformationes varias atomi evaſerint, exponendum eſſe, quisnam infantes illos primos lacte aluerit? quisnam induerit

veſtibus? Hiſce quippe adminiculis non carere noſtram naturam poſſe infirmam primo & imbellem. Rurſus, utrum infiniti homines, quos atomi ab ipſa æternitate produxerint, fuerint totidem quot eorundem capilli, an vero horum numerus illorum ſuperet. Quo itidem loco concuſſas putent, cum ne ipſe quidem daretur, quem occuparent, locus ideo, quod nihil prorſus, ex eorum hæreſi, fuerit olim præter atomos. Adhæc expertibus vitæ atomis nullum tribui poſſe motum niſi ad centrum: Illud vero naturæ earum defuiſſe tunc, ipſo etiam loco deſtitutæ: Quod ſi fingant, aliorſum quam ad centrum inſita virtute ferri atomos, concludit fuiſſe eas de alitum genere, & vitæ compotes. In Solis enim radio quas intueri liceat, ad centrum delabi paulatim, aut eo demum ferri, quo aliorum corporum agat impreſſio. Aves quidem, ſpiritu vitaque præditas, contra ipſum ſæpe ventorum impetum alis ſuis niti atque provehi; iſta autem facultate carere atomos, eaque propter neceſſario immotas quieviſſe, ab aliis nullis ſcilicet corporibus (vi hypotheſeos) impulſas, niſi divinus vigor easdem agitarit. Quem qui largiatur, ab eo admitti Deum, conditorem rerum omnium, nec atomis ullis coæternis, nedum præexiſtentibus ad res cæteras procreandas indigentem.

Tandem nullam tribui virtutem poſſe corporum hisce minimis, quod iis, quæ obtutui noſtro ſubjici contingat, non aliam, uti dictum, niſi ad centrum tendendi vim adeſſe videamus. Maxima vero & immani prorſus, inſanaque concuſſione fuiſſe opus, ut in tot præſtantiſſimarum rerum formam, Cœlum, ſidera, Solem, hominesque cogerentur. Spiritum itaque deſignare jubet, qui intus eas egerit, tenuiſſimoque corpori ſe immiſcuerit, ut tantum conſequerentur vigorem igneum. Hodie forte magis, quam olim agitari atomos, impulſas præſertim ab aquilone: nec unquam tamen ab iis in unum coaleſcentibus aut conferruminatis exortum fuiſſe canem ullum aut avem: multo minus urbem aliquam in immenſo camporum æquore ex iis emerſiſſe, aut homines urbis incolas inde compactos aliquando legi.

P. 564. Miſſis ſarcasmis igitur ad eos ſermonem denique convertit, quos nondum perpetua animi nocte ſepultos arbitratur. *Cum illuſtre*, ait, *aliquod artis opus veſtros in oculos vel aures incidit, ſive pictura ſit, ſive ealatura, ſive harmonicus inſignis concentus; illico apud animum veſtrum ſtatuitis, non caſu, ſed conſulto productum id fuiſſe, vivamque & men-*

& mente præditam cauſam ejus extitiſſe. Et pulcherrimum hoc univerſitatis opificium fortuito volitantibus atomis tribuetis? Ne rudem quidem apertam in ruſticæ domus pariete feneſtram, in cæcam refertis fortunam, quæ illam recluſerit, mente nulla cogitante de opportuno quondam futuro incolis feneſtræ uſu. Et qui finxit oculum, non conſiderat? Rurſus, qui Æneidem Virgilii, Odyſſeam aut Iliadem Homeri, Ariſtotelis opera perluſtrat, ei in mentem, vel pueris ipſis teſtibus, venire non poſſe, ad opera iſta, quæ omnium admirationem provocant efformanda, ita diſpoſitos in ordinem characteres typosque fuiſſe vel ex fortuito eorundem volatu, vel ex eo quod in cauſa fuerint characteres ipſi, ut alter alterum conſequeretur, vel demum ab inſita unicuique ex ipſis natura exortum eſſe, ut pulcherrimam iſtam ſeriem obtinerent: pro mentis impote ab omnibus habitum iri, qui quicquam horum ſuſpicaretur. Multo autem dementiorem fore, qui carmen hoc admirabile rerum univerſitatis a mente opifice, cujus libet alterius naturæ aut vitam ducentis, aut illa caſſæ autore, conſtructum non videat.

Cæterum, expoſiturus enthymematis indolem Cap. XXVII libri ſecundi Analyticorum Priorum Ariſtoteles, ſigna unde extruuntur enthymemata, duorum fecit generum. Ex nonnullis quippe naſci ait ſyllogiſmum ἄλυτον, & inſolubilem; ex aliis vero λύσιμον & ſolutu facilem ideo, quod materiam ſolum rationi præbeant, vel ex meris conſequentibus ſive affirmantibus inferendi aliquid in ſecundo ſchemate, vel ex particulari & non diſtributo, quod a propoſito eſt plane alienum, colligendi duce figura ultima: utrumque rectis concludendi regulis e diametro repugnat. Nam ſi dixeris, *Amoris Veri ſignum eſt oſculum*, paralogiſmus inde talis naſcitur, *Amicus verus præbet oſculum, Joabus, Nero, Judas præbet oſculum, Joabus ergo, Nero, Judas eſt amicus verus.* De quo ſignorum genere & Ciceroni ſermo eſt, cum in Epiſtolarum aliqua: *Non facile dijudicatur*, inquit, *amor verus & fictus, niſi aliquod incidat ejusmodi tempus, ut quaſi aurum igne, ſic benevolentia fidelis periculo aliquo perſpici poſſit, cætera ſunt ſigna communia.* Jam de poſteriori genere cum non pauca ſint, quæ in libris hujus operis prioribus adducuntur, dubium alicui non immerito videri queat, num Autor, quod præmiſſa operi cenſura Paulini Bernhardinii affirmat, *ex iis concludentiſſime demonſtrarit religionis ſuæ patentiſſimam credibilitatem & credentitatem, ad confuſionem Orientalis Schiſmatis,*

& artica eterodoxia, utut vel meridianæ *lucis e ſinu* profectum videatur. Nihilo ſecius quemadmodum de iis qui utuntur ſignis, ex vero dixit Ariſtoteles, δεδεῖχθαι δοκοῦσι, *probatum eſſe opinantur*, ſic & hoc labore perfunctus Autor, probatum ſolidiſſime a ſe propoſitum fuiſſe putat, in anacephalæoſi præſertim libri quarti.

Quod ſi etiam malæ ſignum cauſæ non temere habori conſuevit, non argumentis & demonſtrationibus, ſed affectu potius & inſectationibus litem velle decidere, veremur omnino, ut bonæ ſignum cenſeri queat, belluarum, nebulonum, furum, draconum, perduellium, aliisque convitiis & ſalibus nigerrimis ſuos adverſarios proſcindere: quod factum ab Autore largiter fuiſſe, nemo non deprehendet.

Nobis interim longe tutius videtur ſignum atque certius, quod ex ore hauſtum tenemus Domini omnino infallibilis: *Si vos manſeritis in ſermone meo, vere* (ἀληθῶς) *diſcipuli mei eritis.* Indeque cum noſtris Eccleſiæ doctoribus, non aliam eſſe veræ eccleſiæ certiorem & infallibiliorem notam, conficimus, quam puritatem verbi, quæ miniſterium ſacramentorum juxta Chriſti ſtatuta, obedientiam miniſterio debitam, & confeſſionis conſtantiam ſimul complectitur.

L' ARTE DI RESTITUIRE A ROMA LA TRALASciata Navigatione del ſuo Tevere, del Ingegnero Cornelio Meyer, Olandeſe &c.

ſive

Cornelii Meyeri, Batavi, Machinatoris & Academiæ Phyſico-mathematicæ Romanæ ſocii, Ars reſtituendi Romæ Navigationem ſui Tiberis hactenus intermiſſam.

Romæ, apud Lazarum Vareſe, 1685. fol. Plag. 50.

PRiusquam ipſa hujus Libri contenta percenſere adgrediamur, non inconſultum fuerit, occaſionem commemorare, quæ Autorem, ut eundem concinnaret, permoverit. Nimirum cum elapſo anno M DC LXXV inter alios Romanæ Religioni addictos ipſe quoque cum duobus filiis Romam ad Jubilæum celebrandum commeaſſet, ejusdemque in ſcientiis Mathematicis, & Architectonicis præſertim experientia, quam

Digitized by Google

quam in patria ſua adquiſierat, mox Pontifici iſtius temporis Clementi X innotuiſſet; ab eodem paulo poſt conſultus fuit ſuper correctione alvei Tiberis & inde ſperanda reſtauratione deperditæ maximam partem navigationis; non ignaro quippe, Autoris conterraneos in arte riparum muniendarum, fluminumve navium uſibus aptandorum plerisque aliis nationibus fere palmam præripere. Pontificis itaque juſſui ſatisfacturus, primum quidem generatim tantum conſilia quædam ſuper hoc negotio expoſuerat, dum ſpecialis locorum riparumq; fluminis ſitus ipſi nondum plene fuerat cognitus: quæ cum ſatis ad palatum fuiſſent, eodem adhuc anno a Clemente Peruſiam miſſus erat, quo inde ſecundo flumine Romam deſcenderet, & ſic præſentem Tiberis ſtatum penitius inſpiceret, eiq; conſequenter ſua accommodaret conſilia. De hac ergo fluminis viſitatione a ſe facta, & emendatione occipienda, tum quidem librum compoſuerat manuſcriptum, in quo præter accuratam dicti fluvii delineationem, 50 circiter figuris varia machinamenta expoſuerat, in Italicis terris, ut ipſe ait, magna ex parte nondum viſa aut adhibita, & ad ſuperandas imprimis navigationum fluvialium difficultates comparata; eumque ſic Pontifici exhibuerat. Sed metuens poſtea, maxime cum videret, propoſita a ſe conſilia executioni non dari, ne labor iſte, publicæ nimirum utilitati deſtinatus, intra cameræ alicujus tenebras omnino maneret ſepultus, aut forſitan alius quispiam poſthæc, alienis plumis ſuperbire geſtiens, meditationes iſtas machinasque pro ſuis aliquando inventis venditaret; publice tandem ſcriptum hoc, pleniora quoque de iſta re meletemata complectens, edere decrevit. Dedicatus vero liber eſt Innocentio XI nuper defuncto, qui & ipſe ſcilicet nobilem hanc Anteceſſoris ſui intentionem proſequi diſcupiens, Cardinalibus Azzolino & Columnæ negotium hoc reſtituendæ in Tiberi navigationis tractandum commiſerat: quos ipſos etiam, præmiſſa pariter ad eos epiſtola, impenſe hortatus eſt autor, quo animum promotioni operis tam proficui ac neceſſarii ſerio applicent: cujus certe utilitatem tantam agnoverint priſci Romani, ut etiam pro meliori ejus conſervatione peculiares Magiſtratus, *Curatores puta riparum & alvei Tiberis* conſtituere fuerint dignati. Commodi vero ac lucri inde expectandi certitudinem demonſtrat partim ex antiqua Romæ hiſtoria, e qua nempe conſtet, quam egregie per frumenta, ex Hetruſcis regionibus ſecundo Tiberis flumine advecta, annonæ caritas iſta in urbe ſubinde fuerit

allevata: partim exemplo Galliæ, & Hollandiæ imprimis, quas nempe provincias vel inde potiſſimum ad id opulentiæ faſtigium evectas conſtet, quod aquis navigabilibus prudenter uti ſciverint.

Ordinem in Libro hoc ab Autore ſervatum quod attinet, dividere eum in *tres partes* placuit: *prima* agit de impedimentis, quæ in alveo Tiberis occurrunt inde a Peruſia Romam usque, eorumque remediis; *Secunda* tractat de ſemovendis difficultatibus navigationem hujus fluvii præpedientibus ab urbe Romana ad maris usque ingreſſum; *Tertia* denique inquirit in cauſas, cur antiquis placuerit hanc Italiæ metropolin ad ripam potius Tiberis, quam in alio loco extruere & conſervare; nec non alias quasdam Propoſitiones, ab Autore in emolumentum ac ſplendorem Status Eccleſiaſtici ſuggeſtas communicat. De methodo autem ſpeciali in ſingulis hiſce partibus tenenda non multum ſolicitus, quin potius diſcurſus plerosque fortuito tantum, quo in mentem venerunt, ordine collocare contentus fuit, præmiſſa ſingulis Figura ænea pro faciliori Lectoris captu. Jam ut de ſingulis partibus quædam paucis dicamus, *Prima* uti dictum eſt, exponit impedimenta Tiberinæ navigationis inter Peruſiam ac Romam, intermiſſæ jam inde aliquot ſeculis, maxime poſt Barbarorum in Italiam irruptionem; hæc ipſa vero ad quatuor potiſſimum ſumma capita referri poſſe putat: 1. eſt alvei in plerisque locis nimia dilatatio, indeque ſecuta brevitas, navigiis portandis inepta: atque huic quidem facile occurri poſſe oſtendit, excitato vel utrinque, vel, ſi riparum altera jam ſatis elata ſit, ab uno latere tantum, aggere palari vimineis faſcibus farcto, cujus ope ſic aquæ fluminis ad debitam altitudinem ſuccingantur. Varias vero inſimul inculcat cautelas, quas in Palatione tali excitanda obſervare conſultum ſit: v. g. ne, ut plerumque fit, pali conferto nimis agmine intrudantur, ſed ad diſtantiam trium quatuorve palmorum a ſe invicem; dum ita validius ſolo hæreant: cum e diverſo ſpiſſe nimis impacti ob interpoſitæ telluris paucitatem velut foſſam efforment, unde poſtea fiat, ut uno evulſo reliquorum ruina tanto facilius inſequatur; item ne pali iſti multum ſuper aquas emineant, quo ita & durabiliores ſint, & contingente inundatione nec nimium aquarum pondus ſuſtinere neceſſum habeant, nec rapidiorem fluminis curſum faciant, ſed eidem plenam ſemet tunc expandendi libertatem relinquant. Ipſam quoque palorum figuram huic negotio aptiſſimam delineat,

cos-

Digitized by Google

eosque ſubtus in linguæ ſerpentinæ ſimilitudinem exacuere jubet: ferro tamen eosdem præfigere, uti ante ſe plerumque ibi locorum factum narrat, prorſus inutile judicat. Diverſæ denique formæ, pro ſoli durioris aut mollioris varietate, *Fiſtucas* palis intrudendis adhibendas, deſcribit: ac ſpeciatim machinam communicat, cujus adminiculo vel unicus homo fiſtucam ponderoſiſſimam, cui ſublevandæ alias 10 aut 12 viri vix ſufficerent, regere, ejusque impulſu vel ſublicas pangere, vel ſaxa comminuere poſſit. 2. Impedimentum quod allegatur, eſt aquarum multis in locis lapſus indeque naſcens rapiditas. Huic, ſi declivitas non ſit nimia, Autor opponit pontium quoddam genus, in medio aliquantiſper ſuper aquas eminentium, ſed ab utroque latere leniter declivium ac tigillis teretibus volubilibus ſeu cylindris inſtratorum, & Hollandis, uti perhibet, ſatis familiarium: ſuper quos nempe & ſecundo & adverſo flumine navis, grandiuſcula etiam, intra ſemihoram trium quatuorve hominum labore trahi atque ſic cataractam ſuperare poſſit. Cumque adminiculo huic varians ſubinde aquæ, pontes nempe ſæpius deſtituentis, altitudo obſtare poſſe videatur, demonſtrat, qua ratione iidem *fluctuantes* quoque, ad inſtar molarum navalium, anchoris modo firmandi, conſtrui, itemque præter primarium hunc, alios etiam ſecundarios ad uſus abhiberi valeant, v. g. ad marmora ſimul ſecanda aut polienda, aſſeres item ac tigna ſcindenda. Quod ſi autem altior alicubi occurrat cataracta aquarumve declivitas, quam ut pontibus talismodi locus ſit, *Retinacula* (Germanis *Schleuſen* dicta & in Belgio alibique frequentiſſima) extrui jubet, ut quæ nil aliud ſint, quam ſtructuræ, aquam ad eum effectum ſufflaminantes, ne omnis eodem tempore ex ſitu altiore in profundum currat, ſed ita ſuſtineatur, ut aut attolli pro lubitu aut demitti queat, prout nempe navis vel ex depreſſiore fluminis loco in ſublimiorem vel ex ſublimiori in depreſſiorem tendat. Indicat etiam hac occaſione, quomodo mediante diverſarum cochlearum, talis Retinaculi lateribus affixarum, ſcapha latior & planiori fundo, ſubter aquas mergi, eique dein majus aliquod navigium immitti queat, ejus ope poſt, relaxatis cochleis, ſuper aquas attollendum; eo quidem fine, ut aut intra eandem mox, absque ulla operoſa in littus deductione, picari atque obturatis rimis refici, aut progredi etiam vadoſis fluminum locis & vix 5 aut 6 aquæ palmos habentibus queat, in quibus alioqui ſibi relictum ob nimiam carinæ profunditatem perge-

re

re non poſſet, ſed minimum 8 vel 10 aquæ palmos expoſceret. 3. Navigationis obſtaculum memorantur ſaxa aut rudera lapidea hinc inde ſub undis latentia, & liberum curſum impedientia; quæ ipſa quomodo amoveri queant, pariter edocet: rudera nempe iſta primo duplici ſublicarum ordine circumvallanda, ita quidem ut hæ currentibus aquis angulum acutum, pro majori robore, obvertant: interſtitium dein duplicis iſtius palorum ordinis creta pingui ſeu terra argilloſa farciendum eſſe, quo exteriori aquæ aditus obſtruatur, incluſa vero vel ſitulis, vel antlia portatili, quam ibidem delineat, exhauriri valeat, & ita lapidea moles ad lubitum cuneis vectibusve comminui, & aſportari. Et ſi fortean palationem ejusmodi extruere hunc in finem operoſum nimis videatur, genus quoddam ciſtæ communicat, quæ mox absque ambagibus aquis immergi, & evacuata dein eundem præbere uſum poſſit, quem iſti ſublicarum ordines. 4. Impedimentum navigationis Tiberinæ non exiguum oriri ait ex palis, antehac ad uſum molendinorum hinc inde in flumine depactis, ibidemque relictis: quorum tamen evulſionem non ita difficilem autumat, deſcripta ſimul machina, quæ huic operationi inſervire valeat. Præter quatuor hæc obſtacula in ipſo profluente occurrentia, extrinſecus etiam culpat vias ſalebroſas & variis modis impeditas juxta flumen, per quas nempe jumentis hominibusve naves trahentibus vix iter pateat. Atque hic quidem imprimis urget, privatis riparum uſum præter jus ad ſe trahentibus, viamque ſic obſtruentibus, neutiquam connivendum eſſe: hinc vero porro monſtrat, quomodo talis navium tractio facilis reddi poſsit, maxime ſi difficultas inde naſcatur, quod acutiorem alicubi angulum flumen formet; eam enim removeri erecto in ripa cylindro volubili & perpendiculari, cui funis ductarius applicatus navem expedite præterlabi faciat. Expoſita hactenus conſilia ſi executioni dari debeant, quantas impenſas abſumtura ſint, determinare quidem non audet; tantas tamen neutiquam futuras conjicit, ut earum intuitu opus tam utile intermitti porro debeat: Quod tamen hactenus eadem nondum in effectum deducta ſint, adſcribit partim genio hominum, rem aut ſupra modum attollentium, aut nimis ob difficultatem deprimentium, quorum adeo diſſenſus & altercatio opus hucusque ſuſpenderint: partim vero inde fieri arguit, quod plurimi, qui antehac conſilia ejusmodi ſubminiſtrare fuerint adgreſſi, eruditis quidem plerumque diſcurſibus ingenium ſo-

lum-

Digitized by Google

ſummodo oſtentare, non etiam manum operi admovere ſciverint, practica videlicet talismodi rerum ſcientia deſtituti, quæ tamen hic omnium maxime requiratur, cum ſubtiliores ſpeculationes mathematicas utplurimum in hujus naturæ negotiis effectus deſtituat. Cæterum rem a ſe propoſitam non impoſſibilem eſſe, evincit exemplo Rhodani, Danubii, Moſæ & Rheni, non minoribus ſcilicet difficultatibus impeditorum, & nihilo ſecius improba hominum induſtria navigationi accommodatorum. Quod vero ipſemet Autor noſter ripariæ iſtius architecturæ nequaquam inexpertus ſit, non modo paſſim ſpeculative hoc in libro probatum dedit, docendo v. g. qua ratione fluviorum eroſionibus jam per projecturas ſublicias, jam per alvei mutationem obviari poſſit, diſcurſu etiam ad ſpecialia loca, Romæ vicina, v.g. *Pontem Mollem*, *Pontem Felicem*, *Pontem Amerinum*, accommodato, & prudenter penſitatis circumſtantiis ubivis occurrentibus: ſed & practice potiſſimum & reapſe oſtendit, dum ante aliquot annos Flaminiam Viam, unam ex Conſularibus, quas Roma habet, celeberrimis, quam Tiberis magis magisque arrodens jam tum devorare minatus fuerat, feliciſſimo ſucceſſu ab ulteriori ejus violentia defendit, & quidem 9500. modo ſcutatorum impendio, licet alii ante ipſum ad id effectui dandum ſeptuaginta aut octoginta millia popoſciſſent. Vix tamen laboris tam egregii præmium nimis amplum hactenus Autor tuliſſe videtur, dum ex diverſis ſupplicibus libellis, ad Cameram Apoſtolicam directis, & ad calcem libri ſubnexis apparet, Cameram hanc in exſolvenda ipſi mercede promiſſa perquam moroſam ſemet exhibuiſſe.

Sed ut ad reliqua pergamus, in *Parte II.* quæ de difficultatibus, navigationem ab urbe Romana usque ad Mare præpedientibus, agit, tria potiſſimum impedimenta allegantur: nimirum 1. ingentes fluminis curvaturæ, imprimis ad Baſilicam S. Pauli, nimis nempe ejusdem impetum retardantes, ne arenam ſufficienter proluere poſſit, quæ adeo ſtagnans magis magisque alveum oppleat; 2. nimia alvei dilatatio, maxime prope locum *Capo di Ramo* dictum; 3. deficiens ejus declivitas, quæ ſcilicet tam exigua eſſe fertur, ut aquæ prope oſtium tantum non plane quieſcere videantur, & naviculæ absque ullo remorum auxilio ſolius venti impulſu per adverſum flumen provehi queant. Singulis quomodo remedia quæri poſſint, ex iis, quæ in prima Parte delibata jam fuerunt, oſtenditur. Mavult autem, ut pro commodiori navigatione

novus plane canalis excavetur ad dextrum Tiberis latus, ab urbe Roma usque ad *Stagnum Maccarenſe*, quod ipſum ſcilicet præterquam quod commodus ex eo portus fieri poſſit, liberius futurum autumat ab iis incommodis, quibus via hactenus trita, lateralis nempe Tiberis ramus, *Fiumicino* dictus, premitur. Quod ſi ob nimios ſumtus conſilium diſpliceat, jubet ſaltem hujus Fiumicini alveum melius excavari, (ad quem finem obtinendum, diverſas machinas ſuppeditat) ejusque inſertionem in Tiberim Retinaculo muniri, ne ſcilicet aqua per eum continuo currens, per depoſitionem lutoſæ ac terreſtris materiæ magis magisque iter obſtruat. Diſcurritur hac occaſione de celeberrimo quondam portu Oſtienſi a Cæſare olim inchoato, a Claudio vero magnifice amplificato ac per plus quam 700 annos magnis etiam navigiis frequentato, ſed hodie omnino inutili & tantum non penitus deleto: cujus ſitum & figuram Autor ex antiquis quibusdam monumentis repræſentare annisus eſt. Conſilia quoque ſubminiſtrat, quorum ope portus maritimi a ventorum injuriis & fundi oppletione immunes ſervari poſſint; diſcurſu etiam ſpeciatim directo ad famoſiſſimum Portum Anconitanum, qui qua ratione melior adhuc reddi valeat, oſtenditur. De inundationibus Tiberinis quoque pluribus agit hac in Parte, (quarum triginta ſeptem notabiliores numerari hactenus, narrat) earumque cauſis; inter quas haud poſtremam in ventis ſitam eſſe arguit, mare contra Tiberis alveum ſic impellentibus, ut undæ per oſtium ſuum progredi non valentes regurgitare neceſſum habeant. Ad eas vero præcavendas impoſterum, non parum conferre poſſe putat, ſi impedimenta, quæ ſtagnare aquas faciant, easve ſufflaminent, ex alveo removeantur, quod ita citius dilabi coacervatæ poſſint: pontes vero iisdem hinc inde inædificati ſic aptentur, ne unius aperturæ plus aquarum transmittant, quam per alterum ſubſequentem pari tempore transfluere poſsit. Similiter de Arni diluvio late diſſerit, Piſanis magna ſubinde damna inferente, quemadmodum nuperrime adhuc anni 1680, die 19 Maji aquam ſemicubito ſupra mœnia iſtius urbis ſtetiſſe perhibet: quæ calamitas etiam tum permoverit Magnum Hetruriæ ducem, ut publico edicto omnes commoneret, quotquot conſilia, quibus damna ejusmodi in poſterum præcaveri poſſe crederent, in promtu haberent, quo eadem ſibi exponerent: quod cum poſtea a diverſis ejus urbis civibus factum eſſet, eorundem cogitata noſtro communicata fuerunt a Magno Duce,

in

inſimul expoſcente, ut pro exactiori cognitione ipſemet Arni flumen viſitaret ac delinearet; quod etiam præſtitit, & quid ſibi de hoc negocio videretur, latius expoſuit.

In *Parte III.* uti dictum, primo inquirit autor, cur antiquitus Romæ urbem ad Tiberis potiſſime littus extruere & conſervare viſum fuerit: idque non alio fine, quam ob multiplex illud navigationis commodum factum eſſe vult: cujus quidem intuitu etiam fluminis inundationes tam frequentes perpeti maluiſſent, quam eandem per amnium in Tiberim illabentium derivationem & averſionem deſtruere: allegat imprimis ex Tacito, tempore Tiberii, cum hæcce res in deliberationem veniſſet, ſenatum expreſſe cenſuiſſe, *nolle ſe Tiberim prorſus accolis fluviis orbatum minori gloria fluere.* Intermiſſam vero hanc a tot ſeculis navigationem non alia ex cauſa credit, quam aut ob ſupinam hominum ejus ævi negligentiam, aut temporum verius calamitatem, quibus Imperium Romanum barbarorum ſuſtinuit invaſiones: quæ ſcilicet horum locorum incolas potius compulerint, ut de fuga ſuive defenſione ſolliciti eſſent, quam ut fluminis utiliſſimi licet, curæ & conſervationi invigilarent. Etenim eos non ſatis hiſtoriæ gnaros eſſe reputat, qui ſibi perſvadeant, Tiberis tractum inde a Peruſia & Ottricolo Romam usque ne olim quidem fuiſſe navigabilem, cum contrarium abunde ex antiquis monumentis conſtet. Quin & ſi vel maxime antiqui accolæ non plene effectum iſtum fuiſſent conſecuti, ne ſic tamen deſperandum eſſe exiſtimat, cum multa hodienum reapſe præſtita extent, quæ quidem antiquitus pro impoſſibilibus omnino fuerint habita. Dehinc plura in hac operis Parte conſilia ſubjungit Autor, mediis quoque probabilibus inſimul ſuggeſtis ſuffulta, quibus commodum & ſplendorem ſtatus Eccleſiaſtici variis in rebus promoveri & augeri poſſe putat: inter quæ haud poſtremum eſt exſiccatio *paludum Pontinarum*, cujus a multis fruſtraneo conatu tentatæ hiſtoriam texit, ſimulque enarrat, quasnam ſuper hac re Propoſitiones Cameræ Apoſtolicæ ipſe fecerit: additis etiam cauſis cur eædem effectui non datæ fuerint: Sic porro obeliſci, qui Romæ ſunt, quomodo ad uſus Gnomonicos & Aſtronomicos, pro majori urbis ornatu applicari poſſent, commonſtrat, ea quidem cum variatione, ut unus Ventorum plagas, alius Lunæ curſum, alius potiores ſphæræ cœleſtis circulos, alius horas diei, alius cometarum hiſtoriam & curſum in circumſito pavimento deſcripta oſtenderet: alius denique ſtellæ polaris auxilio

horis nocturnis indicandis inſerviret, quæ quidem omnia & ſingula num, uti proponuntur, ad praxin etiam deduci queant, rerum Aſtronomicarum peritiores viderint. Ulterius edocet, quomodo aqua ſtagnans aut certe non ſaliens ad efformandas ſcaturigines artificiales adhiberi, & imprimis qua ratione ad eam in altum propellendam facinoroſorum & alioquin ad ergaſtula damnandorum opera adhiberi poſſit: oſtendit etiam, quomodo non ſolum famoſa illa Columna, quam Trajanus quondam in Monte Quirinali a ſe complanato erigi fecit ea altitudine, qualem mons iſte eo in loco antea habuerat, cujus quippe baſis nunc terra obruitur, altius extolli; ſed etiam inſignis ille Obeliſcus Auguſti, (116 pedum altitudine Hieropoli ex Ægypto Romam advectus & in honorem Solis in Campo Martio erectus, ut tanquam ſtylus gnomonis horas diei umbra ſua oſtenderet) a Gothorum rabie proſtratus, iterum erigi poſſit, & ſolo quidem cochlearum adminiculo: quarum ſcilicet recte adhibitarum quanta vis ſit, oſtendit exemplo urbis Roterodamenſis, in qua nempe ante 40 circiter annos, dirigente civitatis Architecto *Jeremia Perſoons* integra Turris Eccleſiæ Majoris S. Laurentii, cochlearum artificio ad aliquot palmos ſupra terram fuerit elevata, ut ſubſtructionem fundamentorum commodius facere liceret. Cæterum paſſim autor digreſſiones facit ad varia machinamenta a ſe excogitata ac diverſis uſibus inſervientia: ſic v. g. deſcribit, quomodo naves ſubmerſæ protrahi, aut ex iis in fundo manentibus merces ſaltem pulveris nitrati & urinatorum opera ſalvari queant: item qua ratione navis, ut alias venti, ſic etiam aquæ currentis, velum innatans impellentis auxilio curſum promovere poſſit: trutinæ quoque hydroſtaticæ a ſe noviter inventæ modum exponit, quæ tamen cum ei fere gemina ſit, quam ex *Monconyſio* Sturmius *Coll. Experim. P. 2. Tent. 4. §. 6. ſeqq.* adduxit, non eſt cur eidem hic loci pluribus immoremur. Cæterum quæcunque hactenus diximus, cum forte alicubi ob conciſiorem verborum brevitatem obſcuriora cuiquam videri poſſint, plenius & cum voluptate cognoſcet, quisquis librum ipſum evolvere haud gravabitur, ubi cum ſingula iconibus dilucidis declarata reperiantur, cuncta mox evidentiſſima fient: plura præterea lectu non indigna ſemet iſtic eidem offerent, quæ quidem hic, cum ob pagellarum anguſtiam properandum nobis fuerit, reticere fuimus coacti.

Der

Der Probier-Stein der *INGENIEURE*, &c.

h. e.

Lapis Lydius architectorum militarium, ſive Johannis Jacobi Werdmulleri Cogitationes de diu quæſita, ſed nondum inventa emendatione architecturæ militaris.

Francof. ad Mœn. ap. Joh. Georg. Schiele 1685. 8vo.

Plag. 18.

QUi artem fortalitia conſtruendi profitentur, in re tanti verſantur momenti, ut totius interſit reipublicæ, eos non incertis agi opinionibus, ſed principia ſequi, quæ & ratio & uſus rerum ipſis ſubminiſtrat. Tempus igitur atque operam collocant non male, qui in architecturæ militaris fundamenta inquirunt, firma & ſtabilia ſecernunt ab infirmis, & quibus porro mediis artium nobiliſſima undique apta & perfecta, expletaque omnibus ſuis numeris & partibus reddi poſſit, conſulunt in medium: id quod Auctor Lapidis Lydii, multo rei militaris uſu præditus, aliquot ſe libris facturum pollicetur. Antequam vero id aggrederetur, non abs re viſum ipſi eſt, hoc ſcripto oſtendere, quanto conatu nihil hoc in negotio egerint illi, qui in hoc usque tempus id unice agere videri voluerunt. Queritur enim liberrimo pariter & acri dicendi genere, plurimos ſemper fuiſſe thyrſigeros, paucos Bacchos, artemque muniendi & defendendi, prout vulgo tradi ſolet, chaos potius eſſe incertarum conjecturarum, & quæ cum ratione & experientia pugnant, opinionum, quam ſcientiam bene fundatam atque conſtitutam. Hujus vero mali culpam in eos partim confert, qui nullo rei bellicæ uſu pollentes vaſtis eam commentariis deſcripſerint, ſed ita tamen, ut pulvere mathematico tota conſperſa nativam ſpeciem deperderet: partim in illos, qui non bene ſubductis rationibus veterem muniendi rationem plane abjiciendam eſſe decreverint. Quæ ut ſigillatim oſtendat, in tres partes, quas Diſcurſus vocat, librum ſuum tribuit. In *prima* de Hollandica muniendi ratione agit, virgulamque cenſoriam ſtringit in præcipuos, qui de illa egerunt, ſcriptores, ex quibus etiam fundamenta, quibus innititur, profert, quæque his objecta fuerunt, excutit. Oſtendit vero afferri multa, quæ contra alios quoque poſſint dici, nonnulla falſo Batavorum methodo imputari, quædam laudem potius mereri quam vituperationem.

Neque tamen hoc muniendi genus ab omni vitio abſolvit, cum alæ in eo nimis ſint breves, & via cooperta anguſtior quam par eſt, operaque externa neque altitudine neque robore decenti polleant. Sed hæc ita comparata eſſe cenſet, ut facile poſſint emendari, neque neceſſe ſit repudiare univerſam illam methodum, & nova ſtatim muniendi genera confingere & comminiſci. Quod cum plerique fecerint noſtri temporis architecturæ militaris magiſtri, acriter in illos invehitur, & *parte ſecunda* illos incuſat, quod inter ſe diſſidentes ſemper & vana ambitione acti, non inſudarint emendationi architecturæ veteris, ſed nova ſtatim procudere genera ſtuduerint; quodque principes viros, quorum vel maxime intererat hujus artis non eſſe ignaros, ab ejus cognitione prohibuerint, reddiderintque difficillimam multis adjectis calculis, quibus ſine ullo ſuo detrimento carere poſſit. Sed ne videatur aliorum detexiſſe vulnera, nullum vero illis adhibuiſſe remedium, *tertia parte* munitionis alicujus deformationem proponit, quam ſecundum optima principia factam contendit, ita ut titulum Lapidis Lydii Architectorum militarium vere tueri poſſit. Interim nemini vult eſſe auctor, ut ſecundum hanc ideam locum aliquem muniat, cum præſtantiora ipſi ſint in promtu inventa, ſuo tempore in lucem producenda publicam.

Der in Wien todte ehrliche Sachſe / ꝛc.

h. e.

Georgius Rimplerus contra J. Jacob. Werdmüllerum defenſus a Daniele Süttingero.

Dresdæ ap. Mich. Günther. 1687. 8tav.

Conſtat plagulis 6.

CUm Lapidis Lydii auctor cenſuram ageret ſcriptorum architecturæ militaris, non indictus illi abiit Georgius Rimplerus, Vir hujus artis, ſi quisquam alius, peritiſſimus, & ob Viennam contra Turcarum inſultus fortiter defenſam æternum nomen meritus. Hunc enim licet reliquos omnes ingenio & ſcientia vincere fateatur, vaferrimæ inſimulat malitiæ, & cum Heroſtrato comparat, qui ſibi ex labefactatis architecturæ militaris fundamentis nomen quæſiverit. Sed non paſſus eſt objici hæc Viro ſibi, dum viveret, arcta familiaritate conjuncto, libelli præſentis Auctor, cui Rimplerianæ rationes vel maxime probantur. Aſperius ergo

ergo dicta retundit, famamque viri optimi defendit ſtrenue, indignatus Borgsdorfium & Griendelium viro bellica laude præſtantiſſimo dari ſocios, cum ille Rimpleri librum Francof. 1674. editum in plurimis ad verbum exſcripſerit, hic autem homo ſit nullius in re militari nominis. Porro Rimplerianæ methodi præſtantiam exponit, illamque reliquis præferendam eſſe demonſtrare ſatagit. Antagoniſtæ vero ſuo objicit, nihil ſingulare ipſum ſuo in Lapide Lydio propoſuiſſe, ſed pleraque ab aliis, quamvis id neget, mutuo eſſe ſumta. Vallum enim principale Dilichio deberi, & quæ forcipibus (tenaille) prætenduntur, propugnacula eſſe Blondelliana, defenſionem præterea interiorem non rite ſe habere, & foſſam nimis eſſe anguſtam.

NOVISSIMA INVENTIONE PER DISEGNARE, &c.

i. e.

Nova Inventio deſcribendi maxima cum facilitate Horologia Solaria Italica, Babylonica & Gallica, in lucem edita a D. Bartholomæo Scanavacca ex Congregat. Presbyt. Secularium S. Philippi Neri de Padua.

Patavii ap. Bern. Lucian. 1688. in 4.

QUamvis Itali vulgo ab occaſu Solis horas ſuas numerare incipiant, non ubique tamen hic mos accurate obtinet in Italia, ſed nonnullis in locis, poſtquam hora poſt occaſum Solis dimidia elapſa eſt, demum auditur vigeſima quarta, ſimulque prima ſumit initium: ita ut neceſſe ſit, horologiorum pulſus diſcrepare a ſciathericis, in quibus more conſueto deſcriptæ ſunt horæ Italicæ. Quod cum obſervaſſet Auctor noſter, operæ pretium ſibi facturus viſus eſt, ſi doceret methodum conſtruendi ſciatherica, non ſolum antiqua ratione, ſed (præcipue cum id a nemine hactenus factum) nova quadam, ita ut campana, quæ horas indicat, exacte illis conſonet. Quod ut rite faceret, alia quoque ad Horologiorum uſitatorum conſtructionem pertinentia addidit, in quibus variæ ſunt tabulæ ad hoc negotium conducibiles. Inprimis autem ope circuli & quadrantis, nec non tabulæ cujusdam eum in finem conſtructæ, horologiorum declinantium delineationem facile peragendam edocuit, atque ſumma ubique perſpicuitate uſus eſt, demonſtrationes vero praxium Gnomonicarum conſulto omiſit.

Inter

*** *** ***

INter alia, quæ in Actis Eruditorum antehac communicare ſuevimus, haud poſtremum locum obtinent varii Diſcurſus ſubinde ab illuſtri *Societate Regia Anglicana* publicati, & a nobis in Latinum idioma translati: cujus quidem rei neutiquam nos hactenus pœnituit, utpote quam ſi non omnibus, iis certe, quibus Anglicam linguam addiſcere aut non vacavit, aut non volupe fuit, pergratam accidiſſe novimus: quin potius impoſterum quoque inſtitutum iſtud perſequi fert animus, dummodo egregius iſte labor, aliquo abhinc tempore, incertum qua ex cauſa intermiſſus, rurſum continuetur. Quandoquidem vero in excerpendis inde materiis tum quidem parciores fuimus, partim quod continue prodeuntium novorum librorum cumulo urgeremur, qui ne interea, dum iſtis recenſendis immoraremur, veteraſcerent, periculum erat; partim quod extiturum ſperaremus, qui integrum illud Transactionum opus in gratiam orbis eruditi Latio donaret, uti antehac usque ad *Menſem Februarium Anni 1671.* factum fuit: nunc utique, poſtquam & hanc noſtram ſpem vanam hucusque fuiſſe videmus, & iſti incommodo per Supplementorum horum editionem mederi cœpimus, haud inconſultum fore credidimus, ſi *Philoſophicas* illas *Collectiones* atque *Transactiones*, inde ab eo tempore, quo Acta noſtra cœperunt, publicatas denuo percurreremus, ex iisque unam alteramve materiam jucundam aut proficuam, tum quidem a nobis ob dictas rationes prætermiſſam, adhuc Supplementis hiſce in gratiam Lectorum Anglice non callentium inſereremus. Huic itaque propoſito inſiſtentes jam exhibemus

CONTENTA DISCURSUS MECHANICI, CONCERnentis Deſcriptionem optimæ formæ Velorum Horizontalium pro uſu Molarum, nec non fundamentum inclinatorum Velorum in Navibus; habiti coram Societate Regia, a R. H.

Translata ex Collectionibus Philoſophicis M. Dec. 1681. Num. 3. pag. 61.

VAria ſubinde facta ſunt tentamina circa conſtructionem Molarum Alis Horizontalibus, dum creditum fuit, eas non modo magis appoſitas, ſed & potentiores & efficaciores fore ad præſtandum ea, quibus deſtinatæ eſſent, quam quidem Alæ perpendiculares. Quicquid tamen de iis homi-

homines imaginentur, equidem dubito, unquam repertum iri modum meliorem & magis proficuum ad recipiendam vim venti aut motionem aeris, quam vela perpendicularia, si justa forma gaudeant, ita ut quælibet eorum pars æqualiter ventum hauriat, quemadmodum postea ostendam.

Prius autem, dum video diversos novissime horizontales alas pro molendinis tentasse, modum exponam horizontalia ejusmodi vela parandi, quæ etiam tantum præstare queant, quantum usquam velis æqualem extensionem habentibus sit possibile. Equidem hic Lectori non ero molestus recensendo eidem varias illas vias, quas ad perficiendum hoc negotium inire subinde visum fuit, dum earum complures hinc inde apud diversos Autores, qui hac de materia scripserunt, expositæ prostant. Ne unicum tamen modum sive in libris publicatum, sive a machinariis artificibus in praxi exhibitum, videre hactenus mihi contigit, cui non unum alterumve insit, quod impedimentum insigne motui istorum velorum per aerem creare queat: quin meliora etiam ex iis media tantummodo circumferentiæ parte flatum hauriunt, & per hanc ipsam quidem partem mediam non nisi cum dimidio roboris, quo pollere alias possent, rite ordinata. Is, quem hic describo, modus sic se habet, ut quælibet ala ventum trahat in unoquoque puncto totius revolutionis, quantum maxime, per ullam velorum horizontalium inventionem, unquam possibile est fieri: quam ob rem etiam eundem non dubitavi appellare *perfectionem velorum horizontalium*, ultra quam scilicet progredi non detur, cujuscunque tandem alius machinamenti auxilio. Cujus rei demonstrationem mox addam. Consistit autem inventio in eo, quod alarum quælibet ita disponitur, ut maximam, quantum pote, impressionem recipiat a vento in quolibet circumferentiæ puncto, per quod transit; ac minimam vicissim remoram in motione sua patiatur ab aere pone stagnanti. Fundatur hoc ipsum super eodem principio, quod velificatio navigiorum in mari habet: nimirum tali dispositione & aptatione alæ seu veli, per quam in optimo, quo possit, stet situ ad promovenda molæ brachia aut corpus navis ea via, qua moveri debent, per vim venti sic vel sic ad ea appellentis.

Primum itaque principium, utrisque commune, est, ut ala seu velum, quam proxime fieri potest, sit superficies perfecte plana ac lævis, absque ulla extuberatione, sinuositate aut curvitate in extima sui facie,

cui motio ſeu vis venti imprimitur. Secundo, ut aeri tot pateant transitus inter partes alæ aut veli, quot poſſunt, quo commotus aer ad illa appellere quam liberrime valeat, nec intercipiatur ab alio aere ante illa ſtagnante, qui iſtius vim impediret aut diverteret. Tertio, ut planum alæ ſeu veli ponatur in media inclinatione inter viam venti & viam brachii molaris, aut carinæ. Quodlibet horum principiorum facile demonſtrari poteſt eſſe optimum, & aliis quibusvis anteferendum, dummodo alia incommoda in effectione ejus mechanica non præponderent realibus commodis ipſius principii: cujusmodi eſſe poſſent ponderoſitas & intractabilitas in facienda tam expanſa, rigida ac lævi ſuperficie pro navium velis: quanquam in his etiam incommodum iſtud magna ex parte præcaveri valeat ope compendiorum quorundam mechanicorum, ſicut alio loco oſtendam. At vero hic moleſtia ponderoſitatis in velis ſeu alis ex aſſere factis, ac ſuper centrali cardine erecti axis in mola ſtantibus, tanta non eſt, ut comparari mereatur cum commodis inde accreſcentibus.

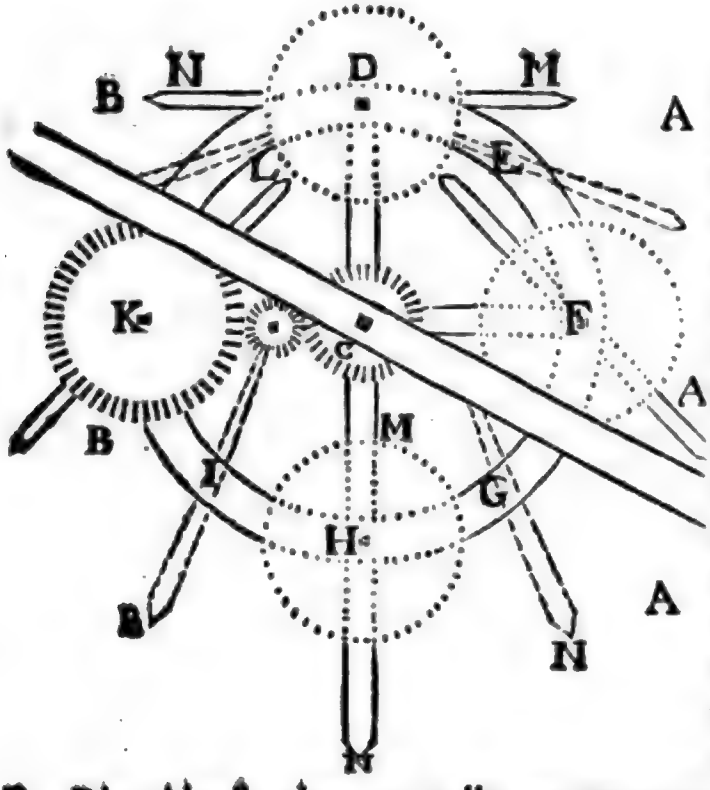

Jam ut ad Machinam ipſam deveniamus: Sit A B directio ſeu via aeris ſive venti, moventis ab A verſus B; ac C repræſentet centrum Axis ſive Fuſi, perpendiculariter ad Horizontem ſtantis: cujus ſummitati ad angulos rectos affixum ſit tigillum D H, duo brachia formans, C D & C H, ſuper quorum extremitatibus vela M N, fuſis infixa, moveantur; ita quidem, ut planum Veli nunquam non tranſeat per punctũ D: Dico Alas ſic adaptatas nullo non tempore in ſitu maxime convenienti poſitum iri, pro brachiis circulariter movendis ſuper dicto fuſo, cujus

cujus centrum eſt C, ſecundum D E F G H I K L D. Primum enim quod attinet alas poſitas in D & H, eas ajo in duobus hiſce punctis ſitum, quantum unquam fieri poteſt, convenientiſſimum obtinere: nimirum ex una parte, velum MN prope D dum directe contra ventum moveri debet, ſitus ejus maxime congruus eſt, ut aciem ſuam recta obvertat vento, ac per hoc minimam, quam poteſt, reſiſtentiam præbeat: cum unicum hoc punctum ſit, in quo velum, quod modo ſuperficies eſſe ſupponitur, ventum non capiat. Ex altera vero parte ala MN in H poſita, pariter ſitu maxime commodo gaudet: etenim dum motio ejus directo ante ventum eſt, & in plagam ei oppoſitam vergit, plene etiam ipſius motui transverſim opponitur. Secundo, Vela in E F G & I K L opportuno maxime ſitu ſtant: quandoquidem angulum inter Viam venti & brachiorum punctis iſtis in duas partes æquales dividunt, & conſequenter Ventus ſummam iis vim in via maxime directa imprimit. Facile enim demonſtratu eſt, vim a vento alæ impreſſam, perpendicularem eſſe ad ſuperficiem; & per conſequens potentiæ obliquitatem ad viam brachiorum, adauctam ex ſitu velorum plenius contra ventum directo, minorem roboris proportionem habere ad promovendam eorum motionem, quam in ſitu quo hic poſita ſunt. Et viciſſim ſi ponamus, vela acutius verſus ventum ſtatui, diminutio potentiæ a vento impreſſæ ſuperficiei, major erit, quam augmentum robori ejus accedens ex eo, quod directe magis ad viam brachiorum ſic moveantur. Atque hæc quidem facili ſatis negotio geometrice demonſtrare licet: adeo ut opus non habeam ea hic loci inſerere.

Nil itaque ſupereſt, quam ut oſtendam, cujusnam machinæ adminiculo velum ſeu ala ſic ordinari queat, ut deſideratum ſemper ſervet poſitum. Et id quidem permultis modis effici poteſt; unicum tamen nunc ſolum allegabo, qui licet pro praxi non optimus omnino ſit, intellectu nihilominus ac demonſtratu facillimus eſt. Nimirum fiat ala ab utroque axis ſui latere æqualiter expanſa: quo ipſo nempe preſſio ejus extremorum nunquam non in æquilibrio manet; porro infimæ illius extremitati affigatur rota, diametro adæquans dimidiam circiter longitudinem brachiorum, ab uno foramine ad alterum computatam; tum alia rota ſuper pegmate, in quo fuſus brachiorum movetur, ſtatuenda eſt, quæ prioris modo ſemidiametrum magnitudine adæquet, nec niſi dimidium dentium numerum contineat; denique auxilio tertiæ alicujus

rotulæ ſub brachiis adfixæ & congruam latitudinem habentis, alterius motio alteri communicetur. Quolibet jam velo hac ratione conſtructo, ipſa, ſi ſemel rite diſpoſita ſint, omni tempore in genuino iſto ac deſiderato ſitu moveri pergent.

Cæterum inventio hæc non modo utilis eſſe poteſt pro omni molarum genere, ſive ad conterendum, ſive ad ſecandum aſſeres, poliendum, contundendum, trahendum aut elevandum aquas, folles agitandum, &c. inſerviant: eodem modo, uti vulgares molæ pneumaticæ, quæ nunc in uſu ſunt; ſed & magnam præterea utilitatem præſtare poterit molis aquaticis tali in flumine ſitis, ubi cataracta nulla extrui valet: ut & Alis perpendicularibus aliorum molendinorum: quorum hic obiter mentionem facere, haud inconſultum putavi, cum neutrum horum ab ullo hactenus, quod quidem ego audiverim, vel leviter tactum fuerit. Nec aliam hujus rei explicationem addere juvat: ſufficiet enim oſtendiſſe principium, cujus ope ſumma perfectio hiſce velorum generibus conciliari queat; ac indicaſſe, quodnam ſit genuinum principium, juxta quod examinari ac dijudicari valeat, quodnam præſtantiſſimum ſit genus velorum ac velificationis, quæ nunc uſu vigent, & quibus fundamentis inſiſtendum ſit, ad conſequendum modum optimum, vela navium & conficiendi & adhibendi.

RELATIO DE ANATOME STRUTHIOCAMELI, facta a D. Eduardo Brown, Societatis Regiæ nec non Collegii Medicorum Socio.

Ex Collect. Philoſ. Angl. M. Febr. 1682. N. 5. pag. 147.

INter aves alatas ſeu pennatas maxima & proceriſſima æſtimatur Struthiocamelus, quippe octo quandoque pedes altus: quæ quidem moles ſi comparetur cum *Tominejo* ſeu Paſſere Mosquito, *(Humbird)* ut qui tantum duodecim circiter grana pondere adæquat, facile patet, quantum intra ambitum & latitudinem avium creatio fuerit ordinata.

Nomen Alitis hujuſce quod attinet, derivatum quidem ab paſſere (στρουθῷ) videtur; caput tamen ejus anſerino magis accedit. Et noſtri quidem *Collum* tres pedes ſeu *Virgam* Anglicam (*a Yard*) longum erat, non computato tamen infimul capite. Pes integer, *a calcaneo ad extremum digitum*, tres Virgæ quadrantes efficiebat: cui ipſi nempe, dum quie-

quietem capit, insidet. Ast *Pes* proprie ita dictus, sive digitus longior, non nisi quadrantem Virgæ adæquabat; minor vero digitus dimidium quadrantem superaddita $\frac{1}{12}$. *Ungvis*, qui in longiori digito est, $\frac{1}{16}$ Virgæ habebat: supra eum vero stabant sexaginta tres squamæ latæ, alia super aliam, ascendentes per totam partis in pede anterioris, seu ossium, quæ *Metatarso* respondent, altitudinem: minor autem digitus penitus ungue caret, nec nisi octo aut novem squamas habet, quarum itidem una alteri incumbit; sed quæ non altius, quam digitus ipse ascendunt. *Plantæ* pedis conformatio seu substantia non absimilis ei est, quæ in cute Elephanti conspicitur, utut non ita prædura sit; mobilis insuper est, ac pressioni cedens, ut in pede Cameli, dum pinguedo subtus latet, unde fit, ut molliter & sine strepitu incedat: cæterum cutis, altius binis illis digitis sita, squamosa apparet. Quælibet vero harum squamularum irregulare quoddam pentagonum, tetragonum, & quandoque hexagonum constituit. Porro a calcaneo usque ad *genu*, seu eam partem, quæ hominis *tibiæ* respondet, spacium $\frac{5}{8}$ Virgæ intercedit; *Femur* plusquam quadrantem Virgæ efficit, ac perquam crassum est. In *pectore* obscura quædam substantia comparet, dura & callosa, figuræ ovalis, $\frac{3}{12}$ Virgæ longa, ei non absimilis, quæ in Camelo conspicitur: super hac quietem sedens capessit avis hæc, capite simul erecto; ac hoc in situ eam dormire puto, non enim unquam ipsam aliter positam videre potuimus. *Ala* ejus minor est, quam ut totum contegere collum queat. Præterea pars quædam callosa observatur super *osse pubis*, longior ea, cujus antea mentionem fecimus, sed angustior: super qua simul, præter callosam illam pectoris partem, quiescere adsolet. Corporis longitudo ab ima parte colli usque ad finem uropygii erat unius Virgæ. Os maximum alæ $\frac{3}{8}$ dictæ mensuræ adæquabat. Summum caput planum erat, $\frac{3}{16}$ longum, metiendo a fine occipitis, usque ad extremum rostri. Caput porro pilosum potius videtur, quam plumis obsitum; collum tamen candidas habet pennas perpulchras: utut alii contrarium affirmarint. In vertice capitis locus quidam est planus & ovalis, $\frac{1}{16}$ Virgæ longitudine, callosus, pilis etiam plumisque destitutus; non absimilis callo isti pectoris, licet non ita crassus; destinatus forte ad præservandum cerebrum a noxiis illis vaporibus, *(Serenes)* qui in regionibus calidioribus subinde cadunt, aliisque aëris injuriis, nocturnis præsertim: quæ quidem tanto magis hic considerandæ veniunt, quod avis hæc erecto capite, & non sub alas abdito dormit.

Digitized by Google

Gula admodum larga eſt pariter ac longa: ampliſſima tamen in ſummitate prope caput, ubi $\frac{3}{4}$ Virgæ lata eſt. *Os Hyoides* ſemet ab utroque colli latere deorſum extendit, longitudine $\frac{5}{4}$ menſuræ ſæpius nominatæ. Præter varios in collo muſculos, motioni numeroſarum iſtarum vertebrarum & capitis inſervientes, ſpeciatim duo ibi occurrunt muſculi perquam elegantes, qui ab interna thoracis parte prodeunt, intra pectoris cavitatem circa ſecundam coſtam orti, qui utrinque in arteriam aſperam ſemet inſerunt: licebitque eos appellare *Directores aſperæ arteriæ.* Circa primam porro aſperæ hujus arteriæ diviſionem ſeu divaricationem ex utroque pulmonum latere annulus eſt, craſſior ac fortior, quam ullus e reliquis tracheæ annulis. Diverſæ in collo prope Gulam reperiuntur *glandulæ*, eæque coloris pallidi, & quaſi cinerei: verum duæ præterea glandulæ pulcherrimæ iſtic ſunt, arteriis carotidibus adhærentes, uti hæ e pectore utrinque emergunt; atque iſtæ ſubcærulæ ſunt. *Peritonæum* ſuccingit & laxe circumcludit ſtomachum.

Septem avis hæcce nacta eſt *coſtas*; nec non muſculos intercoſtales latos, planos & nitidos. *Sternum* non habet prominulum, velut aliæ volucres, nec anguſtam pectoris cavitatem, uti plures quadrupedum: ſed pectus amplum, ac ſternum latum atque firmum, figura clypei, & latius adhuc ſterno hominis: ac certe, quando ales hic demittit caput & collum rotunde incurvat, per portam aliquam intrare parans, pectus ejus adeo latum eſt, ac greſſus tam diverſus ab inceſſu aliarum avium tamque inſolitus, ut Camelum prope æmuletur: cum hac tamen prærogativa, quod, dum ſtruthiocamelus pondere ſuo non niſi duobus cruribus innititur, greſſus ejus inde liberior & magis decorus apparet. Struthiocamelus porro noſter maſculini generis erat, ſed junior adhuc: *penem* habebat longitudine unius unciæ, cui exigua quædam ſubſtantia cartilaginea inerat. *Teſtes* alte ſatis, prope renes & ſpinam dorſi, ſiti erant, perquam exiles ac tenues, coloris flavi. *Aures* rotundæ ſunt, earumque orificium hominis digitum admittit. *Oculi* lati & ſubcæruli, magnitudine humanis fere pares. Mirum eſt, quod *Cardanus* exiſtimarit, *plumas* ſtruthiocameli coloratas atque tinctas a natura eſſe, rubras puta, cæruleas, luteas, virides; cum tamen naturales hujus alitis colores modo ſint albus, griſeus ac fuſcus: nimirum pennæ interioris alæ lateris, nec non in pectore, ventre & collo erant candidæ, ut & plumæ in cauda: ſed reliquæ ad cinereum aut fuſcum colorem accedebant. Certe tamen

tamen ales hic e pulcherrimis utique animantibus eſt, quas Barbaria alit, ubi præterea calidum regionis clima pennas ejus univerſas contorquet ac criſpat. Perhibet *Bellonius*, ſe vidiſſe Alexandriæ in unica taberna ad ducentas ſtruthiocamelorum pelles; indeque ſi contingeret plumarum geſtationem uſu iterum frequentari, mercaturam hanc e Barbaria non parum incrementi capturam. Rimula *Laryngis* longa eſt & cartilagines circa eam validæ: nulla tamen omnino epiglottis, nec ſimilitudo cum larynge humana: utut ii, qui *vocem* ejus audivere, eandem comparandam velint cum clamore aut ejulatu infantis rauci, magis tamen lamentabilem atque tetricam: id quod confirmat relationem datam a Dn. *Sandys* in itinerario ſuo, quod nimirum ingens ſtruthiocamelorum numerus in deſertis iſtis locis detur, qui gregatim degant, ac ſæpius peregrinos atque viatores horridis ſuis clamoribus territent. *Pulmones* coloris elegantis ac floridi ſunt, exiguæ tamen molis, proportione habita ad arteriam aſperam: cæterum firmiter adhærent dorſo, ac perforati ſunt, perinde ut in aliis avibus; inflando autem follium ope in tracheam, efficere non potuimus, ut ſemet extollerent, aut implerentur. *Cor* duos ventriculos habet, magnitudine iis, qui in humano corde ſunt, prope æquales; dexter tamen ventriculus multo tenuior eſt, ac valvulæ magis carnoſæ. *Duos* avis hæc habet *ſtomachos*, quales in granivoris volucribus inveniuntur, Ingluviem nempe, & Ventriculum verum; *ingluvies* tamen ſeu primus ſtomachus multum ab eo differt, quem reliquæ aves habent: in hoc nempe, quod non ut in illis extra pectus, verum intra ſternum ſitum ſuum nanciſcitur; item quod non rotundus eſt, ſed oblongus velut ſaccus & vaſtæ ſatis amplitudinis, ſecundum longitudinem in cavo corporis jacens. Id vero, quod in tota hac diſſectione optime nobis ſatisfecit, fuerunt *glandulæ*, quas in tunicis hujuſce ſtomachi invenimus; extenſas in poſtica ejus parte ab una fere extremitate ad alteram, numero prope mille, dum denæ circiter in latum, ac centenæ in longum jacebant. Hæ ipſæ vero ſitæ ſunt inter tunicas ſtomachi, & quælibet particularis glandula ſemet exonerat mediante peculiari orificio per interiorem ſtomachi tunicam intra ejus cavitatem. Harum vero glandularum aliquas quidem invenimus rotundas & globulares, alias ovales, alias denique planiores & figuræ irregularis: ſpeciatim eæ, quæ inter reliquas altiſſimum obtinent ſitum, maxime rotundæ & craſſæ ſunt, quæ autem magis accedunt ad hujus ſtomachi fundum, ſeu ubi cum

vero

vero ventriculo unitur, latiores ſunt & planiores. Hæ ipſæ vero ſuccum quendam ingerunt, qui juvat ad digerendum varium iſtud pabulum, quo avis hæc uti conſuevit. Porro *Ventriculus* genuinus, ſeu ingluviei contradiſtinctus, permagnæ erat amplitudinis: tunica ejus interior non ita firmiter adhærebat, ut in aliis volucribus ſolet, eratque perquam craſſa & panno molliori *(Flannel)* non abſimilis: unde per ingluviem ſeu primum illum ſtomachum inſpicientibus nobis in huncce ventriculum, apparuit veluti ſegmentum talis panni aut mappæ, quod a Struthiocamelo deglutitum iſthic deliteſceret. Tranſitus ex poſteriore hoc ventriculo in tenuia inteſtina perquam anguſtus eſt. Ipſa *inteſtina* viginti circiter Virgas longa ſunt; tenuia nimirum a ſtomacho incipientia decem Virgas emetiuntur: & dehinc craſſa inteſtina usque ad anum fere totidem. Prope initium craſſorum inteſtinorum *duo* ſunt inteſtina *cæca*, quorum quodlibet Virgam unam longum eſt, habentque intra ſe cochleam ſeu ſpiralem valvulam, qualis in Cuniculi Cœco inteſtino obſervatur; ſpira vero hæc in utroque inteſtino viginti prope gyros agit. Cæterum extremitas Cœci exilis eſt, a Cœco hominis inteſtino non multum diſcrepans. *Excrementa*, quæ per inteſtina ejiciuntur, duorum ſunt generum: alterum albidum, tenue & glutinoſum, quod avis hæc ejaculatur more accipitris; poſt hoc dein ſequitur aliud excrementi genus, fimo ovino non abſimile, ſed grandius. Porro *meſenterium*, utut tantum numerum inteſtinorum tenuium & craſſorum complectatur, non tamen denſum eſt, ſed membrana tantum translucida, uti generatim in pennatis ſolet; admodum nihilominus amplum eſt, & nonnullis in locis plusquam $\frac{3}{8}$ Virgæ profundum ſeu latum, metiendo a centro ad inteſtina usque. *Hepar* quatuor conſtat lobis, & colorem habet non multum ab humano diſcrepantem: veſiculam tamen fellis nullam reperire potuimus. Præterea Glandula quædam ſuberat ſtomacho, quæ pro *Splene* haberi potuiſſet, niſi pennata & inſecta ſplene carere dicerentur. *Pancreas* gracile erat & ultra pedem longum. *Renes* magni, & manum meam adæquantes longitudine, uti conjuncti jacent: cæterum figura citharam repræſentant. *Ureteres* firmi ſunt, validi, albicantes & longi. Pone renes duæ jacent glandulæ nonnihil ovales, ſesqui pollicem circiter longæ, & ſpinæ dorſi inſtratæ. Caput eſt minuſculum pro portione totius corporis, ac idcirco Julius Scaliger, quando aves recenſet capite largiori pollen-

Digitized by Google

lentes comparatione habita ad corpus earum, nominat Passerem, Bubonem, & Picum; at viciſſim volucres minoribus capitibus enumerans, adducit Gallinam, Pavonem & Struthiocamelum. De cætero in Africa, ubi & nonnulli Elephantibus veſcuntur, non mirum eſt, ſi aliqui ſunt, qui & Struthiocamelos in cibum adhibent. Galenus tamen aliique eorum carnem tanquam difficilis digeſtionis damnant.

JACOBI ALTINGII SS. THEOL. ET LINGVARUM Oriental. Prof. Verbique Divini Miniſtri in Academia Groning-Omlandica Opera omnia Theologica, Analytica, Exegetica, Problematica, Practica & Philologica, in tomos V. diſtributa.

Amſtelodami excudit Gerardus Borſtius. 1687. fol.

Conſtant plagulis 1211.

JAcobus Altingius *Heinrici* Theologi Heidelbergenſis & poſtea Groningenſis Filius Anno 1618. d. 27. Sept. natus eſt Heidelbergæ, quo tempore ipſius Parens cum Sculteto & Toſſano ad Dordracenam Synodum profectus fuerat. Cum in Academia Groningenſi Philoſophiæ, Linguarum & Theologiæ fundamenta egregia jeciſſet, Anno 1639. peragrato Belgio in Angliam quoque trajecit, ubi, cum Johanni Prideaux Vigornienſi Epiſcopo profectus ſuos probaſſet, ab eodem Diaconus Vigornienſis & poſtea Anglicanæ Eccleſiæ Presbyter ordinatus eſt. Verum poſt Gomari Præceptoris quondam ſui obitum, communi Ordinum Groningæ & Omlandiæ ſuffragio, ad Hebrææ & affinium Linguarum Profeſſionem ſub finem Anni 1642. ex Anglia revocatus eſt, ad quam dignitatem quadriennio poſt munus Eccleſiaſtæ Academici, & Anno 1666. profeſſio Theologica acceſſit, quibus officiis ad Annum usque 1679. functus eſt, quo diem ſuum ſupremum obiit.

De ſcriptis ejus edendis *D. Balthaſar Bekkerus* Eccleſiaſtes Amſtelodamenſis cum *Gerardo Altingio* Jacobi Filio & Hærede, & præcipuis Defuncti diſcipulis, quorum nomina in ſingulorum tomorum præfationibus commendantur, conſilia contulit, quæ optato ſucceſſu minime caruerunt. Et *primus* quidem *tomus*, cui vita Autoris præfigitur, analyſin exegeticam in Geneſin, Exodum, Leviticum & Numeros, & pleniſſimum commentarium in priora Deuteronomii capita usque ad cap.

19. v. 11. nec non analyſin exegeticam in Pſalmos 24. priores, & prælectiones in totum Jeremiam continet. *Tomus ſecundus* commentarium theoretico-practicum in loca quædam e Pentateucho, libris Samuelis, Regum, Paralipomenon, Eſthere, Jobo, Pſalmis, Proverbiis, Cantico, & Prophetis ſelecta, cum parallelismo teſtimoniorum Veteris Teſtamenti, quæ in Evangelio ſuo Matthæus allegavit, complectitur. *Tertius tomus* exhibet commentarium locupletiſſimum theoretico-practicum in decem priora capita epiſtolæ ad Romanos. *Quartus tomus* incipit a commentario in caput undecimum epiſtolæ ad Romanos, qui jam olim ſub titulo: *Spes Iſraelis:* editus fuerat. Hunc ſequitur commentarius in reliqua Paulinæ hujus epiſtolæ capita, cum analyſi totius epiſtolæ, item analyſis exegetica in epiſtolam ad Coloſſenſes, prælectiones in epiſtolam ad Hebræos a cap. 1. usque ad cap. 9. v. 10. & conciones in loca ſelecta Novi Teſtamenti. *Quintus* denique isque ultimus *tomus* varia opuſcula Theologica & Philologica comprehendit, nempe libros ſex de ſabbatho, tractatum de Schilo quinque libris conſtantem, analyſin exegeticam catecheſeos Palatinæ, methodum Theologiæ didacticæ, diſſertationum Academicarum heptadas ſeptem, & orationum heptadas duas, ſciagraphiam biblicam, catecheſeos Palatinæ & Synodi Dordracenæ doctrinam de Sabbatho, orationes duas ſub initium & finem Rectoratus Academici habitas, varias epiſtolas & ex epiſtolis excerpta, mantiſſam miſcellaneam, in qua præter alia epiſtola de reconciliatione Mareſiana, & ſcriptum Curatoribus exhibitum de propoſitionibus 31. a Mareſio Autori tributis continetur, ac poſtremo loco fundamenta punctationis Linguæ Sanctæ cum Synopſi Inſtitutionum Chaldæarum & Aramæarum, ut de adjectis indicibus taceamus.

ANALECTA GRÆCA, SIVE VARIA OPUSCULA Græca, hactenus non edita, ex MSc. codicibus eruerunt, Latine verterunt & notis illuſtrarunt Monachi Benedictini, Congregationis S. Mauri

Tomus. I.

Pariſ. apud viduam Edmundi Martini, Johannem Boudot & Stephanum Martin, Anno 1688. in 4to.

Plag. 72

De

Digitized by Google

DE tomis veterum analectorum e variis Latinis ſcriptoribus collectorum, quos *Johannes Mabillon* Ordinis S. Benedicti e congregatione S. Mauri Monachus in lucem publicam emiſit, a nobis in Actis Anno 1684. pag. 65. & Anno 1686. pag. 17. dictum meminimus. Nunc Græcorum Analectorum, quæ ſub totius illius Congregationis nomine prodire cœperunt, tomum primum paucis recenſebimus. Operam huic tomo ſuam imprimis impenderunt Domnus *Jacobus Loppin*, qui vitam S. Euthymii, & Stephani junioris Latine interpretatus eſt, Domnus *Antonius Pouget*, qui vitam S. Cyriaci Latine reddidit, & Domnus *Bernhardus de Montfaucon*, qui typicum Irenes Auguſtæ, excerpta ex Heronis Geometria, antiquum rationarium Auguſti Cæſaris & novum Alexii Comneni, & breviſſimum tractatum de ponderibus & menſuris latina verſione donavit.

Et hæc ipſa ſunt Græca illa opuſcula, quæ hoc primo tomo continentur. Agmen ducit *vita Euthymii a Cyrillo Scythopolitano* ſexti ſeculi ſcriptore concinnata, quæ non paucis in locis ab ea multum diſcrepat, quam *Johannes Baptiſta Cotelerius* tom. 2. Eccleſ. Græc. monum. p. 200. publicavit. Nec ipſe Cotelerius in notis ad iſtam vitam diſſimulavit, videri eam a Simeone Metaphraſte interpolatam. Cum autem Cotelerius tertium eccleſiæ Græcæ monumentorum tomum ederet, & jam illius tomi index typis mandaretur, contigit, ut Colbertina bibliotheca plurimis Græcis codicibus augeretur, quos perluſtrans reperit vitas Sabæ & Euthymii a Cyrillo Scythopolitano ſcriptas, & Euthymii quidem vitam ſic inchoari annotavit: Πρόλογος τοῦ βίου τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου. Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἀληθῶς ἐναρέτῳ πατρὶ Ῥββᾶ Γεωργίῳ, &c. Nec dubitamus, quin ex hoc ipſo codice Euthymii vitam doctiſſimi Benedictini ediderint. Nam ex Colbertina bibliotheca opuſculum hoc ſibi a *Stephano Baluzio* communicatum fatentur, & neque in Colbertina neque in aliis Galliæ bibliothecis aliud exemplar præter hoc unicum invenire potuerunt, & ipſa quoque verba congruunt, quibus Cyrillus vitam Euthymii, ſeu potius prologum hujus vitæ auſpicatus eſt. Vitam Euthymii excipit *vita S. Cyriaci* anachoretæ, quam cum apud *Simeonem Metaphraſten* ſine Autoris alterius nomine reperiſſent doctiſſimi Editores, ipſi Metaphraſtæ adſcribendum cenſuerunt. Sequitur *Typicum ſeu regula monaſterii Gratiaplena*, ab Imperatrice Irene Ducæna, Alexii Comneni uxore, quæ monaſterium illud ædificaverat, monialibus

bus præſcripta, quam noſtris Benedictinis ex Regia bibliotheca *Thevenotius* ſuppeditavit, ab ipſa Imperatrice rubris characteribus, ut Imperatoribus eorumque Uxoribus moris fuit, ſubſcriptam, unde autographum eſſe illum codicem Editores minime dubitant. Subjectæ ſunt typico *tabellæ* aliquot, partem redituum illius monaſterii plurimis perplexis & minus uſitatis characteribus exprimentes, in quibus legendis & explicandis ſe multum deſudaſſe dicunt. *Heronis Geometriam*, cum ſola integro volumini ſufficiat, integram ex codice Regio edere noluerunt, interim operæ pretium facturos ſe exiſtimarunt, ſi quædam de menſuris inde excerperent, quæ intelligendis typici tabellis inſervire poſſint. Luce quoque publica digniſſimum cenſuerunt *antiquum rationarium Auguſti Cæſaris, & novum Alexii Comneni*, cum in eo de variis vectigalibus & monetis plurima legantur, quæ hactenus vel minus nota vel penitus ignota extiterunt; unde non exiguum emolumentum ab hujus operis editione ad rem literariam acceſſurum confidunt. Præfixi ſunt huic rationario varii characteres monetarum, quorum explicationem haud exiguo labore ſibi conſtitiſſe, ex ipſa codicis inſpectione ſatis fore manifeſtum arbitrantur. Sub finem autem rationarii illius antiqui & novi annectitur breviſſimus *tractatus de menſuris & ponderibus*, notisque ea ſignificantibus. Ultimus hujus tomi tractatus eſt *vitæ Stephani junioris*, ſub Conſtantini Copronymi imperio ob imaginum cultum interfecti, a *Stephano eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diacono* quadraginta poſt Stephani mortem annis conſcripta, in quo multa referuntur, quibus Iconoclaſtarum, ſeu ut hujus vitæ autor loqui amat, iconocauſtarum hiſtoria illuſtrari poteſt. Hanc vitam Stephani a cognomine Conſtantinopol. eccleſiæ Diacono contextam non minus, ac aliam ejusdem Stephani vitam a Simeone Metaphraſte compoſitam, quam *Jacobus Billius* olim latine redditam juris publici fecerat, in lucem emittere data occaſione voluit *Stephanus Baluzius*. Verum cum Benedictinos noſtros Græcorum quorundam opuſculorum editionem parare cognoviſſet, lubens iis conceſſit, quæ in ſuos uſus transſcribi e Regia bibliotheca curaverat. Neque tamen hi utramque Stephani vitam primo analectorum tomo inſerere voluerunt, ſed alteram a Metaphraſte elaboratam cum Billii verſione omittendam hac vice cenſuerunt, ne duæ ejusdem hominis vitæ in eodem volumine conjunctæ lectori faſtidium crearent.

Sub-

Subjectæ ſunt his opuſculis notæ parcæ quidem nec prolixæ, minime tamen aſpernandæ, e quibus unam alteramve recenſere placet. In vita Euthymii p. 25. ad verba: ἐκ τῶν ἐυρισκομένων βοτανῶν καὶ τὸ μαλωᾶ διαπτώμενοι, obſervant, vocem μαλωᾶ ortam ex Hebraica מַלּוּחַ quæ legitur Job. XXX, 4. LXX. ibi vocem ἄλιμα uſurpant, qua Olympiodorus indicari dicit herbam, quæ cito ſatietatem affert. Herbam autem illam malvam eſſe, ex eo colligunt, quod & latina vox malva & græca μαλάχη cum hebraica illa voce haud exiguam cognationem habeat. Nec mirum eſſe putant, quod Cyrillus hujus vitæ Scriptor, cum Syrus fuerit, hebraicum aliquod vocabulum uſurpaverit. In eadem Euthymii vita p. 56. obſervatur, in definitione Concilii Chalcedonenſis non legendum eſſe ἐκ δύο Φύσεων ex duabus naturis, ut edita Græce concilia vulgo legunt, ſed ἐν δύο Φύσεσιν in duabus naturis, cum & Cyrillus in vita Euthymii conſtanter ita legat, & hæc lectio meliorem ſenſum reddat. In typico Irenes p. 187. ad vocem ἀρχοντικίᾳ refutatur Vir quidam eruditiſſimus, qui eſt Dn. Cangius, quod ἀρχοντάρικια idem eſſe dixerit, quod δεσποτικὰ οἰκήματα, quorum in eodem typico c. 79. mentio occurrit. Ab hac ſententia propterea ſibi recedendum putant, quod ἀρχοντάρικιον prope oſtium fuerit, deſpoticæ autem domus 150. cubitis ab oſtio diſtarent. Accedit ad alias rationes, quod ἀρχοντάρικιον diminutivum videatur, atque ampliſſimis illis domibus convenire nequeat. Exiſtimant igitur, ἀρχοντάρικιον eſſe cellam quandam prope oſtium, ſive primum monaſterii ingreſſum intra ſeptum monaſterii. Cur autem ſic appellatum fuerit, ignorare ſe fatentur. In eodem typico p. 264. disquiritur, cur Irene Nicephori Bryennii & Annæ Comnenæ filia Ducæna appelletur, cum tamen e Bryenniorum familia ortum duxerit. Arbitrantur autem, quod Irene Auguſta ex ſingulari amore nepti huic ſuæ, quam præ aliis amavit, non modo nomen ſuum proprium, ſed cognomen quoque indiderit. Clauditur hic tomus onomaſtico ſingularium vocum græcarum, quæ in his opuſculis occurrunt, & indice nominum & rerum memorabilium.

TRACTATUS MORALIS DE JURAMENTIS, Editus a Joh. Wolffgango Jägero, Moral. Prof. Tubingenſi.

Stutgardiæ typis Pauli Trew, 1687. in 8vo.

Conſtat plagulis 23.

Digitized by Google

DOlendum prorſus eſt, eo cum morum diſciplina, quam ſanctam utique & intemeratam ſervare oportebat, rem deveniſſe, ut qui formare eos regereque debebant, viam aditumque turpiſſimis quibusque facinoribus methodo ſua hypotheſibusque aperiant: quam perverſorum, in cœtu Romanenſium, Caſuiſtarum moralia tradendi rationem, haud paucos ex eadem Eccleſia reprehendiſſe non ſolum, ſed & condemnaſſe in ſuiſmet fratribus, recenſitum non ſemel oſtenſumque in Actis eſt: inprimis autem cum Caſſianum a S. Elia percenſeremus Anno 1685. p. 253. Quare quum indigne adeo haberi ſanctiſſimam diſciplinarum adverteret Autor celeberrimus, arma potiſſimum viresque adverſum illos direxit, & præter Diſſertationes de Conſcientia, de quibus alio tempore dicturi ſumus, præſentem iis Tractatum non oppoſuit ſolum, ſed & monſtrare veriora de argumento iſto ſategit. Certis autem articulis rem omnem ita perſequitur, ut primo de natura juramenti agat, & an jurare licitum
53 ſit, quæque eo requirantur, inprimis autem, *an & per creaturas jurare liceat*, prolixe exponat. Secundus articulus cauſas juramenti evolvit, materiam p. 56, formam p. 81; quo etiam jurandi formulæ referuntur
p. 105 p. 95, & perſonæ, quæ jurare poſſint, expenduntur: ubi pene omnes in Papatu Moraliſtas ſtatuere ait, quod DEus jurare *formaliter ac proprie*
p. 109 non poſſit, quibus non Scripturæ tantum loca, ſed & effectus divini juramenti opponit, ab Apoſtolo Hebr. VI, 17. indicatos. Ubi etiam decidit, juramentum ex iis non eſſe, quæ neceſſario peccatum ſupponunt;
128 ſtatumque adeo innocentiæ capacem juramenti, *promiſſorii ad minimum* p. 129. fuiſſe arbitratur. Tertius articulus de virtute Juramenti promiſſorii & obligatione disquirit, variasque de juramento vi metuve
172,173 aut dolo extorto quæſtiones reſolvit. Quartus extenſionem juramenti
207 quoad obligationem expendit; quintus autem modos auferendi obligationem deſcribit & examinat, ubi multa etiam de irritatione, diſpenſa-
269 tione, condonatione, relaxatione juramenti reperias. In ſexto deni-
293 que articulo *de perjurio* agit, & poſt plures alias, eam quæſtionem diſcutit, *an utens æquivocatione perjurus* ſit, immaniaque nonnullorum
342 monſtra debellat ac proſternit.

TRACTATUS DE LEGIBUS TUM IN GENERE, tum in ſpecie, autore Eodem.

Tubingæ apud G. F. & Ph. Blifers 1688. in 8vo.

Conſtat plagulis 20.

Agit

AGit hic tractatus, ceu in frontiſpicio promittitur, de Legibus primum generatim conſideratis, more in ſcholis recepto: de earum nempe ſubjecto, eſſentia, poteſtate etiam legislatoria, promulgatione & aliis. (Ubi inter alia obſervatur, non neceſſariam eſſe Dn. Pufendorfii ſubtilitatem, qui *male directivam coactivamq; vim legi tribui* arbitretur: qua opinione enervari Autor putat totam efficaciam legis, ut nihil illi remaneat niſi exilis ratio ſigni; ut alia quæ ab eodem reponuntur, taceamus.) Poſtea ad ſpecies legis deſcenditur, & primum lex *æterna*, dein naturæ conſideratur. Ubi operoſus inprimis Autor eſt in vindicanda ſoceri ſui Dn. Joan. Adami Oſiandri ſententia, qui *legem Naturæ in ſtatu integritatis non eſſe eandem cum illa, quæ eſt in ſtatu lapſus*, aſſeruit in Typo Legis Nat. p. 168. idque præeunte B. Hülſemanno noſtro p. 348. dicente, legem naturæ & ſenſum bonitatis & æquitatis poſt lapſum reliquum, tam dici legem naturæ, *ut virgo deflorata, virgo*. Argumentorum, quibus Oſiander utitur, ſumma eo redit, quod L. N. in ſtatu integritatis dictaverit rectitudinem omnium facultatum, cum qua non poterat conſiſtere ulla obliquitas; econtra vero lex naturæ in ſtatu lapſus umbra ſaltem ſit primævæ rectitudinis, quæ conſiſtat cum corruptiſſima omnium facultatum conditione. Quod inſuper Lex Naturæ in ſtatu integro omnem excluſerit concupiſcentiam; hæc vero neutiquam excludat, neque oſtendat profundum illud malum & fibris intime inhærens, adeo ut ipſe Apoſtolus Rom. VII, 7. pronunciet, peccatum non cognoviſſe ſe, niſi per legem ſc. Moſaicam. Quod denique Lex naturæ in primo homine complexa ſit dilectionem DEI & proximi ſinceram, & perfectam importaverit facultatem, cujus beneficio producere potuerit opera perfecte bona, & ex aſſe DEO placentia: lex econtra naturalis in ſtatu corruptionis illam Veri Numinis proximique ſinceram ac perfectam, quam DEus requirit, dilectionem ignoret, nec opera ex ſe gignat vere bona, ſed ſi ad interiora reſpiciatur, mala, *quæq; ſimulacra tantum virtutum appareant*. Cæterum confidenter hoc ab Oſiandro aſſertum eſſe, eique *ita excidiſſe* pronunciabat Dn. Rachelius, *quod legem naturæ per habitum definiiſſet*. Proteſtatur autem Autor, Oſiandro in mentem nunquam veniſſe, ut aſſereret Legem Nat. *ſecundum ſe & in abſtracto* eſſe mutabilem; quin potius ejus immutabilitatē ſummis viribus adſtruxiſſe, & argumentis non minus validisquā ipſe Rachelius. Deinde falsā eſſe dicit Rachelii hypotheſin *quod*

41 114 115 116 117

non

non detur L. N. per modum habitus, quippe cui Rom. II, 14. 16. tam clare contradicatur. Argumentum quoque a providentia contra Oſiandri ſententiam deſumtum, non ſtringere dicit: quid enim magis ad Providentiam divinam pertinuerit, quid magis Juſtitiam & ſanctitatem DEI expreſſerit, quam imago Divina concreata? & tamen mutationem eam ſubiiſſe talem, ut ſi in ſenſu biblico loquamur, *tomliter ſit deperdita*. Dixerat quoque Rachelius, quod jus naturæ ſit a Providentia divina juxta ideam legis æternæ profectum: quam tamen ſententiam nec accuratam eſſe, nec cum Autoris ſui principiis convenire Autor cenſet, quia
124 providentia ſit poſterior creaturis, lex autem naturæ, *ſi in concreto* accipiatur, cum ipſa creatione cœperit, in abſtracto autem ſpectata, teſte ipſomet Rachelio, non creatione tantum, ſed ipſa quoque voluntate divina prior ſit. Quibus ulterius diductis, *illorum tandem ſententiæ* ſubſcribit, qui radicem fontemque juris naturæ, reſpectu DEI, in ipſa ejus ſanctitate & juſtitia ponunt, eamque ex Scriptura & ratione ſtabilitum it. His tractatio de legibus humanis, earumque neceſſitate, & obligatione,
249 lege item irritatoria aliisque ſubjungitur, tandemque *de Conſuetudine*
291 ampla disquiſitio inſtituitur.

DIATRIBE HISTORICA DE XERXE NEBUCADnezare, ac Cyro Minore Liberatore Judæorum: ad Juſtini Epit. Trogi L. XXXVI. c. 3. n. 8. Autore Joh. Chriſtophoro Artopæo, Eloq. Profeſſore in Academia Argentoratenſi.

Argentorati 1689. in 4to. ap. Joh. Welperum.

Plag. 7.

CUm chronologiam biblicam deductam inde ab exordio mundi ad Chriſtum, difficultatibus non paucis impeditam, rationesque chronologicas admodum perturbatas videret Clariſſimus Autor, non mali tantum hujus monſtrare cauſas, verum & remedia eidem quærere hoc ſcripto ſuo voluit, cavereque modis omnibus, ne majeſtate & perfectione Scripturarum indignum quid uſpiam admitteretur. Eſt vero in ea
p. 3 ſententia, Nabuchodonoſorem qui captivum abduxit populum Judaicum, ipſum Xerxem eſſe: Cyrum autem Minorem, Darii Nothi filium, fratrem Artaxerxis Mnemonis, autorem edicti, quo & reditus, & templi pariter atque urbis reſtauratio, populo jam dicto eſt conceſſa. Disqui-

Digitized by Google

quisiturus jam, qua ratione verificari de Xerxe possint, quæ in sacris literis de Nabuchodonosore sunt prodita, ostendit primo, ante priorem Cyrũ neminem, in quem ista conveniant, reperiri; &, nisi Xerxes pro Nebucadnezare habeatur, tanti Regis hujus nec ab Herodoto, nec a Ctesia, nec a Xenophonte, qui tamen proximi istis temporibus fuerint Scriptores atque diligentissimi, mentionem ullam vel verbulo fuisse factam: neque Ægyptiacorum Regum seriem, sive sacram sequamur, sive profanam chronologiam, permittere, ut Nebucadnezar ante priorem Cyrum collocetur: nec ullam Ægyptiorum servitutem ante tempora Cyri Majoris extitisse: In Berosi testimonio, quod Josephus habet, nihil esse, quod non de Xerxe æque ac alio quovis possit intelligi: Berosum non modo tempora diversa confudisse, sed e diversis præterea Cyris, Majore atque Minore, feciisse unum: Majorem, ipsum esse Nabonassarum a Chaldæis, Syris, Ægyptiis ita nominatum: Successores hujus, Cambysen, Smerdin, Oropasten, Darium, Xerxem, aliis apud Chaldæos quam dictis jam nominibus fuisse insignitos; cumque hi ipsi Persicis denuo, Medicisve nominibus (quæ & Græci receperunt) novâ repeterentur serie, annorum quoque novam seriem esse conditam, indeque rationes chronologicas immane quantum perturbatas. Simile quid Ægyptiorum Dynastiis accidisse, cum nempe simultaneæ pro succedaneis, errore non levi, a nonnullis haberentur. Non mirandum itaque, quod integram epocham e chronologorum computo eximendam prorsus & eliminandam noster duxerit, quodque olympiadum initia plus quam centum & viginti annis, quam communiter statui solent, antiquiora fecerit.

p. 4. 6. 9. 12. seq. 14.

Nec debile fundamentum causæ hujus ponit in somniorum, quæ Xerxi & Nebucadnezari visa leguntur, similitudine. Danielis quippe secundo cap. relatum, & Xerxi contigisse, libro septimo Herodoti; virumque magnum & speciosum Xerxi visum, nihil nisi colossum esse Nebucadnezaris: rursus de arboris universam terram obumbrantis specie quæ memorantur, ad tertiam visionem Xerxis accommodat. Porro cum ad agnitionem veri Numinis perveniisse Nebucadnezar dicatur Dan. II, 47. III, 95. seq. 100. IV, ult. idem ostendit in Xerxe deprehendi, & Babyloniæ sacraria, teste Arriano, subvertente, & idolum Beli prorsus abolente. Nec enim Cambysen, sed Xerxem debellasse Ægyptios, templa eorum evertisse, Apin occidisse, omnesq; eorum religiones vastavisse, quod eventorum horum tempora ab Ezechiele prædicta ferant nullatenus, ut Cambysi ea tribuantur. Imo

16. 18.

mentionem & furoris aliquam a profanis fuiſſe docet injectam. Succeſſores de in Xerxis cum Nebucadnezaris ſucceſſoribo ſic componit, ut & inde quodammodo appareat, Xerxem non differre a Nabuchodonoſore. Ahasverum tamen maritum Eſtheris pro ſingulari habendum rege putat, qui
19. poſtquam ſub Artaxerxe Longimano magnam nactus potentiam ab eo defeciſſet, novum regnum ſit exorſus, Monarchiam, quam Babylonii hactenus toti Aſiæ intendiſſent ad Perſas transferendo. Et quamvis regna, Babylonicum atque Perſicum, teſtante ſecundo, quinto, & ſeptimo Danielis capite, diverſa fuerint; in utroque tamen, pari cum alteris & dignitate, & jure fuiſſe Medos: Chaldæosque ſub Nebucadnezare, ac proinde ſub Xerxe (vi hypotheſeos) Perſis ipſis fuiſſe dominatos: neque alio
21. modo Xerxem Perſarum regem appellari, quam Carolus Magnus Alemannorum Rex nominetur, vel Saxonum, quos ſub ſuo, id eſt, Francorum imperio continuerit. Poſt cœptam Perſarum monarchiam ſcripſiſſe Græcos, de rebus ante eam geſtis, & a Perſis accepiſſe pleraque: factum inde, ut Cyrum majorem ejusve poſteros *Perſarum* reges nominarint per errorem: & cum Perſicæ originis ex altero parente Cambyſe idem eſſet Cyrus, (quemadmodum Carolus V. & Ferdinandus ex altero parente erant Hiſpani) deſtructa monarchia Aſſyriaca, Medorum Imperio adjeciſſe eum iſtam Aſiæ partem quæ Aſſyriis paruerat, & regnum, Ahasveri demum tempore, Medo-Perſicum factum eſſe, quod pridem Medo-Babylonicum fuiſſet. Primam denique diatribæ partem con-
22. cluſurus hunc in modum arguit: Si minor Cyrus is eſt, qui Judæos captivitate liberavit, Xerxes erit is, qui captivos eosdem abduxit: cujus quidem pronunciati veritatem definito temporis numero, qui ſeptuaginta annorum eſt, roborari ſatis firmarique cenſet.

In altera ejusdem parte aſſumendæ jam propoſitionis, quæ videba-
23. tur *μέγα λίαν αἴτημα*, certitudinem exinde confirmat, quod a Cyro minore non plures quam 490. anni, ad Judaicæ politiæ finem præterierint: a Majori autem Cyro multo plures. Septuaginta hebdomades annorum ab edicto Darii ſive Hiſtaſpidis, ſive Nothi, vel etiam ab edicto Artaxerxis Mnemonis, quod 123. annis edicto Cyri eſt recentius, auſpicandas eſſe negat ideo, quod iisdem verbis angeli c. IX, v. 25. advertere jubeatur Daniel & obſervare iſtum terminum, a quo dictæ LXX. hebdomades veniant numerandæ. Præſtare autem hoc prophetam minus potuiſſe, niſi de edicto Cyri ſermo ſit, quippe qui annum Cyri primum

(Impe-

Digitized by Google

(Imperii cum Dario Medo ſocialiter exerciti tertium,) vitæ ſuæ poſtremum habuerit, c. I, verſ. ult. & c. X, 1. Ab Eccleſia illio temporis excludi non oportere Danielem, utpote cujus cumprimis deſiderio revelatione iſta ſatisfacere, precesque exaudire Deus voluerit. Fruſtra hoc etiam loco reſtaurationem urbis a reſtauratione templi ſeparari, quod edicto Cyri utrumque contineatur: a Cyro autem primo ſi promulgatum illud ſupponamus, integro pene ſeculo ante Chriſtum paſſum hebdomadum harum periodum ad calcem decurriſſe. Chronologiam ergo biblicam cum hæc de Cyro Majore ſententia mancam facere videatur & incertam, improbari eam merito, multoque rectius aſſumi alteram de Cyro minore liberatore populi Judaici, quæ hiatum nullum inducat in Scripturam, nihil indignum majeſtate ejus atque perfectione involvat, cogatque neminem ab extraneis & profanis ſcriptoribus, pro ejusdem ſubſidio & complemento quidquam aſſumere. Rurſus Cyrum Majorem adhuc viventem non habuiſſe aliquem ſucceſſorem, eundemque adverſarium, qui irrita pronunciare acta ejus potuiſſet: qualem tamen habuiſſe Cyrus, qui populi captivitatem ſolvit, Eſræ IV, 5, 6, 7. perhibeatur. Minori ex adverſo fratrem Artaxerxem Mnemonem omnino contigiſſe adverſarium & ſucceſſorem, Xenophonte, Cteſia, cæterisque Scriptoribus Græcis pariter ac Latinis teſtibus. Quæ in Eſtheris volumine deſcribuntur, eſſe ante reditum populi, ſolutamque captivitatem geſta ſine dubio, eoque cum in confeſſo ſit, quod poſt Majorem Cyrum Ahaſverus Eſtheris maritus, imperio Perſico 127. Satrapiis jam conſtante, vixerit, fieri non poſſe, ut Cyrus prior habeatur pro eo, qui captivo populo reditum ab exilio in patriam, per edictum, quod II. Paral. ult. & Eſræ I. legitur, indulſerit. Ab Eſtheris hiſtoria ad Danielem revertitur, ex quo urget potiſſimum, quod Major Cyrus Darium neque prædeceſſorem nactus fuerit, neque in regno ſocium: habuerit eum vero Minor; eoque non illum, ſed hunc ſolutæ captivitatis autorem videri. Item, quod a Cyro Minore reges adhuc tres, Mnemon, Ochus, & Arſames ſteterint in Perſia, juxta vaticinium Danielis c. XI, 3. a Cyro autem Majore non tres, ſed novem ſtetiſſe memorentur. Tandem nec ætatem Nehemiæ ait concedere, ut per Cyrum, qui Nehemiam cum Serubabele Hieroſolymam remiſit, intelligatur Major: omnem enim fidem excedere, quod ducenteſimum & viceſimum ætatis annum vivendo is attigerit.

24. 26. 32. 33. 35. 36.

Expositis hunc ad modum propriæ sententiæ fundamentis, in iis,
37. seq. quæ opponi eidem possint, diluendis sic versatur, ut doceat ex Xenophonte, Ctesia, Trogo, Plutarcho, Diodoro Siculo, (Ciceronem, & Justinum omittimus) tantam utique Minori Cyro fuisse autoritatem, ut edictum Esræ I. expressum promulgare potuerit, præsertim cum a Patre ad-
40. huc vivo Rex & successor esset declaratus: & nihil obstare, quo minus eidem vaticinium applicetur Esaiæ, quo liberator populi futurus, Deumque verum agniturus prænunciatur. Majorem Cyrum vero nullum de se indicium veri Dei agnitionis præbuisse.

In *appendice* Dissertationis hujus rationem reddit, quare ex chronologorum calculo totam illam seriem removerit Babyloniorum Regum, quam Ptolemæus a Nabonassare in *Canone temporum* deducit. Nempe non factum id ait temere, neque ut serviret hypothesi; sed quod
41. aliter Scripturæ Chronologia & autoritas salva nequeat subsistere, quod-
42. que non capiat, quibusnam monumentis Ptolemæus post tot secula, quam vixerunt dicti Reges, tantam eorum seriem, distinctam a serie Persicorum Regum referat acceptam. Græcis certe, Herodoto & Ctesiæ ignotos esse eos prorsus: neque hauriri ex Ægyptiorum monumentis ea potuisse, quod Ægyptiorum sacerdotes de hisce Regibus nihil Herodoti ætate cognitum habuerint, idque non obscuro esse argumento, quod Assyriacæ posterioris Dynastiæ Reges confuderit hic chronologus cum Medobabylonicis, quibuscum fuerint simultanei: ipsos interim Medobabylonios eosdem cum his fuisse, qui *Persæ* appellati sint a Græcis.
43.

Parte tractatus posteriore, quæ peculiarem dissertationem *de Incertitudine notationis temporum per olympiadas* complectitur, id egit denique, ut ostendat, Olympiadas male certum characterem esse temporum, *primo* quidem ob incertum, a quo cœperunt illæ, terminum, imo a quo cœpisse feruntur, palam falsum. 2. propter multiplicem earundem in progressu interpolationem mutationemque. 3. propter defectum autoritatis publicæ. 4. propter novitatem eorum, qui primi alligarunt quoslibet eventus ad Olympiadas, & 5. propter suspectam chronologorum ex multis causis sive fidem, sive sufficientem notitiam, ortumque inde in supputandis iis dissensum varium. Facere itaque indigne
56. admodum concludit, qui propter dissensum olympiadici characteris Scripturæ chronologiam pronunciare mancam & mutilam non verean-

reantur, aut ulla ejusdem clara loca detorquere, ne quid decedat forte gentilium Scriptorum autoritati: qua quidem in re fuisse Ecclesiæ doctores veteres, Clementem Alexandrinum, Eusebium &c. una cum Josepho hallucinatos, sit extra dubium.

D. GREGORII ROSIGNOLI NOVARIENSIS EX Clericis Regularibus Congregationis S. Pauli Theoremata Theologico-Juridica DE RESTITUTIONE.

Mediolani typis Caroli Antonii Malatestæ 1688. in fol.

Constant plag. 130.

EX titulo libri præsentis cuilibet facile constare arbitramur, Restitutionis negotium haud quaquam coercere Autorem intra Juris Romani circulos angustiores & satis arduos subinde; sed eum potius ad spatiosissima Jurisprudentiæ Moralis jugera respicere, & latiores multo sibi ponere limites. Ut ergo ambitum hujus materiæ certius definiret, tres libros distincte formare instituit; in quibus singulis Prænotiones seu præsuppositа quædam succincte prius declarantur, sectionibus pro re nata factis, ubi paulo generaliora videntur; postmodum ad Prænotionum istarum seriem disquisitiones seu quæstiones specialiores non quidem adeo adstricta methodo se sistunt. In lib. 1. Prænotionum loco terminus, indoles ac natura Restitutionis primum declaratur; succedit actionum injuriosarum recensio, quæ, prout aut bona fortunæ, famam & honorem, corpus & vitam, aut res spirituales afficiunt, varias sectiones patiuntur, quoties vel singularis personarum respectus, vel diversus cooperandi modus, aut negotiorum & contractuum varietas intervenit. His rite declaratis, Disquisitiones seu quæstiones specialiores longo agmine subsequuntur. Aliquas saltim recensere vacat. An quis teneatur damnum, quod præter intentionem dedit, resarcire, *p. 209.* An ebrius & dormiens, si aliquem occiderint, teneantur restituere, *p. 212.* An religiosus ludens sine licentia possit retinere lucrum, *p. 258.* An peccet contra justitiam, qui dicit de altero, quod sit superbus, avarus, *p. 288.* An temere & voluntarie quid grave de proximo suspicari ex levibus indiciis, sit peccatum mortale, *p. 291.* An homicida teneatur ad interesse animæ occisi, *p. 311.* Utrum Clericus non recitans horas canonicas peccet contra justitiam, & teneatur ad restitutio-

nem, *p. 313. In lib. 2.* eodem ſub habitu referuntur, quæ circa Reſtitutionis actum obſervanda veniunt; ubi perſonarum conditio, rei reſtituendæ qualitas, modus, tempus, ordo & locus reſtitutionis ſeorſim explorantur. Contraria Reſtitutionis colophonem *lib. 3.* addunt, quæ ab impotentia debitoris, bonorum ceſſione, rei interitu, judicis autoritate, ingreſſu in Religionem, bonorum incertitudine, compenſatione, creditoris excommunicatione & remiſſione, & ex aliis cauſis non æquali licet ſucceſſu deduci ſolent. De cætero ſuperſedemus ſingulare apponere elogium, ſiquidem primo ſtatim intuitu titulus libri Lectorem ſufficienter inſtruit, *Opus* hoc *omnibus tum Moralis tum Sacræ Theologiæ, & Jurisprudentiæ Profeſſoribus nedum utile, ſed pene neceſſarium eſſe.*

HISTOIRE DU CALVINISME PAR MONSIEUR SOULIER.

i. e.

Hiſtoria Calviniſmi Auctore Domino Souliero, Pariſiis apud Couterotium 1686. in 4.

Conſtat 4. Alphabetis.

QUantumvis jam anno *octogeſimo ſecundo* ſeculi ad finem inclinantis *Ludovicus Maimburgius*, non infrequens in Actis noſtris nomen, ſcriptam a ſe *Calviniſmi hiſtoriam*, tanquam primum fœtum, poſtquam ex *Jeſuitarum ordine* vel *emiſſus* vel *ejectus* erat, in publicum evulgaverit, quæ & a nobis *anno inſequenti octogeſimo tertio menſe Martio* p. 89. in *Acta* hæc relata, & adeo quidem de cætero diverſimode a diverſarum hominibus partium accepta fuit, ut Romanæ addicti Sectæ multis eandem cumulaverint encomiis; illis viciſſim non unis operibus, a nobis etiam pari ſinceritate recenſitis, eandem caſtigantibus, qui *reformatam* profitentur *religionem*: Haud quaquam tamen hac ipſa abſterreri ſe paſſus eſt operis præſentis *Auctor*, ut novam *Calviniſmi* hiſtoriam a ſe conditam quatuor poſt annos in lucem publicam non exponeret. Cum enim, uti memorat, *Edictorum hiſtoriam* jam emiſiſſet, plauſibus *Romano-Catholicorum* & elogiis exceptam; *Reformatis* quamlibet multum indignantibus, ut pote quem veluti prodromum aſpexerint illius ruinæ, quæ illis partibus non ita multo poſt incubuerit; contineri ſe non potuiſſe ait, quin ad juſtam de Calviniſmo hiſtoriam concinnandam ſe accingeret. Confidit tamen, tam ſedulo in hoc Opere ſe etiam litaſſe veritati, ut non amplius locus adverſariis ſit relictus, malæ ſe fidei, & ex-

aſperati

aſperati in eos odii atque indignationis regiæ ulterius accuſandi. Quod ut magis veriſimile faciat, documentis, quibus uſus eſt, & quæ ex Bibliotheca regia patuiſſe ſibi ſcribit, autoritatem adſtruere nititur, quippe quæ *Lomenio* Secretarius Status, Vir & in patria & apud exteros fidei probatæ, magna cura collegerit, viginti voluminibus ex iis compoſitis, quæ ab anno *vigeſimo tertio* ſuperioris ſeculi, ad annum hujus ſeculi *trigeſimum quartum*, pro *Proteſtantibus*, tum & contra eos actitata ſunt; quæ cum antea in Bibliotheca Mazariniana delituiſſent, ex hac demum in regiam, *duobus Commiſſariis* Pariſienſibus huic negotio præfectis, illata fuerint. Neque rationem ſupereſſe, cur in ſuſpicionem aliquis deſcendere velit, quaſi *Acta* iſta, vel a *Lomenio* falſis narrationibus interpolata, vel ficta etiam a ſe fuerint, cum fraudem facile detegere poſſint adverſarii, quippe qui archetypa ipſa Rupellæ aſſervata in actis publicis, quæ anno ſexageſimo nono adhuc extiterint, inſpicere poſſint.

Totum opus in duodecim diſpertivit libros, in quibus ita perſequitur inſtitutum ſuum, ut Calviniſmi *nativitatem* ad tempora *Franciſci I & Henrici II* referat; *progreſſum Franciſco II.* imperante apparuiſſe ſcribat, qui tamen ſub *Caroli IX, Heinrici III & IV* regimine incrementa maxime ſumſerit; *decrementum* ſenſiſſe regnante *Ludovico XIII* memoret; usque dum ad incitas fere redactus *evanuerit* demum ſub *Ludovico XIV*, quem *magnum* dicit, qui & *Calviniſtas* ſine bello & ſanguine ad ſinum Eccleſiæ Romanæ reduxerit.

Cum igitur expoſuiſſet, quæ cauſæ ipſum ad ſcribendam hiſtoriam impulerint, altius de reformatione religionis repetit originem; injurius quam maxime, pro indole ex iſta parte ſcribentium, in *beatum Lutherum noſtrum*, quaſi qui irritatus injuria ad tantum proce[illegible]negotium. Sed quæ cauſæ fuerint *Lutherо*, ut eccleſiam ceremoniis inanibus obrutam, & craſſa ſuperſtitione defœdatam repurgaret, pluribus atque magis ex vero deduxit Vir literarum gloria & meritis in rempublicam illuſtris, *Dn. Vitus Ludovicus a Seckendorff*, *in Commentario Hiſtorico atque Apologetico de Lutheraniſmo*; quod accuratiſſimum opus nunc ad annum *Lutheri* emortualem perductum, brevi ſubjicietur prælo, cujus rei *Index* rerum in eo contentarum, quæ notabiles admodum atque rariſſimæ ſunt, & ex parte nulli fere innotuerunt huc usque, nuper vulgatus ſpem facit indubiam. Statim tamen adfuiſſe dicit *Autor*, qui *Lutheri* partes amplecterentur, & hos primos in-

1523. ter, vicinos Helvetios, Bernates cumprimis atque Tigurinos, cum ibi *Zwinglius*, strenue rem urgeret, cumq; Genevæ lites inter Episcopum atq; cives exortæ essent, *Guilhelmum Farellum*, ob novam religionē ex Gallia
1533. exulē, adeo convenienter istis fuisse usum, ut urbe episcopus excedere coactus fuerit, nunquam rediturus. Interea id egisse Sectæ Capita, ut quam latissime religionem novam dispergerent, eoq; consilio & magnam Prædicatorum numerum immisisse Galliæ, qui etiam progressiones ibi fecerint ingentes. Præcipue istam in curam incubuisse *Joannem Calvinum*, ex indignatione ob negatum sibi *Lutetiæ* beneficium ecclesiasticum, & prælatum sibi cognatum rei bellicæ Præfecti supremi *Mommorancii*, ad istas partes transgressum, qui tamen mox ob edictum *Francisci I.* contra *Lutheranos* promulgatum, *Argentoratum* & abhinc *Basileam* discesserit, ubi & *Institutiones suas* primum ediderit. Verum ipsum mox re-
1535. diisse in Galliam, sed iterum coactum remigravisse in Germaniam, ac
1538. in itinere ad tempus Genevæ substitisse, sed ortis in hac urbe ob religionem dissensionibus, Argentoratum iterum abiisse, donec paulo post compositis Genevæ turbis, eam urbem repetierit. Nullis interim *Franciscum* curis, nullis laboribus Sectam hanc suis quidem adhuc in initiis subsistentem, sed tamen magis magisque adolescentem potuisse supprimere. Nam & *Meldis* eam, quæ urbs *Campaniæ* est, per carminatores, fullones aliosque illius generis homines valde increvisse, postquam ipsi *Petrum Clericū*, & ipsum carminandæ lanæ artificem, concionatorem sibi constituerint, tam scite eo perfunctum officio, iisque dicteriis Romanam Ecclesiam insectatum, ut mox magnus se-
1546. ctariorum ejusmodi exurgeret numerus. Quamvis cum interci[illegible] ista urbs, infelix concionator Lutetiam abreptus & igni ad-
1547. dictus fuerit. Inter hæc decessisse *Franciscum Regem*, cui successerit *Henricus II*, non minore zelo inflammatus ad renovanda contra *Lutheranos* edicta, imo & ad nova promulganda; si modo increscenti *doctrinæ Lutheranæ* pessulum opponere iisdem potuisset, quod adeo fieri non potuerit, ut in ipsa Parisiorum urbe latius latiusque grassata fuerit. Qua occasione ex *Theodoro Beza*, uti annotat, refert, qua ratione primus Lu-
1555. tetiæ minister constitutus sit. Cum enim *Nobilis* quidam ob religionem se *Lutetiam* contulisset, & ibi magnus ob idem religionis studium ad ipsum identidem fieret concursus, uxorem ejus partum enixam esse, de quo baptizando cum suscepta esset deliberatio, noluisse parentes sacro fonte

Digitized by Google

fonte ablui infantem ſuum a Pontificiis, ob nimiam, quam ſectarentur, ſuperſtitionem, & conventum adeo de conſtituendo Miniſtro ſubmonuiſſe, cui cum non niſi laici, ut loquuntur, intereſſent, ipſos ſe excuſaſſe, ſuæ id eſſe poteſtatis inficiantes. Sed parentes inſtitiſſe precibus ſuis, minis additis, ſe apud Deum eos eſſe accuſaturos, ſi filiolus ſuus tam ſalutari aqua non tinctus decederet; quod quidem eo valuerit, ut ſorte Miniſtrum eligere conſtituerint, quæ hunc ipſum *la Riviere* tetigerit, qui & hunc actum baptiſmalem, & cæteras deinde ſacri officii partes illic executus ſit. Cum vero porro *Henricus II* rigidiſſimum contra Vallenſes puriorem religionem profeſſos edidiſſet edictum, nequaquam id datum fuiſſe executioni, quia & *Proteſtantes* in Germania pro ipſis interceſſerint, & Rex bello cum Hiſpanis involveretur, quod a curis iſtis ipſum retraxerit; quo bello etiam cum pace commutato, non tamen mino novæ religioni addictos clam conveniſſe, quin tam audaces eſſe redditos, ut ipſis *Pariſiis* in ſuburbio S. Germani *primam omnium Synodum nationalem* celebraverint, jactis ibi inſuper primis fidei confeſſionis fundamentis, & conſtituta diſciplina eccleſiaſtica; quæ Synodus tam ſecreta fuerit habita, ut neque Regi, neque magiſtratui vel minimum ea de re innotuerit. 1556

Verum poſt fata *Henrici II.* manifeſtiſſime ſectæ hujus apparuiſſe *progreſſus*, malisque inſecutis patentiſſimam apertam fuiſſe portam, quod & filius adoleſcens & corpore & mente imbecillus Patri ſuccederet, nec *Rex Navarræ* in partem adminiſtrandæ reipublicæ admitteretur, cum autoritatem mater *Catharina de Medicis* quacunque ratione retinere vellet. Quod etiam cum viderent *Principes ſanguinis*, non potuiſſe ipſos æquo ſufferre animo iſtam, qua ſpernebantur, injuriam, nec enormem *Guiſiorum*, qua in aula eminebant, autoritatem; quapropter ad Principem *Burbonium* ſe recepiſſe, ut Lotharingios iſtos nimia evolverent potentia, quamvis cum jactura antiquæ religionis quietisque publicæ id fieri debuerit. Sic iſtis partibus maximum acceſſiſſe robur atque momentum, accedentibus ad *reformatos* Thalaſſiarcho *Colinio* & fratre Cardinali *Chatillonio*. Nam id cum comperiſſent novæ religioni addicti, undiq; tumultuari cœpiſſe, quæ res dederit occaſionem *Franciſco II.* publicandi *Declarationem*, qua prohibiti ſint *conventus nocturni, quibus ſub prætextu religionis, res tam fœda dictu, infames atque deteſtanda peragerentur, ut de iis ne quidem co-* 1559 1559

1560 *gitare aliquis ſine offenſione poſſet.* Parum tamen abfuiſſe, quin anno ſequenti (quo primum tempore *anno a Menſe Januario initium* datum fuerit, cum antea non niſi cum Paſchate incepiſſet) & Rex, & Monarchia & religio Catholica in Gallia fuiſſet ſublata, cum e nobilitate *Renaudius* ſub ſpecie contrahendarum nuptiarum *Nannetum* præcipuos *Reformatorum* convocaſſet; tum enim conſtitutum eſſe, ut Rex, qui tunc Bleſis egerit, interciperetur; qui vero, cum Ambaſiam Rex ſe nimis cito contuliſſet, priusquam expedire conſilium potuerint, mutare locum conventus neceſſe habuerint; ſed conſpiratione detecta ejus Autores captos, & ob meditatum facinus fœde mulctatos eſſe. Qua occaſione annotat *Autor*, cum antea novæ religioni addicti *Lutherani* appellarentur, nunc demum incepiſſe famoſo *Hugonottarum* inſigniri nomine, a *turre* vel *porta Regis Hugonis* apud *Turones*, ad quam nocturno tempore ad preces fundendas crebrius conveniſſent. Nam ſic & *Bezam* arceſſere illud nominis a Rege quopiam *Hugone*, qui *Turonibus* noctu per urbem circum ambularit, & quo terriculamento cives pueros perterrefacere in uſu habuerint. Cui ſententiæ ſubſcribit etiam *Autor*; quamvis ſint ex recentioribus hiſtoricis, qui hanc appellationem ex ipſa *Geneva* velint hauſiſſe originem, & alii ex *libello aliquo ſupplici*, cujus initium fuerit: *Huc nos.* Nam uti nullis fundamentis hæ conjecturæ ſuffulciantur; ita illis potius fidem habendam eſſe, qui tum temporis & in vicinia quidem Turonenſium ſubſtiterint, quam qui demum centum poſt annos mundum intraverint. Uti vero hujs religionis homines vocabulum hoc velut contumelioſum ſibi ſemper reſpuerint; ita ſurrexiſſe nuper *Autorem*, (*Jurium* innuit) qui ſcripta de *Papiſmo* hiſtoria, id in ſe probandum ſuſceperit, Hiſtoricos ejus temporis nec ſciviſſe accurate, unde nominis hujus origo extiterit; & tantum abeſſe, ut Reformati ad ſuam id interpretari debeant injuriam, quod huc usque factum ſit, ut illud potius honori ſibi debeant ducere: *Nam eſſe Autores, qui credant, Hugenottarum nomen originem traxiſſe inde, quod Proteſtantes Galliæ* Principes Burbonii *ad poſteritatem Hugonis Capeti referendi eſſent, contra prætenſionem Guiſiorum, qui ex jure per Carolum M. ad ſe derivato coronæ imminuerint.* Sed illum quidem egregie ſe aliosque fallere, vel inde pateſcere, quod de ſucceſſore Regis, qui & juvenis adhuc fuerit, & tot fratres habuerit, tum nondum actum ſit, cum

cum id nominis primum reformatis tribueretur. Cæterum Principem *Condæum* tentati veluti in Regem facinoris autorem, in custodiam datum, mortisque sententiam in ipsum pronuntiatam quidem, sed tamen executioni datam non esse, ob mortem *Francisci II*, post quam & libertati suæ redditus & innocens declaratus fuerit. Quo facto *Reginam* cum *Burboniis* administrationem regni divisam obtinuisse, maximo religionis novæ cum incremento. Verum id male habuisse *Mommorancium*, qui cum Guisio & *Mareschallo Sancti-Andreano* contra ipsos fœdus iniverit, inventa ratione, qua *Navarræ* etiam *Regem* a partibus istis abstraheret. Non ita multo post de *colloquio* inter adversarum partium Theologos instituendo fuisse conclusum, cui Possiaci habito præstantissimi omnium ex *reformatorum* ministris interfuerint; loco omnium verba faciente *Theodoro Beza*. Ubi nec ipse diffitetur *Autor*, Papistas nondum ejus religionis capitibus profundius excussis, nimis laxos disputationi indulsisse terminos, *Cardinali Lotharingio* multum quamvis Theodorum Bezam doctrina atque eloquentia exsuperante. Inde igitur ferociores factos *reformatos*, quod ipso præsente Rege, totaque Aula, religioni suæ patrocinari permissum ipsis fuerit, & triumphum sibi eapropter imaginatos. Sicuti & facto veluti impetu in locis quam plurimis, non obstantibus prohibitionibus regiis tam sæpe repetitis, religio nova fuerit recepta, monachis vel ei subscribentibus, vel in exilium dimissis: maxime cum *edictum Januarii* promulgatum fuerit, quo revocatum *interdictum* nuperum, & prima omnium vice potestas *reformatis* facta publice habendi conciones in oppidorum suburbiis, ne ipsa quidem capitali urbe regni excepta; de quo tamen conquerendi causam sumserint reformati, indignati, sibi non licere in ipsis urbibus repurgatis a se operari sacris. Inde magis magisque exacerbatis animis, præcipue cum *Dux Guisius* in oppidulo *Vassy* interturbasset reformatorum sacra, multis insuper ex ista parte occisis, provolatum demum ad arma esse, edito primo veluti civilium motuum specimine. Ubi, quæ porro insecuta sunt, cum hinc inde captis ereptisque urbibus, interversis utrinque sacris, acceptis illatisque ab utraque parte cladibus, pace nunc sancita, mox interrupta, tota Gallia per tot annorum decursum mirum in modum concuteretur, quæ ab hoc quoque Autore pro instituti ratione exponuntur,

1561

1562

nuntur,& ab aliis etiam enarrata jam leguntur, vix nos, qui jam dum paulo prolixiores fuimus, percenſere ſuſtinemus. Itaque ex iis, quæ ſuperſunt, ſtrictim aliqua delibaſſe ſufficiat.

Notatu vero imprimis illa digna ducimus, quæ ex diſcurſu *Henrici III.* tum Regis Poloniæ de nuptiis *S. Bartholomæanis* e manuſcripto aliquo Bibliothecæ regiæ afferuntur. Cum enim *Hen-*
1672 *ricus* ille ad regimen capeſſendum a Polonis vocatus, per Germa-
1673 niam iter faceret, a variis Principibus ſplendido conviviorum apparatu ipſum fuiſſe exceptum, ſed ſæpius nimis aſpera dicteria in funeſtam illarum nuptiarum celebrationem fuiſſe conjecta, non ſine Regis offenſa; ipſa etiam cœnacula tabulis fuiſſe inſtructa & exornata, non alias figuras exhibentibus, quam ad vivum expreſſas cædes cujuscunque generis illa nocte perpetratas, & vultus aliquorum,tam obtruncantium, quam interfectorum,ad nativam quam maxime ſpeciem delineatos. Qui ingratiſſimus aſpectus tam alte infixus hæſerit memoriæ *Principis*,ut,cum non multo poſt Cracoviam acceſſiſſet, tam vario cogitationum æſtu, tantaque ſollicitudine exagitaretur, ut ne quidem ad breviſſimum temporis ſpatium quietus agere potuerit. Quapropter temporis fallendi ergo & levando inſomnii tædio, accerſito uni ex miniſtris intimiori prolixius, quæ in nocte iſta fatali acciderant,narraſſe. Reginam ſcilicet matrem ſæpius ſecum obſervaſſe, Regem cum remotis arbitris cum *Colinio Admiralio* ſermones feciſſet, ipſique colloquium forte interpellaſſent, in moroſiorem iracundiam præfervidum ſemper apparuiſſe; quapropter ſtatuiſſe demum ſe cum Matre, inviſum hunc a ſe removere hominem, idque negotium injunxiſſe *Montravelio* cædibus dextre faciendis exercito, & multis a ſe promiſſis, tum præmii ob facinus, tum defenſionis, ſi exitus falleret, obruto, qui tamen minus concinne eo perfunctus ſit munere, diſploſa quidem in *Admiralium* bombarda, ſed brachiis ejus ſolum vulneratis. Nihilominus inviſiſſe ſe cum Matre atque Rege *Colinium*, ac ſecurum ipſum & de ſanitate ſua, & de ſupplicio in fontes ſtatuendo eſſe, juſſiſſe; ſed *Colinium* ſoli ſe Regi velle colloqui nutu ſignificaſſe; quod cum non ſine indignatione ſua & Matris per aliquod tempus factum eſſet, interrupiſſe demum Reginam colloquium iſtud,non conducere ægroto dictitando, ut ſermonibus ſe defatigaret. Quæ tamen in abitu multis precibus Regem expugnaverit,ut quæ ab *Admiralio* dicta ſint, eorum ſe exper-

expertes non ſineret. Dixiſſe igitur Regem, hæc ſibi a *Colinio* inſuſurrata eſſe: *Franciæ Reges conſcios ſibi regiæ autoritatis non eſſe, niſi viribꝰ polleant ſubditos atqꝫ miniſtros ſuos beneficio aut malo afficiendi: eam vero potentiam & rerum adminiſtrandarum arbitrium in ipſos*, (Reginã atq; Henricum) *derivatam eſſe, quæ tamen nimia autoritas ſibi* (Regi) *totique regno aliquando fraudi eſſe poſſit, quamque exinde ſuſpectari quam maxime, & obſervare deberet. Ea de re fidelisſimum ſe ejus ſubditum & ſervum monere eum* (Regẽ) *antequam moreretur, voluiſſe*. Idq; dixiſſe Regem magna cum indignatione; Se vero utrumque exquiſitiſſime, ut potuerint, excuſaſſe, in magnas autem adverſus *Colinium* abiiſſe iras, cumprimis, quod deſtinata ſua interverſa eſſe conſpexiſſent. Tandem decreviſſe ſe aperte contra ipſum inſurgere, & Regem adeo adiiſſe, multis ex miniſtris fidelioribus huc accitis, qui conſiliis ſuis ſuo aſſenſu pondus adderent. Ubi cum *Regina* multis demonſtraſſet Regi, *Hugonotas* arma contra ipſum ob *Admiralium* vulneratum expedire, ipſumque *Colinium* jam decem millia equitum in Germania, totidemque peditum millia apud Helvetios conſcribi curare; cogitaret ipſe, adjeciſſe eam, quantas conjunctæ hæ vires Regi regnoque minitentur clades. Quo accederet, *Catholicos* tam diuturnum bellum pertæſos, finem imponere calamitatibus ſuis decreviſſe, quorum ſi conſiliis uti nollet, non minus & ſtatuiſſe ipſos, ſibi conſtituere belli Ducem, atque ita Regem ſolum ſine potentia atque auctoritate tot circumvallandum eſſe periculis, quæ evitare poſſet quam facile in vitalia *Colinii* adacto gladio; qui partium Dux ſi ſubverſus eſſet, ſtatim *Hugonotarum* deſtinata interceptum iri, Catholicis unius hominis internecione ſatisfactum ſibi gaudentibus. Quæ & plura alia muliebri eloquentia cum exaggeraſſet Regina, ſtatim Regem ingenti quidem correptum fuiſſe furore, ut nondum tamen in mortem *Admiralii* conſentire voluerit, popoſciſſe tamen, ut ſuper evitandis periculis quisque præſentium ſuam expromeret ſententiam. Quorum quum, qui priores dixiſſent, in Reginæ partes conceſſiſſent omnes, ſolum *Mareſchallum* de *Rets* ſenſiſſe aliter; quamvis ſibi non deeſſent rationes dictitantem, ſuccenſendi *Colinio*, nolle ſe tamen cum damno Regis & regni vindictam de inimico ſumere; cum illud ad maximum Regis totiusque Galliæ dedecus ſit redundaturum, ob inuſtam ſibi hoc ipſo perfidiæ & injuſtitiæ notam; quin hac actione omnem ſpem in fidem publicam tam fœde violatam, abruptum, regnum vero ma-

lis inteſtinis graviſſimis oppreſſum iri, quorum nec ipſi, nec eorum poſteri viſuri ſint finem. Quæ viri cordati oratio magnos in animis ipſorum excitaverit motus, usque dum refutatis a ſe ejus argumentis, & Regis derepente immutatus ſit animus, qui & *Colinium* & omnes in Gallia *Hugonotas* ex vita tollendos ſtatuerit, ne eſſet, qui exprobrare hoc ſibi factum poſſet; quapropter juſſiſſe, ut quam promtiſſime omnia deducerentur in actum; matrem etiam Reginam perſonas inſtituto ſuo inſervientes ſibi conciliaſſe, & aliquibus peculiariter negotium hunc & illum interficiendi injunxiſſe, & inter hos *Guiſio*, ut *Admiralio* extrema arceſſeret. Tum primo ſtatim mane tres regias perſonas in propylæum palatii regii ſe recepiſſe, cruentam tragœdiam ſpectaturas. Ubi cum non ita diu fuerint, pila interim ludentes, tum demum rei eventum & quæ hunc conſequi poſſent ſeria æſtimatione penſitaſſe, ſed hoc ipſo in momento ſclopum exonerari audiviſſe; quæ quamvis neſciviſſent, qua in parte diſploſus, & utrum in aliquem conjectus fuerit, hoc ipſo tamen ſono tam alte in animo ſuo vulneratæ fuerint, tantopere quoad ſenſus pariter ac judicandi vim perturbatæ, ut continuo miſerint ad *Guiſium* mandatum, ut domum ſe reciperet, nec contra *Admiralium* conaretur aliquid: ſic enim inceptum ſiſti poſſe ſperaviſſe, quod ipſum ante omnia obtruncari conveniſſet, priusquam cædibus in alias urbis partes graſſari inciperent; ſed iſtum reſpondiſſe, ſerius ſibi advenire hoc mandatum, nam & *Admiralium* jam occiſum eſſe, & in urbe jam
1566 ſtringi ubique gladios, quo ipſo illas ſævitiæ curſum permiſiſſe liberum. Ex his conficere vult *Autor*, fabulam eſſe a *Calvinianis* concinnatam, ſaltē ut tumultibus ſuis patrocinari poſſent, jam pluribus ante annis Bajonæ, cum Regia mater cum Regina Hiſpaniæ conveniſſet, decretam fuiſſe iſtam lanienam. Ruptam autem hac ratione iterum fuiſſe pacē memorat, & *Calviniſtas* externis auxiliis ſubnixos ſæpius fuiſſe victores, non-
1585 nunquam & victos, ut plus tamen ex cladibus profecerint. Quæ res anſam dederit *Ligæ Sanctæ* ab iis initæ, qui a *Guiſiorum* partibus ſtabant, ut antiqua religio defenderetur, *Calvini* Secta ex Gallia penitus eliminata. Licet vero ipſa multis modis *Henrico III.* tunc *Galliæ* Regi ingrata fuiſſet, tanquam ſuæ autoritati noxia, ipſum tamen viribus deſtitutum illis permiſiſſe omnia, præcipue cum *Sixtus V* Papa, quod *Gregorius XIII.* facere ſemper renuerat, partes iſtas amplexus Navarræ Regem *Henricum* excommunicaſſet, ipſumque inidoneum pronuntiaſſet, qui

Regi

Regi ſuccederet. Hanc tamen bullam adeo diſplicuiſſe *Parlamento*, in præjudicium quippe autoritatis regiæ adornatam, ut flammis eam abſumi 1586
juſſerit; & Navarræ Regem reſponſionem ad eandem ſuam in ipſa Ro- 1587
ma affigi curaſſe, qua lecta *Pontificem* admiratum hanc animi firmitatem, ſingularem de iſto Rege concepiſſe opinionem, veluti de Principe mundi maximo; unde & creditum ſit, Papam veneno ſublatum fuiſſe, quod ea revocaturus viſus eſſet, quæ contra Principem egiſſet, cujus morti & ipſum *Henricum* maximopere indoluiſſe, fama fuerit. Verum hunc 1594
Principem ſub nomine *Henrici IV.* poſt varias difficultates coronam ad- 1596
eptum & ad ſacra Papiſtarum transgreſſum, Calviniſtis *edicto* illo *Nan-* 1603
netico ſuper religione ampliſſime caviſſe, poſt quod libertatem laxiorem nacti, in Synodo Nationali *Vapinci*, *Papam Anti Chriſtum magnum* 1607
eſſe declamaverint. Regem tamen ipſos eo perduxiſſe, ut iſtud decretum in *Confeſſione ſua* omitterent, ſuppreſſis, quæ ſupereſſent, exemplaribus.

Ad interitum ſe *Calvinismum* inclinaſſe refert Autor poſt mortem *Henrici IV*, ſub regimine *Ludovici XIII.* filii. Ubi, cum per decretum 1610
Conſilium Status, Rege crebris cleri flagitationibus victo, conſtituiſſet, 1617
ut obventuum eccleſiaſticorum & rituum Catholicorum in *Bearnia* fieret reſtitutio; *Bearnenſes* huic ſe decreto obdurata fronte oppoſuiſſe, *Commiſſario* regio ferociter inſultantes; cumque Reformati *Loduni* 1619
conventum celebraſſent, ad impediendam decreti iſtius executionem, Regem ipſos læſæ majeſtatis reos declaraſſe, ni intra certum tempus 1621
digrederentur; ipſum ſe poſtea inermem & ſua tantum Majeſtate terribilem, in *Bearniam* contuliſſe, urbium præſidia mutaſſe, religionem catholicam poſtliminio introduxiſſe. Quod ut *reformatos* male uſſerit; ita novam inde rebellionem ſumſiſſe initium, quæ tamen Calviniſtis, externam, ſed fruſtra circumſpicientibus opem, ſæpius de-
victis, & fortalitiis omnibus exutis, captaque demum *Rupella*, compo- 1628
ſita magno cum Reformatorum detrimento fuerit. 1629

Sed ultima fata acceriſſe denique Calviniſmo *Ludovicum XIV.* magnum. Et illum quidem, ſtatim ac poſt Patris obitum in regium evectus eſſet thronum, duas diverſo tempore declarationes edidiſſe *Cal-* 1643
viniſtis faventiſſimas, quas vero *Majorennis* factus inſtante clero ſuſ- 1652
tulerit. Inde Synodum inferioris *Guiennæ* habitam, in qua ſatis apparuerit, *reformatos* clandeſtinas molitiones cum *Anglis* anti- 1656
quo 1659

Digitized by Google

1672 quo ex more fovere ; qui & in eadem provincia, cum adverſus Batavos Rex ducere vellet, tumultuari inceperint. Demum Regem pace cum
1683 hoſtibus externis ſancita, conſilium cepiſſe *Calviniſtarum* Sectam ſuo in regno funditus extirpandi. Quapropter & academias & ſcholas ſuppreſſiſſe, templa diruiſſe, *Cameram edictorum* ſuſtuliſſe, *edictum Nanneticum* revocaſſe, & omne religionis exercitium reformatis prohibuiſſe, hac ſcilicet ſpe, ut ſponte aberrantes oviculæ in gremium matris Eccleſiæ ſe reciperent ; quod cum pro pervicaciſſima indole ſectæ factum non eſſet, mediis uſum fuiſſe durioribus, idque ad antiquorum Imperatorum exemplum, qui obſtinationem *Donatiſtarum* contundere hac ratione neceſſe habuerint, factum ipſum approbante S. *Auguſtino*.

HISTORIEN ONSES TYDS, BEHELZENDE SAKEN van Staat en Oorlogh &c. i.e.

Hiſtoria noſtrorum temporum, res civiles atque bellicas ab A. 1668, usque ad A. 1687, in Fœderato Belgio ac per Europam univerſam geſtas complexa.

Amſtelodami apud Joh. ten Hoorn 1685. & 1688. in fol.

Conſtat Alphabetis circiter 30. & tabulis æneis 17.

INter Fœderati Belgii Hiſtoriographos ſeculo hoc noſtro eminuit *Leo ab Aizema*, Friſius, Hanſeaticarum urbium, dum viveret, Conſiliarius & Hagæ Comitum Reſidens. Is enim præter Hiſtoriam Tractatuum Pacis Belgicæ Latino ſermone compoſitam & Lugduni Batavorum A. 1654 editam, nec non peculiarem commentarium, quo ſub titulo *Leonis reſtituti* (Herſtelde Leeuw) Belgico idiomate deſcripſit, quæ ordinandis Fœderati Belgii rebus publicis A. 1650 & 1651 geſta fuere : vaſtum nobis opus reliquit, quo quæcunque in Fœderato Belgio, tum in vicinis, imo & remotioribus provinciis, ab anno noſtri ſeculi vigeſimo primo ad annum usque ſexageſimum nonum memoratu digna contigerunt, Belgice ſic enarrantur, ut diligenti ubique ſtudio Acta ac Inſtrumenta publica, non Batavico tantum, ſed & eo, quo quæque compoſita fuere, idiomate inſerantur. Ac primum quidem particulatim illud prodiit, in quamplurima volumina in quarto, ut loquuntur, digeſtum ; aſt denique A. 1669. typis denuo Hagæ Comitum deſcriptum fuit, atque ſex ſpiſſis tomis in folio, ut vocant, comprehenſum. Illud vero cum in pretio a quamplurimis haberetur, multique eſſent, qui continuari interruptam morte Autoris, quæ d. 13. Febr. A. 1669. contigit, Hiſtoriam deſiderarent, inventi in Hollandia fuere, qui Leonis induſtriam, ut licuit, æmulati, pertexendam in ſe telam illam ſuſceperunt. Ita in lucem prodierunt duo tomi, itidem in folio : quorum primo A. 1685 evulgato, res geſtæ ab A. 1668 in quo Aizema deſierat, ad A. 1679 ; altero, qui A. 1688 editus eſt, ab A. 1678 usque ad A. 1687 deſcribuntur. Eos vero indicaſſe Lectori Benevolo nobis ſuffecerit, cum, quæ iſto temporis intervallo publice acta ſunt, recenti plerique memoria teneant.

Digitized by Google

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio VI.

THE WORKS OF SIR THOMAS BROWN Kt. DOCTOR of Phyſick late of Norwich.

i. e.

Opera Thomæ Brownii, Equitis, Doctoris Medici, dum viveret, Norvicenſis.

Londini, impenſis Tho. Baſſet, Rich. Chiſwell, Thomæ Sawbridge, Caroli Mearn & Caroli Brome; 1686. fol.

Conſtant plag. 154.

VOlumen hoc quadripartitum primo loco exhibet PSEUDODOXIAM EPIDEMICAM. Hanc Illuſtris Vir, *Chriſtianus Knorrius, Baro a Roſenroth*, merito dignam habuit, quam in Germanicam linguam transferret ac Norimbergenſibus typis anno 1680. publici juris faceret. Argumentum, quod ingenioſiſſimus Autor ſeptem libris pertractat, ſunt *errores populares*. Ac *priori* quidem *libro* inquirit in eorum *cauſſas*, quas generis humani fragilitatem, pravamque diſpoſitionem vulgi, tot varii generis impoſtoribus & impoſturis circumſepti, ſtatuit; acrius hac occaſione in Medicos animadvertens, qui e vaſe urinario, ceu Fati libro, aut *Urim* quodam tantum non Aaronico, oracula petant de virginitate, conceptione, fœcunditate aut inperſcrutabilibus quibusvis corporis humani infirmitatibus. Obſervat dein, errori magis viam ſterni, quando res auditu perceptæ non recte intelliguntur, aut poriſmata illinc perperam deducuntur. Accedere credulitatem ſupinamque negligentiam, ut & nimiam autoritatis humanæ, cumprimis vero antiquitatis, venerationem. Hæc ubi exemplis non unis illuſtraſſet Noſter, Scriptores enumerat, qui traditionibus ſuis errores populares aut progenuerunt, aut foverunt & aluerunt. Sunt

ii *Herodotus*, *Cteſias Cnidius*, *Phlegon Trallianus*, (quem æque ac *Philoſtratum* Apollonii Thyanæi biographum, *Paulum Venetum*, *Jovium*, *Olaum Magnum*, *Nierembergium*, caute & cum formidine deceptionis legendos monet;) item *Dioſcorides*, *Plinius Secundus*, *Ælianus*, *Solinus*, *Athenæus*; porro *Nicander* & *Phile* Poëtæ, *Baſilius Ambroſius* que in Hexaëmero, *Epiphanius* in Phyſiologo, *Iſidorus Hiſpalenſis* in de Originibus, *Albertus* denique *Magnus*, *Vincentius Bellovacenſis*, *Bartholomæus Anglicus*, *Kiranides*, *Hieron. Cardanus*, *Alex. Pedimontanus*, *Antonius Mizaldus* & *Joh. Bapt. Porta*. His accenſet etiam *Theologos* quosdam, experimentis phyſicis phraſium biblicarum, ſed popularium, autoritatem opponentes, *Oratores* & *Ethicos* ex vulgi traditionibus ſimilia petentes, *Pictores* tandem atque *Poetas*. Extrema vero in hoc recenſu occupat *Satan*, primarius omnium errorum parens.

Libro II. diverſæ opiniones de *mineralibus* & *vegetabilibus* ſub examen revocantur; ſtatuiturque a vero aberrare, quotquot e. c. putent, vitrum eſſe veneni genus, ſuccinum non attrahere corpora oleo inuncta, ex auro cordialia medicamenta parari, dari pulverem pyrium *album*, qui *abſque ſonitu* diſplodi & *lethalem* plagam inferre queat, corallium ſub aquis molle eſſe, nec niſi in liberum aërem protractum obdureſcere, amygdalas amaras ebrietatem arcere, camphora impotentiam in Venere effici, &c. Dum de magnete bene multa notatu digna in medium affert Brownius, ſententiam quoque ſuam exponit de emplaſtris magneticis, qualia ſunt emplaſtrum *divinum* Nicolai, *nigrum* Auguſtanum, *Opodeldoch* & *attractivum* Paracelſi, in primis autem iſtud, quo uſus eſt Daniel *Beckerus*, cum, opera Danielis Suevi (Schwabens) chirurgi, e ventriculo ruſtici viventis *Andreæ Grunbeidii* cultrum deglutitum die 9. Julii A. 1635 Regiomonti exſecari curaret; qua de re toto paſſim orbe celebratiſſima videndus eſt *C. Hartknoch* Tomo II. Pruſſiæ c. II. fol. 349 --- 355. Utut enim *Libavius* aliique ejusmodi emplaſtra ulli uſui fore perſuaderi ſibi haudquaquam paſſi fuerint, urſerintque, magnetem in pulverem redactum amittere polares reſpectus ac conſequenter vim attractivam; Brownius tamen in *emplaſtro de minio*, magnetis contuſi drachmam unam maſſæ reliquæ, (eique ſemiunciali,) admiſcuit, ac *magdaleonem* (ſive volumen emplaſtri) admovit acubus, quæ abs eo commotæ fuerunt, adeoque

que experimento hoc comprobarunt, etiam particulas quasvis respectus polares & vim attractivam servare, quanquam hæc in integro magnete luculentius sese conspiciendam præbeat, quam in minutis fragminibus. Ideoque non improbat penitus emplastrum Beckerianum; mallet tamen, ut, si forte similis casus in posterum contingat, pulvis magnetis crassiusculus sit, aut potius loco emplastri integer magnes dissecto ventriculo admoveatur.

Libro III. exploduntur Veterum errores circa *animalia* bruta: e. l. equum & columbam felle carere; dari amphisbænam, gryphum aut phœnicem; viperas, dum partu eduntur, perrumpere matris intestina; struthiocamelum ferro vesci, &c. Instar omnium esto exemplum castoris, *qui se* (Juvenali dicente,)

Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno
Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.

Verum ex antiquis *Sestius*, e recentioribus *Rondeletius* animadverterunt, impossibile esse, ut fiber testiculos suos decerpat abjiciatque, cum intra corpus lateant; illa vero membra, quæ testiculos esse credidit vulgus, folliculi tantummodo sunt membrana contecti, & humore illo turgidi, quem *castoreum* vocamus, quemque ipse castor exsugere ac corporis sui partes eo oblinere quandoque deprehenditur. Neque enim testiculis illis spuriis via ad mentulam; neque in solis maribus existunt. Imo nec sperma continent, sed excrementa, quæ cum e piscibus comestis oriantur, non possunt non graveolentia esse, alias perquam similia futura zibetho, a felibus Indicis excerni solito, si fibri paribus alimentis fruerentur.

Accessus *libro sequenti* fit ad *hominem*, ac præter alia id genus, refellitur, quod cor sub læva mammilla, pleuritis nonnisi in sinistro latere sedem habeat; quod mortui pondere superent viventes, & jejuni probe cœnatos; quod Judæi vitio naturali ac hæreditario fœteant; quod annus sexagesimus tertius ceu climactericus magnus magnum vitæ nostræ periculum portendat; quod in diebus canicularibus medicina uti periculosum sit.

Libro V. virgula stringitur in *Pictores*, qui Adamo ac Evæ umbilicos, Isaaco immolando vultum staturamque puerilem, aspides duas easque non adeo magnas Cleopatræ Ægypti Reginæ morienti, Cajo Julio Cæsari equitanti stapedas, divo Hieronymo campanam appingunt

gunt, aut, quod Brownius mavult, affingunt. Nec mitius agit cum illis, qui filiam Jephtæ a patre immolandam, non autem perpetuo cælibatui addicendam; vel Hamanem e collo in patibulo fuſpenſum, non manibus pedibusque cruci affixum, in tabulis ſuis repræſentant. Mox vapulant quamplurimæ Chriſtianorum conſuetudines, ſuperſtitionem ethnicam redolentes. Huc pertinet, quod multi ovorum calices ſtatim diffringant, aut cochleari contundant, quamprimum eos exſorbuerint, impedituri hac ratione, ne ſagæ illis abutantur, id quod ipſismet Gentilibus more receptum fuiſſe, vel ex Plinio conſtat. Item quod, ſi quis aures ſuas tinnire ſentiat, aliquem de ſe loqui autumet, ea forſan de cauſſa, quoniam pagani a Mercurio ſeſe vellicatis auribus moneri perſuaſi fuere; porro, quod non pauci, ethices Chriſtianæ præcepta aphoriſmis gentilium medicorum poſthabentes, ſanitatem ſuam menſtrua ebrietate ſartam tectam conſervare nitantur. Erronea quoque Brownio audit opinio, quod embryo pallidus evadat, ſi mater gravida mortui corpus intuita fuerit. Nec religio quorundam ſeſe ei approbat, qui hirundines, utut moleſtiſſimas, occidere verentur, fortaſſis, quia apud Ethnicos DIs Penatibus ſacræ fuerunt. Fontes, aquæductus, ciſternas capitibus leoninis exornare, moris eſt. Hunc Autor non improbat, ejus tamen origines ex Ægypto repetere non dubitat, utpote ubi idem fieri aſſolebat, eo quod, Sole in Leonis ſigno exiſtente, Nilus fluxus ſui ἀκμὴν attingit, ac in univerſas regionis partes diffunditur.

Liber VI. verſatur circa dubia geographica & hiſtorica, de tempore orbis conditi, de incremento generis humani antediluviani, de Nili inundatione & pluviis in Ægypto cadentibus, de rubedine maris Erythræi, de Æthiopum nigredine, quam nec ex Solis fervore, nec Noachi imprecatione, oriundam dictitat Noſter, adjecta digreſſione de vera naturalis nigredinis cauſa, quam cauſis nigredinis artificialis analogam eſſe contendit. Quamvis enim corporum colores ortum ſuum debeant diverſæ receptioni, refractioni aut modificationi lucis; dantur tamen variæ res, quæ illa diſponant ac præparent, ut colorem aliquem recipiant. Nigredinem autem Brownius aut e *fuligine*, aut e *vitriolo* derivat. Quod *fuliginem* concernit, voce hac latius utitur, ut & *fumum* & *nidorem* ſuo ambitu complectatur. Obſervat dein nigreſcere aliquid per materiam fuliginoſam, procedentem e ſulphure corporum aduſtorum, h. e. oleo, pinguedine & partibus unctuoſis, utpote in quibus

bus inflammabilitatis principia ſedem habent. Non enim loquitur de de ſulphure puro, quale in ſpiritu vini ſæpius rectificato oſſendere eſt, ſed continente adhuc particulas terreſtres atque ſal volatile, quale in communi fuligine guſtu experiri licet. Cave tamen ſulphur vulgare ſive uſuale intelligas; id enim aut plane non, aut parum denigrabit, niſi forte corpus metallicum exhalationem ejus excipiat. Cæterum opus eſt, ut ſi aliquid caſu aut arte furvum reddi debet, ab igne aduratur & torreatur. Hoc enim ſi factum fuerit, res contraria complexione præditæ facili negotio nigrorem acquirent. Sic carbones lignei proprio ſuo ſuffitu nigreſcunt, canonemque comprobant: *Aduſta nigra*, (ob tincturam fuliginoſam;) *Peruſta alba*, (uti videre eſt in cineribus, e quibus tinctura illa exhalatione jamjam in aerem abiit.) Hac ratione ſolet ignis corpora, quæ aqua mundare nequit, purificare, dum nimirum ſulphureas conſumit partes, quibus ea prius fœdabantur. Sic camphora (ſubſtantia alba) objectum aliquod fuligine ſua maximopere denigrat. Pix & reſina ex eadem arbore proveniunt. Verum illa nigra, hæc alba eſt, eo quod illa igne cogatur, hæc ſponte ſoleat fluere. Ita cholera aduſta in febribus ardentibus nigritiem linguæ, dentibus & excrementis conciliat. Qua igitur ratione ignis culinaris in id genus materiam vim ſuam exſerit; eadem ratione Brownius cenſet, non tantum bitumen, gagatem, ſtibium, variasque terras minerales ab elementari igne atro colore tingi, ſed & Æthiopum corpora fuliginoſis efflorescentiis abundare poſſe, quæ per poros emiſſæ cutem denigrent. Altera via, quam Noſter inſiſtit, deducit nos ad *conditionem* quandam atramentoſam, quo nomine Autor intelligit qualitatem vitriolarem, conjunctam cum humiditate terreſtri ac aſtringente. Ita enim atramentum ſcriptorium conſtat vitriolo ſive chalcantho projecto ſuper decoctum gallarum. Ac ſolum quidem vitriolum, (non cætera ſalia, v. g. alumen, ſal gemmæ, nitrum, ſal armeniacum,) principem ſibi locum in compoſitione atramenti bonæ notæ vindicare poteſt. Terreſtri vero ac aſtringente humore omnino heic opus eſt. Vitriolum enim decocto lactucæ vel malvæ nigredinem inducere nequit, id quod ei in mixtura aliqua adſtringente facillimum eſt, utut eam oleum ingrediatur, quale quid in atramento pictorio & typographico uſu venit. Quod autem gallæ tantum hanc in rem vulgo adhibentur, minus neceſſe eſt; cum quælibet planta, quæ partibus auſteris & ſtypticis conſtat,

ſtat, ſufficiat; cujus experimentum Brownius cepit in biſtorta, myrobalano, myrto Brabantica, balauſtio & roſa rubra. Pleraque enim decocta plantarum adſtringentium, cujuscunque ſint coloris, liquorem miniſtrant rubrum ſaturum, moſchatumve, qui, addito vitriolo, in atrum abibit. Vis autem denigratoria iſthæc, quam in chalcantho deprehendimus, reſidere videtur in ejus ſale fixiori, non item in phlegmate, neque in ſpiritu, qui volatile ſal ſecum defert. Id quod Brownius fuſius probat, monſtratque dein exemplo non uno, atramentariam illam qualitatem ferro ac vitriolo ineſſe, ac his mediantibus, variis corporibus metallicis; maxime tamen ferro, utpote cujus limatura aceto indita, una cum decocto gallarum, optimo atramento conficiendo inſervit. Sic limonium aut cydonium malum cultro diſſectum nigreſcit, corium cortice quercus ſubactum atrum fit ſola vitrioli ſolutione. Mercurius dulcis & vitriolum vomitivum ejectionibus eundem colorem inducunt. Aqua fortis, quam vitriolum quoque ingreditur, corpora alba denigrat. Contendit cum his inanimatis animata quædam Brownius, ſepiam nempe, cujus humor θολὸς, Latine *atramentum* nuncupatur; porro vaccinia, ceraſa nigra, cortices juglandium, quæ omnia inflammationes extinguunt, ſtomachum corroborant, ac pro ſpecificis in epilepſia habentur. Sicque tandem & Æthiopes evaſiſſe nigros, conjicit Auctor. Ne enim alicui abſurdum videatur, vitrioloſas partes & qualitates, imo quadantenus ipſummet vitriolum in corpore animato ſtatui, Brownius monet, ſal quoddam auſterum atque ſtypticum per tellurem diffundi, ac ubi in plantis concoctum fuerit, dulcius palatoque noſtro gratius evadere. Hoc vocat vitriolum vegetabile, cujus beneficio limonia, malogranata, ceraſaque acrimoniam pergratam, pruna autem ſylveſtria, meſpili & cydonia mala auſterum ſaporem nanciſcantur. Tale quoque in animalibus exiſtere, non dubitat. Porro, quod ſalia coloribus augendis atque ſaturandis apta nata ſint, notat conſtare, tum tinctorum praxi, tum experimentis chymicorum. Sic enim cinnabaris maneret alba, niſi acida ſulphuris exhalatione in rubrum pulcherrimum transmutaretur; ſicque ſpiritus ſalini papyro cyaneo ruborem ſaturum inducunt, &c. Quærenti autem, qui factum, quod Æthiopum gens aut fuligine aut vitriolo id genus denigrante prædita eſſe cœperit, reſpondet Brownius: potuiſſe id fortaſſis fieri ob aquarum certarum, ejusmodi qualitate conſpicuarum, inter-

Digitized by Google

internum uſum, primis Nigritis frequentatum, quemadmodum fontes duos in Bœotia memoravit Plinius, quorum alter dealbabat, alter denigrabat oves. Imo aqua Siberitana non tantum boum, ſed & hominum cutem nigram reddebat. Quod ſi hæc Ariſtobuli conjectura lectori ſeſe minus approbaverit, ſuccenturiatam habeat aliam, ab imaginatione primæ Æthiopum genetricis deſumptam. Quemadmodum ex adverſo olim accipitres, milvos, urſos aliaq; animalia in orbe ſeptentrionali æternas, quas ibi in montibus cernas, nives frequenter adſpicientia albam ſobolem edidiſſe, hinc vero ſimilem progeniem ad noſtra usque tempora derivatam eſſe, multis perquam veriſimile eſt. Ulterius expendere jubet, numne ater Æthiopis primi color cum nigro ictero (ex atræ bilis ſuffuſione exoriri ſolito) easdem origines habuerit, ac æque facile cum ſemine propagari potuerit, ſicuti ex calvis calvos, ex cæſiis cæſios, ex diſtortis diſtortos, ex macrocephalis macrocephalos gigni, Hippocrates obſervavit. Facilius autem longe eſt, colorem, quam membra ἄμετρα monſtroſaque, a patre ad filium generatione naturali transmitti. Nigritæ artificiales, Cingari nempe, lardo variisque unguentis corpora ſua fricant, oblinunt, ineraſſant, Solisque dein radiis exponunt. Utrum & priſcis Æthiopibus tale quid uſu venerit, decidere non auſus eſt Noſter, ſuſpicari tamen non veretur. Fatemur, nos Benevole Lector, juſto (moreve ſaltem noſtro) prolixius Te in hac Brownii de Æthiopum colore hæreditario diſſertatione detinuiſſe. Sed nondum pœnitet, quum opus lectu jucundiſſimum, utut Germanice tralatum, in paucorum e civibus noſtris, nedum Italorum, Gallorum, Belgarum, Danorum, Suecorumve manibus verſetur; ex prolixiori autem hoc ſpecimine clarius Tibi conſtare queat, quid e cæteris capitibus expectandum ſit, quæ nonniſi ſuſpenſo quaſi pede pertranſire integrum fuit.

Libro denique ultimo variæ ex hiſtoria, tam ſacra, quam profana, enatæ controverſiæ ventilantur, negaturque e. c. turrim Babylonicam metu diluvii alterius extructam eſſe; Ariſtotelem in Euripum ſeſe præcipitem dediſſe, cum fluxum illius ac refluxum explicare non poſſet; Tamerlanem paſtoritii generis fuiſſe; Beliſarium ad eam egeſtatem redactum, ut obolum oſtiatim petere opus haberet; Fabios univerſos, excepto uno nondum adulto, in pugna ad Cremeram occubuiſſe; Æſchylum mortuum, cum aquila (avium pene perſpicaciſſima) calvum

ejus

ejus caput pro rupe habens, teſtudinem, quam fractam cupiebat, in illud dejeciſſet. Sed & in eam fere propendet ſententiam Brovvnius, Hiſtoriam de Johanne VIII Papa ſequioris ſexus, fabularum numero adſerendam eſſe, eo quod ejus autores phraſibus AJUNT, FERUNT utplurimum utantur, Leo etiam Allatius teſtetur, veteres Martini Poloni codices pericopam illam famoſiſſimam non habere; Photius denique, Metrophanes Smyrnæus cæterique Græci exoſiſſimis Latinis hanc ſedis Romanæ labem exprobrare neglexerint. Non equidem fert animus, controverſiam illam curatius excutere, cum id ab aliis dudum factum ſit. Non incongruum tamen erit paucis commemorare, quid Glariſſimus Fellerus noſter in Bibliotheca Paulina hanc in rem obſervarit. Nimirum tria ibi extant MSCta Chronicorum Martini Poloni; unum membraneum in 4to, & duo chartacea in Folio. In horum uno tota narratio iisdem fere verbis ac in editionibus impreſſis, prolixe recenſetur. In altero chartaceo iſthæc tantum, Leonis & Benedicti vitis interjecta, legas: *Huic* (Leoni) *ſucceſſit Johannes mulier Papa; de hoc in Cronica Ratiſponenſi.* At in membranaceo nulla plane Johannæ mentio injecta deprehenditur.

Alteram voluminis partem abſolvit *RELIGIO MEDICI*, octavum edita, cum commentario gemino, altero a *Kenelmo Digbæo* a. 1642, altero ab *Anonymo* a. 1654. exarato. Plura de opere hoc multis præclare monitis, ſed & non paucis paradoxis referto dicere haberemus, niſi *Joh. Merryweather*, M. A. Cantabrigienſis a. 1644. Latine id convertiſſet, ejusque verſionem L. N. M. E. N. Germanus cum notis ſuis a. 1652. Argentorati recudi curaſſet. Ut vero Lectori aliquatenus conjectu facile ſit, quid rerum in commentaria ſua contulerint bini illi Brovvniani interpretes Angli, lubet alterius, *Digbæi* puta, ſententiam de *reſurrectione corporis* excerptam ſpeciminis vice heic adferre. Ea huc fere redit: Corporis humani individuum ſemper manet, utut particulæ illud componentes perpetuo fluxu & refluxu mutentur, abeant per inſenſibilem tranſpirationem redeantque per nova alimenta in ſuccum & ſanguinem converſa. Non enim aliud habere corpus cenſetur Petrus ſenex, quam quod in pueritia habuit, quamvis non minorem mutationem ſubierit, ac navis illa Athenienſis, toties novis aſſeribus reparata, ut tandem e veteribus ne unus quidem ſupereſſet. Ratio identitatis eſt forma informans, quæ uti unica, ita non niſi unicum

corpus

Parimodo ſe res habebit cum corpore, quod in reſurrectione nanciſcemur, quoniam eadem anima id informabit, quæ præſens noſtrum animat, adeoque idem cum præſenti putandum erit, etiamſi ex plane nova materia, v. g. e monte aliquo Americano, divino nutu componatur. Quemadmodum & guttæ quæ hodie circa Withehall in Tameſi defluunt & in mare deinceps deferuntur, cras illic non aderunt amplius, plane aliis in earum locum ſuccedentibus: nihilominus eodem jure fluvius pone Whitehall craſtina luce Tameſis nomine veniet, ac hodie, aut aliquot retro ſeculis. Numerica individuatio corporis a ſola forma ſubſtantiali dependet. Materia enim absque illa non diſtincta ſubſiſtit, ſed in chaos quaſi primævum redit, donec forma illa, (ſi ſuperſtes fuerit, quod in ſolis hominibus contingit,) ex communi materiæ promptuario tantum decerpat, ſibique in corpus aptet, quantum informare voluerit. Hæc Philoſophus ille, qui an *κενῆς ἀπάτης* hoc nomine reus ſit, Theologi viderint.

Nos ad tertiam Voluminis partem pedem promovemus. Geminam ibi diſſertationem offendas. Priori nomen eſt *HYDRIOTAPHIA*. Agitur ea de urnis ſepulchralibus quadraginta quinque, in Norfolcia effoſſis, quæ a Brownio non tantum deſcribuntur, ſed & in effigie repræſentantur. Hinc anſa arripitur, omnia illa, quæ de ritu comburendi mortuos, apud Romanos, Britones, Saxones, Danosque uſitato Noſter unquam legerat, longa ſerie, ſtrictim tamen, commemorandi. Poſterior hoc titulo inſignitur: *HORTUS CYRI*. Argumentum nempe primarium ſuppeditavit locus Xenophontis de Cyri Minoris horto Sardicenſi, ubi fuiſſe dicuntur *arbores pari intervallo ſitæ, recti ordines, & omnia perpulchre in quincuncem directa*. Hinc non modo quincunx arborum, adjecta ænea tabula, depingitur; verum etiam, ne nimium ſterilis evaderet hæc Autoris commentatio, catalogus conficitur rerum artificialium, naturalium & myſticarum, in quibus quincunx aut ſaltem *ῥομβοειδὲς* aliquid, numerusve quinarius conſpicuus eſt.

Quarta voluminis pars nonniſi poſthumos Brownii fœtus complectitur, obſtetricante *Thoma Teniſonio* in lucem editos. Numerum illi decimum tertium non excedunt, & *diſſertationum epiſtolicarum* nomine non incongrue inſigniri poterunt. Familiam merito ducunt obſervationes de *plantis* in *Scriptura Sacra* memoratis. Sequens

epiſtola *plantas coronarias* enumerat. Tertia diſquiritur, qualia *piſcium* genera intelligantur *Job. XXI, 11*, probabilique conjectura aſſeritur, truttas, lucios, capitones, tincasve ſignari, eo quod hi in lacu Tiberiados, Bellonio teſte, frequentes ſint, non item alii grandiores. Excutitur (4) quid *halec*, *mugil*, *halcyon*, *niſus*, *ciris*, *nyctlcorax* atque *cicada* ſint. Mox (5.) nonnulla de *re accipitraria* in medium afferuntur; pauciora vero (6) de *cymbalis*. Hinc (7) verſus *ropalici* ſive *graduales* inter ſemieruditorum nugas relegantur. Schediaſmate octavo harmonia veteris *Saxonicæ* & modernæ *Anglicæ* linguæ ad oculum pateſcit. Nonum de *collibus factitiis*, ſive tumulis veterum heroum in Britannia hic illic reperiundis agit. Decimum de *Troade*, per quam Paulus tranſiit. Undecimum de oraculo Delphici Apollinis Croeſo dato. Reliqua non niſi luſus ingenii ſunt.

THE HISTORY OF THE CHURCH OF PETERBURGH.

i. e.

Hiſtoria Eccleſiæ Petroburgenſis, autore *Simone Gunton*, cum ſupplemento *Simonis Patricii*.

Londini, imp. Rich. Chiſwell. 1686. in fol.

Conſtat plagulis 88. & 2n. fig. 4.

PEtroburgum, notiſſima Northamptoniæ urbs ad fluvium Ninum, jam Heptarchiæ tempore ſtetit; ſed nomine *Medeſhamſted* tum appellabatur, nec niſi vicus erat. Hoc igitur loco Merciorum Rex Peada, ad Chriſtianam fidem converſus, templi monaſteriique fundamenta jecit. Sed operi immortuus, illud exigendi atque abſolvendi gloriam ceſſit fratribus ac hæredibus Wolfero & Æthelredo, qui utrumque opimis reditibus inſtruxerunt anno DCLXIIII. Cum dein Dani, irruptione facta, Medeſhamſtedum miſerum in modum vaſtaſſent, Edgarus id non tantum priſtino nitori reſtituit a. 970, verum & mœnibus circumdedit, unde eo abhinc tempore *Burgum*, *Burgum Sancti Petri*, *Petroburgum* vocitari conſuevit.

Eccleſiæ illi olim præfuerunt *Abbates*, quorum primus *Saxulphus* ſeptimo ſeculo celebris; ultimus, isque (ſi numerum requiras,) quadrageſimus quintus, *Johannes Chamberius*, Henrici VIII Regis beneficio ex Abbate in *Epiſcopum* Petroburgenſium transmutatus. Hunc excepit *David Polus*, Mariæ autoritate in iſtum dignitatis gradum

eve-

evectus, hac tamen mortua, ab Elizabetha *Edmundo Scamblero* cedere juſſus. Succeſſit *Richardus Howland*, cujus tempore corpus Mariæ Stuartæ Scotorum Reginæ in caſtello Fotheringhay capite plexæ, non ſine pompa regia, Petroburgi in æde cathedrali terræ mandari juſſit Elizabetha. Unde Guntonus noſter indignatur, quod Cardinalis Barbarinus (poſtmodum *Urbanus VIII.* dictus) ſupremos illos honores Mariæ exuviis habitos aut plane ignoraverit, aut ſaltem ceu meritis ejus inferiores ſilentio prætereundos ac contemnendos cenſuerit. In poemate enim, quo Reginæ mortem cecinit, hic quoque verſus legitur:

Regalique tuum funus honore caret.

Jacobus tamen *Primus* materna oſſa cineresque d. 11. Octob. a. 1612 Petroburgo Weſtmonaſterium transferri curavit. Howlandum ſecutus eſt *Thomas Dove*, cujus eloquentiam tantopere Elizabetha admirata eſt, ut ad Viri nomen reſpiciens, dixerit, Spiritum Sanctum iterum in columbam deſcendiſſe. Huic ſucceſſores obtigerunt *Guilielmus Peirſe*, *Auguſtinus Lindſell*, (Theophylacti editione famam nunquam intermorituram conſecutus,) *Franciſcus Dee*, *Johannes Towers*, (Caroli I. Stuarti cauſſa multa perpeſſus ab Independentibus, ægritudineque tum animi, tum corporis confectus 10. Jan. 1648.) *Benjamin Lany*, (electus 20. Nov. 1660. biennio poſt ad Lincolnienſium ſedem promotus,) *Joſephus Henſhaw*, electus 15. Apr. 1663. Hunc poſt Guntonum, & forte paucos ante annos mortalitatis legem expleviſſe, collectu inde nobis facile videtur, quod ille iſtius mortem non memoret, & Patricius, qui ſupplementis ſuis die 20. Jun. 1685. ultimam manum impoſuit, obitum quidem *Joſephi Henſhaw* innuat non obſcure, de ejus autem ſucceſſore altum ſileat. Cæterum e catalogo Epiſcoporum Anglicanorum, quem Eduardus *Chamberlayne* recentiſſimæ editioni *Status Angliæ* inſeruit, novimus, diœceſi Petroburgenſi a. 1686. epiſcopum præfectum fuiſſe, cui nomen Doctori *White*. pag. 331.

Cum igitur Petroburgenſis eccleſia tantæ antiquitatis ſit, totque præſtantes viros inter Abbates Epiſcoposque ſuos numeret, *SIMON GUNTON*, M. A. & Præbendarius, dum viveret, illius loci, ac *SIMON PATRICIUS*, Theologiæ Doctor & Petroburgenſium Decanus, dignam eam habuerunt, cujus hiſtoriam ſingulari ſtudio conderent, & a *Peada* & *Saxulphi* temporibus ad noſtra usque pertexerent. Non diffitendum eſt, opus hoc laborioſiſſimum non parum lucis conferre poſſe ad

universalem historiam Ecclesiæ Anglicanæ; sterilitate tamen rerum præclare gestarum aliquantulum laborare. Vitæ enim Abbatum, quæ potiorem ejus partem constituunt, nihil fere aliud continent, quam qua ratione illi monasterium suum novis subinde fundis ac reditibus, ut & p. 12. reliquiis Sanctorum, (quas inter Oswaldi brachium familiam duxit,) auxerint, ac si non eruditionis solidioris, saltem vitæ integræ & devotionis ad seculorum istorum morem compositæ famam, comparatum sibi iverint. Fuerunt tamen ex illis ipsis non uni & hujus rei satis incurioſi, qualis est *Johannes de Says* (i. e. *Sagiensis*, notante *Patricio*, non *Saliburiensis*, ut cum vulgo *Guntonus*,) Abbas decimus octavus. Hic enim cum videret quendam e pistoribus suis, ignem accendere volentem, non exiguo temporis spatio operam perdere, ira succensus exclamavit: *Veniat ergo Diabolus & accendat!* Vix dixerat, cum extemplo ignis emicaret, domumque citissime pervagatus totum oppidum corriperet ac in cineres redigeret. Autor est *Gualterus de Wittlesey*, Gerhardo Johanni *Vossio* ne nomine quidem notus, sæpius autem Nostris laudatus, queis tamen *liber Swapham* omnium maxime usui fuit, de quo aliqua *Vossio* ac *Seldeno* ignorata excerpsisse, non dividiæ erit.

præfat. HUGO CANDIDUS, vernacule *WHITE*, Monachus Petroburgensis, ob frequentes hæmoptoses pallorem in vultu & apud suos *Candidi* cognomen adeptus, vixit a. 1113, mortuus sub Wilhelmo de Watervile, qui Martino de Vecti, A. 1155. defuncto, successit ac anno circiter 1177. sede dejectus fuit. Hic ergo, quem diximus, *Hugo* historiam Petroburgensem conscripsit. Ejus tamen codicem vulgus, ipseque adeo *Guntonus*, nomine *libri Swapham* appellarunt, eo quod *Robertus Swapham* monachus, a. 1271. denatus, septem Abbatum gesta Hugonis commentario adjecisset. Unde factum est, ut nemo ante *Patricium*, qui summa diligentia codicem excussit, animadverteret, Hugoni potius id gloriæ deberi, ut codex ab ejus nomine inscriptionem suam reciperet. Dubio autem procul biga hæc historicorum Ecclesiasticorum interiisset anno 1643, cum Independentes, *Cromwello* filio duce, immani ac imprudentissimo zelo, quicquid in templo, bibliotheca & archivo episcopali a Pontificiis profectum credidere, discerperent comburerentque, nisi *Humphredus Augustinus* Zelotarum cuidam persuasisset, codicem illum, quem rogo jamjam destinaverat, non nisi sacra biblia Latina complecti, pretioque decem solidorum ab interitu redemisset.

Præter

Præter alia MSCta, *Chronico* etiam quodam Patricius uſus eſt, e Bibliotheca Cottoniana accepto, ac, ut titulus codicis habet, *per Johannem Abbatem Burgi Sancti Petri* compilato. *Johannes* is, cognomine *de Caleto* inſignitus, obiit a. 1262; unde emendare licet, quæ de *Johannis Burgenſis* ætate memoriæ prodidit Gerh. Joh. Voſſius.

Abſolutis Abbatum Epiſcoporumque vitis, varia *epitaphia* exhibet Guntonus, a ſe, dum puer eſſet, deſcripta; quæ omnia cum altari, organis muſicis, ſtatuis, ſculpturis, feneſtris elegantiſſime pictis, ornamentisque univerſis Ædis Petroburgenſis, a barbaris illis 18. Apr. 1643. confracta, contuſa, diſſipata aut combuſta fuere; quemadmodum id latius in opuſculo Hiſtoriæ huic annexo commemoravit Cantor Petroburgenſis, *Franciſcus Standish* αὐτόπτης. p. 93. p. 333.

Multum decoris Guntono-Patriciano Operi accedit ex *aneis figuris*, quibus templum Petroburgenſe, cum veteri altari, delineatur, ut & ex *chartis* ſive diplomatibus *Wolferi*, *Æthelredi*, *Edgari*, *Berthwulfi*, *Wilhelmi Ruſi*, *Henrici II.* ſequentiumque Regum, non temnendis ſane antiquitatis monumentis, modo univerſa eam habent ætatem, quam præ ſe ferunt. Adjecit etiam Guntonus *Matricularium librariæ monaſterii Burgi Sancti Petri*, incerto tempore exaratum, notisque marginalibus e Trithemio, Pitſeo ac Bellarmino illuſtravit. Hæremus tamen dubii, utrum luce adeo dignum fuerit, cum bibliotheca dudum perierit, nec catalogum a viro admodum docto concinnatum eſſe appareat, & quod caput eſt, *Patricium* hac ratione multa melioris notæ a ſupplementis ſuis reſecare oportuerit, ne volumen in majorem molem, quam Bibliopola voluit, excreſceret. p. 115-172. p. 173-224. Præfat. fin. & p. 332.

JOHANNIS DECKHERRI, DOCTORIS ET IMPERIALIS Camera Judicii Spirenſis Advocati & Procuratoris, de ſcriptis adeſpotis, pſeudepigraphis & ſuppoſititiis conjectura; cum additionibus variorum. Editio tertia altera parte auctior.

Amſtelædami apud Isbrandum Haring, 1686. 12.

Plag. 19.

Libri tertium jam editi hoc loco non meminiſſemus, niſi adjecta fuiſſet *PETRI BÆLII* Profeſſoris Philoſophiæ Roterodamenſis, (*Ex-*

cerptis Reipubl. literariæ perennem famam meriti,) *epistola de scriptis adespotis ad Theodorum Janssonium ab Almeloveen* ipsis Nonis Martiis MDCLXXXVI. data. Hac enim corrigitur sententia olim maxime pervulgata (ipsiq; *Deckherro*, ac, quē nuper in Actis 1690, p. 363. recensuimus, P. J. Villanio non improbata,) *Marcum Velserum* Augustanum *Scrutinium libertatis Venetæ* conscripsisse, quod *Scipio Herricus*, *Theodorus*
p. 376. *Grasswinckelius*, *Raphael de la Torre* sub examen revocarunt; in confesso tamen hodie est apud omnes, autorem esse *Alphonsum de la Cueva*, Marchionem de Bedmar, Regis Hispaniarum apud Venetos Legatum & vertente tempore Ecclesiæ Romanæ Cardinalem. Conferantur *Acta Erudit. 1682. p. 170. & 1689.* pag. 243. lin. 4.

Idem *Bælius* ansam commodam dare potest, benevolo Lectori indicandi, qua ratione variis Autoribus anonymis, a nobis in Eruditorum
p. 406. Actis memoratis, restituere queat nomina nobis tunc ignorata. Ad marginem igitur p. 452. Actorum 1684. lin. 7. notare licebit, literas *D. L.* significare *de Larroque*. Anonymus ibidem pag. 454. lin. 22.
p. 407. memoratus, Bælio dicitur *Dominus L' Enfant, V. D. Minister Heidelbergensis*. Autor *Apologiæ pro Reformatis* ad Acta 1685. p. 68. relatæ,
p. 408. (dicente Bælio) est D. *Fetizon, tunc V. D. Minister in finibus Campaniæ, apud nobilissimum & strenuissimum virum Dominum de Briquemau, nomen Reformatis jure merito charissimum, nunc eandem provinciam strenue obiens Lipstadii, cujus urbis præfectura data est a Seren. Elect. Brandeburgico eidem Dom. de Briquemau.*

p. 399. *Considerationum ad epistolam Circularem Cleri Gallicani*, nobis a. 1683. p. 255. memoratarum, *Johannes Claudius*, Reformatorum nostri ævi celeberrimus; *observationum* autem *in defensionem versionis N. T. Montensis*, a nobis a. 1686. p. 201. recensitarum, Jesuita *Le Tellier* autor est. Sed missis Anonymis, ad alios nunc convertamur, qui fœtuum suorum parentes sese profiteri haudquaquam veriti sunt.

HERM. ALEXANDRI ROELL DISSERTATIO DE Religione Rationali. Editio secunda.

Franequeræ apud Joh. Gyselaar, 1689. in 8vo.

Constat plagulis 17.

ORatio inauguralis, quam Autor recitavit, cum officium ecclesiasticum in Ecclesia Daventriensi relinquens, professionem Theologiæ

logiæ & Philoſophiæ Franeckeræ auſpicaturus eſſet, iterato edita, ſed aucta, & in paragraphos diſtincta, ſcriptis ad ſingulos ſummis capitum, ſub hac forma apparet, ut ad ordinem iſtum delineatum explicaret diſcipulis in ſcholis privatis Theologiam naturalem.

Præfatus, mentem hominis ſapientiæ deſiderio excitatam, ex contemplatione hujus univerſi cognoſcere primam quandam cauſam, eamque DEum eſſe, eundem etiam finem, in cujus poſſeſſione ſumma ſua felicitas conſiſtat, quam etiam religione conſequatur, indeque merito inter tot de cultu DEI opiniones ſollicitum eſſe hominem de religione vera; argumentum Orationis ponit περὶ λογικῆς λατρείας, ſeu *de religione rationali*, illudque ita partitur, ut primò *de* illius *nomine*, tum *de genere & forma*, *atque membris*, tandem *de opibus ac divitiis* dicere recipiat.

Primo itaque nomina explicat. Religionis voce ait ſignificari ſtudium hominum, quo pro ſenſu quisque ſuo, mentis corporisque facultates in Entis ſummi, quod DEUM vocamus, contemplatione, amore, cultuque, ut eo fruatur propitio, tenet occupatas. Rationem, a qua rationalis dicitur, tria ſignificare docet, & mentem ipſam, & facultatem ratiocinandi, & ideas rerum communesque notiones. Juxta hæc rationale appellari, (1) quod ad mentis eſſentiam pertinet, ut cogitare; (2) ideas rerum, communesque notiones; (3) ratiocinationes ex iis deductas, ſub quibus comprehendantur (4) & ea, quæ ex notionibus primis mens non quidem deducere, ſed tamen vera eſſe ratiocinando invenire poteſt. Harum rerum cauſas primas ab origine deducturus, ſupponit hic (quod mox probabit) DEUM eſſe, qui ſit ens perfectiſſimum, omnium cauſa, ac ſoli ſibi ſufficiens. Quæ ergo fecerit, libere feciſſe, & ad ſe in operibus repræſentandum; res etiam iſtas ita prodire debuiſſe, uti DEUS eas produturas apud ſe conceperat, & ut de DEI virtutibus teſtari poſſent. Quare mentem creari oportuiſſe, quæ DEUM & opera ejus cognoſcere, & amare, atque ita beata eſſe poſſet, quæque libertate agendi gauderet: quæ omnia in ſe invenire queat homo. Atque hæc eſſe fundamenta omnis religionis naturalis, nunc oſtendere aggreditur. Initio cum religio DEUM pro objecto habeat, evincit DEUM eſſe, & quam naturam, quasque perfectiones poſſideat, demonſtrat.

Exiſtentiam DEI probat (1) ex idea DEI menti inſita; (2 ex mirabili vi quadam formandi alias multas ideas, intelligendi, volendi & ratio-

ratiocinandi, quam mens in se experitur; (3) ex mentis & corporis stupenda conjunctione; (4) ex ordine atque ornatu totius universi. *Naturam & perfectiones divinas* summatim complexurus, DEUM dicit esse mentem perfectissimam. Sic enim innuitur, DEI essentiam consistere in cogitatione, adeoque repugnare illi extensum aut compositum esse ullo modo, Hobbesiumque & Spinosam, dum DEUM corpus esse persuadere volunt, omnis religionis fundamenta convellere; DEUM existentiam suam a se solo habere necessario, ab æterno, immutabilemque esse; intellectum DEI esse omniscium, voluntatem potentissimam; ex quarum perfectionum naturali nexu sequatur simplicitas, vita beatissima, unitas. Post quas perfectiones DEI naturales, expendit relativas; quarum prima est, esse Creatorem, deinde Conservatorem & Rectorem omnium, & omnipræsentem; i. e. (ut explicat,) de rebus cogitantem. In istis cæteras omnes DEI perfectiones videri posse, & *Bonitatem* præcipue in hominis creatione manifestam; & *Sanctitatem* ortam ex amore erga seipsum, cum quo conjunctus necessario sit amor erga eos, qui perfectiones ejus agnoscunt, & adversus illos odium, qui eum non glorificant; & *Sapientiam*, ex qua omnia optime ordinaverit ad finem summum, gloriam suam; & *Justitiam*, quæ bonis, quibus in hac vita male est, post eam benefaciat, malos vero, quibus bene hic est, ibi affligat; & *Veracitatem*, per quam res uti sunt, concipiat, nec aliis aliter concipiendi causa sit. Repugnare ergo, vel rationem vel revelationem fallere posse, cum utriusque autor DEUS sit; tum etiam repugnare, hæc duo principia sibi posse adversari. Ultimo loco addit *Constantiam*, ex qua probari quidem non possit, nullas substantias interituras esse; mentes tamen immortales esse ex eo constare, quod DEUS eis æternitatis & notionem & cupiditatem ipse indiderit. Ex quibus omnibus satis intelligi posse docet divinæ gloriæ magnitudinem, ad quam admirandam & celebrandam religione sit opus.

Nunc, postquam quod DEUS sit, & qualis sit, rationem secutus monstravit, postulante instituti ratione, dehinc ostendit, quis qualisque sit Rationalis ille, qui DEO debeatur cultus. Hic cum vero de DEO sensu, recto erga DEUM affectu, & compositæ ad divinæ voluntatis normam vitæ sanctitate, atque ita legitimo mentis & corporis usu contineatur, ejus ratio ac modus omnis ex consideratione tum DEI, tum hominis, tum cognationis ac χίσεως, quæ sit inter utrumque, petendus

Digitized by Google

tendus videtur. Etenim, ſi DEUS dignus non ſit qui colatur, nec homo ad colendum DEUM ſit aptus, nec a DEO dependeat, eoque indigeat, nullam apparere cultus divini neceſsitatem; & contra maximam illam eſſe, ſi & DEUS coli mereatur, & homo tum colere DEUM poſſit, tum felicitatem omnem ab ipſo ſolo exſpectet. Jam vero & DEUM cultu dignum, & hominem ad colendum eum idoneum eſſe, ab eoque in totum dependere. Velle DEUM coli, quia eſt ſanctus & ſapiens. Hinc enim ad eas operationes feciſſe mentem, quæ præſtantiſſimæ ſunt, & in quibus mens cum facultatibus ſuis quam maxime perfici poſſit. At intellectum nulla in re magis poſſe perfici, quam in DEI cognitione, neque voluntatem, niſi in ejusdem ut ſummi boni amore. Incitare ad cultum impreſſam nobis ideam DEI, & deſiderium felicitatis noſtræ; ad obſequium potentiam ejus & dependentiam noſtram ab eodem. DEUM vero coli, eique obſecundari non poſſe, niſi de voluntate ejus nobis conſtet: de ea vero conſtare nobis per alios non poſſe, ſed per aliquid, quod in nobis ipſis ſit. At in nobis omnis ſcientiæ fundamentum eſſe ideas innatas & notiones primas. Rationem ergo ſive conſcientiam, quæ conſiſtat in ideis illis innatis, primisque notionibus, atque in vi ex iis argumentandi, oportere eſſe divinæ voluntatis interpretem, & unicam actionum noſtrarum normam, eamque infallibilem, tum quod ipſius DEI vox ſit, *non ſolum in homine integro, ſed etiam in lapſo*, tum quod ſi fallere poſſet, nulla foret ullius rei certitudo. Errores autem a plerisque committi, & quia ad longos rerum nexus attendere difficile eſt, & quia præjudicia multa a ſenſibus omnes ab ætatis primæ doctoribus plerique hauſimus, denique quia juſto DEI judicio rationis lumen obſcuratur. In genere errorum cauſam eſſe, quod voluntas latius pateat, quam intellectus.

Cum igitur Religionis fundamentum ſit ratio, ipſam religionem ſive pietatem eſſe DEI ex rationis præſcripto cultum. Ad eum rite præſtandum in genere requiri 1. *diligentiam*, ut quomodo DEUS ſit colendus, inquiramus. 2. *obſequium*, ut quæ ratio fieri oportere dictat, exequamur. 3. *juſtitiam*, ne plus minusve faciamus, quam ratio præcipit. 4. *humilitatem*, ne nobis noſtrisque affectibus quid tribuamus, ſed ſoli rationi omnia. In ſpecie religionis officia diſtingui in officia circa DEUM & res DEI. Officiorum circa DEUM primum, maxime neceſſarium & reliquorum fundamentum eſſe recte eum cogno-

ſcere ejusque voluntatem, quod eſt intellectus: voluntatis vero eſſe rationi parere, adverſantesque ei affectus compeſcere, & in eligendo bona minora, etſi præſentia, majoribus quamvis futuris poſthabere. Verſari autem circa DEUM voluntatem, vel in ſe ſpectatum, vel in relatione ad nos. Quatenus in ſe ſpectatur DEUS, voluntatis eſſe de ipſo recte judicare, ipſum æſtimare, venerari, atque in ipſo gaudere: at in relatione ad nos, virtutibus DEI omnia conformare. Primum *bonitati*, beneficia ejus recte æſtimando, in quo vera erga DEUM gratitudo conſiſtat, quoniam rependere illi nihil poſſumus; tum vero humiliter ab eo ex animo, ſive ſolo mentis deſiderio, ſive verbis precando ea, quibus indigemus bona, tam ſummum, quam in juſto ordine ad ſummum reliqua. Quæ preces ut gratæ ſint, deſideria & vitam noſtram ſanctam, & DEI Sanctitati, h. e. amori, quo in ſe & gloriam ſuam fertur, conformia eſſe debere. Porro *ſapientiæ* DEI nosmet ipſos conformare, finem, ordinem, & uſum rerum cognoſcendo, & ad DEI gloriam noſtramque felicitatem omnia ſapienter prudenterque dirigendo: *providentiæ*, ita illam in omnibus ſuſpiciendo, probando ac ſequendo, ut nec ſecunda nec adverſa nos a virtutis via deflectant: *juſtitiæ*, ſecundum leges ejus, & ex rationis præſcripto bonum ac malum diſcernendo, ſuum cuique tribuendo, & pro bene aut male factis præmia aut pœnas ſperando, aut metuendo; *veracitati*, præceptis, promiſſionibus ac comminationibus fidem adhibendo, & nonniſi vera, inprimis de ipſo DEO, cogitando ac loquendo: *conſtantiæ*, in pietatis ac virtutis via eodem tenore perſeverando, & ad ſummum finem, DEI communionem beatam contendendo. Officia hæc neceſſaria facere DEI auctoritatem, voluntaria amorem, qui eſt religionis anima. Corporis membris ac ſenſibus utendum ad DEI gloriam, & noſtram aliorumque felicitatem ac perfectionem, DEIque circa ejus natales, vitam ac mortem probandam providentiam. Creaturis irrationalibus cum gratitudine & precibus utendum in eo ordine atque in eos fines, quos DEUS conſtituit, ſervata juſta earum proportione, tum ad ſe invicem, tum ad ſenſus, valetudinem & mentem, idque in ordine ad DEUM, ut vel interdicente vel ſubtrahente eas DEO, iisdem carere velimus: in quibus conſpicua ſit temperantia, humilitas, fortitudo ac patientia. Alios homines ob eandem nobiscum naturam, eandemque ad DEUM *σχέσιν* in DEO & ad DEUM, amandos eſſe omnes, quod fiat inprimis, ſi verbis factisque

ad DE-

ad DEUM ſummum, bonum recte cognoſcendum, amandum, eoque fruendum doctores iis ducesque ſumus: tum ſi corpori etiam benefacimus; quosdam tamen amandos ſingulariter. Amoris illius vinculo contineri etiam hominum ſocietates debere. Unde neceſſarium eſſe cultum DEI publicum, ordinem docentium ac diſcentium, templa, conciones &c. a quibus tamen abeſſe debeat omnis tyrannis & vis, meramque obtinere charitatis ac veritatis ad conſcientiam demonſtrationem, meramque adeo προφητείαν. Neceſſariam quoque eſſe bonorum juſtam diſtributionem & quietam poſſeſſionem, ne cuiquam, quod ſuum fecit legitimis modis, eripiatur vi vel furto. Eo fine requiri leges & magiſtratus, eorumque legitimam auctoritatem, & mutua magiſtratuum & ſubditorum officia, quorum finis ſit ſalus, tum publica omnium, tum privata ſingulorum, norma leges, principium amor, qui quemq; aliis pro virili ſua ſuccurrere, eosque juvare jubet. Pietatis atq; impietatis exitum eſſe, ut illa ad præmia ac felicitatem, hæc ad pœnas & miſeriam ducat, quod ipſos gentiles conſcientia docuerit. Atque hæc omnia rationem docere, neque tamen a gentilibus agnita fuiſſe, ob defectum recti uſus rationis & excitationis per revelatum verbum: inde impietatis & erroris apud eos regnum, & nil niſi mentis corruptæ imaginem obtinuiſſe. Inde errores *circa DEI exiſtentiam*, ſive atheiſmum tum ſingularium hominum, tum integrorum populorum: *circa DEI eſſentiam*, unde polytheiſmum & idololatriam, atque ἀποφάσεις rerum bonarum ac malarum; *circa* DEI virtutes, *ſcientiam*, *potentiam*, *operationem ac providentiam* in rebus creandis, conſervandis ac gubernandis; circa futurum hominis poſt hanc vitam felicem aut infelicem ſtatum, mentis immortalitatem, & corporis reſurrectionem; circa religionem & cultum DEI rationalem, amorem DEI & proximi, humilitatem veram, reconciliationem peccatoris cum DEO, ſummum bonum, & viam ad illud &c. Hæc totidem eſſe argumenta nativæ corruptionis atque impotentiæ hominis ortæ ex culpa hominis & liberi arbitrii abuſu. Nullam ergo ſupereſſe poſt naufragium illud tabulam, præter DEI bonitatem ac miſericordiam, qua eum uti poſſe ratio doceat, velle ſola ſpecialis revelatio. Hanc talem eſſe debere, ut ipſius divinitas ſe notis ac characteribus probet conſcientiæ, cum alias illi homo nec fidem debeat nec obſequium. Requiri ergo, ut conſcientia habeat intra ſe judicii certã normam, ſine qua nec nobis quicquam probari poſſet, nec nos

aliis probare poſſemus, nec certi eſſent veri & falſi, boni & mali fines, neque diſtingui ab opinione & credulitate vana atque obſtinata divina fides poſſet. Revelationem itaque nullam poſſe intelligi ſine ideis rerum revelatarum, neque revelationem rerum plane novarum, quarum ne ſimplices quidem ideæ in homine reperiantur, niſi novæ quoque in illo ideæ creentur. Revelationis divinitatem de rebus, quarum ſimplices homo ideas habet, per rationem ſive conſcientiam dijudicari debere. Judicium conſcientiæ niti argumentis debere & inſtitui ſecundum ideas rerum. Illud enim demum verbum, illudque opus pro divino habendum eſſe, cujus nulla præter entis primi omniſcientiam atque omnipotentiam aſſignari idonea cauſa poſſit; eadem opera certos nos eſſe, nihil verum, nedum divinum eſſe poſſe, quod cum innatis & communibus notionibus, atque adeo rationis dictamine adverſa fronte pugnet. Poſſe quidem revelari, quod rationis captum ſuperet, ſed tamen an & quid revelatum ſit a DEO, ratione dijudicari, atque adeo eo ſenſu fidem ipſius Trinitatis aliorumque myſteriorum rationis judicio niti, & rationalem eſſe debere. Atque hinc conſtare rationis in Theologia uſum & auctoritatem, tum ex ipſa experientia, tum exemplis Prophetarum aliorumque, quibus a DEO facta revelatio; quod in ſpecie oſtenditur exemplo Abrahami, qui niſi omni exceptione majoribus argumentis perſuaſus fuiſſet, mandatum quod filium immolare jubebat, divinum eſſe, enormiter contra ipſum legis opus cordi inſcriptum peccaſſet. Quare ut & a nobis aliisque ſcripta revelata certa fide pro divinis recipiantur, juſta rationis lance librari atque examinari oportere ſcriptores, ſtylum, doctrinam, facta, hiſtoriam, & quæcunque præterea ad cauſam hanc pertinent. Sed non ſatis eſſe, Scripturæ divinitatem & ſenſum noſſe: totam etiam vitam ad ejus normam per cultum DEI rationalem conformandam; eoque fine DEI & Spiritus ejus opem precibus rogandam. Fructum cultus rationalis dicit pacem bonæ conſcientiæ, & æternæ beatitudinis ſpem, ac Spiritus S. de adoptione noſtra teſtimonium, quæ omnia rationalia eſſe debeant. Ita deſinere eum in ſolidum ac æternum gaudium.

In peroratione promittit laborem ſuum fore in docenda religione hac rationali; adhortatur juventutem ad ejus ſtudium; alloquitur Profeſſores Collegas, Academiæ Curatores Patronos, & tandem precibus ad DEUM finit.

Agnoſci-

Digitized by Google

Agnoſcimus Theologum in ſchola Carteſii informatum, ac jam notum nobis ex Actis A. 1687. pag. 406. Ad rem ipſam pertinet Supplementorum Sectio II. pag. 88.

IL CLERO SECOLARE NEL SUO SPLENDORE.

i. e.

Clerus ſecularis in ſuo ſplendore; ſive, de vita communi clericorum tractatus Pompeji Sarnelli Theol. & Legum Doctoris, Protonotarii Apoſtolici, Abbatis S. Homoboni Cæſenæ.

Romæ, ex typographia Cameræ Apoſtolicæ, 1688. in 4.

Conſtat plagulis 12.

COnatur Auctor clariſſimus ſplendori priſtino reſtituere Clerum ſecularem, quod eſt, perſuadere clericis ſeculatibus, ut communi domicilio, menſa & dormitorio utantur, nec quicquam bonorum ſive patrimonialium, ſive eccleſiaſticorum, ſibi ſoli vindicent, quin & dominium & uſumfructum utrorumque cedant eccleſiæ, cujus reditibus aluntur atque ſuſtentantur. Hac fini, (capite præſertim XVI,) enarrat, qua ratione communio bonorum tempore Apoſtolorum frequentata, ævo Cypriani a. 253. reſtaurata, ac dein variorum Pontificum conciliorumque auctoritate, utut non ubique, in multis tamen canonicorum collegiis, ſtabilita, & quamvis vertente tempore tantum non toto paſſim Chriſtiano orbe in deſuetudinem abierit, inde tamen ab anno 1640. pluribus locis in Germania, Hungaria, Hiſpania & Polonia poſtliminio in clericorum conventus reducta fuerit; id quod *Innocentius XI. P. R.* 7. Jun. 1680. ſuo calculo probavit in Bulla Latina, quam Sarnellus Italice vertit & tractatui ſuo p. 47 -- 73. coronidis vice adjecit.

MEMORIE DELL' INSIGNE COLLEGIO DI S. Spirito della Citta di Benevento.

i. e.

Hypomnemata de inſigni Collegio Spiritus Sancti Beneventano, auctore *Pompejo Sarnello* Collegii illius Abbate.

Neapoli imprimebat Joſephus Roſellius, 1688. in 4.

Conſtant plag. 14 $\frac{1}{2}$. cum fig. æneis.

COllegium illud fundatum eſt a. 1177. ab Abbate *Abdenago*, mortuo 6. Aug. 1183, miſere deſtructum ab Imperatore *Friderico II.* cum tota Beneventanorum urbe a. 1239, exeunte autem ſeculo XIII. reſtauratum. Alit Abbatem, Præpoſitum, Primicerium, Decanum cum novem Canonicis. Subeſt hodie regimini *Vincentii Mariæ* Cardinalis *Urſini* Archiepiſcopi Beneventani, & inde ab 11. d. Apr. 1688. *Sarnello* noſtro Abbate gaudet, qui ea propter hiſtoriam ejus libello hoc lectu ſane jucundo condidit; ſubjuncta prolixa epiſtola ad illuſtrem virum *Antonium Magliabecchium* (cujus liberalitati & hunc & præcedentem tractatum debemus) de terribili illo terræ motu, qui 5. Jun. 1688. Beneventi 1367. hominibus vitam abſtulit, quibus accedunt in Parochiis extra urbem, ad Diœceſin Beneventanam ſpectantibus, mortui ſeptingenti triginta novem. Inter octo, quos ſuſtinuit Beneventum, terræ motus, hic omnium maxime urbem illam miſeratione digniſſimam, horrendum in modum devaſtavit, & tantum non funditus evertit.

THE WHOLE ART OF NAVIGATION, &c.
ſive
Univerſa Ars Nautica, autore Dan. New-houſe, Capitaneo.
Londini, apud Thom. Paſſinger & E. Playford, 1686. in 4.

Plag. 61.

EXhibemus hic, quem nuper in *Actis Menſ. Aug. p. 389.* nominavimus librum, cujusque tum recenſionem in Supplementis hisce dare promiſimus. Dedicatus is eſt Jacobo II. tunc temporis adhuc Britannica ſceptra moderanti; cujus inſignem hac in arte peritiam, quamplurimis glorioſis æque ac periculoſis in expeditionibus comprobatam, mire deprædicat Autor. Propoſitum vero ei eſt hoc in opere, navicularia cognitionem ita facilem reddere, ut vel tyronis intellectui expoſita eſſe queat: quem in finem non ſolum difficiliores demonſtrationes mathematicas omiſit, & in explicandis phænomenis Aſtronomicis Ptolemaicum, quam Copernicanum ſyſtema ſequi maluit; ſed & talem elegit methodum, quæ omnium pene conſenſu pro facillima habetur; proponendo videlicet artem hanc per modum Dialogi inter tyronem ejusque magiſtrum habiti. Spem tamen ſimul fecit de edendo propediem alio

alio quodam libro, provectioribus in hac ſcientia & artificibus deſtinato. Præſens ſcriptum quod attinet, placuit illud Autori in *quinque* libros diſpeſcere: quorum ſingulis quid pertractetur, pauciſſimis indicabimus.

In *Libri I.* parte priori exponuntur communia quædam principia, cum navigationem concernentia, tum annorum temporumque diviſiones, eas præſertim, quæ Lunæ curſum reſpiciunt eique ſupputando adminiculantur: utpote quem in numerato habere boni naucleri maxime intereſt, ob dependentes inde fluxus refluxusve marini viciſſitudines: quem in finem etiam *pag. 24.* Tabula communicatur, oſtendens, quænam Lunæ ætas in ſingulis Europæ aliorumque locorum portubus potioribus æſtum maris maximum afferat. Poſterior hujus libri pars explicat vulgata quædam problemata Geometrica, ad conſtructionem figurarum, navales operationes ſpectantium & in ſequentibus libris contentarum, facientia. *Liber II.* totus in Sphærica tradenda occupatus eſt, explanatque principia Geographica partim, partim Aſtronomica, quatenus uſum in arte nautica præſtare queunt: quorum quidem, cum vulgata ſint, ſpeciali recenſione non erit opus. Id tamen obiter annotare lubet, in ultima hujus libri Propoſitione, ubi ſingulæ cæleſtis globi conſtellationes recenſentur, etiam commemorari afteriſmum peculiarem, *Cor Caroli*, ſub hac quidem appellatione forte non omnibus noſtratium notum: dicitur vero conſtare ex tribus ſtellis, (quarum una ſecundæ magnitudinis eo imprimis nomine veniat,) inter urſam majorem & comam Berenices ſitis, olim informibus, quæ a Dn. *Carolo Scarbrough* primum eo titulo in Regis Caroli I, Martyris, quem vocant, honorem & memoriam inſignitæ fuerint. *Liber III.* partem practicam navigationis complectitur: ubi primo agitur de pyxidis nauticæ accurata conſtructione & uſu, ejusque cum erroribus emendandis, tum variatione diverſis modis detegenda: deinde docetur ratio mapparum hydrographicarum tum componendarum, tum rite adhibendarum, & quomodo earum adminiculo quovis tempore navis ſtatio inveniri, ejusque curſus ad debitum rhombum dirigi queat: porro explicatur, quomodo velificationis celeritatem indagare oporteat, indeque colligere, quot milliaria ſingulis horis navis confecerit. Hoc ipſum vero potiſſimum cognoſcitur ope vulgati cujusdam inſtrumenti, quod nautæ *the Log* vocitant, conſtante ex aſſerculo, cui filum certis nodis interſtinctum

anne-

annexum eſt: aſſerculo iſto ſcilicet, qui ob affixum in altero margine plumbum arrectus natat, e puppi in aquam demiſſo, vertitur clepſydra, dimidia minuta diſtinguens, ſimulque filo libertas relinquitur ſemet a fuſo verſatili devolvendi: elapſo ſic dimidio horæ minuto ſiſtitur filum, & computantur nodi in parte interea temporis decurſa, atque ſic pro ſingulis nodis ſingula milliaria Anglica ſubſtituendo, horum numerus facile habetur; creditur que navis intra horam tot decurriſſe milliaria, quot nodos intra dimidium minutum devolutos filum oſtendit: quæ operatio ſingulis bihoriis repetitur, & numerus qualibet vice inventus ſolicite conſignatur. Nodorum vero in filo inter ſe diſtantia eſt 7. orgyiarum ſeu 42 pedum Anglicorum: ex eo quidem fundamento, quod 5 ejusmodi pedes faciant paſſum geometricum, 1000 paſſus unum milliare, quorum 60 conſtituant unum gradum; ut adeo unum milliare contineat pedes 5000: cum itaque dimidium minutum ſit $\frac{1}{120}$ pars horæ, pariter adſumitur $\frac{1}{120}$ unius milliaris, nempe $41\frac{2}{3}$ pedes, ſive ad rotundationem numeri 42 pedes. Annotat tamen Autor, erroneam quodammodo hanc diviſionem eſſe; utut enim certum ſit, 5 pedes paſſum Geometricum & 5000 pedes milliare efficere: id tamen de pede *Bononienſi*, quem vocent, ſubaudiendum eſſe, non de Anglico, qui $\frac{1}{10}$ parte iſto brevior ſit: adeoque interſtitia nodorum illorum non 42, ſed 50 pedum eſſe debere: id quod confirmat teſtimonio Dn. *Norwood*, qui in Libro, cui titulus *Sea-mans Practice*, ex propria experientia adſerat, gradum circumferentiæ telluris non eſſe, ut vulgo ſupputetur, 300000, ſed 367200 pedum Anglicorum. Ulterius in hoc Lib. III. perhibetur, quomodo ope dictorum hactenus adminiculorum diaria nautica conſignari, & ad eorum normam doin itineris tam decurſi, quam reſtantis ratio iniri, iſtaque conjecturalis ſupputatio, quam *Dead Reckoning* nominant, ex aſtrorum diligenti obſervatione corrigi ſubinde debeat. Denique ſub finem termini nautici & voces technicæ explicantur, duplici quoque hunc in finem ſchemate ad majorem perſpicuitatem l. 3. p. 102. & l. 5. p. 130. adjecto, id quod non ita pridem in *Nath. Boteleri* Dialogis Nauticis, *Supplem. Act. Sect. III. pag. 127.* deſiderabamus: pro addiſcendo etiam modo, navem ejusque ſingulas partes per celeuſmata uſitata & navarchis familiaria rite moderandi & gubernandi, commendatur ſcriptum, cui rubrica *Capt. Sturmy's Mariners Magazine:* e quo etiam ſpeciminis loco diverſa exempla, lectu ſane jucunda, adducuntur.

Liber

Digitized by Google

Liber IV. impenditur deſcriptioni inſtrumentorum mathematicorum nautis familiarium, in metiendis diſtantiis locorum, aut capienda altitudine Solis & aſtrorum; commodis æque ac incommodis ſingulorum una commemoratis. Speciatim occupatus eſt Autor in oſtendenda utilitate novi alicujus *Quadrantis Sinuum:* cujus ope omnia quæſita in navigatione occurrentia ſolvi poſſe autumat, tanta quidem cum facilitate, ut tenuioris etiam captus ingenia ei uſurpando ſufficiant: uſus autem ejus præcipuus traditur in ſupputandis milliaribus, longitudine item ac latitudine locorum, nec non corrigendo navis curſu. Sub finem libri hujus Autor proprio ſui exemplo commonſtrat, quomodo ephemerides in itineribus maritimis conſignandæ ſint, annotatis in ſingula bihoria navis velocitate, proræ directione, ventique vicisſitudinibus, & exinde computato ſingulorum dierum itinere: quo nomine communicat diarium a ſe conſcriptum in expeditione anno 1684 ex Anglia ad inſulam *Barbados* ſuſcepta: unde non obſcure apparet, ipſum in praxi nautica non minus, quam in theoria verſatum & exercitatum eſſe. In *Libro V.* & ultimo exhibetur primo Calendarium perpetuum, præter feſta immobilia continens ad ſingulos dies anni Solis ortum & occaſum, ut & potiorum ſiderum acceſſum ad meridianum circa mediam noctem. Inſperguntur etiam res notabiliores Anglicanæ, ad rem nauticam potiſſimum ſpectantes, v. g. prælia navalia; navarchorum nobiliorum obitus; navium grandiorum prima in pelagus deductio, & ſimilia. Sic v. g. ad diem 10 Julii notatur, anno 1669 eo die mare intra trihorium ſepties circa *Weymouthum* fluxiſſe & refluxiſſe; eandemq; æſtuum reciprocationem anno 1656 Tameſis intra ſimile temporis ſpatium bis paſſus eſſe die 3. Octobris narratur: ut alia hujusmodi prætermittamus. Reliquum libri abſumunt varii generis Tabulæ, ad commoditatem navigantium, & nauclerorum imprimis informationem facientes: Chronologicæ puta, Aſtronomicæ, Loxodromicæ, Geographicæ, quas quidem cunctas ſigillatim hic recenſere non erit opus, præſertim cum ſingulæ in Indice capitum operi huic præmiſſo enumeratæ uno obtutu videri queant: ſub finem vero, quis cujuslibet earum uſus ſit, ſpeciatim edocetur, & clarius adhuc, ne qua forte reſideat obſcuritas, per ſubjecta exempla explanatur.

TELLURIS THEORIA SACRA,

Orbis noſtri originem & mutationes generales, quas aut jam ſubiit, aut olim ſubiturus eſt, complectens. Libri duo poſteriores de Conflagratione Mundi, & de Futuro rerum Statu.

Londini, impenſ. Gualt. Kettilby, A. 1689. in 4.

Plagularum 36.

CUm ſatius ducere videatur ſcriptor Anglus T. Burnetius, in contemplativis ſcientiis exercere, quam in utilibus ingenium, cauſa quodammodo perſpicitur, qua fuerit motus, ut in hac Theoria ſua de
p. 256. *Telluris Phænomenis maximis*, velut ſublunaris theatri ſcenis illuſtrioribus, diſquiſitionem inſtitueret. Ejus generis phænomena quinque ab eo proponuntur, quorum *primum* eſt mundus ex chao ſuo orientis ſeu origo mundi ex chao, *ſecundum* terreſtris paradiſus, *tertium* diluvium univerſale, conflagratio mundana *quartum*, & *poſtremum* millennium beatum ſeu novi cœli & nova terra. De tribus prioribus uti in libris egit, quos in *Actis anni 1682. p. 70.* recenſuimus, ita nunc laborem ſuum in reliquis duobus diſcutiendis occupavit, ſibique ut loquitur, propoſuit, *futuros mundi caſus maximos & ſuprema fata complecti & explicare, ſeu, hujus mundi fatalem interitum, & cauſas, & modum, & pompam, & totum rei apparatum quærere.* Peccare enim eos arbitratur, qui nimiæ ducant diligentiæ aut curioſitatis eſſe, in ſigna prophetica inquirere, taciteque ab his divinam providentiam, quæ nobis oracula de futuris tradiderit, accuſari: a culpa viciſſim nec abeſſe alios, quorum ἀχρείβεια in rebus arduis & obſcuris non minorem fidem, quam quæ demonſtrationibus debeatur, a lectoribus exigat. Diſtinguendos enim eſſe gradus certitudinis &, pro ratione luminis, ſive a natura, ſive e cœlo dati, aſſenſum noſtrum metiendum.

Limites jam certos primo argumento poſiturus aſſerit, regiones
p. 5, 54. cœleſtes, aſtrorum, angelorum, ſanctorumque ſedes, licet ſuas habeant viciſſitudines & mutationes nobis ignotas, fato huic & conflagrationi non ſubjacere, neque venire in cenſum poſſe, cum de mundi noſtri interitu agitur; ſed ſermonem ſibi eſſe de mundo ſublunari tantum ejusque ſupellectili: nec de ejusdem mole quæri & materia, ac ſi in nihilum

iſta

iſta eſſet redigenda, ſed de forma ſolum, figura atque diſpoſitione: ipſa interim rudimenta corporum & nuda ſtamina ſuperfutura ſemper, nullo conſumenda impetu. 6. Conſtituto operis argumento, quid *Græci* antiqui, Ariſtoteles, Plato, Stoici, Epicurei, Jonici, Orphici: quid item *Barbari*, Druidæ, Ægyptii, Brachmani, Chaldæi ſenſerint de mundi interitu, exponit. Stoicos, qui doctrinam illam conſervarint potiſſimum, videri a ſcriptis propheticis eandem ſuffuratos, licet ſuos ſubinde 15. errores ei adſperſerint, jam præcipitem & interminatam mundorum ſucceſſionem effingendo, jam annum quendam Platonicum in ſcenam producendo, cum tamen recta nequaquam ferat ratio, ut iſta hominum ſcelera, quæ incendio purgari voluerit cœlum ac puniri, unquam 17. renoventur. Miſſis ergo veterum ſententiis & autoritate exotica, dogma de futura mundi conflagratione revéra Chriſtianum eſſe, ex Apoſtolorum & Prophetarum ſcriptis evincitur. 19, 20.

Tempus conflagrationis docet inveſtigari non poſſe ex cœlo & aſtris, multo minus ex terra & iſtius qualitatibus, neque ex planetarum 24. vel in Capricorno, vel in Cancro conjunctione, neque e ſtellarum fixarum ullis revolutionibus, aut anni alicujus magni periodo, adeoque ex rationibus phyſicis & aſtronomicis ad indagandum excidii mundani terminum nihil poſſe exprimi. Ad oracula igitur & rationes 31. propheticas converſus, calculos propheticos *exoticos* ſeparat a *ſacris*: illos inter gentes reperiri, teſte vel Sibyllino computo, durationem mundi decem in ætates tribuente: hos inter Judæos & Chriſtianos. Per æta- 33. tem Sibyllarum decimam, Millennium beatum putat deſignari. Hinc exponitur, quæ fuerit Patrum Eccleſiæ ſententia de ſex millenniis mundani temporis, ſeu de *Traditione domus Eliæ*, in hexaemero, & ratione ſabbathi fundata. Signa quidem adventus Chriſti, & mundani exci- 41. dii in proxima & remota diſtingui: pro remotioribus haberi prædicationem evangelii per totum terrarum orbem, & converſionem Judæorum ad Chriſtianam fidem; definiri tamen ex his, quando ſit futurus mundi exitus, non poſſe. Propiorum vel proximorum nomine venire motus illos & tumultus naturæ, laborantis, & quaſi in extremis agentis; de quorum numero ſint terræ motus, fremitus maris, coruſcationes ætheris, ſyderum obſcurationes, & hujusmodi. Nunquam vero mundi finem, aut adventum Domini licere prædicere inſtar eclipſis ad minuta & ſemiminuta. Horam illam, aut diem, aut annum noſſe nemi- 42.

nem: atque eo quo nos vivimus tempore, qui ultra ſeculum in iſtis prædicendis non erraverit, eum probe ſubduxiſſe calculum.

Incendii *cauſas* ubi perſequitur, negat a Solis ad terram appro-
50. pinquatione, vel ab ignis in terræ centro latentis eruptione illud proventurum. Contineri equidem in telluris medio theſaurum ignis perſuaſum habet, eumque validiſſimis clauſtris, & teſta quadam metallica ſeptum undique ac munitum: eodem librari tellurem in æthere non aliter, quam in aqua piſcis ſua aeris veſicula; ruptis autem repagulis ex-
56. tinctum eum iri potius oceani occurſu. *Apparatum* incendii *primum* in montibus ignivomis collocat, & in lacubus ſulphureis ac bituminoſis;
62. qualia in terræ conſpiciantur ſuperficie. *Medium* in his quæ terræ includuntur viſceribus, quo ſulphur, bitumen, naphtham, carbones, auripigmentum, ſuccinum, picem, petreolum relata videas, halitus item igneos atque fumos, & quæcunque thermarum ac calidorum fontium
63, ſeq. cauſæ aut fomenta ſunt. *Tertium* in iis, quæ gignuntur in aëre, quorſum retulit meteora ignea. Putatque Autor adeo, fore, ut theſauri ignis tam in aëre, quam in terra repoſiti recludantur; & apertis montium omnium ignivomorum ſpiraculis, velut abyſſo ignea diſrupta, ex altera parte cœlum intonet & fulguret, ut coëuntibus utrinque flammis terræ miſceri cœlum videatur.

Ad *diſpoſitiones*, quas ſuperventuras rerum naturæ ſub finem mundi conjicit, pluviam cohibitam, inductam ſiccitatem, exhalationum copiam, & frequentes terræ motus revocat, exſudaturum præterea ſenſim ignem centralem, rupes item & ſaxa idem factura. Rebus
p. 69. jam ita diſpoſitis, ad flammam excitandam nihil deeſſe, niſi ut ignis de cœlo cadat, tanquam ſcintilla ſuppoſitum in fomitem excuſſa. Sic ta-
71. men ſemper explicandos monet naturalis mundi motus & mutationes, ut ſuis laudibus atque gloria non defraudetur divina ſapientia. Neutram enim opinionem a ſe probari, nec eorum, qui immediate per omnipotentiam divinam mundum, ut loquitur, comburant ſine cauſis naturalibus: nec aliorum, qui his velint ſolis rem conficere ſine ope quacunque divina aut angelica. Conſumtionem oceani explicare cum ag-
75. greditur, ex hactenus aſſerta ſiccitate futurum auguratur, ut fontes & aquarum ſcaturigines areſcant, inde exſiccationem fluviorum ſecuturam. Maria habere inter ſe per ductus ſubterraneos commercium, idque conſtare & Mediterranei maris, quod in utroque extremo, & ex

omni

Digitized by Google

omni latere aquas in ſe ſine ullo manifeſto exitu recipiat, & Caſpii exemplo, aliorum item lacuum, recipientium fluvios, non emittentium: quin ipſa deſcenſus loca ſyrtibus ac vorticibus non obſcure indicari. Infimis in oceani locis reſiduam fore non exiguam aquarum copiam, ad eum modum quo in vaſis fundo ſolent ſupereſſe fæces; eam tamen igne ſupremo brevi conſumendam. magnæ matris oſſa, rupes videlicet ac montes conſumtum iri omnium tardiſſime. *Primo* impetu extinctum iri totum humanum genus, atque omnia hominum opera, & totius terræ habitabilis apparatum, idque rapide & motu celeri. *Alterum* impetum, ſeu incendii conſummationem peractum iri aliquanto tardius, & imo aliquot annorum ſpatio; duraturum enim aliquamdiu hoc theatrum flammeum mundis circumvicinis (forte & Epicuri intermundiis) in terrorem & ſpectaculum. 76. 78. 79. l. c. & p. 102.

Locum quod attinet, ſedem Antichriſti, Babylonem ſepticollem primo perituram, cumque ora maris mediterranei Europæa cavernoſa maxime & ſulphurea ſit, quod igniti tot reperiantur ibi montes, non male præſumi poſſe putat, eam orbis Chriſtiani partem primas experturam eſſe flammas, niſi divino aliter conſilio viſum fuerit. Quantum denique diſtent inundationes hybernæ a diluvio, tantum omnes, qui præterierint, Ætnæos & Veſuvianos æſtus ab extremis hisce æſtibus diſtare. Poſtremo, ubi ex hactenus diſcuſſis phænomena quædam & oſtenta, quæ conflagrationem telluris præcedere aut comitari dicuntur in ſacris literis, explicuiſſet, adventum etiam Chriſti, mundanumque incendium panegyrice & declamatorie deſcribit. 86. p. 94. 100. ſeqq.

Ultimo Theorias libro de *Novis Cœlis*, & *Terra Nova*, ſeu de Mundo renovato & rerum omnium conſummatione agitur. Introductionis loco oſtendere hic ſatagit, non abolendum in conflagratione mundum, ſed modo renovandum eſſe. Hinc novi ortum ex priſtini reliquiis deducit. Inter *dotes* novi numerat, quod futurus ſit paradiſiacus, formam adepturus integram, lævem, æquabilem ſine montibus, & ſine mari, ſitumve ad Solem rectum & æquilibrem; quod ſolum ſit habiturus fertile, fructus nullo non tempore maturos, quodq; propter ſpontaneam ſoli ubertatem ceſſaturus ſit labor agricolæ. *Incolas* terræ novæ non alios niſi juſtos, ſub auſpiciis Chriſti annos mille regnaturos. Atque adeo modis omnibus tueri hic conatur dogma de *Beato Millennio*, poſt conflagrationem ante reſurrectionem univerſalem adhuc in terris exigendo. 141. 151. 157. ſeqq.

Ejus probandi cauſſa provocat ad ſacra ex D. Johanne, Eſaia, &
168. Daniele producta oracula, ad veterem Eccleſiæ fidem, ad Patrum Chri-
180. ſtianorum ſuffragia, nec non ad priſcam Judæorum & Gentium Theologiam ſive literaturam ſacram. Arguit inde, fuiſſe doctrinam illam in
175. primis Eccleſiæ Chriſtianæ ſeculis catholicam, traditam apoſtolice orthodoxisque omnibus receptam: obtinuiſſe quoque Tertulliani, Cypriani, & Lactantii teſtimonio, in tertio ſeculo, ſed imperioſo Hieronymi ingenio depreſſam: repudiantes hoc genus dogmatis dictos fuiſſe
179. ab antiquis Allegoriſtas. Concedit interim, idem argumentum eſſe lubricum, in quo tractando difficile ſit, niſi lente & caute, Scriptura ac ratione duce progrediaris, non labi. Rem itaque ipſam, non modum
181. ſeq. rei ab antiquis ait ſe accipere. Sex millennia, queis ſolet duratio mundana circumſcribi, reſpondere, Pſalmi 90. verſu 4. & II. Petri c. III. v. 8. faventibus, ſex diebus creationis, nec non ſex agricolationis annis, quos שמטה exceperit: nec alio conſilio in fine hebdomadis annalis con-
p. 193. ſtitutum fuiſſe olim Jubilæum. Aliquam deinde millennii ideam ſubjecturus oculis, ſapientis & boni ait eſſe viri, non ipſa tantum vitia, ſed vitiorum quoque confinia fugere, cavereque ſibi ab omnibus, quæ videantur poſſe pietatem lædere, aut morum innocentiam corrumpere. Ad exprimenda ſanctorum regalia trahit, quæ ſuo Sapienti tribuerunt Stoici,

Dives, honoratus, liber, rex denique regum.

Perfectionis noſtræ incrementa in millennio expectanda ſic digerit, ut
207. infantilem eſſe cognitionem noſtram in hodierna vita, juvenilem in proxima, virilem in cœleſti & æterna fore pronunciet. Vitæ ſiquidem æternæ præludium eſſe dictum ſæpius millennium, & quandam quaſi initiationem atque tyrocinium. Quamvis vero argumentis ex ſacris hinc inde literis, Patrumque ſcriptis allatis non parum roboris ipſe tri-
225. buat, iis tamen omnibus, & aliis quibuscunque fortiora & eſſe, & fore ſemper nonnullorum hominum præjudicia fatetur. Damaſo Pontifice, condemnatos olim a Romana Synodo fuiſſe *Apollinarii* errores, millennium hoc probantis atque defendentis; verum non alios, quam quos communes cum Ario, & aliis ille habuerit, Trinitatis, & corporis Chriſti myſterium concernentes: parvi præterea nominatum Concilium habitum fuiſſe Hieronymo pariter & Auguſtino, quorum alter tolerabilem nihilominus ſententiam de Millennio eſſe dixerit: alter, damna-

re ean-

Digitized by Google

re eandem se non fuisse ausum. Aut si Millennium Apollinarii suppe-
natur damnatum a Concilio, nihil quidem ad se id attinere, quod is
adornaverit Judaicum, & in eodem præter voluptates crassiusculas,
cultum Mosaicum renovandum esse statuerit, teste Epiphanio: ab iis
vero suam plane abhorrere thesin, eoque Millennium a se assertum sive
Christianum censuram istam facile effugere, &c. Tandem quo senten-
tiæ de renovatione mundi, manente materia, majorem fidem conciliet, 230. seqq.
præter diversa nomina, quibus exprimi hæc res in sacris literis, & Pa-
trum scriptis assolet, consensum Patrum & approbationem urget, ad-
ductis eam in rem Basilii, & Patris, & Imperatoris, utriusque Cyrilli,
utriusque Gregorii, Chrysostomi, & Epiphanii, nec non Tertulliani,
Lactantii, Hilarii, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, & aliorum locis.

Clausulæ operis denique *Dissertatio* quædam *conjecturalis* præ-
mittitur de iis, quæ assertum millennium usque ad rerum omnium con-
summationem sint secutura. Refertur eo ex cap. XX. Apocalypseos,
solutio Satanæ ineunte millennio ligati, *bellum Gog & Magog*, *univer-* 247.
salis resurrectio, & *fuga* denique *cœli atq; terræ*. Gog & Magog no-
mina esse vult populosque ignotæ originis. Nimirum in terra nova,
seu in mundo renovato duo sibi persuadet fore incolarum genera, di- 248.
versæ admodum indolis & originis. Alios ἐπουρανίους, h. e. cœligenas
nominat, Dei filios, ipsiusque virtute a morte suscitatos, qui vere sint
Beati Millennii hæredes: alios γηγενεῖς, h.e. terrigenos, terræ filios, e li-
mo prognatos brutorū instar animalium; qui & ventri Veneriq; more
hodierno indulgeant, & propagentur alii ab aliis, crescente indies eo-
rundem numero. Hanc gentem, hunc populum, aut populorum pro-
paginem nomine Gog & Magog designari a Prophetis existimat. Atque
ab his tandem exundantibus, obsessum & impugnatum sanctos iri san-
ctamque Civitatem: Ignem vero delapsum cœlitus extincturum eos &
devoraturum. De fuga terræ sic sentit: aut resolutum iri eam in li-
quidum æthera, aut conversum in fixam stellam, suadente ignis sacri in- 250.
extinguibilis thesauro, in centro terræ abscondito. Quem ignem na- 252.
tum non aliunde putat, quam ex stellæ alicujus fixæ reliquiis. Eam enim
obducto maculis suo corpore, in planetam degenerasse, & retinuisse
flammam istam in corde, spem vitæ aliquando redituræ. Jam recipro-
cam esse eam metamorphosin: &, quemadmodum fixæ maculis corti-
cibusque incrustatæ extinguantur & evadant planetæ: ita eosdem pla-
netas,

netas, poſt certas periodos, excuſſis maculis, aut quocunque modo ſuperatis vel abſumtis, reviviſcere in fixas, ejusque reviviſcentiæ exemplum nobis præberi in ſtellis novis, in firmamento ex improviſo apparentibus. Ratione non abſimili totum terrarum orbem in corpus aliquod luminoſum eſſe convertendum, levemque adeo avolaturum ad
253. priſtinas ſedes & cognata ſydera.

Epilogus brevem totius Theoriæ conſpectum, repetitis phænomenis memoratis exhibet, monetque cum tantarum rerum notitiam
254. non niſi conjectando aſſequi hac in vita valeamus, non iniquum vide-
261. ri, ſi quid in veritatem, quam unice velit ſine ullo partium ſtudio aut affectu cultam, peccarit autor, petenti & pœnitenti venia non denegetur.

MARTINI LISTERI, EBORACENSIS, SOCIETATIS Regiæ Sodalis, relatio ad eandem directa de miro quodam & monſtroſo animali e ſtomacho per vomitum ejecto, ac diſcurſus de cauſa & modo productionis talium monſtrorum.

Tranſlata ex Collect. Philoſ. Anglic. Menſ. Mart. 1682.

N. 6. pag. 164.

TAB. V. Fig. I. VEram & exactam hic communico figuram Vermis cujusdam, quem proxime elapſa ſeptimana vir quidam per vomitum expulit. Eum ipſemet reperi inter ſanguinem una cum eo excretum, poſtquam elui eundem feceram, pro diligentiori ejus examine inſtituendo: dum magna pars iſtius ſanguinis grumi erant membranoſæ cujusdam & carnoſæ ſubſtantiæ, *haud aliter, quam in mulierum molis excernendis accidere ſolet*. De hujus generis ſanguine duarum circiter librarum pondus facta dilutione remanſit, una cum miro hoc animali inter eum hærente; quod ipſum inſpicienti mihi facile in oculos incurrebat, obſcure viridem habens colorem ad inſtar hirudinis, maculisque conſperſum, non ſecus ac harum quoque nonnullæ eſſe ſolent. Equidem, ex quo illud reperi, nullam in eo vitam aut motionem potui advertere. Cæterum tametſi puella, quæ ſanguinem eluerat, incauta tantum non aliquam e pinnis, ut & partem de altera caudæ bifurcæ cuſpide, decuſſerat, ventrem quoque ejus disrumpi fecerat: curioſe tamen & regulariter adhuc formatum omnibus ſuis membris apparebat, quemadmodum

TAB. V. ad Supplement. Sect. VI.
pag. 31c. sqq.

Fig. 3.

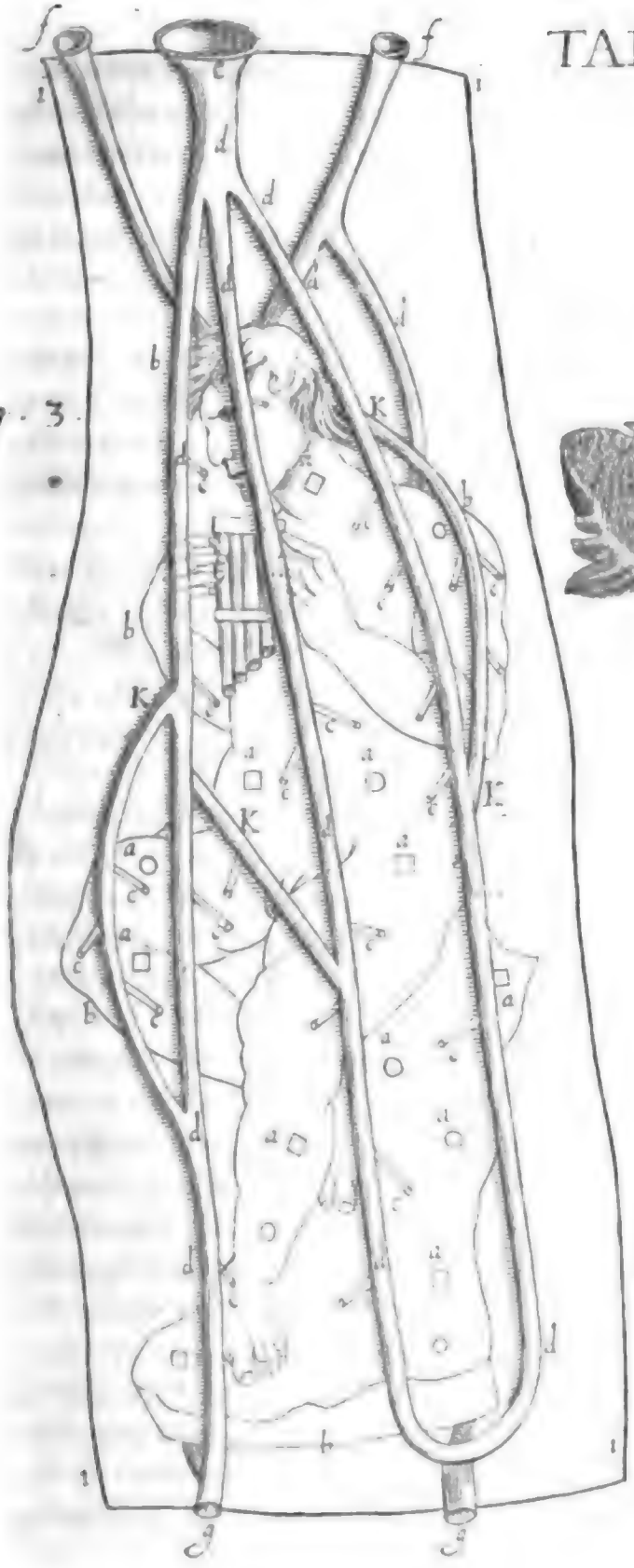

Fig. 1.

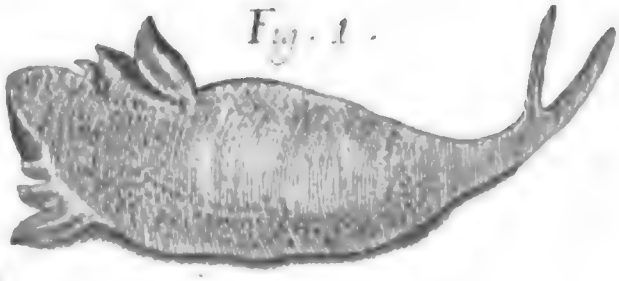

Fig. 2.

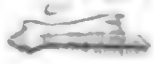

Digitized by Google

Digitized by Google

modum plene expreſſum eſt opera egregii alicujus artificis, a quo illud ad archetypum delineari curavi, nondum elapſo bihorio, poſtquam oculis meis oblatum fuerat; ne quid forte adderetur, quod non veritati conſonum & naturale eſſet. Licet autem nunc ſpiritus vini, cui illud commiſi, id penitus quoad colorem alteraverit: ſatis tamen adhuc perfectum usque perdurat ad ſatisfaciendum cujuslibet curioſi deſiderio.

Bonus ille Vir, profeſſione piſtor, conjiciebat, ſe per æſtatem nuper elapſam id imbibiſſe una cum aqua e lacu hauſta; quam potare ſolitus fuerat poſt graviores in vocatione ſua labores exantlatos. De eo conſtat, quod circa ſtomachum & latus dextrum exquiſitiſſimum dolorem & tormina ſenſerit, quatuor ad minimum menſium proxime præterlapſorum ſpatio; quæ & aliquoties horrorem & algorem veluti febrilem ipſi incuſſerunt: ac ſane quando hæc evomebat, maxima, quam uſpiam absque ſecuta morte viderim, ægritudine decumbebat: per ſeceſſum quoque continuis aliquot diebus ſanguinem effudit: nunc tamen ſpero, ipſum revaliturum, quanquam nondum omnino ejus dolores ceſſaverint.

Jam edicere, qualenam hoc animal ſit, vix audeo. Noſtis, quanto hactenus tempore meam quæſierim recreationem in ſcrutanda *Inſectorum* natura: nec utique exiguos hac in re progreſſus feci: nihilominus dubius hæreo, quorſum animal iſthoc referre debeam, cum ſane hactenus nihil unquam viderim in rerum natura, cujus illud ſimilitudinem referat. Quicquid vero tandem ſit, facit certe, ut jam plus fidei adhibeam variis relationibus non abſimilis naturæ, quæ frequentes *in Hiſtoria medica* nobis occurrunt, & pro veris utique traduntur a Viris ſobriis, eruditis atque induſtriis. Tametſi vero ita credam nunc, multum earum plerisque veri ſubeſſe; vereor nihilominus, parum nimis curæ fere impenſum fuiſſe animalibus his aliter, quam mere ex memoria, deſcribendis, ſive per verba, ſive per picturam id factum fuerit: quod ipſum quidem parum abeſt, quin cunctas illas hiſtorias inutiles reddiderit & ridiculas.

Noſtrum hoc animal quatuor circiter pollices longum erat, ejusque, ubi craſſiſſimum, circumferentia trium pollicum: in utroque latere tres habebat pinnas, easque cunctas non procul a capite ſitas, e quibus ſupremum par omnium exactiſſime ac elegantiſſime figuratum cernebatur, quemadmodum ex delineatione videre eſt: ac ſingulæ qui-

dem hæ pinnæ craſſiusculæ & carnoſæ erant: at cauda furcata pinnis piſcium vulgaribus æmula ac transparens, patiebatur ſe in latum explicari: poſitum hæc inſuper habebat *horizontalem*, adeoque diverſum a caudis plerorumque, ſi non omnium, piſcium minorum, quin & lacertarum gyrinorumque, ſeu ranarum ſub aliena adhuc forma latentium: ab omnibus, inquam, his differebat hoc animal quoad hancce circumſtantiam, non minus ac pinnarum carnoſitate. Fig. 2. Præter mirum hocce animal adhuc alterius cujusdam caput una reperi, differentis figuræ, uti ex pictura apparet, at ipſum quoque coloris ſordide virentis, perinde ac iſtud: neque vero aut corpus hujus deperditum, aut illius tam male tractatum foret, ſi modo ſuſpicari potuiſſem, nos tam inexpectatum quid reperturos eſſe.

Sed quid tandem dicemus hoc Monſtrum fuiſſe? Veniam hic mihi expeto mentem meam absque præjudicio exponendi, quam ſubmiſſam ſimul volo meliori judicio Nobiliſſimæ hujus ac eruditæ Societatis. Scilicet in eam inclino ſententiam, (quam quidem a paucis negatum iri confido,) nos ſæpius aut potare aut devorare viventia quæpiam; ac certum eſt, aliqua vitam ſuam conſervare in ſtomacho noſtro poſſe, nil quidquam obſtante concoctione: ne jam in exemplum adducam varia iſta genera lumbricorum inteſtinalium, qui nobis naturales ſunt & nobiſcum generantur atque nutriuntur, forte in quibusdam infantibus ante ipſam eorum nativitatem: hi, inquam, lumbrici libere & pro lubitu hinc inde pererrant inteſtina & ſtomachum, neque ullam ab horum facultate concoctrice noxam perpetiuntur. Et ob hanc rationem videmus aves *inſectivoras* tam ſolicitas eſſe in necandis vermibus & quibuscunque aliis inſectis, iterum iterumque ea per roſtrum ſuum traducentes, haut ſecus ac ſacchari cannæ trans molas torquentur, quo ſic ſatis de ipſorum nece ſecuræ ſint, antequam ea deglutiant: qui inſtinctus a magna ſapientia naturæ incorruptæ profluit. Denique admiranda proſtant exempla animalium in animalibus victitantium, de quo inſectorum genere meæ in *Godartium* notæ videri poterunt. Attamen ſimul in ea ſum opinione, ejus, quod caſu ſic vivum a nobis deglutitum iſtam vim habeat intra nos vitam continuandi (præſertim ſi minori adhuc ætate ac tenerum ſit, ſuaque adhuc incrementa capere debeat) ſpeciem atque formam alioqui deſtinatam hac ratione monſtroſum in modum perverti poſſe, ita ut nobis dein aliud penitus eſſe videatur, quam quidem

Digitized by Google

quidem naturaliter & reapſe ſit: atque hanc ipſam præſumo cauſam eſſe miri hujusce animalis, cui præſens diſcurſus dicatus eſt: potuitque adeo hic adfuiſſe genitura aut embryo bufonis vel lacertæ.

Sed ratio etiam nobis habenda eſt ſubſtantiæ illius valde carnoſæ, ſeu membraneorum ſanguinis grumorum ſimul cum iſto evomitorum: quam quidem intellectu ſic facile concipi poſſe autumo, ſi ſtatuamus, ova iſta ſeu embryonem bufonis aut ſtellionis haut difficulter veneno ſuo inficere valuiſſe ſtomachum vel inteſtina, in quacunque demum eorum parte aut plica primum deſidere ac hærere cœperint, ibique adeo inflammationi cauſam dare: ita ut dein inflatione ſecuta incluſerint ſemet intra tumorem ab ipſis hoc modo productum, qui ſucceſſu temporis adaugeri ad tantam molem, tandemque crepans ac in fruſta diſruptus ſimul ejici potuerit.

Familiaria ſatis & infinita hujus naturæ exempla videmus in fructibus ſecundariis, ſive ſtrumoſis excreſcentiis, quales inſecta variis in vegetabilibus ſuſcitare deprehenduntur: dum ſcilicet per inſtinctum naturalem norunt plantam veneno ſuo afficere, atque per compendium ſic una opera & de pabulo & de habitaculo ſuis proſpicere fœtibus.

PARS EPISTOLÆ ad Thomam Gale, S.T.D. Secret. Reg. Soc. *e Carniolia perſcripta a Dn.* Joh. Weichardo Valvaſor, Lib. Barone: *qua continetur Methodus Statuas ex Metallo fundendi: una cum ejusdem invento, pro iſtiusmodi Statuis extraordinaria tenuitate conflandis, ultra quam hactenus cognitum aut in praxi viſum fuit.*

Translata ex Tranſact. Philoſ. Angl. M. Januar. 1687. N. 186. pag. 259.

VObis meam hic methodum Statuas ex metallo fundendi communico, ſatisfacturus juſſui Regiæ Societatis: ea vero ſe modo ſequenti habet. Ante omnia ex meliori luto, quodque ignem patitur, neque aut inter ſiccandum, aut percoquendum rimas agere compertum eſt, efformo talem figuram aut ſtatuam, qualem conflare fert animus. Hæc poſtquam bene ſiccata eſt, ſparſim per totam figuræ ſuperficiem parva excavo foramina, non ita magnæ profunditatis, (ſed, tam hujus, quam amplitudinis intuitu, congrua proportioni magnitudinis ſtatuæ:) qui-

bus aptata immitto exigua fruſtula metalli, pauxillo ejusdem luti firmiter ea foraminulis infigens. Uſus horum metalli fruſtulorum, quæ in *Fig.* 3. indigitantur per *a*, *a*, *a*, *a*, *a*, is eſt, ut prohibeant *Nucleum* & *Formulam* a mutuo contactu ne ſcilicet collabantur erga ſe invicem, dum cera effluit; utque adeo utrumque eorum in eodem fixo poſitu conſtanter remaneat. Hoc facto, convenienti quodam inſtrumento abrado tantum de ſuperficie luti, quantum craſſitiei ſtatuæ futuræ tribuere decrevi: atque tum *nucleum* hunc furno immiſſum percoquo, donec penitus candefiat: (per *nucleum* vero ubivis intelligo ſtatuam ita primum ex luto effictam.) Cum refrixit, eum undiquaque perfrico iſto genere Terræ aut pigmenti, quo Germani noſtri figuli utuntur ad colorandas junctuTAB. V. Fig. 3.
ras fideliarum, poſtquam *fornaces fictiles* e talibus conſtruxerunt. Pigmentum illud valde ei ſimile eſt, quod Gallis vocatur *Plomb de mer*, (Plumbago alias,) cujus uſus frequens eſt ad primas picturarum lineas in charta ducendas, a qua dein panis mica facile rurſum abſtergitur; non tamen cum eo omnino idem eſt. Hoc, inquam, pigmentum aqua miſceo, eoque totum perlino *nucleum*: dum compertum eſt, Metallum ſuper eo liberius fluere. Dantur quidem & aliæ materiæ huic fini inſervientes: attamen ego hac ſemper uſus ſum, maxime pro ſtatuis tenuioribus. Id poſtquam peractum eſt, jam *nucleo* ſuperinduco tantum ceræ flavæ, pice aut reſina permixtæ, quantam facere cupio craſſitiem ſtatuæ occœptæ: quam adeo in ipſa cera, quanta maxime valeo accuratione elaboro.

Notandum hic eſt, quod iſtæ metalli particulæ, quas ſupra dixi *nucleo* infigendas eſſe, ad eum in diſtantia aliqua a *modulo* diſtinendum, ita debeant eſſe collocatæ, ut parallelæ coincidant exacte cum ſuperficie ceræ. Ratio autem, quare picem aut reſinam ceræ admiſceam, hæc eſt, quod eæ materiæ cum dein exuruntur, validum reddunt fumum, qui ipſe adhæreſcens modulo efficit, ut metallum eo liberius ſe diffundat ac diſcurrat, prout ipſemet experientia didici.

Porro hinc inde per ſuperficiem cereæ hujus ſtatuæ diſpono exigua ceræ fruſtula, quæ vocare ſoleo canaliculos minores, & in Figura exhibentur ſub *c*, *c*, *c*, *c*, *c*, *c*, (quos ſingulos ita adaptari oportet, ut ſemet inſerant in canales illos majores *d*, *d*, *d*.) His peractis, ab omni parte *nucleum* ceramque obduco eodem luti genere, quod ignem patitur fiſſurarum expers; atque ſic jam ſtatua concava ſive *Formula* perfecta

Digitized by Google

fecta est. Supra hanc dein colloco majores illos canales, signatos literis *d*, *d*, *d*, *d*, tam erecto, quam transverso situ, formatos pariter ex cera; ita eos disponens, prout optimum esse judico, ad recipiendas extremitates minorum canaliculorum *c*, *c*, *c*, *c*, *c*, & commodiorem metalli distributionem. Majores hi canales necessum est ut universi concurrant circa verticem statuæ, sic ut ex unico foramine sortiantur exitum, prope *e*, ubi postmodo metallum infundendum est. Præterea etiam oportet ipsam esse instructam uno alteroque canali ad emittendum aërem, dum metallum in ejus locum subintrat, quales indicati sunt per *f*, *f*: pariterque opus est, ut unum vel duo foramina prope basin relinquantur, uti hic *g*, *g*, ubi canales majores cum statua cerea conjunguntur; per quæ ipsa nempe cum Formula percoquitur, cera statuæ non minus, quam ipsorum canalium effluere valeat. Majoribus canalibus ita dispositis, Formulam denuo totam convestiri oportet ejusmodi luto: (semper autem soleo formulam prius filis ferreis circumligare, atque sic demum plus luti superinducere;) cumque paratus ita Typus jam probe siccatus est, tum eum, usque donec candescat, igne percoquo: atque sic, ut antea Nucleum solum, ita jam utrumque simul tracto.

Prima quidem vice, cum hancce methodum praxi darem, tam Nucleum, quam Typum simul & una opera percoquebam, adeo quidem valido igne, ut cuncta ista metalli frustula inde una liquefacta forent, atque sic, quamvis tum quidem casu res prospere succederet, ingens tamen periculum esset, ne labor frustraneus evasisset: ex eo autem tempore nunquam non soleo Nucleum primum perurere, ne tam acri dein igne indigeam, ad percoquendum *modulum*. Attamen pro minoribus & facile tractabilibus statuis, unius puta aut duorum pedum altitudinem haud superantibus, utrumque eorum simul percoquere licet: quo casu etiam non opus est foraminibus *g*, *g*, dum *formula* inverti atque sic cera mox effluere potest per canales *f*, *f*, & *e*.

Typo sic excocto, duo ista foramina *g*, *g*, luto sæpius memorato obturo, atque tum illum in scrobem defodio, eodem modo procedens, qui usitatus est in conflandis campanis & similibus: cura tamen imprimis habenda, ut metallum per fusionem probe fluidum reddatur.

Si statua non ita magna sit, unum nempe duosve pedes haud excedens, cujus adeo modulus manibus unius hominis tractari aptus sit, tum

ne ſuperficies ſit plana, & quæ ſecundum ſuperficiem ſit diſtantia, ſed ſufficit, ut ſit ſuperficies curva, cujus ſingula puncta ſint æquidiſtantia. Ita ſi ſuperficies ſit ſphæra, & ſingula puncta ejus ſint æquidiſtantia, ſphæra ſimul erit ſuperficies curva, & ſingula puncta ejus æquidiſtantia. Ita ſi ſuperficies ſit cylindrus, & ſingula puncta ejus ſint æquidiſtantia, cylindrus ſimul erit ſuperficies curva, & ſingula puncta ejus æquidiſtantia.

Cæterum inter ſuperficies curvas quæ ſunt æquidiſtantes, quædam ſunt, quæ ſimul ſunt ſuperficies curvæ, & ſingulæ ſuperficies curvæ ſunt æquidiſtantes, ut ſphæra & cylindrus. Quædam ſunt, quæ ſimul ſunt ſuperficies curvæ, & ſingulæ ſuperficies curvæ ſunt æquidiſtantes, quæ tamen ſuperficies curvæ non ſunt æquidiſtantes, ut ſphæra & ellipſoides. Quædam ſunt, quæ ſimul ſunt ſuperficies curvæ, & ſingulæ ſuperficies curvæ ſunt æquidiſtantes, quæ tamen ſuperficies curvæ non ſunt æquidiſtantes, ut ellipſoides & ellipſoides.

Quæ ſuperficies curvæ ſimul ſunt æquidiſtantes, & ſingulæ ſuperficies curvæ ſunt æquidiſtantes, ſi ſuperficies curvæ ſint ſphæra & cylindrus, ſphæra ſecat cylindrum in circulo, qui circulus eſt ſuperficies curva, & ſingula puncta ejus ſunt æquidiſtantia. Ita ſi ſuperficies curvæ ſint ellipſoides & ellipſoides, ellipſoides ſecat ellipſoidem in ellipſi, quæ ellipſis eſt ſuperficies curva, & ſingula puncta ejus ſunt æquidiſtantia.

Quæ ſuperficies curvæ ſimul ſunt æquidiſtantes, & ſingulæ ſuperficies curvæ ſunt æquidiſtantes, ſi ſuperficies curvæ ſint ſphæra & ellipſoides, ſphæra ſecat ellipſoidem in circulo, qui circulus eſt ſuperficies curva, & ſingula puncta ejus ſunt æquidiſtantia. Ita ſi ſuperficies curvæ ſint ellipſoides & cylindrus, ellipſoides ſecat cylindrum in ellipſi, quæ ellipſis eſt ſuperficies curva, & ſingula puncta ejus ſunt æquidiſtantia.

Quæ ſuperficies curvæ ſimul ſunt æquidiſtantes, & ſingulæ ſuperficies curvæ ſunt æquidiſtantes, ſi ſuperficies curvæ ſint ellipſoides & ellipſoides, ellipſoides ſecat ellipſoidem in ellipſi, quæ ellipſis

bus utor, qui etiam nunquam non ex voto mihi ſucceſſit. Hactenus equidem nullam adhuc fundere aggreſſus ſum, quæ ultra novem pedes altitudinis habuerit: neutiquam tamen dubito, quin, eadem obſervata methodo, tales in quacunque magnitudine deſiderata parare valeam. Ac ſane, quamprimum quietiores erimus a malo noſtro vicino *Turca*, animus eſt unica fuſione conflare ſtatuam Imperatoris noſtri Leopoldi I. equo inſidentis, multo grandiorem naturali ſtatura: imo jamjam de ſumptibus ei impendendis tractavi cum Statibus hujus provinciæ: & forte dudum res ad finem perducta foret, niſi bellicis hisce motibus turbati fuiſſemus &c.

JOHANNIS COCCEII, DOCTORIS AC PROFESſoris Theologi in Academia Lugdunenſi Batava, Opera omnia Theologica, Exegetica, Didactica, Polemica, Philologica, LXX circiter tractatibus abſoluta, & in tomos IIX diſtributa. Editio Secunda.

Francofurti ad Mœnum, typis & impenſis Balth. Chriſtoph. Wuſtii, 1689. fol.

QUæ ſpatia curriculaque celeberrimus JOH. COCCEJUS, Bremenſis Gymnaſii primum, ubi A. 1603. natales habuit, Franequeranæ poſtea Academiæ, tandemque Lugdunenſis, ad fatalem usque A. 1669. Profeſſor, in ſacrarum literarum ſtudio confocerit, quamque ingenio cum ſolerti ac acri, tum aliis quoque doctrinis ornato præſtiterit, tot tantaque induſtriæ ac eruditi laboris monumenta, quæ publico dedit, abunde teſtantur. Quæ licet ſuos quandoque perpeſſa manes, notas ac obelos prorſus effugere non potuerint, Hypotheticorumque fato, quorum præcipuas partes ſuſtinent, multorum odio atque invidia laborarint; accurato judicio tamen ac inuſitata in Scripturæ oraculis explicandis ſolertia, morumque ſanctitate, maximis velut illecebris plurium amorem ſtudiaque provocarunt. Itaque tanto paſſim applauſu ſucceſſuque, tam benigne juxta ac comiter, ubi ſuperioribus annis in Batavia junctim prodiere, excepta fuerunt, ut Reformatos, quos vocant, Theologos non tantum, ſed & Noſtrates, quibus Exegetica potiſſimum curæ cordique ſunt, ſummopere adverterint, & ad emendum legen-

Ex Bibliotheca Regia Monacensi.

HERMETI MERCURII, TRISMEGISTI, APHORISMI. Excerpti ex Libro Cxx. Liber Quartus Astrologiæ Mercurii, ex quo Liber Quintus Prognosticorum dependet. Ad Serapidem, auditorem suum. Cap. I. Fol. 1.

Tractatus Latinus, de Astrologia Judiciali. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Saturni vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Jovis vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Martis vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Solis vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Veneris vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Mercurii vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Lunæ vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Capitis & Caudæ vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Fortunæ vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Dæmonis vocant. Cap. I. Fol. 1.

Liber Hermetis Trismegisti, de Astrologia, quem Tabulas Spiritus

culpam trahat. Unde notatis plurimorum tam injuſtis, tam immoderatis arbitriis, quibus, vel cœca ignorantia, vel vana perſuaſione abrepti in præceps, in ſummam invidiam capitalesque inimicitias *Miſnicos* & *Gemaricos* adduxere, Judæorum vicem dolendam miſerandamque potiſſimum exiſtimat, qui tam ingenioſe in commendando Thalmude ineptiunt, ut divinis legibus non modo par ubique ponant, ſed longe multumque per extremam impietatem etiam anteferant. Id quod ex *Aben Ezra*, *Halichoth Olam*, *Maſſ. Sopherim*, *R. Bechai*, *Lipmanno* aliisque hujus commatis auctoribus palam ac in aperto ponit. Quibus proinde ſesquipedalia illa elogia ampullatique tituli Thalmudiſtarum, quorum catalogum texit, in uſu ſint, idque fere more Scholaſticorum, quibus ejusmodi cognomina *Angelici* Thomæ Aquinati, *ſubtilis* Joh. Scoto, *Seraphici* Bonaventuræ, *fundatiſſimi*, *reſoluti*, *profundi* aliaque recepta fuerunt. At enim vero fruſtra in hoc ſtadio deſudaſſe Judæos, nihilque prorſus effeciſſe contendit, ut apud ſuos, nedum alienæ Religionis homines, hæc tanta tamque operoſe aſſerta Thalmudis autoritas integra duraret. Quid hic vel ſoli moliti fuerint *Karæi* ex tot ipſorum ſpeciminibus אדרת אליהו *Eliæ Baſchiako*, עץ חיים & מורה אהרון *R. Aharonis ben Joſeph*, שער יהודה *R. Jehudæ ben Eliazar* aliisque, de quibus, ut & fragmento Karaitico ex Bibliotheca Leidenſi a docto quodam Judæo ſibi communicato, pluribus memorat, in proclivi haberi. Quicquid etiam pro Rabbiniſtarum defenſione contra *Abu Alpharagi* פירוש על התורה ſeu Comm. in Pentateuchum Thalmudiſtis oppoſitum in ſuo ספר הקבלה *R. Abraham ben Dævid Hallevi*, aliis *ben* דאור, *ben* דאורי *vel* דאוד dictus laborarit. Ex quo ſua potiſſimum in ſimili materia mutuo deſumſiſſe ſcriptorem libri יוחסין aliosque plures ipſemet profiteatur Autor ספר שלשלת הקבלה *R. Ghedalja ben Jachija*, pro quo *Buxtorfius* in Biblioth. & *Seldenus*, proleg. de ſucceſſ. in bona def. *ben Jechaja*, & mendoſe prorſus *Kircherus*, Oedip. Ægypt. claſſ. II. §. 1. de Siclo Ebræorum, *R. Jochai.* Niſi forte alius intelligatur, qui tractatum de monetis, quem *Kircherus* citat, in ſuo שלשלת הקבלה inſeruerit. Sed ejusmodi Kircherianorum παρεγραμμάτων in Orientalibus, Arabicis potiſſimum ac Æthiopicis, quorum ſupinam in lectione, nedum ſana interpretatione, ignorantiam uno alterove exemplo ex prodromo Copto ſeu Ægyptiaco planam facit, largam opimamq; Autor ſegetem promittit,

motus Solaribus circa centrum Solis motis. Sit ergo ☉ Sol, ☿ Mercurius, ♀ Venus, ♁ Tellus, ♂ Mars, ♃ Jupiter, ♄ Saturnus, ☊ Luna, ☋ Nodus Lunæ descendens, ☊ Nodus Lunæ ascendens, ☽ Luna. Ellipsium quæ Planetæ circa Solem describunt, semiaxes majores sunt ☉☿, ☉♀, ☉♁, ☉♂, ☉♃, ☉♄. Ellipsium quas Luna circa Tellurem describit, semiaxis major est ☽☊. Ellipsium quas Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, semiaxes majores sunt ☋☊, ☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, semiaxes minores sunt ☉☿, ☉♀, ☉♁, ☉♂, ☉♃, ☉♄, ☽☊, ☋☊, ☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, excentricitates sunt ☉☿ ad ☉☿, ☉♀ ad ☉♀, ☉♁ ad ☉♁, ☉♂ ad ☉♂, ☉♃ ad ☉♃, ☉♄ ad ☉♄, ☽☊ ad ☽☊, ☋☊ ad ☋☊, ☊☊ ad ☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, foci sunt ☉ & ☿, ☉ & ♀, ☉ & ♁, ☉ & ♂, ☉ & ♃, ☉ & ♄, ☽ & ☊, ☋ & ☊, ☊ & ☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, centra sunt ☉☿, ☉♀, ☉♁, ☉♂, ☉♃, ☉♄, ☽☊, ☋☊, ☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, perihelia sunt ☿, ♀, ♁, ♂, ♃, ♄, ☊, ☋, ☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, aphelia sunt ☿, ♀, ♁, ♂, ♃, ♄, ☊, ☋, ☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, latera recta sunt ☿☿, ♀♀, ♁♁, ♂♂, ♃♃, ♄♄, ☊☊, ☋☋, ☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, parameter sunt ☿☿, ♀♀, ♁♁, ♂♂, ♃♃, ♄♄, ☊☊, ☋☋, ☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, anomaliæ excentricæ sunt ☿☿☿, ♀♀♀, ♁♁♁, ♂♂♂, ♃♃♃, ♄♄♄, ☊☊☊, ☋☋☋, ☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, anomaliæ mediæ sunt ☿☿☿☿, ♀♀♀♀, ♁♁♁♁, ♂♂♂♂, ♃♃♃♃, ♄♄♄♄, ☊☊☊☊, ☋☋☋☋, ☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, anomaliæ veræ sunt ☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, tempora periodica sunt ☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, tempora quibus motus sunt æquabiles ☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt æquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿☿, ♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀♀, ♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁♁, ♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂♂, ♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃♃, ♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄♄, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊, ☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋☋, ☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊☊. Ellipsium quas Planetæ circa Solem, Luna circa Tellurem, Nodi Lunæ circa Tellurem describunt, motus sunt inæquabiles ☿☿☿☿☿☿☿☿

apellatione, quæ ab ipsis ad Nos, vel Sedem Apostolicam interposita fuerit, non obstante. Et si aliquibus à quibuscumque personis, Ecclesiis, Collegiis, vel locis, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, à Nobis, vel Sede Apostolica speciale, vel generale indultum esse dicatur, illud ad Ecclesiam, Collegium, vel personas, quibus illud concessum fuit, nullatenus extendi volumus, nisi de illo, ac de verbo ad verbum, in Nostris, vel Sedis Apostolicæ literis, mentio specialis, & expressa habeatur. Quocirca præsentibus ad futuram rei memoriam, & ex certa scientia, motu, & potestatis plenitudine similiter decernimus, quod quicumque Archiepiscopus, Episcopus, vel alius Ordinarius, qui Clericum, vel Laicum, ob quodcumque crimen, delictum, vel excessum, quod ad forum Ecclesiasticum spectare dignoscitur, ad Ecclesiasticum Judicium evocaverit, vel evocari fecerit, ipsum, vel ejus bona, postquam ad Ecclesiasticum Judicium fuerit evocatus, ipso facto, & absque alia declaratione, sententia, vel mandato, sub excommunicationis, & bonorum ecclesiasticorum, quæ ipso facto incurrat, pœna, à qua nisi per Nos, vel Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in mortis articulo constitutus, absolvi non possit, nullatenus ligare, vel ligari facere, aut ligatum denunciare, vel denunciari facere, seu ligatum publice, vel occulte, directe, vel indirecte, tacite, vel expresse, per se, vel alium, seu alios, quovis quæsito colore, vel ingenio, quovis modo, vel quavis causa, ratione, vel occasione, etiam ex eo quod ipse, vel ejus bona, ad Ecclesiasticum Judicium evocatus fuerit, tractare, vel tract

cat, ut licet graviſſimis interdum repugnantiis, contradictionibus, Magiſtrorumve circa traditiones ἀγραφους diſſidiis cum ipſomet Alcorano laboret, longo tamen poſt ſe intervallo *Gemaram Babylonicam* potiſſimum, altera illa *Hieroſolymitana* omnino deteriorem audacioremque, relinquat. Ubi nugarum ſomniorumque ampliſſimam ſæpe numero meſſem offendit, aliaque, quæ pietati poſſint detrimento videri. Hæc ipſa tamen tanti momenti ponderisque non æſtimat, quo minus Thalmudicis voluminibus idem cum Ethnicorum Hæreticorumve libris, ni forte ſuperius multo pretium ſtatuamus, ex quibus hactenus in divina & illa ſacratiora ſtudia fructu haud leves redundarint, adeo ut inde in antiquitatibus ritibusque ſacris eruendis, vel ipſismet Scripturis interpretandis, & colligi ſubſidia adjumentaque, & arceſſi præſidia momentaque oporteat. Id quod luculentiſſimis teſtimoniis & exemplis confirmat, documentisque ex Novo Fœdere illuſtrat. Quin ad tuendam Religionis veritatem, profligandamve Judæorum perfidiam Thalmudicum pariter uſum fructumque ſuppeditat, non diſſimulatis aliorum conſiliis inſtitutisque, qui pietatis partibus inter hanc gentem promovendis ingenii calamique induſtriam adhibuerunt. His dum ita decurrit ſpatiis, numerum eorum init, qui partim ex Chriſtianis nonnullos Thalmudicos tractatus Latinæ Germanicæque conſuetudini tradiderunt, partim ex Judæorum Magiſtris in explanando enodandoque ſtylo juxta ac ſenſu Thalmudico viam præiverunt, ſimulque ubi ſtrictim paucisque attigit, ecquam in recenſendo emendandoque *Coccejano* hoc labore operam navarit, quodque in poſterum aut ordiendum aut pertexendum in Rabbinicis ſtudiis ſibi penſum præſcripſerit, in pia vota promiſſaque publica tandem deſinit.

CHEMIA RATIONALIS,

nec non

Praxis Chymiatrica Rationalis, auctore P. T. Med. D.

Lugduni Batav. apud Jacob. Mocquée. An. 1687. in 4.

Conſtat plagulis 45.

STatim ac *Collectanea Chymica Leidenſia*, i. e. *Maetſiana, Marggraviana, le Mortiana &c.* ſub *Morlei* nomine a Typographo *Lugdun. Batav. Anno 1684.* invitis Autoribus divulgata eſſent; *Carolus de Maëts* Profeſſor Chymiæ celeberrimus *in Prodromo Chymiæ Rationalis* gravius

gravius in eadem animadvertere cœpit. Quamvis vero proprium fectum a ſe impoſterum editum iri ſpem idem fecerit, hactenus tamen non niſi præſens Chymia Rationalis, quam una cum Praxi Chymiatrica Rationali adjecta ipſum *Maetſium* genuinum autorem agnoſcere nobis conſtat, & alio quidem obſtetricante, lucem adſpexit. Qua quidem in re an bona fide Typographus egerit, inquirere non tam ad nos ſpectat, quam quæ utroque Scripto comprehendantur, brevi perluſtrare obtutu. Ad primũ itaque ſeu Chymiam Rationalem quod attinet, ex proceſſibus illa variis conſarcinata deprehenditur. Scilicet XXIV. omnino capitibus conſtat, quorum pleraque multos ſub ſe articulos complectuntur. Atque hi ſinguli proceſſum exhibent parandi medicamenti, cui & doſis, & vires mox ſubſcriptæ inveniuntur. Capitibus autem fere omnibus notas quasdam generales præfigit Auctor, ad rerum quæ ſubſequuntur intellectum ſpectantes. Subinde etiam ipſis medicamentorum deſcriptionibus interſerit rationes, cur hoc vel illud ita fiat, atque a particularum figura, ſitu, magnitudine, motu &c. plerosque effectus deducit. Ut autem ſub generali ſaltem recenſione innoteſcat, de quibus agatur, hic nomina capitum ſubnectemus, delibaturi hinc inde unum vel alterum articulum, ut facilius Lectori de reliquis judicium conſtet. Cap. itaque I. de tincturis & elixiriis ex vegetabilium regno extrahendis ſermo inſtituitur, cui 30. articuli, adeoque tot proceſſus medicamentorum ſubjacent. Cap. II. tradit varias metallorum calcinationes & reductiones in vitriola & crocos, ubi artic. 5. azoth ſolificatum, & artic. 8. methodus eliciendi ſolem ex luna deſcribitur. Caput III. tractat de antimonii calcinatione, ſublimatione &c. ubi artic. 12. habetur modus conficiendi ſtannum, quod argentum colore referat. Caput IV. de mercurii calcinatione, præcipitatione, ſublimatione &c. loquitur, atque artic. 9. laudanum mercuriale Paracelſi parare docet. Caput V. in ſalium volatilium ex animalibus educendorum enucleatione verſatur; qua occaſione ſimul modi varii proponuntur conſtruendi ſalia volatilia aromatica, eaque vel uterina, vel cephalica, vel antifebrilia & ſtomachiça, uti videre eſt artic. 3. 4. 5. & 6. Hinc cap. VI. ſpiritus acidos ſalis communis, nitri &c. evolvit, & cum ex ſale communi decrepitato terra Helmontio virgo vocata, & ex hac cum primo ente Veneris non edulcorato ac uſneâ lapis Butleri præparetur, utriusque deſcriptionem articulo 8. & 9. ſubjungit. Caput VII. vitriolum, & quæ ex illo petuntur, examinat, ubi

quidem à figura hac quæsita, haudquaquam deflectens. Atque [illegible] ad
[illegible] ductam, ut ipsa quoque ad [illegible] ductam, ita ut
[illegible] ad [

pro Alexandro: a tribunatu militum habita, a. 699 Hist. Aug. Alexandro Severo: a tribunatu militum habita, a. 699 Alexandro: a tribunatu militum habita, a. 699 Augustus: a tribunatu militum habita, a. 699 Augustus: a tribunatu militum habita, a. 699 Augustus

amygdalarum dulcium, vel raparum, vel axungia porcina, vel pinguedine ex omento agnino, vel fovere illas decocto cicerum vel lentum &c. Quo autem successu hæc & similia suadeantur vel in usum vocentur, praxin frequentiorem exercentes judicabunt optime. Tandem libri finem triplex excipit index, scilicet capitum, remediorum & simplicium medicamentorum.

HISTORIA DELLA PERDITA E RIACQUISTO della Spagna occupata da Mori.

i. e.

Bartholomæi de Rogatis Historia Hispaniæ a Mauris occupatæ ac a Christianis recuperatæ.

Venetiis, typis Gueriglianis, 1689. in 12. Septem tomi.

Constant plagulis 128.

BARTHOLOMÆUS ROGATUS Stabiensis Italus, Societatis Jesu, Philosophiæ & Theologiæ Lector, Concionator, collegiique in patria Rector, Kalendis Augusti M.DC.LVI. vita functus est, teste clarissimo *Henningo a Witte* in Diario biographico. Inciderat is forte fortuna in librum inscriptum: LA VERDADERA HISTORIA DEL REY D. RODRIGO, i. e. *Historia vera Regis Roderici, autore Abu'lcacino Tariffo Abentarico Arabe, Hispanice versa opera & studio Michaelis de Luna Granatensis.* Antiquus hic ac Roderico ipsi coævus scriptor non potuit non *Bartholomæo* nostro dignus censeri, quem ex Hispanico in suum idioma, plerisque Europæorum eruditis notum, transferret. Sterilitati vero, qua stylus Barbari illius laborare videbatur, schematum rhetoricorum & sententiarum ethicarum floseulis hic illic interspersis medendum esse, ratus fuit. Quin & e Christianorum monumentis Abu'lcacini Tariffi relationes supplevit ac interpolavit. Imo nec hac ratione aliquid laude dignum præstiturum se credidit, nisi universa *Maurorum Hispaniensium* fata ab initio seculi Christiani octavi, (quo *Rodericus*, ultimus Gothicorum Regum, vitam imperiumque amisit,) repeteret, recenseretque ad annum usque MCCCCXCII, quo *Ferdinandus Catholicus* omnes Saracenorum reliquias Hispaniarum finibus ejecit. Sed peste correptus *Bartholomæus Rogatus* quinque modo partes ad umbilicum perduxit, in anno MCCCLXVII. desinentes.

nentes. Reliquis duabus affectis immortuus est. His anno demum M. DC. LXXV *Andreas Sannellius* Jesuita ultimam manum imposuit. Tomi *quinque* priores superiori anno recusi fuerunt. Posteriores duo non nisi annum 1683. in titulo præferunt. Cæterum in pellegendo hoc opere bonas horas non male collocatum iri arbitramur, cum & stylus jucundissimus, & accurata rerum gestarum series, varietasque sententiarum commode ac apposite admixtarum, prodesse non minus quam oblectare queant. Fabulas tamen non unas de apparitionibus & miraculis Sanctorum, præsertim Jacobi Majoris apostoli, in historiam veram subinde irrepsisse non negamus, cum nec ipse Auctor id forsan inficias iverit, nec alia de caussa e vetustioribus scriptoribus operi suo illas adjecerit, quam ut ne in religionem Pontificiam, id genus argumentis delectari solitam, injurius esse voluisse videretur.

ÆGIDII FRANCISCI DE GOTTIGNIES, E SOC. Jesu, Logistica Universalis, sive Mathesis Gottigniana.

Neapoli, anno 1687, in fol.

Constat plag. 110, iconismis 6.

PRodiit hoc opus in complementum eorum, quæ ab hoc *Autore*, Matheseos in Collegio Romano Romæ Professore, jam inde ab aliquot annis sparsim edita fuere. Ex quibus *Logistica*, sive *Scientia circa quamlibet quantitatem demonstrative discurrendi*, anno 1675; *Arithmetica introductio ad Logisticam*, anno 1676; *Idea Logisticæ speculative & practice declaratæ*, anno 1677; *Epistolæ mathematicæ*, anno 1678; *Clavis Logisticæ*, anno 1679, Romæ typis vulgata sunt. Argumentum horum omnium & scopus est, Lectori peculiarem, nec ab aliis hactenus mathematicis institam methodum pandere, qua theoremata & problemata ad strictam Mathesin spectantia, sub maxima quam admittunt universalitate, demonstrari possint & resolvi; cuique, quod Logisticæ primo editæ frons pollicetur, mathematicum theorema nullum indemonstrabile, problema nullum sit insolubile. At cum memorata scripta non uno laborare defectu *Autor* deprehenderet: Logisticæ suæ methodum solidius fundatam, præsenti opere, tribus libris constanti, ordinatius proponere constituit. Præmittitur operi

Index alphabetarius, terminorum declarationes complexus, & manu quasi ducens ad ea, quæ pleniorem deinceps Lectori suppeditant singulorum explicationem. Sunt vero in eo quædam, matheſi hactenus excultæ vel ignota, vel non recepta: de quorum uno alterove poſtea.

Primus Liber eſt practicus, isque, *Autore* ediſſerente, praxeos tum humilioris & executivæ, tum ſublimioris & inventivæ. Illam, quæ computandarum quantitatum variarum rationes, elementarium problematum geometricorum & æquationum reſolutiones tradit, præcedunt doctrinæ de characteribus Logiſticis, de ductibus quinque *Autoris* geometricis, quibus varia quantitatum geneſis explicatur, quodque inter præcipua argumenta operis eſt; definitiones item generum & ſpecierum quantitatis: Hanc veritates, quas *Autor* vocat elementares Logiſticæ, axiomata ſcilicet, theoremata & hypotheſes; & regulæ tres inventionem dirigentes. Harum prima nihil differt ab illis præceptis, quæ apud alios regulam Algebræ conſtituunt: Secunda vero *Autoris* Logiſticæ propria eſt, inſervitque proportioni inter duas quantitates, ex aliquo *Autoris* ductu geometrico genitas, inveniendæ. Tertia analyſin & ſyntheſin complectitur: quarum priorem Veteribus ad poſteriorem viam, ab iisdem tamen ſtudioſe occultatam fuiſſe, cum *Ghetaldo* aliisque, *Autor* pro certo habet. Has regulas earum praxis inſequitur, exemplis ad ſingulas earum accommodatis; adhibitis præcipue, illuſtrando uſui regulæ ſecundæ, theorematibus Euclideis & Archimedeis toto orbe celebratiſſimis, circa quantitates juxta *Autoris* ductus geometricos producibiles occupatis: quorum demonſtratione cum demonſtrationibus *Euclidis* & *Archimedis*, horumque interpretum collata, perſpicuum fore *Autor* arbitratur, quam facile per hanc ſuam regulam expedite currendo eo perveniatur, quo aliorum methodis reptando & intolerabili labore vix pertingere liceat. His exemplis, appendicis loco, regulæ cæteræ in Arithmetica vulgari obviæ, quæ regulæ aureæ ut plurimum propagines ſunt, ſubnectuntur.

Secundo Libro fundamenta demonſtrantur Logiſticæ, eo ordine, quo primo libro propoſita ſunt: quorum illa, quæ hypotheſes conſtituunt, a *Vieta*, aliisque Algebræ doctoribus, ob ſigni-diverſam a Logiſtica ſua ſignificationem (de qua poſtea) rite demonſtrata non eſſe, nec demonſtrari poſſe *Autor* aſſeverat; qui *Indiviſibilium* etiam *methodum*

dum matheſi ſpeculativæ parum prodeſſe, ob deformem atque monſtroſam, quam ſibi fingat, quantitatem continuam exiſtimat. Sub finem libri, in gratiam tyronum Logiſticæ, enumerantur propoſitiones ſex priorum (excepto quarto) elementorum *Euclidis*; indicaturque, ubi in Logiſtica demonſtrata ſint, aut unde ex eadem illarum conſtet veritas.

Tertio Libro, Autor ſolicitus eſt oſtendere, quomodo cum antiqua Matheſi, in Elementis *Euclideis* tradita, cumque Algebra, a *Vieta*, *Carteſio*, aliisque promota, ſua conveniat Logiſtica; aut quid hanc inter & priores illas ſit diſcriminis. In *Euclideis*, præter ipſas propoſitiones earumque ordinem, nihil quod *Euclidis* ſit, agnoſcit; demonſtrationesque ab Interpretibus ex arbitratu uniuscujusque, neglectis antiquioribus, ſubſtitutas fuiſſe, affirmat. Algebram inter maxime utilia Matheſeos inventa eſſe concedit, ſed practica: negat eam ingenii humani limites determinare; cum ars ſit, ejusque adeo merita longe inferiora meritis ſcientiæ: praxes ejus bonas utilesque ſcientiis eſſe mathematicis, ſed huc usque deſtitutas demonſtrationibus. Cæterum, quod nec *Carteſius*, nec alii a ſe impetrare potuerint, ut bonas horas edendis iis, quæ viam ad Algebræ methodum ſternunt, impenderent, præſtitiſſe in Gallia, cum *Autor* Romæ ſuam Logiſticam ſcriberet, autorem (autoresve; incertus enim eſt, uni an pluribus Liber debeatur,) *Elementorum matheſeos*, (Elemens de mathematiques, *quæ Pariſiis anno 1675 prodiere*, Malebranchio *a nonnullis*, *ab aliis* Preſteto *tributa; quod poſterius magis conſonat literis initialibus* I. P. *quibus autoris nomen in calce dedicationis innuitur; & forte idem eadem auctiora ſub prælo jam eſſe ſignificavit* Tomo XVII Diarii Pariſienſis p. 582.) Hunc autorem, quod opere iſto Algebram a *Carteſio* ſcriptam multum promotam eſſe ipſe profiteatur, poſtremum Algebræ promotorem in ſequentibus ſæpius appellat; & ex eo principia Algebræ apud alios non extantia deſumit, cumque *Euclideis* & Logiſticæ principiis confert.

Algebra porro, *Autoris* judicio, bene definitur ars ſubtractionem univerſaliſans, ſeu additioni æque univerſalem reddens. Et hanc proprietatem eſſe pronunciat, ſoli Algebræ convenientem; cum nec antiqua Matheſis, nec Logiſtica ſua, recipiat quantitates nihilo minores, quarum ope Algebra ſubtractionem univerſalem reddat, quod dictis methodis fieri nequeat. Præter hanc proprietatem nihil magni momenti

Algebræ peculiare arbitratur, compendiariamque ſcriptionem antiquitus ante Algebram in uſu fuiſſe cenſet. Aggreditur deinde axiomata, & pauca alia pronunciata præmemoratorum matheſeos Elementorum p. 2, ſeqq. a num. I ad XXII conſignata, eaque examinat; quædam ſuſpecta habet, alia rejicit, præcipue vero quo ſenſu in Logiſtica & antiqua Matheſi admittantur, in Algebra vero intelligantur, definit. Ex iis autem conſtare ſatis opinatur: Algebræ fundamenta ſpeculativa parum conformia eſſe iis, quæ Matheſi Antiquæ & Logiſticæ ſunt communia, & vix ab illa diverſum continere, præter quantitates falſas, ſeu nihilo minores, quibus unice debeat, quod ſaltim practice poſſibilis reddatur ſubtractio majoris e minori quantitate: & has quidem pro praxi plane inutiles aut noxias non eſſe; ſecus vero pro demonſtrationum fundamentis, quorum ratione præcipuam, ſi non omnem, diſſonantiam efficiant, quæ inter Algebram & Matheſin Antiquam offenditur. Quod ut tanto rectius intelligatur, nonnulla paradoxa, quæ Matheſis Antiqua & Logiſtica ut vera non admittunt, ex Algebra, ejusque ut plurimum quantitatibus nihilo minoribus, deducta profert, & prolixo diſcurſu ventilat: non ſine acri in Algebram ſpeculativam, (quam ſolidiſſimorum fundamentorum Antiquæ Matheſeos pervertricem, falſitatum promotricem, veritatum inimicam, fraudulentam ſcientiarum mathematicarum adverſariam ſalutare non veretur) inque *Carteſium*, epilogo Geometriæ ſuæ magnas ſibi gratias a poſteris habitum iri confiſum, ſtrictura.

Circa Antiquam *Euclidis* Matheſin *Autor* ea tantum perſequitur, quæ methodo ejus maxime propria, non quæ a diverſis interpretibus diverſa eidem illata ſunt. Ejus definitiones communi mathematicorum judicio ſcrupuloſe non retinendas, plurimasque ex illis deeſſe ſtatuit; inſtitutoque circa unam alteramve, quæ communi fere conſenſu admittuntur, examine, eam claritatem eas ſaltim non habere concludit, quæ deſiderari poſſit ad matheſin accedentibus. Ex axiomatibus ejus ſeptimum rejicit, & decimum quartum de duabus rectis tantum enunciari reprehendit; cum ad arcus etiam circulorum ſe interſecantes extendi debuerit. Circa demonſtrationes *Euclideorum* propoſitionum Autor decernere dubitat, utrum legitimæ ſint an minus: reprehendit tamen problemata theorematibus permixta, nec aliquid ibidem factum aſſumi, de quo non prius oſtenſum ſit, quomodo

fieri

fieri oporteat : quod adverſetur non tantum mori Scriptorum *Euclidis* ſequacium, altius in rebus mathematicis aſſurgentium, ſed cumprimis celebratiſſimæ in Antiqua Matheſi reſolutioni, quæ præſcribat illud etiam factum ſupponere, de quo quærit quomodo faciendum ſit. Cum porro ex *Euclideis* elementis alia inferenda ſint ſtudioſis Matheſeos : iisdem vel maxime objicit defectum notarum ſeu regularum, inventionem propoſitionum in elementis fundatarum dirigentium ; quod moleſta & tædioſa diſcentibus reddiderit iſta elementa : quæ inſuper, cum numerum conſiderent tantum a pluralitate vel paucitate unitatum, neutiquam vero a valore dependentem, inſufficientia judicat pro arithmetica, ſeu ſpeculativa, ſeu practica, in quibus infra unitatem, hoc eſt, ad fractiones numerorum, deſcendendum eſt. Nusquam etiam ab Euclide animadvertit declaratas rationes indifferentes, pro Matheſi maxime utiles, & conſideratione digniſſimas : quales *Autor* ſtatuit inter quantitates diverſo ſigno affectas, quæque *Eidem* inter ſe perpetuo inæquales, indifferentes tamen ſunt, ut earum ratio habeatur pro ratione vel majoris vel minoris inæqualitatis ; ex qua indifferentia demonſtrari poſſe putat regulas, quas antiquæ Arithmeticæ addidit Algebra, demonſtrare tamen non valuit, id quod exemplis declarat. Denique & doctrinam de ductibus geometricis ab *Euclide* prætermiſſam notat, a qua cognitio rei per cauſas pendeat, adeoque definitiones haberi poſſint longe præſtantiſſimæ : nec ſatis ab eo declaratum, quid quantitas ſit aut magnitudo, conſtituens objectum illius ſcientiæ, cujus ipſi9 Elementa ſunt; quod inter alia ex controverſia, mathematicis non infimis agitata, utrum anguli quantitates ſint, pluribo deducit.

Quantum ad Logiſticam ſuam (quam non male Antiquam Matheſin a defectibus expurgatam, brevius propoſitam, melius ordinatam, ſolidius fundatam, altius promotam dici poſſe ſuſtinet) maxime notabilem ejus ab hac diverſitatem *Autor* conſtituit in declaratione terminorum, circa quam pluries Antiqua Matheſis deficiat, etiam in aliquibus definitionibus, quæ paſſim habeantur clariſſimæ. Ordinem etiam Logiſticæ iniri contrarium indicat, cum illa a definitione puncti, ad lineæ, ſuperficiei, corporis, definitiones, hoc eſt, ab obſcurioribus ad minus obſcura, hæc contra procedat. Ut vero a defectu priori Logiſticam immunem præſtet, ante omnia objectum ſpeculativæ matheſeos dextre determinat, & quæ quantitates genere, quæ ſpecie inter

ſe differant,explicat. Deinde diverſas numerorum conſiderationes inſtituit, quatenus ſcilicet eorum magnitudo vel dependet a pluralitate aut paucitate unitatum,quæ nominantur ; vel valore,quem unitates ejus habent: quatenus eorum alii actuales, potentiales alii ſunt: quatenus enunciantur de rebus genere inter ſe differentibus,quarum valores inter ſe comparari poſſunt, tametſi res ipſæ nullam ad invicem proportionem habeant. Præcipua vero Autoris contemplatio hic eſt circa quantitates diverſo ſigno affectas,quas *compenſantes* aut *contrariantes* vocat, & in poſitivas ac negativas diſtinguit ; indeque Logiſticæ ſuæ additionis ſpeciem infert,in omni caſu poſſibilem, ſed æquivalentem ſubtractioni, in qua major numerus ſubtrahendus eſt minori. Has utrasque ſe invicem compenſantes quantitates (ſecus ac Algebra) nihilo facit majores,adeoque reales, nec a ſe differentes, niſi in ordine ad diverſum finem. Ex quo poſitivarum (negativarum) valor illi magnus aut parvus dicitur, in quantum plus vel minus conducit ad finem (oppoſitum illi) ad quem referuntur quantitates poſitivæ : quos diverſos valores ideo comparat cum acceſſu & receſſu reſpectu ejusdem termini,celeritate & tarditate, diligentia & negligentia, creditis & debitis ; maxime vero cum meritis bonis & malis. Unde porro conſequitur illa rationis ſpecies, paulo ante memorata,quam indifferentem vocat, quæque ob adverſos terminorum ſuorum valores, quorum unus boni, alter mali meriti ſpeciem habet, nunquam æqualitatis eſſe poteſt. Ductus porro geometricos ſuos in reales & æquivalentes diſtinguit : in illis baſis (quæ perpetuo aut linea aut ſuperficies eſt) in altitudinem,quæ nonniſi linea eſt ; in his quælibet quantitas in quamlibet ducitur, propter æqualem valorem,quem habere illæ poſſunt cum binis aliis quantitatibus, reali ductu in ſe ducibilibus. Ex his porro ductibus realibus primum ductui arithmetico,ſeu multiplicationi,æquivalentem facit, idque prolixe probat. Doctrinam proportionum, cum ob difficultatem, quam circa *Euclideam* definitionem rationum æqualium plerique agnovere mathematici, nec ſibi ſatisfaciat,peculiari ratione exponit ; rationesque æquales ab illa proprietate, juxta quam productum extremorum producto mediorum æquale eſt, definit. Regulam auream poſtea confert tum ad Logiſticam,tum ad Matheſin Antiquam, eamque in illa multo univerſaliorem eſſe contendit,ob rationes æquales indifferentes,quarum quæſtiones in Antiqua Matheſi ſint inſolubiles; quod exemplis illuſtrat,ab iſtis rebus petitis,

petitis, ad quas valores quantitatum compenſantium comparatos ſupra diximus: oſtendit etiam fundamenta regulæ aureæ ſpeculativa, & ordinem quo invicem ſuccedant, diverſum a reliquorum mathematicorum; in ſpecie modum conſtituendarum æqualium rationum indifferentium, ex quo conſequitur, ut quantitates ſignorum ſimilium producant †, diſſimilium —. Poſtremis duabus conſiderationibus paralleliſmum linearum & ſuperficierum ex æqualitate angulorum, interni & externi, a recta in parallelas incidente; ſimilitudinem figurarum a relatione ad ductus ſuos geometricos, ex quibus illæ ortum habent, certisque earum conditionibus reſpectu elementorum uniuscujusque ductus, determinat.

M. JOHANNIS SCHEDII COMMENTARIOLUS in Oraculum Johannæum cap. VIII. verſ. XXV.

Wittebergæ, imprimebat M. Henckelius, 1688. in 4.

Conſtat plag. 12.

REverendus autor, *M. Joh. Schedius*, V. D. Miniſter, lucem affundere ſtuduit dicto Johannæo: Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Τὴν ἀρχὴν ὅτι (vel ὅ, τι) καὶ λαλῶ ὑμῖν. *Sectio* libelli *prior* Φιλολογικὴ inſcribitur, ſingulaque textus verba grammatice expendit. Sigillatim heic obſervatur, voces τὴν ἀρχὴν adverbii in modum crebro accipi, tam apud Græcos profanos, quam ſeptuaginta interpretes, adeo ut notent vel *initio*, *primum*, vel *omnino*, *plane*, *revera*; itemque vocabulum ὅτι aut ὅτι *quia*, aut ὅ, τι *id quod* in codice ſacro, qui antiquitus absque *ſpiritibus*, *tonis & ſpatiis diſtinctivis* exarari ſuevit, per *hypodiaſtolen* legi poſſe. Hinc *ſectione altera*, (quæ ἐξηγητικὴ eſt,) variæ verſiones totius textus afferuntur, in quo priora facilia intellectu ac extra dubium vertenda ſunt: *Dixerunt itaque* (Judæi) *ei* (Jeſu:) *Tu quis es? Et dixit illis Jeſus.* Reliqua, τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν, magnam Criticis fixerunt crucem. Diverſas horum opiniones recenſet Schedius, tandemque duas ex iis ſeligit, quas omnium maxime probari ſibi pronunciat. Altera eſt *Bezæ*, qui comm. in h. l. *primo*, inquit, τὴν ἀρχὴν *conſtruatur cum* λαλῶ: *deinde* ὅ, τι *ſcribatur, ut ſit Pronomen, non* ὅτι, *ut ſit Conjunctio: tandem repetatur* ἀπὸ τοῦ κοινοῦ *verbum* εἰμὶ, *ut ſit phraſis:* τὴν

ἀρχὴν

ἀρχὴν λαλῶ ὑμῖν, ὅ, περ καὶ εἰμί, *id eſt*, ab initio dixi vobis, quod ſim. Altera eſt e Patribus Chryſoſtomi, e Theologis modernis Johannis Gerhardi aliorumque innumerorum: *Omnino*, revera, *ſum, quem me eſſe dico*, quemque me modo, *(v. 22, 23. 24.)* dixi, nempe filium Dei, mundi ſervatorem, Chriſtum. Et hanc poſteriorem ſententiam longe minoribus difficultatibus, ac priorem, obſeptam eſſe arbitratur Noſter, qui *ſectione tertia* πολεμικῇ Pontificiorum de *obſcuritate* Scripturæ Sacræ querelas refellere ſtuduit. Edidit olim diſſertationem lectu dignam de *Areopago*, & in *vita D. Pauli* deſcribenda totus aliquot abhinc annis occupatur. Opus illud, quo æternitati litare conabitur, tribus partibus abſolvetur, quarum prima PAULUM JUDÆUM, altera PAULUM APOSTOLUM, tertia PAULUM MARTYREM fiſtet, uti ex ſpecimine nobis transmiſſo, compertum habemus.

איוב המשרש

Sive,

LIBRI IJOBH ANALYSIS, *adornata cura Joh. Henr. Hottingeri F. LL. Orient. Profeſſoris Tigurini.*

Tiguri, ex chalcographeo Bodmeriano 1689. in 8.

Conſtat plagulis $30\frac{1}{2}$.

MAgnum ac immortaliter de Φιλεβραίοις meritum Parentem æmulaturus cognominis filius *Joh. Henricus Hottingerus*, opere hoc ad inveſtigandas Ebrææ linguæ radices & acquirendam verborum copiam tyronibus viam præire ſtuduit. Selegit itaque e pandectis biblicis *Jobum*, omnesque in eo contentas *radices* ac hinc deſcendentia *nomina* ſimplici ſed accurata *analyſi* explicuit, ſubinde etiam cum vocibus ſimilibus in linguis orientalibus æque ac occidentalibus contulit. Præmiſit analyſi ipſum *textum* Ebræum totum cum *verſione* ſua *verbali* Latina; ſubjunxit *indicem* alphabeticum vocum copioſiſſimum, ut & brevem *literarum ſervilium* expoſitionem. Quibuscunque ergo *Leusdenii* compendium biblicum, & *Robertſoni* manipulus linguæ ſanctæ ſeſe approbarunt, illis non poterit non gratiſſima eſſe hæc *Hottingeri* analyſis.

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio VII.

A BRIEF ACCOUNT OF SOME TRAVELS IN DIVERS parts of Europe, by Edw. Brown, M.D.

ſive

Brevis Relatio aliquot Itinerum per varias Europæ partes factorum ab Eduardo Brown, M. D.

Londini, apud Benjam. Tooke, 1685. in fol.

Conſtat 58 plagulis & 16 figuris æneis.

INter libros in *noviſſima* horum *Supplementorum Sectione* recenſitos agmen ducebant *Opera Thomæ Brownii*, eruditionis variæ ingeniique pleniſſima. Ecce vero nunc iterum Brownius alius commemorandum ſeſe nobis offert, prænomine quidem diverſus, cæterum iſti & vitæ genere ac profeſſione geminus, & propinqua ſanguinis neceſſitudine junctus: prout apparet ex *pag. 141.* præſentis ſcripti, ubi Autor narrat, ſe Viennæ a Bibliothecario Lambecio comius habitum fuiſſe, cum ei indicaſſet ſuam cum iſto Brownio cognationem; cujus nempe libello, qui *Religio Medici* inſcribitur, in Latinum non ita pridem tunc translato Imperator Leopoldus haud parũ delectatus fuerat. Quid autem hoc in opere, quod præ manibus habemus contineatur, vel ſola ejus rubrica ſatis indicat, promittens videlicet recenſionem peregrinationum per varias Europæ partes factarum; puta Hungariam, Serviam, Bulgariam, Macedoniam, Theſſaliam, Auſtriam, Stiriam, Carinthiam, Carnioliam, Forum Julii, magnum tractum Germaniæ tam ſuperioris, quam inferioris, Marcam denique Treviſanam & Longobardiam. Cæterum ne quis exiſtimet, librum hunc anno ſupra nominato demum editum eſſe, ſciat eum nunc ſecunda vice in lucem, licet mutato paulum habitu, prodiiſſe; poſtquam pars ejus jam octennio, pars de-

cennio ante in publicum emiſſa fuerat. Scilicet uno hîc volumine comprehenſa exhibentur, quæ particulatim quondam communicata fuere: quibus tamen haud ſpernendæ acceſſiones ab Autore adjectæ ſunt. Speciatim additur deſcriptio itineris per Longobardiæ regiones facti, eaque occaſione de magnificentia antiquitatum quarundam Italicarum ample diſcurritur; denique & figurarum æneārum numerus in hac editione non parum auctus comparet. Methodum hoc in libro ſervatam quod attinet, pluſculas ille quaſi ſectiones continet, pro itinerum non uno tempore factorum diverſitate: de quarum ſingulis nunc aliqua delibabimus, in eorum maxime gratiam, quibus aut prior editio nondum viſa fuit, aut ob Anglici idiomatis imperitiam ipſum hocce ſcriptum lectitare non eſt integrum.

Et prima quidem generalem continet deſcriptionem Hungariæ; quam nempe metalli fodinarum potiſſimum inviſendarum cauſa noſter adierat. Eam vero variis extollit nominibus, & pluſculas ei a natura conceſſas dotes commemorat. Sic refert tantam ibi thermarum & mi-
Pag. 2. neralium aquarum copiam eſſe, ut prope ſolum oppidum *Trenſchin* ad minimum 32 ejusmodi largæ ſcaturigines dentur. Speciatim *Danubii* nobilitatem deprædicat, ut qui antequam in Pontum Euxinum illabatur, plusquam 60 flumina non contemnenda abſorbeat: longius etiam ab oſtio ſuo, quam ullus fere reliquorum fluviorum, ferendis triremi-
4. bus navibusque bellicis aptus ſit. Notat vero Iſtri nomine proprie inferiorem tantum ejus partem venire, incipientem nempe prope Axiopolin in Bulgaria, ubi cataractæ ſunt; vel juxta alios ad Belgradum,
6. ubi Savum ſinu ſuo recipit. Inter cæteros Hungariæ amnes *Tibiſcum* ob inſignem fertilitatem laudat, quippe qui vulgato proverbio tantopere piſcibus abundare feratur, ut hi unum, aquæ vero duos ejus trientes conſtituant; id quod ſalium, queis prægnans ſit, multitudini a quibusdam attribui refert. Panem Hungaricum præterea tam præſtantem eſſe perhibet, ut cum aqua quidem victum non ſpernendum præbere, cum vino autem vel epularum inſtar haberi poſſit: tam vili etiam pretio parabilis, ut tantum ibi pro duobus nummis ematur, quantum
7. in Anglia vix pro duodecim. Rei pecuariæ vero abundantiam vel inde judicari debere arguit, quod conſtet, plusquam 100000 boves quotannis hinc in exteras regiones deportari. Miratur, quam vulgatum,
8. præter vernaculam, Latinæ linguæ uſum his in locis repererit, ipſi etiam plebi

Ἐπιθήματα τῶν ἐπιστολῶν. Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Ἑβραίους.
Ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ ἐγράφη μὲν ἐν Ἰταλίᾳ, ἀπεστάλη δὲ
διὰ Τιμοθέου εἰς Ἰουδαίους τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
πάσῃ. Ἐν ταύτῃ δὲ ἐπιχειρεῖ ὁ ἀπόστολος δεικνύειν τὸν Χριστὸν
ἀμείνονα ὄντα τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Καὶ ὅτι Κύριός ἐστι
τῶν ἀγγέλων, καὶ ὅτι ἀμείνων ἐστὶ Μωσέως καὶ τοῦ Ἀαρὼν καὶ
τῆς ἐν Αἰγύπτῳ λατρείας καὶ τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τῆς ἐν τῇ γῇ
τῆς ἐπαγγελίας. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ διαθήκη ἀμείνων ἐστὶ τῆς
παλαιᾶς καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ θυσία ἀμείνων ἐστὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ
θυσιῶν. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἱερωσύνη ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ
νόμῳ ἱερωσύνης. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ πίστις ἀμείνων ἐστὶ τῆς
ἐν τῷ νόμῳ πίστεως. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἐλπὶς ἀμείνων ἐστὶ τῆς
ἐν τῷ νόμῳ ἐλπίδος. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ὑπομονὴ ἀμείνων ἐστὶ
τῆς ἐν τῷ νόμῳ ὑπομονῆς. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη ἀμείνων
ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ ἀγάπης. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία
ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ ἐλευθερίας. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ
ἀνάπαυσις ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ ἀναπαύσεως. Καὶ ὅτι ἡ
ἐν Χριστῷ ἀνάστασις ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ ἀναστάσεως.
Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ κρίσις ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ κρίσεως.
Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἀμοιβὴ ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ ἀμοιβῆς.
Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἀπολογία ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν τῷ νόμῳ
ἀπολογίας. Καὶ ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ἐπαγγελία ἀμείνων ἐστὶ τῆς ἐν
τῷ νόμῳ ἐπαγγελίας

Rotam. Elmacinus [nomine Georgius magnus Philosophus, & Medicus, qui] Mahumetem Saracenorum Principem, quem Arabes Mahumetem Secundum vocant, [ad Christianam fidem conuertit, quod] ipse Elmacinus [in Arabica historia testatur. Ex quo] patet, & Turcarum regem Mahumetem [Secundum, & Mahumetem Secundum Arabum Principem, qui] Constantinopolim [cepit, & Mahumetem Secundum Arabum Principem, qui] Christianus [factus est, non esse eundem.

Ex his conclusionibus, & multis aliis, quæ ex Arabum historiis, & Turcarum, & Persarum, & Græcorum, & Latinorum, & Hebræorum, & Chaldæorum, & Syrorum, & Armenorum, & Indorum, & Tartarorum, & Sinarum, & Æthiopum, & Ægyptiorum, & Mauritanorum, & Barbarorum, & Scythorum, & Moscouitarum, & Polonorum, & Hungarorum, & Germanorum, & Gallorum, & Hispanorum, & Britannorum, & Sclauonum, & Illyriorum, & Italor

Regiam, Macedonia, et Thebis Egyptiis, ad Mediterraneum, Ionium, Aegaeum, Pontum, Propontidem, Hellespontum, Asiam, Europam, Africam, Aegyptum, Arabiam, Persidem, Babylonem, Susida, Mediam, Parthiam, Hyrcaniam, Bactrianam, Indiam, Oceanum, Caspium, Rubrum, Persicum, Indicum, Aethiopicum, Nilum, Euphratem, Tigrim, Indum, Hydaspem, Acesinem, Hydraotem, Hyphasim, Hydaspem, Indum

ita. Judicio suspensus sit, Thomas Bilsius dixerit, an non etiam
ita. Judicio suspensus sit, Thomas Bilsius dixerit, an non etiam

Ἀναλύων ἐκεῖνος τὴν ἀλήθειαν ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις μετὰ τῶν
ἀντιδίκων, ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀναφέρων τὰς ἐκ τῶν νόμων καὶ τῶν
ἐθῶν ὁμολογουμένας, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἀποδείξεων ἀναγκαίας, ἐπὶ
τὰς ἐκ τῶν ἐπιστημῶν ἀναντιρρήτους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ὁρισμῶν
ἀναμφιλέκτους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπαγωγῶν ἀναμφιβόλους, ἐπὶ τὰς
ἐκ τῶν ἐπιχειρημάτων ἀνενδότους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἐνθυμημάτων
ἀνεπιλήπτους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιλογισμῶν ἀνεπιφυλάκτους, ἐπὶ
τὰς ἐκ τῶν ἐπιφορῶν ἀνεπιστρόφους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτιμημάτων
ἀνεπιτιμήτους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτιμητικῶν ἀνεπιτιμήτους, ἐπὶ
τὰς ἐκ τῶν ἐπιτιμητικῶν ἀνεπιτιμήτους, ἐπὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτιμητικῶν

e portu Angliæ Norwicenſi Coloniam Agrippinam usque habiti: cujus occaſione plurima Hollandicarũ urbium ornamenta commemorantur, aliaque notabilia, quæ in iis aut vidit aut audivit Autor, communicantur: nec omiſit interſpergere, in hac pariter, ac reliquis hujus operis partibus, varia ad originem antiquioremve locorum hiſtoriam ſpe-
95. ctantia. Sic de Amſtelodamenſi civitate narrat, quomodo ex parvis initiis ſenſim ad tantam increverit magnitudinem: poſtquam anno 1470 primum lateritio muro cingi cœperit, quo ejus incolæ ab incurſionibus ferocientium Ultrajecti civium tutiores eſſent; item quomodo poſt a Maximiliano I. id privilegii nacta fuerit, ut inſignia ſua ſuper-
101. impoſita *corona imperiali* ornare liceret. Circa Ultrajectum notat, eam civitatem tam commodo in loco ſitam eſſe, ut quinquaginta circum ſe oppida mœniis incluſa habeat, ad quorum quodlibet ad ſummum unius diei itinere Ultrajecto pervenire detur: item, extantem ibi Anglorum Eccleſiam, jam anno 1099 extructam, in medio columnam habere, cujus fundamentum non aliter, quam ſubſtratis bovinis tergoribus, poni valuerit, teſte adpicta tauri effigie cum hoc diſticho: *Accipe poſteritas, quod per tua ſecula narres, Taurinis cutibus fundo ſolidata columna eſt.* Plura hujusmodi allegare ob ſpatii anguſtiam, quæ jamjam cum ad reliqua properandum ſit, nos urget, prohibemur.

Proxima ſectione pertexitur profectio ab urbe Colonienſi Viennam usque, cujus civitatis, ut & ibi degentis aulæ Cæſareæ dein ſepa-
117. rata ac prolixior deſcriptio ſubjungitur. Obſervavit in hoc itinere inter alia caſtellum antiquum in medio Rheni prope Bacharach ſitum, in quo olim Palatinos Rheni naſci oportuerit, matribus eorum, cum
118. partui vicinæ eſſent, illuc devectis; item puerum, Rudesheimi in Rhingavia viſum, capillos laneos inſtar Æthiopis, ſed albos habentem;
122. cœnobium Lobensfeldenſe non procul ab Heidelberga diſitum, Jeſuitis quondam proprium, ſed anno 1661 ab Electore conceſſum certæ cuidam Anglorum ſectæ, qui, ductore *Poolio* quodam Norvicenſi, Chriſtiano-Judæos ſe profeſſi, variosque Veteris Teſtamenti ritus in uſum revocantes, ibi cum familiis ſuis in commune vixerint; porro fluvium
128. *Iltz*, qui prope Paſſaviam in Danubium labitur, margaritarum fera-
125. cem; connubium inter Rhenum ac Danubium ope amnium *Rednitz* & *Altmul* tentatum quondam a Carolo M. ſed dein, canali 30 pedes lato jam per duo milliaria Germanica effoſſo, ob continuos imbres & interveni-

Lucanus ante Nilum, Lucanus ante Pharsalum, ac magnificus Lucanus

189. orem ſe exerere. *Lovanienſem* quoque academiam hac occaſione ſalutavit, quam tanta quondam celebritate gaviſam refert, ut uno eodemque tempore aliquando novem Regum, viginti quatuor Ducum, & novendecim Comitum filii, præter numeroſam Nobilium turbam ibi ſtudiorum cauſa commorati dicantur.

Ultimo loco ſubnectitur deſcriptio itineris Italici, quo Venetiis Genuam iverat Autor: cujus occaſione plurima ad Italiæ urbium hiſtoriam facientia adducuntur. Speciatim vero antiquitates amphitheatra-
206. les fuſius perſequitur Autor, dum de *Veronenſi Amphitheatro*, (quod e duodecim, quorum hinc inde reliquias contemplatus fuerat, hodienum maxime integrum & incolume perdurare teſtatur,) agit, quod ipſum etiam curioſe delineare, ejusque partes ſingulas explicatas dare ſategit. Ac certe diutius his immoraremur, niſi jamjam adverteremus, in nimium excreviſſe noſtram recenſionem: quapropter lectoris faſtidium veriti hic ſubſiſtimus, eos qui talibus delectantur & plura diſcupiunt, ad ipſam libri elegantiſſimi evolutionem remittentes.

Cæterum latere Lectorem nolumus, Germanicam etiam hujus libri verſionem extare, *Noribergæ* ſumtibus *Joh. Ziegeri*, *anno 1686 in 4.* impreſſam, & quidem non ad noviſſimæ hujus & auctioris, ſed prioris editionis ductum adornatam: imo ne quidem ex *Anglico* exemplari, quod præſtitiſſet, ſed ipſa rubrica teſte, ex translatione quadam *Belgica* concinnatam. Multis vero nominibus a methodo in autographo adhibita recedit: etenim non modo ipſe Relationum ordo immutatus eſt, ſed & ſingulæ hæ in plura capita diſſecantur: præterea & alicubi lacinias aſſuere placuit, in Autore non extantes, cujus in compenſationem alibi nonnulla ejus verba omiſſa deprehenduntur. Viſum etiam fuit certas quasdam figuras iis, quas *Brownius* dederat, ſubſtituere, non tam inſtruendi, ut apparet, quam delectandi Lectoris gratia, cum potius ex pictoris ingenio pleræque fluxiſſe, quam ad Autoris ſcopum accommodatæ videantur: ne dicamus, variis etiam ipſius contextus locis non adeo feliciter mentem Autoris expreſſam fuiſſe. Quæ ſingula tamen an Germanico Interpreti imputanda ſint, an vero Belgico potius translatori accepta ferenda, in dubio relinquimus, cum ipſum exemplar Belgicum noſtras ad manus non pervenerit.

VETE-

VETERUM ILLUSTRIUM PHILOSOPHORUM, Poetarum, Rhetorum & Oratorum imagines a Joh. Petro Bellorio expoſitionibus illuſtratæ.

Romæ, apud Jo. Jacobum de Rubeis 1685. in Fol.

Conſtant plagulis 64.

JOannes Petrus *Bellorius*, Romanus, *Chriſtinæ* Reginæ Suecorum bibliothecarius & antiquarius, *Columnarum Trajanæ & Antoninianæ expoſitione*, aliisque inſignibus ingenii monumentis, erudito orbi dudum innotuit. Eina, quæ nuperius paullo edidit, opera nobis nunc commemoranda veniunt. Eorum alterum eſt commentarius in veterum Virorum doctorum imagines, ex nummis, gemmis, hermis, marmoribusque deſumptas. Has maximam partem collegerat *Fulvius Urſinus*. Easdem poſtea *Theodori Gallæi* opera Romæ delineatas atque Antverpiæ æri inciſas, *Urſini* & *Gaſparis Scioppii* notis adjutus, cum literatorum applauſu explicavit *Joannes Faber* Bambergenſis, Medicinæ Doctor & in Academia Romana Profeſſor publicus. E Fulviana hac collectione, cui multi quoque Heroes, Reges, Duces aliique fama præſtantes viri immixti erant, Bellorius ſolos Literatorum vultus ſelegit, pluribus iconibus poſt Urſini fata ex antiquitatis ruderibus erutis auxit, ac in tres *claſſes* diſtinxit, quarum ſingulas, *Fabri* potiſſimum veſtigia ſecutus, (uti ingenue ipſemet fatetur,) commentariis brevibus, ſed lectu jucundis illuſtravit. Claſſium prima ſiſtit PHILOSOPHOS, *Antiſthenem*, *Apollonium* Thyanæum, *L. Apulejum*, *Archytam* Tarentinum, *Ariſtippum* Cyrenaicum, *Ariſtomachum* Solenſem, *Ariſtotelem*, *Tiberium Claudium Quirinium Alexandrum* Stoicum, *Carneadem*, *Cratippum*, *Chryſippum*, *Democritum*, *Diogenem*, *Euclidem*, *Heraclitum*, *Hippocratem*, *Jubam* Maurorum Regem, *Fl. Cl. Julianum* Imperatorem, *Magonem* Carthaginenſem & *Dionyſium* Uticenſem, *Marcum Aurelium* Imperatorem, *Maximum* Severi filium, (Juliani Auguſti, juxta Fabrum, ſed juxta Bellorium, Marci Aurelii Imperatoris præceptorem, *Numam Pompilium*, *Pittacum*, *Platonem*, *Poſidonium* Apamæenſem, *Pythagoram*, *L. Junium Ruſticum*, *L. Ann. Senecam*, *Solonem*, *Socratem*, *Speuſippum*, *Thaletem*, *Theophraſtum* Ereſium, *Xenocratem*, *Zaleucum*, *Zenonem* Eleatem.

Claſſem ſecundam occupant POETÆ, *Alcæus*, *Anacreon*, *Aratus*,

tus, Ariſtophanes, Calliſthenes Lyſimachi filius, *Eucharis* poëtria ſcenica, *Euripides, Heſiodus, Homerus, Horatius, Menander, Moſchion, Ovidius, Perſius, Pindarus, Poſidippus, Pytheus, Sappho, Sophocles, Terentius, Theocritus, Virgilius.*

Claſſis tertia complectitur RHETORES AC ORATORES, *Æſchinem, Ariſtidem* Smyrnæum, *Aſpaſiam* Mileſiam, *C. Jul. Cæſarem, Catonem* Majorem, *Ciceronem, Demoſthenem, M. Mettium Epaphroditum* Grammaticum Græcum, *Herodotum, Iſocratem, Leodamantem, Lyſiam, Phocionem, Salluſtium, Soterichum, Titum Livium, Thucydidem.*

Coronidis vice exhibentur duæ icones quatuordecim Medicos antiquos repræſentantes, ac e celeberrimo illo *Dioſcoride* Vindobonenſi, a *P. Lambecio* in commentarios ſuos de Bibliotheca Cæſarea relatæ. In priori conſpiciuntur *Chiron, Machaon, Pamphilus, Xenocrates, Niger, Heraclides, Mantias.* In poſteriori *Galenus, Cratevas, Apollonius, Andreas, Dioſcorides, Nicander, Rufus.*

SYMBOLICA DIANÆ EPHESIÆ STATUA A Claudio Menetreio *expoſita. Acceſſere Lucæ* Holſtenii *epiſtola de verubus Dianæ Epheſiæ, & Jo. Petri* Bellorii *notæ in numiſmata Apibus inſignita.*

Romæ, apud Jo. Jacobum de Rubeis 1688, in Fol.

plagul. 33.

ALterum hoc opus eſt *Bellorii*, ad quod in præcedenti relatione digitum intendimus, quodq; in hac nova editione duobus *Menetreii* & *Holſtenii* meletematibus ſtipatur, non minori eruditione refertis.

Horum primum inſcribitur: *Symbolica Dianæ Epheſiæ Statua a Claudio Menetreio, cimeliothecæ Barberinæ præfecto, expoſita.* Ediderat id poſt auctoris fata *Federicus Vbaldinus*, dicaveratque *Franciſco Barberino* Cardinali. Dum vero & *Vbaldini* & *Barberini* mentionem facimus, non ingratum fore auguramur lectoribus hiſtoriæ literariæ ſtudioſis, ſi obiter ac paucis *Franciſcum Barberinum* alium commemoremus, eam præcipue ob cauſſam, quod, qui tot Poetarum centurias, & in his *Maffeum Barberinum*, ſive Urbanum Papam Octavum recenſuit, clariſſimus *Adrianus Bailletus* nullam ejus notitiam habuiſſe videa-

videatur. Natus hic est Barberini a. 1264, patriæque maternæ nomine coluit *Florentiam*, ubi & *Judicem* sive JCtum, & *poetam* summo cum sæculi applausu egit. Præter opera hodie deperdita, composuit poëma morale vernaculum optimi commatis, duodecim partibus distinctum, tituloque *Documentorum amoris* satis obscure argumentum suum indicans. *Documenti* nimirum voce non Latinorum more id intelligitur, quo aliquid probatur, sed quo aliquid *docetur*. Barberinus nempe regulis bene multis lectuque non indignis, virtutis, gloriæ æternitatisque *amantem docet*, quid agendum ei fugiendumve sit. Hunc Viri (a. 1348. mortui) fœtum modo dictus *Ubaldinus* e membranis in publicam lucem protulit, & elegantissimis exornatum iconibus Romæ a. 1640. edidit, gratiam *Barberinæ* Gentis, (quæ hoc fatore suo maximopere gaudebat, ac eo tempore summa rerum Romanarum potiebatur,) novo hoc officio ac obsequio sibi conciliaturus. Præfixit elogia *Clementis V. R.P.* Joannis *Bocatii*, Donati *Velluti*, Philippi *Villani* aliorumque illius ævi scriptorum, ut & Barberini vitam diligenter enarratam. Subjunxit Glossarium utilissimum vocum obsoletarum apud vetustum hunc vatem obviarum, quæ auctoritatibus poetarum coævorum illustrantur. Sed in orbitam & ad *Menetreium* reverti par est. Huic materiam scribendi suppeditarunt *Dianæ Ephesiæ* multimammiæ, ac corporibus omne genus, inanimatis, vegetabilibus, sensitivis conspersæ marmorea signa quatuor, Romæ extantia æneisque tabulis sub initium libri eleganter expressa. Eorum materiem, formam ac singulas partes sedulo excusit Auctor, & liquido monstravit, Dianam Ephesiam symbolum fuisse *Naturæ*, suoque ambitu comprehendisse omnes Lunæ, Terræ, Isidis, Opis, Cybeles, Cereris, Veneris, & cujus non Deæ? dotes atque attributa. Describitur dein templum Ephesium Dianæ sacrum, tum verbis *Philonis Byzantii*, tum numis quatuor a *Bellorio* adjectis, quorum tertio superbum titulum ΜΟΝΩΝ ΑΠΑΣΩΝ ΤΕΤΡΑΚΙΣ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, *eorum, QUI SOLI EX OMNIBUS QUATER NEOCORI fuerint*, Ephesii sibi vendicant. Ejusdem *Bellorii* cura sub calcem adduntur octo iconum Dianæ Ephesiæ a supra memoratis diversarum apographa, quæ varietate sua non poterunt non antiquarios singulari ratione oblectare.

Alterum opusculum est *Lucæ Holstenii, Vaticanæ bibliothecæ olim præfecti, epistola ad Franciscum Cardinalem Barberinum, de fulcris*

ſeu verubus Dianæ Epheſiæ ſimulacro appoſitis. Meminit illorum *Minutius Felix* in loco, quem editiones univerſæ recentiores corruptiſſimum exhibent. Ita namque in *Ouzeliana*, (quæ omnium correctiſſima creditur,) p. 23. legimus: *Diana interim eſt alte ſuccincta venatrix: Et Epheſia mammis multis & uberibus exſtructa: Et Trivia trinis capitibus, multis manibus horrifica.* At prima *Romana*, ad fidem Vaticani codicis a *Felice Sabæo* Brixiano curata, pro *uberibus* habet *verubus*; Id quod Fulvius *Urſinus*, Deſiderius *Heraldus*, Joannes *Woverius* cæterique *Minutiani* interpretes mendoſum credidere, eo quod *veruũ* nomen fortaſſis non niſi de inſtrumentis transfixoriis vel aſſatoriis, quorum uſus in culina eſt, capi poſſe autumarent. Verum Holſtenius auctoritate *gloſſarii* Latini Vaticani, *lapidis* Tiburtini, *Marcelli* medici, ac *Prudentii* Chriſtiani poetæ, evicit, *verua* hæc, quibus *Dianam* ſuam *exſtruebant* Epheſii, *non pila aut veruta eſſe, ſed fulmenta ferrea oblonga, quæ brachiis ſuppoſita totam mammoſi pectoris molem ſuſtinebant. Cum enim antiquiſſimum hoc ſignum, ad Ægyptiorum ſimulacrorum inſtar, pedibus eſſet arcte compreſſis, tantillam baſin ſuperimpoſito corporis ponderi ferundo imparem, adminiculis ſuffulciendam fuiſſe.* Prudentii locus, de ſimulacris templi abs Hadriano Romæ Venerique ſacrati, extat *libro I. contra Symmachum* v. 226. ſeq. ac a. 1687. in uſum Delphini ita excuſus eſt:

Illic Alcides, ſpoliatis Gadibus, hoſpes
Arcadiæ fulvo ære riget: gemini quoque fratres
Corrupta de matre nothi, Ledeia proles,
Nocturnique equites, celſæ duo Numina Romæ,
Impendent retinente veru, magnique triumphi
Nuntia ſuffuſo figunt veſtigia plumbo.

Poſteriora verba Stephanus *Chamillardus*, (nobis ſuperius p. 126. laudatus,) interpretatur: *Impendent innixi mucrone & inferunt plumbo ſuffuſo greſſus, ut annuncient inſignem triumphum.* Et in nota *veru* haſtam exponere videtur. Vocibus enim: *Impendent retinente veru*, explicationis loco ſubjicit: *Haſtati ſemper exhibentur*; hocque aliquot numiſmatibus probare ſatagit. An ad rem, judicent, qui hæc Holſtenii rite expenderint: *Graphice depingit Dioſcuros, currentium geſtu ita effigiatos, ut extra perpendiculum & baſin prominentes, ſpectantibus non ſine horrore ac metu impendere viderentur. Impendent enim, quæ ſupra caput jamjam caſura pendent, ut recte ait Valla. Timor*

mor autem & admiratio apud rude & ſuperſtitioſum vulgus religionis opinionem conciliabat. Eum metum poëta Chriſtianus ridet, cum nullum eſſet ruinæ, aut fugæ periculum; quod veru, hoc eſt, vectis ſive uncus ferreus a tergo infixus eos retineret, pedesque baſibus applumbati moveri non poſſent. Duplex hoc retinaculorum genus, queis numinum ſimulacra velut vinculis conſtricta defigebantur, Arnobius ſimiliter lib. VI. nationibus exprobrat: Si permanendi, *inquit*, neceſſitatem patiuntur, quid miſerius his eſſe, aut quid infelicius poterit, quam ſi eos in baſibus ita unci retinent & plumbeæ vinctiones? *Utrumque etiam conjungit lex II. Digeſt. de ſepulchro violato:* Celſus quærit, ſi neque applumbata fuit ſtatua, neque adfixa, an pars monumenti effecta ſit, an vero maneat in bonis noſtris. Hactenus Holſtenius. Sub finem epiſtolæ viſuntur in tabulis æneis duabus numi XVIII Auguſtorum Auguſtarumque Romanarum, quorum unusquisque Dianam verubus ſuffultam ſiſtit, decimus vero quintus ΦΑΝΕΑC nomen (pro ΦΛ. ΝΕΑC.) legendum offert, adeoque cenſuram clariſſimi *Noriſii* merito incurrit, qua de diximus in Actis Eruditorum a. 1690. p. 435.

Ultimo loco *Bellorius* repoſuit *notas* ſuas *in numiſmata, tum Epheſia, tum aliarum urbium, Apibus inſignita*, numero triginta ſeptem, quibus accedunt aliquot vetuſtæ *gemmæ annulares* Apis emblemate conſpicuæ, imo & *fibula* ærea antiqua, apis in effigiem formata. Hanc excipit *lucerna* inſcripta: ΑΡΤΕΜΙC. ΕΦΕCΙΩΝ. ΕΤΤΤΧΟΤC. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. h.e. *Diana Epheſia; Eutychis, Alexandri* filii; *Miletopolitarum.* Lucernæ huic lux accenditur tum ex numo Commodi, in quo ſedet Mercurius cum caduceo & inſcriptione inferiori ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, itemque ſuperiori: ΕΠΙ. CΤ. ΕΤΤΤΧΟΤC. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. h. e. *Sub Stratego Eutyche Alexandri;* tum ex numiſmate Gordiani Pii, in quo Diana Venatrix ſpectatur cum lemmate: ΕΠΙ. Μ. ΤΡ. ΑΤΡ. ΕΡΜΟΥ. ΜΕΙΛΗΤΟΠΟΛΕΙΤΩΝ; *Sub Marco Trajano Aurelio Herma; Miletopolitarum.* E priori numo colligitur genus vitæ *Eutychis*, e poſteriore ſtudium *Miletopolitanorum* erga *Dianam Epheſiam.* Omnibus hisce dilucide expoſitis, ſtatua *Deæ Syriæ*, (quoad multiplicem ornamentorum apparatum ac myſticam ſignificationem, *Dianæ Epheſiæ* perſimilis,) in effigie producitur ac prolixo commentario explicatur, ſimulque forma genuina *ſiſtri* ænea figura repræſentatur. Ac ne quid deeſſet, *Bellorius* noſter coronidis vice

vice e *Pyrrhi Ligorii* ſchedis Italicis MSCtis excerpſit', quicquid antiquarius ille haud vulgaris de Dea Syria adnotaverat.

A COMPLEAT DISCOURSE OF THE NATURE, uſe and right managing of the Baroſcope or Quick-ſilver Weather-Glaß, by John Smith, C. M.

ſive

Joh. Schmidii, C. M. Diſcurſus completus de natura, uſu ac recta tractatione Baroſcopii ſive Barometri mercurialis.

Londini, apud Joſephum Watts, 1688. in 8.

Conſtat plagulis 7.

DE mirifico illo inſtrumento, tempeſtatum aerisque mutationum prænuntio, quod *Barometrum* vulgo audit, (cujusque uſum ab Illuſtri *Boylio* Anglicæ Nationi primum communicatum fuiſſe, conſtat,) tractaturus præſentis ſcripti Autor, aliqua præmonet de ejusdem inventore & fundamentis; iis fere gemina, quæ in *Actis hisce Anni 1688. M. Apr. pag. 174. ſeqq.* latius jamjam a nobis commemorata fuerunt. Cum vero plures hujus inſtrumenti ſpecies a curioſis hactenus excogitatæ fuerint, quemadmodum ibidem videre eſt; Noſter unicam tantum, omnium nempe ſimpliciſſimam & communiſſimam illam perſequi ſtatuit, quæ ex nudo tubulo vitreo, tres circiter pedes longo, Mercurii pleno, & aperta ſui extremitate ſtagnantem intra Mercurium immerſo, conſiſtit. Tametſi enim ultro agnoſcat, machinas ab aliis adinventas, ſpeciatim barometrum *Sam. Morlandi*, inclinatum habens verticem, ac orbiculatum illud, ab ingenioſiſſimo *Hookio* in ſua *Micrographia* deſcriptum, minutiores aeris variationes prodere: nihilominus cum exiguas ejusmodi alterationes raro mutationes tempeſtatis notabiles inſequi ſoleant, adeoque illa plus fere curioſitatis, quam uſus habeant; præterea Morlandianum quidem iſtud hoc incommodi habeat, quod vix ullam admittat figuram regularem, Hookianum vero nimios requirat ſumtus: hinc ſimplex illud Boylianum, uſui accommodatiſſimum & maxime parabile, ad præcognoſcendas cœli vicisſitudines abunde ſufficere poſſe autumat, eique proinde ſoli pertra-

parvulus hoc loco legendo. Quamvis verba ejus ita habeant, ita ut ea ipsa ad Christum referantur, tamen ea ipsa ad Ecclesiam referri possunt, quæ ipsa est Christi corpus, ut ipse Christus est caput Ecclesiæ. Quod ergo de Christo dicitur, quia caput est, de Ecclesia dicitur, quia corpus est. Quod de Christo dicitur, quia sponsus est, de Ecclesia dicitur, quia sponsa est. Quod de Christo dicitur, quia Dominus est, de Ecclesia dicitur, quia famula est. Quod de Christo dicitur, quia Salvator est, de Ecclesia dicitur, quia salvata est. Quod de Christo dicitur, quia Creator est, de Ecclesia dicitur, quia creata est. Quod de Christo dicitur, quia Filius est, de Ecclesia dicitur, quia filia est. Quod de Christo dicitur, quia Deus est, de Ecclesia dicitur, quia templum Dei est. Quod de Christo dicitur, quia Rex est, de Ecclesia dicitur, quia regnum Dei est. Quod de Christo dicitur, quia Sacerdos est, de Ecclesia dicitur, quia sacerdotium est. Quod de Christo dicitur, quia Pastor est, de Ecclesia dicitur, quia grex est. Quod de Christo dicitur, quia Agnus est, de Ecclesia dicitur, quia ovis est. Quod de Christo dicitur, quia Leo est, de Ecclesia dicitur, quia leæna est. Quod de Christo dicitur, quia Vitis est, de Ecclesia dicitur, quia palmes est. Quod de Christo dicitur, quia Fons est, de Ecclesia dicitur, quia hortus est. Quod de Christo dicitur, quia Lux est, de Ecclesia dicitur, quia lucerna est. Quod de Christo dicitur, quia Sol est, de Ecclesia dicitur, quia luna est. Quod de Christo dicitur, quia Dies est, de Ecclesia dicitur, quia nox est. Quod de Christo dicitur, quia Via est, de Ecclesia dicitur, quia peregrinatio est. Quod de Christo dicitur, quia Veritas est, de Ecclesia dicitur, quia fides est. Quod de Christo dicitur, quia Vita est, de Ecclesia dicitur, quia conversatio est. Quod de Christo dicitur, quia Resurrectio est, de Ecclesia dicitur, quia spes est. Quod de Christo dicitur, quia Pax est, de Ecclesia dicitur, quia charitas est. Quod de Christo dicitur, quia Hostia est, de Ecclesia dicitur, quia oblatio est. Quod de Christo dicitur, quia Mediator est, de Ecclesia dicitur, quia reconciliatio est. Quod de Christo dicitur, quia Advocatus est, de Ecclesia dicitur, quia oratio est. Quod de Christo dicitur, quia Redemptor est, de Ecclesia dicitur, quia redemptio est. Quod de Christo dicitur, quia Judex est, de Ecclesia dicitur, quia justitia est. Quod de Christo dicitur, quia Hæres est, de Ecclesia dicitur, quia cohæres est. Quod de Christo dicitur, quia Primogenitus est, de Ecclesia dicitur, quia unigenita est. Quod de Christo dicitur, quia Primitiæ est, de Ecclesia dicitur, quia plenitudo est. Quod de Christo dicitur, quia Primus est, de Ecclesia dicitur, quia secunda est. Quod de Christo dicitur, quia Unus est, de Ecclesia dicitur, quia una est. Quod de Christo dicitur, quia Solus est, de Ecclesia dicitur, quia sola est. Quod de Christo dicitur, quia Electus est, de Ecclesia dicitur, quia electa est. Quod de Christo dicitur, quia Dilectus est, de Ecclesia dicitur, quia dilecta est. Quod de Christo dicitur, quia Pulcher est, de Ecclesia dicitur, quia pulchra est. Quod de Christo dicitur, quia Candidus est, de Ecclesia dicitur, quia candida est. Quod de Christo dicitur, quia Rubicundus est, de Ecclesia dicitur, quia rubicunda est. Quod de Christo dicitur, quia Mundus est, de Ecclesia dicitur, quia munda est. Quod de Christo dicitur, quia Innocens est, de Ecclesia dicitur, quia innocens est. Quod de Christo dicitur, quia Sanctus est, de Ecclesia dicitur, quia sancta est. Quod de Christo dicitur, quia Immaculatus est, de Ecclesia dicitur, quia immaculata est. Quod de Christo dicitur, quia Rectus est, de Ecclesia dicitur, quia recta est. Quod de Christo dicitur, quia Verax est, de Ecclesia dicitur, quia veracia est. Quod de Christo dicitur, quia Sapiens est, de Ecclesia dicitur, quia sapiens est. Quod de Christo dicitur, quia Fortis est, de Ecclesia dicitur, quia fortis est. Quod de Christo dicitur, quia Liber est, de Ecclesia dicitur, quia libera est. Quod de Christo dicitur, quia Pacificus est, de Ecclesia dicitur, quia pacifica est. Quod de Christo dicitur, quia Misericors est, de Ecclesia dicitur, quia misericors est. Quod de Christo dicitur, quia Pius est, de Ecclesia dicitur, quia pia est. Quod de Christo dicitur, quia Benignus est, de Ecclesia dicitur, quia benigna est. Quod de Christo dicitur, quia Patiens est, de Ecclesia dicitur, quia patiens est. Quod de Christo dicitur, quia Longanimis est, de Ecclesia dicitur, quia longanimis est. Quod de Christo dicitur, quia Mansuetus est, de Ecclesia dicitur, quia mansueta est. Quod de Christo dicitur, quia Humilis est, de Ecclesia dicitur, quia humilis est. Quod de Christo dicitur, quia Quietus est, de Ecclesia dicitur, quia quieta est. Quod de Christo dicitur, quia Modestus est, de Ecclesia dicitur, quia modesta est. Quod de Christo dicitur, quia Continens est, de Ecclesia dicitur, quia continens est. Quod de Christo dicitur, quia Castus est, de Ecclesia dicitur, quia casta est. Quod de Christo dicitur, quia Virgo est, de Ecclesia dicitur, quia virgo est. Quod de Christo dicitur, quia Inviolatus est, de Ecclesia dicitur, quia inviolata est. Quod de Christo dicitur, quia Incorruptus est, de Ecclesia dicitur, quia incorrupta est. Quod de Christo dicitur, quia Immortalis est, de Ecclesia dicitur, quia immortalis est. Quod de Christo dicitur, quia Gloriosus est, de Ecclesia dicitur, quia gloriosa est. Quod de Christo dicitur, quia Triumphator est, de Ecclesia dicitur, quia triumphatrix est. Quod de Christo dicitur, quia Victor est, de Ecclesia dicitur, quia victrix est. Quod de Christo dicitur, quia Rex est, de Ecclesia dicitur, quia regina est. Quod de Christo dicitur, quia Dominus est, de Ecclesia dicitur, quia domina est. Quod de Christo dicitur, quia Deus est, de Ecclesia dicitur, quia deificata est. Quod de Christo dicitur, quia Homo est, de Ecclesia dicitur, quia humanata est. Quod de Christo dicitur, quia Filius est, de Ecclesia dicitur, quia adoptata est. Quod de Christo dicitur, quia Unigenitus est, de Ecclesia dicitur, quia unigenita est. Quod de Christo dicitur, quia Primogenitus est, de Ecclesia dicitur, quia primogenita est. Quod de Christo dicitur, quia Primitiæ est, de Ecclesia dicitur, quia plenitudo est. Quod de Christo dicitur, quia Primus est, de Ecclesia dicitur, quia secunda est. Quod de Christo dicitur, quia Unus est, de Ecclesia dicitur, quia una est. Quod de Christo dicitur, quia Solus est, de Ecclesia dicitur, quia sola est. Quod de Christo dicitur, quia Electus est, de Ecclesia dicitur, quia electa est. Quod de Christo dicitur, quia Dilectus est, de Ecclesia dicitur, quia dilecta est. Quod de Christo dicitur, quia Pulcher est, de Ecclesia dicitur, quia pulchra est. Quod de Christo dicitur, quia Candidus est, de Ecclesia dicitur, quia candida est. Quod de Christo dicitur, quia Rubicundus est, de Ecclesia dicitur, quia rubicunda est. Quod de Christo dicitur, quia Mundus est, de Ecclesia dicitur, quia munda est. Quod de Christo dicitur, quia Innocens est, de Ecclesia dicitur, quia innocens est. Quod de Christo dicitur, quia Sanctus est, de Ecclesia dicitur, quia sancta est. Quod de Christo dicitur, quia Immaculatus est, de Ecclesia dicitur, quia immaculata est. Quod de Christo dicitur, quia Rectus est, de Ecclesia dicitur, quia recta est. Quod de Christo dicitur, quia Verax est, de Ecclesia dicitur, quia veracia est. Quod de Christo dicitur, quia Sapiens est, de Ecclesia dicitur, quia sapiens est. Quod de Christo dicitur, quia Fortis est, de Ecclesia dicitur, quia fortis est. Quod de Christo dicitur, quia Liber est, de Ecclesia dicitur, quia libera est. Quod de Christo dicitur, quia Pacificus est, de Ecclesia dicitur, quia pacifica est. Quod de Christo dicitur, quia Misericors est, de Ecclesia dicitur, quia misericors est. Quod de Christo dicitur, quia Pius est, de Ecclesia dicitur, quia pia est. Quod de Christo dicitur, quia Benignus est, de Ecclesia dicitur, quia benigna est. Quod de Christo dicitur, quia Patiens est, de Ecclesia dicitur, quia patiens est. Quod de Christo dicitur, quia Longanimis est, de Ecclesia dicitur, quia longanimis est. Quod de Christo dicitur, quia Mansuetus est, de Ecclesia dicitur, quia mansueta est. Quod de Christo dicitur, quia Humilis est, de Ecclesia dicitur, quia humilis est. Quod de Christo dicitur, quia Quietus est, de Ecclesia dicitur, quia quieta est. Quod de Christo dicitur, quia Modestus est, de Ecclesia dicitur, quia modesta est. Quod de Christo dicitur, quia Continens est, de Ecclesia dicitur, quia continens est. Quod de Christo dicitur, quia Castus est, de Ecclesia dicitur, quia casta est. Quod de Christo dicitur, quia Virgo est, de Ecclesia dicitur, quia virgo est. Quod de Christo dicitur, quia Inviolatus est, de Ecclesia dicitur, quia inviolata est. Quod de Christo dicitur, quia Incorruptus est, de Ecclesia dicitur, quia incorrupta est. Quod de Christo dicitur, quia Immortalis est, de Ecclesia dicitur, quia immortalis est. Quod de Christo dicitur, quia Gloriosus est, de Ecclesia dicitur, quia gloriosa est. Quod de Christo dicitur, quia Triumphator est, de Ecclesia dicitur, quia triumphatrix est. Quod de Christo dicitur, quia Victor est, de Ecclesia dicitur, quia victrix est. Quod de Christo dicitur, quia Rex est, de Ecclesia dicitur, quia regina est. Quod de Christo dicitur, quia Dominus est, de Ecclesia dicitur, quia domina est. Quod de Christo dicitur, quia Deus est, de Ecclesia dicitur, quia deificata est. Quod de Christo dicitur, quia Homo est, de Ecclesia dicitur, quia humanata est. Quod de Christo dicitur, quia Filius est, de Ecclesia dicitur, quia adoptata est. Quod de Christo dicitur, quia Unigenitus est, de Ecclesia dicitur, quia unigenita est. Quod de Christo dicitur, quia Primogenitus est, de Ecclesia dicitur, quia primogenita est.

affectibus tantum non nullis non fuisse obnoxios, nobilem genitis Romanis, ut ipsi fatentur, ortum, ac ne ipsum quidem Romulum, qui Urbem condidit, ab iis immunem fuisse, quos ipse Romanis Legibus, ut ait Livius, Asylum aperiendo, ad frequentandam Urbem, quod ad id tempus inopem fuerat, fecerit. Quod si Romulus, Romanorum Conditor

nachi Rom. 16. Salutate Priscillam & Aquilam, & Onesiphori domum. 2. Tim. 1. Item 4. Non sit ei Deus misericordiam, quia frequenter me refrigerauit, & catenam meam non erubuit. Item 18. Dominus det illi inuenire misericordiam apud Dominum in illa die. Quæ omnia ostendunt, eum fuisse defunctum, quando hæc scribebantur. Quod autem Onesiphorus fuerit defunctus, ex eo quoque colligitur, quia Paulus ipsum non salutat, sed domum eius, quod non fecisset, si ipse adhuc viueret. Quod autem Onesiphorus fuerit Ephesi, ex eo colligitur, quia Paulus dicit, quod ipse ministrauit sibi Ephesi

MARCI EREMITÆ, DE IIS, QUI PUTANT SE ex operibus juſtificari, capitula. Recudi fecit Samuel Schelguigius D.

Gedani, ſumptibus David. Friderici Rhetii 1688. in 4to.

plagul. 8.

MArcus Eremita, ſeculo V. florens, maxime reverendo Schelguigio multis nominibus devinctus eſt. Nam non tantum *ſancti & perantiqui ſcriptoris* elogio in opuſculi frontiſpicio hic eum mactavit, ac tanquam *teſtem veritatis Evangelicæ* in articulo de juſtificatione gratuita peccatoris coram DEo paſſim laudavit, ſed & præcipuos ejus locos dictis biblicis illuſtravit ac comprobavit, nævos a Centuriatoribus Magdeburgenſibus ei attributos, commoda atque valde probabili interpretatione abs eo obſcurius dictorum, abſterſit ac abolevit, ipſumque tandem librum totum ex verſione Latina *Vincentii Opſopœi* (collata cum ea, quæ in Bibliotheca Patrum Pariſina a. 1589. reperitur,) boni publici ergo recudi curavit.

SAMUELIS SCHELGUIGII D. DE UNIONE Eccleſiarum, Tridentinæ atque Auguſtanæ confeſſioni adhærentium, diſputationes ſex.

Gedani, typis Davidis Friderici Rhetii, 1689. in 4to.

plagul. 20.

QUantum diſcriminis intercedat decretis Tridentinis ac Auguſtanæ confeſſioni, vernaculo ſcripto ſumme reverendus Gedanenſium theologus & gymnaſiarcha Schelguigius luculenter demonſtravit, qua de re nonnulla memoriæ prodidimus in Actis 1688. p. 178. Non potuit igitur aſſentiri *Matthæo Prætorio*, qui ex caſtris noſtris ad Romana transiit ac *tubam* dein *pacis* inter Pontificios & Evangelicos inundæ inflavit: ſed conatu qui nunquam non poterit eſſe irritus, niſi aut infallibilitate ſibi hactenus arrogata ſeſe abdicet Romanus Papa, aut nos veritatem in conſcientia agnitam prodere velimus. Monſtrarunt id præter alios duumviri clariſſimi, *Bernhardus von Sanden* & *Melchior Zeidlerus* Profeſſores Regiomontani, libris ex profeſſo *Tubæ pacis* oppoſitis ac ad Acta Eruditorum a. 1689. p. 81. & 477. relatis. Idem fece-

fecerat annis jamjam 1676 & 1677 Schelguigius disputationibus, quas a. 1689. recusas esse, indicandum duximus. Præsertim cum simul de novo, quod molitur, opere in præfatione certiores nos reddiderit Auctor. Nimirum, (uti in Actis 1690. p. 138. notavimus,) a Johanne Francisco *Hacki* S. J. Theologo proposita est *Regia via omnes dissidentes in religione Neo-Evangelicos* (titulum bona fide exscribimus) *ad orthodoxam & salvificam fidei Christianæ veritatem perscrutandam, inveniendam & amplectendam manuducens.* Huic opponet Noster librum inscriptum: *Dissipatio ignis fatui, quo D. Johannes Franciscus Hacki, societatis suæ Theologus, misere seductus, cum Viam Regiam se tenere opinaretur, in cænosas paludes incidit.*

SAMUELIS SCHELGUIGII D. DISQUISITIO THEologica de Rechabitis, quæ super Jerem. XXXV. commentarii loco esse posset.

Gedani, typis J. F. Rhetii 1689. in 4to.

plagul. 19.

ET hæc disquisitio sextuplici disputatione annis 1679. 1680. & 1681. in Athenæo Gedanensi ventilata fuit. Absolvitur capitibus quindecim, quorum sex priora *originem* & *genealogiam* Rechabitarum (a posteris ad majores ascendendo) e Jonadabo, Rechabo, Hammatho, Jethrone, Caine, Sinæo, Canaane, Chamo, Noscho denique communi generis humani restauratore, derivant. *Institutum* dein Rechabitarum, *Jeremiæ c. XXXV.* memoratum, exponitur, c. 7. 8. 9. quoad ejus *objectum* personale ac reale, *finem*, ac *causam efficientem*. C. 10. negatur quæstio: *An ex legislatione Jonadabi potestas legislatoriæ, quam Prælati ecclesiæ Romanæ sibi arrogant, probetur & stabiliatur?* C. 11. & 12. disparitas monstratur inter *Rechabitas* ex una, & *Essæos*, *Nazireos*, *Monachos Papæos* ex altera parte. Adduntur reliquis capitibus varia adjuncta obedientiæ Rechabiticæ, *spontaneitas* puta, *duratio*, *approbatio* & *promissio divina*. Argumentum equidem hoc universum ab aliis quamplurimis pertractatum est, unde ad specialiora Disquisitionis Schelguigianæ contenta descendere supervacaneum erit. Si quid tamen judicio nostro dandum est, non erit fortassis inter omnes commentatores in Jeremiam, qui concinniori ordine majorive perspicuitate con-

ac consentiendo hoc fieri dispensetur, ut a debitore non exigatur, quod ipse ob paupertatem solvere non potest. Quod si ergo Creditor ad Judicem Ecclesiasticum provocet, ut Debitor ad solutionem cogatur, Judex Ecclesiasticus, si Debitor vere pauper sit, ejus petitioni locum dare non debet, sed Creditorem ad Judicem Civilem remittere, qui ejus petitioni, si justa sit, annuere potest. Quod si Debitor non vere pauper sit, sed solvendo, Judex Ecclesiasticus Creditori ad solutionem faciendam mandare potest, & si Debitor non obtemperet, eum excommunicare. Quod si Debitor excommunicatus per annum in excommunicatione perseveret, Judex Ecclesiasticus Creditori ad Judicem Civilem recurrere, & ut Debitor in carcerem conjiciatur, petere potest. Quod si Judex Civilis Debitorem in carcerem conjiciat, ut ibi tandiu detineatur, donec Creditori satisfecerit, Judex Ecclesiasticus Debitorem ab excommunicationis vinculo absolvere debet, quia Debitor jam in carcere detinetur, ut Creditori satisfaciat.

II. ARTICULUS Philosophicus, in quo Ignis Aetherius ab Igne Elementari, Quibusdam Physicis Recentioribus, distinguitur.

Quemadmodum ex Elementis Chymicis, quæ Principia vocantur, ad Principia Physica, quæ Elementa dicuntur, ratiocinium fit; ita ex Igne Elementari, quem Chymici Principium vocant, ad Ignem Aetherium, quem Physici Elementum vocant, ratiocinium fit. Ignis ex tam copiosis Aetheris

quæ tantundem, quo superficiem, & solidum ab eo descriptum superant, ad ipsum rectangulum, quod ex ipsa & ejus axe, seu diametro, quæ ad basim perpendicularis est, continetur, eandem habebunt rationem, quam habet differentia inter duplum & triplum ejusdem axis, ad ipsum axem. Sit enim ABC semicirculum, cujus diameter AC, & centrum D, & ducatur ex D ad AC perpendicularis DB, & ex B ad AC ducatur BE, quæ sit ad DB, ut differentia inter duplum & triplum ipsius AC, ad ipsum AC, & ducatur AB, & ex E ducatur EF ipsi AB parallela, & ducatur AF, & ex F ducatur FG ipsi AC parallela, & ducatur AG, & ex G ducatur GH ipsi AB parallela, & ducatur AH, & ex H ducatur HI ipsi AC parallela, & ducatur AI, & ex I ducatur IK ipsi AB parallela, & ducatur AK, & ex K ducatur KL ipsi AC parallela, & ducatur AL, & ex L ducatur LM ipsi AB parallela, & ducatur AM, & ex M ducatur MN ipsi AC parallela, & ducatur AN, & ex N ducatur NO ipsi AB parallela, & ducatur AO, & ex O ducatur OP ipsi AC parallela, & ducatur AP, & ex P ducatur PQ ipsi AB parallela, & ducatur AQ, & ex Q ducatur QR ipsi AC parallela, & ducatur AR, & ex R ducatur RS ipsi AB parallela, & ducatur AS, & ex S ducatur ST ipsi AC parallela, & ducatur AT, & ex T ducatur TV ipsi AB parallela, & ducatur AV, & ex V ducatur VX ipsi AC parallela, & ducatur AX, & ex X ducatur XY ipsi AB parallela, & ducatur AY, & ex Y ducatur YZ ipsi AC parallela, & ducatur AZ, & ex Z ducatur Zæ ipsi AB parallela, & ducatur Aæ, & ex æ ducatur æC ipsi AB parallela, & ducatur æC. Dico, quod rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet differentia inter duplum & triplum ipsius AC, ad ipsum AC. Quoniam enim rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet differentia inter duplum & triplum ipsius AC, ad ipsum AC, & differentia inter duplum & triplum ipsius AC, ad ipsum AC eandem habet rationem, quam habet BE ad DB, rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet BE ad DB. Et quoniam rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet BE ad DB, & BE ad DB eandem habet rationem, quam habet rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur. Ergo rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet rectangulum, quod ex AC & ipsa BE continetur, ad rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur. Ergo solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, æquale est rectangulo, quod ex AC & ipsa DB continetur. Et quoniam rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet DB ad DB, & DB ad DB eandem habet rationem, quam habet rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, ad rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, ad rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur. Ergo rectangulum, quod ex AC & ipsa DB continetur, ad solidum, quod ex circumductione semicirculi ABC circa AC describitur, eandem habet rationem, quam habet rectangulum, quod ex AC & ipsa DB

non Elementum figuræ circulo tam magni, tam parvi, quam
libet, ut ipsi placuerit, æquale, & ad Elementum Curvæ
quæsitæ, ut Ordinatam ad Abscissam, rationem habens
datam, ut ipsi placuerit, vel etiam quamcunque aliam
rationem, seu conjunctim, seu vicissim, seu inversim,
seu quomodocunque, ad Elementum Curvæ quæsitæ, vel
ad ejus semidifferentiam, vel ad Elementum Abscissæ,
vel ad Elementum Ordinatæ, vel ad Elementum Arcus
Circularis, &c. Et XXIV. in quacunque Curva quæsita
Elementum Abscissæ, vel Ordinatæ, vel Arcus Circularis,
vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXV. in quacunque
figura quæsita vel Elementum Abscissæ, vel Ordinatæ, vel
Arcus Circularis, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
XXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et XXVII. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et XXIX. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel
Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et XXX. in quacunque Curva quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXXI. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXXII.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et XXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
XXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel
Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XL. in
quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XLI. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et XLII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XLIII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XLIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et XLV. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XLVI.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XLVII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et XLVIII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XLIX.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et L. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel
Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LI. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LII. in quacunque
Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
LIII. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et LIV. in quacunque Curva quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LV. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
LVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et LVII. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et LIX. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel
Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et LX. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXI.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et LXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et LXIII. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXIV.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et LXV. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et LXVI. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXVII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et LXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXIX. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
LXX. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et LXXI. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et LXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et LXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
LXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXX.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et LXXXI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et LXXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et LXXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
LXXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et LXXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XC. in
quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XCI. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et XCII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XCIII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et XCIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XCV. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
XCVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et XCVII. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et XCVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et XCIX. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et C. in quacunque Curva quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CI. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et CIII. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CV. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel
Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CVI. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CVII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CIX. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CX. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et CXI. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXX.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXXI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXX.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXXXI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CXXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CXXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXL.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXLI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXLII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CXLIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CXLIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXLV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXLVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXLVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CXLVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXLIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CL. in
quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLI. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CLII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLIII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLV. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CLVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et CLVII. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CLIX. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CLX. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXI.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXIII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CLXIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et CLXV. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CLXVII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXVIII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXIX.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLXX. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXI. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CLXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXIII. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXIV.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLXXV. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CLXXVII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXVIII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXIX.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLXXX. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXXI. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CLXXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXXIII. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXXIV.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CLXXXV. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CLXXXVII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXXVIII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CLXXXIX.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXC. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXCI. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CXCII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et CXCIII. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXCIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CXCV. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CXCVI. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXCVII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CXCVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CXCIX. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CC. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ
quæsitæ, &c. Et CCI. in quacunque figura quæsita
Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel
Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CCIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CCIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CCVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCX.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CCXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CCXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXX.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXXI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CCXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CCXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXX.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXXXI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXXII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CCXXXIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXXIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXXV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXXXVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXXVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CCXXXVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXXXIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXL.
in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXLI. in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXLII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c.
Et CCXLIII. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXLIV. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXLV.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCXLVI. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXLVII. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CCXLVIII. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCXLIX. in quacunque figura
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCL. in
quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCLI. in quacunque figura quæsita Abscissam,
vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum
Curvæ quæsitæ, &c. Et CCLII. in quacunque Curva
quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCLIII.
in quacunque figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam,
vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ,
&c. Et CCLIV. in quacunque Curva quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et CCLV. in quacunque
figura quæsita Abscissam, vel Ordinatam, vel Arcum
Circularem, vel Elementum Curvæ quæsitæ, &c. Et
CCLVI. in quacunque

riam, diſſuaſoriam, hortatoriam, dehortatoriam, monitoriam, conſolatoriam, petitoriam, ambitoriam, invitatoriam, eamque nuptialem, initialem, epularem, exequialem, commendatoriam, conciliatoriam, officioſam, communicatoriam, non ſine reſponſoriis ubique ſubjunctis; tertia epiſtolas generis judicialis, accuſatoriam, objurgatoriam, exprobratoriam, comminatoriam, expoſtulatoriam, invectivam ſeu criminatoriam, lamentatoriam & cenſoriam; quibus caput de epiſtola mixta additur cum appendice formularum ad epiſtolas generatim reſpondendi, quæ capiti XIV partis I includi debuiſſent, nec non poſtambulone duplici, legitimo videlicet & illegitimo, ut vocat, quorum ille contenta Hodegi hujus Epiſtolici inſigniora, hic errata ejusdem enormiora exhibet.

משניות, *MISCHNAJOTH, CUM COMMENTARIIS R. Obadiæ Bertinorii & R. Jom Tobh Lipmanni.*

Amſtelodami, apud Davidem Tartas, an. 445. 446. 447. 448. i. e. Chriſti 1685, 86, 87, 88. in 4to.

Sex partes. Conſtant plagulis 263.

EN novam editionem Miſchnæ ſive textus Talmudici, a R. Jehuda Sancto ſecundo orbis redempti ſæculo compoſiti. Stipatur ea ex utroque latere commentatoribus, quorum prior cum primis inter optimos jure meritoque reponitur. Eſt is *Obadias, de Bartenora* vulgo cognominatus, melius *Bertinorius* vel *Britinorienſis*. Nimirum id nominis habet a patria ברטנורה aut בירטינורי, hoc eſt, urbe illa Romandiolæ, quam Itali *Bertinoro* vel *Bertinaro*, Latini *Bertinorium*, *Bretinorium*, *Britinorium*, *Petram Honorii*, vocare amant. Commentaria ſua condere cœpit in Italia, abſolvit in Palæſtina, ubi etiam ad plures abiit anno æræ Jud. 290, Chriſti 1530; quemadmodum ex Schalſcheleth Hakkabbala R. *Gedaliæ Jechiadis* refert R. *David Ganſius* in Zemach David. Magno applauſu exceptus eſt a Judæis æque ac Chriſtianis. Ab illis excuſus eſt cum ſolo *Miſchnæ* textu Lublini a. 356, Chriſti 1596 in folio; itemque cum eodem textu & commentario Maimonidis, Sabionetæ a. 319, Chr. 1559; Venetiis a. 326, Chr. 1566; & a. 366, C. 1606; Mantuæ a. 321, 322, Chr. 1561, 1562. Ex his eſt *Sebaſtianus Schmidius*, æternum Academiæ Argentoratenſis decus, cui in acceptis

ferimus accuratam versionem tractatuum Mischnicorum *Schabbath* ac *Erubbin*, itemque Maimonidis & Bartenoræ, interpretum, Lipsiæ a. 1661, obstetricante *Johanne Benedicto Carpzovio* nostro, in publicam lucem emissam. Optandum autem foret, ut vel Viro maxime reverendo reliquos tractatus, quos affectos a se esse in præfatione testatus est, perpolire atque evulgare per ætatem & graviora negotia liceret; vel Angli, qui Abendanæ ope totum Mischnæ codicem in Latinam linguam transferri aliquot abhinc annis curasse feruntur, *Obadia* nostri commentaria eidem adjungere non negligerent.

Eum in editione hac comitatur *R. Jom Tobh Lipmannus*, Nathanis filius, Mosis Wallersteinii nepos. Concinnavit is in omnes *Mischnæ* partes תוספת h. e. *Additionem*, ultimæque ejus parti colophonem imposuit a. æræ J. 377, Christi 1617, ætatis XXXVIII. Judæis eum quantivis pretii haberi, collectu facile fuit ex R. *Schabbethai Strimeri* Siphte Jeschenim, sive bibliotheca Rabbinica, lit. מ. n. 370. ubi ביאור ופירוש נפלא מאד *explanatio sive commentarius valde admirabilis* salutatur. Cum vero, quæ Pragæ a. C. 1617, & Cracoviæ a. C. 1644 typis exscripta fuerant, syntagmatis hujus exemplaria maximam partem disparuissent, prælo id tertia vice subjiciendum ratus est typographus Amstelodamensis, *David* די קראסטו תארתאס *de Crasto Tartas*, seu (uti nomen lexico Ebræo-Lusitano *Selomonis de Oliveyræ* a. 442, Chr. 1682, edito subscripsit) דור די קאשטרו תרטאס *David de Castro* (sic Hispanis Lusitanisque familia nobilis vocatur) *Tartas*. In subscriptione præfationis, huic operi præmissæ, fratrem se appellat *Isaaci de Castro Tartas*, qui publice nomen DEi sanctificarit & ob religionis suæ professionem combustus fuerit, eaque propter DEum obtestatur, ut sanguinem servorum suorum ad instar aquæ effusum propediem vindicet. Præfiguntur editioni huic approbationes Rabbinorum Amstelodamensium, *Isaaci Abuhab*, *Mosis Juda* Kalonymo sacerdote nati, & *Salomonis de Oliveyra*, gravissimo simul anathemate pro more in eos vibrato, qui intra triplicis lustri spatium, invito Davide Tartassio, Jom Tobh Lipmannum recudere ausi fuerint.

CONSULTATIONUM FORENSIUM ABBATIS PHILIPPI Castaldi JCti, & Sereniss. Mutinæ ac Rhegii Duci a Secretis & Consiliis Status, Volumen Primum.

Mutinæ, apud Hæredes Juliani Cassiani, 1681. in fol.

Ecclesiæ Romanæ ex Gratiano, cum quo concordant Ca-
nones Apostolorum, Nicæni, Ancyrani, Gangrenses, Ni-
sseni, Constantinopolitani, Ephesini, Chalcedonenses, Ni-
cæni secundi, Turonenses, Moguntini, Parisienses, Ro-
manum, Agathense, Aurelianense, Epaonense, Arausi-
canum, Toletanum, Bracarense, Matisconense, Vasense,
Cabilonense, Remense, Lugdunense, Rothomagense, Ce-
nomanense, Turonense, Meldense, Triburiense, Aquisgra-
nense, Mantuanum, Ticinense, Romanum, Lateranense,
Remense, Senonense, Turonense, Rothomagense, Lugdu-
nense, Bituricense, Avenionense, Trevirense, Colonien-
se, Moguntinum, Salisburgense, Pragense, Gnesnense,
Lundense, Upsalense, Aboense, Bergense, Nidrosiense,
Stregnense, Dublinense, Cassiliense, Londinense, Ebo-
racense, Wigornense, Exoniense, Oxoniense, Cantuarien-
se, Scotorum, Hibernorum, Basileense, Constantiense,
Senense, Florentinum, Lateranense, Tridentinum, Ro-
manum, Lateranense, Parisiense, Senonense, Bituricense,
Rothomagense, Lugdunense, Avenionense, Trevirense,
Colonense, Moguntinum, Salisburgense, Pragense, Gnes-
nense, Lundense, Upsalense, Aboense, Bergense, Nidro-
siense, Stregnense, Dublinense, Cassiliense, Londinense,
Eboracense, Wigornense, Exoniense, Oxoniense, Cantua-
riense, Scotorum, Hibernorum, Basileense, Constantien-
se,

ne nomine quæ ad finem ejusdem quæstionis, circa 28 & 29 ej. quæstionis, ubi de Cæsare Augusto, Tiberio, Caligula, Claudio, Nerone, Galba, Othone, Vitellio, Vespasiano, Tito, Domitiano, & Nerva agitur, & ubi de Trajano, Hadriano, Antonino Pio, Marco Antonino, Lucio Vero, Commodo, Pertinace, Didio Juliano, Severo, Caracalla, Geta, Macrino, Heliogabalo, Alexandro Severo, Maximino, Gordiano, Philippo, Decio, Gallo, Volusiano, Æmiliano, Valeriano, Gallieno, Claudio, Aureliano, Tacito, Probo, Caro, Carino, & Numeriano, Diocletiano, Maximiano, Constantio, Galerio, Maximino, Severo, Maxentio, Licinio, Constantino, Crispo, Constantino Junior, Constantio, Constante, Magnentio, Decentio, Vetranione, Nepotiano, Julio Constantio, Gallo, Julio, Constantio, Constantino Junior, Julio, Julio Constantio, Julio Julio, Julio Julio, Julio Jul

mero quidem hoc casu non [illegible] sed quod [illegible]
[illegible] ut ex Tabula patet, quæ ad Tabulam Logarithmorum
[illegible] pertinet, ubi [illegible] Logarithmi Numerorum
[illegible] Numeri Logarithmorum [illegible] Quæ Tabula
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ma quæ Mathesis, ita hodie complectitur, ut nemo dubitare possit, quin ea, quæ ad Mechanicam, Opticam, Astronomiam, Geographiam, Chronologiam, Architecturam, Musicam, Pictoricam, Hydrostaticam, Pneumaticam, Artem militarem, Artem nauticam, Artem Cryptographicam, Artem denique Combinatoriam, Algebram, aliasque ejusmodi disciplinas, quæ ad Mathesin pertinere dicuntur, ad eam revera pertineant. Quæ cum ita sint, non video, quid obstet, quo minus Mathesis definiatur, Scientia de quantitate, quatenus ea mensurabilis est. Quibus de rebus quoniam nobis occasio se offert, dicendi, quæ de hac re sentiamus, ea, quæ ad Mathesin pertinere dicuntur, ad eam revera pertinere, ostendemus, & quæ ad eam non pertinere dicuntur, ea ad eam non pertinere, ostendemus. Quod ut ordine fiat, primum quæ sit Mathematicorum methodus, quæ sit Philosophorum, quæ sit Mathematicorum & Philosophorum, quæ sit Mathematicorum tantum, quæ sit Philosophorum tant

Quidam, qui cum patre suo Ecclesiam quandam possidebat, ad Dominum Abbatem Sancti Albani venit, et ut ei Ecclesiam concederet, humiliter petiit. Cui Abbas: Ecclesiam, inquit, dare non possum, quia Ecclesia non est mea, sed Dei et Sancti Albani. Ille autem: Ecclesiam, inquit, non habeo, sed habere desidero. Abbas autem: Ecclesiam, inquit, habere non potes, nisi eam emas. Ille autem: Quantum, inquit, pro ea vis habere? Abbas autem: Centum, inquit, libras. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinquaginta, inquit, libras. Abbas autem: Quinquaginta, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quadraginta, inquit, libras. Abbas autem: Quadraginta, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Triginta, inquit, libras. Abbas autem: Triginta, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Viginti, inquit, libras. Abbas autem: Viginti, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Decem, inquit, libras. Abbas autem: Decem, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, libras. Abbas autem: Quinque, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, libras. Abbas autem: Quatuor, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, libras. Abbas autem: Tres, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duas, inquit, libras. Abbas autem: Duas, inquit, libras pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unam, inquit, libram. Abbas autem: Unam, inquit, libram pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidiam, inquit, libram. Abbas autem: Dimidiam, inquit, libram pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, solidos. Abbas autem: Quinque, inquit, solidos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, solidos. Abbas autem: Quatuor, inquit, solidos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, solidos. Abbas autem: Tres, inquit, solidos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, solidos. Abbas autem: Duos, inquit, solidos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, solidum. Abbas autem: Unum, inquit, solidum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, solidum. Abbas autem: Dimidium, inquit, solidum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, denarios. Abbas autem: Sex, inquit, denarios pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, denarios. Abbas autem: Quinque, inquit, denarios pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, denarios. Abbas autem: Quatuor, inquit, denarios pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, denarios. Abbas autem: Tres, inquit, denarios pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, denarios. Abbas autem: Duos, inquit, denarios pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, denarium. Abbas autem: Unum, inquit, denarium pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, denarium. Abbas autem: Dimidium, inquit, denarium pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, obolos. Abbas autem: Sex, inquit, obolos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, obolos. Abbas autem: Quinque, inquit, obolos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, obolos. Abbas autem: Quatuor, inquit, obolos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, obolos. Abbas autem: Tres, inquit, obolos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, obolos. Abbas autem: Duos, inquit, obolos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, obolum. Abbas autem: Unum, inquit, obolum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, obolum. Abbas autem: Dimidium, inquit, obolum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, quadrantes. Abbas autem: Sex, inquit, quadrantes pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, quadrantes. Abbas autem: Quinque, inquit, quadrantes pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, quadrantes. Abbas autem: Quatuor, inquit, quadrantes pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, quadrantes. Abbas autem: Tres, inquit, quadrantes pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, quadrantes. Abbas autem: Duos, inquit, quadrantes pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, quadrantem. Abbas autem: Unum, inquit, quadrantem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, quadrantem. Abbas autem: Dimidium, inquit, quadrantem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, minutas. Abbas autem: Sex, inquit, minutas pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, minutas. Abbas autem: Quinque, inquit, minutas pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, minutas. Abbas autem: Quatuor, inquit, minutas pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, minutas. Abbas autem: Tres, inquit, minutas pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duas, inquit, minutas. Abbas autem: Duas, inquit, minutas pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unam, inquit, minutam. Abbas autem: Unam, inquit, minutam pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidiam, inquit, minutam. Abbas autem: Dimidiam, inquit, minutam pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, nummos. Abbas autem: Sex, inquit, nummos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, nummos. Abbas autem: Quinque, inquit, nummos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, nummos. Abbas autem: Quatuor, inquit, nummos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, nummos. Abbas autem: Tres, inquit, nummos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, nummos. Abbas autem: Duos, inquit, nummos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, nummum. Abbas autem: Unum, inquit, nummum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, nummum. Abbas autem: Dimidium, inquit, nummum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, pictavinos. Abbas autem: Sex, inquit, pictavinos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, pictavinos. Abbas autem: Quinque, inquit, pictavinos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, pictavinos. Abbas autem: Quatuor, inquit, pictavinos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, pictavinos. Abbas autem: Tres, inquit, pictavinos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, pictavinos. Abbas autem: Duos, inquit, pictavinos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, pictavinum. Abbas autem: Unum, inquit, pictavinum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, pictavinum. Abbas autem: Dimidium, inquit, pictavinum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, turonenses. Abbas autem: Sex, inquit, turonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, turonenses. Abbas autem: Quinque, inquit, turonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, turonenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, turonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, turonenses. Abbas autem: Tres, inquit, turonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, turonenses. Abbas autem: Duos, inquit, turonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, turonensem. Abbas autem: Unum, inquit, turonensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, turonensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, turonensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, andegavenses. Abbas autem: Sex, inquit, andegavenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, andegavenses. Abbas autem: Quinque, inquit, andegavenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, andegavenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, andegavenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, andegavenses. Abbas autem: Tres, inquit, andegavenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, andegavenses. Abbas autem: Duos, inquit, andegavenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, andegavensem. Abbas autem: Unum, inquit, andegavensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, andegavensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, andegavensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, cenomanenses. Abbas autem: Sex, inquit, cenomanenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, cenomanenses. Abbas autem: Quinque, inquit, cenomanenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, cenomanenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, cenomanenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, cenomanenses. Abbas autem: Tres, inquit, cenomanenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, cenomanenses. Abbas autem: Duos, inquit, cenomanenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, cenomanensem. Abbas autem: Unum, inquit, cenomanensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, cenomanensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, cenomanensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, parisienses. Abbas autem: Sex, inquit, parisienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, parisienses. Abbas autem: Quinque, inquit, parisienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, parisienses. Abbas autem: Quatuor, inquit, parisienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, parisienses. Abbas autem: Tres, inquit, parisienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, parisienses. Abbas autem: Duos, inquit, parisienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, parisiensem. Abbas autem: Unum, inquit, parisiensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, parisiensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, parisiensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, rothomagenses. Abbas autem: Sex, inquit, rothomagenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, rothomagenses. Abbas autem: Quinque, inquit, rothomagenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, rothomagenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, rothomagenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, rothomagenses. Abbas autem: Tres, inquit, rothomagenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, rothomagenses. Abbas autem: Duos, inquit, rothomagenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, rothomagensem. Abbas autem: Unum, inquit, rothomagensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, rothomagensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, rothomagensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, lundonenses. Abbas autem: Sex, inquit, lundonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, lundonenses. Abbas autem: Quinque, inquit, lundonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, lundonenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, lundonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, lundonenses. Abbas autem: Tres, inquit, lundonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, lundonenses. Abbas autem: Duos, inquit, lundonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, lundonensem. Abbas autem: Unum, inquit, lundonensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, lundonensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, lundonensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, scotos. Abbas autem: Sex, inquit, scotos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, scotos. Abbas autem: Quinque, inquit, scotos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, scotos. Abbas autem: Quatuor, inquit, scotos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, scotos. Abbas autem: Tres, inquit, scotos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, scotos. Abbas autem: Duos, inquit, scotos pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, scotum. Abbas autem: Unum, inquit, scotum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, scotum. Abbas autem: Dimidium, inquit, scotum pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, flandrenses. Abbas autem: Sex, inquit, flandrenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, flandrenses. Abbas autem: Quinque, inquit, flandrenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, flandrenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, flandrenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, flandrenses. Abbas autem: Tres, inquit, flandrenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, flandrenses. Abbas autem: Duos, inquit, flandrenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, flandrensem. Abbas autem: Unum, inquit, flandrensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, flandrensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, flandrensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, hainonenses. Abbas autem: Sex, inquit, hainonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, hainonenses. Abbas autem: Quinque, inquit, hainonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, hainonenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, hainonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, hainonenses. Abbas autem: Tres, inquit, hainonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, hainonenses. Abbas autem: Duos, inquit, hainonenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, hainonensem. Abbas autem: Unum, inquit, hainonensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, hainonensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, hainonensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, brabantenses. Abbas autem: Sex, inquit, brabantenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, brabantenses. Abbas autem: Quinque, inquit, brabantenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, brabantenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, brabantenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, brabantenses. Abbas autem: Tres, inquit, brabantenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, brabantenses. Abbas autem: Duos, inquit, brabantenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, brabantensem. Abbas autem: Unum, inquit, brabantensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, brabantensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, brabantensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, ultrajectenses. Abbas autem: Sex, inquit, ultrajectenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, ultrajectenses. Abbas autem: Quinque, inquit, ultrajectenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, ultrajectenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, ultrajectenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, ultrajectenses. Abbas autem: Tres, inquit, ultrajectenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, ultrajectenses. Abbas autem: Duos, inquit, ultrajectenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, ultrajectensem. Abbas autem: Unum, inquit, ultrajectensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, ultrajectensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, ultrajectensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, leodienses. Abbas autem: Sex, inquit, leodienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, leodienses. Abbas autem: Quinque, inquit, leodienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, leodienses. Abbas autem: Quatuor, inquit, leodienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, leodienses. Abbas autem: Tres, inquit, leodienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, leodienses. Abbas autem: Duos, inquit, leodienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, leodiensem. Abbas autem: Unum, inquit, leodiensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, leodiensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, leodiensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, colonienses. Abbas autem: Sex, inquit, colonienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, colonienses. Abbas autem: Quinque, inquit, colonienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, colonienses. Abbas autem: Quatuor, inquit, colonienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, colonienses. Abbas autem: Tres, inquit, colonienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, colonienses. Abbas autem: Duos, inquit, colonienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, coloniensem. Abbas autem: Unum, inquit, coloniensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, coloniensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, coloniensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, bonnenses. Abbas autem: Sex, inquit, bonnenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, bonnenses. Abbas autem: Quinque, inquit, bonnenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, bonnenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, bonnenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, bonnenses. Abbas autem: Tres, inquit, bonnenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, bonnenses. Abbas autem: Duos, inquit, bonnenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, bonnensem. Abbas autem: Unum, inquit, bonnensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, bonnensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, bonnensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, wormacienses. Abbas autem: Sex, inquit, wormacienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, wormacienses. Abbas autem: Quinque, inquit, wormacienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, wormacienses. Abbas autem: Quatuor, inquit, wormacienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, wormacienses. Abbas autem: Tres, inquit, wormacienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, wormacienses. Abbas autem: Duos, inquit, wormacienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, wormaciensem. Abbas autem: Unum, inquit, wormaciensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, wormaciensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, wormaciensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, spirenses. Abbas autem: Sex, inquit, spirenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, spirenses. Abbas autem: Quinque, inquit, spirenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, spirenses. Abbas autem: Quatuor, inquit, spirenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, spirenses. Abbas autem: Tres, inquit, spirenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, spirenses. Abbas autem: Duos, inquit, spirenses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Unum, inquit, spirensem. Abbas autem: Unum, inquit, spirensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Dimidium, inquit, spirensem. Abbas autem: Dimidium, inquit, spirensem pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Sex, inquit, basilienses. Abbas autem: Sex, inquit, basilienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quinque, inquit, basilienses. Abbas autem: Quinque, inquit, basilienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Quatuor, inquit, basilienses. Abbas autem: Quatuor, inquit, basilienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Tres, inquit, basilienses. Abbas autem: Tres, inquit, basilienses pro ea habebis. Ille autem: Non habeo, inquit, tantum. Abbas autem: Quantum, inquit, habere potes? Ille autem: Duos, inquit, basilienses. Abbas autem: Duos, inquit, basilienses pro ea habebis. Ille autem: Non

Lipsiæ, Anno M. DC. LXXXVIII. Typis Joannis Wilhelmi Kirchneri, Bibliopolæ Hamburgensis. Prostat apud Joannem Grossium & Jacobum Filium Lipsiæ, Anno M. DC. LXXXVIII. Typis Joannis Wilhelmi Kirchneri, Bibliopolæ Hamburgensis. Prostat apud Joannem Grossium & Jacobum Filium Lipsiæ, Anno M. DC. LXXXVIII. Typis Joannis Wilhelmi Kirchneri, Bibliopolæ Hamburgensis. Prostat apud Joannem Grossium & Jacobum Filium Lipsiæ, Anno M. DC. LXXXVIII. Typis Joannis Wilhelmi Kirchneri, Bibliopolæ Hamburgensis. Prostat apud Joannem Grossium & Jacobum Filium

ACTORUM ERUDITORUM SUPPLEMENTA.

Supplementum Tomi Primi.

Lipsiæ, Typis Joannis Wilhelmi Kirchneri, Bibliopolæ Hamburgensis. Prostat apud Joannem Grossium & Jacobum Filium, Anno M. DC. LXXXVIII.

Explicatio Schematis Tertiæ Partis Libri Secundi.

Lipsiæ, Typis Joannis Wilhelmi Kirchneri, Bibliopolæ Hamburgensis. Prostat apud Joannem Grossium & Jacobum Filium, Anno M. DC. LXXXVIII.

Ephemeridum Tomum tertium Quatuor Mensium non adhuc in lucem editum. Ex Observationibus Johannis Flamsteadii. Londini, 1690. Fol. Tomus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1676. ad Annum 1689. Londini, 1725. Fol. Tomus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1689. ad Annum 1708. Londini, 1729. Fol. Tomus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1708. ad Annum 1719. Londini, 1732. Fol. Tomus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1719. ad Annum 1725. Londini, 1736. Fol. Tomus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1725. ad Annum 1732. Londini, 1742. Fol. Tomus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1732. ad Annum 1736. Londini, 1746. Fol. Tomus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1736. ad Annum 1742. Londini, 1753. Fol. Tomus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1742. ad Annum 1750. Londini, 1757. Fol. Tomus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1750. ad Annum 1753. Londini, 1762. Fol. Tomus decimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1753. ad Annum 1756. Londini, 1765. Fol. Tomus undecimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1756. ad Annum 1759. Londini, 1767. Fol. Tomus duodecimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1759. ad Annum 1762. Londini, 1770. Fol. Tomus decimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1762. ad Annum 1765. Londini, 1773. Fol. Tomus decimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1765. ad Annum 1768. Londini, 1776. Fol. Tomus decimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1768. ad Annum 1771. Londini, 1780. Fol. Tomus decimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1771. ad Annum 1774. Londini, 1783. Fol. Tomus decimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1774. ad Annum 1777. Londini, 1787. Fol. Tomus decimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1777. ad Annum 1780. Londini, 1789. Fol. Tomus decimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1780. ad Annum 1783. Londini, 1792. Fol. Tomus vicesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1783. ad Annum 1786. Londini, 1795. Fol. Tomus vicesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1786. ad Annum 1789. Londini, 1798. Fol. Tomus vicesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1789. ad Annum 1792. Londini, 1801. Fol. Tomus vicesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1792. ad Annum 1795. Londini, 1806. Fol. Tomus vicesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1795. ad Annum 1798. Londini, 1811. Fol. Tomus vicesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1798. ad Annum 1801. Londini, 1815. Fol. Tomus vicesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1801. ad Annum 1804. Londini, 1819. Fol. Tomus vicesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1804. ad Annum 1807. Londini, 1822. Fol. Tomus vicesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1807. ad Annum 1810. Londini, 1826. Fol. Tomus vicesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1810. ad Annum 1813. Londini, 1830. Fol. Tomus tricesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1813. ad Annum 1816. Londini, 1833. Fol. Tomus tricesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1816. ad Annum 1819. Londini, 1837. Fol. Tomus tricesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1819. ad Annum 1822. Londini, 1842. Fol. Tomus tricesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1822. ad Annum 1825. Londini, 1847. Fol. Tomus tricesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1825. ad Annum 1828. Londini, 1852. Fol. Tomus tricesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1828. ad Annum 1831. Londini, 1857. Fol. Tomus tricesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1831. ad Annum 1834. Londini, 1862. Fol. Tomus tricesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1834. ad Annum 1837. Londini, 1867. Fol. Tomus tricesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1837. ad Annum 1840. Londini, 1872. Fol. Tomus tricesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1840. ad Annum 1843. Londini, 1877. Fol. Tomus quadragesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1843. ad Annum 1846. Londini, 1882. Fol. Tomus quadragesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1846. ad Annum 1849. Londini, 1887. Fol. Tomus quadragesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1849. ad Annum 1852. Londini, 1892. Fol. Tomus quadragesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1852. ad Annum 1855. Londini, 1897. Fol. Tomus quadragesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1855. ad Annum 1858. Londini, 1902. Fol. Tomus quadragesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1858. ad Annum 1861. Londini, 1907. Fol. Tomus quadragesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1861. ad Annum 1864. Londini, 1912. Fol. Tomus quadragesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1864. ad Annum 1867. Londini, 1917. Fol. Tomus quadragesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1867. ad Annum 1870. Londini, 1922. Fol. Tomus quadragesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1870. ad Annum 1873. Londini, 1927. Fol. Tomus quinquagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1873. ad Annum 1876. Londini, 1932. Fol. Tomus quinquagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1876. ad Annum 1879. Londini, 1937. Fol. Tomus quinquagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1879. ad Annum 1882. Londini, 1942. Fol. Tomus quinquagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1882. ad Annum 1885. Londini, 1947. Fol. Tomus quinquagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1885. ad Annum 1888. Londini, 1952. Fol. Tomus quinquagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1888. ad Annum 1891. Londini, 1957. Fol. Tomus quinquagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1891. ad Annum 1894. Londini, 1962. Fol. Tomus quinquagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1894. ad Annum 1897. Londini, 1967. Fol. Tomus quinquagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1897. ad Annum 1900. Londini, 1972. Fol. Tomus quinquagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1900. ad Annum 1903. Londini, 1977. Fol. Tomus sexagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1903. ad Annum 1906. Londini, 1982. Fol. Tomus sexagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1906. ad Annum 1909. Londini, 1987. Fol. Tomus sexagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1909. ad Annum 1912. Londini, 1992. Fol. Tomus sexagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1912. ad Annum 1915. Londini, 1997. Fol. Tomus sexagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1915. ad Annum 1918. Londini, 2002. Fol. Tomus sexagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1918. ad Annum 1921. Londini, 2007. Fol. Tomus sexagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1921. ad Annum 1924. Londini, 2012. Fol. Tomus sexagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1924. ad Annum 1927. Londini, 2017. Fol. Tomus sexagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1927. ad Annum 1930. Londini, 2022. Fol. Tomus sexagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1930. ad Annum 1933. Londini, 2027. Fol. Tomus septuagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1933. ad Annum 1936. Londini, 2032. Fol. Tomus septuagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1936. ad Annum 1939. Londini, 2037. Fol. Tomus septuagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1939. ad Annum 1942. Londini, 2042. Fol. Tomus septuagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1942. ad Annum 1945. Londini, 2047. Fol. Tomus septuagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1945. ad Annum 1948. Londini, 2052. Fol. Tomus septuagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1948. ad Annum 1951. Londini, 2057. Fol. Tomus septuagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1951. ad Annum 1954. Londini, 2062. Fol. Tomus septuagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1954. ad Annum 1957. Londini, 2067. Fol. Tomus septuagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1957. ad Annum 1960. Londini, 2072. Fol. Tomus septuagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1960. ad Annum 1963. Londini, 2077. Fol. Tomus octogesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1963. ad Annum 1966. Londini, 2082. Fol. Tomus octogesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1966. ad Annum 1969. Londini, 2087. Fol. Tomus octogesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1969. ad Annum 1972. Londini, 2092. Fol. Tomus octogesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1972. ad Annum 1975. Londini, 2097. Fol. Tomus octogesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1975. ad Annum 1978. Londini, 2102. Fol. Tomus octogesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1978. ad Annum 1981. Londini, 2107. Fol. Tomus octogesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1981. ad Annum 1984. Londini, 2112. Fol. Tomus octogesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1984. ad Annum 1987. Londini, 2117. Fol. Tomus octogesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1987. ad Annum 1990. Londini, 2122. Fol. Tomus octogesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1990. ad Annum 1993. Londini, 2127. Fol. Tomus nonagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1993. ad Annum 1996. Londini, 2132. Fol. Tomus nonagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1996. ad Annum 1999. Londini, 2137. Fol. Tomus nonagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 1999. ad Annum 2002. Londini, 2142. Fol. Tomus nonagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2002. ad Annum 2005. Londini, 2147. Fol. Tomus nonagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2005. ad Annum 2008. Londini, 2152. Fol. Tomus nonagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2008. ad Annum 2011. Londini, 2157. Fol. Tomus nonagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2011. ad Annum 2014. Londini, 2162. Fol. Tomus nonagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2014. ad Annum 2017. Londini, 2167. Fol. Tomus nonagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2017. ad Annum 2020. Londini, 2172. Fol. Tomus nonagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2020. ad Annum 2023. Londini, 2177. Fol. Tomus centesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2023. ad Annum 2026. Londini, 2182. Fol. Tomus centesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2026. ad Annum 2029. Londini, 2187. Fol. Tomus centesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2029. ad Annum 2032. Londini, 2192. Fol. Tomus centesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2032. ad Annum 2035. Londini, 2197. Fol. Tomus centesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2035. ad Annum 2038. Londini, 2202. Fol. Tomus centesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2038. ad Annum 2041. Londini, 2207. Fol. Tomus centesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2041. ad Annum 2044. Londini, 2212. Fol. Tomus centesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2044. ad Annum 2047. Londini, 2217. Fol. Tomus centesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2047. ad Annum 2050. Londini, 2222. Fol. Tomus centesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2050. ad Annum 2053. Londini, 2227. Fol. Tomus centesimus decimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2053. ad Annum 2056. Londini, 2232. Fol. Tomus centesimus undecimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2056. ad Annum 2059. Londini, 2237. Fol. Tomus centesimus duodecimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2059. ad Annum 2062. Londini, 2242. Fol. Tomus centesimus decimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2062. ad Annum 2065. Londini, 2247. Fol. Tomus centesimus decimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2065. ad Annum 2068. Londini, 2252. Fol. Tomus centesimus decimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2068. ad Annum 2071. Londini, 2257. Fol. Tomus centesimus decimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2071. ad Annum 2074. Londini, 2262. Fol. Tomus centesimus decimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2074. ad Annum 2077. Londini, 2267. Fol. Tomus centesimus decimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2077. ad Annum 2080. Londini, 2272. Fol. Tomus centesimus decimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2080. ad Annum 2083. Londini, 2277. Fol. Tomus centesimus vicesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2083. ad Annum 2086. Londini, 2282. Fol. Tomus centesimus vicesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2086. ad Annum 2089. Londini, 2287. Fol. Tomus centesimus vicesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2089. ad Annum 2092. Londini, 2292. Fol. Tomus centesimus vicesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2092. ad Annum 2095. Londini, 2297. Fol. Tomus centesimus vicesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2095. ad Annum 2098. Londini, 2302. Fol. Tomus centesimus vicesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2098. ad Annum 2101. Londini, 2307. Fol. Tomus centesimus vicesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2101. ad Annum 2104. Londini, 2312. Fol. Tomus centesimus vicesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2104. ad Annum 2107. Londini, 2317. Fol. Tomus centesimus vicesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2107. ad Annum 2110. Londini, 2322. Fol. Tomus centesimus vicesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2110. ad Annum 2113. Londini, 2327. Fol. Tomus centesimus tricesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2113. ad Annum 2116. Londini, 2332. Fol. Tomus centesimus tricesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2116. ad Annum 2119. Londini, 2337. Fol. Tomus centesimus tricesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2119. ad Annum 2122. Londini, 2342. Fol. Tomus centesimus tricesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2122. ad Annum 2125. Londini, 2347. Fol. Tomus centesimus tricesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2125. ad Annum 2128. Londini, 2352. Fol. Tomus centesimus tricesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2128. ad Annum 2131. Londini, 2357. Fol. Tomus centesimus tricesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2131. ad Annum 2134. Londini, 2362. Fol. Tomus centesimus tricesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2134. ad Annum 2137. Londini, 2367. Fol. Tomus centesimus tricesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2137. ad Annum 2140. Londini, 2372. Fol. Tomus centesimus tricesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2140. ad Annum 2143. Londini, 2377. Fol. Tomus centesimus quadragesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2143. ad Annum 2146. Londini, 2382. Fol. Tomus centesimus quadragesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2146. ad Annum 2149. Londini, 2387. Fol. Tomus centesimus quadragesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2149. ad Annum 2152. Londini, 2392. Fol. Tomus centesimus quadragesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2152. ad Annum 2155. Londini, 2397. Fol. Tomus centesimus quadragesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2155. ad Annum 2158. Londini, 2402. Fol. Tomus centesimus quadragesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2158. ad Annum 2161. Londini, 2407. Fol. Tomus centesimus quadragesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2161. ad Annum 2164. Londini, 2412. Fol. Tomus centesimus quadragesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2164. ad Annum 2167. Londini, 2417. Fol. Tomus centesimus quadragesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2167. ad Annum 2170. Londini, 2422. Fol. Tomus centesimus quadragesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2170. ad Annum 2173. Londini, 2427. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2173. ad Annum 2176. Londini, 2432. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2176. ad Annum 2179. Londini, 2437. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2179. ad Annum 2182. Londini, 2442. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2182. ad Annum 2185. Londini, 2447. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2185. ad Annum 2188. Londini, 2452. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2188. ad Annum 2191. Londini, 2457. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2191. ad Annum 2194. Londini, 2462. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2194. ad Annum 2197. Londini, 2467. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2197. ad Annum 2200. Londini, 2472. Fol. Tomus centesimus quinquagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2200. ad Annum 2203. Londini, 2477. Fol. Tomus centesimus sexagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2203. ad Annum 2206. Londini, 2482. Fol. Tomus centesimus sexagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2206. ad Annum 2209. Londini, 2487. Fol. Tomus centesimus sexagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2209. ad Annum 2212. Londini, 2492. Fol. Tomus centesimus sexagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2212. ad Annum 2215. Londini, 2497. Fol. Tomus centesimus sexagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2215. ad Annum 2218. Londini, 2502. Fol. Tomus centesimus sexagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2218. ad Annum 2221. Londini, 2507. Fol. Tomus centesimus sexagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2221. ad Annum 2224. Londini, 2512. Fol. Tomus centesimus sexagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2224. ad Annum 2227. Londini, 2517. Fol. Tomus centesimus sexagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2227. ad Annum 2230. Londini, 2522. Fol. Tomus centesimus sexagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2230. ad Annum 2233. Londini, 2527. Fol. Tomus centesimus septuagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2233. ad Annum 2236. Londini, 2532. Fol. Tomus centesimus septuagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2236. ad Annum 2239. Londini, 2537. Fol. Tomus centesimus septuagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2239. ad Annum 2242. Londini, 2542. Fol. Tomus centesimus septuagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2242. ad Annum 2245. Londini, 2547. Fol. Tomus centesimus septuagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2245. ad Annum 2248. Londini, 2552. Fol. Tomus centesimus septuagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2248. ad Annum 2251. Londini, 2557. Fol. Tomus centesimus septuagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2251. ad Annum 2254. Londini, 2562. Fol. Tomus centesimus septuagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2254. ad Annum 2257. Londini, 2567. Fol. Tomus centesimus septuagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2257. ad Annum 2260. Londini, 2572. Fol. Tomus centesimus septuagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2260. ad Annum 2263. Londini, 2577. Fol. Tomus centesimus octogesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2263. ad Annum 2266. Londini, 2582. Fol. Tomus centesimus octogesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2266. ad Annum 2269. Londini, 2587. Fol. Tomus centesimus octogesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2269. ad Annum 2272. Londini, 2592. Fol. Tomus centesimus octogesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2272. ad Annum 2275. Londini, 2597. Fol. Tomus centesimus octogesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2275. ad Annum 2278. Londini, 2602. Fol. Tomus centesimus octogesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2278. ad Annum 2281. Londini, 2607. Fol. Tomus centesimus octogesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2281. ad Annum 2284. Londini, 2612. Fol. Tomus centesimus octogesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2284. ad Annum 2287. Londini, 2617. Fol. Tomus centesimus octogesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2287. ad Annum 2290. Londini, 2622. Fol. Tomus centesimus octogesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2290. ad Annum 2293. Londini, 2627. Fol. Tomus centesimus nonagesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2293. ad Annum 2296. Londini, 2632. Fol. Tomus centesimus nonagesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2296. ad Annum 2299. Londini, 2637. Fol. Tomus centesimus nonagesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2299. ad Annum 2302. Londini, 2642. Fol. Tomus centesimus nonagesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2302. ad Annum 2305. Londini, 2647. Fol. Tomus centesimus nonagesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2305. ad Annum 2308. Londini, 2652. Fol. Tomus centesimus nonagesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2308. ad Annum 2311. Londini, 2657. Fol. Tomus centesimus nonagesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2311. ad Annum 2314. Londini, 2662. Fol. Tomus centesimus nonagesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2314. ad Annum 2317. Londini, 2667. Fol. Tomus centesimus nonagesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2317. ad Annum 2320. Londini, 2672. Fol. Tomus centesimus nonagesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2320. ad Annum 2323. Londini, 2677. Fol. Tomus centesimus ducentesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2323. ad Annum 2326. Londini, 2682. Fol. Tomus centesimus ducentesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2326. ad Annum 2329. Londini, 2687. Fol. Tomus centesimus ducentesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2329. ad Annum 2332. Londini, 2692. Fol. Tomus centesimus ducentesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2332. ad Annum 2335. Londini, 2697. Fol. Tomus centesimus ducentesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2335. ad Annum 2338. Londini, 2702. Fol. Tomus centesimus ducentesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2338. ad Annum 2341. Londini, 2707. Fol. Tomus centesimus ducentesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2341. ad Annum 2344. Londini, 2712. Fol. Tomus centesimus ducentesimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2344. ad Annum 2347. Londini, 2717. Fol. Tomus centesimus ducentesimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2347. ad Annum 2350. Londini, 2722. Fol. Tomus centesimus ducentesimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2350. ad Annum 2353. Londini, 2727. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2353. ad Annum 2356. Londini, 2732. Fol. Tomus centesimus ducentesimus undecimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2356. ad Annum 2359. Londini, 2737. Fol. Tomus centesimus ducentesimus duodecimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2359. ad Annum 2362. Londini, 2742. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2362. ad Annum 2365. Londini, 2747. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2365. ad Annum 2368. Londini, 2752. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2368. ad Annum 2371. Londini, 2757. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2371. ad Annum 2374. Londini, 2762. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus septimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2374. ad Annum 2377. Londini, 2767. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus octavus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2377. ad Annum 2380. Londini, 2772. Fol. Tomus centesimus ducentesimus decimus nonus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2380. ad Annum 2383. Londini, 2777. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2383. ad Annum 2386. Londini, 2782. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus primus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2386. ad Annum 2389. Londini, 2787. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus secundus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2389. ad Annum 2392. Londini, 2792. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus tertius Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2392. ad Annum 2395. Londini, 2797. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus quartus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2395. ad Annum 2398. Londini, 2802. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus quintus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2398. ad Annum 2401. Londini, 2807. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus sextus Ephemeridum Johannis Flamsteadii, Observationes continet, ab Anno 2401. ad Annum 2404. Londini, 2812. Fol. Tomus centesimus ducentesimus vicesimus

periantur ſymbola, *fulmen, columna, pulvinaria, ara, templa, thenſa.* Originem autem conſecrationum *cap. I. & V. p. 56.* ex paradiſo accerſit, & iſtis ſerpentis verbis *Gen. III, 5: Eritis ſicut Dii.* Hanc enim primorum parentum animis inſtillatam Φιλοθεότητα tranſiiſſe ad poſteros, ad Reges & Principes maxime, quibus ſubditi ex adulatione divinos tribuere honores ſueverint. Propior conſecrationis ortus deducitur ex conſuetudine Græcorum, qui viris de republica bene meritis ἡρωικὰς τιμὰς decreverint: unde nata publica Cæſarum ἀποθέωσις, ut *Romuli* apud Romanos, *Nabuchodonoſoris* apud Babylonios, *Alexandri Magni* apud Græcos. Cum hoc poſtremo multa communia habuiſſe Hadrianum, *cap. II. & III.* tradit, & parallelismum utriusque inſtituit. Tanta autem ambitione Hadrianum fuiſſe narrat, ut cum Jove nomen commune *Olympii* ambiverit: quod in nummo quodam ex Italia ſibi a Wittio miſſo, reperiri teſtatur, ſed quem νοθείας vitio laborare oſtendit, cujus in locum poſtea ex Hollandia alium eumque genuinum ab eodem Wittio ſibi miſſum, in *Appendice* Diſſertationi ſubjecta Autor indicat. Pluribus igitur aliis argumentis, cumprimis operibus magnificis & templis gloriæ ac æternitati ſuæ conſtructis, quæ in nummis conſpiciuntur, divinitatem ab Hadriano affectatam fuiſſe demonſtrat: cujus haud leve etiam documentum ſit equus ipſius *Boryſthenes*, poſt mortem honore inſolito affectus, cujus monumentum, inſcriptionemque ei impoſitam, & nummum memoriæ ejus factum (ſed quem genuinum eſſe ipſe Autor ambigit) profert. Conjugi Imperatoris *Sabinæ* conſecratæ nummum in Triſtani opere reperiri *cap. IV.* indicat: & ob mores auſteros, ſuſpicionesque varias, Imperatori minus gratam fuiſſe eam monet. Nimium erga Antinoum amorem Hadriani, & inde ortos rumores ſiniſtros, ejusque in flumine Nilo interitum, varia fama dilatum, ſecutamque conſecrationem, qua inter cœleſtes imagines in orbe Lunæ cum Endymione collocatus fuerit, eique Hoſtilius Marcellus ſacerdos lectus, *cap. V.* exponit: ubi &, cauſas poſtquam attuliſſet, cur *pantheum* nummum hunc vocaverit, ſupra recenſitas, de characterum iſtorum L. I H. aquilinis expanſis alis ſubjectorum ſignificatione diſquirit *p. 65. ſeqq.* ac aliorum conjecturis hanc præfert, ut per L. λυκάβαντα, hoc eſt, *annum* & per IH. *octavum & vigeſimum* numerum deſignatum fuiſſe doceat. Ita etiam vocem iſtam uſurpatam reperiri in Græca quadam Inſcriptione me-

quidde, quod Rex Sanctus Stephanus Ecclesiæ, in qua sepultus est, dedit, et quod Rex Ladislaus Ecclesiæ Sancti Ladislai dedit, et quod Rex Colomannus Ecclesiæ Sancti Egidii dedit, et quod Rex Bela Ecclesiæ Sancti Egidii dedit, et quod Rex Andreas Ecclesiæ Sancti Egidii dedit, et quod Rex Bela Ecclesiæ Sancti Egidii dedit, et quod Rex Stephanus

SEpulchrorum veterum, & in iis factorum monumentorum imaginibus exhibendis complures Scriptores integra volumina impleverunt; neque tamen ſtudium iſthoc ita exhauſerunt, quin multa conſpectum iſtorum fugientia, & vel terris obruta, vel undis ſubmerſa, vel alio caſu abſcondita, poſterorum induſtriæ ſcrutanda & oculis luſtranda relinquerent. Tale illud eſt, quod idem *Nicaſius*, qui enarratam modo de *nummo Panthco* Diſſertationem evulgaverat, antiquitatis perſcrutandæ ſolertiſſimus Gallus, Auſchæ inventum & commentariolo explicatum Diœceſeos iſtius Archiepiſcopo obtulit. Refert iſtud cordis imaginem literis D. M. inſertam, & adſculptos habet varios iconiſmos Geniorum lampadas ferentium, noctuarum, roſarum, vitis item ac hederæ palmitum, ſupellectilisque ſacrificiis faciendis idoneæ, & adſcripta habet verba:

HEDVNNIAE HER
MIONES FEMINAE
RARISSIMAE CON
IVGI INCOMPARAB
AEMILIUS FRONTO
MARITVS ET POMPE
IVS LEPIDVS FILIVS

Non pro cenotaphio ſeu tumulo honorario, ſed vero ſepulchro agnoſcit iſtud Autor, a marito & filio præſtantiſſimæ feminæ *Hedunniæ* ſtatutum, & omni cultus genere exornatum: ut *Pantaphium* ſeu *Pantheum* dici mereatur, eo loquendi genere, quo nummi etiam *panthei* dicti fuerint; qualem Adriani iſtum fuiſſe, in Diſſertatione modo memorata oſtendiſſe ſe affirmat. Locum in quo repertum eſt hoc monumentum, qui eſt pagus S. Amandi prope civitatem Auſciorum (*cap. 1.*) materiam, quæ eſt marmor, magnitudinemque ſeu capacitatem, (*cap. 2.*) tempus quo extructum conjicit, inter Conſtantini & Gordiani Impp. imperium, adeoque ſeculo tertio (*cap. 3.*) nomina Hedunniæ, quam Hermiones libertam fuiſſe exiſtimat, Frontonis item ac Æmilii & Lepidi (*cap. 4.*) explicat. De Diis manibus, quos pro bonis geniis habitos fuiſſe exiſtimat, qui adverſa omnia & mala averruncarent, & dictos putat quod ex iis omnia tam proſpera quam adverſa *manarent*, (*cap. 5.*) de corde amoris ut ſede ita & imagine (*cap. 6.*) de noctua, virtutum ac prudentiæ ſigno (*cap. 7.*) de roſis quæ venuſtatem feminæ, ſimulque fragi-

fragilitatem, ac brevitatem miseriamque vitæ humanæ denotarent, undique adversitatibus, ceu rosa spinis, circumseptæ, *(cap. 8.)* de querna & hederacea fronde patientiam in calamitatibus innocentiamque, ac immortalitatem, simul amoris conjugalis constantiam signante, *(cap. 9.)* de herba Nymphæa sanctitatis maritalis indice, *(cap. 10.)* de Genio alato, ardentes in manibus faces gestante, *(cap. 11.)* de sacrificiorum in nuptiis & funeribus usitatorum instrumentis, malleo & securi, queis porca cædebatur, *(cap. 12.)* de clypeo, Nobilitatis insigni, qua Æmilius Fronto & filius ejus Pompejus Lepidus, in monumento nominati, fuerunt gavisi, & arcu, velocitatis vitæ hujus signo, *(cap. 13.)* de coronis & lemniscis invicem connexis, conjunctionis arctissimæ ob virtutem contractæ, floribus item fragilitatis humanæ signis, *(cap. 14.)* differit.

DAVIDIS HUGUENINI CHRISTIANUS RATIOCINANS.

Lugduni Batav. apud Jordan. Luchtmans, A. 1690. in 8.

Constat plagulis 20.

HErmannus *Alexander Roell*, Theologiæ Professor Franecqueranus e Cartesii & Cocceji schola, alibi in Actis nostris memoratus, duas theses proposuerat, atque in una *Filium DEI secundam Deitatis personam improprie dici genitam* asseruerat, in altera *mortem temporalem etiam fidelium a peccato, & aliquam peccati pœnam esse* tradiderat. His se statim opponens Collega ejusdem *Campegius Vitringa*, non ignotus quoque in Actis vir doctus, in Disputatione quadam ista inaudita in Ecclesia Reformata dogmata pronunciaverat, variisque absurditatibus quas secum traherent, urserat, contrarias autem sententias defenderat, & *generationem Filii DEI ab æterno propriissime enunciari*, & *mortem temporalem fidelium pœnam proprio sensu non esse*. Quæ refutatio excitavit *Roellium*, ut dissertationem aliam conscriberet publicaretque, qua suas theses plenius explicaret & contra adversarium collegam tueretur. Hic vero mox epilogum Disputationis a se habitæ edidit, in quo Roellio novitatem & absurditatem thesium exprobrare continuavit. Posteriora ista duo scripta A. 1689. edita ad manus nostras pervenerunt, in quibus disceptantes inter se Viri docti perspicue suas sententias argumentaque protulerunt. Iis autem supervenit extraneus Theologus *David Hugueninus* in Academia Duisburgensi Professor, suppetias ferens

rens communi doctrinæ in libello, cui titulum fecit *Chriſtiani Ratiocinantis.* Partitus hic eſt opuſculum in tres Sectiones.

In Sectione prima eaque brevi vindicat principium, quod Roellius ſubſtravit ſuæ Diſſertationi, non niſi clare & diſtincte perceptis aſſentiri nos oportere; id concedens, ſi in hunc canonem redigatur: *Quicquid immenſitati ſive æternitati repugnare clare & diſtincte percipitur, illud eſt de Deo omnino negandum.* Et contra: *Quicquid illi non repugnare clare & diſtincte percipitur, illud eſt de DEO omnino aſſerendum.*

In ſecunda Sectione prolixiore orthodoxiam receptam aſſerit contra argumenta adverſarii, quæ duo eſſe ait principalia. Prius: *Generationem improprie dictam DEO tribui; Ergo generationem proprie dictam non eſſe in DEO.* Hoc merum ſophiſma eſſe dicit, multa, tum circa conſequentiam, tum circa antecedens, monens. Et cum probaſſet *Roellius* antecedens, generationis vocem ex uſu communi notare productionem rei nondum exiſtentis ex materia & ſemine per varias diſpoſitiones, illam ad Deum translatam non poſſe non improprio ſenſu intelligi; reſpondet *Hugueninus*, Roellium, dum hanc generationis ideam traderet, non cogitaſſe de anima rationali circa generationem hominis: Et uti omnis realitatis vera & ſumma idea, in ſolius Dei perfectionis idea ſit: ita & generationem in Deo eſſe maxime veram & propriam. At, inquit adverſarius, Theologi generationem Filii divinam vulgo appellantes hyperphyſicam, eo ipſo tollunt ideam generationis proprie dictæ. Regerit Noſter, poſſe nos carere appellatione hyperphyſicæ generationis; alias enim omnes, quæ de Deo dicuntur perfectiones, etiam hyperphyſicas dici debere, quas ſufficiat tamen vocari divinas.

Poſterius argumentum principale eſt: *productio perſonæ vere divinæ ideam Deitatis evertit; Ergo productio talis non eſt in DEO.* Antecedens probat; quia perſonam divinam produci, dicit illam poſteriorem eſſe, non æternam eſſe, aut aliquando non fuiſſe. Cujus argumenti antecedens Hugueninus aggreditur, *Primo* errorem ipſum refutando, dicens, in naturalibus valere, non idem procedere in infinita & æterna Deitate. *Secundo* erroris fontem detegendo, quod Roellius clare & diſtincte percipere ſe non poſſe opinetur productionem abſque mutatione & ſucceſſione. *Tertio* tandem claræ & diſtinctæ perceptio-

ὑμνοποιοῦσιν, quam Scip. effecit, quod Ennius, ut ait Cicero, ἐν τῷ ἐπαίνῳ Scipionis ἐπεισοδιωδῶς Africanum laudavit. Sic enim ait Cicero pro Archia: *Quod si Ennius sit nobis in hac laude dicendi exercitatione versatus, ut Africanum commendaret, quod eius opera populus Romanus multum esset adiutus, non reprehenderem: quia nihil est in eo, quod imitari nolim.* Et ad Atticum: *Ennius, qui Scipionis laudibus ἐπεισοδιωδῶς inseruit.* Ἐπεισοδιωδῶς autem dicitur, quod ἐπεισοδίοις, id est, episodiis, quae extrinsecus adhibentur, utitur. Ἐπεισόδιον autem est, quod ἐκτὸς τοῦ πράγματος, id est, quod extra rei gestae seriem adhibetur. Ἐπεισοδιωδῶς igitur Ennius laudavit Scipionem, quia non ex ipsius rebus gestis, sed ex Fabii Maximi, quem Scipio imitatus est, laudavit. Ἐπεισοδιωδῶς autem laudare, est ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare. Ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare, est ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare. Ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare, est ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare. Ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare, est ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare. Ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare, est ἐκτὸς τῶν ἔργων laudare. Ἐκτὸς τῶν ἔργων laudare, est ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare. Ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare, est ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare. Ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare, est ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare. Ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare, est ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare. Ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare, est ἐπεισοδιωδῶς laudare. Ἐπεισοδιωδῶς igitur laudavit Ennius Scipionem, quia non ex ipsius rebus gestis, sed ex Fabii Maximi, quem Scipio imitatus est, laudavit. Ἐπεισοδιωδῶς autem laudare, est ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare. Ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare, est ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare. Ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare, est ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare. Ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare, est ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare. Ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare, est ἐκτὸς τῶν ἔργων laudare. Ἐκτὸς τῶν ἔργων laudare, est ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare. Ἐκτὸς τῶν ἀρετῶν laudare, est ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare. Ἐκτὸς τοῦ ἀνδρὸς laudare, est ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare. Ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου laudare, est ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare. Ἐκτὸς τοῦ πράγματος laudare, est ἐπεισοδιωδῶς laudare.

emanatione producens & productum ſimul ſunt duratione, & productum tamen poſterius natura & ordine. Generatio talis per emanationem non tantum coexiſtentia eſt, ſed ſimul proceſſio: uti Soli lumen coëxiſtit, ſed cum proceſſione ab eo; uti animæ cogitatio coexiſtit, ſed cum proceſſione. Perſona gignens eſt prior genito, non neceſſario duratione, ſed naturæ ordine. Qui plus infert, generationem divinam metitur juxta modulum anguſtum generationis humanæ.

Quartum dilemma: In perſonam divinam potentia generandi nec activa, nec paſſiva cadit. Ergo nec generare, nec generari poteſt. Non activa, cum generare perſonam divinam ſit producere aliquid independens; at quod producitur, dependet a producente tanquam exiſtentiæ ſuæ cauſa: Nec paſſiva, quia perſona divina ab æterno, & neceſſario, atque adeo a ſe eſt, neque produci ab alio poteſt. *Reſp.* Terminis potentiæ activæ & paſſivæ hic melius abſtinemus, quam eos uſurpamus. Filius eſt a Patre quoad eſſe & operari; ſi dependere dicas, vox dura & forenſis ſano ſenſu accipienda erit. Filius *qua Filius*, aut quoad ὑφιστάμενον, eſt neceſſario a Patre; *qua DEus*, eſt neceſſario a ſe, ſive ἀυτόθεος. Quam diſtinctionem, *quatenus DEus*, & *quatenus Filius*, a Calvino, Zanchio, Polano, Danæo, Gomaro, Trelcatio, Voetio & aliis adhibitam, multis inſtantiis aggreditur Roellius, quas Noſter refellit.

In Tertia Sectione ad propriam adverſarii ſententiam accedit examinandam; & quidem *Primo* illam diſcutit, quæ eſt: *Generationem in DEO nihil aliud eſſe, quam tum communionem unius eſſentiæ, aut coëxiſtentiam perſonarum in illa, tum illius communionis aut coëxiſtentiæ manifeſtationem in mundo.* Quam aſſertionem ait Roellius convenientem eſſe tum Scripturæ, tum fidei analogiæ, tum naturæ rei. Contra pugnat Hugueninus, Scripturam, nominando Filium DEI, Patris Filium unicum, proprium, Filium quem genuit, qui omnia habet quæ Pater, Filium Dei æque proprie ac filium hominis, ſignificare ante coexiſtentiam productionem generativam. A Roellio Proverb. 17, 17. inſufficienter & fruſtra allegari, cum in eo nihil de coexiſtentia, neque de manifeſtatione habeatur: nam intelligi ibi quemvis amicum certum, qui providentia divina יולד *natus eſt*, ut ſit loco veri fratris in neceſſitate. Pro analogia fidei nimis generalem eſſe rationem a conſuetudine Scripturæ, quæ improprie de DEo & perſonis divi-

DE VERA SENONUM ORIGINE CHRISTIANA adverſus Johannis de Launoy Theologi quondam Pariſienſis criticas obſervationes Diſſertatio, autore D. Hugone Mathoud, Presbytero monacho Ord. S. Benedicti e Congregatione S. Mauri.

Pariſ. apud Simonem La Gronne A.C.1687. in 4.

plagul. 51.

DE primis Gallicarum eccleſiarum fundatoribus haud levis contentio inter ipſos Galliæ Doctores hoc ſeculo agitata fuit, e quorum numero *Johannes Launojus* vulgatas de ſedium in Gallia epiſcopalium natalibus traditiones variis opuſculis impugnavit. Fecit id imprimis in diſpunctione epiſtolæ, quam *Petrus de Marca* de tempore, quo primum in Galliis ſuſcepta eſt Chriſti fides, ad Henricum Valeſium ſcripſerat; item in tribus diſſertationibus, conjunctim editis, quarum prima Gregorii Turonenſis de ſeptem Epiſcoporum ſub Decii imperio in Gallias adventu teſtimonium; ſecunda Sulpicii Severi locum de primis in Gallia martyribus & religione trans Alpes ſerius ſuſcepta defendit; tertia, quid de primi Cenomanorum Antiſtitis epocha ſentiendum ſit, explicat: ut diſſertationem de ficto Lazari, Mariæ, Marthæ, Marcellæ & ſociorum in Gallias appulſu, ejusdemque diſſertationis adverſus Johannem Quesneum apologiam, & varia inſuper de duobus Dionyſiis opuſcula *Germano Milleto, Johanni Samblacato, Hugoni Menardo, & Petro Franciſco Chiffletio* oppoſita taceamus. Cum vero etiam Senonenſis eccleſiæ antiquitas & fama de Saviniano, qui a Petro miſſus hanc Galliæ metropolin fundaſſe perhibetur, periclitetur, ſi Sulpicii Severi ſententia a Launojo ſtabilita admittatur, & præterea Launojus in diſſertatione de Severi loco acta Saviniani authentica eſſe aperte neget, Mathoudius cum Launojo congrediendum ſibi cenſuit, ad quam pugnam ineundam ab Archiepiſcopo Senonenſi *Johanne de Montpezat* ſe incitatum, & a Decano Senonenſis capituli *Jacobo Boileau* literariæ ſupellectilis armis inſtructum refert, etſi ſe non tam contra ipſum Launojum, fatis ſuis jam defunctum, quam contra ejus diſcipulos aciem inſtruere profiteatur; ſiquidem cum Launojo, dum viveret, amicitiam coluerit, ejusque auxilio A. C. 1655. notas ſuas in octo libros

Sunt insuper in Libro de Fossilibus Saxonicis Tabulæ duæ, quarum altera Lapides figuratos, altera Lapides Dendritas exhibet. Ad Lapides figuratos quod attinet, Auctor ea, quæ in Saxonia reperiuntur, ad quatuor genera reducit, quæ sunt Conchæ, Echini, Cornua Ammonis & Belemnites.

Conchæ, quas Auctor primo loco recenset, sunt Pectines, Ostreæ, Cochleæ, Buccina, Turbines, Patellæ, Concha Veneris, Concha Anatifera, Concha Pelagia, Tellinæ & Solenes. Quod ad Pectines attinet, Auctor duos tantum Pectines Saxonicos, quos Pectines Jacobæos vocat, in Tabula exhibet, quorum unus Pecten Jacobæus Lævis, alter Pecten Jacobæus Striatus dicitur. Ostreas Saxonicas in Tabula quatuor exhibet, quarum duæ Ostreæ Crenatæ, duæ Ostreæ Striatæ dicuntur. Cochleas Saxonicas in Tabula quinque exhibet, quarum duæ Cochleæ Striatæ, duæ Cochleæ Tuberculatæ, una Cochlea Lævis dicitur. Buccina Saxonica in Tabula duo exhibet, quorum unum Buccinum Striatum, alterum Buccinum Lævigatum dicitur. Turbines Saxonicos in Tabula quatuor exhibet, quorum duo Turbines Striati, duo Turbines Lævigati dicuntur. Patellas Saxonicas in Tabula duas exhibet, quarum una Patella Striata, altera Patella Lævis dicitur. Conchas Veneris Saxonicas in Tabula duas exhibet, quarum una Concha Veneris Striata, altera Concha Veneris Lævis dicitur. Conchas Anatiferas Saxonicas in Tabula duas exhibet, quarum una Concha Anatifera Striata, altera Concha Anatifera Lævis dicitur. Conchas Pelagias Saxonicas in Tabula duas exhibet, quarum una Concha Pelagia Striata, altera Concha Pelagia Lævis dicitur. Tellinas Saxonicas in Tabula duas exhibet, quarum una Tellina Striata, altera Tellina Lævis dicitur. Solenes Saxonicos in Tabula duos exhibet, quorum unus Solen Striatus, alter Solen Lævis dicitur. Echinos Saxonicos in Tabula duos exhibet, quorum unus Echinus Striatus, alter Echinus Lævis dicitur. Cornua Ammonis Saxonica in Tabula duo exhibet, quorum unum Cornu Ammonis Striatum, alterum Cornu Ammonis Lævigatum dicitur. Belemnites Saxonicos in Tabula duos exhibet, quorum unus Belemnites Striatus, alter Belemnites Lævis dicitur. Dendritas Saxonicas in Tabula duas exhibet, quarum una Dendrites Arborescens, altera Dendrites Fruticosa dicitur.

Quod ad Lapides Dendritas attinet, Auctor ea, quæ in Saxonia reperiuntur, ad duo genera reducit, quæ sunt Arborescentes & Fruticosi. Arborescentes in Tabula duos exhibet, quorum unus Dendrites Arborescens Ramosus, alter Dendrites Arborescens Ramosissimus dicitur. Fruticosos in Tabula duos exhibet, quorum unus Dendrites Fruticosus Ramosus, alter Dendrites Fruticosus Ramosissimus dicitur.

Quæ Auctor de Lapidibus figuratis & Dendritis Saxonicis in Libro suo de Fossilibus Saxonicis scribit, ea illustrat in tertia parte Historiæ Naturalis Saxoniæ, quæ de Fossilibus Saxonicis agit.

Lucina, fer opem: nixu. Fama memorabile nomen
Ilithyiæ dedit, quæ partus dolentes adjuvat, et
Junonis sacra est. Alii ab Ilithyia Cretæ urbe, quæ
Dictynnæ templum habet, ubi mulieres pariunt, ortum
dicunt nomen. 2. Pater Deus, quod Patet Matrona nunc dicit.
Nam Patrem Deum, Ditem dicunt, quod is sit pater Lucinæ.
Alii Patrem Deum Liberum dicunt, quod is pater Bacchi sit.
Alii ex quarto Annalium Varronis, quod Pater Deus Lucinæ
sit, quod is primus ostenderit, quo modo exsecto fœtu
matris, mulier sine periculo pariat. Quod Cæsar dictator
primus ita natus dicatur, ideo Cæsones appellatos, quod
cæsa matre sint nati. Alii quod Cæsaries a capite dicatur,
quod ea primum in eo natis adsit. Alii quod cæsum
lucum Lucinæ dicant. Alii quod Lucina Iunonis Pronubæ
sit, quod ea nubentibus præsit. Alii quod Lucina Diana
sit, quod ea parientibus opem ferat. Alii quod Lucina
Proserpina sit, quod ea mortuis præsit. Alii quod Lucina
Terra sit, quod ea fœtus in lucem edat. Alii quod Lucina
Luna sit, quod ea menses mulierum fluat. Alii quod
Lucina Iuno sit, quod ea parientibus præsit. Alii quod
Lucina Iuno sit, quod ea parientibus præsit. Alii quod
Lucina Iuno sit, quod ea parientibus præsit

Prodiit Specimen Inventionis Geometricæ, quo Problema Isoperimetricum Jacobi Bernoullii, Fratris Celeberrimi Autoris, Mathematicis Europæis jam pridem notum, ad Curvas Algebraicas, & quidem Minimi Ordinis, facili Calculo resolvitur. Ejus Specimen Lectores nostri hic habebunt. Quod ad Problema Isoperimetricum attinet, Curvam quæsitam esse Logarithmicam, Autor ipse Fratris, & Johannes Bernoullius, Pater Fratris, Solutionibus suis publicis, ante annos aliquot, ostenderunt. Ego Methodum meam Curvas Algebraicas determinandi, quæ Problemati Isoperimetrico satisfaciunt, ante annum publicavi, & Specimen ejus hic habebunt Lectores nostri. Quod ad Problema Isoperimetricum attinet, Curvam quæsitam esse Logarithmicam, Autor ipse Fratris, & Johannes Bernoullius, Pater Fratris, Solutionibus suis publicis, ante annos aliquot, ostenderunt. Ego Methodum meam Curvas Algebraicas determinandi, quæ Problemati Isoperimetrico satisfaciunt, ante annum publicavi, & Specimen ejus hic habebunt Lectores nostri.

Solutio Problematis Isoperimetrici Propositi Pag. 206. Autore Johanne Bernoullio, Professore Groningano.

Quæ sit Natura Curvæ, in qua Gravia descendendo, & temporibus quibusvis datis, ab Axe quibusvis datis distantias absolvunt.

Sit Curva quæsita AM, cujus Axis AP, Ordinata PM = y, Arcus AM = s, Tangens MT = t, Subtangens PT = $\frac{y\,dx}{dy}$, Radius Osculi MO = $\frac{dy\,ds}{ddy}$, Gravitas in Curva = 1, Gravitas secundum Tangentem = $\frac{dy}{ds}$, Gravitas secundum Normalem = $\frac{dx}{ds}$, Celeritas in M = $\sqrt{2y}$, Celeritas in P = $\sqrt{2a}$, Tempus quo Gravia descendendo absolvunt Arcum AM = $\frac{ds}{\sqrt{2y}}$, Tempus quo absolvunt Arcum AP = $\frac{dx}{\sqrt{2a}}$, Tempus quo absolvunt Arcum PM = $\frac{ds}{\sqrt{2y}} - \frac{dx}{\sqrt{2a}}$, Tempus quo absolvunt Arcum PM, si Gravitas secundum Tangentem sit = 1, = $\frac{ds}{dy}\sqrt{\frac{y}{2}} - \frac{dx}{dy}\sqrt{\frac{a}{2}}$, Tempus quo absolvunt Arcum PM, si Gravitas secundum Normalem sit = 1, = $\frac{ds}{dx}\sqrt{\frac{y}{2}} - \sqrt{\frac{a}{2}}$.

Jam ex Natura Curvæ quæsitæ, Tempus quo absolvunt Arcum PM, si Gravitas secundum Tangentem sit = 1, debet esse = Arcui PM, ergo $\frac{ds}{dy}\sqrt{\frac{y}{2}} - \frac{dx}{dy}\sqrt{\frac{a}{2}} = s$, & Tempus quo absolvunt Arcum PM, si Gravitas secundum Normalem sit = 1, debet esse = Subtangenti PT, ergo $\frac{ds}{dx}\sqrt{\frac{y}{2}} - \sqrt{\frac{a}{2}} = \frac{y\,dx}{dy}$.

Ex Æquationibus inventis, per Eliminationem, fit $\frac{dx}{dy} = \frac{s}{\sqrt{2a}}$, & $\frac{ds}{dy} = \frac{y}{\sqrt{2ay}}$, & $\frac{dx}{ds} = \frac{s}{y}$, & $\frac{dy}{ds} = \frac{\sqrt{2ay}}{y}$, & $\frac{dy}{dx} = \frac{y}{s}$, & $\frac{ds}{dx} = \frac{\sqrt{2ay}}{s}$, & $\frac{ddy}{dx} = \frac{\sqrt{2ay}}{ss} - \frac{y}{ss}$, & $\frac{ddy}{ds} = \frac{\sqrt{2ay}}{sy} - \frac{1}{y}$, & $\frac{ddy}{dy} = \frac{1}{s} - \frac{\sqrt{2ay}}{ss}$, & $\frac{dy\,ds}{ddy} = \frac{ss\sqrt{2ay}}{2ay - s\sqrt{2ay}}$.

Ergo Radius Osculi MO = $\frac{ss\sqrt{2ay}}{2ay - s\sqrt{2ay}}$.

Quæ Æquatio, ut ad Logarithmicam reducatur, ponatur $\sqrt{2ay} = z$, & $2ay = zz$, & $2a\,dy = 2z\,dz$, & $dy = \frac{z\,dz}{a}$, & $dx = \frac{s\,dz}{\sqrt{2az}}$, & $ds = \frac{z\,dz}{\sqrt{2az}}$, & $\frac{dy\,ds}{ddy} = \frac{zz\,dz}{2a\,dz - dz\sqrt{2az}}$.

Ergo Radius Osculi MO = $\frac{zz\,dz}{2a\,dz - dz\sqrt{2az}}$.

Quæ Æquatio, ut ad Logarithmicam reducatur, ponatur $\sqrt{2az} = z$, & $2az = zz$, & $2a\,dz = 2z\,dz$, & $dz = \frac{z\,dz}{a}$, & $dx = \frac{z\,dz}{\sqrt{2az}}$, & $ds = \frac{z\,dz}{\sqrt{2az}}$, & $\frac{dz\,ds}{ddz

ramen primi ab Ariovisto ad Rhenum transitus, ubi Romanos ad ripam Rheni castra habuisse, ex Dione Cassio, Florio, Orosio, Eutropio, Suetonio, aliisque patet. Tres vetustas monetas antiquarias exhibet Occo, quarum duas ad Rhenum, tertiam ad Mosam cusas esse, ex inscriptionibus colligit. Prima est Augusti, cum inscriptione CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PONTIFEX MAXIMVS. In postica, ut videtur, est Augustus, qui navem sua alii, qui per fluvium vehi videtur. Altera est Tiberii, cum inscriptione TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. In postica Victoria navem gubernaculo regit, cum inscriptione PONTIF. MAXIM. Tertia est Germanici, cum inscriptione GERMANICVS CAESAR TI. AVGVSTI F. DIVI AVGVSTI NEPOS. In postica Victoria navem gubernaculo regit, cum inscriptione PONTIF. TRIBVNIC. POTEST. Has tres monetas ad Rhenum cusas esse, ex inscriptionibus colligit Occo, quia in illis navis cum gubernaculo apparet, quod ad Rhenum, non ad Mosam, navigantibus necessarium fuerit. Sed non videtur ratio ista satis firma. Nam et ad Mosam navigantibus gubernaculum necessarium fuerit, quia in ea fluvio non minus ac Rheno saxa et scopuli sunt. Et Suetonius Germanicum ad Mosam navigasse dicit, non ad Rhenum. Ergo navigium Augusti et Germanici ad Mosam, non ad Rhenum, navigium fuit, quod in illis monetis exhibetur.

DE ITINERE CAESARIANO CAP. XXXIII. PARTE II. Ad Rhenum in regionem Condrusorum, Eburonum, Treverorum.

Caesar, ut Rhenum ad Coblentiam transiturus, ad Mosam venit, ut ex Commentariis patet. Ibi pontem fecit, ut ipse dicit, ad Andematunnum Lingonum oppidum, quod Langres hodie est. Ibi ergo ad Mosam

Regiomontani Opus, ad quod nunc quoque Lectores remittimus. Ita Regiomontanus ex Ptolemæo, Ptolemæus ex Hipparcho, Hipparchus ex Eudoxo, Eudoxus ex Timocharide, Timocharis ex Babylonicis Observationibus, ut ipse Ptolemæus testatur, Astronomiam hausit. Ptolemæi Almagesti Libros XIII. Græce primum, Basileæ 1538. Latine vero Venetiis 1528. Georgii Trapezuntii, Regiomontani, Purbachii, Copernici, Reinholdi, Rothmanni, Clavii, Origanni, Longomontani, Bullialdi, Wardi, Wallisii, Gregorii, Flamsteedii, Halleii, Machinis, Tabulis, Observationibus, Demonstrationibus, Scholiis, Commentariis, Epitomis, Theoriis, Hypothesibus, Problematibus, Canonibus, Methodis, Tractatibus, Libris, Opusculis, Epistolis, variis variorum Locis & Temporibus editis, Astronomiæ Ptolemaicæ, Copernicanæ, Tychonicæ, Hypothesium Ellipticarum, Cometarum, Novarum Stellarum, Lacteæ Viæ, Stellarum Fixarum, Planetarum, Lunæ, Solis, Terræ, Motuum, Phænomenorum, Eclipsium, Parallaxium, Refractionum, Diametrorum, Distantiarum, Periodorum, Conjunctionum, Oppositionum, Quadraturarum, Trigonismorum, Aspectuum, Stationum, Directionum, Retrogradationum, Nodorum, Apsidum, Excentricitatum, Æquationum, Inæquationum, Reductionum, Prostaphæreseon, Anomaliarum, Horarum, Dierum, Mensium, Annorum, Cycli Solaris, Lunaris, Magni, Indictionis, Epactarum, Concurrentium, Bissextilium, Embolismorum, Calendarii Julii, Gregoriani, Veteris, Novi, Paschatis, Festorum Mobilium, Immobilium, Fixorum, Ecclesiasticorum, Civilium, Romanorum, Græcorum, Judaicorum, Arabicorum, Persicorum, Indicorum, Sinicorum, Peruvianorum, Mexicanorum, Regum, Principum, Imperatorum, Pontificum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, Monachorum, Sanctorum, Martyrum, Virginum, Confessorum, Heroum, Heroinarum, Deorum, Dearum, Fabularum, Historiarum, Chronologiarum, Geographiarum, Topographiarum, Hydrographiarum, Cosmographiarum, Uranographiarum, Globorum, Sphærarum, Planisphæriorum, Mapparum, Tabularum, Descriptionum, Delineationum, Figurarum, Scalarum, Gradationum, Divisionum, Subdivisionum, Partitionum, Subpartitionum, Numerationum, Computationum, Rationum, Proportionum, Progressionum, Logarithmorum, Sinuum, Tangentium, Secantium, Chordarum, Arcuum, Angulorum, Triangulorum, Quadrangulorum, Polygonorum, Circulorum, Ellipsium, Hyperbolarum, Parabolarum, Cissoidum, Conchoidum, Cycloidum, Spiralium, Quadratricum, Curvarum, Linearum, Superficierum, Solidorum, Sectionum, Contactuum, Tactionum, Intersectionum, Rectificationum, Quadraturarum, Cubaturarum, Dimensionum, Mensurationum, Constructionum, Solutionum, Demonstrationum, Propositionum, Theorematum, Problematum, Lemmatum, Corollariorum, Scholiorum, Definitionum, Axiomatum, Postulatorum, Hypothesium, Principiorum, Methodorum, Analyseon, Synthesium, Algebræ, Arithmeticæ, Geometriæ, Trigonometriæ, Mechanicæ, Opticæ, Catoptricæ, Dioptricæ, Perspectivæ, Architecturæ, Musicæ, Hydrostaticæ, Pneumaticæ, Hydraulicæ, Pyrobolicæ, Artis Militaris, Navalis, Civilis, Pictoriæ, Fabrilis, Nauticæ, Venatoriæ, Ludicræ, Gymnasticæ, Pyrotechnicæ, Chymicæ, Alchymicæ, Medicinæ, Anatomiæ, Botanices, Agriculturæ, Horticulturæ, Artium Liberalium, Scientiarum, Facultatum, Disciplinarum, Studiorum, Librorum, Auctorum, Bibliothecarum, Museorum, Academiarum, Collegiorum, Societatum, Ordinum, Gradum, Dignitatum, Officiorum, Professionum, Professorum, Magistrorum, Doctorum, Baccalaureorum, Studiosorum, Scholarum, Scholarchiarum, Rectorum, Præceptorum, Pædagogiarum, Gymnasiarum, Lyceorum, Ephebiarum, Collegiorum, Convictuum, Contubernalium, Bursarum, Bursalium, Examinum, Disputationum, Declamationum, Orationum, Prælectionum, Lectionum, Publicationum, Promotionum, Laureationum, Inaugurationum, Valedictionum, Vacationum, Ferialium, Festivitatum, Solemnitatum, Ludorum, Spectaculorum, Theatrorum, Scenarum, Actionum, Actorum, Personarum, Habitus, Ornatus, Vestium, Pallarum, Togarum, Pileorum, Galerorum, Pileolorum, Capitiorum, Cucullorum, Mitrarum, Tiararum, Diadematum, Coronarum, Cingulorum, Zonarum, Balteorum, Ensium, Gladiorum, Pugionum, Cultrorum, Cultellorum, Scalpellorum, Forcipum, Pincerarum, Tenaculorum, Specillorum, Cochlearium, Vasorum, Vasculorum, Fictilium, Vitreorum, Metallicorum, Lignorum, Ossium, Cornuum, Testarum, Conchyliorum, Cochlearum, Cochlearorum, Lapidum, Gemmarum, Margaritarum, Monilium, Armillarum, Annulorum, Sigillorum, Signorum, Symbolorum, Emblematum, Insignium, Armorum, Clypeorum, Scutorum, Hastarum, Lanceorum, Sagittarum, Pharetrarum, Arcuum, Balistarum, Catapultarum, Tormentorum, Bombardarum, Machinarum, Machinamentorum, Instrumentorum, Utensilium, Supellectilium, Ædificiorum, Domorum, Tectorum, Fenestrarum, Cellarum, Cellariorum, Cubiculorum, Lectorum, Lectulorum, Stragulorum, Culcitrarum, Pulvinarium, Pulvinorum, Cervicalium, Aulæorum, Tapetum, Tapetiorum, Mensarum, Mensularum, Sellarum, Sellularum, Sedilium, Subselliorum, Scabellorum, Scamnorum, Scabellorum, Scabellulorum, Scamnulorum, Thronorum, Solariorum, Solariolorum, Cathedrarum, Cathedrularum, Pulpitorum, Pulpitulorum, Suggestorum, Suggestulorum, Lectionariorum, Lectionariolorum, Ambonum, Ambonulorum, Tribunalium, Tribunalorum, Rostrorum, Rostrulorum, Aedium, Templorum, Ædiculorum, Templorum, Sacellorum, Sacrariorum, Sacrificiorum, Sacrificulorum, Aedium Sacrificiarum, Aedium Sacrificiolarum, Aedium Sacrificulorum, Aedium Sacrificiolarum, Aedium Sacrificiolarum, Aedium Sacrificiolar

DE VETERIBUS TESTAMENTIS GRÆCIS DISSERTATIO.

Auctore Viro Clarissimo, atque Doctissimo, Theologo, & Juris Consulto, Domino Petro Daniele Huetio, Episcopo Abrincensi, olim Sermonis Græci professore in celebri quondam Parisiensi gymnasio, nunc vero Abrincensis Ecclesiæ Episcopo, ad Illustrissimum, & Reverendissimum Virum Dominum Franciscum de Harlay, Archiepiscopum Rothomagensem, Primatem Normanniæ, Comitem, Parium Franciæ, &c.

Quum Tu, Illustrissime, & Reverendissime Præsul, Ecclesiæ Rothomagensis Archiepiscopus, Normanniæ Primas, Comes, Parium Franciæ, &c. Ecclesiæ Abrincensis Episcopum, Tuum olim discipulum, nunc vero Tuum Collegam, & Suffraganeum, Te, inquam, Tuum Collegam, & Suffraganeum, Tuum olim discipulum, nunc vero

motus, ut ad ipsum quoque transeat, quod in eo motus a primo
motore impressus, quantum fieri potest, integer conservetur.
Quemadmodum ita dicitur, quod Deus in Creatione dederit
Materiæ motum, ut ipsa quoque Deo, quantum fieri potest,
similis esse videatur. Quod ipsum ex Scripturis Sacris
probatur, ubi Deus dicitur Creator cœli & terræ, quia
Materiæ motum dedit, ut ipsa quoque Deo similis esse
videatur. Quod ipsum ex Scripturis Sacris probatur, ubi
Deus dicitur Creator cœli & terræ, quia Materiæ motum
dedit, ut ipsa quoque Deo similis esse videatur. Quod ipsum
ex Scripturis Sacris probatur, ubi Deus dicitur Creator cœli
& terræ, quia Materiæ motum dedit, ut ipsa quoque Deo

ejus in locis circumstantibus, quæ Pyrenæi sunt, Ilercaonia. Ilercaones autem, qui Hispaniæ populi sunt, Ilercaonia, quæ Africæ regio est. Ilercaonia autem Hispaniæ, quæ Africæ regio est, Ilercaones autem, qui Hispaniæ populi sunt, Ilercaonia, quæ Africæ regio est.

justus vita, ne ei detrahatur quicquam de merito. Sermo di-
gnus, qui ab omnibus recipiatur. Ad Timoth. 1. Fidelis
sermo, qui dubitet, non recipiat. Ad Titum 3. Fidelis sermo
est, & de his volo te confirmare. Quæ sententiæ, quia ad
alia pertinent, hic alia omittenda sunt. Hæc autem sententia
Pauli in Epistola ad Ephesios, quæ ad Romanos, & Galatas
scripta est, ad hoc pertinet, ut ostendat, non ex operibus
legis, quamvis hæc præcepta divina, & diligenter ab eis ser-
vata sint, sed ex fide Christi, & gratia Dei, quæ per Christum
Ecclesiæ universæ beneficia largita est, homines justificari,
& salvos fieri. Quod ut ostendat, ab ipsa origine rei exor-
ditur, & ait: Ego Apostolus Gentium sum, & ideo debeo
vobis Gentibus, quæ ad fidem Christi vocatæ estis, ostendere
mysterium, quod mihi per revelationem Dei datum est, ut
vos Gentes, quæ olim eratis alienæ a Deo, & a cognitione
divinæ veritatis, & ab ejus promissionibus, per Christum
Jesum, & per Evangelium ejus, quod mihi revelatum est,
ad Dei cognitionem, & ad fidem veritatis, & ad promissa
ejus, quæ per Christum Jesum Ecclesiæ universæ data sunt,
vocatæ estis. Ego Apostolus Gentium sum, & ideo debeo
vobis Gentibus, quæ ad fidem Christi vocatæ estis, ostendere
mysterium, quod mihi per revelationem Dei datum est, ut
vos Gentes, quæ olim eratis alienæ a Deo, & a cognitione
divinæ veritatis, & ab ejus promissionibus, per Christum
Jesum, & per Evangelium ejus, quod mihi revelatum est,
ad Dei cognitionem, & ad fidem veritatis, & ad promissa
ejus, quæ per Christum Jesum Ecclesiæ universæ data sunt,
vocatæ estis. Ego Apostolus Gentium sum, & ideo debeo
vobis Gentibus, quæ ad fidem Christi vocatæ estis, ostendere
mysterium, quod mihi per revelationem Dei datum est, ut
vos Gentes, quæ olim eratis alienæ a Deo, & a cognitione
divinæ veritatis, & ab ejus promissionibus, per Christum
Jesum, & per Evangelium ejus, quod mihi revelatum est,
ad Dei cognitionem, & ad fidem veritatis, & ad promissa
ejus, quæ per Christum Jesum Ecclesiæ universæ data sunt,
vocatæ estis.

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio VIII.

JOURNAL DU PALAIS, OU RECUEIL DES principales deciſions de tous les Parlemens & Cours Souveraines de France,

hoc eſt,

Ephemerides Fori, ſive Sylloge potiorum Deciſionum in univerſis Parlamentis & ſupremis Galliæ Curiis latarum.

Pars Undecima.

Pariſiis, apud Dionyſ. Thierry & Joh. Guignard, 1689. in 4.

Plagul. 69.

NOn opus erit de methodo & inſtituto egregii hujus operis, cujus partem undecimam nunc (tarde ſatis, ſed præter noſtram culpam, cum nuper demum ad nos pervenerit,) ſiſtimus, multa præfari: quandoquidem nil attinet ea repetere, quæ in recenſione duorum proxime præcedentium Tomorum *in Actis anni 1685. pag. 300. & 1688. pag. 84.* jamjam expoſita fuerunt. Id modo monendum nunc habemus, laborem hunc, qui hactenus communi opera *C. Blondelli & G. Guereti*, celebrium in Parlamento Pariſienſi Advocatorum, continuatus fuerat, ſoli nunc Blondello incumbere: Gueretus enim ſub finem anni 1688. defunctus, ut in præfatione perhibetur, ad præſentem forenſium Definitionum faſciculum non niſi duodecim circiter pagellas contulit. Cæterum eadem, quantum apparet, in percenſendis Deciſionibus cauſarum, methodus ſervata eſt, quæ in præcedentibus tomis adhibita fuerat: nam in aliquibus quidem, maxime ubi de mero jure quæſtio eſt, ſuccincta valde recenſio editori placuit; alibi diffuſior relationis ſtylus eſt, potiſſimum, quando facta occurrunt,

quorum ductibus ipsa quoque aqua ad effluxum usq; fluit, de-
scendendo nempe per ductum ab A ad B, ascendendo per ductum
a B ad C, descendendo per ductum a C ad D, ascendendo per
ductum a D ad E, descendendo per ductum a E ad F, ascendendo
per ductum a F ad G, descendendo per ductum a G ad H, ascen-
dendo per ductum a H ad I, descendendo per ductum a I ad K,
ascendendo per ductum a K ad L, descendendo per ductum a L
ad M, ascendendo per ductum a M ad N, descendendo per ductum
a N ad O, ascendendo per ductum a O ad P, descendendo per
ductum a P ad Q, ascendendo per ductum a Q ad R, descendendo
per ductum a R ad S, ascendendo per ductum a S ad T, descen-
dendo per ductum a T ad V, ascendendo per ductum a V ad X,
descendendo per ductum a X ad Y, ascendendo per ductum a Y
ad Z, descendendo per ductum a Z ad Æ, ascendendo per ductum
a Æ ad Ø, descendendo per ductum a Ø ad Ω, ascendendo per
ductum a Ω ad Ψ, descendendo per ductum a Ψ ad Φ, ascendendo
per ductum a Φ ad Γ, descendendo per ductum a Γ ad Δ, ascen-
dendo per ductum a Δ ad Θ, descendendo per ductum a Θ ad Λ,
ascendendo per ductum a Λ ad Π, descendendo per ductum a Π
ad Σ, ascendendo per ductum a Σ ad Ξ, descendendo per ductum
a Ξ ad Ω, ascendendo per ductum a Ω ad Ψ, descendendo per
ductum a Ψ ad Φ, ascendendo per ductum a Φ ad Γ, descendendo
per ductum a Γ ad Δ, ascendendo per ductum a Δ ad Θ, descen-
dendo per ductum a Θ ad Λ, ascendendo per ductum a Λ ad Π,
descendendo per ductum a Π ad Σ, ascendendo per ductum a Σ
ad Ξ, descendendo per ductum a Ξ ad Ω, ascendendo per ductum
a Ω ad Ψ, descendendo per ductum a Ψ ad Φ, ascendendo per
ductum a Φ ad Γ, descendendo per ductum a Γ ad Δ, ascendendo
per ductum a Δ ad Θ, descendendo per ductum a Θ ad Λ, ascen-
dendo per ductum a Λ ad Π, descendendo per ductum a Π ad Σ,
ascendendo per ductum a Σ ad Ξ, descendendo per ductum a Ξ
ad Ω, ascendendo per ductum a Ω ad Ψ, descendendo per ductum
a Ψ ad Φ, ascendendo per ductum a Φ ad Γ, descendendo per
ductum a Γ ad Δ, ascendendo per ductum a Δ ad Θ, descendendo
per ductum a Θ ad Λ, ascendendo per ductum a Λ ad Π, descen-
dendo per ductum a Π ad Σ, ascendendo per ductum a Σ ad Ξ,
descendendo per ductum a Ξ ad Ω, ascendendo per ductum a Ω
ad Ψ, descendendo per ductum a Ψ ad Φ, ascendendo per ductum
a Φ ad Γ, descendendo per ductum a Γ ad Δ, ascendendo per
ductum a Δ ad Θ, descendendo per ductum a Θ ad Λ, ascendendo
per ductum a Λ ad Π, descendendo per ductum a Π ad Σ, ascen-
dendo per ductum a Σ ad Ξ, descendendo per ductum a Ξ ad Ω,
ascendendo per ductum a Ω ad Ψ, descendendo per ductum a Ψ
ad Φ, ascendendo per ductum a Φ ad Γ, descendendo per ductum
a Γ ad Δ, ascendendo per ductum a Δ ad Θ, descendendo per
ductum a Θ ad Λ, ascendendo per ductum a Λ ad Π, descendendo
per ductum a Π ad Σ, ascendendo per ductum a Σ ad Ξ, descen-
dendo per ductum a Ξ ad Ω, ascendendo per ductum a Ω ad Ψ,
descendendo per ductum a Ψ ad Φ, ascendendo per ductum a Φ
ad Γ, descendendo per ductum a Γ ad Δ, ascendendo per ductum
a Δ ad Θ, descendendo per ductum a Θ ad Λ, ascendendo per
ductum a Λ ad Π, descendendo per ductum a Π ad Σ, ascendendo
per ductum a Σ ad Ξ, descendendo per ductum a Ξ ad Ω, ascen-
dendo per ductum a Ω ad Ψ, descendendo per ductum a Ψ ad Φ,
ascendendo per ductum a Φ ad Γ, descendendo per ductum a Γ
ad Δ, ascendendo per ductum a Δ ad Θ, descendendo per ductum
a Θ ad Λ, ascendendo per ductum a Λ ad Π, descendendo per
ductum a Π ad Σ, ascendendo per ductum a Σ ad Ξ, descendendo
per ductum a Ξ ad Ω, ascendendo per ductum a Ω ad Ψ, descen-
dendo per ductum a Ψ ad Φ, ascendendo per ductum a Φ ad Γ,
descendendo per ductum a Γ ad Δ, ascendendo per ductum a Δ
ad Θ, descendendo per ductum a Θ ad Λ, ascendendo per ductum
a Λ ad Π, descendendo per ductum a Π ad Σ, ascendendo per
ductum a Σ ad Ξ, descendendo per ductum a Ξ ad Ω, ascendendo
per ductum a Ω ad Ψ, descendendo per ductum a Ψ ad Φ, ascen-
dendo per ductum a Φ ad Γ, descendendo per ductum a Γ ad Δ,
ascendendo per ductum a Δ ad Θ, descendendo per ductum a Θ
ad Λ, ascendendo per ductum a Λ ad Π, descendendo per ductum
a Π ad Σ, ascendendo per ductum a Σ ad Ξ, descendendo per
ductum a Ξ ad Ω, ascendendo per ductum a Ω ad Ψ, descendendo
per ductum a Ψ ad Φ, ascendendo per ductum a Φ ad Γ, descen-
dendo per ductum a Γ ad Δ, ascendendo per ductum a Δ ad Θ,
descendendo per ductum a Θ ad Λ, ascendendo per ductum a Λ
ad Π, descendendo per ductum a Π ad Σ, ascendendo per ductum
a Σ ad Ξ, descendendo per ductum a Ξ

Ex Bibliotheca Regia Monasterii Sancti Laurentii prope Escurialem.

EXCERPTA EX AUCTORE ANONYMO, Ordinis S. Benedicti, de Regibus Anglorum.

Annali Spelbe, Adventu Guilielmi I. Successioni Henrici Primi.

Explicit apud Francofurtenses, ann. Fol.

HENRICUS Secundus Filius Matildis, cum Stephano Secundo Comite Blesensi, Filio Adelæ Filiæ Guilielmi Primi, ex Regina Anna Secundi, Primum natus, Secundo regnante, Anno Regni ejus Tricesimo Quinto, Mense Martio, Die Quinto Exeunte, Anno Dominicæ Incarnationis Millesimo Centesimo Tricesimo Quinto, Indictione Quarta, Epacta Tertia, Concurrente Quinta, Luna Quarta Decima, Feria Quinta, Hora Quinta, Regnum Anglorum adipiscitur, & Normannorum Ducatum, Anno Regni ejus Primo, Mense Septembri, Die Quinto Exeunte, Anno Dominicæ Incarnationis Millesimo Centesimo Quinquagesimo Quarto, Indictione Quinta, Epacta Quinta, Concurrente Septima

quod Antiquitatis, quæ plures Annos habet quam quidem ullus Annus, ejus Annus primus sit Annus Mundi primus. Quod si Annus Mundi primus ejus Anni sit, quo Sol & Luna primum simul in Arietis principio fuerunt, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi primi sit, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi primi, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Christi 4713 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4713, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4714, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4714 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4714, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4714, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4714 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4714, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4715, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4715 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4715, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4715, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4715 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4715, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4716, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4716 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4716, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4716, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4716 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4716, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4717, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4717 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4717, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4717, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4717 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4717, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4718, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4718 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4718, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4718, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4718 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4718, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4719, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4719 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4719, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4719, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4719 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4719, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4720, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4720 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4720, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4720, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4720 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4720, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4721, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4721 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4721, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4721, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4721 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4721, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4722, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4722 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4722, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4722, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4722 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4722, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4723, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4723 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4723, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4723, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4723 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4723, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4724, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4724 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4724, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4724, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4724 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4724, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4725, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4725 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4725, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4725, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4725 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4725, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4726, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4726 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4726, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4726, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4726 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4726, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4727, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4727 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4727, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4727, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4727 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4727, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4728, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4728 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4728, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4728, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4728 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4728, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4729, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4729 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4729, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4729, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4729 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4729, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4730, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4730 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4730, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4730, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4730 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4730, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4731, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4731 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4731, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4731, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4731 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4731, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4732, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4732 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4732, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4732, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4732 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4732, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4733, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4733 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4733, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4733, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4733 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4733, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4734, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4734 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4734, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4734, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4734 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4734, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4735, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4735 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4735, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4735, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4735 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4735, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4736, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4736 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4736, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4736, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4736 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4736, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4737, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4737 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4737, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4737, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4737 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4737, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4738, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4738 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4738, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4738, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4738 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4738, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4739, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4739 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4739, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4739, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4739 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4739, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4740, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4740 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4740, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4740, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4740 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4740, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4741, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4741 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4741, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4741, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4741 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4741, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4742, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4742 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4742, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4742, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4742 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4742, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4743, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4743 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4743, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4743, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4743 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4743, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4744, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4744 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4744, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4744, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4744 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4744, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4745, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4745 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4745, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4745, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4745 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4745, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4746, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4746 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4746, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4746, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4746 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4746, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4747, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4747 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4747, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4747, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4747 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4747, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4748, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4748 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4748, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4748, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4748 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4748, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4749, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4749 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4749, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4749, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4749 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4749, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4750, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4750 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4750, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4750, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4750 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4750, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4751, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4751 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4751, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4751, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4751 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4751, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4752, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4752 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4752, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4752, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4752 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4752, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4753, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4753 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4753, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4753, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4753 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4753, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4754, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4754 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4754, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4754, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4754 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4754, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4755, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4755 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4755, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4755, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4755 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4755, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4756, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4756 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4756, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4756, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4756 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4756, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4757, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4757 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4757, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4757, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4757 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4757, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4758, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4758 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4758, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4758, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4758 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4758, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4759, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4759 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4759, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4759, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4759 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4759, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4760, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4760 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4760, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4760, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4760 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4760, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4761, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4761 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4761, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4761, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4761 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4761, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4762, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4762 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4762, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4762, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4762 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4762, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4763, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4763 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4763, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4763, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4763 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4763, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4764, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4764 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4764, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4764, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4764 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4764, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4765, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4765 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4765, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4765, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4765 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4765, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4766, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4766 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4766, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4766, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4766 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4766, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4767, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4767 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4767, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4767, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4767 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4767, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4768, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4768 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4768, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4768, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4768 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4768, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4769, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4769 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4769, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4769, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4769 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4769, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4770, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4770 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4770, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4770, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4770 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4770, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4771, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4771 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4771, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4771, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4771 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4771, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4772, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4772 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4772, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4772, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4772 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4772, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4773, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4773 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4773, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4773, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4773 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4773, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4774, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4774 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4774, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4774, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4774 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4774, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4775, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4775 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4775, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4775, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4775 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4775, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4776, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4776 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4776, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4776, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4776 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4776, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4777, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4777 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4777, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4777, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4777 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4777, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4778, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4778 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4778, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4778, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4778 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4778, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4779, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4779 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4779, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4779, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4779 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4779, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4780, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4780 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4780, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4780, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4780 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4780, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4781, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4781 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4781, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4781, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4781 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4781, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4782, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4782 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4782, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4782, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4782 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4782, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4783, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4783 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4783, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4783, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4783 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4783, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4784, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4784 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4784, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4784, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4784 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4784, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4785, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4785 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4785, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4785, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4785 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4785, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4786, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4786 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4786, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4786, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4786 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4786, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4787, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4787 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4787, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4787, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4787 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4787, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4788, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4788 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4788, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4788, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4788 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4788, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4789, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4789 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4789, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4789, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4789 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4789, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4790, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4790 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4790, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4790, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4790 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4790, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4791, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4791 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4791, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4791, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4791 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4791, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4792, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4792 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4792, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4792, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4792 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4792, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4793, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4793 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4793, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4793, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4793 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4793, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4794, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4794 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4794, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4794, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4794 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4794, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4795, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4795 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4795, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4795, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4795 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4795, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4796, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4796 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4796, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4796, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4796 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4796, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4797, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4797 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4797, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4797, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4797 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4797, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4798, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4798 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4798, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4798, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4798 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4798, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4799, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4799 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4799, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4799, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4799 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4799, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4800, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4800 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4800, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4800, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4800 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4800, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4801, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4801 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4801, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4801, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4801 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4801, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4802, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4802 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4802, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4802, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4802 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4802, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4803, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4803 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4803, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4803, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4803 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4803, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4804, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4804 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4804, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4804, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4804 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4804, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4805, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4805 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4805, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4805, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4805 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4805, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4806, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4806 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4806, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4806, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4806 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4806, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4807, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4807 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4807, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4807, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4807 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4807, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4808, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4808 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4808, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4808, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4808 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4808, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4809, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4809 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4809, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4809, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4809 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4809, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4810, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4810 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4810, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4810, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4810 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4810, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4811, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4811 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4811, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4811, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4811 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4811, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4812, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4812 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4812, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4812, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4812 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4812, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4813, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4813 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4813, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4813, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4813 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4813, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4814, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4814 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4814, ut Annus Julianæ Periodi primus Anni Mundi 4814, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4814 ante Christum, ut Annus Christi primus Anni Julianæ Periodi 4814, ut Annus Christi primus Anni Mundi 4815, ut Annus Mundi primus Anni Christi 4815 ante Christum, ut Annus Mundi primus Anni Julianæ Periodi 4815, ut Annus

quam ipsum, in prædicti primi capitis initio non habet. Cum autem ipse Ioannes Damascenus, ut ex ejus scriptis manifestum est, ante Constantinum Copronymum floruerit, ut Leo ipse Isaurus, qui ejus scripta ad Constantinum Copronymum detulisse dicitur, testatur, ac ne ipse quidem

[illegible] [illegible] [illegible] [

mum, quando quis legitimo Iudici non comparet, ut ipse Iudex, quando ad tribunal sedet, ut ipse Actor, quando ad tribunal stat, ut ipse Reus, quando ad tribunal ambulat, ut ipse Testis, quando ad tribunal loquitur, ut ipse Scriba, quando ad tribunal scribit, ut ipse Lictor, quando ad tribunal ligat, ut ipse Carnifex, quando ad tribunal occidit, ut ipse Diabolus, quando ad tribunal damnat. Quis non videt, quam ridiculum sit, Iudicem, quando ad tribunal sedet, Actorem, quando ad tribunal stat, Reum, quando ad tribunal ambulat, Testem, quando ad tribunal loquitur, Scribam, quando ad tribunal scribit, Lictorem, quando ad tribunal ligat, Carnificem, quando ad tribunal occidit, Diabolum, quando ad tribunal damnat, dicere?

Lugduni, Anno 1583.

Pag.

Lipsiæ Libri Gedicke progymnasmatici, ordinatim latine Ex-
positi, quorum specimen exhibet Liber primus, qui Ethicen
generatim complectitur, cum triplici Appendice, de Ethices
scientiarum encyclopædia, de Ethices historia, & de Ethices
methodo. Accedunt Indices duo, Rerum & Verborum. Lipsiæ
1711. 8. alph. 1. plag. 1. Alph. 2. plag. 1. Alph. 3. plag. 1.

Præfatio Auctoris, qua Ethicen generatim complectitur, cum triplici Appendice, de Ethices scientiarum encyclopædia, de Ethices historia, & de Ethices methodo. Præmittit Auctor, Ethicen, quam Philosophiæ moralis nomine intelligit, esse scientiam, quæ ad vitam humanam recte instituendam & dirigendam spectet. Deinde explicat Definitionem, quam Ethices dedit Gedicke, & quæ sic habet: Ethica est scientia, quæ docet, quomodo homo, ut sit & vivat homo, agere debeat. Ex qua definitione, quam Auctor ad Aristotelis mentem accommodatam esse censet, sequitur, Ethicen esse scientiam practicam, quæ ad vitam humanam recte instituendam & dirigendam spectet

gaudeat. Sane alibi, ut quam citissime finiat, dilatandis rebus ad
quas non vocatur, ita hic, ut quam citissime finiat, ad ea quæ
non sunt dicenda festinat. Quæ enim ad Ecclesiæ Catholicæ
unitatem attinebant, pertinebant ad Donatistas, quos ille
ad unitatem Ecclesiæ Catholicæ invitabat. Quæ autem ad
Ecclesiæ Catholicæ unitatem attinebant, non pertinebant ad
Ecclesiam Catholicam, quæ in Donatistarum communione non
reperitur. Hæc ergo dicenda non erant.

Quæ autem dicenda erant, quæque ad Ecclesiæ Catholicæ unitatem pertinebant, quæque ad Catholicæ communionem, quæque in Donatistarum communione non reperiebantur, ea dicenda esse Augustinus non dixit. Quæ dicenda? Lucas, S. Matthæus, S. Joannes, Apostoli, Evangelistæ, Ecclesiæ Catholicæ testes. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica per totum orbem terrarum diffusa sit. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, Christi Sponsa, Christi Corpus sit. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata, ab omnibus gentibus audita. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata, ab omnibus gentibus audita, ab omnibus gentibus recepta. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata, ab omnibus gentibus audita, ab omnibus gentibus recepta, ab omnibus gentibus amata. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata, ab omnibus gentibus audita, ab omnibus gentibus recepta, ab omnibus gentibus amata, ab omnibus gentibus defensa. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata, ab omnibus gentibus audita, ab omnibus gentibus recepta, ab omnibus gentibus amata, ab omnibus gentibus defensa, ab omnibus gentibus propugnata. Quæ dicenda? Quod Ecclesia Catholica, quæ Christi Sponsa, Christi Corpus est, Christum Dominum habeat Caput, ascendentem in cœlum, sedentem ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos et mortuos, ab Apostolis per successiones episcoporum usque ad tempora nostra propagata, ab omnibus gentibus diffusa, ab omnibus gentibus agnita, ab omnibus gentibus prædicata, ab omnibus gentibus audita, ab omnibus gentibus recepta, ab omnibus gentibus amata, ab omnibus gentibus defensa, ab omnibus gentibus propugnata, ab omnibus gentibus

& ingredi, quo ea quæ ante oculos ponebantur, clare distingui non possent. Quæ ratio ipsi suggessit, ut ad Microscopia Dioptrica animum adjiceret, & quæ ad ea perficienda requirerentur, meditaretur. Quæ cum ita sint, non video, quomodo Autor Anonymus Recensionis, quæ in Actis Lipsiensibus Mensis Martii hujus anni 1686. exstat, Autori Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii ejusdem anni exstat, objicere queat, quod ille Microscopia Dioptrica, quæ ante ipsum jam inventa fuerint, ignoraverit. Quod si Autor Anonymus Recensionis Epistolam Autoris Anonymi Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii hujus anni 1686. exstat, attentius legisset, facile animadvertisset, Autorem Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii hujus anni 1686. exstat, Microscopia Dioptrica, quæ ante ipsum jam inventa fuerint, non ignorasse, sed ea tantum, quæ ipsi ad Microscopia Catoptrica perficienda necessaria videbantur, meditatum esse. Quæ cum ita sint, non video, quomodo Autor Anonymus Recensionis, quæ in Actis Lipsiensibus Mensis Martii hujus anni 1686. exstat, Autori Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii ejusdem anni exstat, objicere queat, quod ille Microscopia Dioptrica, quæ ante ipsum jam inventa fuerint, ignoraverit. Quod si Autor Anonymus Recensionis Epistolam Autoris Anonymi Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii hujus anni 1686. exstat, attentius legisset, facile animadvertisset, Autorem Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii hujus anni 1686. exstat, Microscopia Dioptrica, quæ ante ipsum jam inventa fuerint, non ignorasse, sed ea tantum, quæ ipsi ad Microscopia Catoptrica perficienda necessaria videbantur, meditatum esse. Quæ cum ita sint, non video, quomodo Autor Anonymus Recensionis, quæ in Actis Lipsiensibus Mensis Martii hujus anni 1686. exstat, Autori Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii ejusdem anni exstat, objicere queat, quod ille Microscopia Dioptrica, quæ ante ipsum jam inventa fuerint, ignoraverit. Quod si Autor Anonymus Recensionis Epistolam Autoris Anonymi Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii hujus anni 1686. exstat, attentius legisset, facile animadvertisset, Autorem Epistolæ de Microscopiis Catoptricis, quæ in Actis Mensis Februarii hujus anni 1686. exstat, Microscopia Dioptrica, quæ ante ipsum jam inventa fuerint, non ignorasse, sed ea tantum, quæ ipsi ad Microscopia Catoptrica perficienda necessaria videbantur, meditatum esse.

BELLI HARAE QUI NASCITUR ORDINIS
Ode prima.

Quintus Dorcas Sabino Lib. 3. ep. 1. quo Sabinillus
Ode 1.
Lyrico Metro.

QUI fabulosum Nestoris aevum vincere dictus non prius aequo
Miscebis Sabinillus ioco, quam scripta legas tua, quae vafro
Plena Ulixe, quae tot sub gentes, tot maria intus, et hic tamen
Auctor fatentur nil sibi conscius. Non ut placidum cum pelago dare
Litus, ut repostis Terminus arvis Finem sub certum cohibet manu
Praescriptus, et vicina refugit Tangere iura, non ita certis
Principium, finisque locis patet. Quo te Bacchus amabilis
Dulcisque Musis, quo Venus intulit, Sequi memento: nec metuas ne

a Hamburgo Gallorum Legatus, & quidem, Autheore, die 28. Jul. st. n. Ejus Excellentia, cum Comitatu, ad Pontem Lapideum, ubi Navis Regia stabat, ab Urbis Praefecto, Consulibus, Senatu, Scholarchis, Ministris Ecclesiarum, Professoribus, Civitate Academica, Nobilitate, Civibus, Incolis, Advenis, Militia, Equestri & Pedestri, Tormentis bellicis, Tympanis, Tubis, Fidicinibus, Tibicinibus, Choris Musicis, & Cantu Hymnorum, Psalmorum, Precum, Gratulationum, Acclamationum, Vivatorum, Salutationum, Tormentorum, Tympanorum, Tubarum, Fidium, Tibiarum, Vocum, Instrumentorum, Navium, Aquarum, Aeris, Terrae, Coeli, Solis, Lunae, Stellarum, Omnium, Omnium, Omnium

De Pompeio et Sertorio. Ac. cum. Lucullo. Mithridate. L.

bus domeſticis deprehenderit. 16. Gulæ *Athei*, a Ratione, omnium Gentium conſenſu, & Rerum naturalium multitudine convicti, reſtis injicitur.

IV. GEOGRAPHIA *ad uſum moralem reducta* hæc fere complectitur. *Inſulæ* nimirum *fortunatæ*, (de quarum nominibus magna expectari, ſed infra famam vocabuli rem eſſe *Solinus* c. 60. ſcripſit,) ſpem aulicam effingunt: *Ætna* ignivomus, infamiam frenantem Potentiorum licentiam: *Ithaca* ſuavem Genii violentiam: *China* cœcitatem ejus, qui ſe ipſum non cognoſcit: Promontorium *Capo Non* dictum, turpem petitionem lepida quadam negatione retuſam: *Atlas*, ingentes humeros amplo officio pares: *Cataracta Nili*, proprietatem Grandiloquorum, aures auditorum obtundentium, aut ut eos locuturos fugiant, adigentium: Campi *Urabæ* in America Septentrionali terna per annum fertilitate ſuorum remunerantes cultorum induſtriam, dum eodem die ſemen, quod metitur, in novæ ſpem meſſis terræ ſtatim mandatur, docent, vitam longam brevem eſſe illis, qui ſaltem vivunt, brevem vero fieri longam operoſa diligentia: *Zeilan*, cinnamomi copia celebris inſula, homines denotat, quorum tota bonitas in extraneo ſaltem cortice hæret: *Rapiditas ſecundi fluminis*, eos, qui a recta via ad ſtolidam vulgi opinionem ſe abripi patiuntur: *Ultima Thule*, pravæ ſolitudinis mala, & probatæ converſationis bona: *Caput B. Spei*, malum, quod prævisum, dimidia ex parte jam ſuperatum eſt; improviſum vero, hominem tantum non penitus ſuperavit: *Strophades* juſtitiam ſub avaritiæ jugum redactam: *Madera* inſula ſylvis olim horrida, nunc in hortū quaſi maris Atlantici verſa, quomodo quis ex ſe ipſo melior, quam natus fuit, renaſci poſſit: *Mytilene*, oppidum *eleganter* ædificatum, ſed *non prudenter* poſitum, cum flante *Auſtro* habitatores ibi omnes ſimul ægrotent, *Cauro* tuſſiant, *Aquilone* revaleſcant; ſtolidam vitæ certæ electionē materiam pœnitendi per totam vitā præbere: *Capreæ*, immenſæ altitudinis prærupta rupes, vitam Magnatum, ideo quia magni ſunt, non poſſe occultari: *Molucca* per ſe incultæ & nil niſi caryophylla producentes; certos homines philoſophiæ deditos, ſi externa videas, nihil egregii in ſe habentes, ſed ſumme bonos, ſi probentur, & interius perſpiciantur: *Promontorium Caphareum*; adulationem, inſtar ſcopuli ad dictum promontorium ſub aqua latentis, Principibus periculoſam eſſe: *Antipodes*, certos homines contrarium ſemper ſtatuentes: *Rhodus* vigorem animi

Tous droits réservés pour tous pays, y compris la Suède, la Norvège et la Hollande.

Le présent acte a été fait et dressé à [illegible] en l'étude, et lecture faite, les parties ont signé avec nous, [illegible] et [illegible] ont déclaré ne savoir signer.

Coût : [illegible] fr. [illegible] c.

Enregistré à [illegible] le [illegible] mars 1[illegible], folio [illegible], case [illegible], reçu [illegible] fr. [illegible] c.

[illegible]

2. — Acte de notoriété.

L'an mil huit cent [illegible], le [illegible] mars, à [illegible] heures du matin.

Par devant nous, [illegible], notaire à [illegible], soussigné, et en présence des témoins ci-après nommés, ont comparu :

1° [illegible], [illegible] ;

2° [illegible], [illegible] ;

3° [illegible], [illegible] ;

4° [illegible], [illegible] ;

Lesquels, après avoir prêté serment de dire la vérité, ont déclaré et attesté :

Que [illegible] est décédé à [illegible], le [illegible] mars 1[illegible], ainsi qu'il résulte de son acte de décès, dressé par [illegible], officier de l'état civil de [illegible], le [illegible] mars 1[illegible], et qu'il a laissé pour seuls héritiers légitimes :

1° [illegible], [illegible] ;

2° [illegible], [illegible] ;

3° [illegible], [illegible] ;

4° [illegible], [illegible] ;

Digitized by Google

M. JOH. Weissenbrius *GYMN. EVANG. HILDES. Directoris Nucleus Artis Logicæ præceptis ac notis selectioribus exhibitus, & jussu Superiorum pro Gymnasio Hildesiensi publicatus.*

Hildesiæ ap. Benedict. Gutschen/ Anno 1689. in 12.

Plagul. 2.

TAmetsi non abs re Philosophus Altorffinus acutissimus, Michael Piccartus, sua jam ætate dixerit: *Logicos libros de arte dialectica scriptos, quis tam peritus est artis arithmeticæ, qui numeret? quod mare tam patulum aut altum uspiam reperiatur, tantis oneribus ferendis par?* tamen non male de Juventutis studiis censetur Autor meritus, quando rejectis opinionum putaminibus, *Nucleum Artis Logicæ* luci publicæ exposuit. Improbo enim labore collectum eum cernimus ex probatissimis Aristotelis interpretibus Logicisque præstantissimis, Bechmanno, Höpfnero, Piccarto, Neldelio, Zeidlero, Viotto, Scheiblero, Wichelmanno, Dannhawero, Keslero, Martini, Hornejo, Zeisoldo, Stahlio &c. eoque accommodate omnia ad seculi præsentis usum, sententiamque primi artis hujus magistri Aristotelis (fatetur enim is, alios quidem ante se τὰ ἀπὸ τῆς τέχνης, verum non ipsam τέχνην: διαιρέσεων item, non vero τρόπον διαιρέσεως tradidisse) in eodem explicari, non est, cur dubites. Tritam ergo præcipuorum mentis nostræ officiorum seriem secutus, initio de Terminis, postea de Enunciatis, & tandem de Syllogismo agere hic instituit: utque Demonstrativum Syllogismum doctrina de definiendi, dividendi, atque disponendi ratione excipit; ita post Topicum de Pseudographemate, & Elenchis Sophisticis, eorumque recta solutione præcipitur. Cum enim probe intellexerit vir optimus, scientis in re qualibet officium esse, non modo non mentiri in iis, quæ novit, verum & alium mentientem patefacere & protrahere in lucem posse: adeoque officium artis Logicæ non versari in veris solum argumentis connectendis, sed in male cohærentibus seu falsis quoq; retexendis atque refutandis, ut Philippus loquitur; paralogismorum vitiis, & iis subinde consequentiis, quæ impingunt in regulas artificum, manifestandis operæ non nihil tribuendum judicavit. Post capitum, rerumque indicem, nuda quoque artis hujus principia, Logicarum puta

ta rerum definitiones, in Summam aliquam ex ipſo Nucleo contractæ, ſubjiciuntur eo fine, ut artis alumni, quæ memoriæ potiſſimum mandandæ ſint, uno intuitu poſſint perſpicere. Præmittitur autem Nucleo Duumvirorum celeberrimorum, Dn. D. Valentini Alberti, & Dn. L. Georgii Goëzii præclarum de hoc ſcripto judicium.

RELATION DE LA NIGRITIE,
ſive
Relatio de Nigritarum regione.
Pariſiis apud Edm. Couterot, 1689. in 8.

Plag. dimid. 9.

INter partes Orbis terrarũ nondum ſatis hucusque nobis cognitas haud poſtremum locum obtinet illa Africæ portio, quæ a Nigritis, nomen a famoſo amne Nigro nactis, habitatur, cujusque hiſtoriam libelli hujus Rubrica pollicetur. Scilicet promittit ea exactam deſcriptionem Regnorum hujus tractus: ſicut & præmiſſa præfatio nobis ſpondet accuratam ejus notitiam Hydrographicam, Uranographicã ac Geographicã, curioſitati eorum, qui hisce ſtudiis oblectentur, abunde ſatisfacturam. Sed tantum abeſt, ut exactam nobis deſcriptionem iſtarum terrarum largitus in hoc libello Auctor fuerit; ut vix quidquã præter ſola nomina regnorum, ne quidem omnium, ſed maximorum duntaxat iſtius regionis exhibeat, quæ enumerat *Foulles, Tombut, Brak, Guioloph, Galaam, Thim, Cabior:* P. 79. certe ad coſmographicam ſcientiam quæ facere queant, tam parce tetigit, ut vix generales magni hujus Imperii limites inde ſatis pateant, nedum ſpecialis locorum ſitus. Ut adeo non habuiſſet Autor, cur tantopere culparet Hiſtoricorum ac Geographorum plerosque, quod de hac regione tam pauca & ne ea quidem ſatis certa nobis tradant, falſis nempe relationibus nixi: quandoquidem ipſe parum aut nihil attulit, quod ſupplendo tali defectui ſufficere poſſet; præterquam quod teſtatur, ſe ſciſcitando ibi nil quidquam inaudire valuiſſe aut de Regno *Senega*, aut de urbe ejus nominis, quæ & alias *Tulucatan* vocetur, in regione Nigritarum ſitis, uti quidem *Morerius* in ſuo Dictionario (de quo in *Actis M. Mart. 1682. p. 68.* diſſeruimus,) ſcriptum reliquerit: negare tamen nequit, egregium terræ tractum & ad plusquam 400 leucas ab oriente verſus occaſum ſemet extendentem a Senega (quod unum eſt e 83. brachiis, in quæ Niger amnis ſeſe dividit) includi, quem ipſe Noſter

Ioannes Ioannis Ioannes Ioannis Ioannes Ioannis

Petrus autem & Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui claudus fuerat ex utero matris suæ, bajulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, ut peteret eleemosynam a introeuntibus in templum. Hic cum vidisset Petrum & Ioannem incipientes intrare in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne, dixit: Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid ab eis accepturum. Petrus vero dixit: Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula. Et adprehendens eum manu dextera erexit illum. Confestim autem consolidatæ sunt bases eius & plantæ, & exiliens stetit & ambulabat, & intravit cum illis in templum, ambulans & exiliens & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem & laudantem Deum. Cognoscebant autem eum quia ipse erat qui ad eleemosynam sedebat ad Portam Speciosam templi: & impleti sunt stupore & extasi in eo quod contigerat illi. Tenente autem eo Petrum & Ioannem, concurrit ad eos omnis populus ad porticum quæ dicitur Salomonis, stupefactus. Videns autem Petrus respondit ad populum: Viri Israelitæ, quid admiramini in hoc, aut nos quid intuemini quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraham & Deus Isaac & Deus Iacob, Deus patrum nostrorum, glorificavit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis & negastis ante faciem Pilati, judicante illo dimittere. Vos autem sanctum & justum negastis, & petistis virum homicidam donari vobis, auctorem autem vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit a mortuis, cujus nos testes sumus. Et in fide nominis ejus hunc quem vos vidistis & nostis confirmavit nomen ejus, & fides quæ per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. Et nunc, fratres, scio quod per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri. Deus autem quæ ante annuntiavit per os omnium prophetarum pati Christum suum, sic implevit. Pœnitentiam ergo agite & convertimini ut deleantur peccata vestra, ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini, & emittat Iesum Christum, qui vobis prædicatus est, quem oportet cœlum quidem suscipere usque ad tempora restitutionis omnium, quæ locutus est Deus per os sanctorum a sæculo prophetarum suorum. Moyses quidem ad patres dixit: Quoniam prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus vestris, tanquam me: ipsum audietis secundum omnia quæcumque locutus fuerit ad vos. Erit autem omnis anima quæ non audierit prophetam illum, disperdetur de populo. Et omnes prophetæ a Samuel & qui deinceps recepti sunt, quotquot locuti sunt, annuntiaverunt & dixerunt de diebus istis. Vos estis filii prophetarum & testamenti quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: Et in semine tuo benedicentur omnes cognationes terræ. Vobis primum Deus suscitans puerum suum Iesum misit benedicentem vos, ut convertat unumquemque vestrum a nequitiis suis.

Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes & magistratus templi & Sadducæi, dolentes quod docerent populum & annuntiarent in Iesu resurrectionem ex mortuis: & injecerunt in eos manus, & posuerunt in custodiam usque in crastinum: erat enim jam vesperum. Multi autem eorum qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quasi quinque millia.

Factum est autem in crastinum congregari principes eorum & seniores & scribas in Jerusalem, & Annam principem sacerdotum, & Caiphan, & Ioannem, & Alexandrum, & quotquot erant de genere pontificali: & statuentes eos in medio interrogabant: Qua virtute aut quo nomine fecistis hoc vos? Tunc Petrus repletus Spiritu Sancto dixit ad eos: Principes populi & seniores audite. Si nos hodie discutimur in beneficio hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, notum sit omnibus vobis & omni plebi Israel, quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste adstat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis fabricantibus, qui factus est in caput anguli: & non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri.

Videntes autem constantiam Petri & Ioannis, comperto quod homines sine litteris essent & idiotæ, mirabantur: & cognoscebant eos quod cum Iesu fuissent. Hominem autem videntes stantem cum illis qui sanatus fuerat, nihil poterant contradicere. Jubentes autem eos exire foras concilio, conferebant ad invicem, dicentes: Quid faciemus hominibus istis? Notum enim signum per eos factum est omnibus habitantibus Jerusalem manifestum, & non possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in plebem, minemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc alicui hominum. Et vocantes eos denuntiaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Iesu. Petrus autem & Ioannes respondentes dixerunt ad eos: Si justum est in conspectu Dei vestri vos magis audire quam Deum, judicate. Non enim possumus nos quæ vidimus & audivimus non loqui. At illi comminationibus dimittentes eos, non invenientes quomodo punirent eos propter plebem, quia omnes glorificabant quod factum fuerat in eo signo. Plus enim erat hominum annorum quadraginta in quo signum istud ostensionis factum fuerat.

Dimissi autem venerunt ad suos, & nuntiaverunt quæcumque principes sacerdotum & seniores dixerant ad eos. Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum & dixerunt: Domine, tu qui fecisti cœlum & terram & mare & omnia quæ in eis sunt, qui Spiritu Sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti: Quare fremuerunt gentes & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ & principes convenerunt in unum adversus Dominum & adversus Christum ejus. Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israel, facere quæcumque manus tua & consilium tuum decrevit fieri. Et nunc, Domine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, in extensione manus tuæ ad sanitates & signa & prodigia fieri per nomen sancti filii tui Iesu. Et cum deprecati essent, motus est locus in quo erant congregati, & repleti sunt omnes Spiritu Sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia.

Multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una: nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Et virtute magna reddebant testimonium apostoli resurrectionis Domini Iesu: gratia quoque magna erat in omnibus illis. Neque enim egens quisquam erat inter illos: quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes apostolorum: dividebatur autem singulis prout cuique opus erat. Joseph autem qui cognominatus est Barnabas ab apostolis, quod est interpretatum filius consolationis, Levites, Cyprius genere, cum haberet agrum, vendidit eum & attulit pretium ante pedes apostolorum.

Vir autem quidam nomine Ananias cum Saphira uxore sua vendidit agrum, & fraudavit de pretio uxore conscia, & attulit partem quamdam & ante pedes apostolorum posuit. Dixit autem Petrus: Anania, quare tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto & fraudare de pretio agri? Nonne manens tibi manebat & venundatum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus sed Deo. Audiens autem Ananias verba hæc procidit & expiravit. Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt. Surrexerunt autem juvenes & involverunt eum & efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi horarum trium spatium & uxor ejus ingressa est non sciens quod factum fuerat. Respondit autem Petrus ad illam: Dic mihi, mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti. Petrus autem ad illam: Quid convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium, & efferent te. Cecidit autem mulier statim ante pedes ejus & expiravit. Introgressi autem juvenes invenerunt eam mortuam, & efferentes sepelierunt eam ad virum suum. Et factus est timor magnus in universa ecclesia & in omnes qui audierunt hæc.

Per manus autem apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Et erant unanimes omnes in porticu Salomonis. Et reliquorum nemo audebat se conjungere illis: sed magnificabat eos populus. Et magis augebatur credentium multitudo virorum ac mulierum, ita ut in plateas ejicerent infirmos & ponerent in lectulis & grabatis, ut veniente Petro saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem & multitudo civitatum circa Jerusalem, deferentes ægros & vexatos a spiritibus immundis, qui curabantur omnes.

Exsurgens autem pontifex & omnes qui cum illo erant, qui est hæresis Sadducæorum, repleti sunt zelo: & miserunt manus in apostolos & posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem Domini per noctem aperuit ostia carceris, & educens eos ait: Ite & stantes loquimini in templo populo omnia verba vitæ hujus. Quo audito introierunt mane in templum & docebant. Adveniens autem pontifex & qui cum eo erant, convocaverunt concilium & omnem senatum filiorum Israel, & miserunt ad carcerem ut adducerentur. Ministri autem qui venerant non invenerunt eos in carcere, remeantes autem nuntiaverunt dicentes: Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante ostia: aperientes autem intus neminem invenimus. Ut autem audierunt sermones hos sacerdos & magistratus templi & principes sacerdotum, dubitabant de eis quidnam fieret. Supervenit autem quidam & nuntiavit eis dicens: Ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo stantes & docentes populum. Tunc abiit magistratus cum ministris & adduxit eos non cum vi: timebant enim populum ne lapidarentur. Adducentes autem eos statuerunt in concilio. Interrogavit autem eos pontifex dicens: Præcipientes præcepimus vobis ne docuissetis in nomine isto, & ecce replevistis Jerusalem doctrina vestra, & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. Respondentes autem Petrus & apostoli dixerunt: Obedire oportet Deo magis quam hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum, quem vos interfecistis suspendentes in ligno. Hunc principem & salvatorem exaltavit dextera sua, dare pœnitentiam Israeli & remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum verborum & Spiritus Sanctus quem dedit Deus obedientibus sibi.

Hi autem audientes dissecabantur & cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio pharisæus nomine Gamaliel, legis doctor honorabilis omni plebi, jussit ad modicum foras homines fieri, & ait ad illos: Viri Israelitæ, attendite vobis quid actum sit super hominibus istis. Ante hos enim dies surrexit Theudas dicens se esse aliquem, cui adhæsit numerus virorum quasi quadringentorum, qui occisus est, & omnes quotquot credebant ei dispersi sunt & redacti sunt in nihilum. Post hunc surrexit Judas Galilæus in diebus professionis & avertit populum post se: & ipse perit, & omnes quotquot consentiebant ei dispersi sunt. Et nunc dico vobis: Discedite ab hominibus istis & sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissolvetur: si autem ex Deo est, non poteritis dissolvere eos, ne forte & Deo repugnare inveniamini. Consensit autem illi: & convocantes apostolos cum verberibus præcipiunt eis ne loquerentur in nomine Iesu, & dimisit eos. Illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam dignati sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Et omni die non cessabant in templo & circa domos docentes & evangelizantes Christum Iesum.

In diebus autem illis crescente numero discipulorum, factum est murmuratio Græcorum ad Hebræos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum. Et non est æquum nos derelinquere verbum Dei & ministrare mensis. Considerate ergo, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem plenos Spiritu Sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus: nos autem orationi & ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum, virum plenum fide & Spiritu Sancto, & Philippum & Prochorum & Nicanorem & Timonem & Parmenam & Nicolaum advenam Antiochenum: quos statuerunt ante conspectum apostolorum: & orantes imposuerunt eis manus. Et verbum Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem vehementer: multa quoque turba sacerdotum obediebat fidei.

Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga quæ appellatur Libertinorum & Cyrenensium & Alexandrinorum & eorum qui erant a Cilicia & Asia, disputantes cum Stephano: & non poterant resistere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur. Tunc subornaverunt viros qui dicerent se audisse eum verba blasphemiæ dicentem in Moysen & Deum. Concitaverunt quoque populum & senes & scribas: & insurgentes rapuerunt eum & adduxerunt in concilium. Statuerunt quoque testes falsos qui dicerent: Hic hominem non cessat loqui verba adversus locum sanctum & legem. Audivimus enim eum dicentem quoniam Iesus Nazarenus hic destruet locum istum & mutabit traditiones quas tradidit nobis Moyses. Et intuentes in eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem ejus tanquam faciem angeli.

Dixit autem pontifex: Si hæc ita se habent? At ille ait: Viri fratres & patres, audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abraham cum esset in Mesopotamia, antequam habitaret in Charan, & dixit ad eum: Exi de terra tua & de cognatione tua & veni in terram quam monstravero tibi. Tunc egressus de terra Chaldæorum habitavit in Charan. Et inde postquam mortuus est translatus est in terram istam in qua nunc vos habitatis, & non dedit illi hæreditatem in ea nec passum pedis, & promisit dare illi in possessionem eam & semini ejus post ipsum, cum non haberet filium. Locutus est autem Deus sic: Quia erit semen ejus accola in terra alienigena, & servient eis & affligent eos quadringentis annis. Et gentem cui servierint judicabo ego, dixit Deus: & post hæc exibunt & servient mihi in loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis: & sic genuit Isaac & circumcidit eum die octavo, & Isaac Jacob, & Jacob duodecim patriarchas. Et patriarchæ invidentes Joseph vendiderunt in Ægyptum: & erat Deus cum illo, & eripiens eum ex omnibus tribulationibus ejus dedit illi gratiam & sapientiam coram Pharaone rege Ægypti, & constituit eum præpositum super Ægyptum & super omnem domum suam. Venit autem fames super universam terram Ægypti & Chanaan & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres nostri. Cum audisset autem Jacob esse frumenta in Ægypto, misit patres nostros primum. Et in secundo agnitus est Joseph a fratribus suis, & manifestum factum est Pharaoni genus Joseph. Mittens autem Joseph accersivit Jacob patrem suum & omnem cognationem suam in animabus septuaginta quinque. Et descendit Jacob in Ægyptum & defunctus est ipse & patres nostri, & translati sunt in Sichimam & positi sunt in monumento quod emit Abraham pretio argenti a filiis Emor filii Sichem. Quemadmodum autem appropinquabat tempus promissionis quam confessus erat Deus Abrahæ, crevit populus & multiplicatus est in Ægypto, donec alius rex exsurgeret qui non sciebat Joseph. Hic circumveniens cognationem nostram afflixit patres ut exponerent infantes suos ad vitam non habentes. In illo tempore natus est Moyses & fuit gratus Deo: qui nutritus est tribus mensibus in domo patris. Exposito autem illo sustulit eum filia Pharaonis & nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est Moyses omni sapientia Ægyptiorum, erat autem potens in verbis & operibus suis. Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus ut visitaret fratres suos filios Israel. Et cum vidisset quemdam injuriam patiebatur, defendit & fecit ultionem accepto percussori, occidens Ægyptium. Existimabat autem intelligere fratres suos quod Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt. Sequenti autem die apparuit illis litigantibus & reconciliabat eos in pace dicens: Viri, fratres estis, ut quid nocetis alter alteri? Qui autem proximum injuriabat repulit eum dicens: Quis te constituit principem & judicem super nos? Numquid occidere tu me vis quemadmodum heri occidisti Ægyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto & factus est accola in terra Madian, ubi genuit filios duos. Et impletis annis quadraginta apparuit illi in deserto montis Sinai angelus in flamma ignis rubi. Moyses autem videns admiratus est visum. Accedenti autem ad considerandum facta est vox Domini: Ego Deus patrum tuorum, Deus Abraham & Deus Isaac & Deus Jacob. Tremefactus autem Moyses non audebat considerare. Dixit autem illi Dominus: Solve corrigiam calceamenti pedum tuorum: locus enim in quo stas terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei qui est in Ægypto, & ingemiscentes eorum exaudivi, & descendi liberare eos. Et nunc venite, mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen quem negaverunt dicentes: Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus & principem & redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia & signa in terra Ægypti & in Mari Rubro & in deserto annis quadraginta. Hic est Moyses qui dixit filiis Israel: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tanquam me: ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina & cum patribus nostris: qui suscepit eloquia viventia dare nobis: quem non voluerunt obedire patres nostri, sed repulerunt & aversi sunt cordibus suis in Ægyptum, dicentes ad Aaron: Fac nobis deos qui præcedant nos: Moyses enim hic qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis & hostiam idolo obtulerunt & lætabantur in operibus manuum suarum. Aversus autem Deus tradidit eos servire militiæ cæli, sicut scriptum est in libro prophetarum: Numquid victimas & hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto, domus Israel? Et suscepistis tabernaculum Moloch & sidus dei vestri Remphan, figuras quas fecistis adorare eas? Et transferam vos trans Babylonem. Tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto, sicut constituit qui locutus est Moysi ut faceret illud secundum formam quam viderat, quod & introductum patres nostri cum Iesu possessionem gentium quas expulit Deus a facie patrum nostrorum usque in diebus David, qui invenit gratiam ante Deum & petiit ut inveniret tabernaculum Deo Jacob. Salomon autem ædificavit ei domum. Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut propheta dicit: Cœlum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis mihi, dicit Dominus, aut quis locus requietionis meæ? Nonne manus mea fecit hæc omnia? Dura cervice & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui Sancto resistitis, sicut patres vestri & vos. Quem prophetarum non persecuti sunt patres vestri? Et occiderunt eos qui prænuntiabant de adventu justi, cujus nunc vos proditores fuistis & homicidæ: qui accepistis legem in dispositione angelorum & non custodistis.

Audientes autem hæc & dissecabantur cordibus suis & stridebant dentibus in eum. Cum autem esset plenus Spiritu Sancto intuens in cœlum vidit gloriam Dei & Iesum stantem a dextris Dei & ait: Ecce video cœlos apertos & Filium hominis a dextris Dei stantem. Exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas & impetum fecerunt unanimiter in eum & ejecerunt extra civitatem & lapidabant. Et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum invocantem & dicentem: Domine Iesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus clamavit voce magna dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset obdormivit in Domino.

Saulus autem erat consentiens neci ejus. Facta est autem in illo die persecutio magna in ecclesia quæ erat Jerusalem. Omnes autem dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ propter timorem qui ceciderat super eos. Et sepelierunt Stephanum viri timorati & fecerunt planctum super eum. Saulus autem devastabat ecclesiam per domos intrans & trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam.

Qui ergo dispersi erant pertransibant evangelizantes verbum. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ prædicabat illis Christum. Et intendebant omnes his quæ dicebantur a Philippo unanimes audire & videre signa quæ faciebat. Multi enim habentes spiritus immundos clamantes voce magna exibant: multi autem paralytici & claudi curati sunt. Et gaudium magnum erat in civitate illa.

Vir autem quidam nomine Simon ante fuerat in civitate magus seducens gentem Samariæ dicens se esse aliquem magnum. Cui adhærebant omnes a minimo usque ad maximum dicentes: Hic est virtus Dei quæ vocatur magna. Attendebant autem ei propter quod multo tempore magiis suis dementasset eos. Cum autem credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei & nomine Iesu Christi, baptizabantur viri ac mulieres. Simon quoque ipse credidit & cum baptizatus esset adhærebat Philippo: videns quoque signa & virtutes quæ fiebant obstupescebat.

Audientes autem apostoli qui erant Jerusalem quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Qui cum venissent deprecati sunt pro illis ut accipiant Spiritum Sanctum. Nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos & accipiebant Spiritum Sanctum. Cum autem vidisset Simon quia per impositionem manuum apostolorum daretur Spiritus Sanctus, obtulit eis pecuniam dicens: Date & mihi hanc potestatem ut cui imposuero manus meas accipiat Spiritum Sanctum. Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars neque sors in sermone isto: non enim est recta cor tuum coram Deo. Pœnitentiam ergo age ab hac nequitia tua & roga Deum si forte remittatur tibi cogitatio cordis tui: in felle enim amaritudinis & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon dixit: Deprecamini vos pro me ad Dominum vestrum ut nihil veniat super me quod dixistis. Et illi quidem testificati & locuti verbum Domini revertebantur Jerusalem & multis regionibus Samaritanorum evangelizabant.

Angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens: Surge & vade contra meridianum ad viam quæ descendit Jerusalem in Gazam: hæc est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops eunuchus potens Candacis reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas ejus, qui venerat adorare Jerusalem, erat autem revertens sedens super currum suum & legebat Isaiam prophetam. Dixit autem Spiritus Philippo: Accede & adjunge te ad currum istum. Accurrens autem Philippus audivit eum legentem Isaiam prophetam & dixit: Putasne intelligis quæ legis? Qui dixit: Et quomodo possum si non aliquis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet & sederet secum. Locus autem scripturæ quem legebat erat hic: Tanquam ovis ad victimam ductus est, & sicut agnus coram tondente se sine voce, sic non aperuit os suum. In humilitate judicium ejus sublatum est: generationem ejus quis enarrabit? Quoniam tollitur de terra vita ejus. Respondens autem eunuchus Philippo dixit: Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se an de alio aliquo? Philippus autem aperiens os suum & incipiens a scriptura hac evangelizavit illi Iesum. Et dum irent per viam venerunt ad aquam quamdam: & ait eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde tuo licet. Respondens autem dixit: Credo Filium Dei esse Iesum Christum. Et jussit stare currum & descenderunt uterque in aquam Philippus & eunuchus, & baptizavit eum. Cum autem ascendissent de aqua Spiritus Domini rapuit Philippum & amplius non vidit eum eunuchus. Gaudens enim ibat per viam suam. Philippus autem inventus est in Azoto & transiens evangelizabat civitatibus cunctis donec veniret Cæsaream.

Saulus adhuc spirans minarum & cædis in discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum & petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas, ut si quos invenisset hujus viæ viros ac mulieres vinctos perduceret Jerusalem. Et cum iter faceret contigit ut appropinquaret Damasco: & subito circumfulsit eum lux de cœlo. Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? Qui dixit: Quis es, Domine? Et Dominus: Ego sum Iesus quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens & stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge & ingredere civitatem & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur eum stabant stupefacti audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra & apertis oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes introduxerunt Damascum. Et fuit ibi tribus diebus non videns & non manducavit neque bibit.

Erat autem quidam discipulus Damasci nomine Ananias, & dixit ad illum in visu Dominus: Anania. Qui dixit: Ecce ego, Domine. Dominus autem ad eum: Surge & vade in vicum qui vocatur Rectus & quære in domo Iudæ Saulum nomine Tarsensem. Ecce enim orat & vidit virum Ananiam nomine introeuntem & ponentem sibi manum ut visum recipiat. Respondit autem Ananias: Domine, audivi a multis de viro isto quanta mala fecerit sanctis tuis in Jerusalem, & hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste ut portet nomen meum coram gentibus & regibus & filiis Israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Abiit Ananias & introivit in domum & imposita manu super eum dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus qui apparuit tibi in via qua venisti, ut videas & implearis Spiritu Sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squamæ & visum recepit. Et surgens baptizatus est & cum accepisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant Damasci per dies aliquot & confestim in synagogis prædicabat Iesum quoniam hic est Filius Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant eum & dicebant: Nonne hic est qui expugnabat in Jerusalem eos qui invocabant nomen istud & ad hoc huc venerat ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum? Saulus autem magis convalescebat & confundebat Judæos qui habitabant Damasci affirmans hunc esse Christum. Cum autem impleti essent dies multi, consilium fecerunt Judæi ut interficerent eum. Notæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die ac nocte ut eum interficerent. Accipientes autem discipuli eum nocte per murum demiserunt illum submittentes in sporta.

Cum autem venisset Jerusalem tentabat se jungere discipulis: & omnes timebant eum non credentes quod esset discipulus. Barnabas autem assumpsit eum & duxit ad apostolos & narravit illis quomodo in via vidisset Dominum & quia locutus esset ei & quomodo in Damasco fiducialiter egisset in nomine Iesu. Et erat cum illis intrans & exiens Jerusalem & fiducialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque & disputabat cum Græcis: illi autem quærebant illum interficere. Quod cognoscentes fratres deduxerunt eum Cæsaream & dimiserunt Tarsum.

Ecclesia quidem per totam Judæam & Galilæam & Samariam habebat pacem ædificata & ambulans in timore Domini & consolatione Spiritus Sancti replebatur.

Factum est autem Petrum cum circumiret universos, descendere & ad sanctos qui habitabant Lyddæ. Invenit ibi hominem quemdam nomine Æneam octo annis jacentem in lectulo qui paralyticus erat. Et ait illi Petrus: Ænea, sanat te Iesus Christus: surge & sterne tibi. Et confestim surrexit. Et viderunt eum omnes qui habitabant Lyddæ & Saronæ, qui conversi sunt ad Dominum.

In Joppe autem quædam discipula nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas, hæc plena erat bonis operibus & eleemosynis quæ faciebat. Factum est autem in diebus illis infirmatam eam mori. Quam cum lavissent posuerunt in cenaculo. Cum autem prope esset Lydda discipulis, Joppe, audientes quod Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum rogantes: Ne pigriteris venire usque ad nos. Exsurgens autem Petrus venit cum illis. Quo cum advenisset duxerunt eum in cenaculum & circumsteterunt illum omnes viduæ flentes & ostendentes ei tunicas & vestimenta quæcumque fecerat illis Dorcas cum adhuc esset cum illis. Eductis autem omnibus foras Petrus positis genibus orabat & conversus ad corpus dixit: Tabitha, surge. Quæ aperuit oculos suos & visa Petro resedit. Dans autem illi manum erexit eam. Et cum vocasset sanctos & viduas assistere fecit eam vivam. Quod notum factum est per universam Joppen & credidit multi in Domino. Factum est autem ut dies plures moraretur Joppe apud Simonem quemdam coriarium.

Vir autem quidam erat Cæsareæ nomine Cornelius, centurio cohortis quæ dicitur Italica, religiosus & timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi & deprecans Deum semper. Hic vidit in visu manifeste quasi hora diei nona angelum Dei introeuntem ad se & dicentem sibi: Cornelius. Intuitus autem eum & timore correptus dixit: Quid est, Domine? Dixit autem illi: Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. Et nunc mitte viros in Joppen & accersi Simonem quemdam qui cognominatur Petrus. Hic hospitatur apud quemdam Simonem coriarium cujus est domus juxta mare. Hic dicet tibi quæ te oporteat facere. Et cum recessisset angelus qui loquebatur Cornelio, vocatis duobus domesticis & milite timorato ex his qui illi deserviebant, & narrans omnia eis misit illos in Joppen.

In crastinum autem illis iter facientibus & appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam. Et cum esset esuriens voluit gustare. Parantibus autem illis excidit super eum mentis excessus & videt cœlum apertum & descendens vas quoddam sicut linteum magnum quatuor initiis demitti de cœlo in terram, in quo erant omnia quadrupedia terræ & bestiæ & reptilia & volatilia cæli. Et facta est vox ad eum: Surge, Petre, occide & manduca. Dixit autem Petrus: Absit, Domine, quia nunquam manducavi omne commune & immundum. Et vox iterum secundo ad eum: Quæ Deus purificavit tu ne communes. Hoc autem factum est per ter: & statim receptum est vas illud in cœlum. Et dum intra se haberet Petrus quid esset visio quam vidisset, ecce viri tres qui missi fuerant a Cornelio inquirentes domum Simonis astiterunt ante ostium. Et vocantes interrogabant si Simon qui cognominatur Petrus illic hospitatur. Petro autem cogitante de visione dixit Spiritus ei: Ecce viri tres quærunt te. Sed surge, descende & vade cum eis nihil hæsitans, quia ego misi eos. Descendens autem Petrus ad viros dixit: Ecce ego sum quem quæritis. Quæ causa est propter quam adestis? Illi autem dixerunt: Cornelius centurio, vir justus & timens Deum & testimonium habens ab omni natione Judæorum, responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam & audire verba a te. Introductis ergo eis hospitio recepit. In crastinum autem surgens profectus est cum illis & quidam de fratribus ex Joppe comitati sunt eum. Et alia die introivit Cæsaream. Cornelius autem exspectabat illos convocata cognatione sua & necessariis amicis. Et cum introisset Petrus occurrit ei & procidens ad pedes ejus adoravit. Petrus autem eum levavit dicens: Surge, & ego ipse homo sum. Et loquens cum illo intravit & invenit multos qui convenerant. Dixitque ad illos: Vos scitis quemadmodum nefas sit viro Judæo conjungi aut accedere ad alienigenam: & mihi ostendit Deus neminem communem aut immundum dicere hominem. Propter quod sine dubitatione veniens accersitus sum. Interrogo ergo quam ob causam accersistis me? Et Cornelius dixit: Ab hora nona diei usque ad horam hanc eram orans in domo mea hora nona, & ecce vir stetit ante me in veste candida & ait: Cornelius, exaudita est oratio tua & eleemosynæ tuæ memoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte ergo Joppen & accersi Simonem qui cognominatur Petrus. Hic hospitatur in domo Simonis coriarii juxta mare. Qui cum venerit loquetur tibi. Et confestim misi ad te, & bene fecisti veniens. Nunc ergo omnes nos in conspectu Dei adsumus audire omnia quæcumque præcepit tibi Dominus. Petrus autem aperiens os suum dixit: In veritate comperio quia non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timet eum & operatur justitiam acceptus est illi. Verbum misit filiis Israel annuntians pacem per Iesum Christum: hic est omnium Dominus. Vos scitis quod factum est verbum per universam Judæam, incipiens a Galilæa post baptismum quod prædicavit Ioannes, Iesum a Nazareth, quomodo unxit eum Deus Spiritu Sancto & virtute, qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium quæcumque fecit in regione Judæorum & Jerusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus resuscitavit tertia die & dedit eum manifestum fieri non omni populo sed testibus præordinatis a Deo nobis qui manducavimus & bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Et præcepit nobis prædicare populo & testificari quia ipse est qui constitutus est a Deo judex vivorum & mortuorum. Huic omnes prophetæ testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen ejus omnes qui credunt in eum.

Adhuc loquente Petro verba hæc cecidit Spiritus Sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circumcisione fideles qui venerunt cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis & magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus: Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hi qui Spiritum Sanctum sicut & nos acceperunt? Et præcepit eis in nomine Domini Iesu Christi baptizari. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

Audierunt autem apostoli & fratres qui erant per Judæam quia & gentes recepissent verbum Dei. Et cum ascendisset Petrus Jerusalem disceptabant adversus illum qui ex circumcisione erant, dicentes quod ad viros præputium habentes introisset & manducasset cum illis. Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem dicens: Ego eram in civitate Joppe orans & vidi in mente mea visionem, descendens vas quoddam sicut linteum magnum quatuor initiis demitti de cœlo & venit usque ad me. In quod intuens considerabam & vidi quadrupedia terræ & bestias & reptilia & volatilia cæli. Audivi autem & vocem dicentem mihi: Surge, Petre, occide & manduca. Dixi autem: Absit, Domine, quia commune & immundum nunquam introivit in os meum. Respondit autem vox de cœlo secundo: Quæ Deus purificavit tu ne communes. Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cœlum. Et ecce tres viri confestim steterunt in domo in qua eram missi a Cæsarea ad me. Dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis nihil dubitans. Venerunt autem mecum & sex fratres isti & introivimus in domum hominis. Et narravit nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem & dicentem sibi: Mitte Joppen & accersi Simonem qui cognominatur Petrus, qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu & omnis domus tua. Cum autem cœpissem loqui cecidit Spiritus Sanctus super eos sicut & in nos in principio. Recordatus autem sum verbi Domini quomodo dicebat: Quia Ioannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu Sancto. Si ergo eamdem gratiam dedit illis Deus sicut & nobis qui credidimus in Dominum Iesum Christum, ego quis eram qui possem prohibere Deum? His autem auditis tacu

Autor ſemel iterumque arrepta occaſione in præſenti tractatu ſummis laudibus extollere non omiſit.

TABLE-TALK.

i. e.

COLLOQUIA MENSALIA, JANI SELDENI, ARMIGERI.

Londini, imp. E. Smithi, 1689. in 4.

Conſtant plagul. 8.

Janus Seldenus, JCtorum Philologorumque Anglorum coryphæus, mortuus eſt d. 30. Nov. A. 1654. Inter multa, quibus famam æternam meruit, ingenii monumenta, æquum fuit, nec *poſthuma* negligere; qualia in Actis Erud. A. 1684. p. 304. 305. a nobis recenſita meminimus. Sed & *Apophthegmata* tanti viri, ejus per quatuor luſtra commenſalis, *Richardus Milwardus*, ab interitu vindicanda autumavit. Studioſe ergo ea excepit auribus primo & dein calamo, ac in locos tandem communes alphabeticos poſt Seldeni fata digeſſit. Quin autem dudum obierit, neque adeo ipſemet editionem hanc accurarit, vix eſt, quod dubitemus. Sunt effata illa ſtylo concepta familiari, perquam jucundo ac plus ſimplici vice jocoſo, quamvis de rebus Eccleſiæ & Status Anglicani maxime ſeriis agant. Plerumque ſimili aliquo conſtant, eoque a re viliſſima vel hiſtoriola admodum ludicra quandoque petito. Non raro ſibi invicem aliquo modo contraria deprehendas, juſte queſturus, non ordine temporis conſignata eſſe, ut liqueret, qua ratione ſenſim a Regiis in Parlamentarias partes Auctor pertractus fuerit. Crebro invenias dicta, quæ nec Epiſcopalibus, nec Presbyterianis approbatura ſe putes. Admiſcentur quædam minoris momenti, aut a communis moralis doctrinæ præceptis aliquantum aliena; qualia propalari vix paſſus fuiſſet ſuperſtes Seldenus. Speciminis cauſſa, farraginem excerpemus, ut ex omnibus generibus indicatis exempla Lectori curioſo ſuppetant.

pag. 7. n. 9. Epiſcopi (ait) eruditione ſua inepti fiunt gubernando populo. Heterogeneæ enim legi innutriti ſunt. Hinc ad Biblia ſtatim amant ruere, ac inde expromere rem apud Judæos uſitatam, quæ tamen Anglos nihil attinet. Similes ſane homini, qui á fabro fieri vellet catenulam,

non

Euphemius Myth. Euphemius Mythologicus, Euphemius Mythologus, Euphemius Mythologicus, Euphemius Mythologus, Euphemius Mythologicus, Euphemius Mythologus,

§. 1. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 2. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 3. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 4. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 5. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 6. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 7. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 8. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 9. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

§. 10. Ex his autem, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quid
[illegible] sit actio aquæ pluviæ arcendæ. Nempe ea, qua quis agit, ut
[illegible] ædificium vicini, quod aquam pluviam in ædificium suum
[illegible] recipiat, ita reficiat, ut aqua pluvia in ædificium suum non
[illegible] recipiat. Ff. aquæ pluviæ arcendæ. Inst. de actionibus.

possessio fructus, et non vadium tantum, sed etiam ipsum pignus, quod in fructibus consistit, ad creditorem pertinet. Quod si creditor ante solutum pecuniam pignus vendiderit, et emptor a debitore evictus fuerit, creditor ad pecuniam solvendam tenetur. Si creditor pignus vendiderit, et pecunia ei soluta non fuerit, et emptor a debitore evictus fuerit, creditor ad pecuniam solvendam tenetur. Si creditor pignus vendiderit, et pecunia ei soluta non fuerit, et emptor a debitore evictus fuerit, creditor ad pecuniam solvendam tenetur.

[illegible] [illegible] [illegible] [

Fig. 1. Esquema de la estructura de la región variable de un anticuerpo. Las cadenas pesadas y ligeras están representadas en blanco y negro, respectivamente. Las regiones hipervariables están en gris oscuro. Los puentes disulfuro están representados por líneas que unen las cadenas. Los sitios de unión a antígeno están en la parte superior de la figura. Las regiones constantes están en la parte inferior de la figura

JOSEPHI ANTELMII DISSERTATIONES CRITICÆ de veris Operibus Leonis Magni & Proſperi Aquitani.

Lutetiæ Pariſiorum apud Antonium Dezallier 1689. in 4.

Alph. 2. plag. 13.

PAſchaſius Queſnellus, cum A. 1675 Leonis Magni Opera Pariſiis recenſeret, tria ſcripta, de quorum vero auctore inter eruditos nondum convenerat, nempe *Capitula de gratia Dei*, *Epiſtolam ad Demetriadem virginem*, & *Libros de Vocatione omnium Gentium*, Leoni ſuo attribuit. Illi autem ſe opponens Antelmius, tanto apparatu Proſpero Aquitano ea vindicavit, ut luculentiſſime cum cæteris Proſperi ſcriptis, qua res & ſtylum congruere videantur. Quo labore per *tres priores Diſſertationes* defunctus, *quarta* Leonis Magni *duas contra Pelagianos epiſtolas* adgreditur, quarum *alteram Januario* inſcriptam Queſnellus authenticam declaraverat, *alteram* vero *ad Septimium* ſuppoſititiam. Verum tantum abeſt, ut his acquieſcat Antelmius, ut potius unam eandemque epiſtolam eſſe demonſtret, demptis ſcilicet coloribus furtivis, qui ex epiſtola 6. ad Aquileienſem priori adſperſi erant; doceatque, vagam illam ad Aquileienſem epiſtolam Januarii nomine fore prænotandam. *Quinta Diſſertatione* Gennadium omnesque alios antiquos, qui *Epiſtolam Leonis ad Flavianum in cauſa Eutychis* a Proſpero (tanquam ejus Notario,) dictatas ſcribunt, adverſus Bellarminum Labbeumque vindicat, ad oculum oſtendens, non ſolum in hac, ſed & in aliis Leonis epiſtolis haud obſcura ſtyli Proſperiani veſtigia apparere. Eadem cum in Sermonibus quoque Leonis deprehenderit, in *ſexta Diſſertatione* varia promit exempla, inprimis ex Sermone 4. in Natali Leonis, & ex Sermonibus de Collectis & Jejunio, cauſasque ejus rei inquirens, potiorem judicat, quia Sermones ea ætate expetebantur ab aliis Epiſcopis recitandi, ſiquidem Gennadius teſtatur, multas Salvianum Presbyterum Homilias pro Epiſcopis compoſuiſſe, indeque *Magiſtri Epiſcoporum* laudem, non ut vulgo volunt, quia Salonium & Veranum Epiſcopos in adoleſcentia docuerat, reportaſſe; quanto magis Leonis, ſummi Pontifi-

Aquinas Thom. de Aquino, Ordinis Praedicatorum, Sanctus, & Ecclesiae Doctor, Angelicus, & Scholasticus appellatus. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.

Ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐκείνου. Praeterea quaedam ex parte in Codice Ephesino, ex parte in Alexandrino, ex parte in Vaticano, ex parte in Cantabrigiensi, ex parte in Claromontano, ex parte in Augiensi, ex parte in Basileensi, ex parte in Boernerianis, ex parte in Coislinianis, ex parte in Harleianis, ex parte in Sangermanensibus, ex parte in Guelferbytanis, ex parte in Petropolitanis, ex parte in Mosquensibus, ex parte in Nanianis, ex parte in Reginensibus, ex parte in Rossanensibus, ex parte in Sinaiticis, ex parte in Vindobonensibus, ex parte in Zeladianis, ex parte in Zographensibus, ex parte in Lectionariis, ex parte in Versionibus, ex parte in Patribus, ex parte in Lectionibus Ecclesiasticis, ex parte in Conjecturis, ex parte in Editionibus, ex parte in Scriptoribus, ex parte in Commentariis, ex parte in Libris, ex parte in Manuscriptis, ex parte in Codicibus, ex parte in Lectionibus, ex parte in Variis, ex parte in Notis, ex parte in Observationibus, ex parte in Emendationibus, ex parte in Correctionibus, ex parte in Additamentis, ex parte in Omissionibus, ex parte in Transpositionibus, ex parte in Mutationibus, ex parte in Interpolationibus, ex parte in Glossis, ex parte in Scholiis, ex parte in Marginalibus, ex parte in Interlinearibus, ex parte in Textu, ex parte in Contextu, ex parte in Lemmatibus, ex parte in Catenis, ex parte in Hypothesibus, ex parte in Argumentis, ex parte in Prolegomenis, ex parte in Praefationibus, ex parte in Epistolis, ex parte in Dedicationibus, ex parte in Subscriptionibus, ex parte in Inscriptionibus, ex parte in Titulis, ex parte in Capitulis, ex parte in Sectionibus, ex parte in Canonibus, ex parte in Tabulis, ex parte in Indicibus, ex parte in Appendicibus, ex parte in Supplementis, ex parte in Addendis, ex parte in Corrigendis, ex parte in Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda, ex parte in Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Corrigenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda, ex parte in Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda, ex parte in Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda, ex parte in Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda, ex parte in Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata et Corrigenda et Addenda et Errata, ex parte in Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et Addenda et Corrigenda et Errata et

Actuary's Preliminaria. Actuary's Preliminaria. Actuary's Preliminaria.

Ostiensis, Tiberis, Fidenarum, Gabinæ viæ, Collatinæ, Agrippæ, Alsiensis, Flaminiæ, Clodiæ, Cassiæ, Ciminiæ, Salariæ, Nomentanæ, Latinæ, Labicanæ, Prænestinæ, Tiburtinæ, Valeriæ, Asinariæ, Appiæ, Ardeatinæ, Octaviæ, Triumphalis, Lavicanæ, Portuensis, Lucrinæ, Campanæ,

Cum Privilegio Regiæ Majestatis per Annos XXI.

APPENDENTIA, &c. IV.

Appendentia ad Tractatum de Angulo Contactus & Sectionis.

Continuatio Libri Elementorum Euclidis. P. 1. Def. 1. Si in linea recta A B punctum quodvis C assumatur, & ab eo ducatur recta C D, quæ cum recta A B angulum faciat, hic angulus rectilineus dicetur. Si vero recta C D, quæ ab eo ducitur, cum recta A B angulum non faciat, hic angulus non rectilineus dicetur.

Def. 2. Si recta A B, quæ ducitur, cum recta C D, quæ ducitur, angulum faciat, hic angulus rectilineus dicetur. Si vero recta A B, quæ ducitur, cum recta C D, quæ ducitur, angulum non faciat, hic angulus non rectilineus dicetur.

Def. 3. Si recta A B, quæ ducitur, cum recta C D, quæ ducitur, angulum faciat, hic angulus rectilineus dicetur. Si vero recta A B, quæ ducitur, cum recta C D, quæ ducitur, angulum non faciat, hic angulus non rectilineus dicetur.

[illegible] [illegible] [illegible] [

Antiphona Annuntiationis

Regina cæli lætare, alleluia: quia quem meruisti portare, alleluia: resurrexit sicut dixit, alleluia: ora pro nobis Deum, alleluia.

SUPPLEMENTA.

Tomus IX.

Lipsiæ, ex officina Joh. Gro. Langii, A. 1715.

[illegible] [illegible] [illegible] [

Thomas de Tuscis VII. Sept. N. 70. 16.

volitabant, mox cum ingruerent tenebræ: utroque vero isto tempore aer valde calebat, & fortassis non alias lucent, nisi tali tempestate: quamvis animal passim facile satis inveniatur alatum, dum non splendet, uti & splendens sed alarum expers, quæ vulgaris est Lampyris repens.

Ab *Ulysse Aldrovando L. 4. c. 8.* sequenti modo describitur: Cicindela pennata pennas habet in vaginis fuscis inclusas, caput a superna parte ceu cucullo quodam, clypei inversi & incumbentis formam habente, totum contegitur, fusci, ut vaginæ, coloris. Capitulum ei parvum nigerrimum in duo tubercula dispartitum, ceu gagatis splendore ocellos. Alvum habet annulosam multis segmentis divisam, in cujus extremo guttulæ duæ ignis instar pellucidæ, sed e *lucido igneo* ad viride seu subcæruleum tendentes, qualis nonnunquam flammæ est ex sulphure incenso color. Conspiciuntur tunc maxime, cum alvo compressa humor ille diaphanus ad extremum alvi vergit &c.

Consulto prolixior fui in recitanda hac Descriptione, eo quod apprime congruit cum animali, cujus hic imaginem Societati sisto. Generationem ejus quod concernit, Aldrovandus ibidem asserit, ex ovis, quæ parit Cicindela, Erucam quandam fieri, & ex hac tandem alatam gigni, &c. Ad eundem pene modum describitur a *Moufeto c. 15. p. 108.* ac *Thoma Bartholino L. 2. cap. 12. de Luce animalium:* nisi quod uterque eorum, ut arbitror, hallucinatur, soli masculo nempe alas tribuens, cum tamen uterque sexus æque volitet: quod & ipsum jam tum *Julio Scaligero* perspectum fuisse, colligere est, ex ipsius *Exerc. 191.* qui quidem locus non satis videtur fuisse consideratus, citatus licet a Moufeto, ubi ait: Cicindelam volantem cum suo mari in coitu deprehendi, &c. Quod & ipsum mihi quoque obtigit: cepi enim aliquando marem fœmellamque copula junctos, neque ullam inter utrumque differentiam advertere potui, præterquam in mole corporis, dum fœmella nonnihil grandior erat: at utrisque æqualis erat splendor. Lumen ejus admodum vividum, ita quidem ut clare cerneretur, candela licet in conclavi accensa: ejus vero vibrationes inæquales erant & color subviridis, qualismodi & in lampyride reptili est. Partem luminosam constituebant exiguæ duæ maculæ lucidæ in regione alvi inferiori prope ejus extremitatem. Pauxillo tempore continuabat splendor, postquam alvus resecta erat: sensibiliter tamen mox decrescebat,

Digitized by Google

I.

E medio horum interſtitio extare cernuntur geminæ illæ antennæ piloſæ aut ſcopulæ fortaſſis, mundandis oculis inſervientes. Inter oculos atque thoracem rictui ſuus eſt locus: thoraci vero adhærent ſex crura, ejusdem propemodum cuncta longitudinis. Alvus componitur e ſeptenis annulis cruſtaceis, in quorum poſtremo bina illa puncta lucida conſpiciuntur.

Fig. 3. *Figura 3.* exhibet Inſectum ſitu ſupino, prout mortuum jam Microſcopio conſpiciendum ſe præbuit: ubi

A A repræſentat bina illa cornicula, antennas ſive ſcopulas, quæ conſtant e denis articulationibus ſubrotundis præter primam, quæ nempe longitudine cæterarum binas adæquat: undiquaque pilis obſita ſunt hæc cornicula, ac iis non abſimilia, queis gaudent papilionum aliqui: non enim omnes talibus inſtructi ſunt.

B B eſt latum illud tegmen ſeu pileus capiti ſuperincumbens, cujus color apparebat variegatus ex fuſco & ſubflavo ad inſtar teſtudinum cruſtæ.

C C. Uterque oculus compoſitus ex innumeris hemiſphæriolis quaſi vitreis, per ſeries diſpoſitis: qualem nempe fere oculorum in Inſectis ſtructuram eſſe, quo defectus motionis oculorum ſuppleretur per numerum pupillarum, obſervavit ingenioſus ille *Dn. Hooke* in *Micrographia* ſua. *(Cujus Libri elegantiſſimi & omnigena varioris Hiſtoriæ Naturalis penu refertiſſimi Latinam Verſionem, anxie dudum a multis expetitam, noſtratium nonnemo non ita pridem concinnavit, in lucem editurus, quamprimum æquus aliquis Bibliopola obſtetricantem operi manum admovebit; id quod Lectori talium curioſo obiter hic indicandum putavimus.)* Equidem vidi ſphærica hæcce corpora in oculis papilionum quorundam diſpoſita in circulos, non per ordines lineares: pilis longiuſculis enaſcentibus e quolibet interſtitio, per connexionem ternorum quorumque hemiſphæriorum relicto.

D D D D D D. Pedes teſtacea ſtructura conſtantes, ut in *Aſtacis*, pariterque articulati. In hac æque ac aliis muſcis obſiti ſunt pluſculis pilis rigidis: non tamen ita denſe, uti crura muſcæ cæruleæ, ceu videre eſt, comparatione facta inter curioſam illam modo dicti Inſecti figuram, a Dn. *Hookio* datam *Microgr. Tab. XXVI.* & præſentem hanc noſtram. Ipſe pedum Mechaniſmus, quantum equidem percipio, utrobique fere idem eſt: niſi quod pars illa, quæ apud *Dn. Hookium* ſub

Solea-

[illegible] [illegible] [illegible] [

Ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκστρατείας.

etiam quando extremos attingit limites, (quos in Anglia non excedere hinc $30\frac{1}{2}$ pollices, aut inde $28\frac{1}{2}$ pollices, compertum est) jugiter se contineat intra ipsum cylindrorum corpus, nec unquam tubulos subintret.

Notandum hic, liquores nominatos duabus de causis fuisse selectos. Primo nempe ejusdem quam proxime gravitatis sunt: ac licet spiritus vini summe rectificatus aliquanto levior est oleo terebinthinæ, perpusilla tamen additio phlegmatis aut aquæ efficiet, ut spiritus præponderet & infimum occupet locum: ut adeo quamproxime libitum est, ejusdem utrumque ponderis reddere detur, & consequenter cylindrum olei ab æquali cylindro spiritus vini sensibiliter non differentem obtinere. Secundo, tales hi sunt liquores, qui miscere se nesciunt: ut hinc oleum terebinthinæ supernatans non nisi per lineam disterminetur a colorato vini spiritu, quem ipsum præterea oleum ab evaporatione prohibet.

Effectus hujusce Baroscopii talis erit, ut Atmosphæra graviori existente, Mercurioque altius intra cylindrum *A* elevato, depressoque in *B*, spiritus vini descendat intra cylindrum *B*, oleumque terebinthinæ tubulum repleat, ita ut partitio utriusque liquoris fiat in vicinia cylindri *B*. E contrario cum aer levior est, Mercurius subsidebit in *A*, & adscendet in *B*, impelletque adeo spiritum vini intra tubulum, oleum vero terebinthinæ intra cylindrum *C*, ita ut sectio inter utrumque liquorem se exhibeat prope *C*, & variatio altitudinis Mercurii extendatur ad totam fere longitudinem tubuli; neque metuendum hic est, ne mutua liquorum erga semet invicem pressura ullatenus alteretur, quandoquidem altitudo atque pondus incumbentium cylindrorum jugiter eadem manent.

Levis autem illa alteratio, quæ contingere poterit per dilatationem contractionemque spiritus vini a calore aut frigore, cujusque forte rationem habere interest, quam optime detegi poterit ope Thermometri una appensi, (eandem spiritus vini quantitatem continentis, & canaliculum habentis, qui ejusdem quam proxime fieri potest, diametri sit cum barometri tubulo *B C*:) cujus nempe descensum & adscensum addere ac subtrahere oportebit, quo istud ad rigorem usque reddatur exactum. Attamen & operæ pretium est, una inquirere, num-

ne for-

Communicated by Mr. Hodgson, Secretary, and Mr. Bruce, Curator of the Museum, the following Account of the Discovery of a Roman Altar, at Chesters, in the County of Northumberland.

Read 13th March, 1844.

Chesters, March 9th, 1844.

DEAR SIR,

I have the pleasure to inform you that a Roman altar has been found in the course of the excavations which I have been making at Chesters, and which I have had the honour of reporting to you from time to time.

[illegible] Ecclesiæ [illegible] Ecclesiæ [illegible] Ecclesiæ [

Digitized by Google

Original from
HARVARD UNIVERSITY

his ſubjungit; tandemque artem ornatricem admittendam, fucatricem vero a Chriſtiano Medico nullo modo exercendam, quin potius ſupprimendam eſſe omnibus modis, concludit.

FRANCISCI BURMANNI EXERCITATIONES Academicæ.

Roterodami apud Regnerum a Doesburgh. A.1688.in 4.

Conſtant plagulis 110.

IN Exercitationum harum a Cl. Franciſco Burmanno conſcriptarum, & Adami van Halen cura junctim editarum, parte priore diſputationes quatuor de *Providentia Dei* primum locum occupant. In quarum *I.* divinæ providentiæ tum exiſtentiam e rationis pariter ac Scripturæ S. lumine corroborat: tum eſſentiam, ſive in quo eadem conſiſtat, exponit: tum ejusdem actum primum ſeu conſervationem declarat. *In II.* de providentiæ divinæ actu ſecundo ſeu cooperatione Dei cum cauſis ſecundis & actionibus earum; nec non illius actu tertio ſive gubernatione & deductione rerum omnium ad ſuos fines breviſſimis agit: & tandem ejus objectum omnes omnino creaturas eſſe, dictis Scripturæ S. nec non rationibus, & Philoſophorum, Judæorum ac Chriſtianorum teſtimoniis comprobat. *In III.* diſſerit de rerum Contingentia, ac probare nititur, radicem contingentiæ non ex conditione aliqua cauſarum ſecundarum, ſed ſolummodo ex voluntate divina petendam eſſe: unum eundemque effectum & neceſſario fieri ex ſuppoſitione divini decreti, & contingenter ac libere ratione creaturæ & voluntatis humanæ, nec duo hæc inter ſe invicem pugnare: contingentiæ radice & ratione ita aſſerta, concidere duo utrinque æque periculoſa extrema, unum quo caſui fortunæque omnia tribuuntur, alterum quo indecenti fato omnia conſtringuntur. *In IV.* doctrinam de Fato proponit, ac præmiſſa explicataque diſtinctione Fati mathematici, naturalis, violenti ſeu Stoici, & veri ſeu Chriſtiani, Reformatas Eccleſias ab imputato Fato Stoico immunes pronunciat, illiusque Remonſtrantes longe potiori jure reos peragi poſſe autumat. Quatuor hisce diſſertationibus decem de *Juſtificatione* ſubjunguntur. In earum I. poſtquam ſignificationem hujus vocis forenſem ſeu moralem eſſe oſtendiſſet, triplicem juſtificationis gradum facit. Cum enim homo juxta triplicem ſtatum, in quo

Deo

Anthemia heliotropia, quæ Solem sequuntur, Plinio lib. 21. cap. 7. Heliotropium herba est, quæ Solem sequitur, & ad ejus cursum flectit folia, ut ipsa quoque videatur circumagi. Hæc & Solsequia dicitur, & Corniculata, & Scorpioides, & Myosotis, & Myosota, & Echium, & Buglossum, & Anchusa, & Lithospermum, & Onosmum, & Alkanna, & Orchanetum, & Lycopsis, & Cynoglossum, & Asperugo, & Asperula, & Asperugo altera, & Echioides, & Echioides altera, & Echioides tertia, & Echioides quarta, & Echioides quinta, & Echioides sexta, & Echioides septima, & Echioides octava, & Echioides nona, & Echioides decima, & Echioides undecima, & Echioides duodecima, & Echioides tertiadecima, & Echioides quartadecima, & Echioides quintadecima, & Echioides sextadecima, & Echioides septimadecima, & Echioides octavadecima, & Echioides nonadecima, & Echioides vigesima, & Echioides vigesima prima, & Echioides vigesima secunda, & Echioides vigesima tertia, & Echioides vigesima quarta, & Echioides vigesima quinta, & Echioides vigesima sexta, & Echioides vigesima septima, & Echioides vigesima octava, & Echioides vigesima nona, & Echioides tricesima, & Echioides tricesima prima, & Echioides tricesima secunda, & Echioides tricesima tertia, & Echioides tricesima quarta, & Echioides tricesima quinta, & Echioides tricesima sexta, & Echioides tricesima septima, & Echioides tricesima octava, & Echioides tricesima nona, & Echioides quadragesima, & Echioides quadragesima prima, & Echioides quadragesima secunda, & Echioides quadragesima tertia, & Echioides quadragesima quarta, & Echioides quadragesima quinta, & Echioides quadragesima sexta, & Echioides quadragesima septima, & Echioides quadragesima octava, & Echioides quadragesima nona, & Echioides quinquagesima, & Echioides quinquagesima prima, & Echioides quinquagesima secunda, & Echioides quinquagesima tertia, & Echioides quinquagesima quarta, & Echioides quinquagesima quinta, & Echioides quinquagesima sexta, & Echioides quinquagesima septima, & Echioides quinquagesima octava, & Echioides quinquagesima nona, & Echioides sexagesima, & Echioides sexagesima prima, & Echioides sexagesima secunda, & Echioides sexagesima tertia, & Echioides sexagesima quarta, & Echioides sexagesima quinta, & Echioides sexagesima sexta, & Echioides sexagesima septima, & Echioides sexagesima octava, & Echioides sexagesima nona, & Echioides septuagesima, & Echioides septuagesima prima, & Echioides septuagesima secunda, & Echioides septuagesima tertia, & Echioides septuagesima quarta, & Echioides septuagesima quinta, & Echioides septuagesima sexta, & Echioides septuagesima septima, & Echioides septuagesima octava, & Echioides septuagesima nona, & Echioides octogesima, & Echioides octogesima prima, & Echioides octogesima secunda, & Echioides octogesima tertia, & Echioides octogesima quarta, & Echioides octogesima quinta, & Echioides octogesima sexta, & Echioides octogesima septima, & Echioides octogesima octava, & Echioides octogesima nona, & Echioides nonagesima, & Echioides nonagesima prima, & Echioides nonagesima secunda, & Echioides nonagesima tertia, & Echioides nonagesima quarta, & Echioides nonagesima quinta, & Echioides nonagesima sexta, & Echioides nonagesima septima, & Echioides nonagesima octava, & Echioides nonagesima nona, & Echioides centesima, & Echioides centesima prima, & Echioides centesima secunda, & Echioides centesima tertia, & Echioides centesima quarta, & Echioides centesima quinta, & Echioides centesima sexta, & Echioides centesima septima, & Echioides centesima octava, & Echioides centesima nona, & Echioides ducentesima, & Echioides ducentesima prima, & Echioides ducentesima secunda, & Echioides ducentesima tertia, & Echioides ducentesima quarta, & Echioides ducentesima quinta, & Echioides ducentesima sexta, & Echioides ducentesima septima, & Echioides ducentesima octava, & Echioides ducentesima nona, & Echioides trecentesima, & Echioides trecentesima prima, & Echioides trecentesima secunda, & Echioides trecentesima tertia, & Echioides trecentesima quarta, & Echioides trecentesima quinta, & Echioides trecentesima sexta, & Echioides trecentesima septima, & Echioides trecentesima octava, & Echioides trecentesima nona, & Echioides quadringentesima, & Echioides quadringentesima prima, & Echioides quadringentesima secunda, & Echioides quadringentesima tertia, & Echioides quadringentesima quarta, & Echioides quadringentesima quinta, & Echioides quadringentesima sexta, & Echioides quadringentesima septima, & Echioides quadringentesima octava, & Echioides quadringentesima nona, & Echioides quingentesima, & Echioides quingentesima prima, & Echioides quingentesima secunda, & Echioides quingentesima tertia, & Echioides quingentesima quarta, & Echioides quingentesima quinta, & Echioides quingentesima sexta, & Echioides quingentesima septima, & Echioides quingentesima octava, & Echioides quingentesima nona, & Echioides sexcentesima, & Echioides sexcentesima prima, & Echioides sexcentesima secunda, & Echioides sexcentesima tertia, & Echioides sexcentesima quarta, & Echioides sexcentesima quinta, & Echioides sexcentesima sexta, & Echioides sexcentesima septima, & Echioides sexcentesima octava, & Echioides sexcentesima nona, & Echioides septingentesima, & Echioides septingentesima prima, & Echioides septingentesima secunda, & Echioides septingentesima tertia, & Echioides septingentesima quarta, & Echioides septingentesima quinta, & Echioides septingentesima sexta, & Echioides septingentesima septima, & Echioides septingentesima octava, & Echioides septingentesima nona, & Echioides octingentesima, & Echioides octingentesima prima, & Echioides octingentesima secunda, & Echioides octingentesima tertia, & Echioides octingentesima quarta, & Echioides octingentesima quinta, & Echioides octingentesima sexta, & Echioides octingentesima septima, & Echioides octingentesima octava, & Echioides octingentesima nona, & Echioides nongentesima, & Echioides nongentesima prima, & Echioides nongentesima secunda, & Echioides nongentesima tertia, & Echioides nongentesima quarta, & Echioides nongentesima quinta, & Echioides nongentesima sexta, & Echioides nongentesima septima, & Echioides nongentesima octava, & Echioides nongentesima nona, & Echioides millesima, & Echioides millesima prima, & Echioides millesima secunda, & Echioides millesima tertia, & Echioides millesima quarta, & Echioides millesima quinta, & Echioides millesima sexta, & Echioides millesima septima, & Echioides millesima octava, & Echioides millesima nona, & Echioides bismillesima, & Echioides bismillesima prima, & Echioides bismillesima secunda, & Echioides bismillesima tertia, & Echioides bismillesima quarta, & Echioides bismillesima quinta, & Echioides bismillesima sexta, & Echioides bismillesima septima, & Echioides bismillesima octava, & Echioides bismillesima nona, & Echioides trismillesima, & Echioides trismillesima prima, & Echioides trismillesima secunda, & Echioides trismillesima tertia, & Echioides trismillesima quarta, & Echioides trismillesima quinta, & Echioides trismillesima sexta, & Echioides trismillesima septima, & Echioides trismillesima octava, & Echioides trismillesima nona, & Echioides quadrismillesima, & Echioides quadrismillesima prima, & Echioides quadrismillesima secunda, & Echioides quadrismillesima tertia, & Echioides quadrismillesima quarta, & Echioides quadrismillesima quinta, & Echioides quadrismillesima sexta, & Echioides quadrismillesima septima, & Echioides quadrismillesima octava, & Echioides quadrismillesima nona, & Echioides quinquismillesima, & Echioides quinquismillesima prima, & Echioides quinquismillesima secunda, & Echioides quinquismillesima tertia, & Echioides quinquismillesima quarta, & Echioides quinquismillesima quinta, & Echioides quinquismillesima sexta, & Echioides quinquismillesima septima, & Echioides quinquismillesima octava, & Echioides quinquismillesima nona, & Echioides sexmillesima, & Echioides sexmillesima prima, & Echioides sexmillesima secunda, & Echioides sexmillesima tertia, & Echioides sexmillesima quarta, & Echioides sexmillesima quinta, & Echioides sexmillesima sexta, & Echioides sexmillesima septima, & Echioides sexmillesima octava, & Echioides sexmillesima nona, & Echioides septimillesima, & Echioides septimillesima prima, & Echioides septimillesima secunda, & Echioides septimillesima tertia, & Echioides septimillesima quarta, & Echioides septimillesima quinta, & Echioides septimillesima sexta, & Echioides septimillesima septima, & Echioides septimillesima octava, & Echioides septimillesima nona, & Echioides octimillesima, & Echioides octimillesima prima, & Echioides octimillesima secunda, & Echioides octimillesima tertia, & Echioides octimillesima quarta, & Echioides octimillesima quinta, & Echioides octimillesima sexta, & Echioides octimillesima septima, & Echioides octimillesima octava, & Echioides octimillesima nona, & Echioides nonmillesima, & Echioides nonmillesima prima, & Echioides nonmillesima secunda, & Echioides nonmillesima tertia, & Echioides nonmillesima quarta, & Echioides nonmillesima quinta, & Echioides nonmillesima sexta, & Echioides nonmillesima septima, & Echioides nonmillesima octava, & Echioides nonmillesima nona, & Echioides decimillesima, & Echioides decimillesima prima, & Echioides decimillesima secunda, & Echioides decimillesima tertia, & Echioides decimillesima quarta, & Echioides decimillesima quinta, & Echioides decimillesima sexta, & Echioides decimillesima septima, & Echioides decimillesima octava, & Echioides decimillesima nona, & Echioides centimillesima, & Echioides centimillesima prima, & Echioides centimillesima secunda, & Echioides centimillesima tertia, & Echioides centimillesima quarta, & Echioides centimillesima quinta, & Echioides centimillesima sexta, & Echioides centimillesima septima, & Echioides centimillesima octava, & Echioides centimillesima nona, & Echioides ducentimillesima, & Echioides ducentimillesima prima, & Echioides ducentimillesima secunda, & Echioides ducentimillesima tertia, & Echioides ducentimillesima quarta, & Echioides ducentimillesima quinta, & Echioides ducentimillesima sexta, & Echioides ducentimillesima septima, & Echioides ducentimillesima octava, & Echioides ducentimillesima nona, & Echioides trecentimillesima, & Echioides trecentimillesima prima, & Echioides trecentimillesima secunda, & Echioides trecentimillesima tertia, & Echioides trecentimillesima quarta, & Echioides trecentimillesima quinta, & Echioides trecentimillesima sexta, & Echioides trecentimillesima septima, & Echioides trecentimillesima octava, & Echioides trecentimillesima nona, & Echioides quadringentimillesima, & Echioides quadringentimillesima prima, & Echioides quadringentimillesima secunda, & Echioides quadringentimillesima tertia, & Echioides quadringentimillesima quarta, & Echioides quadringentimillesima quinta, & Echioides quadringentimillesima sexta, & Echioides quadringentimillesima septima, & Echioides quadringentimillesima octava, & Echioides quadringentimillesima nona, & Echioides quingentimillesima, & Echioides quingentimillesima prima, & Echioides quingentimillesima secunda, & Echioides quingentimillesima tertia, & Echioides quingentimillesima quarta, & Echioides quingentimillesima quinta, & Echioides quingentimillesima sexta, & Echioides quingentimillesima septima, & Echioides quingentimillesima octava, & Echioides quingentimillesima nona, & Echioides sexcentimillesima, & Echioides sexcentimillesima prima, & Echioides sexcentimillesima secunda, & Echioides sexcentimillesima tertia, & Echioides sexcentimillesima quarta, & Echioides sexcentimillesima quinta, & Echioides sexcentimillesima sexta, & Echioides sexcentimillesima septima, & Echioides sexcentimillesima octava, & Echioides sexcentimillesima nona, & Echioides septingentimillesima, & Echioides septingentimillesima prima, & Echioides septingentimillesima secunda, & Echioides septingentimillesima tertia, & Echioides septingentimillesima quarta, & Echioides septingentimillesima quinta, & Echioides septingentimillesima sexta, & Echioides septingentimillesima septima, & Echioides septingentimillesima octava, & Echioides septingentimillesima nona, & Echioides octingentimillesima, & Echioides octingentimillesima prima, & Echioides octingentimillesima secunda, & Echioides octingentimillesima tertia, & Echioides octingentimillesima quarta, & Echioides octingentimillesima quinta, & Echioides octingentimillesima sexta, & Echioides octingentimillesima septima, & Echioides octingentimillesima octava, & Echioides octingentimillesima nona, & Echioides nongentimillesima, & Echioides nongentimillesima prima, & Echioides nongentimillesima secunda, & Echioides nongentimillesima tertia, & Echioides nongentimillesima quarta, & Echioides nongentimillesima quinta, & Echioides nongentimillesima sexta, & Echioides nongentimillesima septima, & Echioides nongentimillesima octava, & Echioides nongentimillesima nona, & Echioides millesimillesima, & Echioides millesimillesima prima, & Echioides millesimillesima secunda, & Echioides millesimillesima tertia, & Echioides millesimillesima quarta, & Echioides millesimillesima quinta, & Echioides millesimillesima sexta, & Echioides millesimillesima septima, & Echioides millesimillesima octava, & Echioides millesimillesima nona, & Echioides bismillesimillesima, & Echioides bismillesimillesima prima, & Echioides bismillesimillesima secunda, & Echioides bismillesimillesima tertia, & Echioides bismillesimillesima quarta, & Echioides bismillesimillesima quinta, & Echioides bismillesimillesima sexta, & Echioides bismillesimillesima septima, & Echioides bismillesimillesima octava, & Echioides bismillesimillesima nona, & Echioides trismillesimillesima, & Echioides trismillesimillesima prima, & Echioides trismillesimillesima secunda, & Echioides trismillesimillesima tertia, & Echioides trismillesimillesima quarta, & Echioides trismillesimillesima quinta, & Echioides trismillesimillesima sexta, & Echioides trismillesimillesima septima, & Echioides trismillesimillesima octava, & Echioides trismillesimillesima nona, & Echioides quadrismillesimillesima, & Echioides quadrismillesimillesima prima, & Echioides quadrismillesimillesima secunda, & Echioides quadrismillesimillesima tertia, & Echioides quadrismillesimillesima quarta, & Echioides quadrismillesimillesima quinta, & Echioides quadrismillesimillesima sexta, & Echioides quadrismillesimillesima septima, & Echioides quadrismillesimillesima octava, & Echioides quadrismillesimillesima nona, & Echioides quinquismillesimillesima, & Echioides quinquismillesimillesima prima, & Echioides quinquismillesimillesima secunda, & Echioides quinquismillesimillesima tertia, & Echioides quinquismillesimillesima quarta, & Echioides quinquismillesimillesima quinta, & Echioides quinquismillesimillesima sexta, & Echioides quinquismillesimillesima septima, & Echioides quinquismillesimillesima octava, & Echioides quinquismillesimillesima nona, & Echioides sexmillesimillesima, & Echioides sexmillesimillesima prima, & Echioides sexmillesimillesima secunda, & Echioides sexmillesimillesima tertia, & Echioides sexmillesimillesima quarta, & Echioides sexmillesimillesima quinta, & Echioides sexmillesimillesima sexta, & Echioides sexmillesimillesima septima, & Echioides sexmillesimillesima octava, & Echioides sexmillesimillesima nona, & Echioides septimillesimillesima, & Echioides septimillesimillesima prima, & Echioides septimillesimillesima secunda, & Echioides septimillesimillesima tertia, & Echioides septimillesimillesima quarta, & Echioides septimillesimillesima quinta, & Echioides septimillesimillesima sexta, & Echioides septimillesimillesima septima, & Echioides septimillesimillesima octava, & Echioides septimillesimillesima nona, & Echioides octimillesimillesima, & Echioides octimillesimillesima prima, & Echioides octimillesimillesima secunda, & Echioides octimillesimillesima tertia, & Echioides octimillesimillesima quarta, & Echioides octimillesimillesima quinta, & Echioides octimillesimillesima sexta, & Echioides octimillesimillesima septima, & Echioides octimillesimillesima octava, & Echioides octimillesimillesima nona, & Echioides nonmillesimillesima, & Echioides nonmillesimillesima prima, & Echioides nonmillesimillesima secunda, & Echioides nonmillesimillesima tertia, & Echioides nonmillesimillesima quarta, & Echioides nonmillesimillesima quinta, & Echioides nonmillesimillesima sexta, & Echioides nonmillesimillesima septima, & Echioides nonmillesimillesima octava, & Echioides nonmillesimillesima nona, & Echioides decimillesimillesima, & Echioides decimillesimillesima prima, & Echioides decimillesimillesima secunda, & Echioides decimillesimillesima tertia, & Echioides decimillesimillesima quarta, & Echioides decimillesimillesima quinta, & Echioides decimillesimillesima sexta, & Echioides decimillesimillesima septima, & Echioides decimillesimillesima octava, & Echioides decimillesimillesima nona, & Echioides centimillesimillesima, & Echioides centimillesimillesima prima, & Echioides centimillesimillesima secunda, & Echioides centimillesimillesima tertia, & Echioides centimillesimillesima quarta, & Echioides centimillesimillesima quinta, & Echioides centimillesimillesima sexta, & Echioides centimillesimillesima septima, & Echioides centimillesimillesima octava, & Echioides centimillesimillesima nona, & Echioides ducentimillesimillesima, & Echioides ducentimillesimillesima prima, & Echioides ducentimillesimillesima secunda, & Echioides ducentimillesimillesima tertia, & Echioides ducentimillesimillesima quarta, & Echioides ducentimillesimillesima quinta, & Echioides ducentimillesimillesima sexta, & Echioides ducentimillesimillesima septima, & Echioides ducentimillesimillesima octava, & Echioides ducentimillesimillesima nona, & Echioides trecentimillesimillesima, & Echioides trecentimillesimillesima prima, & Echioides trecentimillesimillesima secunda, & Echioides trecentimillesimillesima tertia, & Echioides trecentimillesimillesima quarta, & Echioides trecentimillesimillesima quinta, & Echioides trecentimillesimillesima sexta, & Echioides trecentimillesimillesima septima, & Echioides trecentimillesimillesima octava, & Echioides trecentimillesimillesima nona, & Echioides quadringentimillesimillesima, & Echioides quadringentimillesimillesima prima, & Echioides quadringentimillesimillesima secunda, & Echioides quadringentimillesimillesima tertia, & Echioides quadringentimillesimillesima quarta, & Echioides quadringentimillesimillesima quinta, & Echioides quadringentimillesimillesima sexta, & Echioides quadringentimillesimillesima septima, & Echioides quadringentimillesimillesima octava, & Echioides quadringentimillesimillesima nona, & Echioides quingentimillesimillesima, & Echioides quingentimillesimillesima prima, & Echioides quingentimillesimillesima secunda, & Echioides quingentimillesimillesima tertia, & Echioides quingentimillesimillesima quarta, & Echioides quingentimillesimillesima quinta, & Echioides quingentimillesimillesima sexta, & Echioides quingentimillesimillesima septima, & Echioides quingentimillesimillesima octava, & Echioides quingentimillesimillesima nona, & Echioides sexcentimillesimillesima, & Echioides sexcentimillesimillesima prima, & Echioides sexcentimillesimillesima secunda, & Echioides sexcentimillesimillesima tertia, & Echioides sexcentimillesimillesima quarta, & Echioides sexcentimillesimillesima quinta, & Echioides sexcentimillesimillesima sexta, & Echioides sexcentimillesimillesima septima, & Echioides sexcentimillesimillesima octava, & Echioides sexcentimillesimillesima nona, & Echioides septingentimillesimillesima, & Echioides septingentimillesimillesima prima, & Echioides septingentimillesimillesima secunda, & Echioides septingentimillesimillesima tertia, & Echioides septingentimillesimillesima quarta, & Echioides septingentimillesimillesima quinta, & Echioides septingentimillesimillesima sexta, & Echioides septingentimillesimillesima septima, & Echioides septingentimillesimillesima octava, & Echioides septingentimillesimillesima nona, & Echioides octingentimillesimillesima, & Echioides octingentimillesimillesima prima, & Echioides octingentimillesimillesima secunda, & Echioides octingentimillesimillesima tertia, & Echioides octingentimillesimillesima quarta, & Echioides octingentimillesimillesima quinta, & Echioides octingentimillesimillesima sexta, & Echioides octingentimillesimillesima septima, & Echioides octingentimillesimillesima octava, & Echioides octingentimillesimillesima nona, & Echioides nongentimillesimillesima, & Echioides nongentimillesimillesima prima, & Echioides nongentimillesimillesima secunda, & Echioides nongentimillesimillesima tertia, & Echioides nongentimillesimillesima quarta, & Echioides nongentimillesimillesima quinta, & Echioides nongentimillesimillesima sexta, & Echioides nongentimillesimillesima septima, & Echioides nongentimillesimillesima octava, & Echioides nongentimillesimillesima nona, & Echioides millesimillesimillesima, & Echioides millesimillesimillesima prima, & Echioides millesimillesimillesima secunda, & Echioides millesimillesimillesima tertia, & Echioides millesimillesimillesima quarta, & Echioides millesimillesimillesima quinta, & Echioides millesimillesimillesima sexta, & Echioides millesimillesimillesima septima, & Echioides millesimillesimillesima octava, & Echioides millesimillesimillesima nona, & Echioides bismillesimillesimillesima, & Echioides bismillesimillesimillesima prima, & Echioides bismillesimillesimillesima secunda, & Echioides bismillesimillesimillesima tertia, & Echioides bismillesimillesimillesima quarta, & Echioides bismillesimillesimillesima quinta, & Echioides bismillesimillesimillesima sexta, & Echioides bismillesimillesimillesima septima, & Echioides bismillesimillesimillesima octava, & Echioides bismillesimillesimillesima nona, & Echioides trismillesimillesimillesima, & Echioides trismillesimillesimillesima prima, & Echioides trismillesimillesimillesima secunda, & Echioides trismillesimillesimillesima tertia, & Echioides trismillesimillesimillesima quarta, & Echioides trismillesimillesimillesima quinta, & Echioides trismillesimillesimillesima sexta, & Echioides trismillesimillesimillesima septima, & Echioides trismillesimillesimillesima octava, & Echioides trismillesimillesimillesima nona, & Echioides quadrismillesimillesimillesima, & Echioides quadrismillesimillesimillesima prima, & Echioides quadrismillesimillesimillesima secunda, & Echioides quadrismillesimillesimillesima tertia, & Echioides quadrismillesimillesimillesima quarta, & Echioides quadrismillesimillesimillesima quinta, & Echioides quadrismillesimillesimillesima sexta, & Echioides quadrismillesimillesimillesima septima, & Echioides quadrismillesimillesimillesima octava, & Echioides quadrismillesimillesimillesima nona, & Echioides quinquismillesimillesimillesima, & Echioides quinquismillesimillesimillesima prima, & Echioides quinquismillesimillesimillesima secunda, & Echioides quinquismillesimillesimillesima tertia, & Echioides quinquismillesimillesimillesima quarta, & Echioides quinquismillesimillesimillesima quinta, & Echioides quinquismillesimillesimillesima sexta, & Echioides quinquismillesimillesimillesima septima, & Echioides quinquismillesimillesimillesima octava, & Echioides quinquismillesimillesimillesima nona, & Echioides sexmillesimillesimillesima, & Echioides sexmillesimillesimillesima prima, & Echioides sexmillesimillesimillesima secunda, & Echioides sexmillesimillesimillesima tertia, & Echioides sexmillesimillesimillesima quarta, & Echioides sexmillesimillesimillesima quinta, & Echioides sexmillesimillesimillesima sexta, & Echioides sexmillesimillesimillesima septima, & Echioides sexmillesimillesimillesima octava, & Echioides sexmillesimillesimillesima nona, & Echioides septimillesimillesimillesima, & Echioides septimillesimillesimillesima prima, & Echioides septimillesimillesimillesima secunda, & Echioides septimillesimillesimillesima tertia, & Echioides septimillesimillesimillesima quarta, & Echioides septimillesimillesimillesima quinta, & Echioides septimillesimillesimillesima sexta, & Echioides septimillesimillesimillesima septima, & Echioides septimillesimillesimillesima octava, & Echioides septimillesimillesimillesima nona, & Echioides octimillesimillesimillesima, & Echioides octimillesimillesimillesima prima, & Echioides octimillesimillesimillesima secunda, & Echioides octimillesimillesimillesima tertia, & Echioides octimillesimillesimillesima quarta, & Echioides octimillesimillesimillesima quinta, & Echioides octimillesimillesimillesima sexta, & Echioides octimillesimillesimillesima septima, & Echioides octimillesimillesimillesima octava, & Echioides octimillesimillesimillesima nona, & Echioides nonmillesimillesimillesima, & Echioides nonmillesimillesimillesima prima, & Echioides nonmillesimillesimillesima secunda, & Echioides nonmillesimillesimillesima tertia, & Echioides nonmillesimillesimillesima quarta, & Echioides nonmillesimillesimillesima quinta, & Echioides nonmillesimillesimillesima sexta, & Echioides nonmillesimillesimillesima septima, & Echioides nonmillesimillesimillesima octava, & Echioides nonmillesimillesimillesima nona, & Echioides decimillesimillesimillesima, & Echioides decimillesimillesimillesima prima, & Echioides decimillesimillesimillesima secunda, & Echioides decimillesimillesimillesima tertia, & Echioides decimillesimillesimillesima quarta, & Echioides decimillesimillesimillesima quinta, & Echioides decimillesimillesimillesima sexta, & Echioides decimillesimillesimillesima septima, & Echioides decimillesimillesimillesima octava, & Echioides decimillesimillesimillesima nona, & Echioides centimillesimillesimillesima, & Echioides centimillesimillesimillesima prima, & Echioides centimillesimillesimillesima secunda, & Echioides centimillesimillesimillesima tertia, & Echioides centimillesimillesimillesima quarta, & Echioides centimillesimillesimillesima quinta, & Echioides centimillesimillesimillesima sexta, & Echioides centimillesimillesimillesima septima, & Echioides centimillesimillesimillesima octava, & Echioides centimillesimillesimillesima nona, & Echioides ducentimillesimillesimillesima, & Echioides ducentimillesimillesimillesima prima, & Echioides ducentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides ducentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides ducentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides ducentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides ducentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides ducentimillesimillesimillesima septima, & Echioides ducentimillesimillesimillesima octava, & Echioides ducentimillesimillesimillesima nona, & Echioides trecentimillesimillesimillesima, & Echioides trecentimillesimillesimillesima prima, & Echioides trecentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides trecentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides trecentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides trecentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides trecentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides trecentimillesimillesimillesima septima, & Echioides trecentimillesimillesimillesima octava, & Echioides trecentimillesimillesimillesima nona, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima prima, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima septima, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima octava, & Echioides quadringentimillesimillesimillesima nona, & Echioides quingentimillesimillesimillesima, & Echioides quingentimillesimillesimillesima prima, & Echioides quingentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides quingentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides quingentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides quingentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides quingentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides quingentimillesimillesimillesima septima, & Echioides quingentimillesimillesimillesima octava, & Echioides quingentimillesimillesimillesima nona, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima prima, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima septima, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima octava, & Echioides sexcentimillesimillesimillesima nona, & Echioides septingentimillesimillesimillesima, & Echioides septingentimillesimillesimillesima prima, & Echioides septingentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides septingentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides septingentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides septingentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides septingentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides septingentimillesimillesimillesima septima, & Echioides septingentimillesimillesimillesima octava, & Echioides septingentimillesimillesimillesima nona, & Echioides octingentimillesimillesimillesima, & Echioides octingentimillesimillesimillesima prima, & Echioides octingentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides octingentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides octingentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides octingentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides octingentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides octingentimillesimillesimillesima septima, & Echioides octingentimillesimillesimillesima octava, & Echioides octingentimillesimillesimillesima nona, & Echioides nongentimillesimillesimillesima, & Echioides nongentimillesimillesimillesima prima, & Echioides nongentimillesimillesimillesima secunda, & Echioides nongentimillesimillesimillesima tertia, & Echioides nongentimillesimillesimillesima quarta, & Echioides nongentimillesimillesimillesima quinta, & Echioides nongentimillesimillesimillesima sexta, & Echioides nongentimillesimillesimillesima septima, & Echioides nongentimillesimillesimillesima octava, & Echioides nongentimillesimillesimillesima nona, & Echioides millesimillesimillesimillesima, & Echioides millesimillesimillesimillesima prima, & Echioides millesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides millesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides millesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides millesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides millesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides millesimillesimillesimillesima septima, & Echioides millesimillesimillesimillesima octava, & Echioides millesimillesimillesimillesima nona, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides bismillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides trismillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides quadrismillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides quinquismillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides sexmillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides septimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides octimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides nonmillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides decimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides centimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides ducentimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides trecentimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima quarta, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima quinta, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima sexta, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima septima, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima octava, & Echioides quadringentimillesimillesimillesimillesima nona, & Echioides quingentimillesimillesimillesimillesima, & Echioides quingentimillesimillesimillesimillesima prima, & Echioides quingentimillesimillesimillesimillesima secunda, & Echioides quingentimillesimillesimillesimillesima tertia, & Echioides quingentimillesimillesimillesimillesima qu

Rhodo Rhodes. Sunt autem Rhodes, & Cous, & Cnidus, & Halicarnassus, & Cos, & Halicarnassus, & Cos, & Halicarnassus, & Cos

Ex his, quæ ad Ecclesiam Christi pertinent, nihil magis ad fidem, & ad vitam hominum facit, quam ut recte intelligatur, & explicetur Sacra Scriptura. Quod quidem ut fiat, non parum interest, quo ordine libri Sacri legantur. Nam si ordine temporum, quo res gestæ sunt, narrantur, ea demum ratione, quæ ad Historiam pertinent, & ad Prophetias, quæ in Historia continentur, recte intelligi possunt. Quod si ordine temporum non legantur, & Historia, & Prophetiæ, quæ in Historia continentur, non modo non intelligi, sed etiam in contrarium sensum detorqueri possunt. Quamobrem Sacra Scriptura ordine temporum legenda est, ut Historia, & Prophetiæ, quæ in Historia continentur, recte intelligi possint. Ordo autem temporum, quo res gestæ sunt, narrantur, ea demum ratione, quæ ad Historiam pertinent, & ad Prophetias, quæ in Historia continentur, recte intelligi possunt. Quod si ordine temporum non legantur, & Historia, & Prophetiæ, quæ in Historia continentur, non modo non intelligi, sed etiam in contrarium sensum detorqueri possunt. Quamobrem Sacra Scriptura ordine temporum legenda est, ut Historia, & Prophetiæ, quæ in Historia continentur, recte intelligi possint.

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible] [illegible] [illegible] [

ſpiritu Sanctum, quem Deus dedit obedientibus ſibi? Dicunt ergo ei: Quomodo ſcimus, quia tu es Chriſtus? Reſpondit Petrus: Quia ſcio, quia tu es Chriſtus, quia ſcio, quia Deus dedit tibi ſpiritum Sanctum. Dicunt

Lond. 1748. 8vo. [Containing 27 Sermons, 12 Letters, &c. relating to the Controversy with Dr. Middleton, and 3 Letters to Dr. Sykes.]

Sermons on the Nature, Folly, Danger, and Cure of Infidelity. Lond. 1749. 8vo.

Sermons on the Nature, Folly, Danger, and Cure of Infidelity. Lond. 1750. 8vo.

Sermons on the Nature, Folly, Danger, and Cure of Infidelity. Lond. 1751. 8vo.

Sermons on the Nature, Folly, Danger, and Cure of Infidelity. Lond.

DISQUISITIO DE LINEA MEDIA ET MINIMA, QUAE INTER DUAS DATAS CURVAS, QUARUM ALTERA RECTIFICABILIS, ALTERA NON, DUCI POTEST.

Auctore Jacobo Hermanno, Mathematico Patavino.

PROBLEMATIS ultimum fere, quod in Actis Lipsiensibus Novembris A. 1700. pag. 491. proposuit Vir Celeberrimus Gottfridus Guilielmus Leibnitius, Mathematicus nostri temporis longe Principalis, hoc est: Inter duas curvas, quarum altera rectificabilis, altera non, ducere lineam mediam, quae sit omnium minima, ita ut curvae illi, quae rectificabilis est, aequalis, curvae autem, quae non rectificabilis est, minor sit, quam ullius alterius lineae, quae inter easdem curvas duci possit, aequalis: Solutionem ejus, quam ipse dedit, ego quoque dedi, ut in Actis Lipsiensibus Martii A. 1701. pag. 129. videre licet. Quae quidem solutio, quamvis ad Problematis naturam accommodata, non tamen ad ejus mentem, quae ex ipsa Problematis enunciatione elucet, videbatur mihi esse accommodata. Quare ut ad mentem Problematis solutionem darem, ita ratiocinatus sum.

Digitized by Google

Publius Cornelius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself. Publius Scipio Africanus, the son of Publius Cornelius Scipio, who was killed in Spain, and of Pomponia, the daughter of Publius Pomponius Matho, was born in the consulship of Publius Cornelius Scipio and Tiberius Sempronius Longus, and died in the consulship of Publius Cornelius Lentulus and Publius Licinius Crassus, having lived fifty-six years, six months, and as many days. He was buried in the Cornelian sepulchre, which is on the Appian road, near the temple of Mars. He was carried to the funeral pile by the tribunes of the soldiers, and the whole body of the knights and senators followed the procession, with a great crowd of the commonalty. The funeral pile was not burnt down, but fell in of itself.

Bibliography of Canadian Geology and Mineralogy, 1914. Geological Survey, Department of Mines, Ottawa, 1915. 8vo, pp. 1-xxxvi, 1-1870. Presented by the Director, Geological Survey

Fig. 1.
Fig. 2.
Fig. 3.
Fig. 4.
Fig. 5.
Fig. 6.
Fig. 7.
Fig. 8.
Fig. 9.
Fig. 10.
Fig. 11.
Fig. 12.
Fig. 13.
Fig. 14.
Fig. 15.
Fig. 16.
Fig. 17.
Fig. 18.
Fig. 19.
Fig. 20.
Fig. 21.
Fig. 22.
Fig. 23.
Fig. 24.
Fig. 25.
Fig. 26.
Fig. 27.
Fig. 28.
Fig. 29.
Fig. 30.
Fig. 31.
Fig. 32.
Fig. 33.
Fig. 34.
Fig. 35.
Fig. 36.
Fig. 37.
Fig. 38.
Fig. 39.
Fig. 40.
Fig. 41.
Fig. 42.
Fig. 43.
Fig. 44.
Fig. 45.
Fig. 46.
Fig. 47.
Fig. 48.
Fig. 49.
Fig. 50.
Fig. 51.
Fig. 52.
Fig. 53.
Fig. 54.
Fig. 55.
Fig. 56.
Fig. 57.
Fig. 58.
Fig. 59.
Fig. 60.
Fig. 61.
Fig. 62.
Fig. 63.
Fig. 64.
Fig. 65.
Fig. 66.
Fig. 67.
Fig. 68.
Fig. 69.
Fig. 70.
Fig. 71.
Fig. 72.
Fig. 73.
Fig. 74.
Fig. 75.
Fig. 76.
Fig. 77.
Fig. 78.
Fig. 79.
Fig. 80.
Fig. 81.
Fig. 82.
Fig. 83.
Fig. 84.
Fig. 85.
Fig. 86.
Fig. 87.
Fig. 88.
Fig. 89.
Fig. 90.
Fig. 91.
Fig. 92.
Fig. 93.
Fig. 94.
Fig. 95.
Fig. 96.
Fig. 97.
Fig. 98.
Fig. 99.
Fig. 100.
Fig. 101.
Fig. 102.
Fig. 103.
Fig. 104.
Fig. 105.
Fig. 106.
Fig. 107.
Fig. 108.
Fig. 109.
Fig. 110.
Fig. 111.
Fig. 112.
Fig. 113.
Fig. 114.
Fig. 115.
Fig. 116.
Fig. 117.
Fig. 118.
Fig. 119.
Fig. 120.
Fig. 121.
Fig. 122.
Fig. 123.
Fig. 124.
Fig. 125.
Fig. 126.
Fig. 127.
Fig. 128.
Fig. 129.
Fig. 130.
Fig. 131.
Fig. 132.
Fig. 133.
Fig. 134.
Fig. 135.
Fig. 136.
Fig. 137.
Fig. 138.
Fig. 139.
Fig. 140.
Fig. 141.
Fig. 142.
Fig. 143.
Fig. 144.
Fig. 145.
Fig. 146.
Fig. 147.
Fig. 148.
Fig. 149.
Fig. 150.
Fig. 151.
Fig. 152.
Fig. 153.
Fig. 154.
Fig. 155.
Fig. 156.
Fig. 157.
Fig. 158.
Fig. 159.
Fig. 160.
Fig. 161.
Fig. 162.
Fig. 163.
Fig. 164.
Fig. 165.
Fig. 166.
Fig. 167.
Fig. 168.
Fig. 169.
Fig. 170.
Fig. 171.
Fig. 172.
Fig. 173.
Fig. 174.
Fig. 175.
Fig. 176.
Fig. 177.
Fig. 178.
Fig. 179.
Fig. 180.
Fig. 181.
Fig. 182.
Fig. 183.
Fig. 184.
Fig. 185.
Fig. 186.
Fig. 187.
Fig. 188.
Fig. 189.
Fig. 190.
Fig. 191.
Fig. 192.
Fig. 193.
Fig. 194.
Fig. 195.
Fig. 196.
Fig. 197.
Fig. 198.
Fig. 199.
Fig. 200.
Fig. 201.
Fig. 202.
Fig. 203.
Fig. 204.
Fig. 205.
Fig. 206.
Fig. 207.
Fig. 208.
Fig. 209.
Fig. 210.
Fig. 211.
Fig. 212.
Fig. 213.
Fig. 214.
Fig. 215.
Fig. 216.
Fig. 217.
Fig. 218.
Fig. 219.
Fig. 220.
Fig. 221.
Fig. 222.
Fig. 223.
Fig. 224.
Fig. 225.
Fig. 226.
Fig. 227.
Fig. 228.
Fig. 229.
Fig. 230.
Fig. 231.
Fig. 232.
Fig. 233.
Fig. 234.
Fig. 235.
Fig. 236.
Fig. 237.
Fig. 238.
Fig. 239.
Fig. 240.
Fig. 241.
Fig. 242.
Fig. 243.
Fig. 244.
Fig. 245.
Fig. 246.
Fig. 247.
Fig. 248.
Fig. 249.
Fig. 250.
Fig. 251.
Fig. 252.
Fig. 253.
Fig. 254.
Fig. 255.
Fig. 256.
Fig. 257.
Fig. 258.
Fig. 259.
Fig. 260.
Fig. 261.
Fig. 262.
Fig. 263.
Fig. 264.
Fig. 265.
Fig. 266.
Fig. 267.
Fig. 268.
Fig. 269.
Fig. 270.
Fig. 271.
Fig. 272.
Fig. 273.
Fig. 274.
Fig. 275.
Fig. 276.
Fig. 277.
Fig. 278.
Fig. 279.
Fig. 280.
Fig. 281.
Fig. 282.
Fig. 283.
Fig. 284.
Fig. 285.
Fig. 286.
Fig. 287.
Fig. 288.
Fig. 289.
Fig. 290.
Fig. 291.
Fig. 292.
Fig. 293.
Fig. 294.
Fig. 295.
Fig. 296.
Fig. 297.
Fig. 298.
Fig. 299.
Fig. 300.
Fig. 301.
Fig. 302.
Fig. 303.
Fig. 304.
Fig. 305.
Fig. 306.
Fig. 307.
Fig. 308.
Fig. 309.
Fig. 310.
Fig. 311.
Fig. 312.
Fig. 313.
Fig. 314.
Fig. 315.
Fig. 316.
Fig. 317.
Fig. 318.
Fig. 319.
Fig. 320.
Fig. 321.
Fig. 322.
Fig. 323.
Fig. 324.
Fig. 325.
Fig. 326.
Fig. 327.
Fig. 328.
Fig. 329.
Fig. 330.
Fig. 331.
Fig. 332.
Fig. 333.
Fig. 334.
Fig. 335.
Fig. 336.
Fig. 337.
Fig. 338.
Fig. 339.
Fig. 340.
Fig. 341.
Fig. 342.
Fig. 343.
Fig. 344.
Fig. 345.
Fig. 346.
Fig. 347.
Fig. 348.
Fig. 349.
Fig. 350.
Fig. 351.
Fig. 352.
Fig. 353.
Fig. 354.
Fig. 355.
Fig. 356.
Fig. 357.
Fig. 358.
Fig. 359.
Fig. 360.
Fig. 361.
Fig. 362.
Fig. 363.
Fig. 364.
Fig. 365.
Fig. 366.
Fig. 367.
Fig. 368.
Fig. 369.
Fig. 370.
Fig. 371.
Fig. 372.
Fig. 373.
Fig. 374.
Fig. 375.
Fig. 376.
Fig. 377.
Fig. 378.
Fig. 379.
Fig. 380.
Fig. 381.
Fig. 382.
Fig. 383.
Fig. 384.
Fig. 385.
Fig. 386.
Fig. 387.
Fig. 388.
Fig. 389.
Fig. 390.
Fig. 391.
Fig. 392.
Fig. 393.
Fig. 394.
Fig. 395.
Fig. 396.
Fig. 397.
Fig. 398.
Fig. 399.
Fig. 400.
Fig. 401.
Fig. 402.
Fig. 403.
Fig. 404.
Fig. 405.
Fig. 406.
Fig. 407.
Fig. 408.
Fig. 409.
Fig. 410.
Fig. 411.
Fig. 412.
Fig. 413.
Fig. 414.
Fig. 415.
Fig. 416.
Fig. 417.
Fig. 418.
Fig. 419.
Fig. 420.
Fig. 421.
Fig. 422.
Fig. 423.
Fig. 424.
Fig. 425.
Fig. 426.
Fig. 427.
Fig. 428.
Fig. 429.
Fig. 430.
Fig. 431.
Fig. 432.
Fig. 433.
Fig. 434.
Fig. 435.
Fig. 436.
Fig. 437.
Fig. 438.
Fig. 439.
Fig. 440.
Fig. 441.
Fig. 442.
Fig. 443.
Fig. 444.
Fig. 445.
Fig. 446.
Fig. 447.
Fig. 448.
Fig. 449.
Fig. 450.
Fig. 451.
Fig. 452.
Fig. 453.
Fig. 454.
Fig. 455.
Fig. 456.
Fig. 457.
Fig. 458.
Fig. 459.
Fig. 460.
Fig. 461.
Fig. 462.
Fig. 463.
Fig. 464.
Fig. 465.
Fig. 466.
Fig. 467.
Fig. 468.
Fig. 469.
Fig. 470.
Fig. 471.
Fig. 472.
Fig. 473.
Fig. 474.
Fig. 475.
Fig. 476.
Fig. 477.
Fig. 478.
Fig. 479.
Fig. 480.
Fig. 481.
Fig. 482.
Fig. 483.
Fig. 484.
Fig. 485.
Fig. 486.
Fig. 487.
Fig. 488.
Fig. 489.
Fig. 490.
Fig. 491.
Fig. 492.
Fig. 493.
Fig. 494.
Fig. 495.
Fig. 496.
Fig. 497.
Fig. 498.
Fig. 499.
Fig. 500.
Fig. 501.
Fig. 502.
Fig. 503.
Fig. 504.
Fig. 505.
Fig. 506.
Fig. 507.
Fig. 508.
Fig. 509.
Fig. 510.
Fig. 511.
Fig. 512.
Fig. 513.
Fig. 514.
Fig. 515.
Fig. 516.
Fig. 517.
Fig. 518.
Fig. 519.
Fig. 520.
Fig. 521.
Fig. 522.
Fig. 523.
Fig. 524.
Fig. 525.
Fig. 526.
Fig. 527.
Fig. 528.
Fig. 529.
Fig. 530.
Fig. 531.
Fig. 532.
Fig. 533.
Fig. 534.
Fig. 535.
Fig. 536.
Fig. 537.
Fig. 538.
Fig. 539.
Fig. 540.
Fig. 541.
Fig. 542.
Fig. 543.
Fig. 544.
Fig. 545.
Fig. 546.
Fig. 547.
Fig. 548.
Fig. 549.
Fig. 550.
Fig. 551.
Fig. 552.
Fig. 553.
Fig. 554.
Fig. 555.
Fig. 556.
Fig. 557.
Fig. 558.
Fig. 559.
Fig. 560.
Fig. 561.
Fig. 562.
Fig. 563.
Fig. 564.
Fig. 565.
Fig. 566.
Fig. 567.
Fig. 568.
Fig. 569.
Fig. 570.
Fig. 571.
Fig. 572.
Fig. 573.
Fig. 574.
Fig. 575.
Fig. 576.
Fig. 577.
Fig. 578.
Fig. 579.
Fig. 580.
Fig. 581.
Fig. 582.
Fig. 583.
Fig. 584.
Fig. 585.
Fig. 586.
Fig. 587.
Fig. 588.
Fig. 589.
Fig. 590.
Fig. 591.
Fig. 592.
Fig. 593.
Fig. 594.
Fig. 595.
Fig. 596.
Fig. 597.
Fig. 598.
Fig. 599.
Fig. 600.
Fig. 601.
Fig. 602.
Fig. 603.
Fig. 604.
Fig. 605.
Fig. 606.
Fig. 607.
Fig. 608.
Fig. 609.
Fig. 610.
Fig. 611.
Fig. 612.
Fig. 613.
Fig. 614.
Fig. 615.
Fig. 616.
Fig. 617.
Fig. 618.
Fig. 619.
Fig. 620.
Fig. 621.
Fig. 622.
Fig. 623.
Fig. 624.
Fig. 625.
Fig. 626.
Fig. 627.
Fig. 628.
Fig. 629.
Fig. 630.
Fig. 631.
Fig. 632.
Fig. 633.
Fig. 634.
Fig. 635.
Fig. 636.
Fig. 637.
Fig. 638.
Fig. 639.
Fig. 640.
Fig. 641.
Fig. 642.
Fig. 643.
Fig. 644.
Fig. 645.
Fig. 646.
Fig. 647.
Fig. 648.
Fig. 649.
Fig. 650.
Fig. 651.
Fig. 652.
Fig. 653.
Fig. 654.
Fig. 655.
Fig. 656.
Fig. 657.
Fig. 658.
Fig. 659.
Fig. 660.
Fig. 661.
Fig. 662.
Fig. 663.
Fig. 664.
Fig. 665.
Fig. 666.
Fig. 667.
Fig. 668.
Fig. 669.
Fig. 670.
Fig. 671.
Fig. 672.
Fig. 673.
Fig. 674.
Fig. 675.
Fig. 676.
Fig. 677.
Fig. 678.
Fig. 679.
Fig. 680.
Fig. 681.
Fig. 682.
Fig. 683.
Fig. 684.
Fig. 685.
Fig. 686.
Fig. 687.
Fig. 688.
Fig. 689.
Fig. 690.
Fig. 691.
Fig. 692.
Fig. 693.
Fig. 694.
Fig. 695.
Fig. 696.
Fig. 697.
Fig. 698.
Fig. 699.
Fig. 700.
Fig. 701.
Fig. 702.
Fig. 703.
Fig. 704.
Fig. 705.
Fig. 706.
Fig. 707.
Fig. 708.
Fig. 709.
Fig. 710.
Fig. 711.
Fig. 712.
Fig. 713.
Fig. 714.
Fig. 715.
Fig. 716.
Fig. 717.
Fig. 718.
Fig. 719.
Fig. 720.
Fig. 721.
Fig. 722.
Fig. 723.
Fig. 724.
Fig. 725.
Fig. 726.
Fig. 727.
Fig. 728.
Fig. 729.
Fig. 730.
Fig. 731.
Fig. 732.
Fig. 733.
Fig. 734.
Fig. 735.
Fig. 736.
Fig. 737.
Fig. 738.
Fig. 739.
Fig. 740.
Fig. 741.
Fig. 742.
Fig. 743.
Fig. 744.
Fig. 745.
Fig. 746.
Fig. 747.
Fig. 748.
Fig. 749.
Fig. 750.
Fig. 751.
Fig. 752.
Fig. 753.
Fig. 754.
Fig. 755.
Fig. 756.
Fig. 757.
Fig. 758.
Fig. 759.
Fig. 760.
Fig. 761.
Fig. 762.
Fig. 763.
Fig. 764.
Fig. 765.
Fig. 766.
Fig. 767.
Fig. 768.
Fig. 769.
Fig. 770.
Fig. 771.
Fig. 772.
Fig. 773.
Fig. 774.
Fig. 775.
Fig. 776.
Fig. 777.
Fig. 778.
Fig. 779.
Fig. 780.
Fig. 781.
Fig. 782.
Fig. 783.
Fig. 784.
Fig. 785.
Fig. 786.
Fig. 787.
Fig. 788.
Fig. 789.
Fig. 790.
Fig. 791.
Fig. 792.
Fig. 793.
Fig. 794.
Fig. 795.
Fig. 796.
Fig. 797.
Fig. 798.
Fig. 799.
Fig. 800.
Fig. 801.
Fig. 802.
Fig. 803.
Fig. 804.
Fig. 805.
Fig. 806.
Fig. 807.
Fig. 808.
Fig. 809.
Fig. 810.
Fig. 811.
Fig. 812.
Fig. 813.
Fig. 814.
Fig. 815.
Fig. 816.
Fig. 817.
Fig. 818.
Fig. 819.
Fig. 820.
Fig. 821.
Fig. 822.
Fig. 823.
Fig. 824.
Fig. 825.
Fig. 826.
Fig. 827.
Fig. 828.
Fig. 829.
Fig. 830.
Fig. 831.
Fig. 832.
Fig. 833.
Fig. 834.
Fig. 835.
Fig. 836.
Fig. 837.
Fig. 838.
Fig. 839.
Fig. 840.
Fig. 841.
Fig. 842.
Fig. 843.
Fig. 844.
Fig. 845.
Fig. 846.
Fig. 847.
Fig. 848.
Fig. 849.
Fig. 850.
Fig. 851.
Fig. 852.
Fig. 853.
Fig. 854.
Fig. 855.
Fig. 856.
Fig. 857.
Fig. 858.
Fig. 859.
Fig. 860.
Fig. 861.
Fig. 862.
Fig. 863.
Fig. 864.
Fig. 865.
Fig. 866.
Fig. 867.
Fig. 868.
Fig. 869.
Fig. 870.
Fig. 871.
Fig. 872.
Fig. 873.
Fig. 874.
Fig. 875.
Fig. 876.
Fig. 877.
Fig. 878.
Fig. 879.
Fig. 880.
Fig. 881.
Fig. 882.
Fig. 883.
Fig. 884.
Fig. 885.
Fig. 886.
Fig. 887.
Fig. 888.
Fig. 889.
Fig. 890.
Fig. 891.
Fig. 892.
Fig. 893.
Fig. 894.
Fig. 895.
Fig. 896.
Fig. 897.
Fig. 898.
Fig. 899.
Fig. 900.
Fig. 901.
Fig. 902.
Fig. 903.
Fig. 904.
Fig. 905.
Fig. 906.
Fig. 907.
Fig. 908.
Fig. 909.
Fig. 910.
Fig. 911.
Fig. 912.
Fig. 913.
Fig. 914.
Fig. 915.
Fig. 916.
Fig. 917.
Fig. 918.
Fig. 919.
Fig. 920.
Fig. 921.
Fig. 922.
Fig. 923.
Fig. 924.
Fig. 925.
Fig. 926.
Fig. 927.
Fig. 928.
Fig. 929.
Fig. 930.
Fig. 931.
Fig. 932.
Fig. 933.
Fig. 934.
Fig. 935.
Fig. 936.
Fig. 937.
Fig. 938.
Fig. 939.
Fig. 940.
Fig. 941.
Fig. 942.
Fig. 943.
Fig. 944.
Fig. 945.
Fig. 946.
Fig. 947.
Fig. 948.
Fig. 949.
Fig. 950.
Fig. 951.
Fig. 952.
Fig. 953.
Fig. 954.
Fig. 955.
Fig. 956.
Fig. 957.
Fig. 958.
Fig. 959.
Fig. 960.
Fig. 961.
Fig. 962.
Fig. 963.
Fig. 964.
Fig. 965.
Fig. 966.
Fig. 967.
Fig. 968.
Fig. 969.
Fig. 970.
Fig. 971.
Fig. 972.
Fig. 973.
Fig. 974.
Fig. 975.
Fig. 976.
Fig. 977.
Fig. 978.
Fig. 979.
Fig. 980.
Fig. 981.
Fig. 982.
Fig. 983.
Fig. 984.
Fig. 985.
Fig. 986.
Fig. 987.
Fig. 988.
Fig. 989.
Fig. 990.
Fig. 991.
Fig. 992.
Fig. 993.
Fig. 994.
Fig. 995.
Fig. 996.
Fig. 997.
Fig. 998.
Fig. 999.
Fig. 1000.

1833 Oct. 1 Mr. Lewis Hall to Miss Ann Hall, both of this parish, by banns.
Oct. 1 Mr. Thomas Hall to Miss Mary Ann Hall, both of this parish, by banns.
Oct. 1 Mr. Thomas Hall to Miss Mary Ann Hall, both of this parish, by banns.
Oct. 1 Mr. Thomas Hall to Miss Mary Ann Hall, both of this parish, by banns.
Oct. 1 Mr. Thomas Hall to Miss Mary Ann Hall, both of this parish, by banns.
Oct. 1 Mr. Thomas Hall to Miss Mary Ann Hall, both of this parish, by banns.

In the Matter of the Petition of Thomas Hall, Executor of the last Will and Testament of Mary Ann Hall, deceased, for the Probate of a certain Instrument in writing purporting to be the last Will and Testament of the said Mary Ann Hall, deceased.

Thomas Hall, the above-named Executor, having petitioned this Court for the Probate of a certain Instrument in writing purporting to be the last Will and Testament of Mary Ann Hall, deceased, and it appearing to the Court that the said Mary Ann Hall died on the 1st day of January, 1880, at the City of Sacramento, in the County of Sacramento, State of California, and that at the time of her death she was a resident of the City of Sacramento, in the County of Sacramento, State of California, and that she left estate in the County of Sacramento, State of California, necessary to be administered upon, and that the said Instrument in writing is her last Will and Testament, and that the said Thomas Hall is the Executor named therein, and that he is entitled to Letters Testamentary thereon, and that he has duly qualified as such Executor, and that he has given the notice required by law of the time and place of hearing said petition, and that he has proved the said Will and Testament, and that the said Will and Testament has been duly executed, and that the said Mary Ann Hall was of sound mind when she executed the same, and that she was not acting under duress, menace, fraud, or undue influence, and that the said Will and Testament has been duly proved

1.40 Ioannes Bapt. Ferrarius Mantuanus Carmelita, Ordinis Generalis Vicarius, Sacrae Theologiae Professor, Sacrique Palatii Apostolici Concionator, Illustrissimo, & Reverendissimo Domino, Domino Ioanni Dominico Columbino, Archiepiscopo Rhodi, Nuntio Apostolico, Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinali, Patrono suo colendissimo. Ad Sanctissimum Dominum Nostrum Clementem Papam VIII. Oratio habita in Consistorio Secreto, Die 3. Martii 1595. Romae, Ex Typographia Camerali, 1595. 4°. 8 ff. Sign. A-B.

1.41 Ioannes Bapt. Ferrarius Mantuanus Carmelita, Ordinis Generalis Vicarius, Sacrae Theologiae Professor, Sacrique Palatii Apostolici Concionator, Illustrissimo, & Reverendissimo Domino, Domino Ioanni Dominico Columbino, Archiepiscopo Rhodi, Nuntio Apostolico, Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinali, Patrono suo colendissimo. Ad Sanctissimum Dominum Nostrum Clementem Papam VIII. Oratio habita in Consistorio Secreto, Die 3. Martii 1595. Romae, Ex Typographia Camerali, 1595. 4°. 8 ff. Sign. A-B.

1.42 Ioannes Bapt. Ferrarius Mantuanus Carmelita, Ordinis Generalis Vicarius, Sacrae Theologiae Professor, Sacrique Palatii Apostolici Concionator, Illustrissimo, & Reverendissimo Domino, Domino Ioanni Dominico Columbino, Archiepiscopo Rhodi, Nuntio Apostolico, Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinali, Patrono suo colendissimo. Ad Sanctissimum Dominum Nostrum Clementem Papam VIII. Oratio habita in Consistorio Secreto, Die 3. Martii 1595. Romae, Ex Typographia Camerali, 1595. 4°. 8 ff. Sign. A-B.

1.43 Ioannes Bapt. Ferrarius Mantuanus Carmelita, Ordinis Generalis Vicarius, Sacrae Theologiae Professor, Sacrique Palatii Apostolici Concionator, Illustrissimo, & Reverendissimo Domino, Domino Ioanni Dominico Columbino, Archiepiscopo Rhodi, Nuntio Apostolico, Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinali, Patrono suo colendissimo. Ad Sanctissimum Dominum Nostrum Clementem Papam VIII. Oratio habita in Consistorio Secreto, Die 3. Martii 1595. Romae, Ex Typographia Camerali, 1595. 4°. 8 ff. Sign. A-B.

Liber Aristotelis de Animalibus in Epitome. Liber primus. Liber secundus. Liber tertius. Liber quartus. Liber quintus. Liber sextus. Liber septimus. Liber octavus. Liber nonus. Liber decimus. Liber undecimus. Liber duodecimus. Liber decimus tertius. Liber decimus quartus. Liber decimus quintus. Liber decimus sextus. Liber decimus septimus. Liber decimus octavus. Liber decimus nonus. Liber vicesimus. Liber vicesimus primus. Liber vicesimus secundus. Liber vicesimus tertius. Liber vicesimus quartus. Liber vicesimus quintus. Liber vicesimus sextus. Liber vicesimus septimus. Liber vicesimus octavus. Liber vicesimus nonus. Liber tricesimus. Liber tricesimus primus. Liber tricesimus secundus. Liber tricesimus tertius. Liber tricesimus quartus. Liber tricesimus quintus. Liber tricesimus sextus. Liber tricesimus septimus. Liber tricesimus octavus. Liber tricesimus nonus. Liber quadragesimus. Liber quadragesimus primus. Liber quadragesimus secundus. Liber quadragesimus tertius. Liber quadragesimus quartus. Liber quadragesimus quintus. Liber quadragesimus sextus. Liber quadragesimus septimus. Liber quadragesimus octavus. Liber quadragesimus nonus. Liber quinquagesimus. Liber quinquagesimus primus. Liber quinquagesimus secundus. Liber quinquagesimus tertius. Liber quinquagesimus quartus. Liber quinquagesimus quintus. Liber quinquagesimus sextus. Liber quinquagesimus septimus. Liber quinquagesimus octavus. Liber quinquagesimus nonus. Liber sexagesimus. Liber sexagesimus primus. Liber sexagesimus secundus. Liber sexagesimus tertius. Liber sexagesimus quartus. Liber sexagesimus quintus. Liber sexagesimus sextus. Liber sexagesimus septimus. Liber sexagesimus octavus. Liber sexagesimus nonus. Liber septuagesimus. Liber septuagesimus primus. Liber septuagesimus secundus. Liber septuagesimus tertius. Liber septuagesimus quartus. Liber septuagesimus quintus. Liber septuagesimus sextus. Liber septuagesimus septimus. Liber septuagesimus octavus. Liber septuagesimus nonus. Liber octogesimus. Liber octogesimus primus. Liber octogesimus secundus. Liber octogesimus tertius. Liber octogesimus quartus. Liber octogesimus quintus. Liber octogesimus sextus. Liber octogesimus septimus. Liber octogesimus octavus. Liber octogesimus nonus. Liber nonagesimus. Liber nonagesimus primus. Liber nonagesimus secundus. Liber nonagesimus tertius. Liber nonagesimus quartus. Liber nonagesimus quintus. Liber nonagesimus sextus. Liber nonagesimus septimus. Liber nonagesimus octavus. Liber nonagesimus nonus. Liber centesimus. Liber centesimus primus. Liber centesimus secundus. Liber centesimus tertius. Liber centesimus quartus. Liber centesimus quintus. Liber centesimus sextus. Liber centesimus septimus. Liber centesimus octavus. Liber centesimus nonus. Liber ducentesimus. Liber ducentesimus primus. Liber ducentesimus secundus. Liber ducentesimus tertius. Liber ducentesimus quartus. Liber ducentesimus quintus. Liber ducentesimus sextus. Liber ducentesimus septimus. Liber ducentesimus octavus. Liber ducentesimus nonus. Liber trecentesimus. Liber trecentesimus primus. Liber trecentesimus secundus. Liber trecentesimus tertius. Liber trecentesimus quartus. Liber trecentesimus quintus. Liber trecentesimus sextus. Liber trecentesimus septimus. Liber trecentesimus octavus. Liber trecentesimus nonus. Liber quadringentesimus. Liber quadringentesimus primus. Liber quadringentesimus secundus. Liber quadringentesimus tertius. Liber quadringentesimus quartus. Liber quadringentesimus quintus. Liber quadringentesimus sextus. Liber quadringentesimus septimus. Liber quadringentesimus octavus. Liber quadringentesimus nonus. Liber quingentesimus. Liber quingentesimus primus. Liber quingentesimus secundus. Liber quingentesimus tertius. Liber quingentesimus quartus. Liber quingentesimus quintus. Liber quingentesimus sextus. Liber quingentesimus septimus. Liber quingentesimus octavus. Liber quingentesimus nonus. Liber sexcentesimus. Liber sexcentesimus primus. Liber sexcentesimus secundus. Liber sexcentesimus tertius. Liber sexcentesimus quartus. Liber sexcentesimus quintus. Liber sexcentesimus sextus. Liber sexcentesimus septimus. Liber sexcentesimus octavus. Liber sexcentesimus nonus. Liber septingentesimus. Liber septingentesimus primus. Liber septingentesimus secundus. Liber septingentesimus tertius. Liber septingentesimus quartus. Liber septingentesimus quintus. Liber septingentesimus sextus. Liber septingentesimus septimus. Liber septingentesimus octavus. Liber septingentesimus nonus. Liber octingentesimus. Liber octingentesimus primus. Liber octingentesimus secundus. Liber octingentesimus tertius. Liber octingentesimus quartus. Liber octingentesimus quintus. Liber octingentesimus sextus. Liber octingentesimus septimus. Liber octingentesimus octavus. Liber octingentesimus nonus. Liber nongentesimus. Liber nongentesimus primus. Liber nongentesimus secundus. Liber nongentesimus tertius. Liber nongentesimus quartus. Liber nongentesimus quintus. Liber nongentesimus sextus. Liber nongentesimus septimus. Liber nongentesimus octavus. Liber nongentesimus nonus. Liber millesimus. Liber millesimus primus. Liber millesimus secundus. Liber millesimus tertius. Liber millesimus quartus. Liber millesimus quintus. Liber millesimus sextus. Liber millesimus septimus. Liber millesimus octavus. Liber millesimus nonus. Liber duomillesimus. Liber duomillesimus primus. Liber duomillesimus secundus. Liber duomillesimus tertius. Liber duomillesimus quartus. Liber duomillesimus quintus. Liber duomillesimus sextus. Liber duomillesimus septimus. Liber duomillesimus octavus. Liber duomillesimus nonus. Liber trimillesimus. Liber trimillesimus primus. Liber trimillesimus secundus. Liber trimillesimus tertius. Liber trimillesimus quartus. Liber trimillesimus quintus. Liber trimillesimus sextus. Liber trimillesimus septimus. Liber trimillesimus octavus. Liber trimillesimus nonus. Liber quadrimillesimus. Liber quadrimillesimus primus. Liber quadrimillesimus secundus. Liber quadrimillesimus tertius. Liber quadrimillesimus quartus. Liber quadrimillesimus quintus. Liber quadrimillesimus sextus. Liber quadrimillesimus septimus. Liber quadrimillesimus octavus. Liber quadrimillesimus nonus. Liber quinquemillesimus. Liber quinquemillesimus primus. Liber quinquemillesimus secundus. Liber quinquemillesimus tertius. Liber quinquemillesimus quartus. Liber quinquemillesimus quintus. Liber quinquemillesimus sextus. Liber quinquemillesimus septimus. Liber quinquemillesimus octavus. Liber quinquemillesimus nonus. Liber sexmillesimus. Liber sexmillesimus primus. Liber sexmillesimus secundus. Liber sexmillesimus tertius. Liber sexmillesimus quartus. Liber sexmillesimus quintus. Liber sexmillesimus sextus. Liber sexmillesimus septimus. Liber sexmillesimus octavus. Liber sexmillesimus nonus. Liber septimillesimus. Liber septimillesimus primus. Liber septimillesimus secundus. Liber septimillesimus tertius. Liber septimillesimus quartus. Liber septimillesimus quintus. Liber septimillesimus sextus. Liber septimillesimus septimus. Liber septimillesimus octavus. Liber septimillesimus nonus. Liber octomillesimus. Liber octomillesimus primus. Liber octomillesimus secundus. Liber octomillesimus tertius. Liber octomillesimus quartus. Liber octomillesimus quintus. Liber octomillesimus sextus. Liber octomillesimus septimus. Liber octomillesimus octavus. Liber octomillesimus nonus. Liber nonamillesimus. Liber nonamillesimus primus. Liber nonamillesimus secundus. Liber nonamillesimus tertius. Liber nonamillesimus quartus. Liber nonamillesimus quintus. Liber nonamillesimus sextus. Liber nonamillesimus septimus. Liber nonamillesimus octavus. Liber nonamillesimus nonus. Liber decimillesimus. Liber decimillesimus primus. Liber decimillesimus secundus. Liber decimillesimus tertius. Liber decimillesimus quartus. Liber decimillesimus quintus. Liber decimillesimus sextus. Liber decimillesimus septimus. Liber decimillesimus octavus. Liber decimillesimus nonus. Liber undecimillesimus. Liber undecimillesimus primus. Liber undecimillesimus secundus. Liber undecimillesimus tertius. Liber undecimillesimus quartus. Liber undecimillesimus quintus. Liber undecimillesimus sextus. Liber undecimillesimus septimus. Liber undecimillesimus octavus. Liber undecimillesimus nonus. Liber duodecimillesimus. Liber duodecimillesimus primus. Liber duodecimillesimus secundus. Liber duodecimillesimus tertius. Liber duodecimillesimus quartus. Liber duodecimillesimus quintus. Liber duodecimillesimus sextus. Liber duodecimillesimus septimus. Liber duodecimillesimus octavus. Liber duodecimillesimus nonus. Liber tredecimillesimus. Liber tredecimillesimus primus. Liber tredecimillesimus secundus. Liber tredecimillesimus tertius. Liber tredecimillesimus quartus. Liber tredecimillesimus quintus. Liber tredecimillesimus sextus. Liber tredecimillesimus septimus. Liber tredecimillesimus octavus. Liber tredecimillesimus nonus. Liber quattuordecimillesimus. Liber quattuordecimillesimus primus. Liber quattuordecimillesimus secundus. Liber quattuordecimillesimus tertius. Liber quattuordecimillesimus quartus. Liber quattuordecimillesimus quintus. Liber quattuordecimillesimus sextus. Liber quattuordecimillesimus septimus. Liber quattuordecimillesimus octavus. Liber quattuordecimillesimus nonus. Liber quindecimillesimus. Liber quindecimillesimus primus. Liber quindecimillesimus secundus. Liber quindecimillesimus tertius. Liber quindecimillesimus quartus. Liber quindecimillesimus quintus. Liber quindecimillesimus sextus. Liber quindecimillesimus septimus. Liber quindecimillesimus octavus. Liber quindecimillesimus nonus. Liber sexdecimillesimus. Liber sexdecimillesimus primus. Liber sexdecimillesimus secundus. Liber sexdecimillesimus tertius. Liber sexdecimillesimus quartus. Liber sexdecimillesimus quintus. Liber sexdecimillesimus sextus. Liber sexdecimillesimus septimus. Liber sexdecimillesimus octavus. Liber sexdecimillesimus nonus. Liber septendecimillesimus. Liber septendecimillesimus primus. Liber septendecimillesimus secundus. Liber septendecimillesimus tertius. Liber septendecimillesimus quartus. Liber septendecimillesimus quintus. Liber septendecimillesimus sextus. Liber septendecimillesimus septimus. Liber septendecimillesimus octavus. Liber septendecimillesimus nonus. Liber octodecimillesimus. Liber octodecimillesimus primus. Liber octodecimillesimus secundus. Liber octodecimillesimus tertius. Liber octodecimillesimus quartus. Liber octodecimillesimus quintus. Liber octodecimillesimus sextus. Liber octodecimillesimus septimus. Liber octodecimillesimus octavus. Liber octodecimillesimus nonus. Liber novemdecimillesimus. Liber novemdecimillesimus primus. Liber novemdecimillesimus secundus. Liber novemdecimillesimus tertius. Liber novemdecimillesimus quartus. Liber novemdecimillesimus quintus. Liber novemdecimillesimus sextus. Liber novemdecimillesimus septimus. Liber novemdecimillesimus octavus. Liber novemdecimillesimus nonus. Liber vicesimillesimus. Liber vicesimillesimus primus. Liber vicesimillesimus secundus. Liber vicesimillesimus tertius. Liber vicesimillesimus quartus. Liber vicesimillesimus quintus. Liber vicesimillesimus sextus. Liber vicesimillesimus septimus. Liber vicesimillesimus octavus. Liber vicesimillesimus nonus. Liber tricesimillesimus. Liber tricesimillesimus primus. Liber tricesimillesimus secundus. Liber tricesimillesimus tertius. Liber tricesimillesimus quartus. Liber tricesimillesimus quintus. Liber tricesimillesimus sextus. Liber tricesimillesimus septimus. Liber tricesimillesimus octavus. Liber tricesimillesimus nonus. Liber quadragesimillesimus. Liber quadragesimillesimus primus. Liber quadragesimillesimus secundus. Liber quadragesimillesimus tertius. Liber quadragesimillesimus quartus. Liber quadragesimillesimus quintus. Liber quadragesimillesimus sextus. Liber quadragesimillesimus septimus. Liber quadragesimillesimus octavus. Liber quadragesimillesimus nonus. Liber quinquagesimillesimus. Liber quinquagesimillesimus primus. Liber quinquagesimillesimus secundus. Liber quinquagesimillesimus tertius. Liber quinquagesimillesimus quartus. Liber quinquagesimillesimus quintus. Liber quinquagesimillesimus sextus. Liber quinquagesimillesimus septimus. Liber quinquagesimillesimus octavus. Liber quinquagesimillesimus nonus. Liber sexagesimillesimus. Liber sexagesimillesimus primus. Liber sexagesimillesimus secundus. Liber sexagesimillesimus tertius. Liber sexagesimillesimus quartus. Liber sexagesimillesimus quintus. Liber sexagesimillesimus sextus. Liber sexagesimillesimus septimus. Liber sexagesimillesimus octavus. Liber sexagesimillesimus nonus. Liber septuagesimillesimus. Liber septuagesimillesimus primus. Liber septuagesimillesimus secundus. Liber septuagesimillesimus tertius. Liber septuagesimillesimus quartus. Liber septuagesimillesimus quintus. Liber septuagesimillesimus sextus. Liber septuagesimillesimus septimus. Liber septuagesimillesimus octavus. Liber septuagesimillesimus nonus. Liber octogesimillesimus. Liber octogesimillesimus primus. Liber octogesimillesimus secundus. Liber octogesimillesimus tertius. Liber octogesimillesimus quartus. Liber octogesimillesimus quintus. Liber octogesimillesimus sextus. Liber octogesimillesimus septimus. Liber octogesimillesimus octavus. Liber octogesimillesimus nonus. Liber nonagesimillesimus. Liber nonagesimillesimus primus. Liber nonagesimillesimus secundus. Liber nonagesimillesimus tertius. Liber nonagesimillesimus quartus. Liber nonagesimillesimus quintus. Liber nonagesimillesimus sextus. Liber nonagesimillesimus septimus. Liber nonagesimillesimus octavus. Liber nonagesimillesimus nonus. Liber centesimillesimus. Liber centesimillesimus primus. Liber centesimillesimus secundus. Liber centesimillesimus tertius. Liber centesimillesimus quartus. Liber centesimillesimus quintus. Liber centesimillesimus sextus. Liber centesimillesimus septimus. Liber centesimillesimus octavus. Liber centesimillesimus nonus. Liber ducentesimillesimus. Liber ducentesimillesimus primus. Liber ducentesimillesimus secundus. Liber ducentesimillesimus tertius. Liber ducentesimillesimus quartus. Liber ducentesimillesimus quintus. Liber ducentesimillesimus sextus. Liber ducentesimillesimus septimus. Liber ducentesimillesimus octavus. Liber ducentesimillesimus nonus. Liber trecentesimillesimus. Liber trecentesimillesimus primus. Liber trecentesimillesimus secundus. Liber trecentesimillesimus tertius. Liber trecentesimillesimus quartus. Liber trecentesimillesimus quintus. Liber trecentesimillesimus sextus. Liber trecentesimillesimus septimus. Liber trecentesimillesimus octavus. Liber trecentesimillesimus nonus. Liber quadringentesimillesimus. Liber quadringentesimillesimus primus. Liber quadringentesimillesimus secundus. Liber quadringentesimillesimus tertius. Liber quadringentesimillesimus quartus. Liber quadringentesimillesimus quintus. Liber quadringentesimillesimus sextus. Liber quadringentesimillesimus septimus. Liber quadringentesimillesimus octavus. Liber quadringentesimillesimus nonus. Liber quingentesimillesimus. Liber quingentesimillesimus primus. Liber quingentesimillesimus secundus. Liber quingentesimillesimus tertius. Liber quingentesimillesimus quartus. Liber quingentesimillesimus quintus. Liber quingentesimillesimus sextus. Liber quingentesimillesimus septimus. Liber quingentesimillesimus octavus. Liber quingentesimillesimus nonus. Liber sexcentesimillesimus. Liber sexcentesimillesimus primus. Liber sexcentesimillesimus secundus. Liber sexcentesimillesimus tertius. Liber sexcentesimillesimus quartus. Liber sexcentesimillesimus quintus. Liber sexcentesimillesimus sextus. Liber sexcentesimillesimus septimus. Liber sexcentesimillesimus octavus. Liber sexcentesimillesimus nonus. Liber septingentesimillesimus. Liber septingentesimillesimus primus. Liber septingentesimillesimus secundus. Liber septingentesimillesimus tertius. Liber septingentesimillesimus quartus. Liber septingentesimillesimus quintus. Liber septingentesimillesimus sextus. Liber septingentesimillesimus septimus. Liber septingentesimillesimus octavus. Liber septingentesimillesimus nonus. Liber octingentesimillesimus. Liber octingentesimillesimus primus. Liber octingentesimillesimus secundus. Liber octingentesimillesimus tertius. Liber octingentesimillesimus quartus. Liber octingentesimillesimus quintus. Liber octingentesimillesimus sextus. Liber octingentesimillesimus septimus. Liber octingentesimillesimus octavus. Liber octingentesimillesimus nonus. Liber nongentesimillesimus. Liber nongentesimillesimus primus. Liber nongentesimillesimus secundus. Liber nongentesimillesimus tertius. Liber nongentesimillesimus quartus. Liber nongentesimillesimus quintus. Liber nongentesimillesimus sextus. Liber nongentesimillesimus septimus. Liber nongentesimillesimus octavus. Liber nongentesimillesimus nonus. Liber millesimillesimus. Liber millesimillesimus primus. Liber millesimillesimus secundus. Liber millesimillesimus tertius. Liber millesimillesimus quartus. Liber millesimillesimus quintus. Liber millesimillesimus sextus. Liber millesimillesimus septimus. Liber millesimillesimus octavus. Liber millesimillesimus nonus.

cum eruditis equidem communicavit Vaillantius, ſed ſiglas evolvere non eſt auſus. Hinc Harduinus legendi conſilium dedit: *Cleandro perpetuo Quinquennalitio corporis dolabrariorum Coloniæ Patrenſis.* Corpusq; dolobrariorum, cujus perpetuus Quinquennalitius Cleander fuerit, Neroni ſtatuam ait locaſſe, qualis in nummo pingitur, in colonia Patrenſi. Huic ſententiæ ex marmoribus fidem uti adſtruat, apud ipſummet vide. p. 133.

Ut e multis unicum adhuc adferamus, idem Vir clariſſimus auctor eſt, colonias *Romanas* vel municipia Romanorum civium *lupam* habere inſculptam in nummis cum *Romulo* & *Remo*, e. c. coloniam Damaſcenam. Cæteras *jure* tantum *Italico*, adeoque nec inſigni urbis Romæ gaviſas. Eam ob cauſſam nullum offendi coloniæ alicujus ſive municipii in Hiſpania, nullum coloniæ Cæſareæ in Palæſtina, aut Beryti nummum, ubi lupa viſatur cum gemellis. p. 136.

Duo denique reprehendit Harduinus non prorſus reticenda, Alterum eſt, quòd nummis nimis multis obviis, ac ad eruditionem nihil conferentibus; alterum, quod obſervationibus mythologicis & etymologicis minus neceſſariis geminum Vaillantii volumen in nimiam molem excreverit. Quæ enim in linguæ Latinæ genium peccata magna cum ſeveritate caſtigat, non eſt, ut referamus, præter illud, quod ipſummet titulum operis occupavit. Nimirum non *Jus Latium*, ſed vel *Jus Latii* vel *Latinum* Latine dici, ſemel iterumque inculcat. p. 147.

PHTHISIOLOGIA SEU EXERCITATIONES DE Phthiſi, auctore Richardo Morton, Med. D. & Regii collegii Medic. Londin. Socio.

Londini apud Sam. Smith, 1689. in 8.

Plagul. 27.

QUam indefeſſam Clariſſ. Auctor operam impendit, ut variam ac genuinam phthiſeos Hiſtoriam, curandique rationem omnem ob oculos poneret, eam tanto acceptiorem Lectori opinamur futuram, quod antiquorum in hoc argumento ſtudium longo poſt ſe intervallo relinquit. Neque enim potuit non pede felici procedere, qui a multis retro annis lectionem librorum negligens (ne ſcilicet præconceptis in-

Attributes are used to describe the characteristics of an object. Attributes are specified in the object's class definition. Each attribute has a name, a type, and a value. The name is a string that identifies the attribute. The type specifies the kind of value the attribute can have. The value is the actual data stored in the attribute. For example, a class `Person` might have attributes `name` (a string), `age` (an integer), and `height` (a floating-point number). When you create an object of the `Person` class, you can set the values of these attributes to describe a specific person.

Attributes can be accessed and modified using dot notation. For example, if `p` is an object of the `Person` class, you can access its `name` attribute with `p.name` and modify it with `p.name = "Alice"`. You can also use the `getattr()` and `setattr()` functions to access and modify attributes dynamically. These functions take the object, the attribute name as a string, and (for `setattr()`) the new value.

Some attributes are read-only, meaning they can be accessed but not modified. This is often used for attributes that are calculated from other attributes or that should not change after the object is created. For example, a `Circle` class might have a read-only attribute `area` that is calculated from the `radius` attribute. You can implement read-only attributes using properties, which are discussed in the next section.

Bonifacius Amerbachius Basiliensis, Iurisconsultus, Erasmi Roterodami amicissimus, Basileae natus, ibidem vitam finiit, anno 1562. Ex Erasmi epistolis, quae ad Amerbachium scriptae sunt, colligitur, Amerbachium Erasmo Roterodamo, Beato Rhenano, Ioanni Frobenio, Nicolao Episcopio, Ioanni Sturmio, Ioanni Sichardo, Ioanni Oporino, Ioanni Hervagio, Ioanni Herold, Ioanni Gerbelio, Ioanni Boecleo, Ioanni Caselio, Ioanni Alexandro Brassicano, Ioanni Cochlaeo, Ioanni Cuspiniano, Ioanni Fabro, Ioanni Vlmanno, Ioanni Vlpio Neocomo, Ioanni Vuolfio, Ioanni Vuolfhardo, Ioanni Zasio, Ioanni Zwingerio, Ioanni Zyllio, Ioanni Zyrleo, Ioanni Zuberio, Ioanni Zuellio, Ioanni Zuellio Rhodoloph. Ioanni Zuellio Thomae filio, Ioanni Zuellio Vlrici filio, Ioanni Zuellio Vlrici nepoti, Ioanni Zuellio Vlrici pronepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadabadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici adproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici proadproabadnepoti, Ioanni Zuellio Vlrici abadproab

Supplementa, lib. II. Ad Ciceronis Epistolas familiares. Ad Ciceronis Epistolas familiares. Ad Ciceronis Epistolas familiares

asticæ, juxta antiquiores Romanæ ecclesiæ ritus, ex ejusdem vetustis Codicibus digestæ.

RESPONSORIALIA ET ANTIPHONARIA Romanæ Ecclesiæ a S. Gregorio M. dispositа. Accedit Appendix varia continens Monumenta vetera ad Antiphonas, Responsoria, Ecclesiasticosque Cursus pertinentia. Ex MSS. Codicibus nunc primum prodeunt Scholiisque explicantur, opera & studio Josephi M. Cari Presbyteri Theologi.

Romæ typis Josephi Vannaccii 1686. in 8.

plagul. 66. dimid.

CAntum ecclesiasticum in quatuor genera idem Clarissimus Autor, cujus Psalterium modo recensuimus, distribuit. Primum genus est, quod a toto simul choro, uno velut ore unoque concentu peragitur, & hoc ab antiquis *cantum directum*, vel directaneum appellatum arbitratur. Secundum est, cum canentium chorus in duas classes dispertitus voces alternat, unde cantus ille *antiphonus* dicitur. Tertium cantici ecclesiastici genus est *responsorium*, cum uno cantore præcinente, totus chorus respondet. Quartum denique, cum unus canit nemine succinente vel respondente, quem cantum ab antiquis *tractum* appellatum scribit. Cum autem responsorialia & antiphonaria Romanæ ecclesiæ hoc volumine edat, imprimis de secundo & tertio canendi modo agendum sibi in limine censuit. Primum igitur de Responsoriis, qua ratione fieri soleant, vel olim in Ecclesia facta sint, uberius exponit, & inter alia virum quendam doctissimum & in veterum lectione peritissimum refutat, qui statuit, in psalmis responsoriis populum non integros psalmi versiculos, sed tantum extremas versuum clausulas respondendo iteraſſe, & hoc apud Veteres per ἀκροτελεύτια significari. *Caro* enim nostro ritus ecclesiasticos penitius expendenti probabilius videtur, totum psalmi versum a respondente populo iteratum. Nec huic sententiæ obstare putat, quod ἀκροτελεύτια a populo repetita dicantur, cum Thucydides apud Suidam scribat, τὰ ἄκρα & initium versus & finem denotare. Putat igitur

[illegible] [illegible] [illegible] [

ACTORVM APOSTOLORVM

Reproduced with permission of the copyright owner. Further reproduction prohibited without permission. For more information or to purchase a reprint, please visit http://www.proquest.com/en-US/products/dissertations/individuals.shtml

Thesaurus Palæo-Hibernicus Supplementary Fascicle. Edited by Whitley Stokes, D.C.L., LL.D., and John Strachan, M.A. Cambridge: At the University Press. 1910. Pp. 49–52. 8vo.

PARTS and ADJ. V.

Cia Tomin, &c. (gen.), dependent, &c. (of) any one, any thing, &c. (gen.) Ni cia tomin, not any one, no one, nobody, none. Ni cia tomin dom-ecmaing, no one will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, nobody will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, none will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, not any one will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, no one will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, nobody will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, none will forget me. Ni cia tomin dom-ecmaing, not any one will forget me.

Digitized by Google

ravit, repertusque fuit dexter ejus cordis ventriculus una cum vena cava ſuperiori coagulato ſanguine repletus; alius qui quinque & dimidiam unciam ſanguinis alieni hauſerat, poſtero die fuit mortuus. Cum ergo non conſtet, in transfuſionibus tantopere jactatis tanta cum circumſpectione rem omnem peractam fuiſſe, ſuſpicatur Perraltius, animalia quæ poſt transfuſionem ſe belle habuiſſe feruntur, aut nihil aut partũ ſanguinis alieni recepiſſe, concluditque ſi transfuſio lente fiat, coagulari ſanguinem, ſi vero ſanguis cum impetu in venas influat, animal ſuffocari, ac proinde illam nullo modo eſſe conducibilem.

S. JOANNIS CHRYSOSTOMI EPISTOLA AD Cæſarium Monachum. JOAN. HARDUINUS Societ. Jeſu Presbyter notis illuſtravit ac Diſſertatione de Sacramento Altaris.

Pariſiis, apud Franc. Muguet 1689. in 4to.

EPiſtolam hanc Pontificii plerique pro ſuppoſititia habuerant, donec ea a Bigotio ederetur, de qua in Actis noſtris A. 1683. p. 25. & A. 1687. p. 563. plura diximus. Quare aliũ colorem quæſivit Harduinus, eamq; non ſolum pro genuina agnovit, & ex veteri Latina verſione cum fragmentis quibusdã Græcis edidit, notisque in fine cujuslibet paginæ minutiori charactere expreſſis illuſtravit, ſed in adjecta etiam Diſſertatione in ſuæ religionis favorem novo plane auſu trahere conatus eſt. *Cap. I.* ex Chryſoſtomi, Theodoreti aliorumque Patrum ſcriptis oſtendit, eos, cum panem nominant corpus Chriſti, ſimul dicere, ipſum adveniſſe corpus Dominicum, immutatumque panem fuiſſe. *Cap. II.* verba Chryſoſtomi cumprimis controverſa: *etiamſi natura panis in ipſo permanſit*, aggreditur, exiſtimans, vocem *in ipſo* ad Dominicum corpus ſpectare, naturamque panis eſſe in pane ſanctificato & conſecrato, tanquam pars in toto. *Cap. III. & IV.* arbitratur, Græcos Patres οὐσίας & Φύσεως, Latinos *naturæ* nominibus ſolas proprietates naturales rei cujusque intellexiſſe. Hinc *Cap. V.* conficere nititur, Chryſoſtomum hoc in loco transſubſtantiationem dilucide docuiſſe, idemq; dogma Damaſcenum, Jeremiam CP. & Gregorium M. foviſſe. *Cap. VI.* monſtrat, perite admodum ex comparatione Incarnationis & Euchariſtiæ Chryſoſtomum argumentari, tum adverſus Synuſiaſtas, tum adverſus Neſtorii prodromos, quorum hæreſes prolixe exponit. *Cap. VII.* Theodoretum, & *Cap. IIX.* Gelaſium, paria cum Chryſoſtomo in ſimili adverſus hos hæreticos pugna,

Physica Generalis.

Physica Generalis, Sive Affectiones Entis Quantique Mathematicæ Subjecti Genuinæ Exhibens. Auctore Christophoro Sturmio, Matheseos Professore Publico, Societatis Regiæ Londinensis Socio. Norimbergæ, Sumptibus Wolfgangi Moritzii Endteri, Bibliopolæ. Anno M. DC. LXXXV. Alphab. 1. Alph. 2. Alph. 3. Alph. 4. Alph. 5. Alph. 6. Alph. 7. Alph. 8. Alph. 9. Alph. 10. Alph. 11. Alph. 12. Alph. 13. Alph. 14. Alph. 15. Alph. 16. Alph. 17. Alph. 18. Alph. 19. Alph. 20. Alph. 21. Alph. 22. Alph. 23. Alph. 24. Alph. 25. Alph. 26. Alph. 27. Alph. 28. Alph. 29. Alph. 30. Alph. 31. Alph. 32. Alph. 33. Alph. 34. Alph. 35. Alph. 36. Alph. 37. Alph. 38. Alph. 39. Alph. 40. Alph. 41. Alph. 42. Alph. 43. Alph. 44. Alph. 45. Alph. 46. Alph. 47. Alph. 48. Alph. 49. Alph. 50. Alph. 51. Alph. 52. Alph. 53. Alph. 54. Alph. 55. Alph. 56. Alph. 57. Alph. 58. Alph. 59. Alph. 60. Alph. 61. Alph. 62. Alph. 63. Alph. 64. Alph. 65. Alph. 66. Alph. 67. Alph. 68. Alph. 69. Alph. 70. Alph. 71. Alph. 72. Alph. 73. Alph. 74. Alph. 75. Alph. 76. Alph. 77. Alph. 78. Alph. 79. Alph. 80. Alph. 81. Alph. 82. Alph. 83. Alph. 84. Alph. 85. Alph. 86. Alph. 87. Alph. 88. Alph. 89. Alph. 90. Alph. 91. Alph. 92. Alph. 93. Alph. 94. Alph. 95. Alph. 96. Alph. 97. Alph. 98. Alph. 99. Alph. 100. Alph. 101. Alph. 102. Alph. 103. Alph. 104. Alph. 105. Alph. 106. Alph. 107. Alph. 108. Alph. 109. Alph. 110. Alph. 111. Alph. 112. Alph. 113. Alph. 114. Alph. 115. Alph. 116. Alph. 117. Alph. 118. Alph. 119. Alph. 120. Alph. 121. Alph. 122. Alph. 123. Alph. 124. Alph. 125. Alph. 126. Alph. 127. Alph. 128. Alph. 129. Alph. 130. Alph. 131. Alph. 132. Alph. 133. Alph. 134. Alph. 135. Alph. 136. Alph. 137. Alph. 138. Alph. 139. Alph. 140. Alph. 141. Alph. 142. Alph. 143. Alph. 144. Alph. 145. Alph. 146. Alph. 147. Alph. 148. Alph. 149. Alph. 150. Alph. 151. Alph. 152. Alph. 153. Alph. 154. Alph. 155. Alph. 156. Alph. 157. Alph. 158. Alph. 159. Alph. 160. Alph. 161. Alph. 162. Alph. 163. Alph. 164. Alph. 165. Alph. 166. Alph. 167. Alph. 168. Alph. 169. Alph. 170. Alph. 171. Alph. 172. Alph. 173. Alph. 174. Alph. 175. Alph. 176. Alph. 177. Alph. 178. Alph. 179. Alph. 180. Alph. 181. Alph. 182. Alph. 183. Alph. 184. Alph. 185. Alph. 186. Alph. 187. Alph. 188. Alph. 189. Alph. 190. Alph. 191. Alph. 192. Alph. 193. Alph. 194. Alph. 195. Alph. 196. Alph. 197. Alph. 198. Alph. 199. Alph. 200. Alph. 201. Alph. 202. Alph. 203. Alph. 204. Alph. 205. Alph. 206. Alph. 207. Alph. 208. Alph. 209. Alph. 210. Alph. 211. Alph. 212. Alph. 213. Alph. 214. Alph. 215. Alph. 216. Alph. 217. Alph. 218. Alph. 219. Alph. 220. Alph. 221. Alph. 222. Alph. 223. Alph. 224. Alph. 225. Alph. 226. Alph. 227. Alph. 228. Alph. 229. Alph. 230. Alph. 231. Alph. 232. Alph. 233. Alph. 234. Alph. 235. Alph. 236. Alph. 237. Alph. 238. Alph. 239. Alph. 240. Alph. 241. Alph. 242. Alph. 243. Alph. 244. Alph. 245. Alph. 246. Alph. 247. Alph. 248. Alph. 249. Alph. 250. Alph. 251. Alph. 252. Alph. 253. Alph. 254. Alph. 255. Alph. 256. Alph. 257. Alph. 258. Alph. 259. Alph. 260. Alph. 261. Alph. 262. Alph. 263. Alph. 264. Alph. 265. Alph. 266. Alph. 267. Alph. 268. Alph. 269. Alph. 270. Alph. 271. Alph. 272. Alph. 273. Alph. 274. Alph. 275. Alph. 276. Alph. 277. Alph. 278. Alph. 279. Alph. 280. Alph. 281. Alph. 282. Alph. 283. Alph. 284. Alph. 285. Alph. 286. Alph. 287. Alph. 288. Alph. 289. Alph. 290. Alph. 291. Alph. 292. Alph. 293. Alph. 294. Alph. 295. Alph. 296. Alph. 297. Alph. 298. Alph. 299. Alph. 300. Alph. 301. Alph. 302. Alph. 303. Alph. 304. Alph. 305. Alph. 306. Alph. 307. Alph. 308. Alph. 309. Alph. 310. Alph. 311. Alph. 312. Alph. 313. Alph. 314. Alph. 315. Alph. 316. Alph. 317. Alph. 318. Alph. 319. Alph. 320. Alph. 321. Alph. 322. Alph. 323. Alph. 324. Alph. 325. Alph. 326. Alph. 327. Alph. 328. Alph. 329. Alph. 330. Alph. 331. Alph. 332. Alph. 333. Alph. 334. Alph. 335. Alph. 336. Alph. 337. Alph. 338. Alph. 339. Alph. 340. Alph. 341. Alph. 342. Alph. 343. Alph. 344. Alph. 345. Alph. 346. Alph. 347. Alph. 348. Alph. 349. Alph. 350. Alph. 351. Alph. 352. Alph. 353. Alph. 354. Alph. 355. Alph. 356. Alph. 357. Alph. 358. Alph. 359. Alph. 360. Alph. 361. Alph. 362. Alph. 363. Alph. 364. Alph. 365. Alph. 366. Alph. 367. Alph. 368. Alph. 369. Alph. 370. Alph. 371. Alph. 372. Alph. 373. Alph. 374. Alph. 375. Alph. 376. Alph. 377. Alph. 378. Alph. 379. Alph. 380. Alph. 381. Alph. 382. Alph. 383. Alph. 384. Alph. 385. Alph. 386. Alph. 387. Alph. 388. Alph. 389. Alph. 390. Alph. 391. Alph. 392. Alph. 393. Alph. 394. Alph. 395. Alph. 396. Alph. 397. Alph. 398. Alph. 399. Alph. 400. Alph. 401. Alph. 402. Alph. 403. Alph. 404. Alph. 405. Alph. 406. Alph. 407. Alph. 408. Alph. 409. Alph. 410. Alph. 411. Alph. 412. Alph. 413. Alph. 414. Alph. 415. Alph. 416. Alph. 417. Alph. 418. Alph. 419. Alph. 420. Alph. 421. Alph. 422. Alph. 423. Alph. 424. Alph. 425. Alph. 426. Alph. 427. Alph. 428. Alph. 429. Alph. 430. Alph. 431. Alph. 432. Alph. 433. Alph. 434. Alph. 435. Alph. 436. Alph. 437. Alph. 438. Alph. 439. Alph. 440. Alph. 441. Alph. 442. Alph. 443. Alph. 444. Alph. 445. Alph. 446. Alph. 447. Alph. 448. Alph. 449. Alph. 450. Alph. 451. Alph. 452. Alph. 453. Alph. 454. Alph. 455. Alph. 456. Alph. 457. Alph. 458. Alph. 459. Alph. 460. Alph. 461. Alph. 462. Alph. 463. Alph. 464. Alph. 465. Alph. 466. Alph. 467. Alph. 468. Alph. 469. Alph. 470. Alph. 471. Alph. 472. Alph. 473. Alph. 474. Alph. 475. Alph. 476. Alph. 477. Alph. 478. Alph. 479. Alph. 480. Alph. 481. Alph. 482. Alph. 483. Alph. 484. Alph. 485. Alph. 486. Alph. 487. Alph. 488. Alph. 489. Alph. 490. Alph. 491. Alph. 492. Alph. 493. Alph. 494. Alph. 495. Alph. 496. Alph. 497. Alph. 498. Alph. 499. Alph. 500. Alph. 501. Alph. 502. Alph. 503. Alph. 504. Alph. 505. Alph. 506. Alph. 507. Alph. 508. Alph. 509. Alph. 510. Alph. 511. Alph. 512. Alph. 513. Alph. 514. Alph. 515. Alph. 516. Alph. 517. Alph. 518. Alph. 519. Alph. 520. Alph. 521. Alph. 522. Alph. 523. Alph. 524. Alph. 525. Alph. 526. Alph. 527. Alph. 528. Alph. 529. Alph. 530. Alph. 531. Alph. 532. Alph. 533. Alph. 534. Alph. 535. Alph. 536. Alph. 537. Alph. 538. Alph. 539. Alph. 540. Alph. 541. Alph. 542. Alph. 543. Alph. 544. Alph. 545. Alph. 546. Alph. 547. Alph. 548. Alph. 549. Alph. 550. Alph. 551. Alph. 552. Alph. 553. Alph. 554. Alph. 555. Alph. 556. Alph. 557. Alph. 558. Alph. 559. Alph. 560. Alph. 561. Alph. 562. Alph. 563. Alph. 564. Alph. 565. Alph. 566. Alph. 567. Alph. 568. Alph. 569. Alph. 570. Alph. 571. Alph. 572. Alph. 573. Alph. 574. Alph. 575. Alph. 576. Alph. 577. Alph. 578. Alph. 579. Alph. 580. Alph. 581. Alph. 582. Alph. 583. Alph. 584. Alph. 585. Alph. 586. Alph. 587. Alph. 588. Alph. 589. Alph. 590. Alph. 591. Alph. 592. Alph. 593. Alph. 594. Alph. 595. Alph. 596. Alph. 597. Alph. 598. Alph. 599. Alph. 600. Alph. 601. Alph. 602. Alph. 603. Alph. 604. Alph. 605. Alph. 606. Alph. 607. Alph. 608. Alph. 609. Alph. 610. Alph. 611. Alph. 612. Alph. 613. Alph. 614. Alph. 615. Alph. 616. Alph. 617. Alph. 618. Alph. 619. Alph. 620. Alph. 621. Alph. 622. Alph. 623. Alph. 624. Alph. 625. Alph. 626. Alph. 627. Alph. 628. Alph. 629. Alph. 630. Alph. 631. Alph. 632. Alph. 633. Alph. 634. Alph. 635. Alph. 636. Alph. 637. Alph. 638. Alph. 639. Alph. 640. Alph. 641. Alph. 642. Alph. 643. Alph. 644. Alph. 645. Alph. 646. Alph. 647. Alph. 648. Alph. 649. Alph. 650. Alph. 651. Alph. 652. Alph. 653. Alph. 654. Alph. 655. Alph. 656. Alph. 657. Alph. 658. Alph. 659. Alph. 660. Alph. 661. Alph. 662. Alph. 663. Alph. 664. Alph. 665. Alph. 666. Alph. 667. Alph. 668. Alph. 669. Alph. 670. Alph. 671. Alph. 672. Alph. 673. Alph. 674. Alph. 675. Alph. 676. Alph. 677. Alph. 678. Alph. 679. Alph. 680. Alph. 681. Alph. 682. Alph. 683. Alph. 684. Alph. 685. Alph. 686. Alph. 687. Alph. 688. Alph. 689. Alph. 690. Alph. 691. Alph. 692. Alph. 693. Alph. 694. Alph. 695. Alph. 696. Alph. 697. Alph. 698. Alph. 699. Alph. 700. Alph. 701. Alph. 702. Alph. 703. Alph. 704. Alph. 705. Alph. 706. Alph. 707. Alph. 708. Alph. 709. Alph. 710. Alph. 711. Alph. 712. Alph. 713. Alph. 714. Alph. 715. Alph. 716. Alph. 717. Alph. 718. Alph. 719. Alph. 720. Alph. 721. Alph. 722. Alph. 723. Alph. 724. Alph. 725. Alph. 726. Alph. 727. Alph. 728. Alph. 729. Alph. 730. Alph. 731. Alph. 732. Alph. 733. Alph. 734. Alph. 735. Alph. 736. Alph. 737. Alph. 738. Alph. 739. Alph. 740. Alph. 741. Alph. 742. Alph. 743. Alph. 744. Alph. 745. Alph. 746. Alph. 747. Alph. 748. Alph. 749. Alph. 750. Alph. 751. Alph. 752. Alph. 753. Alph. 754. Alph. 755. Alph. 756. Alph. 757. Alph. 758. Alph. 759. Alph. 760. Alph. 761. Alph. 762. Alph. 763. Alph. 764. Alph. 765. Alph. 766. Alph. 767. Alph. 768. Alph. 769. Alph. 770. Alph. 771. Alph. 772. Alph. 773. Alph. 774. Alph. 775. Alph. 776. Alph. 777. Alph. 778. Alph. 779. Alph. 780. Alph. 781. Alph. 782. Alph. 783. Alph. 784. Alph. 785. Alph. 786. Alph. 787. Alph. 788. Alph. 789. Alph. 790. Alph. 791. Alph. 792. Alph. 793. Alph. 794. Alph. 795. Alph. 796. Alph. 797. Alph. 798. Alph. 799. Alph. 800. Alph. 801. Alph. 802. Alph. 803. Alph. 804. Alph. 805. Alph. 806. Alph. 807. Alph. 808. Alph. 809. Alph. 810. Alph. 811. Alph. 812. Alph. 813. Alph. 814. Alph. 815. Alph. 816. Alph. 817. Alph. 818. Alph. 819. Alph. 820. Alph. 821. Alph. 822. Alph. 823. Alph. 824. Alph. 825. Alph. 826. Alph. 827. Alph. 828. Alph. 829. Alph. 830. Alph. 831. Alph. 832. Alph. 833. Alph. 834. Alph. 835. Alph. 836. Alph. 837. Alph. 838. Alph. 839. Alph. 840. Alph. 841. Alph. 842. Alph. 843. Alph. 844. Alph. 845. Alph. 846. Alph. 847. Alph. 848. Alph. 849. Alph. 850. Alph. 851. Alph. 852. Alph. 853. Alph. 854. Alph. 855. Alph. 856. Alph. 857. Alph. 858. Alph. 859. Alph. 860. Alph. 861. Alph. 862. Alph. 863. Alph. 864. Alph. 865. Alph. 866. Alph. 867. Alph. 868. Alph. 869. Alph. 870. Alph. 871. Alph. 872. Alph. 873. Alph. 874. Alph. 875. Alph. 876. Alph. 877. Alph. 878. Alph. 879. Alph. 880. Alph. 881. Alph. 882. Alph. 883. Alph. 884. Alph. 885. Alph. 886. Alph. 887. Alph. 888. Alph. 889. Alph. 890. Alph. 891. Alph. 892. Alph. 893. Alph. 894. Alph. 895. Alph. 896. Alph. 897. Alph. 898. Alph. 899. Alph. 900. Alph. 901. Alph. 902. Alph. 903. Alph. 904. Alph. 905. Alph. 906. Alph. 907. Alph. 908. Alph. 909. Alph. 910. Alph. 911. Alph. 912. Alph. 913. Alph. 914. Alph. 915. Alph. 916. Alph. 917. Alph. 918. Alph. 919. Alph. 920. Alph. 921. Alph. 922. Alph. 923. Alph. 924. Alph. 925. Alph. 926. Alph. 927. Alph. 928. Alph. 929. Alph. 930. Alph. 931. Alph. 932. Alph. 933. Alph. 934. Alph. 935. Alph. 936. Alph. 937. Alph. 938. Alph. 939. Alph. 940. Alph. 941. Alph. 942. Alph. 943. Alph. 944. Alph. 945. Alph. 946. Alph. 947. Alph. 948. Alph. 949. Alph. 950. Alph. 951. Alph. 952. Alph. 953. Alph. 954. Alph. 955. Alph. 956. Alph. 957. Alph. 958. Alph. 959. Alph. 960. Alph. 961. Alph. 962. Alph. 963. Alph. 964. Alph. 965. Alph. 966. Alph. 967. Alph. 968. Alph. 969. Alph. 970. Alph. 971. Alph. 972. Alph. 973. Alph. 974. Alph. 975. Alph. 976. Alph. 977. Alph. 978. Alph. 979. Alph. 980. Alph. 981. Alph. 982. Alph. 983. Alph. 984. Alph. 985. Alph. 986. Alph. 987. Alph. 988. Alph. 989. Alph. 990. Alph. 991. Alph. 992. Alph. 993. Alph. 994. Alph. 995. Alph. 996. Alph. 997. Alph. 998. Alph. 999. Alph. 1000.

consilio, & summorum Regum voluntate atque consensu, ad arbitros rejecta fuit, qui ex antiquis eam monumentis dijudicarent. Cui negotio ab Rege Gallorum Petrus de Marca, tum Tolosanus, post Parisinus Archiepiscopus, vir antiquitatum undique peritissimus, una cum Hiacyntho Serronio, Episcopo Arausicano; ab Hispaniarum Rege Michael Salba de Valgornera, summis honoribus in Aragoniæ regno functus, & Josephus Romeus Ferrerius, Consiliarius regius in Cataloniæ senatu, præfecti sunt. Hi in Ceretano oppido congressi de antiquis finibus disputarunt, in eo convenientes, ut linea divisionis a Veneris promontorio, quod internum mare prospectat, ejusque templo, ducenda sit. Sed Hispani hoc promontorium apud oppidum Caucoliberum quærebant, ut Vallis Asperi, & Ager Confluentinus Hispaniæ relinquerentur; Galli contra ex Mela, Strabone, Plinio aliisque demonstrarunt, Aphrodisium sive Veneris fanum, in quo veteres Hispaniæ atque Galliæ limitem constituerant, longius a Caucolibero abfuisse, in summo Pyrenæo prope Pompeji Tropæa positum. Major disputatio de mediterraneis populis, Ceretanis & Urgellensibus fuit, utrum eis terminum a veteribus constitutum, an ultra illum siti sint; in quo cum convenire hi arbitri non possent, ad judicium Legatorum principalium causam remiserunt. Peracto conventu Petrus de Marca, ut indefesso labore atque studio erat, constituit secum, omnia illarum regionum monumenta, res gestas atque historias, quas tum *illo pacificationis* negotio, tum antea Visitatoris regii munere *in Catalonia functus*, summo studio didicerat, in ordinem redigere, & aliis observationibus illustrata uno volumine complecti ac usus publici facere. Sed vixdum libro tertio absoluto mortuus est vir illustrissimus, opusque imperfectum reliquit, quod vir non dissimilis ingenii, nec minoris industriæ Stephanus Baluzius, adjecto quarto libro continuavit, aliaque ἀνέκδοτα ejusdem materiæ, ex bibliothecis eruta adjunxit, nec non integra documenta & diplomata Principum, quibus singula confirmantur, in calce superaddidit.

Opus de *Marca Hispanica*, id est, limite Hispaniæ, inscriptum est, quia de utriusque regni limitaneis provinciis agit, quas *Marcas* Teutonico vocabulo & aliæ nationes, præsertim mediæ ætatis temporibus, appellaverunt. Primus liber de limite agit in Pyrenæis montibus quærendo, & de singulis, quæ cis montes in Gallico solo controversi *juris* fuerunt.

Digitized by Google

fuerunt. Egregia multa hoc loco explicantur, & præter illa de ipso limite, ex Strabone, Mela, Plinio, Polybio, Livio accurate disputata, oppidorum situm, nomina, facta non obiter celeberrimus Auctor illustrat: verbi gratia Ruscinonis, unde Rossilionensis Comitatus dictus est; & Elnæ sive Helenæ, quam Illiberim fuisse probat, antequam novum nomen a Constantino, non autem Episcopatum, acciperet, quem Gothicis temporibus inductum esse non vanis argumentis confirmat. Hæc usque ad VII fere caput, post quod de Atacis alveo, & Narbonæ, quam perluit, monumentis quædam interfatus, ad Pyrenen redit, & Pompeii Tropæa, ac Veneris Pyrenææ templum, cum faucibus seu Clausuris, ut vocant, perlustrat. Harum duas, regiam viam præbentes, in his montibus ostendit, unas, quibus Hannibal & Romani usi sunt, mare versus Mediterraneum; alteras Aquitanicas, quibus iter fecerunt in Cantabriam & alias superioris Hispaniæ regiones ex Gallia profecti. Inde ad limitem Oceano propinquum convertitur, de Oeasone, quæ Straboni ultima Hispaniæ est, & cui illa hodie loco respondeat, ita disquirens, ut magis aliorum sententias ex Ptolemæo confutet, quam veriorem ac suam determinet. Postquam satis ita fines, quos natura constituit, contemplatus est, ad civiles & ecclesiasticos cap. XV progreditur, provinciarum metropoles plus honoris & auctoritatis, quam cæteras urbes habuisse confirmans, quod Ecclesia inde ab antiquissimis temporibus imitata sit, metropolitanis Episcopis plus dignitatis, quam cæterarum civitatum, largita. Hinc copiosius narrat, quot episcopales sedes Narbonensi metropoli adscriptæ fuerint, tum Constantinorum ætate, tum Gothorum temporibus, qui amissis Tolosa & Ucecia civitatibus, Clodoveo eripiente, Carcassonem & Helenam episcopali dignitate auxerint. Capite XVI civiles illas, quas Constantinus instituit, quatuor Prætorii præfecturas considerat, & eam ex illis præcipue, quæ Galliarum, hoc est, Transalpinarum partium dicebatur, quam aliquando distinctam a Proconsulatu Galliæ fuisse, postea hunc illius potestate absorptum & exhaustum docet. Vicarios etiam Præfectorum Prætorii describit, eorumque sedem primo Trevirorum urbem, postea Arelatum, excisa illa, exstitisse commonstrat. Imprimis perspicuus & illustris est in *Septimania*, quæ Gothorum in Galliis provincia fuit, uberiori interpretatione, quippe non nominis tantum originem ex Sidonio Apollinare, sed septenarium etiam provinciarum numerum scite

exponit, quod præter Narbonenſis Galliæ poſſeſſiones Gothicas, utramque Aquitaniam cum Novempopulana complexa fuerit, idque nominis etiam poſtea aliquando manſerit, quamvis decurtato numero provinciarum.

Ut vero Marcam Hiſpanicam, hoc eſt, Cataloniam rectius explicare poſſit, libri II prioribus capitibus Hiſpaniæ univerſæ diviſionem cum antiquiſſimam, tum ab Auguſto reformatam proponit, & cumprimis de communi Bæticæ & Tarraconenſis limite multum diſputat, etiam provinciarum novas in *Conventus* diviſiones explanat. Inde a Cap. V. ad VIII ſingulas urbes cum populis perluſtrat, Carthaginem Novam, Hemeroſcopium cum Dianio illius oppidi arce; & Illicem, ac Sætabim, & Lucentum, quam Alicanten probat eſſe; & Edetanorum civitates Valentiam, Saguntum, & Cæſaraugustam, quarum etiam origines, fata, aliaque monumenta non inexplicata relinquit. Ab VIII capite Iberum transgreſſus, Pyrenen verſus enumerationem dirigit, Dertoſam contemplans, Ilercaonum urbem, & Oſicerdam, ac Tarraconem cum objecta Colubraria inſula, quam male docet a Salmaſio cum Ophiuſa confundi. In Laletanis Barcinonem illuſtrat maxime, urbem antiquis monumentis commendatiſſimam: nec non Betulonem cum municipio Egara, prætermiſſo a Geographis, at ex vetuſtis inſcriptionibus non obſcuro. Sequuntur ab XVIII capite Indigetum urbes, Emporiæ Romanis hiſtoriis notiſſimæ; Rhoda, Juncaria, Caſtulo, Aquæ Voconiæ: & a tergo Indigetum Auſetani, quorum Auſona, Gerunda, Bæcula fuerunt. Hinc ad interiora ab amne Sicori ad Iberum usque & Aragoniæ finem digreſſus, Ilerdam, Octogeſam, Æſonam ſeu Iſſonam; nec non utramque Calagurrim, tam Naſicam, quam Fibularenſem, cum Celſa Ptolemæi, & tandem Ripacurcienſem tractum contemplatur.

Tertius liber Hiſtoricus eſt, res geſtas in laudatis locis exponens, & prioribus quidem capitibo Maurorum invaſionem deſcribit, qua Gothorum in Hiſpania imperium ita everſum funditus fuit, ut univerſæ Hiſpaniæ rebus brevi tempore Sarraceni potiti fuerint, ne Aſturibus quidem, aut aliis montanis, ut vulgo creditur, exceptis, qui poſtea demum virtute ſua libertatem recuperaverint. Hinc Martelli, Pipini, Caroli M. cum Sarracenis bella, tum in Galliæ Provincia Gothica, tum in ipſis Hiſpaniis geſta perſecutus, Comi-

tum,

Digitized by Google

tum, & Vaſſorum, & Valvaſſorum originem, diſtinctionem, conditionemque Capp. VII & VII explanat, & Cap. X quid Campus Martius & Campus Majus in actis Francorum fuerint, perſpicue interpretatur. Sacram quoque controverſiam Felicis Urgellitani de Filio Dei adoptivo Cap. XII non leviter attingit, & Francofurtanam Synodum, quæ Felicem damnavit, in cauſſa etiam Imaginum cum Nicena II conciliare ſtudet, ſed ſatis hoc feliciter, an ſecus, penes lectorem judicium eſto. Rurſus a Cap. XIV Septimaniam, ſive Galliam Gothicam, pro diverſis temporibus definit, & quantum Aquitaniæ regnum ſub Carolo M. fuerit, quasque complexum ſit provincias, ediſſerit, nec non originem vocis *Langvedoc* ſeu Occitaniæ adjungit. Tandem exauctorationem Ludovici Pii, ejusque cauſam recenſet, hoc eſt, Comitis Barcinonenſis Bernardi majorem in Imperatoris aula potentiam, quam ut regii filii æquo animo ferre potuerint: quibus diviſionem hereditatis inter filios Ludovici, & inde orta bella ſubnectit. Appendix hujus libri religionem Montis Serrati, S. Mariæ Virgini dicatam, ab origine usque enarrat.

Qui ſequitur quartus liber, Stephani Baluzii eſt, ut ſupra diximus, Petro de Marca, interea vita defuncto, in hoc opere ſuccedentis. Continet Chronologiam rerum in his regionibus geſtarum ab anno DCCLII ad MCCLVIII, in quibus multa rara & præclara ſunt tum Comitum & Epiſcoporum in Catalonia & Roſſilione, tum ipſorum Franciæ & Aragoniæ Regum, quæ quod multa & varia ſunt, perſeriem annorum, quibus acciderunt, diſpoſita, etiam breviore ſtilo, ut ſolet in Chronicis, conſignata; facilius ex ipſo opere relegi, quam a nobis excerpi & in ſummam redigi poterunt.

Sequuntur ἀνέκδοτα quædam, quæ Baluzius ſubjunxit, & quidem I. *Geſta Comitum Barcinonenſium*, ſcripta circa annum MCXC a quodam monacho Rivipullenſi, quibus non tantum Barcinonenſium, ut titulus præfert, ſed Urgellenſium etiam, Beſuldunenſium, vicinorumque Comitum res, etiam Aragoniæ & Siciliæ Regum, continentur. Incipit a Comite Gifredo piloſo, qui monaſterium, ad Cataloniæ oppidum Rivipullum, anno Chriſti DCCCLXXXVIII dedicavit: finit in Petri Aragoniæ, & Caroli Siciliæ Regum ſingulari, quam conſtituerant, pugna. II. *Nicolai Specialis libri octo rerum Sicularum*, ex codice Regiæ bibliothecæ deſcripti, a quo auctore multa Maurolycus

Abbas & Thomas Fazellus, Siciliæ rerum ſcriptores, hauſerunt. Initium eſt a Gallorum in Sicilia dominatione; finis in morte Friderici II, qui filius Petri Aragonis fuit, pater Petri, itidem Siculorum Regis. Obiit ille Fridericus, ut idem Specialis notavit, anno MCCCXXXVII, cui Regi ſcriptor noſter æqualis ætate fuit, ut facile patet ex lib. VIII. cap. II, ubi horribile incendium Ætnæ, quod A. MCCCXXIX exarſit, propiore ſe acceſſu, & ſuis oculis conſpexiſſe teſtatur. Quæ ſubnectuntur *Chronica, Barcinonenſe* ab anno MCXXXVI ad MCCCLXVIII, & *Ulianenſe*, ab anno MCXIII ad annum MCCLXXXV, nimis contracta atque brevia ſunt, & neutrum eorum alteram faciem paginæ unius excedit. Denique *Appendix Marcæ Hiſpanicæ* ſubjicitur ſatis copioſa, mole omnia, quæ recenſuimus, cum a Petro de Marca conſcripta, tum a Baluzio ſuperaddita, facile adæquans. Hac continentur eorum, quæ quatuor libris narrata ſunt, integra & genuina documenta, hoc eſt, Pontificum, Imperatorum, Regum, Epiſcoporum, Comitum chartæ, literæ, diplomata & publicæ tabulæ, ut appareat luculenter, qua unumquodque eorum, quæ dicta ſunt, auctoritate atque fide innitatur.

ΦΑΡΜΑΚΟ-ΒΑΣΑΝΟΣ.

Or, the Touchſtone of Medicines.

i. e.

Lapis Lydius Medicamentorũ, virtutem Vegetabilium, Mineralium & Animalium in duobus Voluminibus detegens. Autore Johanne Floyero, Equite Aurato & Med. Doct.

Londini, apud Samuelem Smith & Robertum Clavel. A. 1687. & 1691. in 8.

Conſtat plag. 51.

UT nobiliſſimam artium Medicam a vulgari opinione, qua conjecturalis proclamatur, Clariſſ. Autor vindicaret, *duobus* his *Voluminibus*, ſucceſſive editis & *partes ſex cum Appendice* comprehendentibus, medicamentorum pariter atque humorum animalium ſaporibus & odoribus evolvendis ſtrenuam navavit operam, ceu quorum ad-

minicu-

miniculo medicamina detegi, humores examinari, ac utrorumque ad se invicem convenientia vel disconvenientia observari possint ac debeant. *Parte Ima* de Vegetabilium saporibus & odoribus in genere solicitus, non solummodo saporum differentiam, principia cum viribus inde dependentibus, ac odores, sed & qualitates occultas, remedia specifica, diversos remediorum vires cognoscendi modos, ac discrepantes saporum gradus indagat. Ante omnia siquidem sapores in simplices & compositos, ratione habita differentis texturæ motusque principiorum primorum, dispescit, quatuor saltem plantarum sapores simplices asserens, aqueum, terreum, oleosum & acidum, cum non nisi terra, aqua, acidum & oleum principia earum deprehendantur, pro discrepante particularum figura & motu diversimode gustum afficientia. Sapores vero compositos, tanquam speciales particularum texturas, ad quatuor revocat genera, prout vel e nonnullis principiorum, uti sapor amarus, adstringens, mucilaginosus, pungens & dulcis; vel e sapore simplici & composito, v. g. acris & acerbus; vel e saporibus compositis invicem mixtis, e.g. nauseosus, austerus & nitrosus; vel ex aliis saporibus compositis peculiari odore concomitante, uti sapor aromaticus, fœtidus & nasturtii sive antiscorbuticus, proficiscuntur. Compositos tamen hosce sapores, respective simplices denominari posse adstruit, quod ad compositos plantarum sapores efformandos concurrant, qui vel in eodem succo, v.g. in terebinthinato amaro, mucilaginosus & acris; vel in vasculis & succis diversis, v.g. in lymphaticis lympha dulcis, in muciductibus mucilago, in lacteis lac vel amaro-acre, vel amaro-fumosum, vel dulce, in vasculis balsamicis terebinthina, in partibus parenchymaticis sive utriculis succus crudus, &c. advertantur; radicibus, caulibus, foliis & fructibus ejusdem plantæ sapore differentibus, propter succorum digestionem, mixturam, texturam & colaturam differentes. Curiosius dein in principia saporum indeque dependentes vires inquirens, saporem muscorum, lignorum & corticum a terra, crudum a multa aqua terræ & acido commixta, mucilaginosum a multa itidem aqua acido & oleo associata, adstringentem ab acido & terra, amarum, aromaticum & fœtidum ab oleo cum acido & terra combinato & diversimode exaltato, nauseosum ab amaro & mucilaginoso sive dulci, pungentem sive acrem a sale volatili, dulcem denique ab æquali principiorum mixtura, deducit, variasque tantum non ubivis differentias constituit.

ſtituit. Sic adſtringentia v. g. vel aquea, vel amara, vel dulcia, vel aromatica exponit: adſtringentia aquea, e. g. plantaginem, polygonum &c. ob multam aquã in morbis calidis fluxu præternaturali ſtipatis convenire; adſtringentia amara, v. g. corticem Peruvianum, radicem tormentillæ &c. ratione amaritiei ventriculo & mixturæ ſanguinis proſpicere, ratione vero ſaporis adſtringentis particulas febriles e ſanguine præcipitare, adeoque utroque modo febribus mederi; adſtringentia dulcia, v. g. filicem, adianthum, vitriolum Martis &c. vulneribus ſuccurrere, fluxus præternaturales cohibere, ac ſanguinis turgeſcentiam in hypochondriaco-ſcorbuticis compeſcere &c. Tum plantarum odore in frigidum, temperatum & calidum diſtincto, odorem frigidum vel terreum in fungis, muſco &c. vel acidum, in acetoſa &c. vel crudum ſive herbaceum in plantagine &c. ob minorem ſuccorum digeſtionem, quã in plantis aut fructibus maturis temperatum odorem ſpirantibus ac nutrimenti vice inſervientibus, annotat. Odorem autem calidum vel gratum obſervat, vel ingratum: illum quidem pro diverſa olei rarefactione nunc terebinthinatum & vulnerarium, v. g. in ladano ſegeto, nunc aromaticum & cordialem in aromatibus, nunc fragrantem ſumme analeptium in floribus v. g. aurantiorum, jaſmini &c. Hunc vero ſive ingratum, modo ob ſal volatile inſigniter pungere exemplo ſeminis ſinapi, modo ratione ſalis & olei volatilis fœtere in morem vel ſambuci, vel allii, vel olei rancidi, vel papaveris, vel vaginæ ari. Hinc quoad qualitates occultas, licet ſapores & odores a textura ſpeciali propullulent, calorisque & frigoris qualitates a particularum motu dependeant; nihilominus cum particularum minimarum nec figuræ viſui, nec motus internus tactui aliisve ſenſibus pateſcant, omnium plantarum cunctorumque reliquorum corporum texturas pro occultis qualitatibus æque reputat, ac ea corporum effluvia, quæ in ſenſus noſtros haud incurrunt. Quod vero medicamentorum nonnullorum operationes præ aliis explicatu difficiliores videantur, cauſam partim in corpus animale quoad multas adhuc partes incognitum, partim in medicamenta quoque nondum ſufficienter ſecundum ſpecialem ſaporem compoſitum examinata, rejicit. Sic opii quidem gummoſitatem, acrimoniam, amaritiem & fœtorem percipi, quibus corpus animale ſtupidum reddat, operationis tamen hujus modum vix explanari poſſe, niſi ſpirituum animalium natura & motus exacte prius innoteſcant.

teſcant. Interim pro ratione, qua Vegetabilia vires medicamentoſas exerant, uberius inveſtiganda, duo attendi jubet: (1.) Plantas ratione ſaporis compoſiti ſpecialem edere operationem, exemplo rhabarbari, ope ſaporis amari, mucilaginoſi, ſubacris & adſtringentis, per inferiora evacuantis, quamvis quilibet ſapor particularis in ſe conſideratus, ſua virtute haud deſtituatur; (2.) in quolibet animali diſcrepantium humorum, qui in diverſis partibus ſecernuntur & excernuntur, intuitu ſaporis, naturæ, digeſtionis & motus ſpecialis, a mechanica corporis ſtructura dependere, ipſasque inter partes organicas adeo elegans artificium intercedere, ut una affecta mox totum corpus notabiliter alterari queat, quemadmodum hyſtericæ ab odoribus ipſis ingratis quotidie experiantur. Sed ad medicamenta ſpecifica accedens, hoc nomine ea inſignit, quæ ratione particularis ſaporis vel compoſitionis ſaporum aut odorum, qua gaudent, longe ſpecialius & efficacius, quam alia remedia, in certos animalis humores operantur; qualia ſpecifica vel purgantia, vel alterantia contraria, ſive ſapore humori alterando contrario inſtructa, vel alterantia amica ſive ſapore cum humore corrigendo convenientia, fuſius explicat. Poſt hæc plantarum virtutes & tactu quoque, & viſu generalius explorari poſſe indigitat; tactu namque mucilaginem earum & gummoſitatem, ſuccorum aquoſitatem & veſicatoriorum acrimoniam percipi: viſu autem tum vegetabilium & humorum colores, tum plantarum ſignaturas dignoſci, modo de morbo, v. g. pulmonariâ, ſcrophulariam &c. modo de cauſa morbi externa, v. g. doronicum, modo de parte affecta, v. g. nucem myriſticam, juglandem &c. atteſtantem. Pluris tamen methodum adjumento ſaporis vires plantarum ſcrutandi æſtimat, eo quod hæc in partibus & humoribus easdem, atque in lingua, affectiones detegat, ac multis inſuper experimentis diverſimode circa ſapores ſpeciales inſtituendis valeat promoveri. E multis ſaporibus, quibus aſſerti veritatem it comprobatum, ſolius acidi in præſenti meminiſſe ſufficiat: hunc frigore, aciditate, acrimonia & aliquali auſteritate linguam afficiendo indicium quidem præbere, quod acida ratione ſaporis frigidi ſanguinem & ventriculum refrigerent, ſitim ſedent ac externe inflammationes repellant, intuitu acrimoniæ aperiant, penetrent & phlegma reſolvant, ratione demum auſteritatis, adſtringentium inſtar, ſed lenius, fluxus alvinos & hæmorrhagias compeſcant; majorem nihilominus acidorum efficaciam

ciam experimentis varie declarari. Ex eo quippe, quod ab acidis lac, bilis & ſerum ſanguinis coagulentur, majorem eorum refrigerandi facultatē innoteſcere; quod acida ſalib9 volatilibus adverſentur & cum his in ſal mixtum coaleſcant, virtutem eorum diureticā pateſcere; quod acida mineralibus juncta vitriolicum ſaporem producant, de ratione ſimilis ſaporis in ſcorbuticis nonnunquam obvii conſtare; quod acida cum certis concretis frigidam, cum aliis calidam pariant effervescentiam, horroris & excandeſcentiæ in nobis cauſam haberi. Saporum denique experientia duce tres ſtatuit gradus: parvum, moderatum & ſummum; amaris v. g. vel parum, vel moderate, vel intenſe linguam afficientibus.

Parte II. Sapores plantarum tum earum, quæ ſponte in Anglia naſcuntur, tum quæ in hortis coluntur aut in officinis aſſervantur, juxta ſeriem alphabeti edocet, potioribus viribus ex Auctoribus adjectis, quo totidem veluti exemplis generaliora partis primæ ſpecialius dilucidentur. v. g. Agrimoniam vulgarem moderate eſſe amaram, ſubacrem & adſtringentem, odoremque ſpirare aromaticum; ratione amaritudinis ventriculo convenire, obſtructiones hepatis reſerare, acidumque urinæ in hujus incontinentia corrigere; intuitu ſaporis adſtringentis vulnerariam eſſe, mictumque involuntarium cohibere; ratione denique odoris aromatici refocillare. Primulæ Veris vulgaris folia dulcia & mucilaginoſa marmeladam recentem olere; radicem vero amaram eſſe & acrem, ac pulveriſatam odorem plantæ præ ſe ferre, & ſternutationem æque ac helleborum ciere, it. ratione irritationis, qua gulam ſive fauces vellicat, ſalivam movere & ſtrumas curare. Mirabilem Peruvianam ſolani odore & virtute gaudere; radicem ejus mucilaginoſam, acrem & amarulentam æque ſtrenue ac Julappam purgare, ab hac tamen reſpectu facultatis narcoticæ differre. Scorzoneræ radicem, folia & flores ſapore inſipido, aqueo & dulci frui, refrigerare & nutrimentum præbere; ubi vero vires diaphoreticæ & cordiales deliteſcant, minus patere.

Parte III. qua *Volumen* I. finit, ſapores & odores Productorum vegetabilium exhibet, tam naturalium v. g. gummatum, reſinarum, balſamorum &c. quam artificialium, quæ fermentatione videlicet aliisve modis e Vegetabilibus præparantur. Fermentationem omnem, pariter atque vegetationem, ab acidi & olei derivat conflictu, quorum illud

illud cum acido ſulphuris ſive vitrioli, hoc vero cum terebinthinæ oleo coincidat, modo pro effervescentia celebranda actualis calor ignis vel externi, vel interni accedat. Acidum quandoquidem & alcali minus diu effervescere, ſed mox in ſal tertium degenerare, nec e vino aut cereviſia novellis parumque fermentatis ſpiritum aut ſal lenta deſtillatione acquiri poſſe, bene vero a nimio acido, æque ac a ſale fixo, fermentationem impediri. Vice verſa dulcia concreta, v. g. ſaccharum, mel, muſtum &c. ceu ex acido cumprimis & oleo compoſita, promte fermentescere, acidumque & oleum calori concitando unice apta eſſe, ac cuncta vegetabilium effluvia odorata oleoſa videri; quamobrem alcalia quoque volatilia, fermentationis producta, ex oleo, acido & terra, ſpiritus autem ardentes ex oleo, acido & ſale volatili cenſet coaleſcere. Reliquarum vero præparationum Vegetabilium optimas reputat eas, quæ omnem eorum ſaporem & odorem, adeoque texturam virtutum radicem, integram conſervant, quales ſunt: Infuſa, Decocta, Succi, Syrupi, Pulveres, Olea expreſſa, Emulſiones & Conſervæ. Etenim Tincturas, Aquas deſtillatas, Spiritus, Olea deſtillata, Extracta & Mucilagines de certis ſolum viribus participare; putrefacta vero, calcinata &c. nova plane eſſe mixta, ſalutaria quidem, a plantarum tamen virtute aliena. Interim ut præparationes mox appareant, quæ certis Vegetabilium ſaporibus præ aliis conſervandis conveniunt, dum v. g. ſapores ſabuloſi optime pulveriſatione conſervantur, ab acido vero addito deſtruuntur; e diverſo ſapores lignoſi magis decoctionibus proportionati ſunt, pulveriſationibus autem & deſtillationibus labefactantur, in Catalogo appoſito ſuccincte easdem tradit.

Parte autem III. qua *Volumen alterum* auſpicatur, poſtquam multiplicem ſaporum in medicamentis dijudicandis utilitatem in Præfatione expoſuit, totus in eo eſt, ut Mineralium partim principia cum Vegetabilium principiis eadem eſſe, partim virtutes a ſimilibus proficiſci ſaporibus, oſtendat. Obſervat proin, ipſa vegetabilia acidum, oleum & terram a mineralibus haurire, cum ſolum, in quo plantæ progerminant, mera mineralium corporum exiſtat congeries, & corallia v. g. lapilli fructuum &c. primum vegetabilia videantur, ab acerbi vero poſtmodum ſucci acceſſu petrefacta mineralia evadant, vice verſa bitumina mineralia facillime in vegetabilia tranſeant, terebinthinæ exemplo, nec quoad odorem & ſaporem, nec quoad deſtillationis producta

a bitumine discrepantis; hinc Hepaticam quoque terrestrem Petroleum redolere. Neque plura, quam quatuor superius indigitata principia e mineralibus haberi posse, talium concretorum commemoratione adstruit, quæ vel aquam, v. g. terræ & salia, vel oleum, e. g. carbo fossilis, bitumen, vel acidum, v. g. sulphur, antimonium, vel terram, e. g. lapides, suggerant; præter acidum enim non aliud simplex sal dari, cuncta reliqua composita esse, ipsaque salia fixa & volatilia e certa olei, acidi & terræ proportione compingi. Sic lixivia quod aeri libero exposita, observante D. Grew, in sal primo nitrosum, dein marinum degenerent, simulque aliquid terræ præcipitetur, olei tam separationi, quam omnimodæ evaporationi adjudicat. Mineralium vero & perfectorum sive metallorum, & imperfectorum, salium videlicet, sulphurum sive bituminum, terrarum & lapidum principia, sapores & vires specialius explicans, aurum v. g. e sulphure & acido summe digestis & cum terra quadam lapidea intime unitis venditat coagmentatum; aurum fulminans ejus productum esse vitriolicum, instar aliorum vitriolorum vomitum & alvum movens fæcesque nigredine tingens; tincturam & flores solis itidem de Vitriolo a salium tamen additione correcto participare, ideoque non purgare, saltem aliquando vomitum stimulare, sed plerumque in modum tincturæ Martis acidum æque, ac crocum solis, corrigere. Mercurium metallis annumerat, e sulphure arsenicali, acido & plumbo coagmentatum, qui in medicamentis naturam alcalinam obtineat, ab acido tamen vel in præparationibus, vel in corpore nostro accedente, corrosivus emergat & serum coagulando salivationem concitet. Antimonium e multo acido sulphureo & terra vitrescente asserit compositum: propterea medicamenta antimonialia vel flores sulphureos v. g. Tincturam, vel acidum continere, uti clyssum; a mutua vero florum & acidi antimonii mistela emeticam virtutem dependere, mineralium sulphure resinis vegetabilium correspondente. Corallia & perlas sapore arenoso gaudere, ac terendum inter odorem moschi spirare annotat, ratione saporis acidum absorbentes, intuitu vero odoris cordialem vim exerentes.

Parte IV. de humorum animalium ortu saporeque naturali, analogia inter animalia & mineralia, & medicaminum denique, quæ ex animalibus desumuntur, sapore & odore edisserit. Scilicet cum animalia e vegetabilibus ulteriori in ventriculo horum fermentatione magis

magis exaltatis incrementum æque capiant, ac vegetabilia e ſuccis mineralibus fermentatione ſupervenienti magis rarefactis enaſcantur, eadem omnino principia in Mineralibus, Vegetabilibus & Animalibus occurrere, ſaltem ratione diverſæ digeſtionis & mixturæ diſcrepare. Inter humores primũ commemorat chylum, qui cum lacte conveniens vegetabilium in ventriculo fermentatorũ & in duodeno a bile coagulatorũ tenuior exiſtat portio ab inteſtinis ad vaſa lactea tranſcolata. Fermentationis hic autorem agnoſcit acidũ tam ſalivæ, quam reliquiarum a priori digeſtione ſuperſtitum, ceu quod cum oleoſis vegetabilium maſticatorum & in ventriculo calefactorum particulis efferveſcendo texturam horum diſſolvat, atque ita præparet, ut a potu aſſumpto & lympha glandularum ventriculi ipſa Tinctura alimentaris extrahi valeat, in duodeno porro a bile coagulanda. Ab amaris proin & amaro-acribus, propter acidum oleoſum prompte in ſtomacho ſeparabile, multũ digeſtionem adjuvari. Fuſius hinc exponit, quomodo a chyli parte ſeroſa ſerum ſanguinis, lympha glandularum, urina, ſudor, ab oleoſa pinguedo, ab oleoſo-acida ſanguinis purpura, ſpiritus animales, bilis, ſemen, a viſcida demum ſive caſeoſa fibroſarum partium nutrimentum & mucilago in glandulis ventriculi & inteſtinorum, item pro bile viſcida reddenda in lienis & folliculi biliarii glandulis ſeparari ſolita, deſcendere ſoleant. Aſt analogiam animalibus cum mineralibus intercedere, animalium humoribus immediate ad ſtatum mineralem reverſis, v. g. urinæ ſabulo & calculis e ſale ammoniaco animali & terra enatis, item ſaporibus ſalivæ interdum aluminoſis, ſæpius vitriolaceis, dat comprobatum. Medicaminum denique ex animalibus petitorum ſaporem, odorem & vires excutit, qualia ſunt Sal ammoniacum animalium, ſal volatile, Lac, Caſeus, Butyrum, Adipes, Sperma Ceti, Caro, Viſcera, Oſſa, Inſecta, Stercora, Zibethum, Moſchus, Caſtoreum & Coagulum Vitulinum non inſtar acidi, ſed fermenti vice lac coagulans, v. g. hepar anguillæ pulveriſatum, ceu ob vaſa biliaria amaricans & fœtidum, partum facilitare; albumen ovorum ratione mucilaginoſitatis acrimoniam humorum temperare externeque ophthalmias refrigerare, deſtillationi vero ſubjectum ſal volatile præbere &c.

Parte V, remedia ſpecifica recenſet tam interna, quam externa: internorum Claſſes viginti duas conſtituit, Laxantium videlicet, Purgantium & Corrigentium, Sternutatoriorum, Maſticatoriorum, E-

meticorum, Acidorum, Abſorbentium, Stomachicorum, Hepaticorum, Spleneticorum, Thoracicorum, Cephalicorum, Uterinorum, Cordialium, Diaphoreticorum, Alexipharmacorum & ſudorem impedientium, Nephriticorum & Diureticorum, Arthriticorum, Opiatorum, Lactis proventum augentium & imminuentium, Venereorum, Ophthalmicorum ac Anthelmincticorum. Externa vero nempe Coſmetica, Veſicatoria, Cauſtica, Narcotica, Anodynia, Diſcutientia, Repellentia & Traumatica ſub octo comprehendit claſſibus, doctrina venenorum e triplici regno petitorum ſub calcem adjecta, quemadmodum catalogum ſaporum, quorum in ipſis claſſibus eorumve tabulis mentionem facit, præmiſit. In ipſa vero Specificorum enarratione rarius & non niſi ea addit Compoſita officinalia, quæ certo odore certove ſapore pollent; ſimplicia quippe compoſitis anteponit, neque compoſita, ubi his opus fuerit, alia commendat, quam quæ pauciores ſapores tres vel quatuor ingrediantur, ac eosdem ſapores, quos natura conjungere ſoleat, combinatos recipiant.

Parte VI. & ultima poſtquam Anatomiam plantarum, quoad horum vaſcula quadruplicia ſuccosque iisdem contentos e Malpighio & Grew prælibavit, novam communicat methodum Vegetabilia ratione ſaporis & odoris, cumprimis in oleoſo ſive terebinthinato vaſculorum ſpecificorum ſucco perceptibilium, in ſumma genera diſtribuendi. Ad hujus quippe normam in genere plantas, quæ oleoſo vaſculorum ſpecificorum ſucco conveniunt, ſub eodem collocat genere, magno compendio tum virtutes earum cognoſcendi, tum diſputationes varias decidendi, v. g. Naſturtium Indicum a flore Conſolidam regalem, a foliis Umbilicum Veneris, a ſcandendi ratione Convolvulum, a ſeminibus Heliotropium videri, prompte tamen ſapore, Naſturtii ſpeciem eſſe, diſcerni. In ſpecie autem plantarum non niſi octo ſiſtit ſumma genera, terrearum nempe, mucilaginoſarum, dulcium, amararum, aromaticarum, fœtidarum, acrium & corroſivarum; acida, acerba & adſtringentia intuitu ſucci oleoſi, quo leviter ſimul amaricant, ad amaricantia auſtera ablegans. Quodlibet enim horum generum reſpectu diverſorum ſaporum compoſitorum aut peculiaris odoris, in certas ſpecies ſubalternas ſubdividit atque exemplis illuſtrat: ſic ſub plantis terreis Vegetabilia arenoſa, lignoſa, lanuginoſa, muſcoſa & terrea perquam fœtida complectitur; plantarum dulcium octo innuit ſpecies, herbacearum

cearum videlicet, frumentaceārum, ſubacrium, aromaticarum, filiceārum, terebinthinatarum, fragrantium & fœtidarum &c. Qualem methodum eo præſtantiorem judicat, quod magis Dioſcoridis & Galeni plantarum ſapores & odores annotantium veſtigia premat, omni tempore, quo ſemina etiam, fructus & flores deficiant, in cortice, radice & foliis locum inveniat, magno Medicorum emolumento plantas ſaporibus, adeoque virtutibus conſpirantes, coordinet, ac facilitate demum & brevitate emineat. De exactitudine nihilominus ejuscum exinde dubitari poſſit, quod plantæ etiam diſcrepantibus ſaporibus in diverſis gaudeant partibus, quod plantæ viribus differentibus in multis earum partibus polleant, & quod eædem plantæ pro ſoli differentia differentes ſapores acquirant; triplici huic dubio ita ſatisfacere annititur. Sc. primo pro plantis diſtinguendis non omnem ſaporem ſufficere, ſed eum præciſe, qui prævalet ac ſucco oleoſo ſpecifico ineſt, licet utriculorum ſuccus ejusque in foliis & fructibus alteratio ſimul deſcribi debeant; ubi autem duo vaſcula ſpecifica in eadem planta præſto fuerint, diſtinctionem a ſapore eorum notabiliori ſumendam eſſe. Deinde virtutes variis vel eidem ſapori, vel diverſis ſaporum gradibus, quibus vegetabilium ſucci in multis eorum partibus gaudent, aſſignandas venire. Sapores denique earundem plantarum, quæ vel ſponte in ſylvis proveniunt, vel hortis coluntur, gradu ſaltem, neutiquam ſpecie diſcrepare.

Tandem *Appendice* Animalium & Mineralium ſapores duplici Tabula expreſſos accuratius explanat, multa adjiciendo obſervata, quæ ſuperius vel omiſſa, vel obſcurius tradita fuerant.

NOUVEAU TRAITTÉ DU POURPRE, DE LA rougeole & petite verole &c.

i. e.

Tractatus novus de purpura, morbillis & variolis, cui annectitur tractatus de dolore nephritico, calculo renum & veſicæ &c. auctore A. Porschon, Med. D.

Pariſiis apud Mauritium Villery an. 1688. in 8vo.

continet alphabetum, ut vocant, & philiram unicam.

QUanto magis frequentes, tanto majori neceſsitate & ſtudio pertractan-

tractandi videntur morbi, qui peculiarem tyrannidem exercent in universos sine discrimine ætatis, sexus, personarum. Inde hic Auctor occasionem arripuit diatribes suæ, in cujus præfatione promittit sat magnum numerum remediorum æque facilium, quam felici experimento insigniter probatorum. Hinc doctos curiososque existimat hic inventuros, quod ipsis satisfaciat, & sexum sequiorem facile evitaturum injurias inde sæpius exurgentes in formæ præjudicium atque detrimentum. Liber ipse in tres sectiones divisus est, quarum prima 24, secunda 6, tertia 13. articulos continet. Sectio I. agit de cognitione seu diagnosi purpuræ, morbillorum & variolarum. II. Tractat de horum affectuum prognosi. III. De curatione eorundem. His vero subnectitur additio ad medicamenta pro cura dictorum morborum proposita. Ex singulis, quæ forsan notatu digniora, hic inseremus. Postquam Sect. I. artic. 1. trigam memoratorum affectuum considerandam asseruit Auctor vel instar symptomatum, vel instar crisium in morbis obvenientium, vel, utut raro, instar primariorum morborum, disquirit artic. 2. utrum purpura, morbilli & variolæ sint ægritudines novæ, an vero veteribus cognitæ? artic. autem 3. concludit, omnino cognitas fuisse; sed mentionem illarum in scriptis vel ideo esse omissam, quod prisci crediderint esse vel symptomata febrium synocharum & malignarum, vel crises easdem febres insequi solitas. Imo si quis prætendat, exanthemata & eruptiones in cute, Hippocratis, Galeni, Aëtii, cæterorumque Græcorum tempore observatas, non convenire cum morbillis & variolis modernorum, facillimam & in promptu esse litis compositionem. Diversitatem scilicet regionum, vivendi rationem aliam, virtutem astrorum particularem, aliasque demum causas externas & internas utrobique ponderandas esse. Porro art. 4. 5. & 6. quid per purpuram, morbillos & variolas intelligatur, ex mente variorum auctorum explicatur, subjuncta art. 7. cujusvis brevi descriptione, art. 8. autem traditur, quomodo purpura ab ulceribus & lentigine, aliisque similibus differat. A variolis deinde & morbillis quomodo hæc distet, artic. 9. vel inde apparere statuitur, quod illi affectus tertio aut quarto post febrim critice & salutariter prodeant; hæc vero septimo adveniens fere semper symptomatica & periculosa sit. Atque hoc ideo contingere putatur, quia febris ista maligna purpurã præcedens magis lenta sit, ejusque principium se extendat ad diem 7. unde excretiones eo tempore fi-

re prodeũtes non posſint eſſe criticæ. E contrario variolas & morbillos cum febre acuta incipere; hinc excretiones non ſolum 3. aut 4. die, ſed 1. etiam & 2. criticas exiſtere. Art. 10. differentiæ reliquæ horum affectuum a ſubſtantia, quantitate & qualitate deſumptæ proponuntur. Artic. 11. in originem purpuræ inquiritur, aſſerendo, illam ſubtiliſſimæ parti humoris putreſcentis & corrupti natales debere. Oriri autem putredinem ab aëris conſtitutione varie perverſa, ita ut & ſiccitas nimia ſuam eo ſymbolam conferat, atteſtante Livio, qui L. I. decad. 4. Romam h. m. peſtiferæ cladi ſubjectam fuiſſe memoret. Artic. 12. cauſa inveſtigatur morbillorum & variolarum, quam Arabes impuritatem ſanguinis menſtrui, quo fœtus in matrice deliteſcens nutriatur, aſſeruerunt. Atque hoc quidem vel ideo factum creditur, quod Rhaſis ſanguinem infantum inſtar vini recentis quaſi ebullitione quadam depurari tradiderit, ac præterea experientia exploratum habeatur, pauciſſimos hominum ab hoc morbi genere exemptos. Infantes ſæpe bis vel ter eo affligi, quin & adoleſcentes, ac demum decrepitos aliquando iſthoc malo premi. Ut nihil dicatur de fœtibus vix in lucem editis, & ſtigmate hujus morbi affatim ſignatis. Accedit, quod judicio optimo Hippocratis L. de natur. hom. morbus plures eodem tempore afficiens communem cauſam præſupponat. Jam vero nihil huc trahi in cauſæ talis officium poſſe, niſi vel aër ſit, vel ſemen, aut ſanguis menſtruus. Non aërem, quia omnes eodem non fruimur; quidam ſcilicet puro, quidam impuro & corrupto, ac pro climatum diverſitate utuntur. Non ſemen, quod hoc fontem aperiat morbis hereditariis, omnemque vitam durantibus. E. neceſſarium omnino eſſe, ſanguinem menſtruum huc accerſere. Artic. vero 13. Mercurialis opinio, hereditario quaſi traduce hos morbos propagari arbitrantis, recenſetur ac refellitur. Artic. 14. Fernelio malignitatem aëris accuſanti certo modo Auctor aſſentitur. Quamvis enim cauſam proximam morbillorum ac variolarum ſtatuat exiſtere in ebullitione, putredine & determinata humorum corruptione; nihilominus hanc ex corruptione aëris, impuritate ſanguinis menſtrui & vitio alimentorum profluere exiſtimat, id quod fuſius paulo probare annititur, ac articulo 15. cauſas externas & remotiores ſubjungens, aërem, balnea frequentiora, exercitia violenta, & imprimis contagium memorat. Artic. 16. non ſine prævia aut comite febre hos affectus oriri, atque artic. 17. eam non ſemper ſynochum putri-

dam, ſed interdum naturæ peſtilentialis participem, quandoque tertianam ſimplicem, vel duplicatam continuam eſſe oſtenditur. Art. 18. ſigna purpuræ, & 19. variolarum ac morbillorum exponuntur. Cum vero morborum horum ſigna ſint communia, differentia in eo notatur, quod in morbillorum acceſſu inquietudo calorque major, & vomitio ob moram bilis in ventriculo longiorem moleſtior, artuum vero laſſitudo paulo mitior ſit: in variolis quoque majori pruritu & dolore ægri vexentur ſub eruptione, quam in morbillis. Artic. 20. 21. 22. 23. 24. de tempore, quando affligant, item de ſignis cauſarum, de partibus affectis, etiam internis, & de confluentia variolarum mortem ut plurimum, vel ad minimum ulcera maligna, oſſium cariem, viſus abolitionem, formæ fæditatem &c. producente agitur. His ita præmiſſis Sectio II. inſtituitur de prognoſi circa purpuram, morbillos & variolas formanda. Artic. 1. deſcribuntur maculæ purpureæ, item variolæ tam ratione quantitatis, quam qualitatis, ut appareat quæ bonæ, aut malæ, quidve ſpei aut metus inſinuent. Art. 2. quid ex pulſu varii generis, item febre nunc prævia, nunc inſequente queat colligi, indicatur. Art. 3. urinam quidem nihil certi in purpuræ morbo portendere traditur; cocta tamen ſi conſpiciatur, cum eneoremate laudabili, eoque conſtanti per plures dies, & paulatim ad vitri fundum deſcendente, ſalutem certo prænunciari. E contrario ſecuturæ mortis argumentum deſumi, ſi urina pinguis inſtar olei, aut nigra, vel livida, vel magna copia citra febris decrementum prodeat. Art. 4. de ſudorum incerto præſagio circa purpuram agitur, & art. 5. de alvi fluxu aſſeritur, hunc utiliter contingere, ſi malignitas dominetur; nocivum eſſe, ſi putredo ſit major. Art. 6. de delirio perſeverante, tremore manuum & linguæ, quod mortem hæc inferant; item de ſurditate & ſternutatione in ſtatu morbi bona, dolore vero ſtomachi & ructibus frequenter moleſtis, item de appetitu plane dejecto, malis, breviſſime dicitur. Tandem ad III. ſectionem devenitur, quæ curationem purpuræ, morbillorum & variolarum ſiſtit. Art. 1. declaratur, indicationes in purpura eſſe deſumendas a febribus iſtis malignis & peſtilentialibus, quarum ſymptoma ordinarium illa eſt. Cumque liberanda tum ſit natura ab onere opprimente, ſive hoc ſanguis ſit, ſive humores ſint, horum vero corruptio ab aëre plurimum dependeat, hinc artic. 2. ejus correctio varie docetur inſtituenda: v. g. ſi nimis calidus aër deprehendatur, refrigerandum eſſe transfuſione frequenti aquæ frigidæ

gidæ ex uno vaſe in aliud, item humectando conclave aceto vini vel aqua roſarum, aut herbas & flores refrigerantes ſpargendo, e. g. fol. vitis, ſalicis, nymphææ, fl. roſarum, violarum, & poſtea eodem articulo, quomodo nutriri debeat æger purpura laborans, traditur. Inter alia ſuadetur pro potu ordinario uſurpari decoctum hordei & tamarindorum cum pauculo cinamomi, aut aquæ ſaccharo & citro infectæ. Cujuscunque autem generis potus eligatur, admiſcendas illi eſſe tres aut quatuor guttas ſpiritus vitrioli aut ſulphuris. Nam hos ſpiritus virtutem poſſidere refrigerandi, aperiendi, reſiſtendi putredini & inflammationi humorum, imo ſitim extinguendi. Artic. 3. diætæ ratio in variolis & morbillis obſervanda fuſius exponitur. E cibis maxime interdicuntur ova & carnes, item fructus horæi, & quicquid acre, ſalitum, pingue & dulce eſt: conceduntur moderate frigida & adſtringentia. Pro potu ordinario commendatur aqua ſaccharata aut decoctum hordei, aut acetoſæ, vel raſuræ eboris aut cornu cervi, addito ſirupo limon. q. p. item ptiſana cum hordeo mundato & glycyrrh. parata, in qua bullierit una vel altera uva Damaſcena, aut aliquid ſirupi limon. vel granatorum admiſtum fuerit. Febri autem intenſius ſæviente, extinguatur aliquoties lamina auri vel fruſtum chalybis in decocto hordei, additoque citri aut granatorum ſucco præbeatur. Cæterum ſi alvus forte clauſa ſit, recurrendum eſſe putatur ad clyſteres & ſuppoſitoria. De venæ ſectione autem artic. 4. notatur, quod in principio purpuræ, & antequam appareant maculæ, non tantum, ſed etiam poſt eruptionem illa ſub certis conditionum legibus adminiſtranda habeatur. Idem jubetur art. 5. in morbillis & variolis. Et quamvis Fernelius, Riolanus, Ambroſius Pareus ſub vel poſt eruptionem nullo modo venam ſecari admittant, neceſſarium tamen hoc omnino eſſe judicatur, ſi febris tunc temporis advertatur magis acuta, ægrotus majori torqueatur inquietudine & reſpirationis difficultate, urina craſſior & magis rubra, ac ſymptomata graviora deprehendantur. Art. 6. poſt ſatis repetitam ſanguinis miſſionem ventoſæ vel ſiccæ, vel ſcarificatæ in natibus, ſcapulis, dorſo &c. item frictiones frequentes in extremitatibus cum panno aſpero laudantur. Non parvæ quoque utilitatis veſicatoria celebrantur, ſi malignitas & ſymptomata graviora urgeant, collo, brachiis, inter humerum & cubitum, item natibus &c. applicata. Verum cum cantharides hoc fine adhibitæ veſicæ vim inferre ſoleant, addi commode jubetur ſemen

ammios in pulverem redactum. Si ſuſpecta ſit venæſectio, reſpectu e. g. infantum aut temporis, ſcarificationes ſubſtituendas eſſe aſſeritur in humeris, natibus &c. idque etiam in morbi ſtatu, cum naturæ motum promoveant. In infantibus tamen non debere profundas fieri monetur, quod ſanguis calidus & bulliens tanto forſan impetu efflueret, ut ſiſti vix queat. Art. 7. & 8. de purgatione tam in purpura, quam variolis & morbillis inſtituenda diſſeritur, quoad tempus, remedia & modum. In hisce autem ſingulis affectibus non niſi ante macularum eruptionem alvum moveri, & ſi durante morbo hæc occluſa ſit, clyſtere ex jure aut lacte eam ſolvi; abſoluto autem toto morbi circuitu purgationem ordinari jubetur. Art. 9. ſudorifera in ſtatu & declinatione purpuræ utilia prædicantur, modo ſint minus calida, e. g. card. bened. regina prati, ſcordium &c. Salia autem abſynthii, ſcabioſæ, nec non antimonium diaphoreticum plus caloris habere judicantur. Inter alia ſudorem moventia medicamenta ſequens primo loco ſtat: ℞ aquæ cardui bened. reginæ prati a. ℥ij. ſucci limonum ℥j. Theriacæ ʒß. ʒij. vel ʒj. M. Art. 10. pro faciliori variolarum & morbillorum cura, ſi natura in expellendo ſegnior advertatur, varia ſudorifera, ſed maximam partem decocta, & in his lentes commendantur. Art. 11. cordialia cum hactenus præſcriptis medicamentis exhibenda ſuadentur, quæ malignitati & putredini ſpecifica proprietate reſiſtant, qualia ſint rad. pentaphylli, tormentillæ, carlinæ, folia ſcordii &c. item pulvis ex corall. rub. raſura eboris, cornu cervi, & pulvis bezoardicus. Art. 12. pro virium conſervatione juſcula cum herbis varia & quædam medicamenta; præ omnibus vero vinum vetus laudatur vel odore ægrotum reficiens. Art. 13. quomodo variis ſymptomatibus obviam eundum edocetur, ſi ſcilicet hepar, lien, inteſtina, renes, pulmones, collum, oculi, nares, facies a variolis obſideantur. Ex reliquis duo notamus tantummodo: ſcilicet in oculos, ſi illi impetantur, ſæpius inſtillandum eſſe columbarum ſanguinem, & faciem ipſam, ne cicatricibus aut foveis fæderur, tali ſanguine e vena ſubalari extracto & calido eſſe lavandam. Ex infinitis autem remediis ad formæ elegantiam a variolarum veſtigiis præſervandam varia recenſentur ſelecta nobilioribus e ſexu ſequiori inſervitura, e. g. oleum vitellorum ovi, pinguedo vervecina recens fuſa ſeu liquefacta, aqua mille florum, aut fimi vaccini menſe Majo deſtillata, axungia humana, item aqua peculiaris deſcripta &c. quibus

bus omnibus vel inungi, vel etiam lavari facies præcipitur. In additamento seu Mantissa remediorum præter alia communicantur, tria in gratiam formosiorum, quæ infallibilia venditantur pro pulchritudinis thesauro conservando: (1.) lardum vetus q. p. infigatur extremitati baculi, vel immittatur batillo focario ignito & accendatur, ut guttæ decidant in pelvim frigida repletam. Post coagulationem colligatur, & in alia aqua frigida sæpius mutanda pluries lavetur, adhibendo tandem aquam rosarum & plantaginis, postque admisceatur pauculum ceruſſæ. Hoc unguento post eruptionem pustularum, & quando suppurari incipiunt, ægri facies fricanda tota est, superimposita deinde paropide ex linteo optimo. Sic suppuratione facilius facta pruritus mitigatur, & crustis decidentibus foveæ nullæ remanent. (2.) Fundatur leni igne seu stilletur lardum recens in patinam figulinam vernice obductam seu vitreatam, capiantur ejus accurato pondere ℥iij. agitentur diu cum aqua rosarum & plantarum, & in fine adjiciatur ℥j. sanguinis columbæ & vitelli ovi, redigantur omnia in substantiam uniformem, & cum pluma applicetur hoc unguentum bis in die tepide universæ faciei. Notandum tamen ejusmodi remedia nunquam adhibenda, nisi post nonum vel decimum diem, expulsione scilicet pustularum omni perfecta. (3.) Post casum squamularum seu crustarum pomada sequens commendatur, quæ non tantum foveas a pustulis relictas explendo cutim reddat æqualem, sed & a rugis faciei ac mammarum, nec non aliarum partium a puerperio deformitatem contrahentium præservet: ℞ 40. vel 50. pedes vervecinos biduo vel triduo ante plenilunium. Confracti bulliant in s. q. aquæ, & quod supernatabit colligatur. Huic adde sperm. ceti duas vel tres drachmas, pinguedinis porci recentis & butyri recentis non saliti a. ℥ij. Liquefiant omnia in olla vitreata, & sic unita refrigerentur, hinc laventur aqua rosarum ad perfectam albedinem, ac tandem serventur in vase vitreo pro usu. Bene facerent, inquit Dn. Auctor, hoc medicamento usuri, si plura frusta pellis d' Occagne præparata faciei vel aliis partibus a rugis præservandis applicarent. Præparationis tamen modum tanquam secretum sibi reservat.

Qui annexus est tractatulus de renum & vesicæ calculo, in duas abit sectiones. Utraque scinditur in tria capita, quorum I. de diagnosi seu cognitione calculi vel in renibus, vel in vesica; II. de prognosi,

& III. de curatione agit. Singulis capitibus ſui ſubjacent articuli, quos ſingulatim recenſere merito ſuperſedemus. Arctis enim brevitatis liminibus circumſcribuntur, ut ægre citra totius lacerationem quicquam liceat extrahere. Quædam tamen in hoc compendio cumulantur, quæ forſan lectionem videntur meritura.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑνοίας σχημάτων καὶ περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων. α. β. &c.

i. e.

Alexandri *de figuris Sententiæ atque Elocutionis libri II. cum* **Phœbammonis** *de Schematibus oratoriis Scholiorum libris duobus, &* **Minuciani** *de ſedibus argumentorum libro Græce, cum verſione Latina & notis* **Laurentii Normanni Prof. Reg. Upſalienſis.**

Upſaliæ excudit Henricus Keyſer, 1690, in 8. Plag. 13.

QVis Alexander hic, librorum περὶ τῶν τῆς διανοίας σχημάτων, καὶ περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων auctor ſit, inter eruditos adhuc diſquiri ſolet. *Conradus Geſnerus* in Bibliotheca ſua Univerſali eum Alexandrum Aphrodiſienſem, ſummum Philoſophiæ Ariſtotelicæ inſtauratorem eſſe, arbitratur. At clariſſimus editor, vir Græce doctiſſimus, *Laurentius Normannus*, in notis hic ſubjectis, argumentis non obſcuris haut alium eſſe, quam qui Numenii filius, ὁ Νουμηνίου σοφιστὴς a Suida adpellatur, probat! qui, ut ipſe ex Julio Rufiniano rhetore antiquo colligit, Aquilæ itidem rhetoris σύγχρονος, ac adeo ævo Antoninorum floruerit. Siquidem parens ipſius, Suida teſte, προγυμναστικὸν Ἀδριανῷ εἰς Αντίνοον ſcripſit. Cui quum Hypotheſes item περὶ τῶν τῆς λέξεως σχημάτων *Suidas* tribuat, aut ſimillimum & maxime geminum, aut hoc ipſum fortaſſe filii ſcriptum intellexiſſe, laudatus modo *Normannus* noſter conjicit. Hic vero Aldinum exemplar Græcum, quod præ manibus habuit, tum emendavit, tum nova interpretatione illuſtravit, notasque ſub finem adjecit eruditas. Cui propter cognationem argumenti, *Phœbammonis* Σχόλια περὶ σχημάτων ῥητορικῶν ex editione Aldina, in qua nullum præſcriptum fuerat nomen, adjunxit,

Digitized by Google

junxit, eadem argumentis haut contemnendis autori dicto vindicans, verum an is Hermogene sit antiquior, definire haut ausus, probat, post divisum veteris novæque Romæ Imperium vixisse, ac gente Ægyptium & quidē Alexandrinum fuisse. Id dubio caret, cum professione fuisse Christianum: quia *lib. 2. p. 124.* S. Paulū, θεῖον ἀπόστολον, (allegando 1. Cor. X. 10.) adpellat. Tandem nominatis jam duobus rhetoribus comitem dat *Minucianum*, qui libro περὶ στοιχειωμάτων, argumentorum inveniendorū rationem brevi, sed exquisita bonarū rerum fruge ac copia referto libello, operis majoris ἀποσπασματίῳ, summatim complexus est. Is licet in Aldinorū Rhetorum opere ultimū teneat locum, ingenio tamen & arte neutiquam postremus est. Patre Nicagora Sophista Athenis nato, Gallieni Imperatoris ætate vixit. Synopticæ Rhetoricæ autor eum hoc elogio ornat: Μινουκιανὸς σκεῖνος, ὃν ἔφην, ὁ πανυγεφόρος, φύσεως θείας μεταποιητής. Mentionem quoque ejus *Photius Cod. CCXLIII* facit honorificam. Præclare igitur de bonis literis & antiquis scriptoribus Græcis meretur *Cl. Normannus*, qui non tantum Rhetores laudatos Græcos emendate publicæ iterum luci exposuit; sed alia etiam Græca scripta prælo parata habet, quæ ut Orbi Erudito communicet, merito optamus.

MEMOIRES DU SIEUR DE LA CROIX CONTENANS diverses relations de L' Empire Othomann.

i. e.

Relationes diversæ de Imperio Othomannico, auctore Domino de la Croix.

Parisiis apud A. Cellier 1684. in 12. Plag. dim. 83.

DEscriptionem hanc Imperii Othomannici ex diariis suis composuit nobilissimus Auctor, cum Legato extraordinario Regis Galliæ Marchioni de Nointel ad Imperatorem Turcarum, anno 1670 & sequentibus, ab epistolis esset. Tractationem totius Operis duobo voluminibus, undecim vero epistolis ad amicum scriptis complexus est, præmissa explicatione vocabulorū linguæ Turcicæ in libello occurrentium. Vol. I. *Epistola prima* iter ex Gallia per Archipelagum, adventum Legati

gati in insula Melitensi, ejus receptionem a Magno Ordinis Magistro factam, adjuncta delineatione urbis & munimentorum, tunc abitum & appulsum ad insulas Tenedum & Chium, item ad propugnacula Imperii Turcici *Dardanelles* dicta, in fine adventum in metropolin, magnificum ingressum Legati in illam, & primum ejus congressum cum Gubernatore urbis Constantinopolitanæ *Kaimmakam* dicti describens. Qua occasione notat, naves transportantes Legatos Regis Galliæ, in transitu regiam sedem Imperatoris Turcici, *Serraglio* dictam, explosione tormentorum bellicorum non salutare; tametsi hæc species quædam submissionis a Legatis, si navibus hanc splendidissimam sedem Imperatoris prætervehant, aliis exigatur. *Secunda epistola* iter Legati Adrianopolin versus, ubi tunc temporis Monarcha Turcarum venationibus operam dabat, exponit, cum recensione eorum, quæ in congressibus Legati cum Magno Visirio, deinde Imperatore ipso, tum primo sacrorum Turcicorum Antistite, & Gubernatore Urbis notatu digna sese obtulere, non prætermissa accurata recitatione omnium solennium & ceremoniarum, quæ exactissime etiam in hac aula in receptione legatorum observari solent. Tandem hanc epistolam enarratione ceremoniarum, in festo *Bayram* dicto, quo jejunium quadragesimale Turcarum finitur, concludit. Reversus cum Legato Constantinopolin Auctor, *epistola tertia* urbis hujus palatia, templa, ædificia publica, sedem Imperatorum, Bosphorum Thracicum, castella maris nigri, columnam Pompeji, (quam tamen perperam hoc nomine insigniri ait, cum Cæsari Augusto, ut ex inscriptione videndum, dicata sit,) aquæductus & balnea, accurata descriptione exhibet. Quæ cum de urbe retulisset ad amicum, porro de regimine & politia Turcarum, de summa auctoritate Magni Visirii, de disciplina militari & civili, de cœca obedientia subditorum erga Imperatorem, & de viribus Imperii Ottomannici, (quas quidem exiguas admodum & deminutas esse asseverat) *epistola quarta* refert; de Magno Chamo Tartariæ, quatenus ille Imperio Turcico obnoxius sit, quædam adjiciens. *Epistola quinta* iter secundum Legati Adrianopolim, & ejus negotiationes cum Magno Visirio, tum qui apparatus bellum cum Rege Poloniæ anno 1672 gestum in aula Turcica antecesserint, & qua pompa & magnificentia ipse Imperator cum toto exercitu in expeditionem profectus sit, quantus militum numerus, quid in expugnatione Camineciі contigerit, memoran-

Digitized by Google

morantur, quibus in fine rebellionis in urbe *Tripoli* eodem anno ortæ motus annectuntur. *Epistola sexta*, ab amico monitus, in descriptione Regiæ Sedis Constantinopolitanæ mentionem Imperatricis & fœminarum illic habitantium factam non fuisse, prolixa narratione respondet, quæ habitacula sint Imperatricis, quæ fœminarum aliarum, qui ministri, quæ mulierum harum vivendi ratio, qui ritus nuptiales Imperatoris, quæ ratio mutuæ salutationis inter Imperatorem & matrem ejusdem, quis modus faciendi preces, & quæ quotidianæ occupationes Magni Imperatoris sint. His subjungit finem negotiationis Legati Gallici in aula Turcica, additis articulis fœderis pacti. Cum his ipsis postquam missus a Legato Auctor in Galliam fuerat, ut ratificationem Regiam adferret, redux Constantinopolin, *Voluminis secundi Epistola prima* ad amicum refert, quid eo in itinere sibi obtigerit, cum descriptione insulæ Scii & urbis Smirnæ, quas in itinere salutaverat. Reliquam epistolæ partem historica relatio de origine Magni Visirii tunc temporis Rioprulli, ejus varia fortuna, promotione ad supremum ministerium status, familia, ministris & sumtibus, ut & reditibus occupat. Annexa est enumeratio præcipuorũ ministrorum Imperii, cum expeditionibꝰ cuiq; convenientibꝰ: sub finem de adventu Legati Regis Angliæ, & quid notatu dignum in negotiatione ejusdem fuerit, amicum certiorem reddit. In *secunda epistola* de ceremoniis circumcisionis filiorum Imperatoris, Mustaphæ & Hamet, agit Auctor; ubi sermonẽ de spectaculis & festis eodem die celebratis, de donis Principibꝰ circumcisis non solum a supremis imperii ministris, sed & ab omnibus artificũ & opificum sodalitiis oblatis, de itinere Principum per urbem, & insequutis nuptiis Mustaphæ Bassæ cum filia Imperatoris, & quæ in illis observatu digna fuerint, instituit. In *tertia epistola* exhibetur historica descriptio provinciarum Moldaviæ & Walachiæ, de nominatione & investitura Principum, de receptione illorum a subditis, quas leges, quam formam gubernandi observent, quæ castra, qui ministri, quanti sumtus & reditus illorum sint. Et cum in epistola prioris Voluminis *quinta* de bello Turcico cum Rege Poloniæ ad amicum quædam perscripsisset Auctor; hinc posterioris Voluminis *quarta* de adventu Legati Polonici ad aulam Turcicam, de propositionibus ejus concludendæ pacis causa, de articulis pacis, & quæ huc pertinent, illum certiorem reddit. Mox causas nati belli inter Ducem Magnum Moscoviæ & Imperatorem Turcarum,

literas hinc inde ſuper hoc bello ſcriptas, profectionem exercitus Turcici, conjunctionem cum Tartarorum copiis, obſidionem & expugnationem caſtelli Czegrim, cladē Turcarum & res afflictas eorundem exponit; ſtrategema Magni Viſirii, qui a Moſcorum militum ſupremo præfecto ruinam exercitus centum millibus Ducatorum redemerit, ſimul referens. Tandem *epiſtola quinta* & ultima de falſo Meſſia Judæorum *Sabbathai Sevi* integram concinnat hiſtoriam: ejus ortum, ſtudia, itinera, conjugium cum fœmina quadam *Mirjam* dicta, & cœcitatem Judæorum hunc deceptorem recipientium depingit. Hinc Turcarum metum de ſeditione Judæorum, captivitatem falſi Meſſiæ, ejus apoſtaſiam & tandem mortem in carcere enarrat; qua occaſione, de religione, fide, ceremoniis, feſtis diebus, jejuniis, nuptiis & ſepulturis Judæorum non pauca lectu non injucunda apponit, totum hoc opuſculum indice rerum & verborum concludens.

INSTITUTIONES GRAMMATICÆ ANGLO-SAXONICÆ & Mæſo-Gothicæ, auctore Georgio Hickeſio Eccleſiæ Anglicanæ Presbytero.

Oxonii e Theatro Sheldoniano 1689. in 4. Plag. 46.

QUalem jamdudum Eruditus Orbis deſideravit, & *Thomas Marſchallus*, Collegii Lincolnienſis in Academia Oxonienſi, dum viveret, Rector clariſſimus promiſerat, Grammaticam Anglo-Saxonicam atque Gothicam, *Georgius Hickeſius* tandem laudando ſtudio compoſuit publicique juris fecit. Cum enim vir hic doctiſſimus deprehendiſſet, antiqua Saxonum Gothorumque monumenta, quorum in Anglia inprimis haud exigua copia hodieque ſupereſt, a Theologis æque ac Jureconſultis & Philologis legi merito debere; paucisſimos vero eſſe, qui ſine Grammaticæ adminiculo facere id ſeu velint, ſeu cum ſucceſſu poſſint: id laboris in ſe ſuſcepit, ut linguam, quam barbaram & incultam plerique putant, ipſe vero diſertam & ad elegantiam Græci ſermonis aſpirantem laudat, certis diſciplinæ regulis ſubjiceret. Sed de hoc inſtituto ſuo ipſe in præfatione uberius diſſeruit, harum rerum ſtudioſis omnino legenda. Cæterum Grammaticam hanc, de qua in compendio plura dici non poſſunt, excipiunt in eodem hoc volumine

tria

Digitized by Google

TAB. VIII

Ad Supplementorum Sectionem X. pag. 523.

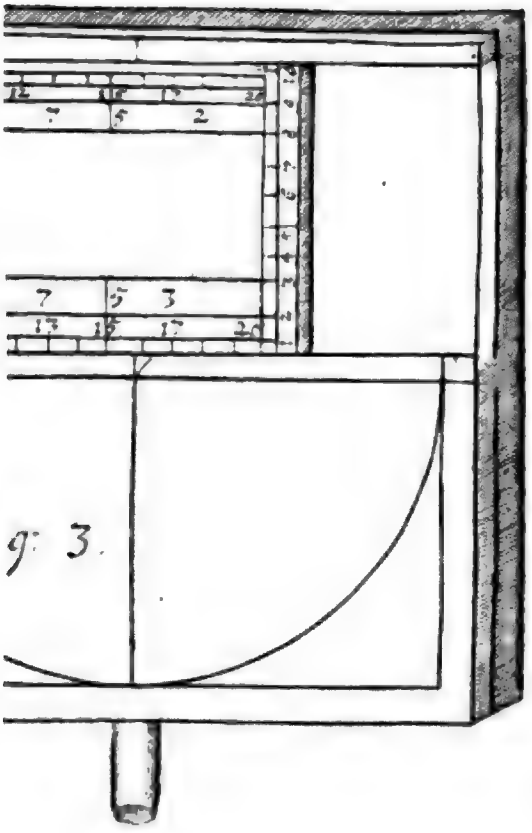

Fig. 3.

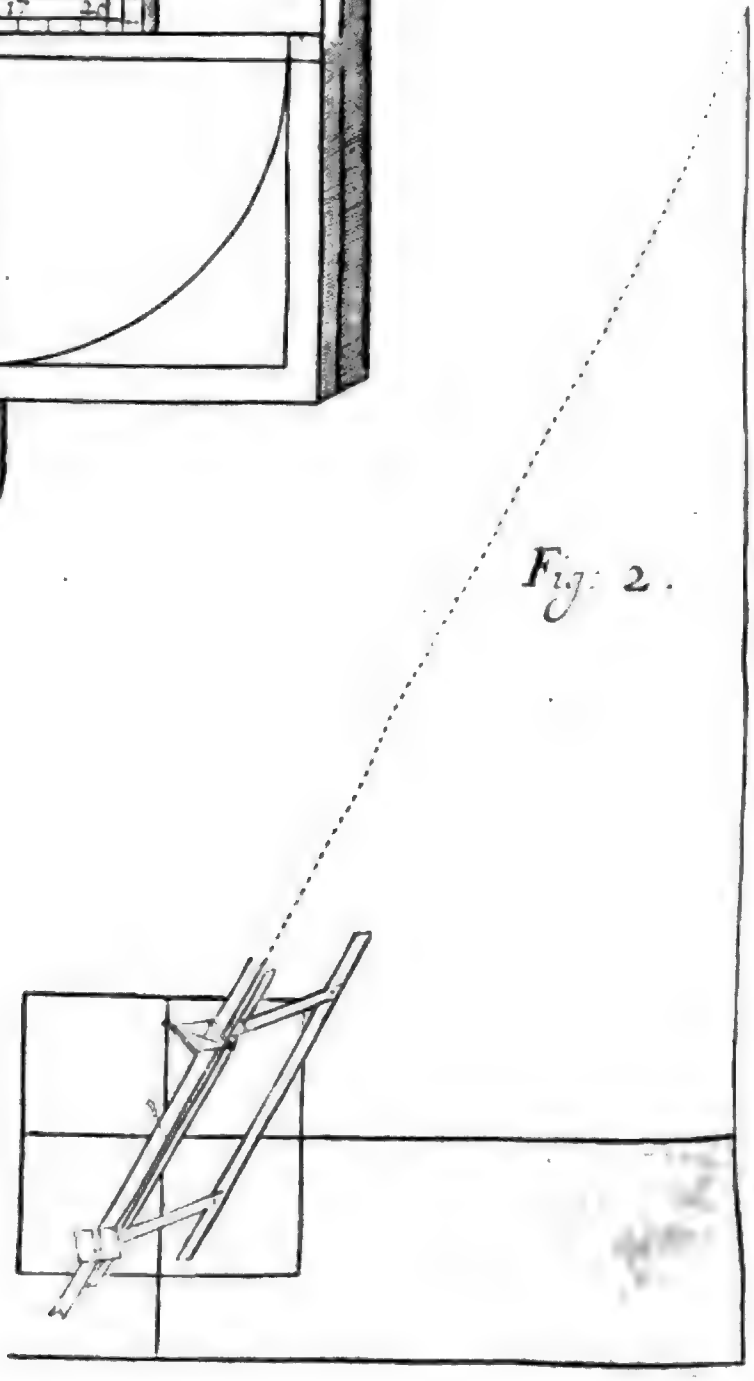

Fig. 2.

eria adhuc opuſcula alia. 1. *Runolphi Jonæ* Rudimenta Grammaticæ Islandicæ, A. 1651 Hafniæ jam edita, ſed quibus nunc Dictionariolum ab *Hickeſio* noſtro concinnatum accesſit. 2. Catalogus veterum librorum Saxonicorum atque Gothicorum, tum qui typis exſcripti ſunt (quorum quidem illos, qui a *Joſſelino*, *Somnero*, *Mareſchallo* & *Junio* editi fuere, puros ac emendatos; reliquos vero omnes, etiam quos *J. Seldenus* & *H. Spelmannus* ediderunt, mendoſos prodiiſſe, in Præfatione Auctor noſter monuerat) tum qui in Bibliothecis, Angliæ inprimis, manuſcripti magno ſatis numero aſſervantur. 3. *Eduardi Bernardi*, celeberrimi ſæpiusque nobis laudati viri, Etymologicum Britannicum, e Diſſertatione, quam de Orbis Eruditi Litteratura apparat, decerptum; quod ſpecimen tale eſt, ut Diſſertationem integram non poſſint non docti omnes quam avidiſſime expectare.

PRAXIS NOVA ET EXPEDITISSIMA GEOMETRICE menſurandi diſtantias, altitudines & profunditates, auctore P. Stanislao Solski, Polono, Societatis JEſu.

Cracoviæ, ex officina Franciſci Cezari 1688. in 4. plag. 17.

Schematum Tab. 16.

QUem in ſcenam produxerat doctiſſimus S. J. Pater Solskius *Geometram Polonum*, operationes practicas ſine uſu acus magneticæ & regulæ proportionum facillima ratione expedientem, illum habitu Romano circumdatum denuo in lucem emiſit, ut ad ſtudioſos Geometriæ Polonici idiomatis ignaros ipſi quoque pateret aditus. Nova autem menſurandi praxis, quam ille docet, quinque hujus libelli partibus explicatur. *Prima* præmittit problemata de formandis lineis, angulis & figuris, breviterque perſtringens incommoda inſtrumentorum, quibus vulgo Geodætæ utuntur, exponit fabricam tabulæ tam *ſimplicis* quam *diviſæ*, nec non dioptræ cum pinnacidiorum novorum genere, ex quatuor conſtante chordis, quæ dum decuſſantur, duos angulos acutos efformant. (Vid. Fig. 1.) *Simplex* tabula nihil aliud eſt, quam tabula TAB. VIII. quadrata, ex quatuor quadratulis minoribus compoſita: ex ſimplici vero fit *diviſa*, ſi quadratulorum latera in centum partes æquales diſtri-

buantur. Pars *secunda* usum tabulæ simplicis & divisæ explicat: *tertia* vero continet constructionem & usum *tabulæ artificialis*, in quam tabula divisa mutatur, si pars ejus dimidia, quæ duo quadrata complectitur, insternatur lamina mobili easdem divisiones habente. (Vid. fig. 1.) Transfert autem doctissimus Auctor instrumentum parallelarum ad novum usum, dum unum ejus latus illud, quocunque etiam genere tabulæ utatur, lineæ fiduciæ adplicat, alterum vero ita diducit, ut longitudinem quæsitæ lineæ in quadratuli latere abscindat. (Vid. fig. 3.) In *quarta* parte docetur, quomodo tabulæ ligneæ simplicissimæ, quam *asserculi* nomine vocat Auctor, adminiculo omnes dimensiones Geometricæ possint perfici, nec non quomodo *trium baculorum* ope, qui compositi triangulum rectangulum constituunt, quamplurima quæsita Geometrica in campis resolvantur. *Quintam* denique partem complent problemata, quibus dimetiri licet altitudines per *umbram diurnam ac nocturnam*, non tantum extensam per planum horizontale, sed & fractam in plano verticali. Singulæ autem propositiones, quæ in universum sunt 59, non solum demonstrationibus confirmantur, sed tanta cum perspicuitate quoque proponuntur, ut facillime possint intelligi, præcipue ab illis, qui usum Quadrati Geometrici & Mensulæ Prætorianæ habent perspectum.

JOHANNIS GOAD, ANGLI, ASTRO-METEOROlogia Sana, seu Principia Physico-Mathematica, quibus mutationem aëris, morborum epidemicorum, cometarum, terræ motuum, aliorumque insigniorum naturæ effectuum ratio reddi possit.

Londini, apud Samuelem Tidmarsch. 1690. 4. plag. 24.

QUæ in *Actis Eruditorum* Anni 1687, p. 22. seq. a nobis commemorata sunt *Astro-meteorologica*, Clarissimus eorum Auctor, antequam Anno 1689 de vita decederet, in compendium contracta, Latino sermone, exterorum in gratiam, denuo proposuit, persuasissimus hanc cœlestium contemplationem non solum animum pariter atque oculos erigere lætoque pascere spectaculo, sed varias quoque utilitates redundare posse in genus humanum, si astrorum vires *rite* investigentur. Quam-

Quamobrem nauticæ quoque rei peritos orat, ut in longo ſuo marino otio impendant potius tempus, quam fallant; nec arte ſua ad privatorum quæſtum tantum, ſed ad bonum publicum utantur; cui poſt propagationem religionis Chriſtianæ melius conferre non poſſint, quam aëris mutationes diligenter annotando, ut tandem ars Aſtrologica perfectior evadat: ipſisque ut majori cum voluptate id facere poſſint, certas regulas præſcribit. Cæterum opuſculum ipſum in duas partes commode tribuere licebit, quarum *prima* de ſubjecto & materiâ meteororum diſputat; ſtellis tam errantibus quam affixis influxus ſuos vindicat; varios modos, quibus Planetæ caloris & frigoris vicisſitudines producant, affert; præcipue vero de aſpectibus non ſolum in univerſum, ſed ſingulorum quoque Planetarum inter ſe & cum fixis, agit; tandemque ſuſpiciones Coſmicas de fixarum & partium Zodiaci, nec non de Horizontis & Meridiani viribus proponit. *Altera* pars per præcedentis doctrinæ principia rationem reddere conatur inſigniorum aliquot naturæ effectuum, diſſerendo de natura & qualitatibus menſium anni, de morbis epidemicis & peſte, cometis, terræ motibus, fulmine & fulgure, maris fluminumque motibus & inundationibus, ventisque tandem & tempeſtatibus. Quos vero aphoriſmos de rebus jam dictis in medium profert, eorum veritatem diligentiſſimis accuratiſſimisque multorum annorum obſervationibus expertum ſe eſſe Cl. Auctor affirmat, nec Chymicum ullum foco aſſidentem diligentius avidiusque unquam excubuiſſe notandis obſervandisque variis ignis gradibus, & arcani χρυσοποιητικῦ diverſis coloribus mutationibusque, quam ipſe in naturæ cœleſtis varietatibus aërisque vicisſitudinibus perſcrutandis invigilaverit. Provocat autem, ſicubi brevior eſt, ad majus ſuum opus Anglicano idiomate editum, ex illoque repetit conſilium de Profeſſore Aſtrologiæ Lugduni Batavorum conſtituendo, quod tanquam *ex nimio fervore dictum culpaſſe* Cl. Auctori viſi ſumus, cum illud l. c. recenſeremus. Enim vero mentem hanc a nobis alienam fuiſſe, facile intelliget, quisquis verba noſtra inſpicere non gravabitur.

AVERIGVACIONES DE LAS ANTIGVEDADES de Cantabria, Autor el Padre Gabriel de Henao, &c.

sive,

Cantabriæ Antiquitates luci restitutæ, autore P. Gabriele de Henao, Valdoletano, Theologo & Magistro Scripturæ S. in Regali Collegio Societatis Jesu in Academia Salamanticensi.

Salamanticæ, ap. Eugenium Antoniũ Garciam, 1689. fol.

Plagul. 122.

ORdinis sui primipilum ac fundatorem, *Ignatium Loyolam*, (cui & ampullis plenissima dedicatione liber hic inscribitur) peculiari honoris genere mactaturus Autor, patriam ejus Cantabriam scriptis suis clariorem reddere, ipsiusque historiam & antiquitates a silentii caligine vindicare sibi proposuit. Utut vero haud inficietur, terram hujus nominis latiores fortean fines olim habuisse; hac tamen appellatione nunc tres illas potissimum provincias, propiori Magistrum isthunc suum jure attingentes, comprehensas vult, *Guipuscoam* puta, *Biscaiam* & *Alavam*: quarum prima nempe natale solum, reliquæ duæ majores ac prosapiam ipsi dedisse celebrantur. Et Guipuscoam quidem quod attinet, satis constat, eam Ignatio patriam contigisse: cum hodienum in oppido *Azpeytia*, (sub cujus nempe districtu Loyolana Domus sita est,) & templum Divi Sebastiani & baptisterium ejus, in quo scilicet *iste* sacrum recens natus lavacrum subierat, hoc nomine a gravidis certatim frequentari feratur, suos ibidem partus boni ominis ergo sacris initiari exoptantibus, imo & plerumque ipsos Ignatii Ignatiæve nomine vocare gestientibus. Quin & supereſt ibidem ipsum nobilis illius familiæ de Loyola palatium, *la Santa Casa* nunc appellari solitum, quod eum in hanc lucem primum editum susceperit: quodque non ita pridem, anno nempe 1681, ab ultimis ejus possessoribus, Ludovico Henrico de Cabrera & Teresia Henrica Velasca de Loyola, Marchionibus de Alcañizas & Oropesa, per solennem cessionẽ translatum fuit in Dominam MARIANAM Austriacam, hodierni Regis Hispaniæ matrem: quæ dein anno sequenti illud porro cessit Patribus Societatis Jesu, pro fundando illic Ordinis sui collegio; reservato tantum sibi, & post mortem suam Regi filio, ejusque in regno successoribus, jure Patronatus, repetitaque denuo conditione, quippe quæ & priori illi cessioni annexa fuerat, ne scilicet

ſcilicet ullum pro futuri Collegii fabrica parietem demoliri fas eſſet, ſed antiquis hujusce domus muris, ob vetuſtatis venerationem illibatis, contigua modo ædificia adjungere & excitare liceret. Biſcaiam vero & Alavam quod concernit, operoſe evoluta iſtarum hiſtoria genealogica clare deducit Autor, Ignatium ex earum familiis nobilitate antiqua conſpicuis maternum genus derivare; cujus etiam rei notitia inter incolas iſtorum tractuum ſparſa, id effeciſſe ſe Noſter prædicat, ut Status Biſcaiæ anno 1680, habita ſolenni diæta, Sanctum hunc in provinciæ ſuæ Patronum adoptarent, feſtumque ei quotannis die 5. Novembris celebrandum dedicarent, confirmatione hujus rei ab Innocentio XI & Sacra Rituum Congregatione, impetrata: quale quid a Guipuſcoanis jam tum anno 1610 fuerat factum: ut adeo dubium fere ſit, majorine officii genere Loyolam ſuum, propter conciliatos noviter tot cultores atque clientes, an vero Cantabriam ob illuſtratas tam egregie ipſius Antiquitates, ſibimet devinxerit Autor: quanquam & ipſe profiteatur, in iſtius potiſſimum honorem, totum hunc laborem a ſe ſuſceptum fuiſſe; de cujus etiam hiſtoria non pauca commemorat particularia, pleniorem tamen ejus notitiam deſiderantes remittit ad largius P. Franciſci Garciæ opus de vita, virtutibus & miraculis Sancti Ignatii conſcriptum.

Præſentem huncce Librum Autor in *quatuor Tomos* diſpeſcere conſultum duxit, quorum *Primus* dicatur antiquiori Cantabrorum hiſtoriæ, a ſummis inde temporibus, quibus Hiſpania incolis habitari cœpit, per totum annorum tractum, quo Romani in ea imperium tenuere; *Secundus* deſtinatur rebus in Cantabria Gothorum dynaſtia durante geſtis; *Tertius* iis, quæ Maurorum ævo ibi contigerunt; *Quartus* denique recentiori quodammodo hiſtoriæ, ſub Regibus nempe Legionis, Comitibus item Regibusque Caſtellæ, eousque donec hæc provinciarum triga Caſtilienſi tandem coronæ incorporata fuerit. Utut autem impræſentiarum non niſi *primus* exhibeatur *tomus*, Clariſſimi e Societate Jeſu ſæpiusque laudati nobis Viri, *Danielis Papebrochii*, beneficio ad nos delatus; aſſeverat tamen Autor, & reſiduos omnes jamjam elaboratos in promtu eſſe, quantocyus publicandos, cum compererit, iſthunc a bonis bene acceptum fuiſſe: de quo quidem vix erit dubitandum, cum & ſingularis induſtria hoc in opere adhibita, & materiæ, haſtenus nempe non niſi parciſſime ab aliis pertractatæ, ra-

ritas

ritas plurimorum facile applauſum impetrare poſſe videatur. Ac ſane certum eſt, de regionibus his, quod antiquiora maxime tempora concernit, parum aut nihil conſignatum literis ſupereſſe, cum gens hæc, perinde ac aliæ plures fortitudini ac militaribus exercitiis magis, quam ſtudiis humanioribus dēditæ, præclara facere, quam ſcribere maluerit: exteri vero ob barbaros incolarum mores non auſi ſint oras has ibive geſta penitius explorare, notitiamque adeo, quæ commentariis concinnandis ſufficere potuiſſet, ſibi comparare. Et hinc cum neminem Noſter habuerit, maxime circa primordia hujus nationis & remotiora ſecula, primo hocce libro comprehenſa, cujus veſtigia hac in materia legere potuiſſet, conſarcinandum ipſi undiquaque fuit, quicquid apud priſcos ſcriptores, & in Romana inprimis hiſtoria, ſparſim de Cantabris traditum extat: quæ nempe cuncta indiſtincte tribus illis Hiſpaniæ provinciis accommodare non dubitavit, proteſtatus tamen, ſe per hoc nullum reliquis præjudicium facere velle, ſi quæ partem de rebus iſtis ſibimet vindicare præſumant: quandoquidem conſtet, Guipuſcoam, Biſcaiam & Alavam, (tractus puta recentioribus demum ſeculis iſta nomina, quorum ratio etymologica *cap. 54. 55. 56.* operoſe redditur, ſortitos,) non poſtremam Cantabriæ portionem conſtituiſſe, quamvis probabile ſit, ampliorem Hiſpaniæ partem ejus quondam appellationis fuiſſe participem. Non pauca tamen inſuper, quæ tractatui huic inſereret, ex archivis partim publicis, partim privatis amicorum ſcriniis corrogaſſe ſemet profitetur, utut exoptatis pauciora, dum plura hujuscemodi ſibi promiſerit, quam impetraverit. Cum vero, ceu dictum, ſigillatim compilare cuncta, & in cumulum ex variis autoribus congerere oportuerit, hinc non commode licuit juſtam & filo continuo decurrentem nullisque interruptam hiatibus hiſtoriam contexere: contentusque adeo fuit, materias ſparſim occurrentes ſeparatis capitibus tractare, tali quidem ordine, qualem aut temporum ſeries, aut commodior argumentorum connexio efflagitare viſa eſt. Ac ne interſectus tot autorum allegationibus diſcurſus ingratior lectori videretur, utque uniformi magis dictionis genere conſtaret, adducta autorum loca (quorum numeroſa nusquam non comparens caterva de inſigni ejus πολυλεξία affatim teſtatur,) in ipſo contextu ubique Hiſpanico ſermone expreſſit: ipſis citationibus verbisque Scriptorum Latinis ac authenticis ſub finem cujusque capitis rejectis: quorſum etiam relegavit

notas

notas ac digreſſiones varias hiſtoricas atque philologicas, quas pro occurrentis materiæ ratione paſſim facere viſum ipſi fuit. Cæterum non diſſimulat Autor, ſcriptum hocce ſuum non de panegyrici minus, quam de hiſtoriæ natura participare, dum non nude res geſtas referre, ſed ſubinde oratoriis amplificationibus extollere videri queat: proteſtatur tamen, ſalva ubivis rei veritate id a ſe factitatum eſſe, cui nempe inanibus ornamentorum lenociniis nil quidquam detractum voluerit. Et fatendum omnino eſt, ipſum non parum ingenii oſtendiſſe in exſculpendis quacunque ex occaſione Cantabrorum ſuorum laudibus: dum argute varia Autorum teſtimonia, obiter quandoque tantum de iis prolata, ſuos in uſus vertere iſtorumque encomio accommodare ſcivit. Jam ut de potioribus capitum hujus libri contentis adhuc nonnulla breviſſime dicamus; ſub initium inquirit Autor, quando primum habitatoribus inſtrui cœperit Cantabria: ubi rejecta opinione Alphonſi de Cartagena, Epiſcopi Burgenſis, Hiſpaniam jam ante diluvium incolas nactam ſtatuentis, contendit, Tubalis auſpiciis primitus coli hominibusque frequentari haſce terras cœpiſſe: cujus rei veſtigia hodienum reſidua innuit in variis locorum nominibus, Armenicam quadantenus originem ſapientibus. Proximis capitibus perſequitur colonias a Cantabris quondam in alias orbis partes emiſſas: in Hiberniam puta, Corſicam, Iberiam Aſiaticam, nec non Britanniam, quæ ipſa nempe hujus rei memoriam in *Cantabrigiæ* ſuæ nomine ſervaſſe perhibetur. Sicuti inter conjecturas, de Hibernia a Cantabris quondam habitata, & illud refertur, quod familiaris adeo nobilioribus ejus regni viris titulus *Onel* vel *Odonel*, nonnunquam plane in merum *O* abbreviari ſolitus, derivatus videatur a Vaſconica voce *Oneen*, quæ *Optimum* ſonet. Sed & in aliis terrarum tractibus inveſtigandis ſtrenue collata a Cantabris opera Cap. 4. extollitur. Sic ſub rege Caſtellæ Henrico III, circa annum 1393, Biſcaiani & Guipuſcoani memorantur detexiſſe Canarias; pariter a nave quadam Biſcaiana Columbus primam de America hauſiſſe notitiam dicitur; quin & famoſa illa navis *Victoria*, quæ terrarum orbem prima totum circumire auſa eſt, naucle-rum habuiſſe traditur Guipuſcoanum, nempe *Joannem Sebaſtianum del Cano* ex civitate *Guetaria* oriundum. Porro *Cap. 5.* inter Cantabriæ prærogativas & illud recenſetur, quod in horrenda illa annonæ inopia & ſiccitate, quæ circa annum Mundi 2888 univerſam Hiſpaniam,

Digitized by Google

migrare coactis passim incolis, afflixisse narratur, pluviis per 25, vel secundum alios, per 29 annos penitus cessantibus, (quos dein continui per triennium imbres exceperint,) Cantabria tamen per hoc habitatoribus haud nudata fuerit, ut reliquæ pleræque provinciæ, dum alumnum ejus flumen Iberus, nunc *Ebro*, pariter ac in Andalusia Bætis seu *Guadalquivir*, ab exsiccatione immunitatem habuerit. *Capite 6. & sequentibus* compluribus, Autor varia gesta & egregia Cantabrorum facinora pertractat, ac secundum potiores circumstantias expendit, quibus in bello Hannibalis cum Romanis, aliisque dein præliis, Pompeji primorumque Cæsarum Romanorum ævo habitis inclaruere: qua occasione non exigua lux accenditur antiquæ Geographiæ, dum Autor historia id ferente, sedulo, & integris quandoque capitibus, inquirit in verum situm locorum a priscis Scriptoribus memoratorum, & quænam hodie oppida iis respondeant: v. g. ubi Juliobriga steterit, portusque Victoriæ, *c. 10.* ubi Cantabria urbs, quam ab Augusto eversam nonnulli tradunt, & num talis unquam extiterit, *cap. 15. sequ.*; ubi Segesama, *c. 17.* Vellica, *c. 18.* Mons Vinnius, *c. 19.* Arracillum, *c. 21.* Mons Medullius, *c. 22*; quænam Flaviobriga a Vespasiano fundata, ac num ei respondeat situ hodierna *Bermeo*, *c. 37.* num vero *Bilbao c. 38.* vel *Orduña*, aut Fontarabia, aut *Portugalete*, aut *Urdiales? c. 39.*: tanta enim caligo priscam non raro Geographiam obsidet. Cæterum quicquid de debellatis ab Augusto Cantabris plerique dicant, noster dubiam valde ejus rei fidem facit *c. 27*, aut saltem hancce suam Cantabricarum provinciarum trigam a jugo Romanorum liberiorem perdurasse contendit, ejusque rei argumentum inter alia allegat pertinacem istic linguæ Vasconicæ retentionem; cum alias ditiones devictæ plerumque victorum sermonem adoptasse deprehendantur. De priscorum quoque Cantabrorum religione Autor nonnulla in medium affert *c. 30*, quos licet ab omni superstitione absolvere non audeat, statuit tamen crassioris istius idololatriæ, gentium plerisque familiaris expertes, nude Deum ἄγνωστον coluisse; mentionemque simul facit legationis cujusdam, quam ab Hispanica natione ad Salvatorē nostrum missam, pro impetranda evangelii apud suos prædicatione, nonnulli volunt, trahentes illuc textum *Joh. 12. v. 20.* ubi de Græcis Christum visere exoptantibus agitur. Porro quamvis ipsam Cantabriæ descriptionem geographicam in Librum hujus operis IV. distulerit: non omisit

mi ſit tamen interim varia notabilia & privilegia, primarias ejus civitatates, Bilbao, Bermeo, Fuente-Rabia concernentes commemorare, a *cap. 42.* usque ad *48.* Denique non erudita minus, quam lectu jucunda ſunt, quæ de ferreis priſcarum quarundam gentium nummis, *c. 7.* de Crucis imagine jam olim a Cantabris inſignium loco adhibita, *c. 28. ſeq.* de Inſcriptionibus variis in Cantabria repertis, *c. 40. & 41.* de famoſa illa quercu prope Guernicam, (quæ & ipſa abſolute *arbor de Guernica* vulgo audit, ſub qua nempe olim Biſcaiæ Domini nudato pede ſiniſtro ſuis juramento ſe obſtringere juſſi fuerunt, & hodienum diætæ generales Biſcaianorum celebrantur, unde & per arborem illam ſignificata quibusdam creditur, quam Biſcaiæ inſignia lupo lupaque ſtipatam, repræſentant) *cap. 60. ſeq.* nec non de pluribus aliis talismodi materiis ad hiſtoriam & philologiam facientibus afferuntur: quorum ſuavitate deguſtata, plurimi dubio procul reſiduorum etiam hujus libri tomorum editionem feſtinandam nobiſcum anxie exoptabunt.

RELATION UNIVERSELLE DE L' AFRIQVE Ancienne & Moderne, en quatre parties, par le Sr. de la Croix.

hoc eſt,

Deſcriptio Africæ Antiquæ & Hodiernæ, quatuor partibus diſtincta, autore Domino de Cruce.

Lugduni apud Thomam Amaulry 1688. in 12. Tomi IV.

Conſtat Alphab. 4. plag. 9.

HÆc Africæ deſcriptio non æqualiter in Partes & Tomos diſtributa eſt, ſed Partium diviſio materiem ſequitur: Tomorum diſpenſatio commoditatem voluminum, adeo ut Pars prima in Tomum ſecundum; & Pars ſecunda in Tomum tertium excurrat: in cujus medietate incipit Pars tertia, quæ in quartum etiam Tomum protrahitur, ita ut quarta Pars non integrum comprehendat Tomum quartum. Partes rurſus in Libros, libri in Capita, hæc in Sectiones diſpeſcuntur. Pars prima de regione Alborum Africanorum; ſecunda de Nigitarum terra; tertia de Æthiopia utraque, Superiore & Inferiore; quarta de Inſulis circa Africam tractat. Præmittitur generalis theoria

Terreſtris Globi ſecundum Circulos, Zonas, Climata, Umbrarū differentias: nec non quatuor majorum partium, Europæ, Aſiæ, Africæ, Americæ, ſecundum limites, ſitum, tempeſtates, etiam incolarum mores ac ingenia, quantum de illis in univerſo judicare licet.

Primæ Partis liber primus *Ægyptum* deſcribit, & Inferiorem quidem, ſive ad mare vergentem, a finibus Barcani regni per Nili oſtia progrediendo, ubi Alexandria cum veteri Pharo & Bibliotheca; Bochiris ſive Buſiris; Roſette cum herba Loto; & Foa, ac aliæ urbes illuſtrantur. Aliter autem nobiliſſimus Autor tripartito Ægyptum, quam veteres, diſtinguit. Ptolemæus Hebdanomidem, & Strabo Mediam inter Delta ſive Inferiorem, ac Thebaidem ſive Superiorem locant: Noſter ſuam Mediam ita a latere apponit Inferiori, ut Damiatam, quæ in Peluſii, maritimæ urbis, ferme loco eſt, adſcribat Mediæ; Memphim vero & Pyramides, quæ veteribus in Media ſunt, ad Superiorem referat. In Memphitico tractu urbem amplisſimam Cairo commendat, quam quadripartitam facit, Bulac, quæ portum in Nilo continet: Carafam ſive Maſſar, quæ palatia habet: Veterem urbem in ruinis, Chriſtianorum & Armeniorum habitaculum: & tandem Magnam Cairo, de cujus amplitudine, vicorum, platearum, portarum, turrium numero multa ibidem recenſet. Digreditur hinc ad Balſami, arboris odoriferæ deſcriptionem, quam contra Plinii, Strabonis, Dioſcoridis & aliorum ſententiam, negat in Palæſtina aut Syria primigeniam fuiſſe, quod propria Arabiæ Felicis, & in ea Meccanæ & Medinenſis regionis ſit; unde ſacra illa peregrinatione, quam ad ſepulcrum Mohammedis ſuſcipiunt Cairenſes, in Ægyptum quoque deferatur: in Judæa autem primum viſam, quum Regina Sabæa Salomoni eam dono tuliſſet. Addit de uſu ejus in medicina, nec non de aliis odoriferis, Moſcho, Tamariſco & ceteris, quarum in Ægypto copia ſingularis ſit. In eodem Cairenſi tractu oppidulum aut pagum Mataream laudat, ubi Mariam cum puero Servatore exulaſſe, multorum ait conſenſu probari, qui rudera etiam domunculæ, & fontem oſtendant, quibus ſancti illi exules, Herodem fugientes, uſi credantur. Prope inde ruinas Heliopoleos diſtare, in iisque obeliſcum hieroglyphice inſcriptum ſupereſſe commemorat. Interjecta Pyramidum deſcriptione, Mumias, & qua condiuntur, pollincturæ materiam examinat, nobilium cadavera a plebejis ex elegantia vel incuria diſpoſitionis ac ordinis

diſtin-

Digitized by Google

distinguens. De lampade etiam inextinguibili, in Memphiticis sepulcris reperta, & hujus occasione de similibus lucernis Romanorum disputare instituit. Varia deinde, quæ restant, commiscet, insulam Nili Michiam, & Gezam oppidum prope Pyramides; & Suez emporium ad supremam Sinus Arabici oram: & austrum versus plura oppida ac obeliscos; & tandem Asnam in alia Nili insula, quæ Siene est veteribus. Variis quoque arboribus ac herbis explicatis, tempestates anni pro illo Climate definit, Ver nempe per Januarium & Februarium bimestre: Æstatem primam & peregrinis noxiam per Martium, Aprilem, ad solstitium usque: inde Æstatem secundam & tolerabiliorem usque ad Augusti finem, quo Autumnus incipiat, qui Septembrem & Octobrem absumit: a quo reliquum mensium, November & December, hibernis temporibus relinquatur. Pergit Auctor ad linguam antiquam gentis, quæ Coptica dicatur, nec hodie pura superstes sit, sed variis linguis, Arabica, Græca & aliis permista, & hæc quoque rara in Ægypto, in vernaculæ usum Arabica succedente. Hieroglyphicam scripturam post Cambysis incursionem cessasse credens, argumentum inde pro Mumiarum antiquitate sumit, quod hieroglyphico charactere tam cistæ earum, quam involucra consignata videantur. Hinc ad imperandi formam progressus, & vetustissimum statum, & qui sub Ptolemæis fuit, & sub Romanis, ac sub Caliphis & Sultanis, breviter exponit, quibus ordinem magistratuum Turcicorum, in Ægypto hodie constitui solitorum, adjungit. De religione antiqua gentilium præfatus aliquid; quæ nostris temporibus ibi vigeat, in Mohammedanam, Christianam, & Judaicam distinguit, ita ut Mohammedana prævaleat, Christiana non unius sectæ, sed Catholicorum, Jacobitarum, Georgianorum, aliorumque sit. Tandem de Lacubus & Nilo agit, in illis duos potissimum commemorans, qui Alexandriæ in austrum subjacent: De Nilo Kircherum cum Vossio committit, nec ipse, quod certum sibi videatur, superaddit.

Ejusdem primæ Partis libro secundo Autor *Barbariam* percurrit, & quantum primus adhuc Tomus capit, regnum Maroccense cum Fessano perlustrat. Generatim mores, reditus, potentiam, limites contemplatus, urbis Marocco tum situ, tum magnitudine ostensa, ad singulas regni provincias, Hea, Sus, Duquelle, Gezule & ceteras conversus, principalium quoque urbium, utut Europæis in-

cognitarum, rationem habet, quarum enumeratione Lectorem non fatigabimus. Pariter in regno Feſſano, poſt metropolim Fez ſive Fes, provincias ſubjectas narrat, quarum præcipua, & ipſa Fez cognominata, ad Oceanum urbem Salèe teneat, Europæorum quoque fœderibus notam. Cætera provinciarum nomina Asgar, in qua Larache; Habad ſub mediterraneo mari, cujus Arzilla, Tanger, & Ceuta ſunt: Errif, in qua Pennon de Velez: ac Garet, ubi Melilla eſt, quæ urbes, in ora maris ſitæ, Hiſpanici juris, excepta Tingi ſive Tanger, adhuc fuerunt.

Tomus ſecundus continuat Barbariæ regnorum enumerationem, hoc eſt Algeriani, Tunetani, Tripolitani. Sub Algeriano etiam Telenſinum cenſetur, cujus metropolis Tremeſen ſive Telenſin, Arabibus Telimiſen, laudatur. In provinciis Algerianis, quarum XVIII cum *Gramaye* Geographo numerantur, præcipua cenſetur, quæ nomen regiæ Alger ſervat, quam urbem Autor non delineat modo cum munimentis ſuis, ſed incolarum etiam mores & conſuetudines; nec non imperium deſcribit, quod varium fuit pro diverſis temporibus. Si enim Alger Cæſarea Mauritaniæ eſt, ut Autori & aliis multis videtur, Romanæ olim ditionis fuit, quibus Saraceni eripuerunt, nomen quoque urbis pro ſua lingua commutantes, in quorum poteſtate manſit, aliquando Telenſino regi ſubdita, poſt Principi cuidam Arabum, cui famoſus pirata Barbaroſſa ademit, cujus frater, Hiſpanorum potentiam veritus, in Turcorum fidem ac clientelam ſe, urbem, & regnum dediſſe fertur, quum Maximilianus Imperio in Germania præeſſet; quamvis Turcis in eam exigua poteſtas ſit, quod cives libertatem magnam contra quoscunque tueantur. Deinceps alias urbes, Algerianis ſubjectas, Autor noſter recenſet, ut ſunt Gigeri, Gallorum mercatura quondam nobilis: Conſtantina, olim Cirta dicta: & Bona, Hippo Regius antiquis, Auguſtini epiſcopalis ſedes. Hiſtoriam ſubnectit bellorum contra Algerienſes geſtorum, ſub Carolo V. infeliciter, ſubmerſa claſſe, & terreſtri quoque clade accepta: & nuper a Gallis felicius, coacta civitate bombardarum tormentis, ut duris conditionibus pacem acciperet. De Tunetano regno Autor refert, eandem fere, quæ Algeriani, nunc formam ſub Turcorum imperio eſſe, ad quos delata tandem Tunis ſit, quum Caliphis antea, deinde Mauroccenſibus, poſtea propriis regibus ſubfuiſſet. Hiſpanos omnibus viribus laboraſſe, ut Turcos inde repel-

repellerent, & Carolum V. rege Muley restituto, Guletam etiam, urbi vicinum castellum, præsidio tenuisse. Sed Muleyum a filio dejectum, novam materiem tumultuum fuisse, quibus Turci tandem invitati omnes Hispanos expulerint. Aliæ hujus regni urbes, Napoli di Barbaria, Cammart, Ariane, Porto Ferino, Susa, Mahomete, & Cairoan, quæ sedem aliquando Caliphis præbuit, memorantur.

Tripolitanæ urbis similia fata narrantur. Post Romanos Saracenis subditam vel Mauroccensi regi, vel interdum Tunetano paruisse. Seculo superiori captam a Petro Navarro, restitutam a Carolo V. invasisse prædonem Barbarossam, cui rursus ademtam ab eodem Carolo Imperatore, donatamque S. Johannis Equitibus, Turcos sub medium istius seculi occupavisse, qui Bassam quovis triennio regundæ civitati mittant, cujus autem potestas perinde ac apud Algerianos & Tunetanos, populi libertate restringatur. Provinciæ & urbes Tripolitanis subjectæ, per Cyrenaicam, Barca, & vicinas regiones, desertas plerasque investigantur, præter litorales urbes, a portubus commendatas, ut Bon Andrea (vetus Apollonia) Trabucho, Luco & aliæ sunt. Subjuncta est descriptio pyrobolicæ obsidionis, qua Galli nuper Tripolim, & revertentes inde Genuam Italiæ afflixerunt, extorquentes utrique urbi duriores pacificationes.

Liber tertius Partis primæ de *Biledulgerid*, seu interiore Numidia & vicinis regionibus agit. Nam ab Oceano incipit, quem provincia Sus attingit, sed alia ab illa, quæ supra in Barbaria appellabatur. Ab hoc in ortum recedunt Dara, Tafilet, & propria Biledulgerid, cum desertis Zahara & Zanhaga, quorum illud Libyæ nomine antiquis Latinis significatum dicitur. Et tantum de prima Parte.

Eodem secundo Tomo Pars secunda de *Nigritis* initium sumit, & primo quidem libro de iis agit, qui circa flumen Nigrum late ab utraque ripa habitant, ut in Guinea mediterranea, regnis Tombut, Guber, Agader, Cano, &, quæ regio notior est, Nubia, ab Nilo rigata, cujus caput olim Tenupsis, nunc Dangala perhibetur. Nubienses Christiani esse dicuntur, Alexandrinum Patriarcham cum Habesinis, quorum moribus congruant, venerantes. Secundo Partis secundæ libro litorales Nigritæ recensentur, ut Zelofes inter Nigri brachia, quorum regi minores reges circa Viride Promontorium & Flumen Gratiæ subjecti sunt. Obscura indo regna narrantur usque ad Sierra Lionis, qui altis-

simus

simus mons & regioni nomen dat, in qua Batavi, Angli, Dani negotiantes loca quædam possident. Sed clarior in hisce litoralis Guinea, & in ea post Quojæ regnum Litus Aureum in primis celebre, quod inidem Autor in regna divisit, quorum tantum castella quædam & munita ab Europæis loca nominamus, Takorari, Cabocorso, de la Mine, cujus obsidionem, qua Hollandi Lusitanis ademerunt, copiosis verbis recitavit. Addita similis expugnatio castelli Cormantin. Capite V. hujus libri animalia, fructus, metalla hujus regionis explicantur, cum repetitione eorum, quæ a Batavis in hoc litore possidentur, quibus & alias nationes Europæorum adnumerari oportet. Cætera in his litoribus regna, Arder, Benin, & provinciam Ambosinen, juxta insulas hujus nominis, qvod minus nota sunt nostris, sufficiat solo nomine indicasse.

Tertia Pars Operis Tomo tertio fere medio incipit, & in quartum Tomum narrationem profert. Prior ejus Partis liber *Æthiopiam* Superiorem sive Habesiniam; posterior Inferiorem explanat. Habesinorum imperium, quod quondam amplisimum fuit, in IX vel X regna ab Autore dividitur, quibus totidem ferme Provincias adjungit, quæ regni nomine careant. Nobilisima ex his sunt regnum Gojam sive Goscham, quod Nilus fere circumfluit: & Amhara rupibus, regum fratres quondam custodientibus, ut fama est, nobile: Xaoa, & Damot, in quibus Jesuitæ sua collegia & ecclesias possidere dicuntur. Horum mentione excitatus Autor in tempus inquirit, quo primum Romana Ecclesia ejusque Pontifex Habesinis innotuerit. Suspectam ait quibusdam legationem ad Eugenium IV. esse, Concilii Florentini temporibus, tanquam ideo a Latinis confictam, ut Græcis persuaderent, tam longe, late, in Æthiopiam usque Pontificis auctoritatem patere. Noster primas ab Habesinis in Italiam allatas literas tradit ad Clementem VII, anno 1533. per Franciscum Alvarez: inde usque commercium aliquod cum hac gente exstitisse. De Niliaca insula Meroë rejicit cum Vosio eorum opinionem, qui ipsum regnum Gojam, Nilo fere circumfluum, antiquorum Meroen interpretantur. Inde ad Gallas, Habesinorum hostes progressus, originem illorum ex Judæis & a Salmanassaris temporibus ducit, silens, qua id fide asseveretur. Claudit librum dissertatione de animalibus, plantis, fructibus, tempestate regionis: item de moribus gentis, de lingua, de religione, quam Christianam

Digitized by Google

nam & probam esse tuetur, non obstante circumcisione, quæ liber ritus in hac gente sit, non Judaicum sacramentum.

Libro secundo Partis tertiæ Æthiopia Inferior, sive reliquum Africæ exhibetur, & primo quidé quæ in latere Occidentali superstunt regna, Lovango, Goy, Congo, Fungeno, Angola, in quibus multi barbari ad Christianam fidem perducti dicuntur Lusitanorum opera, qui ibi negotiationes suas, etiam oppida & castella, præsertim in Congo & Angola, habent.

Tomo quarto hæc tela pertexitur, & regiones in austrum magis vergentes recensentur, ut sunt Benguela, Mataman, Cafreria sive Hotentotorum patria, in cujus ora & extremo Africæ angulo celeberrimum promontorium Bonæ Spei est, cum Batavorum egregio munimento. Supra Cafres in mediterraneis imperium Monomotapa est, cujus regia describitur, cum aliis locis, ad quæ accessus Jesuitis patere traditur. Ab austro in septentrionem adsurgens Autor, in Orientali latere enarrat regna Europæis commerciis in litore frequentata, Sofale, Zanguebar, Mosambique, Quiloa, Mombaza, Melinde, in quorum singulis est, quod Lusitanis vindicatur. Metropoles pleræque idem nomen tenent, quod provinciæ; & in ora maritima, saltem in insulis continenti admodum propinquis sitæ sunt. Hinc ad propiora Arabico Sinui transitur, quæ pleraque Mohammedanis principibus parent, ut Magadoxo, Adel, Zeila, & insulæ in isto Sinu, Barbora, Mazuca, Dalaca, Babelmandel. Ubique mores incolarum explicantur; etiam quæ terra ferat singularia.

Quarta pars *insulas circa Africam*, remotiores a continente, habet: proximæ enim antea in regnis & provinciis declaratæ. Initium fit a Malta sive Melite, inter Siciliam sita & Africam, cujus urbs Valeta, & castra seu oppida S. Angeli ac Cita Vittoriosa laudantur. Ubi Equites S. Johannis, hujus insulæ nunc possessores, peregrinati fuerint Rhodo expulsi, antequam Carolus V. concederet Maltam, studiose denarratur: etiam, quæ insulæ circa Maltam Equitibus subjectæ sint, Goza nempe, Lampedosa, Linosa, Pantalarea. Index appositus est omnium Magistrorum hujus Ordinis; etiam historia antiquæ possessionis, Carthaginensis, Romanæ, Saracenorum, quos Rogerius Normannus Siciliæ Comes expulit, & insulam cum Siciliæ regno conjunxit, cum quo per successores ad Corolum V. devoluta fuit, qui Equitibus,

Rhodo ejectis concesſit habitandam. Liber ſecundus Partis quartæ Oceani inſulas manifeſtat, incipiens a Madagaſcar ſeu S. Laurentii inſula, in litore magis, quam introrſus cognita. Gallorum in litore munimenta, & mores inſularium copioſius narrantur: nec non minores inſulæ, quæ circa hanc Laurentianam ſunt, ut S. Mariæ, de Bourbon, Mauricii, Roderigo & aliæ. Inter Africam & Americam laudantur Helenæ inſula, affluens naturæ divitiis, ſed inhabitata: S. Matthæi, Adſcenſionis, & juxta Æquatorem, Anni Boni, & S. Thomæ, a Portugallis inventa & poſſeſſa, quanquam aliquando a Batavis intercepta fuerat. Inſulæ quoque, ad Promontorium Viride ſitæ, nominatim enumerantur, conditione illarum & fortuna perſcripta: nec minus, quæ Canariæ vocantur, enarratæ omnes ſunt, cum monte ſuo Pico, facile omnium altiſſimo, in inſula Teneriffa. Hæc omnia ita traduntur, ut regiones chartis geographicis; principales urbes & caſtella, etiam ritus quidam, elegantibus figuris, non in hac tantummodo parte, ſed in toto etiam opere, illuſtrentur.

SELECTA HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ VETERIS Teſtamenti capita, & in loca ejusdem inſignia diſſertationes hiſtoricæ, chronologicæ, criticæ. Autore R. P. F. Natali Alexandro, Ordinis FF. Prædicatorum, in Sacra Facultate Pariſienſi Doctore Theologo, & emerito Profeſſore.

Pariſ. apud Antonium Dezallier, in Vico San-Jacobæo, ad Coronam Auream A. 1689. Volumina VI.

Conſtant Alphabet. II. plag. 6.

CUm Autor hiſtoriam eccleſiaſticam ſedecim a Chriſto nato ſeculorum, 26 voluminibus comprehenſam & alibi a nobis memoratam abſolviſſet, præſentis ſeculi hiſtoria aliis relicta, vel ſaltem in aliud tempus dilata; veteris Teſtamenti hiſtoriam eccleſiaſticam non abſimili methodo conſcriptam addere voluit. Eam in ſex ætates diviſit, & totidem voluminibus complexus eſt. Neque tamen ſingulæ ætates ſuis voluminibus reſpondent. Prima enim ætas ab orbe condito usque ad diluvium, & ſimul ſecunda a diluvio usque ad vocationem Abrahami, primo

primo volumine continentur. Tertia a vocatione Abrahami, usque ad Iſraelitarum egreſſum ex Ægypto, ſecundũ volumen occupat. Quarta, quæ ab exitu Iſraelitarum, usque ad ædificationem templi Salomonei pertingit, tertium pariter & quartum volumen implet. Quintæ vero ætati ab ædificatione templi usque ad captivitatem Babylonicam, & ſextæ a captivitate Babylonica ad Chriſti nativitatem, quintum etiam & ſextum volumen adæquatur. Singularum ætatum hiſtoria primum e Sacris Literis recenſetur, & deinde quomodo illa partim a Joſepho aliisque Hebræis, partim ab Ethnicis Scriptoribus vel illuſtrata & confirmata, vel interpolata & corrupta fuerit, exponitur. In ſecunda & ſequentibus ætatibus etiam exotica Ægyptiorum, Græcorum aliarumque gentium hiſtoria ſubjungitur. Et hiſtoricam hanc ſynopſin in ſingulis periodis diſſertationes hiſtoricæ, criticæ, & chronologicæ excipiunt, quarum argumenta breviſſimis indicabimus.

Primæ ætatis hiſtoriam decem diſſertationes illuſtrant. Prima de principio, in quo Deus cœlum & terram creavit, de Spiritu aquis incubante, de anni tempeſtate qua mundus conditus, de luce primigenia cæterisque hexaemeri operibus diſſerit. Secunda de Paradiſo ejusque loco & ſitu, nec non de arboribus Paradiſi agit. Tertia Adami & Evæ creationem, tentationem, lapſum & pœnitentiam exponit; qua occaſione fœtus ſyſtematis Præadamitarum refutatur, nec non Cajetanus, qui hiſtoriam de Evæ creatione ad metaphoricum & parabolicum ſenſum detorſit. Quarta neque Lamechi polygamiam Patriarcharum exemplo excuſandam, neque Patriarcharum polygamiam Lamechi exemplo damnandam aſſerit. Quinta circa Henochi raptum verſatur. Sexta docet, e Scriptura probari non poſſe, quod hominibꝰ, qui ante diluvium vixerunt, carnium eſus prohibitus fuerit. Septima veterum quorundam ſententiam de Angelorum cum filiabus hominum concubitu refutat, & gigantes veros homines fuiſſe contra Paulum Burgenſem, & corporis proceritate vulgarem hominum ſtaturam exceſſiſſe contra Goropium Becanum oſtendit. Octava de annis Patriarcharum antediluvianorum diſputat, quorum computationem non juxta verſionem 70. Interpretum, ſed juxta Hebraicos fontes inſtituendam eſſe docet; etſi contraria ſententia longo uſu & tabulis eccleſiaſticis nondum emendatis roborata ſit, quam ab Autore antiquitatis temporum reſtitutæ, qui Hebræum textum a Judæis corruptum ſtatuit, fruſtra defendi oſtenditur,

Nona de Patriarcharum longævitate tractat. Decima difficultates quasdam de arca Noæ ejusque dimensione & capacitate discutit, diluvium universale fuisse contra autorem Præadamitarum probat, & hac occasione de Noæ filiis & nepotibus, & terris quas incoluerunt, prolixe disserit.

Secundam ætatem sex dissertationes illustrant. Prima agit de ordine filiorum Noæ sic instituendo, ut primus locus Japheto, Semo medius, ultimus Chamo assignetur. Secunda de præceptis Noachidarum, quæ sigillatim explicantur. Tertia de Noachi ebrietate inculpabili, & benedictione Japheto data, qua vocatio gentium prædicta. Quarta de Cainan filio Arphaxad, quem in versionem Græcam, indeque in Lucæ Evangelium irrepsisse, contra fautores contrariæ sententiæ probatur. Quinta de turri Babylonica, & linguarum confusione. Sexta de anno natali Abrahami & profectione in terram Canaan, in qua asseritur, Abrahamum anno Tharæ 130 natum, & anno ætatis 75 in Cananæam profectum. Hæ enim sunt Autoris δευτέραι Φροντίδες, qui olim in dissertat. de Vulgata quæst. 6. num. 96. septuagesimo Tharæ anno Abrahamum natum statuerat.

Tertiæ ætatis dissertationes sunt numero 16: nempe I. de annis 430, quos Paulus Gal. 3. v. 17. a testamento divinæ promissionis Abrahamo factæ, usque ad legis promulgationem intercessisse scribit; quem locum cum Exod. c. 12. v. 4. ita Autor conciliat, ut Vulgatum ibi emendandum affirmet. II. De raptu Saræ, in qua *disquiritur*, utrum ab Abrahamo citra mendacii & imprudentiæ notam soror vocata fuerit, & a Regibus Pharaone & Abimelecho intacta ad maritum redierit, quorum utrumq; affirmatur. III. De Melchisedeco, quem neque Filium Dei, neque Spiritum S. neque Virtutem cœlestem, sed hominem a Semo tamen diversum esse, felicius ab Autore probatur, quam quod oblatione panis & vini sacrificiū missaticū præfiguraverit. IV. De finibus terræ promissæ, & sacrificio, quod in signū terræ promissæ Abrahamo Deus imperavit. V. De conjugio Abrahami cum Hagar, quod nec Abrahamo inhonestū, nec Saræ contumeliosum fuisse asseritur. VI. De Circūcisione contra Marshamū, qui eam ab Ægyptiis ad Hebræos perveniſſe opinatus est. VII. De facto Lothi filias suas Sodomitarum libidini prostituentis, ejusdemque ebrietate & incestu. VIII. De Isaaco in sacrificiū offerendo, contra Marshamum, qui hoc sacrificium novum & inauditum Abrahamo

non

non fuisse asseruit. IX. De facto Jacobi benedictionem paternam fratri surripientis & se primogenitum asserentis. X. De cæde Sichemitarum, ob stuprum Dinæ illatum a filiis Jacobi inique perpetrata. XI. De Juda & Thamar, ubi inter alia iterum contra Marshamum asseritur, jus leviratus Patriarchis usitatum non ab Ægyptiorum aliorumque gentilium exemplis, sed ex Dei revelatione ortum habuisse, item scortationem etiam ante legem datam licitam non fuisse. XII. De oraculo Jacobæo Gen. 49. v. 10. quod non ad solam tribum Juda, sed ad totam Judaicam gentem pertinere Autori nostro visum. XIII. De historia Jobi, & de autore illius libri. XIV. De cæde hominis Ægyptii per Mosen facta. XV. De apparitione divina, quæ in rubo ardente contigit. XVI. De institutione, celebratione, & ritu Judaici Paschatis.

Quartæ ætatis historiæ subjunctæ sunt dissertationes 26: nimirum I. de spoliis Ægyptiorum, & Israelitarum per mare Erythræum transitu, quem Autor contra Tostatum & alios miraculosum fuisse docet. II. De præceptis Decalogi, quæ singula explicantur. III. De legibus ceremonialibus, quæ ita dispescuntur, ut aliæ ad sacrificia, aliæ ad sacra, aliæ ad sacramenta, aliæ denique ad varias observationes pertineant; qua divisione præmissa, de singulis speciebus seorsim & ita quidem agitur, ut Spencerus ejusque opus de legibus Hebræorum ritualibus earumque rationibus passim notetur. IV. De legibus forensibus sive ad Principes & subditos, sive ad concives & extraneos, sive ad conversationem domesticam inter maritos & uxores, parentes & liberos, dominos & servos spectantibus. V. De vitulo aureo non ad Cherubinorum similitudinem formato, contra Moncejum, qui Aaronem purgare frustra conatus est. VI. De serpente æneo contra Marshamum, qui serpentem illum ad instar præstigiarum Ægyptiarum quasi amuletum erectum & suspensum censuit. VII. De Bileami asina & oraculis. VIII. De morte Mosis. IX. De Pentateucho, quem vere a Mose scriptum contra Spinosam & alios defenditur. X. De antiquitate Mosis & aliorum Prophetarum, quorum serinia a Gentilium Poetis, Philosophis & Historicis compilata exemplis nonnnullis demonstratur. XI. De Mosis & totius Scripturæ V. T. divinitate. XII. De jurata Gabaonitis a Josua & populi Principibus securitate, laudabiliter ob juramenti religionem præstita, etsi eam ex Autoris nostri sententia præstare non tenerentur. XIII. De admirabili Solis statione tempore Josuæ,

quam, ut obiter hoc addamus, in epistola dedicatoria hujus operis ad Regem Galliæ (qua fide, cordatus lector haud difficulter judicabit) his verbis applicat: *Quod res Christiana nunc invalescat, Turcis prope perditis, debet moderationi tuæ. Non enim staret Vienna; nostra non esset Buda, Alba Regalis, Agria; non inclinaret in ruinam Byzantium imminuto altero cornu, & deficiente jam Luna, si, non dico, repugnare, sed pedem movere, sed minari, sed renuere voluisses.* STETISTI SOL CONTRA GABAON, *dum populus Dei persequeretur adversarios, & immotus hostes ecclesiæ perdidisti, qui levi motu facere poteras, ne perirent, hoc ab Sole astrorum Principe diversus, quod non alieno stetisti imperio, sed tuo.* Addit postea Regem non ideo stetisse, ut esset alienæ victoriæ otiosus spectator, sed interim Calvinianorum octies decies centena millia Ecclesiæ Romanæ subdidisse. XIV. De annis sabbathicis & jubilæis. XV. De tempore principatus Josuæ. XVI. De libro Josuæ, quem incerti Autoris & temporis esse, Alexander noster statuit. XVII. De annis interregnorum, oppressionum, servitutis & quietis, num seorsim numerandi sint, an Judicum annis includendi, quorum posterius in hac dissertatione affirmatur. XVIII. De Debora contra Serarium & alios, qui eam in numero Israeliticorum Judicum numerandam esse negant. XIX. De voto Jephthæ imprudenter emisso & crudeliter impleto. XX. De Simsonis pœnitentia & morte. XXI. De libro Judicum. XXII. De historia Ruth, ubi inter alia eorum refellitur sententia, qui tres Boozos fingunt. XXIII. De defuncti Samuelis apparitione, Regi Sauli facta, quam veri Samuelis fuisse Autor arbitratur, etsi etiam contrariam opinionem probabilitate sua non carere fateatur. XXIV. De Psalmis eorumque autore, numero, distributione in quinque libros, & propheticis, quibus scatent, oraculis. XXV. De libris Samuelis. XXVI. De initiis regni Salomonis, ubi quæritur, quo ætatis suæ anno regnare cœperit; & num Adoniam juste capitis damnaverit, & Abjatharem exautoraverit.

Ex ætatis *quintæ* historia undecim capita Autor selegit, quæ peculiaribus dissertationibus digna judicavit. Primum enim de templo Salomoneo disserit, & Marshamum ac Spencerum refutat, quibus originem ædificati templi a gentilium exemplis arcessere placuit. Secundo de Regina Sabæ agit, quam ex Æthiopia venisse, & postea ad verum Dei cultum conversam asserit. Tertio de æterno Salomonis

post

poſt mortem ſtatu nihil certi in utramvis partem definiri poſſe judicat. Quarto de libris Salomonis tractans, num duo poſtrema Proverbiorum capita Salomonem autorem habeant, dubitat; ex Eccleſiaſte multa gentiles hauſiſſe obſervat; Canticum autem Canticorum non eſſe carmen amatorium filiæ Pharaonis conſecratum, contra Caſtalionem & Grotium probat. Quinto de Jeroboami & 10 tribuum defectione agens; contra Moncejum diſputat, qui vitulos Jeroboami veri Dei ſymbola fuiſſe ad Cherubinorum inſtar formata exiſtimavit; cum Autori noſtro perſuaſum ſit, ipſas animalium figuras a Jeroboamo & Iſraelitis adoratas, easdemque a Cherubinorum figura alienas fuiſſe. Sexto Eliam & Enochum Chriſti præcurſores futuros probare contendit. Septimo Naamanem Syrum idoli cultum ſimulaſſe negat, & nunquam ei hujusmodi ſimulationem ab Heliſæo conceſſam probat. Octavo ipſum Solem, non umbram tantum Solis, ut Grotius putavit, ſub Ezechiæ imperio retroceſſiſſe evincit. Nono libros Regum & Paralipomenon a Matthæo & Luca, genealogiam Chriſti referentibus, non diſſentire demonſtrat. Decimo de Prophetis agit, qui ante captivitatem Babylonicam vaticinati ſunt, quibus etiam Baruchum adnumerat. Undecimo hiſtoriæ & libri Tobiæ veritatem, & canonicam, quam ſibi imaginatur, autoritatem adſtruere nititur.

Sextæ denique ætatis hiſtoria decem diſſertationibus illuſtratur. Prima Prophetas enumerat, qui tempore captivitatis Babylonicæ oracula ſua ediderunt, Ezechielem puta & Danielem, ad quem etiam hiſtoria de Suſanna, Belo & Dracone refertur. Secunda in 70 Danielis hebdomades: Tertia in captivitatis epocham inquirit. Quarta Esdram ſacros libros collegiſſe quidē & digeſſiſſe & a mendis repurgaſſe concedit, at plane deperditos ex integro reſtituiſſe negat; negat quoque eum Hebraicæ punctationis & Maſoræ autorem fuiſſe. Quinta Darium, ſub quo templi inſtauratio abſoluta fuit, non Darium Nothum, ſed Darium Hyſtaſpis filium fuiſſe probat. Sexta Prophetas, qui ſoluta captivitate vaticinati ſunt, nempe Haggæum, Zachariam & Malachiam commemorat. Septima de reliquis libris Biblicis agit ſexta hac ætate editis, ſcilicet libris Regum & Paralipomenon, Esdræ, Judith, Eſther, Sapientiæ, Eccleſiaſtici & Maccabæorum. Octava circa 70 Interpretes verſatur. Nona Herodem Idumæum & alienigenam fuiſſe probat. Decima Joſephi de Chriſto teſtimonium pro genuino agnoſcit.

PUBLII

PUBLII OVIDII NASONIS OPERA. INTERPRETATIONE & notis illustravit Daniel Crispinus.

Lugduni apud Anissonios &c. 1689. tomi 4. in 4.

QVæ compluribus priscis Scriptoribus hoc ævo contigit felicitas, ut in Delphini studiorum gratiam, venustiores comtioresque prodirent; eam etiam Ovidius adeptus est, studio docti Helvetii *Danielis Crispini*, qui Salustium septendecim abhinc annis eundem in habitum adornarat. Neque sane ullus reperiri potest cultus, quem non impendi par sit absolutissimi hujus Poetæ libris: qui, si Virgilii majestatem & curiosam Horatii felicitatem seponamus, reliquas dotes ita possedit, ut recte Julius Cæsar Scaliger in Rhetoricis (libro deperdito, sed quem citat Heinsius cap. 13. de constit. tragœd.) tanquam absolutum & perfectum omni ex parte exemplum scripta ejus proposuerit. In iis igitur recensendis, & a mendis, quas injuria temporis & incuria hominum asperserat, liberandis, elaborarunt doctissimi viri *Herc. Ciofanus*, *Aldus*, *Andr. Naugerius*, *Raph. Regius*, *Jac. Micyllus*, *Greg. Bersmannus*, & qui Ovidiani vindices merito audiunt, imitationis quoque ejus felicitate gavisi, *Heinsii*, *Daniel* parens & *Nicolaus* filius: quorum is anno 1629 ad Palatinum codicem, & Scaligeri ac Gruteri libros; hic anno 1659 ad complura Manuscripta collatos omnes superstites Ovidii libros emendatiores evulgarunt. Nam qui extitisse feruntur, sed perierunt, Fastorum sex libri posteriores, Medea tragœdia, Epigrammata, liber de phænomenis, liber in malos poetas, nonnulla vaticinia, triumphus Cæsaris Getica lingua descriptus, bellum Actiacum, & si qui alii allegati inveniuntur; æquo a nobis animo desiderantur, dum his, qui superstites doctorum virorum industria sanati & nitori restituti sunt, oblectamur. Et sane Crispini studio tersissimum in modum concinnatus, interpretationeque & notis illustratus Naso, tanto majori cum voluptate oculis usurpatur, manibusque nunc teritur, quanto magis ratio ista in Delphini usum adornandorum Auctorum se hactenus cunctis approbavit. Indicum imprimis summa cum diligentia & cura instructorum utilitas, insignis deprehensa est; in hoc opere extantior, quia nullius antea in contexendo Ovidianorum verborum elencho se exercuerat studium.

Pag. 502. pro *Tonchstone* lege *Touchstone*.

Digitized by Google

ACTORUM ERUDITORUM,

quæ Lipsiæ publicantur,

SUPPLEMENTA,

Sectio XI.

GEOMETRA Y ARCHITEKT POLSKI.

sive

Geometra & Architectus Polonus, conscriptus a P. Stanislao Solski Soc. Jesu.

Cracoviæ, Anno 1683. 1686. 1690. in fol.

Alph. 7. pl. 9. & figurarum tab. 67.

CUm *Author* observasset, cultiora Nationis suæ ingenia, a Geometriæ studio tribus potissimum de causis averti, conatus est eas omnes hoc Opere suo amoliri. Primum obstaculum illi studio poni asserit, a defectu librorum, ac instrumentorum Mathematicorum. Alterum, ut non desint libri, in iis tamen sparsim reperiri, quæ ad usum trahi possint: tenacique opus esse memoria, ut suis quæque locis inveniantur, quibus interdum opus habeas. Postremo causatur, Græcis aut Latinis terminis, passim in Mathesi adhiberi solitis, obscuram reddi cognitionem scientiæ, cuivis hominum statui magnopere necessariæ. Eam ob rem digessit clarissimus *Author* suam Polonicam Geometriam in certas classes, quas *Occupationes* appellat, ea ratione, ut in earum singulis ordine convenienti collocata sint, quæcunque ad idem genus pertinebant.

Prima igitur *Occupatione*, ejusque *Sectione 1*, adfert Indicem terminorum omnium, tam Græcis ac Latinis, quam Polonicis vocibus expressorum, quos quidem ordine Alphabeti digessit; sed eos duntaxat, qui in Opere suo in usum veniunt, cum succincta eorundem declaratione. *Sect. 2*, Definitiones omnes Geometricas ita distribuit, ut uno capite contineantur Definitiones Linearum, altero Angulorum, tertio Figurarum Planarum, postremo Solidarum. *Sect. 3*, Collocat Axiomata toti Mathesi communia, quæ, adjectis Schematibus, ad faciliorem vulgi captum elucidat.

Secunda Occupatio sese impendit, Primum ducendis Lineis Perpendicularibus, Parallelis, & Proportionalibus. Deinde dividendis varia ratione, tam Rectis, quam Circularibus lineis, quarum priores secantur non tantum in partes æquales, cum Geometrice, tum Organice, sed etiam inæquales, ut sunt Sinus, Tangentes &c. Atque Problemata hæc tractantur separatis Propositionibus, quas Author *Dogmata* vel *Doctrinas* appellat.

Tertiæ Occupationi attributi sunt Anguli, quorum Sectione priori Constructio, in Polygonis vero, tam ad Centrum, quam ad Ambitum Supputatio pertractatur: posteriori vero Divisiones Angulorum in partes imperatas docentur.

Quartam Occupationem sibi vendicant Figuræ, tam Rectilineæ, quam inflexis lineis terminatæ, quarum varia constructio, tum & unius alteri inscriptio traditur. Reperias hoc loco Polygonorum supra datum latus constructionem, imo & Hexagoni, cujus unum latus subduplum sit reliquorum. Inscribuntur pariter Polygona Circulo, & iste quibusdam illorum inscribitur, e Quarto *Euclid.* Elemento. Describuntur tandem Figuræ Ovatæ, nec non genuinæ Ellipses, una cum reliquis, e secto Cono ortis, Hyperbola, & Parabola: idque absolvitur tam Geometrice, quam Organice. Claudit agmen Voluta Architectorum, Helix Archimedis, ac demum Quadratricis usitata descriptio.

Quinta Occupatio mutuam Figurarum Planarum metamorphosin pertractat, estque in sex partes distributa. Harum *Prima*, Rectas lineas in Circulares commutat, & vicissim. *Secunda*, Triangula transmutat in alia Triangula, tam in Quadrata, ac etiam in Circulum. *Tertia*, Quadrilateras transformat in Trilateras, & Circulum. *Quarta*, Multilateris Figuris invicem permutandis incumbit. *Quinta* Circulos in Rectilinea ac etiam Circulares Figuras, aut earum partes, in Ellipses item re digit. *Sexta* Ellipsim, Parabolam, Helicemque redigit in Figuras alias, cum Rectilineas, tum Circulum.

In *Sextam Occupationem* congesit *Author* omnia Praxium Geometricarū Theoremata fundamentalia, quæ ille *Propriet atum* nomine insignivit. Demonstrationes harum non ubique adjecit, indicat tamen Authorum Propositiones, unde illæ peti possint: Hortatur autem Lectorem suum ad evolvenda hæc Theoremata, quod ea totius

Geo-

Digitized by Google

Geometriæ ſint anima, & quibꝰ ſecluſis, Praxes omnes ſint velut cadaver exanime. Diſtribuit autem præſentem Tractatum in partes duodecim, quibus totidem Materias attribuit, proſequiturque Parte 1 Proprietates Linearum. 2 Angulorum. 3 Triangulorum. 4 Quadrilaterarum, 5 Multilaterarum Figurarum. 6 Circulorum. 7 Sectionum Coni. 8 Sphærarum. 9 Cuborum. 10 Cylindrorum. 11 Priſmatum. 12 Pyramidum: atque ita Parti I Geometriæ ſuæ finem imponit.

LIBER II Geometriæ complectitur *Occupationes* quinque, ordine cum præmiſſis continuato numeratas. Nam,

Septima Occupatione traditur dimenſio omnium Diſtantiarum etiam inacceſſarum, Altitudinum & Profunditatum: quem in finem conſtruit Author varia Inſtrumenta facile parabilia, ac inprimis Monotrochium Geodæticum, pro menſurandis Longitudinibus in campo. Deinde Menſulam Agrimenſoriam cum fulcimento portatili, & Regula Dioptris inſtructa, in qua deſignatæ ſint duæ ſcalæ: una brevior Pollicis unius. Longior altera Pollicum 12 vel 16, pro magnitudine Lateris Menſulæ: utraque vero, transverſarum auxilio, in partes 1000 accurate diviſa; ut harum ope quæſitæ longitudines inveſtigentur, tam per Regulam Trium, quam ſine hac, ſi quis Arithmeticæ peritus non ſit. Hoc autem Inſtrumento ſuo tam exacte, ac interdum etiam exactius, Dimenſiones inſtitui poſſe affirmat *Author*, quam quibusvis aliis ex ære in Batavia affabre factis; dummodo in ejus uſu ſerventur Cautelæ, quas ſcrupuloſe commemorat.

Octava Occupatione dimetitur Geometra Sarmaticus Ambitum Figurarum omnium Rectilinearum, tam Regularium, quam Irregularium; quia & Ellipſium ac Oviformium; idque citra uſum Tabularum, Sinuum, Tang. & Secantium, ſed ope ſolius ſcalæ in partes 1000 diſtributæ, quæ proinde dimenſio non in campo ſed charta peragitur.

Nona Occupationi aſſignatur dimenſio Areæ in figuris Planis, tam Rectilineis Regularibus & Irregularibus, quã Circulo ejusque Segmentis ac Sectoribus; itemque Parabola, Ellipſi, Oviformi, ac tandem Iſoperimetris, non modo minoribus, in charta, ſed majuſculis etiam, in campo, vel alibi.

Decima Occupatio Geometram exercet circa Ichnographias Camporum, Urbium, Ædificiorum, idque dupliciter. Prior enim ſectio docet modum deſignandi limites camporum in charta, deſcribendi veſti-

ſtigia urbium, ædificiorum, ac munimentorum: quam in rem adhibet non ſolum menſulam ſuam Geodæticam, ſed etiam inſtrumentum ſingulare, quod *Author* appellat Ichnographicum, eſtque gemellum ei, quod *Kircherus in Arte Magnetica*, & *Caſp. Schottus*, *Pantometrum* vocitant. Horum inſtrumentorum uſum exemplis edocet, ac etiam indicat modos hæc omnia abſolvendi, absque ullo ſimili inſtrumento. *Altera Sectio* deformatas in charta Ichnographias, vice verſa, transfert in campum: & eum in finem præmittit apparatum complurium dogmatum ſive propoſitionum, quibus tradit modos ducendi in campo lineas perpendiculares, parallelas, idque in variis caſibus non obviis; deſignandi Angulos imperatos, ac Figuras multangulas conſtituendi; quibus præmiſſis tradit artem, munimentum quodvis regulare ac irregulare, e charta, in campum traducendi: ac tandem huic Occupationi finem imponit, aperiendo modos aliquot datæ delineationis in charta, exemplar aliud, cum æquale, tum majus, minusve, ſimile tamen, in alia charta depingendi.

Undecima Occupatio, hujus libri poſtrema, verſatur in dividendis figurarum planarum Areis, in partes imperatas, tam in charta, quam campo, e datis punctis in Angulo figuræ, vel alibi. Partitur autem ita non modo trilateras, aut quadrilateras, ſed multilateras quoque figuras, regulares, ac irregulares. Geometricis hujusmodi diviſionibus ſuccedunt civiles Agrimenſoriæ, queis campus quilibet in certa jugera, legibus publicis definita diſtribuitur. Ejus diviſionis initium facit ab explicatione menſurarum, Agrimenſoribus uſitatarum, quales ſunt, Palmus, Pes, Cubitus, Paſſus, Virga, Pertica, Chorda. Quas omnes menſura ulnæ Cracovienſis definit. Ejus itaque Ulnæ, vel Semiſis, genuina quantitas alicubi exhibenda fuiſſet, ſive jam figuræ ligneæ (quales pleræque ſunt in hoc Opere) aut æreæ inciſa; ſive collata cum pedibus Europæ celebrioribus, quod tamen ab *Authore*, res ſuas ſat accurate pertractare ſolito, nullibi præſtitum eſt; & percommodum Lectoribus, non exteris tantum, ſed & ſuis popularibus accidiſſet.

LIBER III Geometriæ, datus in lucem Anno 1686, complectitur tres ultimas *Occupationes*, cum præcedentibus continuatas: Harum enim *Prima*, ſed numero

Duodecima Occupatio tota eſt Stereometrica, in qua ſenis ſectionibus varia in hoc genere pertractantur, ut ſequitur. 1 Conſtruuntur cor-

corpora magis usitata, velut Obeliſci, Pyramides, Coni, & quinque Regularia. 2 Menſuratur ſuperficies Cylindrorum, Conorum, Pyramidum, & 5 regularium. 3 Invenitur ſoliditas omnium prædictorum, ac etiam Sphæroidis ac Conoidis, Parabolici & Hyperbolici: Corporum vero irregularium dimenſionem, in aqua demerſio manifeſtabit. 4 Corporum ſuperficies explicantur in unam planam ſuperficiem; ubi etiam Dodecatemoria, Globo inducenda decircinantur. 5 Transmutantur invicem corpora: quin & pluribus unum, aut duorum differentiæ, exhibetur æquale. 6 Dividuntur tandem in partes, ut hæ ſint in data quavis ratione.

Occupationem XIII Conſecravit *Author* Praxibus Gnomonicis, quibus promptius expediendis, opportunum præmittit apparatum; ut eſt inventio lineæ Meridianæ, altitudinis Poli, quam præterea pro variis Poloniæ civitatibus, ordine alphabethi in Tabulam digeſtis, exhibet: docet inveſtigare locum Solis in Zodiaco, ejusque declinationes ab Æquatore: tandem conſtruit inſtrumenta quædam deſignandis Horologiis perutilia: Ipſa demum Horologia deſcribit, non ſolum in planis regularibus, ſive æquidiſtantibus primariis ſphæræ circulis, ſed & declinantibus, ac inclinatis; imo & in quibusvis ſuperficiebus organice deſcribit. Idem quoque exequitur in Sphæra, Cylindro, Annulo. Neque præterit arcus ſignorum Zodiaci, horas Italicas, Babylonicas, Antiquas, ac etiam Lunares, quarum in Solares commutandarū rationem tradit. Reperias ibidem horam ortus & occaſus Solis, longitudinem diei ac noctis, ex tabella arcuum ſemidiurnorum, pro denis altitudinibus Poli, & alia, quæ ſingillatim proſequi, longum foret.

Poſtrema ſive *XIV Occupationi* attribuit *Author* dogmata Arithmetica, quæ tam plene tradit, ut non ſolum praxibus Geometricis, ſed quibusvis aliis in vita communi occurrentibus ſervire poſſint. Præmiſſa enim terminorum Arithmeticorum, ordine alphabeti diſtributorum, ſuccincta declaratione, rem aggreditur a ſcripti numeri pronunciatione, pronunciati ſcriptione, ac tum cæteras operationes Arithmeticas ordine pertractat: qua quidem in re hanc ſervat rationem, ut cujusvis operationis præcepta Rhythmis Polonicis complectatur, quæ poſtquam membratim fuſius explanaſſet, ea exemplo uno alterove elucidet; interjectis ubique cautelis, in certis caſibus obſervandis. Abſolvit itaque hoc Tractatu ſuo tum operationes omnes uſitatas, tum regu-

las proportionum omnes, ac tandem extractiones Radicis quadratæ, & Cubicæ, quibus nonnulla de rerum permutatione & combinatione subjungit.

Appendicis loco subnectit aliquot capita de dimensionibus Geodæticis per instrumenta, quas ex *Occupatione VII* in hunc locum rejecerat. Primum igitur tradit pleniorem usum instrumenti sui Ichnographici, quod ostendit perfectius esse illo, quod *Schottus Pantometri Kircheriani* nomine insignivit. Altero capite agit de Quadrato Geometrico, quod ad majorem exactitudinem provehere nititur. Tertio capite distantias Horizontales eodem quadrato expedit. Quarto altitudines eodem dimetitur. Quinto profunditates. Concludit hanc *Appendicem*, tradendo modum describendorum Limitum, Agrorum, Ditionum, Urbium, similiumque Ichnographiarum, ope Tabulæ suæ Mensoriæ.

ARCHITECTUS editus est Anno 1690: cujus contenta omnia in *octonas Occupationes* librosque ternos *Author* distribuerat, e quibus tamen solus primus, tres complexus Occupationes, in lucem prodiit. In ejus proœmio reddit instituti sui rationem, cur videlicet Architectonicen, eamque lingua patria pertractet. Ad prius horum compulsum se dicit esse tot erroribus, qui circa ædificia in Regno Poloniæ committi solent; adeoque se artis hujus ignaris opem ferre voluisse: Illectum quoque se esse nostri Servatoris exemplo, qui *fabri filius* haberi, ac fortassis etiam operum adjutor esse dignatus est: sed & Apostolum gentium, arti scenofactoriæ operam suam, inter alia suæ vocationis munia, navare non recusasse. Æquum vero esse censuit, ut Idiomati Polonico Architectura non deesset, quæ cæteris Europæ linguis pertractata copiose sit, & exculta. Consulendum etiam putavit ipsis artificibus suæ gentis, qui plurimos habent artis terminos, qui Latine reddi non possint, quosque passim adhibuit *Author*, ut ab illis intelligeretur. Monet tandem, a se data opera in compluribus machinis omissam fuisse compagem aut contignationes sustinendis Rotis necessarias, quod hæ soleant obfuscare partes interiores machinæ, cognitu magis necessarias: quandoquidem Sceletum illud exterius, quivis artifex e trabibus facile coaptare, pro rei exigentia valeat.

Primæ igitur *Architecti sui Occupationi* destinavit *Author* eas Machinas, quibus grandia pondera facilius tractantur in attollendo, demitten-

Digitized by Google

mittendo, transferendo. A primis itaque Mechanices fundamentis exorſus, explicat genera Vectis, eorumque vires demonſtrat. Tum vero deſcribit quindenas Machinas, ponderibus ſublevandis idoneas, cum earum uſu, & cautelis in eo neceſſariis. Harum pleræque ſunt notæ ſub nominibus Trochlearum, Rotarum dentatarum, Pancratii, Cochleæ, Ergatarum, Axis in Peritrochio &c. ſuntque nonnullæ ex prædictis compoſitæ, aliæ vero omnino ſimplices ac ruſticanæ, a Vecte originem trahentes.

His præmiſſis, docet modum ſupputandi vires & converſiones in machinis illis, quæ rotis dentatis ſunt inſtructæ: tradit item modum explorandæ reſiſtentiæ, quæ in tali machina ab Axium & Dentium attritu procedit. Abſolutis his XV Machinis, ſubnectit vulgares induſtrias, in transferendis ponderibus adhiberi ſolitas, ut eſt, tractio per ſolum, vel ſubjectas perticas; volutio corporum rotundorum; promotio in Ditrochio, vel ſupra Cylindros, gravi ſuppoſitos; Everſio ex angulo in alterum, ut in tabulis quadratis majoribus; Propulſio extremitatum corporis oblongi, alternatim inſtituta, & his conſimilia.

Subnectit non pauca de pondere corporum inveniendo. Doctrina vel Prop. 31 oſtendit, vanam eſſe illam Mechanicorum jactantiam, dato pondere datum quodvis movere; quin & ipſam Tellurem Vecte primi generis: hic enim ſi ſemidiametrum terræ longitudine æquaret, appenſum in ejus extremitate Pondus movens, non premeret vectem illum ad rectos, ſed inclinaretur angulo gr. 45 verſus commune centrum gravium; idque magis contingeret in vectibus longioribus, adeo ut in vecte totius Diametri T. decuplo, Antiſacoma cum vecte illo angulum 17 minutorum includeret, ac proinde illius activitas ad movendam tellurem eſſet exigua.

Hac occaſione terræ totius pondus ſupputat, & confert cum pondere obeliſci Vaticani, a Dominico Fontana erecti, & ex ejus apparatu Machinarum concludit, quantus proportione ducta neceſſarius eſſet ad totam tellurem in altum ſublevandam.

Doctrina 33 Adducit aliquot experimenta ſua circa pondera, quæ per planum varie ad Horizontem inclinatum, ſurſum trahuntur, eaque Theoremati *Stevini* conſentire concludit. *Dogmate 37* diſquirit, an motus perennis per Machinas exhiberi poſſit. Eum in finem conſtru-

conſtructam a ſe Machinulam examinat, ac ejus defectus inſuperabiles indicat. Finem huic *Occupationi* imponit aliquot problematibus, cochleæ ſtructuram, ejusque virium ſupputationem concernentibus; tum etiam proponit artificium, quo ſitulæ e rudente in orbem redeunte penſiles, ad transferendam terram, pro vallis & aggeribus aptari debeant.

Secunda Occupatio Architecti verſatur circa eas Machinas, quæ ſui motus velocitate ad aliquid efficiendum neceſſaria, vires Machinam incitantes aggravant, ut ſunt omnis generis Molendina, Machinæ ſecandis in aſſeres trabibus ſervientes, Automata culinaria & Horodictica &c. Hanc diſpeſcit Author in partes novenas, ut ſequitur.

Sectione I Præmittit definitiones rerum, ac verborum ſignificationes, ac tum proprietates ponderum, aut aliarum potentiarum rotis applicatarum enarrat. Reducit autem rotas omnes, velocitatem mobili conciliantes, ad duo genera vectis *aggravantis*, quorum primus eſt idem cum primo genere vectis *alleviantis*, quoad ſtructuram; Hypomochlio videlicet inter potentias conſiſtente: aggravans vero vectis potentiam motricem habet breviori brachio vectis applicatam. Secundum genus vectis aggravantis eſt, ipſe tertius vectis, a Mechanicis ita appellari ſolitus, in quo potentia movens medio loco conſiſtit inter Hypomochlium ſibi vicinius, & vim ſuperandam alteri vectis extremo applicatam. Ad hos vectes revocat varias rotarum dentatarum in prædictis Machinis combinationes. *Sectione 2* agit de rotarum dentibus, ac illarum diviſione, tum de numeris ad rotas aptiſſimis, quos pronunciat eſſe illos, qui ſe invicem metiuntur, aut continent absque fractione. Tales enim rotas durabiliores eſſe affirmat, præſertimque e ligno conſtructas, in quibus poſita digitorum craſſitie & intervallo, per varia problemata docet praxes varias, ad hujusmodi rotarum fabricam ſpectantes. Addit & tabulam numerorum, in qua datis tympani dentibus 4, 5, 6, 8, 10, 12, & dato numero converſionum illius, intra unam rotæ majoris, tympanum hoc admordentis, converſionem, exhibet numerum dentium rotæ illius majoris, a dentibus tympani exacte menſuratorum. Atque hujus Tabulæ uſum pluribus declarat. *Sect. 3* Perſequitur inſtitutionem rudium molitorum, in conſtruendis molendinis aquaticis, quorum quatuor differentias aſſignat, quintam molendino Bulgarico tribuit, quod axem rotæ aquaticæ verticaliter

Digitized by Google

liter erectum poſſidet, rotam ipſam ſitu horizontali, quæ lapſu aquæ ex Altitudine minimum cubitorum quatuor impellitur, cujus rei Figuram adjungit Tab. XII, Fig. 5.

Sect. 4 Tranſit ad ea Molendina, quæ equis vel bobus aguntur, in quorum Fabrica multos defectus detegit, ac tradit modos optimos ea conſtruendi, pro duplici eorum differentia. Ubi etiam Dogmate 13 deſcribit duplex Molendinum Caſtrenſe, ac delineat Tab. 13, Fig. 3 & 4. Eſt hoc inventum *Pompei Targonii*, Ingeniarii apud Ambroſium Spinolam, olim Gubernatorem Belgii Hiſpanici, duplex eo ex capite, quod in eodem curru conſiſtente, duobus equis ad duos temones junctis, & currum circumeuntibus, duo lapides molares circumducantur. *Sect. 5* Molendina Anemotechnica; Sexta Manualia; Septima Machinas ſerratorias, parandis aſſeribus deſtinatas, easque tum aqua, tum jumentis animatas; ubi multa ad harum Machinarum conſtructionem perutilia obſervat. *Sect. 8* Digreditur ad amœniorem variorum motuum conſiderationem, cum uſui, tum ingenii culturæ ſerviturum.

Inprimis enim tradit modos aliquot, ut circulari motu, rectilineus efficiatur is reciprocatus itu ac reditu uniformiter accelerato, tum etiam difformiter veloci. Deinde pluribus agit de aperienda & claudenda, quam vocat, *Sem Salomonis*, quæ alioquin in Germania appellari ſolet Zang- vel Zanck-Eiſen. Tradit autem, fuſe quidem, ſed tamen confuſe, modum aperiendi & claudendi Syſtema illud annulare, in duplici hypotheſi; quando videlicet Annulorum numerus eſt par, vel impar: hæc enim operationem variant, quam longum eſſet deſcribere, & lectori parum volupe legere, abſque praxi manuali, & oculari inſpectione. Tertio deſcribit ſeram annularem, quæ characteribus variis inſcripta forinſecus, his in certam vocem conjunctis aperitur. Ubi agit de modo clavis iſtius verbalis inveniendæ per combinationes notarum, quarū ſpecimen Tabella ſingulari proponit. Quarto exhibet tria ſpecimina artificioſæ illius innodationis, in qua primo intuitu apparet, quaſi corpus quoddam, anguſto foramine longe majus, per illud traductum fuiſſet; ejusque rei tria exempla adfert, in duabus nucibus, trabeculis, & annulo: & hinc morale corollarium deducit, videlicet, audito difficili quodam Problemate, non continuo præcipitandam eſſe ſententiam, de ipſius impoſſibilitate pronunciantem. Quinto

addit nonnulla de Horologiis rotatis, ac præsertim de eorum Indicibus; quo in genere exhibet cum Figura, tum supputatione, Systema Rotarum, quæ per Indices suos ostendunt Motum Solis, Lunæ, ac Fixarum, in Astrolabii Rete designatarum. *Sect. 9* Describit Instrumentum Viatorium, confecti itineris quantitatem suis Indicibus commonstrans. Tandem subnectit nonnulla quæ ad Sect. 4, plenioris doctrinæ causa, referenda sunt.

Tertia Occupatio Hydrotechnica omnia continet, & in Novem Partes distribuitur. Nam,

Sect. 1 Proprietates aquæ naturam consequentes exponit, earumque causas, ratione & experientia stabilit.

Sect. 2 Indicat modos inveniendi Scaturigines aquarum, *sub* terræ superficie latentium: ibidemque profert indicia, quibus aquæ bonæ a sequioribus discernendæ sint. Inter cætera affirmat, aquas fluviatiles Russiæ Plicam (ut vocant) Polonicam generare. A pluvialibus verrucas in manibus provenire, quarum tollendarum rationem probatissimam indicat, si videlicet eæ bis terve perfricentur Scarabæis illis, qui æstate in fimo quadrupedum delicias suas inquirunt.

Sect. 3 Agit de Libellatione Locorum, pro ducendis aquis ex uno ad alium, in diversis casibus. Declivitatem Semicubiti sufficere pronunciat, ut aqua defluat ad intervallum quadrantis milliarii Polonici.

Sect. 4 Plurimos adfert modos educendæ *in altum* aquæ, e puteo profundiore, cui rei varias Machinas describit, & inter has Dogmate 24 adducit visam a se Constantinopoli Machinam, Hortis irrigandis destinatam, in qua situlæ quadratæ duobus funibus in orbem redeuntibus affixæ, hauftam in puteo aquam ope tympani grandioris, quod ambiunt, in receptaculum altius effundunt, Machinam equo vel asello circumagente. Dogmate 25 id ipsum humana vi, sequenti vero 26 venti auxilio per Machinam Varsaviæ constructam effici posse, prolixe ostendit, adjectis eam in rem figuris.

Sect. 5 Tota est in describendis Machinis, quarum auxilio aqua e loco humiliore in altiorem promoveatur: Id autem peragitur ope Pistillorum prementium, Anthliarum, Situlatum, idque mediante rota aquatica, vel etiam citra hanc. Digreditur tandem ad tentamina motus per aquam perpetuandi: quam in rem producit machinam a se quon-

Digitized by Google

quondam peculiari Libello publicatam, & alteram a priori diverſam; in quibus demonſtrat hanc Propoſitionem: *Dato liquore gravitatis, ut ejus quantitas modulo preſſoriæ Anthliæ contentæ ſubduplo ſit ponderе, ad eundem liquorem, hoc eſt, mole æqualem, contentum tubo verticaliter erecto, & XIII cubitis alto, poſſibile eſt motum perennem hujus liquoris beneficio exhibere.*

Verum impoſſibilem Hypotheſin ponit *Author*: quoniam vis liquorem illum in tubo 13 Cubitis alto detinens, æquivalere debet Cylindro æque alto, cujus baſis ſit æqualis Baſi Modioli, in quo fit aquæ compreſſio, alteram Tubo contentam in data altitudine detinens; major autem nonnihil, ſi motum efficere oporteat: hæc enim proportio in quovis, & cujusvis gravitatis Liquore vi presſionis attollendo, fundatur in ipſarum baſium ad invicem ratione; quemadmodum ex Hydroſtaticis demonſtrari poterit.

Utramque tandem Machinam ſuam applicat *Author* ad elevandas aquas in altum, ope fluentis aquæ, dummodo hæc deſcenſum habeat tres ulnas altum.

Sect. 6 Machinas Hydrotechnicas *Jacobi de Strada a Rosberg* diſcuſſerat *Author*, earumque defectum ſuppleverat, ſed quia Figuræ ſumptuoſæ fuiſſent, omiſit.

Sect. 7 Tractat de Fontibus ſalientibus, quorum extimam ſtructuram, oculo blandientem, e libris vel aliunde petendam eſſe aſſerit, ipſe autem ſola principia & artificia, impulſum aquarum concernentia attingit.

Sect. 8 Deſcribit ac deſignat aliquot Machinas Hydraulicas, horis indicandis ſervituras, quas inter etiam reperitur ea, quam olim *Marius Bettinus* ad calcem Ærarii ſui deſcripſerat. Subjungit etiam praxin facilem conſtruendi Excitatorii, quod aquæ ſtillicidio dormientem præſtituto tempore, noctu expergefaciat. Poſtremo delineat Figuram a *Jo. Voellio* in *Horographia* ſua deſcriptam, cujus ope in quavis Regionum latitudine, quovis tempore, hora ortus & occaſus inveniri poteſt.

In Sectionem 9 ac poſtremam congeſſit *Author* complura Technaſmata, ordine Alphabeti digeſta, quæ interventu aquæ inſtitui poſſunt; partim uſui, partim oblectationi ſervitura. In uſum venire poterit modus explorandi per aquam, utrum in moneta alicubi cuſa,

argenti cum ære, definita legibus mixtura, exacte fuerit obſervata. Sumpta enim bilance accurate conſtructa, alteri ejus lanci imponitur argenti puri pondus quoddam, una cum æris quantitate, quæ definitam illam ad argentum habeat rationem; tum alteri lanci tantum monetæ cuſæ apponitur, usque dum æquilibrium obtineatur. Tandem Lanx utraque immergitur aquæ: ſi moneta levior apparuerit, plus æris continet, quam oportuiſſet. In auri mixtura dijudicanda praxis eadem ſervari poterit. Concludit hunc Architecti ſui librum, fonticulis aliquot, qui artificiis Hydraulicis conſtruuntur. In fine tandem Lectorem monet, ut in Divinam id referat providentiam, ſi Secundus ac Tertius Architecti ſui Liber lucem non aſpexerit.

S. BERNARDI ABBATIS PRIMI CLARÆVALLENſis Opera poſt Horſtium denuo recognita, aucta & in meliorem ordinem digeſta, nec non novis præfationibus, admonitionibus, notis & obſervationibus illuſtrata, ſecundis curis Domni Johannis Mabillon Presbyteri & Monachi e Congregatione S. Mauri.

Pariſ. ſumtibus Joh. Guignard, Anno 1690.

Tomi 6. Volumina 2. Fol. 18. alphab. 7. plag.

DIvus Bernardus Abbas Claræ vallenſis nobili ingenio, *inſigni doctrina*, nativa eloquentia, eordata dicendi libertate, ſingulari vitæ ſanctimonia, aliisque egregiis animi dotibus, quibus etiam miraculorum fama acceſſit, tantam dum viveret obtinuit autoritatem, ut Pontifices, Cardinales, & integra Epiſcoporum Concilia, non minus ac Reges & Principes, eo tanquam communi oraculo uterentur, nihilque in Eccleſia vel aulis Magnatum absque ejus conſilio & ſententia gereretur. Neque cum ejus vita, magna, quam nomini ſuo conciliaverat, veneratio expiravit. Nam ab Alexandro III Sanctorum faſtis adſcriptus eſt, & ſcripta ejus in tanto pretio fuerunt, ut nulla ferme vel magis ſcribentium manus fatigaverint, vel frequentius, poſt inventam typographiam prelo commiſſa fuerint.

Ac primum quidem Bernardi ſermones de tempore, de Sanctis & diverſis, cum libro ad Milites templi, A. 1475 Moguntiæ lucem ad-

Digitized by Google

adſpexerunt, quo circiter tempore etiam Rotomagi libri de conſideratione, apologia ad Guillelmum Abbatem, & tractatus de præcepto & diſpenſatione, ſine certa anni deſignatione prodierunt. Secuta anno 1481 Bruxellenſis editio ſermonibus de tempore & de Sanctis epiſtolas adjecit, quas etiam in Pariſienſi editione A. 1494 Magiſter *Rovauld* ſermonibus in Canticum conjunxit. Hanc excepit editio Brixienſis A. 1495, quæ homilias in *miſſus eſt* cum aliis quibusdam opuſculis exhibuit, Spirenſis 1501, & Veneta 1503 non paucis ſpuriis & Bernardo ſuppoſitis operibus referta. Qui pleraque Bernardi opera in unum corpus redegit primus eſt *Johannes Bocardus*, cujus ſtudio & induſtria Bernardus A. 1508 Pariſiis novam quaſi formam nactus eſt. Hunc imitatus *Jodocus Clichtoveus* Bernardi opera denuo recognovit, & A. 1514 Lugduni publicavit, quæ editio Pariſiis & Lugduni ſæpius iterata fuit. Alia Lugdunenſis editio prodiit A. 1520, per duos monachos Claræ vallenſes *Lambertum Campeſtrem*, & *Laurentium Dantiſcenum* adornata, quæ inter emendatiſſimas reputatur. Anno 1547 novam operum Bernardi editionem *Franciſcus Comeſtor* Collegii Sorbonici ſocius procuravit, & Lutetiæ Claudii Chevallonii viduæ imprimendam dedit. Secuta eſt anno 1550 editio Veneta, & 1552 editio Baſileenſis, quam *Antonius Marcellinus* apud Johannem Hervagium hoc ordine adornari curavit, ut primum locum ſermones, ſecundum epiſtolæ, tertium tractatus, ultimum pſeudepigrapha & dubia tenerent. Anno 1566 Lutetiæ prodiit alia Bernardi editio, præmiſſa Franciſci Comeſtoris epiſtola, & ad calcem adjecta appendice Hervagiana ſtudio *Jacobi Pamelii*, qui Bernardi ſermones parvos numero 16, item ſoliloquiorum librum & alia nonnulla Bernardo ſuppoſita in lucem protulit. Hanc excepit alia Pariſienſis *Johannis Gillotii* A. 1572 vulgata, in cujus præfatione etiam mentionem injicit recognitionis a Theologis Pariſienſibus factæ, qui poſtremas editiones tam privato ſuo conatu, quam ex collatione veterum codicum, quos in Gallicanis bibliothecis corrogare licuit, reſtituerunt. Poſſent, ſi id opus foret, & aliæ ſuperioris ſeculi editiones memorari, & inter has illa omnium elegantiſſima A. 1586 vulgata, quæ navis ſymbolo ornata & ſæpius repetita fuit. Nec ſegnius præſenti ſeculo officinæ typographicæ imprimendis Bernardi operibus inſudarunt. Nam ſtatim ſub initium hujus ſeculi prodiit editio *Edmundi Tiraquelli* monachi Ciſtercienſis, quam poſt octennium editio *Johan-*

nis Picardi cum notis & aliquot epistolarum accessione secuta est. Infiniti pene laboris esset cæteras omnes enumerare; quamobrem ad eam properamus, quæ *Jacobi Merlini Horstii* cura A. 1641 primum prodiit, & anteriores omnes nitore suo obscuravit, & ab eo tempore sæpissime in variis locis & provinciis ad prelum revocata fuit. Et in hac quidem Horstiana editione opera Bernardi in 6 tomos distribuuntur, tractatus in capita & sectiones distinguuntur, epistolis cæterisque tractatibus argumenta seu summaria præfiguntur, annotationes adjiciuntur, ut cætera, quibus hæc Horstiana editio omnibus quæ hactenus emissæ fuerant, palmam præripuit, taceamus. Quamvis autem & auctiorem & accuratiorem editionem Vir doctissimus pararet, morte tamen, quæ ipsi A. 1644 obtigit, præventus propositum hoc exequi non potuit. Post Horstii obitum *Claudius Cantelovius* monachus Ord. Ben. e Congregatione S. Mauri, Præfectorum suorum jussu, Horstianum Bernardi textum ad Gallicanos codices exegit, & sermones quidem de tempore & de Sanctis emendatissime in lucem emisit. Verum dum reliquis Bernardi operibus pari diligentia vulgandis incumberet, hanc provinciam morte sua in *Johannem Mabillonium* devolvit. Is enim Præfecti sui generalis Bernardi Audeberti jussu, telam a Cantelovio cœptam pertexuit, & A. 1666 & 1667 omnia Bernardi opera notis suis illustrata, & duobus voluminibus majoris, octo autem voluminibus minoris formæ comprehensa in lucem publicam emisit. *Etsi* vero ista Bernardi editione de mellifluo Doctore, *quem Nicolaus Faber* Patrum ultimum appellavit, satis præclare meritus fuerit, omittere tamen non potuit, quin de politiori & castigatiori editione aliquando vulganda sæpius cogitaret, & subinde quæ huc facerent, diligenter annotaret. Et hinc secunda hæc, quam nunc recensemus, Bernardi editio doctissimo Mabillonio nata est, qui etsi nonnulli ejusdem Congregationis socii, nempe *Michael Germanus*, *Theodericus Ruinartus*, & *Edmundus Martenius* auxiliatrices operas contulerint, præcipuas tamen hujus laboris partes sibi vendicat, & alteram hanc Bernardi editionem non tam secundam, quam novam prorsus esse pronunciat.

Nam primum in secunda hac editione multos vetustos codices antea sibi non visos consuluit, quos partim in variis, quas perlustravit, provinciis evolvere ipsi licuit, partim ex Colbertina bibliotheca a Stephano Baluzio communicatos accepit. Et horum ope plurimis

in

Digitized by Google

in locis Bernardi textum nativæ ſuæ integritati reſtituere conatus eſt. Deinde nonnulla Bernardi ſcripta, quibus olim inter genuina locum reliquerat, in nova hac editione inter ſuppoſititia rejecit, & ex genuinorum numero expunxit, ut duas epiſtolas, quas ex Bernardi Brito annalibus Horſtius Bernardi epiſtolis inſeruit, item ſermones quosdam de tempore & de Sanctis, cum libro declamationum & quibusdam aliis, quæ Bernardi non eſſe certis indiciis deprehendit. In qua cenſura præter Gaufredum & alios vitæ Bernardinæ Scriptores, & manuſcriptos codices, & veterum autorum Bernardi ſcripta allegantium monumenta, Bernardinum conſuluit, ſeu florilegium ex Bernardi ſcriptis contextum, quod Pariſiis A. 1503 primum prodiit. Hoc enim Bernardinum, cujus autorem eſſe *Willermum* S. Martini Tornacenſis monachum, ex codice quodam Ciſtercienſi deprehendit, longe accuratius eſſe cenſet, quam alteram illam Bernardinorum florum collectionem, quæ A. 1571 ab *Huberto Scuteputæo* Canonico Regulari facta eſt. Præterea in nova hac editione, quoad tomorum diſtributionem, ordinis quædam mutatio occurrit. Nam in Horſtiana & priori Mabillonii editione primus tomus epiſtolas, ſecundus ſermones de tempore & de Sanctis, tertius ſermones in Canticum, quartus tractatus ſive opuſcula, quintus dubia, ſpuria & ſuppoſititia, & ſextus denique Guerrici Abbatis Igniacenſis & Gilleberti de Hoylandia diſcipulorum S. Bernardi opera complectebatur. Verum in altera hac Mabillonii editione, commodiori ordine epiſtolas ſtatim excipiunt tractatus ſeu opuſcula, quorum pleraque vel ad modum epiſtolæ ſcripta, vel ex epiſtolis ob prolixitatem in tractatuum claſſem redacta ſunt. His tertio loco ſuccedunt ſermones de tempore & Sanctis, quarto ſermones in Cantica, quibus in quinto tomo ſtatim annectitur eorundem in Cantica ſermonum continuatio per Gillebertum, cum variis operibus Bernardo perperam adſcriptis. Sextum denique tomum occupant Guerrici Abbatis Igniacenſis ſermones, Guigonis Cartuſiani epiſtolæ, & varii autores, qui de vita & rebus geſtis Bernardi ſcripſerunt, quos vitæ Bernardinæ Scriptores Horſtius & Mabillonius in priori editione primo volumini præmiſerant. Denique in nova hac editione non ſolum notæ fuſiores, quæ ad calcem tomi quarti ſeu primi voluminis leguntur, non pœnitendis accesſionibus auctæ ſunt, ſed etiam aliæ notæ breviores ad ipſum Bernardi textum maxime in epiſtolis adjectæ; ut de prolixa præfatione nihil

hil dicam, in qua non ſolum varias Bernardi editiones recenſet, & inſtituti ſui rationem reddit, verum etiam nonnulla ad Bernardi vitam & res ab ipſo geſtas ſpectantia eruditis obſervationibus illuſtrat. Agit enim de Bernardi doctrina, quam non tam humanis artibus acquiſitam quam cœlitus infuſam ipſi fuiſſe ſtatuit; nec non de ejusdem ſanctitate & autoritate in eccleſia: item de ejusdem zelo in corruptos Clericorum imprimis & Monachorum mores, & ſingulari vitæ ſeveritate, quam hodie plerosque vix credituros Mabillonius aſſerit, niſi monachi beatæ Mariæ de Trapa aliique nonnulli auſteritatem illam imitatione ſua factu poſſibilem demonſtrarent; de ſchiſmate Antipaparum ejus temporis per S. Bernardum compreſſo; de erroribus Petri Abælardi & Gilberti Porretani a Bernardo refutatis; de Henricianis aliisque hæreticis a Bernardo repreſſis, & denique de expeditione ſacra, ad quam Bernardus concionibus ſuis plurimos incitavit, ejusque infelici ſucceſſu.

Epiſtolæ Bernardi, quas *primo tomo* contineri diximus, in antiquiſimis editionibus leguntur 310, in Clichtoveana 350, in Lugdunenſi per duos Claræ vallenſes monachos procurata, Baſileenſi & quibusdam aliis 351, in editione Johannis Picardi 368, in Horſtiana 386, in priori Mabilloniana 397, & in hac noviſima 444. Adjecit enim epiſtolas viginti in Germania inventas, & Coloniæ appendicis inſtar Horſtio adjectas, & nonnullas alibi inventas, quibus etiam nonnullæ admiſtæ, quæ ad Bernardum vel in Bernardi cauſa ſcriptæ ſunt, & ad *Bernardinas* illuſtrandas proficuæ. Et in prioribus quidem *epiſtolis 310, veterem ordinem* ſervavit; in reliquis, quæ per varia intervalla adjectæ ſunt, temporis, quo ſcriptæ ſunt, rationem ſequi maluit, cum eas in prioribus editionibus ordine tam præpoſtero collocatas animadverteret, ut nonnunquam reſponſio ad quasdam literas facta longo illas intervallo præcederet. Præterea etiam genuinas Bernardi epiſtolas a dubiis & ſuppoſititiis diſcrevit, totamque epiſtolarum Bernardi collectionem ad tres claſſes revocavit, quarum primam conſtituunt Bernardi epiſtolæ 310 veterem ordinem ſervantes; ſecundam reliquæ Bernardi epiſtolæ genuinæ in novum ordinem redactæ ab epiſtola 311 usque ad epiſtolam 417; tertiam denique epiſtolæ Bernardi dubiæ & ſpuriæ, nec non chartæ & inſtrumenta ejus nomine confecta, item literæ ad ipſum vel pro ipſo ſcriptæ, cum aliis nonnullis, quæ ad illuſtrandas ejus epiſtolas conducere viſæ ſunt, ab epiſtola 418 usque ad 444.

In-

Digitized by Google

Inter *tractatus* seu *opuscula*, quæ *secundum tomum* constituunt, numero 13, primo loco comparent *libri 5 de consideratione* ad Papam Eugenium, quos Nicolaus V. elegantissime in usus suos describi curavit; quorum lectionem Pius V. & Gregorius XIII. mensæ suæ adhibuerunt; quos Urbanus VII, dum Episcopus & Cardinalis esset, familiares sibi reddidit, & secum ad conclave tulit, in quo Pontifex renunciatus est; quos Innocentius IV. in Prælatorum usum, ut commodius circumferri possent, seorsim imprimi optavit, ut Gerardus Vossius Tungrensis Præpositus testatur, qui hos libros Romæ A. 1594 seorsim edidit, & Clementi VIII. dedicavit. Et vel ob hunc solum tractatum Mabillonius ejusque socii Bernardi opera digna judicarunt, quæ Alexandro VIII. dedicarent, cum hic tractatus ipsorum judicio tot oraculis refertus sit, ut ad dirigendos summos Pontifices divinitus dictatus videatur. Monent autem in præfatione tomi secundi, hos libros ad Eugenium, quos autor quidam non malus & Bernardo ferme æqualis Summorum Pontificum Deuteronomium appellavit, non simul & semel scriptos, sed primum, in quo Bernardus considerationis utilitatem & necessitatem demonstrat, anno 1149 scriptum fuisse; secundum quo considerat, quis & qualis Pontifex, A. 1150; tertium quo agit de iis quæ infra Pontificem sunt, A. 1152; quartū vero, quo ea quæ circa Pontificem sunt, contemplatur, & quintum quo ea, quæ supra Pontificem sunt, considerat, paulo post. vel eodem anno, quo tertium absolvit. Secundum Bernardi opusculum est *tractatus de officio Episcoporum*, ex ejusdem epistolis, quas inter locum 42 habuit, huc translatus, & ad Henricum Senonensem scriptus, cum is a Gaufredo Carnotensi & Burchardo Meldensi jam ad meliorem vitam conversus, novis stimulis ad partes suæ dignitatis strenue implendas incitandus videretur. Tertium opusculum est liber seu *sermo de conversione ad Clericos* Parisienses habitus, capitulis 22 distinctus. Quartum opusculum agit de præcepto & dispensatione, cui scribendo Carnotenses monachi occasionem dederunt, a quibus consultus fuerat, quænam esset regula Benedicti, & statutorum ejus obligatio. Cum autem Carnotenses, inconsulto Abbate suo, hac de re ad Bernardum scripsissent, præmissa est epistola ad Abbatem Columbensem, quem Bernardus rogat, ut hunc tractatum a se perlectum Carnotensi Abbati transmittat, ne inscio Abbate in monachorum manus perveniat; cum ex lege sui Ordinis, sine Abbatis sui nutu, epistolas dare &

accipere prohibeantur. Quintum opuſculum eſt *apologia ad Guillelmum S. Theoderici Abbatem*, quæ in editione antiquiſſima Rotomagenſi, cujus ſupra mentionem fecimus, inſcribitur: *libellus Bernardi de concordantia religioſorum ſtatuum, qui pro tempore ſuo erant.* Agit enim Bernardus in hac apologia de Ciſtercienſibus & Cluniacenſibus, & priori quidem parte Ciſtercienſes perſtringit, quod ſeverioris vitæ ſpecie Cluniacenſibus detrahant; poſteriori autem, Cluniacenſium ſolutiorem diſciplinam & luxum reprehendit. Neque dubitandum cenſet Mabillonius in admonitione huic opuſculo præfixa, quin vera ſint, quæ de Cluniacenſibus Bernardus notavit, quem accurate hac de re edoctum fuiſſe probat ex ſtatutis Petri Cluniacenſis, qui coacto apud Cluniacum Capitulo generali, pleraque illa vitia emendare conatus eſt. Sextus tractatus eſt *liber de laude novæ militiæ* ad milites Templi, Hugoni Militi Chriſti & Magiſtro militiæ Chriſti dedicatus. Regulam autem Templariorum, quam a Bernardo dictatam Miræus, Manricus & alii cenſuerunt, Bernardi non eſſe probat Mabillonius, ideoque ejus inter Bernardi opera, quod & ab aliis factum, nullam rationem habet. Poſt opuſcula ad varios ſtatus eccleſiaſtici ordinis ſpectantia, ſequuntur in hac editione, quæ ad Chriſtianas virtutes pertinent. Septimum igitur Bernardi opuſculum eſt *tractatus de gradibus humilitatis & ſuperbiæ*, qui ſi temporis ordo in digerendis his Bernardi opuſculis ſervatus fuiſſet, cæteris omnibus præponi debuiſſet. Octavum opuſculum eſt *liber de diligendo Deo*, in quo amoris erga Deum modus, cauſæ, origo, gradus, obligatio, aliaque quæ ad hanc materiam faciunt, exponuntur. Etſi autem Berengarius huic libro inſultaverit, quaſi ſuperfluum eſſet de eo diſſerere, de quo nemo dubitat, reponit tamen Mabillonius in admonitione huic opuſculo præmiſſa, quod præceptum amoris ſi non verbis, factis tamen a maxima hominum parte negetur, quin & a nonnullis prava interpretatione ita in nihilum redigatur, ut dubitare impune liceat, num Deum Optimum Maximum aliquo ſpeciali amoris actu vel ſemel in vita a quovis Chriſtiano diligi oporteat? Quæ ſequuntur opuſcula dogmatica ſunt & polemica. Nonum enim eſt *tractatus de gratia & libero arbitrio* ad Guillelmum S. Theoderici Abbatem, parvus quidem liber, Mabillonii judicio, ſed qui plus ſucci & ſolidæ doctrinæ contineat, quam magna librorum volumina, quæ hoc argumentum pertractarunt. Decimum, quod olim inter epiſtolas numero 77 legeba-

tur,

tur, est *responsio ad quæstiones* de Baptismo, Christi incarnatione aliisque fidei articulis, quos Bernardo Hugo de S. Victore proposuerat, non quidem ille, qui ab Eugenio in epistola ad Sugerium laudatur, sed alter scriptis suis notissimus, quem Mabillonius non Saxonem, quod Miræo aliisque visum, sed Iprensem fuisse existimat. Anonymus autem ille, qui Hugoni a S. Victore occasionem dedit de his quæstionibus Bernardum consulendi, juxta Mabillonii conjecturam, non alius est, quam Hugo Tarsitus, cui 35 Bernardi epistolam inscriptam legimus. Undecimum opusculum, quod olim epistolam 190 constituit, est *tractatus de erroribus Petri Abælardi*, ad Innocentium II. Pontificem scriptus, cui præmissa sunt capitula hæresium Petri Abælardi, quæ ex Vaticano codice descripsit, & ad Mabillonium ejusque socios transmisit Johannes Durandus. Duodecimum opusculum historicum est *de vita & rebus gestis S. Malachiæ* Hiberniæ Episcopi. Ultimum denique est *tractatus de cantu*, cui præmissus est prologus super antiphonarium Ordinis Cistercienſis. Hunc tractatum primus edidit Jacobus Hommey in Supplemento Patrum, qui etiam huic Bernardi tractatui subjungit tractatum de ratione cantandi gradale, item expositiones morales & alia quædam, in nova hac Bernardi editione eam ob causam omissa, quod alium quam Bernardum autorem agnoscere viderentur.

Tertius tomus operum Bernardi *Sermones de tempore, de sanctis, & de diversis* complectitur, qui verborum acumine, sententiarum varietate, rerum sublimitate, & affectuum pietate cæteris ejus scriptis minime cedunt; quam laudé Bernardum cum paucis habere communem, doctissimi editores observant, cum in reliquorum Patrum scriptis ea pars, quæ homilias seu sermones complectitur, plerumque minus elaborata deprehendatur. Quibus diebus Bernardus hos sermones habuerit, quibus horis, qua lingua, Latina an Gallica, & quæ doctrinæ capita in suis sermonibus imprimis tractaverit, prolixe in præfatione huic tomo præmissa inquiritur, ejusq; sententia de statu animarū post mortem exponitur, nempe quod animæ sanctæ corpore solutæ statim in cœlum & consortium Angelorum admittantur, ibique in multa luce versentur, & ante resurrectionem corporum tantum humanitatem Christi, non item Divinitatem videant, multamque in corde suo, licet non plenam lætitiam habeant. Observatur tamen, nonnullis in locis Bernardum sanctis animabus ipsius quoque Dei visionem tribuere. Notatur præ-

terea Thomas Anglus, qui in libello de medio animarum ſtatu aſſerit, primum e Patribus Bernardum beatorum animabus corpore ſolutis ſedem in cœlo tribuiſſe, cum reliqui Patres non niſi poſt extremum judicium beatis in cœlo locum dederint; quod falſum eſſe, Cypriani, Alcuini, & Flori Diaconi Lugdunenſis teſtimoniis probatur. Idem Thomas Anglus ſtatuit, Bernardum Divinitatis viſionem animabus ante reſurrectionem corporum negaſſe, quam alii Patres ipſis conceſſerint. Ad quam ſententiam reſpondetur, non conſtare, quod veteres, qui beatorum animas ante reſurrectionem non in cœlo, ſed in abditis quibusdam receſſibus ſtatuerunt, iisdem divinæ eſſentiæ viſionem conceſſerint; Bernardum autem, cum humanitatis Chriſti manifeſtam contemplationem animabus ante extremum judicium tribuat, vel in hoc a Johannis XXII. ejusque ſequacium opinione diſſidere, & contra ab eorum opinione non alienum videri, qui divinitatis intuitum beatis tribuunt, ſed minus perfectum, quam poſt reſurrectionem. Poſtrema hujus præfationis pars de Nicolao agit, qui ex Arremarenſi monacho Claræ vallenſis factus, Bernardi Notarius primum, & poſt ejusdem deſertor fuit. Inter alia animadvertitur vulgaris eorum error, qui aſſerunt, hunc Nicolaum, cum a Bernardo defeciſſet, in Angliam profugiſſe, & ſe in S. Albani monaſterium recepiſſe, nec diverſum eſſe a Nicolao, qui Bernardi vita jam defuncti de conceptione Deiparæ ſententiam oppugnavit, & Petrum Cellenſem adverſarium habuit. *Diverſos enim fuiſſe* hos Nicolaos, ex eo probatur, quod Nicolaus *Bernardi Notarius natione* Francus fuerit, alter Anglus; item quod Bernardi Notarius Petro Cellenſi de facie notiſſimus, alter de facie ignotus fuerit.

Quartus tomus operum Bernardi complectitur 86 *Sermones in Canticum Canticorum.* Quod opus etſi A. C. 1135 cœptum fuerit, perfici tamen intra octodecim, quibus ſupervixit, annos non potuit, cum variis eccleſiæ & regni negotiis interpellatus, & nonnunquam importuna hoſpitum adventantium frequentia impeditus fuerit; quæ cauſa etiam fuit, quod Bernardo ſermones hos habituro non ſemper præmeditari licuerit, unde nonnunquam eos nondum ſcriptos ex animi copia & plenitudine depromſit. Habuit autem hos ſermones in auditorio Fratrum, & quidem Novitiis præſentibus, non vero Converſis ſeu fratribus laicis; horis interdum veſpertinis, interdum matutinis, & nonnunquam abſque dierum intervallis. Quo magis mirandum, meditandis

his

Digitized by Google

his sermonibus ipsum parē fuisse, quos una cum libris de consideratione doctissimi Editores præ cæteris ejus scriptis maxime commendant. Præmissa est in hac editione sermoni 65 epistola *Evervini*, Steinfeldensis prope Coloniam Præpositi, ad Bernardū, quæ etiam tomo 3. Veter. Analect. p. 452. legitur. Multum enim lucis hæc epistola affert sermoni 65 & 66, in quibus Bernardus de illis ipsis hæreticis agit, de quibus Evervinus in hac epistola ad ipsum scripserat. Et Mabillonius quidem primum cum Horstio censuerat, in prædictis sermonibus Bernardum non de aliis hæreticis agere, quam de Henricianis, contra quos epistolam 240 edidit. Verum reperta & perpensa Evervini epistola, sententiam mutavit, cum Colonienses illi hæretici ab Evervino descripti, etsi cum Henricianis, qui imprimis Aquitaniam turbarunt, in nonnullis consenserint, nonnulla tamen peculiaria habuerint; unde Mabillonius colligit, quod diversi rami fuerint ex una radice prodeuntes, nec dubitat Colonienses illos hæreticos ex Tanchelini officina prodiisse. Ad calcem quarti tomi leguntur flores seu sententiæ ex Bernardi operibus depromptæ; Nomenclator vocum exoticarum in S. Bernardum; Chronologia Bernardina ab anno 1091, quo natus est, ad annum 1153, quo mortuus; Stephani Abbatis Cistercienſis II. censura de aliquot locis Bibliorum, quæ depromta est ex codice Bibliorum apud Monasterium Cistercienſe, nec non Mabillonii notæ in Bernardi opera fusiores, quarum supra mentionem fecimus, intermixtis nonnullis Horstianis, quæ addito Horstii nomine in margine signantur.

Tomo V, a quo Volumen II. incipit, continetur *sermonum in canticum Salomonis continuatio, autore Gilleberto de Hoilandia*, (quod nomen est insulæ Anglis & Scotis conterminæ,) Abbate Cistercienſi, cum nonnullis ejusdem tractationibus ascēticis, & epistolis *Guillelmi* Abbatis S. Theoderici prope Remos, postea Monachi Signiacensis; epistola seu liber ad Fratres de morte Dei, a nonnullis Bernardo perperam adscripta cum aliis nonnullis ejusdem Guillelmi tractatibus; brevis commentus, tio ad duo priora capita Cantici Canticorum, quam Mabillonius in priori editione Bernardi sermonibus in Cantica, tanquam genuinum ejus fœtum adjunxerat; *Gaufridi* Abbatis declamationes ex Bernardi sermonibus collectæ, ad Henricum Cardinalem; *Guigonis* Cartusiani scala claustralium, seu tractatus de modo orandi, perperam Augustino & Bernardo adscriptus, aliique tractatus Bernardo suppositi; nec non va-

rii ſermones *Ælredi*, *Nicolai Claræ-vallenſis*, *Ogerii*, *Ecberti*, *Bernardi Cluniacenſis*, *Bernardi Archiepiſcopi Toletani* & aliorum, Bernardo in nonnullis codicibus afficti, & poſtremo carmina quædam & rhythmi, quos Bernardo tribuere nonnullis placuit.

Reſtat *ſextus tomus* operum Bernardi, qui complectitur *Guerrici* Abbatis Igniacenſis, qui S. Bernardi diſcipulus fuit, ſermones, *Guigonis* Cartuſiæ majoris Prioris quinti epiſtolas quasdam, & libros ſeptem de vita & rebus geſtis Bernardi, quorum primus *Gulielmum* S. Theoderici prope Remos Abbatem, ſecundus *Ernaldum* vel *Arnaldum* Bonæ Vallis in agro Carnutenſi Abbatem, tertius, quartus & quintus *Gaufridum* Bernardi Notarium & poſtea Abbatem, ſextus *Philippum* & alios Claræ-vallenſes Monachos autores habet; ſeptimus autem ex magno exordio Ciſtercienſi excerptus eſt. Accedunt fragmenta ex libris *Herberti* de miraculis Ciſtercienſium monachorum; Vita Bernardi, autore *Alano* Archiepiſcopo Autiſiodorenſi; Fragmenta de vita Bernardi, a Petro Franciſco Chiffletio A. 1679 in quatuor opuſculis ex Autore quodam incerto, quem Mabillonius *Gaufridum* eſſe exiſtimat, excerpta; *Johannis Eremitæ* libri duo de vita Bernardi; *Philothei* monachi de vita & moribus Bernardi carmen encomiaſticum; deſcriptio monaſterii Claræ-vallenſis; *Gaufridi* Abbatis Claræ-vallenſis ſermo in obitum Bernardi, ejusdem epiſtola ad Albinum Cardinalem & Epiſcopum Albanenſem, de condemnatione errorum Gilberti Porretani, & *libellus* contra capitula Gilberti, nec non epiſtola ad Josbertum brevem orationis Dominicæ explicationem continens; *Alexandri III.* epiſtolæ de canonizatione Bernardi; *Henrici Abbatis* Claræ-vallenſis epiſtola ad Stephanum Anglorum Regem de elevatione corporis S. Bernardi, & tandem variorum Pontificum, Cardinalium, Epiſcoporum, Regum & Magnatum, Abbatum & Generalium, Doctorum Theologorum, Religioſorum, Jureconſultorum, Oratorum, illuſtrium Fœminarum, & Proteſtantium de Bernardo teſtimonia, cum Horſtii paræneſi ad ſectarios, & excerptis ex ejus invectiva contra cenſuras Centuriatorum Magdeburgenſium. Cæterum *Petrus Franciſcus Chiffletius* A. 1660 Divione diatribam edidit de illuſtri genere Bernardi, ut oſtenderet, Romani breviarii clauſulam, qua S. Bernardus honeſto loco natus dicitur, eſſe infra illius dignitatem, cum illum ex utroque parente perquam nobilem fuiſſe conſtet. Hanc diatribam paucis attingere, quam totam

tam exſcribere Mabillonius maluit,& monet, monaſterii Claræ-vallenſis inſigne, quod in ſcuto nigro baltheum auri ſive argenti minii ductu gemino teſſellatum exhibet,non eſſe derivatum,ut quibusdam viſum, a Bernardi inſigni gentilitio, ſed ex Ducum Campaniæ familia, ex quibus Hugo Claram Vallem fundavit; ſemas vero faſcias ex auro & cyano dextrorſus obliquatas in margine purpureo, quod Ciſtercienſis Ordinis ſymbolum eſt, a Burgundiæ Ducum familia petitum eſſe, quorum beneficiis Ordo Ciſtercienſis fundamenta ſua debet. Hæc de nova hac Bernardi editione dixiſſe ſufficiat, cujus utrumque volumen copioſis indicibus clauditur.

ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΥ ΣΑΜΙΟΥ ΠΕΡΙ ΜΕΓΕΘΩΝ καὶ ἀποστημάτων Ηλίου καὶ Σελήνης Βίβλιον &c.

ΠΑΠΠΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΤΟΥ τῆς Συναγωγῆς Βιβλίου Β' ἀπόσπασμα &c.

hoc eſt,

Ariſtarchi Samii de Magnitudinibus & Diſtantiis Solis & Lunæ liber &c.

Pappi Alexandrini ſecundi libri Mathematicæ Collectionis fragmentum &c.

Edidit, & notis illuſtravit Johannes Wallis S. T. D. &c.

Oxoniæ e Theatro Sheldoniano, anno 1688, in 8vo.

Conſtant plagulis $10\frac{1}{2}$. Iconiſmis 3.

INter priſci ævi mathematicos non incelebre nomen conſecutus eſt *Ariſtarchus Samius*: cum ob propugnatam terræ motæ hypotheſin, quam peculiari illū libro expoſuiſſe, autor nobis eſt *Archimedes* in *Arenario* ſuo;& ob quam a *Cleanthe* in jus vocatum,tanquam qui ſacra Veſtæ loco movere attentaſſet, commemorat *Plutarchus* libro *de facie in orbe Lunæ*: tum ob eruditiſſimum libellum, qui ſolus ex ſcriptis ejus hodie ſuperat, cujusque titulum modo exhibuimus. Hujus quædam *l. 6 Collectionum* ſuarum, *prop. 38* recenſuit *Pappus Alexandrinus*; integrum vero, ſed in Latinum idioma translatum, ſuperioris ſeculi anno 72 Piſauri edidit *Federicus Commandinus*, de ſtudiis mathematicis non uno nomine optime meritus.

Cum

Cum autem textus autoris Græcus hactenus desideraretur: publicis eruditorum votis, & præcipue *Societatis Philosophicæ Oxonienſis* hortatu, laborem hunc ſuſcepit Venerandus ſenex, idemque inter mathematicos ſeculi noſtri primos, *Joannes Wallis*, Geometriæ Profeſſor *Savilianus* celeberrimus: uſus ad hanc operam codicibus manuſcriptis, uno *Henrici Savilii*, Equitis Angliæ illuſtriſſimi (quem ſua manu ex Vaticano codice, ut *Walliſio* videtur, deſcripſit;) altero Collegæ ſui clariſſimi, *Eduardi Bernardi*, e priore illo dudum fideliter deſcripto. Adjunxit textui Græco e regione verſionem *Commandini* integram (inſuper habita alia *Georgii Vallæ*, quæ in *Bodlejana* Bibliotheca habetur) textui ita examuſim conveniente, ut ex eodem fonte cum codice manuſcripto derivata cenſeri poſſit: adjectis etiam iis, quæ ex *Pappi* loco ſupra citato, verſioni ſuæ inſeruit *Commandinus*, quorum textum Græcum ex duobus manuſcriptis *Pappi* codicibus *Savilianis* ſupplevit. Addita inſuper ſunt bina ſcholia cum Latina verſione, quæ in *Commandiniana* editione deſiderantur; & ad calcem paginarum *Editoris* notæ, integritatem textus utplurimum ſpectantes; quibus, ne quid deeſſet, interſperſæ ſunt notæ *Commandini*, ut & ſub finem libelli, Schematiſmi hujus textum illuſtrantes.

Eleganti huic libello *Ariſtarchi*, Editor ſubjungendum duxit *fragmentum* aliquod *Collectionum Pappi Mathematicarum*, hactenus ineditum. Habemus quidem dudum hunc autorem, ſed in Latinum converſum, & commentariis exornatum, a ſæpius laudato *Commandino*; editumque noſter commemorat Venetiis anno 1589; quam tamen editionem, fatis jam functo *interprete*, antevertit alia, auſpiciis *Franciſci Mariæ II Urbini Ducis*, accurante illius genero *Valerio Spacciolo*, Piſauri anno 1588 emiſſa: ſed habemus capite truncatum, cum primus & ſecundus libri nulla tum *Commandini* diligentia, ſed nec hactenus, inveſtigari potuerint. Cum ergo inter codices *Pappi* Savilianos manuſcriptos *Walliſio* repertus fuerit, qui præter ſex poſtremos, partem etiam ſecundi libri non contemnendam complecteretur, ex qua de reliquo judicium fieri poſſet; & hanc, textibus Latino Græcoque ex adverſo poſitis, notis illuſtratam publico voluit impertiri: non tantum ut deperditus quadantenus; ſed & (ex quo deſumtus idem eſt) *Apollonii* liber reſtitueretur, aut ſaltem doctrina inibi ab utrisque tradita. Incipit vero *fragmentum* a propoſitione 15ta, deſinit in 27ma, ipſoque, ut

tex-

textus fert, fine libri. Propoſitiones quod attinet, nihil illæ continent, quam doctrinam multiplicationis numerorum, qualis ſcilicet, nondum receptis Indorum figuris numericis, quam commodiſſime inſtitui poſſe viſa tum eſt Veteribus. Itaque utut jam hodie, algorithmi figurarum Indicarum beneficio, priſcorum illis non indigeamus ambagibus, multoque brevius & felicius ea exequamur, quam *Pappus* hic præcepit: tanti tamen eſt, ut ſciamus, qua ſagacitate quaque via in hoc argumento progreſſi ſint Veteres; quid porro ſit eruditionis Mathematicæ, qua tam diu non ſine magno reſtitutionis deſiderio caruimus; quidque demum reſtet eorum, quæ nobis adhuc deſunt: quæ juxta *Editoris* conjecturam, vix ſupra additionis & ſubtractionis praxes, conſuetis hodie regulis longe facilius, quam Veterum illis expediendas, aſcendunt. Ex quo, quemadmodum tanto jam æquius jactutam eorum reliquam ferre poſſumus; ita eruditiſſimo *Walliſio* laboris inſumpti gratias deberi eximias, oppido profitemur: nihilque magis in votis haberemus, quam ut ea ſenii gauderet viriditate, eoque ab aliis laboribus abundaret otio, ut reliquos *Pappi* libros ſuperſtites, e codicibus manuſcriptis Oxonienſibus, uno *Bodleiano*, *Savilianis* duobus, pari cum iſthoc fragmento induſtria emaculatos, orbi erudito in originario ſuo, hoc eſt Græco textu propediem legendos, indubie poſſemus polliceri.

TRAITÉ SINGVLIER DES REGALES &c.

Par M. François Pinſſon &c.

i. e.

Franciſci Pinſſonii, veterani in Parlamento Pariſienſi Advocati, Tractatus ſingularis de Regalibus, ſive de juribus Regis circa beneficia Eccleſiaſtica. Item: Collatio ſuper edictis regiis Contraſignaturæ (Contrôle) & Inſinuationum Eccleſiaſticarum cauſa antehac publicatis. Acceſſerunt plurimæ aliæ inſtructiones de materia beneficiaria.

Lutetiæ apud I. Guignard, & A. Dezallier 1688 in 4to. Tomi II. Alph. 9. Plag. 3.

OPus hoc Viri, ut ſatis apparet, juris Canonici & Civilis peritiſſimi, & in foro diu exercitati, tum aliis ſcriptis, quæ ipſe citat, celebris, inter ea referri debet, quæ cum theſauris, ſive pretioſarum & ararum rerum apothecis comparari ſolent. Congeſſit enim Autor, multo labore, magnum Conſtitutionum & Diplomatum Pontificiorum & Regiorum, tum Monumentorum Actorumque aliorum in tribunalibus regiis numerum, quibus Tractatus ſuos confirmavit; additis etiam inſignibus annotationibus ad intellectum & applicationem documentorum, quæ produxit, apprime utilibus. Stylo quoque utitur plano & gravi; præterea ingenui animi indicia ubique præbet. Quapropter volumina hæc, tot ſingulares parumque hucusque cognitas res exhibentia, in magno pretio haberi, & in Bibliothecis illuſtrioribus reponi merentur. Majorem quidem fructum illis afferent, qui in Gallia aut alibi litibus de beneficiis Eccleſiaſticis implicantur, ſed & iis lectu non injucunda erunt, qui monumenta antiqua æſtimant, ex quibus hiſtoriæ lux affulget; forſitan & iis, qui ab Eccleſia Romana receſſerunt, ſolatio eſſe poterunt, quod ex labyrintho tricarum forenſium pene infinitarum, & quæ nullo remedio in provinciis Romanæ Hierarchiæ ſubjectis caveri poſſunt, ſumtusque ingentes exigunt, ereptos ſe & liberatos eſſe vident.

Prima & præcipua pars Operis de *Regalibus* inſcribitur, & *volumine primo* paginas 316 occupat. Per *Regalia* Autor hic intelligit generatim jura Regum & Principum circa dignitates & functiones atque emolumenta, ſive, ut vocari ſolent, *beneficia Eccleſiaſtica*; ſpeciatim vero illa, quibus Rex reditus vacantium Epiſcopatuum aliarumque, ut vocant, præbendarum ſibi vindicat, & quæ tempore vacationis diſtribui in Epiſcopatibus & Collegiis ſacris poſſunt beneficia, pro ſuo confert arbitrio. Galli, ut ſpeciem hanc a genere diſtinguerent, hoc jus nominarunt *la Regale*, & jamdudum ſtylo curiali genere fœminino Regalia & Regaliæ etiam Latine dici cœperunt. Commentandi de ſpeciali hoc *Regaliarum* jure occaſionem ſumſiſſe ſe ſcribit Pinſonius a tractatu *Boëtii Eponis*, gente Friſii, inſignis quondam in Academia Lovanienſi & poſtea in Duacena

cena Jureconſulti, anno 1588 edito, ſub titulo *de Regalibus vel univerſo Jure Principum in Beneficiis Eccleſiaſticis.* In hoc *Epo* jus *Regalia* ſpeciatim ſic dictum, quod Galliæ Reges exercent, alii vero non uſurpant, ut injuſtum & illicitum impugnavit. Hoc igitur, ut ſingularem & cum aliis minime communem Regum Galliæ prærogativam, multis argumentis defendendum ſuſcipit Pinſſonius, idque non ex indulgentia Pontificum derivat, ſed jure proprio Regibus competere, ipſorumque axiomati & perſonis inſitum veluti eſſe, & non ſecus ac donum ſtrumis medendi inhærere contendit; unde ullo modo amitti, alienari, aut præſcribi nequeat. Elidit objectionem, quod Beneficia Eccleſiaſtica ſint ſpiritualia: id enim negat, oſtenditque temporalia vel mixta eſſe, & ſic a Regibus & Principibus, utut laicis, recte conferri. Rejicit quoque reſtrictionem ad certos quosdam Epiſcopatus, in quibus ab antiquo a Regibus hoc jus exercitum fuerit, & *Carolum Molineum*, ſtrenuum olim libertatum Eccleſiæ Gallicæ defenſorem ſecutus, autoritatem, quæ ex libris Cameræ Rationum regiarum (*Chambre des Contes*) contra Regaliam allegari ſolet, quaſi ex Epiſcopatibus illi ſolum Regali huic juri obnoxii ſint, quorum nomina in *Rationes* illas ſunt relata, extenuat, & univerſale per totum Regnum, omnesque, quæ illi accedunt, provincias jus Regi aſſerit, argumento ſatis valido, ſi, ut præſupponit, jus iſtud perſonæ Regum quaſi innatum eſt, nec ab indulgentia Pontificum oritur, nulla quoque præſcriptio, cujuscunque temporis, Regibus obſtat. Quomodo vero Reges contra Pontificum oppoſitiones jus hoc ſuum a multis ſeculis tutati ſint, Autor in præfatione hiſtorica Volumini primo præmiſſa per compendium recenſet, & in opere ipſo latius deducit. Allegat inprimis Regum *Philippi Auguſti* & *Ludovici Noni* ſive *Sancti* teſtamenta & acta anno 1220, 1248, 1268, & maxime ſanctionem *Ludovici*, quæ dicebatur *pragmatica.* Deinde *Gregorii X.* Pontificis deciſionem in Concilio Lugdunenſi anno 1274 habito, pro Rege interpretatur. Extat ea *Lib. VI. Decretal. tit. de electione, cap. Generali*, haberque duo membra. In primo Pontifex excommunicat omnes, qui *Regalia, cuſtodiam ſive guardiam, advocationem* & *defenſionem* in Eccleſias uſurpant, & vacationis tempore reditus occupant. Hoc ad minorum gentium Dynaſtas pertinere ſtatuit Autor. In ſecundo Regi-

bus Galliæ proſpici dicit, dum excipiuntur, qui jura iſtiusmodi ex fundatione Eccleſiarum, vel ex antiqua conſuetudine exercent, & hi ſaltem a Pontifice admonentur, ut abuſum vitent, nec ad ſe tempore vacationum trahant, quæ ad reditus annuos non pertinent, nec bona, quorum cuſtodes ſeſe ferunt, ipſi diſſipent. Hanc diſtinctionem indubitato ad Reges Galliæ pertinere affirmat, & teſtes citat ipſos veteres Gloſſatores *Decretalis* iſtius, ſive *Cap. General.* multumque queritur, quod verba gloſſæ *ſexti decretalium* (cujus autor fuit *Elias Regnerius* JCtus Pictavienſis) correctores Corporis Canonici a Gregorio XIII conſtituti, anno 1580 expunxerint, quæ tamen in editionibus anterioribus extant & hæc ſunt: Ad verbum *Regalia* i. e. *quæ capiunt Reges, vacante Eccleſia, ut patet in regno Francie, & Anglie.* Item: *controverſia mota fuit inter Philippum Regem Francorum* (*illum nempe qui Pulcher cognominari ſolet*) *& Bonifacium VIII conditorem hujus compilationis* (*i. e. Sexti Decretalium*) *qui Bonifacius ſcripſit quandam epiſtolam, in qua continebantur iſta verba: Collatio beneficiorum eſt ſpiritualis, ſecus autem credentes hæreticos reputamus; quam epiſtolam cum perlegiſſet ipſe Philippus, ſcripſit aliam, in qua continebantur iſta verba: collatio beneficiorum ad nos ſpectat, ſecus autem credentes fatuos & dementes reputamus. Ideo ſecundum aliquos conſtitutiones iſtius compilationis, (id eſt, Decretales Bonifacii) non ſunt receptæ in hoc regno* (i. e. *Galliæ*) *propter iſtam controverſiam.* Hæc *Regnerius* ſive gloſſa, quæ in novis editionibus omiſſa eſſe, graviter fert Pinſſonius. Verum iſthæc ipſa lis Bonifacio exitium attulit, ut ex hiſtoria notum eſt. Unde ſucceſſores ejus cum Regibus Galliæ mitius egerunt, ut Autor notat; imo antiquum commentatorem *Johannem Monachum*, Bonifacio ipſi licet addictiſſimum, & Cardinalitia purpura ab illo ornatum allegat, qui diſerte ſcripſerit, conſtitutionem *Cap. General.* non officere Regibus Galliæ, ſed horum jura per eam intacta relinqui. Laudibus igitur effert Pinſſonius Regem ſuum *Ludovicum* XIV, quod non ſolum ſuavibus & ſalutaribus, ut in epiſtola dedicatoria loquitur, coactionibus (*par les douces & ſalutaires contraintes*) edictum Nannetenſe ſuſtulerit, ſed & jus Regaliæ in plenum reſtituerit exercitium, inque omnes, quas armis acquiſivit provincias, conſenſu Pontificum, pietatem Regis in propaganda

ganda religione Romana agnoſcentium, extenderit. Sperat inde fore, ut recuperatis omnibus, infeliciter quondam amiſſis, fines Regni & Orbis eosdem ſtatuat, ſive *Orbis Romani* nomen imperio ſuo tribuere poſſit, ad exemplum Marci Antonini *in L. 17. ff. de Stat. hom.* Hæc de jure Regaliæ ſpecialis, ſive prima Regalium Eccleſiaſticorum Regi competentium ſpecie, de qua alios ſcriptores in Actis noſtris enarravimus, excerpſiſſe ſufficiat.

Novem alias ab Autore enumeratas paucis indicamus. *Secundam* vocat jus quod Reges habent ex fundatione, de quo tractat *cap.* VI. *Tertiam*, jus benignarum precum, ſive commendandi Candidatum ad beneficia electiva, *cap.* VII. *Quartam*, jus nominandi Epiſcopos, Prælatos & beneficiarios alios: id quod, ſublata Sanctione Pragmatica, *Leo* X. *Franciſco* I. in *Concordatis* anno 1516 conceſſit, *cap.* VIII. *Quintam* & *Sextam*, quam in Neuſtria ſive Normannia ex ſpeciali veterum Ducum jure Reges exercent; jus ſcilicet nominandi, cum Patroni de collatione litigant, vel minorennes ſunt, *cap.* IX & X. *Septimam*, jus primariarum precum poſt inaugurationem Regis, ad conferendum beneficium in Eccleſiis Collegiatis primo vacaturum, *cap.* XI. *Octavam*, aliud precum jus a priori, quod ſemel toto regni tempore Reges in quolibet Collegio exercent, diſtinctum, quo Epiſcopus a Rege nominatus, poſt acquiſitam Epiſcopatus poſſeſſionem, primum quod vacat beneficium commendato a Rege tribuere obligatur, *cap.* XII. *Nonam*, poteſtatem Regibus a Pontificibus indultam, ad beneficia Eccleſiaſtica primoribus Parlamenti ex ſacro ordine conferendi; quod ſpeciatim vocatur *Indultum cap.* XIII, & ad illud pleraque documenta & annotationes Autoris pertinent, quæ volumine II. exhibentur; quanquam etiam alia inſerantur lectu digniſſima, inprimis indices beneficiorum & collationum, item Concordata Pontificum cum natione Germanica. *Decimam* denique extenſionem nominationum in provinciis novitèr acquiſitis, quam *Alexander* VII, *Clemens* IX, & *Innocentius* XI. fecerunt, ita ut Rex etiam nominandi jus habeat, ſi beneficia vacent in *Menſibus Papalibus*. Alternatim enim Pontifices & Principes collationes quasdam exercent: Pontifex menſe Januario, Princeps Februario, & ſic in reliquis menſibus.

De tractatu, qui in titulo inſcribitur *Collatio* (Conference) de

de edicto *Contraſignaturæ* (du contrôle) & declaratione de Inſinuationibus Eccleſiaſticis, ideo nihil recenſebimus, quia nec res, nec verba, facile intelligi poſſunt ab iis, qui extra Galliam vivunt, & tabem illam fori Eccleſiaſtici, litesque innumeras, ut & diſſenſiones ignorant, quæ non ſolum inter partes fervent, ſed & ſæpe inter Parlamentum & Tribunal regium, in quo de rebus Eccleſiaſticis cognoſcitur (*Le grand Conſeil*) oriuntur. Proponit Autor edictum Ludovici XIII. anno 1637 editum, articulos habens XXVII; quo *Contraſignatores* conſtituti ſunt, & Notariis Apoſtolicis ſive quos *menſarios* (Banquiers) & *ſcribas* Diœceſanos vocant, regulæ præſcribuntur, quomodo in deſcribendis, ad acta referendis & inſinuandis diplomatibus & documentis, quibus collationes & reſignationes continentur, ſumma cum induſtria & fide verſari debeant. Neque tamen ſic ſatis proviſum eſt adverſus fraudes, falſitates & ſycophantias, quibus nominationes & collationes regiæ & aliorum patronorum eludi ſolent; ut adeo novis ſubinde conſtitutionibus opus fuerit, quas Autor itidem produxit *Vol. I. a p. 1. ad 254.* Titulus hujus tractatus, qui *Collatio* vel Colloquium inſcribitur, inde ſumtus eſt, quod magni nominis vir *Guilielmus de Lamoignon*, primus Parlamenti Præſes, pro inſtructione filiorum ſuorum, quam primum togam induiſſent, & in tribunali ſupremo recepti eſſent, ſeniores & peritiores Advocatos privatim congregare certis diebus conſueverat, qui de rebus graviſſimis & maxime de Beneficiis Eccleſiaſticis inter ſe conferrent & diſputarent; inſtituto maxime laudando & imitando ab iis, qui profectum juvenum promovere cupiunt. Indices locupletes & diligenter compoſiti volumini I. adjuncti ſunt, in quibus pleraque notatu digna facili negotio inveniri poſſunt. Primus eſt documentorum ſive Inventarii, (ſic enim Volumen II. vocatur) alter contenta in tractatu de Regalibus complectitur: tertius ea, quæ ex collatione Lamoigniana notabilia ſunt.

RAPH. FABRETTI DE COLVMNA TRAJANI Syntagma.

Romæ, ex officina Nic. Angeli Tinaſſii, 1683. in Fol. Alph. V. & plag. 7.

Raphael Fabrettus, Caſparis F. Nobilis Urbinas, Romanorum noſtri temporis Antiquariorum facile princeps, pluribus jam abhinc

hinc annis edidit *Syntagma*, cujus notitia aliqua in Eruditorum Actis extare debebat; quemadmodum aliorum Viri clariſſimi operum *anno 1687 p. 226*, itemque notarum in Homeri Apotheoſin (Syntagmati huic pag. 345. ſeqq. annexarum) *anno 1683. p. 542.* mentionem injicere haud negleximus. Argumentum Cl. Viro ſuggeſſit *Columna* a S. P. Q. R. in memoriam rerum ab Imp. Nerva Trajano in utroque bello Dacico geſtarum, extructa, quam ſeculo ſuperiori *Alphonſus Ciaconius*, noſtra ætate *Jo. Petrus Bellorius* interpretari conati ſunt. Capitibus vero *novem* digeſſit Fabrettus univerſa, quibus aut Ciaconium contra Bellorii cenſuras defendere, aut novam anaglyphis iſtis lucem fœnerari conſtituit.

Capite I. perſequitur varia hiſtoriæ momenta, quorum veſtigia in cochlide extare, anteceſſores ejus fugerat. Notabilia heic affert obiter, de gente *Luſia* p. 7. & de *involucris aquilarum militarium* extra prælium, p. 15.

Capite II. invehitur in conjecturas, quibus columnæ figuras quasdam nimis accurate determinare auſus fuerat Bellorius, e. c. dum *Triarios* alicubi reperiſſe ſe autumavit, cum tamen hoc militum genus Trajani, imo C. Julii Cæſaris ævo in deſuetudinem jam abiiſſet, p. 33. Inter cætera *παράεργα* occurrit ærea lamina, antea *ἀνέκδοτον*, ubi ſpeciminis loco notamus, caput Juliæ Domnæ Auguſtæ, Caracallæ matris, *laurea* inſigniri, p. 37. 39.

Capite III. multa Ciaconii a Bellorio argumentis non ſatis validis impugnata vindicantur; eaque occaſione p. 37. 83. digreſſio inſtituitur de *Claſſiariorum* militia, & de *Cabirorum*, numinum Samothraciæ, *numero*.

Capite IV. excutiuntur incertiora ac in utramque partem diſputabilia, eoque ut & *ſequenti* lectu omnino digna offendes de *navium* veterum inſignibus, tutelis, ordinibusque remorum. *Capite* dein *VI.* non pauci veterum ritus erudite enucleantur, e. g. *Suovetaurilia* p. 141. 154. 162; *circumductio victimarum*, antequam ad aram ſtatuantur; p 142. flexio bigarum in Circenſibus *ad lævam* circa metam, p. 144. ſeqq. mos circumagendi aratrum *ad lævam* in ſulco ducendo a conditore alicujus urbis, p. 152; vela ac tonſura capitis Virginum Veſtalium (e quibus effigies *BELLICI Ecujusdam*, itemque *NERatia*, ex rariſſimis monumentis producuntur p. 167.) *Sacra*

Ver-

Vertumni, p. 170; mos Imperatoris Auguſti ſacrificandi capite modo *velato*, modo *aperto*, p. 169. *Hercules* ramum ſive *arundinem* tenens, p. 176.

Capite VII. antiquitates *Militiæ* Romanæ eruuntur, agiturque e. g. de habitu *Speculatorum* ſive cuſtodum corporis p. 181. *Lictorum*, p. 184, *Stratorum*, p. 185, *Aquiliferorum* p. 89. *Evocatorum* p. 194. *Equitum* Prætorianorum, p. 200. *Æneatorum* p. 202. *Medicorum* caſtrenſium p. 209. de *machinis* poliorceticis p. 216. de amictu e *pellibus* p. 222. &c.

Capitibus IIX. & IX. omnes *Lapides* ac *nummi*, in quibus belli illius gemini, a Trajano adverſus Dacos geſti, memoria extat, recenſentur, ac num genuini ac integri, an ſuppoſitii aut corrupti ſint, accurate disquiritur, ſicque horum ope elegans Belli iſtius chronologia concinnatur, interſperſis hic illic lectu jucundiſſimis digreſſionibus, inter quas familiam ducere videntur ex, quæ Factionem Aurigarum Circenſium *Garamantinicam*, (a *Reineſio* Claſſe V. Inſc. LXIV. in *Ceromatonicam* immerito mutatam) per *Praſinam* exponit, quæque *Cæſtuum* figuram marmorum fide deſcribit dilucidiſſime. Plura excerpere non juvat ex Opere, quod ipſummet ab antiquitatum Studioſis diligenti manu volvi ac revolvi meretur, utpote obſervationum novarum, ad antiquas inſcriptiones & bonos authores rite intelligendos quammaxime proficuarum, ditiſſimum promtuarium, haud vane ſalutaveris.

Accedit mantiſſa duplex. Primo nempe *veteris tabellæ anaglyphicæ, Homeri Iliadem, atque ex Steſichoro, Archino & Leſche Ilii excidium continentis, explicatio*, cui ipſa Tabula æri inciſa præfigitur: dein *emiſſarii Lacus Fucini*, auſpiciis Imp. Ti. Claudii facti, luculenta *deſcriptio*.

Extrema occupant tum *Ciaconii* expoſitio Latina Columnæ, cum interſperſis animadverſionibus *Bellorii* Italicis, tum amplus rerum & verborum *index*, tum denique *Addenda* quædam, unde *Sirenum* avium figuram, æque bene ac ex nummo apud illuſtrem Spanhemium, lapſum Triſtani *legionem* aliquam *Frumentariorum* ſtatuentis, aliaque id genus cognoſcere licebit.

IL MONDO CREATO.

Joſephi Hieronymi Semenzi, Ch. Reg. Somaſc. SS. Theol. Prof. Ticinenſis, Mundus creatus, ſive Poëmata Myſtica.

Mediolani, apud Carol. Antonium Malateſtam, 1686. in 4.
Conſtant plag. 50. & fig. æneis 12.

INiquum fuiſſet, notitiam ingenioſi hujo Vatis invidere noſtratibus. Suffecerit tamen dixiſſe, quod hoc volumine contineantur *Teſſaradecaſticha* (ſive *Sonnetti*) in hiſtoriam *Heptaemeri primi*; adjuncta *paraphraſi* metrica, non minori acumine elaborata, tum *capitis IX Proverbiorum Salomonis*, tum hymni: *Te Deum laudamus*.

NICOLAI PARTHENII GIANNETTASII Neapolitani S. J. HALIEVTICA.

Neapoli A. 1689. in 12. cum figuris æneis exquiſitiſſimis.

AUctor iſte Piſcatoriis & Nauticis A. 1686 Neapoli ſimili forma editis, quæ in Sect. 1. Supplementorum recenſuimus, celebratiſſimus, Oppianum Scriptorem Græcum, cujus ἁλιευτικῶν libros V. habemus, & Ovidium, cujus hac de re fragmentum hodie legitur, imitatus, decem, quos jam antea promiſerat, hujus argumenti libros carmine Heroico contexuit. Felicem, credo, induſtriam Renati Rapini, ex eadem Familia Religioſi, magno cum ſucceſſu æmulatus, qui cum Vergilio deſtinatum ſed morte interruptum Hortorum opus libris IV. ſummo cum Orbis eruditi applauſu perfeciſſet, Noſter eodem inſtituto jacturam Carminis Ovidiani compenſare, doctorumque adeo deſideria explere voluiſſe videtur. Elaboratum autem eſt non accuratiſſime tantum, ſed venuſtiſſime inſuper totum hoc carmen, quod cum bonæ frugis pleniſſimum ſit, diligentius paululum excerpemus.

L. I. Poſt argumentum totius Operis & Præfationem ad Divam Virginem, quam ex more Romanenſium veneratur, Cardeniumque Ducem Carminis Patronum, Piſcium Nomina, Genera & Differentias explicat, ubi imprimis p. 16. deſcriptio Echeneidis, & p. 23. piſces ſingulis nationibus proprii notari merentur.

L. II. De Conjugiis & Amoribus piſcium, ut & induſtria in prole tuenda prolixiſſime agit. Notanda ibi eſt p. 52. deſcriptio

Delphini. L. III. Bella & pugnas piſcium exponit. L. IV. Ipſam aggreditur piſcationem, & inprimis quomodo aſtu capiantur piſces, edocet. Placent ibi p. 86. varia piſcandi armamenta, & p. 87. character Piſcatoris graphice expreſſus. Libro V. Piſcationi, quæ retibus peragitur, operam impendit Poeta, p. 124. piſcationem Salmonum, p. 125. vero Halecum (Arecides vocat) illuſtrans, ac p. 129. rete deſcribens. Liber VI. inſumitur in piſcatione, quæ aperto Marte, fuſcinis nempe & jaculis peragitur, ubi p. 140. & ſeqq. piſcatio Thynnorum, p. 149. Acipenſerum, p. 152. Xiphiarum ſeu Gladiorum, prolixe deſcribitur. Liber VII. Venationi Balænarum, Phocarum, Manatis ſeu Bovis Americani, quæ per Reverſum piſcem, quem p. 174. depingit, peragitur, & Crocodili dedicatur. L. VIII. Oſtrea & Teſtacea quomodo capiantur, exponit; ubi inprimis p. 193. id lepidum eſt, quod de Cancris ſono capiendis narrat, id quod tanto libentius commemoramus, quia fidem facit Baroni Valvaſorio in Hiſtoria Carniolæ part. 1. l. 2. c. 36. fol. 453. gemella narranti. L. IX. Conchas purpuriferas & earum venationem, ut & Coralliorum ac Succini piſcationem edifſerit. Libroque X. margaritiferas conſiderat, ubi quæ p. 233. de Rege concharum, & p. 235. de periculis Urinatorum canit, lectu certe ſunt digniſſima.

Cæterum ita argumento ſatis alias ſterili immoratus eſt Auctor, ut non tantum doceat, ſed mirifice inſuper delectet, quo pertinent fabulæ & epiſodia ſingulis libris ingenioſiſſime admiſta. Talis eſt L. I. p. 21. transformatio carpionis, quem fingit ex portitore in piſcem tranſiiſſe. Sic p. 24. Campani matis & ſoli elogium diſertiſſimum habes, & p. 28. notiſſima Nicolai, quem piſcem cognominarunt, hiſtoria ſatis diffuse recenſetur. L. II. p. 39. occurrit Sirenum Metamorphoſis. L. III. p. 77, & ſeqq. Idæ fabulam mire ſuavem contexit, & in ea p. 78. domum Oceani deſcribit, quales Deſcriptiones Dekenius in formulis ſuis poeticis magni æſtimandas eſſe cenſet. L. V. Jacobi II. Ex-Regis Britanniarum elogium deprehendes, ſub finem vero hujus Libri calamitates Anni 1688. & Terræ motum Neapolitanum. L. VI. p. 156. Lembum regio cultu ornatum depingit. L. VIII. p. 184. in fabula de Seminatione oſtreorum, delubrum Doridis Helleſpontiacæ repræſentat, & Vaticinium de progreſſu Auſtriacorum contra Turcas fundit.

Digitized by Goo

fundit. ibid. p. 196. in urbis Tarenti laudes excurrit. L. IX. p. 210, Cocomellam (ipſe Colomelidem vocat) villam Collegii Neapolitani S. I. amœniſſimam deſcribit. p. 218. Hypochondriacæ luis characterem affert, & p. 220. ſuccini procreationem mythice exponit. Tandem L. X. p. 239. inſignem contexit fabulam de prima Margaritarum piſcatione, & p. 240. Auroræ domum illuminat.

ULTIO ANTIQVITATIS IN SANGVINIS CIRculationem; h. e. Opuſculum Homoboni Piſonis, Phyſici Cremonenſis, in quo ſanguinis circulatio refellitur.

Cremonæ ex typographia Laur. Ferrurii, 1690. in 8. Plag. 7.

CIrculationem ſanguinis, inventum hujus ſeculi inſigne, aliis non ſatis, aliis nimium laudatum, mutuas Medicorum lites concitaſſe, notiſſimum eſt. Antiquitatis enim amatores ſuis unice fidentes Præceptoribus, illud novum nondumque auditum dogma ex ſcholis ſuis proſcripſere; ubi hi, quibus veritas magis æſtimabatur, ipſum tanquam fundamentum totius Anthropologiæ commendarunt. Sed vicit tandem innumeris rationibus munita autopſia, utque arma ponerent hactenus ex ſola auctoritatis ſuperſtitioſa veneratione vibrata, coëgit priores, adeo ut præter Riolanum, Primeroſium, Pariſanum & Leichnerum, vix unus aut alter poſthac contradicere fuerit auſus.

Novus tamen nunc rurſum in arenam deſcendit honoris ac gloriæ antiquorum a recentioribus, ut putat, violatæ ultor, Homobonus Piſo, qui præſenti ſcripto non inſana ambitione (ſunt Autoris verba) ſed ingenita potius circulationi ſanguinis contraria idea impulſus, illam non ſolum antiquis ignotam, verum etiam a recentioribus falſo excogitatam, tribus, ut vocat, punctis evincere pollicetur. Primum continet argumenta ab ordinaria methodo medendi circulatorum (ita vocat ſingulis pene pagellis, qui circulationi ſanguinis favent) deſumta. Dicam vero potiſſimum ipſis ſcribit, quod angina laborantibus præcise ſecent venas reninas; in cephalalgia inveterata, raucedine, ſpirandi difficultate &c. venas in fronte; melancholicis venas hæmorrhoidales; debilibus ex morbo gravi ſalvatellam: in febrium malignarum principio, venas tali; cum tamen omnis vaſo-

rum ſelectus, ſtante circulatione ſanguinis, ſit abſurdus, ſcopique revulſorii, derivatorii, interceptorii &c. cum hac hypotheſi non conveniant.

Puncto II. argumentorum genere diverſo confutare circulationem ſanguinis ſuſcipit. Urget vero primo ſanguiferorum vaſorum ramificationem tortuoſiſſimam, ſanguinisque arterioſi ac venoſi inſignem differentiam. Poſthac principia circulationis ſanguinis a Pecqueto tradita, ſyſtolen ſcilicet cordis, vaſorum ſpontaneam contractionem, & adjacentium partium compreſſionem in dubium vocat, neutrum ex his, niſi forſan in ſtatu præternaturali, admittens. Dubitat deinde de ſuſceptione ſanguinis arterioſi in venas, abſurdamque penitus Naturam dicit, quæ tanto labore ac periculo per arterias mittat ſanguinem, ſolum, ut a venis rurſum abſorbeatur. Imo, ubi nec attractionem venarum a quibusdam allegatam, nec impulſum, ut cauſas motus ſanguinis ex ramis arterioſis in venoſos commode adduci oſtendit, ex hoc quoque capite falſam eſſe circulationem ſanguinis concludit. His præmiſſis docet, nullum omnino dubium nunc felicius ſolvi quam antehac, minus videlicet cognita hac doctrina, poſſe, exemplique loco nominat 1) venena, e quibus hodie non minus ac quondam quædam tardius, quædam citius agunt in corpora noſtra, utut eodem temporis ſpatio cum circumeunte ſanguine ad cor deveniant. 2) varicum generationem. 3) pulſum magnum & auctum in animi deliquio, ex obſervatione Valeſii. 4) ſuppreſſionem ſanguinis ſpontaneam in venæ ſectione. 5) horroris ac æſtus febrilis ætiologias a Williſio recenſitas. 6) motum ſanguinis, a calore corporis excitato minime auctum; quod argumentum præ reliquis omnibus urget ac latius deducit.

Puncto III. potiſſima ſuæ ſententiæ adverſantium experimenta deſtruere annititur, nunc confugiendo ad anaſtomoſes inter arterias & venas; nunc negando, ſanguinem unquam in arteriis, niſi animal in extremo vitæ periculo verſetur, cerni. Ne tamen ſolis verbis militare videatur, ad experientiam quoque provocat. Narrat enim, ſe aliquando more in phlebotomia ſolenni ligaſſe brachium, & rurſum alio vinculo ſupra cubitum a primo per ſemipalmam diſtante, conſtrinxiſſe eandem partem, experturum, num venæ in-

næ intumeſcentia in ſpatio inter vincula poſito ſit apparitura: factum autem eſſe, ut non ſolum brevi intumuerit, ſed etiam ſecta a chirurgo tantam copiam ſanguinis effuderit, quæ vix reprimi potuerit, licet ſuperius vinculum, (inferiori immoto relicto) ex parte relaxaretur. Alterum experimentum tale eſt. Ligato brachio hominis cujusdam, juſſit e vena cephalica aperta uncias tres ſanguinis extrahere, ipſiusque in locum quantitatem lactis per ſiphonem injecit, ligaturam brachio circumpoſitam ſimul tollens. Obſervavit autem, fluere equidem primum ad ſuperiora, mox tamen rurſum deſcendere lac omne immiſſum, ſic ut exin manifeſto frigoris morſu per univerſam manum ac digitos aliquandiu vexatus ſit, qui in ſe tentari hæc paſſus fuerat. Ex his infert, turgeſcentiam venarum verſus partium extrema, quæ a conſtrictione per tænias excitatur, non eſſe certum firmumq; argumentum retro fluentis ſanguinis; nec a venarum valvulis impediri omnem ſanguinis deſcenſum e truncis majoribus ad ramificationes minores.

Satis ſic noſter Homobonus ſuis factum promiſſis, eosque qui ſanguinis circulationi favent omnino debellatos credens, Johannem Fortis ad examen vocat, ipſiusque rationes, quibus Hippocratem olim ſanguinis circulationem cognoviſſe probaverat, diluit & refutat.

DISSERTATION HISTORIQVE SVR VNE medaille d' Herodes Antipas.

i. é.

Diſſertatio hiſtorica de numo aliquo Herodis Antipæ. Pariſiis, ex officina Antonii Lambini, 1689. in 4. plagul. 9.

NUmum Herodis, quem ænea figura exprimi curavimus in Actis A. 1690, Tab. XI. p. 431. fig. VII, poſſeſſor ejus, *Rigordus*, Patricius Maſſilienſis, Vir inter curioſiſſimos literatiſſimosque patriæ ſuæ ſummo jure reponendus, omnes γνησιότητος notas in eo deprehendens, dignum omnino exiſtimavit, quem hac diſſertatione illuſtraret. In antica videbis intra lauream lemma ſequens: ΓΑΙΩ. ΚΑΙCΑ. ΓΕΡ...ΝΙΚΩ. i. e. *Cajo Cæſari Germanico.* In

poſtica palmam, cum epigraphe: ΗΡΩΔΗC ΤΕΤΡΑΡΧΗC L. ΜΓ. i. e. *Herodes Tetrarcha. Anno XLIII.* Herodes ille eſt Antipas, Herodis M. Aſcalonitæ filius. Supponit autem Rigordus, Jeſum Chriſtum Servatorem natum eſſe die XXV. Decembris; itemque *Herodem M. ad plures abiiſſe* menſe Novembri, adeoque non eodem anno, quo Chriſtus natus eſt, ſed ſequenti, *anno* nempe *per. Jul. 4700. V. C. 750. A. Juliano 42. A. Imperii Auguſti 40, poſt pugnam Actiacam 28, regni Herodis ipſius 37.* Iisdem fere argumentis uſus, quibus *anonymus* ille apud *Pompejum Sarnellium* eandem opinionem tuetur, quæ fuſe a nobis recenſentur in Actis Eruditorum A. 1687. p. 251. 252. 253. Atque hic ipſe annus a menſe Novembri exeunte *primus* erit *Herodis Antipæ*, qui in exilium miſſus, juxta *Joſephum*, eo anno, quo *Cajus* (Caligula) commoratus eſt Bajis, præſente ſimul Fortunato Herodis Agrippæ legato, h. e. *anno III imperii*; nam quanquam anno quoque imperii IV Bajis fuit, tum tamen ipſe Agrippa præſens adfuit, teſte *Philone.* At *annus III Caji* coincidit cum *A. per. Jul. 4752. V. C. 792. Jul. 84. Agrippæ 3. æra J. C. vulgaris Dionyſiana 39.* Adeoque hujus anni menſe Novembri exeunte cœpiſſet *annus XLIII* Herodis Antipæ, niſi menſe Octobri præcedente vel ſub initium Novembris tetrarchia exutus fuiſſet. Sub finem igitur anni XLII, monetarii Antipæ, (quod prævidere non poſſent, herum ſuum Principatu multandum, antequam annum XLIII attigiſſet,) numiſma hoc, anno XLIII ineunte evulgandum, cuderunt, quemadmodum & hodie moris eſt, circa finem anni monetam ſignari numero anni ſequentis.

Hic ergo numus eo potiſſimum nomine commendatur *Rigordo*, quod illinc pateat, Herodem Antipam proxime abfuiſſe ab *anno* regni *XLIII*, & conſequenter falſas eſſe *epochas* nativitatis Chriſti *Antiochenam* & *Dionyſianam*, quia illæ incipiunt ab *anno Jul. 46.* Quod ſi enim annis 46. addas *undecim menſes*, quibus poſt C. N. ſuperſtes fuit Antipæ anteceſſor Herodes Magnus, & dein numeres ad *annum* uſque *Jul. 84.* quo conſtat Antipam in exilium actum, tunc Antipæ competere videbis non niſi *XXXIX. annos.* Quale quid etiam de omnibus calculis æræ Chriſti, qui non pertingunt ad A. Julianum XLI, judicare Noſter haud ambigit.

Diſſer-

Diſſertationi huic datæ Maſſiliæ *d. 10. Sept. 1689.* junguntur duæ aliæ *Graveroli* Advocati Nemauſenſis (nobis etiam in Actis Erud. 1687. p. 646. laudati) & ejusdem *Rigordi*, de numo quodam alio. In hoc in anteriori area Dea comparet cum elogio: ΘΕΟΥ ΠΑΝΟϹ, *Dei Panis*; in poſteriori *incertum quid*, cum literis *LC.* Contendit heic *Graverolus* ante omnia, nomine Πανὸς non ſignari Numen iſtud ſylveſtre, barba hircina conſpicuum, ac vulgo ſic dictum, ſed *Iſidem*, Deam Ægyptiorum, cujus tamen nomine lateat aut Luna aut Natura, ſicuti Oſiris Solem denotare ſuevit. Hinc buſti illius *fronti ineſſe* monet *lunaria cornua*, ut *Ovidius* loqui amat; quemadmodum & *Herodotus* in Euterpe: τῆς Ισιος, inquit, ἄγαλμα βόκερόν ἐστι; i. e. *Iſidis caput cornua habet bovina.* Nec *mammæ* male quadrant in Iſidem, quæ *Macrobio* l. I. Saturn. c. XX. nutrix totius rerum univerſitatis prædicatur, aut nomen *Panis*, ſi ἀπὸ τοῦ παντὸς derivetur, quia notum eſt marmor, ex Grutero:

UNA. QUÆ.
ES. OMNIA.
DEA. ISIS.

Itemque illa pavimenti in templo Iſiaco inſcriptio: Ἐγω εἰμι πᾶν τὸ γεγονὸς ὂν καὶ ἐσόμενον, de qua Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride. Præcipue vero notandum venit Stephani Byzantini dictum in Πανὸς πόλις: *Lunæ imaginem eſſe Panæ*, τὸ τῆς σελήνης εἴδωλον εἶναι τὸν Πᾶνα. In averſa numi area *iuniformis figura* Graverolo ſignificat aut *navigium*, quod Romani menſe Martio ſingulis annis Iſidi dedicabant, teſte Kalendario veteri, aut potius *vas* illud *aureum* Ægyptiorum, quod *Cymbium* a cymbæ figura appellabatur. Unde ea, quæ exterius ex utroque latere viſuntur, pro *anſulis* habet, & quod in terram defluere videtur, pro *aſpide*, quia Apulejus *cymbii anſulæ inſurrexiſſe aſpidem* referat. Hæret tamen, neque refellere audet, ſi quis univerſa illa non pro *aſpide anſuliſque*, ſed pro meris lemniſcis accipienda contendat. Intra cymbium conſpicari ſe autumat vel *vaſculum in modum papillæ rotundatum, de quo lacte libabat* ſacerdos Iſiacus quartus, vel fortean *ciſtam ſecretorum capacem, penitus celantem operta magnificæ religionis*; (his enim phraſibus Apulejanis utitur;) vel

deni-

denique aliquam *figurarum ſphæricarum*, Syneſio calvitiei encomiaſtæ memoratarum, quas Ægyptii divino afficiebant cultu, quasque, (juxta Euſebium de Præparatione Evangelica,) Lunæ non minus, quam Soli conſecrari, moris erat. Literas L.C. *annum* quidem *ducenteſimum* notare alias, probe quidem novit. At unde hanc anni ducenteſimi æram auſpicari debeat, cum ignariſſimis ſe ſcire, profitetur.

Ad hanc *Graveroli* epiſtolam, datam Nemauſi *d. 5. Junii 1689.* reſpondit *Rigordus* Maſſiliæ *d. 15. Auguſti*, anno eodem. Quoad anteriorem numiſmatis partem conſentit penitus Graverolo, addens modo nonnulla de utroque ſexu numinibus gentilium tributo, unde *Lunus* apud Carrhenſes alias audiat Luna, Venus apud Macrobium Deus vocetur, ac apud Reineſium lapis recenſeatur, qui Iſidis ceu maſculi numinis meminerit:

I. O. M. SARAPI.
ISIDI. FRVGIFERO,
COELESTI. FORTUNÆ.

In poſtica nec *navigium*, nec *cymbium Iſidis* extare, ex utriusque apud Apulejum deſcriptione, perſpicuum reddit; divinatione dein aſſecutum ſe opinatur, quod ſub figura Lunæ *Iſis* heic repræſentetur, & quod per eam, inſtar quatuor brachiorum, prodeant canales virium in ſublunaria defluentium.

Provocat ideo ad locum *Plutarchi* l. de Iſide & Oſiride t. II. Opp. p. 3. 366. Feſto ſepulturæ Oſiridis *tellurem frugiferam aqua permiſcent* Iſiaci ſacerdotes, *additisque mixturæ aromatibus & ſuffimentis ſumtuoſis, effingunt* μηνοειδὲς ἀγαλμάτιον *imaguncula luniformem, & hanc amiciunt & ornant*, &c. nempe lemniſcis illis (inquit antiquarius Maſſilienſis,) qui ex imaguncula luniformi in numo prodire cernuntur.

Neque olim inſolens fuit, ſub forma nec humanæ nec brutinæ ſimili Deam coli. Nam Venus Paphiorum erat *pyramis*, Elagabali Imperatoris numen homonymum *lapis prægrandis*, Deus Arabum *cubus*.

Cæterum aliam quoque amici ſententiam latere nos noluit Rigordus. Exhiberi nimirum putavit ille *fructum loti*, arboris Ægyptiorum ſacræ, *incluſum foliis ſuis*, quæ noctu claudi ſolent.

Lite-

Digitized by Google

Literas LS *Rigordus* pro æra provinciæ aut urbis accipere vetat, eo quod in annis quidem Romanorum Imperatorum L notet λυκάβαντα, at in æra provinciali designanda vox ΕΤΟΥΣ a Græcis æque ac Ægyptiis semper adhibeatur; cum contra Syriacis numis admodum familiarem esse sciamus literam L pro λυκαβ. ut in numo Domitiani: ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ L ΓΜΡ apud *Norisium* in Epoch. Syr. p. 268. in numo Augusti ΣΙΔΩΝΟΣ Θεᾶς L ΖΙΡ, apud *eundem* p. 349: sed de Ægyptiaca æra cogitandum amplius. Addit autem, si liceret sibi, pro LC substituere LΕ, applicaturum se eas ad *annum quintum* imperii *Sabinæ* Hadriani Augusti conjugis, itemque πρωτομὴν istam Isidis (ΘΕΟΥ ΠΑΝΟC) ad ipsam Imperatricem, cui nempe ceu Deæ beneficæ Ægyptus se obstrictam crediderit, cum colonias eo misisset Hadrianus, ut repararent damna, quæ Judæi irruptionibus suis regioni isti intulerant.

DISSERTATION SUR QUELQUES QUESTIONS de Physique & de Medecine &c. i. e.

Dissertatio Quæstiones nonnullas Physicas & Medicas explanans, autore Francisco Bayle, Medic. D. & Artium Liberalium Professore Tolosano.

Tolosæ, Apud Fouchac & Bely. 1688. in 12. constat plagulis 3.

POstquam aliquot *Nostri* opuscula successive *Tolosæ* primum edita, (*Dissertationes* nempe *Medicæ tres*, *Dissertatio de ratione & experientia conjungenda*, *Dissertationes Physicæ*, *Problemata Physica & Medica*, & *Tr. de Apoplexia*) iterato *Hagæ Comitis A. 1678.* prodierunt, Autor Nobilissimus ab eo tempore alia quoque eruditionis monumenta suis Auditoribus calamo excipienda proposuit. Quæ cum avide in Academia non tantummodo Tolosana, sed & Monspeliensi a quamplurimis etiam exteris describerentur, ceu ad Medicinam & Physicam promovendas apprime facientia, non defuerunt amici, qui Autorem celeberrimum ad eadem divulganda solicitarent, ne alii eorum possessores potiora suis posthac operibus inserendo, gloriam ipsi debitam immerito præriperent. In *Epistola* proin ad Dalincurtium D. M. Dissertationi præsenti, quam hic petierat, præfixa, causas uberius desidera-

tam Tractatuum editionem hucusque præpedientes exponit, certe persuasus fore, ut plagia ejusmodi, etiamsi magnis intertexta fuerint operibus, facillime a prudentioribus ex stylo, peculiari cujusvis ingenii charactere, connexione &c. non sine plagiarii opprobrio advertantur. Quamprimum tamen otio potitus fuerit, opuscula A. 1680. 81. & 82. dictata, de Motu, de Principiis Mechanicis, de Elementis, de Temperamentis, de Fermentatione, de Corporibus mixtis, de Plantis, de Corpore Animalium, de Humoribus Animalium, de Oeconomia Corporum Animalium, de Generatione & Corruptione Animalium, cum quibusdam in Aristotelem Commentariis, publici se juris facturum pollicetur. In ipsa vero Dissertatione *triplicem Quæstionem* de venæ sectionis necessitate, de musculorum intercostalium actione, & de valvularum cordis usu, exhibet enodatam. *Quæstione* videlicet *prima* in Medicos, tanquam agyrtas, invehitur, qui omnem sanguinis missionem ægrotis, ob metum vel doloris, vel lipothymiæ hisce jam exosam, cum successu plerumque funesto dissuadent. Pondere autem rationum suppositio, quibus alias venæ sectionis necessitas evincitur, in præsenti pro eadem ingeniose ostendenda vel ad solius Papini Machinæ digestoriæ effectus serio attendere, eosque ad corpus animale applicare jubet. In prædicta namque machina carnis coctionem aut ossium dissolutionem nunc tardius, nunc citius eadem ignis carbonum quantitate suppositâ perfici, prout aqua exteriori cylindro indita, vel minus, aliqua ejus portione per apertum operculi foramen exhalante, vel magis, ob idem foramen accurate obturatum, comprimitur; eo quod corpora calida densa, ratione insensibilium particularum celerius vibratarum aut in gyrum concitatarum, nec non liquida calida in spatium angustius vi compressa, efficacius longe calefaciant, quam rara ejusdem magnitudinis & æqualis caloris, aut liquida quæ satis pro caloris gradu sese expandere queunt. Eadem siquidem ratione a sanguine etiam, dum hic vel ob abundantiam, vel ob effervescentiam febrilem, intestino æque ac progressivo per vasa motu rapidius agitatur, necessario omnes quas alluit partes nimium calefieri, inflammari & sæpius plane dissolvi, nisi quantitas sanguinis, consequenter ejus compressio, per venam sectam rite & tempestive imminuatur

tur, ipſa Autoris autopſia adſtipulante, qua ob venæ ſectionem neglectam aut parcius adminiſtratam, diverſis in cadaveribus inflammationes internas, in pleuritico utramque pleuræ laminam ſeparatam, & & in peripneumonico ipſas cordis fibras carneas diſſolutas annotavit. Neque dubitat, quin frequentiori cadaverum ex febri aut inflammatione denatorum ſectione plura ejusmodi viſibilia veſtigia, a ſanguine nimium in vaſis compreſſo excitata, poſſent detegi, quæ ad neceſſitatem venæ ſectionis perſuadendam, & fidem talium agyrtarum ſuſpectam reddendam, rationibus quibuscunque, etiam ſolidis, multum prævalerent; imprimis cum hydrops, cujus metus injicitur, non niſi abuſum venæſectionis inſequatur, febrium autem malignitas tantum horrorem incutiens ſæpiſſime fictitia ſaltem videatur. *Quæſtione* vero *altera*, coſtas arcuatas utrinque extremitatibus ſuis cum vertebris ſpinæ dorſi & ſterno, tanquam fulcimentis immobilibus cohærere, easque circa mediam potiſſimum partem ſurſum & deorſum hunc in modum moveri, ut in inſpiratione pro thorace dilatando magis a ſe invicem ſecedant, in exſpiratione autem pro thorace conſtringendo propius ad ſe invicem ferantur, ante omnia ſupponit; hinc muſculos intercoſtales alternatim agere, ac in inſpiratione internos, externos in exſpiratione ſeſe contrahere, e præſenti figura, cujus & *Regis* in recenti *Curſu Philoſophico Tom. 2. p. 549. Edit. Amſt.* meminit, geometrice demonſtrat. Scilicet in hac quemadmodum linea AC ſpinam dorſi, punctis A & B locum connexionis coſtarum, AD BE duas coſtas ſaltem dimidiatas in inſpiratione ſurſum ad angulos magis rectos motas, AL BK easdem coſtas verſus inferiora in ſitu naturali conſtitutas, AG FE fibras muſculi intercoſtalis interni in coſtarum elevatione, AI HK easdem fibras in coſtarum depreſſione ſitas, BF GD fibras muſculi intercoſtalis externi itidem in coſtarum elevatione, BH vero & IL easdem fibras in coſtarum depreſ-

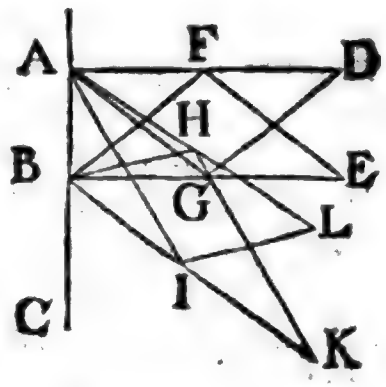

depreſſione locatas, repræſentat: ita planum facit, a fibris B F & GD muſculi intercoſtalis externi ſeſe contrahentibus, coſtam BE, tanquam vectem ſuper punctum hypomochlii B, non ſurſum moveri poſſe, ſed coſtam potius AD deorſum trahi debere, ſuppoſito coſtis AD & BE æqualem diſpoſitionem permanendi in ſitu, quo gaudent, intercedere, quia fibratum BF & GD extrema B & G propius ad fulcimentum B vectis BE accedant, ſecus atque extrema F & D, quæ magis ab hypomochlio A vectis AD diſtent, eadem autem vis vecti prope fulcimentum applicata non æque facile reſiſtentiam mobilis ſuperet, aut huic etiam multum cedat, quam ubi vectis puncto a fulcro magis diſtanti applicatur. Quam ob cauſam e diverſo a fibris AG & FE muſculi intercoſtalis interni neceſſario coſtam BE ad coſtam AD, non autem hanc ad illam moveri; per conſequens, dum a muſculis intercoſtalibus internis coſtæ elevantur, ab externis vero eædem deprimuntur, revera muſculos intercoſtales internos & externos alternatim pro omni confuſione evitanda agere ſive ſeſe contrahere. Etenim, quod fibræ muſculorum internorum omnino relaxentur, muſculis externis ſeſe contrahentibus, & vice verſa fibræ muſculorum externorum elongentur, quando muſculi interni agunt, potiſſimum *e Propoſ. 24. l. 1. Element. Euclidis* fuſius oſtendit, pro certo quoque habens, fibras muſculorum intercoſtalium internorum cartilaginibus prope ſternum intertextas ſitu reliquis oppoſito ideo gaudere, *i. e. pariter a ſterno* recedendo oblique deſcendere, ut coſtis inferioribus ſuperiores verſus movendis ſive elevandis ſufficerent. *Quæſtione* denique *ultima* contra Curioſos nonnullos diſputat, qui a valvulis cordis regreſſum ſanguinis ad venas impediri ex eo negant, quod columnæ carneæ, quibus valvulæ appenduntur, in ſyſtole cordis una contractæ ad apicem potius, quam baſin cordis accedant; ac etiamſi ad baſin accedere ſupponantur, valvulæ tamen ipſæ tenſæ perſiſtant, utpote inſtar aliarum membranarum, ceſſante vi easdem extendente, ſponte ſeſe contrahentes. Pro contrario autem evincendo, & uſu valvularum cordis ab omnibus hucusque conceſſo vindicando, Autor Geometrica rurſus utitur demonſtratione, e qua propter omnes cordis fibras, quæ ab hujus baſi ad apicem & columnas carneas protenduntur, ſimul in ſyſtole ejus contractas, non a-

picem

picem ſaltem cordis, ſed & ipſas columnas carneas, ad baſin, tanquam immobilem, accedere debere, ad ſenſum innoteſcat; erroris eos arguens, qui in omni muſculorum contractione extrema ad medium ferri cum Veteribus aſſerunt. Valvulas autem membranaceas, licet in ſyſtole cordis ceſſante papillarum vi extendente ſponte ſeſe contrahant, certo tamen tunc minus tendi, adeoque minorem ſanguinis virtutem exigi; qua hic easdem in cordis contractione a tergo propellendo, propiusque ad invicem adigendo, ſibimet ipſi viam ad venas præcludat. Tandem in *epiſtola*, quam ſubjungit ad Dn. *Vieuſſens* conſcriptam, tum huic, cum de Mixti principiis & de Fermentatione Tractatus edidiſſet, tum ſibi, gratulatur. Sibimet ipſi quidem, quod in Tractatuum altero de Fermentatione a multis adeo celebrato maximam partem eadem cogitata, quæ hac de materia in Academia Toloſana A. 1680, ac poſtmodum in Tractatibus de Motu, de Principiis Mechanicis, de Elementis & de Temperamentis edocuit, atque tantum non iisdem verbis multis in locis indigitatis v. g. p. 331. 332. 333. 334. 336. &c. expreſſa, deprehenderit. Etenim circa principia potiſſimum, a quibus proxima fermentationis cauſa determinatur, magisque in altero de principiis Mixti tractatu, diſſenſum ſe obſervaſſe, qui & ipſe nihilominus magnam ſubinde rerum naturalium notitiam commonſtret, fatetur. Dno Vieuſſens autem gratulatur de fama, quam prænominati Tractatus ipſi conciliabunt, ſperatque nec hanc ſibi ab eodem inviſum iri, cum opiniones imprimis, in quibus inter ſe conſpirant quasque dudum docuit, eam mereri videantur.

RAGIONAMENTO DEL DOTTOR SIGNOR Gaſpare Paragallo, intorno alla Cagione de Tremuoti.

i. e.

Diſquiſitio circa cauſam Terræ Motuum, inſtituta a D. Caſparo Paragallo.

Neapoli apud Hieron. Faſulum, 1689. 4.

conſtat plag. 10½.

NOviſſimi, quo *Neapolis* omnium maxime & horrendum in modum deformata fuit, Terræ motus occaſione, ad præſen-

tem de cauſis ejus Diatribam invitatum ſe aſſerit Auctor, a naturalium non minus rerum quam legum ſcientia commendabilis; quæ vel ideo, quamvis ſerius id fiat, nobis commemoranda videtur, quod iſthic locorum nec hodie terræ motus penitus ceſſare doceamur. Præmiſſa variorum terræ motuum, quos diverſæ regiones ſenſerint, hiſtoria (quam in rem eruditiſſimum *Marcelli Bonet Marchionis S. Johannis* Librum allegat, quo omnes terræ motus ab orbe condito collectum iverit) miſerandam imprimis *Neapolitanarum* ruinarum faciem multis exhibet. Longam deinde opinionum, quas tum Poëtæ, tum veteres ac recentiores Philoſophi, de cauſis terræ motuum foverint, ſeriem contexit, tandemque cum *Cardano* & *Kirchero* ſubitaneum *ſulphuris*, *ſalis nitri*, & *bituminu* intra cavitatem terræ accendium, concuſſionis iſtius, qualis in cuniculis machinisque tormentariis fieri ſoleat, cauſam conſtituit; eoque frequentiores dari terræ motus, quo major indicatorum vel ſimilium mineralium, velut in Italia, abundantia ſuppetat. Ubi ſimul anſam arripit excurrendi in generationem fulguris, ſtellarum cadentium, & ignis lambentis, Caſtoris & Pollucis, lucernarum item perpetuarum, (quas neutiquam multo retro tempore accenſas fuiſſe, contra *Fortunium Liceтum* & *Portam* ſtatuit,) neç non ignearum exhalationum *Ætnæ* & *Veſuvii*, & thermarum ſubterranearum, quarum egregium indagatorem *Ettmullerum* noſtrum laudat, & quomodo ex mixtura ſulphuris & calcis vivæ cum aqua communi balneum artificiale contra diverſos morbos adornari valeat. In fine tandem ſubjungit, nullum certum *tempus*, quando contingant, vel quamdiu *durent*, nec certa *ſigna*, quibus prævideri poſſint terræ motus, quicquid etiam alii conjicere audeant, determinari poſſe. Inter *effectus* referri, inſularum ſubmerſionem, aliarumque ut & montium productionem, veluti tempore Lotharii in Saxonia collis 6000 paſſus longus prodierit; fluviorum exſiccationem, non minus, quam aliorum eruptionem; peſtem, ex aere per longum ſpatium intra cavernas detento & corrupto, certæ interdum animalium ſpeciei, veluti A. 1514. felibus ſaltem, fatalem; hominum quoque infatuationem, niſi hanc nimio potius timori tribui fas ſit. Nec defuiſſe, qui præter naturales hos effectus, incertos alios inepte crediderint, aut finxerint ſe credere, mutationes nimirum do-

dominiorum, urbium & regnorum everſiones & exterminia, aliaque futura damna prænunciari. Hinc Herodem populo ob terribilem quendam terræ motum damnum aliquod imminens metuenti, animum ita addidiſſe: *nihil vos terreat rerum anima cavrentium motus, neque arbitremini, Terræ concuſſionem alicujus futuræ cladis eſſe portentum: naturalia enim ſunt ipſorum elementorum vitia, nullumque damnum inferunt, niſi quod ipſa effecerint, ita ut, cum extiterint, ſua magnitudine finiantur.* Species terræ motus conſtituit tremorem, vibrationem, & inclinationem, quæ interdum conjungantur. *Refugium* denique, quod nec altiora, nec humiliora loca præſtent, tutiſſimum eſſe ait Autorem & factorem omnium, qui ob peccata terram tremere faciat, vera autem pœnitentia placari ſe patiatur, ut fiducia pleni cum Davide dicere poſſimus: *Si terra ipſa ita motibus conturbetur, & montes ipſi ex ipſa diſſiliant, & in cor maris transferantur, non timebit cor meum, quia Deus noſter refugium, virtus & adjutor.*

REPONSE A LA DISSERTATION SVR la Goutte.

i. e.

Reſponſum ad Diſſertationem de Arthritide.

Pariſiis. Apud Danielem Horthemels. 1690. in 12.

conſtat plagul. dimid. 29.

CUm de Arthritide Diſſertationem in *Actorum Supplementis Sect. VIII. p. 429.* commemoraverimus, operæ videtur pretium, ut Reſponſum etiam, quo eadem falſe perſtringitur, nunc recenſeamus breviſſime. Juxta præfationem autem, qua perverſus Medicorum hodiernorum ſtatus deſignatur, atque in titulum Diſſertationis annotata, Reſponſum hoc quatuor abſolvitur Propoſitionibus, quæ non ſolum indigitantur, ſed & uberius explanantur. Etenim primo allegatas Arthritidis cauſas & præſtantiam remediorum ſuorum, quam Diſſertationis Autor jactaverat, oppido vacillare, minusque experientiæ reſpondere, cumprimis ex eo monſtratur, quod arthritici plures ore dormiant clauſo

clauſo, plures vice verſa ab omni arthritidis inſultu degant immunes, ore licet aperto & dormiant, & reſpirent. Hinc ea, quæ circa cauſas arthritidis traduntur, novitate partim, partim omni probabilitate deſtitui, diſtincte non minus atque fuse declaratur. Tum diviſio arthritidis in calidam & frigidam atro notatur carbone. Tandem a reſpiratione ſolis naribus celebranda, urticis verbera ſanguinolenta infligentibus, & deambulatione perlonga, ceu laudatis Autoris remediis, arthritidem parum demulceri, diverſis e capitibus oſtenditur.

MAPPAMONDO ISTORICO. i. e.

Tabula coſmographica hiſtorica, ſive ordine digeſta narratio de quatuor ſummis mundi imperiis, a *Nino Aſſyrio* ad *Leopoldum Auſtriacum*, itemque de Monarchia Chriſti a *Petro* ad noſtra uſque tempora; auctore *Antonio Foreſto*, Soc. Jeſu.

Parmæ, ex officina Galeatii Roſati, 1690. in 4.

conſtat alphabetis 13.

COmpendium heic habes hiſtoricum ſatis prolixum, ac tam variis omnium pene gentium eventis refertum, ut non ſine voluptate a Studioſa Juventute, cujus in gratiam conſcriptum eſt, perlectum iri putemus; præſertim cum nullibi non eleganti ac plerumque ſententioſo ſtylo ſit elaboratum.

DICTIONAIRE DE TERMES PROPRES de Marine.

i. e.

Dictionarium Nauticum, autore Dn. Deſroches. Pariſiis apud A. Auroy, 1687. in 8.

Alph. 1. pl. 14.

QVale in omni artium genere deſideratur a multis Dictionarium, ut qui excolendis illis ſe dedunt, terminorum cuique arti propriorum notitia mature imbuantur: tale in civium ſuorum gratiam in Arte Nautica adornavit Gallus hic Auctor, juxta ſeriem Alphabeti diſpoſitum. Adjuncta illi ſunt omnium fere nationum inſignia ac vexilla figuris æneis expreſſa, quibus uti in navigationibus conſueverunt: ut vel hinc aliis etiam, præter Gallos, nonnulli liber hic eſſe poſſit uſui.

✱)o(✱

ACTORUM ERUDITORUM

quæ Lipſiæ publicantur,

SUPPLEMENTA.

Sectio XII.

ACTA PRIMORUM MARTYRUM SINCERA ET ſelecta, ex libris cum editis, tum manu ſcriptis collecta, eruta vel emendata, notisque & obſervationibus illuſtrata. Opera & ſtudio Domni Theoderici Ruinart Presbyteri & Monachi Benedictini e Congregatione ſancti Mauri.

Pariſ. excudebat Franciſcus Muguet, 1989. in 4.

Conſtat alphab. 4. plag. 11.

EOrum, qui Martyrum acta collegerunt, nonnulli variis ea additamentis interpolarunt, aut aliqua ſibi diſplicentia reſecuerunt, aut etiam ſtylum politiorem reddiderunt. Alii vero etſi Martyrum acta, prout in antiquis codicibus leguntur, exhibuerint, nullo tamen delectu habito genuinis Martyrum actis dubia & falſa intermiſcuerunt. Quamobrem Theoderico Ruinarto operæ pretium viſum, acta primorum Martyrum & ſincera & ſelecta hoc volumine complecti. In præfatione, quam diligenter veterum Martyrum acta & collecta & lecta fuerint, diſſerit, & poſtea *Henrici Dodwelli diſſertationem de paucitate Martyrum* refutat. Dixerat Dodwellus, fieri vix potuiſſe, ſi tot fuiſſent Martyres, quot vulgo memorantur, ut eorum nomina exciderent, cum præſertim accuratiſſime Martyrum memoria ſervaretur, nec illuſtriores tantum Martyres, ſed pueri quoque & mulieres & ſervi & catechumeni celebrarentur: jam vero in veterum monumentis pauca admodum Martyrum nomina occurrere, ſiquidem in Kalendario, quod Bucherius edidit, vix tres aut quatuor Martyres in ſin-

gulis menſibus recolantur. Reſpondet Ruinartus, nullum ſupereſſe Kalendarium, in quo omnium totius orbis Chriſtiani Martyrum nomina recenſeantur, neque ſingula omnium eccleſiarum Kalendaria repræſentari poſſe, quin potius duo tantum Kalendaria vulgatis Martyrologiis antiquiora ad nos perveniſſe, unum quod a Bucherio vulgatum ſub Liberii Pontificatu concinnatum eſt, alterum quod Mabillonius tomo 3. Veterum Analectorum inſeruit: utrumque tantum ad occidentalem eccleſiam ſpectare, ſed neutrum pro tota eccleſia occidentali ſcriptum eſſe, & Bucherianum quidem Romanæ eccleſiæ proprium fuiſſe, nec alios Martyres complecti, quam quorum feſtivitas in aliquibus Romanæ urbis eccleſiis celebrata fuit, Mabillonianum autem in Carthaginenſis eccleſiæ uſum conditum fuiſſe, quod ipſe titulus indicet, ita ſe habens: *hic continentur dies natalitiorum Martyrum & depoſitiones Epiſcoporum, quos eccleſia Carthaginis anniverſaria celebrant.* Obſervat præterea, externarum regionum Martyres in ejusmodi faſtis rariſſime locum habuiſſe, & ex his ipſis, qui in eadem urbe, ubi faſti confecti ſunt, martyrium compleverunt, nonnullos deſiderari, ſive id ob Martyrum multitudinem evenerit, ſive ob perſecutionis fervorem plerorumque Martyrum nomina aut ſepulchra ignorata fuerint. Et cum Dodwellus eorum, qui Apoſtolicis temporibus floruerunt, Martyrum nomina in ejusmodi faſtis deeſſe fateatur, id ad ſubſequentia quoque tempora extendi debere Ruinartus pronunciat, *ſiquidem in Bucheriano Kalendario nec Ignatius ſub Trajano paſſus, nec Teleſphorus* Romanus Epiſcopus, nec alii illuſtres Martyres a Juſtino Martyre, Cypriano, Damaſo, Gregorio Magno & aliis memorati recenſeantur; quemadmodum & Carthaginenſe Kalendarium, etſi Romano amplius, non paucos Martyres aliunde notiſſimos omittat. Inter cauſas ob quas in antiquis Kalendariis tanta ſit ſanctorum paucitas, ex Johanne Frontone hanc affert, quod eorum tantum ſanctorum nomina in ejusmodi faſtis deſcriberentur, quorum dies feſtivo populi concurſu celebrabantur; unde Gregorius M. in Sacramentario ſuo paucos Martyres exhibeat, etſi alias lib. 7. ep. 29. indict. 1. ſe ſingulis diebus Martyrum memoriam celebraſſe ſcribat. Præterea & illud Ruinartus obſervat, in Bucheriano & Mabilloniano Martyrologio aliquot ſanctos conſignari ex aliis monumentis ignotos, unde non dubitat, multorum Martyrum nomina in notitiam noſtram ventura eſſe, ſi aliarum eccleſiarum Kalenda-

Digitized by Google

lendaria æque extarent. Argumentum, quod ex Patrum homiliis duxerat Dodwellus, existimans paucos superfuturos Martyres, si genuinæ Patrum homiliæ a spuriis secernantur, Ruinartus ita solvit, ut dicat, neque omnes Patrum homilias, quas de Martyribus habuerunt, ad nos pervenisse, neque omnium Martyrum memorias ejusmodi homiliis celebratas fuisse, cum alioqui Martyres Kalendarii Bucheriani quoad maximam partem expungendi forent. Testimonio Origenis dicentis paucos & facile numerabiles per intervalla pro Christiana religione mortuos fuisse, quem locum ex lib. 2. contra Celsum Dodvvellus adducit, Ruinartus multos alios Patres opponit, in quorum scriptis de Martyrum multitudine nihil tam certum & exploratum occurrat, quam quod infinita pene Martyrum multitudine ecclesia illustrata fuerit. Origenem autem prædicto loco nihil aliud intendisse scribit, quam quod Christiani non plane a persecutoribus suis deleri potuerint, & revera pauci Christiani passi fuerint, si cum iis comparentur, qui superstites manserunt. Aliud argumentum pro Martyrum paucitate Dodvvellus inde deprompsit, quod pauci Imperatores ecclesiam persecuti fuerint, & plerique clementiæ laudem ita affectaverint, ut noxios quoque ægre punirent, quod provinciarum Rectores æmulati fuerint. Respondet Ruinartus, persecutiones adversus Christianos non ex solis Imperatorum edictis ortas fuisse, vel ex privatis Præsidum odiis, aut populi clamoribus, verum etiam & quidem maxime ex Romanarum legum præscripto, quas nec ipsi Imperatores convellere potuerint. Unde non mirandum ait, si aliquando pace ab Imperatoribus concessa, delati tamen Christiani fuerint, & ad supplicia quæsiti. Observat insuper, Imperatores, qui ab ingenio miti & ad clementiam proclivi a scriptoribus ethnicis commendantur, atrocissimos Christiani nominis persecutores fuisse, nec sævitiam in Christianos pro crudelitate habitam, cum Christiani pro publicis hostibus omniumque hominum pessimis vulgo haberentur. Qualis autem fuerit jactata a Dodvvello Præsidum in Christianos clementia & æquitas, Ruinartus Lactantii verbis ex lib. 5. Instit. c. 11. & 12. adductis explicat. Cæterum etsi Lactantius in libro de mortibus persecutorum, quinque tantum Imperatores enumeret, qui ecclesiam persecuti fuerint, ex eo tamen Ruinartus noster minime sequi censet, quod cæteri Imperatores a persecutione ecclesiæ abstinuerint, cum eos tantum Lactantius recenseat, qui divinitus puniti funesta

morte vitam finiverunt. Idem ferme de Tertulliano dicendum censet, qui in Apologetico suo Christianam religionem a pessimis Principibus, quorum decreta ipsimet gentiles abhorrebant, exagitatam fuisse probaturus, persecutoribus eos Principes accensere noluit, quos Romani ut patriæ Patres & piissimos Imperatores suspiciebant. His prælibatis, quæ de singulis primitivæ ecclesiæ persecutoribus ad probandam Martyrum paucitatem Dodvvellus adduxit, ad examen vocat. Negat Neronis persecutionem tantum intra Romanæ urbis mœnia sæviisse, & Christianos ob nullam aliam causam quam ob Romanæ urbis incendium apprehensos fuisse, cum Lactantius dicat (de mortibus persecutorum c. 2.) Neronem, cum non modo Romæ, sed ubique quotidie magnam multitudinem a cultu idolorum deficere, & ad religionem novam transire animadverteret, servos Dei persequi cœpisse, ut cætera, quæ adversus Dodvvellum affert, testimonia taceamus. Domitiani persecutionem uno anno & cœptam & consummatam ait Dodvvellus, cum Brutius apud Eusebium Flaviam Domitillam anno Domitiani 15, qui ultimus ipsi fuit, relegatam fuisse dicat. At Ruinartus pluribus argumentis probat, quod ante 15 Domitiani annum ea persecutio cœpta fuerit. Neque Dodvvello concedit, quod hæc persecutio incruenta fuerit, cum Brutius apud Eusebium & Dio contrariũ affirment. Quando ergo Tertullianus in Apologetico ait: *tentaverat & Domitianus portio Neronis de crudelitate*, Ruinartus ea verba sic explicat, quod Domitianus tam gladio quam exilio Christianos *tentaverit*. A Domitiani morte usque ad Decium, ecclesiæ pacem ita perseverasse censet Dodwellus, ut toto hoc temporis intervallo, præter persecutiones quasdam locales, Christianis religionem suam tuto colere & promovere licuerit. Alia est Ruinarti sententia. Statuit enim persecutiones eo quoque tempore, quod inter Domitianum & Decium intercessit, non infrequentes fuisse, quarum aliquas publicis Imperatorum edictis decretas contendit. Miratur, Dodwellum ex Polycarpi ad Philippenses epistola colligere, quod sub Trajano in Syria præter Ignatium, Rufum & Zozimum, nemo Imperatoris illius jussu necatus fuerit, cum Polycarpus expresse dicat: *obsecro vos, ut patientiam vestram exerceatis, quam spectastis non solum in Ignatio, Rufo & Zozimo, sed etiam in aliis civibus & inquilinis vestris.* Toto Hadriani tempore ne unicum quidem Martyrem admittit Dodwellus eo argumento utens,

quod

Digitized by Google

quod Juſtinus Martyr pacem Chriſtianis ab Antonino exoraturus Hadriani exemplum ei proponat, Regerit Ruinartus, non hanc Juſtini mentem eſſe, ſed eo nomine Juſtinum Hadriani exemplum Antonino proponere, quod etſi Chriſtianos olim perſecutus fuiſſet, poſtea tamen a perſecutione ceſſaverit, cujus exemplo Antoninus etiam agnita Chriſtianorum innocentia ab eorum cæde ceſſare debebat. Antonini Pii imperium martyriis non caruiſſe Dodvvellus agnoſcit, cum Polycarpum & Juſtinum Martyrem horumque ſocios ſub hoc Imperatore paſſos cenſeat. Ruinartus vero, etſi Polycarpi & Juſtini martyria ad Marci imperium referenda ſtatuat, aliis tamen argumentis probat, non levem eccleſiæ perſecutionem hoc tempore contigiſſe. Perſecutionem ſub Marco Dodvvellus neque Imperatorem autorem habuiſſe, nec tot Martyres dediſſe, quot vulgo referuntur, arbitratur, & cauſam perſecutionis refert ad crimen infanticidii & inceſtus, cujus Chriſtiani ex ſervorum ſuorum teſtimoniis poſtulati ſunt. Hinc enim mitiſſimi alioquin Imperatoris reſcriptum contra Chriſtianos natum eſſe dicit, tanta tamen æquitate temperatum, ne in aliorum Chriſtianorum fraudem cederet, præterquam Lugdunenſium & Viennenſium. Nam perſecutiones, quæ in aliis provinciis ſub Marco efferbuerunt, nihil aliud quam Lugdunenſis perſecutionis appendices fuiſſe contendit, cum pervulgata Lugdunenſium Martyrum fama, quaſi de infanticidiis & inceſtuoſis congreſſibus convicti damnatique fuiſſent, etiam alibi populares motus adverſus Chriſtianam religionem excitati fuerint. At Ruinartus nec ex Lugdunenſium epiſtola, nec ex aliis monumentis probari poſſe docet, quod Imperatoris reſcriptum ad ſolos Lugdunenſes & Viennenſes reſtringi debeat. Porro hoc reſcriptum adverſus Chriſtianos ut Chriſtianos, non ut infanticidas ac inceſtuoſos, datum eſſe monet. Decrevit enim Imperator, ut *confitentes gladio caderentur, hi vero, qui negarent, dimitterentur incolumes*. Ex quo ſequitur, ſi hoc decretum adverſus inceſtuoſos & infanticidas latum fuiſſet, Chriſtianos hæc flagitia a ſe perpetrata negantes dimitti debuiſſe, & tantum hæc flagitia confitentes trucidari, cum contrarium potius evenerit. Confirmat hoc exemplo Attali & aliorum, qui nullo alio crimine objecto, tantum quod ſe Chriſtianos profeſſi fuiſſent, in vincula conjecti & in Martyrum numerum relati ſunt. Marci manſuetudinem fruſtra a Dodvvello commendari judicat, cum juxta Capitolinum *nonnunquam*

contra manifestos & gravium criminum reos, quales ex Imperatoris sententia etiam Christiani fuerunt, *inexorabilis* fuerit. Recte autem ab Eusebio scriptum animadvertit, sub Marci imperio ob populares motus, innumerabiles pene Martyres per universum orbem enituisse, & plura alia de persecutionibus ecclesiæ sub Marco testimonia colligit: & ad hæc tempora etiam Benigni Divionensis, Symphoriani Augustodunensis & aliorum quorundam Martyrum necem referendam esse putat. Quin & plerosque Martyres, qui vulgo sub Aureliano in Burgundia passi dicuntur, ad Marci Aurelii tempora revocari debere vix dubitat, qua de re Bosquetum lib. 2. Histor. Gallic. c. 26. & seqq. consuli cupit. Severi persecutionem longe lateque per Romanas provincias grassatam non dissimulat Dodvvellus, & tamen paucos Martyres in hac persecutione passos asserit, cum Eusebius nec multos recenseat, nec multos a se prætermissos significet. Respondet Ruinartus, omnino Eusebium multos a se prætermissos significare, cum lib. 6. c. 1. ubique terrarum illustria tum martyria fuisse refert. Eusebio alios gravissimæ hujus persecutionis testes adjungit, Clementem Alexandrinum, Minutium Felicem, & inprimis Tertullianum, qui persecutionis hujus occasione plura opuscula conscripsit. Cum autem Tertullianus in Apologetico editionis Junianæ inter alios Imperatores, qui nullis edictis adversus Christianos sævierunt, Severum collocat, non dubitat melius se habere editiones, quæ pro Severo Verum ponunt, siquidem a Severo edictum adversus Christianos latum e Spartiano constat. *Et quamvis Dodvvellus eos ab hoc edicto exceptos velit, qui a parentibus Christianis orti ita se occultarunt, ut nec ab adversariis Christianæ religionis deferri, nec aliorum saluti providere possent, tantum tamen populi adversus Christianos furorem fuisse* Ruinartus observat, ut hos etiam in capitis periculum venisse negari non possit. Post Severi mortem etiam sub Caracalla saltem in aliquot provinciis persecutionem non cessasse, ex Tertulliano probat. Nec obstare putat, quod Tertullianus Antoninum Caracallam lacte Christiano educatum scribat, cum & absque Caracallæ mandato persecutiones illæ fieri potuerint, & præterea hunc Imperatorem a Christianorum moribus alienissimum religionis respectu Christianis faviisse, nemo sibi facile persuadeat. Heliogabalum Christianos pro suis agnovisse, ex nonnullis Lampridii verbis Dodvvellus colligit, quod nullo pacto fieri potuisse Ruinartus asserit, nisi Christiani se Solem

Digitized by Goog

lem adorare fasi fuissent. Heliogabali successorem Alexandrum Christianis faviſſe in confesso est, unde Ruinartus in medio relinquit, num forte Alexandri Præfectis tribuendum sit, quod tot Martyres sub ejus imperio pasi a nonnullis recenseantur, an forte aliquot Martyres sub Severo pasi ad Alexandri tempora, cum & ille Severus appellatus fuerit, translati fuerint. Maximini persecutionem unico tantum anno sæviisse Dodvvellus asseruit, cui Ruinartus post Pagium opponit Eusebium, qui triennio integro hanc persecutionem durasse innuit, & Rufinum, qui id disertis verbis affirmat. Quod Alexandriæ sub Philippis contigit, seditioni potius quam persecutioni deputandum agnoscit, ex quo tamen judicandum relinquit, quam parum tuta fuerit quocunque tempore inter gentiles Christianorum vita. De Decio Dodvvellus ait, quod etsi crediderit adversus Christianos pro Reipublicæ bono sæviendum esse, modum tamen pœnis, & nativa Principis clementia, & concepta de temporum suorum felicitate ambitio imposuerit. Unde pro fabulatoribus eos habet, qui Decium ut sævissimum persecutorem repræsentant, quem tamen Senatus Trajani titulo vivum ornavit, & mortuum inter divos retulit. Verum Ruinartus, etsi Decium de cætero boni Principis partes impleviſſe fateatur, sævissimam tamen ejus contra Christianos persecutionem fuisse, ex Lactantio, Dionysio Alexandrino, Cypriano, Gregorio Nysseno aliisque Scriptoribus probat, multosque, quos hæc persecutio invasit, Martyres recenset. Persecutionem a Gallo excitatam Deciana longe graviorem fuisse, Dodvvellus ex epistola Cypriani 57, alias 54, probare contendit, ubi Cyprianus Cornelium monet, pugnam multo graviorem & acriorem instare. Qua ratione confirmari posse censet, quod sub Decio pauci Martyres fuerint. Verum Ruinartus regerit, Oxonienſem Episcopum verba illa Cypriani non de Gallo, sed de Valeriano interpretari. Quod si Galli persecutio Deciana gravior fuit, ex eo non Martyrum paucitatem sed multitudinem potius colligendam esse docet, cum plurimos sub Decio Martyres fuisse jam probaverit. Quod autem Dodvvellus verbis Cypriani in exhortatione martyrii dicentis, *Martyres Christianos numerari non posse*, non tantum Martyres, qui jam coronati erant, comprehendi asserat, sed simul omnes qui ad finem usque mundi passuri essent, Ruinartus ex eo refutat, quod Cyprianus in fine libri de mortalitate, Martyres innumerabiles jam coronatos admittat. Persecutionem Valeriani

riani paucos feciſſe Martyres, ex ejusdem brevitate colligit Dodvvellus. At Ruinartus monet, Lactantium adfirmare, quod Valerianus *multum, etſi brevi tempore, juſti ſanguinis effuderit.* Falſi quoque Dodvvellum arguit, quod eam perſecutionem tantum contra Epiſcopos & Clericos ſæviiſſe dicat, cum ex Cypriani epiſtola 76, alias 77, contrarium probari poſſit. Sub Gallieno pacem Chriſtianos habuiſſe Dodvvello concedit, nec urgendam putat memoratam ab Autore Chronici Paſchalis perſecutionem ſub Caro, in qua multos martyrio vitam finiiſſe ſcribit. Veretur enim, ne Autor ille rerum ſeriem perturbaverit. Pergit igitur ad Aurelianum, cujus perſecutionem intentatam tantum, non exſecutioni mandatam Dodvvellus adſerit, unde nullos ſub eo Martyres agnoſcit. Reſpondet Ruinartus, Aurelianum quidem inter furoris ſui initia extinctum fuiſſe, ut ait Lactantius, ſed cum Deum factis jam lacesſiviſſet. Ideoque verba Lactantii, cum dicit, *Aureliano non licuiſſe perficere, quæ cogitaverat*, ſic interpretatur, quod religionem Chriſtianam delere cogitans, id non perficere potuerit, etſi jam Chriſtianos perſequi cœpiſſet. A perſecutione Diocletiani & ſucceſſorum Dodvvellus non ſolum Gallias, ſed & Hiſpanias & ex parte Africam eximit, cum per edicta Maximiani Herculii in Africa promulgata nemo ob Chriſtiani nominis confeſſionem comprehenſus fuerit, ſed tantum qui collectas celebraſſent, vel ſacros codices tradere noluiſſent. Ruinartus vero commune Imperatorum & Cæſarum edictum *in Africa* promulgatum fuiſſe, ex actis Saturnini & Optato *Milevitano probat.* Nec multum referre exiſtimat, an Martyres ob ſolum Chriſti nomē, vel quod præterea collectis adfuerint, interficerentur. Hiſpaniam vero ſub Conſtantii Chlori ditione fuiſſe, ideoque a perſecutione liberam negat Ruinartus, cum Lactantius c. 8. de mortibus perſecutorum Hiſpaniam Herculio ſubjectam fuiſſe tradat. Quin & Gallias, etſi ad Conſtantii ditionem ſpectarent, a perſecutione immunes fuiſſe negat, cum initio perſecutionis, Conſtantio adverſus barbaros occupato, plurimi Chriſtiani Præſidum genio & populari furore ſublati fuerint, & perſecutionis edicta in Gallia quoque publicata fuiſſe Lactantius innuat, cum ait, Conſtantium, ne diſſentire a Majorum præceptis videretur, conventicula dirui paſſum fuiſſe. Tandem Ruinartus poſt Dodvvelli refutationem, in cauſas, cur tot carnificinæ adverſus Chriſtianos inſtitutæ fuerint

rint inquirit, & quantis honoribus Martyres in eccleſia affecti fuerint exponit.

Præfationem excipiunt ipſa primorum Martyrum acta, quibus præfationes ſuas & notas Ruinartus adjunxit. Agmen ducunt martyria S. Jacobi & S. Simeonis primorum Hieroſolymæ Epiſcoporum ex Hegeſippo apud Euſebium, item acta Ignatii, qualia ab Uſſerio in appendice Ignatiana edita fuerunt. Quibus poſt reliquorum Martyrum acta in hac Ruinarti collectione adduntur etiam Græca Ignatii acta, quæ ab Uſſerio nusquam inventa ex Colbertino codice nunc primum prodeunt, una cum Ignatii epiſtola ad Romanos, quam Iſaacus Voſſius, cum ſinceras Ignatii epiſtolas ederet, in Florentino ſuo codice deſideravit, unde doctiſſimus Editor non dubitat, Uſſerium pariter & Voſſium, ſi ſuperſtites eſſent, de genuino actorum Ignatianorum & epiſtolæ ad Romanos textu ſibi gratulaturos eſſe. Latina Ignatii acta paulo ante memorata excipiunt paſſio Symphoroſæ & ſeptem filiorum ejus; paſſio Felicitatis & ſeptem filiorum; epiſtola eccleſiæ Smyrnenſis de S. Polycarpo, quam Uſſerius & Cotelerius integram ediderunt; martyrium Ptolemæi & Sociorum ex apologia Juſtini; acta Juſtini & Sociorum Martyrum, quæ non alterius cujusdam Juſtini eſſe Ruinartus contra Papebrochium defendit; epiſtola eccleſiæ Viennenſis & Lugdunenſis de paſſione S. Pothini & plurimorum aliorum Martyrum; paſſio Alexandri & Epipodii; acta Symphoriani; acta proconſularia Martyrum Scillitanorum ex Baronio, & codice MS. bibliothecæ Colbertinæ; paſſio Perpetuæ & Felicitatis, ex editione Holſtenii cū MSC. codicibus collata, quam a Montaniſta quodam ſcriptam eſſe negat, etſi id a Valeſio aſſertum fuerit. Nimis longum eſſet cætera omnia, quæ hoc volumine continentur, Martyrum acta recenſere, ex Euſebio, Rufino, Baſilio, Ambroſio, Gregorio Nyſſeno, Chryſoſtomo, Prudentio, aliisque Patrum operibus, aut etiam ex Surio, Bollando & aliis qui Sanctorum vitas collegerunt, aliisque monumentis depromta, & ut plurimum cum pluribus manuſcriptis collata, quibus etiam duo illa antiqua Kalendaria a Bucherio & Mabillonio edita, quorum ſupra mentionem fecimus, adduntur.

INSTRUCTIONS NECESSAIRES POUR CEUX qui ſont incommodés des De'centes &c.

i. e.

Præcepta neceſſaria in eorum conſignata gratiam, qui Herniis laborant, una cum Notis Remedium Regis & rationem concernentibus, qua ſubligacula in provincias mitti queant. Auctore de Launay Chirurgo Herniario.

Pariſiis, apud Laurentium d' Houry. 1690. in 12. conſtant plagulis 5. & Figur. tabul. 4.

AUtor Provincialis cujusdam hic reſpondet voto, qui, cum cingulo citius ſepoſito, titubantis equi occaſione gravem herniæ recidivam ſuſtinuiſſet, tum ſui, tum aliorum ergo, de herniis earumque remediis neceſſariis a Noſtro inſtrui per literas petierat in frontiſpicio legendas. Etenim Herniarum ſaltem verarum, & quidem earum rationem habet, quæ vel incompletæ ſub nomine Bubonoceles inguina affligunt, vel completæ omenti aut inteſtinorum per muſculorum abdominis annulos ad ſcrotum deſcenſum denotant, & pro partium harum ſitu diverſimode mutato nunc Epiplocele in latere utplurimum *ſiniſtro oriunda*, nunc Enterocele, nunc Entero-Epiplocele *audiunt*. Cauſam cunctarum harum duplicem venditat, aliam magis externam & violentam, peritonæum & annulos ſubito non ſolum dilatantem, ſed plane rumpentem; internam aliam, ſeroſitatem nimiam ſucceſſive fibras nerveas relaxantem, ac peritonæum annulosque diſtendentem. Ante tamen quam manum iisdem Chirurgus admoveat, ab hoc partim Epiplocelen & Enterocelen, partim Herniam veram a ſpuria, v. g. Hydrocele, Sarcocele, Pneumatocele &c. aliisque tumoribus, e. g. Bubone, teſticulo retento &c. probe diſtingui debere admonet. Ipſam vero medelam tanto faciliorem & ſolo ſubligaculo perficiendam annotat, quo citius eadem & mox in principio, exiguo tantum tumore apparente, expetatur: opera quippe Chirurgi ſi tunc negligatur, prout a pleriſque varias ob cauſas fieri ſolet, partes poſtmodum prolapſas difficilius reponi poſſe, easque ob longiorem etiam moram plane cum partibus con-

contiguis coaleſcere, non niſi periculoſiſſima ſectione ſeparandas; præter alia denique ſymptomata Iliacam paſſionem lethalem ſupervenire. Sic recens in non nemine ex hernia neglecta defuncto, peritonæi productionem ſtricte cum teſticulorum tunica cohærentem, ac in ſe marſupium veluti adeo exiguum efformantem, ut vix extremitatem digiti indicis reciperet, ipſum vero inteſtinum contentum ſphacelo correptum ac in duplicatura ejus fere conglutinatum obſervavit, indicio manifeſto, hernias quo minores, eo periculoſiores exiſtere. Quod ſi nihilomin9 æger ex hernia male ſeſe habeat, linimentis aut cataplaſmatis emollientibus, nec non venæſectione, inflammationis præcavendæ gratia; præmiſſis, ante omnia ipſas partes prolapſas in ægro convenienter locato lente, absque ulla violentia, & eas quidem primum, quæ ultimum exierunt, reponendas eſſe docet. Hinc pro reliqua curâ abſolvenda, ſpiritum ſalis rectificatũ interne, externe emplaſtrum & ſubligaculum commendat, ceu tria illius *remedii* requiſita, quod *cœnobii Chabrienſis Priori* magnam antehac famam conciliavit, quodque demum *Gallorum* Rex in ſcheda quadam *Verſaliis A. 1686.* cum omnibus cautelis divulgandum curavit, a *Muralto* quoque *Oper. Chirurg. Germanice edit. p. 323.* commemoratum. In locum nihilominus ſpiritus ſalis, cujus doſis diverſa pro ætatis ratione cum vino rubro per tres ſeptimanas ventriculo jejuno ad Prioris methodum propinanda venit, ſpiritum etiam ſalis dulcem, tanquam ventriculo gratiorem, ſurrogari Noſtro placet. Emplaſtrum vero, quod Maſtich. ʒß. Ladan. ʒiij. Nuc. Cupreſſ. exſicc. No. 3. Hypociſtid. ʒj. Terr. ſigill. ʒj. Picis nigr. ʒiij. Terebinth. Venet. ʒj. Ceræ flav. recent. ʒj. Rad. Conſolid. Maj. ʒß. ingrediuntur, ita præparari a ſe tradit, ut ſucco hypociſtidis in tantillo aquæ ſupra ignem lenem diſſoluto, primum picem, ceram & terebinthinam addat; fuſis dein hiſce, nondum vero ebullientibus, & ab igne remotis, ſpecies reliquas, ſeorſim pulveriſatas, cribratas & commixtas, ſucceſſive adjiciat, usq; dum continua agitatio in juſtam emplaſtri conſiſtentiam faceſſant. Hoc tamen emplaſtrum quovis die decimo mutandum, & per tres pluresve menſes continuandum, priusquam cum ſpiritu ſalis adhibeatur, ſubligaculum accuratum per duas vel tres ſeptimanas adaptari conſulit, tam ut ægrotus huic adſueſcat, quam ut de perfecta potiſſimum retentione partium, ſine qua reliqua uſurparentur fruſtra, conſtet. Uſum autem emplaſtri quia

magna prurigo, mox excoriatio inſequantur, illam ſaccharo Saturni aqua fontana diſſoluto vel Tabaci decocto, hanc vero emplaſtro de ceruſſa vel albo Rhaſis mitigandam eſſe innuit. Inter ſubligacula cæteroquin dies noctesque geſtanda, ea extollit delineatque, quæ e filo ferreo aut chalybe, hocque vel continuo, vel in partes quatuor apte jungendas diffracto, pro faſcia plicatili conſtituenda, ſolent confici, qualium figuras non multum abſimiles & alius Gallus Herniotomus *Lequin* Tractatu *de Herniis* A. 1684 & 1690 Pariſiis edito exhibet. Talia ſiquidem levia haberi & exacte applicari poſſe, ut partibus ſemel repoſitis egreſſum vix concedant, etiamſi magna quandoque, v.g. inter ſternutandum, tuſſiendum, fæcum alvinarum excretionem &c. violentia accedat, modo tunc æger manu propria pulvinum ſubligaculi, ne vi ejusmodi externæ cedat, firmiter partem verſus affectam comprimat. Adeoque laudatæ faſciæ ſi in uſum vocentur, ægros cum memorato Antiſtite haud cogendos eſſe, ut integris tribus ſeptimanis ſaltem recubent, ambulent aut ſtent, neutiquam vero ſedeant, cum & tuto in equo vel curru, neceſſitate id imperante, poſſint ſedere. Aſt quo Noſter ſubligacula exacta aliorſum mittere queat, ab hernioſis varias circumſtantias, e. g. herniæ latus, an hernia ſit gemina, utra earum prævaleat, an completa, an incompleta, num perſona macilenta ſit, an pinguis &c. una cum menſura ambitum corporis circa herniæ locum accurate determinante, ſibi ſignificari expetit.

NOUVEAU TRAITTÉ DE LA MALADIE Venerienne &c.

i. e.

Tractatus novus de morbo Venereo, auctore L. le Monnier.

Pariſiis apud Amab. Auroy, an. 1689. in 8.

conſtat plagulis 22.

Libri periocham tradituris neceſſarium videtur indicare, quæ Dn. Auctorem ad ejus editionem impulerint. Non vana ſcilicet innoteſcendi ambitione, nec tyrannico ſcribendi pruritu ſe ductum ait, ſed ut memoriæ & erumenæ chirurgorum caſtrenſium ſuccurre-

ret.

Digitized by Google

ret. Hinc illis potisſimum hunc inſerviturum eſſe confidit laborem, qui medendi provinciæ recens admoti in iſtius affectus cognitione parum tantummodo profecerunt. Totus autem liber XIV. capitibus circumſcribitur, quæ per tranſennam quaſi perluſtrare aggredimur. Cap. I. originis incertitudinem exhibet, adductis variorum opinionibus, quibus diverſa mali productio adſtruitur. Cap. II. nomina tradit ab Italis aliisque huic morbo impoſita: ejus tamen indoli convenientius Auctor arbitratur nullum, quam quod a quibusdam fœminis illi nunc tribuitur, dum morbus elegans ſeu *la maladie galante* vocatur. Cap. III. definitionem affectus a Fernelio mutuatur; hinc veneni, cujus connubiali quaſi traduce malum propagatur, natura in aciditate & penetrante ſpirituoſitate ſiſtitur, ſubjunctis variis contagii modis, quibus infecti alios inquinare valeant. Ubi in ſpecie notatur, quod quis facile poſſit malum ſibi attrahere, ſi forte cum proſtibulo rem ſtatim habeat, dum hoc a congreſſu alius impuro adhuc quaſi fervet; utut ipſum deinde expers inquinamenti Venerei maneat. Cap. IV. diviſio in 4. ſpecies rejicitur, cum una eademque cauſa ſemper præſto ſit, virus nempe Venereum, quod magis nunc, nunc minus ſe exerat; minus, & limitibus quaſi circumſcriptum in gonorrhœa & bubonibus: magis, cum in lue ipſa ſe diffundat in partes omnes. Cap. V. ſigna enarrantur diagnoſtica cum mali incipientis, tum confirmati, interſperſa ſtatim utriusque prognoſi. Cum vero ex obſervatione Fernelii aliorumque, deliteſcere hoc morbi genus per 10 pluresque annos valeat, notavit olim Auctor, quod multi ægrotorum illo antehac in caſtris correpti, & circumforaneorum opera reſtituti, in ulcera poſtliminio incurabilia inciderint. Hinc ſanationem ab iſtis artificibus profectam fuiſſe malignam, & mali tantummodo eclipſin quandã. Cap. VI. agitur de gonorrhœa præcedanea, in qua juxta Auctoris mentem, materia purulenta effluens non ſemen corruptũ eſt, neque humor proſtatarum ovorum albumini ſimilis, ſed lympha prodiens ex vaſis propriis alicubi eroſis, aut vi Venerei viri dilaceratis. Sequeretur enim extemplo corporis macies & tabes, ſi tanta ſeminis quantitas profunderetur, quod ſine contradictione aut dubio eſt totius partiumque omnium corporis compendium, atque extractum ſanguinis puriſſimum. Mox ſymptomata gonorrhœæ, ardor urinæ, inflammatio balani, ulcera urethræ &c. eorumque ætiologiæ addun-

tur, cum ſignis prognoſticis, indicationibus curativis, & medicamentis eo conducentibus. Cardo totius curationis potisſimum in ſequentibus vertitur: (1) in diætæ ratione, ut fugiantur objecta ad amorem incitantia, item alimenta ſanguinis calorem nimis adaugentia, exercitia corporis vehementiora, nec non medicamenta violenta ac valde diuretica. (2) In applicatione enematum laxativorum & refrigerantium per 3. 4. aut plures dies. (3) In exhibitione emulſionum refrigerantium, quibus ſemper ſal prunellæ admiſceri ſuadetur. (4) In inunctione regionis renum, perinæi, teſticulorum, totiusque penis cum unguento roſato, populeo aut cerato refrigerante loto in aqua ſolani vel oxycrato. (5) In injectionibus refrigerantibus & lenitivis (ſi dolor inter mejendum ardens perſeveret) quales parantur ex decocto tepido portulacæ & lactucæ, cum mucilagine ſeminis lini aut pſyllii, balneando pro re nata penem in lacte vaccino tepido &c. (6) In moderata & circumſpecta purgatione, quæ poſt 14. dies elapſos ab inchoata curatione inſtitui, per biduum aſſumi, exacto requiei biduo iterari, & alternato tali intervallo per 14. dies continuari debet. (7) In mundificatione & deſiccatione ulcerum vaſorumque adſtrictione per interna & externa medicamenta; hinc detergentes liquores, ac tandem adſtringentes per ſyringam urethræ immitti jubentur, quos valide exaltabit vel ſal Saturni, vel exigua vitrioli albi portio. Cum vero non raro accidat, ut ſub cura gonorrhœæ intempeſtiva inflammatio & tumor alterutrum vel utrumque teſticulum invadat, cap. *VII. in cauſam rei* inquiritur, ſubjuncta ſtatim medicatione per clyſteres mere refrigerantes, venæſectionem pluries iteratam, & prohibita corporis motione, per topica adſtringentia, anodyna & reſolutiva. Inter illa, quæ doloris atrocitati repugnent, laudatur cataplaſma ex mica panis ſimilaginei cocta in lacte caprino, cui oleum roſarum, crocus & ovi vitellum admiſceatur. Quodſi tumor rebellis deprehendatur, vel frictionibus mercurialibus tractari, vel cinnabari fumigari, vel emplaſtro de ranis cum dupla aut tripla mercurii additione emolliri, atque ſic paulatim diſſolvi ſuadetur. Cap. VIII. maxime incommodum & laborioſisſimum præ cæteris accidens enucleatur, caro ſcilicet ſuperflua cuidam urethræ parti adnaſcens, exitumque urinæ præcludens, cui triplex cauſa aſſignatur. Difficili autem arte tolli poſſe aſſeritur, quod canalis urinæ incurvatus ſit, delicatamque ſtructuram obtineat, ut adeo

in

in medendo manus perita Chirurgi & dexteritas requiratur. Quomodo vero cum exili candela cerea peragi cura debeat, intruſione blanda medicamentorum v. g. pulveris ſabinæ, præcipitati rubri, æruginis, aluminis rupei &c. cum terebinthina Veneta commiſtorum, & quomodo poſt deſtructionem carunculæ per ſyringam utilis injectio adminiſtranda ſit, fuſius exponitur. Medicamentum quoque Godofredi Giannat ingenue traditur, pro quo, juxta fidem hiſtoriæ, Carolus IX. duo millia aureorum exolviſſe perhibetur. Ac ejus quidem deſcriptio in obſervationibus Riverii Centur. II. obſerv. 14. extat pariter, ſed quæ ab hac multum diſcrepat. Cap. IX explicatur, quid differentiæ interſit inter ſtranguriam Veneream & gonorrhœam, quodque hæc citra dolorem ſubſiſtat. Ubi obiter notamus, non contemnendum aliorum monitum repeti ab Auctore, quod ſcilicet periculo non vacet, in decoctis ſalſaparillæ aliorumque ſimilium, quæ antimonium crudum ſimul ingreditur, quicquam acidi aut cujuscunque liquoris tale quid continentis aſſumi. Rationem adjicit, quod aculei acidi intrent antimonii poros, eosque aperiendo liberent particulas ſalinas a ſulphureis, ut reſultare inde facultas emetica poſſit. Cæterum quamvis in ſtranguria virorum & mulierum curanda, una eademque methodus ſit obſervanda, eſſe tamen inter utramque inſignem differentiam ratione ſitus, figuræ & diſpoſitionis partium, pluribus enarratur. Cap. X. ulcera & cancri Venerei producuntur, quorum ſæpe ſatellites quaſi ſint phimoſis, paraphimoſis, verrucæ & bubones. Non parum vero momenti habere dicitur ad proſpere medendum, ut utriusque diſtinctio perfecte cognoſcatur, quæ proinde traditur, ſubjecta ſtatim curandi decempeda. Hinc exploditur illorum methodus, qui curam cancrorum Venereorum ordinarie ordiuntur per applicationem ſpiritus nitri aut vitrioli. Indicationes enim ad abolitionem mali eo tendere, ut obex ponatur penetrationi ſpirituum lue infectorum, ut caro corrupta auferatur, ut denique durities per ſuppurationem conſumatur. Jam tantum abeſſe, ut hisce fiat ſatis liquorum acidorum auxilio, ut potius malo majori fores pandantur. Id quod fuſius explanatur ſubnexa curandi ratione ſecuriore. De cætero cum difficile ſæpenumero ſit, ut dum cancri Venerei excarnificant ægros, inflammationes & tumores aquoſi evitentur, hinc cap. XI. de phimoſi & paraphimoſi tractatur. Itaque prioris non tantum modus fiendi, ſed & cura

deſcri-

deſcribitur, quæ duplici via inſtitui queat: operatione ſcilicet manuali, & remediis emollientibus ac reſolventibus. Cum vero illa non parum laboris Chirurgo, plurimum autem doloris ac tædii ægrotis ſoleat conciliare, ideo hæc potisſimum commendatur medicamentis peragenda, inter quæ laudatur emplaſtrum Vigonis cum duplo aut triplo mercurii, empl. diaphoreticum Mynſichti &c. prævalere tamen his judicatur unguentum de althea nuptum æquali portioni Neapolitani cum dupla doſi mercurii. Poſterioris, ſive paraphimoſeos rationem accurate habendam eſſe conſulitur, ne nimirum vis inferatur præputio pro denudanda balano, cum huic periculum gangrænæ poſſit hac ratione afferri. Cap. XII. agitur de bubone venereo, cujus & differentiæ & cauſæ traduntur, adjuncta mox indicatione ad curam rite inſtituendam. Primo autem venæſectio in hoc caſu rejicitur: admittitur purgatio, ſed non niſi aliquandiu poſt apertum abſceſſum. Hinc laudantur ventoſæ, cataplaſmata, emplaſtra, lancetta vel cauſticum. Singulorum vero uſum diſtinguat tempus maturationis, apertionis & ſanationis. Cap. XIII. exhibet curationem ſyphilidis, ſymptomatumque vel comitantium vel inſequi ſolitorum. Conſiſtit autem illa (1) in accurata diætæ ordinatione juxta res ſex non-naturales, interdicto imprimis omni & Veneris & vini uſu. (2) In trina vel quater repetita venæſectione brachii, quam tamen clyſteres laxativi, emollientes & refrigerantes præcedere debent & ſequi. (3) *In purgatione* vel ſub forma liquida vel ſolida, item forti aut *debili, pro ægri ſcilicet* viribus. Sed ſicut hactenus memorata ſaltem initium quaſi curæ conſtituunt, & præparationis ergo adhibentur: ita imprimis eo reſpiciendum, ut ſi quis alius ſimul affectus affligat vel complicetur, ille prius eradicetur convenienti medicamentorum uſu, quibus tamen ſemper talia jungantur, quæ luem ipſam enervant. (4) In balnei cum aqua tepida adornatione, quod ad ſeptem & plures dies continuari debet. Monita quædam ad balnei legitimum uſum neceſſaria adjiciuntur. (5) in ſalivatione tanquam unico & ſolo remedio, a quo abſolute dependeat totum ſecretum curæ & ſanationis. Atque ita non convenit Auctori cum Davide Abercrombio, qui anno 1684. Londini tractatum edidit, a nobis an. IV. actorum pag. 24. recenſitum, in quo tuta & efficax luis Venereæ ſemper absque ſalivatione mercuriali curandæ methodus proponitur. Cæterum non tantum ſalivatio quid

ſit

ſit deſcribitur, ſed & modus excitandi illam mediante inunctione tanquam omnium optimus commendatur, ſubjunctis cautelis non ſolum ad evitandos improſperos quoscunque ſucceſſus, ſed ad ſymptomata quoque moleſta declinanda. His omnibus ſubnectuntur obſervationes nonnullæ ſeu hiſtoriæ, quæ fidem ſupra aſſertis faciant. Ultimo tandem loco cap. XIV. formulæ remediorum exponuntur, v. g. ptiſanarum, clyſterum, emulſionum, aquæ divinæ Fernelii, opiatæ Neapolitanæ &c. quibus uti ſecure pro re nata conveniat.

REFLEXIONS SUR LES DIFFERENS DE LA Religion. Troiſieme Volume, ou les Chimeres de M. Jurieu,

hoc eſt,

Conſiderationum de Religionis Controverſiis Pars tertia, vel Chimæræ Petri Jurii; ubi continetur Reſponſio generalis ad ſecundum annum Literarum Paſtoralium contra primam partem Conſiderationum. Acceſſit examen breve Prophetiarum Jurii.

Pariſ. apud viduam Cramoiſy, 1689. in 12.

DE primo ac ſecundo Volumine, quæ celeberrimus Pelliſſonius titulo Reflexionum ſive Conſiderationum de religione edidit, *in Actis Anno 1689 pag. 564*, de quarto, nuper admodum *menſe Junio A. 1692. pag. 241* a nobis relatum eſt: de tertio, hoc loco quædam memorabimus. Cum enim primo volumini, quod velut baſis eſt totius operis, oppoſuiſſet ſeſe *Petrus Jurius*, Theologus Reformatus clariſſimus, in Literis Paſtoralibus anni ſecundi; huic Pelliſſonius tertio hoc volumine Reflexionum reſpondit, cujus quatuor ſunt partes. Prima impugnat *Claritatem* Jurii *negativam*, qua ſcilicet judicamus aliquid in Scriptura ſacra non extare. Pelliſſonio videtur nihil eſſe hac Claritate obſcurius, cum penetrare ſenſus intimos verborum neceſſe ſit, multaque loca conferre inter ſe, ipſique Jurio ſit viſum (quanquam male, ex Autoris ſententia) fidem aliquot ſeculis velut informem, paulatim attenta lectione Scripturæ fuiſſe fixam. Spem nobis facit Pelliſſonius tractatus ſui de *Traditione*, cujus hic velut delineati-

onem exhibet. Semper Verbum Dei non ſcriptum ſed annuntiatum populis, viguiſſe in Eccleſia, ipſorumque Proteſtantium judicio, de Trinitate, Meſſia, cœlo, inferno & reſurrectione, fideles ante Chriſtum natum dogmata tenuiſſe prorſus utique eſſentialia, quæ tamen in Veteris Teſtamenti libris diſerte non contineantur. Chriſtum & Apoſtolos hoc verbum Dei non ſcriptum & probaſſe & ſecutos eſſe. Neque unquam in lege nova fuiſſe dictum: *hactenus Traditio, imposterum Scriptura tantum;* nec fuiſſe mandatum Diſcipulis, *ite, ſcribite;* ſed *euntes prædicate, docete.* Scripturam fuiſſe claram fidelibus, praxi Eccleſiæ jam imbutis; obſcuram videri infidelibus, novitiis, diſputaturientibus. Itaque Patres purgatorium, invocationem Sanctorum aliaque inveniſſe in Eccleſia, quæ ibi Proteſtantibus non comparent. Magno fructu Judaicam Traditionem noſtræ comparari poſſe judicat, & cum Lightfootius dixiſſet, aut Papiſmum eſſe Judaiſmum, aut Judaiſmum eſſe Papiſmum; Pelliſſonius, quod contra ſuos torqueri videbatur, pro illis retorquet, minimeque credibile judicat, Chriſtianos poſt bellum inter Eccleſiam & Synagogam jam declaratum, huic ſeſe accommodaſſe. Hinc putat, dogmata ſuæ Eccleſiæ non minus clare in veterum Judæorum fide comprehenſa fuiſſe, quam Reſurrectio in verbis a Chriſto ipſo citatis: *Ego ſum Deus Abraham, Iſaac, Jacob.* Itaque Purgatorium quoque non a Paganis, ſed ab antiquiſſima Judaicæ Eccleſiæ traditione (unde Plato aliique acceperint) in *Chriſtianos* fuiſſe derivatum. Digreditur etiam in materiam de *Excommunicatione:* cum enim confeſſione omnium, poteſtas clavium pertineat ad veram Eccleſiam, ſequi ait pluribus ſe mutuo excommunicantibus non competere eam ſimul, ſed vel Romanos Proteſtantibus, vel hos illis portam ſalutis claudere. Jurium diſtinctionibus quibusdam huic difficultati reſpondere conatum nebulas fortaſſe effudiſſe ſimplicibus, ſed rem in effectu eo reduxiſſe ut perinde ſit, ac ſi dixiſſet, Excommunicationes nihil agere, neque cuiquam nocere aut prodeſſe. Et cum Eccleſia excommunicandi poteſtatem ſibi aſſerens, ſeſe tacite declaret infallibilem, conſequi Eccleſias Proteſtantium hoc privilegio propria confeſſione carentes, eam poteſtatem non habere. Cum vero Jurius diſtinxiſſet inter vim Excommunicationum declarativam & operativam, Pelliſſonius ex his conſequi arbitratur, ſolam Romanam & operari quod declarat, & declarare quod operatur, ac ſine temeritate dicere:

cere: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.* Ita relabitur in primarium illud ſuum thema, Religionem non poſſe ſtare ſine certitudine & infallibilitate, & hanc non privato cuivis, ſed ſoli Eccleſiæ competere, eaque de re recte doceri in Romana Eccleſia; contra apud Proteſtantes, inverſa rerum natura, Eccleſiam humilem & modeſtam fateri ſuam incertitudinem, ſingulos vero ſuperbe & audacter infallibilitatem jactare.

Pars ſecunda agit de *Claritate* Jurii *Prophetica.* Ubi Pelliſſonius altius ortus, chimæras & viſiones naſci per gradus putat ex philautia, cum privatus lucem quam putat ſuam luci communi a Deo omnibus datæ præfert: primum enim labi hominem, mox nolle lapſum fateri, & vim ſibi facere; ita tandem ipſo imaginandi conatu naſci perſuaſionem quandam, quæ ubi ad magnum vigorem devenerit, degeneret in viſionem. Ejusque rei exempla, cum in aliis rebus, tum vero maxime in negotio religionis extare. Exhibet eam in rem genealogiam fanaticorum ex Honorii Reggii ſeu Georgii Hornii libro de Eccleſiæ Britannicæ ſtatu, quanquam nonnullis videatur Hornium multa incomperta ex falſa relatione ſcripſiſſe. Proteſtantium hypotheſes judicat Autor natura ſua ducere ad hunc Quakeriſmum, quem ipſimet damnent, nec tamen principiis obſtent, gratiam illam internam particularem non probatam gratiæ publicæ & probatæ totius Eccleſiæ præferentes. Id agere Jurium, ut exules Gallos paulatim faciat fanaticos ſcriptis & prophetiis ſuis, *Quærentes* ſcilicet & *Expectantes*, quod genus Quakerorum in Anglia erat.

Pars tertia inſcribitur: *Chimæra fundamentales Explicationis Apocalyptica*, dirigiturque contra eos imprimis, qui Papam faciunt AntiChriſtum, qui cum mille modis inter ſe pugnent, conveniant tamen in certis velut principiis. Primum eſſe, AntiChriſtianiſmum Papæ conſtare ex corruptela in doctrina & tyrannide in diſciplina, cum tamen ipſi velint, corruptelam longe eſſe tyrannide illa, quam accuſant, antiquiorem. Principium ſecundum eſſe, quod 1260 dies Apocalypſeos ſint dies Prophetici, hoc eſt anni, cum tamen ejus rei non extet exemplum in Prophetis; nam quod de 70 ſeptimanis Danielis dicatur, longe aliter ſe habere, fatentibus id veteribus Genevenſium in Scripturam notis, vocemque Hebraicam non ſignificare ſeptimanam, eo quo nos accipimus ſenſu, id eſt ſeptem dies, ſed heptadem in genere, adeoque

optime explicari de heptade annorum. Principium tertium Chimæricum esse, quod sperent invenire finem regni Anti-Christi seu 1260 annorum, etsi nequeant ejus designare initium, fateanturque id fuisse insensibile: quod tamen contrarium sit usui Scripturæ, quæ cum numeros fractos adhibet (ut cum loquitur de tribus mensibus cum dimidio) aliquid definitum, non vagum designare intendat.

Pars quarta agit de *Chimæris Propheticis particularibus* in explicatione Apocalypseos. Miratur Jurium quosdam introducere Semiprophetas, quos inspiratos appellare malit, partim errantes, partim Dei Spiritu plenos: id vero periculosum esse judicat Autor, & ad fidem veris Prophetis detrahendam tendere. Examinat particulatim Chimæram, quam vocat, trium annorum cum dimidio, & duorum Anti-Christorum, quos introducat vel admittere videatur Jurius, unam magni illius, qui tot annos regnare debet quot alter dies, alteram minoris, qui teste Irenæo (cui Jurius aliquid in ea re deferat) venturus sit versus finem seculi, & tres annos cum dimidio naturales regnaturus. Eodem modo & alia exagitat, inprimisque quæ accusat subterfugia, ex chimæris & impostoris ut ait composita, qualibus homines decepti alios decipiant, Paulo jam observante. Ita Jurium sibi latibula quædam & effugia aperta servasse, ut destituente eventu, quod pro anno 1689 prædictum fuerat, ita accipi possit, quasi post aliquot secula aut saltem 80 adhuc circiter annos forte debeat adimpleri.

Omnia hæc solita sibi elegantia Pellissonius tractat, & quædam subinde jucunda immiscet, quale est, quod de Tasso illo poeta celebri ex vita ejus ab amico Joh. Bapt. Manso descripta narrat, qui eo persuasionis venerat, ut quendam velut Socraticum Agathodæmonem sibi adesse putaret, & cum eo nonnunquam (audiente Tassi verba, sed non responsa Dæmonis Manso) sublimi stylo loqueretur. Cæterum *Considerationes* Pellissonii ipsas Theologis examinandas relinquimus.

JOHANNIS BAPTISTÆ NERI, ORDINIS Minimorum S. Francisci de Paula, S. Theol. Lectoris Jubilati ac Juris Canonici Professoris, Praxis Sanctæ Inquisitionis.

Florentiæ ex Typogr. Petri Matini 1685, in 4to. plag. 23.

SPecialem illum Sanctæ (ut inter suos vocari suevit) Inquisitionis Pro-

Proceſſum hic explanatum deprehendimus, quem ſuperioribus ſeculis in Eccleſia Romano-Catholica introductum, ad Religionis iſtius conſervationem ſummopere conducere, & Hierarchiam præprimis Papalem firmisſime communire, nemo non agnoſcere cogitur. Opuſculum ipſum in 26. capita diſtinguitur, & hoc potisſimum ordine ab Autore concinnatum nobis videtur. Priora 4. capita, quibus & cap. 16. jungi debet, exponunt diſparem delinquentium ſeu hæreticorum conditionem, quandoquidem alii vere vel putative tales ſunt, alii ſponte comparentes aut præventi; quos inter alii iterum poſitivi, qui dogmata hæreſeos objecta pro ſuis agnoſcunt, ſeu defendant ea, ſeu ſubſequuta pœnitentia reprobent; alii negativi, qui negant ſe ea, quæ objiciuntur, dogmata hæretica, protuliſſe unquam. Et in hos quidem ſevere admodum animadvertitur; igne etenim ceu impœnitentes cremari ſolent, ſi poſt ſufficientem a delatoribus factam probationem, propriam confeſſionem ſuperaddere præfracte denegant. His præmiſſis recenſentur delicta, quæ tum directe errorem ac hæreſin important, tum indirecte & magis occulte tale quid ſupplantant; ubi circa poſterioris notæ delicta ſollicite obſervat Autor, qua ratione pro diverſitate circumſtantiarum idem delictum modo ad Judicis Ordinarii, modo ad Inquiſitorum cognitionem devolvatur. Sic polygamiæ crimen, quod in cap. 6. exponitur, communiter quidem Judex ordinarius coercet; pertinet tamen & ad Inquiſitores ejusdem criminis vindicatio, ſi videlicet ex doctrinæ perverſitate quis vagi conſortii uſuram ſibi conceſſam eſſe fuerit arbitratus, cujus erroris Lutherum noſtrum Autor falſo inſimulat. In Cap. 7. agitur de Confeſſionariis ſollicitantibus, qui in Confeſſione, ut Pontificiis eſt, Sacramentali turpisſimæ libidinis præludia & actus cum perſonis ſequioris ſexus tentant, ſi forte conſummare penitus non poſſunt. Quodque hoc delictum prorſus abominabile inter caſus inſolitos apud Pontificios minime referatur, manifeſto ſatis colligere licet ex crebris Pontificum bullis a Pio IV, Clemente VIII, Paulo V, & Gregorio XV emisſis; ex quibus bullis poſtremam Autor verbotenus recenſet, eandemque variis caſibus, quos praxis quotidiana affatim ſuppeditat, perſpicuam magis reddere laborat. Imo ubi caput iſtud utut prolixisſimum, ſiquidem a pag. 27. usque ad pag. 62. excurrit, ad delicti hujus receſſus declarandos non ſufficere deprehendit Autor, in Cap. proximo 8. alia hujus the-

matis facta corollarii loco addere voluit. A Cap. 9. usque ad Cap. 14. cætera excutiuntur delicta Inquisitorum vindicationi commissa, quæ vel communia sunt, vel specialia & Ecclesiæ Romanæ sanctionibus solummodo damnata. Utriusq; sectæ hæ potiores species: Sortilegium, maleficium, blasphemia, retentio librorum prohibitorum, esus carnium in diebus quibus est prohibitus, præceps ac temerarium de excommunicatione judicium aut inflictæ excommunicationis contemtus. Quæ sequuntur Capita modum procedendi propius attingunt. Et generatim quidem agitur in Cap. 21. & seqq. de falsis testibus, de testium confrontatione (quæ rarius tamen hoc in judicio usurpatur) de tortura caute adhibenda & aliis momentis, quæ Inquisitores hoc in judicio sollicite advertere tenentur. Speciales vero cautelæ enarrantur in Cap. 25. quas Judex providus in causis strygum ac maleficorum omnino observare debet; reprobantur junctim excessus in tam acerbo judicio non infrequentes. Hos inter & istum morem ceu perversum taxat Autor, quando in tortura crimine maleficii infamatis pili undiquaque a carnifice abradi solent. Cap. 26. & penultimum peculiare delictum exhibet, quod Clerici potissimum contrahunt, dum in templo aliisque locis sacris tabaco uti præsumunt. Istam vero levitatem, quæ inter Hispanos præsertim invaluerat, Urbanus VIII. speciali constitutione ad Archi-Episcopum Hispalensem emissa penitus tollere allaboravit. Severe etenim Pontifex iste & sub pœna excommunicationis prohibuit, ne quis in locis sacris tabacum *sive dissectum* per tubulos fumiferos, sive in pulverem redactum naso attrahere ullo modo imposterum auderet. Disquiritur hac occasione de interpretatione extensiva hujus Constitutionis, utrum videlicet ea æquali virtute ad omnes Ecclesias pertineat. Quamvis autem primo intuitu videri posset, quasi id ipsum rigida conclusione affirmari debeat, cum idem honor ac reverentia omnibus locis sacris debeatur; temperamentum tamen quoddam interponit Autor, ut prohibitio ista respectu cæterarum Ecclesiarum usum tabaci gregarium ac molestum, quatenus per tubulos efumari solet, absolute coerceat; neutiquam vero ejus usurpationem urbanam & innoxiam, quæ per narium attractionē fieri potest. Subjiciuntur dehinc variæ quæstiones de usu & abusu tabaci, & has inter nonnullæ morales, an v. g. usus tabaci solvat jejunium &c. quarum perlu-

perluſtrationem penitiorem literatis herbæ Nicotianæ fautoribus commendare maluimus.

PARERE DEL SIGNOR LIONARDO DI CAPOA, diviſato in otto Ragionamenti, &c.

i. e.

Leonhardi Capuani Cogitata, in octo Diſcurſibus prolata, in quibꝰ, dum origo & progreſſus Medicinæ diſtincte enarrantur, incertitudo ſimul ejusdem perſpicue detegitur.

Editio ſecunda.

Neapoli, apud Jacobum Raillard, 1689. in 4.

Conſtant plagulis 56.

QUod *Clariſſimus Autor*, cujus *Lectiones de Mephitium naturâ* Anno 1686. p. 367. recenſuimus, ſua de medicina cogitata in chartam primum conjecerit, amicorum poſtea ſuaſu divulgata, occaſionem laudandum Vice-Regis Neapolitani dedit mandatum, quo hic ſtatim ac ſiniſtros ægrorum nonnullorum eventus chymicis attribui medicamentis intelligeret, ſolertem a Medicis tanti mali medelã, certamque, ſi opus videretur, ac ſolidam Praxeos Medicæ normam exigebat. Noſter namque, ut promtum in re tam ardua obſequium teſtificaretur, duo hic tradere conſtituit: primo Medicinæ, tanquam incertæ & inconſtantis, leges ſtabiles non a Medicis, nedum a Principibus & Magiſtratibus, poſſe condi; dein vero, quomodo quis, quantum artis conditio permittit, in Medicum bonum & Chymicum meliorem evadere debeat. De illo in ſex prioribus Diſcurſibus, de hoc autem in duobus ultimis ſollicitus eſt; quibus tamen tres diſcurſus de medicamentorum incertitudine, ſeorſim a nobis luſtrandos, in nova hac editione adjecit, a priori alias itidem Neapoli A. 1681. impreſſa vix diſcrepante, niſi quod, teſte *Thoma Donzelli*, multa nunc loca Græca lectoris in gratiam omiſſa, in locum vero obſcurarum vocum idiomatis Florentini notiores aliæ ſubſtitutæ fuerint. Nempe *Diſcurſu I.* poſtquam in Ægyptios, Athenienſes & Romanos animadvertit, quod certas medicinæ leges præſcripſiſſent, omnem ipſorum quoque medicorum conatum in ſtabiliendis medicinæ legibus irritum eſſe, e multiplici hujus mutatione,

tione, ab initio ad noſtra tempora usque facta, demonſtrat. Æſculapium enim, inventorem aut antiquiſſimum ſaltem medicinæ ſcriptorem, in multis regulis conſignatis mox a ſe ipſo, juxta Hippocratem in Epiſtola ad Democritum, non modo diſſenſiſſe, ſed & oleum atque operam omnes perdere, quotquot ſecundum ejusmodi regulas artem medicam exercere vellent, quia limites medicinæ, prout fuſius deducit, poſt tempora Æſculapii multum ultra paucarum herbarum notitiam protenſi fuerint, ac Medici ſucceſſive in ſectas varias, rationalem, empiricam, pneumaticam, methodicam, ſpagyricam &c. diverſarum rurſus partium ſub magiſtris diverſis ſeceſſerint, noſtroque imprimis ſeculo Anatomici & Chymici egregia incrementa medicinæ adjecerint. Singularem quippe primorum medicinæ reſtauratorum ſcientiam e nomine, quod magnum habuerunt, metiendam eſſe minime, cum prima medicinæ opera, licet minus polita, apud ſimplicem tamen & creſcentem mundum admiratione tanto majorem parere potuerint, quo magis partim inſignes medicorum illorum errores una cum mortuis humo tegerentur, & unice auxilium eorum, etiamſi leve, in reconvaleſcentibus in ſenſus incurreret, partim medici iidem, æque ac noſtratium multi, variis emergendi artificiis, v. g. in morborum demum decremento conſilia ſuppeditando, item ænigmatibus, incantationibus, oraculis, auguriis ſimilibusque ſuperſtitionum generibus, quibus medicamina quoque colligebant, callide ſatis uterentur. Aſt *Eclecticis* nullam ſectam amplectentibus, ſed naturam libere *indagantibus, alterique* aliquid non credentibus, niſi quatenus propriis illud ſenſibus & certiſſima experientia comprobari queat, *Diſcurſu II.* argumenta, quibus libertas ejusmodi ipſis vindicetur, conquirit. Primo ipſum hominem facie erecta ideo incedentem ac generoſis ſpiritibus exornatum ſiſtit, ut ipſemet tot tamque miranda univerſi phænomena obſervare ac rimari poſſet, nulloque modo tempus in anteceſſorum commentis tantum legendis & relegendis conſumeret, ceu quod Pythagoræ jamdum, Antiſtheni, Galeno aliisque Græcorum philoſophis & medicis celebribus inviſum fuerit. Mox perpendere jubet, quam multa recentiores falſa demonſtraverint, veteribus vera viſa, multaque itidem hiſce plane incognita in lucem protraxerint, veteris medicinæ rationalis fundamenta oppido evertentia. Hinc modernis idem jus convenire urget, quod veteres v. g. Plato, Ariſtoteles, Xenocrates, Zeno,

Ari-

Ariſtippus, Euclides, Epicurus &c. in novis erigendis ſcholis ſibi arrogarunt. Tum commoda extollit, quæ noſtro ſeculo ex veterum veſtigiis derelictis in philoſophiam & medicinam non minus, ac in artem pictoriam & poeticam, tam quoad errores & fabulas veterum evitandas, quam nova invenienda, redundarunt. Porro optimum ſolummodo ex Autoribus, ſive veteribus, ſive modernis, ſeligendum nulliusque ſententiæ tenaciter inhærendum eſſe, niſi in quantum ea cum ratione & experientia concordet, multis excellentiũ philoſophorum & theologorum teſtimoniis confirmat, idque tanto ſtrictius ad exemplum Hippocratis, Dioclis, Praxagoræ, Herophili, Galeni, Baſilii Valentini, Paracelſi, Quercetani, Helmontii, Sylvii aliorumque a medicis obſervandum, quo cum præſentaneo magis ægrorum interitu errores magiſtrorum pertinaciter defendi ſoleant. Multos denique famigeratiſſimos Galeni aſſeclas in ſcenam producit, Galenum ac Hippocratem omnino deſerendum eſſe, ubi veritas dictitet, expreſſe ſuadentes, aliis reipſa quoque idem atteſtantibus. *Diſcurſu III.* ad medicinæ incertitudinem rediens, pro hac penitus evincenda tum cauſas ejus, tum & ſingularum medicinæ ſectarum defectus, aperire ſuſtinet. Scilicet, quod medici, v. g. Galenici, non ſecus ac philoſophi Ariſtotelici, multas vel inter ſe lites acriter foveant, ac utraque pars ad rationem, experientiam & Galenum ſtrenue provocet, non tam ipſis medicis, quam titubantibus medicinæ fulcris, ſive rationi & experientiæ dubiis, imputandum eſſe. Senſus ſiquidem, quibus omnis a nobis notitia comparari debeat, licet in ſe non fallant, nec judicium etiam præcipitetur, intellectui tamen, qui ſolus judicat, aberrandi anſam præbere facillime, quatenus non in omnia corpora, nec in ſingulas horum particulas, ob exilitatem aliudve impedimentum penetrant, aut certe non aliud in corporibus, quam impreſſiones ab his receptas, comprehendunt, quarum nihilominus cauſæ poſſint eſſe diverſæ. Idcirco parciſſimas rerum naturalium, & non niſi earum, quæ ab una cauſa dependent, v. g. omne illud, quod organa ſenſuum afficit, corpus eſſe, omne corpus in partes dimenſionibus præditas dividi poſſe, corpora ſolum ratione magnitudinis, figuræ, motus, in partes diviſionis actualis vel potentialis, harumque ſitus & ordinis, inter ſe differre, &c. haberi demonſtrationes, nimis tamen generales adeoque inſufficientes, quæ in veram ſpecialium cauſarum cognitionem deducant. Similiter in medicina ſtructuram

exactam integrantium corporis humani partium, ſive ſolidarum, ſive fluidarum, item alimentorum, & medicamentorum, conſequenter & uſum, deliteſcere, cum fallacibus ſolum conjecturis, neutiquam microſcopii aut chymiæ adminiculo minimorum conſtitutivorum magnitudinem, figuram, ſitum & motum aſſequi liceat, ac recentiorum præſtantiſſimi poſt multos exantlatos labores vix aliud, quam veterum errores, patefecerint. Nec circa prognoſin medicam inſtituendam omnes cauſas illam variantes plane conſtare; multo minus, juxta ipſum Galenum, in praxi medica certo exercenda cujuslibet ægri idioſyncraſiam innoteſcere. Experientiam autem, ceu eorum memoriam, quæ ſæpe obſervata fuerunt, quod concernit, & hanc fallacem occurrere atque vanam, dum hactenus ne unicæ quæſtioni decidendæ ſuffecerit, ac nemo certo affirmare poſſit, ea, quæ ſæpe evenerunt, imposterum eadem quoque ratione accidere debere, diverſas ob circumſtantias eandem cauſam determinare valentes, ut effectum eundem non ſemper producat. Atque cauſis his medicinæ incertæ expoſitis, ſpecialius porro ipſas medicinæ ſectas, empiricam, methodicam & rationalem empirica antiquiorem, in multis docet deficere, e rationalibus medicis Sinenſium, Ægyptiorum, Phænicum, Thracum, Aſſyriorum, Arabum & Græcorum medicinam diſtinctius examinans. Græcorum autem cum plures dentur, quam ut una vice omnes cenſeri valuerint, *Diſcurſu IV.* in Erodico, Euriphonte ac præcipue Hippocrate convellendis unice verſatur; quemadmodum *Diſcurſu V. in Dioclem*, Praxagoram, Pliſtonicum, Herophilum, Menecratem, Neſiteum, Eriſiſtratum, Petronam, Athenæum reliquosque ſectæ pneumaticæ Autores, item Aſclepiadem, Antonium Muſam, Cliniam Maſſilienſem, Carmidem, & Galenum, cenſoriam virgulam ſtringit. Neque *Diſcurſu VI.* recentiores, v.g. Baſilium Valentinum, Paracelſum, Campanellam, Roderic. Caſtellum, Helmontium, Petr. Joh. Fabrum, Olivam Sambuco, Williſium, Sylvium, &c. parcit excutere, ut demum e momentaneis de medicina edictis, diverſis & ſæpe contrariis medicandi rationibus, hypotheſibus medicorum diſcrepantibus nunquam conciliandis, infirmis medicinæ fundamentis, ac ipſorum medicorum invidia, malitia & fraudibus, quibus famam aucupantur, medicinam vix in ordinem cogi poſſe, colligat. Nihilominus, quo inſimul pateſcat, quamnam viam medicus artem cum ſucceſſu facturus debeat ingredi, *Diſcurſ.*

curf. VII. omnia ea, quæ ad medicinam rite comparandam faciunt, e- docet. Præter naturam enim, mores laudandos, locum ſtudiis aptum, inſtitutionem a pueris, induſtriam & tempus, quæ *Hippocratis* Lex requirit, a medico futuro linguas, Græcam, Latinam, Arabicam & Germanicam, Geometriam, Aſtronomiam, Muſicam, Hiſtoriam, Philoſophiam naturalem & moralem, Anatomiam, Botanicam, Chymiam &c. addiſcendas, Autores cujusvis ſectæ ſedulo evolvendos, ac peregrinationes denique ſuſcipiendas eſſe inculcat. Speciatim modum, quo chymia naturæ perveſtigandæ cumprimis neceſſaria excoli, & quinam medicinæ profeſſores conſtitui debeant, indigitat, quamvis eum, qui cunctis præmemoratis requiſitis animum expolivit, nondum medicinæ faſtigium aſcendiſſe ultro fateatur, utpote in tota Europa vix unum medicum reperiri ab Helmontio perſuaſus, eo quod hic ipſe, qui ſuo forſan tempore ſolus titulo medici jure ſuperbierat, in multis aberraverit, nec a ſe pleuritidem depellere valuerit, in cujus tamen natura & remediis deſcribendis plus rationis, quam ante eum medicorum ullus adhibuiſſet. Tandem *Diſcurſ. IIX.* quemadmodum inter ornamenta Neapolis refert, quod viros libere philoſophantes ſemper vel produxerit, vel aluerit, e. g. Teleſium, Campanellam, Portam, Stiliolam, ac præter alios, Academiæ Inveſtigantium membra; ita ex principum philoſophiæ, Ariſtotelis, Platonis, Zenonis & Epicuri, erroribus libertatem philoſophorum ſtabilire annititur. In medicorum autem adhuc gratiam, non prius hiſce medicinam faciendi licentiam concedendam aut Doctoris gradum conferendum eſſe, quam in noſocomio quodam morbos, medendi methodum, ac remediorum effectus aliquamdiu obſervarint, hincque rigoroſum examen ſuſtinuerint, empiricis vulgaribus plane repudiatis, annotat, Pharmacopæi experti conditiones ſub calcem enumerans.

RAGIONAMENTI DEL SIGNOR LIONARDO DI Capoa intorno alla incertezza de' Medicamenti,

i. e.

Leonhardi Capuani de Medicamentorum incertitudine Diſcurſus.

Neapoli, apud Jacobum Raillard. 1689. in 4, pl. 14 ½.

CUm medicina, quæ incerta hactenus oſtenſa fuit, ob medicamentorum potiſſimum efficaciam, a medicis ad unum fere omnibus quoad cætera ſatis diſſentientibus tantopere commendatam, in pretio ſoleat haberi, Autor noſter in præſenti & hunc errorem invereratum eradicare, eamque medicinæ partem, quæ de medicamentis agit, non minoris incertitudinis, ac reliquas, *tripliçi argumento* convincere nititur. *Primum* enim *vires medicamentorum cognoſcendi non certam viam haberi*, ſive philoſophiæ veræ, ſive qualitatibus primis, ſive ſignaturis denique inſiſtatur, *Diſcurſu I.* aſſerit. Accuratioris videlicet philoſophiæ hoc in negotio inſufficientiam ex ſenſibus, quod hi in remediis explorandis tum in ſe, tum ratione objectorum ſenſibilium deficiant, patefacit. Multa ſiquidem virulenta, v. g. fungos ac radices nonnullas a Theophraſto memoratas, palato arridere, vice verſa multa ſalutaria, e. g. abſinthium, centaurium minus, &c. minus ſenſibus approbari. Plura itidem ſapore, v. g. amaro, aloen, colocynthidem, myrrham, maſtichen, &c. dulci, jujubas, poma dulcia, caſſiam, mannam, &c. acido, aurantia, limones, tamarindos, tartarum &c. conſpirare, virtute neutiquam; plura e contrario, e. g. carlinam & gentianam, mandragoram & papaver &c. ſapore, non viribus diſcrepare. Imprimis corpora a ſenſibus cognoſci, non qualia in ſe ſint, ſed tantum quales impreſſiones, easque ratione particularum figura, magnitudine, motu & ſitu variantium diverſas, in ſenſoriis concitent, quarum tamen medio differentia recenſitarum materiæ affectionum *diſtincte minime*, conſequenter nec facultas medicamentoſa ab iisdem exſurgens, patefcat. Speciatim neque ſaporis, neque odoris, neque tactus, neque viſus adjumento ſpecialem magnitudinem, figuram, motum & ſitum earum particularum diſcerni poſſe, quæ ſenſuum illorum objecta conſtituunt, viresque medicinales in animalium corpora edunt, pluribus declarat. Sic ex organi guſtus ac odoratus textura hujusque porulorum magnitudine & figura incognitis, ex ignorantia cauſæ quemlibet ſaporem & odorem diverſimode rurſus ſpecificantis, aut ſaporem etiam brevi tempore in alium mutantis, ex aliarum demum particularum cum ſapidis ſive ſalinis & odoriferis ſive ſulphureis conſortio, & ſaporis, & odoris hac ex parte impotentiam detegit. Tactum vero ad propoſitum facere pernegat, quia natura corporum fluidorum & ſolidorum, cauſa que doloris ac naufeæ generalius tantum & confuſe innoteſcant, ac multa ad tactum calida vel frigida contrariam in corpore noſtro,

noſtro ſenſationem producant, nedum tactus omnes objectorum particulas conſtitutivas dignoſcat, atque leniores multarum rerum impreſſiones v. g. continuas aeris quieti concuſſiones, liquorum quorundam acrimoniam, &c. dijudicet. Viſum denique in rimanda medicaminum natura ineptitudinis non ſolum ex eo arguit, quod plura corpuſcula dentur ſubtiliſſima nullo artificio detegenda, corporumque ſuperficies revera aliter ſe habeat, quam qualis microſcopio luſtratur, ſed & quod ſuperficies corporum viſui expoſita in certam ipſarum particularum conſtitutivarum notitiam nullatenus deducat, in quantum mutari ea poſſit, è. g. in coralliis, ſuccino &c. pulveriſatis, ſalva ipſorum corporum natura perſiſtente, multaque natura diverſiſſima, v. g. nix, ſaccharum, calx viva, mercurius ſublimatus &c. in ſuperficie e. g. albedine, conveniant. Cur autem in naturam rerum penetrare ſenſibus haud liceat, rationem ab ipſis corporibus unice externa ſui ſuperficie ſenſus ferientibus, omnemque inſimul Chymiæ operam eludentibus, deſumit. In ſolutionibus quippe Chymicis interiorem corporum ſtructuram minus aperiri, ex inſtrumentis ac operationibus ſuſpectis, nec non ſubſtantiarum quinque e corporibus productarum compoſitione, oſtendit, dubius adhæc, annon inter diſſolutionem corporum ſubtilior magisque activa ſubſtantia in auras abeat? vel, ſi principia chymica ſimpliciſſima ponantur, quonam ſenſu primæ particularum earum affectiones comprehendi debeant, & annon activæ aliæ eſſe poſſint ſenſibus plane incognitæ? prout in ipſis corporibus compoſitis, v. g. croco metallorum, vitro & floribus antimonii &c. particularum activarum figuræ nullo percipi ſenſu valent; item annon ipſa materia fluidiſſima, corporum quæ poros replet ac imaginationem tranſcendit, ad effectus eorum corporum, quibus ineſt, producendos concurrat? Quinimo etiamſi particulæ corporum ſenſus afficientium ſimplices, i. e. ex aliis minoribus non compoſitæ, ac figura & motu ejusmodi præditæ, quales ex impreſſionibus conjiciuntur, absque aliorum corpuſculorum inſenſibilium connubio, ſupponantur, ne ſic quidem omnium effectuum, ab iis promanantium, rationem ſolidam dari poſſe, v.g. quomodo ab alcalibus nonnullis æq; ac ab acido lac coaguletur, quomodo acidorum quædam alcalibus ſociata calorem excitent & mox acorem perdant, quomodo mercurius fugitivus in cinnabari & ſublimato ab acido ſulphuris & vitrioli retineatur, &c. Aſt ſi philoſophia elegantior in accuratiori remediorum ſcrutinio adeo parum valet, certe

inferius longe ſubſidium a qualitatibus primis & ſignaturis in eodem expectandum eſſe porro inculcat. Primis namque qualitatibus medicamentorum operationes non unice cum Veteribus debere adſignari, nec easdem qualitates e ſaporibus cum Galeno certo elici poſſe, partim vel ex ipſo Galeno, interdum ad ſubſtantiam propriam, ad ſimilitudinem, ad tenuitatem & craſſitiem partium &c. confugiente, ſæpiusque a propriis de ſaporibus datis regulis recedente, partim exemplo acrimoniæ non modo in concretis calidis, v. g. pipere, zingibere &c, ſed & frigidis, e. g. liquoribus acidis, reperiundæ, præter alios Galeni errores, circa dulcedinis geneſin & ſaporum temperiem commiſſos, demonſtrat. Signaturas autem in viribus præcipue vegetabilium indagandis ab Iſaaco Hollando, Baſilio Valentino, Paracelſo, Crollio, Porta & Helvetio laudatas, tanquam per accidens ſolum & fortuito illius membri morbo, cujus figuram quodammodo exprimunt, medentium prorſus repudiat, cum ſignaturæ tali virtus non ſemper reſpondeat, v. g. papaver capiti hominis, quod repræſentat, potius adverſetur, multo minus certa ſignatura in medicamentis innumeris ulla deſignari phantaſia poſſit. Attamen quia pro remediorum effectibus certo cognoſcendis, non de horum tantum, ſed de partium quoque animalium, in quas illa operantur, natura conſtare debeat, quatenus pharmaca in animalia ſolum viventia vires exſerunt, varieque ab his aſſumpta mutari ſolent, ita ut v. g. ſpiritus vitrioli per os hauſtus diverſum ab eo effectum præſtet, qui cuti applicatur vel in venas injicitur; *idcirco quamvis certa ſupponeretur via, qua medicaminum natura & vires innoteſcerent, attamen medicamentorum operationibus nondum tutam haberi fidem poſſe, quod partium animalium natura deliteſcat, Diſcurſu II.* edocet. Scilicet anima brutorum, ſive in ſola partium corporis diſpoſitione, ſive in ſanguine, ſive in aura ſubtiliſſima, vel in certa corporis parte reſidente, vel per omnes partes diffuſa, dicatur conſiſtere, ante omnia, an mirandæ tales corporis diſpoſitiones, vel particulæ ſanguinem auramve ſubtilem conſtituentes probe teneantur, & quomodo e rebus naturalibus ſenſu deſtitutis ſubſtantia ſenſitiva reſultare poſſit, aut ſaltem, ſi cum Carteſio anima & ſenſus brutis denegentur, quomodo machinæ ejusmodi prodigioſæ efformatæ fuerint, ambigit. Hinc nec partium corporis ſolidarum & fluidarum, ſub quibus & impetum facientes vult comprehenſas, veram naturam ſatis perſpectam haberi ſtatuminat, quod ſubtiliſſimæ earum particulæ ſumme activæ pa-

ritor

riter atque ſuccini & magnetis omnem rationem ac ſenſum fugiant, prorſusque conſtitutiva rerum naturalium corpuſcula lateant, meræque conjecturæ videantur, quæ de magnitudine, figura, ſitu, motu & ordine nonnullorum confuſe proponuntur. Id quod ut ſpecialius comprobet, ventriculum ejusque fermentum, chylum, ſuccum pancreaticum, bilem, (in avibus non tantum ventriculo, ſed ingluviei etiam per exilem tubulum inſtillari ſolitam,) ſanguinem, lienem & hepar, attentius perluſtrat, harumque partium ſtructuram, modo etiamnum abſconditam, modo inconſtantem ſæpiusque in eodem individuo variantem, modo actiones, v.g. chylificationem, ſanguificationem, bilificationem &c. vel falſo expoſitas fuiſſe, vel probabiliter ſolum fermentis in ſubſidium vocatis evolvi poſſe, quorum chylificans in glandulis ventriculi, ſanguificans in arteriarum tunica glanduloſa, bilificans vero in glandulis per hepatis tunicam diſperſis ſecernatur, fuſe indigitat, inde & rationem earum mutationum, quas medicamenta recenſitis aliisque in partibus ſubire debent, abſtruſam eſſe colligens. *Tertio* denique *licet cum medicamentorum, tum partium animalium natura perſpecta eſſet, quod tamen impoſſibile, nihilominus ne ſic quidem pro explorato haberi poſſe, quomodo medicamenta interne in animalium corpora operentur*, e duplici, ſtatus videlicet individualis atque morborum, oſtendit ignorantia. Etenim ſtatum cujuslibet individui etiam ſani omni fere momento, tam ratione particularum, quæ vi ſanguinis fermentantis in tranſpiratione exhalant, quam earum intuitu, quæ ex alimentis diverſis atque aere diſcrepante in locum illarum ſuccedunt, inſigniter mutari, conſequenter vix noſci poſſe, quo in ſtatu corpus tum degat, quando medicamina ipſi propinanda veniunt. Morborum vero naturam & cauſas, internas non minus atque externas, profundis immerſas eſſe tenebris; cum nec ſanitatis ratio, & e qua materia ac quomodo particulæ animalium corpus compingentes ſint diſpoſitæ, conſtet, nec præter ea quæ ad corpus pertinent, accurate ſciatur, in quo partes animalium morbidæ præciſe tum deficiant, ac quænam illæ ſint ſubſtantiæ omnes, quæ a tot diverſis corporibus aeri, terræ, & aquæ inexiſtentibus continuo animalibus ſubminiſtrari ſolent. In ſpecie ad digeſtionem læſam, tantum non omnium morborum originem, quod attinet, fatetur quidem, eam nunc a fermento digeſtivo vitiato, nunc a viis, per quas fermentum prædictum ad ventriculi cavitatem defertur, male conſtitutis, nunc a mucilagine ventriculi vel ſaliva, ob acrimoniam, aut

aci-

aciditatem, aut tenacitatem nimiam aliamve rationem, fermentum digeſtivum pervertente, nunc a ſola ciborum qualitate fermento eidem, ſæpius in uno eodemque individuo varianti, minus proportionata &c. proficiſci. Quantum vero & quomodo fermentum digeſtivum a ſtatu naturali recedat, num per particularum alterius corporis admixtionem, an per propriarum variationem; quo adminiculo viarum illarum cauſæ vel anguſtantes, vel dilatantes, aliave ratione eas turbantes, inveſtigari debeant; qua demonſtratione ſpecialis depravationum cunctarum mucilaginis aut ſalivæ notitia acquiri poſſit; quomodo & in quas ſubſtantias alimenta fermento digeſtivo inadæquata degenerent; adeoque quomodo appropriata remedia exploranda ſint digeſtionis læſionem reſtituentia, oppido incognitis accenſet. Solam demum e dictis experientiam ſupereſſe, quæ in medicamentorum notitiam poſſit ducere, infert, fallacem tamen & mere fortuitam, quia partium corporis ſolidarum & fluidarum diſpoſitiones non ſolum tunc, quando medicina quædam præſentanea aſſumitur, ſed & quando operari ea incipit, una cum ipſa partium eorum corporum diſpoſitione, in quibus eadem ſemel atque iterum profuit, neſciantur. Tandem quo argumento ultimo majus accedat pondus, *Diſcurſu III.* ſummam ipſorum medicamentorum uſualium incertitudinem, purgantium exemplo, utpote quæ aliis remediis fidem videantur conciliaſſe, ventrem tamen non ſemper ſolvunt, coarguit. Prælibatis ſiquidem iis, quæ purgantium inventionem, inventorem, uſitatiora ſimplicia, *differentiam*, cauſæque catharticorum & emeticorum identitatem ſpectant, diverſos purgantium effectus, tam e modo horum operandi obſcuro, quam ex infidis ſimplicium præparationibus præparatorumque ineptis compoſitionibus, perquam reddit incertos. Equidem ad purgantium effectum explanandum, quem partim humores in primis viis & vaſis ſanguiferis atque lymphaticis ſolvendo & plus minus fermentando, partim vaſa aperiendo, ſoleant exſerere, non attractionem cum Hippocrate, nec acrimoniam, calorem & nauſeabundam qualitatem cum Platero, neque cum Laur. Juberto inimicitiam, neque ſingulare venenum laxativum ſulphureum cum Paracelſo, neque acidum, amarum vel ſalſum cum aliis, ſed peculiare potius ſal volatile plus minus acutum & anguloſum attendi debere ſtatuit, ab aliis videlicet ſalibus volatilibus in hoc diſcrepans, quod a corpuſculorum reliquorum, præſertim ſulphureorum, conſortio propter particularum exilitatem & inæqua-

qualitatem ſeparari, cum ſanguinis vero & aliorum humorum minimis combinari nequeat. Mox tamen ſubjungit, & hanc hypotheſin, æque ac aliam quamcunque, univerſalem tantum, confuſam & incertam eſſe, minusque quæſtioni enodandæ, cur purgantia nonnunquam blandius, nonnunquam vehementius, interdum plane non operentur, fatisfacere, imprimis cum particulæ diverſæ purgantibus admixtæ mutationesque eorum in corporibus ſuſtinendæ quemlibet fugiant; adeoque nec niſi fortuito quantitatem purgantium aſſumendorum determinari poſſe pro ſubjectorum diverſitate omnino variantem, quemadmodum Jeſuitarum nonnemo Noſtro notus fere quotidie integram ſcammonii drachmam pro fæcibus egerendis devorat. Præparationibus autem, quas diverſas recenſet, purgantium ſimplicium, v.g. hellebori albi, hellebori nigri, colocynthidis, ſcammonii, euphorbii &c. parum habet fidei; ne mitioribus quidem quacunque ratione præparatis, e.g. ſenna, manna, roſis, aloe &c. neque mineralibus, v. g. Mercurialibus, antimonialibus, vitriolicis &c. in quibus ſal volatile purgans ab acidis liberatum & activum redditum fuit, exceptis; quod cuncta ejusmodi præparata vel omnem expectationem plane fallant, vel ſymptomata etiam peſſima, v.g. dolores, ſpaſmos, &c. inferant, de venenoſa eorum qualitate adhuc ſuperſtite ſatis atteſtantia. Purgantia deniq; aut inter ſe, aut cum aliis, corrigentibo dictis, absq; ulla ratione miſceri, ſpeciali Quercetani, celebris illius vulgarium compoſitionũ reformatoris, Extracti Cholagogi & Catholici examine comprobare nititur.

TRAITE' PACIFIQUE DU POUVOIR DE L' Egliſe & des Princes, ſur les empeſchemens du mariage, &c. i. e.

Tractatus pacificus de Poteſtate Eccleſiæ & Principum circa impedimenta conjugii, & de iis quæ hodie quoad illa in foro obſervantur. Autore Joh. Gerbais, Doctore Sorbonico & Regii Collegii Profeſſore.

Lutetiæ apud Claudium Mazuel, 1690. in 4to.

plag. 70.

QUo frequentior eſt & utilior in orbe terrarum *Conjugiorum* uſus, tanto major quoque eſt eorundem abuſus, cum optima quæque

per malitiam hominum peſſime & creberrime corrumpi ſoleant: itaque in contrahendis, colendis & dirimendis illis varie peccatur, nec ulla facile materia eſt, quæ plures lites pariat & magiſtratus ſæpius fatiget. Hi quoque inter ſe de legibus & jurisdictione circa matrimonia diſcordant, etiam illi, qui eandem religionem profitentur: nam & Hierarchia Romana non usquequaque obſequentes habet Reges & Principes, quin etiam hi in cauſis matrimonialibus cognoſcendi poteſtatem ſibi vindicent, nec omne circa eas arbitrium Clero aut Curiæ Romanæ deferant. Autor hic Clariſſimus, cujus Diſſertationem de Cauſis Majoribus ad Caput Concordatorum de Cauſis A. 1685. editum, Supplementorum horum Sectione II. pag. 57. recenſuimus, mediam in hac lite viam quærit, incertum, an cum utriusque partis approbatione. Regiæ quidem non diſplicuiſſe inſtitutum ejus, ex teſtimoniis libro præmiſſis apparet. Advocatus enim Parlamenti veteranus *Yſſalius*, juſſu Cancellarii Galliæ Boucheratii (cui tractatus hic dedicatus eſt) magnis laudibus librum proſequitur, nec diſſentiunt Theologi duo Pariſienſes *Roullandus* & *L. Ellies du Pin.* Status quæſtionis ſic formatur ab Autore. Quoniam ex traditis *Thomæ Aquinatis*, matrimonium triplicem ad finem, nempe *primo* ad bonum Naturæ, *deinde* Reipublicæ, & *denique* Eccleſiæ, ordinatum eſt, & inde triplices leges regulasque admittit, diſquirendum eſſe ait: *Num ſoli Principes, an ſoli Judices Eccleſiaſtici, vel etiam utrique de impedimentis conjugiorum ſtatuere & cognoſcere poſſint?* Principibus ſive Magiſtratui civili jurisdictionem illam ſimpliciter tribui dicit Autor ab Hæreticis non ſolum, quos vocat, ſed & ab autore Catholico, quem Parte prima Tractatus ſui refutat, ſed non nominat; qui tamen haud dubie eſt *Joh. Launoius*, autor Tractatus de Regia in Matrimonium poteſtate, Pariſiis A. 1674. editi: eſſe alios, qui id jus ſoli Eccleſiæ, excluſis penitus Principibus, aſſignent, ex quibus ſpecialiter refutandum ſibi Parte ſecunda deligit Autor *Galeſium*, Epiſcopum Italum, qui librum *Launoii* oppugnavit, & cui a Launoio quoq; jam A. 1677. reſponſum eſt: Tertiam ipſe ſententiam, qua tam Eccleſiæ, quam Principibus cognitio cauſarum matrimonialium attribuitur, tuendam ſuſcipit, inter ejus patronos plurimum laudans & ſequens celebrem ſuperiori ſeculo Theologum Hiſpanum *Petrum a Soto.* Secundum triplices has opiniones, Tractatum ſuum in *tres libros* partitus eſt.

Primum

Primum orditur a propositione, quod Ecclesia sit in possessione cognoscendi de diremtione matrimoniorum. Id notorium esse ait ex inspectione decretorum juris Pontificii & Concilii Tridentini, & exemplis Regum, qui etiamnum vivunt, Galliæ & Lusitaniæ, quorum ille consobrinam, hic fratris conjugem, non nisi impetrata Romæ dispensatione in thorum adscivit. Hoc vero jus Ecclesiæ negat iniquum, aut Principibus a Pontificibus aut Episcopis per vim aut fraudem ereptum esse; nihil enim horum probari posse. Refellit Adversarii dicta, quod Pontifices jurisdictionem illam invaserint, postquam conficta & suppositа fuerint decreta aut epistolæ veterum Pontificum, & in *Corpus*, quod vocamus *Canonicum*, seculo undecimo ab *Yvone Carnutensi* & *Gratiano* relata. Suppositionem quidem non inficiatur Autor, sed dudum antea cognitionem illam ab Ecclesia usurpatam esse contendit. Porro nec id concedit Adversario, quod illa jurisdictio ex gratia & indulgentia Principum ad Judices Ecclesiasticos pervenerit, cum nulla constitutio Imperatorum aut Regum allegari possit, quæ ejus rei mentionem faciat; ipsi vero Principes tribunal Ecclesiasticum in his causis agnoverint, & lites coram se de iis motas ad Ecclesiam rejecerint. Hoc quidem indebite factum ab illis esse autumat, cum concurrentem minimum jurisdictionem exercere potuerint. His aliisque præmissis, pro jurisdictione Ecclesiastica Doctorum Catholicorum plurima testimonia adduci posse non dubitat, Adversarium autem reprehendit, quod quosdam mala fide citaverit & dicta eorum depravaverit &c. Affert deinde rationes Theologicas, & Adversarium nihil egisse dicit, quod statuerit matrimonium esse *contractum civilem*: id enim & ipse affirmat, sed negat *tantum civilem* esse, cum etiam sit *Sacramentum religionis Christianæ*. Errare itaque censet Adversarium, quod etiam tempore legis naturalis & Moysaicæ matrimonium Sacramentum fuisse, & nihilominus ad tribunalia Principum delatum esse scripserit. Nititur itaque tota Autoris argumentatio in præsuppositо, quod Christus matrimonium in ordinem Sacramentorum receperit vel restituerit, ejusque administrationem Ecclesiæ commiserit, non excluso tamen magistratu Politico. Explicat obiter dictum Thomæ *quæst. quodlib. V. art. 15.* ubi *solum Pontificis autoritate definiri* tradit, quæ personæ matrimonium legitime contrahant: opponi enim a Thoma ait Pontificem non Principibus, sed Episcopis.

P. I.

Cap. I.

Cap. II.

Digitized by Google

Licet enim etiam hi vigilare in his cauſis debeant, præcipuam tamen
Cap. 3. earum curam Pontificibus ut vicariis Chriſti defert. Subjungit argumenta pro cognitione Eccleſiaſtica ex ſacris literis, trahitque huc dicta Chriſti Math. XVI, 19. *Quodcunq; ligaveris ſuper terram &c.* & XIX,
Cap. 4. 6. *Quod Deus conjunxit &c.* item Pauli 1. Cor. VII, 10. 11. Idem aſſerit ex traditione, & eatenus admittit omnia teſtimonia & exempla, quibus Principum jurisdictionem Adverſarius adſtruxit, ipſe vero ea quoque producit & confirmat, quibus Pontificum jurisdictio in his cauſis per multa ſecula exercita probatur. Diviſit hoc caput in aliquot ſectiones. De tribus prioribus ſeculis fatetur, ſub tyrannide Ethnicorum minoris autoritatis & ſolennitatis fuiſſe judicia Eccleſiaſtica; non ambigit tamen, quin pii illius temporis Epiſcopi in conſervanda conjugiorum ſanctitate vigilaverint, ejusque curæ indicia ex Scriptoribus quibusdam illorum ſeculorum producit, quanquam nec Evariſti & Calixti epiſtolas pro genuinis habeat, nec Canones, qui vocantur Apoſtolici, ipſis adſcribat Apoſtolis. Urget interim, quod nemo ſcripta illa, utut ſuſpectæ antiquitatis, ex hoc capite impugnaverit, quod jurisdictionem matrimonialem Eccleſiæ attribuerint. In reliquis ſectionibus, per ſingula ſecula, ex decretis Conciliorum & Synodorum ſcriptisque Patrum teſtimonia colligit, & Adverſarii interpretamenta ſatis ſevere & operoſe aliquando refellit. Sectione ultima prolixe evincit, decreto Concilii Tridentini *ſeſſ. XXIV. Can. 3. & 4.* aſſertam eſſe *Eccleſiæ* cognitionem in cauſis matrimonii. Statuitur enim: *ſi quis dixerit, Eccleſiam non potuiſſe conſtituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis conſtituendis erraſſe, anathema ſit.* Cum vero Adverſarius objiciat, canonem hunc non ad dogmata, ſed ad diſciplinam pertinere, ideoque nationes, & inter has Gallicam, quæ reformationes Concilii in diſciplina non receperunt, per illum non obligati; dein per Eccleſiam non Clerum, ſed Principes deſignari cauſetur: iſtæc omnia cavillatoria & frivola eſſe judicat, & quindecim argumentationes Adver-
Cap. 5. ſarii ſingulatim examinat & deſtructum it. Succedit deductio, quomodo Principes ipſi jurisdictionem eccleſiaſticam in cauſis hiſce, & publicata Pontificum decreta, vel ſilentio approbaverint, vel expreſſe allegaverint, & ſuis edictis vel exemplis & obſequiis firmaverint. Reſpondet denique Autor ad objectiones tum Adverſarii, tum aliorum, & pro certo habet, matrimonium vere eſſe Sacramentum, & Pontificibus licuiſſe

Digitized by Google

cuisse plura impedimenta matrimonii legibus suis sancire, quam quæ in Levitico reperiuntur.

Postquam hoc modo pro Ecclesia sive Pontificibus laboravit, jam *parte secunda* contra Canonistas & Theologos quosdam, inprimis *Galesium* supra nominatum, Principibus quoque jurisdictionem & legislationem circa matrimonia vindicat. P. II. Cap. 1. Ostendit ante alia, quod naturali etiam ratione Principibus & Magistratibus jus competat impediendi matrimonia subditorum, cum contractus conjugii non naturalis solum sit, sed & reipublicæ sive societati civili accommodatus & subjectus, legibusque Magistratuum temperandus. Hoc Romanorum exemplo comprobat, ex quorum jure tot tituli de nuptiis, & quæ ad eas pertinent, in *Digestis* & *Codice* extent. Idem factum esse ait a *Gothis* orientalibus & occidentalibus, *Longobardis*, *Francis*, ipsis quoque *Turcis* aliisque Barbaris, & adhuc fieri, licet quædam statuant cum jure naturæ & divino parum congruentia & eatenus repudianda, quæ tamen iis, quibus jus naturale in melius formatur & determinatur, nocere non debeant. Speciatim hic taxat *Galesium* & alios, qui potestatem illam ferunt in Principibus Paganis, abjudicant autem Christianis, putantque hos jus suum Ecclesiæ resignasse. Cap. 2. In contrarium affert exempla Imperatorum & Regum Christianorum, & Doctorum autoritatem, nominatim allegans *Ambrosium*, *Augustinum*, Patres Concilii *Milevitani*, Pontifices *Siricium*, *Leonem*, *Gregorium*, quos Sanctos & Magnos vocant, *Zachariam*, *Nicolaum I. Alexandrum II.* Concilium *Lateranense I.* & *Triburiense* aliaque nationalia; responsa denique Cleri Gallicani & Parisiensium Theologorum de matrimonio *Gastonis Ducis Aureliani* Regi data. Cap. 3. Examinat porro & refellit rationes, quibus oppugnari solet Principum jurisdictio in causis matrimoniorum, solique Ecclesiæ tribui. Negat a Christo, licet Sacramenti formam conjugio dederit, jurisdictionem Principibus ademtam esse, quatenus nempe matrimonium inter contractus naturales & civiles refertur; sicut nec denegari ea possit in Clericos, quatenus sint homines & cives, licet ratione functionis suæ Ecclesiasticæ a foro Principum exemti esse debeant. Multo minus concedit, quod Principes jurisdictionem hanc, ut Canonistæ quidam questi sunt, abstulerint, aut id facere potuerint. Reprehendit hac occasione Gregorii VII quos vocant *dictatus*, sive asserta contra jus Principum, eaque ait *monstra esse doctri-*

na, cujus mater fuerit ambitio & nutrix adulatio. Respondet etiam ad opposita quædam ex Jure Canonico, v. gr. *C. Euphemium dist. 2. Q. 3.* Id falso attribui ait S. Gregorio Pontifici, & verba: *matrimonium hodie regitur jure poli, non jure fori,* ex glossa putat in textum irrepsisse, ideoque a correctoribus Romanis sapienter expuncta esse. Concilii Tridentini *can. XII. sess. 24.* quo anathema dicitur iis, qui negant causas matrimoniales ad Judices ecclesiasticos pertinere, excludi negat concurrentem Principum jurisdictionem: neque *cap. 9. de reformatione matrimonii* Principibus aliud præscribi concedit, quam ne homines vi cogant ad nuptias. Ad censuram libri Jesuitæ *Rabardeau* Romæ in Tribunali Inquisitorio publicatam, respondere se dicit ut Gallum cordatum (*en bon François*) & ut Theologum Parisiensem, qui decreta Inquisitionis non recipiat; alios quoque libri defectus censuræ causam dedisse existimat. Illustrem denique locum *Hincmari* Archiepiscopi Remensis, qui seculo nono vixit, ex responsione de divortio Lotharii Regis pro sententia sua affert his verbis: *Cuncti legentes agnoscant, quia non ideo sancti & Apostolici viri, successores videlicet Apostolorum, ex eorum traditione leges statuerunt, quas hic posuimus, ut nemo Fidelium juxta divinam autoritatem initum dissolvat conjugium sine Episcopi sui scientia, ut leges sæculi Christianas contemnamus, ac conculcare velimus; quas etiam in ecclesiasticis necessitatibus promulgari, sæpe soleat ab Imperatoribus & Regibus Ecclesia postulare; quarumque sententiis in suis judiciis simul cum sententiis Canonum Episcopalis autoritas frequentius utatur, in tantum acceptet, ut Damasus, & Leo, & sanctus Gregorius legum sententias fecerint esse Canonicas, sicut in eorum invenitur Epistolis &c.* Addit & alia Hincmari dicta, quibus jurisdictionem Regum & Principum generatim confirmat. Rejicit postea Autor etiam illos, qui Ecclesiam non privasse quidem penitus Principes jurisdictione ista, exercitium tamen illius eis interdixisse contendunt.

P. III. Restabat, ut demonstraret, quomodo consistere utriusque potestatis jurisdictio in his causis possit: id quod *Libro Tertio* paucis

Cap. I. exequitur. Distinguit nempe duplicem matrimonii respectum, ut nempe vel sacramentum sit, vel contractus naturalis & civilis: dein convenienti & mutua conciliatione facile componi posse censet, si

Cap. 3. quæ oriatur collisio. Fatetur tamen, quod Principes a longo tempore

Digitized by Google

pore, non ex ignorantia juris sui, sed pietate & reverentia erga Ecclesiam jurisdictione illa abstinuerint, quanquam exacte demonstrari non possit, quando id fieri cœperit. Probabiliter putat factum esse, regnante Carolo Magno, qui in causa divortii sui a filia Regis Longobardorum, Pontificem judicem agnoverit, exemploque suo alios moverit. Notat hic, Reformatos Gallos, postquam Pontificiæ potestati sese subtraxissent, dispensationes in causis matrimonialibus a Regibus petiisse: Reges vero etiam Bullam Pontificum Legatis suis ad dispensationes datas, post accuratum in Parlamento examen non parum restrinxisse, & excepisse omnia quæ ad bona dotalia aliaque ejusmodi pertinent, relicta Legatis solum cognitione de vinculo sacramentali; nec non edictis suis, quibus libertatem religionis Reformatis concesserunt, reservasse, ut hi leges Ecclesiæ circa gradus prohibitos observarent, ita tamen, ut in casibus ubi reus Reformatæ religioni addictus esset, cognitio ad judices Regios, secus autem ad Ecclesiasticos deferretur. Addit alia, & inter ea edictum *Ludovici XIV*, quo anno 1680 matrimonia Catholicorum cum Reformatis vetuit. Generatim posthæc monet, Principibus præjudicare non posse, quod longo tempore jurisdictionem neglexerint, neque ab Ecclesia præscriptionem iis opponi posse; quanquam non neget, circumspecte in restitutione illius procedendum esse. Laudat inde *M. Antonii de Dominis*, hæretici licet, ut ait, & hostis Ecclesiæ, moderatam hac in re sententiam ex Lib. III. de Rep. Eccles. cap. XI. n. 80. Cap. 3. Cap. 4.

Hucusque contenta Tractatus retulimus, in quo jurisdictionem circa causas matrimoniales tam Regibus, quam Ecclesiæ, diverso respectu & modo competere statuit Autor. Sequitur ultima pars operis, in qua agitur de *impedimentis conjugiorum*, tam *dirimentibus*, quam *prohibitivis*. Prioribus enim nulla & invalida fiunt matrimonia; in posterioribus, ratione vinculi subsistunt, sed contrahentes puniuntur. Enumerat & examinat causas dirimentes sive nullitatis (secundum tradita Ecclesiæ Romanæ) *quatuordecim* fere, quæ sunt (1.) error circa personam. (2.) error circa statum sive conditionem, servilem nempe vel ingenuam. (3.) votum castitatis solenne. (4.) propinquitas gradus. (5.) crimen adulterii, & homicidii in conjugem patrati, certis casibus. (6.) diversitas religionis. (7.) vis & coactio. (8.) Ordo sacer. (9.) matrimonium prius contractum & durans. (10.) respectus honesta-

neſtatis publicæ. (11.) affinitas. (12.) impotentia. Hæ cauſæ ante Concilium Tridentinum valuerunt, cujus decretis acceſſit (13.) clandeſtinitas, & (14.) raptus. Fatetur tamen circa cauſam tertiam, matrimonia a Religioſis ſeu Monachis contracta, ante *Alexandri III.* tempora illicita quidem, ſed nulla & invalida non fuiſſe; illius tamen Papæ ſententiam in Concilio Tridentino probatam fuiſſe, ſalvo jure diſpenſandi Pontificibus reſervato. Agnoſcit, Eccleſiam Græcam in gradibus circa matrimonium adhuc ſequi Conſtitutiones juris civilis. Conſiderat etiam decreta quædam Tridentina de diſpenſatione in gradibus, & quid hodie uſu obtineat, monetque diſpenſationes gratuitas eſſe debere. Ob diverſitatem religionis matrimonia in Veteri Teſtamento prohibita quidem fuiſſe, ſed eam tamen ad nullitatem vinculi ſufficientem non fuiſſe; idem ſentit de dictis Pauli 1. Cor. VII. Conjugia cum hæreticis jure Divino invalida eſſe negat, quanquam prohibita ſint jure Eccleſiaſtico, etiam apud Reformatos: ex quibus citat *Petrum Molinæum*, tractatu Gallico de matrimoniis illicitis. Diſpenſationes in his aut plane denegari, aut caute fieri debere ſuadet; in Gallia vero conſtitutione Regia ſupra allegata, & poſt ſublatum Edictum *Nannetenſe*, prorſus ceſſare tradit laudatque. Porro circa conjugia Clericorum olim etiam ab Epiſcopis diſpenſatum eſſe refert, ſed hodie a ſolo Pontifice id petendum eſſe, nec diſſimulat Græcorum a Romanis in hoc capite diſſenſum. In caſibus impotentiæ experimentum, quod ex inſtituto congreſſu inter conjuges in Gallia fieri conſueverat, edicto *Regio Anno 1677. d. 18. Febr.* ſublatum eſſe memorat, quia pudori non conveniebat. Receptum eſſe in Gallia decretum Concilii Tridentini contra nuptias clandeſtinas eſſe obſervat, licet alia Concilii ſtatuta circa diſciplinam univerſaliter in regno non valeant. Addit multa de cautelis & limitationibus illius decreti. Indicat poſtea varias diſputationes in Gallia de conjugiis filiorum familias ventilatas, ſive an absque conſenſu parentum contracta, non ſolum illicita & punienda, ſed invalida & reſcindenda ſint, negatque ſat valida argumenta in alterutram partem ab exemplis & dictis Scripturæ peti poſſe: jure civili tamen invaliditatem matrimoniorum illorum indubitatam eſſe docet ex titulo *Inſt. de Nuptiis*. Idem aſſerit ex veteribus Eccleſiæ Canonibus, orientalis præſertim, & maxime ex Epiſtola *Baſilii ad Amphilochium*, qua veluti Codicem ſive compendium aliquod legum Eccleſiaſticarum exhiberi

Digitized by Google

beri dicit, itemque *Photii* & *Balſamonis*, ita ut etiam poſt ſchiſma in hac ſententia perſtiterint Græci, neque eo nomine a Romanis reprehenſi fuerint. Hos vero variaſſe, & nullitatem ſtatuiſſe jam dudum notat Tertullianum & Ambroſium. Evariſti epiſtolam non magni facit, quod a Pſeud-Iſidoro confictam agnoſcat. Ejusdem tamen ſententiæ fuiſſe Pontifices Leonem I. Cœleſtinum, Hormisdam, Pelagium, Nicolaum I. & Alexandrum II. ex reſcriptis a Gratiano relatis confirmat, ut & ex conciliorum Gallicorum decretis. Sed poſtea, ſeculo inprimis decimo relaxatam fuiſſe diſciplinam illam fatetur, cujus reſtitutionem optaverint quidem boni Theologi & Principes, neque tamen voto potiti ſint. Citat in eam rem decretum Synodi Colonienſis A. 1536, totamque refert conſtitutionem *Henrici II.* Galliæ Regis A. 1556. maſcule reprehenſam a *Pasquierio*. In Concilio autem Tridentino anathema dicitur iis, qui nullitatem ſtatuunt; id quod Lutherum, Calvinum aut Sectatores eorum ferit. Autor tamen interpretationem affert, ut decretum illud limitationem admittat & rem indeciſam relinquat, vel ſaltem Gallos non obliget, qui capita illius concilii de diſciplina non admittant: tanto quidem minus, quia Regum ſuorum conſtitutionibus de nullitate illorum matrimoniorum nihil cautum reperiatur, & recentiores ad ſenſum illius, quam *Henricus II.* edidit, reſpiciant. Sententias, quas a Parlamentis quandoq; in contrarium latas eſſe apparet, ad caſus reſtringit, in quibꝰ raptus intervenerit. Raptum enim, ex *Bignonii* junioris advocati regii verbis, non ſolum de violenta fœminæ arreptione & translatione in alium locum, ſed & doloſa perſuaſione intelligit. Ventilat etiam quæſtionem, an omiſſa proclamatione contractæ nuptiæ, ſint nullæ & invalidæ, & negativæ accedit; quanquam non defuiſſe dicat graves autores, contrarium ſtatuentes. Addit quædam de cavendo abuſu diſpenſationum in omittendis aut contrahendis trinis proclamationibus, & inſigni laude extollit *Harlæum, Archiepiſcopum Pariſienſem*, quod caute & provide in ea re ſeſe gerat: ſpeciatim improbat, quod diſpenſationes illæ ære redimantur. De raptu iterum ſeveritatem veterum legum recenſet ac commendat, & fraudem dolumque violentiæ apertæ æquiparat, ita ut iſtoc modo etiam fœminæ autrices raptus eſſe poſſint, cum ex compacto rapi ſe curant. Laudat & integram adſcribit conſtitutionem regiam A. 1639. adverſus clandeſtina matrimonia & raptus crimen editam. De diſpenſatio-

nibus circa impedimenta *dirimentia* denuo monet, laxatam esse disciplinam antiquam nimia Pontificum indulgentia, monitaque subjungit, quæ ad circumspectum dispensationis usum observari debeant, & quid Parochis faciendum sit, si in confessionibus vel alio occulto modo dirimentia obstacula conjugiorum deprehendant, ne scandalum in detegendis iis producant, aut conscientias lædant.

De impedimentis *prohibitivis*, quæ censuram aut pœnam mereantur, sed matrimonii vinculum non rumpant, paucis in fine operis tractat Autor, eorumque duodecim enumerat, quorum septem ex crimine ortum habent. (1.) Prohibetur usu matrimonii, qui incestum durante matrimonio commisit cum consanguinea uxoris. (2.) conjugium non permittitur ei, qui alteri desponsatam vi stupravit. (3.) qui vel quæ conjugem occidit. (4.) qui Sacerdotem interfecit. (5.) qui cognationem spiritualem dolose affectavit, ut a debito conjugali sese liberaret. (6.) qui cum Moniali conjugium iniit; is enim nec diremto illo, ad aliud admittitur. (7.) is cui pœnitentia publica injuncta est, durante illo tempore a nuptiis arcetur. Sequuntur aliæ causæ prohibendi, nempe (8.) observatio temporis, quo nuptias celebrari fas non est, i. e. *Adventus* & *Quadragesimæ*. (9.) interdictum speciale Episcopi vel judicis Ecclesiastici. (10.) votum simplex de castitate. (11.) sponsalia antea contracta. (12.) cognatio ex Catechismo, ne quis ducat eam, quam baptizandam in capitibus fidei instruxit. Ex his quædam in desuetudinem abiisse, & in omnibus dispensari ab *Episcopis posse*, notat, excepta causa voti de cœlibatu, cujus relaxatio soli Pontifici reservatur, & binorum sponsaliorū, de quibus cognitio ad judicem remittenda est, quia agitur de jure tertii. Observat, si Papa votum rescindat, quo aliquis Deo obligatur, id non tam rescissionem esse, quam declarationem, quod ab initio ob causas quasdam validum non fuerit.

GEORGII OTHONIS DISSERTATIO DE GEMINA Accentuatione S. Scripturæ Hebræa, præsertim Decalogi.

Marburgi, typis Jo. Jod. Kürsneri, 1688. in 4. plag. 13.

CLarissimi hujus Marburgensium Professoris Dissertationem de πραγραμματῳ Dei nomine יהוה supra p. 356. recensuimus; jam ex

ex aliis ejus de Accentuatione Decalogi meditationibus excerpta daturi, quæ dubio procul salivam eas inspiciendi movebunt philologiæ sanctioris studiosis. Quid enim præstitisse se censeat hoc in negotio ipsius verbis omnium optime edisseremus. Ait nempe in ipso dissertationis *titulo*, quod in hac *non tantum vera accentuationis decalogicæ origo atq; forma, (quæ omnes hucusq; tam theologos, quam philologos latuerint,) sed & genuina decem præceptorum, quæ in Reformatorum ecclesiis hodie obtinet, distinctio, ex ipsa Scriptura subtili indagine eruatur, & contra quosvis dissentientes, imprimis Bohlium, Wasmuthum & Pfeifferum, (viros de universa quidem accentuatione Hebræa præclare meritos, sed in hoc puncto magni Lutheri & ecclesiarum suarum autoritate abreptos,) apodictice demonstretur, atq; ita & Theologorum scandalum & crux Grammaticorum feliciter tollatur.*

Postquam parte prima hujus Dissertationis & partis secundæ sectione I. *generalia* pertractavit, sententiam suam P. II. Sect. II. & seqq. multis assertionibus includit; e quibus potiores ipsius plerumque verbis excerpemus, quarum tamen ubique demonstrationes adjicere, nimis longum foret, præsertim cum ipse liber lectione & ulteriori examine dignissimus sit. Duæ (inquit) nobis a Mose relictæ sunt Decalogi formæ: prior *Exodi XX 2-17*, posterior *Deuter. V, 6-21.* Utræque ejusdem sensus, sed distinctione & verbis quandoque inter se discrepantes. Ex his prior *archetypon*, quod Deus in Sinai recitavit; posterior *ectypon* a Mose in planitie Moab repetitum continet. Utrique adduntur duæ accentuationes, quarum una priori, posteriori altera propria est. Dei nempe accentuatio sive distincta pronuntiatio *Ex. XX.* soli sensui, juxta denarium præceptorum; Mosaica autem, *Deut. V.* ad mensuram quoque spiritus humani accommodata fuit: unde, quæ Deus decem versibus, duodecim versibus Moses extulit. Cum utraque hæc accentuatio oralis Dei & Mosis in literas esset relata, Divinæ Mosaica & Mosaicæ Divina juncta fuit, prout ocularis inspectio docet; quod autem jam olim ab Esdra & viris magnæ Synagogæ id factum fuerit, verisimile est; quoniam ipsa pridem *Masori* ad *Ex. XX. 2.* observavit, vocem פני *Patach* & *Kamez* simul habere in ultima syllaba. Hactenus de causa efficiente.

Quod *formam* attinet, altera geminarum hujusmodi distinctionum (quam *Divinam* Author vocat) est in *decem* versus, juxta עשרת הדברים P. II. S. III.

עשרת הדברים *decem præcepta.* Hæc autem ex ſola ſenſus diverſitate diſtinguenda ſunt. Neque actus, neque objecta, ſibi invicem, vel eidem generi ſubordinata, ſed utraque realiter & toto genere diſtincta, diſtinctum præceptum conſtituunt. Sic *facere* idola, ea *adorare*, & iis *ſervire*, actus ſunt diverſi, at ſubordinati ſibi invicem, adeoque non tria præcepta efficiunt, ſed unum ingrediuntur. Concupiſcentia *originalis* & *actualis* ſpecies ſunt ejusdem generis; *domus, uxor, ager, ſervus, ancilla, jumentum* ſub uno genere, nempe *boni proximi*, continentur: ergo diverſa præcepta non conſtituunt. Verba initialia: *Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te ex terra Ægypti, ex domo ſervorum*, ſunt præfatio decalogi, non præceptum. Verba hæc: *Non habebis Deos alienos coram me*, abſolvunt primum præceptum; quia & actu prohibito, & objecto, a ſequentibus omnibus realiter differunt. Prohibetur heic actus fœderalis, aliquem pro Deo habendi, *Exod. XX. 22.* in ſequenti vero cultus externus per erectionem ſtatuarum prohibetur. Objectum heic ſunt Dii alieni, illic Deus eſt verus, *Exod. XX. 22. 23. 24. Deut. IV. 25. 26. & ſeqq.* Unde Dii gentilium cum ſimulacris ſuis hic proprie prohibentur; vitulus autem Aharonis & Jeroboamici, itemque idolum Michæ, quæ ſoli vero Deo conflata fuerant, ſequentibus verbis proprie vetantur. Sanctiones itaque de *idolis* (verum Deum repræſentaturis,) de *abuſu nominis divini*, de *ſabbato*, de *honore parentum*, de *homicidio*, *adulterio*, *furto*, *falſo teſtimonio*, *concupiſcentia*, unum ſingulæ præceptum faciunt. Verſus ſinguli tam prioris, quam poſterioris decalogi formæ per *ſophpaſuk* diſtinguuntur. Tam enim Deus decem præcepta *Exod. XX.* quam Moſes verſus ſuos *Deut. V.* perfecte, h. e. ſpiritu plene depoſito diſtinxit; quod adverſus divulſionem præcepti de concupiſcentia probe notandum. Ubi Sophpaſuk præcedit Silluk purum, ibi utriusque decalogi formæ diſtinctio coincidit; ubi impurum, hoc eſt, alio accentu, v. g. *Athnach*, *Rebbia* ſtipatum, ibi alterius tantum formæ verſus terminatur. Sophpaſuk, præcedente Silluk impuro, ſi aliquod præceptum terminat, ad priorem formam *Exod. XX*; ſin minus, ad poſteriorem *Deut. V.* proprie pertinet. Quia prior formula a Deo juxta ſolum ſenſum ſeu denarium præceptorum numerum, poſterior a Moſe, ſecundum humani ſpiritus menſuram, quæ ſenſui in longioribus vel brevioribus præceptis non ſemper reſpondet, diſtincta fuit. Hinc utriusque formæ

tam

tam adoptiva quam genuina distinctio facile invenitur: si Silluk purum utrique; impurum, terminans præceptum, priori; non terminans, posteriori tribuantur. Sic prioris formæ (nempe Divinæ) *nativa* & posterioris (nempe Mosaicæ) *adoptiva* distinctio in *præcepta* talis erit: Primum præceptum utrobique terminabitur vocibus על פני, ob Silluk impurum præceptum terminans. [2] מצותי. [3] לשוא [4] in priori forma ויקדשהו; in posteriori השבת. [5] נתן לך ob Silluk ubique purum. [6] תרצח. [7] תנאף. [8] תגנב. [9] in priori forma ער שקר, in posteriori ער שוא. [10] וכל אשר לרעך ob Silluk utrobique purum. Posterioris autem (seu Mosaicæ) forma *genuina* & prioris (i. e. Divinæ) *adoptiva* distinctio in *versus* talis est: Versus (1) terminatur utrobique in עבדים; (2) in מתחת לארץ; (3) לשנאי; ob Silluk ubique impurum præceptum non terminans. (4) מצותי; (5) לשוא; ob Silluk utrobique purum. (6) in priori forma לקדשו; in posteriore אלהיך. (7) מלאכתך (8) in priori forma בשעריך; in posteriori כמוך, ob Silluk ubique impurum, non terminans præceptum. (9) in priori forma ויקדשהו in posteriori השבת. (10) נתן לך (11) in priori forma ער שקר, in posteriori ער שוא. (12) וכל אשר לרעך ob Silluk ubique purum. Sed quum conjunctæ hæ accentuationes se mutuo diversis in locis intersecent, hinc enascuntur utrobique versus *vulgares* sedecim.

Sic de forma disseruit Otho. Porro quoad accentuationis *materiam*, i. e. *accentus* ipsos, nullos admittit, nisi & vetustissimorum codicum fide nitantur, & simul accentuatoriis regulis ex S. Scripturæ perpetua inductione collectis conveniant; excepto unico loco, nimirum Deut. V. מארץ מצרים מבית עבדים ubi ultimam vocem non cum Silluk & Rebhia, nec cum Silluk, Athnach & Rebhia, sed tantum cum Silluk (ratione accentuationis Mosaicæ) & simul cum Athnach, (ratione accentuationis divinæ,) signandum esse contendit, non tam libris heic, quam regulis nixus accentuatoriis, ut & consensu codicum Exodi. P. II. Sect. IV. §. 28. ff.

De *Fine* quæ addit clarissimus Author, nec nobis dividiæ erit excerpere ac huc transferre: *Finis* (inquit) nobis *alius* est respectu causæ principalis, *alius* respectu minus principalis: & hic iterum *alius* respectu separatæ seu simplicis & nativæ Accentuationis utriusque formulæ, *alius* respectu conjunctæ in utraque. Sic *finis* distinctionis P. II. S. II. §. 7. 8. & P. III. S. I. §. 6.

ctionis & accentuationis *Divinæ* in *Exodo* fuit, ut populus & numerum & ordinem decem præceptorum clare & perſpicue dignoſceret: *Moſaicæ* in Deuteronomio, *cum*, ut ſpiritus humani menſuræ recitationem accommodaret, *tum*, ut reverentiam erga ſummum Numen, majeſtaticam ejus pronuntiationem non temere imitando, obſervaret. *Lectorum* & *Scribarum* finis in *ſimplici* diſtinctione & accentuatione *prioris* formulæ fuit, ut Dei; *poſterioris*, ut Moſis genuinam pronuntiationem exacte & decenter referrent. In *geminata* formulæ *prioris*, ut exemplo Moſis, partim humano ſpiritui verba Dei accommodarent, partim promiſcuam Dei imitationem ob debitam ſupremo Numini reverentiam evitarent: *poſterioris*, ut in ea quoque denarium divinorum præceptorum numerum atque ordinem definirent. Hactenus Noſter.

Ex his præmiſſis fluit poriſma, quod Cl. autor P. III. ſect. II. fuſe perſequitur, nimirum *geminam decalogi accentuationem*, *Auguſtiniana*, *qua dicitur*, *præceptorum diſtinctioni*, *quam*, *ut Romana Eccleſia*, *ita & Lutherana pleraque hodie ſequuntur*, *e diametro repugnare*; quia ex prima pericope, h. e. quatuor primis verſibus decalogicis [ſive quinque vulgaribus *Exod. XX. 2. 3. 4. 5. 6. Deut. V. 6. 7. 8. 9. 10.*] facit præceptum *unum*, ex ſexta autem h. e. verſu decalogico ultimo [*Exod. XX. 17. Deut. V. 21.*] præcepta *duo*. Neutrum, Othone judice, patitur accentuatio. Nam *Sakephkaton* in אלהיך *v. 1.* & *Segolta* in תעבר *v. 4.* pertinent ad accentuationem *divinam*, nec tamen unum eundemque verſum ingredi poſſunt; quia Segolta omnium ſubdiſtinctivorum regum eſt ultimus, a quo proinde ad intermedium Sakeph in eadem ditione neque per analogiam, neque per anomaliam ullam datur progreſſus; alia autem ante Athnachum ditio in eodem verſu nulla dari poteſt. Accedit, quod duplex Athnach, unum in עבדים *v. 1.* alterum in לשנאי *v. 4.* pertineant ad accentuationem divinam, & tamen ingredi nequeant unum eundemque verſum. Equidem *oi ἐξ ἐναντίας* Athnach in עבדים *νοθείας* poſtulant; ſed optimis id editionibus ſuffultum, Otho oſtendit, & vicisſim probat, Rebhia nullum habere poſſe locum in hac voce. Progreditur dein ad pericopen ſextam, ſive verſum ultimum, atque non duo, ſed unum præceptum ea contineri aſſeverat; quia unum ibi eſt Sophpaſuk. Nam duo puncta, quæ in *Deuteronomio* (Menaſſis Ben Iſrael) viſuntur poſt אשת

P. III. S. II. §. 3. §. 4. §. 5. 6. 7. 8.

אשרת רעך, non agnoſcit pro *Sophpaſuk*, cum רעך non habeat *Silluk*, ſed *Athnach*. Item quia una tantum & ſimplex in ea accentuatio invenitur; cum alias prius hemiſtichium לא תחמד בית רעך non tantum habere deberet, uti habere cernis, *Athnach*, *Munach*, *Tiphcha*, *Merca*, ſed tum Atnacho *Silluk*, tum Munacho *Merca* jungi oporteret. Quum autem his incommodis non prematur partitio decalogi in eccleſiis Reformatorum recepta, hanc ſolummodo amplexandam eſſe, concludit Author.

INDEX AVTORVM,
quorum Scripta hoc Supplementorum Tomo recenſentur.

I. Libri Theologici & ad hiſtoriam eccleſiaſticam ſpectantes.

Acta primorum martyrum, cum notis Theodorici Ruinart 593
Natalis *Alexandri* Hiſtoria eccleſiaſtica Veteris Teſtamenti 538
Jacobi *Altingii* Opera omnia 255
Anonymi Conſiderationes ad tractatum Maimburgii de inſtitutione & prærogativis Romanæ eccleſiæ 30
Anonymus de origine Decimarum 79
Joſephi *Antelmii* Diſſertationes de veris operibus Leonis M. & Proſperi Aquitani 431
D. Aur. *Auguſtinus*. Vide *Tricaſſinus*.
Monachorum *Benedictinorum* Congr. de S. Maura Analecta Græca 256
Bernardi Claræ-vallenſis Opera, ex ſecundis curis Joh. *Mabillonii* 556
Franciſci *Burmanni* Exercitationes Academicæ 455
Thomæ *Burnetii* Telluris Theoria ſacra. libri III. & IV. 304
Joſephi Mariæ *Cari* Reſponſorialia & Antiphonaria Romanæ Eccleſiæ 488
Pſalterium, juxta editionem Romanã & Gallicã 486
S. Bibliorum veteres Tituli 490
Jacobi *Certani* Vita S. Patricii 71
Joh. *Chryſoſtomi* Epiſtola ad Cæſarium monachum 495
Joh. *Ciampini* Examen libri Pontificalis *Anaſtaſii* Bibliothecarii 167
Parergon ad examen illud, ſive epiſtola *Pii II.* ad Carolum VII. a Launoiana calumnia vindicata 171

Johan-

INDEX AUTORUM.

Joannis *Claudii* Explicatio epistolæ ad Romanos ex c. III. v. 27. 157
Declarationes scandalis ex hoc libro acceptis oppositæ 164
Joannis *Cocceji* opera omnia 319
Du *Fresne.* Vide Παχάλιον.
Joannis *Gerbais* Dissertatio de causis majoribus 57
Tractatus Pacificus de Potestate Ecclesiæ & Principum circa impedimenta conjugii 625
Joannis *Harduini* notæ in epistolam Chrysostomi ad Cæsarium 495
Henr. *Hilarii* comm. in Philippum Cyprium 391
Jo. Henr. *Hottingeri* libri *Ijob* analysis 336
David *Huguenini* Christianus ratiocinans 377
R. *Jom Tobh* Lipmannus. Vide *Mischnajoth.*
Joh. Laur. *Luccheſinii* nova copia & series centum signorum Fidei 227
Jo. *Mabillon.* Vide *Bernardus*; item *Benedictini.*
Marci Eremitæ, de iis, qui putant se ex operibus justificari, capitula 558
Hectoris Gothofredi *Masii* Interesse Principum circa religionem Evangelicam 8
Hugonis *Mathoud* Catalogus Archiepiscoporum Senonensium 386
De vera Senonum origine Christiana, adversus Joh. de Launoy dissertationem 383
Mischnajoth, cum Comm. R. *Obadiæ* Bertinorii & R. *Jom Tobh* Lipmanni 363
Henr. *Muhlii* Apologia Talmudica 320
R. *Obadiæ* Bertinorii Comm. in Mischnajoth 363
Georgius *Otho*, de S. Dei nomine tetragrammato יהוה 356
de gemina Accentuatione S. Scripturæ Hebrææ 634
Nicolai Mariæ *Pallavicini* Defensio Pontificatus Romani 182
Hyacinthi *Parpera* Index copiosior ad vitam æternam 200
Παχάλιον seu Chronicon Paschale, alias Alexandrinum, cum notis Caroli Du Fresne 437
Pelisonii Chimæræ Petri Jurii, Pars III. 609
Philippi Cyprii Chronicon, cum Comm. H. Hilarii 391
Jo. Chrysost. *Philippinus* de privilegiis ignorantiæ 389
Lud. Ellies du *Pin* de antiqua ecclesiæ disciplina 25
Matthæi *Poli* Annotationes in Biblia sacra 184
Aur. *Prudentii* opera, cum notis Steph. *Chamillard* 126

Herm.

Digitized by Google

INDEX AUTORUM.

Herm. Alex. *Roell* de Religione rationali 291
Theodorici *Ruinart* Notæ in Acta Martyrum 593
Caſp. Herm. *Sandhagen* Introductio in Hiſtoriam J. C. & Apoſtolorum 186
Pompeji *Sarnelli* Clerus ſecularis in ſuo ſplendore 299
Joannis *Schedii* Comm. in *Joh. c. VIII. v. 25.* 335
Sam. *Schelguigius* de Rechabitis 359
De Unione Eccleſiarum Tridentinæ atque Auguſtanæ Confeſſioni adhærentium 358
Joſephi Hieron. *Semenzi* Mundus creatus 576
Dn. Cœleſtini de' *SFONDRATI* Gallia vindicata 118
Richardi *Simonis* Fides Eccleſiæ Orientalis de Tranſubſtantiatione 75
Sonleriі Hiſtoria Calviniſmi 268
Frid. *Spanhemii* Vindiciarum Biblicarum liber III. 73
Honorii *Stellæ* Reſponſio ad cenſuram ab Henſchenio & Papebrochio in Martyrologium Brixianum latam 134
VVilh. Ern. *Tentzelii* Epiſtola, qua reſponſio ad Emanuelis a Schelſtraten diſſertationem apologeticam de diſciplina arcani ſummatim continetur 15
Gratia efficax a ſeipſa, refutata ex libris S. Auguſtini per Carolum Joſephum *Tricaſſinum* 137
Liber D. Auguſtini contra Pelagium & Celeſtium de gratia Chriſti, commentario illuſtratus a Car. Joſ. *Tricaſſino* 134
A. D. *V.* Advocatus Proteſtantium contra objectiones Nicolii, Brueyſii & Ferrandi 212
Herm. *VVitſius* de Scripturæ S. autoritate divina ex ſola ratione adſtruenda 88

II. Libri Juridici.

C. *Blondelli* Ephemerides fori. Pars XI. 393
Philippi *Caſtaldi* Conſultationum forenſium volumen I. 364
Johannis *Doujatii* Prænotionum Canonicarum libri V. 20
Antonii d' *Eſpeiſſes* Opera 397
Bartholomæi *Gatti* Conſilia 218
Joh. Bapt. *Neri* Praxis S. Inquiſitionis 612
Petri & *Franciſci* Fratrum *Pithœorum* Corpus Juris Canonici 23
Codex & Novellæ Juſtiniani per Julianum translatæ 441
Franc. *Pinſſon* de Regalibus Juribus circa beneficia eccleſiaſtica 569
Gregorii *Roſignoli* Theoremata Theologico-juridica de Reſtitutione 267
Ant. *Speſſaus.* Vide *Epeiſſes.*

III. Libri Phyſici & Medici.

Joh. *Agricola* Notæ in Joh. Poppii Medicamenta Chymica 106
Anonymi Tentamen Anatomicum, quo explicatur conſtructio atque operatio mechanica organorum 48
Anonymi Diſſertatio de arthritide 429
Anonymi Reſponſum ad Diſſertationem de arthritide 591
Fr. *Bayle* Diſſertatio quæſtiones quasdam phyſicas & medicas explanans 585
Jo. *Bernier* Conamina medica 451
Roberti *Boyle* nova Experimenta circa frigus 137

INDEX AUTORUM.

Eduardi *Brownii* Anatome ſtruthiocameli 250
Leonardi *Capuani* Cogitata; item Diſc. de medicamentorũ incertitudine 615.619
Joannis *Commelini* Catalogus plantarum horti medici Amſtelodamenſis 387
Thomæ *Cornelii* Progymnaſmata phyſica 173
P. V. D. Obſervationes excerptæ ex prælectionibus Theodori *Craanen* 178
Joh. *Floyeri* Lapis Lydius medicamentorum 502
Joh. *Goad* Aſtrometeorologia ſana 524
Joh. Franc. *Griendelii ab Ach* Micrographia nova 95
Gouye Obſervationes phyſico-mathematicæ Siamicæ 403
Joh. Helfrici *Jungken* Animadverſiones in Joh. Poppii Medicamenta Chymica 106
Launæi Præcepta pro hernia laborantibus 602
Antonii *Lewenhoeck* Anatomia 102
Martini *Liſteri* Relatio de monſtroſo animali per vomitum ejecto 310
Carolus de *Maets.* Vide pag. 324
Mariottus de Motu aquarum 151
L. le *Monnier* de Morbo Venereo 604
Rich. *Mortoni* Phthiſiologia 481
Caſpari *Paragalli* Diſquiſitio circa cauſam terræmotuum 589
Perraltii Tentaminum phyſicorum Tomus IV. 491
Homoboni *Piſonis* Ultio antiquitatis in Circulatione ſanguinis 579
Roberti *Plot* Diſcurſus de lampadibus antiquorum ſepulcralibus 367
A. *Porſchon* de Purpura, Morbillis & Variolis 511
Jo. *Raji* Hiſtoriæ Plantarum Tomus II. 111
Joh. *Smith* Diſcurſus de natura, uſu & recta tractatione baroſcopii 352
Georgii *Starkey* Medulla veræ Chymiæ 49
Pyrotechnia 180
Laurentii *Strauſii* Iſagoge phyſica 226
P. T. Chemia rationalis 324
Rich. *VValleri* Obſerv. de cicindela volante 443
Sebaſtiani Chriſtiani de *Zeidlern* Inſtitutiones medicæ 198

IV. Libri Mathematici.

Anonymi Elementa Geometriæ 94
Ariſtarchus Samius, cum notis Joh. *VVallis* 567
Antonii Franciſci de *Bonattis* univerſa Aſtroſophia naturalis 9
Desroches Dictionarium nauticum 592
Franc. *Eſchinardi* Epiſtola ad Franc. Redi 5
Curſus phyſico-mathematici P. I. 402
Ægidii Franciſci de *Gottignies* Logiſtica univerſalis 329
Edmundus *Halley* de Conſtructione problematum ſolidorum 144
Rob. *Hookii* Inventum, diviſiones barometri ad datam quamlibet proportionem ampliandi. 447
Deſcriptio optimæ formæ velorum horizontalium pro uſu molarum, nec non fundamentum inclinatorum velorum in navibus 246
Cornelii *Meyeri* Ars reſtituendi Romæ navigationem ſui Tiberis 234
Dan. *Newhouſe* Ars nautica 300

Pappus

INDEX AUTORUM.

Pappus Alexandrinus cum notis J. VVallis 567
Picardi Tractatus de Libellatione 96
Barthol. *Scanabacca* nova Inventio describendi Horologia Solaria 245
Stanislai *Solski* Praxis mensurandi distantias 523
Geometra & Architectus Polonicus 545
Georgius Rimplerus contra Joh. Jacob. VVerdmüllerum defensus a Daniele *Sütingero* 244
Joh. VVeichardi Lib. Bar. Valvasor Methodus statuas ex metallo fundendi 315
Jo. *VVallis* Notæ in Aristarchum & Pappum 567
Joh. Jac. *VVerdmülleri* LapisLydius architectorum militarium 243

V. Libri Historici & Geographici.

Leonis ab *Aizema* Historia nostrorum temporum 278
Historiæ *Anglicanæ* Scriptores quinque 108
Anonymi Relatio de Nigritarum regione 421
De Inquisitione, quæ Goæ est 61
Joh. Christoph. *Artopæi* Diatribe de Xerxe, Nebucadnezare & Cyro minore 262
Petri *Beckleri* illustre Stemma Ruthenicum 418
Eduardi *Brown* Relatio itinerum per varias Europæ partes factorum 337
Chevreau Historia mundi 390
De la *Croix* Descriptio Africæ 531
Relatio de Imperio Ottomannico 549
Ant. *Foresti* Tabula cosmographica historica 592
Simonis *Guntoni* Hist. Petroburgensis 288
Christophori *Hartknochii* Borussia vetus & nova 191
Gabr. de *Henao* Antiquitates Calabriæ 526
VValteri *Hemmingford* Chronicon 109
Rich. *Knollii* Historia Turcica 19
Roberti *Knox* Relatio de insula Ceylon 36. 112
Cornelii *Magni* Relatio de Athenarum urbe 206
Rogerii *Manley* Historia Turcica 19
Petri de *Marca* Marca Hispanica 497
Annales *Marganenses* 109
Ludov. Ferdin. *Marsilii* Observationes de Bosporo Thracio 207
Masseevillii Historia Normanniæ 202
Caroli Josephi *Morozzi* Vita B. Amedei Ducis Sabaudiæ 55
Simonis *Patricii* Historia ecclesiæ Petroburgensis 288
Bartholomæi de *Rogatis* Historia Hispaniæ a Mauris occupatæ, ac a Christianis recuperatæ 328
Pauli *Rykaut* Historia Turcica 19
Pompejus *Sarnellius* de Collegio Spiritus S. Beneventano 299
Jo. VVeichardi LIB. BAR. *VALVASOR* Topographia Archiducatus Carinthiæ 123
Galfredi de *Vino Salvo* Itinerarium 109
Annales *VVaverlejenses* 109
Thomæ *VVikes* Chronicon 108
Reliquiæ *VVottoniana* 81

VI. Li-

INDEX AUTORUM.

VI. Libri Philoſophici & Philologici miſcellanei.

Claud. *Ælianus*, cum notis Joh. *Schefferi*, curante Joach. *Kuhnio* 221
Alexander de Figuris ſententiæ atque elocutionis 518
Anonymi Civile Gallorum ſuper lingua vernacula Bellum 220
Benedicti *Averani* Orationes 440
Petri *Balii* Epiſtola de Anonymis 291
Dan. *Bartoli* Opera Moralia 407
Jul. Cæſaris de *Beatiano* Mercurius Heraldicus & Fecialis Venetus 12
Jo. Petri *Bellorii* Notæ in Numiſmata apibus inſignita 348
Veterum Philoſophorum, Poëtarum, Rhetorum & Oratorum Imagines 347
Bion ex verſ. Gall. Dni. de Longuepierre 99
Nathanaelis *Botelerii* de Servitiis & expeditionibus nauticis Dialogi VI. 125
Thomæ *Brown* Opera 279
St. *Chamillardi* Notæ in Prudentium 116
Dan. *Criſpini* Notæ in Ovidium 544
Jo. *Deckherri* de Scriptis adeſpotis, pſeudepigraphis & ſuppoſititiis cõjecturæ 291
Raph. *Fabretti* de Columna Trajani 574
Nic. Parthenii *Giannetaſii* Halieutica 577
Piſcatoria & Nautica 1
Graverolus de numo ΘΕΟΥ ΠΑΝΟC 583
Joh. *Harduini* Antirrheticus adverſus J. Foy-Vaillant 475
Georg. *Hickeſii* Inſtitutiones Grammaticæ Anglo-Saxonicæ & Mœſo-Gothicæ 522
Lucæ *Holſtenii* Epiſtola de verubus Dianæ Epheſiæ 348
Joh. VVolfg. *Jægerus* de Juramentis 259
De Legibus 260
Franciſci *Lemee* Tractatus de Statuis 110
Longuepierre. Vide *Bion* & *Moſchus*.
Claudii *Menetreji* Symbolica Dianæ Epheſiæ Statua 348
Minutianus de Sedibus Argumentorum 518
Moſchi Idyllia, ex verſ. Gall. Longopetræi 99
Laur. *Normanni* Notæ in Alexandrum, Phœbammonem & Minutianum 518
Claud. *Nicaſius* de monumento Auſcienſi 375
De Numo Pantheo Hadriani Imp. 372
P. *Ovidius* Naſo, cum notis Dan. *Criſpini* 544
Phœbammo de Schematibus Oratoriis 518
Fr. *Redi* Bacchus in Hetruria 113
Rigordi Diſſ. de nummis Herodis Agrippæ & ΘΕΟΥ ΠΑΝΟC 581-584
Sam. *Schmidii* Hodegus Epiſtolicus 360
Jani *Seldeni* Colloquia Menſalia 426
Joh. Bapt. *Thiers* de Ludis 51
Joh. Foy-*Vaillant* Numiſmata Impp. in coloniis & municipiis percuſſa 472
Petri de *Villemandy* Manuductio ad Philoſophiæ Ariſtotelicæ, Epicureæ & Carteſianæ paralleliſmum 431
Joh. *VVeiſſenbornii* Nucleus Artis Logicæ 410

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google